

Deinde ריסתנא *Languida, Menstruosa, quomodo corruptum videtur ex Græco ἀδυναμία, vel ἀσθένεια*: ריסתנה היא *Languida, Menstruosa est, Taanith fol.22.1.* Glossator scribit *Perficum esse*: אמר רב ספרא כמאן קרו פרסאי לנדה ריסתנא מהכא כי דרך נשים לי *Dixit Raf Saphra: quomodo vocant Perfæ menstruatam? Distena. Unde id? inde quod dicitur, כי דרך נשים לי, Quia consuetudo mulierum mihi est, Avoda Sarah fol.24.2. quod adducitur in Jalkut in Genes. fol.38.col.2.*

דסתור *Peplum, Velum, Linteum quo velatur caput*: In Gemara, דסתור אפומי דכובא, Vidit quod explicaret velamen capitis super os canthari, Schab. fol.48.1.

הנצב *Capulus, Judic.3.22. Hebr.*

דסתורא *Agrorum vel Hortorum conductio colendi causâ, ut inde tertiam, quartam, aut quintam partem fructuum habeat: vel, cultura hortorum fructuum capiendorum causâ, Kidduschin fol.60. col.2. in fine. Glossator explicat per אריסות. Plur. דסתורין Erchin fol.28.1. In Aruch scribitur per ט in medio, sed in Gemara per ת. In Jalkut autem fol.200.2. scribitur per ט, sed ab initio cum ר.*

דעך *Exstingu, ut Hebraicè. Præter. כבוזא. Exstinguuntur ut linum, Jesa.43.17. Fut.*

At nomen improborum exstinguetur, Proverb.10.7. vide & 13.9. נרעד שרניה *Exstinguetur lucerna ejus, Prov.20.20. & 24.20. In Aphel, ארעד Exstinguere: ונגיד רוחא מדעד חרתא Et longanimis exstinguit litem, Proverb.15.18. Et vir sapiens restinguit eam, Prov.16.14.*

דעץ *Infigere: ודעץ ית חטאיה Et infixit virgas illas, Gen.30.38. Jonathan ונעץ, quod hoc usu commune. Hinc dicitur contractè דץ apud Talmudicos: ut, דץ ביה Si figat in eo, scil. acu, Cholin fol.93.2. Confixit eum ברשא דרומחא Sic citat Aruch ex Bava basra fol.74.1. sed ibi nunc legitur ורעציתה Iterum: Non infiget homo לידון איניש לולבא בהושענא spatulas palmarum in Hoschanna, id est, fasciculum ex salicibus & myrtis, Succa fol.37.2. דץ ליה לרומחיה Figebat ipsi hastam suam, scil. in terram, Sanh. fol.95.1. ושלפה Infigit & rursus extrahit, Schab. fol.50.2.*

דעק *Comminuere, Conterere. Præteritum, Tranquillus eram, & comminuit me, Hebr. ויפררני Jobi 16.12.*

דעק *Parvum, Minutū, Tenuē: דעק מקלף דעק: Minutum decortcatum, minutum coacervatum, Hebr. דק, Exod.16.14. Jon. דקיק, quod idem: דעק סער סומק דעק: Capillus flavus tenuis, Hebraicè דק, Lev.13.30. דעק צמח דעק: Germinatio minima, Amos.7.1. Plurale, ודעקין ודעקין*

*Pondera magna & parva, Mich.6.11. Sic Jere.16.6. דעקין מני ליומין Minores me annis, id est, juniores, Jobi 30.1. דעקין רבית יעקוב Minimos domus Jacob, Numer.23.10. א' מרבביא ועד דעקין magnis usque ad parvos, Hebraicè דעקין א' כל כלי הקטן Omne vas parvum, Jesa.22.24. פאמין דעקין Cum minoribus te, Ezech.16.61.*

דף *Affer, Tabula, Hebr. אורכא דדפא: Longitudo tabulæ, Exo.15.16. דרין צירין לרפא חר Duos cardines tabulæ uni, vers.17. Plural. דסרין Viginti tabulas: ותעביר ית דפא Et facies tabulas, vers.18. דמניא דפין Octo asseres, Exod.26.25. Apud Talmudicos, דף של נחתומין Tabula pistorū, in qua reponunt massas panis, Kelim cap.15. דפי דפי Domus asserum, hoc est, Torcular oli-varum, Bava metzia fol.74.1.*

דף *Folium libri, apud Rabbinos: בתוך הדף In medio paginæ: חוץ לדף Extra paginam, in margine: דף ודף בכל דף ודף In unoquoque folio: עד סוף דף In medio folii באמצע הדף Usq; ad finem folii: בראש הדף In capite paginæ, id est, in summo: בין דף לדף Inter unumquodq; folium.*

דפא *Infamia, Probrum, Hebr. דפי דפי Regia, Psal.50.20.*

דפוי *Depulsio, Refutatio: ראויות שאין בהן דפוי Argumenta quæ refutari nequeunt.*

דפח *Nomen proprium loci, pro Hebraeo דפח, Deut.2.23.*

דפת *Vide mox infra in דפת.*

דפל *Quæ huc pertinere possint, vide in פול נא ד est servile.*

דפלו *Duplum, Duplex. In Beres. rabba sect. 59. in illud בא בים Genes.24.1. de Abrahamo; R. Jehuda dicit, בא ברפלוון Venit in duplicem, scil. mundum, præsentem & futurum; quia videlicet dicitur בא Venit, in præterito perfecto: Apud Talmudicos: ברפלא Mulctavit eum pro duplo, Talm. Hierosol. עו cap.1. דפלי דפלי אסטבא Duplex stoa vel porticus, Talm. Hierosol. Succa cap.5. דפלי פוטירין Duplex poterium, Amphitetum, ein Dupplet/ Talm. Hierosol. Pesach. fol.37.col.3.*

דפלומטר *Arca, Arcula, Capsula. In Schemoth rabba sect.20. Simile hoc est cuidam, qui ingreditur palatium regis, גלולא דפלומטר שלו באפיליה & aufert arcam regis. Glossa ex Aruch explicat, כלי כעין תיבה. In Talm. Hierosol. Jom tobh cap.1. fol.60. col.3. Rabbi Abhu sedebat ac docebat cum clavi arcæ in manu sua, in qua habebat piper. Glossa דפלומטרין est locus שמצניעין בגדים ubi reconduntur vestes, Vestiarium. Hic Daleth videtur esse servile. Baal Aruch citat ex Jellammedenu, דפלומטר מלא Arcula plena margaritis.*

**דפוס** Hinc mendosè in Venetis legitur דפוס  
pro רפוס. Hoc enim Verbum solet  
Hebræo דפוק responderè. Vide דפס.

**דפן** אל *Costa, Latus, Paries.* Hinc illud, אל  
דפן *Ad quintam, scil. costam, 2. Sam. 2. 23.*

R. Jochanan exposuit, ברופן החמישית במקום שמה, In costam quintâ, in locum in quo  
fel (vesicula bilis) & jecur pendent, Sanhed. fol.  
49. 1. sive cap. 6. in fine. Glossa, כנגד צלע החמישית,  
Alibi, יוצא דופן אין יושבין עליו ימי טומאה וימי טהרה, Si  
egredietur ex latere (scil. infans vel embryo ex  
cifixus è ventre, non autem è matrìcè, ordinario  
partus loco, egrediens) non resident super eo  
dies (ordinarios) immunditiei aut puritatis,  
Nidda cap. 5. in princ. ויצא דופן והבא אחריו, Pri-  
mogenitum exiens è latere, è loco costarum, &  
alius partus subsequens, utrum pro primogeni-  
to censendum? Bechor. cap. 2. in Mischna ult.  
Si abortiat die 40. &  
egredietur abortu per latus, Kerith. cap. 1. in  
Mischna. Plurale, דפנות, in Targum, במטללתא,  
In tuguriis ex duobus lateribus suis,  
Levit. 23. 42. in Targ. Jonath.

דפן Percutere רפניהו Percusserunt eum, Met-  
zia fol. 107. 2. Propterea quòd percu-  
tiant, Gittin fol. 34. 1. Item Abscondere, ex usu lin-  
gue Arabice: החבית דפונה Dolium absconditum,  
id est, טמונה, Kelim cap. 2.

דפנא *Laurus, Daphne, δάφνη, apud Talmudi-  
cos:* כהוצא דפנא Palmulis aut lauro, Moed katon  
fol. 7. 1. שיכרא דפנא Cerevisia ex lauro, sive bac-  
cis lauri, Pesach. fol. 56. 1. Glossa, דפנא est arbor  
quæ vocatur לור *Laurus:* fructus autem ejus בייש  
*Bacca.*

דפני *Daphne, nomen proprium loci.* Respondet  
Hebræo דבלה in Targum Jonathans & Hierosoly-  
mitano, Num. 34. 11. Et descendet terminus ab  
Apamia ad Daphnem ab oriente fontis. Meminit  
Daphnes in hoc loco quoque  
vetus interpretes Latinus: De Sephama descendent  
termini in Reblata contra fontem Daphnem. De quo  
interpretamento vel additamento, vide Anto-  
nium Nebrissensem in Quinquagena cap. 14.  
*Ceterum apud priscos Hebræos mentio fit etiam*  
דפני *Daphnes Antiochie.* In Talmud Hier-  
osolymitano Sanh. cap. 10. circa finem: לשלש  
גלויות גלו ישראל אחת לפנים מנהר סנבטיון ואחד לדפני  
של אנטוכיא וכו' In triplex exilium misi sunt Israë-  
litæ, (id est, decem tribus:) pars una ultra flu-  
vium Sabbathicum: pars una in Daphnem An-  
tiochie, &c. Et mox; De quibus dicitur Jesa.  
49. 9. In viis pascentur, & in omnibus locis eminenti-  
bus erunt pascuæ eorum; sunt illi, שגלו לדפנא של,  
qui deportati sunt in Daphnem Antio-

chia. Hæc illic; quæ paulò aliter adducuntur  
in Jalkut Prophetarum fol. 52. 2. ex Pesikta rab-  
beti, hoc sensu: Triplex exilium subierunt de-  
cem tribus: Pars una לסמבטיון גלתה deportata  
est ad Sambationem: pars una מסמבטיון לפנים  
ultra Sambationem: pars denique una גלתה  
רבניהו deportata est in רבניהו של רבלתה ונבלעה שם  
Ribhlata, & ibi absorpta est à terra. *Ego puto hîc  
ex collatione locorum, pro רבניהו legendum esse*  
לדפני *legendum esse* לדפני *legendum esse*,  
presertim quia Ribhlata quoq; fit mentio. In Vajikra  
rabba sect. 19. Cùm ascendisset Nebucadnezar  
ad vastadum Hierosolymam, venit לו ברפני וישב  
לו ברפני & substitit vel commoratus est in  
Daphne Antiochie. Descendit itaque ad ipsum  
Synedrium magnum, &c. Sic in Præfatione  
Echa rabba fol. 56. col. 4. Posteaquam dixisset  
Deus ad Nebucadnezarem; Ascende & vasta-  
to Sanctuarium, quid fecit? בנא וישב ברפני של  
בנא וישב ברפני של & substitit ipse in Daphne Antio-  
chie, misitque Nebusaradan principem Satel-  
litum ad vastandú Hierosolymam, &c. Raphael  
Volaterranus Geographiæ lib. II. *Daphne urbs  
amœna propè Antiocheam, religione sacra, ubi fons  
& lucus, templumq; Dianæ & Apollini.* Et lib. 15.  
*Daphne civitas Syriæ maximæ amœnitatis.* Capito-  
linus in Veri Cæsaris vita: *Verus Cæsar, postea-  
quam in Syriam venit, in delitiis apud Antiochiam ad  
Daphnem vixit.* Amianus: *Apud Daphnem amœ-  
num illud & ambitiosum Antiochie suburbanum.*  
Confer hîc iterum Nebrissensem sup. citatum.

**דפוס** Inde in Hiphil apud Rabbinos usurpatur  
Facere sive curare imprimi aut excudi,  
Formare, Efformare, Expressere, Imprimere, Typis  
effingere, Excudere: אמרנו להדפיס Constituimus  
excudere. Ex Hophal, אר הודפסו מקדם Qui  
impressi sunt jam antea. Sic in Niphal, נדפסו  
Impressus Venetiis, &c.

דפוס *Imprimens, Impressor, Typographus, sed  
rariis hoc utuntur. Sæpius dicunt הדפוס, ut se-  
quetur.*

דפוס *Typus, Forma: Pressio, Impressio:* לכל טפה  
Unicuique guttæ crea-  
vi formam peculiarem, Bava basra fol. 24. דפוס  
Forma caseorum, vas in quo caseus ef-  
formatur, τυρομακιστον Casaria forma: אפשר יעשנה  
Fortè præparabit eam in certa forma, Pe-  
sach. 37. 1. דפוס ענבין Ipse similis est  
pressioni, sive expresso uvarum, Genes. 49. 11. in  
Targ. Hier. דפוס בית הדפוס Domus typorum, impressio,  
Typographia: בעל הדפוס Dominus impressionis, Ty-  
pographus: Plurale, דפוסין הרבהו Formæ plures.

דפיסרה היתה בעכוב *Pressio, Impressio:*  
Impressio erat in mora, i. e. impediatur, tardè  
procedebat.

**רפק** *Pulsare*, Hebraicè, Genes. 33. 13. Cant. 5. 2. **רפקים** *Venæ pulsantes*, quas Medici palpant.

**רפק** *Pulsus*: **רפק הגידים** *Pulsus venarum*.

**רפיקה** *Pulsatio, Pulsus*.

**רופקים** *Arteriæ, Venæ pulsatiles*, idem quod **רופקים**, Jobi 30. 17. in R. Levi: vel *Nervi*, juxta Aben Esram ibi.

**רופק** *Latus feretri vel sepulchri, sive sit ex assere, sive ex lapide*: In Targum Jonathanis, Num. 19. 16. 18. Quicumq; tetigerit in agro, mortuum, &c. **רופק** aut sepulchrum, vel operculum latus ve ejus, immundus erit. In Hebræo simpliciter est, **רפק** Sepulchrum. Petita autem est hæc additio ex Talmudicis in Chol. fol. 71. 1. ubi legitur; וכל אשר יגע על פני השרה, להוציא עובר במעי אשה דברי ר' ישכעאל ר' עקיבא אומר *Et quicumque tetigerit in superficie agri, &c.* Juxta R. Ismaelem dicitur hoc ad excipiendum embryonem in utero mulieris: R. Akiva dicit; ad includendum vel comprehendendum etiam operculum & latus sepulchri. Sic legitur iterum in Cholin fol. 126. 2. גולל ורופק operculum & latus feretri vel sepulchri polluit tam contactu quam (accessu) in conclave, non autem polluit dum fertur. R. David Jefa. 14. 19. ad verba **רופק** *Lapides foveæ*, scribit: Sic dicit propter sepulchrum, in quo struere solent lapides circa sepulchrum, & illud vocatur in sermone Rabbimorum **רופק**. In Oholoth cap. 2. scribit Rabbam in Commentariis: **רופק** sunt latera sepulchrorum, quibus innitur sepulchrum, &c. & **רופק** Sunt ea quibus innituntur illa latera, & sunt quasi fundamenta parietis: cum autem referuntur ad operculum, vocantur etiam **רופקים**, &c. Vocantur verò latera sepulchri **רופקים**, quia **רופקים** pulsant quasi mortuū, ex significatione, **רופקים** *Et pulsaverint eas diem unum*, Genes. 33. 13. Bartenora: **רופק** sunt duo lapides magni, unus hinc, alter illinc, quibus lapis sepulchralis innitur: **רופק** est hoc: Ponunt quandoque juxta lapidem lateralem sepulchri lapidem alium, qui illum contineat, sed lapis operiens non innitur ei, & hic vocatur **רופק**.

**רפיקה** *Ile, Ilia, juxta quosdam*: Alii *Collum exponunt*, in Bava metzia fol. 23. 2. ubi disputatur de rebus inventis; Ut si quis frustum carnis inveniat, veluti ilia aut aliud membrum, an proclamare inventor id debeat, an verò sit inventoris?

**רפ** *Δὸς, Φέρον. Dos*. In Beres. rabba, **רפ** אשרה גרשתו ונותנת לו דופן, Si uxor ex-

pulerit ipsum, dederitque ipsi dotem, &c. sect. 18. Citatur in Jalkut Gen. 2. in fine. *Corruptum ex Grecis, Δὸς Φέρον. Hebræi exponunt Duplicem dotem, ex דו דו & Φέρον.*

**רפת** *Tabulae manuales mercatorum, Schreibtafeln. Propriè est Pellis aut Tabula lata scriptoria, instar pergameni apparatus, libellis istis inserviens. Unde apud Talmudicos triplex pellis statuitur, ut legere est in Gittin fol. 22. 1. & Schab. fol. 79. 1. in hunc sensum: R. Chija dixit חופה וריפתר* Tres pelles sunt, *Marza, Chippa, & Diphthera: Marza*, id est, infermentata, hoc est; quæ neque sale, neq; furfure, neque galla macerata est. *Chippa*, quæ salita est, sed furfure & gallâ caret. *Diphthera*, quæ sale & furfure conspersa est, sed gallâ caret. Hæc ibi. Ex postrema tabulæ mercatorum fiunt. In Jalkut fol. 54. col. 3. legitur: הוציאו באותה שעה הוציאו באותה של אלהות Produxit (Pharao) eadem horâ tabulam deorum; & legit nomina deorum Edom, Moab, Tzidon, neque invenit nomen istius Dei, quem Aharon & Moses prædicabant. Glossa, פנקס מגויל ex Pergameno: על הנייר ועל הריפתרא In charta & tabula sive pergameno, Megilla cap. 2. initio in Mischna. *Sic semper scribitur cum י ו א*, unde perperam alii notarunt **רפתר**. Legitur *ו cum ט in medio, unde*; דפטראות ופנקסאות; Tabulæ & pugillares sunt ipsi, Jalkut in princ. *Est Græcum Διφθέρα, quod significat Pellem, seu Exuvium, Membranam in qua scribitur. Vide Lexicon Henric. Steph. in Indice.*

\* **רען** Vide supra in **רען**.

**רצף** *Genus turturum, sic vocatum, Cholin fol. 62. 1. Scribitur inserto & protractivo, vocalis indice, רצפי. In Aruch*.

**רקא** *δέκα, Decem, Berach. fol. 56. 2.*

**רקה** *Idem quod רוק* apud Talmudicos.

**רקה** *Ostium depressum: alii, Paries depressus, Erubhin fol. 59. 2. Glossa, קטון אצטוה, Baal Aruch,*

תובעת דקיון של *Jus, Judicium, Justitia*: **רקה** *Requirat* Requirat judicium craturarum, hoc est, Administrat jus hominibus, Beresch. rab. sect. 9. in fine. **רקה** *Requirit* Require judiciū meum, Examina causam meam, Beres. rab. sect. 45. fol. 50. col. 3. הרבה צבאים מנה הקבר לתבוע דקיון שלו Multos exercitus ordinavit Deus homini ad requirendum jus ejus, id est, ad causam ipsius agendam, Beresch. rabba sect. 10. Sic citat Baal Aruch ex Beres. rabba sect. 22. **רקה** *Venit* Venit serpens antiquus ad requirendum judicium Abelis, id est, ad vindicandum Abelem. Sed in nostris libris nunc le-

Corbis pabulatoria, in qua ipsi foenum ad col-  
 lum appenditur, ut eundo etiam comedat, ut  
 olim fieri solebat. Vide Columellam lib.6. cap.  
 3.4. *De jice scalam*, id est, omnibus modis cave  
 tibi. Item, *היא נִימָא וְדִיקוּלָא שְׁפִיל*,  
*corbis decidit*, Sanhed. fol.7.ו. Corbis, quam in  
 capite gerit, in qua linum, verticillum & alia ad  
 operas manuum necessaria habet, decidit, capi-  
 te scilicet per somnum inclinato. *Proverbium in pi-  
 gras mulieres*, quæ ruina œconomix sunt. Con-  
 venit cum illo Salom. Eccles.10.18. *בְּשִׁפְלוֹת יָדַי*  
*וְרִלּוּף הַבַּיִת*. *Propter defectionem manuum perstillat*  
*domus*. In Aruch דִּיקוּלָא exponitur *Hydria*, ut si  
 aquam petitura ad littus dormiat, tum hydria  
 facile in aquam dejicitur. Item *Lebes, Abenum,*  
*Olla*: *כּוּיַת תְּרַבָּא דְנַפְל בְּדִיקוּלָא דְבִשְׂרָא*:  
*Olla* magnitudinis ceciderit in ollam carnis,  
 Cholin fol.98.ו. Glossa, קְלַחַת. Et Majemon, in  
 קְרַרְרָה, substituit pro eo חַלְמוֹת מֵאֲכָלוֹת אִסּוּרוֹת  
*Olla. Plural.* דִּיקוּלֵי דְתַרְבָּא Corbes plenæ pin-  
 guedine, adipe, Metzia fol.83.2.  
 דִּיקוּלָא *Venditores, aut confectores corbinum*:  
 דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא  
 Corbiarii (liceat sic loqui)  
 qui adferunt corbes, Bava bathra fol.22.ו.  
 דִּיקוּלָא *Mofa, Frumenta contusa*, Hebr. הַדִּיפּוֹת,  
 2. Sam.17.19. Regia דִּיקוּלָא. Elias putat Daleth  
 esse fervile, aut mendosum esse, & קִילֵן idem  
 quod קִילָא, quod Leguminis genus, q.ל.  
 דִּיקוּלָא *Diocletianus*. Fuit in Tiberiadē  
 porcorum custos, antequam rex esset factus, ut  
 est in Beresch. rabba sect.63. & Talmud Hiero-  
 sol. cap.8. fol.46. col.2. ubi decurtatē scribitur  
 דִּיקוּלָא.  
 דִּיקוּלָא *Advocatus*. Sic scribitur in  
 Aruch ex Vajikra rabba sect.29. Sed ibi in no-  
 stris libris nunc corruptē legitur דִּיקוּלָא. In  
 Jalkut fol.186. נִיקוּלָא. *Genuina scriptio est*  
 דִּיקוּלָא, ex Græco *δικουλος*. Sic sæpē scribi-  
 tur דִּיקוּלָא Advocati.

gitur דִּיקוּלָא של הנל. Unde apparet דִּיקוּלָא esse idem  
 quod דִּיקוּלָא. *Est nempe Græc. δίκον vel δίκαιον. Un-  
 de malè in Aruch explicatur עלבון: & à Munstero,  
 Guidone & aliis, Injuria.*

דִּיקוּלָא *Vide infra in דק in דק.*  
 דִּיקוּלָא *Est Vox monstrosa & perē-  
 grina*. Legitur in Vajikra rabba sect. 5.  
 in sententia quadam proverbiali: *אִם הָכֵהן הַמַּשִּׁיחַ*  
*יִחַטֵּא אֶרְ לֹו עֲלוּבָה הֵיָ מְרִינָתָא דְאִסְיָ פּוֹדְגָרִים*  
*Si* *faceros unctus peccaverit*, Levit. 4.3. R. Levi dixit;  
*Afflicta est civitas cujus medicus est podagricus, &*  
*chirurgus monophthalmus, cujus item* *פּוֹדְגָרִים* *fit*  
*מַחֲרִיטָא*. Glossator scribit, דִּיקוּלָא אֹמֵן הַחוּטָא,  
 דִּיקוּלָא אֹמֵן הַחוּטָא, hoc est, *Artifex excindens pelliculas oculi, quas Ger-  
 manicè vocant Stari*. In Jalkut fol.124.2. legi-  
 tur דִּיקוּלָא דְחָרָא עֵינָא.

דִּיקוּלָא *Fervere, Ebullire*. Hinc, דִּיקוּלָא *Ebullitio*:  
 דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא  
*Ebullitio aquæ*, Pesach. fol.  
 40.ו. Glossa, דִּיקוּלָא.

דִּיקוּלָא *Palma, Dactylus*: Hebr. דִּיקוּלָא  
 דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא  
 Septuaginta palmæ, Psal. 92.12. *שְׁבַעֵין דִּיקוּלָא*  
 Urbs palmarum, Deuter. 34.3. *בְּתַר*  
 אם תמרי מקמי נהמא כי נרגא לדיקולא בחר  
 Si dactyli ante prædium sunt  
 ut securis arbori (id est, noxiæ:) post prandium  
 sunt ut pessulus januæ, id est, utiles & conve-  
 nientes, Kethubh. fol.10.2. לא מחו ליה לאיניש לא  
 דקלא דדהבא ולא פלא דעייל בקופא דמחטא  
 Non indicant vel ostendunt homini, neque palmani  
 vel arborem auream (id est, rem insolitam &  
 insuetam) neque elephantem, qui intret per fo-  
 ramen acus, Berach. fol.55.2. הוּי שְׁבִיתֵינוּ תוּתֵי  
 Sit requies nostra Sabbathina  
 sub ista arbore, quæ sustinet fratrem suum, hoc  
 est, arborem alterã quæ ei innititur: דִּיקוּלָא  
 דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא  
 Palma vel arbor que liberat Dominum  
 suum à tributo; hoc est, fertilis, quæ multos fru-  
 ctus profert, unde Dominus tributum possit  
 persolvere, Eruvin fol.51.ו. מי דקלים Aquæ pal-  
 marum, hoc est, aquæ de fonte, qui est inter  
 duas palmas, Schab. cap.14. fol.109.2. in Mischna.  
 Quidam scribunt מי דקלים, ut est in Gemara,  
 & in Talm. Hierosol. Massech. Berach. in  
 fine cap.6. Vide.

דִּיקוּלָא *Canistrum, Corbis*: רִישׁ תּוֹרָא בְּדִיקוּלָא סָק  
 דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא דִּיקוּלָא  
 Dum caput bovis in canistro  
 est, ascende in tectum, & de jice scalam post te,  
 Pesach. fol.112.2. Berach. fol.33.ו. *Sententia prover-  
 bialis est*, quã R. Meir voluit, non esse irritandos  
 crabrones, fugiendas omnes occasiones pericu-  
 lorum, cavendum sibi ab hoste etiam dormien-  
 te aut comedente. Per Canistrum intelligitur

*Crassam barbam habens*: ולרן Raram & tenuem barbā habens. Hinc, ולרן קורטמן עברון סכסן *Raribarbus callidus est, multibarbus sive densam habens barbam stupidus aut stultus*, Ibid.

*Barbatus*: Unde illud, אפטרופא לדיקני, *Curatorem barbato non constituimus*, Metzia fol. 39.ו.

*Dominus, Princeps*. In Talm. Hierosol. חר דוקינר אוקיר לר' יורן נשיא חר דסקוס מלא ע' cap. 1. Quidam princeps honoravit, id est, remuneravit R. Judam principem arcā plenā nummis, Glossa, שלטון. *Videtur esse Latinum Ducenarius, quomodo olim vocabatur, qui duas militum centurias, id est, ducentos homines ducebat, ut est apud Veget. lib. 2. cap. 8. Deinde certus erat ordo Judicum olim, qui Ducenarii vocabantur. Hinc ait Suetonius in Augusto cap. 32. Ad tres judicum decurias quartam addixit ex inferiore censu, que Ducenariorum vocaretur, judicaretq. de levioribus summis.*

**רקק** *Attenuari, Contundi, Comminui, Conteri*: *Comminuta sunt pariter*, Dan. 2. 35. *Aphel, ואדקה לעפרא*, *Comminuit illud in pulverem*, 2. Reg. 23. 15. *Futur. ותשחוק מניה ותדיק*, *Et contundes ex eo comminuesq.*, Exod. 30. 36. *Ex hac forma, sed significatione ex רוק est, אדקיר*, *Prospexi, Proverb. 7. 6. Pabel, רקק, Comminuere: unde Particip. Prater. רמרק*, *Quod comminutum est*, Jesa. 30. 14. *Et ex forma geminata, מררק*, *Comminuit me*, Jobi 9. 17. *Ithpabel, Futur. ידקרון לארעא*, *Comminuentur in terra*, Jesa. 21. 9. *ידקרון בשלשון*, *Comminuentur catenis*, Nah. 3. 10. Sic videtur legendum Mich. 1. 7. *ובל צלמנהא*, *Et omnia idola ejus comminuentur, pro ידקרון.*

*Apud Rabbinos דרקק usitatissimum est pro Considerare, Disquirere, Excutere, Discutere minutim & subtiliter, accuratè differere, disputare, accuratè explicare, observare.*

*Tenuē, Minutum, Parvum, Gracile. Apud Talmudicos, עוף הרק, Volatile parvum, Volatilia minora, ut sunt Passeres, columbæ: cōtrarium ejus, עוף הגס, Volatile majus, ut Anseres, Gallinæ, Cholin cap. 3. in Mischna: חול רוק, Arena subtilis. Plural. ריקן Tenuia. Synecdochicè apud Rabbinos ריקן significat, Intestina tenuia & gracilia: Si perforata sint intestina tenuia, יקבו הרקן Cholin cap. 3. in Mischna: חלב על הרקן, Adeps qui est super intestinis gracilibus, Cholin fol. 93.ו. Huc referendum ex Targū Jonathanus, שומניה, Pinguēdinem ejus ē regione intestini gracilis auferet, Hebr. לעפת העצה, E regione spinæ dorsi, Levit. 3. 9. *Femininum, ריקן Tenuis, Minuta: מרה דקרה*, *Mensura parva:**

*Mensura magna, Demai cap. 2.*

*Minutum, apud Astronomos.*

*Minutum, Gracile, ut Palea, Stipula: מפריש ירת עיבורא ומפרח ית דוקא*, *Separat frumentum & avolare facit paleam*, Jesa. 28. 28. *Ecce insulæ sicut palea quæ avolat*, Hebr. ברק, Jesa. 40. 15.

*Panniculus vel Pellicula tenuis oculo adnata. In Targ. או דק*, *Aut panniculus (in oculo sc.) Hebr. דק, Levit. 21. 20. Hinc apud Talmudicos in Bechor. cap. 6. ubi oculorum vitia recensentur, quæ primogenitum reddunt illegitimum, dicitur quosq. הרי בעיניו דק*, *In cujus oculis est panniculus. Bartenora exponit vernaculè טילא Tela: Majemon, רישם Macula. Sic in Avoda fara fol. 5. 2. הדוקן שבקין*, *Panniculi qui sunt in oculo.*

*Tenuitas, Subtilitas, Gracilitas: דקירות*, *Subtiliter.*

*Tenuē, Minutum: כאכך דקיק*, *Sicut pulvis tenuis*, Jesa. 29. 5. *עד דהוה דקיק*, *Donec comminutus fuit*, Exod. 32. 20. *Plur. בוסמין*, *Aromata minuta*, Levit. 16. 12. *Femininum, בקרוי דקיקתא*, *In urbibus parvis*, Esth. 9. 19. *in secundo Targum. Elias legit דקיקתא, perperam, ut apparet.*

*Comminutio: ברקיקה*, *In comminatione ejus*, Jesa. 30. 14.

*Parvulus: מררקיהון ועד סביחון*, *A parvulis, usque ad senes eorum. Citat Aruch ex Targ. Hieros. Gen. 19. 11. sed hodie non reperitur.*

*Subtilitas, Subtilis consideratio, inquisitio, disputatio, dissertatio: דקרוקי תורה ודקרוקי סופרים*, *Subtilitates Legis, & subtilitates scribarū, Succa fol. 28. 1. Hinc דקרוק est Grammatica, quasi subtilis discussio sermonis, & accurata acutaq. ejus per legitima præcepta explicatio: aut quod Linguam Minutim per singulas partes, ejusq. rudimenta minutula doceat, ut tradit Junius i. ad Cor. 6. 1. In Targum, מרבון*, *Germinant sive proferunt subtilitates, subtiles sensus*, Cantic. 5. 13.

*Grammaticus. Unde Elias Levita postremus Hebræorum Grammaticus, vocatur Elias hammedakdek, quod ejus scripta omnia agant de re Grammatica.*

*Transfigere, Transfodere, Pungere, Hebræicè. Hinc in Targum, ידקרון*, *Et omnia sculptilia ejus transfigentur*, Heb. ידקרון, *Conterentur*, Mich. 1. 7. *Melius videtur ידקרון, ut editio Pratenfis habet.*

*Clavus, Palus, Paxillus, Virga aut bacillus acutus, cui aliquid Infigitur, vel, quo Transfigitur aliquid: דקיר נעוץ*, *Palus infixus: Fodiat paxillo, Betza ab initio: Kelim cap. 14. Item Li-go, à fodiendo dictus, Scheviith cap. 5.*

v.24. Præve hoc in Aruch scribitur מררה in li-  
tera מ. *Infinutum*, לא למררי ולא לכדרה, Non ad  
ventilandum, neque ad dispergendum, Jer. 4.11.  
*Futurum*, ויתכון אדרי בני עממא, Vos autem disper-  
gam inter populos, Levit. 26.33. in Jonathane.  
תדרנון Ventilabis eos, Jefa. 41.16. *Talmud.* אדוש  
ואידרי Triturabo & ventilabo, Metzia f.105.1.

Secundò est *Ferre, Portare, apud Talmudicos*:  
ut, אי רגילה במתק דרי Si assuetus es ferre in ur-  
bem tuam, ferto, Megilla fol.28.1. *Qui*  
דררי מדי Qui portat aliquid, Schab. fol.66.2.  
דרו חביתא דחמרא Portarunt vas vini, Cholin fol.105.2. *Infinutum*,  
לדריה Ad portandum illum, Schabbas fol.66.2.  
דרי ציבו ומרא Portans ligna & ligonem, Taan.  
fol.23.1. וקא דרינא טונא Et portabam onus, Megil-  
la fol.18.1. דהורת דרא ליה Qui fuit ferens eam,  
Avoda fara fol.44.1.

Tertiò דרי *Exsilire, Assilire, Accurrere*:  
ההוה אתרוגא דנבל בהביתא אידרי גי ושקלי Pomum ci-  
trium incidit in vas, (vino plenum) assiliit sive  
accurrit homo gentilis quidam, & accepit illud,  
fustulit de vino, עז fol.59.2. Aruch ponit hoc  
in אדר, sed in Gemara scribitur ut hic positum  
est.

Idem *Horreum*, Taan. folio 3. col.2. Idem  
quod אדרא.

*Ventilabrum*, ut paulò antè ad Verbum,  
Heb. מורה. Plurale vide ibidem.

דלא *Onus*, ut supra in Verbo דרא.

*Myrtus virens, Recens*: דרא אכא דרא Myrtus virens,  
Pefach. fol.56.1. *Glossa*, לה Humens, Gittin  
fol.68.2. In Aruch in דר tertio legitur דרא, quod  
Syris est Fluere, unde & דריא Fluenta, Prov.5.15.  
Sic דרי Fluens, id est, Humidum.

*Furfur*: פת הדרא פת Panis furfuraceus,  
Schabbas fol.117.2. Oppositum ejus פת נקיה Pan-  
is purus, triticæus.

*Stimulus, quorum usus ad boves agen-  
dos. Propriè est Aculeus ferreus stimulo  
inditus*: שמורה בינה לפרה, sic דרבן  
quòd doceat intelligentiam vaccam, ut est in  
Vajikra rabba sect. 29. Pro hoc in Aruch, in  
מלמד, legitur, שמדיר בינו לפרה. *Apud Talmudicos*,  
מלמד שבלע את הדרבן Stimulus qui deglutit acu-  
leum, Kelim cap.9. Majemon & Bartenora no-  
tant, מלמד esse propriè Lignum seu Fustem, cui  
aculeus ferreus infixus est: דרבן autè, Aculeum  
ferreum. *Metaphoricè est, Gubernator, Præses,  
Præfectus, Moderator, Magnas*: מתקוף אדרע דורבניא  
Propter fortitudinem brachii moderatorum,  
Jobi 35.9. in Venetis: מטול דרבני מתרבנין  
Propter (me) magnates magnificent se, vel, magni-  
ficè imperant, Prov.8.16. in Regiis, ubi Veneta  
valdè corrupta: ופרע על דורבני דעברין גינתנותא Et  
retribuit

*Idem. Pluraliter*, דוקרנין *Rami, Virgæ,  
Arbusta luxuriosa ad radices arborum excrescentia*,  
Succa fol.13.1. In Aruch & pro *Furcula* exponi-  
tur, quomodo Græcum *ἀξυγῆ* ipsi convenit.  
Citat Baal Aruch etiam ex Menachoth fol. 96.  
Sed ibi in nostris exemplaribus nunc non extat.  
Deinde adducit etiam ex Beresch. rabba sectio. 21.  
דוקרנין pro *Radii, Splendores*, ut idem sit quod דוקרנין.  
Sed nec hoc reperio.

*Idem, Kelim cap.14. Hinc*, דקוריא של צפרין  
*Virgæ avium*, id est, certus numerus avium, vi-  
mine aut bacillo acuto, per caput ipsarum fixo,  
collectarum, quomodo venum deferri solent,  
Cholin fol. 4.1. Sic eodem sensu alibi dicunt,  
מחרוזות של דגים *Vimina piscium*, id est, pisces  
certo numero in vimen collecti. Hinc est quod  
in his partibus dicunt, *Ein spistlin Lerche* hoc est,  
*Veru alaüdarum, sex alaüdæ, bâcillo vel veru  
infixæ*. Sic intelligendum, quod Guido *Veru*,  
& Munsterus *Congregationem avium* interpreta-  
tur. In Additionibus ad Gemaram explicatur  
*Corbis*, quasi idem quod דיקולא & ל & ר permuta-  
tatis, ut in seq.

Sicut *cadi דקורי דהרפניא* Sicut *cadi*  
*Vasa, Cadi*: דקורי דהרפניא Sicut *cadi*  
Harpaniæ, Cholin fol. 127.1. Idem in Bava me-  
zia fol. 84.1. & exponitur סלים *Corbes*.

Vide in דקל מי דקרין.

*Fossio, Perfossio, Punctura*: דקרוהו דקירות  
Perfodient ipsum puncturis multis.

*Nomen proprium loci altissimi ad Eu-  
phratem*, Kiddusch. fol.72.1. Basra fol.24.1. Baal  
Aruch exponit קריאת הנהר *Clamorem, hoc est*,  
*sonitum, strepitum fluminis*.

*Directus, Erectus*. In Bereschit rabba  
sect. 19. ad Gen. 3.1. Pro magnificentia serpentis  
erat lapsus ejus: ערום מכל ארוך מכל Callidus præ  
omnibus, maledictus præ omnibus. R. Oschaja  
dixit, Erectus fuit, stans instar cala-  
mi, & pedes fuerunt ipsi. Sic in Aruch. In Jal-  
kut per Samech scribitur: דיקרוסום היה עומד בקומה  
Erectus fuit, stans in statura, &c. *Glossa*, ראשו  
ראשו. Ita communiter exponunt.

שרץ דיקוריון א אחר בן ישראל *Decurio*: דיקוריון  
Quòd curreret decurio quidam post Israe-  
litam cum equo, Jalkut in Leg. fol. 308. col.2.  
*Glossa*, ראש החילות.

Vide in דור דרא דר \*

*Spargere, Dispergere, Ventila-  
re, ab Hebræo* דרה *Participium*, דרה  
Sicut ventilant ventilabris, Jer.15.7.  
Et spargit super faciem aquarum,  
Exod.32.20. Onkelos דרה, per ז ex forma He-  
braica. *Participium Passiv.* דרה ובריהתא  
Quod ventilatum est palâ & ventilabro, Jefa. 30.

retribuit magnatibus qui operantur superbiam, Psal. 31. 24. Interpres Latinus, *Elatis*: וערוך דורבני Et recedent præfecti, magnates, Hebr. אביר Jobi 34. 20.

Vide infra in דרכון, in דרך.

*Custodes, Observatores januarium & atriorum*: Invenit custodes intrinsecus & custodes extrinsecus: hi, si paterentur aliquem introire, occidebantur; illi autem, si quem emitterent. Ut fidelitas aut fraus melius cognosceretur, spargebant furfures, farinam aut pulverem ante januas, quò vestigia euntium apparerent. Quidam astutus accedens, eundem pedem posuit introrsum ac extrorsum, ac postea se abscondit, unde factum, ut omnes custodes fuerint occisi, Bechor. folio 8. 2.

*Gradus, Scala*: על דרג שעיא Ad gradus horarum, 2. Reg. 9. 13. על דרגא קדמיחא Super gradu primo, Esth. 1. 2. in Targ. sec. *Plur.* לא תסק בדרגין Non ascendes per gradus, Exod. 20. 26. ובחביוני דרגתא In absconditis gradibus, Cantic. 2. 14. נחית דרגא נסיב איתתא סק, *Talmudici*, Descende per scalam, uxorem ductiorus, ascende per scalam, electurus amicum bonum, Jebham. fol. 63. 1. Proverbium, cujus sensus; Noli uxorem ducere que sit te præstantior. Talis enim tibi dominabitur. Amicum autem selecturus, delige virum honoratum, præstantem & insignem. Ex ejus enim conversatione & tibi splendor aliquis accedet.

*Idem*.

*Familia, Cognatio: vel, Famulitium, Satellitium, Comitatus: Stipatores, Apparitores*, per gradus vel gradatim quasi Principem comitantes & insequentes, vel præcedentes. In Talmud Hierosol. Horajoth cap. 3. ab initio: Quando Deus Misericors venit ad liberandum Israel ex Ægypto, non misit legatum vel Angelum, sed Deus Benedictus ipsemet venit, sicut scriptum est; *Et transibo per terram Ægypti nocte ista*, Exod. 12. 12. ולא עוד אלא הוא ופל דורגון דידיה. Neq; hoc duntaxat, sed Ipse & tota familia ejus: Nam non scriptum est, *Propter quod ierit Deus, ut redimeret sibi in populum*: sed, *Propter quod ierunt Dii*, 2. Sam. 7. 23. Glossa Talmudica, דורגון, id est, Familia (Angelorum scil.) In Schemoth rabba sect. 1. fol. 118. col. 4. dicitur de Mose: והיה מניח דרגון שלו והולך ומישב להם סבלותיהם ועושה כאילו מסייע לפרעה. Et relinquebat familiam suam (vel, comitatum suum, famulitium suum, ministros suos) & ibat ac ordinabat ipsis (Israelitis) onera ipsorum, faciebatque ac si juvaret Pharaonem. Glossa ex-

plicat ex Aruch, טכסיס של מלכות, id est, *Nobilitatem regni*. In Bemidbar rabba sectio. 4. fol. 218. col. 2. ז' אלף וקנים מינה דוד ביום אחד ולא מנה ארת אהיתופל עמהם וקדשן שיהיו עשוין דרגון לפניו. *Nonaginta mille seniores constituit* (i.e. principes, nobiles fecit) David die uno, & non nobilitavit cum eis Achitophalem; destinavitque eos, ut essent satellitium in conspectu ipsius, (hoc est, satellites, stipatores ejus, ipsum præcedentes & comitantes.) Hæc loca mihi occurrerunt. *Baal Aruch adducit seq. duo loca, ex Felammedenu, quæ ego hæctenus non inveni*: Quid est quod dicitur Psal. 91. *Et cadent à latere tuo mille?* Hoc, quòd Deus O. M. conciliat unicuique Israëlitæ mille Angelos, qui custodiant eum. Atq; hi עושין לו דורגון faciunt ipsi satellitium, (id est, sunt satellites, stipatores ejus), & unus illorum fit præco, qui proclamatur coram ipso; Date gloriam imagini Dei benedicti: quia totus mundus plenus est malis dæmonibus. Alter locus est: Angeli, quos tradit Deus homini, ambulant ante ipsum כשם שטכסיס המלכות מהלכת כדרגון sicut stipatores, quemadmodum nobilitas regni, regem solet præcedere & comitari, &c. Vide hunc eundem locum in אקי.

*Lectus, Stratum*: וכניש רגליו לנו Et collegit pedes suos in lectum, Genes. 49. 33. in Jonath. At in Targum Hierosolym. על ריש דרגושה Ad caput lecti, Genes. 48. 2. על דרגושה Super lectum stratorum meorum, Psal. 132. 3. Heb. ערש. *Cum Affix*. על דרגושי Super strato meo, Hebr. על יצועי Psal. 63. 7. תנחמני דרגושי Lectum meum mergo, Psal. 6. 7. Consolabitur me lectus meus, Jobi 7. 13. *Apud Talmudicos*, in Nedarim fol. 56. 2. מאי דרגושה אמר Quid est Dargasch? Dixit Ulla, Lectus fortunæ: Glossa; Solebant sternere lectum למול, hoc est, fortunæ domus. Vide supra in גר. Rambam & Bartenora ad Mischnam illius loci notant; *Dargasch* est lectus parvus, quem ponunt ante lectum majorem, & ex eo veluti per scalam ascendunt in lectum majorem. Differentiam inter מטה & דרגושה vide in Talmud Hierosol. Berach. cap. 3. mox ab initio in Gemara. Plurale, על דרגושה ודהב טב Super lectos auri boni, Esth. 1. 6.

*Hinc legitur Infinitivus*, למידררא ותידה Ad decinerandum illud, pro Hebræo לרשנו Exod. 27. 3. in Jonath. & Targ. Hierosol. Sic, Et decinerabunt altare, Num. 4. v. 13. apud eosdem.

*Fæces vini*, דורגיא דחמרא Fæces vini, Taanis fol. 22. ו. נטר. Quia miscent cum eo fæces vini Idololatrici, Avoda fara f. 32. ו.

In Aruch

(terræ,) hoc est, castravit me, privavit me usu  
 דרך facultatis coeundi, quæ vocatur דרך  
 Via, juxta illud Prov. 30.19. דרך גבר בעלמה  
 viri in virgine: Cujus consuetudo  
 est ut numeretur sigillatim, quando scil. venditur.  
 Ita dicunt de rebus quæ non summam  
 secundum mensuram, vel acervatim venduntur,  
 sed numerantur. Vide Beza fol. 3.2. Orla  
 cap. ult. דרך לשון הקודש Mos est linguæ sanctæ:  
 דרך נבואה: Ratione vel causâ honoris: דרך כבוד  
 Via terræ, id est, Consuetudo terræ sive regionis, ritus, mores; ut,  
 Venit Scriptura ad docendum  
 te viam terræ (i.e. consuetudinem inter homines  
 observatam) à Mose, R. Sal. Exod. 19. 8.  
 Hinc etiam refertur ad opificia & commercia, artes  
 & scientias politicas; quæ tam victui comparando,  
 quam hominum societati honestè & utiliter conservanda  
 inserviunt: unde est illud Sapientum: יפה  
 Pulchrum est studium Legis  
 cum via terræ, id est, commercio aliquo honesto,  
 Pirke abhos cap. 2. Glossa Bartenoræ, מלאכה  
 כל שיטתו במקרא וכתבנה וברך ארץ לא במהרה הוא חוטא  
 Quicumque  
 versatur (occupatus est) in Bibliis (in verbi Divini  
 studio) & in doctrina Talmudica, & in Consuetudine  
 terræ (commercio honesto) is non citò peccat,  
 juxta illud: Filium triplicatum non facile rumpitur,  
 Eccles. 4.8. Glossa, משא ומתן, Commerceium.  
 Rambam, דרך ארץ id est, חברה טובה בנחת ובמוסר,  
 Societas bona tranquilla & civilis. Sic etiam de  
 Morte, quam homines, non ex consuetudine, sed necessitate  
 & lege naturæ, omnes obire coguntur, in sacris  
 locutus est Rex David: Ego meo viam universæ terræ,  
 id est, morior, morti proximus sum, 1. Reg. 2. 2. Et de concubitu filie  
 Loth: לבוא עלינו כדרך כל הארץ Qui congregiatur  
 nobiscum secundum consuetudinem universæ terræ,  
 Genes. 19. 31. Huc faciunt ea quæ Elias in suo  
 Thisbi notavit. In More nevochim videtur sumi pro  
 Magnitudine continua, p. 1. c. 73. aliquoties in explic. princ. 3.

Tritura, sic dicta, quod Calcatione boum fieret:  
 Et attinget vobis tritura vindemiam, Levit. 26. 5. in Jonath. Hebr.  
 quod idem: Cum Affix. בשעת דריכה In tempore  
 triturae ejus, Hebr. ברישו, Deuter. 25. 4. in Jon. & T. H. ubi tamen est דריכה  
 cum Cholem, quod non est de Chaldaismo.

Calcatio, Itio, Ambulatio, apud Rab.  
 Statua, specule viarum. Glossa in Mischnajoth:  
 Lapidés magni in quibus stabant observatores,  
 & sudario signum edebant de longinquo, Joma cap. 6. in fine. Sic in Jalkut  
 fol. 67.

In Aruch notatur, Faeces Arabicè dici דורדי. In  
 Targum, דורדיהא Faeces ejus, Psal. 75. 9.

דורדין משחא ארשא דרבנן: Fudit, Effudit: Et effudit oleum super caput Doctorum, Ke-  
 thubh. fol. 17. 2.

דורדין Fusio, Effusio, Ibidem.

דורדין Dardania, nomen proprium.

הוא לבוש דרדין דעמר כאחר: Tibialia דרדין  
 Erat indutus tibiali laneo in pede uno, & tibiali laneo in pede altero,  
 Tal. Hieros. Kilajim in fine. ואלבשוני דרדין Et induite mihi tibialia mea,  
 Ber. rab. sect. 100. גלסא שוקיים בתי שוקיים.

דורדין Puer, Parvus. Complectitur utrumque sexum,  
 ut Latinum Liberi: יעקוב דאתקרי דורדין Jacobus qui vocatus fuit puer,  
 sive parvus, Jobi 3. 19. מנהכין עלי דורדין Rident super me parvi,  
 id est, זעירים, Jobi 30. 1. ולא על דורדיהון Neque super pueros ipsorum,  
 Esth. 4. 1. in Targ. secundo.

דורדין Vide infra in דורדין.

דורדין Faeces: דורדין דהמרא Faeces vini, id est  
 שמרים, Avoda Sarah fol. 34. 1. Pro hoc paulò antè fuit דורדין,  
 quod genuinum. Unde hic דורדין videtur esse pro דורדין.

דורדין Tina, Cupa, Vas vinarium, Orca. Sumitur  
 tamen etiam pro Tina vel Vasculo minore: דורדין ענלה  
 Cupa rotunda, Kelim cap. 15. גוי שהניא ענבים Christianus qui attulit  
 uvas in canistris & tinis, Avoda fol. 61. חמורים נושאים  
 דורדין: Afini ferentes vascula vini: דורדין של יין  
 Cupæ gentilium, Glossa, לגינין קטנים, Lagenæ parvæ,  
 Avoda Sara fol. 32. 1.

דורדין Calcare, Conculcare, Proculcare, Ingredi, Incedere,  
 ut Hebraicè. Præterit. דורדין

דורדין Terram quam calcavit, quam transivit,  
 Deut. 1. 36. Participium, כל דורדין בהון Omnis qui incedit per eas,  
 Jesa. 59. 8. Futurum, די תדרודן פרסה, Quem calcaverit calcaneus pedum  
 vestrorum, Deuter. 11. 24. אפלה דורדין Idem: Item, Incedere facere,  
 Deducere. Participium, דורדין ענותני Incedere faciens mansuetos,  
 Psal. 25. 9. Futurum, דורדין Incedere faciam eos,  
 Jesa. 42. 16. Infinitiv. cum affix. דורדין דורדין Tempus triturationis  
 ejus, Jer. 51. v. 33. נדרדן In via vel viam duci: הנדרדין  
 Qui ducuntur in viam, R. Sal. Jesa. 9. 16.

דורדין Via, Iter: metaphoricè, Mos, Ratio, Modus,  
 Consuetudo, Institutum, quod quis, ceu viam, terit: Cave tibi ab eo,  
 qui consilium tibi dat secundum viam suam, h. e. להנאתו ad suum commodum,  
 Sanhed. fol. 76. 2. Aruch ירמיה אחי העביר עלי את הדרך, Aliter,  
 Jeremias frater meus transire fecit à me viam



fol. 67. col. 3. ad illud Exod. 14. 5. Et nunciatum fuit Regi Aegypti, quod fugisset populus; יש אומרים דירכאות היו לו Quidam dicunt; Speculas fuisse ipsi; unde scil. illud videre potuit, Glossa marginalis explicat מרגלים Exploratores.

Calcatores invarum, id est, דורכי ענבים, ut in Aruch & Glossa Talmudica exponitur, Tractatu Thrumoth fol. 50. i. Mirum esse activum, cum habeat formam passivam. Sed sic Participia passiva, quando nominascunt, alias etiam active sumuntur; ut, אuceps יקוש, Equitator רכוב, Explicator פרוש, Enarrator. Sic, חוץ מן הדרכות, Exceptis calcatoribus.

Numi antiqui aurei species fuit, tempore Davidis, id est, ante exilium Babylonicum usitati. Durasse vero etiam postea, probant posteriores scriptores Tabnudici, apud quos extat. In nuperis Mischnajot scribitur, fuisse monetam Persicam. Plurale, דרכמים Esra 2. 65. & Neh. 7. 70. Bava bathra fol. 65. i. Alibi per ב legitur: מוצרין שקלין לדרכונות מפני משוי הרך: Conflabant siclos in Darbonoth propter onus viae, Schekalim cap. 2. fol. 3. ubi Glossa: דרכון היה בו שני סלעים ואמר שמצטרפין אותן השקלין שהם, id est, Darbon continebat duos Selahim, dicitque quod conflati fuerint (commutati) isti sicli, qui fuerunt ex argento, in numos aureos, ut levius fieret onus ipsorum. Inde citatur etiam per ב, in Bechoroth fol. 51. i. In Aruch per ב constanter omnia haec loca adducuntur, quod rectum videtur. Consentunt omnes, fuisse monetam auream, ut & de auro ubiq. in Bibliis usurpatur. R. Salomon valorem דרכונות explicat voce Gallica קינוש, quam non intelligo. At in Tractatu Schekalim, dicit Glossa, Darbonoth continuisse duos selahim. Sela autem (Hebr. סלע) valebat siclum sacrum, id est, duplicem provincialem sive communem: siclus communis, quadrantem thaleri, sacer dimidium Imperialem. Quod si ergo Darbon & Darchon, juxta Aruch idem sunt, tum hinc patet ejus aestimatio. Nostri interpretes putant, דרכמן esse quasi דרכמן ex Graeco δραχμα, & ex Drachma ejus valorem quoque aestimant. Vide Caspari Waseri librum de Numis antiquis. In Jonathane, דרכמון Drachma erat pondus ejus, Gen. 24. 22. Heb. בקע. Sic, דרכמון לגלגלתא, Drachma pro capite, Exod. 38. 26.

Idem quod דרקון Draco, Serpens, Jalkut proph. fol. 50. col. 3.

Est species herbae vel plantae. Fortè Dracontium, vel, Dracontia, Dracunculus, Talm. Hier. Kilaim cap. i.

Literae prosecutoriales judicis; quibus actori datur jus bona rei occupandi, &

si nunc solvendo non sit, etiam persequendi eum, & bona ejus post nonaginta dies invadendi, ubicumque, & quocumque tempore ea repererit. Glossa Talmudica; Vocabulum hoc est לשון רודף ומשיג id est, significat Persequi, & Assequi, à Radice רודף, unde in Aphel ארודף & Heb. הרודף, Metzia fol. 16. 2. & 35. 2. & Kama fol. 112. 2. שטר אדרכתא שיהא שליט Schetar Adrachta est, ut quis habeat potestatem calcandi, hoc est, invadendi bona istius, exigendo ex illis debitum suum; R. Salom. in Bava basra fol. 169. r. Tres species sententiarum judicialium literis comprehensarum enumerantur in Chosen hammischpat, Numero 98. sect. 10. Vide ibi, & sect. 9.

אנדולומסיה idem videtur quod אנדולומסיה Excidium, Pests: Ber. rab. sect. 22. Similis est haec res Regi, שקבע דרולומסיה שלו במדינה, qui constituit vel determinavit excidium in provincia.

Meridies, Auster, Plaga australis. Hebraei dicunt, ita dictam, quod Sol illic דר רום Habitet altè, aut דרך רום Incedat altissimè: ודרומא ירה Et meridiem possidebit, Deut. 33. 23.

Australis. Foemininum, רוח דרומית Ventus australis. Plur. צורות הדרומיות Signa australia. Hinc Verbum, אדרים Versus austrum respicere aut convertere se, ut jubentur precaturi, nempe, ut respiciant versus Templum sanctum Hierosolymitanum, juxta illud: Et orabunt te via terra sua, 1. Reg. 8. v. 48. Apud Talmudicos, הרוצה שיחכים ידרים Qui cupit sapientiam consequi, austrum petat: qui ditescere expetit, septentrionem versus se convertat; Bava bathra fol. 25. 2. ubi ad marginem notatur, esse Secretum Cabalistarum. Adducitur in libro Caphtor f. 9. ubi adi Comment.

Dormitatio. Sic citat Guido ex Vajik. rab. sect. 17. Sed illic nunc legitur מרמיטה, quod vide suo loco.

Silva, Nemus. Videtur esse ex דרורמילוס, vel דרורמילוס Nemorosum, arboribus constitutum & confertum. Ex ד faction ל: nam in Falkut fol. 23. col. 2. exponitur per סנה Rubus, Dumus. In Aruch corruptius legitur דרורמילוס, & explicatur ex lingua Graeca Platea lata. At ubi hoc invenias in lingua Graeca? tamen id Münsterus & Guido retinuerunt. Fortè respexerunt ad דרורמילוס Curriculum. In Bereschit rabba sect. 48. est: פוילונ של אברהם id est, Papilio (tentoriu) Abrahami patris nostri late-patens erat, sicut istud nemus. Papilio pro Tentorio legitur apud Pliniu: Gallicè Pavillon, Italicè Paviglione. Glof. explicat רחבה גדולה, ex seq. vocis significat:

**דורמוס** Forum, Macellum latum & magnum, vendendis victualibus destinatum, Metzia fol. 72.2. ubi in Glossa exponitur ונדול רב ונדול. Quid sit אשליה vide suo loco. Adducitur & alius locus in Aruch ex Kidduschin, sed ibi legitur דומוס, non דורמוס.

אנדולומסיא Aruch vult idem esse quod אנדרולומסיא Pestis. In Jelammedenu fol. 26.2. ab initio sectionis לא חזרו הביא עליהם דורמוסיות: Si non recipiant, adducit contra eos pestem. Aliud videtur proprie significare: nam sermo ibi de Rege ב'ו carnali: sed in sequentibus de peste explicatur.

דאמאסק Damascus, nomen proprium loci, Hebraice דמשק, Genes. 14.15. in Jonathane.

דאמאסקא Prima Damascena, Berach. fol. 39.1. Vide etiam supra in ordine דיו, in דיומס.

דאמאסקא Idem: quidam Herbam exponunt, quam nominant אדרופייט, cujus decoctum agrotis datur: Bava kama, fol. 116.2.

**דרני** Vermis: Termes, vel Termus, vermis qui carnibus ingeneratur: ירעה שנפלה ברא: Cortina in quam ceciderit vermis, lacerant eam, & rursus consuunt eam, Schabbas fol. 75.1. Plurale, דרני דבשרא אסירין, Vermes carni-um prohibiti, piscium liciti, Cholin fol. 67.2. Et cadunt vermes capitis ejus, Schab. fol. 54.2.

היך דורון Δῶρον, Munus, Donum: דורון נכסא ודורוןא Sicut munus suave, Psal. 141.2. ופחיתו לגברא Victimam & munus, Psal. 40.7. Et afferte viro illi munus, Genes. 43.10. in Jon. Ne respicias dona ipsorum, Numer. 16.15. in Jon. & Targ. Hieros. Accipias quæso munus meum, Genes. 33.10. in Jon. Offerentes munera, Genes. 19.15. in Targ. Jon. ודורוןא Et munera dedit fratri ejus, Gen. 24. v.23. in Jon. Recordetur omnium munerum tuorum, Ps. 20.4. Veneta habent דוכרוניתך Suffitus tuos. Apud Rabbinos, דורונות וסבלונות Dona & paraphernia. Dicunt etiam דורונות, & דורונאות.

Hinc in Gemara, את הננס ואת הרואה את הננסות Videns Pumilionem & Hadronicum, dicat, Benedictus sit qui variat creaturas, Berach. fol. 58.2. R. Salomon Gallus, linguâ vernaculâ exponit ורודאוש פיו עקום & retortum. Aliis est Oblongus, Procerus: alii legunt הכרדקנות. Videtur esse Graecum, q. d. Ανδρόνικος.

**דרס** Calcere, Conculcare, Premere, Comprimere, Dilacerare, ut aves ferae & rapaces calcando

facere solent. Distinguitur à טרף, ut Baal Aruch tradit, hoc pacto, quod טרף significat Discerpere interimere & occidere: דרס Conculcare, Dilacerare, sed non ut animal moriatur. In Targum: וְלֹא תִשְׁקְצוּן Et non abominabiles reddetis animas vestras jumento quod conculcat feras, aut ave conculcante, Levit. 20.25. in Jon. Apud Talmudicos, ארי ספק דורס, Leo fortè conculcabit & comedet, fortè non conculcabit & comedet, Sanhed. fol. 90.2. Sic ארי ברשות הרבים דרס, Si Leo publicè conculcat & comedat liber est: si verò discerpat & comedat, reus est, Bava kama fol. 16. דרוסות ומפורדות Conculcata & dispersa: תאנים דרוסות Ficus calcata, id est, compressa. Aliter, דרוסת איש Mulier compressa à viro, Ketubh. cap. 1. in Mischna. Glossa, בעולה איש.

Deinde דרס est quoque ex verbis Sagimandi. Unde, אין אובסין את הגמל ולא דורסין Non saginant camelum, neque opplent, Schab. fol. 155.2. in Mischna. De אובסין אבס. Opplent דורסין, pabulum scil. ipsi in guttur calcando & figendo.

Tertiò in ritibus Maclationis apud Talmudicos specialiter significat hoc verbum, Unico ictu collum animali præcidere, Cholin fol. 20.2. & 30.2. lin. 1. Vide in mox seq. derivato.

Calcatio, Conculcatio: בית הדריסה Locus conculcationis: דריסת הרגל Conculcatio pedis, Megilla fol. 8.1. Ubi de avibus immundis agitur, per דריסה intelligitur Rapacitas, quâ raptam prædam conculcant & lacerant.

Idem. Beza cap. 1.

In ritibus Maclationis est una ex quinque illis speciebus quæ maclationem reddunt illegitimam. Est autem, quando uno ictu, veluti cum gladio, collum absconditur, non verò בהולכה cum ductu & reductu cultri. Vide Majem. par. 2. in הלכות שחיטה cap. 3.

Conculcatio: Calceus vel calceamentum hominis fluxu immundo laborantis. Apud Talmudicos est אב הטומאה Pater sive genus unum pollutionis, in genere hominem & vestimenta ejus polluens. Complectitur sub se quinque species, ut tradit Majemon in Kelim cap. 18. ישב Sedere, עמד Stare, שכב Facere, נשען Incumbere, ונשען Suspendere esse, ונשען Pollutus calcatione, & טומאת מדרס Pollutio calcationis, ad unamquamque harum specierum refertur. Hæc autem quinque dicebantur de Fluxu seminis laborante, qui istis quinque modis rem contactu suo polluebat, & qui istam rem contingebat, fiebat quoque pollutus. Vide amplius in Kelim cap. 18. & 24. Savim cap. 2. in fine.

*Baal Aruch non procul à fine radice* דרס. Hinc legitur etiam, בנדי עם הארץ מדרס לפרושים, Vestimenta plebis terræ sunt calcatio Phariseis, id est, sunt apud eos contempta & immunda כמעל זב veluti calceus hominis fluxu immundo laborantis, vel quasi res summè immunda & polluta, ut res super quam fluens ibat, Chagiga fol. 18. 2. Portans calceum immundum, גלוּסָא, מנעל של זב, Ibid. fol. 20.

**דרע** *Brachium, Armus, Hebr.* זרוע, *mutatis* זר, *pro more lingue*: זרעו בְּרַעַם Brachio extento, Exod. 6. 6. בְּרַעַם תּוֹקֵפִי Brachio roboris mei, Jesa. 63. 5. אֲרַמּוּם יֵת דְרַעָא בְשִׁילָא Armum coctum, Numer. 6. 19. *Cum Aff.* דְרַעָא דְרַעָא Quæ est super brachium ejus, 2. Sam. 1. 10. וְדַרְעָךָ תִּתְקִיף Et brachium tuum roborabis, Ezech. 4. 7. *Plurale*, דְרַעֵי אִיִּירִים Brachia impiorum, Psal. 37. 17. Melius esset in forma absoluta דְרַעָא propter sequens זר. *Cum Aff.* עַל דְרַעֵיהֶּי Super brachia ejus, Gen. 49. 24. וּמִתְקִיף עַל דְרַעֵיהֶּוּ Et corroboro brachia eorum, Hof. 7. 15.

Et brachium majestatis sanctitatis ejus, Psal. 98. 1. אֲרַעַם בְּתַקִּיף אֲרַעַם Idem: אֲרַעַם בְּתַקִּיף אֲרַעַם Robore brachii fortitudinis tuæ, Psal. 89. v. 11. תּוּמָא עִשְׂרֵי אֲרַעַם Tuum est brachium, Ibid. v. 14.

Non locus idoneus ad domum feminis, i. e. pro semine, זרעו *Semen*: אֲרַעַם לְבֵית אִשָּׁה Idem: אֲרַעַם לְבֵית אִשָּׁה Et semen ejus ad benedictionem, Psalm. 37. 26.

**דרקא** *Theca, Vagina. Compositum, ut videtur, à Græco* θηκη, *unde* זרקה *pro eodem dicunt. In Aruch scribitur absque* זרקה *in medio, sed in Gemara aliter* לְכֹלֵהוּ גִּפְתֵי דְרֹפְתָא נִיְהוּ טוֹבִיָּה לְרֹזְבֵי: *Omnia corpora (hominum) vaginæ sunt: beatum illud corpus, quod meretur ut sit vagina Legis, hoc est, Verbi Divini, in Sanhed. fol. 39. 2. Sic vult Aruch synonyma esse* זרקה *in* זרקה *in* זרקה *in* זרקה.

**דרק** *Cinnamomum, Schabbas fol. 65. 1. In Aruch notatur, Arabicè idem esse quod קַמּוֹן. Schindlerus id adducit in* זרקה *ut duas voces; דַּר אֲלִיָּם & דַּר אֲלִיָּם.*

**דרק** *Spargere, Heb.* זרק. *Præteritum*, זרקו *Et sparserunt pulverem super faciem suam, Job. 2. 12. Spar-* זרקו *super altare, Exod. 24. 6. in Jonathane. Futur.* זרקו *Et sparges reliquum sanguinis, Exod. 29. 20. in Jon.*

Sic adducitur hic in Aruch, & in Guidone *Exercitus. Citatur ex Gemara Ketubh. fol. 62. Sed hodie legitur דְרַעָא דְמַלְכָא Legatus regis, pro דְרַעָא דְמַלְכָא, ut in Aruch citatur.*

**דרקון** *Draco, Δρακων, Serpens: & latius, Vermis, apud Talmudicos, Berach. fol. 62. 2. Basra fol. 16. Ego præparo ei דְרַקוֹנָא serpentem vel vermem, qui mordeat eam & sanatur. Figuræ serpentis fuerunt in calceis ipsorum, Vajik. rab. sect. 16. ad vocè תַּעֲבֹסְנָה ex Jef. 3. 16. Hinc R. Sal. Nomē עֲכָס, exponit אֲרַם שֶׁל נַחַש, Venenum serpentis: & verbum hoc, Accendere animos Juvenum libidine instar veneni serpentis. In Talm. Hierof. ע"ו cap. 3. אי זהו דרקון? Quinam est draco? כל שציצין יוצאין בצוארו.*

*Caro mortua: מורדקא דפלטתיה: כמאבי אליל ומורדקא דפלטתיה: Sicut medici rei nihili & carnis mortuæ, quam absceidit culter, Jobi 13. 4. in Venetis. Vide אלל. Talmudici pro מורדקא dicunt & מרסקא, quod vide in מרס.*

*Vox composita, pro דור קטוע, Etas, Generatio excisa. Sic appellata fuit familia quædam, quæ ob feminarum sterilitatem excindebatur. Inde nomen traductum ad quasvis Steriles, quæ idcirco neque sanguinem virginitatis, neque menstruum producant: ממשפחת דורקטי אני שאין להן לא דם נרה ולא: Ex familia Dorketi sum ego, quæ non habent sanguinem menstruum, nec sanguinem virginitatis, Kethubh. fol. 10. 2. כל גפן id est, Omnis vitis producit vinum: in qua autem non est vinum, ecce ea est Dorketa, sterilis, Nidda cap. 9. in fine. Dicitur id ibi metaphoricè de mulieribus. Nam præcedit: Mulieres cum sanguine virginitatis, similes sunt viti. Est vitis cujus vinum rubrum est: est alia, cujus vinum atrum: alia, cujus vinum multum: alia, cujus vinum paucum. Sic quælibet femina habet sanguinem: quæ autem non habet sanguinem, ea est sterilis. Inde R. Juda dixit: Omnis vitis &c. In Medrasch Schemuel. sect. 2. legitur hoc idem cum זרקה ab initio, זרקה, ubi Postellus reddit Torquata זרקה nobilissima. Sic in Talmud Hierosol. Ketubh. cap. 1. זרקה.*

**דרור** *Hirundo, Psal. 84. 4. Heb. De ea apud Talmudicos: למא נקרא שמה צפור דרור: Quare vocatur nomen ejus דרור? quia דרור habitat in domo tamquam in agro, Beza fol. 24. 1. Videtur hic nomen à דור Habitando deduci. Sed non est ita. Nam אין דרור אלא: דרור proprie Libertas est, juxta illud: דרור id est, Non significat דרור aliud quam Libertatem. Item, מאי לשון דרור כמריר בי דירא? Quid significat vocabulum דרור? Est sicut (viator) qui divertit quocunque vult, Rosch haschana folio 9. 2. Sic Hirundo dicitur דרור, quòd hospitium sibi liberè apud homines eligit, ubicunque placet.*

**רר** *Libertas*, Jalkut in Genes. fol. 27. col. 1. **רר** *Fundamentum*, *Præcipuum*, *Principale*, *Capitale*, quod aliàs **רר** *עיקר*, quasi *Radice* alicujus rei vocant: **רר** *וית רר* Et principalem summam pecuniæ, Esth. 4. 7. in Venetis. In Regiis abest. **רר** *Apud Talmudicos*, **רר** *דמומא* *Fundamentum* pollutionis, capitalis pollutio Lege expressa: **רר** *דמומא* *Summa* capitalis pecuniæ. Sic Elias & Aruch. Glossa Talmudica paulò aliter videtur explicare. Vide Metzia fol. 2. 2. Chagi. fol. 21. 2.

**רר** *Carduus*, vel *Tribulus*, ut *Heb.* *Plurale*, **רר** *וכובין ודרדין* Et spinas & carduos, Gen. 3. 18. in T. H. *Vide que de hac voce scripsit Nicol. Fullerus in Miscell. lib. 6. cap. 1.*

**רר** *Apud Talmudicos* **רר** *est Herba quedam, quâ curatur morbus, qui vocatur רר* *Gittin fol. 70. 1. Dicitur esse Croci species, מוריקא ררוח* *Crocus spinarum, id est, sylvestris.*

**רר** *Dispergi*, *Disipari*: vel *Decidere*: **רר** *מה אנו* *Quæ est ratio nucum?* si unam sumas de acervo, omnes disipantur, vel, decidunt, Schir rab. cap. 6. v. 10. Glossa explicat, quòd sit **רר** *כלומר יודין* *Ego putarim derivari posse à רר*.

**רר** *Idem quod רר* *Dolores, ex Latino vox corrupta. Vide supra רר*.

**רר** *Querere*, *Inquirere*, *Perquirere*, *Consulere*, *Sciscitari*, *Percunctari*, *Heb.* *Apud Rabbinos præterea est Concionari, Concionem ad populum habere, quòd id fiat Inquirendo in sensum Scripturæ, Exponere scitè & argutè, allegoricè, mysticè, Variè de re aliqua Discurrere. Infinitiv.* **רר** *לא פסקו מלמרר* *Non cessarunt ab exponenda Lege, Judic. 5. 9. רר* *Concionantur, exponunt Rabbini nostri: רר* *Concionatores Biblici, qui versus Biblicos explicant. Quidam Masorethas intelligunt, qui scripturæ vocum ac literarum tantùm insistant, Sanhedrin cap. ult.*

**רר** *Inquisitio*: **רר** *אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות* *Eadem est ratio tam in judiciis pecuniariis, quàm in judiciis capitalibus, inquisitionis & perscrutationis (testium sc.) Sanhedrin cap. 4. ab initio.*

**רר** *Expositio allegorica*, *Inquisitio* & *explicatio mystica*, *Discursus de re varius. Est & רר* *Nomen libri, quo Homiliae sive Conciones allegorice continentur.*

**רר** *Homilia*, *Concio ad populum.* *Judæi Germani dicunt Ein drasche/ & per diminutivum Ein draschle concioncula, & verbaliter Darschen/ id est, Concionari.*

**רר** *Concionator*, *Orator ad populum*: unde

quidam dictus **רר** *Moses Concionator. Femininum רר* *Doctrinæ amantes, Doctæ, Perita.* Sic vocantur ab Hebræis filia Tzelophchad, de quarum sapientia & prudentia legitur Numer. 27. Inde etiam vocantur **רר** *Sapientes, & רר* *Justæ.*

**רר** *Inquisitio*, *Studium*, *Expositio*; & *in genere Sermo*, unde illud: **רר** *לא מרר הוא* *Non sermo est fundamentum, sed opus.* Dictum R. Simeonis Fil. Gamalielis in Avoth cap. 2. Simile vide in **רר**. Item *Commentarius, Explicatio allegorica*, & *in varios sensus deducta*: **רר** *Commentarius allegoricus Psalmorum*: Sic **רר** *in Threnos, מרר קהלת* *In Ecclesiasten, & sic deinceps.* De differentia Medraschim scribit Aben Esra Threnor. 1. in principio: *Verùm Medraschim (h. e. Expositiones allegoricæ) ipsorum (Rabbinorum) in vias multas sunt divise: Quedam ex illis sunt enigmata, arcana, & parabole sublimes usque ad æthera. Aliæ inserviunt ad refocillanda corda defatigata in capitibus profundis. Aliæ sunt ad corroborandum eos qui impingunt, & implendum vacuos. Propterea sensus scripturarum similes sunt corporibus: Allegorie autem sunt veluti vestimenta corpori adherentia. Aliæ sunt subtiles instar serici, aliæ crassæ veluti saccus, &c.* R. Afarias in Meor Enajim parte tertiâ, fol. 75. 2. scribit: *Scito, quòd Medraschim sive Allegorie sunt triplices: Quedam illarum sunt רר* *h. e. Hyperbola, sicut Rabbini nostri dicunt in capite (quod incipit) גיר הנשה* *Loquuntur sapientes per hyperbolas: ut, Urbes munitæ in cælum: vel sunt Hyperbolæ tales, quæ hominibus consuetæ & usitatæ esse solent, ut verba Rabbæ bar bar Chammæ in capite המוכר. Quedam ex illis sunt Historiæ miraculosæ (מעשה נפיש) ut Narrationes R. Bannæ, in capite חוקת הבתים. Quedam denique Allegorie sunt, quarum intentio est explicare scripturam omnibus modis quibuscunque explicari potest. Atque hujus rei fundamentum petunt ex eo quod dicitur; Unum locutus est Deus, &c. Psal. 60. 12. Item, Annon sic sunt verba mea ut ignis, Jerem. 23. 29. Ex his dictis etenim docent, quòd una Scriptura in varios sensus possit dividi, sicut declaratur in capite אחד דיני. Et juxta hunc modum exponunt Scripturam quòvis modo, quo eam explicare possunt, & dicunt; Non exit Scriptura è sensu literalis suo, qui est principalis. Porrò autem Allegoriarum quedam propè accedunt ad sensum literalem: in quibusdam verò est levis tantùm quedam nota, &c. Vide etiam quæ de Allegoriis Rabbinarum scribit Rambam in More Nevochim par. 3. cap. 43.*

**רר** *Domus studii, Schola, Gymnasium, Collegium,*

Collegium, ubi discitur & in doctrinā inquiritur: אעילו  
 Introducite me in Scholam, יתי לבית מדרשא  
 Cant. 2. 5. Ibid. v. 4. ubi duo syn-  
 onyma conjunguntur. Nam מתבנה Academiā,  
 à confessu docentium & discentium dicta, &  
 aliās ישיבה formā Hebraicā. Nomen בית omis-  
 sum: אולין צדיקיא מן בית מקדשא לבית מדרשא:  
 Eunt justi ex domo sanctuarii in domum Scholæ,  
 Heb. מביל אל חיל, Psal. 84. 8. מקדשא  
 Constituti in portis gymnasii, Cantic. 7. 13. Sic  
 Psal. 43. 3. Plural. בתי מדרשות vel בתי מדרשי  
 ut Psal. 80. 11. Scholæ: Rabbini; בתי מדרשי  
 Quatuor sunt proprietates eorum, qui Scholam  
 vel Templum frequentant; Est qui ingreditur,  
 & non facit. Hic mercedem tantum pro accessu ha-  
 bet. Est qui facit & non ingreditur. Is pro opere præ-  
 mium habet. Qui ingreditur & facit, is pius est.  
 Qui verò nec ingreditur, nec facit, impius est, Avoth  
 cap. 5.

רר Vide supra in דור.

Sufurro, Murmurator, Prov. 16.  
 28. in Ven. & Reg. Hebr. נרן. Videtur corru-  
 ptum esse pro חרתנא.

רשא Janua, Ostium, Porta. Respondet Hebræo  
 Et januam clausit post se, Gen. 19. 6. Plural.  
 ורשא אחר בתרוהי, ut: דלת  
 Quibus erant portæ & vectes, Deut. 3. 5. נרן  
 ופתח רשי Vectes & ostia, Jobi 38. 10. Constr.  
 ורשי Et aperuit januas domus, Judic. 16. 3.  
 ורשי Et januas cœli aperuit, Psal. 78. v. 23.  
 ורשי Ostia ventris mei, Jobi 3. 10.

רשא Herba tenera, Genes. 1. 11. Plurale apud  
 Rabbinos, כן במדבר רשאו מקומות הרשאים,  
 Joël. 1.

רשן Cinerem removere, ut Hebraicè.

רשן Cinis, Cineratio: מובח פנימי: Cineris  
 altaris interioris, Meila fol. 11. 2. in Mischna.  
 Idem quod רשן Hebr.

רשנות Propter multitudine adipis & pinguedinis,  
 R. Levi Jobi 21. 24.

רשנא Mimus, Donum. Sic in Aruch: at in  
 Talmud scribitur רשנא, per Resch, Sanhed.  
 fol. 94. 2.

רשר Secale, frugis vilis genus, de quo  
 vide Plinium lib. 18. cap. 16. Gall. Seigle,  
 quod à Latino deductum. Sic explicatur à R.  
 Salomone in Pefachim fol. 35. 1. In Aruch Spelta  
 exponitur.

רשרין Esth. 1. 6. pro וכשרין.

רשש Conculcare, Conterere, Comminuere. Affi-  
 ne Verbo רש, unde etiam aliū referunt il-  
 lud ad ejus Pabel. Præteritum ex forma Pabel,  
 quæ ad Pibel pertinet: Illic con-

culcavit anima mea, Judic. 5. 21. רששתי מואבתי  
 Conculcavi Moabitas, Psal. 108. 10. ורששתינו חיד  
 Et comminui eos veluti glebam, Hebr.  
 ורששתינו חיד Psal. 18. 43. ורששתינו חיד  
 Conculcarunt hæreditatem meam, Jer. 12. 10. ורששתינו חיד  
 Conculcarunt sanctuarium tuum, Jesa. 63. 18.  
 Futurum, ורששתינו חיד Conculcem eum, Jesa. 14. 25.  
 Et conteram eos in furore meo, ורששתינו חיד  
 Et ipse conculcabit oppressores nostros, Psal. 108. 14.  
 חידת ברנא Et atria nostra conculcarunt ini-  
 mici nostri, Esth. 6. 1.

Idem: Participium Præteritum sive Passi-  
 vum Pabel, כפנר מרששתינו Sicut cadaver conculca-  
 tum, Jesa. 14. 19. Ex Ithpab. ורששתינו חיד  
 Et conculcatur in medio ejus, Jesa. 19. 14. Lectio sus-  
 pecta: nam Pronomen est sine antecedente No-  
 mine. Regia בחוביה In peccato suo. Priorem  
 adducit & R. David. Author Aruch in בת citat  
 בחוביה, quæ lectio propius accedit ad fontem.  
 Hebraicè est בקיאו In vomitu suo. Hoc No-  
 men etiam legitur Prov. 26. 11. ככלב שב על קאו  
 Sicut canis redit ad vomitum suum. Sic ergo & hic leges  
 בחוביה In vomitu suo. Id contractâ pronunciatione in  
 Aruch dicitur בחוביה. Possis & legere בחוביה,  
 ut sit ex Pabel, q. d. Ad redditionem suam. Nam  
 Vomitus est cibi & potus redditio & ejectio.

רששות Molitores, Tusores, qui contundunt triti-  
 cum, & ita contusum vendunt, ad pulmenta conficien-  
 da, Germ. Stämpfer, Moed katon cap. 2. vel Mo-  
 litrices. Nam forte femininum est, quod mulieres o-  
 lim molere solerent in molis & moletris, ut apparet  
 ex Matth. 24. 41. Talia sunt גרוסות de quo in גרס,  
 item, in ררוכות, דרך. Sic נתיות, quamvis id sit ex a-  
 lia forma, in נת.

רשתי Menstruata mulier, Schab. fol.  
 110. 1. & in Jalkut fol. 38. 2. Persicum vo-  
 cabulum est, ut apud Talmudicos videre est. Legitur  
 in Abhoda fara cap. 2. & Beth Jacob fol. 176. 1.  
 כפמא קרו פרסאי לנדרה רשתינא מהכא כי דרד נשים לי  
 Quomodo vocant Persæ menstruata? Distin-  
 na. Unde? (ex eo quod Rachel dixit) Quia con-  
 suetudo mulierum mihi est, Gen. 31. 35. Legitur & per  
 רשתינא, Taanith fol. 22. 1. deinde notat Chirk in  
 principio, unde perperam ab aliis notatum רשתינא.

רשתי Edictum, Jus, Decretum, Sententia:  
 Mutare tempora & jus, Dan. 7. 25. ברת מדי  
 Secundum statutum Medo-  
 rum, Dan. 6. 8. ורשתי נפקת Et sententia egrediebatur,  
 Dah. 2. 13. חרמא היא רשתי Una est sententia  
 vestra, Ibid. vers. 9. Plurale, רשתי אלהך Leges Dei  
 tui;

tui, Esræ 7.25. Apud Rabbinos, דת הנוצרים Lex, id est, Religio Christianorum: דת הישמעאלים Religio Israëlitarum, Turcarum.

**התא** *Herba, Herbula tenera primum progerminans*: Et protulit terrâ herbam teneram, Genes.1.12. ואתחוי Et apparuit herba, Prov.27.25. סף דתארה Consumpta est herba, Jesa.15.11. Et cum duplici Aleph, בתארה דתארה In tenera herba agri, Dan. 4.12.20. Plurale, בתנית דתארה In amœnitate herbarum, Psal.23.2. והנפקת ארעא דתארה Et produxit terra herbas, Genes.1.12. in Jonath. דתארה דעסבנה Herbæ graminis, Jerem.14.5. Hinc Verbum in Aphel, דתארה ארעא Futur. דתארה דתארה Herbascat terra herbulas, Genes.1.11. Hebr.

תדשא. Veneta תראית. Si lectio hæc genuina, tum facta est metathesis literarum euphoniæ causâ ob concursum ד & ת. Regia תראי, unde ת post ד exclusum. Analogia postulat תראת, ad formam תדשא, permutatis ש & ת, aut תראי assumpto י ex quiescentibus tertiâ ה.

**רתב** *Legisperiti, Jurisconsulti*, Dan. 3.2. R. Saadias notat, sic dictos, quasi שהן יועצי המלך, Lex ipsorum pura, ורתם וועצתם ברורה Fuerunt enim consiliarii Regii, & lex consiliumque ipsorum erat illustre ac purum.

**רתן** *Pinguedo, Hebr. רשן, mutatis pro more ש & ח*, Psal.36.9. in Regius, sed pravè. Veneta דרתן, quod probum. Vide illic.

**הא** *En, Ecce, Hebr. הנה, pro quibus in Targum usurpatur*: הא אדם הוה יחירי: Ecce homo erat solitarius, Gen.3.22. הא יחבית לבון. Et ecce, דתא. Et ecce dedi vobis, Genes.1.29. ודא. Et ecce sicut, Perinde ac, Dan. 2.43. Repetitur, valet Sive, Tam, Quam: הי באמצע Num in principio dictionis, an verò in fine dictionis.

*Secundo, הא, Hic, Ille, Iste, Hoc, Istud, Heb.* הא ליהמא עניא: Iste est panis pauperis: הא ביהא תליא? Quid illud est? הא מאי דתא? Iste vir: הא ביהא שעתא? In ipsa hora, Isto momento vel puncto temporis: כהא נונא. Secundum hunc modum, Ruth.4.6. Utroq; usu conjungitur aliis vocibus ab initio: ut, דתא. Hoc ipsum, Hebr. הוה. הא, ex דתא & הא, Ecce me, Genes.22.11. pro הנני in Targ. Jon. Compositum ex דתא & הא, ut distinctè habet Onkelos: ונאנא. Nam ego ecce ego, Genes.6.17. האן Ubi, Ubinam? Compositum videtur ex דתא & הא, sive דתא idem quod דתא. Vide paulò post.

*Tertiò apud Talmudicos est Ergo, Igitur, Age ergò, particula quodammodò hortantis aut animum recolligentis*: הא כיצד הוא עושא? Ergo quomodo ipse facit?

*Vide infra in האל.* האן Ubi, Ubinam? Idem quod Hebr. דתא: ut, האן אברא? Sed ubi est pecus? Genes.22.7. Et ubi sunt recti? Job.4.7. האן בית ארכונא? Ubi est domus principis? Jobi 21.28. in Venetis: מן האן ייתי סערי? Unde veniet auxilium meum, Psal.121.1. ubi Regia contractè. האן ריכי סברי? Et ubi est ista spes mea? Job.14.15. והובקתא מן האן פיתי? Et sapientia unde venit?

ה

Jobi 28.20. האן הוית? Ubi fuisti? Hebr. איפא, Job. 15.23. Sic cap.20.7. Compositum ex הא & דתא, sicut dicitur מן דתא, pro מן דתא, ut est in דתא. Alibi legitur האן sine דתא, Jobi 24.25. in Venetis, Regia האן. Talmud. והן אשכחנן דר' מאיר פליג על רבנן. Et ubi invenimus, quòd R.Meir dissentiat à Rabbinis?

**האק** *Hinc in Venetis legitur corruptè pro האק Effodit, ab הַקק cuius formæ Verba sic aliquando pro geminata litera suscipiunt דתא, ex forma Quiescentium secundâ. Sanè דתא in Hebraismo reperitur pro בואו.*

**הארת** *Butyrum, Proverb.30.33. In Hebræo est הארת, unde suspicio legendum הארת.*

**הבא** *Hyperbole, Superlatio sermonis*: Loquitur Lex lingua superlationis, id est Hyperbolicè, ut in illo: Civitates magnæ & muritæ in cælum usq;, Deut.1.28. Sic Prophetæ locuti sunt hyperbolicè, ut: Et findebatur terra præ voce ipsorum, 1.Reg.1.40, &c. Cholin fol.90.2. Tamid cap.2. Scribitur דתא, sed הפיך דתא. Glossa Talmudica: האן לשון הוויט Sermo idiotæ, qui non attendit ad verba sua, & profert ex ore suo ea quæ non sunt, non ut velit mentiri, sed quia non animadvertit ad verba. Hæc ibi. נדרי הבאי Vota hyperbolica; veluti, Si non vidi camelum volantem in aère: Si non vidi serpentem instar præli torcularis, Ned. fol.2.4.2. Elias putat דתא esse quasi ab הובאי, quod Spina significat, ut Hyperbole sit quasi spinosus sermo. Altera forma דתא possit esse ab הוירי vel הוירי Pravitatis, Perversitas, quasi Prævus, aut Perversus sermo, à vero se vertens.

*Quæ spinas & sentes הובאי Spina: ובור תסיק.*

fentes profert, Jefa. 32. 13. כמא דמשיצי אשתא הובאי Sicuti consumit ignis spinas & fentes, Jefa. 27. 4. Vide & Jefa. 7. 24. 25. ubi Hebræo קין respondet: Qui evellunt urticas pro herbis cibariis, Jobi 30. 4. Notatur frutex aut herba quædam spinosa & sylvestris, quæ comedi possit tempore famis. In Hebræo est מלוח Salislaginosa herba: אחר הובאי Locus spinosus & incultus, Numer. 33. 41. in Jon. ubi malè בור.

**הכה** *Affare, Torrere, Ustulare:* מהו קיהו שיהכה באור Quid est quod torret (spicas) ad ignem? ut scilicet commodæ reddantur ad esum, Metzia fol. 89. 1. פתילת הבגר שקיפלה Peniculantum vestis, quod duplicatum est, sed non ustulatum, id est, ad ignem vel flammam exsiccatum & quodammodo ustulatum, ut, pro ellychnio adhibitum, tantò meliùs & citiùs accendatur, Schabbas fol. 28. 2. *Alibi;* Primò renuit (transire:) secundò מהכהב ustulatur: tertio expandit pedes suos & transit, Berach. fol. 34. 1. Hoc in Aruch exponitur *Movere, Agitare caput.* Perperam. Locutio ibi de igne est, ac iis, qui ignem transire aut percurrere debent. Primò horrent, renuunt, submovent se, aut agitant caput in signum averfionis (hoc טרב illic significat, & eò explicatio Aruch pertinet.) Secundò, ubi vident necessitatem, seque retrocedere non posse, objiciunt se igni ustulandos, ac tertio celeriter transeunt. Sic faciet transiturus arcam sacram in synagoga, &c. *In Aruch, Elia, & editione Pentateuchi quæ triplex Targum habet, adducitur in contraria significatione pro Crudum, Non satis coctum, halb Gefochts / oder halb Gebraten. Sic Exod. 12. 9. in Targum Hierosolymitano מהכהב ponitur pro נא, quod Crudum & Incoctum significat, & in alio Targum vocatur חי Vivum. Guido multà curâ putavit, non ad נא, sed ad צלי, quod Assatum significat, referendum. Plausibile id est, juxta ejus significatum apud Talmudicos. Sed reperi ego alium locum in Jonathane obstantem. Legitur in Hebræo, אריס קלוי באש Aristas-recentes tostas igne, Levit. 2. 14. Id in Jonathane redditur מהכהב קלוי בנורה Recens tostum igne. Hic מהכהב pro אריס ponitur, quod virentes & recentes aristas significat, nisi quis dicere velit, eam vocem à Jonathane esse omissam, & קלוי esse synonyma, quod non videtur. Deniq; מהכהב Datq; Prov. 30. 15. ex significatione Verbi יקב.*

\* **בטה** *Id hic ponunt, sed vide illud in בטה.*

\* **בון הבקן** Vide in בון.

**הבל** *Vaporare, Incallescere, Calefieri ad vaporem usque:* Apud Talmudicos, אין נותנין אונן של Non ponunt fasciculos lini

in foenum, nisi ut calefiant, h. e. יתחממו, Schabb. fol. 17. 2. Fumum & vaporem includit, quem calor excitat, *Vaporare, Dämpfen.* Item, מהבל *Pulverem excitat, ut scilicet fieri solet, quando pavementum sine aquæ aspersione verritur,* Schab. fol. 95. 1.

**הבל** *Fumus, Vapor, Exhalatio, Halitus calidus:* In Targ. הבל הבל פומא בסתוא Sicut vapor oris in hyeme, Psal. 90. 9. *Apud Talmudicos, הבל פיהם של תינוקה Halitus oris puerorum,* Schab. fol. 119. 2. *Et non emit tit caro ejus vaporem, Jebham. fol. 80. 2. הבל היה Vapor stagni interfecit eum,* Metzia fol. 36. 2. *אני מתירא שמא ישרפוני בהבל Metuo, ne occidant me halitu oris sui,* Schabbas fol. 88. 2. scilicet Angeli. Verba sunt Mosis, cum juberetur à Deo, Angelis suam conditionem hominum statui præferentibus, respondere. Simile est illi Apostolico, *ὅτι ὁ κύριος αἰσθάνεται τὸ πνεῦμα τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.*

**הבלות** *Calefactio.*

**הביל** *Velociter, Statim, Cito:* **הביל** *Exfuscita velociter amicū tuum,* Proverb. 6. 3. In Aruch etiam ex Gemara adducitur, ex Pesachim fol. 20. 2. sed nunc in ea legitur הבל, ubi Glossator dicit, esse significationis הבלה q. d. *Simul, Conjunctim, Universim, unâ vice, non guttatim.* Pro eodem legitur in Bava kama fol. 116. 1. הבל, id est, כולה ביחד *Universa simul.*

**הבל** *Vanescere, Vanum fieri vel effici:* **הבל** *Et quare igitur vanitate vanescitis?* Jobi 27. 12. **הבל** *Ne vani fiatis divitiis,* Psal. 62. 11.

**הבל** *Vanitas:* **הבל** *Vanitas vanitatum, Eccles. 1. 2. Et vanitates quas faciunt homines, Eccles. 12. 8.*

**הבלותא** *Idem: ארום בהבלו אתא Quia in vanitate venit, Eccles. 6. 4. על הבלותא דין עבר Propter vanitatem quam fecit, cap. 11. 8. בהבלו דעלמא Vanitatem mundi, cap. 12. 8.*

**הובלילא** *Intestinorum pars postrema, Intestinum magnum rectum. Hodie vocant eam partem בני כסי בית כסי, quod referat capacitatem poculi, Vulgò Panza, Succa fol. 34. 1. Schabbas fol. 36. 1.*

**הכרה** *Sonus, Tonus, Echo, Vox resultans & se reflectens. An forte הכרה q. הכרה? Adjunctum habet קול: ut, אם קול הכרה שומע Si vocem sonoram vel publicam audiat, Ro'ich ha-schanah fol. 27. 2. ubi de clangore tubæ agitur. R. Salomon scribit, se à quibusdam edoctum, sic accipiendum esse illud, קול דמטה Vox silentii, 1. Reg. 19. 12. id est, è loco silentii resultans, Gallicè*

Gallicè *Retentissement*, hoc est, Resultatio soni. Hoc ab Elia quoque annotatum, sed Gallicam vocem pravè descripsit טאצימנט Taciment. Sed & pravè in Commentario R. Salomonis legitur ר ab initio loco ר. *Hinc est Rumor, Sermo vulgi incertus*: הברה קול הברה Quod audiverunt vocem repercussionis, Gittin fol. 89. r. id est, rumor-em incertum ab uno ad alterum resultantem: מיד נפלה Antequam exiret vox rumoris in urbe, 2. Reg. 20. 4. in R. Salom. מיד נפלה Protinus cecidit, id est, dispersus, divulgatus est rumor per urbem, Beresch. rabba sect. 10. *Tertiò apud Grammaticos est Syllaba, Sonus vocalium*. Sic scribit R. Salom. ad vocem יהל, quæ sic est pro יאהל, Jesa. 13. 20. בהרבה מקומות יש In multis locis ita est, ut sonus vel vocalis literæ ponatur loco literæ ipsius: sic dicitur מאלפנו pro מלפנו.

*Caligo, Tenebrae, Obscuritas*. Adducuntur hic in Elia & Aruch, sed in Targum legitur חכיר, & sic deinceps. At Prov. 7. 9. in Venetis scribitur ובהחירה Et in caliginè. *Apud Talmudicos, איתמי חמרי לוכאי דפרשי בהברא*, Adduci curato asinos Lybios, qui norunt incedere in tenebris, Tamid fol. 32. 1. *Alibi, ביתא דלית ביה*, Domus in qua non est felis, ne ingrediatur in ea homo in tenebris, Pesachim fol. 112. 2. In Aruch hoc exemplum scribitur per ח in medio. Scriptio confusa. Vide חבר.

*Anchora*, in Beresch. rabba sect. 83. pro הונגין.

**הנה** *Meditari: Eloqui, Enunciare, Pronunciare. Præterit. הני עליהון במלא* Meditatus est contra eos sermonem, Jesa. 27. 8. *Particip. Et sis meditans in eo*, Jos. 1. 8. *Apud Talmudicos, את השם באותיותיו* Qui pronunciat Nomen (Jehovah) per literas suas, Sanhed. cap. 11. in initio. *Apud Rabbinos dilatatur significatio, pro Studere, Discere.*

*הנה* *Meditatio, Sermo, Loquela*, Hebr. הנה, Job. 37. 2.

*הנה* *Meditatio*: Sic in Concordantiis Hebraicis scribitur, Verbum אמר quandoque esse *Meditationem*, i. e. significare *Meditari*.

*Idem*: Et meditatio ipsorum contra me est, Thren. 3. 62. *Apud Talmudicos, מנעו בניכם מן ההגיון* Cohibite filios vestros à Lektionem vel meditationem, Berach. fol. 28. 2. *Glossa, לא תרגילום במקרא יותר מראי משום דמשכח* Ne exercete eos nimium in Scriptura, in lectione Biblica, quia attrahit. Hoc sensu præceptum est impium. Alius explicat א' משיחת ילדים A' confabulatione, garritu puerorum. Baal Aruch, מפתרון פסוק כצורתו.

*Logica, Dialectica, sic dicta, quod circa Meditationem & usum Rationis versetur*. Talem conscripsit R. Simeon, quam Seb. Münsterus Latine convertit, & edidit Basileæ apud Frobenios: *מלאכת ההגיון תישר השכל אל ההשתלשלת והעיון* Ars Logica dirigit ingenium ad sagacitatem & speculationem, R. Levi Prov. 8. 5. De usu Logicæ scribitur in libro Chason lemoed fol. 3. 2. quod sit ככלי ביד האומן לעשות מלאכתו veluti instrumentum in manu artificis ad faciendum opificium suum, quod sine ejus ope impossibile sit apprehendere veritatem in ulla disciplina. Vide illic.

*Logicus, Dialecticus*.

*Spina, Sentis, Vepres, Rubus, forte quod è locis Fertilibus Removeantur, aut quod Curam aut Meditationem homini injiciant, ne us ledatur, ab הנה, quod utrumque Hebrais significat*: *תחות הנה מתהכרין* Sub sentibus congregabantur, *מהו נעצוץ הנהתא היא חלוף הנהתא יסק ברותא* Jobi 30. 7. *נעצוץ*? Vepres: pro vepre exsurget abies: sic pro Haman improbo surrexit Mardochæus, Esth. 2. 7. in secundo Targum, ubi locus Jesa. 55. 13. explicatur: *הרנוגא דהינתא* Harnuga (herba) spinarû, quæ juxta vepres crescit, Schab. fol. 110. 2. *כי משא להיומי ודיני* Cum perveniret ad rubos & sentes, Taanith fol. 23. 2. Sic hæc duo frequenter conjunguntur. *האטרין וההגין מן אילן הן* Rhamni & rubi sunt species arboris, Eruvin fol. 34. 2. *תלת הנהי רומייתא* Tres rubos altas, Basra fol. 83. 2.

\* *הנה* Vide in נגר.

\* *הנה* Vide in ננה.

**הגם** *Dux, Gubernator, Præfectus, Præses: Graecè est ἡγεμονία* *הגמוניא* Principem & Præfectum, Jesa. 9. 14. *Plurale, אעביר מנהון הגמונין* Faciam ex illis duces, Esther cap. 8. 7. in Targ. sec. *Rabbini etiam sic vocant Episcopos*. Hinc scribit Elias in Tisbi: *Nos vocamus Hegmonim summos Sacerdotes, quibus nulli sunt majores, nisi Cardinales & Papa, Ger. ein Bischoff.* *ההגמון הגדול* Pontifex Maximus.

*הגמוניא* *Præfectura, Episcopatus*: *Ex uno Episcopatu in alterum*: in principio Gittin: *מנהון הגמוניא מן* לאחר שנמל הגמוניא מן לאחר Posteaquam ablatu est episcopatus à Rege, Ber. rab. sect. 50. *הגמוניות* Plural.

**הגון** *Rectum, Decens, Conveniens, Decorum, Aptum, Honestum, Idoneum*: *הגון הנה* *Conveniens est hoc regi*: Dies aptus, idoneus. *Plural. תלמידים הגונים* Discipuli idonei, honesti: *דברים בלתי הגונים* Verba non decentia, inhonesta. *אשה הגונה* *Fæmininum* *Mulier honestè agens*, Gen. 24. 12. per Participium Pabel,



Pahel, etſi Verbum apud Rabbinos non legerim: ſic, ומלא למה מהוננא לקבלי Et res non erat conveniens coram me, id eſt, mihi diſplicuit, Numer.22.32. in Targ. Jonath. בני אדם מהוננן Homines honeſti, Beres.rab.ſect.48. שאינן מהוננן. Inhoneſti. Apud Talmudicos, כל הנושא אשה לשום Qui ducit uxorem propter divitias, erunt ipſi liberi non honeſti, Kidduſch. fol.70.ו. הלומד לתלמיד שאינו הגון נופל בגהנים שנאמר fol.70.ו. hoc eſt, Quicumq; docet diſcipulum qui non eſt idoneus, ille incidet in gehennam, ſicut dicitur, Omnes tenebræ reconditæ ſunt cum repositis ei, conſumit eum ignis non accenſum flatu, &c. Jobi 20.26. R. Sira dicit, כוורק אבן כוורקא למרקוליס perinde facit, ac ſi projiceret lapidem Mercurio, Cholin fol.133.ו. Confilium honeſtum & conveniens ipſi, Jebham fol.106.2. Hinc etiam in Hebræo legitur, בפני הנדרת הגינה, Ante maceriam rectam, Ezech.42.12.

לא עשה כהונן: Decentia, Decus, Honeſtas Non fecit ſecundum decentiam, ſive, ut decuit: Fecit quod non decet, Indecorum commiſit.

הונן Camelus-juvenis, Dromas, Dromedarius, ut Interpres Latinus in Targum reddit. Plurale, הונני Dromades Midianis, Jeſa.60.6. Hebr. בכרי, Illi ſunt cameli juvenes. At Jerem.2.23. בברה ſynecdochicè in Targum redditur ינקא Sugens, Lactens: דמיא Similis eſt dromadi-lactenti veloci, id eſt, גמלא נערה ויונקת, ut R. Salomon in Gloſſa Talmudica interpretatur: מרכיבין אותן על שני מרכיבין Vehunt ea ſuper duobus camelis junioribus, Beres. rab. ſect.65. Apud Talmudicos proverbium eſt, נפשי גמלי סבי דמעני משכי דהונני, id eſt, Multi cameli ſenes ſunt, qui portant pelles camelorum juvenum, Sanhed. fol.52.ו. Portant, ſcil. ad forum, ut vendantur. Equè citò & facilè juvenes moriuntur, quàm ſenes, etſi per naturam ſenex debet mori, juvenis poteſt, ut vulgò dicitur. Poëta Latinus de morte:

*Illa rapit juvenes primâ florente juventâ,  
Non oblita rapit, ſed tamen illa ſenes.*

Deinde quandoque apud Talmudicos ſumitur pro Manubrium, Anſa. Sed rarò per ה reperias. Ego non legi. In Kelim fol.19.2. ſcribitur in textu Ab anſis vaſorum: in Gloſſa הונן. Rectum eſt א.

עושים לה תורן, ut, Anchora: Præterea הונן eſt Anchora: ut, Faciunt ei (navi) malum ab una parte, & anchoras ab alia parte, Ber. rab. ſect.83. ab initio: הוא מביא הוננים Et poſtea adducit anchoras, ſect.12.

אוניס Clarus, Illuſtris, Nobilis. Idem quod הוננים

de quo in אונ. In Jalkut Gen. fol.23.2. שהם בני אדם Quòd ſint viri nobiles, præſtantes. In Beres. rab. ſect.48. pro eo eſt מהוננן Honeſti. הנור Hagar, nomen proprium ancillæ Abrahami, quam poſtea in uxorem concubinam duxit, & ex ea Iſmaëlem ſuſcepit.

Hagarenus: הגרים & הגריאים Hagareni, 1.Par.5.10. Pſal.83.7. Hic intelliguntur Iſmaëlita, ab Hagar matre nati. Judæi hodiè Ungaros ſic vocant, quaſi Hagrios vel Hagarios. Turcas autem Iſmaëlitas vocant. Hinc Pſal.83. pro הגרים in Targum eſt הונגריא Ungari.

Munſterus nota verat, הגרים etiam verbaliter eſſe Stringere. Guido putans ex Aruch ſe corrigere Munſterum, poſuit הגרי Stringere. Nihil uterq; dixit. In Aruch quidem ſcribitur הוגרני, ſed quæ vox compoſita eſt ex Pronomine, pro הוגר quod & ipſum nullius rei eſt. Scito in Gemara legi וחוגרני i. e. Nedar. fol.49.2. Locus Talmudicus ita habet: אי טעימנא אלא קידושה ואכרלתא וארבעה כסי: Non guſto niſi poculum conſecrationis, ſeparationis, & quatuor pocula paſchatis, & tamen cingo tempora à Paſchate uſque ad Pentecoſten; ſcil. propter dolorem capitis, ex potu vini. Ita enim ſolent ii quibus caput dolet, ſudariis & linteis illud conſtringere, ſcribit Baal Aruch.

הגרוניא Hagronia, nomen loci: אקרא דהגרוניא, Bava baſra f.73.2. סבי דהגרוניא Seniores Hagronia, R. Elieſer ר' אליעזר מהגרוניא, Schab. fol.11.ו. Hagronius, Juchafin fol.81.2.

דהא Vide ſuptà in הדא. ההי Vide in ההי.

הריב Nomen proprium loci, reſpondens Hebræo אשפני in Targum, Jerem.51.27. Apud Talmudicos legitur cum duplici Jod: דמן הדריב: ועקוב הדריבא Par ſapientù ex Hadjab, מ'ק fol.28.ו. Bava bathra fol.26.2.

אהדרי: Simul, Una, Pariter: ההדי ההדי: Ab invicem: ההדי Invicem: הדיב אהדיב: Innitentur invicem in genua, id eſt, quiſque alteri in genua ipſius innitebatur, Peſachim fol.108.ו. Verba ejus adverſantur ſibi ההדי: ההדי בבשינהו Liga eos una, Winde ſie zuſammen/ Gittin 68.ו. ההדי אהדי: ההדי: Faciebant, vel ſumebant prandiù ſimul, Miteinans der: ההדי: ההדי: Ne ſeparentur ab invicem.

הדי Hinc, בהדי בהדי Dum, Cum, Donec: Item, Apud, Juxta, Propè, Per: Una, Simul, Pariter: Propter, Cum: ההדי ההדי Cum testimoniis (virginitatis) puellæ, Deuter.22.15. Jon. גריי שדי Sagittæ omnipotentis in me ſunt, Jobi 6.4.

Heb. עפרי. Sic. Non sic ego sum apud me, Heb. עפרי, Jobi 9.35. Apud nos, Nobiscum, Heb. בנו Jobi 15.10. כד אית להון תנרא. Quando ipsis erat lis mecum, Jobi 31.13. בהרד Apud te: מאי איכא בהרד? Quid est tecum, quid habes apud te? בהרדיהון Cum eis: Apud eos: Per quem? Talm. id est, מי Per manum cuius? Ne sit tibi lis forensis cum tribus: Unus enim potest esse adversarius, alii duo, testes, Pesach. fol. 112. תרי שבמי. Duo sabbatha conjuncta, id est, duo dies festi. Cum & in fine, בהרא טיכריא Prope, Juxta Tiberiada, Beres. rabba sect. 39. בהרא פמיים Prope Pamias, Ibid. להרי להרי. Circum, Juxta: ערף רלהרי Cervix circa vel post faciem: Item Versus, Ex adverso: להרי יומא Versus diem, i.e. כנגד השמש. Schab. fol. 124.1.

בהריא Clarè, Perspicuè, Apertè, Palàm, Manifestè. ב servile est, estq. Græcum idia, et si ejus significationem apud Rabbinos non habeat.

בהריא Vide supra in הרב.

בהריא additâ aspiratione, Idiota, Plebejus, Vulgaris, Simplex, Abjectus, Vilis, Imperitus, ut de plebe & vulgo esse solent, qui propterea Imperiti titulo insigniuntur: & sæpius adjectivè, Vulgare, Commune: ut, ליה דין אחר הדיוט Non est hic locus vulgaris, Genes. 28.17. in Jon. id est, חול Vulgaris, Communis: sic sæpè apud Rabbinos, ut infra patebit. ואנא Ego verò sum vir pauper & idiota, 1. Sam. 18. 23. Hebr. נקלה Vilis, Despectus: פרעש Post plebejum unum, Hebr. פוליעם Pulicem, 1. Sam. 24.15. Ad virũ plebejum, qualis ego sum, Hebr. אל הכלב המת Ad canem mortuum: אימת הדיוט Terror vulgaris, Jesa. 53.2. Plural. בני הדיוטין Filii, id est, homines plebeji, Jobi 30.8. ולא להדיוטין Et non idiotas, Deut. 28.13. in Jon. אפוד תלמודיט, הדיוט Idiota profilit in principio, primus ubique vult esse, Megilla fol. 116.2. Dicitur ibi, Memuchan, (de quo Esth. 1.14.) fuisse Hamanem. Cõmemoratur autem inter sapientes ultimus & postremus, & tamen audaciã suã ante reliquos profiliit, & primo loco Regi respondit, vers. 16. vide hoc loco Medrasch Megilla: שלשה מלכים Tres sunt Reges, & quatuor Idiotæ, quibus nulla est pars in seculo venturo: Tres Reges sunt, Faroboam, Achab & Manasses: Quatuor idiotæ sunt, Bileam, Doeg, Achitophel & Gechasi, Sanhed. fol. 90.1. ריין הדיוט Judex vulgaris & communis, qui non est de Sanhedrin, id est, de summo senatu, Jebham. cap. 12. in princ. Sic, בהון הדיוט Sacerdos vulgaris, qui non est Sacerdos summus. Consuetudo communis, R. Sal. Exod. 19.19. משל הדיוט הוא Proverbium vulgare est;

Apud Rabbinos, quando adagium aliquod tritum adducunt, ut Exod. 16.28. in R. Salomon. Talmudici & Rabbini pluraliter formã femininã utuntur: שמות הדיוטות Idiotæ fuerunt, שמות הדיוטות Nomina vulgaria, Communia, plebeja, quæ opponuntur Sanctis & Divinis: רינין הדיוטות Judices vulgares.

הדיוטין. In Beres. rab. sect. 10. הרבה להם ברצודו Multiplicavit ipsis gaudium, multiplicavit ipsis bona, hoc est, טובות, ut Baal Aruch explicat: Postellius: Cumulavit ipsos lætitiã & compendio. In Jalkut pro eo legitur בריוקן. Munsterus & Guido ponunt הריון Bonum, Beneficium. Mibi videtur esse corruptum ex Græco הריוקן, quomodo non absona est Munsteri lectio.

הדיוט Membratim conscindere, Discindere, In frustra secare & dividere: Præteritum, Et divisit membratim juvencum, 1. Reg. 18.33. Hebr. וינתח. Cum Affixo, והדיוטיה כמא Et discidit illum, sicut qui discidunt hædum, Judic. 14.6. Hebr. כשפע, quod idem, והדיוטיה Et discidi eam, Judic. 20.6. Ex Aphel, אהרמו לי הרמי רחיותא Discindite mihi frustra animalis, animal mactate, & in partes divisum proponite mihi, Gittin fol. 67.2. אהרמו, id est, הנתחו.

הדיוט Membrum, Frustum: הרמין מתעברון Membra efficiemini, i.e. in membra aut frustra dilaniabimini, Dan. 2.5.

הדיוט Salire, Subsilire, Saltitare. In Gemara: Aut si fuerit saltitans & confringens vasa, Bava kama, cap. 2. in initio, גלסא מרקר. Sermo est de Gallinis, si alterius vasa fregerint, quomodo ea solvenda sint. Plurale, הרנגולן שהיו מהרסין Gallinæ quæ sunt salientes super fructus, Ibid. in Gemara. הרס יח citatur in litera.

הדיוט Saltitatio, Insultus: הידוס אינו מוער Saltitatio non est solennitas, id est, solennis incessus gallinarum.

הדיוט Myrtus. Plur. שטין והרסין Cedros & myrtos, Jesa. 41.19. Emphat. בין אילניא דהרסין Inter arbores myrtorum, Zach. 1.8. אפוד תלמודיט, Myrtus fatua, id est, illegitima, vitiosa, spuria: Rabbini sic dicunt בוכרא סכלא Primogenitus fatuus, id est, illegitimus, qui matris duntaxat est, non etiam patris, ac talis non capit duas partes hæreditatis, ut traditur in jure Hebræorum, Bava basra fol. 126.2.

הדיוט Hadassa, cognomen Estheræ reginæ, & quibusdam Edessa, ab aliis Atossa dicta, Esth. 2.7. מאי הרסיה ריהו מתוק Quid est Hadassa myrtus? Odor ejus dulcis

dulcis est, & gustus ejus amarus. Sic Esther dulcis fuit Mardocheo, & amara Hamani. In Targum secundo Esth. 2.7. Et fuit nutriens ית הדסיה Hadassam, quæ est Esther, & Hadassa fuit nomen ejus, quod esset quasi אסם myrtus. Nam ut suavis est odor ejus, nempe דהדס myrti, in hoc mundo, sic etiam Esther fecit opera bona in hoc mundo. Vocatur nomen ejus הדסיה in Lingua Hebræa: Quare autem vocatur הדסיה Hadassa? propter justos, qui assimulantur myrto, ut prophetavit Jesajas, cap. 55.7. &c.

הדס Nomen proprium loci, Gen. 10.10. pro Hebræo ארד in Jonathane.

הדוסטא Calceus clavatus, Talm. Hierosol. in Massech. Schab. cap. 6.

הדף Depellere, Impellere, Deturbare, ut Hebraicè. Præter. הדפיה Impulerit eum, Num. 35.22. in Jonath. ואין ביסנא הדוף Et si ex odio impulerit, Ibid. v. 20. Futurum, יהדפונידי מנהוריא Depellunt eum ex luce in tenebras, Jobi 18.18.

הדק Constringere, Compingere, Comprimere: Obthurare, Oppilare: לא ליהרוק איניש אודריא Non imprimet homo lanam in os vasis, Schabbas fol. 14.1.1. Quia constringit, ibid. fol. 125.2. הדקי הוה מיהרק Constringendo constrictus erat, Pesach. fol. 109.2. מיהרק Constrictus est nodus tantopere, ut &c. quod est ex Hithpahel, eliso ת pro more Talmudistarum: Et deprimet eum ab eo.

הידוק Obturatio: Constrictio, Compactio. Scribitur & הדוק in Kelim cap. 3.

הדר Redire, Reverti, quod aliàs etiam חזר Chaldaeis & Rabbis dicitur: Præter. הדרת למהוי Reverta est fieri humilis, hoc est, iterum facta est humilis, Thren. 1.1. הדרו בתויבתא Reverti sunt in pœnitentia, Cantic. 2.16. לביית ויהדרו לביית Et revertæ sunt in locum congregationis suæ, Jobi 14.11. לותך Quia non reverti sumus ad te, Thren. 3.42. Infinitiv. למהדר לותיה Ad revertendum ad ipsum, Cantic. 5.3. למהדר למהדר בתויבתא Ad revertendum cum pœnitentia, Eccles. 7.21. למהדר לוגובא Ad redeundū ad foveam, Genes. 37.29. in Jon. Imperat. הדרו בתויבתא Revertere cum pœnitentia, Cantic. 5.2.17. Futur. עד דמהדרו לעפרא Donec revertaris in pulverem, Genes. 3.19. in Jonath. ויהדרין אהדרו Sic revertar, Cantic. 5.3. Apud Rabbis, הדר בך Convertite te, Resipisce: הדר מעליה Diverte ab ea, i.e. חזור. Aphel אהדר Redire facere, Reddere, Restituere: Repetere: Convertere: Item, Respondere: Præterit. ומהדר יתהון למרי עלמא Et redire fecit eos ad Dominum mundi, Cantic. 7.4. Et ומהדר אהדרה אפאה

è vestigio convertit faciem suam, Esth. 1.3. in Targ. sec. Particip. אנה מהדר ליה כפיל לעלמא דאתי Ego reddo ei duplum in seculo venturo, Cantic. 8.7. Infinitiv. לאהדרותך בתויבתא Ut reverti facerent te in pœnitentia, Thren. 2.14. Sic Thren. 4.6. Apud Talmudicos, הכי אהדרית ליה Sic respondi ipsi: אינהו מי אהדרו בהו דאנה אהדר בי Illi autem ubi convertunt se, quod ego me nunc convertere debeam, Sanhed. fol. 102.2. ולא הוה Et non erat ei respondens, non poterat ei respondere, Sanhed. fol. 65.2. שבקיה דאנה Dimitte eum (tace tu:) nam ego respondebo ei, Schab. fol. 39.1. Sic in Sanhed. fol. 91.1. Infinit. מיהייב לאהדרוי ליה Tenetur restituere ipsi, Metzia fol. 63.2. Pabel הדר Idem. Hinc pleriq. putant esse illud singulis capitibus Talmudicis subiectum, הדרן עלך, in quo se torquent interpretes. Elias legendum putat, הדרן עלך, & explicat, Redire facias ista ad te, id est, Repete caput illud apud te. Ne existimes semel legisse sufficere: repetendum & iterandum est studium. Sed quare in fine adjectum, scribit se ignorare. Hoc sensu potest esse Affixum tertiæ personæ ex forma Hebræorum. Vir Clariss. D. Constantinus l'Empereur alium sensum elicit in fine tractatus Middoth. Mihi aliter videtur. Veram explicationem petendam puto ex pleniore quadam clausula, quæ legitur in fine tractatum quorundā, ut Massech. Schabbas, Kidduschin, Cholin, Sevachim, & Menachos, in quibus sequentia subjiciuntur: קדישא דרבנן אחר השלמת המסכתא יאמר זזה וועיל לשכחה בעזרת בשם יתברך: הדרן עלך מסכת שבת והדרן עלך מסכת שבת דעתן עלך מסכת שבת ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסכת שבת ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדרין ולא בעלמא דאתי יאמר כן שלשה פעמים ואחר כן יאמר, quæ sic interpretor: Sanctus discipulus Rabbinarum, absoluto Tractatu hoc, dicet sequentia, quæ, Deo Opt. Max. adjuvante, remediū erunt contra oblivionem: Gloria nostra super te, o tractatus Schabbas: & gloria tua super nos, Tractatus Schabbas: Mens nostra super te, Tractatus Schabbas: & mens tua super nos: Ne oblivioni tradamur à te, Tractatus Schabbas: & non tradaris oblivioni à nobis, neque in hoc sæculo, neque in seculo futuro. Hæc dicet tribus vicibus, postea subjunget, &c. Vel si mavis, prima sic reddi quoque possunt: Reditus noster sit ad te, (hoc est, fac ut possimus ad ea quæ legimus apud te, redire, eorum semper recordari) & reditus tuus erit ad nos, (& sic memoria tui quoque vigeat apud nos:) Scientia vel notitia nostra sit apud te (vigeat semper scientia earum rerum, quas ex te cognovimus) & scientia tui erit apud nos, &c. Sic verba illa

erunt initium hujus superstitiosæ precatiunculæ, & indicium, eam, ad finem perductâ uniuscujusque tractatus lectione, esse recitandam, unâ cum seqq.

*Secundò est Honorare, Honorem habere vel exhibere, Glorificare: Præterit.* וְלִחַי עֲלָמָא שְׂבַחַת וְהִרְרַת Et viventem in æternum laudavi & glorificavi, Dan. 4. 21. *Particip.* לְמַהֲרַר לְפָנֶיךָ שְׂמֵיךָ Et honorem exhibeo regi cœlorum, Ibid. v. 34. *Futur.* לֹא תִהְרַר אַפֵּי רַבָּא Non honorabis faciem magnatis, scil. in judicio, Levit. 19. 15. Et honorabis faciem senum, Lev. 19. 32. *Apud Talmudicos,* מְהַרְרִין Honorantes scil. præcepta: ut, Et honorantes (præcepta) lucernam accendunt unicuique: והמהרדין Et ex his ipsis honorantibus unus præ alio, superat alterum, Schab. fol. 21. 2. Sic, הִדְוֹר Honor præceptorum, vel, erga præcepta, Bava kama fol. 9. 2.

מֵאֵן נִבְרָא הִדְוֹר *Honoratus, Honorabilis:* Quis vir ille honorabilis & pulcher, Genes. 24. 25. in Jon.

Deinde הִדְוֹר *Rotundum, quasi in se Reflexum & rediens, Tortuosum.* Sic citatur in Aruch ex Cholin fol. 59. 2. sed ibi pluraliter legitur חִדְוֹרִים per h, quod minus probum videtur. Nam חִדְוֹרִים in Hebraismo *Tortuosa, In se Reflexa & variè Redeuntia,* Jesa. 45. 2. Sic in Bava basra fol. 12. 1. In locis tortuosis, inæqualibus. *Huc videtur revocandum illud in Targum Jonathæ,* לְמַהֲרַר לְפָנֶיךָ אֵת הַדְוֹרִים Ad eundem in desertum Tzuk, quod est locus tortuosus, Levit. 16. 10. 21. 22. Scholiastes quidam Hebræus explicat: In desertum quod est angustum, & declivè; quasi בית הדורי idem esset ac בית מדרון. In Tractatu Talmudico Joma cap. 7. in hac eadem materia legitur בית חרור. Confer.

וְיִקְרָא *Honor, Gloria, Decus, Majestas:* Et decus & gloria, Dan. 5. 18. עוֹשֵׁנָא וְהִרְרָא Robur & decor, Prov. 31. 25. Quòd decus gloriæ ejus, Deuter. 33. 16. in Jon. *Cum Aff.* דְּעוֹרֵי הַדְוִי Decor meus & splendor meus, Dan. 4. 33. מַגִּישָׁתָא דְּמַלְכָּא Majestas regis, Prov. 14. 28.

הִדְוֹר *Honoratio, Honor, ut paulò antè.*

Deinde הִדְוֹר est *Reversio, vel, Restitutio:* הִדְוֹר Restitutio capitalis summæ.

הִדְוֹר *Reditus, Reversio, Remeatus:* Reditus disciplinæ, Orbicularis disciplina, *Encyclopaedia,* Guido.

Deinde הִדְוֹר *adverbialiter, Rursus, Iterum, Denudò, Post, Postea:* Et rursus vestes abjecerunt à se, exuerunt se, Schab. fol. 33. 2. Et postea ingredieba-

tur ipse, postea Rabbini, Taanith fol. 23. 2. חִדְוֹר Rursus concionabatur: כי חדר אחת: Cum rursus veniret, cum rediret.

הִדְוֹר *Intestina minora convoluta, Ileon, Volvulus, Germ. das Rróß/ Cholin fol. 113. 1. Majemon. in Hilch. Schechita cap. 6. scribit, ויש מהן מלופפין ומוקפין זו לפניו מזו בעיגול כמו נחש שנכרך ואלו hoc est, Sunt quaedam ex illis (scil. intestinis tenuioribus) convoluta & orbiculariter circumvoluta, instar serpentis convoluti, ea videlicet quæ vocantur הִדְוֹר רכנתה.*

הִדְוֹר *Aqua; In Succa fol. 35. 1. ad locum Levit. 23. 40. פרי עץ הדר אל תקרי הדר אל תקרי הדר Ne legas badar decoris, sed hydor, aquæ; Arborem, scil. quæ juxta omnes aquas crescit, hoc est, Citrum. In Talm. Hieros. Succa cap. 3. scribitur, Aquilam, vocem הדר hîc transtulisse הִדְוֹר.*

מְהִדְוֹרָא *Repetitio:* Repetitio prior: Repetitio posterior. Raf Assèbis edocuit, & in quaque repetitione sive explicatione consumpsit triginta annos. Inde sæpè in Gemara: קמא דרב אשי אמר לן הכי ומיהורא בתרא דרב אשי אמר לן הכי Repetitione primâ רב אשי dixit nobis sic, repetitione secundâ Raf Assè dixit nobis sic, id est, aliter. Sic interdum quæ in juventute docuerunt Rabbini, in senectute vel iteratâ explicatione correxerunt, vel relicta primâ explicatione aliam arripuerunt. *Plur. Repetitiones.*

Deinde מְהִדְוֹרֵי *Peregrinantes, Viatores, buc illuc euntes & redeuntes: vel Circuitores, Circulatores, Circumforanei.* Sic usurpatur in Proverbiali sententia: מְהִדְוֹרֵי מִלֵּי מַסְמַרְמוֹשֵׁי קְלָמֵי A peregrinantibus verba, à veteramentis pediculi proveniunt, Berach. cap. 7. in fine. Qui peregrinantur longè lateq; varia observant, & varia narrant, quæ aliis observatu digna: Mendici laceris induti pediculos alût, & pediculos post se relinquunt. Cum illis qui conversantur, doctrinâ hauriunt; ab his sordes & noxia attrahuntur. *Vel, A' circulatoribus nil nisi verba multa & vana expectandum: à laceris, &c.* Ita competit in eos qui prolixi & verbosi admodum sunt, ut ille Ula, de quo in Gemara sermo.

הִדְוִינֹן *Hadrianus, Imperatoris nomen. Ab eo moneta fuit, quæ vocatur דְּוִינָא Numus Hadrianus, Bechor. fol. 50. 1. Sic ibidem טְרַינָא, vel potiùs טְרַינָא Numus Trajanus. Idem in Avoda Sarah fol. 52. 2.*

הִדְוֹלֹס *Hydrula, ὕδραυλος. Vide amplius in הדר.*

הִדְוִיבֵל *Architectus, quomodo & cum a ab initio usurpatur*

usurpatur, Bava metzia fol. 118. 2. Hinc fortè est, quod Munsterus & Guido notarunt, הרבולין esse nomen dignitatis.

Gigas, præaltæ & monstrosæ stature homo. Vide supra in דרן.

Nomen monetæ parvæ, quæ tres obolos valebat: שלשה הדריסין למיערה: Tres Hadresin conficiunt obolum, Kiddusch. fol. 12. 1. ubi multa de monetis. Munsterus Herodianam nominavit, nescio quo fundamento.

Hydrops, morbus quo inflatur venter & totum corpus: Juxta alios, Icterus, idem quod ירקון, Berach fol. 25. 1. & 62. 2. Vide hunc locum in סילון. Alibi, מתין כשהן מספרין, שלשה מתין כשהן מספרין, id est, Tres moriuntur interea dum adhuc loquuntur; Ægrotantes morbo intestinorum, (id est, Cholico) Puerpera, & Hydrope affectus, Erubh. cap. 4. initio. Glossator tamen exponit illic Morbum oris, qui Judæis vocatur der Gred/ oder Kred/ vermis sub lingua, qui hominem occidit, quasi sit אררקון, de quo vide suo loco: סימן לעבירה הדרוקון: Signum transgressionis est hydrops, id est, indicium est singularis alicujus & insignis transgressionis, nempe, Intemperantiæ, Schabbas fol. 33. 1. Item, תנו רבנן שלשה מיני הדרוקון הן של עבירה עבה ושל רעב, id est, Docent Rabbini nostri: Tres species hydropis sunt: Transgressionis (quæ ob certam transgressionem, veluti Intemperantiam aut aliud peccatû accidit) crassa est: Famis, inflata: Incantationis, tenuis, Schabbas fol. 33. 1. Describuntur tres species, quas Medici nostri in suis Scholis proponunt; Ascites, ob quam venter instar utris distentus est, ob aquosum humoris copiam inter peritonæum & intestina collectum: Tympanites, quando flatu, instar tympani, distenditur: Anasarca, quando ob humoris copiam, per totum corporis molem exteriorem dissipatam, cutis & caro instar spongiæ aut papyri attenuatur & laxatur. An autem hæ tres species ex præcedentibus tribus causis oriantur, judicent alii: צואה רבה הדרוקון, Excrementum plurimum, hydrops magna. Obstipatio alvi & retentio nimia excrementorum, causa est hydropis, quod dicunt, על שהיית נקבים בא הדרוקון.

Vermiculus mali punici, Schabbas fol. 90. 1.

Et והוא נהורה Essè. Præterit. והייתה היה הורה: erat lux, Genes. 1. 3.

Et fuit sicut navis mercatoris, Proverb. 31. 14.

Et post te non fuit, Ezech. 16. 34.

Et fuisti in contrarium, Ibid. והיית לשנו: Fuiisti, Dan. 2. 31. והיית Eram, Dan. 4. 1.

Fui perterritus, Psal. 30. 8. הו רבבני יהודה: Fuerunt principes Jehudah, Hof. 5. 10. מסרבין הותון: Rebelles fuistis, Deuter. 9. 7. וכן הויתא בעמידה: Et sic fuimus in oculis ipsorum, Numeror. 13. 34. רהויתא עמהון: Quo fuimus cum ipsis, 1. Sam. 25. 16. Infinitivus sine מ ab initio in Daniele, להויה: Ad effendum: Tibi ad existendum illa, id est, tua sunt, Dan. 5. 17. Cum מהו יהו מ: Essendo erit, Gen. 18. 18. ואלא למהו מתנסבן: Ut non ducamini, Ruth. 1. 13. מלמהו פטים: Ne sit pinguis, Psal. 109. 24. Cum Aff. ובריל למהו כפון ללושא: Et ut sitis in maledictionem, Jer. 44. 8. במהויהון בחקלא: Dum essent ipsi in agro, Genes. 4. 8. Imperat. והויה שלים: Esto tu populo, Exod. 18. 19. והו זמינן לקדם: Estote præparati coram Domino, Num. 16. 16. והויה לנברין נברין: Et estote viri fortes, 2. Sam. 2. 7. את הויה לאלפין: Tu esto in millia, Genes. 24. 60. ומהויה להון לאלהא: Et ero ipsis in Deum, Gen. 17. 8. Et per Apocopam, אהי: Ero: sic תהי: frequentissimè. Exempla passim sunt obvia. In dialecto Hierosolymitana sæpè eliditur ה in Futuro: ut, כמה את בעי למיתן ולא יאבך אהן צערא, Quantum vis dare, & non erit in te dolor iste? Bava kama Hieros. cap. 8. fol. 6. 2. Sic, מאן רבעי דייא טב, Qui vult, ut sit vel fiat bonum, scil. vinum, &c. Beza Hieros. fol. 60. 4. יהא כך id est יהא בך. Sic alibi sæpè in Talmud Hierosol. תהוין pro תהוין Eritis. Porro apud Talmudicos, והויתן ברה: Et nos adfuimus ibi, Et nos interfuimus. Sic dicere solent, cum aliquid præsentia suæ testimonio confirmare volunt. In Halichoth olam cap. 1. scribitur, Verbum סוגית נמרא היה הויה esse propria Gemara, ut נשא ונתן Mischne. סוף מאו הויה עלה: Quid tandem statuendum est de hac re?

Apud Rabbinos Philosophos etiam est Fieri, Generari: Hinc, הורה: Ens; Existens; Generabile, apud Physicos: הורה ונפטר: Generabile & Corruptibile, הויה ונפטר: Generantur & corrumpuntur: Apud Grammaticos est Participium præsens, & ipsum Tempus præsens; ut cum dicunt, זמן הורה: Est temporis præsentis: הורה: Tempus præsens. Usurpatur etiam apud Rabbinos in Ithpabel, pro Fieri, Effici: unde R. Levi scribit, Prov. 8. 29. Terræ superficies extra aquas apparens, est fundamentum ejus שיתהורה ברה: quod fit sive existit in ea ex virentibus & animalibus: קודם שיתהורה ממנו המטר: Antequam fiat vel generetur ex illa pluvia, R. Levi Jobi 37. 11.

Essentia, Existentia, Ens: Ortus, Generatio: הורה והפטר: Generatio & Corruptio: האדם הוא: Nomina essentia: שמות ההויה: Homo est finis omnium existentiarum: סוף כל ההויות

tiarum. Apud Talmudicos, כל הויה דאבי O-  
mnem essentiam Abhai & Rabha norant, id  
est, Omnia quæsitæ & disputata istorum Do-  
ctorum, Succa fol. 28. 1.

הוא Vide in הבא.

הון Vide in הונא, הוינא.

הו Ipse, Ille: Illud, Ipsum, apud Chaldaeos &  
Hebraeos. Dicunt etiam Chaldaei & Talmudici  
איהו, que vide in litera א. Dicitur etiam per  
Apocopam הו ex forma Syra, quod in Venetis quan-  
doq. occurrit per duplex וו scriptum, ad indicandam  
consonam, quod deinde pravè punctatum est הוו.  
Vide Castigationes nostras, Proverb. 12. & 16. & 28.  
& 24. Pluraliter הונן, הונן, Talmudicè ננהו, que  
sine punctis cum ו scribuntur אינון. Talmudi-  
cum est הני quod vide in הני. Apud Rabbimos מהם  
Ex ipsis: Quando geminatur, partitivè sumitur, pro,  
Partim, Quædam, Quidam. Femininum היא, היא  
Ipsa, Talmudicè ניהי, ניהא, ניהא. Pluraliter,  
ננהי, ננהי, תלמודי. הנין, הנין.

Porro הוא apud Kabalistas est unum ex nomi-  
bus Dei.

הואל Vide in האל.

\* הובא Vide supra in הבא הוב.

הו Ire, Ambulare, Proficisci, Vadere. Sæpius  
pro us temporibus, que sunt אילך, in Targum  
usurpatur, rarius pro הילך, cui אול ferè respondet.  
Infinitum, Ad vadendum & servi-  
endum, Deut. 29. 18. Futurum, ואתך לות רבונך Et  
eam ad Dominum meum, Genes. 24. 56. עד יתך  
Donec veniret, Esra 5. 5. ותהיך Et ito, 2. Reg.  
4. v. 4.

\* הויל Hinc מהלך, de quo in מהל.

הו Quies, Commoditas quieta itineris: Hinc citat  
Baal Aruch ex Targum Jonath. להוני Pro  
commoditate mea, Heb. לאטי, Genes. 33. 14. Sed  
illud Targum hodie in libris editis non extat.  
Extat autem in Bereschit rabbah sectio. 78. Sic  
להונך להונך, Lentè, Sensim, Echa rabba cap. 1.  
ver. 13.

הוונא, הוונא, הוונא Mens, Ratio, Intellectus:  
שליטא Rationem discit, Prov. 5. 19. חסיר הוונא  
Dominator carens mente, Prov. 28. 16. ותטעי הונך  
Et errare facias mentem tuam, Pro-  
verb. 21. v. 5. Forma Syra est ab הון Sapere, Intel-  
ligere.

הוין Foliolum: Ramus, Talm. כהדי הוציא  
Vide infra in כרב לקיא כרבא. Metony-  
micè, Paries ex ramis vel spinis factus: פריטיה נואף  
Perrupit adulter parietem, Talmud. Nedarim in fine.  
Plurale, נפיק ברהוצי, Egreditur cum foliis palmarum,  
id est, בסנדל של הוצין, id est, calceis ex foliis palmarum  
colligatis, factis, sive foliis pedibus loco calceorum  
alligatis: nam

calceos die propitiationis gestare non licet, Jo-  
ma fol. 78. 2.

הויה Plur. הויות Somnia, Deliramenta:  
Occurrit in More nevochim in præ-  
fat. & lib. 2. cap. 36. Deducunt ab הוים Stertentes,  
Jesa. 56. 10. Commentator scribit, convenire cum Ara-  
bico הדיאן, quod significat Mentis abalienationem,  
permutatis inter se ו ט ד.

הוס Sentis, Spina, Vepres: וחלף סערתא הוסי Et  
pro hordeo spinæ, Jobi 31. 40. In Ve-  
netis est הוסי cum Schurek. פי מטא להוסי והיני  
Cum perveniret ad rubos & vepres, Taanith  
fol. 23. 2. הוסי והיני מסככין בהו. Sentibus etiam &  
vepribus obtegunt illud, scil. tugurium vel ta-  
bernaculum, Succa fol. 13. 1. Sic alibi: Quando  
dixerunt sapientes, colligenda esse עצים ligna ex  
agris, non dixerunt בהיני והיני nisi de senti-  
bus & vepribus, non autem de aliis arbustis vel  
arboribus, Bava kama folio 81. 1. In Aruch &  
Glossa Talmudica explicatur מין סנה Species ru-  
bi, & Species קוץ spina.

הוסי Manipulus. Adducitur hinc locus in  
Aruch ex Gemara Sanhed. fol. 26. 2. Sed hodie  
in nostris libris alia est lectio.

הט Adducitur hic in Aruch מוהטן, quasi ab  
הוט, sed in Gemara legitur מוהטין, de quo  
vide in מחט.

הטב Villus. Citatur in Aruch, sed non  
explicatur. Guido הטב Pedilium vertit ex  
Bereschit rabbah. An ita significet, ego nescio. Ci-  
tat ex Ber. rab. sect. 36. & 88. Sed illic non repe-  
ritur. In Gemara aliter reperi: נקמת ועברה גלימא  
id est, Accepit lanam, & fecit pallium vil-  
lorum, Nedarim fol. 49. 2. Interpres reddit  
Chlamydem bonam sive pretiosam: alter,  
Pallium æstimatum, Germ. Ein Filsemantel, quale  
genus vestimenti habebatur in pretio.

הטל Solus, Solitarius, Celebs: ואתה יושב  
Et tu manebis solus, cælebs, Beresch. rabba  
sect. 19. Glossa, בטל יפני Ibid. sect. 87.  
Solitarie, quam verè vivis, concitabo in te ursum,  
Glossa, אדם יחירי ובטל בלי דאגה.

Deinde הטלים Officina, Macellum, quomodo i-  
dem est quod הטליו: unde, ומוכר בוול, unde,  
Posuit officinas & vendidit viliter, Beresch. rab.  
sect. 79. quod ibidem in sequentibus scribitur  
אטליוס. Glossa חניות officinas.

הטנא Junci, Scirpi quædam species: In Ge-  
mara רב יהודה נפיק ברהיטני, Rabh Jehuda  
egressus fuit (calceis) ex scirpo, Joma fol. 78. 2.  
Glossa, טעם מין שעים est היטני, species Schaam,  
species Junci, Scirpi, carecti. His pedes involve-  
bantur,

bantur, tamquam calcementis, die propitiatio- nis, quando prohibitum est calceis incedere. Sic ibidem mentio Calceamentorum ex foliis dactyli, ex herbis peculiaribus, & aliis. Hinc patet, quare alii *Pedilium* explicarint.

**הט** *Cucurbitæ*: ואסור בהיטריות רבות. Prohibitum est (vesci) cucurbitis mol- libus, Nedarim fol. 49.1. Quidam explicant per קטנור parvis.

**הי** Particula est, ut Hebraicè אַי, וְ variis vocibus preponitur, ut הידן Tunc, quod respondet He- braeo אַי, Psal. 119. 92. & 126. 2. Propterea.

Deinde הי Pronomen est, ut האַי apud Talmu- dicos: לא ידעי להי בנייהו Non sciebant, cuiam ex illis deberetur hæreditas, Bava bafra fo- lio 58. 1.

**היי** Heja, אַא, Eja, Agè. Interjectio est, sive Hortantis & urgentis vox, ut aliquid ala- criter & velociter fiat, Cito, Velociter: אשור היי Prosperare eja, Prosperare eja, id est, prosperè & cito succedat negotium, Schabbas fol. 119. 1. איכא דסליק בשריה היי Est, cujus caro ascendit, (id est, sanatur) velociter, cito, Bava kama fol. 84. 1. Vide & אשר.

Deinde היי in lingua Hierosolymitana significat, Hoc est: ut, הייא ראהן סבא וכו' Hoc est, (id est, hoc fit) quia ille senex fecit ramum illum myrteum, Talm. Hier. עַי cap. 3. fol. 42. 3.

Ad בהיכא ובאיוו מן הכרכור. Ubi, id est, quam precationem? Berach. fol. 34. 2.

היאך Quomodo? Rabb. והיא מימיה Quenam, Qualis: הייא הייא הייא הייא Quenam mors fiet ei, Quali morte afficietur? Esth. 5. 14.

הנר הידואר Vide infra in הנר. היי En, Ecce. Idem quod האַי vel הנר. Ul- tima syllaba adjectitia: היי וטען חלמיה Ecce eum, venit, & affert somnium suum, Ber. rab. sect 84. de Josepho adveniente ad fratres: היי, id est, Ecce eum.

הידן Tunc. Sic in אַמת, id est, Jobo, Prover- biis & Psalms usurpatur pro Hebraeo אַי. Sed Elias in Meturgeman notavit, dicendum potius hoc sensu הידן, ut in Regis notatur, & idem sit quod אַי (cujus frequens usus in Daniele), commutatus אַי, quod sæpè aliàs fit: הידן ימלל להון Tunc loquetur ad eos, Psal. 2. 5. הידן אַי בלא מום Tunc ero absque macula, Psal. 19. 14. Aliam significationem vide supra in הידן.

הידי Vide supra in הידי. היי Materia, Materia prima, apud Phi- losophos & Physicos: R. Bechai scribit in principio Geneleos: והחומר הזה נקרא בלשון התורה: היי Materia hæc vocatur

היילוסופים היולי

מרה

in sermone Biblico *Tobu*, in sermone Philoso- phorum טגא.

**היילאני** *Materialis*: השכל ההיילאני Intellectus materialis primus, vis animæ quæ imagines ac formas rerum comprehendit, ut putat Biblian- der in De Opt. gen. Gram. pag. 14. Opponitur ei השכל המועיל Intellectus operativus, practicus, in R. Levi i. Reg. ii. fol. 387. 1. col. 2. lin. penult. In eodem Prover. 28. מצד עצמו כמו שהיולי ערום מצד עולמו כולס עד שייחס ההיולי אל מהצורות ולו כוח על קבולס כולס עד שייחס ההיולי אל הצורות הוא יחס השכל ההיולי אל המושפלות Sicut materia prima nuda est in seipsa à formis, habet autem potetiam ad receptionem omnium ista- rum, donec conjungatur materia formis: ita est conjunctio intellectus materialis cum intelli- gibilibus, sive rebus intellectui objectis. Est ergo Intellectus materialis, intellectus abstractus à re intelligibili, sive, est Potentia intelligendi. Vide & Majemonem in More par. i. cap. 68. item R. Levi Ben Gerson in מלחמות השם fol. 10. 1. 2. & seqq. Deus benedictus השם ית' אין לו כח ההיילאני non habet potentiam materialem, sed infini- tam, ad omnia efficacem & activam, R. Levi, Jobi ii. בלתי היילאני Immaterialis. Plurale, המשיגים Apprehensiones materiales. Feminin. נפש ההיילאנית Anima materialis, id est, terre- stris, corpori alligata, cum corpore interiens, ut in brutis: hominis est coelestis: ההיילאנית התחלה Principium materiale.

**היד** Sicut, Veluti, Quasi, Cen, Quemadmodum: היד Fuxta, Secundum, & sic frequenter in Jobo Psalms, & Proverbiis usurpatur pro כ' similitudinis, ut, היד טיבותך Gratiam fac mihi Domi- ne secundum bonitatem tuam, Hebr. כחוסך, & היד סגיועות רחמך Secundum multitudinem mise- rationum tuarum, Psal. 51. 3. Sic usurpatur in u- troque membro similitudinis: היד אילא Sicut cervus desiderans cursus aquarum: היד נפשי Sicut anima mea desiderat ad te, Psal. 42. 2. ubi tamen pleraq; exemplaria legunt היכנא. Sequi solet interdum כ' pleonastice: ut, היד כארניא Sicut leo, Psal. 22. 14. היד כשנך Sicut Nomen tuum Domine, Psal. 48. 11. Variè com- ponitur: ut,

היד דין כמרוריאי Idem: היד דין onagri, Jobi 24. 5. vide & Psal. 73. 19. Scribitur hoc variè, הי כרון, הי כרון, הי כרון, הי כרון. הי כרון Quomodo novit Deus: הי כרון תושבחך Sic est laus tua, Psal. 48. 11. הי כרון Quomodo futurum est, ut eat, Eccl. 6. 8.

היכמה Idem. Post se habet הי, vel הידי ut, הידי Quomodo tu non cognoscis, quomodo eat spiritus, Eccles. ii. v. 5. הידי Sicut circumèunt, Thren. i. 6.

מרה

Sicuti audivimus, Psalm. 48. v. 9.  
 היכנא *Sic, Ita, Sicut*: היך סניח מרדותנא *Quo-*  
*modo odi disciplinam?* Prov. 5. 12. עביר היכנא  
 מטול היכנא *Fac sic fili mi*, Proverb. 6. v. 3. בני  
 Propter sic, id est, *Propterea*, Prover. 7. 15. pro  
 על כן. Sic, היכנא מטול היכנא לא נרחל, על כן  
 Propter sic, היכנא מטול היכנא *Propterea non*  
*timebimus*, Psal. 46. 3. היכנא *Propter ista*,  
 Propter ista, Propterea, Psal. 19. 12. Pro  
 היכנא *quandoq; legitur* היכנא in Venetis. היכנא  
 היכנא חמינא *Sic vidimus*, Psal. 48. 9.

אלין היכנא הווי *Isti* *ubi erant*, Jesa. 49. 21. היכנא  
 היכנא *Videte ubinam sit*, 2. Reg. 6. 13. היכנא  
 היכנא *Quo? unde?* ואתון היכי הווייתון *Vos autem*  
*ubi fuistis? Unde? A vel ex quonam loco? Quan-*  
*doque sine interrogatione, Unde, A quo loco: quan-*  
*doque in responsione; Inde.* כל היכנא *Ubicunque;*  
 היכנא *In quocunque loco.* כל היכנא דאמרינן  
 היכנא *Ubicunque est.* כי היכי *Ut, Eò ut, vel Propterea quòd:*  
 היכי דלמא לידעו: היכנא דידעו *Ne me agnoscant*  
 היכנא *Judæum esse.*

*Sic, Sicut, Ut.*

היכנא *Ubi? Ubinam? Quomodo? Unde?*  
 היכנא *Quousque.*

היכנא *Propterea, Idcirco. Scribitur*  
 היכנא *Frequens in Talm.*

אמן *Vide in* היכנא *Ab eo, Ab ea, Talmudicum, idem*  
 היכנא *quod Heb.* היכנא *Sic, Abstine, pro* היכנא  
 היכנא *Unde, Non ex te est dicere, non ex*  
 היכנא *animo tuo ista decet decernere, Bemidb. rab.*  
 היכנא *sect. 4.*

היכנא *Hin, mensura duodecim ovorum, Exod.*  
 היכנא *30. 24. Apud Talmudicos, Logi sunt. Log autem est*  
 היכנא *Sextarius, Menach. fol. 89. 1.*

היכנא *Videtur idem esse quod* היכנא *Crudum, Non*  
 היכנא *satis coctum: Placenta cruda, non satis*  
 היכנא *cocta, Pesach. fol. 37. 1.*

היכנא *Sic, Ita, responsionis vocula: In Ber. rab. sect.*  
 היכנא *27. in fine: Est ne tibi natus filius masculus die-*  
 היכנא *bustuis? Dixit ipsi, Ita. Hoc idem di-*  
 היכנא *citur aliàs, & per spiritum lenem, in qui-*  
 היכנא *bus locis vide ulterius.*

היכנא *Est illud, Id est. Vox composita ex*  
 היכנא *Affixo, ut Hebraicè eodem sensu dicitur*  
 היכנא *Addunt aliam particulam, Hoc ipsum est,*  
 היכנא *Ecce id ipsum est: Ille ipse est: Id ita est.*

\* *Vide in* היכנא *קיש היק.*

היכנא *Hic, Hec, Hoc: Hec Scriptura,*  
 היכנא *Hoc vocabulum: Hec aיתתא עשרה:*  
 היכנא *Isti mulieri decem erant liberi, Bava*  
 היכנא *baira fol. 58. 1.*

היכנא *Hic, Huc: Ampliusne*  
 היכנא *aliquis tibi hic est? Genes. 19. 12.*  
 היכנא *Revertentur huc, Usque adhuc,*  
 היכנא *Gen. 15. 16. Expectate vobis hic,*  
 היכנא *Gen. 22. 5. Jura mihi per*  
 היכנא *verbum Domini hic, Genes. 21. 23.*  
 היכנא *Donec venerit huc, 1. Sam. 16. 11. Compositum ex*  
 היכנא *Inde, quod idem quod פה: Cum prefixo, מהכנא*  
 היכנא *Quod accepi inde. Repetitionem, valet Hic, Illic. Interdum interponitur*  
 היכנא *ut, quod in Venetis plerunq; scribitur*  
 היכנא *הילכא, Vide infra in* היכנא.

היכנא *Quomodo. Vide paullò antè*  
 היכנא *היך.*

היכנא *Sic, Ita, Heb. ut, ועבר הכי Et fecit sic:*  
 היכנא *Propterea, Etiam si ita est: מטול הכי*  
 היכנא *Ne dicas sic: הכי קאמר*  
 היכנא *Interea, id est, בתוך*  
 היכנא *Interea temporis, cum tempus ita transiret vel*  
 היכנא *Interea sorbebit, id est, bibet parum aceti, Avoda Sarah f. 11. 2.*  
 היכנא *Nunc verò posteaquam devenisti huc, Sanhedrin fo-*  
 היכנא *lio 104. 1. Hic videtur idem esse quod להכנא*  
 היכנא *Apud Rabbinos etiam est, Tantumdem: כל הכי נטרד ההוא גברא:*  
 היכנא *Tantoperè affligetur vir iste? Sanh. fol. 107. 1.*  
 היכנא *Rabbini vulgares id dicunt כל כך.*

היכנא *Templum, Palatium: קדם*  
 היכנא *Ante templum, Ezech. 41. v. 4.*  
 היכנא *Ante templum domus, על אפי היכלא דביתא*  
 היכנא *Templo, v. 5. מהיכלא*  
 היכנא *Ad templum sanctitatis tuæ, Psal. 5. 8. Cum Aff. ולבקרא*  
 היכנא *Et ad inquirendum in templo ejus, בהיכליה*  
 היכנא *E templo suo, Psal. 18. 7.*  
 היכנא *In medio templi tui, Psal. 48. 10.*  
 היכנא *Et edificavit palatia, Hof. 8. 14.*  
 היכנא *E palatiis obdu-*  
 היכנא *ctis ebore, Psal. 45. 9.*

היכנא *Jer. 7. 4. Rabbini ex terna illa repetitione היכלא*  
 היכנא *colligunt, Tria fore templa: unde tertium adhuc ex-*  
 היכנא *pectant. Hinc scribitur in Nasir, fol. 31. תרי חרוב*  
 היכנא *Duo sunt vastata, tertium*  
 היכנא *stabit in sæculum. Jurabant etiam olim*  
 היכנא *Per Templum. Exemplum legi-*  
 היכנא *tur in Talmud Kidduschin fol. 71. 1. ubi Rabbi*  
 היכנא *Per Templum, in manibus nostris est hæc res, in facultate no-*  
 היכנא *stra, sed quid faciam? Glossa, שבועה בהיכלו של*  
 היכנא *Juramentum est, Per templum Dei. Exem-*  
 היכנא *plum hoc est temerarii illius juramenti, quod*  
 היכנא *in Phariseis reprehendit Christus Matth. 23. 16.*  
 היכנא *ουαι υμιν οδ' ηγοι τυφλοι οι λεγοντες, ος αυ' ομοση εν τω*  
 היכנא *ναω*



וְאֵין עִדּוּתָם עִדּוּתָם, &c. *Vae vobis duces cæci, Quisquis iuraverit per templum nihil est, &c.*

**הכז** Sic, Ita. Præcedit אֵין vel הֵין: ut, רֵאשִׁית תְּרֵעָא, הֵין: *Quemadmodum porta est alta: הכז הוא רֵם בְּנִפְשׁוֹ* Sic ipse est elatus in anima sua, Prov.23.7. *Quandoq; in fine scribitur cum Pathach, sed inconvenienter.*

Talmudicum vide in כזן.

**הכר** לא נִיעוּל בְּרֵי אֵינִישׁ בְּהִכְרֵא: *Tenebræ: הכרא הכרא* Non ingredietur eam (domum) aliquis homo in tenebris, Talm. Pefach. fol. 112. 2. Gloss. בחשך. Pro eo aliâs dicitur חכירא.

פֶּתַח פּוֹפֵד לְהֵלִין דְּלֵא מִסְטוּ רֵין *Illi, Ipsi:* אֵין הֵלִין חֲסֵרִין *Ista vel hęc sunt defectiva:* אֵין הֵלִין זֹנִין *Ista sunt paria vocum.*

*Ultra, Ulterius, Longè, Procul. Est Loci & Temporis, ut Hebraicum הלאה cui respondet. Non legi absq; ל ab initio:* קִרִּיב לְהֵלֵא *Recede ulterius, Genes. 19. 9. cum ה in fine, ad formam Hebraicam. Sic Gen. 35. 21. ירחיק לְהֵלֵא Removebit illuc, Numer. 17. 2. ubi Jonathan pro להא ut videtur: Attamen & Gen. 32. v. 24. in Jon. legitur מן האל לְהֵלֵא Ultra fluvium: מִכְּנֹ וְלֵהֵלֵא Ab hinc & ulterius, Jefa. 18. 2. מִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְלֵהֵלֵא A die octavo & ultra, Lev. 22. 27. Targum Hierosolymitanum וְלֵהֵלֵן, quomodo Rabbinis & Talmudicis frequens: וְמֵרֵאשִׁית לְהֵלֵן בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ אֵין כְּאֵן בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ Quod illic linguâ sanctâ dicitur, etiam hîc in lingua Sancta est: מֵרֵאשִׁית לְהֵלֵן מֵרֵאשִׁית לְהֵלֵן מֵרֵאשִׁית אֵין כְּאֵן מִמּוֹן: Quod ibi Mamon significat, etiam hîc Mamon est, & sic frequenter.*

**הלז** Laborare. Ab Hebræo לָאָר, per transpositionem literarum. Futurum, לֵא יִהְיֶה לֵא Non laborabunt in vanum, Jefa. 65. 23. Sic Jerem. 51. 58. *In Pabel, הלי Defatigare:* דֵּאֲתוֹן *Quod defatigatis Prophetas, quia defatigatis etiam verba Dei, id est, Deum, Jefa. 7. 13. Hęc in Venetis mendosè scribuntur per ה, ac si essent à חלא.*

**הלכ** Cicatrix, Vibex, Plaga, Vulnus: *Vomica: הלכשוש תחת הלכשוש Plaga pro plaga, Exod. 21. 25. in Jon. Plur. כל הלכשושי Dinumerabo omnes cicatrices membrorum meorum, Psal. 22. 18. In Venetis ab initio legitur חל. Quibusdam est ה articulus more Hebraico: sed Chaldaica lingua istius literæ usu ab initio vocum caret. Nec simpliciter est Crusta, vel, Obductio vulneris, ejus quasi Indumentum à לבש, sed Vibex, Plaga, Vomica: אַתְּמַסוּ הַלְבָּשׁוּשֵׁי Ta-*

buerunt plagæ meæ, Psalm. 38. 6. Sic Jobi 9. 17, *הלבון* Legitur in Aruch in הלם, sed legendum חלבון. Vide חלב.

**הלד** הזלד *Holad, nomen proprium urbis inter Midjanitas, ubi bonorum camelorum fuit copia, Jefa. 60. 6. Hebr. עֵיפָרָה.*

**הלה** Illic: אלא עומד מבהוץ והלה מוציא לו משכון Sed stat extrâ, & illic educit pignus: Et illic ingreditur, & educit sibi pignus suum, Metzia fol. 113. 2.

**הלו** הלוואי ישמעאל יתקיים: *Utinam* Ismael firmus persistat, Hebraicè *Utinam* הלוואי רעמי ישמע לי *Utinam populus meus obtemperasset mihi, Psal. 81. 14. Idem cum לוי.*

**הלוז** הילוז *Vas dactylorum, in quo dactyli seu fructus palmæ colligi solent. Sic pro uvis, olivis, aliisq; fructibus colligendis, peculiaria vasa sunt. In Gemara, תמרי בהילוז לבי סודנא רהוט Dactyli quamprimum fuerint in vase tuo, ad domum Sodnae currito, Pefach. fol. 113. 1. Sic citatur in Aruch: sed in Gemara legitur בלחוז, & in glossa marginali בחלוז. Est autem Proverbialis sententia, quâ monebant, etiam minima quæq; ad lucrum œconomicum esse trahenda. Dactyli, poma, pira, & similes fructus, ubi collecti fuerint, vendendi sunt, ut pretium aliquod inde colligatur, ad usus magis necessarios in re œconomica. Sodna rei familiaris & œconomix fuit & studiosissimus, & peritissimus, sic dictus, quod penes ipsum semper fuerit סוד נאח Sodnaeh consilium pulchrum & utile ad res distrahendas, & œconomiam rectè instituendam.*

**הלי** הליסטון הליסטון *Solare, Sole siccatum vel adustum, ut Hebræi exponunt. Deducunt à Græco ἥλιος, q. ἥλιοςον, vel ἥλιοκαυστον. Apud Talmudicos in Menachoth cap. 6. sect. 6. ubi recensetur quænam vina ad sacrificia sint apta & convenientia, & quæ non, dicitur inter cætera; Non adferunt (scil. ad sacrificium) הליסטון vinum solare, id est, vinum quod ex uvis soli expositis & siccatis confectum est. Sic exponunt Hebræi. In Bava bathra fol. 97. 2. legitur eodem sensu הליסטון. Si expositio bona est, tale genus vini erit, quale describit Plinius lib. 14. cap. 8. Apud Græcos, inquit, jure clarissimum nomen accepit, quod appellarunt Bion, ad plurimos valetudinum usus excogitatum, ut docerimus in parte medicinae. Fit autem hoc modo, Uva paulum ante maturitatem decerptæ, siccantur acri sole, ter diæ versatæ per triduum: quarto exprimuntur, dein cadis sole inveterantur, cui marinam aquam largiorem miscent, &c. Idem ibid. cap. 19. scribit, Nefas esse vina Græca diis libare, quoniam aquam*

*babeant.* In Mischnajoth Bartenore scribitur אליוסטן. Ita quoque Baal Aruch scribit per Aleph ab initio אליוסטן & explicat שיש בו טעם שמש Vinum nigrum, in quo est sapor solis, q.d. *Vinum insolatum*, ut Columella dicit de uvis, *Uve commodius insolata percoquantur.* Quid si הליסטון esset à Græco ελλας, q.d. ελλησθη vel ελλησθου *Vinum Græcum!*

**הלך** *Ire, Ambulare, Proficisci. Infinit. cum Fut.*  
**הלך** מהלכא Eundo ibit, Psalm. 126. 6.  
 Et ire in captivitate, Cant. 1. 7.  
**הלך** *Idem: הלך* Qui non ambulat, Psalm. 119. 101.  
 Ad quæ ivit David, 1. Sam. 30. 31.  
 Et ambulavit Enoch in timore Domini, Gen. 5. 22.  
 ואנא הלכית קרמיכון Et ego ambulavi coram vobis, 1. Sam. 12. 2.  
 והלכת בקושטך Et ambulavi in veritate tua, Psalm. 26. 3.  
**הלכתא** In omni via quæ ivistis, Deuter. 1. 31.  
 די הלכנא עמהון Quibus ivimus cum ipsis, 1. Sam. 25. 15.  
**Partic.**  
 ומהלך תריצאית Et ingreditur recte, Prov. 23. 31.  
 ומהלכא תיבותא Et ambulabat arca, Genes. 7. 18.  
 ומגדלתא שכתמיה מהלכא Majestas ejus ambulat, Deut. 23. 13.  
 דמהלך בתמימותיה Quia ambulat in integritate sua justus, Prov. 20. 7.  
**Impii obambulant,** Psalm. 12. 9.  
**Infinitiv.** Ad ambulandum in eis, Levit. 18. 4.  
 Ad obambulandum in terra, Zach. 1. 10.  
**Imperativus,**  
 והלכו Ambula in terra, Genes. 13. 17.  
 בארעא Et ambulate in terra, Zach. 6. 7. & Jos. 18. 8.  
**Futur.** Justitia ante eum incedet, Psalm. 85. 14.  
 אתהלך בשלימות, Ambulabo in perfectione cordis mei, Psalm. 101. 2.  
 אתהלך קדם יי Ambulabo coram Domino, Psalm. 116. 9.  
 Deinde in Pabel aliquando est Ducere, Deducere: ut, והליכית יתכון ארבעין שנין Et duxi vos quadraginta annis in deserto, Deuter. 29. 4.  
 Heb. ואולך. *Apud Rabbinos,* מהלכי שנים Ambulantia duobus sc. pedibus, *Bipeda.*

הלוךך תהא בנחת *Itio, Incessus, Ambulatio:* Incessus tuus sit lentus, תון tardus, נחון incitatus, velox. *Vulgò in quotidiano sermone Judæi hac voce Pestem, Pestilentiam vocant in diris & imprecationibus; daß dich der Hilluch anfomme / &c.*

*Idem:* Plurale הליכות שכתנך Incessum majestatis tuæ, Psalm. 68. 25. Vide in ישב, in ושיב.

*Idem:* Infinitivus loco Nominis, etsi ea forma sit à הלך. *Iude* כוכבי לכת, *Stelle ambulationis*, id est, *Erraticæ.*

*הלך* *Vestigal, Tributum transeuntium,* Esrae 4. v. 13.

Vide in כא הלכא.

*Via, Iter: Ambulatio, Gressus, Ingressus: Metaphoricè Consuetudo, Ratio, Mos, Ritus, Judicium: ut,* דברני בהלכתא תריצא Deduc me in via recta, Hebr. בארעא, Psalm. 27. 11.  
 דין ומשפט Jus & judicium, Heb. דין ומשפט, Jobi 36. 17.  
 אין תתל הלכתא לחנירא Si dederis ambulationem claudio, Hebr. שקים, Proverb. 26. 7.  
 וסובר מלוי בהלכתא Prudenter moderatur verba sua secundum judicium, Heb. במשפט, Psalm. 112. 5.  
 בהלכתא קרמא Secundum consuetudinem priorem, Gen. 40. 13. Sic, חוס עלי בהלכתא Miserere mei secundum judicium vel consuetudinem (tuam) Psalm. 119. 132.  
 דכתוב וחתים בהלכתא Quod scriptum & obsignatum erat secundum consuetudinem, Jer. 32. 11.  
 בהלכתא על אסטונא בהלכתא Rex stabat in porticu secundum consuetudinem, ut mos erat, 2. Reg. 11. 14. *Construct.* רבא Major (sedebat) secundum rationem majorennitatis suæ, & minor secundum rationem minorennitatis suæ, Gen. 43. 33. in Jon. *Cum Affix.* ואלהא מתקן Et Deus dirigit ingressum ejus, Hebr. הלכתיה Et Deus dirigit ingressum ejus, Hebr. צערו, Proverb. 16. 9.  
 גבר בהלכתיה Quisque secundum judicium suum, Hebr. במשפטו, 1. Reg. 4. 28.  
 בהלכתיהו Secundum rationem vel consuetudinem ipsorum, Levit. 23. 42. in Jon. *Plurale,* וצערו Et pauperes tuos (judicabit) in viis vel rationibus judicii, Heb. במשפט, Psalm. 72. v. 2.  
 אערי הלכת דיני Abstulit rationes judicii mei, Heb. משפטו Judicium meum, Jobi 27. 2.

Deinde הלכה & הלכתא *apud Rabbinos & Talmudicos est Constitutio juris, Sententia, Decisio, Traditio decisa, & usu ac consuetudine recepta & approbata, secundum quam Incedendum & vivendum.* *Gerfon reddit Germanicè Ein Endurtheil.* Hinc sæpè reperitur apud Talmudicos, הלכה כמותו Decisio est secundum ipsum: vel Chaldaicè, הלכתא כרבינא לקולא Decisio est secundum Rabbenam. Hinc dicunt etiam, כל השונה הלכות מובטח לו שהוא בן העולם הבא *Quicumque discit halachos, is promissionem habet, quod sit filius seculi venturi,* Megilla folio 28. 2. Item, כל המונע הלכה מפי תלמיד אפילו עוברין שבמעיו *Quicumque denegat aliquam sententiam juris discipulo, ei etiam embryones in visceribus matris ipsius maledicunt:* Sic dixit R. Chasida: sed Raf Jehuda dixit; כל המונע הלכה מפי תלמיד כאילו גזולו מנחלת אבותיו *Quicumque subtrahit sententiam vel Lectionem juris à discipulo, perinde facit ac si privaret eum hereditate majorum suorum,* Sanhed. fol. 91. 2. הלכה למשה מסיני *Sententia vel Consuetudo Mosis de monte Sinai.* Sic loquuntur de traditione certa, quam constat per oralem acceptionem

nem inde à Mose usque ad posteros permanasse. *Plurale*, בר הלכות, vel Chaldaicè בר הלכין Filius constitutionum Talmudicarum, qui novit multas sententias & constitutiones Juris: הלכות פסוקות Sententiæ decisæ & pronunciatae. הלכות מדינה Consuetudines civitatis, Bava metzia cap. 7. in Misna. Baal Aruch scribit; פירוש הלכות רבו שהולך ובא מקודם ועד סוף או שישאל מההלכות בו רבה id est, Hilcheta est res quæ ita venit ab initio usque ad finem: vel, In qua Israëlita incedunt & ambulant, quemadmodum in lingua Ismaëlitica dicitur אל סורה. Ex hac significatione est in Targum Eccles. 12. 12. ורבני סנהדרין מרי. Et doctores synedrii qui sunt domini consuetudinum sive constitutionum juridicarum & allegoriarum.

**הלך** Itio, Ambulatio, Iter: Ambulacrum, Deambulatorium: הר יומא Iter diei unius, Jonæ 3. v. 4. מהלך עשר אמהן Ambulacrum decem cubitorum, Ezech. 42. 4. Apud Rabbinos Astronomos est Motus planetarum, id est, Itio ipsorum: מהלך הנגה Motus irregularis, נחוץ Velox, מתון Tardus: שני מהלכים Duo motus.

**הלל** Laudare, Collaudare, Heb. Rabbini etiam per Synecdochen accipiunt pro, Laude vel Carmine nuptiali celebrari. Sic accipiunt illud, ובתולדותיו לא הוללו Et virgines ejus non fuerunt laudatae, Psal. 78. 63. scil. epithalamio, hoc est, לא ראו חוכות Non viderunt nuptias, ut Aben Esra explicat, vel לא נכללו לאפריון וחופה Non fuerunt relatae in lectum & thalamum nuptialem, ut R. Salomon reddit. Nulli enim juveni nubere poterant, quod omnes essent mortui. Sic manserunt innuptæ, & epithalamiis non celebrabantur, ut fieri lætitiæ & honoris causâ solebat.

**הלל** Laudatio: Hymnus: Ita אל יזכור appellat Judæi Hymnum quendam, qui complectitur Psalmum 113. 114. 115. 116. 117. & 118. uti videre est in libris Precum, & Ritualibus ipsorum. Dicitur autem Hymnus istum in Principio mensis ראש חודש בחנוכה, in festo Dedicationis, & בשלוש רגלים In tribus festis majoribus, nempe, שבועות Septimanarum, סוכות Tabernaculorum, & פסח Paschatis, sicut iterum annotatur in libris precum, in vestibulo hujus hymni. Hymni hujus duas constituunt partes; prima continet Psal. 113. & Psal. 114. usque ad למעניו מים, quæ sunt verba ultima illius psalmi: altera continet Psalmos reliquos. Primam partem in festo Paschatis recitare solent antequam accumbant & cibum sumant: Alteram post sumptum cibum, quando quartum & ultimum poculum biberunt, additâ aliâ benedictione, quam ברכת שיר Benedictionem cantici vocant, & incipit כל מעשך וכו' ויהללך, solemniter item illâ benedi-

ctionis formulâ, ברוך כבודך ברוך פרי הנפץ Benedictus sit qui creat fructum vitis, &c. Et sic cœnam Paschalem claudunt. Consuetudinem hanc esse antiquam inde patet, quod ejus mentio fiat in Talmud in Pesachim, fol. 117. col. 1. & seqq. ubi varia de eo disputantur: Quis nempe ejus auctor fuerit? de quo varia sunt Doctorum sententiæ. Concludunt tamen, à Prophetis hoc Israëlitis præscriptum esse. Cur & quas ob causas hunc hymnum potius quam alios recitent? &c. Videri potest quoque de his Abarbenel in libro זבח פסח folio 51. &c. Hymnum hunc quoque vocant מצרי הלל Hymnum Ægyptium, propterea quod dicatur propter egressum ex Ægypto, Abarbinel dicto loco. Paulus Episcopus Burgensis vult, hunc Hymnum ex consuetudine Judæorum recitasse Apostolos post Cœnam Paschalem, & de eo intelligendum, quod Matth. cap. 26. 30. ait, Καὶ ὑμνήσαυτες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρε τῶν ἐλαιῶν. Quod omninò est probabile. Nam cum in cæteris constet Christum cum Apostolis Judæorum ritum in comedendo Paschate observasse, probabile est, illum & hic eos serutum fuisse. Et quia Poculum illud, cujus ver. 27. fit mentio, procul dubio fuit quartum & ultimum, fortè etiam, ut supra dictum, de altera duntaxat parte accipiendum erit. Verba Pauli ad Psal. 113. sunt hæc: Iste Psalmus cum quinque sequentibus, usq; ad Psalmum Beati immaculati exclusivè, vocatur ab Hebræis Hallelujah magnum, id est, Hymnus magnus, de quo singularem faciunt solennitatem. Nam in tribus præcipuis festis, & in neomeniis stantes istum hymnum cum majore cantant solennitate quam cæteros Psalmos totius Psalterii. Insuper in nocte Paschæ, quum agnus Paschalis comedebatur, post ejus comestionem recumbentes ad mensam istum hymnum solemniter dicebant. Unde de hoc hymno, ex istis sex Psalmis composito, intelligi debet illud, quod in imminente Paschate Matth. 26. capite legitur, Hymno dicto, &c. eò quod Christus post agni Paschalis comestionem, hujusmodi ritum consuetum servans, hymnum prædictum cum Apostolis recitavit: quia etiam Hebræi hodie, agno paschali carentes, in illa nocte, scil. Paschæ istum hymnum cum azymis solemniter, prout possunt, cantant. Hactenus ille. De re ipsa nil dico. Certum est, ut ostensum, Judæos hoc hymno in festo Paschatis uti. Verosimile omninò, Christum ipsorum consuetudinem observasse; Sed quod dicit, illos Hymnum istum, qui dictos Psalmos continet, vocare Hallelujah magnum, illud apud Hebræos non reperio. Sed ubique tam in ipso Talmud, quam in Ritualibus & libris Precum הלל absolutè vocatur. Mentio tamen quoque fit הלל הגדול Hallel sive Hymni magni. Sed aliter ab Hebræis definitur. Nam in Talmud Pesa-

chim fol. 118. col. 1. ab initio ita legitur: תנו רבנן רביעי גומר עליו את ההלל ואומר הלל הגדול דברי ר' טרפון ויש אומרים רועי לא אהסר hoc est, Tradiderūt Rabbi- ni nostri, Ad quartum (scil. poculum) absolvit דו Hallel, & dicit Hallel sive Hymnum magnum, juxta verba R. Tarphonis. Quidam dicunt; Pastor meus, non egebo. In R. Alphes scribitur; Ad quintum poculum dicit Hymnum magnum. Et sic in Majemone in Hilchos ומצוה המצוה cap. 8. sect. 10. & eūdem Hymnum, ut sequitur, definit. Quintum autem poculum dicit esse arbitrarium, non מהיכן debitum. Sequitur in Talmud: הלל מהיכן הגדול ר' יהודה אומר מהודו עד על נהרות ככל ורבי יוחנן אומר משיד המעלות עד נהרות ככל רב אחא בר יעקוב hoc est, אמר מכו יעקוב בחר לו ירה עד נהרות ככל Unde autem incipit Hallel haggadol, hoc est, Hymnus magnus? R. Jebudah dixit, א, Laudate (Psal. 118. 1.) usque ad; Ad flumina Babelis (Psal. 137.) R. Fochanan dicit; א, Canticum graduum (Psal. 120.) usque ad; Flumina Babel. Raf Acha bar Jacob dixit; א, Quia Jacob elegit sibi Jah (Psal. 135. 4.) usque ad, Flumina Babel. Iterum: ולמה נקרא שמו הלל הגדול אמר ר' יוחנן מפני שהקב"ה יושב hoc est, ברומו של עולם ומחלק מזונות לכל ברייה: Quare autem vocatur Nomen ejus Hallel haggadol Hymnus magnus? Dixit R. Fochanan, propterea quod Deus Benedictus sedet in altitudine, hoc est, altissimo loco mundi, & distribuit alimenta omnibus & singulis creaturis; והיינו דבר גדול Et hoc est res magna, ut in glossa additur. Sic legitur in Orach Chajim num. 480. In poculo quarto incipit; Non nobis Domine (Psal. 115.) &c. & absolvit in eo (scil. poculo) דו Hallel, & non dicit והללוך, sed posteaquam absolvit Hallel, dicit Hallel haggadol Hymnum magnum, qui est א, Laudate Psalm. 118. usque ad, Flumina Babel &c. Mentio Hallel haggadol Hymni magni quoque fit in Tractatu Talmudico Taanijoth cap. 3. in fine Mischnæ: Accidit aliquando, ut indixerint jejunium (pro pluvia scil.) in Lud sive Lydda, & descenderunt ipsis pluviae ante meridiem: Dixit ipsis R. Tarfon, Ite, edite, bibite, & facite diem bonum. Exierunt itaque, & ederunt, & biberunt, & fecerunt diem bonum, & venerunt inter duas vespervas, & legerunt Hallel haggadol Hymnum magnum. Hic Majemon aliter definit in suis Comment. Hymnum magnum, quam supra. Scribit enim; Hallel haggadol est ab הודו ליי (Psal. 118.) usque ad שיר המעלות (Psal. 120.) Quod autem injunxit eis, ne legerent Hymnum magnum, donec comedissent & bibissent, ideo fecit, quia immotum hoc est apud nos principium: Non dicendum esse Hymnum magnum, אלא בנפש אלא nisi animâ saturâ, & ventre pleno. Idem scribit Bartenora. In Talmud Hieroso-

lymitano, in verbis Mischnæ additur; איהו הלל הודו לאלהי Quodnam est Hallel haggadol? האלהים בני לעולם חסדו והודו לארצי הארונים וגומר Laudate Deum Deorum, quia in seculum benignitas ejus: &c. Laudate Dominum Dominorum, &c. Causa diversitatis hujus fortè consistit in diversitate festorum: ita ut pro illorum, aut beneficiorum diversitate, diversi quoque sint Hymni; qui magni vocantur. In hoc tamen ulterius adhuc est inquirendum. Ex allegatis testimoniis hoc videtur liquere, in festo Paschatis Hymnum magnum non vocari ab Hebræis eū, quem voluit Burgensis, cum Talmudici aperte distinguant: sed Hallel simpliciter. Josephus Scaliger in De Emend. Temporum fol. 537. citat quoque ex Canone Talmudico quodam: Vetitum est quidquam comedere post Poculum Hymni. Ego כוס הלל nullibi reperio: sensus tamen hic est Talmudicorum: Nam Rambā in Hilchos Chametz ומצוה scribit in descriptione mixtionis & benedictionis poculi quarti: אינו טועם אחר כך כלום Non gustat postea quicquam amplius. Porro in transitu duo alia, quæ mihi, dum hæc inquirerem, inciderunt, monebo. Quod Christus illic de poculo dicit, Bibite ex eo omnes, videtur & in eo respexisse ad consuetudinem Judæorum. Expressa enim lex est apud ipsos, ut ex illis quatuor poculis omnes præsentés in cœna paschali bibant, sive sint viri, sive mulieres, sive adulti, sive parvuli, præsertim de poculo quarto & ultimo, Vide Abarbenelem in פסח fol. 60. 1. & Orach Chajim sub numero 472. Deinde, quod tradito discipulis poculo, dixit, Non bibam ab hoc tempore ex fructu vitis, &c. ejus quoque occasionem sumpsisse videtur ex Judæorum consuetudine, quâ vetitum erat, exhausto poculo, plus vini eâ nocte gustare: Ita enim expressè traditur in Orach chajim num. 481. אחר ארבעה כוסות אינו אחר רשאי לשתות יין אלא מים Post quatuor pocula non licet bibere vinum, sed aquam. Dicit ergo Christus, se & in hoc nil contra ipsorum traditiones facturum; sed ita, ut non solum non eâ nocte nullū amplius vinum sit gustaturus, sed toto eo tempore, quo adhuc in mundo sit futurus, &c. Hæc occasione vocis הלל.

Laus, Laudatio: synecdochicè Epithalamium, Carmen nuptiale, & inde Nuptiæ, quod לטפוחא sive Epithalamia in illis canerentur: והלולא Ad ducendum choreas cum lætitia, Eccles. 3. 4. גוננא דהלולא Thalamus nuptialis, Exod. 2. 1. in Jon. בית הלולא Domus nuptialis, vel laudum nuptialium. Notatum id à Kimchio, ad Psalmum 78. v. 63. Apud Talmudicos, חטוף ואכול חטוף

*Celeriter cape & ede, celeriter cape & bibe: nam mundus hic ex quo inius, nuptiali festo similis est, Erubh. fol. 54. i. Hoc est, Si habes opes, unde possis tibi benefacere, noli id in crastinum differre: quia mundus hic festo nuptiali similis est, quod hodie durat, crastino die non. Sic tu hodie vivis, cras fortè morieris. In eum sensum sequitur ibi בני אדם מי לי, si sit tibi, benefac tibi: nam in sepulchro nulla voluptas, ואין נקב למות התמהמה neg, ullam largitur mors dilationem. Sic Ecclesiastici cap. 14. v. 11. iisdem ferè verbis dicitur; Fili pro eo quod habes, benefac tibi ipsi: & v. 12. Memento mortem moram non facere.*

*תהלות & תהלים. Laus, Laudatio: Plur. תהלות & תהלים. Hinc, ספר תהלים Liber laudum, Psalmorum Davidis. Id etiam contractè dicunt תלים: ut, ואיתו תלים, Et attulerunt Psalmos, Talm. Abhoda fara fol. 19. i. Quæ explicatur in Tillim, R. Sal. Levit. 1. i. כראיתא בתלים Sicut est in Psalmis.*

*Hillel, olim Hellel, ut Emmanuel & Immanuel, de qua scriptio vide Drus. Observ. l. 9. cap. 1. Princeps fuit Phariseorum suo tempore, certæ sectæ, familiæ sive Scholæ caput, quæ ab illo nomen ducebat, & appellabatur בית הלל Hillel Babylonius, ut legitur in Talmud Pesachim fol. 66. i. אדם אחר יש שעלה Homo quidam fuit, qui venit ex Babylonia; unde Hillel Babylonius vocatur. Habebat adversarium Schammai, qui & ipse sectæ caput fuit, quæ vocata fuit בית שמאי Domus Schammai. Inter Hillelistas & Schammaitas perpetuum fuit dissidium in doctrina, ut ex toto Talmud videre est. Vixerunt tempore Cesaris Augusti & Herodis, annis quadraginta circiter ante natum Christum, juxta Chronicon Hebræum Tzemaach David. Attigit ætatem centum viginti annorum, unde appellatus fuit הלל הוקן Hillel senex. Princeps fuit, & Principatus in ejus familia mansit per decem generationes, id est, quadringentos ferè annos, usq. ad alium Hillelem, qui vocatus fuit Hillel hannasi, id est, Princeps. Principium principatus ejus fuit annis centum ante vastationem Templi secundi, ut scribitur in Talmud, lib. de Sabbatho cap. 1. & meminit Elias in præfatione libri Methurgeman. De ejus discipulis in Gemara legitur: Octoginta discipuli fuerunt Hilleli seni: triginta ex illis digni fuerunt divinæ Majestatis præsentia, uti Moses propheta. Triginta alii digni fuerunt, quorum causâ confisteret Sol, ut propter Johana filium Nun. Viginti medii sive mediocres fuere, quorum maximus fuit Jonathan Uzielis filius; minimus, Rabbi Jochanan Zachæi filius. De hoc traditum est, quod nihil magnum aut parvum, in Lege, in Talmud, traditionibus, ri-*

*tibus, subtilitatibus scribarum, & omnis generis doctrinæ ipsum fugerit. Quod si minimus talis fuit, quanto major scientia in maximis? De Jonathan quoque tradiderunt, quod quo tempore operam legi daret, omnes aves supervolantes ipsum, momento exustæ sint. Legitur in Succa fol. 28. i. & Bava bathra fol. 134. i. Vide quoque quæ de Hillele scribit Epiphanius lib. 1. contra Hæreses.*

*הלם Contundere, Obtundere, Heb. Apud Rabbinos est Retundere, Refellere, Refutare: Sententia hæc difficilis admodum est mihi ad refutandum, vel convellendum.*

*סתירה הצריכה Refutatio, Discussio: סתירה הצריכה Repugnantia quæ opus habet refutatione vel discussione, Meor enajim fol. 69. i.*

*Deinde הלם Congruere, Convenire, Quadrare: Congruum, Aptum, Conveniens. In Talmud Avoda fara fol. 44. i. disputant in Gemara, quomodo intelligendum sit, quod 2. Sam. 12. 30. legitur; Tulit autem (David) coronam Regis eorum (Ammonitarum) de capite ejus, cujus pondus erat talentum auri, & lapis pretiosus, & fuit super caput Davidis; Querunt itaque quomodo David eam gestarit, cum tanti ponderis fuerit, & quomodo capiti Davidis convenerit & congruerit? Ibi inter cætera, quæ hîc non necesse est commemorare, dicitur, מניחה במקום תפילין והולמתו Posuit eam in locum Tephillin, & aptè congruit ei: Et mox: הוזהר לראוי שכל הראוי למלכות הולמתו וכל שאינו ראוי למלכות Testimonium hoc est domui Davidis, ut omni qui regno dignus est, congruat (scil. corona) & omni ad regnum inepto non conveniat. Glossa, id est, הולמתו וישבת לראשו יפדה ומכוננת למירת ראשו, idem est quod יושבת insidet pulchrè capiti ejus, & quadrat mensuræ capitis ipsius. Sic in glossa altera מיושבת ומכוננת לראשו. Ita dicitur ibidem de Adonijah: וארניתה בן חגית מתנשא לאמר: אני אמלך אר יהודה אמר רב שביקש להולמו ולא הולמתו Et Adonijah filius Haggith efferebat sese dicendo; Ego regnabo, 1. Reg. 1. 5. Rabbi Jehuda dixit, Raf dixit, illum voluisse eam sibi adaptare, sed non congruisse ipsi. Idem legitur in Sanhed fol. 21. 2. Baal Aruch sic exponit; Quæsiit ut concavitatem coronæ caput suum impleret, & cavitas coronæ firmiter resideret super capite suo, sed non quadravit ei, &c. Hinc patet, Munsterium & Guidonem minimè affecutos esse mentem Aruch, qui hîc posuerunt הלמתא Ineptum, Incongruum. In Aruch in radice הלם, idem hic locus adducitur per Cheth, ad explicationem vocis הלם, quæ lectio fortè melior.*

**המ** *Salsugo, Salsilago, Aqua salita ad pisces vel carnes conservandas, Muria.* Hanc Sabbatho facere prohibitum: unde אין עושין, הילמי בשבת, Schabbas fol. 108. 2. Legitur & in Eruvin fol. 14. 2. Guido putavit esse compositum ex Græco ἄλς Sal, & Hebræo מי Aqua. Sed est merè Græcum ἄλμη, Gallicè Saulmure, quod R. Sal. scribit שלמוירא.

הלמן. Adducitur hic in Aruch, sed in Targum, & apud Talmudicos legitur הלמן. Vide ibid.

הרן Vide supra in הל. להלן, הלן, הרן. *Helena, regina Lydia, Succa folio 2. 2.*

הלניא Vide in מלן.

**הלק** *Nomen proprium, Sanhed. fol. 98. 2. In Cholin fol. 19. scribitur הלק, & sic in Aruch.*

לקט Vide in לקט. הלקט, הלקט.

**הם** *Hebr. Ipsi. Chaldaicè הם, vel cum paragogico הם: ut, ונשא המון רוחא, Et abstulit eos ventus, Dan. 2. 34. Alio usu ab הם est הימנו Ab ipso, pro מפנו, unde mirum quomodo in ה transierit, א' te, idem quod מפקד.*

**המרה** *Tumultuari, Strepere, Perstrepere, Sonare, Resonare, ut in Hebræo: Participium, Perstrepit mihi cor meum, Jere. 4. 19. Sicut cithara sonabunt, Jesa. 16. 11. Tumultuantes præ multitudine hominum, Mich. 2. 12. Et perstrepunt fluctus ejus, Jere. 5. 22. Ex Aphel Partic. במהמי יפא Sicut sonitum edunt maria, resonabunt, Jesa. 17. 12.*

*Strepitus, Tumultus: Multitudo, copia, ut Hebraicè: המון משרות פלשתאי Turba castrorum Philistæorum, 1. Sam. 14. 16. קל המון, Vox multitudinis in montibus, Jesa. 13. 4. מקל המון A voce multitudinis, Jese. 33. 3. ככל המונה Quasi tota multitudo Israelis, 2. Reg. 7. 13. Et multitudo quæ in castris, 2. Reg. 7. 13.*

*Idem: מהומתא Qui præfectus est tumultibus, Esth. 1. 10.*

*Idem: המיה של מדינה שמעו המיה של מדינה Audiverunt tumultum urbis.*

*Balteus, Cingulum, Hebr. אבנט, Exod. 28. 8. & 39. 29. Plural. וזריו יתהון המנין Et cinxit eos balteis, Levit. 8. 13. Usurpatur pro Hebræo אבנט & חשב. Apud Talmudicos, כוהן מוציא, אבנט בהיינו Sacerdos educit illud balteo suo, Erubh. fol. 104. 2.*

*Mulus, Mula. In Talmud Hierosol. Berach. fol. 12. 2. Quid sunt המינים? R. Jehudah bar Simon dixit המינים*

*Muli. Græcum est. Sic in Beres. rab. sect. 82. fol. 92. 2.*

*Fruticis odorata species, In Gemara vocatur כשות, Kethubh. fol. 60. 2. Erubh. fol. 28. 1. Gittin 69. 1. Videtur Lupulus esse, quia cerevisiæ inserviebat, etsi etiam comedi solita.*

מלט Vide in המלט.

*Electuarium, barbarè לישורונה לישורונה ראתי מבי הנרואי secundum R. Salomon. Istud Electuarium quod venit ex India, Berach. fol. 36. 2. Scribitur ab initio inserto Foth המלתא, Joma fol. 81. 2. unde ה per Pathach efferrri non debet, ut Guido nota verat. Quidam Cingiber explicant. Fortè est Cingiber conditum.*

**המם** *Turmatim coire & congregari, Tumultuariè concurrere; Sapius, Incidere se, casuras sibi inducere. Usus ejus est in Hithpabel, & respondet Hebræo התגודר. Præterit. ואתהממו בספין Et incidebant se gladiis, 1. Reg. 18. 28. Particip. In omnibus turbis concurrerant, Jere. 48. 37. vel, Incidebant se: ואתהממין Et turmatim concurrètes; interpres Latinus, Scissa (facie,) id est, incidere sibi faciem, Jere. 41. 5. Imperativ. ואתהממו בספין Et incidite vos in turbis, Jerem. 49. 3. Futur. אימתי תתהממו Quousque incidetis vos? Jerem. 47. 2.*

*Secundò est Verrere, Everrere: In Pabel, ואתהממה כמא דמהממין במביניא Et everram eam sicut everrunt scopis, Jesa. 14. 23.*

*In veteratum, Consumptum, Detritum. Vide in מהרה.*

*Purgamentum, Quisquilia, Excrementum, res que everri meretur: עיבורא נזבן: Et quisquilias frumenti vendamus, Amos 8. 6. Heb. מפל Deciduum.*

*Hinc, הימון היא צריכה, in Beres. rab. sect. 45. Glossa, רפואה Medicinâ opus habet, Aruch in litera מ legit & citat מימם, & eodem modo explicat. Fortè est ex Græco ἵαμα.*

**המין** *Contractè sic dicitur pro האמין. Vide אמן.*

Vide paulò antè in הם. הימנו הפון.

*Nomen urbis, Kiddusch. fol. 72. 1.*

*Concordia, Unanimitas, Græc. ὁμόνοια: ועשו כולם הומוניה אחרת ὁμόνοια, unanimes, concordēs, Echa rab. in præf. fol. 53. 2. & 56. 3. Huc refert Baal Aruch: Cùm fuistis in terra vestra, facti estis המניות המניות לעז concordēs ad idololatriam exercendam, vel turbæ, turbæ, h. e. turmatim cōcurristis ad idola, sicut dicitur, וקול המון שלו בה, Ezeq. 24. 42. in Vajik. rab. sect. 33. In Medrasch Esth. cap. 1. v. 9. cum ab initio: עשו ישראל אומוניא: Fecerunt Israëlitàe similiter (ut illi) & coluerunt ea (scil. Idola.)*



Psal. 102. 25. הנון מתחשבין Illi cogitant, Jobi 6. 7. *Fæminin.* ארום לקישון הינון *Iste, Ille:* ארזן אינון הינון *Quia ferotinae ipsæ*, Exod. 9. 32. in Targ. Jonathanis. *Est & ubi* הנון *pro eodem legas.* Talmudici dicunt *Isti, Ista:* הנון מלי: *Ista verba, Istæ res:* הנון *Ista ipsa, Ista sunt:* הנון *Illud est, Nempe, scilicet,* quod Rabbini communiter dicunt *היינו הך*, de quo supra in הו. In Targum, *להני שבקע רבני*, Istos septem magnates, Esth. 1. 10.

האן Vide supra in הו.

**הננ** *Commodum, Utilitatem afferre, Proficere, Prodesse, Utile esse, Commodum, Utilitatem, Voluptatem percipere ex aliquare: Lucrari, Questum facere. Præterit.* וישנתי הננתי Et somnus meus profuit mihi, Hebr. ערבה לי *Suavis, Jucundus fuit mihi,* Jerem. 31. 26. *Infinitum;* מאים תכלין להננא *Si fortè possis proficere,* Heb. *Ut non proficit,* Jesa. 4. 7. 12. *Futur.* מה יהני לך *Quid proderit tibi?* Hebr. יספן *Jobi 35. 3.* יהנון להון *Quæ non proderunt ipsis,* Hebr. יועילו *Jesa. 44. 9.* *Ithpehal,* מזה ממון נתהני לנא *Quid divitiarum lucrabimur nobis?* Gen. 37. 26. *Alii habent אתהני* in Præt. *Quod fructum cepissent ex prandio ejus,* Esth. 4. 1. *Participium;* *Quæ utilitatem vel voluptatem capit ex mercede,* Ezech. 16. 31. *Infinitum.* למתהניא מנה *Ad voluptatem capiendam ab ea,* Levit. 20. 16. *Jonath. & 18. 23.* *Futur.* ויתהני מן קודשני *Et utilitatem ceperit ex rebus sanctis,* Levit. 5. 15. in Jon. *Ut non capiant utilitatem ex illis homines,* Eccles. 11. 3. *Et contrariâ significatione, Exitiale esse, Perditionem afferre: Futurum,* דילמא *Ne fortè perditio afferatur regi, ne regi pereundum sit,* 2. Sam. 17. 16. Kimchi scribit, se nescire, quid Jonathan sibi velit. Sic autem exponendum esse Hebræus textus indicat. *Quid prodest sculptile?* *Apheh,* מזה אהני צלמא *Habac. 2. 18.* ואת אהנית ית אנרד *Et tu in quæstum dedisti mercedem tuam omnibus amicis tuis,* Ezech. 16. 33. ואהנית רחיקך באונסא *Et facis ut quæstum habeant amici tui ex rapinis, bonis direptis,* Ezech. 22. 12. vel, *Quæstum præbuissti, profuissti.* *Participium.* לא מהני *Non prodest,* Proverb. 11. v. 5.

*Apud Rabbinos:* כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה *Quicumq; utilitatem percipit ex hoc mundo absq; benedictione, perinde facit, ac si deprædaretur Deum,* Berach. fol. 35. 2. Sanhed. fol. 102. 1. *Volunt hoc dicto, nulla dona & beneficia Dei sine præcedenti consecratione & gratiarum actione sumenda esse: sed Deum pro omnibus laudandum, unde & Rabbini quibuslibet rebus certas precum & gratiarum actionis formas in-*

*stituerunt.* Sic Paulus Apost. 1. ad Tim. 4. 3. ait; *Deus condidit cibos ad participandum cum gratiarum actione &c.* לידך והנאך *Fortè hæresin audivisti, & volupe fuit tibi, placuit tibi,* Avoda fara fol. 17. 1. Et mox, והנאני הדבר *Et placuit mihi illud, מאן אהנו לן רבנן* *Quid profunt nobis Rabbini?*

*Utilitas, Commodum, Lucrum, Commoditas, Amœnitas:* מה הננא אית לנבר *Quid utilitatis inde est viro?* Eccles. 2. 2. ומה הננא אית למרהא *Et quæ est utilitas domino ejus?* Eccles. 5. 10. לית בהון הננא *Non est in eis utilitas,* Jere. 16. 19. Eccles. 9. 6.

Rab. *Qui trahuntur post commoditates mündanas, id est, qui sequuntur voluptates mundi.*

*Idem:* בהנית דתאון *In commoditatibus herbarum, id est, in locis commodis & amœnis, herbis, Psal. 23. 2.* בהנית לפש *Cum commoditate animæ, sive vitæ, Eccles. 4. 6.* *Interpres Latinus, In quiete animæ.* אלו לגינורו *מן הנית:* אב אמננות אקארין *Jobi 14. 9.* אב אבוס בלנורון *Levit. 23. 27.* in Jon. *quomodo etiam legendum cap. 16. 29. pro הוית.*

**הונגרי** *Ungaria: הונגרי Ungarus. Plur. הונגרי Ungari,* Hebr. הגרימ Hagrim, Hagareni, Psal. 83. 7. De Hagareni istis 1. Paral. 5. Rabbini *Ungariæ nomen inde deducunt, quasi & ipsi ab Hagar descenderint. Sed Ismaelitæ sive Turcæ ab Hagar originem ducunt.*

**הנר** *Vicia, leguminis genus, Bechor. fol. 37. 2.* *Scribitur cum inserto Fod, unde non per Pathach ab initio legendum, ut alii scripserunt. Peregrinum vocabulum est.*

*Ab India magna usque ad Ethiopiam, quæ est, מן מדנחא* *ab oriente Indiæ, Esth. 1. 1.*

*Indus, Indianus, Jere. 13. 23.* *Pro eo in Venetis est הודואר.* Hinc, Rabbi Jehuda *הודואר:* *Ferrum Indianum.*

*Indianæ vestes, ex byssino sive lino Indico confectæ, Joma fol. 34. 2.* Aruch scribit, in lingua Græca sic vocari *מלבוש Vestimentum.*

*Seris, Intybum, Intubus vel Intubum, Gall. & Germ. Endivi.* Pesach. fol. 39. 1. Bartenora scribit esse Arabicum, & idem quod עולשין.

*Accidens, Eventus, Casus fortuitus, Fors, Fortuna:* ואשקי בהנרור *Et irrigat per casum fortuitum, Gittin fol. 60. 2.* R. Salomon Gallicè exponit *אונטורה Adventure, Eventus.* Agitur de hauriendis aquis ad irrigandos agros, quæ certâ mensurâ singulis dabantur. At in defectu, hauriebat



hauriebat quisque quantum Fons ad tractum supeditabat, quod dicit בהינדה. Author Aruch accipit pro הנדס quod sequitur.

הנדס Metiri, Mensurare. Hinc nomen Participiale, הנדס Geometra, mensurarum & ponderum peritus, ut equabilitas in eis semper observetur. Plur. מהנדסין, In Bava bathra fol. 89. 2. Glossa, Mehandesim sunt ממונים של מלך לברוק את המדות constituti regis ad scrutandas mensuras. Hinc in Aruch precedens vocabulum exponitur בשוה Equabiliter, Equamensuram, & ו ס permutatis, ut in עלו Exultare.

הנדסה Mensuratio: הכנת ההנדסה. Ars mensurationis, Geometria. Hac R. Eliefer, in littore maris obambulans, usus fuisse dicitur, qua scire poterat, quot essent guttae in mari, Capthor fol. 90.

הנדסי Geometricus, cum: במופתים הנדסיים Per demonstrationes Geometricas, R. Levi 1. Reg. 6. 1. Faeminin. תשובה מספריית והנדסיית Responsio Arithmetica & Geometrica.

הנדסין Equales, Medrasch Tehill. fol. 14. 2.

הנדקא Nomen regionis, pro Hebraeo הנדקא. Occurrit Eccles. 2. 5. Genes. 10. 17. & 25. 18. & 11. in Jonathane. נהמא דהנדקא Panis Indianus, Berach. fol. 35. 2. Similis pani Hispanico, ut vocatur.

הנדקין Glossa Talm. exponit per הנדקין Cerasa. Judaei communiter Persica poma sic vocant, Erubhin fol. 28. 1. Legitur & in Talm. Hierosol. Peah cap. ult. Erubin. cap. 3. ubi in Glossa exponitur Coriandrum.

הנהו Illi, Ipsi. Idem quod אנו vel הנו, de quibus supra: אמרו ליה הנהו: Dicunt ipsi illi.

הני מילי Isti Rabbin: הני רבנן: Illi, Isti: הני מילי Isti verba.

הנך Istos Rabbinos rogavit, qui illud ipsi dixerant.

הנמא Peplum sponsae, quo obvelatur caput ejus, sic dictum הנומא A somno, quia interdum dormit in eo, & quod oculi ejus sint tecti, ac si dormiret. Judaei Germani vocant Flugerlein id est, Velum tenue, quod levi aeris motu volat. Possit ergo referri ad הנומא. In Gemara; מאי הנומא רבי? Quid est הנומא? Dixit R. Jochanan, Velum, in quo dormit sponsa, Kethubh. fol. 17. 2. Alius dixit, esse corollam ex myrtho, in signum, quod debeat sponsa perpetua felicitate vivere. Author Aruch respicit etiam originem Graecam, quasi ab ἡ νόμος, Lex, Consuetudo: unde, שיצאת בהינומא Quod egressa est cum ritu nuptiali: in Mischna praecedetis loci. Hinc intelliges Munst. & Guidonem.

הנפק Ratificatio, Ratihabitio, Confirmatio: שכתוב בו הנפק In quo subscripta confirmatio, Bava metzia fol. 7. Contractuum literis inscribatur a iudicibus ad earum confirmationem: שטרא דנן נפק קרמנא ואסחירו פלוני ופלוני על id est, Contractus hic prodiit in conspectum nostrum, testificantibus N. & N. de subsignatione manuum suarum: unde confirmamus & stabilimus eum. Est ergo quasi dicas; In quo scriptum est הנפק, ut innuat initium ejus solennis ratificationis, quae fiebat per iudices, & ita pertinet ad נפק.

הניץ Moneta parva species, quae continebat tres פרוטות vel שמינין tria lepta, ut est in Aruch in הדרס. Plurale, הניצין, Kiddusch fol. 12. v. 1.

הנקי Sic notarunt hic, quasi vocem absolutam, pro Munda, Imocens. Sed est Verbum הנקי Munda esto, Num. 5. 19. & explicatur in Gemara, Kidduschin fol. 62. 1.

הנתהו Cantherii, Trabes, Tigna, 1. Reg. 6. 9. Hebr. נתהו, Trabes leviter incurvae & fornicatae.

הסט Vide in הסט.

הסם Sic adducit hic Author Aruch, sed in Gemara ubiq. scribitur per ה ab initio. Vide הסם. Alii corruerunt id magis in הסם.

הסרת Huc referunt הוסיף, ut in illa locutione: פועל אותו שבועת הוסיף הוסיף Faciunt jurare ipsam juramentum impositionis Rabbiorum nostrorum, Metzia fol. 5. 1. Schebhuoth fol. 40. 2. Glossa, הוסיף, id est, ששמן חכמים עליו, quod imposuerunt sapientes ipsi. Opponitur ei שבועת הוסיף Juramentum legis. Videtur esse הוסיף Ponere, unde הוסיף, & inde in Hiphil הוסיף Impone-re, & inde הוסיף הוסיף Impositio: הוסיף השבע לי הוסיף Jura mihi juramentum impositionis. Juramentum triplex Rabbini statuunt, הוסיף Juramentum Legis, sive Lege Mosis preceptum: הוסיף שבועת הוסיף Juramentum judicum, a iudicibus delatum: הוסיף שבועת הוסיף Juramentum Scribarum sive Legisperitorum. Idem vocant הוסיף שבועת הוסיף. Praeter haec aliud adhuc est, ordinatum posterioribus temporibus a sapientibus Talmudicis, quod etiam si a iudicibus delatum sit, non tamen vocatur הוסיף שבועת הוסיף Juramentum judicum, sed הוסיף שבועת הוסיף Juramentum impositionis. Est autem הוסיף Juramentum doctum, & supra commune aggravatum, certis verbis conceptum, & personae a iudice impositum, ad extorquendum veritatem. Vide Baal Aruch hoc loco.

הפניא Hinc adducitur הפניא pro Scopis: sed in Gemara legitur per ה ab initio, unde

de pertinet ad חפף & חפף: item pro Spuma: id scribitur per א ab initio: vide אפי.

הפי Hippiatros, Medicus equorum, Bemidb. rab. sect.9.

הפך Vertere, Evertere, Subvertere, Convertere: Convertere se, Redire, Reverti: Præteritum,

Quas subvertit Dominus, Deuter.29.23.

Convertit mare algosum in aridam, Psalm.66.6.

Vertit in sanguinem aquas ipsorum, Psal.105.29. Cum Aff.

Et subvertit illud, Jud.7.13. הפיכנו ברוגזיה Subvertit eos in ira sua, Jobi 9.5. Fæm. הפכת

Et ipsa convertit, mutavit, Levit.13.10. ארי הפכתון Quia convertistis, Amos 6.12. Partic. הפך מינרא

Qui mutat petras, Psal.114.8. Plural. הפכין לגידא Qui mutant in absynthium jus, Amos 5.7.

Infinit. הפך למהפך Ad non subvertendum, Genes.19.21.

An ad mutandum opera vestra, Jefa.29.16. Futur. ואהפוך אבלהון לבוע Et mutabo luctum ipsorum in lætitiã, Jerem.31.13.

Conversus est in album, Levit.13.3. אתהפך לבהון Mutatum est cor ipsorum, Psal.105.25.

Quæ antequam versa est, Hoseæ 7.8. דאתהפכת בשעתא Quæ subversa est quasi hora, Thr.4.6.

אתהפיכו Converterunt se sicut arcus, Pl.78.57. Et conversæ sunt omnes aquæ, Exod.7.20.

Particip. ומתהפיד בהון Et convertit se in illis, Exo.20.2. in Jon. מתהפיד במשרית מדינאי

Vertebat se in castris Midianitarum, Judic.7.13. Plural. מתהפכין בארעא

Convertuntur in terram, Jobi 12.15. Fæmin. Et subvertitur super faciem suam, 2. Reg.21.13. Futurum,

Convertiste in crudelem mihi, Jobi 30.21. אתהפך לקבלא Sol convertetur in caliginem, Joel.2.31.

Et convertentur in sanguinẽ, Exod.7.17. Et ad formam Syriacam cum n loco

Evertuntur impii, Prov.12.7. Pabel, הפך Vertere, Convertere, Avertere, מהפכא חמתא

Avertit iram, Prov.15.1. Item Respondere: Hinc, מלי תריצתא

Qui respondent verba recta, Proverb.24.25. Aphel, ואהפך לידה היך

Idem: Item Reddere: Hinc, עוןכדוי Et reddam ipsi secundum opera ejus, Proverb.24.29.

Apud Talmudicos: רב גידל הוה מהפך לההיא ארעא

Raf Giddel convertibat se ad istam terram, sive agrum, ut scil.eum emeret, Glossa מחויר

Redibat, Kidduschin fol.59.ו. אשרה זונה מתהפכת כרי Meretrix convertit se, ne concipiat, hoc est, post coitum subito se vertit, ut semen ex utero effluat, Jevammoth fol.35.

Apud Rabb. משפטים מתהפכים Propositiones contrarie: תחת מתהפכים Subcontrarie, apud Logicos.

להפך Diversum, Oppositum, Contrarium: E contrario, In contrarium.

היפוך Inversio, Conversio, Transpositio, Metathesis: ווי היפוך Vau conversionis, quod Præteritum

in Futurum, & contra, convertit: היפוך האותיות Transpositio literarum.

Contraria. הפכניא Perversitas, Subversio: E medio subversionis, Genes.19.29.

מהפכתא Secundum subversionem, Jefa.13.19. Plural. חשב הפכתא

Cogitat perversitates, perversa, Prov.16.30. Idem: חופכא רבישתא

Et exultant in perversitate mali, Prov.2.14. פור הפכניא

Generatio perversorum, hoc est, perversa ipsi sunt, Deut.32.20. in Jon. Hebr. דור תהפכת

Idem: מהפכניא Vir perversus, Prov.16.28. מהפכתא

Subversio, Deut.29.23. תהפכנותא

Idem, Ibid. in Jonathane. תהפוכתא

Idem: Plurale, תהפוכתא Proverb.23.v.32. הפכפך

Perversus, Inconstans, Mutabilis, Megilla fol.15.2. מלך הפכפך

Rex vertibilis, qui facile verba & decreta sua mutat. Aversio, Perversio, Prov.1.32.

Hic ponunt חפצי, sed in Gemara legitur per ח. Vide illic.

Hinc mendosè in Venetis legitur הופקנה pro ספקנך. Vide ספק.

הפך הפרכוס Hyparchus, Ἱπάρχου, Præfectus, Præses: הוה הפרכוס שלך

Et hic præfectus tuus, Shem. rab. sect.18. Plural. והפרכי

ולורת הפרכין Et præfectos maris, Esth.10.1. Et ad præfectos, Esth.3.12. והפרכין

Et præfecti, cap.8.9. הפרכיא, Præfectura, Provincia: De provincia in provinciam, Bava bafra fol.9.ו.

הפתק Vide in פתק. הוץ Vide supra in הוצא. הוצא \* הוצא

Fasciculi lini viridis, Succa fol.12.2. הוצני Fasciculi הוצני פשתן

Sanguinem emittere, Venam secare. Vide קח. קשש Vide infra in הקש \*

En, Ecce, Rab. הרי הר \*

Occidit, Interfecit, Hebr. Hinc in Targum, Præf. femina. הרגת בפניא

Occidit fames, Thren.1.20. הרגין

Interfectores, Homicidæ, Bava kama fol.113.ו. כגון

Occisus, Interfectus. Apud Talmudicos; Sicut cum venit interfectus pedibus suis,

*fuis*, Kerith. fol. 24. 1. הרוג *Occisus*, id est, qui occisus dicitur. Is aperti mendacii testes, qui id dicunt, redarguit. Philippus Aquinas dicit esse locutionem proverbialem: הרוגי מלכות *Occisi vel Interfecti regni*. Sic vocantur illi, qui propter salutem publicam & gloriam Dei sponte se morti obijciunt, ut suâ morte מלכות Regnum, hoc est, Respublica vel Ecclesia conservetur. De his dicunt, quod tanta illorum sit excellentia, ut nullus juxta illos possit consistere. Vide Pesach. fol. 50. 1. & Majem. in הלכות יסורי תורה cap. 5.

הרנין *Occisio*. In specie etiam sic vocatur *Occisio cum gladio*, quæ erat una species pœnæ criminalis ex quatuor generibus mortis, quibus olim Judæi fontes suos affecerunt. Vide in Sanh. fol. 52. 2.

הרנין. Sic scribunt: in Gemara legitur per n ab initio. Vide illic.

הרדא *Tigillum*, ein טatten/ Bava basra fol. 6. 1.

הרדווליה הרדווליה *Hydraula*, *Hydraulis*, *Musicum instrumentum*, quod Vitruvius, teste Vallâ, etiam *Organum* vocat, unde & *Organum hydraulicum* apud *Ammianum Marcellinum*. Derivatur sine dubio ex Græco ὑδραυλις, unde melius scriberetur literis transpositis הרדולוס. Apud Talmudicos, הרדולוס לא היה במקדש מאי הרדווליה אמר אביי מבלא גורגנא מפני hoc est, Non fuit hydraulis in sanctuario: ) Quid est hydraulis? Abhai dixit Tabula organica, vel Instrumentum organicum) quia sonus ejus est cõfusus, & confundit suavitatem seu harmoniam, Erachin fol. 10. 2. Pro גורגנא in Aruch est גורגנא, quod citra dubium est *Organa*, organon. Deinde הרדולוס scribitur cum Mem in Gemara, pro הרדוולוס, ut rectè in glossa monetur. Scribitur etiam quandoque cum א ab initio. In Talm. Hierosolymitano Succa cap. ult. in. אמר עונב ויה ארדבלס תני רבן שמעון בן גמליאל לא היה ארדבלס בירושלים מפני שהוא סורח את R. Schimeon Ben Levi dicit, עונב (quod interpretes exponunt *Organum*) est hydraulis. Tradidit Rabban Schimeon; Nõ fuit hydraulis Hierosolymis quia corrumpit suavitatem. In glossa marginali dicitur esse ומערבב עב שקולו עב ומערבב את הנקיעמה *Instrumentum Musicum*, quod fortem admodum reddat sonum, ac promde omnem suavitatem & harmoniam confundat. Quod verò dicitur, עונב idem esse quod עונב, eò facit etiã quod in Beresch. rabba sect. 23. legitur ad Genes. 4. 21. Ipse fuit pater omnium contrectantium עונב וקונב *ci-tharam* & *organum*; id est, וברבלין & *hydraulas* & *בורבלין*. Pro בורבלין legitur iterum in Ber. rab. sect. 50. per Kaph ab initio, quod possit esse κρημβαλα *Crepitacula*, vel κύμβαλα, *Gym-*

*bala*. Amplius in Targ. כהרדובלין ובאנובין *Laudate eum cum hydraulis & fistulis*, Plala 50. 4. in Psalterio Nebiensis. Regia, כהרדיבלין Hebr. במנים וענב.

הורדוס • הורדוס *Herodes*: מלכות הורדוס • *Regnum Herodis*: מעשה הורדוס *Factum Herodis*. Sic citat Baal Aruch ex Sanhed. fol. 66. 2. ubi nunc pro eo legitur מעשה הרודים. Intelligitur actus obscænus rei Venereæ, quem glossa sic describit, מחרד ומקשרה אכרו בכשרה מבחוץ דהיא. Baal Aruch scribit de Herode, שבא על נערה לאחר מיתה. Confer Bava basra fol. 3. 2.

יוני הרדסיות vel הרדסיות *Columba domestica* sive cellares, quæ domi educantur. Juxta Hebræos, *Columba Herodiana*. Videamus loca. In Massecheth Cholin, in capite quod incipit שלוח הקן (hoc est, *Dimissio nidi*, quia in eo agitur de præcepto illo Mosaico, Deuteron. 22. 6. *Quum occurrerit קן צפור nidus avis coram te in via, in quavis arbore aut super terram, in quo sunt pulli vel ova, & mater cubet super pullos, aut super ova, non accipies matrem cum filiis: שלח תשלח Dimittendo dimittes matrem; & pullos capies tibi;*) mox ab initio scribitur in Misna: ושלוח הקן אינו נוהג אלא בעוף ואינו נוהג אלא בשאינו מוזמן איהו ושאינו מוזמן כגון אווזין ותרנגולין שקיננו בפרדס אבל אם קננו בבית וכן hoc est, *Et Dimissio nidi*, (hoc est, *Lex illa de dimittendo nido*) *non valet nisi de avibus, & quidem non nisi de avibus non præparatis* (id est, quæ non habent nidum in ædibus & domibus ab ipsismet, vel ab hominib. pro illis præparatum, quæq; adeo sunt in hominis potestate.) *Quæ nam sunt illæ aves non paratae?* E. G. *Anseres & galline quæ nidificant in hortis. Sed si nidificent in domo, ut & circa columbas domesticas, liber est (homo) à dimissionè* (hoc est non obligatur ad dimittendam matrem.) Hactenus Mischna. Glossa R. Salomonis, יוני הרדסיות, id est, quæ solent educari cum hominibus, domesticæ. Rambam; מיוחסים אל הורדוס המלך שהוא התחיל לגדל יונים בבתיים Denominantur ab Herode Rege; quia ipse incepit educare columbas in ædibus. Bartenora; על שם הורדוס A nomine Herodis, qui solebat eas educare, vocantur הרדסיות *Herodiana*. Rambam in Hilchos Schechitha cap. 13. verba hæc Mischnæ suis verbis exprimens, pro יוני הרדסיות substituit, יונים שקננו בבית. Gemara super pœcedentè Mischnam; R. Chija & R. Simeon dissentiebant de hac voce, וחר תני הרדסיות Unus dicebat *Herodiana*, alter *Dorsiana*. Qui dicit הרדסיות, denominat eas sic ab Herode: qui verò dicit הרדסיות, denominat eas à nomine loci ipsarum. Deinde memoratur

ibi, quòd edoctæ fuerint acclamare Herodi  
 קירי קירי hoc est, *Κύριε, Κύριε*, Domine Domine.  
 Cum autem aliquando una esset, quæ, clamantibus  
 cæteris קירי קירי, taceret, monitâ ab altera ut  
 idem quòd illæ faceret, exclamasse קירי קירי hoc  
 est, *Dominus Servus*, q.d. Ille quem vos pro Do-  
 mino habetis est *Servus*, & hac de causâ jugula-  
 tam fuisse, &c. Iterum in Talmud Schab. cap.  
 24. in Mischna: אין נותנין מים לפני דבירים ולפני יוני  
 שבשובך אבל נותנין לפני אוחוז ותרגומיה ולפני יוני  
 הרדסיות hoc est, *Non ponunt aquam coram api-  
 bus & coram columbis quæ sunt in columbario*, (i.e.  
 columbis sylvestribus, quæ Palumbes vocan-  
 tur; quia hæ, ut & apes sibi ipsis de potu prospici-  
 unt) *sed ponunt coram anseribus, gallinis, & coram  
 columbis domesticis*. Glossatores eodem modo  
 exponunt hîc, ut in præcedenti loco. Baal Aruch  
 in יון primo locum priorem ex Cholin addu-  
 cens, hoc פירוש sive hanc expositionem subjicit;  
 המלך הורדוס הביא יונים מן המדבר וגרל אותם בשוב  
 ונעשו תרבות ונקראו על שמו הורדוסיות ומאן דתני  
 דורסיות על שם המקום שהביאם משם id est, *Rex  
 Herodes adduxit columbas ex deserto, & educavit  
 eas in terra habitata, factæq; sunt educatio*, (hoc est,  
 cicures, edoctæ, mansuetæ, vel, factæ sunt sobo-  
 les vel propago scil. peculiaris:) *vocatæq; fuerunt  
 secundum nomen ejus Herodiana*. Hactenus Baal  
 Aruch. Hinc liquet, hallucinatum esse in ho-  
 rum verborum expositione Virum clarissimum  
 & aliàs perspicacissimum D. Johan. Drusium,  
 dum ex *Columbis istis cellaribus, sive Herodianis*,  
 fecit *Herodianos illos*, quorum mentio Matth.  
 22. 16. Nam in Præteritis ad dictum Matthæi  
 locum scribit: *In Lexico Juris Ebraici vocantur  
 הורדוסיות Herodiani, de nomine Herodis, & דורסיות  
 Dorjani, à loco unde abducti fuerunt. Erant autem  
 natione Græci. Author Lexici, qui Baal Aruch  
 Ebraeis; Herodes Rex adduxit Græcos è deser-  
 to, & educavit eos in terra habitabili, fecerunt-  
 que תרבות. Videtur hoc velle, Instituerunt certum  
 ritum. Quis ille ritus? Herodis, qui eos aluerat, na-  
 talem celebrabant, quo die etiam lucernas accensas, &  
 violis coronatas in fenestris ponebant. Hoc primum:  
 deinde credebant eum Messiam esse. Et in Commen-  
 tario posteriori ad Voces Nov. Testam. cap. 23.  
 Quinam fuerint Herodiani, quæsitum à doctis: va-  
 riæ sententiæ. ego, quam repperi apud authores He-  
 braeos, eam ponam. In Lexico Juris lego, Herodia-  
 nos Græcos fuisse, dictos autem ab Herode, qui primus  
 eos traduxit ex deserto ad locum habitatum, educa-  
 vitq;. Ponam verba Hebraica, deinde reddam ut so-  
 nant ad verbum, המלך הורדוס הביא וכו' id est, *Herodes  
 rex adduxit secum Græcos ex deserto, & educavit  
 eos in terra habitata, & fecerunt sectam: vocatiq;**

*sunt de nomine ejus Herodiani*. Hæc Drusius, quam  
 ipsius observationem adducunt Isaacus Casaub.  
 Exercit. I. contra Bar. Num. V. Beza in majori-  
 bus annotationibus, & alii. Sed deceptus fuit  
 D. Drusius. Nihil enim tale vel per somnium  
 Talmudicis, vel Authori Aruch, in mentem  
 unquam venit; יוני illic non est legendum יוני  
 Græci; sed יוני Columbæ. Nam quid negotii  
 Herodianis vel Græcis, cum Anseribus, Galli-  
 nis, Palumbibus & Apibus, cum quibus illic  
 conjunguntur יוני הרדוסיות? Quo sensu illi exci-  
 pientur à lege illa Mosaica de dimittendo nido  
 avium? Deinde תרבות ibi non significat Ritum,  
 Religionem vel sectam: sed Educationem. Fons  
 erroris est, quòd D. Drusius Aruch tantum, non  
 ipsum Talmud inspexerit, ubi ex circumstantiis  
 omnibus evidentissimè liquet, non agi illic de  
 hominibus, sed de Avibus. Hæc occasione hu-  
 jus vocis הרדוסיות.

הרדוסיות Vide in הרדוסיות.

*Species herbe amarae, cujus usus etiam  
 fuit in esu Paschatis, ut videre est in Talm. Pesach.  
 fol. 39. 1. Glossa hîc notat, quosdam id explicare  
 אלושנא. Herba hæc fuit bestis venenata & lethife-  
 ra: Bestia quæ comedit herbam  
 hirdophnem, Cholin cap. 3. in Mischna. Ram-  
 bam hîc notat; חירופני est herba, quæ bestias, si  
 eam comedant, interficit, nihil verò nocet ho-  
 minibus. Sic & Bartenora. Hinc in Gemara  
 quoque scribitur, ם המות דבהמרה היינו הרדופני,  
 Venenum lethiferum bestiis est הרדופני. Sic  
 etiam vocant Hebræi Lignum illud, sive Arborem  
 illam, quâ Moses dulcavit aquas amaras, Exod. 15.  
 25. Voluit autem lignum fuisse amarum, adeò ut mi-  
 raculum in miraculo, ut loquuntur, factum fuerit, dum  
 ligno amaro, aque amarae dulces reddita fuerunt.  
 Hinc legitur in Jalkut fol. 73. 2. עץ ויורהו יי Et do-  
 cuit eum Dominus lignum; Rabbi Jehosua dixit;  
 Hoc fuit lignum salicis. R. Elieser dixit, Fuit li-  
 gnum oleæ, quòd nullum lignum sit eo ama-  
 rius. R. Jehosua filius Calvi dixit, הרדופני  
 Fuit lignum Hirdophne. Glossa hîc est; הרדופני  
 est Arbor quæ crescit juxta aquas, & flores profert  
 similes liliis, quæ amarae admodum sunt, & bestis le-  
 thiferæ. Desumpta est hæc explicatio ex Aruch,  
 qui scribit vernaculè à quibusdam vocari סנגיני.  
 In Schemoth rabba sect. 50. legitur הרדופני, li-  
 teris transpositis. In Jonathane, Exod. 15. 25. scri-  
 bitur per א ab initio: Et oravit Moses coram Do-  
 mino, & ostendit ei Dominus arborem ama-  
 ram, הרדופני, cui inscripsit nomen illud ma-  
 gnum & gloriosum, quâ projectâ in aquam,  
 dulces factæ sunt. Iterum in Targum Jonatha-  
 nis Genes. 30. 37. respondet Hebræo וצרטון Platanus*

*nus vel Castanea. Sic enim ibi legendum וארדפני*, pro *וארדפני*. *Mentio hujus arboris quoque fit in Gemara Succa fol. 32. 2. ubi scribitur הידוף. Videtur esse ex Græco Δάφνη Laurus.*

**הרהר** *Matula urinaria. In Beresch. rabba sect. 39. circa finem: תמן קריין*

*לפועל טבא עמידה ולהרהרן של מימי רגלים עמידה. Illic vocant opus bonum עמידה, & matulam urinarum עמידה. Varia hîc est lectio. In Aruch contrario modo citatur, לפועל טבא עמידה, ולהרהרן של מימי רגלים עמידה. Rabbi Moses bar Nachman in legem fol. 146. 1. pro עמידה legit עמידה. Vide eum illic fusè. In Talmud Hierosol. Schab. ubi idem locus extat, pro ולהרהרן legitur ולהרוץ של מימי רגלים עמידה. Et in Avoda fara cap. 3. fol. 43. 1. לרהרן של מימי רגלים, sine He ab initio. Est vox corrupta.*

Vide in רהרן.

*Cogitare, Scrutari, Speculari. Plerumque sumitur in malum. Præteritum, ברענייה הרהר במלן, Verum in cogitatione sua cogitavit verba, Heb. חטא איוב בשפתיו Peccavit Job labiis suis, Jobi 2. 10. Et cogitarunt populus in cordibus suis, Numer. 21. 6. in Jon. Hebr. וידבר Vir cogitans peccata, Deuter. 29. 18. Hebr. שרש פרה Participium, הגם באלהים Et cor speculantium, Hebr. Inconsideratorum, præcipitum, stultorum, Jesa. 32. 4. Et quod vos cogitatis, Ezech. 11. 5. & 20. 32.*

*Apud Rabbinos & Talmudicos: אין להרהר אחרי Non est cogitandum post opera Dei, hoc est, non sunt scrutanda opera Dei, scilic. curiosius, & ea quæ latere nos voluit: אחר כל המהרהר אחר Quicumque sinistra cogitat contra præceptorem suum, perinde est ac si cogitaret contra Deum, Sanh. fol. 110. 1.*

*In cogitatione cordis mei ego ambulabo, Heb. בשררות. In cogitatione cordis ipsorum, Jerem. 7. 24. Ab accidenti cogitationis nocturnæ, Deut. 23. 11. in Jon. וסליקו הרהור וצרא Qui abstulerunt cogitationem concupiscentiæ, Jesa. 62. 10. Post cogitationem cordis ipsorum, Jesa. 57. 17. Ascendent cogitationes in cor tuum, Ezech. 38. 10. למכפרת על לבך Ad expiandum pro cogitationibus cordis, Levit. 6. 2. in Jon. Vide & Psal. 64. 7. Et cognosce cogitationes meas, Psalm. 139. 23. Et ab alia forma, Dan. 4. 2.*

*Rabbini: כשתקון משנתך אל יפנה לבך בהרהורים Quando expergisceris à somno tuo, non conver-*

*tet se cor tuum ad cogitationes malas: Nam, ההרהור Cogitatio impellit ad ipsum opus, in Orchoth chajim: Item, עבירה קשו מעבירה, Cogitationes peccati graviores sunt ipso peccato, Joma fol. 29. 1. quo innuunt, Concupiscentiam peccati aut sceleris alicujus vincere & superare, difficilius esse, quàm corpus ab ipso facto continere, sicut odorari carnem assatam, gravius est, quàm propositam carnem videre: facilius ab esu abstinet homo, quàm desiderium ex odore suppressat.*

**הרוץ** *Seminis vel herbae genus, exiialis bestis, scribit Glossator Talmudicus, in Pefachim fol. 39. 1. Author Aruch exponit vernaculè ארוץ, ארוץ, & vult idem esse quod ארוץ, de quo in ארוץ. In parvo Aruch exponitur German. Murrästich. Munsterus, Guido & ceteri explicaverunt Incoctilia, vas aeneum.*

*Claudere, Includere ut lateat, Occultare, Abscondere: דהוה מהרוק בביתא Qui absconditus erat in domo, qui latebat in ædibus, Nedarim in fine: דהרוקיה באדרונא Quem occulerat in cubiculo, Bava kama fol. 85. 1. ubi vitiosè legitur דהרוקיה. Nam Scholiastes in fine Nedarim citat eum rectè ad præcedentis exempli confirmationem.*

**הרוק** *Porta: In Gemara, חייב בשני בני הרוק מוורת Locus Harsike obstrictus est ad duas schedas: בית שער הפתוח לחצר שער הרוקיה בירת שער הפתוח לחצר: Quid est locus Harsike? locus portæ apertæ versus atrium, Menach. fol. 33. 2. pro בית apocopa frequens, Locus portæ, id est, Porta magna atrii quæ in ingressu primo est.*

*En me, Ecce ego. Exponitur & interrogativè, Nonne, Nunquid? הריני Ecce, En, הריני En me, Ecce ego. Exponitur & interrogativè, Nonne, Nunquid? Nomen proprium urbis, quæ Hebraicè vocatur גלח Genes. 10. v. 10. 11. in Targ. Hierosolym.*

Vide in חרד.

**הרמין** *Hormis, nomen Daemonis, Sanhed. fol. 39. 1. In Bava bathra fol. 73. 1. legitur per Nun, הרמין בר לילתא Hormin filius noctis, dæmonis fœminæ, sed Glossa notat legendum per Sajin. Alibi est nomen proprium viri, Gittin fol. 11. 1. ubi additio notat, nomen Dæmonis legendum per Nun, nomen viri per Sajin.*

*Licentia, Facultas, Potestas: Mandatum, Decretum, ונפק סגנא בהרמנא מן קדם, Et egressus est Satan cum potestate à conspectu Domini, Jobi 1. 12. & 2. 7. Apud Talmudicos, קבל עליה הרמנא רמלכא Suscepit in se potestatem regiam, Gloss. שלטנות, Gittin fol. 57. 2. הרמנא Licentiam regis acceperunt, הוּו נקישו*

Cholin fol. 57. 2. Mandatum regis est, Metzia fol. 83. 2. דשכיחי נבי הרמנא מדברי Qui inveniebantur juxta potestatem colloquentes simul, id est, Præfectum, Erubhin fol. 59. 1.

*Idem*: in Zohar frequens, & exponitur Potestas & voluntas regis.

*Armenia*, Amos 4. 3. in Regiis. Vide in חרם.

**הרני** Sic in Aruch hîc adducitur: in Gemara legitur ארני, vide ארן.

*Herbæ genus, quæ vepribus adnascitur*, Schabbas fol. 110. 2. Item *Avis species*, Cholin fol. 62. 2.

**הרם** *Irrumpere, Ingerere, Intrudere se in rem aliquam citra necessitatem & præter propositum.* Petita significatio ex illo, פן יהרסו אל יהודה, Ne perrumpant ad Dominum, Exod. 19. v. 21. Hinc in More par. 1. cap. 5. צריך לאדם שלא יהרס. Neceffe est homini, ut non irrumpat in rem hanc difficillimam & gravissimam.

*Irruptio.*

*Pisces frixi, cum farina, muria, & pinguedine ipsorum, ut Hebræi explicant.* Vide Avoda fara fol. 38. 1. Beza fol. 16. 1. Ketubh. fol. 60. 2. Joma fol. 84. 1.

**הרף** *Ictus oculi, Momentum*: Quasi *ictus oculi, quasi momento*, Hebr. כָּרַף. In momento. Elias deducit à רָפָה, Remitti, Remissum esse, Laxari, quasi dicas, *Laxatio oculi.*

*Nutus: Appetitus.* Guido ex zohar. Dubito.

*Nomen proprium loci*, שכיבי הרפניא Mortui istius loci, Sanh. fol. 48. 2.

*Termini, Solemnitates, Vices stata, Decisa & definita tempora: Accidentia, Eventus, Infortunia:* In Jobo, מוכן להרפתקי זמנא Paratus ad solemnitates temporis, solenne & statutum tempus, Heb. עד אומתי תשוון הרפתקי למלון. Jobi 12. 5. למועדי רגל Quousque statuetis terminos verbis? Hebr. כל הני, Apud Talmudicos, Fines, Jobi 18. 2. *Omnia hæc accidentia, quæ transiverunt super eam*, Rosch haschana fol. 16. 1.

quæ antea vocavit פרקים Partes temporis. Glosfa, מקרות *Accidentia, Eventus, Infortunia.* Sic apud Rabbinos, כמה הרפתקי שעברו עלי, Tot infortunia quæ transiverunt super me.

**הרק** בדיקאי. Sic ponitur hîc in Aruch: at in Gemara legitur הרק: vide illic.

Scribitur & hoc in Gemara per ח: vide ergo in חק:

**הרר** *Hinc in Aphel אהר Syris est, Molestum esse, Molestare, Molestiam exhibere.* Huc referendum: מלהרר לבית דנברא Molestiâ afficit cor viri, Prov. 25. 20. in Venetis.

Vide supra in הררה.

*Mons domus, id est, Templi, in quo templum erat ædificatum.* Vide Middoth cap. 2. הר המשחה *Mons unclionis, id est, olearum, Ibid. Plur. הרין הרין Montes:* חיינו כהרין Sicut montes pendentes à pilo, Chag. fol. 10. 2. Argumentum ab imparibus: Et וכמה עקרים גדולים והררים רמים תלויים בה. Et fundamenta magna, & montes excelsi pendent in ea.

*Montanus. Fæmin. הררית Montana.*

**הרת** *Matrix, juxta Aruch, ab הררה Concipere,* in Berach fol. 44. 2. עו fol. 29. 1.

**השן** *Fasciculus: הושני פשתן Fasciculi lini, macerati quidem & fracti, sed nondum pectinati, Succa fol. 12. 1. Tria vocabula de limo; de limo virente: הושני de arefacto & fracto: de culto & pectinato.*

\* ישע הושענא השע.

\* שעה השתא השת.

**התך** *Diminutio: הצמיחה וההתוך Accretio & diminutio, More nevoch. par. 2. in prolegom. התך Arabicè est Attritio, Contritio.*

**התל** *Ludificare, Deludere, Illudere, Hebraicè. Hinc Ch. Fut. Pabel, התל בחכימא, Illudit sapienti; Heb. והולל, Ecclef. 7. 8.*

*Ludificatio, Derisio: דברו דברי התולים Loquebantur verba ludificationum, R. David 1. Reg. 18. 29.*

**התם** *Illuc, Illic. Hebraeum שם Chaldaicè fertur תם, cui litera ה ab initio servit.* Vide תם.

**התר** *Licitum, Permissum.* Vide נתר.

*Præmonitio.* Vide תרה.

1

**ואלי** Vide infra in **ואלי**.  
 \* **ואני** Sic adducitur in Aruch ex Gemara Kidduschin fol. 71.1. sed illic nunc scribitur **ואני**, estq. nomen fluvii in Babylonia. Citat etiam locum ex Beresch. rabba sect. 16. sed & ibi nunc aliter legitur, **ואני** id est, Quamprimum transiveris flumen, ædifica. In Glossa tamen notatur, lectionem Aruch extare in libro Juchasin. At in Talmud Hierosolym. Jevammoth fol. 3. c. 3. inveni; **ואני**.

\* **ואני** Vide in **ואני**.

**ואה** Vah, particula gaudentis, Medr. Echa cap. 1. v. 5. In Glossa, **ואה** וי לשון שמחה וי לשון צער.

**ואני** Uncinus, ut Hebraicè. Plurale, **ואני**, Exod. 38. 28. Constructum, **ואני** Uncini columnarum, Exod. 27. 10.

**ואני** Sic adducitur hic in Aruch, quasi significet Membrum viri. Perperam. In Gemara legitur **ואני**, id est, Et id bonum ejus est, id bono ipsi cedit, id ei utile est ac salutare, Schebhooth fol. 18. 1.

**ואני** Vitri. Nomen Sapientis cujusdam est, qui scripsit librum; qui vocatur **ואני** Machsor Vitri. A loco sic appellatus putatur, quasi ex Vitrey oppido Gallia oriundus.

**ואני** Væ, Heu, Hei: Heus. Scribi solet per duplex **ואני**: **ואני** Væ vobis Moabitæ, **ואני** Væ nobis, &c. **ואני** Væ super eos qui vocantur populus sanctus, Jesa. 1. v. 4. **ואני** Væ iis qui adjungunt domum ad domum, Jesa. 5. 8. **ואני** Væ iis qui surgunt manè ad bibendum, v. 11. **ואני** Cui væ? Prov. 23. 29. **ואני** Væ fili mi, & væ fili ventris mei, & væ fili votorum meorum: vel, Heus, Proverb. 31. 2. Sic enim usurpatur alibi, pro Hebræo ut, **ואני** Heus quisquis vult discere, Jesa. 55. 1. **ואני** Ben Syra, **ואני** וידע כי בני זוננים המה, **ואני** Væ ei qui vadit post oculos suos, quos novit esse filios scortationum.

Deinde in Dialecto Hierosolymitana **ואני** idem est quod **ואני** Et ille, eliso **ואני** in medio: ut, **ואני** Et is qui dicit.

**ואני** Aucupes equestres, Schabbas fol. 94. 1. **ואני** Corruptum: melius in Aruch, **ואני**, quasi **ואני** inter se permutatis. Vide Aruch in **ואני**.

\* **ואני** Vide suo loco proprio in **ואני**.  
**ואני** quod Rabbinim olim scripserunt **ואני**, in-  
 terjecto **ואני** ad indicandum A, unde **ואני**

Non est æquum, par, conveniens, quod aliàs dicunt, **ואני** in Esra, **ואני** Non est integrum nobis, non decet nos, Esra 4. 24. Hinc Munsterus negationem præcedentem negligens, **ואני** explicavit Inconveniens, Incompetens. Perperam etiam punctavit **ואני**. Nam **ואני** protractionis tantum litera est. Porro in Aruch adducitur autoritas ex Nedarim fol. 8. ubi hodiè sic non legitur, sed **ואני**: olim tamè ab authore Aruch sic lectum ibi fuisse, indicare videtur Glossa additionum, in qua pravè est **ואני**.

\* **ואני** Vide hoc suo loco in **ואני**.

**ואני** Velum, Velamen, Auleum, Cortina, Tapetes. Frequens apud Talmudicos: **ואני** מאי זיקין ר' יהושע אמר וילון הוה דמקרקע דמתגלגל ומחוי נהוריא **ואני** Quid est זיקין? R. Jehosua dicit, Velum est, quo rupto & devoluto, conspicitur lux expansi, Berach. fol. 58. 1. In Targum alià formà: **ואני** Sicut velum, Psal. 105. 39. **ואני** Tapetes atrii, Exod. 27. 9. in Targ. Jon. & Hier. Pro eo cap. 38. v. 9. in Jon. est ex forma masculina, **ואני**. Et mox **ואני** Vela quinquaginta, cubitorum scil. v. 12. Construct. **ואני** Vela atrii, Exod. 35. 17. in Jon. Talmudici pluraliter dicunt, **ואני**, Bava bathra fol. 67. 2.

\* **ואני** Sic ponunt hic. Vide **ואני**.

\* **ואני** Vide infra **ואני**.

**ואני** Consuetudo: synecdochicè, Consuetudo mulieris menstrua, Fluxus menstruus. Unde in Targum Jonathæ, **ואני** Prope tempus menstruum ipsarum, Levit. 15. 31. Apud Talmudicos, **ואני** כל האשה שיש לה וסרת, Omnis mulier cui est consuetudo sua, id est, fluxus menstruus, Nidda ab initio: **ואני** של פלוני לגרש נסיו: Sic est consuetudo N. expellere uxores suas, Nedar. fol. 66. 1. Mutatio **ואני** שינוי וסרת תחילת חולי מעיים **ואני** Mutatio consuetudinis, (id est, diætæ in cibo & potu) est principium morbi intestinorum, Sanhed. fol. 101. 1. & Bava bathra fol. 146. 1. Nam consuetudo est altera natura. Unde non sine periculo mutari potest, etiam in melius. In Schebhooth fol. 18. 2. dicunt Rabbinim, ex loco Levit. 15. 31. Sic curabitur ut se separent filii Israël ab immunditiis suis, doctrinam hanc colligi pro Israelitis, **ואני** Ut separent se ab uxoribus appropinquante consuetudine ipsarum: Et, **ואני** כל שאינו פורש, מאשתו סמוך לווסתה אפילו הוויין לו בנים כבני אהרן מתים **ואני** Quicumque non separat se ab uxore sua tempore consuetudinis ejus, quamvis ei sint liberi sicuti filii Aha-

ronis,

ronis, tamen morientur. E' contra כל הפורש מאשתו, Quicumque separat se ab uxore sua tempore consuetudinis ejus, illi erunt filii masculi: Alii dicunt, הווין לו בנים ראויים להוראה, Erunt ipsi filii idonei ad docendum. Quomodo hæc singula probent, vide loco citato: קובעת Fixa est ei consuetudo, id est, stato & certo tempore fluxum patitur, Jebham. fol. 65. i. Plurale וסתרת Menstrua, in Nidda cap. 9. in Mischna.

\* ועד Vide infra in ועד.

Mensurae additamentum fuit; Erubh. fol. 83. i.

Sic legitur in Venetis Prover. וקתא וקתא 14. v. 3. sed in Regiis וקתא Elias, quod Stimulum, Baculum significat: Vide illic.

Et opera וועברי יאין כורדא Rosa: mea sunt pulchra sicut rosa, Cantic. 2. i. Ego similis sum rosæ, Cant. 2. 2. Et sicut vir qui colligit rofas, Cantic. 6. i. וכןבר רמנבב ורדין, Qui similes sunt rofis, Cant. 7. 2. Apud Rabbinos & Talmudicos, ורדא Rosa alba, Gittin fol. 68. 2. ורדא Rosa rubra, Metzia fol. 84. ורדא חרש Rosa recens: Hortus rosarum, Maase-roth cap. 2. ורדא מי ורדא Aqua rosarum, rosacea: שמן ורדא Oleum rosarum, Schab. cap. 14. in Mischna. Item Color rosaceus, ruber: Hinc scribit Baal Aruch in ורדא secundo, ורדא ורדא Colorum rubrum vocant Varad, & in lingua Aramaea vocant Lanam rubram ורדא Varad: Hinc Aruch adducit, ורדא כנגד פניה, quod explicat, Et nevit in platea lanam rubram è regione faciei sue, ut, nempe, color ejus rosaceus in facie resplenderet, atque ita tantò formosior appareret. כיתונא דורדא דמנחא ביה ריאר Tunica rosacea sive rubra, in qua residet pulmo, Cholin fol. 46. i. Hinc etiam est illud tritum, in quo Judei gloriantur, ורדא עניתא לישראל כורדא סומקא לסוכא, Decora est afflictio Israëlitis, sicut rosa rubra equo albo. Item, ורדא כלילא דורדא סכותא כלילא, Pueritia (vel, Adolescentia & juvenus) est quasi fertum rosæ: senectus est similis ferto urticarum, Schab. fol. 152. i.

Vena, Venule tenuissima colli, sic dicta à roseo sanguine, qui in illis continetur: ועד שיחוט את Donec mactet venas, id est, mactando abscondat, Chol. cap. 3. in principio. הזהרו בורדין Moniti, vel, cauti estote de venis colli, Sanhed. fol. 96. i.

Inter du- Rubus, Darnetum: בני וורדיני Bava kama fol. 80. i.

Verdona, nomen proprium urbis, ורדונא aut ורדינא

cujus incolæ fuerunt ציקנין avari admodum, Sota fol. 10. i. Erubin fol. 49. i.

Vitta, aut Frontale, juxta R. Gersom: והיא אתתא דהות קא מובנא וורשכי Ista mulier quæ vendebat vittas, Kiddusch. fol. 13. i. ההוא גברא דנקיט ורשכי לזבני Vir ille qui vendebat vittas, Bava Metzia fol. 51. i. In glossa exponitur vernaculè בירליש.

Oesophagus, Gula: ושט אר הושט Si abscondat gulam, Cholin cap. 2. in Mischna: ושט מכניס ומוציא כל מיני מאכל Gula as-sumit, & ejicit omnis generis cibos, Berach. folio 61. i. ושט נקוב Si gula ejus perforata sit: עד שיצא מאכלה מפומא לוושטא מושטא לאסטומכא וכו' Donec abeat cibus ejus ex ore in gulam, ex gula in stomachum, Vajikra rabba fol. 168. col. 2. ושט דבלע מיכלה Gula quæ deglutit cibum, Zohar. In Talmud Cholin cap. 3. ab initio scribitur per ו, unde videtur colligi, ו legendum esse cum puncto sinistro. Item Foramen angustum instar gule: ויצאת נשמה מן הגוף כפיטורי בני הושט Exitus animæ è corpore, est velut rudentum per foramen angustum, Moëd katon f. 29. i.

Avis immunda nomen, Deut. 14. 13. in T. Hieros. pro Hebræo ורתא Cornix. Alibi ורתא & juxta Regia ורתא. Psal. 104. 17. respondet Hebræo ורתא Ciconia.

Nervi testiculorum ejus, Jobi 40. 12. pro Hebræo ורתא Nervus. Plurale ורתא ורתא in libris medicinalibus frequens. Unde ורתא in Venetis post ו videtur redundare. Vau autem duplicatur, ad indicandum, esse consonam mobilem. Aruch ורתא. Vide & in ורתא.

In Aruch ורתא, ex Nidda fol. 14. i. sed ibi legitur ורתא, quod vide in ורתא.

Justus, Pius, Sanctus, Probus: vel juxta Munsterum, Doctus, Peritus: R. Salom. in Berachin fol. 9. 2. exponit ורתא אנשים ענים Virosum humiles, diligentes præcepta Dei observare: Pius & sanctus. Discipulus sanctus, Medr. Kohel. c. 5. v. 8. Plurale ורתא ורתא Pii perficiebant, complebant eam, Rosch hafchanah f. 32. 2. ורתא ורתא Probi absoluebant eam precationem cum ortu Solis, Berach. fol. 25. 2. ורתא ורתא Consuetudo piorum, Sanctorum. In Aruch Manuscripto adducitur hoc loco ורתא ורתא pro Hebraicè ורתא ורתא, 1. Reg. 19. 11. Sed non sic extat hodiè in nostris libris.

Debiles, Languidi, Infirmi: ut, ורתא ורתא Qui emittit sanguinem (venam secans) & administrat lectum suum (coiens)



(coiens) *ei erunt liberi debiles*, Kethubhot cap.7. in fine. Gittin fol. 70. i. *בא מן הדרך ושמש מיטתו* *Qui ex itinere venit & coit, erunt ei liberi debiles*, Gittin ibidem.  
 מאן רשתי טיליא היורא *Debilis, Languor*: ויתק *Qui bibit vinum austerum album*;

**זאב** *Lupus*: Hinc *זאבי* *Lupinus*: *עננה זאבית*: *Humilitas lupina*. Vide in ענה in ענה.

\* *זאב זאב* Vide infra in זאב.

\* *זאב זאב* Vide in זעט.

\* *זאב* Vide infra in זאב.

**זב** *Testudo reptile*; *זב* *Testudines urbis, urbang*, Nidda fol. 56. i.

In Aruch citatur per Sajin in medio, *זב*, sed in Gemara legitur per Vau, Heb. *זב*.

**זכר** *Donare, Dotare*, ut Hebraice: *זכר* *Donum*, *Dos*: *זכר* *Dotavit me Dominus dote bona*, Gen. 30. 20. in Jon.

**זכ** *Lamentatio, Luctus*, Hebr. *זכ*, in Moed katon fol. 28. i. ubi legitur, *זכ*.

*Fratres nostri mercatores in luctu suo invisuntur*. Aliter Aruch, aliter alii, sed præter rationem & mentem Gemaræ. Vide & paulò antè in זכ.

**זכח** *Sacrificavit*. *זכח* *Altare*. Apud Rabbinos: *זכח* *Quale altare, talis sacerdos*. Legitur in Ber. rab. sect. 80.

**זבל** *Stercorare agrum, Fimo pinguefacere*: *זבל* *Fimum spargunt circa arborem*; *זבל* *Hortus qui stercoreatus est*, Avoda fara fol. 49. i. *זבל* *Donec stercoretur ager ejus*.

*Kabus stercoreis*, 2. Reg. 6. 25. *זבל* *Eritque cadaver Izebelis sicut fimus dispersus in superficie agri*, 2. Reg. 9. 38. Hinc Izebelis nomen à Stercore. Sic Jerem. 9. v. 22. *זבל* *Non cum fimo, neque cum sale, vel arena*, Schabb. cap. 4. in Mischna. *זבל* *Locus vel ager qui opus habet stercoreatione*, Menach. cap. 8.

*Dies fæditatis & stercoreationis fuit*.

*Sacculus, Involutrum coriaceum; cui aliquid involvitur, & in quo; ceu in habitaculo suo, reponitur, ex significatione Hebraica* *זבל* *Habitaculum*: *זבל* *Sacculi libri Legis, cui quinque libri Legis, in unum volumen scripti, invol-*

*comprehendet eum debilitas; nempe ventris, id est, dolor colicus*, Gittin fol. 70. i.

*Pulmentum, cibus ex farina*, Pesachin fol. 39. 2. Glossa, *זבל* *Cibus farinaceus*.

\* *זבל* & c. Vide in יתר.

\* *זבל* Vide in ותם.

*vuntur & reconduntur*, Megilla fol. 26. col. 2.

*Pala, Furca stercoraria*, Bava mezia fol. 103. *זבל* *Etiam usque ad palam postremam*, Berach. folio 8. i. quod proverbialiter usurpatur, pro, *Ad extremum vite halitum, Ad sepulchrum usque*, quando palà sepulchrum oppletur.

*Storea, Pulvinaria juncea, Succa* fol. 20. i. Eadem vocantur ibidem *זבל*.

*Lippus, Fluentes & lachrymantes oculos habens*: *זבל* *Lippus non elevabit manus suas*, Megilla fol. 24. 2. *Lippus sacerdos non debet manibus sublatis benedicere populo*. Vide & in Bechor. fol. 43. 2.

*Emere, Heb. קנה*. *זבל* *Quem emerat Abraham à filiis Chettæis*, Genes. 25. 10. *זבל* *Cum Affix*.

*Ad eum à quo emit illum*, Levitic. 27. 24. *זבל* *Non emisti pro me*, Jesa. 43. v. 24. *זבל* *In die quo emisti agrum*, Ruth 4. 5. *זבל* *Et emi cingulum*, Jerem. 13. 2. *זבל* *Particip.* *זבל* *Emptor ne lætetur, venditor ne doleat*, Ezech. 7. 12. *זבל* *Emptor sicut venditor*, Jesa. 24. 2. *זבל* *Particip. Passivum* *זבל* *Emptus argento*, Genes. 17. 12. *זבל* *Emendo emam à te pro pretio*, 2. Sam. 24. 24. vide & v. 21. *זבל* *Imperativus*, *זבל* *Eme tibi agrum meum*, Jerem. 32. 7. *זבל* *Futurum*, *זבל* *Quum emeris servum*, Exod. 12. 2. *זבל* *Agros pro argento ement*, Jerem. 32. 44. *זבל* *Emi: Vendi, Venditari. Præter.* *זבל* *In servum venditus est Joseph*, Psalm. 105. 17. *זבל* *Propter peccata vestra venditi estis*, Jesa. 50. 1. *זבל* *In servos & ancillas venditi sumus*, Esth. 7. 4. *זבל* *Non vendetur*, Levit. 25. 34. *זבל* *Et terra non vendetur*, Levit. 25. 23. *זבל* *Non vendentur venditione servorum*, Lev. 25. v. 42. *זבל* *Et vendentur agri in terra ista*, Hebr. *זבל* *Et emetur*, Jer. 32. 43. Sic respondet v. 15. ibid. Hebræo *זבל* comparantur.

buntur. *Pabel*, זבן *Vendere*, Hebr. מכר. *Præf.* Qui vendidit ipsi, Lev.25.27. *Cum Aff.* Quia vendidit nos, Genes.31.v.15. *Vendidisti* populum tuum, Psal.44.13. *Qui vendidi* vos ipsi, Jefa.50.1. *Vendiderunt* ipsum, Genes.37.v.36. *Quem vendidistis*, Gen.45.4. *Participium*, הוא מוכן לך Ipse vendit tibi, Levit.25.16. *Vide & supra* in Pehal. *Infinit.* לא תוכננה Vendendo non vendes eam, Deuter.21.14. *Cum Aff.* ליה ליה רשו לזכנה Non est ei facultas vendendi eam, Exod.21.8. *Imperativ.* זבין כיום דילהן *Vende* hoc die, Genes.25.v.31. זבני ירת משחא *Vende* oleum, 2.Reg.4.7. *Futur.* ולא תוכן חכמתא *Et ne vendas* sapientiam, Proverb.23.23. *וארי* Et cum vendiderit quis filiam suam, Exod.21.7. *וזוכננה* Et vendemus eum, Genes.37.27. *ולא זוכננו מניה* Et non vendent de eo, Ezech.48.14. *Nota*, in Bibliis Venetis punctationem hujus verbi in Conjugatione Pabel & Pehal esse confusam. In Pehal est *Emere*: in Pabel *Vendere*.

*Apud Talmudicos Proverbium*, זבן וליא תיוול *Vende potius quam pauper fias*, Jebhamm. fol.63.1. *Supellex vendenda*, & pecuniâ negotiandum, priusquam paupertatem patiaris: Baal Aruch in דל sexto, pro תיוול legit תיוול Attenueris, attenuatus fias: *Aliud*: זבנת קניית זבן אוכיר *Emisti*, ditior factus es: *vende, perde*, Metzia fol.51.1. *Sensus*; Magis utile esse emere, quam vendere. Nam qui emit, pro expensa sua pecunia mercem habet, quam retinet: qui verò vendit, pecuniam accipit, quæ non retinetur, sed iterum expenditur: *Aliud*: זבן זבן תנרין איקרי *Emens & vendens*, mercator vocatur, Metzia fol.40.2. & Bafra f.90.1. & alibi sæpe. *Proverbium vulgare* in eos, qui emunt, & cum damno vendunt.

*Emptio, Emptum: Venditio, Venditum*, Merx, que venditur: זבניי *Literæ* emptionis, Jerem.32.12. *Pecunia* venditionis suæ, Lev.25.50. *Plurale*, זבנין *Merces*, Levitic.25.14. *Hinc proverbium Talmudicum*, ארכלא אכרעד זבניך זבן *Dum adhuc est arena in pedibus tuis, emptum tuum, id est, mercem tuam vende*, Pefachin folio 113.1. *Citò vendendum*, ut lucrum, in alias merces impensum, tantò citius crescat.

*Venditio*, Lev.25.42.

*Emptor*, Jefa.24.2. *Idem*, Esth.3.v.11. *Targ. sec.*

*Venditor*, Ezech.7.v.12. Jefa.24.2.

*Porrò quòd זבן pro Fluere hic adduxerunt, perpetram factum: at de זבן vide in זוב.*

*זכר*, *emphat.* זכורתא *Apis: Vespa; Crabro:* *Mel apis*, Lev.11.20. in Jon. *Circumdederunt me* *אקיפון יתי היך זכורתא* *Plur.* *Sicut apes*, Heb. כרבורים Psal.118.12. *Locutio proverbialis*, monente Kimchio Jefa.7.18. cum quis subito à magna multitudine circumdatur. *Regia* habent זכורתא *servato* ex forma Hebraica. *Et ex forma masculina*, זכני זכורתי *Et species apum*, Levit.11.20. in Jon. Sic Deut.14.19. in Jon. *Apud Talmudicos*, ad locum Deuter.31.17. תמצאן אותו *Obveniunt ei mala multa & adversa*; *Quæritur*, quidnam sunt רעות רבות וצרות צרות? *Respondetur*, רעות שנעשות צרות זו לזו כגון זכורתי *hoc est*, *Mala que fiunt sibi invicem adversa*, uti sunt *Apis vel vespa & Scorpio*, Chagiga fol.5.1. Nam remedia morfus vel aculei ipsorum sunt contraria: *חמימי לעקרבה* *Calida profunt* contra morsum scorpionis: *וקרירי לזכורתי* & frigida contra morsum apis vel crabronis, ען fol.28.2. *Ergo proverbialiter* quasi adducitur hoc, tamquam exemplum duarum rerum contrariarum, quibus difficulter simul remedium afferri potest, sicut difficile est remedium adhibere, si quis simul à vespa & scorpione punctus vel læsus fuerit.

*Ager pessimus, apud Talmudicos: Medie bonitatis vocatur בינוני Intermedius, Mediocris: optimus עדין quasi Voluptuosus.* De his Talmudici in Gittin cap.5. in initio, & Bava kama c.1. *Et dederit ipsi de agro pessimo, qui est in eo campo.*

*Secundò Ansa, Manubrium*, in Mikvaoth cap.10. *Mischnâ primâ*, ubi agitur de emundatione של ירות הכלים *manubriorum, ansarum, & similium partium externarum in vasis domesticis, quomodo rectè defricentur & in aquam demersæ sufficienter expurgentur, quam curiosam & supersticiosam mundationem Christus reprehendit Matth.23.25.* *Verba Mischne sunt:* כלי שהטבילו דרך פיו כאלו לא טבל הטבילו כדרכו בלא זכורתי *Vas quod emundavit viâ oris ejus (id est, ore primùm in aquam immerso) perinde est, ac si non lavisset illud (quia ob fugam vacui aqua nequit intrare:)* Si laverit illud secundum consuetudinem ejus sine ansa (subint: necdum rectè lotum est) donec inclinarit illud in latus, &c. *Bartenoras hic ad בלא זכורתי scribit; שלא הטביל בית ידו ut non laverit locum manus ejus, (hoc est, ansam) aut aliam quampiam rem addititiam, quæ est in vase in alterutra extremitatum ejus. Et sic vocant id quod non est de ipso vase, & quò aquæ non possunt pertingere. Sic etiam exponit Rambam תוספת מרה Additamentum quoddam vasis.*

vafis. R. Salomoni videntur esse figuræ quædam, in quarum sculpturas vel foramina aquæ non possunt pertingere. In novis Mischnajoth Venetiis excusis in 80. explicatur per בית יד.

זג Tintinabulum. In Targum usurpatur pro Hebræo פַּעֲמוֹן; ut, זג דרהבא, Tintinabulum aureum, Exod. 28. 34. Sic Esth. 6. 10. in Targ. secund. Vide de hoc loco Scalig. contra Serar. pag. 68. Plur. זג ית ויהבו ית זג Et fecerunt tintinabula ex auro puro, posueruntq; tintinabula ista, Exod. 39. 25. Alii scribunt זג, & referunt ad זג.

Secundò זג vel זג est Vinaceus, vel, Vinaceum, grana acinorum. Plural. זגין. Hinc, זגין גרענין Ad vinaceos, vel grana interiora uvæ, Numer. 6. 4. in Jon. Talm. ולא בזגין Neque in vinaceis, Schabbas cap. 4. ab initio in Mischna. Neque vinaceos suos, Maaseroth in fine. Vide & in Nasir cap. 6. in Mischna.

זג Facere, Niti, Inniti, Incumbere rei alicui: זג עליה Cui innitebatur, cui incumbebat, Sanhed. fol. 85. 2. זג לדילמא בעי למזגא Quòd fortassis cuperet federe, & infedit ipsis, Mehila cap. 3. in fine. לא הוה מזגנא רישא Non reclino caput meum in pulvinari, donec &c. Schab. fol. 119. 1. Sic legit Aruch. In Talmud מזגנא, quod formam habet à זג. Deinde in Targ. Jonath. Deut. 10. 22. est idem quod זג per ס למזגי Quoad multitudinem.

זג Gallina: זגתא אוכמתא Gallina nigra, Bava metzia fol. 86. 2. זגתא אוכמתי והי Illud (ovum) est gallinæ nigrae, & illud, gallinæ albæ, Bechor. fol. 8. 2. Hinc in Targum, זגתא על אפרקה Et gallina super pullos suos, Jobi 38. 32. id est, Plejades, quas & Germani dic Gluferum vocant. In Hebræo est זג Arcturus, quod in Regiis servatum.

זג Vitriarius, qui vitrum conficit aut vendit: זג מביאין כוס מכירת הוגג Adferunt poculum vitreum ex domo sive officina vitriarii, Moed katon fol. 13. 2. זג שהיה עובר לפני חנותו של זג Qui transibat ante officinam vitriarii, Beresch. rabba sect. 19. Plurale, זגין הקדרין והזגין Ollarii & vitriarii, ollarum & vitrorum venditores, Bava kama fol. 31. 1. זגין Lecti, sedilia vitriariorum impura sunt, Kelim cap. 24.

זג Vitrum, apud Talmudicos, & in Targum Jobi 28. 18. Idem quod זג זכוכית, commutatis זג: זג Attulit cabum vitrorum, & confregit ea coram ipsis. Citat hoc Aruch ex זג fol. 23. Sed non extat illic.

זג: זג זגתא Idem, quod contractè sic dicitur pro זג זגתא: Hinc, זג דמלכא בבית זגתא יתיב Quia rex in domo vitrea sedebat, Esth. 1. 3. in Targ. sec. Sic apud

Talmudicos, Operuit הפיוה לקימה זגתא חוורתא, nidum vitro albo, id est, pellucido, Gittin fol. 68. 2. Alibi: Qui vult dissipare opes à parentibus sibi relictas, is vestiat se vestibus lineis, & utatur בכלי זג vasis vitreis, nempe חוורתא חוורתא ex vitro albo, pellucido, crystallo, Cholin f. 84. 2.

זג Vide suprà in זג. זג Par impar & dissimile, veluti dissimiles oculi, quorū unus albus & alter niger, Bechor. cap. 7. in Mischna, ubi vide Interpretes. In Gemara, כל זגא דלא שוי להרדי זגרום קרי ליה, Omne par quod non est æquale sibi, illud vocant זגרום, fol. 44. 1. In Aruch scribitur per Samech in fine. Derivant ex nomine זג Par, & Græco δς Duo.

זג Vide in litera א. זג Angelus nomen, præceptoris Mosi, qui etiam una cum Michaële & Gabriele adfuit sepultura Mosi, Debhar. rab. sect. ult.

זג Libationes, Jesa. 65. 11. in Regiis. Vide זג.

זג Vide sup. in זג. זג Hic, Iste: זג Quis, Quisnam? Talmudicè etiam fœmininè dicitur זג Quenam?

זג Aurum. Hebr. In Talm. Hierosol. Joma cap. 5. & Bemidb. rab. fol. 247. col. 2. lin. ult. שבעה מיני זהבים הן זהב טהור, זהב טוב, זהב שחוט, זהב מופז, זהב מזוקק, זהב פרויים. Hinc Rabbini dicunt ex Hiphil זג Inaurare, Deaurare: Item זג Splendere instar auri: זג משויהבו Quando sunt turtures recti? cum incipiunt fulgere, Cholin fol. 22. 2. Sic idem est זג הזגית. Hophal זג Inaurari: כוס כזהב Poculum inauratum.

זג Aureus numus, Florenus aureus & vulgaris, quem Germani vocant Ein Gulden, vulgò quindecim bazionum.

זג Aurifex, Aurifaber: Plur. זגין בפני עצמן Aurifices seorsim, Succa fol. 51. 2.

זג Efferi, Superbire: In Gemara, זג זגוהי הלב רבו מחלוקת בישראל Ex quo multiplicati sunt elati animo, multiplicatae sunt dissensiones inter Israëlitas, Sota fol. 47. 2. Sic adducitur in Aruch, & legitur in Gemara. At in glossa est זגוהי, quomodo scribitur in Cholin fol. 7. 1. Legitur per זג quoque nonnunquam in Targum, ut Psal. 62. 9. in Regiis, & juxta Baal Aruch, Job. 36. 13. Sic in Targum Jonathan. זגוהי Et conversum est cor ipsorum in elationes, Elatum factum est cor ipsorum, Exod. 32. 1. In Aruch citatur etiam ex Berach. fol. 60. זגוהי pro Splendore. Sed in Gemara legitur nunc זגוהי.

זג Letabundi, Exultabundi, qui perpetuò זג SS 2 leti

lati sunt. Hi contrà adducunt לעולם אללי Væ in mundum. Hos David Psal. 73. vocat הוללים, Jalkut in hunc Psal. Baal Aruch scribit והיינא, ex Vajikra rabba sect. 20. Sed in nostris libris illic legitur אלליא.

**זהם** Sordere, Inquinatum esse: זיהך כסו זהים: Sicut vestimentum fordidum, Jobi 38. v. 14. Ex Ithpabel Participium, כדמות תור ראובל, Ad similitudinem bovis, qui comedit herbam, & sese inquinat, Psal. 106. 20. Mirum quare illud Mugire alii reddiderint. In Pibel, זיהם Polluere, Inquinare: זיהם את הוולד Non polluunt puerum, id est, pollutum pronunciant, Bechor. fol. 47. 1. vel ex Hiphil מזהימן: מזהימן את הנטיעות Inquinant arbores novellas, Schebhiit cap. 2. Avoda sara fol. 50. 2. Solebant fimo & foetidus eas inungere ad abigendum vermes: tum etiam læsas & vulneratas fimo obligare, ut cortex residuus succrescens, vulnus tegeret.

זיהוקן החולה: Sordidus, Foetidus, Hircosus: מוזהם Senex, Ager, & Hircosus, Ketubh. fol. 75. 1. מוזהם Qui foetet ob sudorem suum.

Inquinamentum, Sordities, Foeditas: Foetor: זיהמא Non tollunt sordes, Cholin fol. 105. 1. Sic in Jevammoth cap. 12. בשעור Horâ quâ rem habuit serpens cum Eva, iniecit in eam inquinamentum, Joma fol. 28. 2. Hoc si Judæi credunt; ergo (scribit quidam) serpens fuit vitricus ipsorum: זיהמא רשמא קשי משמא Sordities solis gravior est ipso Sole, Joma fol. 28. 2. id est, Obscuritas Solis diei nubilosi & pluviosi, gravior est, gravius afficit, quàm plenus Solis splendor. Baal Aruch legit זיהמא. Simile ipsi, רשמא, קשין משמא, de quo vide in שבר. Ut stilla tecti homini gravior, quàm si totum se in aquam demittat: sic radii per nubes fracti, &c.

Sicut כדורא דזיהומתיה ביה: זיהומא זיהומתא Idem: olla cui sordes suæ adhærent, Ezech. 24. 6. Heb. זיהומתא, id est, spuma: Sordities, Foetor sudoris.

Vide paulò antè in זהה.

**זהר** Lucere, Splendere: Participium, זיהרין כנורא Splendent sicut ignis, Cant. 5. 10. Futurum, זיהרין כנורא Splendebunt sicut lilium, Hof. 14. 6. איהר, ut Hebraicè זיהר Splendere, Fulgere: Monere, Admonere, Commonefacere. Præter. נהורא איהר עליהון Lux splendebit ipsis, Jesa. 9. 2. Part. כנהורא דמהר Sicut lux splendet, Prov. 4. v. 18. כשמא דמהר Sicut fol qui splendet, 2. Sam. 23. 4. Futurum, ועל אורחתך יזהר נהורא Et super vias tuas splendebit lux, Jobi 22. 28. Ex altero

significato, ארי אזהרת לצדיקא Quum admonueris justum, Ezech. 3. 21. Quia אזהרתנון בשליחות נביי Admonui eos per missionem Prophetarum meorum, Hof. 6. 5. Infinit. לאזהרא רשעא Ad monendum impium, Ezech. 33. 8. Futur. ויתוהר יתהון Et monebis eos ne peccent coram me, Ibid. v. 7. ויתוהר ית עמא Et monebit populum, v. 3. Pabel ויהון מוהרין כדמא דמהר על כתלא דמדבחא: Idem: Eruntque splendentes sicut sanguis qui splendet in pariete altaris, Zach. 9. 15. מוהרא להון Admonerat eos, Cant. 5. 2. Ithpehal אזהר Moneri, Admoneri, Monere seipsum, Cavere sibi, Cautum esse. Præter. ולא אזהר Et non monuerit se, Ezech. 33. 4. 5. 6. Præter. ודמהר במכסנותא Et qui admoneatur, cautus fit per correptionem, Proverb. 13. 18. vide & Prov. 15. 5. Infinitivus, לאזהרא עור Ut moneretur amplius, Ecclef. 4. 13. Talmudicè, לאזהרו מעינא בישא Ad cavendum sibi ab oculo malo. Imperativ. אזהר לך Cave tibi, Exod. 10. v. 28. in Jon. בני אזהר Fili mi monitus esto, Ecclef. 12. 12.

Et cauti Monitus, Cautus: Plur. וזהרין זהו Et cauti estote, Efr. 4. 22. De sanguine זהו זהרין De sanguine estote moniti, Deut. 12. 16. Jon.

Eslo Apud Rabbinos, כבחהמורה קלה במצוה קלה זהו זהר Et esto æquè cautus in servando levi aliquo præcepto, atque gravi, Pirke avoth cap. 2. שון זהרין ברשות שאן Cavete ab iis qui constituti sunt in potestate: non enim adjungunt sibi hominem, nisi cogat aliqua necessitas, &c. Ibidem, זהו זהר Esto cautus in Kerijath Schemah, & Oratione, &c. Vide ibidem.

זהור יקרירה: Lux, Splendor: זהור זהור Et splendor gloriae ejus, Deut. 33. 2. Sic Psal. 18. 13. שון זהרא בהון Posuit splendorem in ipsis, Psal. 19. v. 5. Plurale, זהרא בשמיא Luminaria in cœlis, Ezech. 32. 8.

Sicut aspectus splendoris, Ezech. 8. 2. Item, Claritas, Serenitas: זהור Claritas, Serenitas cœli, Aben Esra Jobi 36. 22.

מפל זהורא נטר: Monitio, Custodia, Cautio: מכל זהורא נטר Præ omni custodia conserva cor tuum, Proverb. 4. 23.

זהר Luma, Deuter. 4. 19. in Jon. Hebr. זהר. Ponitur autem זהר pro ס: nam aliàs Luma in Targum dicitur סיהרא, ut suo loco dicitur. Secundò apud Talmudicos generale nomen est Fundorum, ut agri sunt זהר horti, ut dicitur in Bava basra fol. 61. 2. ubi Glossa, כל הקרקעות קרוין זהרא Omnes fundi vocantur זהרא. Unde, qui dicit, מוכיננא לך כל Vendo tibi omnem terram quæ est mihi, intelligitur tantum vendere agros fativos, exceptis hortis. Si verò dicat זהרא omnem fundum

*dum meum &c. vendit etiam hortos, sed non ser-  
vos & domum, quæ appellantur נכסים Facul-  
tates.*

**זהרתא** *Monitiones cum verberibus:*  
**זהרתא** *Monitiones corporib. ipforum,*  
i.e. castigationes, plagæ, Prov. 19. 29.

**זהררא** *Toxicum, Venenum, apud Talmudicos:*  
**זהררא** *Repletum erat veneno, Gittin fol.*  
45. 2. ubi in Glossa scribitur **זהררא**, unde appa-  
ret, per Cholem in medio legendum. Exponi-  
tur **ארס**, quod in Targum eo sensu usurpatur:  
**זהרריה קליט** Venenum ejus est debile, Avoda sara  
fol. 30. 2.

**זהררי** *Coccinum, Coccineum.*  
*In Targum pro Hebr. עני usurpatur:* **זהררי** *Color*  
coccineus, Exod. 25. 4. **זהרריה** *Que*  
similia sunt filo coccineo, Cantic. 4. 3. **זהרריה**  
*Vestiti erant coccineis, Prov. 31. 21. Erat*  
**זהרריה** *Ornamentum coccineum, quod fronti equi*  
*apponebatur, & cum eo equum Sabbatho prodire, ve-*  
*titum fuit, Schab. fol. 53. 1. ubi in textu scribitur*  
*זהרריה. Sic & Particula coccini, in formâ linguæ la-*  
*ta, apponebatur ad frontem hirci emissi, & ad ostium*  
*templi, quod, si suâ sponte tum albesceret, signum erat,*  
*peccata populi remissa esse, juxta illud, Jesa. 1. 18. Si*  
*peccata tua, &c. Hinc, זהרריה מלבן, וזהה לשון של זהרריה מלבן*  
*Eratque lingua coccini albescens, Joma cap. 4.*  
*in initio, Rosch haschanah fol. 31. 2.*

**זהרריה** *Admonitio: unde illud Rabbinicum tri-*  
*tum, זהרריה מביא לירי וריחות Admonitio adducit ad a-*  
*lacritatem, parit promptitudinem in rebus agendis,*  
Avoda sara fol. 20. 2. Confer & Talm. Hierosol.  
Schab. cap. 1. Mischnâ quintâ. Item **Splendor**, in  
Zohar.

**זהרריה** *Splendor, Metzia fol. 84. 1. Pe-*  
sach. fol. 12. 1. Schab. fol. 12. 1.

**זהרריה** *Exactor tributorum. Hic à tenuioribus*  
*agros & prædia vili pretio emebat, facili magistratus*  
*aut regum consensu, ut tributa, quæ pauperiores exsol-*  
*vere non poterant, rectè quotannis numerarentur.*  
Unde in Gemara, **זהרריה דבין ארעא זבינהו זביני**,  
Istius exactoris, qui emit agrum tributi nomi-  
ne, emptio ejus emptio est, hoc est, firma & ra-  
ta, Bava bathra fol. 55. 1. Dicitur autem **זהרריה** à  
**זהרריה**, quod commune nomen est fundorum  
(ut antè explicatum,) quasi dicas *Fundorum pos-*  
*seffor*. Author Aruch vult esse Persicum voca-  
bulum.

**זהרריה** *Monitio, Commonefactio, Præmonitio, In-*  
*crepatio, apud Rabbinos tritissimum.*

**זהרריה** *Monitor, Speculator, Ezech. 33. 6. He-*  
*braicè צפה.*

**זהרריה** *Forfex: אייתי זווא מביתה Et attulit forfi-*  
*cem è domo sua, Megilla fol. 16. 1. Item Par:*

Propterea quòd Mars  
bis ascendit illo die: זווי id est, שני פעמים, Schab.  
fol. 129. 2. Baal Aruch plura exempla adducit:  
sed leguntur illa in Gemara per ג ווגא י ג, que  
vide mox infra in זו.

Deinde **זווא** *Nomen proprium viri, apud Tal-*  
*mudicos.*

**זוב** *Fluere, Profluere, Hebr. זב Fluens, Semini-*  
*fluus: זובה Seminiflua.*

**זוב** *Fluxus seminis, morbus, quando כוח*  
*vis retentrix vasorum spermaticorum debili-*  
*tata est, ut inconcoctum sine usu effluat. Inconcocti*  
*signum, quòd לארמימות עינו נוטה לארמימות color ejus incli-*  
*nat ad rubedinem, instar purulenti sanguinis.*

**זוכן** *Penis, Mentula, juxta Aruch, in quo notatur,*  
*& Arabicè sic vocari. At in Gemara à pene distingui-*  
*tur, unde Glossator exponit Thecam penis, Saccum,*  
*Scrotum. Verba Mischnæ: נפגם הזוכן, Gemara,*  
*Ruptum (scrotum) sed non ablatum, scrotum, neque virilitas ipsa,*  
*hoc est, membrum virilitatis, quo mas indica-*  
*tur, Bechorot fol. 39. 2.*

**זוג** *Combinaire, Copulare, Conjugare,*  
*Conjungere: Conjugio, Matrimonio jungere.*  
*Particip. מוגו זוגין Copulans conjugia, Psal. 68. 7.*  
*Plurale עגלו מוגין Sex plaustra copulata, Nu-*  
*mer. 7. 3. in Targ. Hierosol. id est, Quadrigæ ca-*  
*metatæ, ex bigis quasi copulatæ. Itbpab. ודי לא*  
*Et si non fuerit conjunctus ipsi, Exod.*  
*21. 13. in Jonath. Infinit. למורגו עמהון Ut copuleris*  
*cum eis, Psal. 37. 1.*

*Apud Talmudicos, מוגו בכלאים Copulans, con-*  
*jugans heterogenea animalia (ut bovem & as-*  
*inum) Metzia fol. 83.*

**זוג** *Copulatio, Conjugium: In Bereschit Rabba*  
*sect. 58. in princ. Rabbi Pinchas dixit in nomine*  
*Rabbi Abhu, Invenimus in Lege, in Prophetis*  
*& in Hagiographis, שאן זוגו של איש אלא מן הקבה*  
*quòd conjugium hominis à Deo tantum sit, &c.*  
*Et mox, ויש שזוגו בא אצלו, Est qui ambulat ad cõjugium suum, qui conju-*  
*gium quærit, & est alius, ad quem conjugium*  
*venit &c. Et paulò post, Quæsvit mulier quæ-*  
*dam ex R. Jose, quidnam faciat Deus post abso-*  
*lutam creationem mundi? Respondit זוגו*  
*Sedet & conjungit conjugia, paria, Fi-*  
*liam N. זוג N. Uxorem זוג N. זוג N. Bona זוג N.*  
*זוג N. &c.*

**זוג** *Fugum, Par, Copula duorum:*  
*זוג פרשים Par equitum, Jesa 21. 7. זוג פרשים*  
*Cum effemus equitantes uno pari, vel, ut*  
*unum par, pariter, 2. Reg. 9. 25. זוג חמרון Et par*  
*asinorum, Judic. 19. 3. זוג מורגן Par mulorum,*  
*2. Reg. 5. 17. זוג לבושין Par vestimentorum:*

Masculum & compar ejus creavit eos, Gen. 1.27. in Targ. Hier. Par & impar מספר בלתי זוגות Numerus impar, More p. 1. cap. 37. בר זוג Compar, Consors: Levijathan & compar ejus, Genes. 1.21. in Jon. מווג זוגים Copulat paria solitaria (id est, solitarios) ad compar simul, hoc est, solitario consortem sive comparem adjungit, ut sint conjunctim unum par, solitarios conjugio jungit. Plural. שתא זוגין Sex passus, 2. Sam. 6.13. Heb. ששה צערים. R. David pro eo legit דרגין. Et sic Regia. Apud Masorethas invenitur זוגין & זוגות utrumque masculine. Sic Talmud. שמונים זוגות אחים כהנים Octoginta paria fratrum sacerdotum, Berach. fol. 44. 1. Latius & eâ formâ Rabbinum utuntur pro omni numero equali, qui induas partes equas dividit potest, teste Elia in Masoreth. Apud Talm. etiam זוג vocatur Par sapientium: ut בא מרקת Par (sapientum) venit ex Rakkath, Sanhed. fol. 10. לית הלכה Non est sententia juxta illud par (sapientum,) Nedar. fol. 76. 2. Vide & Ketubh. fol. 71. 1. & Berach. fol. 23. In specie sic vocantur Sapientes illi qui bini à binis traditionem acceperunt, & recensentur in Pirke avoth cap. 1. Hinc in Peah cap. 2. שקבל מן זוגות Qui accepit à paribus (sapientum) & hi à Prophetis. Vide quoque de his Tzemach David par. 1. fol. 29. 2. Juchasin fol. 16. 1.

Secundo, זוג Lucere, Splendere, Lucidum, Nitidum, Clarum esse: Et erat splendens vel lucens instar speculi, Exod. 19. 17. in Targ. Jon. Apud Talmudicos, דווג כוונא חורא Quod splendet sicut numus candidus, Pesach. fol. 74. 2. ודיכא דווג Et ubi lucet, vel pellucet, Schabbas fol. 124. 1. כיון דווגי Quum clara vel lucida sunt, Cholin fol. 76. 2. לא הוה זוג כולי האי Non fo et tam limpidum, clarum, Nidda fol. 25. 1. Fortè hinc est זוגותא Vitrum, à Luce & claritate.

Tertio apud Talmudicos זוג est Forfex, sic dicta, quod constet bifido ferro vel cultro scindente: ut, זוג Forfex tonforum, Betza fol. 35. 2. זוגא Forfex vestiaria, lanaria, quâ lana pannorum abscinditur, Metzia fol. 106. 1. & 52. 1. כרי Ut possint tolli forfice, Nidda cap. 6. in Misna. Sic, כרי לקרוץ בווג Ut possint abscindi forfice, Negaim cap. 4. In Avoda fara fol. 75. 2. scribitur זוגא, sed vitiosè. Aruch hæc & præcedentia legit cum duplici Vau, זוגא, זוגי.

Quarto זוג est Tintinabulum, Nola: אין חמור יוצא Alius non egreditur cū tintinabulo etiam si obturatum sit, Schabbas fol. 54. 1. הבנים יוצאין Filii vel liberi egrediuntur iabbatho cum ligamentis sive redimiculis, &

liberi regum cum tintinabulis, ornamentis scilicet causâ vestimentis annexis, vel appensis, Schab. cap. 6. in Misna. Rambam in Hilchos Schab. cap. 19. illud explicat, בוגין הארוגין בכנדים Cum tintinabulis intextis vestimentis. In Gemara Hierosolymitana disputant, An hoc intelligendum sit de nolis seu tintinabulis collo vel vestimentis appensis? Baal Aruch scribit, זוג esse partem exteriorem tintinabuli, interiorem עינכא.

Quinto, זוגא Toga, Tunica. In Talmud Eruvin fol. 100. 2. רמנו לך עד כרעים Emam tibi tunicam, quæ tibi pertingat usque ad talos, Glossa, Est vestimentum quod vocatur Cotte. Hinc etiam est in Ber. rabba sect. 92. חר פונדקי הוה קאים ולביש זוגו בליליא Hospes quidam surgebat noctu, & induebat togam suam &c. Et mox, קם ולביש זוגי. Glossa מלבוש.

Sexto, זוגא Sedile, Lectus: וכל זוגא ומרכבא דירכוב Et omnis lectus vel stratum cui infederit fluxu laborans, immundum erit, Levit. 15. 9. in Targ. Jonath. Hoc videtur esse à זוגא, quod Jacere, Niti, Inniti significat apud Talmudicos.

Idem quod זוגא supra: מברוג בין גבר לאיפתא Connubium facit inter virum & mulierem, Deut. 32. 4. in Jonath. In Targum Hieros. pro eo est, מווג גבר לאיפתא: Sic, אלקי יתן למברוגא התנין Docuit nos copulare sponfos & sponfas, Deuter. 34. 6. in Jon. In utroque autem loco est קאפ pro Beth. Vox composita ex זוג & בר.

In Hiphil הויר Superbire, Superbè, Fastiosè, Arroganter agere: Includit Studium: opponitur Ignorantiæ & errori. Infinit. להויר Ad superbè agendum, Dan. 5. 20. Aliàs in Targum per Improbè agere, redditur.

זידנא שמייה Superbus: Superbia: זידן & זידון זידן Superbus nomen ejus, Prov. 21. 24. זידון Peccata aut superbiam, Deut. 29. 18. זידון Plural. קמו עלי Superbi insurgunt contra me, Psalm. 54. 5. נפתא זידנין Increpasti superbos, Deuter. 12. 14. מן זידנא A superbis, Psalm. 19. 14. שגורות נעשות שגורות נעשות Errores imprudentes fiunt illis sicut peccata superba, id est studio commissa. Vide in Chagiga fol. 5. 1. שגגה & זידן Opponuntur Error imprudens, & factum prudens, id est, ex proposito & studio commissum peccatum.

Superbia, Prov. 11. 2. זידנא זידנא זידנא לאוספא ליה הטאי שלותא על: זידנא זידנא Ad addendum peccata erroris ad superbiam, Deut. 29. 19. זידנא זידנא זידנא Per superbiam venit lis, Prov. 13. 10. Cum Aff. זידנא זידנא Per superbiam suam, Prov. 21. 24.

Idem: **וירי** Per superbiam, arrogantiam, Ezech. 24.7.

**מיר** *Arrogantia, Presumptio, Propositum, Industria, Studium*, apud Rabbinos: **במיר** שונג, ut *opponuntur sibi*, ut *Quod ex proposito, studio & industria fit, & quod per errorem & casum, imprudenter*: **בשונג** יאכלו במיר לא יאכלו: Per ignorantiam comedent (fructus extraneos) per industriam aut superbiam non comedent, Erubh. cap. 4. in initio: **בשונג** וזרצה במיר לא הזרצה: Per errorem (si spargatur sanguis impurus) acceptatur: per industriam aut studio, non acceptatur, Menach. fol. 25.1.

**ויר** Et in Ithpehal, **אוריר** *Viaticari, Viaticum sumere, Viatico se instruere*: **יתיר** *In viaticum sumpsimus illum*, Jos. 9.12. *Verbum è Nominè deductum, ut & in ling. Hebræa, in qua הוצמדנו א צירה Viaticum. Hinc mutatur צ in ו, & in medio ו quiescens in ו consonam. Legitur & eodem capite vers. 4. אוריר* Viaticum sumpserunt, ubi in Hebræo **וצמדנו** Legatos finxerunt se, à **ציר** Legatus. Videtur ergo hic Paraphrastes legisse **ר** pro **ר**, quasi à præcedenti **צור** aut **צרה** Viaticum. *Ex Pabel*, **מוורא** תורון ליה, Omnino viatico providebunt ipsi, viaticando viaticabuntur ipsi, Deut. 15.14. in Targ. Hieros.

**וירא** *Viaticum, Esca, Commeatus*, **עסד** *עסד*: **וירא** *Viatico ejus benedicendo benedicam*, Psalm. 132.15. **לאררא** Ad dandum eis cibaria in viam, Genes. 42.25. **וירא** *Viatica non paraverunt sibi*, Exod. 12.39. **ואולו בלא וירא** Et iverunt absque viatico, Jere. 2.2. **וירא** *Viatica, commeatum misit ipsis*, Psalm. 78.25. **למסב וירא** Ad accipiendum commeatum, Judic. 20.10. **ונסיבו ית וירי עבא** Et acceperunt viatica populus, Jud. 7.8. **וכל לחם ויריהון יבש** Et omnis panis viatici ipsorum erat aridus, Jos. 9.5. *In Gemara*, **וירא** קלילי ואורחא רהיקתא, *Viatica exigua sunt, & via est longinqua*, Kethubh. 67.2. *Proverbialiter* Rabbini usurpant, quando defectum rerum necessariorum ad res magnas peragenda indicare volunt: **דשלימו ווריה** Cujus viatica sunt absumpta, Moed katon fol. 28.2. *Talmudici vocant etiam וורתא* *Viaticum*, *Involucra, lineæ & vestes mortuorum, quibus vestiri ad sepulchrum solent*: ut, **למשמשי בהו וורתא** Ut subministrantur illis viatica *Glossa* תכריכין, Erubh. cap. 4. in initio. Sic, **צביתו ליה וורתא** Præparate ipsi viaticum, Rosch haschana fol. 17.1. *Gloss.* **פרפרתו ליה וירא** Præparate ipsi viaticum ad iter; **מה היא צירת המתין תכריכין** Quodnam autem est viaticum mortuorum? *Involucra. Iterum*: **צביתו וורתא** לאירך מית: *Præparatum jam est viaticum alii mortuo; Et mox, תימוש וורתא לנפשך*

**Para viaticum tibi ipsi**, Moed katon fol. 27.2.

**וורא** *Fasciculus*: **דאוריר** *Vir ille desponsavit sibi quãdam fasciculo lanæ*, Kidduschin fol. 12.1. Vel, *Sacco, Sacculo lanæ, ex seq. significato, secundum Baal Aruch.*

**מוורא** *Pera, Saccus, quo viaticum circumfertur*, Kelim cap. 20. Sic Arabicè **מוור**.

**ויר** *Angulus*: **ויר** לקביל ויר Et angulus è regione anguli, 1. Reg. 7.4. Ezech. 42.3. ubi **ויר** punctatur. *Fœmininum*, **וירא**, *emphat.* **וירא** ut, **וירא** על תרע וירא *Uque ad portam anguli*, Hebraicè **וירא**, Jer. 31.38. *Constr.* **וירא** *In angulo atrii*, Ezech. 47.21. *Plur.* **וירא** *Ad quatuor angulos*, 1. Reg. 7.34. **וירא** *Pro duobus angulis*, Exod. 36.29. *Emphat.* **וירא** *Super quatuor angulos istos*, Exod. 25.26. *Cum Aff.* **וירא** *Et quatuor angulis ejus*, 1. Reg. 7.30. *Apud Rabbinos*, **וירא** *Angulus rectus*, **וירא** *Angulus acutus*. *Apud Talmudicos*, **קם** *איהו בחדא*, **וירא** *Stabat ipse in quodam angulo.*

**ויר** *Moveri, Movere se, Recedere, Discedere ex aliquo loco*: **לא ויר משם** Non movit se inde: **לא ויר משם כל הויר** Non recedebant inde toto die.

**וירא** *Ramus, Ramusculus, sic dictus quòd subinde a vento Moveatur*: **וירא** *Et faciet ramum*, Jobi 14.9. Hebr. **קציר**. *Cum Aff.* **וירא** *Abscindetur ramus ejus*, Job. 18.16. in secundo ejus *versus Targum.* *Plural.* **וירא** *E medio ramorum edent vocem cantus*, Psalm. 104.12. *Cum Aff.* **וירא** *Et arbores non movebant ramos suos*, Deut. 28.15. in Jon.

**וירא** *Postis, per antiphrasin, quasi minime mobilis*: **וירא** *Post ostium & postem*, Jesa. 57.8. **וירא** *Quod est ad postem*, Exod. 21.6. *Plural.* **וירא** *Super postes*, Deut. 6.9. in Jon. *Cum Aff.* **וירא** *Postes ejus*, Thren. 2.9. *Rabbini וירא etiam vocant Schedas, quas in postibus januarum abscondunt. Hinc in Targum* **וירא** *Infixa est scheda Mesufab in latere dextero januæ meæ*, Cantic. 8.3. Sic Psalm. 121.5. in Venetis. *Prolixa de hac scheda disputatio est in Tractatu Talmudico Menach. cap. 3. fol. 33.2. ubi versus ille Psalm. 121. adducitur. Præceptum autem de ista scheda faciunt ex Deut. 6.9. Vide Synag. nostram Jud. & Majem. in Hilchos tephillin cap. 1. & cap. 5. & 6.*

**וירא** *Moneta antiqua Judaica, valens quartam partem, id est, drachmam sicli sacri, dimidiam quartam partem taleri imperialis. Hinc ubi in Hebræo est, וירא רבע שקל כסף* *Ecce reperitur in manu mea quadrans Sicli argentei*, 1. Sam. 9.8. ibi Targum habet, **וירא**

Sufa unus argenteus. Kimchi ibidem, דכספא Siclus continebat quatuor Sufos. Vide Waseri librū de Numis cap.20. Græci *Δραχμα* Drachmam vocant, Luc.15.8.9. Syrus *ذوق* Siclus politicus duas drachmas: facer, sive Ecclesiasticus quatuor valebat: ille Didrachma, hic Tetradrachma vocabatur. Alias etiam dicebatur à posteritate דנר Denarius. Vide ibi: Synecdochicè est Pecunia, Moneta, sic dicta, *שון* quia recedit ab hoc, & datur illi, ut ajunt Hebræi. Proverbium vulgare, לא שביחא, וזא לעללא ליתא שביח Denarius ad frumentum comparandum non reperitur, ad perditionem reperitur, Chagiga fol. 5.1. Multis ad usus necessarios sæpè numi defunt, quibus ad luxum, vanitatem & superbiam rarò desiderantur: וזא הוורא Numus albus, id est, novus, recenter conflatus vel fusus, Schab. fol.66.col.2.

Tertio וזא Lapidis pretiosi nomen, pro Heb. לשם, Exod.28.19. in Targ. Hierof.

**ו** Tolli, Aufferri, Removeri: Item Extolli, Efferrari: Futurum, די תווח בסלו Cujus spes aufere- tur, Job.8.14. Convenit cum ווח Apud Talmudicos, Sic ut efferret se mēs ejus, Sanhed. fol.96.2. Eo ut efferatur animus ejus per illud, hoc est, יגבה לבו, Kethubh. fol.67.2. Tollens, removens decreta mala, persecutiones, Kethubh. fol.10.2.

Secundo est Moveri, Commoveri, idem quod ווע: ut, לא יווח לבכון Ne commoveatur cor vestrum, Deut.20.3. in Jon. Onkelos habet ווע. Ex Aphel, דהוה מויה לכל ארעא Qui commovebat totam terram, Jerem.50.23.

**ו** Parvum, Minus: סדר עולם ווטא Ordo mundi parvus, id est, Chronologia parva. Libri nomen est, seriem annorum mundi tractantis. Opponitur ipsi רבא Magnum: איכה ווטא Gloffa parva in Threnos Jeremiæ: איכה רבתא Gloffa magna in eundem librum: ו ווטא Vau parvum, Numer.25.12. in maf. parva. Vide infra וטר.

II. ווט Imum, Fundum alicujus rei: ut, החרס Rete pollutum est propter fundum, sive imam partem ejus, Kelim cap.23. & 28. E' fundo maris, Avoda fara fol. 43.1. Gloffa, A' recessu vel inundatione maris. Sic, בוטו של ים ובשלוליותו של נהר, In fluctu maris & exundatione fluminis, Bava metzia fol.21.2. Hoc sensu legitur in Bibliis Regiis, Psal.69.v.3. & 16. In præfatione Medrasch Echa fol.50. col. 3. ad locum Eccles.12.8. ונרוח הנגל אל הבור Et dirumpitur rota ad cisternam; scribitur: זו בבל שהיא Hæc (cisterna) est Babel, quæ est infima (regio) mundi, hoc est, תחתיתו, ut glos-

sa illic habet, vel, עומקו ושגלה מכל הארצות, ut explicatur in gloffa Talmudica Megilla fol.9.1. lin. ultimâ.

Munsterus, Guido, Schindlerus ponunt etiam ווט pro, Vide, Deus juvet, & sic dici solere sternutanti. Sed non sic dicunt, verum אסותא. Aruch auctoritatem citat ex Tabnud Hierosolymitano. At ibi hodie non sic legitur, sed ים, quod videt in אסותא in אסותא.

**ו** Mortarium, idem quod מרובתא, Num. 11.8. in T. Hierof.

**ו** Vile, Vilis pretii esse: Apud Talmudicos proverbium, קנה מינה קבוף סהורה ולת Si merces viles, collige eas, eme ex illis, Berach. fol.63.1. Nam paulò post cariores fient.

וילת וולת Vilitas, Vilitas ammonæ. תמן וול תמן Ibi (scil. in Tyro, & Cæsarea) est vilitas, ibi est satietas & abundantia omnium rerum, Talm. Hierof. Kilaim cap. ult.

In vili, Viliter, Germ. Wolfheil/ cui opponitur In pretio, pretiosè, carè. Unde dicunt, המעות בוול והפירות ביוקר Pecunie viles sunt; fructus cari, Bava bathra fol.91.2. Vide etiam infra ויל.

וילת Thren.1.8. Sic legit Elias Jobi 28.18. in secundo ejus versus Targum, quod nunc legitur בקלותא. Melior Eliæ lectio. Nam opponitur ei ibidem ביוקרא Carè.

Nomen loci, ubi multi vini copia. Bava metzia fol.73.2.

Præter, Absq; Sine: בוולת Idem: בוולת עמל Absq; labore, וולתי אחרים Præter pauca. Aliquando Foth est affixum pronomen, & tum significat, Præter me: וולתי Præter id, præter eum: Et præter ipsa, Et alia similia ipsis, Et alia ejus generis, Et alia, Et alii plures.

**ו** Sonare, Resonare, apud Syros, 1. Corinth. 13.v.1.

Cymbalum: In Aruch; Fistula, Tibia: קלא דומומי Vox Tibiarum vel Cymbalorum, Erubh. fol.104.1.

**ו** Pascere, Alere, Cibare, Sustentare, Hebr. בלבל.

Et sustentavit Joseph patrem suum, Gen.47.12. וון יוסף ית אבותי Præter. Qui pavit me, Gen.48.15. ווננא בלחמא Et alebat eos pane, Gen.47.17. ונתנון Cum cibavi eos, Hof.13.6. Imperat. ווני לחמא מסתי Ale me pane sufficienti mihi, Prov.30.28. Futur. און יתכון Ego sustentabo te, Gen.50.21. וואון יתך Et ipse sustentabit te, Psal.55.23. Ithpehal Futur. יתון כל עמי Ale tur universus populus meus, Gen.41.17. וימנה Et ex ea aletur omnis caro, Dan.4.10. ויתונון לא Non cibabuntur, alentur, Hoseæ 9. vers.2.



Apud Talmudicos, לזון את עיניו Ad pascendum oculos suos, Oholoth cap.13. כח הון Facultas al- trix, apud Philosophos. In Niphal dicunt נזון & נזון. Ex Hiphil, מוין כל העולם Sustentans uni- versum mundum. Ex Ithpeh. שמיים לאתזנא מנייהו Ut gubernentur inde cœli, in Zohar Genes. col.5.

זון. Nutrimentum, Alimentum: זון. Nutrimentum ejus, Exod.21.10. Hebraicè שאררה. Quod nullum cibum gustasset. דלא טעים זון. Hinc latius est, Sumptus, Expense: עיסקא וזטא רווטר: Negotiatio exigua, exiguos postulat sumptus, Kethubh. fol. 66.2. Aliam expolitionem vide in זון.

זון. Alimentum, Cibus, Esca, ut Hebraicè: זון. Et cibus erat pro universis in ea, Dan. 4. 9. דיהב מזוניה לכל בסריא Qui dat cibum suum universæ carni, Psal. 136.25.

זון. Alibile, Nutribile. זון והברכירי: Zona, Cinctura, Cingulū. זון. Zona & corium ventrale polluta sunt, Kelim cap. 26. התיר זוני שלו Solvebat cingulum suum: שתי צורי זונות: Duas formas Zonarum, Sanh. fol. 39.2. Legitur & זונס pro eodem.

זונה. Vide infra in זונק. זונה. Instrumentum quoddam, instar cribri, Talm. Hierof. Megilla cap. 1. fol. 71. 2.

זוע. Moveri, Commoveri, Commovere se; Trepida- dare, Tremere, Contremiscere. זוע פתי. Et commotum est acetabulum femoris e- jus, Hebr. ותקע Et luxatum fuit; & pende- bat, Genes. 32. 25. זוע כל עמא Et trepidabat totus po- pulus, Hebr. ויחרד Exod. 19. 16. זוע לביה Et com- motu est cor ejus, Hebr. זנע Jesa. 7. 2. זוע כל טורא Et contremuit totus mons, Exod. 19. 18. זוע לבך Commovit se tibi, id est, propter te, Hebr. רגעה, Jesa. 14. 9. זועא עמא זועו Viditque populus & tre- muerunt, Exod. 20. 17. זועו אילות ספי היכלא Et commoti sunt postes liminum templi, Jesa. 6. 4. זועו ודחלין Trementes & timentes, Dan. 5. 19. זועו תווע ארעא Commovendo commota est terra, Heb. רעה התרעעה, Jesa. 24. 19. זועו מניה Contremiscite ab eo, Hebr. רגו Commovemini, Psal. 4. 5. זועו לא Non commovebor, Hebr. לא אמוט Psal. 10. 6. זועו לא לכוון Ne comoveatur cor vestrum, Deut. 20. 3. זועו לא לזוע Justus in æternum non commovebitur, Prov. 10. 30. זועו די זועוון In die quo commovebuntur genua tua, Eccles. 12. 3. זועוון Et commovebuntur, Jesa. 19. 16. זועוון. Moveri, Commoveri. Pabel ex ge- minatis literis: זועוועתה יתה: Commovisti eam, Psal. 60. 4. זועוועתה. Et revelabun- tur commoventeste, Hab. 2. 7. זועוועתה

Et lumbos eorum jugiter commo- veas, Psalm. 69. 24. זועוועתה Quod commoveat ipsum, Genes. 49. 9. Num. 24. 9. זועוועתה, ואזועוועתה Et contremuit Isaac tremore ma- gno, Gen. 27. 33. in T. Jon. זועוועתה מלכתא לחרא Et contremuit regina valde, Esth. 4. 4. זועוועתה Commoventur, Jobi 26. 11. זועוועתה Ut non comoveatur, Psal. 93. 1. זועוועתה Non commovebor, Psal. 26. 1. זועוועתה, וכל משריתא אזוע Et tota castra perterrefecit, Jud. 8. 12. זועוועתה עממא Et commovisti gentes, Ezech. 32. 2. זועוועתה למה אזועתני Ad quid commovisti me? 1. Sa- muel. 28. 15. זועוועתה עלמא Et commove- bant mundum, Ezech. 1. 7. זועוועתה Et non commovebunt eas, Ezech. 32. 13. זועוועתה המחרושה Lapidés quos com- movit ferculum, Glos. הסיעתן, Scheviith cap. 3. זועוועתה מה נזועוועתה Quare expavisti? Bava bathra fol. 74. 2.

זועוועתה. Commotio, Motus terra, Hebr. רעש. רעש. זועוועתה. De terræmo- tibus, Berach. cap. 9. in Mischna in initio. זועוועתה Quid sunt זועוועתה? Dixit Raf Katina, גוהיה, Terræmotus, Berach. fol. 39. in Gemara.

זועוועתה. Pavor, Tremor, Commotio, Terræmotus: זועוועתה למלול Sermonem tremoris, Jesa. 64. 3. זועוועתה ונפל זועוועתה Et cecidit tremor, 1. Samuel. 11. 7. זועוועתה קדם מתי זועוועתה Antequam venisset terræmotus, Amos 1. 1. זועוועתה וזתי לזוע Et eris in comotionem, Deut. 28. 25. זועוועתה Jerem. 15. 4.

זועוועתה. Commotio, Nah. 2. 10. זועוועתה. Commotio, Tremor, Genes. 27. 33. in Jo- nathane.

זועוועתה. Idem, זועוועתה זועוועתה Tremor apprehendit eos, Psal. 48. 7. זועוועתה בן יתי זועוועתה Sic veniet ter- ror, Jere. 25. 30. זועוועתה אתמליאו חרציהון זועוועתה Repleti sunt lumbi ipsorum terrore, Jesa. 21. 3.

זועוועתה. Motio, Commotio, Nutatio. Plurale, זועוועתה רגליא Ad nutationes pedis, Jobi 12. 5. זועוועתה. למוערי.

זועוועתה. Terriculamenta, Spectra, Numer. 6. 23. in Jon. Respondet Hebræo זועוועתה.

זועוועתה. in Hiphil est Sudare: במקום In loco ubi sudant, vel sudare solent, Se- vach. fol. 19. 1. זועוועתה ומעטן Olivæ recipiunt immunditiam, ex quo su- dant sudorem in fovea, ubi defossæ sunt, Tahar. cap. 9.

זועוועתה. Sudor, Hebr. זועוועתה, cujus radicem faciunt זועוועתה. In Targum, זועוועתה דאפך In sudore vultus tui, Gen. 3. 19. זועוועתה בורות שיהין, Apud Talmudicos, זועוועתה ומערות טהורה Sudor ædium, cisternarum, fovea- rum, & speluncarum mundus est, &c. Mach- schirin cap. 2. זועוועתה מבר נשא סם המות הויה כל זועוועתה דנפקא מבר נשא סם המות הויה

Omniū sudor egrediens ex homine venenatus est, excepto sudore faciei, Tal. Hierof. יז cap.2. fol.41.ו. ויעא בעלמא הוא מי תותים ורמונים & malogranatorum, Pefach. fol.24.2.

**זוף** Mutuari, Mutuo accipere. Futur. ואת לא תזוף Tu verò nihil mutuaberis, Hebraicè תלוה, Deuter.28.12. Sic cap.15.6. respondet Hebræo Dato pignore mutuaberis. In Aphel sive Ophel אוזף Mutuare; Mutuo dare, Commodare: quandoq. Mutuo accipere. Participium, מוזף רשעא Mutuo accipit improbus & non solvit, Psal.37.21. De justo autem ibidem dicitur, כל מוזף רשעא Omni tempore miseretur & mutuatur, v.26. Sic Psal.112.5. וְנִבְרָא רֵאֶנֶת מוֹזֵף בֵּיהֶּ Et vir cui tu mutuo das, Deut.24.11. in Jon. Futur. Et mutuabis gentibus multis, Deuter.15.6. ועבדא יוזף Servus erit qui mutuum accipit, ejus scil. qui mutuum dedit, Prov.22.7. הוא יוזפינך ואת לא תוזפניה Ipse mutuabit tibi, tu verò nō mutuabis ei, Deut.28.44. Cum mutuò dabitis sociis vestris, Deut.24.10. in Jonath. Apud Talmudicos Proverbium antiquum, Qui mutuo dat prorsus, perdit quod suū est, & quod non suum est; suas nempe proprias facultates, & eas quas mutuo accepit ab alio, Vajikra rabba fecit.3. in princ. Quicumque mutuatur sabbatho, sabbathum solvit ipsi, Schab.119.ו.

Mutuū accipiens, cui opponitur מוזפא Mutuum dans, Jefa.24.2. Item, Mutuum dans, Faenerator: יבב מוזפא Colligat faenerator omnia quæ ejus sunt, Psal.109.11.

Idem, Prov.22.7.

Mutuū, Creditum: מרי מוזפתא Dominus crediti, Creditor, Deut.15.2.

Idem, Deut.24.10. in Jon.

Dominos faeneratorum מרי מוזפיתא Faenos: מוזפיתא Faenoris, faenatores, Psal.66.12. Item, Increpatione, Objurgatione, quæ significatio est à מן, vide illic. Et ex hac significatione exponitur quoque hæc vox in loco Psalms allegato, in Psalterio Nebiensis.

Vide infra in זוף.

**זוף** Plenum, Inflatum, Tumoridum esse instar utris, qui זוף vocatur: Hinc, זוף לה כחלי Plena, inflata relinquit ubera, nolite discindere, vel dilacerare ea, Cholin fol.109.2. Sic explicat Baal Aruch. In glossa: שפדו In-veru-infigite (scil. inflata, non scissa.)

Inflatus: זוף הני ארמאי וזקאני Isti Aramæi inflati, Hebr. נפוחים Inflati, Tumoridi, יז fol.31.2.

**זוף** Divertere, Accedere, Transire, Recedere. Pro Hebræo סר in Targum sæpè ponitur. Præter.

Et ecce vir accedebat, 1. Reg.20.39. לא וְרָא נִבְרָא זר Non recessit divisum, Psal.44.19. Partic. Non transivit per eam leo, Heb. לא זאר עלי ליתא Et diverterunt ad ipsum, Jobi 28.8. וְזָרוּ לְזָרָה Et divertere ab illo, 2. Sam.2.21. Imperat. זור לזר Diverte ad me, Judic.4.18. וּזְרוּ כְּאֵן Divertite huc, Genes.19.2. Futur. לא נזור מבתר דחלתך Non recedemus à timore tuo, Hebr. לא נסוג Psal.80.19. וּזְרוּן לְאַחֲרָא Ut recedant retrorsum, Psalm.129.5. & 40.15. & 70.3.

Rab. Anomalum, Irregularè, recedens à communi forma vel usu: זרה Dictio anomala.

Anomalia, recessio à communi forma, Rab. זרתה מתוּחָה לקבלתיה Receptio, Apostasia: זרתה apostasia, malitia ejus erat expansa contra eum, Jalkut fol.32.2. Glossa, זרתה.

II. זור Premere, Supprimere, Retinere, Detinere, Retardare, apud Talmudicos: ut, דספרא אפשיטי דספרא Propter mercedem scribæ detinet illum, scil. contractum, Metzia fol.16.2. Glossa מעפב. Alibi, מעצרא זור Torcular exprimens, in quo uvæ non calcant, sed trabibus premunt, יז folio 60.ו.

זור Prelum, Instrumentum pressorium textorum vel pannariorum, quo pannos vel telas premunt, ut explicatur in Talmud Hierosol. Schab. cap.17. cum dicitur, בזורא די עצר ביה Legitur & in Tal. Babyl. Schab. cap.17. ab initio in Gemara.

זור Suppressos & subsidentes oculos habens, quod in primogenito vitiosum habetur, Bechor. fol.44.ו. Baal Aruch, מנומרין עיניו Cujus oculi sunt variegati, maculis respersi.

זור Lignum, Tabula lavantium, Schab. fol.123.ו. In Talmud Hierosol. Schab. cap.7. dicitur esse Instrumentum ביה די חביט quo fullo percutit telam, ut alba fiat.

זור Alienum factum, Putridum: זור מור Ovum alienum, id est, putridum, מור זור Ova putrida. Cholin fol.140.2.

זוח Efferrè, Attollè, Elevare, Extollè, Hebr. זוח, Cholin fol.7.ו. metaphoricè Superbire.

זוח Elatus, Superbus: זוחי לבא Elati animo, Jobi 36.13.

זוח Elatio, Superbia: ולא אעדי זוחא מלביה Et non removet superbiam de corde suo, Thr.3.33.19. Plur. זוחי פליג Divisum elationibus, Psal.44.19. שרו קומוי זוחי לבכון Effundite coram eo elationes cordis vestri, Psal.62.9.

זוח Repere, Reptare, Serpere. Past. זוחין בעפרא Qui repunt in terra, Deut.32.24. כחון זחלין Sicut serpentes repunt, Jerem.46.22. זוחלי עפרא Ut reptilia terræ, Mich.7.17. Metaphoricè apud Talmudicos, זוחלין Aquæ fluentes, (q.d. repentes) scaturien-



Et splendidissimos qui inter ipsos,  
 Genes. 14. 5. in Targ. Hierosol. Resp. Hebræo,  
 ואֶת הַחוּזִים. Apud Talmudicos, ראכלה כרפסא הוּ לֵה  
 וְאֶת הַחוּזִים *Que comedit multum apii, habebit liberos  
 splendidos, formosos, Kethubh. fol. 61. 1.*

*זין* *Substructio prominens, Prominentia, Tig-  
 num, Tivillum, Trabs parva: זין סחור סחור*  
 Substructionem circumquaque, 1. Regum 6. 5.  
*Plural.* על זין Super substructiones istas, v. 6.  
 Hebr. זיני. Apud Talm. זין וזומראור. לישות הרבים  
 Non educunt tigna aut trabses ma-  
 gnas in publicum, Bavabathra fol. 6. 1. in Mischna.  
 Glossa una; זין id est, קורות קטנים, Trabses  
 minores: Alia; קטנים קטנים Tigna parva, Tig-  
 gilla. Vide in Oholoth cap. 14.

*Demde est Tabula, Prominentia autē fenestram,  
 cui aliquid imponitur. In Mischna: זין שלפני החלון*  
 Tabula quæ ante fe-  
 nestram, imponunt ipsi aliquid, & auferunt ab  
 ea die sabbatho, Erubh. fol. 98. 2. nempe pocula,  
 scyphos, scutellas, & similia.

*Tertio זין est nomen Avis maxime: unde in Va-  
 jikra rab. sect. 22. ad illud זין שרי עפרי* Psal. 50. 11.  
 notatur; זין *Sis* est avis maxima, quæ cum ex-  
 pandit alas suas, efficit eclipsin Solis. Ea dicitur  
 in Gemara tam magna esse, ut caput ejus pertin-  
 gat in cœlum, & pedes sint in terra. Bavabathra  
 f. 73. 2. Vide Castigationes nostras in Targum,  
 ad locum Psalmi 50.

*Quarto זין est Vermis species fabas & lentes le-  
 dens, Midas. In Targum Jonathæ, זין דיקבי וזבורי*  
 וזין דטלופתי ופולי דפרשין מן אוקלית ופרהין הי כעופתא  
 Omnes muscæ, vel ipæ, & vermes len-  
 tium & fabarum, qui separantur à cibo, & avo-  
 lant instar avis, immundi sunt, Deuter. 14. 19.  
 In Gemara, זין הוון שבקדשים Ad excipien-  
 dos vermes in lentibus, Chol. fol. 67. col. 2. R. Sal.  
 explicat vernaculè כוזנש *Cossans.*

*Quinto זין Ramus: זין דארוא id est, לחן*  
 רמי virentes cedri, Schab. 155. 1. Sic  
 habet editio Basileensis. Aruch & liber Mischna-  
 joth in octavo legunt זין, de quo infra.

*Sexto est Gramen, Herba frumenti primum vi-  
 rescentis, Taanith fol. 5. 1. Pro eo legitur זין*  
 in Kethubh. fol. 60. 2.

\* זין וזא וזא זין. Vide supra in זין.

*זין* *Arma: זין ומני זין* Et instrumenta armorum,  
 1. Reg. 22. 38. & 10. 22. לזין Ad apprehen-  
 dendum arma, Genes. 41. 44. עליו תשרי זין  
 Contra ipsum projicit arma, Hebr. זין, Job. 39. 26.  
 זין Tulerunt arma, Hebr. זין Pharetram,  
 Jera. 22. 6. זין Aptationem armorum suo-  
 rum, Exod. 22. 4. Heb. זין Ornamentum suum.  
*Plurale.* זין Omnia genera armorum.

Cantic. 4. 4. זין מותא Aptavit arma mortis,  
 Psalm. 7. 14. זין Armata tua, Genes. 27. 3.  
 זין Cum armistuis, Deut. 23. 13.

Apud Talmudicos, זין ספרך זין Si arma  
 tua sunt apud te, (instar regis geras:) attamen li-  
 bertius (hoc est, profapia, genealogia tua) זין  
 apud nos, Basra fol. 41. Dicitur illic de Herode,  
 qui servili conditione natus, dignitate regiâ ef-  
 ferebatur. Ita dici potest de omnibus iis, qui ex  
 humili conditione ad dignitates eveci, pristini  
 status obliviscuntur.

*זין Armare: Partic. Præter. זין* Quando  
 incedo armatus, Psalm. 18. 44. זין Latro  
 armatus, apud Talmudicos. *Plural.* זין  
 Copia armata, Genes. 49. 19. זין  
 Armati clypeis, Jere. 26. 8. זין Partic. זין  
 Armati sunt super muros, Joël. 2. 9. *Imperativ.*  
 זין Armate, vel, armentur ex vobis,  
 Num. 31. 3. in Targ. Hierosol.

*זין* *Apex, Virgula super literam notata, qua-  
 si ejus Armatura, aut Galerus. Plural.* זין & זין.  
 Septem literæ sunt, quæ in Lege Judæorum ma-  
 nuscripta, tribus apicibus superne notantur,  
 quasi coronulis. De illis in Menach. fol. 29. 2. le-  
 gitur, זין אותיות צריכות שלשה זין ואלו הן שעטנו  
 Id est, Septem literæ sunt, quæ opus habent  
 tribus apicibus, & sunt septem istæ, זין.  
 Alias vocantur זין Coronæ, Coronamenta li-  
 terarum: זין Est super eam apex u-  
 nus, זין Sunt super eam tres api-  
 ces: זין הא דבעי זין הא דלא בעי זין  
 hæ non opus habent apicibus, Schab.  
 fol. 105. 1. *Hinc etiam זין dicunt pro, Apicibus sive  
 coronulis ejusmodi ornare. Vide Majemon. in Te-  
 phillin cap. 2. & seqq.*

*זין* *Damnū, Perditio cui opponitur זין*  
 זין רבא דנפיש רווחא ועסקא רבא דנפיש זין  
 Est negotiatio cuius magnum est lucrum: זין  
 Est negotiatio cuius magnum quoque est damnium. Sic, זין  
 זין Negotiationis parvæ parvū damnium,  
 Kethubh. fol. 66. 2. Alibi: זין Ut non  
 perveniat ad ipsum damnū, זין Menach.  
 fol. 77. 1. In Aruch scribitur זין: in Gemara legitur  
 זין per Daleth. Idem locus in Bavabathra fol. 90. 1.  
 citatur, זין pro זין sive זין, legitur זין, quod  
 Damnium significat, זין. Quod  
 autē in Aruch etiam legitur זין, id legen-  
 dum Ad portam carceris. *Hinc factum, ut  
 Carcerem interpretati sint. Vide in זין.*

*זין* *Idem quod זין Zuz, Denarius, Talm. Hierosol.*  
 Trumoth cap. 10. in Gemara. Vide in זין.

*זין* *Nomen proprium loci, ubi moneta erat opti-  
 ma. Inde, זין ארפי ריני זין* Septem millia  
 denariorum Sejankorum, Kethubh. fol. 67. 2.

Sic citat Aruch, sed in nostra Gemara legitur סימנקי.

\* ויע Vide supra in ווע.

זיף Stylus, Celum, sculpendi instrumentum: וצר יתיה בויפא Et formavit illud stylo, Exod. 32. 4.

זיף Adulterare, Corruptere, Falsare: Infinitivus, למזיפא Ad adulterandum, adulterinum scriptum conficiendum, Jerem. 8. 8. Apud Talmudicos, זיפי ומצלי דינא Falsantes & inclinantes judicium, Sanhed. fol. 109. 2. זיפי מטבע Pibel, המזיף מטבע Adulterans monetam. זיפי שטרות מוזיפין Instrumenta falsa, contractus falsi, R. Sal. Jefa. 10. 1. זיפי טענות מוזיפות Argumenta falsa, Sophistica, apud Philosophos. זיפי יכול להזיף, Ithpabel, Scriptura quae non potest falsari, Gittin fol. 19. 2.

זיפי Falsarius, Falsificus, Mendax: זיפי Frater domini nostri est mendax, impostor, עז fol. 11. 2.

זיפי Falsum, Adulterinum: Falsitas, Falsatio: זיפי Falsatio mensurarum: זיפי נאה להשיבו Non est conveniens revocare, & facere mandatum regis falsum, R. Sal. Esth. 8. 8.

זיפי Palpebrae oculorum. Hinc, זיפי Tumjan vocatur, cujus palpebrae minores sunt, & defectuosae aut plane consumptae, זיפי רלית ליה, ut explicat Aruch in זיפי: זיפי ריסי עינים, ut explicat Aruch in זיפי: זיפי ריפישי, ut Gemara explicat in Bechoroth fol. 4. 4. 1. Hae vitiosa sunt in primogenito.

Deinde juxta quosdam est nomen proprium loci: ut, זיפי Omnis effusio pura est, excepto melle Siphim & Tzap-pachath, Machschir. cap. 5. Alii dicunt esse זיפי Mel quod adulterant, miscent cum alio, ob summam scil. bonitatem.

זיפי Uter, Utris: זיפי Sicut uter, זיפי Cum Aff. זיפי Pone lachrymam meam in utre tuo, Psal. 56. 9. זיפי Uter plenus, זיפי חסירה vacuus, עז fol. 60. 1. Vide infra in זיפי. זיפי Ultres vini, Jos. 9. 4.

Secundò Spiritus, Ventus: Turbo, Tempestas: זיפי Et turbo ignitus ante faciem meam transibat, Hebr. זיפי, Jobi 4. 15. זיפי Transferet eum tempestas, Hebr. זיפי, Jobi 27. 20. זיפי Num erit finis verbis ventosis, Jobi 16. 3. Apud Rabbinos זיפי Fenestras ventorum, ventis & aeri expositae: זיפי Dactyli tempestatis, id est, a vento decussi. זיפי Ventus vehemens, fortis, Nedarim fol. 28. 2. Vide etiam זיפי in זיפי.

Tertiò זיפי Cometa, Berach. cap. 9. in Mischna. Glossa in Mischnajoth parvis, זיפי כוכב שיש לו זנב, Stella quae habet caudam. In eundem sensum explicatur in Gemara.

זיפי Fossa, Aqueductus, 1. Reg. 18. 35. 38. & 2. Reg. 18. 17. Hebr. זיפי.

זיפי Fasciculi straminis colligati. Sic explicatur in libro Mischnajoth Schabb. cap. 24. Talmud Basileense habet זיפי, de quo supra. זיפי Galmi, Maaferoth cap. 4. Bava kama fol. 81. 1. זיפי Malé Munsterus קשיי vertit Indurati, cum significet Stramen, Stipulas, קשיי.

זיפי Vide infra in זיפי. זיפי Acini uvularum. Sic exponunt. Est ubi scribitur, idem esse quod מעצרתא Torcular, Praelum, à significato Verbi זיפי Premere, Exprimere. Vide supra in זיפי.

זיפי Olea, Olivetum: זיפי Folia olivae, Gen. 8. 11. זיפי Oleum olivae purum, Exod. 27. 20. זיפי Sicut arbor olivae, Olea, Jerem. 11. 16. Sic Psalm. 52. 10. זיפי Vineae tuae & oliveto tuo, Exod. 23. 11. זיפי Et duae oleae, Zach. 4. v. 3. זיפי Sicut plantulae olivarum, Psal. 128. 3. זיפי Cum Affix. זיפי Oliveta vestra optima auferet, 1. Sam. 8. 14.

Deinde ponit Aruch זיפי pro זיפי id est, Sapone, ex Nidda fol. 62. sed sciendum, hodie non ita legi in nostra Gemara.

זיפי Vide infra in זיפי.

זיפי Mundum, Purum esse, Mundari, Mundum habere vel pronunciare, ut Hebraicè: זיפי Justum esse, Justificari, quomodo respondet Hebraeo זיפי. Item Impium; Innocentem esse, pro Hebraeo זיפי: Item Vincere, ex usu Syriaco. In Venetis forma זיפי Pabel confunditur. Praeterit. זיפי לא זיפי Non es justus, Jobi 33. 12. זיפי Si justus es, Jobi 35. 7. זיפי Justus sum, Jobi 34. 5. זיפי Et justus sim, Jobi 9. 15. זיפי Quia innocens sum, Hebr. זיפי Quia innocens sum, Jobi 10. 15. זיפי Et justiores sunt te, Ezech. 16. 52. זיפי cum Fut. זיפי Quod omnino justii futuri sitis, vel, impunes, Hebr. זיפי זיפי Jer. 25. 29. זיפי Futurum, זיפי Cum justus es, Jobi 22. 3. זיפי Ut justus sis, Jobi 40. 3. זיפי Ut justificetur, ut mundus sit, Jobi 15. 14. זיפי Et quid justus esset homo, Jobi 25. 4. זיפי Fierine potest, ut homo justior sit quam Deus? Jobi 4. 17. זיפי Non erit innocens, Prov. 6. 29. זיפי ex dialecto Syra. זיפי in loco verbo Domini justificabuntur, Jefa. 45. v. 25. זיפי Ut justificentur, Jefa. 43. 9. זיפי An puri erunt cum lancibus improbitatis? Hebr.

An mundum, id est, justum haberem? Mich.6.11. *Pabel זכאי Justificare, Justum, Infonem habere vel pronunciare: Mundare, Purificare: וזכית ית אחתהך Et justificasti sorores tuas, Ezech. 16.51. זכיאנו נפשיהון Justificarunt animam suam, Jer.3.11. זכיאנו כחדא Justa sunt pariter, Psal. 19.10. Participium, לא מוכי Quia non justificabit, Exod. 20.7. in Jon. רשומיה לרשימא Qui justificat impium, Proverb. 17.15. Plurale, ליה, מוכין ליה Justificantes impium, Jesa. 5.23. Infinit. ולזכאה זכאה Et justificando justum, 1.Reg. 8.32. Cum Aff. מטול זכאותה נפשה Eo quod justificasset animam suam, Job. 32.2. Et ex alia forma, ומזכיא, לא מוכי Et mundando non mundabit, nequaquam innocentem habebit, Exod. 34.7. Imperat. Et ab occultis munda me, Psal. 19. v.13. Futurum, לא אזכיא חייבא Non justificabo, tamquam justum absolvam impium, Exo. 23.7. Ne innocentem dimittas eum, impunem, 1.Reg. 2.9. ארום לא תזכיא יתי Quod non innocentem habiturus sis me, Jobi 9.29. רתזכיא יתי Ut justifices me, Psal. 51.6. לא יזכיא קרמך Non justum erit coram te, Psal. 143.2. hoc melius legeretur ex Kal: יזכיא יתי זכיאן Justificabit justos, Jesa. 53.11. Et justificabunt justum, Deut. 25.1. Ithpabel Particip. לא מוזכריה Non habetur innocens, Proverb. 11.21. Futurum, אין אזכרי Si justificatus fuero, Jobi 9.20. Fut. יזכיא וארום יזכרי Ut mundus sit, & ut justus habeatur, Jobi 15.14. Testis falsus non erit innocens, Proverb. 19.5.9. ומה נזכרי Et quo justificabimus nos? Genes. 44.16. in Jon.*

Apud Rabbinos זכה est etiam, Mereri, Dignum esse, haberi vel censeri: ut, ההפקר כל המחזיק בו זכה, Publicum quicumque primùm possidet, meretur, id est dignus & legitimus fit ejus possessor. Sic deserta flumina, maria, torrentes, quicquid in illis est, כל הקודם בהו זכה, publicum est, quicumque prior ea acceperit, dignus habetur possessor, Majemon in Jad hachafaka, Tractatu Kinjan fol. 96. כל העוסק בתורה לשמה זוכה לרברים Quicumque operam dat Legi propter eam, dignus est rebus multis, &c. Avoth cap. 6. Pibel זכרי Dignari: Mereri facere, Facere ut commodum habeat: ברא מוכי לא מוכי ברא Filius potest facere ut commodum ab ipso habeat pater, sed pater non facit, ut commodum habeat filius, Sanhedr. fol. 104.1. Item Justificare, ad justitiam hortari, incitare: כל המוכה את הרבים אין חטא בא על Quicumque justificat multos, peccatum non venit in manum ejus, Avoth cap. 5. vide. Item Dignum habere eleemosynâ, Eleemosynam largiri: זכון בי Dignum habete me (vestra eleemosynâ) Date mihi eleemosynam; Verba sunt mendici petentis

stipem, Vajikra rabba sect. 34. כי נפקין אנו זכין כך Cum rediverimus, dabimus tibi eleemosynam: Sic alibi, זכון עמי: Sic, זכאי בי Miserere mei, ἐλεησόν μου, Medr. Kohel. cap. 11. v. 1. Item Purigare, Expurgare: זכאי זכאי Qui expurgat purgamenta, nempe lapides, ligna, quisquillas ex agris, Moed katon fol. 10.2. Bava bathra fol. 54.1. Hinc alii Verrere, Scopare, huic Verbo ascripserunt. Insuper etiam est Vincere, in quo significato Syris est familiare: בהא וזכה רבי חנינא Per hoc vicit eos Rabbi Chanina, Nid. f. 52.2. Sic & LXX. Græci explicarunt תוכה בשפטך Νικασεις εν τω κρηενδ' σε Vincas cum judicaris tu, Psal. 51.6. כל רזכי מלכא Quicumque vincit regem (dictis scil. sermone, & conversatione,) projiciunt eum in foveam vacuum, vel juxta alios, in fornacem igneam, Abhoda sara fol. 10.2. Glossa ניצח את המלך.

Justus, Purus, Innocens, Infons, Impunis: זכרי זכרי Vir justus, Heb. צדיק, Gen. 6.9. Eris infons, Hebr. תנקרה, Genes. 24.41. זכאי אנא Sanguis innocens, Deuter. 19.10. זכאי פריש יהוה Purus ego sum, Hebr. זך אני, Jobi 33.9. Separavit Dominus justum sibi, Heb. זכאה ליה Tu mihi purus es, Psal. 4.4. Et impleverunt locum hunc sanguine innocentem, Hebr. נקיים Jer. 19.4. Femina. הוי זכאה Esto immunis ab aquis amaribus, Num. 5.19.

Justitia, Puritas, Innocentia: item Meritum, apud Rabbinos: זכון זכון Et reputavit illud ipsi in justitiam, Genes. 15.6. זכון זכון וזכאה רבך וזכאה רבך Propter justitiam Abrahami, Isaaci & Jacobi, Cantic. 1.9. זכון זכון וזכאה רבך Et justitia erit nobis, Deuter. 6.25. זכון זכון וזכאה רבך Et in puritate manuum mearum, Genes. 20.5. Prope est justitia mea, Jesa. 50.8. זכון זכון וזכאה רבך Per cujus justitiam, vel, propter cujus meritum, Ruth. 4.21. in Ven. זכון זכון וזכאה רבך Propter meritum Isaaci, Psal. 60.6. זכון זכון וזכאה רבך Et testabitur pro me justitia mea, Genes. 30.33. זכון זכון וזכאה רבך Justitiam meam apprehendam, Jobi 27.6. זכון זכון וזכאה רבך Prope est justitia mea, Jesa. 46.13. זכון זכון וזכאה רבך Justitias fecit, Deut. 33.21. זכון זכון וזכאה רבך Merita patrum nostrorum respice Deus, Psalm. 84.10. זכון זכון וזכאה רבך Ad sciendum justitias Domini, Mich. 6.5. זכון זכון וזכאה רבך Omnes justitiæ nostræ, Jesa. 64.6.

זכרי Hebr. Mundus, Purus fuit. Hinc in Targ. זכרי זכרי Oleum olivæ purum, Levitic. 24.2. alii libri habent זכרי. In Ithpabel, ומפני שזכר שכלם Mundari, Purificari: Quia

Quia purificabitur intellectus ipsorum, Kimchi Joel. 2. 28.

*Purus, Mundus, Nitidus, Serenus.*

*Vitrum, apud Rabbinos.* Legitur etiam Jobi 28.17. in Venetis, in Textu & in Targum. Sed ibi *Gemmam nitidissimam* explicant: כלי זכוכית Vasa vitrea, Schabbas fol. 15. 1. Artifices vitri, *Vitriarii.*

**זכר** *Recordari, Meminisse, Memorem esse, In memoriam sibi revocare.* Solent Rabbini nomini viri pii & iusti, quoties ejus recordantur, benedicere, & nomini improbi maledicere. De eo habent antiquum Canonem ex Bereschith rabba, sect. 3. his verbis: כל המזכיר את הצדיק ואינו מברכה Id est, *Quicumque commemorat justum, neque benedicit ipsi, transgreditur præceptum affirmativum, sive mandativum. Quæ ejus ratio? propterea quod scriptum est, Memoria iusti sit ad benedictionem, Prov. 10. 7.* Sic, כל המזכיר את הרשע ואינו מקללו עובר בעשה, *Quicumque commemorat improbum, neque maledicit ipsi, transgreditur præceptum mandativum. Ob quam rationem? quia scriptum ibidem, שם רשעים ירקב, Nomen improborum putrescat: זכור לתורתו ואל Memineris doctrinæ ejus, & non memineris operum ejus, Chagiga fol. 15. 2.* In doctorem cujus vita doctrinæ non respondet. Convenit cum dicto Christi Matth. 23. 3.

*Recordatio, Memoria:* זכרונו לברכה: זכרון זכר Memoria ejus sit in benedictione: זכר צדיק לחיי זכר צדיק לחיי *Idem.* זכרה. זכ' לעה. וז' לעה. עולם הבא Vide Abbrev. in זכ' לעה.

*Mas, Masculus:* Apud Rabbinos: זכר כיון שזכר *Quando masculus venit in mundum, venit salus in mundum.* Et, בא בעולם בא בעולם *Et, בא זכר בעולם, Cum mas in mundum venit, venit talentum ipsius in manu ejus, Nidda fol. 31. 2.* Vide. *Felix ille cujus liberi sunt masculi, & illi cujus liberi sunt femelle, Kiddusch. fol. 82. 2. Sanhedrin fol. 100. 2.* Id in Ben Sira sic exprimitur: חביבין לכל אדם הזכרים: ואוי לאבי הנקבות *Apud Grammaticos, זכר לשון זכר Genus masculinum.*

*Deinde זכר Ariet. Plur. זכרים Arietes.*

*Virilitas, Membrum à quo vir vel mas denominatur:* כל שזכרותו מבחוץ מוליד מבפנים זכרות *Id est, Omne cujus virilitas extrinsecus est, generat: intrinsecus, ponit ova, Behchor. fol. 8. 1.*

*Ariolus, Divinus.* Respondet Hebræo זכורו *quasi Sciolus, quod ignota illicito modo sciscitaretur & scire cuperet. At à Virilitate sive membro viri, quo magica exercebat, ut de Bilhama scribunt Talmudici in Sanhed. fol. 105. 1. In eodem libro fol. 65. 2. בעל אוב אחר*

המעלה בזכורו ואחר המעלה בגלגולת מה בין זה לזה Python, qui ascendere facit (mortuum) per virilitatem, & qui ascendere facit per cranium, quænam est inter hunc & illum differentia? ubi R. Sal scribit על זכרותו, ומשיב את המת על זכרותו, Educit ex sepulchro & collocat mortuum super membrum virile suum. Hoc modo magiam exercebant, & per mortuum divinabant. *In Targum; אל תתפנו בתר בידן וזכורו, Ne respiciatis post pythones & ariolos, Levit. 19. 31. Jonathan, ושאל בבדין וזכורו, quod idem cum precedenti locutione Talmudica. Sic cap. 20. 6. ושאל בבדין וזכורו, Qui sciscitantur pythones & virilitatem, id est, ariolos, membro isto divinationes suas exercentes, Deut. 18. 11. וזכורו, Removit pythones & ariolos, 1. Sam. 28. 3. & sic semper pro ידעוני. Legitur & זכורו, mutato ז in ד. Vide porro Aruch, Vajikra rabba sect. 26.*

*Zacharias:* occisus à Judæis in die propitiationis, Thren. 2. 20.

*Μνησέμενον, Recordatio, Memoriale.* Sic vocant Rabbini Nomen Dei Tetragrammaton, eò quod est Memoriale Dei essentiæ & naturæ æternæ. Frequens ejus usus in Masora, cujus exempla Ezech. 4. 2. Jesa. 38. 20. 1. Sam. 26. 3. Deuter. 31. 3. de quibus consule Clavem nostram Masorethicam. *Plurale, אזכרין & אזכרות.* Hinc, אחאב מלך ישראל מחק את האזכרות וכתב תחתיהן שם הכעל Achab Rex Israelitarum delevit nomina Divina, & scripsit pro eis nomen Baalis. Item, ספר תורה ותפלין שכתבן מין שורפין אותם עם אזכרותיהן id est, Liber Legis & Tephillin, quos scripsit hæreticus, comburunt eos cum Nominibus Divinis ipsorum. Aut si או שכתב את האזכרות בהם או scripserit nomina divina cum auro, Schabbas fol. 103. 2. Fuit delens divina nomina, & scripsit nomina idolorum, Sanhedrin 102. 2. Masorethæ dialecto Aramæa dicunt etiam אזכרות, de quo in זכר.

*Stillare, Fluere. De Oculo sapè in Targum dicitur: עיני זלגת דמעין Oculus meus stillavit lachrymas, Psalm. 88. 9. Sic Jobi 16. v. 20. Lachrymæ ejus defluunt super maxillas ejus, Thren. 1. 2. Plurale, עיני זלגין דמעין Ambo oculi mei stillant lachrymis, Thr. 1. 16. יהון זלגין דמעין Erunt stillantes lachrymas, Ecclef. 12. 3. Sic apud Rabbinos, זלגין עיניו Stillant oculi ejus lachrymas, Pesach. f. 118. מולג *Fuscina, Tridens, Heb.**

*Raribarbus, Αραιοπώγων, Rarus barbâ, Raram habens barbam, quasi pili multi effluxerint. Composita vox juxta quosdam ex זלגין זלגין Fluxit, & זלגין Barba. Usus ejus est in proverbiali sententia, quam vide in זלגין.*

**זלח** Fluere, Effluere, Diffluere, Diffundi, Diffundere se: Stillare. Partic. זלחין מיני. Effluunt aquæ, Psal. 147. 18. Fluunt sententiis, Cantic. 5. 13. Infu. זלחין מיין Et ad hauriendum aquam, Jesa. 30. 14. in Venetis. Alii legunt זלחין per Daleth. Ex Aphel, זלחין חיות, ומזלחין חיות. Et facit ut confluant bestię sylvæ, Ps. 29. 9. Ithpebal, זלחין מיין. Qui diffunditur, diffuit in canales, Jobi 28. 4. In Pihel apud Talmudicos est Stillare, spargere aquam, Conspargere aquam, Sprühen, ut fit ad verrendum solum: אין מזלחין את מרחץ ביתי בכל מיני זלחין Non aspergunt domum omnis generis stillis sive aspersionebus.

**זלחין** Stilla, Decursus, Fluxio, Fluentium: מזלחין De stillis flumina accingit, Jobi 28. 11. in Regiis & Elia. De sonitu defluxionum canalium tuorum, Psal. 42. 8. Apud Talmudicos: אממר שרא זלחין במחוזיא Amemar permisit aspersione pavimenti in urbe, scil. in Sabbatho, Schab. fol. 95. 1.

**זלוחיא** Aspersores, Stillatores. Sic dicuntur in Gemara, qui pavimentum aquam conspergunt, antequam verrant, pulveris suppressendi causa, Cholin fol. 60. 1.

**זלט** Canistrum, vas in quo lutum & sordes exportantur: זלטא דטיניא Canistrum lutu, Jebhammoth fol. 46. 1. In Aruch scribitur per ת.

**זלל** Vilescere, Vilipendi, Despici, Levis, Vilis, Despectus haberi, ut Hebr. קלל & קלה, quibus quandoq. respondet: ut זללית איקר רבונתהא בעינהא, Et levis habitus est honor heræ suæ in oculis ejus, Genes. 16. 4. in Jon. Targ. Hierosol. זללית, quod melius esset זללית, ex forma Defectivorum secundâ: Onkelos זללית, melius זללית, ut postea v. 5. habet זללית Et vilis habitus sum, ex Hebræo זללית. וזללית זללית, Et scientia vilis habetur, Proverb. 14. v. 6. Legendum potius זללית, hoc sensu: Et scientia intelligenti facilis est, id est, facile reperitur, cum contra, qui a stulto eam quærit, eam non inveniatur. Futurum, זללית לא נול בעיניך Ne vile sit in oculis tuis, Prov. 3. 21. Sic, זללית לא נול בעיניך Ne vilia sint in oculis tuis, Proverb. 4. 20. Pihel זללית Vilipendere, Despicere ceu vile, Leve, Vile, Abjectum habere, apud Rabbinos: Participium, זללית דאבוי ודאבוייהו Qui vilipendit honorem patris sui & matris suæ, Deuter. 27. 16. in Jon. אי אפשר לזללית Non est possibile ut contemnatur, vel, ut vile reputetur. Ex Pybal, זללית מוזללית Despicatus, Despectus, Vilis. Ithpabel, זללית זללית, Nihilipendi, Floccipendi, Despici. Præteritum, זללית הא זללית, Ecce vilis habeor, Heb. קלותי, Jobi 39. 37. & 34. Participium, זללית וזללית צדיקא ועניא מוזללית Sipientia justii & pau-

peris vilipenditur, Eccl. 9. 16. Possent hæc etiam referri ad זול.

**זליל** Vilis: quandoque in bonum apud Salomonem sumitur, pro Humili, Submisso, qui se vilem & abjectum agnoscit & habet, præ eo qui se fastuosè extollit: זלילא הוא טוב Melior est vilis, Proverb. 12. 9. Hebr. נקלה.

**זלותא** Vilitas, Despectus, Thren. 1. 8. Apud Talmudicos, זלילא רבי דניא In despectum consistorii judicialis, Kethubh. fol. 26. 2. זלותא קבוץ קנה Vilitatem collige, eme ex ea, Berach. fol. 63. 1. Vide sup. in זול.

**זליל** Idem.

**זליל** Commessator, Fpulo: זליל בסר וסבי חמר Commessator carnis & potator vini, Deuter. 21. v. 20. Heb. זליל.

**זלילא** Idem: זלילא דזלילא Qui socius est commessatorum, Prov. 28. 7.

**זלילן** Idem. Apud Talmudicos: זלילן מניקה דאכלה Lactans si comederit sinapi, habitura est liberos voraces, Kethubh. folio 60. 2. Glossa רעבתנין Famelicos, Vorandi cupidos, qui semper comedere appetunt.

**זלע** זלע דרבש Lagena mellis, 1. Reg. 14. 3. זלע דחסף Lagenam testaceam, Jer. 19. 10. Resp. Heb. בקבוק.

**זלף** & in Pabel זלף Stillare: Stillare facere, Fundere, Infundere, Effundere, Evacuare, Emittere. Oritur ex Hebræo זלף, per commutationem ז & ד. Præter. זלף ביהמא Et infundit, exstillare facit cum calore, Habac. 2. 15. Alii legunt ex Kal זלף Ut stillet, ut fluat stillatim cum calore. Futurum, זלף עמי טיפי משח Et petra effundebat apud me rivus olei, Jobi 29. 6. זלפין יזלפין Effundent pluviam, Hebr. זלפין, Jobi 36. 27. Ithpabel, זלפין זלפין Oleum ejus & vinum ejus effundentur, Hebr. זלפין Defluent, Jobi 20. 28. Apud Talm. זלפין זלפין וזלפין וזלפין Vidi quod infundant ipsi vinum vetus, Ketubh. fol. 67. 2. זלפין זלפין Effundunt ex logo qui valet duos siclos, Pesach. fol. 20. 2. זלפין זלפין Effundit (scil. olivas in torcular) & perficit (scil. expressionem illarum sub torculari) & occludit (sc. orificium dolii) Moed katon cap. 2. in Mischna. זלפין את הבור Evacuans lacum, id est, Educens, Expromens mustum vel oleum ex lacu torcularis, Talm. Tahorot in fine.

**זלף** Stilla, Gutta: זלף זלף Guttatim.

**זלף** Stillatio, Fusio, Effusio, Infusio, Pesachin fol. 20. 2.

**זלקא** Fulgor, Scintilla. Plur. זלוקין זלוקין Dat scintillas, Proverb. 16. 27. זלוקין זלוקין Elias putat oriri ex Hebræo זלוק Ardere, per commutationem ז & ד.



ולג Oritur ex Syro רלף וזלף *ut antea* ר ט ז  
Fulgere, per commutationem ק ט ג.

Vesicula gutturis in avibus, Lev. 1.16. in  
Jon. quod aliter citatur in Gemara in Rad. לקט.  
Mendum pro זפקיה.

\* זלט זולתא זולת Vide supra in זלט.

זמבלינא. Sic citat hic Baal Aruch. Sed  
in nostra Gemara legitur זמבלינא.

Vide בלג.

זמבלינא Mulctare, Punire, Mulctam, tributum  
imponere: קנס להון זמי להון. Mulctat eos,  
tributum imponit eis, Medrasch Ruth. cap. 1. v. 1.  
In Targum, וזמון יתיה מאה סלעין רבסא, Et mulcta-  
bunt eum centum siclis argenteis, Hebr. וזמון  
Deut. 22. 19. in Jon. Sic citat Baal Aruch ex Va-  
jikkra rabba sect. 34. Quod filii sororis ejus mulctarentur 700. dena-  
riis. Sed pro eo nunc legitur מתבקין. Videtur  
esse ex Græco ζηνία.

Tributa, Mulctæ. In Talm. Hier.  
Peah cap. 1. fol. 9. 2. Deus custodiet te מן הפיסין  
à læsionibus, ומן הזמיונות & à damnis vel tribu-  
tis, ומן הגלגלוות, à capitationibus, ומן ארנוניות,  
& à vectigalibus. Sic in Talm. Hierosol. Gittin  
cap. 5. in fine. Beresch. rabba sect. 1. Vide & Va-  
jikkra rab. sect. 33. Est Græcum ζηνία.

Nares piscium majorum, vel Fistula, quibus  
aquam ore collectam efflant & ejiciunt. In Gemara,  
זמנא דרא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא  
דאפקיה לרישיה מימא ודמין עייניה כתרי סיהרי ונפוז מינא  
Vehabamur aliquan-  
do in navi, & vidimus piscem qui proferebat  
caput suum è mari. Oculi ejus erant sicut duæ  
lunæ, & effundebat aquas è duabus naribus suis,  
sicut duo flumina Soræ, Bava basra fol. 74. 1.  
Glossa explicat per נהירין. He in fine est af-  
fixum.

זמבלינא Canticum nuptiale, Epithalamium.

In Talmud explicatur, esse genus ludorum,  
qui fiunt coram sponso & sponsa, eos letificandi causâ:  
Venerunt spectatum באו לראות במזמון חתן וכלה  
ludos sponsi & sponsæ, Chagiga fol. 14. 2. Glossa,  
מיני שחוק שמשחקין לפניהן. Legitur in Targum Vene-  
to, Consument dies suos in bono במזמון וזמון  
& annos suos in deliciis jucundis, Jobi 36. 11. pro  
Hebræo בנעימים. Et Rabbi Salomon ad לשחוק  
Ad lusum faciunt convivium, Eccl. 10. 19.  
id est, להרורות מזמון חתנים, Ad gaudium ludo-  
rum sponsalium.

זמבלינא. Utrumque pravum. In  
Gemara legitur זמבלינא, de quo vide  
in בלג.

Spatha, זומא ליסטרא. זומא ליסטראו  
Rudicula, id est, Cochlear quo despumantur carnes,

Kelim cap. 13. & 25. Bava metzia fol. 33. 1. In  
Schabbas fol. 123. 2. scribitur זומא ליסטראו, sed in  
Glossa per ל. Horajoth fol. 13. 2. Ex terminatione  
videtur esse Græcum. Fortè à λίστρον. Sanè id refert  
Pollux lib. 6. cap. 13. & lib. 10. cap. 24. sub censum va-  
forum culinariorum.

זמבלינא Cogitare, Excogitare, Studio, datâ operâ  
aliquid præsumere & animo moliri, si ve sit  
bonum si ve malum: sæpius autem in malum sumitur,  
Heb. In Targum ex Ithpabel אתומים Cogitationi-  
bus vos instruite, Cogitabundi estote, Jesa. 29. 9.  
in Venetis. Contra lingue morem & neque transpo-  
situm, neque mutatum in ר, unde an hæc vox in textu  
proba, meritò dubitatur. Abest ex Regiis. Apud  
Talmudicos, ער זומא Testis falsò excogitans, fin-  
gens, mendaciterq; asserens scelus in aliquem. Veluti  
si quis dicat, Testor quòd Ruben Schimeonem  
eo die Venetiis interfecerit. Ruben se defen-  
dens, inquit: At ego probabo, te eo die mihi ad-  
fuisse Romæ, quomodo ergo Simeonem eo die  
Venetiis interfecerim? Unde apparet, te in me  
mentiri, & falsum scelus excogitare. Si hujus-  
modi ער זומא Testis mendax de mendacio con-  
vincatur, antequam plectatur is contra quem  
mendax testimonium excogitavit, tum eâ pœ-  
nâ afficitur, quâ pars adversa affici debuisset,  
juxta illud: Facietis ei זמבלינא sicut cogitavit  
facere fratri suo, Deuter. 19. 19. כיצר העדים נעשים  
זוממים Quomodo testes fiunt mendaces, quo-  
modo de testimonio ficto & excogitato con-  
vincuntur? Maccoth ab initio: ער הוים Testis  
factus mendaciter excogitare aut testari, id est, de te-  
stimonio ficto & excogitato convictus.

Secundò est Capistrare, Frænare, Refrænare.  
Hinc, והיו זממין בעריריהן Et fuerunt capistrantes  
jumenta sua, Gen. 13. 7. in Targ Jon. & Hierosol.  
Ex Pabel, לא תזממון פום תורא Non capistrabitis  
os bovi in tritura ejus, Hebr. לא תחסום, Deut.  
25. v. 4. in T. H. ubi pravè תזממן in Jon. Apud  
Talmudicos, לא זממא ארת הבהמה Non capistrat  
bestiam, scilic. inter triturandum: vetitum e-  
nim bovi trituranti os obthurare, Terumah  
cap. 9.

זמבלינא Excogitatio falsa, vel, הומרה, Metzia  
fol. 3. 2. & 4. 1.

זמבלינא Cogitationes, Molimina. Lutherus in  
Genes. cap. 11. scribit, זמבלינא significare Obstina-  
tos, obfirmatos ad aliquid faciendum: In Ber. rab.  
sect. 26. est unum ex septem nominibus Gigantum.  
Vide ea in אים.

Deinde זמבלינא ponitur pro Instrumentis Musicis,  
Erubhin fol. 104. 1. Aruch explicat חלילין. Glos-  
sa Talmudica, Cymbala.

זמבלינא Frænum, Capistrum: זמבלינא זמבלינא

Custodiam os meum fræno, Psalm.39.2. **זממא** Et frænum à conspectu meo dimiserunt, Jobi 30.11. **זממא** וזממא מן קרמי פטרו **זממא** וזממא רטעו בליקטת עממיה. Et frænum erroris in maxillis populorum, Jefa. 30.28. **זממא** וזממא בספותרך. Et frænum inter labia tua, Jefa.37.29. **זממא** וזממא בליקטתיה. Et ligabit eum cum frænis, Eccles.10. v.9. **זממא** וזממא בליקטתיה. Sicut fræna in maxillis ipsorum, Cantic.1.10. **זממא** וזממא בליקטתיה. Interpres Latinus reddit *Inauris*, non bene, ut puto: **זממא** וזממא גמליא. Et solvit fræna camelorum, Genes.24.32. **זממא** וזממא נפלא בפומא דסני לי. Apud Tal. Frænum injectum est ori inimici mei, Sanhed. fol.107.

**זממא** Scelus, Flagitium; Impudicitia, Libido, Scortatio: **זממא** וזממא שונא זממא הויה. Odit libidinem. Apud *Tabnuidicos* in Nedarim fol.51.1. & Jebhammoth fo.37.2. luditur in hujus vocis etymologia, quòd **זממא** ita dicatur q. **זממא** וזממא מה היא. Hæc quæ est? Quia illi, qui vagas sequuntur libidines & scortationes, nesciunt qualis ea sit quam ducunt, an licita ipsis sit nec ne? Fieri scil. potest, ut hac ratione pater sæpe suam ducat filiam, frater fororem, &c.

**זממא** וזממא רעלי תחשלוך. *Cogitatio, Machinatio*: **זממא** וזממא. Et machinationes quas contra me cogitatis, Jobi 21.27. **זממא** וזממא אוברו וזממא. Peribunt machinationes ejus, Hebr. עשתונותי. Psalm.146.4. Possit & legi **זממא** formæ גליון.

**זממא** וזממא. *Respondet Hebr.* Deuter.2.20. in Jonath.

**זמן** Tempus, propriè statutum, conditum & determinatum. **זמן** וזמן generale est, hoc speciale, & differunt, ut Germanis *Zeit/ id est Tempus*, & *Zeit/ id est Terminus temporis*. Hinc & in Targum usurpatur pro **זמן**, quod Solemnitatem, Tempus solenne & conditum significat: item pro **זמן**, quod Vices, articulum, terminum temporis denotat. **זמן** וזמן. Deinde **זמן** וזמן in Targum redditur non per **זמן**, sed per **זמן**, quod etiam generale Temporis nomen apud Chaldaeos est. Non tamen perpetuum est hoc discrimen. Quater reperitur in textu Hebræo, ter in Estheris historia, semel in Nehemia, qui libri habent & alia quedam vocabula à Chaldaeis mutuata: **זמן** וזמן. *Ulsq; ad constitutum tempus & tempus*, *ziet und zeit/ zeit und stund/ Dan.7.12.* Ad hanc tempestatem revertar ad te, Genes.18.14. **זמן** וזמן. Juxta tempus hoc, Hebr. לפועך הנה. Gen.17.21. **זמן** וזמן. Omni tempore, Proverb.5.19. **זמן** וזמן. Hoc tempore, Heb. זאת הפעם. Gen.2. v.23. **זמן** וזמן. Sicut tempore in tempore, Hebr. כפעם בפעם. Sicut vice in vice, id est, sicut quavis vice aliàs, sicut tempore præcedenti, Num.24.1. **זמן** וזמן. Duobus temporibus, hoc est, duabus vicibus, Numer.20.11. **זמן** וזמן. Alibi, **זמן** וזמן.

Gen.27.36. ויהוון לאתין ולזמנין. Eruntque in signa & tempestates, Hebraicè למועדין. Genes.1.14. *Repetitum in continuatione sententiae, idem est quod Interdum, Quandoq; ut Germani zun zeiten/bisweyl:* **זמן** וזמן טוב וזמנין רע. Quandoq; bonus, quandoque malus: **זמן** וזמן מחמת בריאותא. Quandoq; propter maciem, quandoq; propter pinguedinem, Nidda 47.2.

**זמן** וזמן. *Deinde sumitur & pro Loco, in quo certo tempore convenitur, ut & מועד sumitur: ut, במשכן זממא.* In tentorio conventus, vel Concilii, Hebraicè **זמן** וזמן. Vocati Concilii, qui ad conventus & concilia, ceu primores, vocari solent, ibid. v.16. **זמן** וזמן. Civitas solennitatis nostræ, Jefa.33.20. Hebr. מועדנו.

**זמן** וזמן. *Præterea usurpatur etiam pro Tempore Grammatico: Tempus præsens, עבר Præteritum, עתיד Futurum.*

**זמן** וזמן. *Temporalis: זמני ומתנוועע.* Deus benedictus non est temporalis & mobilis, aut motu variabilis: **זמן** וזמן. Res particulares & temporales: **זמן** וזמן. Specifica, non temporalia. **זמן** וזמן. Prioritas temporalis.

**זמן** וזמן. *Parare, Preparare, Destinare: Citare, Invitare, Convocare, Congregare ex conducto, & ad certum tempus vel locum.* **זמן** וזמן. Quos Dominus invitat, Joel 2.32. **זמן** וזמן. Et præparavit populum, Hebr. וקדש, Exod.19. v.14. **זמן** וזמן. Populum invitavi ad convivium, 1.Sam.9.24. **זמן** וזמן. Quum nondum prodiisses in mundum, præparavi te, Jer.1.5. **זמן** וזמן. Et Eleasarum filium ejus destinarunt ad observandum arcam Domini, 1. Sam.7.1. **זמן** וזמן. Et nos non invitavimus eum, 1.Sam.20. v.26. **זמן** וזמן. Parant contra eum bellum, Indicunt ei bellum, Mich.3.5. **זמן** וזמן. Præparatus est pro omnibus viventibus, Jobi 30. v.23. **זמן** וזמן. Etiam domus sepulchri non est præparata ei, Eccles.6.3. **זמן** וזמן. Ego præcepi præparatis meis, Jefa.13.3. **זמן** וזמן. Vocat invitatos suos, Soph. 1. v.7. **זמן** וזמן. Quæ præparatae, destinatae sunt toti Israeli, Jefa.20. v. ult. **זמן** וזמן. Præparate, Instruite contra eam facientes bellum, id est, bellatores, milites, Jerem.6.4. **זמן** וזמן. Parate, indicite conventum, convocate cætum, Joël.2. v.16. **זמן** וזמן. Et præparabo verbum meum tibi illic, Exod.25.22. & 30.6. **זמן** וזמן. Præparabis eos hodie & cras, Exo.19.10. **זמן** וזמן. *Particip. passiv. Pebil,* Et

Et esto paratus in crastinum, Hebr. היר נכון, Exod. 34. v. 2. *Plurale*, הוּ וּמִינֵן, Estote parati, Hebr. נְכוּנִים, Exod. 19. 15. *Et ex altera significatione*, אֲכָלִין וּמִינֵיא, Comedent invitati, 1. Sam. 9. 13. אֲכָלִין וּמִינֵיא In capite invitatorum, ibid. v. 22. *Ex Pyhal Particip.* אֲנִי מוּזְמָן לְתֵהּ לְמַסְעוֹר עִם מַלְכָּא, Ego sum invitatus ad eam ad prandendum cum rege, Esth. 5. 12. אֲתֵר מוּזְמָן לְכַפְרָא עַל עַמִּיה, Locus paratus ad expiandum pro populo suo, Thr. 2. 6. מִן אֲתֵר מוּזְמָן לְהוּן בְּגֵהֶנֶם in gehenna, Jobi 2. 11. *Ithpabel*, אֲדוּרְמֵנוּ כָּל מַלְכֵיא, Et convenerunt omnes reges illi, Jos. 11. 5. אֲדוּרְמֵנוּ אֱלֹהֵן אִם אֲדוּרְמֵנוּ Nisi inter se convenerint, Amos 3. v. 3. מוּזְמָן מַלְאָכָא חַדְיָא, Præparatus est angelus quidam, Jobi 33. 19. *Plurale*, דְּמוּזְמָנִין, Qui præparant, sanctificant se, Jesa. 66. 17. *Imperativus*, אֲדוּרְמֵנוּ לְמַהֵר, Præparate vos in crastinum, Numeror. 11. 18. & Jos. 3. 5. *Infinitivus*, וְגֵבֵר לִית בְּאַרְעָא, Et vir nullus est in terra, qui conveniat, congregiatur nobiscum, Genes. 19. 31. in Targ. Hierosol. *Apud Rabbinos & Talmudicos*, אֲדוּרְמֵנוּ נוֹדֵמֵן לוֹ אֲדָם אֲחֵר Obveniebat ipsi homo quidam: Nisi quod sic obvenierit ipsi in os per spiritum Sanctum, Kimchi Psal. 25. in principio: מַלְאָכֵי חֶבְלֵהּ נוֹדֵמֵנוּ, Tres Angeli perditionis convenerunt Doegum, Sanhedrin folio 106. 2. *Ex Aphel*, אֲדוּרְמֵנוּ מַלְאָכֵיהּ לְקַבֵּד, Ipse præparabit angelum suum ante te, Genes. 24. 7. in Jon. Hebr. מִיֵּשֶׁלַח, Et vocabis, invitabis Isai ad convivium, 1. Sam. 16. 3. *In hac conjugatione Rabbinis est usitatissimum*: אֲדוּרְמֵנוּ לְרֵינָא, Citavit illum in judicium, Nedar. fol. 50. 2. Sic, מוּזְמִינִין לִיה לְרֵינָא, Citant eum ad judicium, Moed katon fol. 16. 1.

אֲדוּרְמֵנוּ *Invitatio ad convivium*, Jesa. 25. 6.

אֲדוּרְמֵנוּ. *Sic vocantur tres & plures ad mensam prandendi causâ sedentes, inter quos unus, veluti paterfamilias, aut dignior aliquis Rabbi hospes, si adsit, consecrationem & preces mensæ clarâ voce recitare cogitur. Si duo tantum sunt, quisque submisse per se orat. In Sacris plenitudo conventus vocatur מִנְיִין, & constat decem personis & pluribus, non autem paucioribus. Sic ad בְּרַכַת הַמִּזוֹן consecrationem cibi dicendam requiritur, id est, Præparatio trium ad sumendum cibum.*

אֲדוּרְמֵנוּ. *Tinctura, aqua cum fursure cocta, quâ tinctores utuntur. Hac in festo Paschatis uti prohibitum, quia aliquid farinæ immixtum, quæ omnis fermentata eo festo prohibita, Pesach. cap. 3. folio 42. 2. In glossa R. Mosis scribitur אֲדוּרְמֵנוּ. Sic referendum esset ad זֶמֶן, & ךְּ esset servile. Et in Gemara Hierosolymitana scribitur, quasi esset זֶמֶן.*

אֲדוּרְמֵנוּ *Citatio ad judicium*: פְּתָקָא דְּהוּמְנָא Libellus citationis, Kiddusch. fol. 70. i. Item *Præparatio*; in Kimchio Joel. 3. v. 18.

אֲדוּרְמֵנוּ *Pfallere, Pfallendo laudare & predicare, Canere: Infinit.* אֲדוּרְמֵנוּ Ad pfallendum, Ecclef. 2. 8. *Futur.* אֲדוּרְמֵנוּ Et nomini tuo pfallam, Psalm. 18. 50. *Elias observavit, verbum Hebraeum אֲדוּרְמֵנוּ in Targum semper reddi per שבח Laudare, exceptis aliquot locis ex Psalmis; ubi retinetur.*

אֲדוּרְמֵנוּ *Cantor, Musicus, Psalter.* *Plurale*, אֲדוּרְמֵנוּ Cantores, Efrae 7. 24. אֲדוּרְמֵנוּ אֲדוּרְמֵנוּ Cantores & Cantatrices, psalteria, Ecclef. 2. 8.

אֲדוּרְמֵנוּ *Psalmodia; Musica, Cantus, Cantio:* אֲדוּרְמֵנוּ *Instrumenta musica*, Amos 6. 6. אֲדוּרְמֵנוּ *Idem*, Ecclef. 2. 8. אֲדוּרְמֵנוּ *Sicut cantio organorum*, Ezech. 33. 32. *Plural. cum Affix.* אֲדוּרְמֵנוּ *E domo cantionum ipsorum*, Thr. 5. 14. *Apud Talmudicos*, אֲדוּרְמֵנוּ *בביתא חורבא בסיפא, Musica in domo; vastatio in fine: vel potius, in limine*, Sota fol. 48. 1. *Ibid.* אֲדוּרְמֵנוּ *נשי פריצותא: זמרי גברי ועני נשי ונשי כאש בנעורת: Si canant viri, & respondeant mulieres, est impudicum: Si canant mulieres, & respondeant viri, est velut ignis in stipula: זמריא* *Musica instrumentalis: זמריא דפומא* *Musica vocalis*, Gittin fol. 7. 1.

אֲדוּרְמֵנוּ *Psalteria*, 1. Reg. 7. 50. Jer. 52. 18.

אֲדוּרְמֵנוּ *id est, Dominatores, שוטרים, Vel, Illusores, Irrisores, ליצנים; juxta Baal Aruch*, Schab. fol. 145. 2.

אֲדוּרְמֵנוּ *Crepitus ventris, Fætor, Odor malus ventris; sive flatus emissi ex ventre. Sic explicant illud Ezech. 8. 17. per רֵיחַ רָע, item מַלְמֵטוּרָא Sternutationem infernam. Crepitus vocatur אֲדוּרְמֵנוּ *Sonus musicus, ignominie causâ, quasi dicat, אֲדוּרְמֵנוּ *Musicam exercent, Pfallunt mihi flatu sive spiritu exeunte ex podice*, R. Salomon & R. David hoc loco. Sic amplius, אֲדוּרְמֵנוּ *Repletur venter ejus flatu, & emittit crepitum*, Aruch in תרו.**

אֲדוּרְמֵנוּ *Putare, Amputare vites: זמור* *Putatio: זמורה* *Surculus, Palmes*, Schabbas fol. 155.

אֲדוּרְמֵנוּ *Smaragdus, Lapis pretiosus: זמרנד* *Et vasa Smaragdina*, Proverb. 25. 12. in Regiis. *Scribitur & cum & ab initio אֲדוּרְמֵנוּ* *Smaragdi*, Exod. 28. 18. In Targ. Jonathæ scribitur אֲדוּרְמֵנוּ. Sic Num. 2. 10. & Cantic. 5. 14. *At Jobi 1. 15. est nomen proprium Regionis, quæ Hebraicè dicitur אֲדוּרְמֵנוּ Sabæa*, Sic Jobi 6. 19.

אֲדוּרְמֵנוּ *Fus, Fus esculentum*, Nedar. fol. 55. 2. R. Salom. ibi exponit Gallicè אֲדוּרְמֵנוּ *Saulmure, id est, Muria, fassamenti genus. Sic Berach. fol. 36. 1. Est à Græco ζωμύς.*

ptivorum, Taanith fol. 22.1. In Aruch scribitur זנרוקמ.

**זנר** Scortari, Fornicari. Præteritum, זנרתי Et scortata fuerit, Levitic. 21. 9. in Jon. Pabel, זנרתי תמר בלתיך Fornicata est Thamar nurus tua, Genes. 38. 24. Participium, זנרתי מונני בנתכון Fornicantur filia vestra, Ose. 4. v. 13. 14. מנאפין ומנני Fornicantur & scortantur, Jef. 57. 3. Infm. לזנאה בית אברהם Ad scortandum in domo patris sui, Deut. 22. 21.

**זנאי** Scortator, Fornicator, apud Rabbinos. Plurale in Targum, ארי כולהון זנאי Quia omnes isti sunt scortatores, Jer. 9. 1.

**זנאי** Scortum. Plur. מונתא, Ezech. 23. 44.

**זנאי** Scortum, Meretrix: זנאי זנאי Mercedem meretricis, Deuteron. 23. 18. Alibi, זנאי זנאי Mich. 1. 7. Joel. 4. 3. זנאי זנאי Fovea profunda est meretrix, Proverb. 23. 27. זנאי זנאי Verbum, Sermo meretricis, Prov. 6. 26. Plur. זנאי זנאי Cum scortis congregantur, Hof. 4. 14.

**זנאי** Scortatio: זנאי זנאי Scortatio & vinum, Hof. 4. 11. זנאי זנאי Mulier errans per scortationem, Levitic. 21. 9. in Jon. זנאי זנאי Tamquam dominorum scortationis, Job. 36. v. 14. Hebr. זנאי זנאי Cum meritoriis: זנאי זנאי Nam illud scortatio est, Hebr. זנאי זנאי Flagitium, Jobi 31. 11. זנאי זנאי Appropinquant persequentes scortationem, Hebr. זנאי זנאי Psal. 119. 150.

**זנאי** Zizania, species tritici degeneris, sic dicti, quod scortando cum bono tritico, in pejorem naturam degenerat: זנאי זנאי Triticum & zizania non sunt heterogena, diversa genera; Kilaim cap. 1. Glossa in Mischnajoth parvis; זנאי זנאי est species tritici mali, ex significatione זנאי זנאי Scortandi: nam quando scortata est terra tempore diluvii, seminaverunt triticum, & produxit (terra) hanc speciem. Bartenora, זנאי זנאי vocatur Arabicè זנאי זנאי: & non sunt heterogena: nam cum corrupissent homines diluvii viam suam, terra quoque adulteravit fructus suos. Fuerunt ferentes triticum, & terra produxit zizania. Rambam, זנאי זנאי est species tritici, qua in terra mutatur in natura sua, unde vocatur זנאי זנאי, eò quod recedit à via recta, sicut: זנאי זנאי Cor ipsorum adulterinum, Ezech. 7. 9. In Talmud Hierosol. in Gemara: זנאי זנאי est species tritici, sic dicta, quod fructus adulterini fiant, degenerent. Legitur & in Terumoth cap. 2. ubi Bartenora in lingua vernacula explicat זנאי זנאי, & dicit, non comedi ab hominibus, sed reservari pro columbis. In Jalkut Numer. fol. 203. 1. Similis hæc res est regi carnali, qui horrea multa habebat, & omnia erant

**זו** Species. In Targum pro Hebræo זון usurpatur: זון Producing fructum juxta speciem suam, Hebr. זון Genes. 1. v. 11. Sic זון Hebr. למינהו, v. 12. Plurale, זון זון Omnes species musicae, omnis generis instrumenta musica, Dan. 3. 5. Plurale absolutum legitur Hebraicè, זון Species aromaticæ, 2. Par. 16. v. 14. Elias thema facit זון. Apud Talmudicos in trito adagio usurpatum legitur זון מלא בריסיה זון בישוי Plenus venter, omnis generis mala, Berach. fol. 32. 1. Abundantia auri apud Israëlitas, procreavit ipsis vetulum aureum. Sic cibi & potus copia proterviam generat. Luxuries & crapula, scortationis & multorum peccatorum causa est. Vitulus faginatus adversus proprium dominum recalcitrat.

**זנב** Cauda, Hebr. Unde in Regiis legitur זנב זנב Caudam suam, Jobi 40. 12. Metaphoricè, Extremitas cujusque rei: זנב זנב Cauda, id est, extremitas botri, Glossa, סופו, Okezim, cap. 1. זנב זנב Cauda agminis vel exercitus. Sic explicat Kimchi זנב זנב Jef. 7. 4. Item Res aliqua superflua & dependens instar caudæ. Hinc est illud, זנב זנב Venit Gabriel, & fecit ei (Vasthi reginæ) caudam, Caphthor uphærach fol. 75. 1. Glossa dicit; Est species morbi, accrescens quandoq; ad magnitudinem spithamæ.

**זנב** Decaudare, id est, Caudam amputare: Cauda autem pro quavis extremitate caudæ simili sumitur. Apud Talmudicos, זנב זנב Qui decaudat in vitibus, id est, extremitates palmitum amputat, ut paulò ante vindemiam fieri solet, Scheviith cap. 4. Sic Hebraicè, זנב זנב Et decaudavit, id est, extremam partem agminis cecidit, Deut. 25. 18. Vide & Jos. 10. 19. זנב זנב Cupivi amputare, id est, interficere eos, להרוג, ut glossa habet, Beresch. rabba sect. 74. circa finem.

**זנבילא** Vide in seq. voce.

**זנבילא** Nomen arboris sive ligni pretiosi, quo Salomon usus in exstructione templi. Unde in Targum, זנבילא זנבילא היכל קודשא בנא ליה שלמה מלכא מן אילני זנבילא Templum sanctum exstruxit sibi Salomon rex ex arboribus Sangebhila, Cantic. 3. 9. Cedri speciem putant quidam fuisse. Elias scribit, esse quod vulgò dicitur זנבילא זנבילא, quod videtur esse זנבילא זנבילא. Intelligit ligni rubri genus. Apud Talmudicos est Zingiber Zingiber, זנבילא זנבילא: זנבילא זנבילא Zingiber recens Pefach. fol. 42. 2. Vide & Joma fol. 81. 2. Schabbas fol. 65. 1. Scribunt & sine Gimel זנבילא זנבילא Zingiber aridum, Ammude golah folio 108. Sic etiam vocant Arabes, Persæ & Turcæ Zingiber.

**זנבילא** Custos, Præfectus carceris sive ca-

erant coinquinata, & plena זונן Zizaniis, & non curabat eorum numerum, &c. Glossa, ורעוניהם Semina nigra, quæ reperiuntur in specie vel frumento tritici. Desumptum est ex Tanchuma. Baal Aruch scribit, esse semina parva nigra, tritico permixta. In Bereschit rabba sect. 28. אף הארץ זנתה היו זורעין לה חטין ומסקא זונן. Etiam terra scortata fuit. Serebant in eam triticum, & produxit zizania: אילין זוניא מדריה דמבולא. Ista zizania inde à sæculo diluvii fuerunt, Ibidem. An hæc eadem sit vel vox vel species cum Zizania apud Evangelistam, Matthæi cap. 13. quærant alii.

זנז Hithpabel Participium, מורנוזן ברבר, id est, Balbutiebant, Irridebant, Cholin fol. 48. 1.

זנז Citat Aruch ex Vajikra rabba sect. 20. למלך שהיה משיא בתו אירע בשושבינות דבר. Delictum, Crimen capitale. Idem monet, alia exemplaria habere דבר של שמצא. In mea editione est, זיטימא.

\* זון Vide Inprà in זנס.

זנק Effluere, Exstillare, Effundere: De ea quæ effundit, scil. sanguinem, Nidda fol. 59. 2. Sufficit, si effluere faciat sanguinem; fortiter scil. respirando, ut faciunt bestia inter mactandum, quando ipsis guttur abscissum est, & si per vim ejiciunt sanguinem, Cholin fol. 37. 1.

זנוק Fluxus, Effluxio, idem quod קילוח Talm. Dolium, quod positum est sub effluxione, eruptione aquarum, Sevach. fol. 25. 2.

זניקא Cisterna arida, cujus aquæ sunt exsiccate, q. d. בור זה נקי. Cisterna hæc est vacua, Schabbas fol. 77. 2.

זנויקא Sumptus, Impensæ, Talm. שקול אויניקא. Accipe impensas, & fac totum illud, Bafrâ fol. 6. 2. Munsterus scribit זנויקא pravè; propter literas quiescentes infertas; & explicatio in Aruch חוצאת חוצאת pravè quoque explicatur Prominentia (quasi Exitus) edificii. Valet id, Impensæ, Sumptus.

זנויקא Damnum, Esth. 7. 4. in Ven. Pravum pro זנויקא.

זנר Zona, Cingulum, Cinctura, זנויקא, Hebr. זנר, Prov. 31. 14. Talmudici dicunt, per commutationem זנויקא: vide illic. Plurale זנויקא: & formâ femininâ, זנויקא, Zonæ: & formâ femininâ, זנויקא, Cingula accingebant, Medrasch tehillim fol. 44. 1.

זערה Hinc mendosè זערה Proverb. 7. 6. in Venetis, pro quo rectè in Regiis זערה. Similiter Proverb. 12. 21. mendosè זערה.

זערה Magnates: ושאיר זעטוטיך ועמא דארעא Et reliqui magnates tui, & plebs terræ, Cantic. 6. 4. Citat & Elias ex Targum Hierosol. Exod. 24. 11. pro Hebræo זערה, quod ibi Magnates, Optimates significat. Illud Targum in editione Veneta hodie non est. In Tractatu Talm. Sopherim scribitur per זערה: sed communior scriptura per זערה. Sic in Megilla fol. 9. 1. ubi citantur loca ex Exod. 24. v. 5. 11. & dicitur, quod LXX. profuerint זערה pro זערה, & pro זערה similiter זערה. Quid si veritas Minores, Plebejos, ex significatione זערה de quo supra?

זערה Indignari, Irasci, Perturbari, Hebr. Hinc in Targum, Turbulenter agit procella valdè, Hebr. זערה Psal. 50. 3. Rab. Et aspectus vultus ejus indignabundus est, R. Sal. Levit. 26. 16.

זערה Ira, Indignatio: זערה דמלכא Indignatio Regis, Prov. 19. 12.

זערה Idem: זערה Indignationem tui, Hebr. זערה Pavorem tui, Deut. 2. 25. Alii legunt זערה, vel זערה, quod rectius videtur. Nam זערה nunquam aliàs respondet Hebræo זערה.

זערה Tempestas, Spiritus sive Ventus tempestuosus, Turbo, quasi Irata tempestas. In Jobo, Psalms & Proverbis pro Hebræo זערה frequens: זערה רבתא Ventus maghus Jobi 1. 19. א זערה דנחוריה Sicut stipulam coram vento, Psal. 83. 14. זערה תפחלנון In turbine tuo conturba eos, Psal. 83. 16. Hebr. זערה. Elias hic observavit, nunquam aliàs pro זערה usurpatum in Targum legi. In Gemarâ, זערה זערה Quid sunt hic Venti? זערה Turbo, Venti tempestuosi, Berach. fol. 59. 1.

זערה Crocus, Crocû, Saffran, Lev. 15. 19. in Jon.

זעק Clamare, Inclamare, Exclamare: זעק Voce tristi inclamavit, Dan. 6. 20. Et clamant, Exod. 2. 23. & 14. 10.

זער Minui, Diminui, Imminui, Parum, Parvum, Exiguum esse aut fieri: Abbreviari, Decurtari. Sic in Targum pro Hebræis זערה קטן. קטן זערה usurpatum legitur. Præteritum, זערה Et exiguum adhuc erat illud, 2. Sam. 7. 19. זערה Imminuti sunt. Sic legend. Psal. 107. 39. pro זערה. Nâ in Aphel est Activum. Futur. זערה Et si parva fuerit domus, Exod. 12. 4. זערה Imminuitur, Prov. 13. 11. זערה Et non diminuemini, Jerem. 29. 6. זערה Diminuentur, Jesa. 21. 17. זערה Et anni impiorum abbreviabuntur, Proverb. 10. 27. Hebr. זערה. זערה זערה זערה Et activè in Regiis & juxta Aruch, זערה Nam imminuit Joab populum, ubi in Hebræo זערה, & in Targum Veneto זערה Cohibuit, 2. Sam. 18. 16. זערה זערה Minuere, Diminuere, activè.

ve. *Præterit.* **זפער** Qui minuit id est, minus col-  
legit, Numer. 11. 22. *Infinit.* לאזערא מכילתא Ad mi-  
nuendum mensuram, Amos 8. 5. *Et ex forma*  
*Talmudica,* לאזעריה Imminuere eum, Num. 22. 6.  
in Jon. *Futur.* ואזערינו Et minuam eos, Ezech.  
29. 15. **זפער** Minues pretium emptionis e-  
jus, Levit. 25. 16. **זפער** נסות רוחהון Imminuet elationem spiritus ipsorum, Psal. 76. 13. Hebraicè  
יבצור.

**זעיר** *Parvus, Parvulus, Minor, Minimus, Exiguus: Paucum, Parum, Modicum, Paululum:* **זבר**  
Et filius senectutis parvus, Gen. 44. 20.  
**זעיר** פון **זעיר** Filius parvus, 2. Sam. 9. 12. **זעיר**  
Adhuc modicum est, Exod. 17. 4. ubi פון ex a-  
bundanti quasi syllabica adjectio est, ut & aliàs.  
Sic, **זעיר** פון **זעיר** pro Hebræo כמעט Jobi 32. 22.  
**זעיר** לי הכא קליל **זעיר** Exspectate hinc admodum parum,  
Hebr. מעט **זעיר** Perparum, Jesa. 16. 14. Vide &  
Ezech. 11. 16. Hof. 8. 10. Jesa. 10. 25. **זעיר** מיא Parum  
aqua, Judic. 4. 19. **זעיר** **זעיר** *Paulisper, Paulatim,*  
Deut. 7. 22. **זעיר** לכוון An parum est vobis? Nu-  
mer. 16. 9. *Cum Aff.* **זעיר** א' **זעיר** eorum, Je-  
rem. 6. 13. *Plural.* **זעיר** מננין עשרה Et si pauciores fuerint viridomus, domestici,  
numero denario, Exod. 12. 4. in Jonath. *Emphat.*  
**זעיר** עם רברביא *Parvos cum magnis,* Psal. 115. 13.  
*Fœminin.* **זעיר** **זעיר** *Parva, &c.* **זעיר** **זעיר**  
Petitionem unam exiguam, 1. Reg. 2. 2. **זעיר**  
Exspectato me horam exiguam, Gen.  
19. 18. in Jon. **זעיר** **זעיר** *Nomen minoris,* Genes.  
29. 16. *Plural.* **זעיר** **זעיר** *Minora sunt merita mea,*  
Genes. 32. 10. *Emph.* **זעיר** **זעיר** *Animalia par-  
va,* Psal. 104. 25. *Apud Rabbinos,* **זעיר** *Dictio  
parva, id est, monosyllaba.*

לפום **זעירות** **זעירות** *Paucitas, Minoremitas:* **זעירות**  
Juxta paucitatem annorum, Levit. 25. 16. **זעירות**  
Et in paucitate dierum, intra paucos dies,  
Cantic. 2. 17. **זעירות** טוב קדם **זעירות** צדיקיא *Melior est co-  
ram Domino paucitas justorum, id est, parum,  
modicum, quod justus possidet,* Psal. 37. v. 16.

**זעיר** *Et sepius in plurali* **זעיר**, ut Hebraicè  
*Minoremitas, Pueritia:* **זעיר** א' **זעיר**  
pueritia tua usque nunc, 2. Sam. 19. 7. **זעיר**  
pueritia nostra, Jerem. 3. 25. **זעיר** א' **זעיר**  
pueritia mea, 1. Sam. 12. 2. **זעיר** א' **זעיר**  
Hæc est via tua a pueritia tua, Jerem. 22. 21. **זעיר** א' **זעיר**  
ipforum, Jerem. 32. 30. & 48. 11.

**זפא** *Pix:* **זפא** *In picem,* Jesa. 34. 9. Vide etiam  
infra **זפת**.

**זפלא** *Moneta antiquæ genus:* **זפלא**  
1. 8. in secundo Targum.

**זפף** *Hinc* **זפף** *Canthari pi-  
cati, idem quod* **זפף**, ut videtur, Abho-  
da fol. 33. 1.

**זפק**, *Ingluvies, Vesica gutturis in avibus,*  
Germ. *Kropf:* **זפק** *Et auferet in-  
gluviem ejus,* Hebr. **זפק**, Levit. 1. 16. *Rabbini  
dicunt* **זפק**. Sic scribit R. D. 2. Reg. 6. 25. ad vo-  
cem **זפק**: *Parens meus p. m. dicit esse*  
**זפק** *id quod est in vesica gutturis co-  
lubarum.*

**זפרא** *Uter utris, pellis quâ vinum aut oleum  
defertur:* **זפרא** *Produxit ut-  
rem quendam repletum vino,* Zohar in Num.  
col. 299. Arabicè **זפרא** id est, נאר.

**זפתא** *Pix, Hebr. זפת* Exod. 2. 3.  
*Apud Talmudicos,* Non accendunt lu-  
men Sabbathi, לא **זפת** ולא **זפת** neque pice, ne-  
que cerâ, Schab. cap. 2. in Mischna.

**זפת** *Pice obducere:* **זפת** *Picant na-  
ves:* **זפת** *Vaspicatum.*

**זפת** *Picator, Picarius, pice obducens vasa, vel,  
picem faciens:* **זפת** *Succinctum pica-  
riorum,* Mikvaoth cap. 9.

**זקט** *Herbanomen, Guido ex Zohar.*

**זקן** *Senescere, Confenescere:* *nominaliter* **זקן**.

*Apud Talmudicos,* סנדל של זקן העשוי לכבודו  
Sandalium senis factum ad honorem ejus, id  
est, ad involucra mortualia, ut eo induatur in se-  
pulchrum, Jevammoth fol. 104. 1. Sic in Me-  
nachoeth, טלית שעשאה הזקן לכבודו Tallis quod fe-  
cit senex ad honorem suum, id est, ad mortem  
suam, fol. 41. 1. *Latè Rabbini sumitur, imprimis*  
**זקני** *Avus meus:* **זקני** *Avus, Avia:* **זקני**  
*Avia mea.* **זקני** *Consenuit judi-  
cium.* In Gemara, **זקני** *אומרי* **זקני** *ממונות נודקן הדין ואין*  
Dicunt in Judiciis pecuniariis, **זקני** *נפשות נודקן הדין*  
Consenuit judicium, sed non di-  
cunt in judiciis capitalibus, **זקני** *אי*  
Quid est, Consenuit judicium?  
**זקני** *An debeo dicere, Senuit judi-  
cium? (hoc est difficile, profundum; vel infir-  
mum, debile est judicium, ac proinde cunctan-  
dum in eo.) Alius dixit idem esse quod*  
**זקני** *Sapiens est judicium (hoc est, satis super-  
que id jam à nobis est ultrò citroque examina-  
tum & excussum, neq; licet alteri id evertere vel  
imminuere)* Sanh. fol. 42. 1. Vide ibi ulterius, &  
apud Majemon. in Sanh. cap. 9. sect. 2. ubi Joseph  
Karo in Keseph Mischna scribit, **זקני** *hæc ulteriori  
adhuc consideratione opus habere. Vide etiam*  
Constant. L'empereur. in **זקני** *שבילי הרעות* fol. 132.  
**זקני** *Si consenuerit populus tuus,*  
Talm. Hieros. Berach. in fine, **זקני** *אם*  
**זקני** *Si debilitata fuerit Synagoga Israëlis in præce-  
ptis, כוקנה חלושה. Sicut anus debilis. In Hiphil*  
**זקני** *כל זמן שמזקנין מוסיפין גבורה. ואלו הן דג ונחש*  
**זקני** *Tria quando senescunt, fiunt fortiora;*  
nempe

nempe, Piscis, Serpens, & Porcus, Schabbas fol. 77.2.

זקנתא *Senectus*: ער זקנתא וסיבותא Usque ad senectutem & canitiem, Psal. 71.18.

זקן *Barba*: זקן העליון Barba superior, oris. זקן התחתון Barba inferior, nempe מקום של אותו מקום, vide in Nidda cap. 6. in Misna. זקן מנדל Alens barbam: משחית הזקן Corruptens, id est, radens, detondens barbam.

זקף *Levare, Elevare, Attollere, Erigere, quomodo & Hebraicè sumitur, Psal. 145.14. & 146.*

8. *Li Targum usitatus est, & pro Hebræo נָשָׂא usurpatur. Item Crucifigere, In crucem agere, attollere: Suspendere, ex illo Esra, וְתִמְחָא עֲלוּהוּ Et in erecto (ligno) deletur, id est, suspendatur, Esra 6.11.*

Hinc, זקפו ית הזן Et suspenderunt Hamanem, Esth. 7.11. in secundo Targum. *Præterit. זקפה*

זקפתא Et erexit eum in statuum, Gen. 31.44. *זקפתא*

זקפתי Et existi instar monocerotis cornu meum, Psal. 92.11. *זקפתי*

זקפתני Quia existi me, Psalm. 30.2. in Regiis. Veneta habent ex Aphel, unde præferenda prior lectio. *זקפתני*

זקפו Quia excelsi sunt, Jobi 22.12. Hebr. רָמוּ. *זקפו*

זקפה *Suspendens terram super aquas, Jobi 26.7. Pebil, זקפה*

זקפתי *Attolunt flumina, Psal. 93.3. melius legeretur, זקפתי*

זקפתי *Attolle oculos tuos, Jerem. 3.2. Futurum, זקפתי*

זקפתי *Suspendantur in patibulo, Hebr. יתלו, Esth. 9.13. Ithpebal Præterit. זקפתי*

זקפתי *Etiam erigebatur, Gen. 37.7. Sic legitur זקפתי*

זקפתי *Exaltata est, Psal. 139.6. in Regiis. זקפתי*

זקפתי *Nos autem erecti fuimus, Psal. 20.9. Infm. זקפתי*

זקפתי *Cum attollit se super folio judicii, cum illud conscendit, Jobi 13.11. Imperativ. זקפתי*

זקפתי *Exaltare Domine in virtute tua, Psal. 21.14. Formam Aphel vide supra.*

*Apud Talmudicos Proverbium antiquum: דאריז*

*Cui est suspensus in familia sua, ne dicat alteri, Suspende mibi piscem hunc, Bava metzia fol. 59.2. Nam Suspendii vox semper ipsi ignominiosa est. Si ignominiosa vocabula non commemoranda, multò minus vitia & crimina in aliis reprehendenda, quæ sibi vel suis adhærent.*

*In materia Juridica de Mutuo, alium quoque usum hoc Verbum apud Talmudicos obtinet: ut; Si Israëli-*

*ta à Christiano pecunias mutuo acceperit pro usura, & suspenderit (Christianus) illam (usuram) ei in mutuum, hoc est, elapso termino, rationibus initis, usuram cum sorte capitali in unam summam & obligationem contraxerit, &c. Bava metzia fol. 72.1. Item,*

Quando dimittit septimus annus debitum instrumenti dotalis? Raf dixit, משתפגום ותזוקף, quando ruptum est, & summa illa dotis cum mutuo in unam summam est contracta, Gittin fol. 18.1. Sic in Majemone, in הלכות שמטה cap. 9. Mulctæ ejus qui per vim, aut per blanditias stuprum puellæ intulit; item ejus qui diffamavit virginem, non dimittuntur anno septimo, ואם וואם quod si verò retulerint eas in mutuum, dimittuntur.

זקפו *Erectus, Procerus, Fortis, Robustus*: ובעקבו Et in fine populi (in extrema acie) constituebant homines erectos, grandes, robustos (qui scil. custodiebant, ne quis fugam arriperet) Sota cap. 8. in Misna.

זקפתי *Erectio*: וזקפתהוון Et erectionem ipsorum intuere, Thren. 3.63. *Item Crux, Patibulum:*

זקפתי *In patibulum quod erexit sibi ipsi, Esth. 7.10. in Targ. sec. Apud Talmud.*

זקפתי *Stabat sub patibulo & flebat, Bava metzia fol. 83.2.*

זקפתי *Elatio, Illatio, Impositio*: זקפתי *Impositio mutui sive debiti, R. Sal. Amos 5.11. Vide supra in Verbo, in usu Talmudico.*

זקפתי *Erectio, Elatio, Altitudo*: זקפתי *Custodi super elevatione labiorum meorum, Psal. 141.3. זקפתי*

זקפתי *Si ascendet usque in cælum erectio, altitudo ejus, Jobi 20.6.*

זקפתי *Elatio*: זקפתי *Elatio manuum mearum, Psal. 141.2.*

זקפתי *Suspensio, Crucifixio.*

זקפתי *Pollex*: זקפתי *Pollex manus dexteræ, Pesach. fol. 110.1.*

זקפתי *Strigilis, Metzia cap. 4. in fine.*

זקפתי *Mundare, Purgare, Expurgare, ut & Hebraicè: זקפתי*

זקפתי *Expurgatù septem vicibus, Hebr. זקפתי, Psal. 12.7. Plural. זקפתי*

זקפתי *Quæ purior est argento, Psal. 68.31. Pabel Futurum,*

זקפתי *Et expurgabit eos veluti aurù, Malach. 3.3. Partic. זקפתי*

זקפתי *Quam argentum, quod purgatum est septem vicibus, Cantic. 1.11.*

זקפתי *Secundo Ligare, Colligare, Vincire una: Copulare, Coniungere se, Coniungi, Adhærere, Adjungi, quod de Copula maritali usinpatum Coire significat: Obligare.*

זקפתי *Et reges ipsorum vincti fuerunt, Jesa. 60.11. Kimchi exponit,*

זקפתי *vincti compedibus. Sic apud Rabbinos, העושין פירות יהו זקפתי*

זקפתי *Qui ferunt fructus, erunt colligati sive conjuncti illis qui non ferunt fructus, Menach. fol. 27.1. זקפתי*

זקפתי *Adjunctus erat mihi: זקפתי*

Ut essent adjuncti regno: Non autem copulati estis istis, non opus est vos istis adherere & niti. *In materia Matrimoniali de Jure Leviratus*: Hic obligat uxorem ejus (fratris defuncti) ad Levirationem, jus habet eam cogendi, ut sibi nubat, Majem. Hilch. cap. i. Mulier obligata leviro, quæ tenetur ei nubere, vocatur אשה ראויה Ibidem. Vide & infra in זיקא. *Niphal*, אינו Non conjungitur mihi ulla in re: כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין Non fuerunt copulata nisi cum suo compari: מלאכי השרת נוקקין לזו Quicunq; petit necessitates suas linguâ Aramicâ, Angeli ministerii non adjungunt se illi, ut scilicet preces ejus in conspectum Dei deferant, Schab. fol. 12. 2. מי מטיל כסותו בין Quis projiciet vestem suam inter leonem & leonem, quo tempore coeunt invicem? Sanhed. fol. 106. 1. Væ illi qui se interponet vel opponet inter Deum & populum suum, quando Deus eum liberaturus est. Jumenta & bestię conjunguntur sive coeunt cum illis, quæ non sunt sui generis, *Hithpabel*, הווקק להם Conjunge te illis, Aggredere illos bello, Sanh. fol. 95. 2. Et non copulabo me tecum amplius, R. Sal. Nah. i. 12.

Tertiò *Opus habere, Necessè esse vel habere, vel Oportere*: Ego autem necesse habeo sustentare domesticos meos, Genes. 30. 30. in Targ. Jon. *Apud Rabbinos*, זקוק אתה Necesse habes, cogere explicare sic: *In Hithpabel*, הווקקוהו הווקקוהו לכווא כאן Coegerunt & impulerunt eum venire huc. *Hophal*, הווקקוהו Necesse est dicere sic vel sic, quod cõmuniter dicitur צריך צריך: Sic, הווקקוהו Opus habemus cognoscere profunditatem ipsorum: לפיכך הווקקו לטהרתו צפריים Idcirco necessariæ sunt ad mundationem ejus (leprosi) aves, R. Sal. Levit. 14. 4.

כל שיש בו *Ligatio, Obligatio, Necessitas*: זיקא Omnis res in qua est obligatio vel necessitas oblationis, de qua oportet dare oblationem, Bechor. cap. 4. in Misna. Bartenora explicat שייכות, Rambam. *In materia Leviratus, in specie vocatur זיקא apud Talmudicos* Jus Leviri, quod nempe habet erga fratris defuncti uxorem, q. d. Vinculum, quo ipsa leviro suo est obligata, Jevam. fol. 17. 2. Majemon in הלכות יבום cap. i. Vide etiam suprâ in זיק.

לזקין דנהש *Compedes, Vincula, Ligamenta*: At compedes æreas accesserunt, 2. Samuel. 3. 34.

Utrarii, portantes utres vini, aquæ vel olei.

*Oritur ex זיק Uter, de quo suprâ.* Mikvaoth cap. 9. Hinc fortè rectius diceretur זקא Uter, זקין.

Et זקוקין ממרכבת יקרירה נפקין *Scintilla*: Scintillæ è curru gloriæ ejus egrediebantur, Habac. 3. 4. בערא זקוקי אשה Veluti ignis ardens & scintillæ ignis, Exod. 24. 17. in Targ. Jon. *Apud Rabbinos*, זקוקין די נור מפומיה דרב Et egrediebantur scintillæ ignis ex ore Raf in os Rabbi, & vicissim ex ore Rabbi in os Raf, Cholin fol. 137. 2. Glossa, נושאין ונותנין בתורה. Sic ferè de doctrina seu ministerio duorum testium Apocalyp. 11. 5. dicitur, אֲנִי וְרֵעִי אֵלֶיךָ וְנִבְּרָנוּ אֶת הַיָּם וְאֶת הַיַּבָּשָׁה.

כהרין *Salire, Subsillire, Resillire, Resultare*: Sicut gallus de loco in locum saltitat, subsillit. Sic citatur in Aruch ex Vajikra rab. sect. 5. sed in nostris libris non ita legitur. עד שהיו אחיו הכהנים נוקרים בבת ראש Usque adeò ut fratres ejus facerent dotes resultarent occipite suo retrorsum, Joma fol. 38. 2. ut scilicet fieri solet in subita consternatione, aut metu, vel viictus, sonitus, & similis rei. *Ex Ithpehal*, וואל איזיקר Et ivit subsilliens, scilicet lætitiæ causâ, Gittin fol. 57. 1. Ne subsillire possit hædus, Eruvin fol. 16. 1. Sic, כרי שזיקר Ut resillire possit in eo hædus occipite suo, id est, liberè, Succa fol. 14. 2. אודקרה Si supina jacuerit vel ceciderit, Nidda fol. 17. 2. In præcedentibus exemplis בַּת ראש videtur esse Occiput.

*זקתא, זקתא, זקתא Stimulus, Aculeus, Baculus, Virga, pro Hebræo* זקתא, 1. Samuel. 13. 21. זקתא דצערâ, Baculus, Virga afflictionis, Prov. 14. 3. Hebr. חטור, pro quo perperam in Venetis est זקתא. Regia, זקתא. Plural. אסמילין לזקתין. Afsimilantur stimulis, Eccles. 12. 11.

*Nomen bestię que fuit in arca Noæ*, Sanhed. fol. 108. 2.

*Semen*. Sic reperias apud Talmudicos זרע loco זרע, gutturalibus permutatis, aut זרעא pro זרעא, ut alibi dicitur זרעא.

*Fluere, Effluere, Diffluere, Hebr. ut Jobi* 6. זרעא Tempore quo diffluunt. *In Ithpehal*, אודרב זעירא Effundi, Diffluere: זרעא Ut effundatur parum, Joma fol. 78. 1. *Infinitivus*, Ad effundendum. Id in Aruch adducitur in litera Aleph, & à Munstero pravè explicatur.

מן סימנת דזרבנתא *Affluentia, Copia*: thesauris affluentis, hoc est, affluentissimis, copiosissimis, Hebr. מאוצר רב Prov. 15. 16. Scribitur, דזרבנתא. Videtur mendosum esse, pro זרבנתא.

בכוסות שיש להן זרבנות *Fusorium*: Cantharis



tharis quibus sunt fusoria, id est, rostra, fistulae, per quas in pocula infunditur, in Vajikra rabba sect. 5.

**זרן** Propago vitis, idem quod Hebr. זרני, Talm. Hieros. Kilaim cap. 1. Est Arabicum, ut notat Baal Aruch in שיף. Legitur & in Talm. Hierosol. Succa fol. 53. 3. ubi dicitur esse זרן מין אילן Species arboris.

**זרר** Amputare, Resecare, Incidere ramos arborum - superfluos, id est, Collucare arbores, Schebhiith cap. 2. Schab. cap. 12. in Misna, &c. Verbum raborum proprium, ut זרר זרר.

Collucatio. Ibidem.

**זרר** Luxuries arborum virescens, Sarmen- tum, Quisquilie: לולבי זררים Germina, folia sarmentorum; זררין Fasciculi ramusculorum exsectorum: זררין Amputans sarmenta, Schab. fol. 103. 1. In Targum Jonathanis Num. 21. 13. pro Hebræo זרר Et castrametati sunt in valle Sared, legitur; Et castrametati sunt in valle, quae multas producit salices & mandragoras: Item Corium: זרר מנעל של זרר Calceamenti vel solearum genus, Kilaim cap. ultim. Alii legunt זרב, Calceus calefactionis, qui intus obductus est aliquâ remolli, ut pedes calefaciat tantò meliùs, ex significatione Verbi זרב, quod legitur Jobi 6. 17. Est qui exponit Calceamentum ex corio pertinens usq. ad זרר femur. Id videtur esse Ocrea.

Sic citatur in Aruch: In Gemara legitur זרין. Vide mox infra.

**זרדא** Lorica. In Gemara ponitur pro Hebræo זרין Schab. fol. 62. 1.

**זרדא** Cannabis, Cannabina vestis: למידק זרדי Ad comminuendum cannabinum, linteum ex cannabe, ut filum appareat tenue, Metzia fol. 60. 2. זרדא Cannabinum unius afsis, id est, vile, Kethubh. fol. 8. 2. Id alibi scribitur זרדא, ut est in זרדא.

**זרדא** Sorbus, arbor frondosa & umbrosa: זרדא Umbra forbi, Pesach. fol. 111. 2. Kiddusch. 73. 2. Italicè זרדא Sorbolero.

**זרדא** Ventilare, Spargere, Dispergere. In Targum sæpè redditur per זרדא, commutatis pro more זרדא. Attamen Exo. 32. 20. legitur in Onkelo, זרדא על אפי מיא Et dispersit super faciem aquarum, in Targum triplici in octavo. Apud Talmudicos, זרדא והבורר Ventilans & purificans frumentum, Schab. cap. 7. in Mischna.

**זרדא** Limbus, Corona à Cingendo dicta, quomodo verbum Hebraicè exponitur Psal. 133. 3. & 2. Sam. 22. 40. In Targum redditur זרדא, ut suo loco dictum. Jonathan quandoque זרדא retinet. Rabbinus de triplici corona sibi data gloriantur, Altaris, Mensæ & Arcæ. Altaris, id est, Sacerdotii, quam obtinuit

Aharon: Mensæ, id est, Regni, quam consecutus est David. Reges autem in mensa solent divitias & majestatem suam ostentare. Arcæ, id est, Legis Divinæ, quæ reposita fuit in arca, ut peterent eam omnes. Ex Legis autem cognitione oritur sapientia, & corona sapientiæ major coronâ regni. Nam de ea scriptum: Per me (sapientiam) reges regnant. Prov. 8. 15. Verba Hebræa sunt: אמר ר' יוחנן שלשה זרין הן של מזבח ושל ארון ושל שלחן של מזבח זכה אהרון ונטלו של שולחן זכה דוד ונטלו של ארון עדין מונח הוא כל הרוצה ליקח יבוא ויקח שמעיה תאמר פחות הוא תל בי מלכים ימלוכו ר' יוחנן רמי כתיב זר וקרין זר זכה נעשרת לו זר לא זכה זרה הימנו Id est, R. Jochanan dixit: Tres coronæ sunt, Altaris, Arcæ, Mensæ. Arcæ coronam meruit Aharon, & accepit eam: Mensæ meruit David & accepit eam: Arcæ adhuc reposita est, ut quisquis voluerit accipere, veniat & accipiat eam. Ne fortè dicas, vilis ea est: scias de ea dici: Per me reges regnant, Prov. 8. 15. Porrò docuit R. Jochanan, Scriptum est זר (deficiente י) & legimus זר (plenè scriptum cum י). Quod si dignus quis fuerit, fiet ipsi זר Corona: quòd si non mereatur, זר recedet ab eo, Joma fol. 72. 2.

מי משרת הפשתן, Pesach. fol. 107. 1. Glossa, Aquæ macerationis lini.

**זרדא** Ventilabrum, Hebr.

**זרדא** Dispergentes, scil. venti, id est, acres, fortes, ut est Boreas. Quidam pro זרדא accipiunt: alii pro זרדא: זרדא ומכות זרדא Et ex cataractis Arcturi frigus, Jobi 37. 9.

**זרדא** Accingere, Expedire, Munire, Armare: Ster- nere, Insternere, id est, Accingere equum vel asinum, Admonere, Excitare, Incitare, Urgere, Sollicitare: & intransitive, Accinctum esse, Accingere, Expedire se, Festinare, quomodo Hebræo זרדא respon- det interdum. Præterit. זרדא על גבולות רגלי Et festinavit per fraudem pes meus, Jobi 31. 5. זרדא Et accinxit vel armavit brachia sua, Prov. 31. 17. זרדא Et accinxisti me lætitiâ, Psalm. 30. 11. Imperativ. זרדא זרדא זרדא Accinge nunc tamquam potens lumbos tuos, Jobi 38. 3. Sic Jobi 40. 2. זרדא לסיועי זרדא Ad auxilium meum festina, Hebr. זרדא, Psal. 40. 14. Sic Psalm. 38. 23. זרדא Et armavit pueros suos, Hebraicè זרדא, Et fecit ut evaginarent gladios, Genes. 14. 14. זרדא Et instravit asinū suum, Genes. 22. 3. Sic Num. 22. 21. זרדא Et accinxit lumbos suos, 1. Reg. 18. 46. זרדא ולא אתעכביר Accinxi me, Festinavi & non distuli, Hebraicè זרדא, Psal. 119. 60. זרדא לי חילא Et accinxisti me fortitudine, Psal. 18. 40. Partic. זרדא זרדא Accingens se cingulo fortitudinis, Psal. 65. 7. זרדא Qui accingit me cingulo

cum virtute, Pſal. 18. 33. **זרז** Gladius accinctus, 2. Sam. 20. 8. *Plural.* **מורזו חילא** Expediti ad militiam, Num. 31. 5. Sic **זרזו** Ad latus armatorum, Judic. 7. 11. **זרזו** Et accinges eos baltheis, Exod. 29. 9. **זרזו** Juxta tunicam meam cingit me, Jobi 30. 18. **זרזו** Et muniat terram, Hebr. **זרזו** Et quintet, Gen. 41. 34. **זרזו** Et accinxit se, Pſal. 93. 1. *Partic.* **זרזו** Qui accinctus est inter gallinas, Prov. 30. 31. *Imper.* **זרזו** Accinctus esto & praeprate, Jer. 46. 14. Sic **זרזו** **זרזו** Nos autem armabimur, Num. 32. 17. *Apud Rabbinos etiam est Monere, Admonere:* **זרזו** Monent hominem ante opus, & **זרזו** Admonent eum in ipso opere, Raschi Exo. 19. 24. **זרזו** Monens (aliu) ad praeceptum, est quasi ipse praestans praeceptum: vel: **זרזו** Accinctus ad praeceptum, est quasi faciens praeceptum. Studium bonorum operum perinde Deo gratum, ut opera ipsa: **זרזו** Non monent nisi monendum, Maccoth fol. 23. 1.

**זרזו** Accinctus, Expeditus, Sollicitus, Promptus, Strenuus, Alacris, Festinus. *Plurale:* **זרזו** Cursores exiverunt festini, Esth. 3. 15. *Fæmin.* **זרזו** Expeditæ & prudentes, Exod. 1. 19. in Targ. Jon.

**זרזו** Cingulum, Jefa. 5. 27.

**זרזו** Triticum contusum, granum unum in quatuor partes, Pesach. 37. 1. In Aruch citatur per Daleth in fine **זרזו**. Et sic legitur in Talm. Hieros. Nedar. cap. 6. mox ab init.

**זרזו** Excitatio, Incitatio, Exhortatio, Monitio, Sollicitudo, Alacritas, Strenuitas, Promptitudo: **זרזו** Id est, Ubique (in Scriptura) dicitur **זרזו** Praeceptum, id nihil aliud est, quam monitio in praesens & in generationes, vel, eo nihil aliud indicatur, quam alacritas subita, & quæ duret in generationes: vide Deut. 3. 28. Num. 15. 23. Kidduschin fol. 29. 1. R. David scribit alicubi de voce **זרזו**, quod sit **זרזו** Particula exhortandi: **זרזו** Cum festinatione, festinanter, Lev. 9. 8. in Jon.

**זרזו** Cingulum, Vinculum, Talm.

**זרזו** Cingulum, Cingula, Cinctus: **זרזו** **זרזו** Cingulum lineum, Jerem. 13. 1. **זרזו** Et cingulum coriaceum, 2. Reg. 1. 8. *Plurale,* **זרזו** Et fecerunt sibi cingula, id est, Subligacula, perizomata, ex foliis ficuum, Genes. 3. 7. **זרזו** Accincti cingulis in lumbis suis, Ezech. 23. 15. **זרזו** Et abstulit cinctoria ipsorum, Judic. 14. 19.

**זרזו** Ad- *Apud Talmudicos,* העלה זרזו תאנים על בשרו

duxit cingula ficuum super carnem suam centum triginta annis, Eruvim fol. 18. 2. nempe Adam primus: **זרזו** Cingula (asini) Askalonitica, Kelim cap. 23.

**זרזו** Talm. Fasciculus: **זרזו** Fasciculus calamorum sive baculorum, Schab. fol. 8. 2. Jevammoth fol. 101. 2. Glossa, **זרזו**.

**זרזו** Guttæ, Aspersiones: **זרזו** Aspersiones aquæ, Guttæ, Joma 87. 1. id est, טיפים, R. Sal. Pſal. 72. 6.

**זרזו** Lelaps, Canis leporarius, juxta Rabbinos, Prov. 30. 31. in Hebræo. *Apud Talmudicos Sturmus, ein Staar/ avis nigra, unde dictum pro verbiale,* לא להגם הולך זרזו אצל העורב אלא מפני שהוא מינו *Non frustra ambulat sturmus juxta corvum, ideo scil. quia est de specie ejus,* Bava kama fol. 92. 2. Nempe, similes similibus gaudent. Ut aves concolores amant consortia, sic homines similium studiorum & morum. Legitur & in Bereschit rabbah sect. 65. Baal Aruch citat quoque plurale **זרזו** ex Chol. fol. 63. 1. sed in nostris libris nunc legitur pro eo, **זרזו**. Aliter: In Talmud Hierosolymitano Taanis cap. 1. fol. 57. 1. **זרזו** שבועולם זרזו מבקש לנצח זרזו מבקש לנצח זרזו Consuetudo mundi est hæc: iste cupit vincere luctatorem suum (adversarium suum in lucta) & iste cupit vincere luctatorem suum: sed non ita comparatus est Deus, non contendit ut vincat, &c. Glossa, **זרזו** id est, המתאבק עמו qui luctatur cum ipso.

**זרזו** Oriri, Exoriri, Splendere, Lucere, Hebr.

**זרזו** *Apud Rabbinos in Hiphil,* חפנים משוריהו, Grosfi quando oriuntur, Scheviith cap. 4. id est, quando incipiunt excrefcere & maturefcere: Glossa, **זרזו** quando splendent, & corpus ipsorum læve fit. Alibi, **זרזו** Quid est quod scriptum est; **זרזו** Tunc separavit Moses tres urbes trans Jordanem **זרזו**? Deut. 4. 41. **זרזו** דהורח השמש לרוחצן, Makkoth fol. 10. 1. hoc est, **זרזו** Fac ipsis præparationem, commoditatem, ut vivant & liberentur è manu vindicis sanguinis. Alii dixerunt, **זרזו** הורחת השמש oriri fecisti Solem homicidis, id est, **זרזו** preparasti ipsis (locu,) ut vivere possint, & liberari è manu vindicis sanguinis, ut Baal Aruch exponit. *Hinc alii scripserunt,* **זרזו** esse Parare, Preparare.

**זרזו** Ortus, Exortus.

**זרזו** Orientalis. *Fæmin.* מורחית.

**זרזו** Inundatio, Diluvies: **זרזו** **זרזו** Ad protegendum ab inundatione & pluvia, Jefa. 4. 6. **זרזו** Qui custodiuntur ab inundatione, Jefa.

Jesa. 32. v. 2. Hebraicè זרם. Sic & Jesa. 25. v. 4. זרן Auripigmentum, Cholin fol. 82. 2. R. Sal. Exod. 16. 14.

זרנא Species ulceris maligni; Vajikra rabba fol. 185. col. 2.

זרן Vide in מור.

זרן Uter coriaceus: בקטרא Sic uter qui pendet in fumo; P'salm. 119. 83. In Aruch citatur plurale זרנין ex Jobi 32. 19. sed ibi legitur nunc לנין Lagenæ. Apud Talmudicos præterea est Urna, Situla coriacea ad hauriendum aquas, Bava bathra fol. 167. 1. & 58. 11.

זרע Seminare, Serere: minus usitatum in Targum: זרע ישראל Quando seminavit Israël, Judic. 6. 3. לרוח זרע Ei qui ventum seminat, Prov. 8. 7. לזרעו חטין Iis qui seminant triticum, Jerem. 12. 13. זרע וחורן יוכל Seminabo, & alius comedet, Jobi 31. 8. זרע זרוע כל בר זרע זרוע Super omnem sementem seminatum quæ feminatur, Levit. 11. 37. Apud Rabbinos, זרוע Semen ejicere, de semine humano: איש מזרוע תחלה יולדת Si vir primo semine ejiciat, nascitur foemella: si foemina primo semen ejiciat, nascitur masculus, Berach. fol. 60. 1.

זרע זרע Semen, Sementis. זרעה Satio.

זרעיתא Semen, Posteritas, Familia, Cognatio, Stirps, & sic Hebraeo משפחה in Targum respondet: זרעיתא Ex stirpe Dan; Judic. 13. 2. זרעיתא Familia mea est parva, minima, Judic. 6. 15. זרעיתא Et duo ex familia, Jere. 3. 14. זרעיתא Appropinquet per familias, Josuæ 7. 14. זרעיתא Duæ familias, Jere. 33. 24. זרעיתא כנענא Familiae Cananæorum, Genes. 10. 18. זרעיתא Juxta familias suas, Genes. 10.

זרעונין Semina: זרעונין sunt triplicia: primo, proventus, ut tritici, hordei, speltæ; &c. secundo, leguminum, ut sunt fabæ, lentës, &c. 3. זרעונין גינה Semina hortensia, vide Majem. in הלכות כלאים cap. 1. Ex seminibus hortensibus quædam sunt, quibus integri agri conferuntur; & hæc vocantur זרעיים: quædam areolatim feruntur, & hæc vocantur זרקות.

זרוע Brachium: בית זרוע Domus brachii; Manica, Rab.

זרף Scindere, Incidere, Scissuras facere: זרף ברזל Ferrum quod incidit. Kimchi in Rad. זרף Scindendo scindit & vulnus facit, Jevam fol. 77. Vide & Avoda sara fol. 28. 2. Citat Aruch etiam ex זרף fol. 18. col. 2. sed ibi nunc aliter legitur.

זרפא Tumor, ex contusione aut percussione ortus: זרפא Quem faciunt ipsi contra tumorem, Schab. fol. 67. 1.

זרק Spargere, Aspergere, Conspargere, in Targum ut Hebraicè: Præterit. זרק על מדבחה Spar-sit super altare, Exod. 24. 6. זרק משה ית דמא Et sparsit Mose sanguinem, Levit. 8. 19. Cum Affix. זרק על מדבחה Et sparsit eum super altare, Lev. 9. 12. זרק ית דם Qui spargit sanguinem, Levit. 7. 4. זרק על מדבחה Et ad spargendum super illud sanguinem, Ezech. 42. 18. זרק על קרתא Et sparge super civitatem, Ezech. 10. 2. זרק על מדבחה Et sparges super altare, Exod. 29. 16. זרק על צית שמיא Et sparget illum Mose versus coelum, Exod. 9. 8. זרקו ית דמא Et spargent sanguinem, Levit. 1. 5. לא זרקו על מדבחה Non fuerunt sparsæ super eum, Num. 19. 13.

זרק למקטליה Apud Talmudicos etiam est Projicere: זרקו Ad occidendum eum re quæ projicitur, veluti lapide aut sagittâ, Joma 84. 1. זרקו ביהלמדין Projice timorem, reverentiam in discipulos, id est, fac ut te timeant & vereantur, Ketubh. fol. 103. 2.

זריקה Aspersio, Dispersio, Projectio.

זרקה Crater, Phiala, Pelvis, Vas unde aspersiones fiebant: זרקה חר דכסף Crater unus argenteus, Num. 7. 13. זרקה Pelves, Exod. 38. 3. in Jonath. זרקה Sicut pelves, Zach. 14. 20. זרקה Et pelves ejus, Exod. 27. 3.

זרקה Nervi, Vibra, aut Venæ, Talm. Cholin fol. 93. 2. Pefach. fol. 74. 2.

זרקה Lorica: זרקה כמא ראון בזרקה Sicut qui armati sunt lorica; Jesa. 33. 4. זרקה רמון Regia, בזרקה.

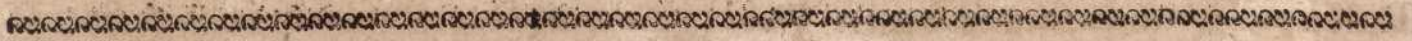
זרר Sternutare, Hebr. Inde Nomen זרר Sternutatio, pro Hebraeo עטוש: זרר תנור נהורא Aff. Sternutatio ejus lucet splendore, Jobi 41. 9. in Venetis. זרר Et sternutavit, 2. Regum 4. 35.

זרתא Spithama, Exod. 28. 15. Item זרתא Digitus minimus, apud Rabbinos. Sic contractum putatur, quasi sit זרת pro זרת, quod זרת א זרת, unde זרתא Parvus, ut supra didicimus: Item זרתא Pugnus, id est, זרתא: unde זרתא Pugnus ejus protractus, id est, extensus erat contra ipsum, Ber. rab. sect. 53. id est, זרתא ut explicat Aruch.

זתום Zythus, Zythum. Genus fuit potus Aegyptiaci ex farina hordeacea: unde, sicut omnis res ex farina fermentata, ejus usus in Paschatis festo Judæis prohibitus. Hinc legitur in Pefach. cap. 3. in Mischna: זתום אליו עוברין בפסח: כותח הכבלי והשכר מדי וחומץ רומי וזיתום המצרי וכו' İsta sunt prohibita in Paschate, Kuttach Babylonicum, Sicera Medica, Acetum Edomæum, & Zythus Aegyptiacus. In Gemara; זתום המצרי

המצרי תני רב יוסף תלתא שערי תלתא קודטמי ותלתא מלחא Quid est Zythus Aegyptiacus? Docuit Raf Joseph: Tertia pars est hordeum, tertia pars crocus sylvestris, tertia pars sal. In Schabbas fol. 156. i. שבווחשן את השתיה בשבת ושותים זיתום המצרי Qui miscent potum in Sabbatho & bibunt zythum Aegyptiacum: Sic in Berach. folio 38. i. Plinius lib. 22. cap. ult. in fine: Ex iisdem (frugibus) sunt & potus, Zythum in Aegypto, calia & caria in Hispania, cervisia & plura genera in Gallia aliisq. provinciis. Dioscorides lib. 2. cap. 109. Ex hordeo potus fit, cui Zytho nomen est. Theophrastus de causis plantar. lib. 6. cap. 13.  $\omega\varsigma$   $\delta\iota$   $\tau\alpha\varsigma$   $\delta\iota\upsilon\alpha\varsigma$

ποιεῖντες ἐκ τῶν κριθῶν ἢ τῶν πυρῶν, ἢ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ καλούμενον ζυθῶ. Qui vna conficiunt ex hordeo & tritico; illud quod in Aegypto fit, vocatur Zythus. Septuaginta Græci Jesa. 19. 10. Καὶ πάντες οἱ ποιοῦντες τὸν ζυθὸν, λυπηθήσονται Et omnes facientes zythum contristabuntur, Hebr. שָׁכַר, quod illi legunt שָׁכַר. D. Hieronymus ad hunc locum: Notandum, quod pro Lacunis LXX. ζυθὸν transtulerunt, quod genus est potionis ex frugibus aqua q. confectum: & vulgò in Dalmatie Pannoniaeq. provinciis gentili barbaroq. sermone appellatur Sabajum. Hoc maximè utuntur Aegyptii.



ה

**חבא** Latere, Abscondi, Occultari. *Ithpabel*, Cum lateret illa, vel, absconderet se, Thren. i. v. 3. Hebræis satis usitatum.

*Latibulum*: עלי גפנים שנבכו לחוכר: Folia vitium, quæ collegit in latibulum, vel tugiurium, Bava kama fol. 101. 2. Succa fol. 40. 1.

*Sinus, quasi Reconditorium dictus, & quod in eo positum, lateat*: אָעִיל יָד בְּחֻבֶּךָ Adduc manum tuam in sinum tuum, Exod. 4. v. 6. 7. in Jon. & T. H. פּוֹרַת בְּחֻבֶּךָ Porta eos in sinu tuo, Num. 11. 12. in T. H. Jonathan sæpe habet חֻבֶּךָ. Sic Hebraicè בְּחֻבִּי, Targum בְּעֻבִּי In sinu meo, Jobi 31. 33. Vide & in seq. radice.

*Absconso*. *Apud Talmudicos, Ex quo abiverit absconso, hoc est, quando fructus, hinc inde sub foliis latentes, sunt decussi*; Peah cap. 7.

*Latibula, Abduta*, Cant. 2. 14. Eccles. 10. v. ult. Vide & in חבא.

**חבב** *Diligere: Prat. cum Aff.* חֲבַבְנִי לְשִׁבְטִי Diligam te, Deut. 33. 3. חֲבַבְתֵּנּוּ Diligam te, Jesa. 1. 2. *Futur.* חֲבַבְתִּיךָ Diligam te, Psal. 18. 2. *Ithpabel*, רַחֵם אֶת־חַבְבִּי בְּנַפְשִׁי רַחֵם אֶת־חַבְבִּי בְּנַפְשִׁי רַחֵם אֶת־חַבְבִּי בְּנַפְשִׁי Et anima Jonathanis amore conjuncta fuit animæ Davidis, 1. Sam. 18. 1.

*Amatus, Dilectus, Charus*: לַעֲם חֲבִיבִי In populum dilectum, Hebr. לַעֲם סְנֵלָה, Deut. 7. v. 6. חֲבִיבִיךָ Socius tuus, qui charus tibi est, Deut. 13. 6. in T. Jon. *Plur.* בְּנֵי חֲבִיבִי Filii dilecti, Jesa. 1. 4. וְתִהְיוּן קָרָמִי חֲבִיבִי Et eritis mihi dilecti, Exod. 19. 5. לַעֲם חֲבִיבִי הָיָה סְנוּלָא In populos dilectos velut peculium, Deut. 26. 17. in T. Hier. *In Venetis est ferè sine Dagesch*, חֲבִיבִי vel חֲבִיבִי. *Feminin.* חֲבִיבִי אֲנִי וְנַפְשִׁי חֲבִיבִי לִי בְּנַפְשִׁי Et anima ejus cha-

ra est ipsi, sicut anima sua, Gen. 44. 30. בְּפִירְיָא In lecto nostro dilecto, Canticor. 1. 16. *Cum Aff.* חֲבִיבִי Dilecta mea, Cantic. 6. 3. *Apud Rabbinos*: חֲבִיבִין לְכָל אַדְם הַזְּכָרִים וְאוֹי לְאָבִי הַזְּכָרִים *Chari sunt cuius homini mares: ve autem patri femellarum*, Ben Sira. חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא הָצְרִיכִן הַכְּתוּב *Chari sunt Israëlita, qui non opus habent legato, scil. ad Deum; sed ipsi met preces suas pro se faciunt*, Joma fol. 52. 1.

*Amor, Dilectio, Dilectum*: חֲבִיבִי Dilectionem viscerum meorum, Miche. 6. 7. חֲבִיבִי Et dilectissimum animarum vestrarum, Ezech. 24. 21. *Cum Affix.* יִשְׂרָאֵל לְחֲבִיבִיהִּי *Israelem in dilectissimum suum, Hebraic.* לְסִגְלוֹתֵי, Psal. 135. 4.

*Patruus*: חֲבִיבִי Patruus Aharonis, Hebr. דָּוָד, Lev. 10. 4. in Jon. *Apud Talm.* קִמֵּית רַחֲבִיבִי Coram patruo meo, Bava bathra folio 41. 2. *Non insultavi contra patrum meum, cum ex eo hoc quærebam*, Cholin fol. 32. 1.

*Socrus*: חֲבִיבִיתִי Qui concumbit cum socru sua, Deut. 27. 23. in T. Hier. *Melius effret חֲבִיבִיתִי*: Nam Kametz sub ב pluralem numerum indicat. Aruch adducit & חֲבִיבִיאַר, pro Hebræo רַחֵם Amita, ex Exod. 20. vers. 20. sed jam Targum illud non extat.

*Amor, Dilectio*: חֲבִיבִי אֲנִי אֶגְרָא amore sum, Cantic. 2. 5. *Construct.* חֲבִיבִיךָ חֲבִיבִיךָ *Amor minimi filiorum tuorum*, Cantic. 4. v. 9. *Plur. cum Aff.* חֲבִיבִיךָ מֵיּוֹרֵי חֲבִיבִיךָ Meliores sunt mihi amores tui, Ibid. v. 10.

*Talmud. Idem*: חֲבִיבִיתִי אֲנִי Propter amorem abundantem, Erachim 16. colum. 2.

Talm. חובתא . מן חובו של אילן . Vide in Rad.

אָבא , in אָבא .

**חב** *Avis nomen*, Cholin folio 62.2.

**חב** *Dolium: Vas*: פי חבית Orificium dolii, Mikvaoth cap. 2. חבית מלאה Dolium plenum vino: Is qui conficit dolium, מאן דעבד חביתא: Schab. fol. 74.2. Glossa hic explicat de vasculo testaceo: חביתו של אפרסמון אל תנח באשפרא אליה: תטלטל אותו ממקומו כדי שריחו נודף ויהנו ממנו בני אדם *Vasculum balsami ne relinquas in fumo; sed move illud de loco suo, ut odor fragret, & utilitatem inde accipiant filii hominum.* Citat Joh. Isaac in præfatione in Meturgeman. Simile ferè dictum Christi; *Non ponunt lucernam subter modium, &c.* Pluraliter חביות Dolia. Ex ea forma probat Elias, ה non esse radicale, quod si esset, maneret in plurali.

חביות קטנות *Doliola, Dolia parva*, id est, Kelim cap. 2.

**חבר** Sic quidam hic adduxerunt, sed in Targum legitur חבר. Vide illic.

**חבט** *Percutere, Decutere, Excudere, Dejicere:*

*Participium*, חבט חטין Excutiens triticum, Judic. 6. 11. מטרא חבטא Pluvia percutiens, Imber, Hebr. סחף, Prov. 28. 3. ארי בחוטרא חבטין. *Quia virgâ excutiunt melanthium,* Jer. 28. v. 27. Regia ex Pihel מחבטין. *Futurum*, ארי חבטין *Cum decusseris oleam tuam,* Deut. 24. v. 20. *Pabel Præter*: ותבטת יתיה כולי ליליא Et percussit eam totâ nocte, scil. spiritus, Esth. 6. 1. in Venetis. *Apud Rabbinos*, חבטין של רקל הוה Ramos dactylorum colligebant, & excutiebant super altari, Schabb. cap. 4. in Misch. חבטין במקלו Percutiebat illum baculo suo, Middoth cap. 1. חבט Calx percussa, id est, macerata, Schab. fol. 80. 2.

Deinde חבט est *Pronus decumbere, Prostertere se in terram.* Pihel חבט *Prostrare, Dejicere, Prostertere*: חבטין לקרקע Prostravit eos in terram, Schemoth rabba sect. 1. *Ex Ithpabel*, כמה נחבטת *Quemadmodum prostravit se Josua coram Deo,* Medrasch Tehil. Psal. 18. Sic in Medr. Till. Psal. 9. Tempore futuro venient gentes mundi, & זמתחבטין לפני אליהון, & prosterrent se coram Diis suis; sed non poterunt juvare ipsas. Huc refert Baal Aruch, אסבוהו כופרי; Percutite eum virgis palmarum, in piscinam prostravit se, Ketubh. fol. 10. Sic vult Baal Aruch מברכתא idè esse quod נברכתא Piscina; locus in quo lavatur; & metaphorice intelligi Uterum vel vulvam muliebre, quasi dicat, Cædite eum, quia prodit se, quod jam antea cognoverit mulieres; & consuetudi-

nem cum ipsis habuerit. Glossa Talmudica vult, esse nomen proprium loci, in quo multa scorta & prostibula fuerint.

חבט *Percussio, Plaga, Vubus*, Bava kama fol. 50. 2. Cholin fol. 8. 1.

**חבטא** *Venter*: unde ex Echa rabbeti citatur in Aruch, נטב חובטא ומעיא יהב קרם לאתתיה, Accepit ventrem & intestina, & posuit ea coram uxore ejus.

חבט של סנדל *Corrigia, vel, Laqueolus calcei*: חבט Corrigia calcei, Mikvaoth cap. ult.

חבט *Percussio; Excussio*: *Apud Talmudicos*: Ramos palmarum afferebant, & excutiebant eos in terra, ad latera altaris, & ille dies vocabatur Dies excussionis ramorum, Succa cap. 4. in Misch. חבט הקבר *Percussio que fit in sepulchro.* De hac mirum Rabbiorum somniû, de quo Elias in suo Thisbi, cujus verba Latine adducam: *Scriptum est in Medrasch Rabbi Isaac filii Parnach, Interrogaverunt discipuli ipsum Rabbi Elieser, quomodo se habet ritus חבט הקבר? Respondit eis: Postquam separatus est homo ab hoc sæculo, venit Angelus mortis, & sedet super sepulchrum ejus, statim intrat anima ejus in corpus ejus, & facit illum stare super pedes suos, &c. Donec dixit R. Jehosua filius Levi: Et in manu ejus est (inquit) catenâ, cujus media pars est ferrea, & altera ignea, quâ verberat ipsum (hominem.) Et primâ vice dissolvuntur membra ejus: alterâ vice ejus ossa dissipantur, tum veniunt Angeli & colligunt ea. Quod si tertiâ vice ipsum percusserit, redigitur in pulverem & cinerem, & redit in sepulchrum suum, &c. Donec dixit R. Meir: Gravius itaque est judicium Chibbut hakkever judicio gehennæ, quoniam etiam qui planè justi sunt, & filii principum, & abortivi eo judicantur, excepto eo, qui moritur in vespera Sabbathi; & qui moritur in terra Israël, &c. In Precationibus quas appellant יהי רצון ברכות *Benschen* in quadam quæ incipit legitur: והצילנו מגזירות רעות ומדלות ומעניות ומכל: hoc est, Et libera nos à decretis malis, & à paupertate, & abjectione, vel contemptu, & ab omnibus speciebus poenarum, & à judicio gehennæ, & à percussione sepulchri: Vide Synag. nostram Jud. cap. 35.*

חבטא *Baculus excussorius*, Jesa. 28. 27.

**חבל** *Pignerari, Pignori, In pignus, pro pignore accipere, Heb.*

Secundò חבל *Ligare, Colligare, Constringere*: Hinc, משה מיטמא חבילה Lectus polluitur si sit colligatus, id est, מחובר, Kelim cap. 18.

Tertiò in Pabel חבל *Corrumpere, Perdere, Destruere, Vastare, Lædere*. Præter. חבלוני Leserunt me, Dan. 6. 22. וחבילו אורחתהון Et corruperunt

vias suas, Jefa. 1.4. *Particip.* לֹא יִדְבִי דַפְסִיק וְדַמְחַבֵּל Non dignus erit excisus & læsus, Deuter. 23.1. Hebr. כְּרוֹת שְׂפָכָה *Excisus virilibus, castratus.* בִּיד מַחְבֵּלךְ In manu perdentis te, Ezech. 28.9. *Infinit.* לְחַבְּלָא כָּל רַשְׁעֵי אֶרְעָא Ad perdendum omnes improbos terræ, Jefa. 13. v. 5. *Cum Affix.* לְחַבְּלוֹתֶיהָ Ad perdendum illam, Genes. 19. 13. *Imperativus,* וְיַחְבְּלוּ Perdite eam, Dan. 4. 20. *Futurum,* וְיִי אִמְתָּךְ Et perdent splendorem terroris tui, Ezech. 28. 7. וְבִבְשָׂרָהּ לֹא יַחְבְּלוּ חֲבוּלָא Et in carne sua non lædent læsionem, hoc est, non inferent læsionem, Hebr. לֹא יִשְׂרֹטוּן שְׂרֹטָתָא Non incident cæsuram, Lev. 21. 5. *Ithpabel Prat.* וְאִתְחַבְּלָת אֶרְעָא Et corrupta erat terra, Genes. 6. v. 1. וְאִתְחַבְּלָתָא Perditus es in sapiëntia tua, Ezech. 28. 17. *Participium,* נַפְשִׁי מִתְחַבְּלָא Anima mea corrupta est, Jobi 17. 1. Hebr. חֲבֵלָה ex Pyhal, & sic in Regiis. *Infinit.* לְאַתְחַבְּלָא Ut dispergerentur, Cantic. 2. 15. *Futurum,* נִחְבַּל מְנַרָה Perdetur ab ea, Proverb. 13. 13.

*Apud Talmudicos etiam specialiter sumitur חבל de quavis læsione, quâ quis proximum suum lædit in corpore suo, ut qui Percutit, vulnerat, membro aliquo Mutilat, Urit, &c.* Hinc החובל בחבירו חייב בו משום חמשה דברים *Qui lædit focium suum, tenetur ei satisfacere pro quinq; rebus, pro Damno, Dolo, Neglectione, Cessatione, & Ignominia, Bava kama capite 8. quod totum agit de hujusmodi læsionibus. Sic, שנים שחבלו כאחד Si duo simul læserint unum, habentur tamquam unus: Læsus.* Vide de his damnis vel læsionibus etiam Rambam Parte 4. in מוּזִיק וְחֹבֵל חֲבוּלָא. *Sumitur autem sic tantum de Læsione corporis, ut dictum.* Sic, כָּל הַמְקַלְקֵלִין פְּטוּרִין חוּץ מִחֲבוּבֵי וּמִבְעֵירֵי Omnes perdentes vel destruentes (scilicet in Sabbatho) immunes sunt, excepto eo qui lædit vel vulnerat proximum suum, & qui comburit aliquid, Schabbas fol. 106. 1. Bava kama folio 34. 2.

*חבל חבֵלָא חבֵלָא חבֵלָא Corruptio, Perditio, Exitium, Ruina, Læsio* Et corruptio nulla est in eis, Dan. 3. 25. לְחַבְּלָא יַחְתּוּנְךְ Ad perditionem deducent te, Ezech. 28. 8. לְאַסְקָא מִחַבְּלָא חַיִּי Ad educendum ex corruptione vitam meam, Jon. 2. 7. *Apud Talmudicos:* החובל בחבירו חבלה *Qui læsionem infert focio suo.*

חבֵל חבֵלָא חבֵלָא *Væ, quasi dicas Exitium, ex precedenti significato:* חבֵל עָלַי Væ mihi, Regia חבול, Jobi 10. 15. Hebr. עַל בְּנֵינֵנוּ וְאַלְלֵי לִי Væ super filios nostros, Deuter. 28. 15. in Jon. *Apud Talmudicos ejus usus frequens,* חבֵל עָלַי בְּנֵנוּ וְאַלְלֵי לִי Væ tibi Ben Assai, Nedar. folio 74. 2. חבֵל עָלֵינוּ וְאַלְלֵינוּ Væ super eos qui pereunt, & non inveniuntur, Sanhedrin fol. III. 1. Væ homini-

bus, cum è medio illorum tolluntur viri rari & eximii, quorum similes non amplius inveniuntur.

Sic adducitur in Aruch, sed in Gemara legitur חבֵלָא *Exhalatio calida, Calor æstuans, Bava basra fol. 18. 1.*

חבולָא חבולָא *Fœnus, Usura, sic dicta, quia Perditio & Exitium est dantis:* לֹא תִשּׁוּן עֲלוּהֵי חבולָא Non imponetis ipsi usuram, Exod. 22. 25. Sic pro Hebræo נִשְׂךְ usurpatur: לֹא יִהְיֶה חבולָא לְחַבְּלוֹתֶיהָ Fœnori nihil exponit, Ezech. 18. 8. לֹא תִסַּב מְנַרָה חבולָא Non accipies ab eo usuram, Levit. 25. v. 26.

חבולָא חבולָא חבולָא *Corruptio, Perditio, Damnum, Læsio:* וְתַהּוּי סִנְיָן מִחַבְּלוֹתָא Et eris purus à corruptione, Jobi 11. 15. וְחַבּוּל עַל מוֹתָא Et læsionem propter mortuum non indetis carni vestræ, Hebr. שְׂרֹטָתָא Cæsuram, Levit. 19. 28. וְנִבְרָ שְׁלִים וְחַבּוּלָא Virum perfectum & justum sine corruptione, Ezech. 7. 29. מִן חַבּוּלֵיהֶן בְּיָדֵיהֶן Instrumentum perditionis in manu sua, Ezech. 9. v. 1. אֶתְחַדָּר בְּמִצְדַּת חַבּוּלֵיהוֹן רַמְצָרָא Captus fuit in reti perditionum Ægyptiorum, Thren. 4. 20.

וּמִשַׁח תְּרִין חבֵלָא *Restis, Fenus, Funiculus. Plurale:* וְכַחְבֵּלֵי Et mensus est duos funes, 2. Sam. 8. 2. וְחַבּוּלֵי וְחַבּוּלֵי Et funibus peccatorum suorum continetur, Prov. 5. 22.

חבֵל חבֵלָא חבֵלָא *Dolor, gravissimus proprie, qui quasi fune constringit, ut Tormina, & parturientium dolores:* *Græc. ὠδίν.* Plurale, חַבְּלֵי לֵילְדָתָא Sicut dolores parturientis, Jer. 22. 23. Mich. 4. 9. Jefa. 21. 3. Veneta חַבְּלֵי וְחַבְּלֵי Angustia & dolores, Hebr. חַבְּלִים, & sic Veneta in Targum חַבְּלֵי, Jefa. 12. 8. L X X. ὠδίνες.

*Apud Talmudicos crebra mentio חבלי המשיח Dolorum seu ὠδίνων Messia.* In Tractatu Talmudico Schabbas fol. 108. 1. סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּתָא כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות מחבלי של משיח ומדינה של גהנם וממלחמת גוג ומגוג. מחבלי של משיח כתיב הכנה יום וכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום וְחוּ' Quicumque observat tria prandia in Sabbatho, liberatur à tribus pœnis, A Doloribus Messia, à Judicio gehennæ, & à Bello Gog & Magog; A Doloribus Messia, quia scriptum est hic, Dies, & scriptum est illic, Ecce ego mitto vobis Eliam Prophetam, antequam veniat dies Domini, &c. In Sanhedrin fol. 98. 2. כַּה יַעֲשֶׂה אָדָם וְיִנְצַל מִחַבְּלֵי שֶׁל מְשִׁיחַ וְעֵסוֹק בְּתוֹרָה וּבִגְמִילוֹת הַסְּדִים וְכוּ' Quid faciet homo, ut liberetur à doloribus Messia? Operam dabit Legi & beneficentiæ, &c. Sic alibi. Intelliguntur autem per Dolores Messia, afflictiones, calamitates, & persecutiones futuræ tempore Messia, ut Abarbenel exponit in Daniele f. 68. 2. dum ait; Audiverunt etiam (scil.

(scil. Christiani à Judæis) quòd gravissimæ sint futuræ calamitates tempore Messiaë, quæ vocantur *הבלי המשיח* *ôdîves* Messiaë, adeò ut beatum prædicarint eum, qui illas non visurus est, nec illis temporibus victurus. Ad has traditiones aliquo modo oculum coniecisse videtur Christus, dum afflictiones & calamitates, tam primi, quàm secundi sui adventus, vocat *ôdîves*, Matth. 24. 8. *πάντα ἡ τὰ πρῶτα ἀρχὴ ὁδῶν* *Hæc autem omnia sunt principia dolorum.* Syrus, *רישא אנן, דחבלא.*

*Vastator, Corruptor*: מפסק מלאך חבלא מניה: *Et cessavit Angelus vastator ab eo*, Exo. 4. 26. 27. in Jon.

*Idem*: מפסק מחבלא: *Et egressus est vastator*, 1. Sam. 13. 17. *Et à vastatore liberabo eos*, Hof. 13. 14. ולא יהב רשות. *Et non dedit potestatem Angelo vastatori perdendi vel lædendi nos*, Cantic. 2. 9. ליליא הדין נטיר ממלאכה מחבלא: *Nox hæc custodita est ab Angelo perdente*, Genes. 12. 42. in Jon. *Fæminin. Mulier parturiens, Puerpera*, à *doloribus partus sic dicta*, Ber. rab. sect. 60. Medr. Kohel. cap. 2. 2. vide.

*Idem*, Prov. 28. 24. & 18. 9.

*Perdens, Corruptens*: סנהדרין חבלנית *Sanbedrin perditorium*, quod spatio 70. annorum unum interficit, Maccoth cap. 1. in fine. אשרה *Mulier perdens, Corruptrix*. Sic Judæi appellant mulierem, quæ tres maritos supervixit. Eam quartò ducere prohibitum, quia præsumitur etiam illum concubitu suo perditura, *Ein Mannsverderberin*. Quomodo ergo vocarent illam, quæ viginti tres sepelivit, cujus meminit D. Hieron. in Epistola ad Gerontiam? Sic fuit olim hîc Basileæ, quæ undecim sepelivit maritos, de qua legitur hoc epitaphium:

Que jacet hoc mulier parvi sub fragmine môtis,  
Non certè fausto sydere nata fuit.

Quæ sit causa rogas? nam tres & octo maritos  
Legitimi socios cæpit habere thori.

Quos ea (quâ culpâ nescitur) perdidit omnes,  
Et fuit in quovis nubere mense malum.

Dj meliora mihi, cum quondam tempore justo  
In thalamos ibit sponfa petita meos.

Huic totidem versus, fuerat quot nupta maritis,  
Fecimus: undecimus sed benè talis erit:

APTA VIRO NULLI FOEMINA  
DIGNA MORI.

*Fasciculus, Massa colligata, ut Balla mercatorum, Sarcina iter facientium, & similia: Apud Talmudicos*, המוליד חבילה ממקום למקום, *Qui abducit fasciculos (mercium scilic.) ex uno loco in alium*, Mezia fol. 72. 2. *Quantum*

do venerit vel fuerit fasciculus (mercium, vestium vel similium rerum) in manu ipsius, Ibid. fol. 78. 1. *Non servant præcepta fasciculatim*, id est, multa simul. Quia qui omnia simul vult agere, nihil rectè agit, *Pesach. fol. 102. 2. Berach. fol. 49. 1.* מרבה בחבילות Multiplicans fasciculos; nempe, ut in Aruch explicatur, *חבילי עיצים* Fasciculos lignorum, ad fovendum ignem, *Wälten/ Bava kama fol. 10. 1.* חבילי זמורות Fasciculi ramorum, sive palmitum: שנים שבאו ממדינת הים ואשה עמהם וחבילה עמהם *Si duo veniant ex urbe maritima, & secum habeant mulierem & fasciculum (mercimoniorum vel supellectilis)* Kiddusch. fol. 65. 2. *Item Funiculi, Ligamina, Ligamenta.*

*Pigritia*: חבילנות לא אכלה: *Et panem pigritiæ non comedit*, Prov. 31. v. 27. *Hebr. עצליות. Vide etiam חבן.*

*Conterere, Contundere, Confringere nimio pondere, Opprimere. Niphâl*, הגולגולת *Cranium quod contusum est*, Cholin fol. 52. 1.

*Confractio, Contritio: vel Oppressio ex nimio onere*, Metzia fol. 116. 2.

*Premere, Comprimere, Exprimere: synecdochicè, Premere lac ad eliciendum butyrum: Pabel*, החולב המחבץ והמגבן *Mulgens, butyrum faciens, & caseum faciens*, Bava metzia folio 89. 1. Schabbas fol. 95. 1.

*Butyrum: vel, Caseus*: זבין לי ביעין וחובצין *Caseus caprinus*, Echa rab. fol. 60. col. 3. *Eme mihi ova & butyrum: חובצא רעיתא*

*Coctionis, cibi, vel pulmenti genus fuit, cui panis interebatur*. Quærunt Talmudici, quomodo super eo benedicendum sive orandum sit, antequam panis intritus sit, aut si mica tantum, instar olivæ, in illud inciderit, *Menach. fol. 75. 2. Berach. fol. 37. 2. Beresch. rabba sect. 48. Tibbul jom cap. 2.* *Alibi dicitur, Farinam subactam cum oleo sive pinguedine aut butyro & melle, dici חבין sive חבין.*

*Collectio, Congeries, Massa collecta, cumulus*: חבצא דתמרי *Cumulus dactylorum compressorum vel contusorum*, Kethubh. fol. 80. 1. In Metzia fol. 99. 2. dicitur *חבצא*. Idem quod *חבין*.

*Amplecti, Amplexari, Complecti, ut Hebraicè. Pabel, חבק* *Idem. Participium*, *Eris amplexas filium*, 2. Reg. 4. 16. *Ne amplectaris sinum alienæ*, Prov. 5. 20. *Imperativ. חבקיה* *Amplexare eam*, Prov. 4. 8.

*Amplexus, Amplexatio, Complexus*, *Proverb. 6. 10. in Hebræo.*

חבק *Idem*: מקום החבק: עד Usq; ad locum complexus, id est, femoris, unde nervi exeunt, femur & crura complectentes, Nidda fol. 58. 1.

חבק *Cingula equi, ventrem cingens, Rosgurt*: Ut fiat ex eo cingulum asini, Kelim fol. 31. 1. Quidam *Tegumentum, Operimentum* exponunt, quod post sublatum ephippium equo vel asino imponitur, ne citius, quam par est, refrigeret: aut quod ori superfertur, ne à pluvia madescat: aut quod ori superfertur, ne à pluvia madescat: *על הקילקלי ואת החבק* Antilenam & cingulam, Schabbas fol. 64. 1. *Videtur & muliebris Ornamenti genus fuisse, collo, instar cinguli, circumligatum: Collare: הכנורת וצאורת בחוטין* Filia egrediuntur (in Sabbatho) cum filis, quæ sunt in auribus ipsarum, sed non cum collaribus quæ sunt in collis ipsarum, Schabb. fol. 57. 1.

חבר *Conjungere, Sociare, Associare, Consociare, Componere, Concinnare: Præterit.* *חברו עלי שקרא* Concinnarunt adversus me falsa, Plal. 119. 69. *Infinit. cum Aff. אתבנית להכרותי* Intellexisti, Attendisti ad associandum me in congregationem tuam, Psalm. 139. 2. *Participium, מהברין ואסרין חיוין* Consociant & ligant serpentes, ne scil. lædant, Deuter. 18. 11. in Jon. Hebr. *והבר הבה* *Ithpabel*, אתהברו למעוטה, Consociarunt se idolis, Hos. 4. 17. *והכהניון* Consociarunt se ipsi & sacerdotes eorum, Hos. 6. 9. *האפשר דיתחבר עמך* An possibile est, ut associetur tibi? Plal. 94. 20. *Apud Rabbinos ex Pyhal* Evulsæ arbores sive succisæ, licitæ sunt, Conjunctæ (scil. terræ), quæ adhuc in terra stant, prohibitæ.

*Rabbini etiam frequenter usurpant de Conscriptio- ne & compositione librorum:* הוא חיבר הרבה ספרים: Ipse composuit libros plurimos. *מחבר* Author, *אמר המחבר* Dicit author: *חבור* Compositio, Opus, Scriptum.

חבר *Socius, Sodalis, Collega:* *חברא הוא לגברא מהכלנא* Socius est viri perdentis, Proverb. 28. 24. *חדא יקים ית חבריה* Unus erigit socium suum, Ecclef. 4. 10. *תלתין* Triginta socios, Hebr. *מרעים* Judic. 14. 11. in Venetis. *Apud Talmudicos ut commune proverbium citatur:* *אי חברא כחברי דאיוב או מיתותא* Aut amici ut amici Jobi, aut mors, hoc est, ut in glossa explicatur, *Si non sint homini amici, satius est ei ut moriatur*, Bathra 16. 2. *אחד מניף לכל חברין* Unus agit (scil. oblationem) pro omnibus collegis, sociis, Menach. fol. 93. 2. Sic, *בעלי חוברין* Idem, Temurah fol. 2. 1. *Deinde Doctoribus Hebraorum priscis dicebatur חבר* Magister, sive Rabbi recens creatus, titulo quidem & dignitate Magisterii auctus, sed nondum ad publicum docendi officium

*vel aptus, aut ordinariè vocatus. Non tamen simpliciter dictus fuit חבר, sed relative semper, חבר illius, à quo promotus erat: ut, ר שמעון בן ננס חברו של רבי, ושמעאל* Rab. Schimeon filius Nanas, collega R. Ismaëlis. *Collega*, quoad Rabbinitus sive Magisterii dignitatem consecutam, non quoad dignitatis cum officio conjunctæ amplitudinem, quâ Promotor promotum totâ vitâ superavit. Altiozem enim locum semper Promotor occupavit; Promotus sive חבר in inferioribus subfelliis cum aliis discipulis sedebat, præsentem scil. Promotorem. Vide Scalig. Elench. Trihæres. cap. 10. & infra in Radice סמך. *Generaliter etiam חבר est תלמיד חכם* Sapiens: *חברים* Sapientes, *Magistri*: *מה אהרון חבר אף בניו חברים* Quid fuit Aharon? Doctor sive Sapiens, & filii ejus Sapientes fuerunt; Sanhed. fol. 90. 2. Hinc in libro Cosri Sapiens ille, qui Regi Persarum Cosroi interroganti respondet; vocatur חבר; ubi Glossator in principio addit; החכם הישראלי חבר; *חבר* in sermone Magistrorum nostrorum. *Tertiò in Talmud sepè vocantur Sacerdotes Persarum* חברים, & in singulari חבר, vel *Persæ in genere*: ut; In Jevammoth fol. 63. 2. ad locum Psalm. 14. *אמר נבל בלבו* Dicit stultus vel flagitiosus in corde suo; R. Jochanan dixit, *אלו חברים* Isti sunt Chaverim. Gloss. *חברים id est, Persæ impii, qui non agnoscunt gloriam Israëliitarum. Ibid. חברים* Chaverim venerunt in Babyloniam, id est, Persæ, scil. temporibus Cyri, ut est in Tosephos, in Schabbas. In Schab. f. 11. 1. *אל תחת חבר* Ne (scil. habites) sub חבר. Glossa; *אומרי מבני* Populus est ex filiis Persarum. Vide hîc Tosephos prolixè. In Kidduschin fol. 72. 1. *Dixit R. Immi ad R. Levi, Ostende mihi Persas; dixit, Similes sunt exercitibus domus Davidis; dixit, Similes sunt Angelis vastatoribus; Ostede mihi Ismaëlitas; dixit; Similes sunt hircis, &c. Glossa; Chaverim sunt populus vicinus Persis, sed longè crudeliores & rapaciores quàm Persæ. אתא ההוא* Venit quidam Chabbra, & auferebat lucernam coram ipsis, Gittin f. 17. 1. Glossa, *חברא id est, Persa; Nam Persæ habent peculiare quempiam diem festum, quo nullum lumen accendunt, præterquam in Templis suis. Vide hîc rursum Tosephos, & Schab. fol. 45. 1. ubi glossa iterum dicit, fuisse populum quendam ex Persia. Baal Aruch scribit; Persæ vocabant כומרים id est, Sacrificulos, vel Sacerdotes חברים, & fuerunt isti חברים pessimi, graviterque affligentes Israelem. פתתא* *חברתא* Socia, Proxima: *מן חברתא* Mulier quæq; à socia



à socia sive proxima sua, Exod. 11. 2. ארום לית  
 Quia non appropinquat  
 regnum ad socium suum, id est, ad alterum re-  
 gnum: nunquam duo regna, duo reges conjun-  
 guntur, conjunctim regnant in una terra, Psal.  
 110. v. 1. in Venet. *Plurale*, היא וחברתה, Ipsa &  
 sociæ ejus, אנה וחברתי, Ego & sociæ meæ, Ju-  
 dic. 11. v. 37.

חבר *Societas, Sodalitium, Collegium*: חבר עיר So-  
 cietas, congregatio civitatis, Rosch hafchana  
 fol. 34. 2. Opponitur ei יחיד Unicus, singularis,  
 Berach. cap. 4. in Misna.

חבור *Compositio*: חבור הספר Compositio libri,  
 Liber conscriptus vel editus, quomodo & מחבר  
 Compositio, Author libri dicitur, ut & antè po-  
 situm in Pahal.

חבורה *Plaga, Vibex, Tumor livens. Plurale*,  
 חבורין *Vulnera, Incisiones, Cæsura*, Deuter. 14. 1.  
 in T. Hierof. Hebraicè חבורה Exod. 21. 25.

או חברותא או *Societas: Apud Rabbinos*, או חברותא  
 Aut societas aut mors, in Taanis cap. 3.  
 fol. 23. 1. sub finem paginæ. Solem è mundo  
 tollunt, qui amicitiam, dixit Cicero. Sic He-  
 bræi dicunt, mortis causam eos esse, qui socie-  
 tatem amicorum tollunt. Simile vide supra  
 in חבר.

חברותא *Sociantes* fo-  
 cietates malas, Deuter. 18. 11. in T. Hier. Hebr.  
 חברותא *Associans* societatem, quod periphrasis  
 est Incantatoris, qui sic dicitur à societate malo-  
 rum spirituum, quos sibi Incantando associat.  
 Vide Lexic. Hebr.

חבורה *Sodalitium aliquot personarum ad epu-  
 lum aliquod, Contubernium*: ut, האוכל מן הפסח אינו  
 Quicumque comedit Pe-  
 sach, non comedat illud nisi in sodalitio aliquo,  
 contubernio, ubi plures fuerint congregati,  
 Majem. in Korban Pesach cap. 9. Josephus lib. 3.  
 Orig. Judaic. cap. 10. vocat *Φεσάχια*. A Marco  
 Evangelista cap. 6. vocantur *συμμοσισ*, & *πρασαι*.  
 חבורה *Contubernium præcepti, Pesachim*  
 fol. 113. 2. Glossa, כגון משתה של ברית מילה בת כהן,  
 quale est convivium Circumcisionis, &  
 cum filia sacerdotis sacerdoti despondetur.

חברותא *Compositio*: חברותא אחת  
 una, Aben Esra Prov. 25. 1. Item *Additio, species*  
*arithmetica, cui opponitur Subtractio*.

חברותא *Confociatio, Societas*, Dan. 11. 23. Pro  
 etiam ex forma Chaldaica usurpatur.

חברותא *Macule liventes*, Jerem. 13. v. 23.  
 Hebraic.

חברותא *Maculatum*: ברם חסד מחברתי עלי  
 Verum tenebræ, vel obtenebratio maculosa fit su-  
 per me, Alii, Obscurat me, Psal. 139. 11.

חברותא *Cæcitas. Plurale*, חברותא *Cæcitates*,  
 Genes. 19. 11. in T. Hierof. In Jonathane scribi-  
 tur per 1.

חברותא *Species serpentina heterogenea*,  
 ex serpente & bufone procreata. In  
 Ber. rab. sect. 82. הביא חנינא וזיוג לה הרדון ויצאת מהם  
 Accepit (Deus) serpentem, & copulavit  
 cum eo bufonem, vel, lacertum, & prodiit ex il-  
 lis חברותא, bestia noxia. Nam nunquam audi-  
 tum est, quempiam à cane rabioso, ab hac bestia  
 חברותא, & à mula alba morsum, sanatum fuisse.  
 Idem legitur in Jalkut fol. 42. col. 2. & in Tal-  
 mud Hierosolym. Berach. fol. 12. 2. paululum  
 tamen aliis verbis; מימיו לא יאמר לך אדם שעקצו  
 חברותא וחיה נשכו כלב שומה וחיה שבטתו פרדה וחיה  
 Nunquam dicet tibi homo, quod eum חברותא  
 pupugerit, canis rabiosus non orderit, mula  
 denique calcibus petierit, & convaluerit. Am-  
 plius in Talmud Hierosol. Berach. cap. 5. fol. 9.  
 col. 1. ר' חנינא היה עומד ומתפלל וכא חברותא והכישו ולא  
 הפסיק את תפלתו והלכו ומצאו אותו חברותא מת מוטל על  
 פי חורו. אמרו אי לו לאדם שנכשו חברותא ואי לו לחברותא  
 שנכש את ר' חנינא בן דוסא: מה עסקיה דהדין חברותא  
 כד הוות נכית לבר נשא אין בר נשא קדים למיא חברותא  
 R. Chanina bar Dufa stabat & orabat. Venit Chavar-  
 var & momordit eum, nec tamen cessavit ab  
 oratione sua. Cum irent & viderent, invene-  
 runt illum chavarvar mortuum ad ostium spe-  
 cus suæ. Dixerunt, Væ illi homini quem mo-  
 morderit chavarvar: sed væ illi chavarvar, qui  
 momordit R. Chaninam. Quænam est ratio  
 seu conditio hujus chavarvar? Quando mordet  
 hominem, & homo prior venit ad aquam, cha-  
 varvar moritur: si verò chavarvar primò ad a-  
 quam venerit, moritur homo. Eadem histo-  
 ria, sed brevius, legitur in Talmud Babylonico  
 Berachoth fol. 33. 1. ubi pro חברותא est ערוך: unde  
 videntur esse synonima. Nam quod de aqua  
 hic scribitur, utili contra morsum hujus serpen-  
 tis, idem legitur de ערוך in Schemoth rabba  
 sect. 1. fol. 119. 2.

חבש *Ligare, Alligare, Obligare*, Heb.

חבוש *Carcer*: בבית חבוש In domo  
 carceris, ligationis, Genes. 40. 20. in T. Hierof.  
 Aruch, חבוש.

חבוש *Malum cotoneum*, Kethubh. fol. 60. 2.  
*Plurale*, באפרסקין וחבושין Perficis & cotoneis, Be-  
 za fol. 26. 1. Schab. fol. 45.

חבוש *Emplastrum*, ab obligando. Propriè  
 quod ex pinguibus, oleo, balsamo, butyro, pinguedine  
 sive adipe fit: aliàs idem dicitur אספלינית. Quod  
 ex farina conficitur, vocatur מלוגמא *μάλαγμα*.

חברותא *Sartago*. Unde plur. חבתים,  
 YY 1. Paral. 9.





**חר** נעשה בשרו חרודין חרודין *Facta est caro ejus meræ rugæ, id est, קמטים*, Sanhed. fol. 94. u. R. Salom. Exod. 18. 9.

Vide in חרר חרודין.

**חר** *Lapilli acuti sicut testa*, Jobi 41. 21.

*Nomen loci, initium vel caput deserti*, Joma cap. 6. in fine. Sic etiam videtur legendum in Targum Jonath. Levit. 16. 10. 20. 21. **בית החרוי**.

Vide supra in חרה \*.

**חרל** *Cessare, Desistere, Abstinerere*: חרל *Cessatio, Abstinentia*, Rab. Sic, שעה in secundo significato in Concordatiis, explicatur per ההחרל & Cessationem & Abstinentiam.

**חרס** *Premere*: ויחרס רגליה בארצה Et figet, i. e. premet pedem suum in terram, Deut. 25. in Jon. Sic idem est, quod רחס, nisi fortè legendum ויחרס. Vide etiam supra in הרס.

Vide supra in חר.

**חרק** *Spina*, Mich. 7. 4. *Apud Talmudicos, Spinae, Fasciculi spinarum ad obstruendum rupturas*, Eruvin fol. 101. col. 1.

**חרוק** *Fissura, Segmentum, Frustum*: חרוק *Fissura*, id est, Frustum cucurbitæ siccae, Cholin fol. 57. 2. Vasculum inde erat hauriendi aquam. Vide etiam in הדק.

**חרקי** *Cesura, Scissura*: ראת ביה חרקי In qua sunt scissuræ, id est, חתוכין, Schabb. fol. 46. 1. In Aruch scribitur per ר in medio, ut & quædam alia exempla, quæ hîc adducit.

idem quod חרק.

**חרר** *Cubiculum, Conclave, Penetrabile*. *Apud Rabbinos metaphorice sic vocatur in mulieribus locus, unde sanguis menstruus & profuvii egreditur*, Majem. in הלכות אסורי ביאה cap. 5. Nidda cap. 2. in Misna.

**חררונה** *Testudo, vel Bufo*, pro Hebræo צב, Levit. 11. 29. Sic in Aruch: at in Jonathane legitur חררונה.

**חררד** *Nomen proprium loci*, Zachar. 9. 1. Hinc citat Aruch ex Pefikta: *Quid est Hadrach: זהו מלך המשיח שהוא חר לאומות ורך לישראל*: Hic est Rex Messias, qui est *Had acutus gentibus, & Rach Mollis Israël*. Idem extat in Jalkut in Zachariam.

**חרש** *Innovare, Renovare, Restaurare. Usurpant hoc Verbum de Creatione mundi, quando disputant, Utrum mundus sit ab aeterno, vel an sit innovatus, id est, creatus à Deo?* de qua re vide librum More nevochim: *Innovator, Creator*.

**חרושין** *Novitas, Novum, Res nova*: מרה הרושין

*Quid novitatum, rerum novarum, quid novi? Item Innovatio, Renovatio*: **חרוש העולם** *Innovatio mundi*. De hac vide Rambam in More, Ikkarim Orat. 1. cap. 23.

**חרש** *Novum, Recens*: **חרש העולם** *Mundus novus est, hoc est, creatus, non æternus*.

*התחדשות* *Innovatio*.

**חרשי** *Nomen proprium loci*, 2. Sam. 24. 6.

**חרש** *Mensis, Novilunium: Item Luna*. Hinc est, **חרש** *Quodnam est festum illud, in quo luna tegitur, ut non videatur? Dic, Est festum Novi Anni*, ר"ה fol. 16. 1. ubi explicatur locus Psal. 81. 4.

**חרת** *Idem quod Hebr. חרש, Renovare, Restaurare, mutatis pro more ש ת*. *Imperat. חרת בנני* *Innova in me*, Psal. 51. 12. *Futur. חרת בנני* *Innoves dies nostros in bonum*, Thren. 5. 21. *חרת פני ארצה* *Et renovabis faciem terræ*, Psal. 104. 30. *חרת תפן מלכותא* *Et renovabimus illic regnum*, 1. Sam. 11. 14. *חרת קרוין* *Et restaurabunt urbes*, Jesa. 61. 4. *חרת איהו* *Qui innovandus est*, Deut. 32. 12. *חרת איהו* *pro חרת*.

**חרת** *Novus, a, um, Recens, Hebr. חרש*: **חרת** *ut, Ulla res nova*, Ecclesi. 1. 9. **חרת** *Et surrexit rex novus*, Exod. 1. 8. **חרת** *Canticum novum canam*, Psal. 144. 9. **חרת** *Cœlos novos*, Jesa. 65. 17. **חרת** *Qui innovat rumores novos*, Cantic. 5. 10. **חרת** *Terra nova*, Jesa. 65. 10. **חרת** *Uxorem novam*, Deut. 24. 5. **חרת** *Nunciavi tibi nova*, Jesa. 48. 6. **חרת** *Funes novos*, Judic. 16. 11. *Apud Talmudicos, חרתין ועתיקין* *Sicli novi*, (id est, anni præsentis) & *חרתין* (id est, anni præteriti) Schekalim cap. 6. Joma fol. 55. 2.

**חרתין** *Idem. Plural. חרתין*, Deut. 32. 17. in T. Hierosol.

**חרתותא** *Novitas: Aut in novitate sua*, Levit. 12. 55.

**חרת** *Idem: מה חרות הוא לכון בני מדרשא יומא*: **חרת** *Quid novi habuistis hodiè in Schola?* Talm. Hieros. Bava kama cap. 9.

**חרת** *Puteus in domo exstructus*, Ohal. cap. 11. aliàs dicitur **חרת**. Differt à **חרת** *Cisterna effossa extra domum*.

**חרת** *Indicare, Ostendere, Nunciare, Annunciare. Proprie Chaldaicum est, sed Hebr. etiam usitatum: Præterit. חרתי לך* *Quis indicavit tibi?* Genes. 3. 21. *חרתי לא חתי* *Et patri suo non indicavit*, 1. Sam. 14. 1. *חרתי לא חתי* *Quare non indicasti mihi?* Genes. 12. 18. *חרתי לא חתי* *Et matri non indicavi*, Judic. 14. 16. *חרתי חתי* *Et toti populo indicarunt*, 2. Sam. 19. 9. חרתיא

Iis qui indicarunt ænigma, Judic. 14. 19. *Particip.* וְחִוָּנָא לִיהִי Et indicavimus ei, Genes. 44. 24. *Particip.* וְלִית דְּמַחְנִי לִי Et nemo est qui indicet mihi, Genes. 41. 24. *Particip.* וּמַחְנִי מְנִרְעָא Et indicat scientiam, Psalm. 19. 2. *Plural.* מַחְנִין בְּאוּמָא Indicant ea quæ vident in aëre, Psal. 19. 2. *Fæmininum.* וְלֹא הָיָה אֶסְתֵּר מַחְנִיָּא יְלֻדוֹתָהּ Et non fuit Esther indicans nativitatem suam, Esth. 2. 20. *Infinitiv.* אִם הוּאָה תְּחֻוֹן יָתָה לִי Si indicando indicaveritis illud mihi, Judic. 14. 12. *Ad indicandum vobis.* חוּי כְּעֵן לְעַבְרָךְ Et indica quæso servo tuo, 1. Sam. 23. 11. *Imperat.* חוּי כְּעֵן לְךָ Et indica nunc nomen tuum, Gen. 32. 29. *Imperat.* חוּי כְּעֵן לִי Et indica nunc mihi, Genes. 24. 23. *Imperat.* חוּי בִיהוּדָה Indicate, annunciate in Jehuda, Jerem. 4. 5. *Futurum.* וְכָל דִּי בְלִבְךָ אֲחֵי לְךָ Et omne quod est in corde tuo indicabo tibi, 1. Sam. 9. 19. *Imperat.* וְאֲחֵי לְךָ רַבְרָבָן Et indicabo tibi magna, Jerem. 33. 3. *Imperat.* חוּי לְצֹדִיק Et indicabis Tzadoko, 2. Sam. 15. 35. *Imperat.* וְאִם תְּחֻוֹן יָת פְּתַנְמָא דִּין Quod si autem indicaveris rem hanc, Jos. 2. 20. *Imperat.* וְהוּא יְחִי לְךָ Et ipse indicabit tibi, quid factura sis, Ruth. 3. 4. *Imperat.* הַחֻוֹן הַיְמָנוּתָךְ Num annunciabunt fidem tuam, Psal. 30. 10. *Imperat.* נַחְוִי לְמַלְכָּא יָת בַּל פְּתַנְמָא הָאֱלֹן Et indicabimus regi omnia verba ista, Jerem. 36. 16. *Imperat.* אִם לֹא Si nō indicaveritis sermonem nostrum hunc, Jos. 2. 14. *Imperat.* עַל מִימְרָא פְּתַנְמָא דִּי יְחֻוֹן לְךָ Juxta verbum hoc, quod indicabunt tibi, Deut. 17. 10. *Imperat.* וְאֲתַחֲוּא לְרַבְרָבָה Et nunciabatur Rebeccæ, Genes. 27. 42. *Imperat.* הֲלֹא אֲתַחֲוּא לְרַבּוּנִי Nonne nunciatum fuit Domino meo, 1. Reg. 18. 13. *Imperat.* נִנְחִי אֲתַחֲוּא אֲתַחֲוּא לְעַבְרָךְ Nunciando nunciatum est servis tuis, Jos. 9. 24. *Imperat.* הַאֲפִשֶׁר דִּי Num possibile est ut annuncietur in sepulchro bonitas tua? Psal. 88. 12. *Imperat.* וּפְשַׁרְרָה הַחֻוֹן Possit indicare, Dan. 2. 10. *Imperat.* וּפְשַׁרְרָה הַחֻוֹן Et interpretationem ejus indicate mihi, vers. 6. *Imperat.* נְחִיבִיּוּ Indicaveritis, Ibid. *Imperat.* נְחִיבִיּוּ Et interpretationem possitis indicare mihi, vers. 9. *Talmud.* וְאֲחֵי אֲחֻוּיָּי Qui ostendit ostendendo, Bava kama fol. 116. 2. *Imperat.* אֲחֻוּי לִיהִי בִידֵיךָ Indicabat, id est, annuebat ipsi manu sua, Sanh. fol. 107. 2.

*Imperat.* *Indicatio, Annunciatio, Promulgatio, Nunciatio.* וְאֲחֻוּיָּי אֲחֻוּיָּי Et indicatio ænigmatum, Dan. 5. 12. *Imperat.* אֲחֻוּיָּי אֲחֻוּיָּי Audite nunciium hoc, Psal. 49. 2. *Imperat.* אֲחֻוּיָּי אֲחֻוּיָּי Hæc est annunciatio, promulgatio decreti Legis, Numer. 31. 21. *Imperat.* אֲחֻוּיָּי אֲחֻוּיָּי in Jon. Heb. וְאֵת חַקֵּי. Sic, וְאֵת חַקֵּי. Servus tuus occupatur in annunciacione decretorum tuorum, Psal. 119. 23. *Imperat.* חוּי Respondet Hebræo *Confessio, Celebratio, Laus,* Levit. 7. 2. in Targ Hierof. *Imperat.* מַחְנִיָּי Denunciatio, Annunciatio: מַחְנִיָּי

Filius denunciationum, id est, Custos & servus agrorum, agris visitandis præfectus, non tantum amovendi damni causâ, sed & observandi limites, ut sciat denunciare discrimina agrorum, & ad quos pertineant, Bava bathra fol. 68. col. 1.

*Imperat.* *Peccare, Delinquere, Iniquè, Impiè, Improbè agere, Reum, Culpabilem, Debitorem esse vel fieri.* In Targum est admodum frequens, pro Hebræo אָשַׁם חָטָא. *Imperat.* חָב עָמָא הָרִין חוּבָא רַבָּא Peccavit populus hic peccatum magnum, Exo. 13. 2. *Imperat.* אִין חָבָתָא Non peccavit, Ezech. 16. 51. *Imperat.* אִין חָבָתָא Peccasti, Jobi 35. 6. *Imperat.* אִין חָבָתָא Peccavi, Numer. 22. 34. *Imperat.* אִין חָבָתָא Patres nostri peccarunt, Thren. 5. 7. *Imperat.* אִין חָבָתָא Vos peccastis, Exod. 32. 30. *Imperat.* אִין חָבָתָא Peccavimus coram Domino, Deut. 1. 41. *Imperat.* לְמִיחָב בְּהֵן Peccando in eis, Levit. 5. 22. *Imperat.* לְמִיחָב בְּהֵן Ut reatum obeat in ea, Hebr. לְאִשְׁמָה, vers. 25. *Imperat.* אִין חָבָתָא Cum peccabit, & reum se faciet, Hebr. וְאָשַׁם, Levit. 5. 23. *Imperat.* אִין חָבָתָא Vir cum peccaverit per errorem, Levit. 4. 2. *Imperat.* אִין חָבָתָא Et ne peccetis coram Domino, 1. Sam. 14. 34. *Imperat.* אִין חָבָתָא Quod peccaverint coram te, 1. Reg. 8. 33. *Imperat.* אִין חָבָתָא Debitorem, Reum, Obnoxium esse, Culpâ teneri, Condemnari: In Jonathane frequens pro חוּב, quo Onkelos ferè utitur: *Imperat.* אִין חָבָתָא Quisquis debet, reus est, aut tenetur offerre sacrificium reatus, Lev. 5. 19. *Imperat.* אִין חָבָתָא Qui reus est occisionis, ut occidatur gladio tuo, Psal. 17. 13. *Imperat.* אִין חָבָתָא Ut reus fiat in eis, Levit. 6. 3. *Imperat.* אִין חָבָתָא Et reus fiat, Levit. 6. 4. *Imperat.* Rabbini pro eo quandoque dicunt: *Imperat.* אִין חָבָתָא Mortis reus fui, Psalm. 3. 1. in Kimchi. *Imperat.* אִין חָבָתָא Reum, Debitorem efficere, Condemnare, Improbum pronuciare. *Imperat.* אִין חָבָתָא Et condemnans justum, Proverb. 17. 15. *Imperat.* אִין חָבָתָא Condemnando fontem, reum, improbum, 1. Reg. 8. 32. *Imperat.* אִין חָבָתָא Et quis condemnabit? Jobi 34. 29. *Imperat.* אִין חָבָתָא Et condemnabunt improbum, Deut. 25. 1. *Imperat.* Ne condemnes me, Jobi 10. 2. *Imperat.* אִין חָבָתָא Et sanguinem justum condemnant, Psal. 94. 21. *Imperat.* Peccare facere, ad Peccandum inducere. *Imperat.* אִין חָבָתָא Et peccare fecit eos peccatum magnum, 2. Reg. 17. 21. *Imperat.* אִין חָבָתָא Et qui peccare fecerunt, 1. Reg. 16. 13. *Imperat.* אִין חָבָתָא Peccare facientes filios hominum, Jesa. 29. 21. *Imperat.* אִין חָבָתָא Peccare facies, Deut. 24. 4. *Imperat.* אִין חָבָתָא Ne fortè peccare faciant te, Exod. 23. 33. *Imperat.* אִין חָבָתָא Debere factus, Obligatus, Convictus. *Imperat.* Apud Rabbimos, אִין חָבָתָא Consequitur, Necesario sequitur: אִין חָבָתָא Consequeretur quod &c. *Imperat.* אִין חָבָתָא Non infertur, concluditur, consequitur

quitur ex illis: בהכרח מורה מתחייב מזה Consequitur hinc necessario: Inferitur ex illis propositio alia. Sic in Pyhal, מחויב, מחויב, Sequitur. In Pihel חייב Concludere, Inferre: איך הוה: Quomodo non sequatur id quod inferunt (consequi faciunt) ex rationibus istis: יתחייבו Inferunt, concludunt.

חייב, Reus, Debitor, Peccator, Improbus. Pro Hebraeo אשם, חטא, רשע, in Targum usurpatur: Justum cum improbo, Genes. 18. 23. juxta Jonathanem: Onkelos, עם היבא, Plural. Et in via peccatorum, Psal. 1. 10. ופארך היבין Populus hic peccatores sunt coram Domino, 1. Sam. 14. 33. Emphat. תלמידים וברא Discipuli hominum peccatorum, Numer. 32. 14. Constr. כל היבין עמי Omnes peccatores populi mei, Amos 9. 8. 9. 10. Feminin. מלכותא היבא Regnum peccans, Amos 9. 8. עיטיתא דושתי Propter consilium reginae Vasthi improbae, Esth. 1. 1. in Ven.

Reatus, Culpa, Noxa, Peccatum, Iniquitas, Debitum: ואתיתא עלנא חובא Et adduxisses super nos delictum, Gen. 26. 10. חובא וצלותיה תהי Peccatum magnum, Genes. 20. 9. Et oratio ejus erit in peccatum, Psal. 109. 7. Reatus judicii ad occidendum, id est, Delictum criminale, Deut. 22. 26. Cum Aff. Quodnam est peccatum meum? Genes. 31. 36. Et mundus ero à peccato meo, Prov. 20. 9. ומה חובנא Et quodnam est peccatum nostrum? Jerem. 16. 10. Dominus transire fecit peccatum tuum, 2. Sam. 12. 13. Domino debiti tui, 2. Reg. 4. 7. Et agnoscite peccatum vestrum, Numer. 32. 23. Et obtulerit pro delicto quod deliquerit, Levit. 4. 3. ולא תב מחוביה Et non reversus fuerit à peccato suo, Ezech. 33. 19. Ipse in iniquitate sua morietur, Ibid. Si condonaveris iniquitatibus ipsorum, Exod. 32. 32. Plurale, עון וחובין Iniquitates & peccata, Jobi 13. 23. Peccata magna, Eccl. 10. 4. Cum Aff. Et ignosce omnibus peccatis meis, Psalm. 25. 18. Et expia iniquitates nostras, Psal. 78. 9. על חובתיך Manifestum factum est coram Domino propter peccata tua, Thren. 4. 22. Et fortia peccata vestra, Amos 5. 12. Peccata sua recipient, Levit. 20. 20. כל חוביהו דחב Omnium peccatorum ejus quæ peccavit, Ezech. 33. 16.

בעל חוב, Debitor, Creditor, sicut & בעל דין Accusator & Reus, pro ratione sententiae: משכון דחובתא Pignus debiti. Item Obligatio,

תפלת ערביות: gatio, Debitum, Officium debitum: Preces vespertinae sunt ne libertas vel debitum? id est, tenetur ne quis eas facere, aut non? Schabb. fol. 27. 2. יצא ידי חובתו Egre ditur manus officii sui, liber est ab officio, satisfecit officio suo: יצא ידי חובת התפלה אבל לא יצא ידי חובת תפלה בזמנה Exivit, Evasisit manus reatus precatationis, sed non evasisit manus reatus precatationis in tempore suo, hoc est, non tenetur quidem reatu precatationis, sed reatu temporis debiti non observati, Majemon. par. 1. in Hilch. Tephillah fol. 62. 2. וזו היא חובתי Hoc est debitum meum, officium meum. Vide præterea supra in חבב & חבא.

Idem: חייב, חייב, Iniquitas tua est, Jobi 35. 8. Apud Rabbinos חייב Debitum, Consequentia, Consecutio, quæ quasi debitum ex precedenti probatione consequitur: Affirmatio, Concessio, apud Philosophos Hebraeorum: בהיבב Affirmanter, Consequenter: Affirmatio est, & non negatio. Sic דבר שאינו חייב חייב, esse definitur, res quæ non est, vel fit ex debito: Aben Esra Genes. 24. vers. 49.

Propositio affirmativa, חייב, Affirmativum: הקרבה היבב, Propositio affirmativa, שוללת Negativa.

חייב, Debitorum, reum efficiens: Hinc apud Philosophos, משפט מחיב Propositio affirmativa, quæ affirmando convincit & obligat alterum, ut concedere teneatur, & se quasi debitorem agnoscat.

חייב, Obligatio: Consecutio, Sequela, Consequentia, ut paulo antè חייב.

חייב, Circinare, ut Hebraicè: Præter. חייב חייב Et cum circinavit circulum, Proverb. 8. vers. 27.

חייב, Circulus, Ambitus, in exemplo præcedenti: Apud Rabbinos, חייב עגלי Circulus plaustralis, id est, arcticus: חייב עגלי Circulus antarcticus.

חייב, Circinus, quo aliquid designatur, Nutus, Designatio per gesticulationem digitorum, quæ visibilis quedam loquela est: במחון פרסאי דמחוי ליה במחון Per fax qui indicant ipsi nutu, Berach. 46. 2. במחון Per indicia ostendit ipsi, Chagiga fol. 5. col. 2.

חייב, Enigmaticè loqui, Enigma proponere. Græci uno verbo etiam dicunt ἀινγματίζουσι. Præterit. חייב חייב חייב Enigma proposuisti filiis populi mei, Judic. 14. 16. Imperativus, חייב חייב Propone ænigma, Ezech. 17. 2. Futur. חייב חייב Proponam nunc vobis ænigma, Judic. 14. 12.

חייב, Enigma, ut in exemplis præcedentibus.

Idem: לא אשכחתי חודתי: Non invenissetis ænigma meum, Jud. 14. 18. Vide etiam supra in חדר.

Idem: חור החדתך Propone ænigma tuum, Judic. 14. 13.

Idem: אחרתי: Aenigma meum, Psal. 49. 5. Plur. cum Aff. ואחרתהון Et ænigmata ipforum, Prov. 1. 6.

Aenigmata, Psalm. 78. 2. melius חורן vel חידון.

Idem, Num. 12. 8.

Idem, Dan. 5. 12.

Idem: Indicare, Nunciare. Vide supra in הוא.

Serpens, Coluber. Respondet in Targum Hebræo נחש: ut: והווי הוא ערים, Et serpens erat astutus, Hebr. והנחש, Genes. 3. 1. והווי לחווי Et erat in serpentem, Exod. 4. 3. דאתהפיד לחווי Qui conversus erat in serpentem, Exod. 7. 15. Plural. חיון קלן Serpentes urentes, Numer. 21. 7. Sicut serpentes reguli, Jerem. 8. 17. Serpentum pefsimorum, Hofeæ 10. 4. Comedebant terram sicut serpens, Schab. fol. 85. 1.

Terminus, Provincia, Urbs, Vicus, Platea, ut Hebr. למחוז רעותהון Ad terminum voluntatis, desiderii ipforum, Psal. 107. 30. Plural. ברש כל מחוזון In capite omnium platearum, Thren. 2. 19. Sic cap. 4. 14. Construct. Et ponam in terminis maris dominatione ejus, Psal. 89. 26. על אפי מחווי In superficiem platearum populorum, Jobi 5. 10. Cum Aff. ניסו ומחוזו Insulæ ejus & provinciae ejus, Num. 34. 6. in Jonathane. In Targum Hierosolymitano pro eo est וחיון pro ווי. Inscriptis portæ urbis, Tamid cap. 4. fol. 32. 2.

est Nomen proprium urbis, cujus cives erant præpingues & corpulenti. Hinc, בר מחווא Machoseus vel Machositanus sumitur pro Homine pingue, succulento & corpulento, in Cholin fol. 58. 2. Portæ Mechosæ, Joma fol. 11. 1. In glossa hic notatur, esse nomen urbis, cujus incolæ majori ex parte fuerint Israëlitæ.

Urbani.

Spina vel Carduus, 2. Reg. 14. 9. Plur. Tribuli & spinæ, Jesa. 34. 13.

Suere, Assuere, Consuere, Coniungere, Componere, Compingere: Præteritum, Saccum confui, Hebr. תפרתי Job. 16. 15. Præcepit confuere libros legis, Thren. 5. 5. Et affuet Dominus ejus aurem dexteram ejus acu, Exod. 21. 6. Jon. Ex Aphel Futurum, ואשני Et fundamenta component, Esræ 4. 12. Pro

eodem sumitur, quod vide infra. Talm. Quæ consuunt funibus vimineis, Avoda Sarah fol. 75. 1. Qui (duplicatum) affuit pallium suum, Menachoth fol. 37. 2.

Filum, Funiculus: חוט וקרן מחווא וקרן חוט, Gen. 14. 23. A filo usque ad corrigiam calcei, Gen. 14. 23. חוט זהוריתא Filum coccineum, Jos. 2. 18. חוטא Filum hyacinthinum, Exo. 28. 37. חוטא Filum stupæ, Judic. 16. 9. Plurale; וקצו וחוטיך Et absciderunt filamenta, Exod. 39. 3. Et fila tua, Heb. ופתילך Et linteum tuum, Gen. 38. 18. Sic, חוטא Et fila, Ibid. v. 25. Apud Talmudicos, חוט המשקולת Filum perpendiculi, à quo plumbum dependet: חוט מאונים Filum libræ, quo libra in manu tenetur, Kelim cap. 29. חוט של ביצים Filum testiculorum, id est, Perineum, Nidda fol. 25. 2. מלא החוט vel במלא חוטא Quantum filum, ein Fadensbreit/ in Gemara Bava bathra fol. 73. 1. quod communiùs dicitur במלא חוט. Est autem proverbiale pro Minimum: חוט Filum medium mundi, i.e. Diameter, Rabb. חוטי שער Fila capillorum, quib. puellæ capillos ligant. Cum his egredi licet in Sab batho, Schab. fol. 64. 2.

Deinde est Fibra: Plurale; חוטיך Fila, Fibra; Cholin fol. 93. 1.

Medulla spine dorsæ, instar albi fili per longitudinem ejus descendens: נשבר השדרה ונשברה Si fracta sit spina dorsæ, & rescissum sit filum ejus, Cholin cap. 3. in princip.

Gingivæ, juxta glossatoré Talmudicum: חוטי החיונותו Gingivæ exteriores, Græcis ἄλα, καὶ εὐελα dicuntur, Bechor. fol. 35. 1. Author Aruch Dentes interpretatur. Alibi scribitur חטין sine Vau, & חטין, ut in Jalkut fol. 183. col. 3. ubi similiter per חטין explicatur. Videtur pertinere ad חטט, & scribendum חטין.

Sutura, vel juxta alios, Linea: בי חטי Inter futuras, id est, בין התפורות: vel, Inter lineas, בין שטיי, Kethubh. fol. 69. 1. Sic & Arabicè Lineam significat. In Targum, בחט טכיר pro Hebræo כנצר נתעב Sicut virgultum, Jesa. 14. 19. In Regiis scribitur חט, ubi כווי est loco simplicis כווי similitudinis, quomodo Talmudicis sæpissimè usurpatur. At חט hoc sensu nusquam invenitur. Elias notat, in quibusdam libris scriptum כווי unicâ voce. Baal Aruch citat חט in יוש. Fortè fuit cum apice in fine, quo solet reflecta litera indicari, pro כווי Sicut virga, virgultum; aut כווי, quod apud Talm. idem quod נצר, ut est in Aruch, in יחור. Schindlerus in Radice נצר citat, Sicut abortivum. Sed ubi חט significat

ficat *Abortivum*? **חטא** id significat in N.T. Syro  
I. ad Cor. 15.8.

החייט ששייר ארת החוט כרי: *Sartor* חייטא . חט  
Sartor si reliquum fecerit filum ad con-  
suendum, Kama 119.1.

**חייטא** *Saccus*.

**חטט** *Acus*, vide in **מחט**.

**חוד** *Ridere, Ludere, Illudere, Irridere*: **וחוד** ויחוד  
Et fuit Isaac ludens, Genes. 26.8. in  
Jon. **וחוד** ויחוד Sive commoveatur, sive rideat,  
Prov. 29.9. *Pabel* למן דנה חייכת שרה, **וחוד**  
risit Sara? Genes. 18.13. **וחוד** ריכו על טבהא  
ועל שלטונא מחוד. *Partic.* **וחוד** מחוד  
Et dominatores irridet, Habac. 1.10. **וחוד**  
Eratque tamquam ludens, id est, jocabundus,  
Gen. 19.14. *Plural.* קל דמחויבין **וחוד**  
Et furrexerunt ad  
ludendum, Exod. 32.6. *Futur.* **וחוד** לנא  
Et ludet  
nobis, Judic. 16.25. **וחוד** קדמנא  
Et ludent coram  
nobis, 2. Sam. 2.15. *Talm.* **וחוד** קא מחייכת בי  
Illu-  
dendo illudis mihi, Sanhed. fol. 107.2. ubi termi-  
natio Vau est ex forma Syra: **וחוד** מחייבי בי  
אחובי יהודאי Illudendo illudunt mihi Judæi, Sanhed.  
fol. 109.1.

**חוד** *Risus, Lusus, Ludificatio, Contem-  
ptus*: **וחוד** ויחוד Et quis posset fer-  
re ludificationem istam & iram? Esth. 1.18. Heb.  
תהין לחוד Fui risus, Thren. 3.14. **וחוד**  
Eris in risum, Ezech. 23.32. *Apud Talm.* **וחוד** להוי  
Ne sint verba Rabbino-  
rum nostrorum quasi risus & jocus, Erubin fol.  
68. col. 2.

**וחוד** *Vide in מחוד*.

**חול** *Cadere, Incidere residendi causa*: *Manere,  
Permanere, Residere, ut Hebraicè: Præter.*  
**וחול** Et cecidit furor meus, Jerem. 44.6. Sic  
cap. 7.20. & Hofeæ 2.3. Ezech. 5.13. ubi Verbum  
**וחול** *Quiescere faciam*, ipsi adjungitur:  
**וחול** Ira mea & furor meus permanet in  
loco isto, Jere. 7.20. Hebr. נתכת Effusus est. *Fu-  
turum.* **וחול** Et residebit gladius, Hof. 11.6.  
ubi Kimchi vocem Hebræam **וחול** interpreta-  
tur **וחול** *Cadet & quiescet*: **וחול** ויחול  
Et resideret ira mea, Ezech. 20.21. **וחול** ויחול  
Et residebit ira tua in ipsis, 1. Reg. 8.46. **וחול**  
על ריש דשועין Super caput improborum residebit,  
Jerem. 23.19. *Hinc apud Rabbinos de die festo aliquo dicunt,*  
**וחול** *Cadit ut sit in sabbatho, id est,*  
**וחול** *Incidit in Sabbathum*: **וחול** יד בניסן בערב שבת  
Quando incidit decimusquartus dies mensis  
Nisan sive Martii in vesperam Sabbathi. *Ex*  
*Pibel*, **וחול** כרי שתתחולל דעתו Ut resideat mens ejus,  
id est, pacatus, tranquillus fiat animus ejus, Be-  
rach. fol. 30.2.

Secundò, *Saltare, Tripudiare, ut Hebraicè:*  
Ad saltandum, Judic. 21.21. Sic *Participium,*  
Cum tympanis fuerunt saltan-  
tes, Exod. 15.20. in T. Jon. & Hierof.

Tertiò, *Dulce esse*: *Partic.* **וחול** על חכך *Quo-  
niam dulcis est gutturi tuo*, Prov. 24.13. Vide  
amplius in **חלי**. Nam hic, ut Hebraicè, diversæ  
formæ confunduntur, veluti **וחול**, **וחלה**, **וחלל**, **וחל**.  
*Talm.* **וחול** דליחול ארמיה Ut dulcis fiat sanguis ejus,  
Gittin fol. 47.1.

Quartò, **וחול** Hebr. *Dolere*: Hinc est, *Infirmum,  
Viribus destitutum, Debilem esse*, quæ significatio  
ab Hebræo **וחלה** descendit.

Quinto, **וחול** idem quod **וחלל** *Prophanum, Com-  
mune fieri*: Donec communes fiunt,  
Scheviit cap. 1. Hæc significatio spectat ad **וחלל**.

**וחול** *Prophanum, Commune*, vide infra  
in **וחלל**.

**וחול** *Phœnix, avis*. Hebræi sic exponunt in  
hoc loco, בקני אגנע וכחול ארבה ימים *In nidomeo ex-  
spirabo, & sicut phœnix multiplicabo dies*, Jobi 29.  
18. Hinc in Jalkut in hunc locum: *Posteaquam  
Eva comedisset de fructu arboris, comedendum quoq;  
dedit jumentis, bestiis & avibus, quæ omnes obediverunt  
ipsi, exceptâ unâ ave, cujus nomen est חול* (Glos-  
sa) *ipsa vocatur Phœnix vul-  
gò) sicut scriptum est; Et sicut phæ-  
nix multiplicabo dies*. Rabbi Janna dixit: אלף שנים  
חי ולסוף אלף שנים יצאה אש מקנו ושורפתו ומשתיר בו  
*Mille annos ipsa vivit,*  
& *in fine mille annorū egreditur ignis ex nido ejus,*  
& *comburit ipsam, relinquiturq; in eo quasi ovum, &  
redit, & rursus accipit membra, & reviviscit*. Hæc  
ibi. Idem legitur in Med. Samuel. sect. 12. *Apud*  
*Talmudicos vocatur אורשנא, Sanhed. fol. 108.*  
2. ubi scribitur; Noachum, cum reperisset hanc  
avem sedentem in tabulato arcæ, dixisse ipsi:  
*Quare non petis alimentum tuum?* respondit  
avis: *Videbam te occupatum, neque volui tibi  
molesta esse: Tum Noa: Utinam, inquit, per-  
petuò vivas. Inde scriptum est, In nido meo exspi-  
rabo, &c.*

**וחול** *Arena*. Ab Hebræo **וחול** *Dolere,*  
*quia dolorem & molestiam ambulanti-  
bus in ea pro-  
creat*: **וחול** לא יתכיל חלא דימא: *Neque mensurari po-  
test arena maris*, Jerem. 33.25. **וחול** *Et pon-  
dus arene*, Prov. 27.3. **וחול** *Sicut arena ma-  
ris*, Genes. 32.12. Aliam significationem vide in  
**וחול**. Proverbium Talmudicum vide supra in  
**וחול**. *Apud Talmudicos, חול רק* *Arena subtilis,*  
**וחול** *Qui ha-  
bitant in arenis, id est, arenosis locis*, Schabbas  
fol. 31.1.

**וחול** *Arena, Pulvis, Terra*: **וחול**  
Aufert



Aufert vel removet arenam, & educit eum, scil. infantem, qui in foveam decidit, Jomā fol. 84. Sic, כגון שעיקרו שניהו חוליה, Cum ambo terram e- jecerunt unā, Kama fol. 51. 1. חולית הבור Terra putei seu foveæ, quæ ex fovea effossa est, & circa eam accumulata, Eruvin fol. 83. 2. אין הקומץ משבע. Pugillus non ex- fatiat leonem, & non completur fovea de terra effossa sua, Sanh. fol. 16. 1. Vide ibi glossatores.

Deinde חוליא est Articulus, Membrum, Vertebra, Pars separabilis aut quæ solvi potest, tam in corpore artificiali quam naturali: או שיש עליו בשר בין חוליא: Aut si sit in eo caro inter singulos articu- los, Bechor. cap. 6. in Mischna: יח חוליות בשדרה: Octodecim vertebræ sunt in spina dorsi, Ohol. cap. 1. Berach. fol. 30. חוליות של מנורה Candelabrū articulorum, hoc est, ex multis partibus seu membris compositum, Betza fol. 22. 1. Schabb. fol. 46. 1. Hinc & in R. Salomone ad מקשה תיעשה Exod. 25. 31. שלא יעשה חוליות (candelabrum) ex membris & partibus multis, sed opere continuo. Hæ vocantur aliās פריקים. Iterum; חוליות הקטלה Partes, id est, annuli cate- ng, Kelim cap. 11. Huc pertinet in Targum, וספסירא Et gla- dius Medus pendebat in lumbis ejus, depen- dens ex meris partibus aureis, id est, catenis vel annulis aureis, Esth. 8. 15. Tale quoque est, חוליות חוליות וייקנתא שרדכן להנתן בנזמים Hæ sunt particu- læ aureæ & hyacinthi quæ solent indi monilibus, Beres. rab. sect. 79. in fine. Glossa expli- cat, Frustrula auri, vel Lapidis pretiosi. Sic in Jalkut fol. 40. col. 4. Ita vocantur in Peniculamen- tis vestimentorum (quæ ציצית vocant) tria fila con- torta חוליות, in Menach. fol. 38. 2. Bava bathra fol. 74. 1. Majem. in Hilchos Tzitzis cap. 1. ubi explicat quid sit חוליה, in ציצית.

חולי Dulcedo, vide חולי. Vidit ראיה פניו חולניו: Indignabundus: vultum ejus indignabundum, Beres. rab. sect. 63. Possent etiam referri ad חלה.

\* חמס חום. Vide חום. **חוס** Parcere, Misereri, Propitium, Clementem esse: Præter. וחס י עליהו Et propitius fuit Do- minus eis, 2. Reg. 13. 23. את חסת Tu pepercisti, Jo- nā 4. 10. Particip. ולא יהי האס Et non sit qui mi- sereatur, Jere. 21. 12. Hebr. מכבה Extinguens, unde alii ponunt חוס Extinguere. Sic Jerem. 4. 4. Jesa. 1. 31. Jer. 7. 20. Et aliter, חוס לא חוס Et puero non parcit, Deuter. 28. 50. Infin. למחוס Misereri, Jesa. 30. 19. Imperat. על עפר חוס Propitius esto Domine super populum tuum, Jonā 2. 17. Futur. עינכון לא תחוס Oculus vester non parcat, Genes. 45. 20. לא אמחול ולא אחוס Mon condonabo, ne-

que parcam, Jerem. 13. 14. על חרעא Et par- cet Dominus portæ illi, Exod. 12. 23. Hebr. ופסח. Pabel Particip. וצדיקא מחוס Justus autem misere- tur & donat, Psalm. 37. 21. Infin. לחוסא עלוהי Ut clemens sis erga eum, Eccles. 7. 17. Imperat. חוס לי Propitius esto mihi, Psal. 119. 29.

חוס ושלום Formula deprecandi, & averfandi, pro Absit, quod Hebraei voce חלילה exprimunt, Esth. 6. 1. Sic חוס לינא Propitius est nobis (Domi- nus,) vel Propitius esto nobis (ô Domine) Absit à nobis, Josuæ 22. 29. & 24. 16. חוס לעכור Propi- tius fuit (Deus) servis tuis, ne faciant, vel, ut non fecerint rem hanc, Genes. 44. 7. חוס לי Ibid. v. 17. Sic ponitur absolute, חוס Absit, 1. Sam. 14. 47. & 20. 2. חוס לך 1. Sam. 20. 9. חוס לאלהי Absit à Deo, Jobi 34. 10. Geminatum, חוס לי Procul ab- sit à me, 2. Sam. 20. 20. Vide quæ de hac loquedi formula scripserunt Viri doctis. Nicol. Fuller. in Miscellan. lib. 2. cap. 2. & Ludovicus de Dieu in Comment. in quatuor Euangelia pag. 72.

חוסא Misericordia, Clementia: רמקק לי חוסא Quod comminuitur absque misericordia, Jesa. 30. 14. Hab. 1. 17. חוסא ולא יהי חוס Neque erit mise- ricordia, Jere. 7. 20. חוסא מן קרם ל לכו חוסא Quia gratia, misericordia à Deo vobis est, Exo. 12. 11. in Jon. Heb. פסח. Sic, חוסא Sacrificium misericordiæ, Ibid. v. 27. in Onk. חוסא ררשעי Et à gratia, misericordia impiorum, Prov. 3. 25. Hebr. חוסא ומשאת Et à vastatione. Vide infra in חוסא. Jesa. 63. 9.

חוסא Lactuca, cujus usus est Judæis in cœna Pa- schatis. Bartenora in Pesach. cap. 2. notat esse Arabi- cum. Rabbini dicitur חורח. Juxta Gemaram re- ferendū est ad præsentē Radicem חוס Misereri, quod ejus usus est in vespera Paschatis, in cœ- na quæ instituitur in memoriam agni Paschalis, qui fuit symbolum Misericordiæ Dei: מאי חורח? Quid est Chasereth? idem quod Chasa. Quare dicitur Chasa? דחוס? Quia misertus est Deus nostri, Pesach. fol. 39. 1.

\* חפף חוף. Vide חוף. **חוי** Foris, Foras, Extra: Præter, Præter- quam: Platea, Vicus, q. locus exterior respe- ctu domus, Hebr. חוי מכבורו Salvo honore ejus: חוי ממעלה כבוד תורתם Salvo honore eruditionis ipsorum. Cum in aliquo dissentiunt à Rabbini.

חוי Exterior, Exterius. Rabbini dicunt etiam חוי. Unde, חוי חוי ספרים חוי Libri externi, extra- nei, profani, non sacri aut Hebraici, libri genti- les, ut Christianorum & aliorum populorum. Tales libros legere Judæis prohibitum, ut vide- re est in Sanhedrin cap. ult. ab initio. Quomo- do hoc intelligendum, quatenus item prohibi-

ta aut concessa sit illorum lectio, vide apud R. Afariam in Meor Enajim par. 3. cap. 2. זרה דרד  
 חיצונים Hæc est via extraneorum, Megilla 24. 2. Glossa, Hi sunt homines qui pro suo placito & lubitu vivunt, non secundum præscriptum Sapientum.

חיצוניות *Externium, Exterioritas*: חיצוניות  
 Exterioritas ipsarum (vestium) est ad honorem.

חיז Hebr. *Pariēs, Murus, Sepimentum, Maceria, Substructio, Tabulatum, exteriorem locum ab inferiore distinguens*, Ezech. 13. 10. *Rabbinis & Talmudicis satis usitatum*: אבל הוא חיז Sed facit maceriam lapideam, Scheviith cap. 3.

מחיצה *Idem, Ezech. 41. sæpius. At Ezech. 13. 10. in Regiis legitur מחיצה. Emphat. Tabulatum exterius*, Ezech. 41. 9. *Constr.* במחיצת צדיקי Ut sedeant in tabulato justorum meorum, Psalm. 101. 6. *Plural.* מחיצות Ezech. 41. 9. & 1. Reg. 6. 6. *Constr.* במחיצת בירון Tabulatis cedrinis, 1. Reg. 6. 15. Hebr. בצלעות ברושים. In More sumitur pro Membrana oculi: Membrana uvea, par. 3. cap. 25. Membrana cornicularis, Ibid.

מפני *Parietem, Maceriam exstruere, Talm.* שיכול לחון Propterea ut possit maceriam constituere. Glossa, לעשות מחיצה, Erubhin cap. 3. ab initio. Vide etiam הצץ.

סולם *Gradus scale, in Gemara. Plurale,* חזקין *Scala parva est, cuicumque non sunt quatuor gradus, Bava bathra fol. 59. 1. Erubhin fol. 72. 2. In Aruch citatur etiam ex Vajikra rab. sect. 29. שדה של בבל Princeps (i.e. Angelus) Babylonix ascendebat 70. gradus, Mediæ 52. gradus (in scala scil. quam vidit Jacob.) Sed in meo exemplari est חזקין. In Majemone, in הלכות שכנים cap. 8. scribitur חזקין. Guido ponit etiam חזקין Fundamentum, ex More lib. 1. cap. 21. & 73. sed illic in nostris libris est חזקין.*

חזק *Primò Videre, Intueri, apud Syros. Hinc, Et aspicient oculi tui alienam, Prov. 23. 33.*

חזק *Albescere, Album fieri: Præterit.* חזקו שבשהא *Albuerunt palmities ejus, Joël. 1. 7. Sicut nix albescent, Jesa. 1. 18. Pabel, Lavare, Abluere lavando, Candidare, Dealbare, Album seu candidum reddere. Præterit.* לא חזק *Vestimenta sua non candidaverat, 2. Sam. 19. 24. בטר דחורו יהיה Posteaquam abluerunt eum, Levit. 13. 56. Sic v. 55. Partic.* ביה *כבוריתא רמחורין ביה Sicut fapo quo dealbant, Malach. 3. 2. Futurum, Multum dealbato, abluito me,*

*Pfal. 51. 4. Ithpabel, מתלגא אתחור Præ nive albescam, Pfal. 51. 9. Imperat. אתחורי Lavato me, Jere. 4. 14. Resp. Hebræo כבס. Futur. די ותחור Quod album factum fuerit, Levit. 13. 58.*

*Apud Rabbinos חור est etiam, Declarare, Explanare, Perspicuum, Dilucidum reddere: לחור להם Explanat ipsis verba Legis: לחוריתו Non estis periti, exercitati, perspicuè instructi, scil. in statutis כלאים, Kiddusch. fol. 39. 1. Ex Tybal, חור הלשון אינו מחור Oratio hæc non est dilucida, plana, perspicua: הוא יותר מחור Illud est magis clarum, quam, &c. In (inmunditia) nota, perspecta ipsi, Glossa ידעא נאסיר fol. 63. 1. אינם מחורים לכם Ista non sunt perspicua vobis. Ex Nithpabel, לא נתחורו דבריהם Non sunt clara verba ipsorum.*

חור *Album Candidum: חמר חור Vinum album, Cantic. 5. 1. כל די חור ביה In quocunq; album fuerit, Genes. 30. 35. Plural.* חורין *Equi albi, Zachar. 6. 3. יהון בסותד חורין Sint vestimenta tua alba, Eccles. 9. 8. Femin.* חורא *כתלגא Et ecce manus ejus erat alba sicut nix, Hebraicè Leprosa, Exo. 4. 6. חורא Pabula alba, Levit. 13. 4. Plural.* חורין *Pabulæ albæ, Ibid. vers. 38. Metonymicè etiam sumitur pro Leproso apud Talmudicos: חורא רבי רבי Leprosus de domo Rabbi, quod ibi nomen Messix est, Sanhed. fol. 98. 2. וטעמי ביה טעמא רחוריא Et gustavi in eo gustum carnis leprosx, Glossa, בשר בעלת שחן, Gitin 68. 1.*

חור *Vide in חרר.*

חורי *Alius. Vide in אחר.*

חורי *Vide in חרר.*

*חורתא Farina alba & munda, sed minus munda quam סמירא aut סלת simila, Pesach. 74. 2. Gittin 66. 1. In Aruch exponitur חורתא crassa, ex qua simila excreta est: חור מרא רחורי vide in חור.*

*חורתא Albedo, Canicies: לית לח חורתא Non est tibi canicies, nondum canus es, Berach. fol. 28. 1. חורתא דתותי מתני. Sic adducit Aruch ex Cholin folio 93. 1. & explicat, לובן Albedo quæ est in renibus. Sed pro eo in nostris libris legitur חרבא Adeps.*

*חור Album: מתחור למחור Et convertatur plaga illa in albedinem, Levit. 13. 3.*

*חור Centum, lingua Persicâ: אית לח בר חור גווי Est ne tibi (equus) centum coloribus præditus, Sanh. fol. 98. 1. Vide glossam.*

*חור Albugo, macula alba in oculo; aut potius Suffusio, quæ Hebræis dicitur תבלול, טבולות, טבולות, vitium oculorum, quos humores affusi inter corneam tunicam & crystallinum humorem concre-scunt, & visum ita impediunt, ut discretas rerum species comprehendere non possit. Apud Talmudicos,*

Si suffusio & aquæ fuerint fixæ, Glossa טיפין לבנות בעין בעקו Maculæ albæ in oculo, Bechor. fol. 38. 2. & 44. 1. ubi de oculorum in primogenito vitii agitur, קבוע איהו חוורור Quænam est suffusio fixa? quæ durat octoginta dies, Ibid. Hinc in Targum Jonathani, מחו בחוורורית Percusserunt suffusionibus; quod puto esse per transpositas literas pro חוורורית, id est, ingenti & subitaneâ suffusione, scotomate, cæcitate, Hebr. בסגורים Gen. 19. 11. Targ. Hieros. בחרבניה; malleו בחברברים, ut & ב mutuas vices subeant. In Aruch scribitur, vulgò dici Cataractam: & sic vocant Medici nostri.

הוריתא הוריתא חוריתא *Ciconia, Milvus albus*, Hebraicè חוריתא Levit. 11. 19. Jerem. 8. 7.

חורולין *Herbe species*: Aruch. In Gemara nunc legitur חוררת יולין pro eodem, Pesachin fol. 39. 1.

חורנס *Species pisciculorum parvorum salitorum*, Talm. Hieros. פ"ג cap. 2. fol. 42. 1.

חוש *Festinare. Aphel Imperat.* חיש לי Festina ad me, Psal. 14. 1. ubi deficit caracteristicum, א, sicut ה sæpè in Hebræo. Regia, חשהש geminatis literis. Particip. רמחיש לקניה Quæ festinat ad nidum suum, Deut. 32. 11. Huc revocari posset ארחהש pro ארחהש Psal. 55. 9. Nam רחש pro חוש nunquam poni solet.

חש *Dolere, vide חשח.*   
 *Secundo חוש Sentire, Sensibus percipere, Empfinden. Participium Hophal מוחש Sensatum, Sensile, In sensum cadens:* מוחיש המוחש Negat sensibile, hoc est, negat principia, ut nostri loquuntur, id scilicet. quod contra cõmunem sensum est. מוחשות Sensibilia, sensitiva.

חוש *Sensus.* Hi quinque sunt, חוש הטעם *Sensus gustus*: חוש הריח *Sensus olfactus*: חוש השמע *Sensus auditus*: חוש הראות *Sensus visus*: חוש המישוש *Sensus tactus*: חוש המשותף *Sensus communis*: נראה לחוש Videtur ad sensum, ad oculum, sensibiliber. In libro de sensu & sensitivo, בספר החוש והמוחש R. Levi Prov. 27. חושים פנימיים *Sensus interiores*: חושים חיצוניים *Exteriores*.

חוש *Sensilis, Sensibilis:* השגות החושיות *Apprehensiones sensibiles*: השגות השכליות *Apprehensiones intellectuales*, More lib. 1. cap. 32.

חושית *Sensus, Sensatio, Sensibilitas:* חושית *Quia sensus meus in me est*, Job. 20. 2. in Regiis. Veneta דרחישתי, quod idem.

*Tertio apud Talmudicos legitur ad Gen. 4. 6. 23.* שהיו מרובין כחושים של, ibi dictos fuisse ita, שהיו מרובין כחושים של, Quod fuerint multiplicati instar fibrarum, vel filorum calami, Bathra fol. 143. 2. Glossa explicat עלי קנים vel גדילים קנים. In Schemoth rabba sect. 1. fol. 116.

cap. 3. ותמלא הארץ אותם *Et repleta est terra illis*, Exod. 1. 7. nempe; כחושים של קנים *Instar filorum calamorum.* Glossator exponit, sicut sylva calamorum, id est, *Arundinetum.* Huc refert Baal Aruch, החו ארנא רחישי רטבעא בחישתא *Navis tritici quæ submersa est in arundineto, vel, Mastra tritici, Pesach. f. 40. 2.* Baal Aruch explicat מקום קנים. In glossa dicitur esse שם נהר *Nomen proprium fluvii.* Aruch etiam huc reducit לחישת חורשא, quod vide infra in חיש.

חזו *Videre, Prævidere, Providere, Intueri, Contemplari, Aspicere: Præterit.* חזו כר *Et fuit, cum vidisset Jacob, Genes. 29. 10.* חזת ארי מית ברה *Vidit quod mortuus esset filius ejus, 2. Regum 11. 1. וחיני Et vidit me, 2. Sam. 1. 7.* וחזי אבוהא *Et vidit eum pater ejus, Judic. 19. 3.* וחזאה יהודה *Et vidit eam Jehudah, Genes. 38. 15.* וחזוון *Et vidit eos, 2. Reg. 2. 24.* חזיתא נברא *Si vidisti virum, Prov. 22. 29.* החזיתא ית כל המוניא *An vidisti totam multitudinem istam, 1. Reg. 20. 13.* ארי יתד חזיתא זכאי *Quia te vidi justum, Genes. 7. 1.* ולא חזיתיה *Et non vidi eum, Genes. 44. 28.* חזו חזיה *Non vidit quisquam fratrem suum, Exod. 10. 23.* חזו יקרד *Viderunt gloriam tuam, Habac. 3. 9.* חזוהא מעיקיא *Viderunt eam oppresores, Thren. 1. 7.* אתון חזיתון *Vos vidistis omne malum, Jerem. 44. 2.* החזיתון די אתרעי ביה יי *An vidistis eum in quo delectatur Dominus, 1. Sam. 10. 25.* חזינא עקת נפשיה *Vidimus angustiam animæ ejus, Gen. 42. 21.* חזי די את חזי *Quam tu vides, Gen. 13. 15.* חזי את *Videstu? 2. Sam. 15. 27.* חזי כל רחוי *Omnis videns, Judic. 19. 30.* חזי *Plurale חזו Et omnis populus videbant tonitrua, Exod. 20. 18.* חזו עיניכון *Oculi vestri vident, Gen. 45. 12.* חזויהון *Cum Aff. כל חזויהון Omnes videntes eos, Jesa. 61. 9.* חזויהון כל חזויהון *In oculis omnium videntium ipsam, Esth. 2. 15.* חזויהון חזויהון *Videntes te ad te respicient, Jesa. 14. 16.* חזויהון חזויהון *Infinit. חזויהון Videndo vidimus, Genes. 26. 28.* חזויהון חזויהון *Et vident videndo, Jesa. 6. 9.* חזויהון חזויהון *Ne pergas videre faciem meam, Exod. 10. 28.* חזויהון חזויהון *Ad videndum, an leviores factæ sint aquæ, Genes. 8. 8.* חזויהון חזויהון *Et caligarunt oculi ejus à videndo, Genes. 27. 1. Cum Aff. חזויהון חזויהון Et veniet frater tuus ad visitandum te, 2. Sam. 13. 5.* חזויהון חזויהון *Ad videndum eum, vers. 6.* חזויהון חזויהון *Non pergetis videre eos, Exod. 14. 13.* חזויהון חזויהון *Imperat. חזויהון חזויהון Ecce odor filii mei, Genes. 27. 27.* חזויהון חזויהון *Erige nunc oculos tuos & vide, Genes. 31. 12.* חזויהון חזויהון *Videte terram, Jos. 2. 1.* חזויהון חזויהון *Exite & videte, Cantic. 3. 11.* חזויהון חזויהון *Videbo faciem regis, 2. Sam. 14. 32.* חזויהון חזויהון *Videbo te, 2. Reg. 3. 14.* חזויהון חזויהון *lbo & videbo eum, Gen. 45. 28.*

Videbo eos in die contritionis ipforum, Jerem. 18.17. כען תהיו נunc videbis, quid facturum sim Pharaoni, Exod. 6.1. ככן תחיו Tunc videbis, Jefa. 60.5. ואם יחיו כהנא Et si videat sacerdos, Levit. 13. 53. לא יחונני אנשא Non videbit me homo, Exod. 33.20. ואם יחוננה כהנא Et si inspiciat eam sacerdos, Levit. 13.21. לא נחיו ובכפנא Et famem non videbimus, Jere. 5.12. לא תחיו אפי Nō videbitis faciem meam, Genes. 43.3. ארי יחיו יתד מצראי Cum videbunt te Ægyptii, Gen. 12.12. לא יחוננה Non videbunt eam, Num. 14.23. ולא יחיו עיניך Et non videbunt oculi tui, 2. Reg. 22.20. אהחיו *Videri, Apparere*: אהחיו לי נברא Apparuit mihi vir ille, Judic. 12.10. ולא אהחיוא Et non fuit visum, Jud. 19.30. אהחיוא רישי טוריא Conspecti sunt vertices montium, Genes. 8.5. *Particip.* אהחיו לית אבנא Ut non videretur, Jefa. 6.2. *Fæminin.* אהחיוא Non lapis visus fuit, 1. Reg. 6.18. *Infinitiv.* אהחיוא Apparere Manos, Judic. 13.21. *Imperat.* אהחיו לאחאב Ostēde te Achabo, 1. Reg. 18.1. *Futur.* אהחיו ליה Die hoc ostendam me ei, 1. Reg. 18.15. ולא יתחיו לך חמיץ Neq; conspicietur apud te fermentum, Exod. 13.7. לתחיו Quare aspicitis vos invicem? Genes. 42.1. ולא יתחיו קרמי ריקני Et non conspicientur coram me vacui, Exod. 23.15. אהחיו *Videre fecit, Ostendit*: אהחיו למרעה Videre fecit Pharaonem, id est, Ostendit, Genes. 41.28. אהחיו Quæ ostendit mihi, Ezech. 11.25. אהחיו אהחיוא ית כל אליו Neq; videre fecisset nos hæc omnia, Judic. 13.23. אהחיו Ostendit tibi, Deut. 4.36. אהחיוא Quod non ostendit ipsis, 2. Reg. 20.13. אהחיוא עובדיהו Tunc ostendisti mihi opera ipforum, Jere. 11.18. אהחיוא Videre feci te oculis tuis, Deut. 34.4. אהחיוא Quod non ostendi eis, 2. Reg. 20.15. *Particip.* אהחיוא בכל די אהחיו אהחיוא Secundum omnia quæ ego ostendo tibi, Exod. 25.9. *Infinit.* אהחיוא Videre facere servum tuum, Deut. 3.24. *Cum Aff.* אהחיוא Ad ostendendū vobis, Deut. 1.33. *Imperat.* אהחיוא כען יקרד Ostende mihi nunc gloriam tuam, Exod. 33.18. אהחיוא Ostende nobis, Judic. 1.24. *Futurum*, אהחיוא אהחיוא Et ostendam gentibus turpitudinem tuam, Nahum 3.5. אהחיוא Quam ostendam tibi, Genes. 12.1. אהחיוא Et ostendam tibi virum illum, Judic. 4.22. אהחיוא ופתנא אהחיוא Et verbum quod ostendet mihi, Num. 23.3.

*חיו* *Visum.* Est ex forma passivi *Pehil*, & sic per *Chirek* semper punctandum: inde ulterius sumitur pro *Dignum, Decens, Æquum, Conveniens, quod videtur* & *judicatur sic esse aut fieri debere, aut non*: ut, אהחיו Quibus non est visum, quos non decebat, quibus non conveniebat, Jerem. 49.12. אהחיו Quod dignum erat ut biberetur, Esth. 1.7.

Ut decet, dignum, æquum, justum, conveniens est, Hebr. כמשפט Levit. 5.10. Num. 29. סאפ: אהחיו אהחיו אהחיו Ibi fuit vel fuisset cōveniens vobis, Jefa. 17.11. אהחיו אהחיו Quia te decet, Jerem. 32.7.8. אהחיו אהחיו Cui cōveniens est, quem decet redimere te, Ruth. 3.13. *Cum* אהחיו אהחיו in Daniele, אהחיו אהחיו Quam conveniebat accendi, Dan. 3.19. *Fæminin.* אהחיו אהחיו אהחיו Et hoc est conveniens filiis hominum, 2. Sam. 7.19. *Plurale,* אהחיו אהחיו אהחיו Omnes justæ & dignæ, Esth. 2.9. Hebr. אהחיו אהחיו *Visæ*, scil. dignæ, & sic Chaldaicæ vocis usus.

*חיו* *Vide, En, Ecce*: Imperativus propriè, inde adverbiascit.

*חיו* *Videns, Propheta, qui* & Hebraicè olim dictus fuit אהחיו אהחיו: *ed quod Prophetias per Visiones cognosceret*, 1. Samuel. 9.9. אהחיו אהחיו Es ne tu videns? 2. Sam. 15.27.

*חיו* *Visio, Visum, Aspectus*: אהחיו אהחיו אהחיו Et visio erat sicut visio quam vidi, Ezech. 43.3. אהחיו אהחיו In visionibus noctis, Dan. 7.7. אהחיו אהחיו Somniantibus visiones, Esth. 6.1. *Item Planities*: אהחיו אהחיו In planitie Mamre, Gen. 18.1. in Jon. Sic Gen. 13.18.

*חיו* *Aspectus, Facies*: אהחיו אהחיו אהחיו Facies ejus erat occidentem versus, apud Talmudicos, Talmid cap. 2. Parah cap. 3.

*חיו* *Idem*: אהחיו אהחיו אהחיו Ut videam visionem istam magnam, Exod. 3.3. אהחיו אהחיו Et operuit aspectum terre universæ, Exod. 10.15. in T. Jon. id est, superficiem, in Hebr. אהחיו אהחיו אהחיו: *עין*, id est, oculus: אהחיו אהחיו Per visionem ego appareo ipsi, Numer. 12.6. *Plural.* אהחיו אהחיו אהחיו Et visionibus magnis, Deuter. 4.34.

*חיו* *Idem*: *Plural. constr.* אהחיו אהחיו אהחיו In visionibus oculorum tuorum, Eccl. 11.9. *Deinde* אהחיו אהחיו *Prehensio, Apprehensio, ab* אהחיו. Hinc, אהחיו אהחיו אהחיו Quicquid latet in apprehensione ipsius; hoc est, quicquid manu suâprehendit vel tenet, ut in manu lateat & occultetur, Bava metzia fol. 105.2.

*חיו* *Idem*: אהחיו אהחיו אהחיו Sicut visio noctis, Jobi 20.8. אהחיו אהחיו Pulchra aspectu, Esth. 2.2. אהחיו אהחיו Sicut aspectus lapidis pretiosi, Ezech. 1.26. אהחיו אהחיו Sicut visio hominis, Ibid. *In Daniele cum Cholem legitur*, Et aspectus, species ejus, Dan. 8.4.

*חיו* *Colores. Repetitur*, אהחיו אהחיו אהחיו Colores colores, id est, diversicolores, variorum colorum, Cholin fol. 47.1.

*חיו* *Clava ferrea, Ferrum rotundum instar Granati baculo infixum*: armorum quoddam genus fuit in Ægypto notum: Kelim cap. 14. Scribitur per

per duplex Jod, quo consona indicatur, unde pravè notant **חזינא**.

**חזו** *Aspectus*: כמחוי אדם Secundum aspectum hominis, Ezech.1.26. in Regiis.

**חזו** *Speculum*, ab Ostendendo sic dictum, ex forma Conjugationis Aphel deductum. Plurale, **חזויותא**, *Specula*, Jefa.3.23. *Constr.* במחוי נשיא E' *speculis mulierum*, Exod.38.8.

**חזו** *Impetigo*, scabiei species. Plurale, **חזויותא** רמלי חזו *Qui plenus est impetiginibus*, Levitic.21.20. in Targ. Hierosol. Sic Lev.22.22.

In Targum Jonathanis est **חזויותא**, Hebraicè **יִלְפַת**. Quidam *Saniosam scabiem* interpretantur.

Apud Talmudicos, בעלי חזוית *Impetiginosi*, Bechor. fol.41.1. Ibidem in Gemara: חזוית המצרית: ילפת זו חזוית המצרית:

**חזו** *Fallephet* est scabies *Aegyptiaca*: לחזויתא ליתי שב *Contra scabiem fumat septem grana tritici crassi, & comminuat ea*, Git-tin fol.70.1.

**חזו** *Impetiginosus*, Lev.21.20. Onkelos.

**חזו** *Nubes*: רכב על חזו קלילא *Equitavit super nubem velocem*, Cantic. 2.9. ומהלך לחזו *Et iter nubibus*, Jobi 28.26. In Bereschit rabbah sect.13. Quinque nominibus nubes appellatur, עב, חזו, נשיא, ענן, אר. Et in Codice Talmudico Taanith cap.1. fol.9. Quid sunt חזויות? Rabbi Juda dixit, *Nubes cursitantes*. Dicuntur sic, quia faciunt חזויות visiones sive aspectus varios, ut virides, flavos, aut rubentes, in firmamento, scribitur dicto loco in Beresch. rabba.

**חזו** *Germen*, Gramen, *Seges primum crescens, quæ depasci sæpè solet, aut refecari in pabulum jumentis, ut, luxurie amputatâ, feliciter recrescat*: ורעי חזו *Et depascit herbam à fulco*, Psal.126.6. in Venetis. Abest ex Regiis. Elias in תלם legit חזו. In Aruch in חזו adducitur locus ex Talmud, unde hoc membrum hujus Targum desumptum est. Est enim additamentum Rabbinicum, petitum ex Gemara, ubi in hujus versus explicazione legitur: מה הלוד ילך ובכה ונו אמר: רב יהודה שור כשהו חורש הולך ובוכה ובחזורתו אוכל *Quid est, Ambulans it & flet, portans tractum seminis, &c?* Dixit Raf Jehudah: Bos quando arat, it & flet, & in reditu suo comedit herbam è fulco, in Taanith cap.1. fol.5.1. Nempe, quod arat eundo, mox à tergo miraculosè producit herbam, quam bos, se convertens ab altera parte agri, illico comedit, ne lassetur: **חזו** *Si comedat sementim*, Bava kama fol.58.2. כשות וחזו *Lupulus & seges*, Kethubh. fol.60.2. Erubhin fol.28.1. Aruch ubique legit חזו per Nun.

**חזו** *Nomen proprium vallis, quæ Hebraicè vocatur*, Gen.12.6. in Targ. Hierosol. Sic,

אל עמק שורה *Ad vallem Schave*, T. Hierosol. למישר רחוזא *Ad vallem Chafosa*, Genes. 14.17. Scholiastes in hoc Targum scribit, חזו לשון פנוי.

**חזו** *Averruncare, Evellere herbas malas*: **חזו** חזו *Qui vult evellere*

folia oleris sive herbarum להקל ממשאו *ut levius reddat onus*, Demaj cap.3. Aruch notat, quosdam explicare, *Colligare in manipulum*, ex significatione Arabica, quâ lingua **חזו** *Manipulus*. Sed id loco Talmudico non convenit. In Targum Jonathanis, וחזוין רישה *Avellebant caput ejus*, Gen.31.19. in Jon. *Futurum*, וחזוין ית רישה, Et auferet, avellet caput ejus, Levit.1.15. in Jon. Heb. ומלק: sic cap.5.8.

**חזו** חזו *Speculator, Inspector, Custos, qui provisionem & curam alicujus rei habet*: **חזו** *Minister, & strictè, Inspector, Minister Synagoga, ut est Aedituus, Diaconus, qui aliàs dicitur שליח צבור, vel שמש, Nuncius Ecclesie, qui destinatus est Synagoga necessarius operis præstandis*. Hic maxime oratione sive precibus & cantu Ecclesie præibat, præerat lectioni legali, docens, quod & quomodo legendum, & similibus quæ ad sacra pertinebant. Unde quandoque pro Cantore, Praecentore sumitur. Ex prima significatione: ועקב אמינו חזו מתא הוה דאמר ליה ללבן

Id est, Jacob pater noster speculator sive custos urbis fuit, quod dixerit Labano: Custodivi te custodiâ amplissimâ, ut custodes urbis solent: Bava metzia folio 93.2. Respicit ad translationem Chaldaicam Onkelis, in quâ pro Hebræo גנבתו ביום גנבתו *Furto ablatum mihi interdum, furto ablatum mihi noctu reposcebas*, Genes.31.39. legitur; נטריות *Custodivi in die, custodivi in nocte*. *Pro Ministro in genere, de filiis Samuelis, patri dissimilibus, & ad judicandum ineptis, ut legitur 1. Sam. 8.3.* Non sic (scribitur in Gemara) fuerunt filii ejus: אלא ישבו בעריהם כרי להרבות: sed sedebant in urbibus suis, ut multiplicarent mercedem ministris suis & scribis suis, Schabbas fol.56.1. Glossa, *Ministris, quibus mercedem dabant, ut irent ultro citroque citatum partes litigantes ad judicium*. *Scribis; scil. contractuum, ob credita & debita*. *Pro Ministro sacrorum passim usitatissimum: ut; מסרום לחזוים Tradunt ea ministris, nempe, membra agni ad sacrificium juçe mactati, ut deferant ea ad altare, Tamid cap.5. f.32.*

נתנו שיעור לחזו הכנסת *Constituerunt mensuram ministro synagoga, ad reportandam tubam in domum suam*, Schabbas folio 35.2. מיום שחרב *Ex quo tempore vastata est domus secun-*

*da*, ב'ה שרו הכימא למהו כספריא וספריא כחזנא וחזנא כעמא *Ex quo tempore vastata est domus secun-*

*da*, **ZZ** 3 *da*

da, cæperunt sapientes esse sicut scribæ, & scribæ sicut minister synagogæ, & minister synagogæ, sicut populus terræ, &c. Sota fol. 49.1. Referendum est propriè ad חזקא.

חזקא Vide in חזקא.

חזקא Vide in חזקא.

**חזק** Tenere, Retinere, Prebendere, Apprehendere, Comprehendere, ut Hebraicè החזיק. In Targum rarò occurrit: לאלין דמחזיקין בה Illis qui apprehendunt eam, Prov. 3.18. החזיק במרדותא Apprehende castigationem, Proverb. 4.13. In Hiphil apud Rabbinos in materia De Emptione & venditione est, Tenere, Occupare, Jus possessionis adire: ut; Si quis vendat agrum proximo suo, & is in eum ingrediatur, eum conserat, aret, fructus arborum colligat, vel tale quid fecerit, ecce hîc verè emit: שהרי החזיקה quia apprehendit eum, jus possessionis adivit, nec ulli parti licet contractum retractare, &c. Aliter, מחזיק טובה, Tribuens bonum sibi ipsi. In hominem arrogantem dicitur, qui sibi omnia vèdicat, & stultè de seipso sentit. In Pirke avos cap. 2. Si didicisti Legem multam, ne attribuas quicquam boni tibi ipsi (id est, ne eo gloriator, aut arrogans esto) ad id enim creatus es: Christus Lucæ 17.10. Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, servi inutiles sumus, quod enim debuimus facere, fecimus: Sic, אני מחזיק טובה לנפשי Ego ne hoc beneficium vel hanc laudem mihi adscriberem? Schabbas fol. 89.1. לא נחזיק שיבותא Non attribuemus hanc virtutem nobis, Taan. fol. 23.2. שאין מחזיקין במחלוקת Quod non apprehendunt dissensiones, id est, non persistunt in dissidiis: כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו Quicumque firmus est in dissidiis, transgreditur prohibitivum præceptum, Sanhed. fol. 110.1. Probatur id ex eo, quod dicitur, Non erit sicut Korah & cæcus ejus, Numer. 16. 40. In Pihel, חזק Roborare, Corroborare, Confirmare, Fortificare: Hinc apud Rabbinos frequens, לחזק הענין Ad corroborandum sensum, Ad emphasim. Vide etiam infra in חזקה, in 3. signif.

חזקא Confirmatio, Corroboratio, Robur: החכמים עשו חזק לרבריהם יותר משל תורה Sapientes fecerunt robur verbis suis magis quàm verbis Legis, Eruvin fol. 85.2. Ketubh. fol. 83.2. sed f. 84.1. Sicut verbis Legis.

חזקה Possessio, Jus possessionis, Occupatio, Apprehensio rei emptæ, aut donatæ, ut supra in Verbo. Apud Rabbinos, במה יקנה המקח הקרקעות באחד משלשה דברים בכסף או בשטר או בחזקה Quomodo acquiritur Emptio rei alicujus? Fundi acquiruntur vel argento, vel literis contractus, vel Apprehensione: כיצד בחזקה Quomodo appre-

hensione seu occupatione? Si quis vendiderit aut dono dederit alicui domum aut agrum, & hic eam clauserit, obsepiverit, vel sepem ejus fregerit, vel minimam utilitatem operâ suâ ei attulerit, hîc verè emit; או כשהחזיק בפני המוכר או בראש המוכר quando nimirum eum occupavit, vel possessionem ejus adivit in præsentia Venditoris aut Donantis, &c. Majem. in Hilchoth מכירה cap. 1. חזקה הבתים Occupatio, possessio ædium, Bava bathra cap. 3. ויעבד ברה חזקתא, In Targum, Et fac in ea possessionem, Gen. 13.17.

Deinde est Mos, Consuetudo inveterata & quasi diu Possessâ: Hinc dicunt, מעמידין את האדם על חזקתו Constituunt hominem super possessionem suam, id est, mores inveteratos, Elias in Thisbi. Videtur esse ex sequenti usu.

Tertio חזקה est Præsumptio de aliquo, cum quis pro tali vel tali tenetur & habetur: ut, האשה אינה בחזקת זונה עד וכו' Mulier non habetur pro meretrice donec &c. Quia præsumptio de ea est quòd sit virgo, habetur pro virgine: חזקה היא שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה Præsumptio est, quòd homo non labore in instruendo convivio, & ipse postea illud destruat, & in luctum convertat, Majem. in הלכות אישות cap. 1. שותה אדם שותה ביום אב בורקו יפה וחזקתו שידע ורצה Præsumptio est, quòd homo non bibat ex poculo, nisi probè illud explorarit, & præsumptio est, quòd sciverit & ita voluerit, Ibid. cap. 25. הבן בחזקת כשרותו הרי זה בחזקת ממור: חזקה החולי ממנה: Ecce hic tenetur pro spurio: Præsumptio morbi est ab ea, id est, Illa præsumitur morbo aliquo laborare. Iterum Majem. ibid. c. 15. Sic, שאינה מחזקת עצמה בעקרות, Non facit seipsam sterilem mulier, id est, non præsumitur mulier seipsam pro sterili venditare: Sic, אינה מחזקת עצמה במפלה Ibid. Hoc usu frequentissimè occurrit apud Rabbinos.

**חזר** Redire, Reverti, Circuire, Circumire, Converti, Convertere se: Convolvere, Circumvolvere. In Hagiographis sæpissimè pro Hebræo חזר usurpatur. Præteritum, חזר לאחור Jordan conversus est retrorsum, Psalm. 114.3. חזרו יתי Circumierunt me, Psal. 118.11. Imperativ. וחזרו עליה Et circuite eam, Psalm. 48.13. Futurum, ותחזור Et reversus consolaberis me, Psal. 71.21. Ex Pahel, Partic. במא דמחזרין בערבלא Sicut circumagunt, agitant cribro (triticum scilic.) Amos 9.9. Futurum, יחזר קרלהון דאגוריהון Circumagat cervicem altarium ipsorum, Hof. 10.2. Aphel, חזר Idem: Item Convertere, Evert. Perv. Sub. Invertere, Convolvere: Item Redire fecit, Reddidit, Restituit, Reduxit, Circumduxit: Item Respondit:



*spina palmæ*, Nedar. fol. 41. 2. *Spinæ protegunt palmam & fructus ejus, ne à bestiis lædi possint*: sic febres mitiores protegunt corpus à gravioribus morbis. Glossa explicat per אמרין, & הוצין, de quibus vide suo loco: קני דחורא Pali spinarum, id est, Pali qui in terram figuntur, ut iis implicentur vepres ad faciendam sepem, Metzia fol. 103. 2. Item *Virga, Baculus tener, quo equus regitur; quia est instar spinæ*: רב ששה בי כרע כרע כחורא Raf Schescheth quando incurvavit se, incurvavit se ut spina; id est, ut *Virga, vel Bacillus* qui deorsum percutitur, Berach. fol. 12. 2. Ita sumitur quoque pro *Virga tenera acuta, instar spinæ, quæ assandis carnibus inservire potest*, Betza fol. 33. 1.

Deinde חורא *Fursives*: מיא דחורא Aquæ fursuris, Metzia fol. 60. 2. Pesach. fol. 42. 2. ubi per Vav scribitur, דחורי. Glossa, מי טובין.

חורין *Lactuca*. De ejus usu in vespera Paschatis vide in Pesach. fol. 39. 1. חורת מהפך אכול Lactuca invertit cibum, Abhoda fol. 11. 1. לא פסקו Non deerant in mensa ipsorum vel lactuca, vel cucumeres, Ibid. למח נמשלו מצריים בחורת וכמרוך לומר לך מה חורת זו שתהלתו רך וסופו קשה אף מצריים תחולתו רכה וסופו קשה Id est, Quare comparati sunt Ægyptii lactucæ & herbis amaris? Dicendum tibi est, Quid est lactuca? Principium ipsarum est molle, sed finis illarum (scil. caulis) est durus. Similiter Ægyptii ab initio fuerunt lenes (Isrælitis) sed finis illorum fuit durus, Pesach. folio 39. 1. האוכל שרשי החורין, & Lactuca agrestis, Kilaim cap. 1. Plurale, חורין חורת גלין Comedens radices lactucæ, Okezim cap. 1. Glossa, חורת idem est quod חורין.

חורין *Sus, Porcus, à Redeundo, quia ejus proprium Redire ad volutabrum luti*: וית חורין Et porcum, Levit. 11. 7. חורין מן חורשין Porcus de sylva, Psalm. 80. 14. *Fæminin. חורין & emphat.* בנחירי דחורין In naribus porcæ, Proverb. 11. 23. Miratur Elias, quare hic forma fœminina usurpetur. Apud Talmudicos, עשרה קבים ננעים ידיו, Decem cabi leprarum descenderunt in mundum; novem acceperunt porci, Kidduschim fol. 49. 2. רעי חורין Custos porcorum. Carnibus suillis vesci cur Judæis prohibitum, vide in More lib. 3. cap. 48. R. Bechaj in Pentateuch. fol. 132. col. 3. scribit; In quibusdam libris medicinalibus reperi; Infantem, si lac suillum (חלב החורין) sugat, fieri leprosum.

מחזור גדול מחזור קטן *Circulus, Cyclus*: Ille solis, & singulis 28. annis perficitur: hic lunæ, & 19. annis absolvitur. Vide Astronomos. Est etiam nomen Libri precum, quæ ferè rhythmicæ sunt, & in fine

*Sabbathorum, & dierum festorum, ac maxime in tribus regalibus festis dicuntur*: Plurale, ומולד סיהרה Et nativitatem lunæ & cyclos, Gen. 1. 14. in T. Jon.

\* חט Vide supra in חוט.

חט *Peccare, ut Hebraicè. Præteritum,* חטא Peccavit Israel, Jos. 7. v. 11. ועל נפשך חטאת In animam tuam peccasti, Hab. 2. v. 10. *Infinitivus, ואוסף למחטי* Et perrexit peccare, Exod. 9. 34. A peccando coram Domino, 1. Sam. 12. 23. *Futurum, ולא יחטי* Ne peccet rex in servum suum Davidem, quia is non peccavit in te, 1. Sam. 19. 4. *Pihel חטא Mundavit, Purgavit.* Sic apud Talmudicos, in Cholin fol. 27. 1. *Aphel, ולא אחטי* Peccare fecit, Ad peccandum induxit: לחורין Neque ad peccandum induxit alios, Numer. 27. 3. in T. Jon. *Partic. יצרנא בישא דמחטי יתנא* Concupiscentia nostra mala, quæ nos peccare facit, Psal. 103. 14.

Apud Rabbinos: *Schela* שילא חטא ויוחנא משלם Schela peccat, & *Jochanan persolvit*, Ber. rab. sectio. 64. *Et aliter, טובינא חטא וויגוד מתנגיד, Tobias peccavit,* & *Sigod vapulat*, Maccoth fol. 11. 1. Vide Drusii Adagia Cent. 5. 2.

חט *Peccatum, Deuter. 19. 15. Additur & א, ut Heb. Unde apud Rabbinos, ירא חטא* Metuit peccatum. Vide mox in חטאין. *Cum Aff. חטאך נטיר* Peccatum tuum custoditur, Gen. 4. 7.

Idem: *חטאין חטאין* Timentes peccatum, 1. Sam. 10. 25. Apud Talm. לחטאת ירבעם Super idola Jeroboam, super vitulos ejus, Sanhedrin 107. 2. Vocantur etiam יראו Timor, Metus.

Idem, Proverb. 14. 34.

Idem, Proverb. 10. 16. *Plur. למיכל חטות* Ad comedendum peccata populi mei, Hof. 4. 8.

חטאין *Peccata*: ויהי לגבר דחל חטאין Et esto in virum timentem peccata, 1. Reg. 2. 2. 2. Sam. 23. 20. *ויפתי לבך בדחלת חטאין* Et dilatabitur cor tuum in timore peccatorum, Jesa. 60. 5. *אתתא דחלת חטאין* Mulier timens peccata, id est, Deum, 2. Reg. 4. 8. *Timens peccatum, est vir pius qui peccare metuit, qui Deum timet, & à peccatis abstinet: Timor peccati, id est, Timor Dei. Constructum & cum Affixo, ויתקבון חובי עצרת חטאיכון עליכון וחטאי* Et dabuntur delicta consilii peccatorum vestrorum super vos & peccata &c. Ezech. 43. 49. *וחטך* Et peccata tua, Dan. 4. 24.

חטאין *Peccatum: Hostia, Sacrificium pro peccato: וחורא דחטאתא* Et juvencum pro peccato, Exod. 29. 36. *Absque Dagesch, לחטאין* In sacrificium pro peccato, Esræ 6. 17.



**חטאי** Peccator : שאט לחבריה : Peccator contemnit socium suum, Prov.14.21.

**חטאים** Idem: Plur. Emphat. שתצון חטאים Consumuntur peccatores, Psalm.104.v. ult. Constr. **חטאי** Fili mi si seduxerint te peccatores, Proverb.1.10. Item Synecdochicè Satan, sic dictus, quòd sit peccator, & alios peccare faciat: Et peccator stabat ad dexteram ejus, Zach.3.1. Heb. ויהשטן Et Satan.

**חטאי** Idem, Zach.3.2. pro Heb. שטן. Talm. Expiatio: שני הטוין Duæ expiationes, Joma fol.61.1.

Secundò **חטאי** Tenerum, Molle, Delicatum esse: Oblectare se, Delicias agere: In Gemara: אתה מתחטא לפני המקום ועושה לך רצונך כבן שהויה Tu delicias agis, sive oblectas te coram Deo, & facit tibi voluntatem tuam, sicut filius qui oblectat se coram patre suo, & facit ipsi voluntatem ejus, Taanith folio 19.1. Berach. fol. 19.1. Glossa per מתגעגע explicat, quod idem. Inde & in Aruch parvo notatur, significare ענוה Voluptatem, Oblectationem. In Bechor. fol. 57.2. & Menachoth folio 66.2. explicatur, Placidè descendere, Sensim se demittere. Vide ibi. R. Salomon in Berachoth retinet propriam significationem; Tu peccas, delinquis coram Deo, & tamen præ amore quo te complectitur, facit quæ cupis, sicut filius qui peccat, &c. Atqui Targum priorem significationem probat, ubi in Hebræo legitur, האיש רך בד והענג Vir mollis in te & delicatus, Deuteron. 28. 53. Targum Jonathanis habet, וברא Vir qui oblectat se in vobis, tenerè vivit, & delicate agit. Sic & Targum Hierosol. Et fœmininum, רמהטייהא Quæ tenera est, Hebr. הרכה vers. 56. in Jonathane, & Targ. Hierosol. רמהטייהא. Hinc & sequentia:

**חטיתיה** Teneritudo, Mollities voluptuosa: מן Præ voluptate & teneritudine, Hebr. מהתענג ומרד Ibid. in Targ. Hierosol. Sed Jonathane, ומן חטיתיה.

**חטאי** Tener, Delicatus: Quòd pueri delicatuli sunt, Heb. רבים Genes. 33. 13. in Jon. & Hierosol. Fœmininum plural. וחתמין בנתיהון Et vidimus filias ipsorum pulchras, teneras, delicatas, Numeror. 31.50. in Targ. Jon.

**חטאי** Triticum, vide infra in חטב. **חטב** Decerpere, Decidere, Separare, Seligere, quasi cum הטף conveniens: vel, Exaltare, Efferre laudibus, Magnificare. Respondet Hebræo האמיר, quod postremâ hac significatione communiter exponunt: ית יי חטבת יומא דין Dominum extulisti (vel Decidisti, Selegisti) hodie, ut sit tibi in

Deum: ית חטבך יומא דין Et Dominus extulit te hodie, ut sis ipse in populum peculiarem, Deut. 26. v. 17. 18. R. Salomon in Glossa Talmudica Chagiga fol. 3. 1. האמרת exponit per שבחתך Laudasti, Laudibus extulisti: In Commentariis in Deuteronomium, Separasti, Selegisti, quanquam priorem hic præferre videtur. Primam communiter interpretes sequuntur in verbo Hebræo האמיר, cui dictum in Targum hoc loco respondere. Mirum, quare Munsterus Diligere, Amare, exposuerit. Baal Aruch in אמר tertio exponit per ציר Effigiare, Figurare, Figuris aliquid exornare, sicuti fimbria vestimentorum filis sericis, variis figuris & coloribus exornari solent. Hinc, חטובות אטון מצרים Prov. 7. 16. exponit quoque בחוטי מצרים.

**חטיבה** Laus, Exaltatio. In Gemara dicto loco: Vos constituistis me חטיבה laudem unicam in mundo (dicendo: Quis sicut tu inter Deos, ô Domine, Exod. 15. 11) & ego constituam vos laudem unicam in mundo (dicens; Quis sicut populus tuus, sicut Israel, gens una in terra? 2. Sam. 7. 23.) Glossa superiorum verbum, שבח Laudem singularem.

**חוטבא** Decisio, Cogitatio decisa, Decisum, Decretum: עברו חוטביהון הפורת לבא Transierunt decisæ cogitationes ipsorum fossam cordis, Psal. 73. 7. id est, Animi decreta & studia vana multiplicia cor ipsorum penitus compleverunt & operuerunt. Sic in Venetis. In Hebræo, עברו משיבויהו, Transeunt, sive superant cogitationes animi. Regia habent, עברו רוטביהון חפו על לוחי לבהון, Transeunt rugæ ipsorum operuerunt tabulas cordis ipsorum. Unde videtur in Venetis mendosè esse הפורת לבא, pro חפו ית.

**חטט** Suere, Assuere, Consuere, idem quod חוט, de quo supra, & Hebræicè. Praeterit. Et consuerunt sibi folia ficus, Genes. 3. 8. Participium, על רמהטטון Væ illis qui consuunt pulvillos inopis, obscuri, Ezech. 13. 18.

Secundò **חטט** Talmudicis Fodere, Effodere, Sculptere, Excultere, idem quod Hebræicè חקק: ut, החוטט בניור Qui effodit canalem, Mikvaoth cap. 4. Defectè usurpatur in adagio veteri, כפלא Cochleari quod exculpfit artifex, eodem aduret ipse (os suum) smapi, Pesach. fol. 28. 1. Opifici sæpè proprium opus damnosum est. Participium, החוטט בנייש לעשות Qui fodit in acervo (straminis, sæni, ramorum, aut similium rerum, excavando eas,) ut faciat sibi tugurium, Succa folio 15. 1. החוטט אמושה דהוה חייט שכיבי Iste magus qui erat effodiens mortuos, Bava bathra fol. 58. 1. nempe,

ad detrahendum ipsis vestes. *Ex Niphal*, נחטטה עינה *Effossus est oculus ejus*, Kiddusch. fol. 24. 2. *Ex Pibel*, ניד הנשה מחטט אחריו *Post nervum luxationis fodit, hoc est, fodiendo scrutatur & inquirat*, Cholin fol. 92. 2. *קא מחטטי שכיבי* *Effodiebant mortuos*, Jevam. fol. 63. 2. *Item pro Emungere*: unde, שמהטטין בו הפתילות *Quo emungunt ellychnia*, Menach. fol. 107. 1. *Item Scabere, Unguibus laniare, dilacerare, instar felium*: חטטה תרנגולין *Dilaceravit eum sicut felis*: אותו כנמיה שהיו מהטטין בחבל הדלי ונפסק ונשבר הדלי משלמין נוק *Galli perfodientes funem situle, ita ut rumpatur, & situla frangatur, rependunt integrum damnum*, Kama fol. 17. 2. *Glossa* מחטטין id est, *Perfodientes rostris suis*.

*Sculptura, Fossio, Scrutatio, Expurgatio, quæ fit fodiendo, Excavatio. Differt tamen à הפירה, quod est Effossio, ut fit in terra*: חטיטה אין הפירה לא *Expurgatio convenit, sive licita esto: Effossio minimè*, Moed katon fol. 5. 1. *Glossa explicat per נקייה*: חטיטה חטיטה חטיטה *Vas quod destitutum est excavatione, quod non est excavatum*, Cholin fol. 25. 1.

*Ulcerà, Fossula, à scabie maligna erosa, Scabies maligna capitis, Porrigo*: חטיטין אעפי שיש לו חטיטין *Etiam si habuerit scabiem malignam in capite suo*, Schabbas fol. 109. 2. *אם היה חולה או* *Si ægrotaverit aut habuerit scabiem in capite suo, unget se pro more suo*, Joma fol. 77. 2. *Sic in Targum*: אין חטיטין *Si in scabie sive scabiosus disposuerit super eam emplastrum*, Jobi 30. v. 24. *Amplius in Beresch. rabba sect. 88. & Jalkut fol. 45. 1.* לא היו אומות העולם ראויים שיהיה בהם *Non sunt populi hujus mundi digni, ut in ipsis sit dignitas ulcerum malignorum, vel scabiei. Quare autem nonnunquam laborant eâ? Ne scilicet opprimant Israël. Glossa*. שחין. *Et sect. 89.* בשעה שהשנים רעות גופן *Quando anni mali sunt, corpora hominum producant scabiem, fiunt scabiosa.*

*Clypeus, Scutum, Hebr. סגן*. *Apud Talmudicos*, המוכר סוס וסיף וחטיטום במלחמה *Vendens equum, gladium, & clypeum in bello*, Metzia fol. 58. 2. *Legitur per Mem in fine, et si alii per Samech notarint.*

*Dentes*: חטיטין החיצונות *Dentes exteriores*, *Glossa* השניים, Jalkut Levit. fol. 183. 3.

*Acus sartoria*: חטיטין *ut*, חטיטין *Et affuet dominus ejus aurem dexteram ejus cum acu*, Exod. 21. 6. in Jon. Deuter. 15. 17. in Jon. *Apud Talmudicos*: חטיטין חטיטין *Acus cujus cuspis ablatu est*: חטיטין חטיטין

*Acus saccorum, magna scilicet. Ein pafnadel. Rabbini*, קשה רמה למת כמחט כבשר חי *Durus vel molestus est vermis mortuo, sicut acus in carne viva*, Berach. fol. 18. 2. *קופא דמחטא* *Foramen acus*, Berach. fol. 55. 2. *lin. ult. vide hoc infra in קוף*.

*חטל* *Nomen proprium loci, ubi boni vini fuit copia. In Aruch scribitur חטלים*. *Apud Talm.* חטולים. *In Mischnajoth nuperis, ubi sine dubio est ה loco ה*. *Verba textus sunt; מאן היו מביאים קרוחים ועטולין אלפא ליון* *Unde apportabant vinum? Karuchim & Hatulim, sunt primaria loca vini*, Menach. fol. 86. 2.

*חטם* *Nasus, Nares, Vultus, Heb. אף*. *Inde & Ira, quod ejus indicium nares aut vultus sunt. In Targum, או דלקי בחוטמיה* *Aut qui percussus est naribus suis*, Levit. 21. 18. in Jon. *Hebr. או חרם*. *Apud Talmudicos*; נפסק עקבו וניטל *Si ruptus fuerit calcaneus ejus (scilicet calcei) & ablatu fuerit nasus ejus*, Kelim cap. 26. *Calx ejus, id est, ea pars quæ calcem tegit, vel ei adhæret: חוטמו Nasus ejus, id est, ea pars calcei, quæ est supra pedium versus tibiam.*

*חטם* *Annulus, Circulus, qui dromatis naribus perforatis inditur, ut frænum ori equi. In Mischna, Egreditur camelus (in sabbatho sine ejus violatione) cum capistro, & dromas fæmina cum annulo: Schabbath cap. 5. initio; Nempe perforant nares ejus, & imponunt illis annulum ferreum, cui alligatur funis, ut eo ducatur & gubernetur. Alii per Num, חוטמן, sed apud Hebræos non reperi.*

*חטף* *Diripere, Prædari, Rapere, Auferre: Præteritum, וחטפוהא מניה* *Et rapuerunt illud ab ipso*, 1. Reg. 20. 33. *חטפין באוריתתי* *Rapiunt legem meam*, Hebr. חטפו *Violenter diripiunt*, Ezech. 22. 26. *חטפון לבון* *Rapietis vobis*, Judic. 21. 21. *חטפתם*. *Talm.* חוטפין *Auferunt panes infermentatos in nocte paschatis propter infantes, ne dormiant*, Pesach. fol. 109. 1. *Vide glossatores.*

*חטופה* *Raptum, Subitaneum, Momentaneum: שמה ימות מיתה חטופה* *Ne moriatur morte subitaneâ*, Rab.

*חטופה* *Injuria, Vis, Violentia, Rapina: למיתי חטופה* *Ut veniat, hoc est, redeat injuria*, Jud. 9. 24. *חטם*, *pro quo sæpius usurpatur. Nomen est ex Infinitivo factum. Plural.* *Et repleta fuit terra violentiis*, Genes. 6. 11. *על חטופין* *Propter rapinas violentas*, Abac. 1. 2. *חטופין* *Prædæ & rapinæ*, ibid. v. 3. *חטופין* *Et vinum rapinarum bibunt*, Prov. 4. 17. *חטופין תגמור יתי* *A viro rapinarum custodias me*, Psal. 140. 2.

קטפני *Idem*: Jefa.60.18.  
 ואם הטופין בקטופין אתו ערך *Raptor: Plur.*  
 Num raptores tamquam vindemiatores venerunt ad te? Obad.5.

הטף *Rapiens: הטוף Raptum.* Hinc apud Grammaticos nomina vocalium פתח *Rapiens Pathach*, id est, Scheva celeriter in pronunciatione rapiens vocalem Pathach, hoc est, eam corripiens, & ex brevi brevissimam faciens. Sic *Chateph-segol, Chatephkametz*, quæ הטפים *Rapientes, sive raptæ*, id est, correptæ & brevissimæ in universum vocantur. קטמץ *Kametz raptum*, id est, correptum, nempe Kametz longum in breve conversum, dicitur vocalis Obrevis.

הטפנין *Raptores, Pradones, apud Rabbinos, R. Sal. Gen.49.27.*

כלי מתכורת *Rasio, Abrasio, Rasura*: *Vas fusile deficiens rasurâ*, id est, quod adhuc rude est, à quo asperitas nondum abrafa. Id censetur immundum. Primæ hujus rasuræ perfectio dicitur לטישא *Expolitio: Kelim cap.14. initio.* Hinc est, quod alii perperam קטפא *explicarunt, Eradere, Limare, Polire.*

הטפיתא *Noctua, Hebr. תהמס, Levitic. II. 16.* Nomen est avis rapacis, *Harpyja*, in Targum Jonath. At in Targ. Hierosol. הטפיתא.

מקטפין *Strigiles: Pectines: דרהבניא* *Pectines aurei, Esth.6.11. in T. sec.*

הטר *Sepire, Circumsepire, Sepem, vel Sepe obducere: Præter. אטרטי הטר* *Stratam sive semitam meam obsepsit, Hebr. גרר, Job.19.8.*

הטר *Sepes, Septum, Sepimentum ovium, Ovile, Caula, Hebr. גרר. Plurale, רעאן* *Et caulæ ovium, Sophon.2.6. Sic, הקרין רעאן, Jerem.33.12. & Numer.32.16. Et הקרין לענבון* *Et caulas ovibus vestris, Numeror.32.24. Usus ejus est apud Talmudicos in eleganti adagio, quod vide in בב.*

Secundo, הטר *Virga, Baculus, Fustis: סב מנהון הטר הטר* *Accipe ab eis virgas singulas, Numer.17.12. Scribes supra כתוב על הטריה* *Scribes supra virgâ ejus, Ibid. Plurale, תרי עשר הטרין* *Duodecim virgas, Ibid. ואפק ית כל הטרין* *Et protulit omnes virgas, Ibid.v.9. Heb. מטה. Cum Affix. בטריוון* *Virgis suis, Numer.21.19. Usus ejus est in proverbio antiquo, לאוריא אעיקרירי* *Projice virgam in aeram, super radicem suam consistet, In Ber.rab.sect.86. Legitur etiam apud Rabbi Salomonem Gen.21.21. In Ber.rab. legitur נפיל pro קאים: sed puto mendosè pro נפיק* *Virga in aerem projecta, recidit in radicem suam, id est, partem graviolem unde excrevit. Quod enim gravius, naturaliter deorsum fertur. Sic homo semper fertur eò, quò natura*

ducit. Quæ à natura alicui impressa, non facile mutantur, multo minus exuuntur. Horatius in id dixit: *Naturam expellas furcâ, tamen usque recurret.* Germani, *Art laffet von art nicht.* Invitâ eâ quæ fiunt, rarò prospera sunt. Seneca ait in lib. de Tranq. cap. 7. *Eò inclinandum, quò te vis ingenii defert.* Et mox: *Malè respondent coacta ingenia. Reluctante naturâ irritus labor est.* Inde & illud: *Ne quid invitâ Minervâ:* בחוטר *Sicut baculus cæcorum, quo palpare vel viam explorare solent, Bava kama folio 31. 2.*

הוטרא רעא *Virga pastoris, herba. Sic autem vocatur Dipfacus.* In Mischna appellatur *אבנורואה*: in Gemara explicatur *חוטריא*, id est, *חוטריא* *Virga solitaria, quæ ramulis destituta est, Schabbas fol.109.2. Arabicè אלראעי.*

הטר הטר *Baculare, Baculo percutere: בלועי* *Maxillâ asini percussi ipsum, quasi dicas, baculavi, Schabbas fol.67.1. Aliter; חוינא* *להו לספרי דווקני דכי רב דחטרי להו לגניה דחית* *Vidi in correctissimis libris domus Raf, quòd gibbosum faciant tectum literæ Cheth, & suspendant pedem literæ He, Menachoth fol.29.2. Gibbosum faciant, id est, in medio tecti seu lineæ transversæ literæ Cheth altitudinem instar tuberculi vel gibbi camelorum faciant: Suspendunt pedem literæ He, sinistrum scil. qui in aere q. pendet, neque tectum contingit, ut in Cheth. Alii aliter explicant; חטרי* *Erigunt instar baculi, id est, pedem sinistrum erigunt, ut tectum ejus contingat.*

הוטריא *Maculosus, maculis respersus instar pardi: דבר אחר חוטריא* *Porcus maculosus, Schabb. fol.110.2. Glossa חוטריאנא*, id est, *חוייר טלויא*. Quidam exponunt *Porcum gibbosum*, ex sensu qui mox sequitur.

הטרת הטר *Gibbus, quasi Tumor aut Elatio, ex significatione Syriaca: עור עטרת של גמל* *Pellis gibbi cameli, Cholin fol.122.1. in Mischna: בעלי הקשור בונבו או* *Gibbosi, Bechor. fol.43.1. בחוטרותו* *Alligatum ad caudam ejus & gibbum ejus, Schabbas fol. 54. 1. Hinc apparet, Talmudicos per Cholem aut Chatephkametz aut Kibbutz ab initio efferre. In Targum, על חטורית נמלין* *Super gibbum camelorum, Jefa.30.6. Hebr. דבשת. Veneta legunt חטוריארת, quod esset Gibbositas. Porro in Mischnajoth novis legitur per geminatum, חטוריא* *formâ masculinâ חטורי, apud Eliam, חטוריא*. Sic etiam legitur *Jefa.30.6. in R. Dav. & R. Salom.*

חיי *Vivere, Reviviscere, Revalescere: Præteritum, וחי אדם* *Et vixit homo, Genes.5.3. וחי* *Et vixerunt, Ezech.37.10. Infinitivus,*

*nitivus*, מהא חיי Vivendo vivat, 2.Reg.8.10. *Cum Kametz*, מהא Ezech.33.15.16. *Imperativus*, נטר, Observa præcepta mea & vive, Prov. 4. v. 4. *Plurale*, וחיי Et vivite, Proverb.9.6. *Futurum*, אחי מפרעי דין, אם An revicturus sum ex mea infirmitate hac? 2.Reg.1.2. האחי An reviviscam? 2.Reg.8.8. טוב דאמות מדאחי Melius est ut moriar, quam ut vivam, Jon.4.8. ותחיי Et vi- ves, Genes.20.7. בריל דתחי Ut vivas, Deut.16.20. Et qui odio habet dona, vi- vet, Proverb.15.27. ונחי Et vivemus, 2.Reg.7.4. Et vivemus, & non moriemur, Ge- nes. 42.2. בריל דתחון Ut vivatis, Deuteron. 4. 1. ונחון Principes vivent, Josuæ 9.21. ונחון Et vivant, Ezech.37.9. הנחון נרמא האלין An vi- vent ossa ista? Ezech.37. v. 3. *Ex Pabel Futur.* ונפש רשיעא לא יחיי Et animam impii non vivifi- cabit, Psal.22.30. אם יחיוננא Si vivere sinant nos, 2.Reg.7.4. *Aphel*, אחי In vita conservare, *Vivifi- care: Ad vitam resuscitare: Præterit.* דאחי ית בררר Cujus vivificarat filium, 2.Reg.8.1. רוחי ואחיתני Vivificasti spiritum meum, Jesa.38.16. ונחיתני Et vivificasti me, Ibid. *Participium*, הורה Erat vivificans, pro מהאי, Dan.5.19. *Infinitivus*, ואמר לאחא Et dixit ad vivificandum, 1.Sam.2.6. על כל מיתא אמרתא לאחא Ad omnes mortuos dixisti ad vivificandum, hoc est, te vivificatu- rum, Jesa.38.16. ומלי חבלא לאחא Et plenum fu- nem ad conservandum in vita, 2.Sam.8.2. *Fut.* ונחיתות מיתא אחיך Et in resuscitatione mortuo- rum vivificabo te, Zach.3.7. *Apud Talmudic.* ער שתהיה המכה Donec curetur, sanetur plaga, Nidda fol.64.

*Vivens, Vivus, Vivum, Integrum, bicolu- me:* חיי Omne quod vivens est, Gen. 8. 21. חיי כל רחשא דהוא חיי Omne reptile quod vivens est, Gen.9.3. ולחי עלמא Et viventem in sæcula lauda- vi, Dan.4.31. חיי בררר Hic est filius meus vi- vens, 1.Reg.3.23. *Caro viva*, Levit.3.3. *Item Vivum, id est, Crudum:* בררר Quando cru- dum est, Exod.12.9. 1.Sam.2.15. *Apud Talmudi- cos*, קודרא חייתא Olla crudarum (carnium scil.) *Schabbas fol.18.2.* חיי תבשיל חי Coctile crudum: חיי Vinum vivum, id est, purum, sine aqua, non dilutum. *Plurale*, חיי חיי, *Viventes, viva, ut Hebraicè:* מפי מין חיי Stillæ aquarum viven- tium, Psalm.36.10. ונחיתון בר חיי לשאול Et descen- dent vivi in sepulchrum, Numer.16.30. *Emphat.* מן כל חיי Præ omnibus viventibus, Dan.2.30. בין מתא ובין חיי Inter vivos & inter mortuos, Num.17.13. *Fæminin.* נפשא חייתא Anima vivens, Genes.1. *Plur.* ארום חיי אנון Quia vivaces sunt, Exod.1.19. in T. Hierosol.

*Vita, substantivè: Construct.* נשמתא דחיי

*Spiritus vitæ*, Genes.2.7. רוחא דחיי Animam vitæ, Gen.6.17. אורחא דחיי Viam vitæ, Psal.16.11. *Mors & vita*, Prov.18.21. ותחרעי בחיי Et eliges vitam, Deuter.30.19. עלמא Et vivet per ea in vita æterna, Ezech.20.11. Lev.18.5. דחלתירי ריי לחיי Timor Domini est ad vitam, Prov.19.23. מן חיי Præ vita, Psal.63.4. *Cum Aff.* מן אנה ומן חיי Quis ego, & quæ vita mea? 1.Sam.18. v.18. כפא יומי שני חיי Quot sunt dies annorum vi- tæ meæ? 2.Sam.19.35. כל ימי חייא Omnibus die- bus vitæ nostræ, Jesa.38.20. כל יומי חייך Omni- bus diebus vitæ tuæ, Genes.3. v. 14. חייכי Vitam tuam, Psal.103.4. ארי הוא חייכון Quia est vita ve- stra, Deut.32.47. שני חייך Anni vitæ ejus, Ge- nes.47.28. ואמררו ית חייחון Et amaram reddide- runt vitam ipforum, Exod.1.14.

*Rabb.* חיי Vita mundi hujus: חיי העולם הזה *Vita mundi futuri, quæ in Targum simpliciter dicitur עלמא*, Levit.18.5. ut Syr. חיי דלעלם, Matth.19.16. חיי חייחם אינם חיים המצפיה ג' חיי דלעלם לשלהן חברו ומי שאשתו מושלת עליו ומי שיסורין מושלין בנפשו Tres sunt, quorum vita non est vita; ejus qui speculatur ad mensam socii sui, in quem do- minium obtinet uxor, & in cujus corpus domi- nantur castigationes: חייך Per vitam tuam, Ut vivis, *Quam certo vivis: עצמכם* Per vitam ve- stram: *Per vitam meam: Affeuerandi & juran- di formæ:* בחייך ובהיי ראשך Per vitam tuam, & per vitam capitis tui: כי מופטרי רבנן מהרדי בפומברידת: אמרי הכי מחיי חיים יתן לך חיים ארוכין וטובים ומתוקנין *Quando discedebant Doctores Pumbeditani à se invicem, valedicebant sibi sic: Vivificans vi- vos det tibi vitam longam, bonam & benè dis- positam,* Joma fol.71.1. *Ad vitam bo- nam:* Sic respondere solent propinanti, hoc est, *fit saluti, proficiat, proficit.* Propinans ferè simpli- citer dicere solet לחיים Salus, Salutem: בעלי חיים *Habentia vitam, Animantia, Animalia vitâ præ- dita:* בעלי חיים המדברים *Animantia rationalia,* הקורא לחברו עבר יהי *Irrationalia:* בלתי המדברים *Qui vocaverit fra- trem suum Servum, is erit in excommunica- tione: Si spiritum; vapulabit 40. plagis,* רשע יורדין *Si Improbum; descendunt cum eo in vitam ejus,* Kiddusch. fol.28.1. *Sententia simi- lis ei, quæ legitur Matth.5.22. Phrasin autem hanc, Descendere cum aliquo in vitam ejus, expo- nunt, Diminuere sus- tentationem ejus, & descendere in opificium ejus, hoc est, idem opificium, eandem negocia- tionem instituere & exercere, atque ita detri- mentum in victu acquirendo ipsi inferre. Vi- de & Metzia folio 71. col.1. Ketubh. folio 50.1. Joma folio 75.1. Sic sumitur pro Alimentis,* five



Multitudine roboris sui, Hebr. כח, Psal. 33.16. *Plur. mascul.* כל חילי שמיא Omnes virtutes, potestates caelorum, 1. Reg. 22.19. וכל חיליהו. Et omnes exercitus ipsorum, Gen. 2.1. Psal. 68.10. *Feminin.* מרי חילותא Jehova Dominus exercituum, 1. Reg. 15.20. לתרין רבני חילותא Duobus duobus exercitus, 1. Reg. 2.5. *Cum Aff.* פרעה וחילותו Pharao & exercitus ejus, Cantic. 1.9. בסגעי חילותיה Multitudine exercitus sui, Psal. 33.16. Vide quoque infra in הל.

Deinde חיל Antemurale, vel Intermurale: בשבתות Diebus Sabbathi & festis sedent (Senatores) in Intermurali, Sanh. f. 88.2. החיל מקורש ממנו שאין גוים וטמאים Secunda turma stat in antemurali, Pefach. fol. 64.2. החיל מקורש ממנו שאין גוים וטמאים Antemurale sanctificatum est, quia gentes & immundi non ingrediuntur illud, Kelim cap. 1. Baal Aruch scribit, esse Locum muro cinctum, inter montem domus & atrium mulierum.

חילור Exercitus: חילורת רבא ישראל Exercitui magno Israëlis, Psal. 68.12. Ab hac forma possit esse precedens forma feminina numeri pluralis in חילורת Militia, Exercitus, Turma, apud Rabb.

חילורת Robur, Fortitudo: אמתחילותא Addet fortitudinem, Jobi 17.9.

חילורת Copia, Onus, Fasciculus: חילורתא Fasciculum serici, Glossa, משא Onus, Ber. rab. sect. 77. Ego dubito an rectè.

חילורת Acetum. Vide infra in חילורת.

חילורת Vallis: וחילורתא בינוחי Et vallis est inter eam, & inter Haj, Jos. 8.11. וחילורתא Et sepelivit eum in valle, Deut. 14.16. חילורתא שמינא Vallis pinguis, Jefa. 28.1. *Plurale.* וחילורתא Et vallibus, Ezech. 6.3. וחילורתא Et in valles ejus, Ezech. 35.7.

חילורת Ch. Sinus; usurpatur pro Hebraeo חילורת: ut, בחילורת In sinum tuum, Hebraicè בחילורת, 2. Sam. 12.8. Ibid. v.3. Hebraea vox in Targum usurpatur, quod Elias putat vitiosè fieri. Interpres Latinus in Targum perperam reddit, Concubinas tuas: וחילורתא מסובר רביבין Et in sinu suo portat infirmos, Jefa. 40.11. וחילורתא Et accepit eum de sinu ejus. 1. Reg. 17.19.

חילורת Consonantia, Melodia, Munsterus.

חילורת Vide supra in חילורת, in חילורת.

חילורת Extinctio: ומן חילורתא דרשיעי Et ab extinctione impiorum, Hebr. וחילורתא, Prov. 3.25. Ita exponit Pagninus in Thesauro, in Radice חילורתא. Expositionem hanc firmat David de Pomis, qui in Lexico suo ponit חילורתא Extinguere, & auctoritatis loco adducit duo loca ex Targum, scil. Jerem. 4.4. & 21.4. ubi verbum חילורתא vel חילורתא respondet Hebraeo חילורתא Extinguens. Sic & Jefa. 1.31. Jerem. 7.20. Sed in his locis metaphoricè

usurpatur de Ira Divina: unde חילורתא propriam significationem suam in illis locis obtinere videtur, Misfereri, Propitium, Clementem esse, Parcere, ac proinde nihil faciunt hæc loca ad confirmandum, quod חילורתא significet Extinguere. Quando enim חילורתא in propria sua significatione usurpatur, tum semper per חילורתא à Paraphrastis redditur. Vox videtur esse prava & corrupta in Targum in loco Prov. 3. aut si proba est, tum Paraphrastes pro וחילורתא, legit וחילורתא Et à condonatione, clementia, misericordia, &c. Guido monet, in Complutensibus legi וחילורתא, quam vocem vide infra in חילורתא.

\* חילורתא Vide in חילורתא.

\* חילורתא Vide in חילורתא.

חילורת Sinus, ut Hebraicè. Aff. וחילורתא שכבא Et in sinu ejus recumbebat, 2. Sam. 12.3. Apud Talm. חילורתא Hodie sedet in sinu Abrabe, Kiddusch. fol. 72.2. quod quidam explicant, חילורתא Mortuus est. Similis phrasis Luc. 16.23. Affinem vide in חילורתא.

חילורתא Perdere, Urere. Guido ex Zohar.

חילורתא Inde, Et mons domus sanctuarium erit חילורתא חילורתא Jerem. 26.18. & Mich. 3.12. Mercerus deducit à Radice חילורתא, & exponit, In silentia sylve, quod in editioribus sylvarum locis altum soleat esse silentium: Sic etiam exponit Tremellius, In silentem sylvam. Vide etiam in חילורתא supra.

חילורתא Nomen proprium urbis, que Hebraicè vocatur חילורתא Num. 21.15.

חילורתא Talm. Saccus, Sacculus: דאחילורתא Quæ attulit sacculum in quo Tephillin erant coram Abhaj, Gittin fol. 45.2. Glossa קטון חילורתא Saccus ligatus, clausus, Kethubh. fol. 93.1. דמתנח בירא חילורתא Sacculus in quo repositum est cerebrum, Cholin fol. 45.1. Baal Aruch exponit חילורתא Uter.

\* חילורתא Vide in seq. radice in חילורתא.

חילורתא Primò Figere, Infigere. Hinc, חילורתא Hamus, à Figendo: חילורתא Projicientes in flumen hamum, Jefa. 19.8. חילורתא Hamo, Job. 40.20. חילורתא Qui capit piscem hamo, Habac. 1.15. Apud Talmudicos, In Sanhedrin fol. 81.2. Sicut pisces qui capiuntur חילורתא? חילורתא Eccl. 9.12. Quid est חילורתא? חילורתא Hinc etiam formatur apud Talmudicos Verbum,

חילורתא Hamis piscari, Anglen. Unde, וחילורתא חילורתא Et hamis piscantur, hamos projiciunt in mare Tiberiadis, scil. piscandi causâ, Bava kama fol. 81.1.

חילורתא Palatum, ut Hebraicè, quia hamus ei Infigitur: חילורתא Lenius est oleo palatum ejus,

ejus, Pro.5.3. חכך על חכך Quia dulcis est palato tuo, Prov.34.13.

Fibulae, quibus vestes, aliaq. ornamenta affiguntur ne delabantur; a Figendo, Jefa.3.22. Heb. חרטים. Si huc referendum, melius punctaretur מחכא.

Secundo חכך Talm. Exspectare, Praestolari, idem quod Hebr. חכה. Hinc חכה חוכך בזה Exspectabat cum hoc, Nedarim in princ. Glossa מקור Exspectans. Particip. Ithpabel מתחכך Exspectans.

Tertio, Scabere, Fricare, Scalpere, Krahen/Schaben: Si opus habet se scalpere, scabat super indusio suo: שחין שמחכך Ulcus, Pustula, quam scabit, Ex Ithpabel, שור שהיה מתחכך Super quo se scabit: בכותל Bos qui scabit se in pariete, & paries cadat, Bava kama fol.44.ו. Quando scabit se, facit ut effluant capilli. Sic Hebraeu Ad scalpendum se, Job.2.8. Aben Esra explicat per להתחכך.

יתחרשו Scabies, Pruritus, Pustulae pruriētes: Generantur morbi, veluti psora, scabies, verruce, in More lib.1. c.72. Legitur apud Talmudicos, in Bava kama fol.80. 2. Taanis fol.14.ו. Et in Targum Jonath. ובחוכבא Et cum prurigne, Deut.28.27. in Jonath. Hebr. בחרס, quod idem. Sic & legendum in Targum Hierosol. חכור pro חכך.

Idem, Beres. rab. sect.19. ab initio.

Quarto, Illudere, Irridere, idem quod חוך, ut sapere hac promiscue usurpantur: Irridebant eos qui habitabant in occidente, id est, in terra Israel, Sanhed. fol.17.2.

חכם Scire, Cognoscere, Callere, Peritum esse, Sapere, Sapientem, Peritum, Cautum, Astutum esse. Præterit. וחכם מפל אנשא Et sapientior fuit omni homine, 1. Reg.4.31. Et agnovit eam, Gen.37.33. in Targ. Hierosol. Pabel, חכם חכמים Idem: Item Sapientem reddere. Præterit. וחכם יהודה Et agnovit Jehuda, Hebr. ויבר, Genes.38.27. in Targ. Hierosol. melius punctaretur ex Kal וחכם, ut supra: וחכמי דני וחכמי דנין Sapienter, astute circumvenit me nunc duabus vicibus, Hebr. ויעקבני, Genes.27.35. אין Si sapis, tibi ipsi sapis, Prov.9.12. Si saperent, intelligerent hoc, Deut.32.29. Sapienter egerunt aquæ, Exod.15.8. quod Santes pravè accepit pro Coacervari. Particip. מחכמה יתי פקודך Sapien-tem reddens simplicem, Psal.119.98. Infinitivus, לא Non perrexit amplius co-

gnoscere eam, Hebr. לדעתה Gen.38.26. in Targ. Hierosol. Futur. ומעופא דשמא וחכמנא Et præ volatili cœli sapientes nos reddit, Jobi 35.11. Ex Aphel, ואחכמיני מה דכתיב במגלתא הדא Et scire fecit me, quidnam scriptum fuerit in libro isto, Ezech.3.2. Ithpabel. Præter. ומן סבוי אתחכם Et sapientior factus fuit senioribus ejus, Psal.105.21. Imperat. Sape fili mi, Proverb.27.11. & 6.6. Estote sapientes, Prov.8.33. Futur. Et sapiet, sapiens fiet magis, Prov.9.9. Qui ambulat cum sapientibus, sapiet, Prov.13.20. Ut sapiēs reddaris in fine tuo, Prov.19.20. הכו נתחכם Age, prudentes, callidi simus illis, sapienter agamus adversus illos, Exod.1.10.

Apud Rabbinos: Benedictus sit qui novit secreta, Berachoth fol.60. R. Jehosua quæsitus, Num mortui in seculo futuro opus habituri sint aspersione aquæ? ut mündentur scil. quia mortui immundi & polluti fuerunt; respondit, Quando vivent, cognoscemus eos eos, qualis nempe ipsorum conditio sit futura, Nidda fol.70.ו. יהודה חכם R. Jehuda sapiebat quando volebat, Git- tin fol.67.ו.

In Talmud Hierosolymitano sumitur etiam, ut Hebraeum ידע de Cognitione carnali, id est, Con- cubitu: Matrem suam cognovit, Glossa, חכם, id est, בוועל, Talm. Hierosol. Maaser scheni cap.4.

חכמים Sapiens, Prudens, Peritus, Sciens: Populus sapiens & intelligens, Deuter.4.7. נבר חכים להרא Vir prudens valde, 2. Sam.13.3. לב חכים Cor sapiens, 1. Reg.3.12. בר חכמים Filius sapiens exhilarat patrem suum, Proverbior.10.ו. חכמים לביה Cujus sapit animus, Proverb.1.8. ומן ידע החכים יתי Et quis novit an sapiens futurus sit, Eccles.2.19. חכמתא תסיע Sapiencia auxilio est sapienti, Eccl.7.20. Et consilium à sapiente, Jerem.18.18. Viri sapientes, Deuteron.1.13. Quod sapientes annunciarunt, Jobi 15.18. וחכמי מהפכין רוגזא Et sapientes avertunt iram, Prov.29.8. ידעתא Sapiētes recondunt scientiam, Prov.10.14. עם כל חכמי לבא Cum omnibus Sapientibus corde, Exod.28.3. Ubi sunt sapientes tui, Jefa.19.12. חכמיך Idem, foemin. Ezech.27.8. חכמיך A sapientibus ipsorum, Jefa.29.14. חכמיך Et omnes sapientes ejus, Genes.41.8. חכמיך Faemin. חכמיך Mulier sapiens, 2. Sam.2.16. חכמיך Sapiens inter mulieres, Prov.14.ו. חכמיך Et omnis mulier sapiēs corde, Exod.35.25. Plural. לחכמתא שלחו Ad sapien- tes

tes mulieres mittite, Jere. 9.17. Ben Syra, להכימא ספיה ברמיוא ולשמא ברמיוא Sapientem nutumone, & stultum faste: אורא דארץ ישראל מחכים המתעסק באכילה Aër terræ Israël sapientem reddit, Kimchi Pl. 87. Indulgens commestationibus & potationibus, nunquam erit sapiens, Aben Esra Ecclef. 7.

Hebr. Idem: Plural. חכמים. Apud Rabbinos, Quisnam est sapiens? qui discit à quovis homine, Dictum ben Somæ in Avoth cap. 4. אדם חכם בעורנו מנקש ההכמה וכאשר Homo sapiens est, quamdiu querit sapientiã, cum autem putat se ad finem ejus pervenisse, stultus est, in Mibhchar happeninim: חכמה נתוספת בהם ועמי הארץ כל עור שהם מוקינים Sapietes quò magis senescunt, eò magis ipsorum sapientia augetur: populi terræ, h.e. plebs, quò magis senescunt, tantò magis stultitia augetur in ipsis, Schabbas fol. 152. חכמי האמת Sapietes veritatis, hoc est, Theologi, penes quos est veritas ex verbo Dei: חכמי המחקר Sapietes inquisitionis, id est, Physici, rerum naturalium causas perscrutantes. חכמי שקול הדעת Logici, Aben Esra Ecclef. 4. חכמי הראיות Physici, ut videtur, Ecclef. 7.v.5.

Sapientia, Scientia: חכמתא, חכמא. חוכמא Spiritus sapientia, scientia, Exod. 28.3. חכמתא בקשישא חכמתא In decrepitis est sapientia, Job. 12.12. חכמתא Qui invenit sapientiam, Proverb. 3.13. חכמתא על אחוד בחוכמא Ingressus est frater tuus per sapientiam, Hebr. במרמה per fraudem, dolum, Gen. 27.35. חכמתא דערימא Sic Gen. 34.13. חכמתא מלאכא Sapiencia callidi, Prov. 14.8. חכמתא מלאכא Secundum sapientiam Angeli, 2. Sam. 14. 20. חכמתא חוכמא שלמה Et multiplicata erat sapientia Salomonis, Præ sapientia omnium filiorum orientis, 1. Reg. 4.30. חכמתא Sapiencia mea, Ecclef. 2.9. חכמתא Sapiencia mea ausculta, Prov. 5.1. חכמתא ועל חוכמתך Secundum sapientiam tuam, 1. Reg. 10.6. חכמתא Quia hæc est sapientia vestra, Deuter. 4.6. חכמתא חוכמתיה Qui audiunt sapientiam ejus, 1. Reg. 4. 34. חכמתא Os meum eloquetur sapientias, Psal. 49.4. חכמתא Apud Rabbinos sumitur in genere quoq, pro Scientia, Doctrina, Eruditione. Sic dicunt, חכמה שלא ידובר בה כמטמון שאין מוציאו ממנו Omnis sapientia de qua nihil dicitur, est sicut thesaurus ex quo nihil depromitur, in libro Mifchar happeninim: חכמה נפש החכמה Anima sapientia, vel

sapiens, id est, rationalis. חכמה האלהות vel חכמה Scientia divinitatis, id est, Theologia, Methaphysica: חכמה הטבעית Sapiencia naturalis, Physica: חכמת התבונה Sapiencia dispositionis astrorum, Astronomia, quam etiam aliàs חכמת הנון: חכמת הנון: חכמת השיעור: חכמת המדידה: חכמת מדינת חכמה מדינת חכמה Scientia politica: חכמת התשובה Scientia fractionis, Algebra: In More p. i. cap. 34. חכמת המנין vel חכמת המספר Scientia numeri, Arithmetica: חכמת המזלות Scientia signorum cælestium, Theorica planetarum. חכמות למדניות, חכמות עיוניות: חכמות מעשיות: חכמות theoreticae; Practicae.

Idem: חכמותא חכמותא Qui ambulat cum sapientia; Prov. 28.26. חכמות לבא Sapienciam cordis, Exod. 35.35. חכמותא מאחר Comprehendens sapientes Pharaonis in sapientia vel astutia ipsorum, Jobi 5.13.

חכמותא Astutia, Calliditas, Sapiencia nimia: חכמותא חכמותא Per opinionem & calliditatem suam: חכמותא חכמותא והסברה בתורה איננו כביא Calliditas & opinio in Lege, non adducit ad voluntatem Dei.

חכמותא Pigrum esse, cui Græcorum ὀκνῶσα est affine.

חכמותא Piger, Segnis: חכמותא Verba pigri, Prov. 18.8. חכמותא in Venetis, Hebr. חכמותא.

חכמותא Pigritia, Socordia: חכמותא חכמותא Dicit piger pro pigritia sua, Prov. 22.13. חכמותא חכמותא Panem socordia, Prov. 31.27. חכמותא חכמותא in nostris exemplaribus & in Aruch per Caph legitur. Syris per ב est usitatissimum, unde forsàn & in Targum melius per ב scriberetur. Guido Fabricius hic adjicit, חכמותא Pigrum Arabicè dicitur חכמותא Erravit, & errorem hausit ex Aruch. In eo ad significationem sequentis vocis חכמותא, quæ Serpentem significat, & interpretamentum est alterius vocis; adducitur ex Pesikta חכמותא של חכמותא Venenum serpentis: חכמותא חכמותא, Arabice חכמותא id est, חכמותא, cum articulo חכמותא, quomodo in illo, חכמותא Venenum mortis. In lingua Hebræa חכמותא Aromata significat, & in bonum sumitur, sed apud Rabbinos etiam in malum, pro Pulvere venenato, Veneno accipitur. Sic interpretatio est vocis חכמותא, quæ Venenum significat, ut suo loco videre est.

חכמותא Serpentis species. Apud Talmudicos, חכמותא Fornax serpentis, in qua serpens aut aliud reptile simile est, Bava metzia fol. 59.2. חכמותא An cibi in tali fornace mundi maneat, disputatio est in Kelim cap. 8. חכמותא חכמותא



Benignitas quam populi mundi faciūt, est ipsis sicut venenum serpentis, ex Pefikta: הכינה חיונו לחרדון ויצא מהן חכרבר: Adduxit serpentem, & commiscuit cum Charadon, unde prodiit Chabarbar, serpens scilicet mixti generis, ut est mulus in quadrupedibus, Bereschit rabba in historia de Ana, inventore muli, par. 83. Invenit serpentem involutū super eo, Tal. Hier. Taanis fol. 69. i. Hoc in Jalkut Exod. fol. 100. 4. scribitur חכנא.

**חכר** Caliginosum, Tenebrosum esse.

**חכיר** Obscurus, Caliginosus, Pullatus, Atratus: Obscurus humiliabar, Psal. 35. 14. Pullatus incepsi, Psal. 38. 7. Faeminin. Via impiorum tenebrosa est, Prov. 4. 19.

**בחשוכא** Tenebrae, Obscuritas, Caligo: In obscuritate noctis & caligine, Prov. 7. 9. in Regiis. Veneta habent בחבירה. In Aruch manuscripto vidi חבירא: Tenebrae & caligo, Psal. 35. 6.

**חכור** Vide supra in חכר.

**Conducere hortum vel agrum pro certo numero aut mensura fructuum:** החוכר שורה מן: Conducens agrum ab alieno, Demaj cap. 6. fol. 17. In Hiphil, החכיר, Locare fecit, Locavit: Locator: apud Talmudicos Bava metzia fol. 104. i. מוחכר ומושכר Bava bathra fol. 123. 124. או מושכרים או מוחכרים. Quod si fuerint mercede conducti, Moed katon fol. 11. 2. Dicitur hic de personis.

**Conductor.** Conducens rem pro pecunia certa dicitur שוכר: agrum, vineam, olivetum & similia, pro certa summa fructuum, dicitur חוכר: Conducens pro fructibus vocatur, חוכר. Conductor vocatur etiam aliis מקבל vel קבלן: ut, חכורים, Conductores, Moed katon fol. 11. 2. Sic in Schylchan aruch, parte Chosen hamischpat fol. 116. col. 1. Vide. R. Salom. in Moed katon scribit; חכורים sunt qui conducunt agrum, ad custodiendum & colendum eum pro tali aut tali summa mensurarum, quam inde sint daturi: קבלנים sunt, qui conducunt agrum ad certum tempus pro tali & tali summa.

**Conductum, Merces, fructus pro conducto vel locato promissus:** חוכר וואני נותן לך חכירך: Posteaquam ego do tibi conductū tuum, Metzia fol. 105. i.

**Conductio pro certo numero aut mensura fructuum,** Bava metzia fol. 104. & 105.

**חכש** Vox est symbolica apud Talmudicos duarum aliarum, ex duobus locis Scripturae, Nubes caliginosa aquarum, Psal. 18. 12. &

Colligatio aquarum, 2. Sam. 22. 12. Hinc, inquit, sume Caph ex voce חכבת, & junge cum ש ex voce חכרת, & fiet חכבת, quod erit quasi dicas, Aquarum in nubibus colligatio. Guidoni est Aptatio, quasi חכרת א כשר.

**חל** Verbaliter sumptum vide supra in חול.

**חל דחמר חדרת וחל דחמר** חלא, חלא חל: Acetum vini novi, & acetum vini veteris, Numer. 6. 3. Quod coctum est in aceto, Ruth. 2. 14. Bibendum dederunt mihi acetum, Psal. 69. 2.

**חילא** Idem, Prov. 25. 20.

**Acetum obstupefactum:** hoc est, debile, quod q. subsistit, nec perfectam acedinem assumpsit, Pesach. fol. 74. 2. Baal Aruch scribit: קרי ליה Quicquid cessat & subsistit, vocatur ארמית מתמהא Aramicè: חלא בר המרא, quod Rabbi Hebraicè efferunt חומץ בן יין Acetum filius vini, id est, ex vino generatum. Proverbialiter id usurpant in Filium degenerem, qui moribus suis acefcit, Metzia fol. 83. 2. אנה להא מלתא חלא בר Ego in hac re sum acetum filius vini juxta patrem meum, id est, minor patre meo, Cholin fol. 105. 1. והוא חלא ודרר חלא Redit & acetum quandoq. in vinum, Berach. fol. 5. 6. Vinum quod incipit acefcere, sæpè reducitur ad integritatem suam; sic degeneres quandoque iterum frugi redduntur.

**חול** Arena. vide supra in חול.

**חלה** Vide in חלה.

**חלב** Et in Pibel חלב Mulgere, Lac extrahere ex mammis: החולב והמחכץ Mulgens & butyrificans, butyrum faciens: Schab. fol. 95. i. החולב את הבהמה Mulgens bestiam.

**חלב** Terra produca lac & mel, Exod. 3. 8. Qui premit lac, Prov. 30. 33. נורא דחלבא Utrem lactis, Judic. 4. 19. Sicut lac percolasti me, Jobi 10. 10. שצעו יתיר מן חלבא Molliores fuerunt butyro, Thren. 4. 7. חלבא דעזי Lac caprarum, caprinum, Prov. 27. 27. חלב ביצים i. e. Lac, albumen ovorum, Talm. Hierosol. Trumoth cap. 10. מנשא לולחן החלבים Mensa lacteorum, id est, cui membra agni jugis, juxta gradus altaris imponebantur, Tamid cap. 7. Vide notas Barteneræ & Majemonidis.

**Hebr. Adeps, Pinguedo:** Inde Rabinis etiam est Sebum.

**חלבי** Lacteus: העגול החלבי Circulus lacteus, in caelo scil. R. Levi, Jobi 26. 13.

**חלבון** Albumen ovi: ורמת חלבונא דביעתא כדרגשא Et projecit albumen ovi in lectum, Genes. 39. 14. in Jon.

Apud Talmudicos, חלבון מבחוץ Albumen exterius, וחלבון מבפנים vitellus interius est, Cholin fol. 64. i. Malè ergo in Aruch per ה ab initio, ut videre in חלב.

חלבנתא חלבנא Galbanum, aromatis species, sive potius Resina odoris tetri, ut est in Kerithuth fol. 6. 2. quæ odoramentis suavibus immiscebatur, ad indicium, malos esse inter bonos tolerandos, Exod. 30. 34. Juddæi Germani reddunt Teufelskoth, in libro precum Germanico: חלבניתא דובשניתא Galbanum mellitum, dulce, Gittin fol. 69. i.

Herbæ species, cujus radix bulbis constat, ova representantibus. Plural. חלבצין Bulbi, Schebhiith c. 7. Est putat qui significare נח החלב ביצי ova sive bulbos floris lactis, qui est flos albus. Fortè est Ornithogalum. Compositum videtur ex חלב Lac, & חלבון Ovum, quia flores lacteos, id est, albos habet, & radices rotundas, quæ ova referunt.

חלבנא Portulaca. Plurale, חלבלונות, Joma fol. 18. 2. Scheviith cap. 9. Bartenora scribit, Arabicè vocari רגלה id est, Portulaca. Raschi etiam vernaculè פורפייר Pourpier, quod idem. Id in Joma pravè scribitur פילפור. Nec melius in Succa fol. 39. פולפוד. In Massecheth Rosch hafschanah fol. 26. 2. & Megilla fol. 18. i. legitur: Nesciebant Rabbinii quid essent חלבלונות, donec venisset ancilla R. Jehudæ ad quendam virum Arabem, qui dispergebat פרפחיני: ad quem illa dixit: Quousque tu dispergis חלבלונות? Hinc didicerunt, חלבלונות idem esse quod Arabicè פרפחיני. In Glossa R. Salomonis hic explicatur פורקקלי, quod corruptum esse puto ex Pourcelaine. Idem hoc extat in Tal. Hieros. Scheviith cap. 9. In Aruch Manuscripto explicatur Germ. Weisfuß, id est, Artemisia. In Aruch parvo explicatur Germ. Erdbeer/ Himbeer/ id est, Fraga vel Mora rubi Id. ei. Sic videtur sumi in Talm. Hierosol. ubi conjunguntur. חלבלונות חלבלונות Cerasa & fraga, cap. ult.

חלבינות Dolia. Sic citant hic ex Aruch. Ego id non invenio.

חלד Primò, Rubiginosum esse vel fieri, Rubiginem contrahere. חלוד Rubiginosum. Unde R. Salomon Psal. 49. 2. חלד היא הארץ מפני שהיא Id est, חלד vocatur Terra, quia senescit & fit rubiginosa. חלוד Idem: בעות: החלוד Pecunia quæ rubiginem contraxerunt. Pro hoc legitur החלואו, in Maaser scheni cap. 4. מפני שמחלודין ארץ הקרקע ומעלין עפר תיחוח Quia rubiginosum faciunt fundum (scil. vites) & producant terram mollem sive fragilem, Basra fol. 19. 2. In Aruch exponitur, Exfugunt virtutem soli instar mustelæ. Putarim ex seq. significato melius exponi: Quia occultè & per cuniculos

quasi subeunt & suffodiunt terram, vel, Perforant terram, ex signif. tertia.

חלודא Rubigo: מחט שהעלתה חלודה Acus quæ contraxit rubiginem, Kelim cap. 13. Sic, מחט חלודה שנמצאת מליאה חלודה Acus quæ plena est rubigine, Tahoroth c. 3. Huc revocat Baal Aruch ex Ber. rab. sect. 79. חלודה גופן חלודה Donec corpus eorum rubiginosum fieret. In Medrasch Esth. cap. 1. vers. 9. legitur pro eo, ער שהעלה בשון חלודאות.

חלודא Idem, Num. 31. 22. in Jon.

Secundò חלד החלוד apud Talmudicos in materia de Ritibus mactandi est Abscondere, Recondere, Occultare, Abdere, quando videlicet culter mactatorius nimis profunde ingreditur & penetrat, atq. ita absconditur & occultatur: שחלוד הסכין בין סימן לסימן Qui (inter mactandum) occultat cultrum inter signum unum & alterum, sub pelle aut lana, &c. Id reddit mactationem illegitimam. Sic, חלוד אם יהיה הסכין חלוד Si fuerit culter occultatus, Cholin cap. 2. in Misna, ubi Glossa in parvis Mischnajoth explicat per חספה וחטמן. Bartenora, Abditus est instar mustelæ, quæ latere solet in fundamentis ædium. Hinc חלד vocatur Mactatio ejusmodi illegitima. Vide Majemonem in שחיטת חלבות cap. 3 & libellum שחיטת חלבות. Item Cholin fol. 20. 2. His confirmantur & ulterius illustrantur ea, quæ eruditè de verbi hujus חלד significatione differit Nicol. Fullerus in Miscellan. Sacris lib. 3. cap. 14.

חלד Terra. Vide Lex Hebr.

חולדא Mustela, Hebr. חלד, Levit. 11. 29. Aliis Martes, Mustelæ species. Apud Talmudicos: חולדת Mustela ruborum, id est, Sylvestris, Viverra, Kilaim cap. 8. & in Bava kama legitur fol. 80. i. חולדות וקופין וחולדות סנאים מפני שעשויים לנקר את הכות מאי חולדות סנאים אמר רב יהודה שרצא חרצא ואיכא דאמרי חרצא דקמיני Nutrire licet canes cyprios, feles, simias, & mustelas sylvestres, quia factæ sunt ad perfodiendas ædes. Quid sunt mustelæ sylvestres? Raf Jehuda dixit, שרצא חרצא Reptile excindens, alii dixerunt, שרצא חרצא Reptile perfodiens, quod tenuia seu gracilia habet crura, & pascit inter rubos. In Cholin fol. 127. i. כל שיש ביבשה יש בים חוץ מן החולדה מאי קראה חלודין כל יושבי חלד Quicquid est in terra, est quoque in mari, exceptâ mustelâ, sicut dicitur, Audite omnes habitatores חלד Psalm. 49. 2. Causa alibi redditur Rabbini fabulosa. Comitata fuerunt principum mundi de administratione recta. Princeps maris conquestus fuit, se non habere subditos sufficientes. Permissum ipsi proinde fuit, ut extra plures peteret, modò de alimento provideret.

Conjecit

Conjecit omnia animalia terrestria in mare, cum mandato, ut illic quoque suam speciem propagarent. Factum est: unde dicitur, omnia animalia terrestria esse quoque in mari, nisi quod quedam in monstrosam formam conversa sint. Ad mustelam cum pervenisset, ea in littore stans, dixit principi maris; Quorsum me denuò in mare projicies? Numquid vides, me jam in mari esse? Id autem dixit, effigiem suam in mari ostendens. Princeps contentus, mustelam dimisit. Hinc dicunt Talmudici, omnia terrestria in mari esse, præter mustelam, quæ astutiâ suâ evasit. Hinc Terra dicitur ipsis חלד, quod ea propriam aserit Mustelæ, quæ vocatur חולדה. In Talm. Hierosol. Schab. cap. 14. fol. 14. col. 3. Scriptum est; *Audite hoc omnes populi, auribus percipite omnes habitatores* חלד, Psalm. 49. 2. *Dixerunt; Quare assimilat David omnes habitatores terre חולדה mustelæ? Ideo, quod cum omnia quæ sunt in terra, sint quoque in mari, plurimæ autem species sint in mari quæ non sunt in terra, tamen חולדה mustela non sit in mari. Alius dixit ideo, quod, sicut mustela multa attrahit & relinquit, nesciens cui ea relinquat, ita quoque homines multa attrahant & coacervent, nescientes cui ea sint relicturi.*

Tertiò חלד idem quod חלל *Perforare, Suffodere.* Hinc, חלד חלל את הארץ *Perforat Deus benedictus coram ipsis terram, Tal. Hierosol. Kilaim cap. ult.*

**חלה** Hebr. חלה. Talm. *Infirmum, Egrotum esse, Egrotare:* למה חלה וליה מרגיש *Nulla ægritudine afficitur, nec quicquam curat is, quem Dominus adjuvat, Joma fol. 22. 2. Sensus; Nihil mali vel adversi metuit is, qui Deum habet propitium & opitulatorem: sed animosè & confidenter omnia aggreditur. Eadem sententia legitur in Bava kama fol. 20. 2. Quæ in Targum hinc sunt, vide in חלה. Sed מעורר שהחליאו, vide in חלד, in secundo significato.*

**חולי** *Morbus. Plural. חלואים Morbi, Infirmitates, Rabbin.* חולי קשה רפואה *Morbus difficilis curatu.* In Schabbas fol. 11. col. 1. in מסורה ש"ס *scribitur: Hic est morbus longus & inveteratus qui accrescit, & corpus debilitat, ut Febris, &c. כאב est dolor qui abit & redit, ut Dolor dentium: מיהוש passio vulgaris, momentanea & levis.*

**חוליה** *Egrotus, Egrotans. Apud Talmudicos: Decem res reduciunt את החולה ad morbum suum, & reddunt morbum graviolem, nempe; Esus carnis bubulæ, caro pinguis, caro affata, caro avicularum, ovum affatum, rasura vel tonsio capillorum, שיחוליים lac, caseus, balneum, Berach. fol. 57. 2.*

videntur esse Ficus immaturi, qui aliàs dicuntur חיהלים. Alibi: *Sex res sunt quæ sanant ægrum à morbo suo, & quorum medicina est vera medicina, &c.* Avoda fara fol. 29. 1. Item, *sex res sunt, quæ sunt לחולה* סימן טוב *Signum bonum pro ægrotato, Sternutatio, Sudor, Diarrhæa, Somnus, Somnia, Gonorrhæa, Jalkut in Leg. fol. 10. 1.*

חול חוליות *Vide supra in חול.*

**חלי** *Dulcescere. Ithpehal Chald. ואתחלון* Et dulcuerunt aquæ, Exod. 15. 25. in Jonath. Targ. Hierosol. habet ex dialecto Hierosolymitana אתחלון. *Apud Talmudicos, מחליא ליה שמנוניתא Dulcem reddit eum (piscem) pinguedo, ע"ו folio 29. 1.*

**חלי** *Dulce:* כדבש חלי *Sicut mel dulce, Ezech. 3. 3. Plurale, חלון* מיא גנובא חלון *Aquæ furtivæ dulces sunt, Prov. 9. 17. חלון* דמלקא חלון *Cujus verba dulcia sunt, Prov. 2. 16. Feminin. חליתא* וכובריתא *Favus dulcis, Psal. 19. 11. quod Prov. 24. 13. dicitur, וכובריתא דחילא, pro דחילא, quomodo in Complutensibus legitur. Ex aliâ formâ, בחמר חילת, In vino dulci, Ezech. 27. 18. Talm. חליתא* Malum citrium dulce, Schab. fol. 109. 2.

**חל** *Idem, Deut. 8. 8. in Jon.*

**חלתא** *Alveus apum, Sanhed. 107. 1.*

**חוליה** *Dulcedo: מתקיפת נפק חוליה* Ex forti exiit dulcedo, Judic. 14. 14. *Cum Aff. חוליה* Num deseram dulcedinem meam? Judi. 9. 11. *Talm. חוליה* אנא שררי ליה חוליה אוהו שררי לי חורפה *Ego misi ei aliquid dulce, ipse misit mihi rem acrem, Megilla fol. 7. 2. לא תבעי לד חוליה* Dulces ne petas, Avoda fara fol. 38. 2.

**חוליה** *Idem: חליותא דנפשא* Dulcedo animæ, Prov. 16. 21.

Tertiò, *apud Talmudicos, חלי דיהמורתא* Ova bubali, Bechor. fol. 7. 2. Referunt, cervum, dum fervore coitus persequitur cervam, & ab ea ob angustiam matricis non admittitur, persequi bubalum, quia cervam refert: bubalum semen cervi, quod jam coaluit & obduruit, rursus formâ ovorum, seu testiculorum animalium, inter excrementum ejicere. Id repertum quærent, An comedere licitum? quia ovum tantum ab ave est, &c. Vide locum. Sunt, qui pro חמורתא *legunt דיהמורתא* *Asina.*

**חוליה** *Vide in חול.*

**חלון** *Hinc legitur, וחליתת חילתה דתעבר, quod Hebræus quidam Cōmentator explicat, Et elevabat vestes suas, ut pertransiret, scil. aqua: fascinata enim putabat se versari in aquis, Esth. 1. 3. in Targ. sec. ubi mentio de Regina Sabæ. Iterum de Hamane, וחלון חוליו, Esth. 6. 11. in Targ. sec. quod Hebræus ille interpretis exponit, Et caligabant oculi ejus; ex seq. nimirum*

vocis significato. Sed non quadrare videtur. Potest reddi, *Et caligabant oculi ejus*; ne scilicet eum in eundo impedirent, dum ornamenta regia ad Mardocheum deferebat. *Fortè melius exponeretur per Extrahere, ut sit idem quod הלץ per commutationem ו צ ו צ*. Sic, *הלץ idem' esset quod הליצה Exuvia, vel מחלצות Vestes*.

*הלץ* *Albugo, Macula alba, quâ oculus vitiosus fit, Levit. 21. 20. in Targum Onkeli. Respondet Hebræo תבלל Suffusio, Confusio. Jonathan habet הלץ. In Targ. Hierosolymitano והלוצות, quod vitiosum pro והלוצות. Hoc sensu legitur apud Talmudicos in Bechoroth cap. 6. in Mischna, ubi de vitiiis oculorum in primogenito agitur; הרי בעיניו דק תכלול וחלון נחש ועינב R. Salom. scribit, esse morbum qui vocatur לימון, quod videtur esse Græcum λιπιδος Lippus, Gramiosus: ליפידו Lippitudo, Oculi lippientes. Majemon & Bartenora dicunt, esse morbum, qui apud Arabes Medicos vocatur טפרה Unguis, quod Oculum tegat sicut unguis tegit carnem digiti. In Mischnajoth parvis notatur; esse Carnem, quæ crescit super oculum & majorem partem oculi obducit. In Aruch parvo exponitur Germ. Spricklecht/ Maculosum, instar serpentis.*

Deinde citat Baal Aruch ex Targum Jonath. חלון pro Hebræo חלון, quod alii Siderationem; alii, Locustæ speciem interpretatur, Deuter. 28. 42. At ibi in nupera editione Veneta legitur חלונא. Videtur esse ex seq. significato; Consumet limax. Notum enim est, limaces multa terræ nascentia corrodere, & corrumpere.

Tertio חלון vel חלון *Limax, Cochlea. Hinc legitur in Talmud; חלון חלון, quod alii Siderationem; alii, Locustæ speciem interpretatur, Deuter. 28. 42. At ibi in nupera editione Veneta legitur חלונא. Videtur esse ex seq. significato; Consumet limax. Notum enim est, limaces multa terræ nascentia corrodere, & corrumpere.*

Quarto חלון specialiter sumitur pro *Limace, Conchylio, Murice, Purpura, vel simili aliqua turbinatorum specie, ex cujus sanguine vel succo fit color hyacinthinus, תכלת. In Targ. Jonathani: Populi multi in monte domus sanctuarii adorabunt: ibi offerent oblationes veras. Nam ad littus maris magni habitabunt, & oblectabunt se ex pisce Tarrisa, & חלונא יאחרון ויצבעון מארמיה תכלת, & חלונא capient, atque ex ejus sanguine tingent hyacinthinum pro filis stolarum suarum, &c. Deuter. 33. 19. In Hebræo textu est, עפים הר יקראו שם, ויבחו ויבחי צדק כי שפע ימים וינקו וישפני טמוני חול. Apud Talmudicos idem legitur in Megilla fol. 6. i. Con-*

queritur ibi Zebulon, quod Deus fratribus suis agros & vineas; sibi autem montes duntaxat & colles; illis terras, sibi autem maria tantum & flumina in sorte assignavit. Respondet ei Deus; כולן צריכין לד על ידי חלון שנא וישפני טמוני חול תני רב יוסף שפוני זרה חלון טמוני זו טרירת חול זו זוכית לבנה Omnes opus habebunt te propter Chalfon, sicut dicitur Deut. 33. 19. וישפני טמוני חול. Nam Raf Joseph docuit, per חלון intelligi שפוני; per טמוני intelligi טרירת חול; per חול autem, Vitrum album. Glossa; Chalfon ascendit ex mari in montes, & tingunt colore ejus hyacinthinum, venditurque caro pretio. Cæterum quo fundamento hæc versus illius expositio nitatur, vide in R. Salomone. *Amplius apud Talmudicos: חלון זרה גופו דומה לים וברייתו דומה לרג ועולה אחר לשבעים שנה Chalfon hujus corpus (id est, color corporis ejus) simile est mari, & structura corporis ejus similis est pisci: semel autem duntaxat ascendit singulis 70. annis, & ex sanguine ejus coloratur hyacinthinum, unde in gravissimo est pretio. Rabbi Moses ben Majemon scribit in הלכות ציצית cap. 2. ubi de תכלת, id est, hyacinthino peniculamentorum agit; ואחר כך מביאין דם חלון והוא דג שרומה עינו בעין התכלת ודמו שחור כדיו ובים המלח הוא מצוי hoc est, Postea sumunt de sanguine Chalfon. Est autem חלון piscis cujus color similis est hyacinthino, & sanguis ejus niger instar atramenti, ac reperitur in mari salso. In Schabb. fol. 26. i. ad 2. Reg. 25. 2. dicitur; per חלון illic intelligi מלקטי אפרסמון Colligentes balsamum ab Engeddi usque ad Ramata; & per חלון יונבים intelligi חלון מסולמות של צור ועד חיפה capientes Chalfon, à scalis (id est, montibus, vel angustis montium viis) Tyri, usque ad Chippam. Volunt יונבים ibi esse quasi יונבים Torculatores, quia piscem חלון solent premere ad sanguinem ejus eliciendum. Ibid. fol. 75. i. חלון הפוצעו Qui capit Chalfon, & exprimit eum. In Beres. rabba sect. 91. in fine, ad קחו מזמרת הארץ Accipite de rebus laudatissimis terræ, Genes. 43. 11. R. Jehosuah exponit; De rebus quæ celebratæ sunt in mundo, quales sunt, חלון חלון, חמר וכו' Chalfon, Vinum, &c. In Medrasch schir cap. 4. vers. 11. גרל נרתיקו גרל עמו חלון כל זמן שהוא גרל נרתיקו גרל עמו חלון Chalfon quandiu crescit, crescit simul cum ipsa theca vel testa seu concha ejus. Ex his videtur, intelligi hac voce eam propriè turbinatorum speciem, quæ Purpura vocatur. Conradus Gesnerus in Histor. Aquatiliam inter multa alia scribit de Purpura: Cæterum pretiosus ille Purpurarum succus non in omnibus Purpuris ejusdem coloris erat. Vitruvius Ostria varietatem sic distinguit; Quod legitur in Ponto & Gallia, quod hæ regiones sunt proximæ ad septen-*

septentrionem, est atrum. Progredientibus inter Septentrionem & Occidentem, invenitur lividum. Quod autem legitur ad Aequinoctialem, orientem & occidentem, invenitur violaceo colore. Quod verò meridiana regionibus excipitur, rubrâ procreatur potestate, & ideo hoc rubrum &c. Sed hic animadvertendum, Purpuram nigram sumi pro violacea exaturata. Sic enim sæpè à veteribus Nigrum sumi, alibi demonstravimus. Unde liquet, non sine ratione Hebræos dicere, ex sanguine חלון fieri colorem hyacinthinum. Quod verò etiam ex Talmudicis adductum fuit, Chalfon, capi in Tyro, id confirmant etiam nostri scriptores, qui Purpuram Tyriam præ cæteris commendant. Strabo; πολλὸν γὰρ ἐξήστανται πασῶν Τυρία καλλιῆτη πορφύρα Longè omnium præstantissima habetur Tyria purpura.

Quintò חלון sumitur pro Instrumento ferreo, ad similitudinem cochleæ factò, in Kelim cap. 12.

**חלט** Miscere, Commiscere: & specialiter, Miscere massam farinae ad collyras, Κολλυρίζω, Placentas, Collyras pinsere sive coquere. Præteritum, וחלטת לעיני Et placentas fecit in conspectu ejus, 2. Sam. 13. 8. Futurum, ותחלוט לעיני תרחין Et coquat in oculis meis duas placentas, 2. Sam. 13. 6. Hebraicè שתי לבבות ויתלבב לעיני חליתת Et coquat in oculis meis duas sorbituniculas. Putavit esse Jusculum, quod videtur colligi ex v. 9. ubi legitur, Et accepit sartagine & effudit. Sed ex v. 8. liquet, fuisse collyridas ex farinacea massa deposititia. Ex Ithpehal Participium, סכלא מתחלט בסכלותא Stultus immiscet se in stultitiam, Proverb. 14. 16. Hebraicè מתערב Furit, Furenter ruit in stultitiam. Inde Interpres Latinus in Targum reddit Fervet. Sed Chaldaeus videtur omninò legisse מתערב, pro quo in sequentibus locis usurpavit. Futurum, ולמן רמשרנג בשפותיה לא תתחלט, Et ei qui seducit labiis suis ne commiscearis, Hebr. התערב, Proverb. 20. 19. עם שטני לא תתחלט Cum stultis ne commiscearis, Prov. 24. 21.

Apud Rabbinos; חולטין ברותחין Miscent eam cum aqua fervente, scilicet massam farinaceam: חולטין ברותחין Miscent, perfundunt illud aceto, Pesach. fol. 74. Id Chaldaicè alibi dicitur, חלטי ליה בחלא, Cholin f. iii. 1.

חלוט חלוטה חלוטה Placentatum, Collyrizatum: Placenta, Mattya, Spira, Striblita vel Streblita, & חלוט panis usum habet, & ex farina factum est: חלוט Panis frigus vel elixus patrum familiaris. Judæi vocant Gebrüet brot / id est, Panis in aqua fervente coctus. In Aruch parvo, Bresel. Item Coctio placentarum in sartagine, Frixum vel elixum in frixorio. In Talmud Hierosolymitano חליתת המעיסה ואיזהי החליטה

המעיסה הנותן חמין לתוך קמח. חליטה קמח לתוך חמין id est, Quænam est חליטה, & quænam est חליטה? חליטה est cum inditur aqua calida in farinam; חליטה quando inditur farina in aquam calidam. In Targum, ובשלת ית חליטתא Et coxit placentas, 2. Sam. 13. 8. Sic v. 6.

Deinde חליטתא חליטתא sunt Monilia, Ornamenta aurea, Jesa. 3. 20. Hebr. הלהטים. Sic Hoseæ 2. 13. וחליתתא.

Secundò חלט & in Niphal חלטה est Proprium, Singulare, Absolutum simplex esse vel fieri: Simpliciter & absolute declarari, pronunciari. Hiphil, חלטה Simpliciter, Absolute declarare, pronunciare. Apud Rabbinos & Talmudicos frequenter in hoc sensu usurpatur, quando agitur de Lepra, & tum חלטה significat Simpliciter & absolute pro immundo & leproso declarare, pronunciare: Tria verba de Inspectione leproforum habent, פטר Dimittere, id est, liberum & immunem pronunciare à lepra: חלטה Absolute & simpliciter ad primam inspectionem pro leproso declarare & pronunciare: הסגיר Includere, per septem sc. dies, ut videatur interea an plaga accrescat, & quid de ea sit statuendum; cum videlicet res est dubia, in Negaim cap. 1. ab initio. Vide & Majemon. in Tractatu מצורע מוצאת. Proinde quod Ministerus, Guido & ceteri hic addunt, חלוט significare Mansionem, locum in quo per septem dies leprosus recludi solebat, id falsum est. Nam חלט non usurpatur de illa inclusionem per septem dies, sed verbum סגר. Porro hoc sensu legitur etiam in Targum Jonath. ויסאיבניה ויהלטנייה Et impurum pronunciat eum, absoluteque pro leproso declarabit, Levit. 13. 11. Sic, מצורע מוחלטא Lepra absolute impura, Lepra simpliciter, Ibidem v. 51. Sic apud Rabbinos, מצורע מוחלט Leprosus simpliciter.

שטרי חלטתא חלטתא Proprietas, Appropriatio: Literæ proprietatis, Bava metzia fol. 16. 2. Sic vocantur ibi literæ, quibus Judices, bonum aliquid malæ fidei debitoris, creditori in judicio, ob non solutum debitum, adjudicatum, attestantur, quod ex sententia Judicii creditori cesserit & obtigerit, tamquam proprietarium.

חלוט חלוטה חלוטה Absolutum, Simplex: Absolute, simpliciter: חלוטה Idem.

חלוט חלוטה חלוטה Absolute, Simpliciter, Prorsus, Precise: ut, וארעה לא תודבן לחלוטין Et terra non vendetur prorsus & absolute; Hebr. לצמיתת. Ad excisionem, nempe ut à venditore perpetuo absilla sit, & emptoris propria fiat, in e jusque potestate semper maneat, neque venditor recuperationis jus unquam habeat. Sic ibid.

v. 30. In Beresch rabba sect. 41. כמא דאתא בחליטין Quemadmodum venit simpliciter (scilicet nudus in mundum:) sic abit simpliciter.

*Absolutus*: חלטי Recessus absolutus: vel, Ablatio perpetua.

*Absolutio*: חולטנית Com-bustio earum absolutissime erat, id est, Penitus, prorsus, funditus combustæ, Ber. rab. sect. 28. Glossa, לחולטנית, id est, לצמיתות. Idem extat in Talm. Hierosol. Sanhed. fol. 29. 2.

*Lacerta*, Hebr. הלטאה, Levitic. 11. 30. Vide infra in לטא.

*Tabernarius*: חליטר Institor, Talm. Hierosol. Bava kama cap. 2. Sic, טלקיה לחנותיה דחליטרא, Projecit illud in tabernam institoris cujusdam, Glossa, בעל חנות, Talm. Hier. Schabbas cap. 6. fol. 8. 1. R. Jala præcepit istis tabernariis, vel institoribus, Scheviith c. 7. in Gem. Talm. Hierosol.

*Profandri*, Et sancto prophanum & commune fieri. Præteritum, וחלת רעותי בנייהון, Et prophanatur voluntas mea inter eos, Ezech. 22. v. 26. Pabel, חלל Profanare, Prophanum, Commune facere. Futurum, ויחלל שמה דאלהי, Et prophanem nomen Dei, Prov. 30. 9. ית קודשיא לא Sancta non prophanabitis, Num. 18. 32. Participium, ואתון מחללין יתיה, Vos autem prophanatis illud, Malach. 1. 12. Femininum, ומחללא, Et profanatum, Levit. 21. 7. Aphel, אהל Prophanum, Commune facere, Violare: Præteritum, ית, ויחלל Sanctitatem Domini prophanavit, Levit. 19. 8. ולא אהליה, Et non prophanavit eam, Deuter. 20. 6. וית שביא דילי, Et dies Sabbathorum meorum prophanasti, Ezech. 22. 8. אהילו, Prophanarunt, Ezech. 20. 16. 21. Propterea quod prophanarunt terram domus majestatis meæ, Jerem. 16. 18. Ezech. 7. 22. על דאהילו ית שמה, Quia prophanarunt nomen sanctitatis meæ, Ezech. 36. 20. דאהילויה, Quod prophanarunt, Ezech. 36. 21. דאהלתון, Et prophanastis nomen meum, Jerem. 34. 16. ויחללתון רעותי, Et violastis voluntatem meam, Ezech. 13. v. 19. Infinitivus, Ad prophanandum, Amos 2. 7. ולאחלא משרית ישראל, Et ad prophanandum castra Israelis, Cantic. 6. 12. לאחלותיה, Ad prophanandum illud, Ezech. 23. 39. מאחלותיה, Et non prophanabit sanctuarium Dei sui, Lev. 21. 12. דחלנה, Qui prophanaverit illud, Exod. 31. 14. ולא תחיל ית שמה דאלהי, Et non pro-

phanabis nomen Dei tui, Lev. 18. 21. ותחלנה, Et non prophanabis eam, Deut. 28. 30. דחלנה אתקטלא, Qui prophanarit illam, occidendo occidetur, Exod. 31. 14. ולא יחלון ית שמה דקודשי, Neque prophanent nomen sanctum meum, Levit. 22. 2. Quia prophanaverint illam, Lev. 22. 9. ויחלנה, Et prophanarunt eam, Ezech. 7. 22. לא תחלון עוד, Ne prophanetis amplius, Eze. 20. 39. דאתחל בני עממי, Quod prophanatum est inter populos Ezech. 36. 23. Partic. feminin. Ipsa violata est, Levit. 21. 9. Futurum, Eo ut non prophanaretur, Ezech. 20. 9. ארי תתחל, Quod violata fuerit, Levit. 21. 9. Et prophanabuntur sanctuaria ipforum, Ezech. 7. 24. בין קודשיא חוליא, Prophanum, Commune: Inter sanctum & inter prophanum, Lev. 10. 10. באורח חוליא, In via prophana, 1. Sam. 21. v. 5. ביומא דחוליא, In die prophano, profesto, Heb. ביום הפעשה, 1. Sam. 20. 19. Berestag, qui opponitur Diei sabbathi. חוליא חויה, Non est aspectus communis aspectus ejus, Jesa. 53. v. 2. לחם חולין, Prophana, Communia: Panis prophanorum, id est, communis, cui ibi opponitur Panis facierum, id est Sanctus, 1. Sam. 21. 4. חולין הויה לך, Prophanum tibi est, Genes. 18. 25. Hebr. חלילה לך, Absit à te. Sic apud Talmudicos, חולין הוא לך מעשות כרבר הזה, Absit à te agere juxta rem hanc, Berach. 32. 1. Construct. Prophana, Levit. 6. 21. in Jon. Femininum, Prophana, Esth. 2. 9. Apud Rabbinos, חול המועד, Dies profestus solemnitatis. Majemon scribit in Hilchos jom tof cap. 6. f. 22: Dies qui sunt inter primum & septimum festi Paschatis, inter primum item & octavum festi Tabernaculorum, qui sunt quatuor in festo Paschatis, & quinque in festo Tabernaculorum, hi, inquam, חולו של מועד. Vide eundem cap. 7. ubi differentiam explicat inter hos dies & reliquos dies profestos communes. Vide etiam Schulchan Aruch parte 1. fol. 88. b. & seqq. ubi prolixè agitur de operibus licitis aut interdictis his diebus. חלי, Prophanus, Prophanatus: Femininum, וחליליא מטעמי, Et prophanam meretricem, Levitic. 21. 14. חלל, Vide mox in signif. 2. חלול השבת, Prophanatio sabbathi: חלול השם, Prophanatio Nominis Dei. חליליא, Prophanum, Absit: Vox tamquam prophanum aliquid abominantis. Accentus est in penultima, quomodo à sequenti distinguitur. Constructur cum

*cum Dativo*: חלילה לעבדיך Prophanum sit servis tuis, Absit à servis tuis, Genes. 44.7. in Hebræo, Jonathan transfert לך חולין הוא. Vide paulò antè in חול.

חילוני *Alienus, Alienigena, Extraneus, Prophanus, Laicus*: לא יוכל: Et extraneus non comedet, Exod. 29.33. וְחִלּוֹנֵי לֹא יִקְרָב לְחַבְּוֹן Et extraneus non accedet ad vos, Numer. 18. 4. חִילּוֹנָא כְּכֹהֵנָא Eritq; laicus ut sacerdos, Num. 18. v. 4. *Plurale*, חילוניא *Populi prophani*, Deuter. 23.2. in *Jon. Femininum*, חילוניתא *Mulier extranea*, Prov. 2.16. על ארעא חילוניתא In terra aliena, Psal. 137.4.

*Secundò* חלל *Perforavit, Excavavit, Vacuum, Cavum, Concavum fecit. Partic. Passivum*, מחוללן *Excavata, Schab. fol.52.2.*

חליל *Vacuitas, Concavitas: Vacuum, Concavum, quasi Perforatum & perfossum*: חליל לוחין *Vacuum tabularum*, Exod. 27.8. בּרְקָא חִילִילָא *Scrutatio perforata, id est, paries cancellatus, cancellis distinctus, Cancelli, per quos clām rimamur*, Bathra fol. 61.1. חִילִילָא *Catenæ concavæ vel perforatæ, Schab. fol.57.1.*

חללה הוא דנברא קודם: חללה · חלול · חלל *Cavitas est, quæ creata fuit, antequam crearetur mundus, scilic. cavitas inferni*, Pesach. fol. 54. 1. Et alliget illud in concavitate colli, id est, circa collum sub gutture, Schabbas f. 66. 2. בְּתֵי הַבְּרִים שִׁפְתֵי חֵיקָא *Domus torcularium quarum portæ sunt extra murum, & concavitas seu area interior, Maafer scheni cap. 3. הדם שבחללו* Sanguis qui est in cavitate ejus, scilic. cordis, apud Rabb. לכתוב חללה של רשות Ut scribere possint cogitationes potestatis, hoc est, regum, id est, profunditatem, sive profundas cogitationes cordis regum, juxta illud Salomonis, *Cor regum inscrutabile, Schabbas fol. 11.1.* Sic explicatur per מחשבות, in Vajikra rabba sectio. 20. in Glossa. *Vide locum*: דאי הווי יהבי ליה כל חללא דעלמא לנא *Quòd si dedissent ipsi totam concavitatem mundi, (id est, universum globum hujus mundi, cum omnibus contentis in eo) nunquam mutasset verba vel sententiam suam*, Metzia fol. 48. 1. Sanhed. fol. 97. 1. *Vide etiam in More in simili usu par. 1. cap. 11.* *In Targum*: בְּרָם לֹא אֶסְתַּבְּלַת כְּפִנְיָא דְאַתְעָבֵר חִלְלִין וְנִקְבִין דִּי חִילּוֹן צוֹרֵב דְלֹא אֶפְשֵׁר לֵךְ דְתַתְקִים דְלֹא כְהוֹן מְיוֹמָא דְאַתְבְּרִיתָא עַפְדְּ מְתַקֵּין *Quia non respexisti ad corpus tuum, quod factum est (plenum) concavitatibus & foraminibus, quæ sunt necessitas tua, & sine quibus fieri non potest ut subsistas, inde à die quo creatus es, ipsa tecum sunt ordinata*, Ezech. 28. 13. *Super hunc locum fundata est precatio quæ-*

dam Judæorum quotidiana, quam apponam: בְּרוּךְ אַתָּה יי אלהינו מלך העולם אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך אפילו שעה אחת: Id est, Benedictus sis Domine Deus noster, rex hujus mundi, quod formasti hominem in sapientia, & creasti in ipso foramina & concavitates multas: manifestum & notum est coram throno gloriæ tuæ, quod si aperiatur unum ex his, aut occludatur, impossibile est eum vivere posse, aut coram te consistere, etiam horâ unâ. *Hic per Foramina intelligunt aures, nares, os, & duo inferiora nature: per Concavitates, membra concava, cor, ventrem, intestina, ossa.*

חליל *Tibia, sic dicta, quòd Excavata sit & Perforata. Judæi Germanicè reddunt Ein Schälmeze/ hoc est, Tibia longa. Usus tibiariu apud Hebræos duplex erat, In Hilaritate & gaudio: & in Luctu. De duplici hoc usu legitur apud Talmudicos in Bava metzia cap. 6. ab initio in Misna: החמור ואת Qui conducit asinum & aurigam ad adducendum vel advehendum ligna præstantia, & tibias ad (exhilarandam) sponsam, aut ad (plangendum) mortuum: Glossa, hoc est, למה למה Ad exhilarandum sponsum & sponsam: למה, hoc est, לקון Ad lamentandum ob mortuum. Hæc verba citans R. Salom. Ezech. 25. 6. scribit: יש דברים שעושים אותם לאבל ולשמחה אבל אין עניינם Sunt quædam res, quibus utuntur ad luctum & ad gaudium: sed non est par earum ratio. Sic tibiæ adhibentur in nuptiis, & in funeribus. De duplici hoc usu loquitur locus Matth. 11. 17. הִלָּלוּמֵנּוּ וְכִי יִמְוָנוּ Tibiâ cecimimus vobis & non saltastis: ἐθνεύισαμεν Lamentati sumus (scilic. tibiis, sicut verbum קוֹנֵן sumitur in antè adducta glossâ Talmudica,) & non planxistis. Posterioris usus exemplum est Matth. 9. 23. ubi Tibicines leguntur fuisse adhibiti ad plangendam filiam defunctam principis Synagogæ. Sic legitur in Talmud Ketubh. capite 4. in Misna: אפילו עני שבישראל לנא יפחות משני חלילים ומקוננת Etiam pauper inter Israelitas non adhibebit pauciores quàm duas tibias (אַלְטֵס abstractè, pro quo apud Evangelistam est ὠλητὰς concretè) & unam feminam lamentatricem (in funere scilic. uxoris suæ in captivitate mortuæ.) In Schabbas cap. 23. עֲאָ שֶהֵבִיא חִילּוֹן בַּשַּׁבָּת לֹא יִסְפוֹר Idololatra, Gentilis, Christianus si adferat (Israelitæ) tibias in sabbatho, non planget illis Israelita. *Usus tibiariu ad letitiam erat quoque in Templo: ut in festo Tabernaculorum, de quo vide Talm. Succa cap. 5. quòd החליל incipit,**

cipit, Tibia domus Scho-abhah non pellit, neque Sabbathum, neque diem bonum. Hinc Deut. 16. 14. ושמחת בחגך. Et letaberis in festo tuo (scil. Tabernaculorum, de quo in ver. præc.) Jonathan reddit, ותהדון בתהדורת, הניכון בשאובתא וחלילא. Sic usus earum erat in oblationibus: unde in Talm. Erchin cap. 2. אין פוחתין על שני עשר Non utuntur paucioribus, quam duabus tibiis (in sanctuario,) & non pluribus, quam duodecim: ובשנים & in die duodecimo anni tibia pulsatur coram altari. Hæc vocatur Tibia oblationis, ut Maje-mon notat. In Gemara; אמאי קרו ליה חליל דחליה? Quare vocarunt illam Chalit? quia Chalit dulcis erat sonus ejus. Plurale, כ' שוקין ב' חלילין, Duo crura ejus sunt duæ tibiæ, Kinnim cap. ult. Tibiis, Psal. 150. 4.

Revolutio reciproca, Reciprocatio, Versio, Conversio, σποφή, ἀντισποφή: חזורי חלילה Redeunt per circuitum, in orbem, Succa fol. 55. 2. Desumpta locutio à Tripudiandi significato, quod hoc verbum in Hebræo habet; quod Saltantes & Tripudiantes soleant in orbem se convertere, & reciprocè redire.

Placenta, Collyra. Mulieres Judæe cocturæ panem, decerpunt à massa particulam instar ovi, aut plus minusve, pro quantitate massæ farineæ, unde panem facturæ sunt. Eam particulam vocant Challa, & projiciunt in furnum, ac comburunt igne. Quandoque reservant, & tempore oborti incendii inscribunt ei certas literas, vocabula angelorum, & notas supersticiosas: Eâ in ignem projectâ, credunt extinguere incendium: De hac integer tractatus est in Talmud, qui vocatur חלה: In Targum, ולא תהי בכון עללא כמסרת דעבדון מניה חלה, Neque sit in vobis tantum fructus, ut faciant ex illo placentam, 2. Sam. 1. 21. Hebr. ושדי תרומות. Neque agri oblationum, id est, de quibus oblationes desumi possint, adeo steriles erunt. Mirum, quod Interpres Latinus in Targum hujus libri, locum hunc non intellexerit: nam omnino pravè reddidit, ut & Græci, & quidam Latinorum. Elias scribit, חלה non amplius in Targum reperiri, & חלה Hebraicum semper in Targum reddi גריצא. Unus locus Eliam effugit, Num. 15. 20. ubi חלה in Targum Onkeli & Jonathanis transfertur חלה. Alias significationes vide infra in חלה.

Fossa, Foramen, Caverna. Plur. ובמחלת. Et in cavernas pulveris sive terræ, Jesa. 2. 19. Apud Rabbinos: Cavernæ factæ sunt illis in ima terra, Kethubh. fol. 111. 1. Loquitur ibi Gemara de cavernis subterraneis,

per quas devolvuntur corpora mortuorum piorum, donec deveniant in terram Israël, ubi reviviscunt & resurgent, de quo vide in גלגול in גלגול. Et aliter; האדם עשוי מחילים מחילים ונקבים נקבים Homo factus est plenus cavitatibus & cavernis, Ber. rab. in princ. vide supra.

Fenestra angusta, Fenestra parva, fenestella, per quam caput hominis transmitti nequit, Basra cap. 3. in Misna.

Arcæ, Capsæ. In Tamid cap. 4. וחלונות Arcæ erant illic, super quibus scriptum erat: Usus vestium. Quælibet custodia sacerdotum habebat quatuor arcas, &c. Vide illic.

Circuitus vineæ, id est, locus vacuus inter sepem & vites circa vineam, de quo quaeritur, an & quando liceat illic feminare alia femina, Erubhin fol. 3. 2. Kilajim cap. 4.

Cedere, Scindere, Heb. חצב. Præteritum cum Participio: האפשר דישתבח חלילה על Nunquid gloriabitur securis contra eum qui scindit eâ, dicens; Ecce ego scidi, Jesa. 10. 15.

Securis, ut in præcedenti loco. Plurale, מללין & סעורין, i. Reg. 6. 7.

Lavit, Abluit. Usurpatur in Targum pro Hebræo רחץ, quando de Sacrificiis dicitur. Præteritum, וית כרעא חליל במיא, Et crura lavit aquâ, Lev. 8. 21. & 9. 14. Futurum, כרעויהו חליל במיא, Crura ejus lavabit aquâ, Levitic. 1. 9. ותחלל גויה. Et lavabis intestinum ejus, Exod. 29. 17. Sic, ותחלילי במיא, Et lavabis te in aquis, Ruth. 3. 3. Apud Talmudicos, רחליל ביה טבחה, In quo lavit mactator, Cholin fol. 113. רישא במיא, Abluit caput in aqua, Cholin f. 95.

Hebraicè fit in Hiphil החל Incepit; & Nomen החלה Initium, Principium. Ab isto Nomine Rabbini formant verbum in Hiphil, literâ formativâ ה in radicalem conversâ, החל pro החל Incepisti, Exorsus est: החלה החלה, Incipiens, מתחיל: החלה החלה, Incipiam: & Nomen החלה, Principium, Initium. Idem in aliis quibusdam faciunt, ut suis locis videbitur: Ab initio, Penitus, Omnino, Talm.

Commove, Agitare: Excavare: Postquam excavatum est, scilicet lignum, & magnam medullam habet, veluti salix, ficus, nux & similia, Pefach. fol. 74. 1. אם פקק את החל לתוכן Si obthuraverit canalem, aut agitaverit in eis, scil. לתוך הזיתים in medio olivarum, Machschirin cap. 3. Agitur illic de oleis in tecto (olim plano) positus, in quo, obthurato canali, colliguntur aquæ, in quibus olivas



vas agitabant & commovebant, ut mundæ fierent, Glossator explicat חלה per יגענע Commoverit, circumagitaverit. Minus commodè Author Aruch exponit פירשם *Expandit eas*: חלה עניי חלחולי מחלה, Berachoth fol. 59.1. *Et ex altera significatione*, חלחולי Perforando perforat, Cholin folio 119. 2. מחולחל *Commotum, Dissolutum, Remissum, quod facile movetur & nutat*: מגופרת החבית המחולחלת Operculum dolii commotum, laxatum, mobile, vagum, solutum, quod non firmiter impactum est, Kelim cap. 10. fol. 18. *Item Excavatum, Perforatum*: חלחול עץ Lignum excavatū, quod amplam habet medullam, Pefach. cap. 7. initio: חלחול קולית של מים המחולחלת בומן שהיא כלי מחולחלת. *Quando vas est perforatum*, Oholoth cap. 9. *Item* *Præter*. Et commota est terra, Psal. 97. 4. Hebr. ותחל Et formidavit, formidine contremuit. Sic Hebraicè de Esthèra Regina, ותתחלהל מאד Et commota est valdè, Esth. 4. 4. *Apud Talmudicos*, מתחלהלין, צרורות מתחלהלין, Lapilli mobiles, qui unà cum aqua in canali mōventur, & fluxum aquæ impediunt, illi eximendi sunt, Mikvaoth cap. 4. Est etiam התחלהל *Liquescere, Putrescere, Putrefieri*.

חלחול *Commotio, Motus*, apud Rab. *Item, Diarrhæa, Dysenteria*. In Jelam medenu: חלחול נכנס: חלחול, hoc est, Diarrhæa, Dysenteria invalit ipsos, & fuerunt remissi facti coram Israëlè, in Parascha בשפטים circa finem.

חלחולתא *Idem*: חלחולתא, חולחלתא, חלחולתא *Et motus regni*, Eccles. 1. 17. & 2. 12. & 7. v. 26. *Et commotio est in corde ipsorum*, Eccles. 9. 3. חלחולתא בישא *Commotio mala*, Eccles. 10. 13. Hebr. חלחולתא *Infania*. *Plural*. חלחולתא שלכם מלא חלחולתא רעות *Quorum cor plenum est motibus, id est, cogitationibus malis, ut in Glossa explicatur, Vajikra rabba sect. 20. mox ab initio. Sic supra in חלה explicatum fuit.*

חלחולתא *Intestinum rectum, quod ad sedem usque porrectum est*: חלחולתא שנקבה *Intestinum rectum, quod perforatum est*, Cholin fol. 50. 1. Hinc R. Sal. Jesa. 36. 12. כרכשא *exponit per חלחולתא, & contra in Cholin חלחולתא per כרכשא.*

חלחול *Primo Somniare*: חלחול *Et Pharao somniavit*, Genes. 41. 1. חלחולתא *Quod est somnium illud quod somniasti?* Gen. 37. 10. חלחולתא *Somniavi somnium*, ibid. v. 9. חלחולתא *Somniavimus*, Gen. 40. v. 8. חלחולתא *Et somniarunt somnium*, v. 5.

*Participium*, חלחולתא *Aut somnians somnium*, Deuter. 13. 1. *Infinitivus*, חלחולתא *Sicut somnium cogitationis nocturnæ*, Jesa. 29. 7. *Futurum*, חלחולתא *Sicuti somniat esuriens*, vers. 8. חלחולתא *Seniores vestri somnia somniabunt*, Joel. 2. 28. *Ex Aphel Part.* חלחולתא *Quæ vos facitis vel curatis somniari*, Jer. 29. 9.

חלחולתא *ex dialecto Hierosolymitana* חלחולתא *Somnium*: חלחולתא *Somnium vidi*, Dan. 4. 2. חלחולתא *In somnio noctis*, Genes. 20. 3. חלחולתא *Sicut somnium avolat*, Jobi 20. 8. חלחולתא *In somnio meo*, Genes. 40. 9. חלחולתא *Somnium suum*, ibid. *Plur.* חלחולתא *In multitudine somniorum Prophetarum falsorum*, Eccles. 5. 6. חלחולתא *Dominus somniorum iste venit*, Genes. 37. 19. חלחולתא *Et terruisti me somniis*, Jobi 7. 14. חלחולתא *Et exposuit nobis somnia nostra*, Genes. 41. v. 12. חלחולתא *Et ad somniantes somnia vestra*, Jerem. 27. 9. חלחולתא *Propter somnia ejus*, Genes. 37. 8. חלחולתא *Per somnia sua*, Jerem. 23. 27. *Tria sunt genera somniorum*: חלחולתא *Somnium propheticum*: חלחולתא *Somnium simplex*: חלחולתא *Somnium divinatorium prophetarum falsorum*: *Talmudici*: חלחולתא *כמו שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי* חלחולתא *Quemadmodum frumentum non est sine palea: Sic non est somnium sine verbis otiosis: quia non possunt accurate quoad omnia particularia explicari*, Berach. fol. 55. 1.

Secundò חלחולתא *Solidum, Integrum esse*. Hinc Hebr. *Valere, Convalescere, Validum, Sanum, Robustum esse*, ut Jobi 39. 4. al. 7. *Item* Jesa. 38. 16. חלחולתא *Consolidare, Compingere, Consuere arte & solide*.

חלחולתא *Integrum, Solidum, Compactum: Item Sanus, Validus, Valens, qui aliàs dicitur ברוא, aut חלחולתא* *Ejus oppositum חלחולתא* *Ægrotus, Morbidus. Transfertur & ad Sanam mentem: unde dicunt, חלחולתא* *Quibusdam temporibus, id est, aliquando sanus est, quandoque infanus*, Rosch haschanah fol. 28. 1. חלחולתא *Pellis integra, id est, solide compacta & confuta*, Cholin fol. 123. חלחולתא *Quandoque compactum est utrumq; labium ejus; quasi dicat, ita firmiter coarctata labia ejus sunt, ut os solidum & integrum, non disjunctum labiis appareat*, Kiddusch. folio 25. 1. *Sic in Avoda fara fol. 69. 2. Glossator, חלחולתא* *id est, Chalim significat rem, quæ optimè cohæret, Italicè Solido, hoc est, Solidum: חלחולתא* *Est locus integer (in loculo) quem, si vult, disrum-*

disrumpit, Schabbas fol.91.2. Glossa dicit, esse *Locum futurae in fundo loculi.* לִטּוּמָא שֵׁט חַלִּים Lutum solidum: חלום בשעת שחיטה וחולה בשעת זריקה: *Sanus est tempore maclationis, aegrotus tempore dispersionis, scilic. sanguinis agni paschalis,* Pesachim folio 78.2. Sic quidam valent tempore vindemiae, at tempore sarritionis aegrotant. Frui quisque cupit, sed laborare non item.

מקום חלמה: *Soliditas, Integritas*: חלמה חלמה: *Locus soliditatis, ubi quid confutum, compactum ac integrum est,* Schabbas fol.91.2. Item *Lutum argillaceum, quod tenaciter cohaeret, Δύμα (quod affine), Limus, Illuvies tenax, veluti חלמון aut albumen ovi.* Sic usurpatur in Kelim cap. 11.

חלמון חלמון: *Vutellus ovi, Heb. חלמות,* Jobi 6. v. 6. *Sic dictus quod coagulatus est, & tenaciter cohaeret.*

חלמיר *Malva, herbæ species, Kilajim cap.1.* In Aruch per ו in ultima syllaba scribitur. In Gemara Talm. Hierosol. Kilaim in fine cap. 4. חלמה.

חולם *Cholem, nomen vocalis O longæ, apud Grammaticos Hebraeos, sic dictum, quod integro & composito ore pronunciandum.*

\* חלל חלל: *Vide supra in חלל.*

חלם *Campus, Ager, Area, Locus sterilis, incultus, lapidosus, arenosus, (quasi à חול) sationi ineptus, ad nil utilis, nisi ut in eo aliquid edificetur, Erachin folio 32.1.* Glossator, חולסית: *Disputant in Gemara, An qui vendit alicui חולסית locum incultum & lapidosum, simul vendat ipsi מצולה Fossam, puteum, cisternam, piscinam, aut similem locum profundum, in area ista contentum? Bava bathra folio 67.68.* Plurale ibidem: *Vendens atrium, simul vendit aedificia exteriora, & interiora, ובת החולסאות & locum sive aream incultam & lapidosam atrio contentam.*

חלום חלום: *Vide in litera Thau.*

חלף *Mutare, Permutare, Commutare, Mutari, Innovari: Transire, Præterire: Item Transire ex hac vita, Commutare vitam cum morte. Præteritum, חלף וואל Transiit & abiit, Canticor.2.11.* Neque permutavi ex ea pro re immunda, Deuteron.26.14. *Participium, חלפין עם אלפין Transcunt cum navibus, Jobi 9. v.26.* *Futurum, חלף און חלפון Si transierit, Jobi 11.10.* *Ex Pabel Partic. וּמְחַלְפֵּן חַד מִן חַבְרֵיהֶּוּ Commutantes unus ab altero, Ruth. 4. 7.* *Ex Aphel, חלף אצטלי תחליפון Sicut stolam immutabis eos, Psal. 102. 27.* *ואם חלפא יחליף Quod si permutando permutaverit, Levitic.27.10. ubi Infinitivus est ex forma Pabel: לא יחליפנה Non permutabit eum, Levit. 27.10. יחלפון עלויהו Præteribunt*

*ואתחלפת לנכראין* *et permutata est cum alienis, translata ad alienos, Jes.1.7.* *Participium, מתחלפין כל אורחיהו Mutantur omnes viae ejus, Ecclef.8.1.* *מתחלפין מחותא Mutantur plagæ, variæ oriuntur plagæ, Jobi 10. v.17.* *Futurum, חלף עטבא דמתפרכא יתחלפון Sicut herba quæ abscinditur, transibunt, Psalm.90.5.* *Et mutabuntur, Psalm.102.27.* *Apud Talmudic. בני חלפי רבנן או איקום מקמייהו אקבל אנרי. Quando transeunt Rabbinii, furgo coram ipsis, & accipio mercedem, Berach. fol.28.1.*

*חלף חלף Pro, Loco, Vice: Pro eo quod. Respondet Hebraeo תהת עקב יען אשר. חלף יען אשר. In Targ. Jonath. ferè semper pro eo est חלף ט, חלף ט, ex dialecto Hierosolymitana: עינא חלף עינא Oculum pro oculo, Exod.21.24. Eò quod fecisti, Gen. 22.16. חלף רבילתא למימרי Propterea quod accepisti verbum meum, vers. 18. חלף דאתרברבא Propterea quod magnificent se filiaæ Tzizion, Hebr. יען כי, Jesa. 3. v. 16. חלף פולחנהו Pro cultu ipsorum, Numer. 18. 21. חלף דתהו רוח Propterea quod fuit spiritus alius cum eo, Num.14.24. חלף דעברו Propterea quod fecit rem hanc, 2.Sam.12.6. חלף הבל Pro Abele, Gen.4.25. חלף בריו Pro filio suo, Gen.22.13.*

*חלף Permutatio, Immutatio, Res permutata, Commutatum: & prepositionaliter, Pro, Loco, Vice: Ipse erit fors pro te, tuo loco, Esth. 3. 7. in Targ. sec. חלף חלף חלף Sit ea nunc tibi commutatio ejus, Judic. 15. 2. Hebr. תחתי חלף חלף Pro ea: Sic, חלופיה Pro ea, scilic. vinea, 1.Reg.21.v.2. Hebr. תחתי: Sic, חלופיה Pro ea, Job. 28.15. חלופיה חלופיה Et permutatio ejus erit sancta, hoc est, permutatum pro ea, Hebr. חלופיה חלופיה, Levit.27.10. חלופיה חלופיה in forma constructa חלופיה חלופיה Pro cultu, ministerio vestro, Numer.18.31. in Jon. ער דיתי חלופיה חלופיה Donèc veniat immutatio vitæ meæ, Job. 14. 14. Hebr. חלופיה חלופיה Propterea, Psalm.19.12. חלופיה חלופיה Pro eo, 1.Reg.2.35.*

*Apud Rabbinos, חלף Mutatio, Permutatio, Varietas, Diversitas, Disparitas: חלף האותיות Permutatio literarum.*

*Deinde apud Talmud. חלף Vicarius, Successor, Substitutus: נושאי המטה וחלופיהו Portantes feretrum & vicarii ipsorum, id est, qui alii aliis in ferendo succedunt: plures enim id officium subeunt, cupientes bene mereri ob illud, Berach. cap.3. in princ.*

*חלף חלף חלף Mutatio, Permutatio. Idem חלף חלף חלף Permutationem canis, id quod pro cane datum & commutatum est, id est, Pretium canis, ut Hebraicè חלף חלף Deut.*

Deuteron. 23. v. 18. *Apud Rabbinos est Collybista, Ein wechßler / qui pecuniarum sortes commutat, Trapezita, Argentarius.*

חליפין *Idem: Cum Aff. חליפין Commutationem tuam, Jefa. 43. 3.*

מתחליפין *Rab. Mutata, Commutata, Permutata: Varia, Diversa: אותיות מתחלפות Literæ permutabiles.*

חלופות *Cultri mactatorii, ab Hebræo מחלה, cuius plurale legitur Efra. 1. 9. Sic autem dicuntur juxta Kimchium ab Incidendo, ut verbum sumitur Jefa. 2. 18. Proverb. 31. 8. Peculiare conclave erat olim in latere Templi, in quo cultri & instrumenta mactatoria asservabantur. Id vocabant החלופות בית החלופות Domus cultrorum mactatoriorum, Middoth f. 37. 1. Joma fol. 36. 1. Glossator ibi notat, Arabicè cultrum vocari חילוף.*

חליפין *Permutata, Permutabilia: Permutatio: Per permutationem durch ein tausch. Species emptionis in Jure Hebræorum, Kiddusch. fol. 22. 2. Comparavit ab illo pro permutatis, per Permutationem, Bava Metzia fol. 11. 2.*

חליפין *Rami, Folia, Radices: Arbor quæ succisa est, & producit novos ramos, Schebhiith folio 34. 1. Aliâ formâ, חליפי תרדן, Folia betæ, Jevammoth fol. 81. 2. & formâ fem. חלפות, Oketzim cap. 1. quod alibi scribitur חלפות, ubi prius Vav Kibbutz denotat, Orla cap. ult.*

חלה *Juncus, aut species junco, storeis conficiendis apta, Kelim cap. 17. in fine. In Sota in fine scribitur חלה, & in glossa חלה pro eodem: Item חלה Juncus major, Succa fol. 20. 1. Sed Aruch & in his locis legit חלה.*

חלפה *Salix, aut species salicis, Propterea quia habitat inter salices, Schabbas fol. 77. 2. Glossator explicat per ערבה: Item, חלפה גילא כשרדו, Salix Gilla recta est ad fasciculum festi Hofanna, Succa fol. 34. 1. Populus alba, weiß pappelweiden. In Targum, חלפנינה, Et discindunt salices nostras, Esth. 3. 8. in Targ. sec. חלפה In valle, quæ multas producit salices, Numer. 21. 13. in Jon. Item Urtica: ut in illo proverbio, חלפה אסא שמויה, Myrtus fians inter urticas, myrtus est nomen ejus, & myrtum vocant eum, Sanhed. f. 44. 1. Israëlitaë etiam si peccaverint, tamen vocati sunt à Deo Israëlitaë, & id mansit nomen ipsorum. Pii, viri boni, docti, etiam si calumnias improborum sustineant, tamen manent docti, pii, & vocantur tales &c. חלפי ביהויה Crescunt in eo urticaë, Metzia folio 23. 2. חלפה Puella convenit fertum rosarum, vetula corona urticarum, Schab-*

bas fol. 152. 1. Vide etiam paulò antè in חליפין. חלפה *Spica nardi, Nardus, Berachoth fol. 43. 2. Glossator הוא שקורין אשפין Est herba quam vocant Italicè Espiga, והויה שבולת נרד, estque Spica nardi. In Gittin folio 68. 2. idem Glossator explicat Gallicè גירופלא Giroffle, id est Caryophyllon. Quidam Libanotidem, sive Rosmarinum esse volunt.*

חליץ *Exuere, Extrahere, Spoliare: Eruere, Liberare: Participium, חליץ כמא דחליץ Sicut quis exuit se hominum vanorum, 2. Sam. 6. 20. Pabel, וחליצו את וניה Et exuerunt arma ejus, 1. Sam. 31. v. 9. Infinitivus, לחלץ קטילין Ad exuendum, sive exspoliandum occisos, Ibid. v. 8. Heb. לפשט. Apud Talmudicos, הסרים לא חולץ ולא מיבם, Eunuchus non discalceat, neq; ducit fratris viduam, Nidda fol. 47. 2. Non enim potest excitare semen fratri, ut Lex requirit. יצאו לפניו שלשים וששה Præcesserunt ante ipsum 36000. חליץ חלוצי כתף exuti humero, id est, nudis humeris, qui vestimenta scil. sua luctus causâ ita dilacerarunt, ut nudi humeri conspicerentur, Bava kama folio 17. 1. חליץ חלוצו לתפוח Nervum femoris extrahit (& projicit) in cumulum cinerum, Cholin fol. 90. 2.*

חליצה *Extractio. Sic in specie etiam appellatur Extractio illa calcei, quam facit vidua mariti defuncti fratri, quando is eam ducere renuit. Fit autem ista extractio singularibus ceremoniis, ut in Synagoga Judaica nostra explicatum. גט חליצה Libellus extractionis, qui dabatur tali viduæ, quam levir ejus ducere renuit. Ejus forma extat in libro Pesikta editionis Venetæ folio 82. col. 3. Vide Talm. Jevammoth cap. 12. Majemon. in הלכות ייבום.*

חלוצה *Nomen proprium loci, pro Hebræo שור, Genes. 16. 7. in T.H.*

חלצים *Vires, apud Rabbinos. Munsterus.*

חלץ *Trulla cementarii: אכל לא מחלצים Sed non trullis, scilic. complanant, Moed katon folio 11. 1. חלצים לא מחלצים והוה למחלצים Laeves, glabræ (hoc est, planæ, depressis omnibus elevationibus) factæ fuerunt sicut trullæ cementariorum, Moed katon fol. 25. 2. Aliàs dicitur חלץ, ut est in חלץ.*

חלק *Partiri, Impertiri, Dissertiri, Distribuire, Dividere, Separare, ut Hebraicè. Hinc, חלקים Si viderit aquas divisas, id est, divisim, guttatim exstillantes, Talmud. Mikvaoth cap. 8. Hinc etiam apud Rabbinos est, חלקים Divisum, Distractum esse in diversam partem & sententiam, Dissentire, Disceptare, Controvertere: חלקים חלק על רבו כאילו חלק על שכניה, Hinc, Quicumque disceptat contra Magistrum suum, per-*

inde est ac si contenderet cum Deo, Sanhedrin folio 110. i. Qui disceptat contra Scholam Magistri sui, efficit ut recedat Majestas Divina ab Israele, Berachoth fol. 27. 2. *Qui-cunq; est cōtra regnum domus Davidis, dignus est ut mordeat eum serpens, sicut dicitur 1. Reg. 1. v. 9. & Deut. 32. 24.* Dissidentes, Disputantes in contrarium, Vocabulum Scholasticum. Sic in Niphali, Dissentiunt Rabbinum nostri. *Præterea est Læve, Lene, Molle, Glabrum esse: & inde Blandum esse, Blandiri; ut Psalm. 55. 22. Ex Pyhal, קנים המחולקים Calami levigati, id est, decorticati, Bava basra fol. 69. i. Intelliguntur perticæ levigatæ quas supponunt viti pendulæ. Unde est quod alii notarunt, חילק esse Pedamentum vitis. Hiphil החליק Emollire, Lævigare: & metaphorice Blandiri; אמרירי Verbis suis blanditur, Proverb. 2. 16. Hebr. Apud Talmudicos: העגול משהחליקנו Massa orbiculata ficuum (tenetur scilicet de decimis) ex quo levigarit eam, hoc est, certis liquoribus inunxerit atq; ita lævem reddiderit, Maaseroth cap. 1. Deinde החליק apud Talmudicos, est Separare, Extrahere, Eradicare: ut, המחליק בצלים Qui extrahit cepas virentes ad forum, & relinquit aridas pro horreo, ut scilicet illas asservet, Peah cap. 3. Sic החליק בזהים Qui extrahit vel eradicat oleas, Scheviith cap. 4. Glossa, ישרש. Tertio החליק sumitur pro Labi, In molli scilicet & lubrico vacillare & nutare, German. Schlipffen: ut, בזקין מלה Spargunt salem super gradus, ne labantur, ne vacillent, scilicet pedes sacerdotum, quando ascendunt gradus ex pluvia lubricos, Eruvin f. 104. i. in Mishna. Sic, עשה לה סנדל בשביל שלא תחליק Si fecerit ei calceamentum, ut non labatur, Talmud Parah capite 2.*

חולק ואחסקנא Pars, Portio: חולק חולק חולק Pars & hæreditas, Deuteron. 18. 1. לית לכוון חולק Non est vobis portio in verbo Domini, Jos. 22. 24. לית ליה חולק ואחסקנא עמד Non est ei pars neque hæreditas tecum, Deuteron. 14. 27. לית לן חולק ברוד Non est nobis pars in Davide, neque hæreditas nobis est in filio Isaj 2. Sam. 20. v. 1. Id est, Nulla communio, societas & conjunctio. Nihil rei est nobis cum Davide, nihil commune habemus cum ipso. Ita Christus ad Petrum; Non erit tibi pars mecum, Joh. 13. 8. Et Paulus, Quæ pars fidei cum infidei? 2. ad Cor. 6. 15. וחלק גבריא Et portio virorum illorum, Gen. 14. v. 24. Cuni Aff. חולקי אלהא לעלמא Portio mea Deus in sæculum, Psalm. 73. 26. Ista

erunt pars tua, Numer. 18. 20. למהו חולקיה Ut sit pars ejus, Eccles. 2. 21. אגון יקבלון חלקהון Illi accipient portionem suam, Genes. 14. 24. Plurale, לשבעה חולקין In septem partes, Jos. 18. 5. Hinc est etiam Ager, ובחלקא דיתמי Et in agrum pupil-lorum, Hebr. ובשרי, Proverb. 23. v. 10. חלקהון ממלגין Agros ipsorum dividunt, Mich. 2. v. 4. שרינו.

חלק Ch. Idem: חלקה Pars ejus, Dan. 4. 12.

חלק Idem: בחלק ראשון של ספר In parte prima libri, Rab. חלק שאינו מתחלק Particula indivisibilis, א"מ ט"ז, More par. 1. cap. 73. Item Scrupulum Astronomicum: הגביל שעות חלקים רגעים רקים: Determinavit horas, scrupula, momenta, minuta: Item Pars propositiois Logica: שלשה חלקים: Tres termini sive partes propositionis.

חלקי Partialis: חלקים האברים החלקים Membrorum partialium.

חלוק Discrimen, Differentia: Controversia, Dissensio: Divisio Arithmetica: חלוק גדול יש ביניהם Differentia magna est inter eos: Item Lavitas, Glabrities.

חלוקה Divisio, Partitio, Distributio: חלוקה הכרחית Divisio necessaria: חלוקות עצמיות ומקרות Partes essentielles & accidentales.

חלוקת Diffensio, Contentio, Disceptatio: מחלוקת מחלוקת המראה: Dissensio est inter ipsos: Diversitas, Differentia aspectus, Parallaxis, apud Astronomos.

חלק חלק חלק חלק Læve, Glabrum, Planum, Molle, Blatt. Apud Talmudicos, חלקי אגוזים Læves nucum, id est, pertica lævis & recta, nodis non interstincta, ex corylo, Peah cap. 4. Hinc alii scripserunt, חילק significare Arborem nucis: Faem. Et plana (scilicet tabula) purior est omnibus, Kelim cap. 24.

חולקא חולקא חולקא חולקא Triticum, Grana tritici confusa, חולקא חולקא uno grano in duas partes fracto, Berach. fol. 37. i. Vide. חולקא חולקא חולקא חולקא Quare vocant illud חולקא? quia ablata est חולקא חולקא חולקא חולקא glabrities ejus; id est, cortex sive gluma, palea ejus, Moed katon cap. 2. in fine.

חלוק Indusium, Tunica interior, Interula, Camisia: חלוק על חלוקו Scabat se super indusium suo, in Gemara, Schabbas fol. 120. i. חלוק id est, קמישא חלוק על חלוקו Camisia, hoc est, indusium super carne sua. Refertur inter octodecim vestium species, quas licet sabbatho ex incendio secum deportare, de quibus illic disputatur: חלוק של יוצאת הויז: Camisia seu indusium meretricis factum ad instar retis, Kelim cap. 28. hoc est, Indusium cancellatum, reticulatum, ut corpus per illud conspiciatur. חלוק חלוק מאתר De domo in domum (migrans sc.) indusium:

*sum: de loco (uno) in locum (alterum) animam* (scil. perdit.) Ut *Proverbium* adducitur in Bereschit rab. sect. 39. q.d. Per molestiam & incommoda migrationis & viae consumitur pecunia, & infirmatur corpus, ejusque commoda minuuntur, quinimò vita ipsa periclitatur. In *Targum Jonathanis*, היא חלוק תותביה דנפלא למושביה, Est indussum habitationis (id est, operimenti) ejus, quod accidit seu adhæret cuti ejus; Hebr. היא שמלתו לערו, Exod. 22. 26. *Plural.* חלוקין *Industria.* In Schab. cap. 19. in Misna sumitur pro *Linteo perforato, quo post circumcisionem membrum infantis involvitur, & obligatur.*

*חילק* *Species pisciculorum mundorum, qui neque pinas, neq. squamas habent, Avoda fara fol. 35. 2. in Mischna: fol. 39. col. 1. scribitur in Gemara; Quid est Chillak? Dixit Raf Chanan bar Rabba, Dixit Raf, Est סולתנות Sultanuth.*

*חילק* *Proprium nomen, cui conjungitur בילק, & Proverbialiter usurpantur, ut in illo; חילק ובילק אמרי לה An Hillek & Billek devorabunt ipsum? Sanh. fol. 98. 2. wirts der Busz fressen? Videntur esse nomina ficta. Hæc tamē scribitur חילק per ה, sed in Chol. per ח, fol. 19. 1. לא חילק ידענא ולא בילק ידענא Neque Chillekum neq. Billekum novi; q.d. Authores illos quos tu adducis, nō magis novi quàm Chillek vel Billek, qui nunquam in rerum natura fuerunt. Adducitur hic locus à Kimchio, Jefa 24. 1.*

*חילקוסתא* Sic scribitur in Aruch. In Talmud legitur per ח ab initio. Vide סלק.

*חילקופרי* *Nomen proprium viri: חילקופרי מבעון Machschirin cap. 1.*

*חלש* Primò, *Debilem, Infirmum esse, Debilitari, Infirmari: Futur.* ויחלש תקוף גברין Et debilitabitur fortitudo virorum, Jefa. 2. 11. 17. *Aphel,* מחלש *Debilitare: Partic.* תקוף מלכיה מחלש Fortitudinem regum debilitat, Jobi 12. 21. Item *Exuere, Excoriare, Pelle[m] detrahere, pro Hebræo* ut: המשיט Et exues Aharonem vestibus suis, Numer. 20. 26. in Targ. Hierosol. Et pelle nudabit holocaustum, Levit. 1. 6. Onkelos & Jonathan habent שלה. *Transpositæ ergò tantum sunt literæ. Ithpehal,* אתקלש *Infirmatur caro ejus, Regia* Attenuatur, Jobi 33. 25.

*חלש* *Debilis, Infirmus, Remissus: חלש* Quia infirmus dicet, Potens sum, Joël. 3. 10. *Plurale,* וואף לא קל חלשין, Neque vox debilium, Exod. 32. 18. In Jonathane est absque Dagesch חלשין. *Femin.* חלשה Et familia mea debilissima est, 1. Sam. 9. 21. מרחקא וחלישא Elongata & infirma, Thren. 1. 13. *Apud Talmudicos,* חלשה Culter cujus os, id est, acies acuta est, Cholin 48. 1. *Glossa* חרור ורק.

*חולשא* *Idem.* לחולשא In debilitatem, Jefa. 40. 23. *Differunt robore & debilitate, More l. 1. cap. 56.*

*חלשותא* *Idem:* חלשותא מטתנון Infirmitas affecta est eos, Hof. 7. 9.

*חלשות* *Idem:* Item *Negligentia, Remissio, Ignavia:* בחלשות עסק אורייתא In debilitate studii Legis Divinæ, dum negligenter & remissè opera datur verbo Divino, Eccles. 10. 17. 18.

*חילש* *Pellis, Pergamentum:* בחילש כתבא In pergamento scriptorio: *Alii,* In archivo scripturarum: *Alii,* In exiguo scripto, Zach. 11. 13.

*Secundò, Rabbinis etiam est Sortiri, Projicere sortem, de quo vide Kimchium, Jefa. 14. 12. Talm.* חולש Projiciens pecunias suas in cubiculum, Gittin 74. 2. *Glossa* זורה.

*חולש* *Sors:* מטילין חולשין על הקרשים Projiciebant sortes super res sanctas, ut scil. dividerent eas æqualiter inter sacerdotes, Schab. fol. 148. 2. in Mischna. Et fol. 49. 2. חולש לישנא דפורא הוא id est, *Cholaschim* significationem Sortis habet, juxta illud, חולש על גוים Sortem projiciens eras super gentes, Jefa. 14. 12.

*Tertiò, adducuntur in Aruch quoq. duo exempla חולש pro Exuere, ut idem sit quod חלץ. Sed in priori ex Beres. rab. sect. 22. legitur nunc חלץ. In altero, ex Beres. rab. sect. 75. legitur שלה.*

*חולשתא* Sic adducitur in Aruch. In Gemara legitur חולשתא, quomodo & in Aruch scribitur & explicatur in voce שרימא. Vide infra חולש.

*חלתא* *Alveus apum, Alvearium, Capsa apum, in qua mellificant:* חלתא בתהרי כורי Alvearium duorum cororum, Schabb. fol. 35. 1. & 74. 2. *Qui facit alvearium. Glossa* explicat per חורא de quo suo loco: בת שבץ חורא Batschaba peccabat caput suum sub alveo apum, Sanhed. fol. 107. 1. *Sumitur & pro Corbe per quem colatur mustum, in Avoda fara fol. 75. 1.*

*חולתא* *Vallis.* Vide supra in חול. *חלה* Vide supra in הלל, in חלה.

*חילת* *Vide in חלה הילית. חילת* *Juncus.*

*חולת* *Provincia arenosa & sterilis, inepta ad ferendos fructus. Sic in Aruch parvo. In Gemara legitur, Erachin fol. 14. 1. Munsterus deduxit à חול Arena. Videtur potius esse à חול Prophanum, Commime, ut intelligatur Locus omnibus communis, qui hominum & bestiarum calcationi prostat. Alii, בחול id est, מחול הכרם In circuitu urbis, ut & supra בחולות notat Circuitum vinearum, Locum circa vineam.*

*חלתית* *Laserpitium, herba, cujus succus vocatur Laser medicum, sive Syriacum. In officinis vulgò*

vocatur *Assa fetida*, ut & *Aruch explicat*, Arabicè *الحلبي*. In *Mischna*, און שורין החילתות בפישרון Non macerant laserpitium in aquis calidis, Schabb. fol.140. scilicet in sabbatho, quod aliàs licitum, & inde potus medicinalis optimus fuit in Syria, ubi hæc herba laudatissima, maximè in provincia Cyrenaica. Hinc Catullus ad Lesbiam *Laserpitiferas* vocat Cyrenas. Laferis in condituris meminit Apicius. *Est & Græcis affinis vox κάλθη Caltha, herba floris crocei.* Hinc, הלרת חריע, *Crocus sylvestris*, Nidda 5i. 2. Oketzin cap. 3. וקורט של חלחיר Et granum laferis, Avoda folio 35. 2.

**חמ**, *Contemplari, Respicere, Aspicere, Videre, Intueri, idem quod Hebr.*

*חמה & ראה pro quibus frequenter in Targum ponitur, maximè in libro Jobi & Psalmorum, & in Jonathane in Legem: Præterit.* ארום חמא פורענוחא Cum videt vindictam, Psal. 58. 11. Vidit te, Jobi 4. 2. 5. ודין דחמית Id quod vidi, Jobi 15. 17. Vidite te, Psal. 63. 3. כול בר נש חמון בה Omnes homines intuentur eum, Jobi 36. 25. ודין דחמית Vidit te, Psal. 63. 3. כול בר נש חמון בה Omnes intuentur eum, Jobi 36. 25. חמון עיני חמון Oculi ejus vident, Psal. 11. 4. כל דחמון לי Omnes qui vident me, Psal. 22. 8. *Infinit.* למחמי Ut videam dulcedinem Domini, Psal. 27. 4. *Imperat.* חמי סגופי Aspice afflictionem meam, Psal. 9. 14. וחמי פרישת עוברי Et aspice mirabilia operum meorum, Psal. 45. 11. חמון עוברי Videte opera Domini, Psal. 46. 9. *Futurum,* מטול דאחמי שמך Et non videbo, Job. 9. 11. ולא אחמי Quia videbo celos tuos, Psal. 8. 4. באשתחיות רשעיא Cum excidentur impii, videbis, Psal. 37. 34. Et dicunt, Non videt Jah, Psal. 94. 7. In splendore gloriæ tuæ videbimus lumen, Psal. 36. 10. חמון סגיאון Videbunt multi & timebunt, Psal. 40. 4. *Ithpehal Præterit.* וישי טוריא Visa est mihi in domo, Levit. 14. 35. in Jonath. אתחמיא רישי טוריא Videnda se exhibuerunt, Apparuerunt cacumina montium, Genes. 8. 5. *Jonath. Infinitivus,* Ad comparendum coram Domino Deo vestro, Deut. 31. 11. *Jon. Futurum,* Neq; conspicietur apud te fermentatum, Exod. 13. 7. in Jon. לא יתחמי בכל אנט Vir non conspiciatur in toto monte, Exod. 34. 3. Et non comparebunt coram me vacui, Exod. 23. 15. *Aphel, אחמי, Videre fecit, Ostendit:* אוחמי ית פרעה Ostendit Pharaoni, Exod. 4. 1. 28. Videre fecisti me angustias magnas, Psal. 71. 20. *Participium,* Quod ego ostendo tibi, Exo. 25. 9.

*Imperat.* אחמי כרון יתי Ostende nunc mihi, Exod. 33. 18. *Jon. Sic & in Futuro,* אוחמי ליה Ostendam ei, Psal. 50. 23. מן ויחמנא טבא Quis ostendet vobis bonum? Psal. 4. 7.

*חמי Spectatus, Dignus, Idoneus, Conveniens, idem quod Hebraicè ראוי & Chaldaicè aliàs חוי:* ut, מן חוי לומר Quis dignus est, ut habitet in tabernaculo tuo? Psal. 15. 1. *Fæminim.* חמא ליה Si non sit conveniens ipsi, si non placeat ei, Exod. 22. 16. in Jon.

*חמיא Visio, Aspectus, Rabb.*

*Secundo חמי Abscondi, quasi per antiphrasin, à Visu averti.* In Aphel, חמי עיניה מן טספנא Qui abscondit oculum suum à paupere, Hebr. מעלים Prov. 28. 27. *Ithpehal, אחריון מן אחריון Absconditi sunt de locis suis,* Jobi 6. 17. in Regiis, quod Interpres Latinus malè reddit, *Incaluerunt:* נחמתי Abscondetur à malo, id est, protegetur, Hebr. ימלש Eripietur, Evadet, Prov. 28. 26.

*Tertiò in Aruch adducitur exemplum ex Gemara, pro Suave, Dulce esse: sed prava est explicatio.* Vide infra in חמס.

*חמא חמא חמא Pinguedo, sive Flos lactis, unde fit Butyrum, & inde metonymicè Butyrum:* נפקא Exit butyrum, Prov. 30. 33. Vide R. Sal. Genes. 18. 8.

*חמא Raphanus: קמא דחמא חמא Virulentam qualitatem lactuæ (curat) raphanus, Pesach. fol. 11. 6. 1. Vide in קמא. Cum ה in fine:* חמה לחמה: קמא חמה Rhaphanus conducit calori, (id est, febribus ardentibus) & beta vel blitum frigori morbis frigidis; עי fol. 28. 2.

**חמד** *Desiderare, Concupiscere, Appetere. Præterit.* ויחמדו Quas desiderastis, Jesa. 1. 29. *Particip.* ויחמדו חקליא Et desiderant agros, Mich. 2. 2. *Futurum, ולא יחמדו אינש Neque concupiscet quisquam,* Exod. 34. 24. *Ex Pabel Præteritum,* ויחמדו נפש דדוד Et desideravit anima Davidis, 2. Sam. 13. 39. *Particip.* ויחמדו לאלפן Qui expectunt, desiderant doctrinam, Jesa. 32. 6. *Ex Aphel,* כלהון מהחמדון למנה Omnes desiderant adulterare, Hoseæ 7. 4. *Ex Ithpabel Particip.* ויחמדו למהממי יתיה Quem desiderastis videre, Gen. 28. 12. in Jonath. Vide & Esth. 1. 2. in Targ. sec. *Quæ Baal Aruch hic adducit ex Talmud, per ר illic legitur. Vide in חמר.*

*חמדו Desiderium, Concupiscentia, Appetitus, Rabb.*

*Idem:* חמדו חמדו על חקלי חמדו Super agros desiderii, Jesa. 32. 12. juxta Veneta. Regia active חמדו Desiderabiles.

*Idem:* חמדו חמדו Zach. 7. v. ult.

*Idem:* חמדו חמדו ויחמדו חמדו Vasa desiderabilia, Jud. 5. 30.

**חמ** *Idem*: חמדת נפשנא Desiderium animæ nostræ, Jesa.26.8.  
**חמ** *Idem. Plural.* תחמודין תחמודיא Deut. 6.22. in T. Jon. & Hierof.  
**חמ** *Idem*: נברא דתחמודתא Vir desiderii, Hebraicè איש חמודות Esth. 1. in secundo Targum.  
 Apud Talmudicos, דורשי חמודות Qui scrutantur desiderata, id est, מקראות סתומים arcanas scripturas, Pefach.54.1.  
**חמ** Muchammed, Pseudopropheta Turcicus, qui sic à Desiderio dicitur, quasi suis Desideratus: vel à Concupiscentia nimia, quâ conjugum multitudinem permisit: vel, quasi Laudatus, Celebris. Nam id Arabicè verbum אומר significare, periti tradunt.  
**חמ** Unde חס Socer, ut אב Pater, ab אברה Chaldaicè semper cum Affixo Pronomine, Socer tuus, Gen.38.13. לות חמוהא Ad focerum suum, v.25.  
 Socrus ejus, Ruth.2.19. חמותה Nurus contemnit focrum suam, Mich.7.6.  
**חמ** *Incurvare, Flectere, Inflexere se, Procurrere.* Pro Hebræo ברע in Targum usurpatur: חמית בל Procubuit Bel, Jesa.46.1. Particip. Et genua quę flectunt se, Job.4.4. Et super eam incurvabunt se, Jobi 31.10. נחמוט קדם יי Incurvemus nos coram Domino, Psa.95.6. In Pabel, חמט Inclinare, Deprimere, Prosternere: חמטנתן תחותי Inclinaisti eos sub me, Psalm. 18. 40. in Regiis: מטול Propterea quod incurvastis vos rei factę, Deut.28.35. in Jon. In Aphel, וועלמי ישראל אחמית Et juvenes Israël prostravit, Psa.78.31. In Gemara, אין הזכרים יוצאין בעגלה כו' היכי Non egrediuntur arietes (scil. in Sabbatho) cum plaustro (quod caudę illorum subligatur, ut in Mischna est) ne inflectant vel demittant caudam suam; Schabbas fol.54.2. Rambam scribit hoc loco; Oves in Agypto habent caudas magnas & graves; proinde faciunt illis plaustra parva, quibus sustentantur; ne in terra atterantur & exulcerentur. Traditionem hanc Talmudicam egregie illustrat locus apud Herodotum lib.3. ubi ita inquit: Suntq; in ea (Arabia) duo ovium genera admiratione digna, quę nusquam alibi visuntur, quorum unum caudas habet tam longas, ut non sint tribus breviores cubitis. Si quis trahi sinat, ulcera, contracturae, dum per terram atteruntur. Nunc unusquisq; pastorum haec tenus est doctus arte fabrilis, ut plostellas faciant, quę singularum ovium caudis subligent, superq; plostellas caudas ipsas alligent. De his ergo Plostellis loquitur ibi Gemara. Baal Aruch scribit, hæc plostellas fieri

ne quid putidum vel fordidum caudę adhaereat. Hinc alii scripserunt, חמט significare etiam Putrescere.  
**חמ** *Incurvatio, Rab.* חמוטים. In Jalkut Proph. fol.50. col.1. Rex carnalis ædificans navem primò adducit trabes, deinde cedros, exinde anchoras, denique etiam חמוטים. Glossa marginalis explicat מנהיגים Gubernatores. Hinc est, quod Schindlerus posuit, חמוטים Gubernatores. Sed mendum est, & pro Adducit in eam nautas, quomodo extat in Bereschit rabba sect.12.  
**חמ** *Placenta tenuis*, id est, ריקיקה, sive Pulmentum & placenta ex frugibus profanis, nondum licitis, Tibbul joni cap.2. האופה חמיטה Coquens placentam, Ibid. cap.1. Sunt etiam qui pro Scutella, Paropside accipiant, in Maaseroth cap.1. Scribitur & absque fod in medio, unde apparet, efferrī per Chirek breve & Dagesch.  
**חמ** *Crepusculum, Tenebrae*, Hebr. ועלטה Gen.15.17. in Jon. Item חומטא Lacerta, ex Hebr. חומט, Levit.11.30.  
**חמ** *Terra arenosa, & saluginosa, quę nullos fructus profert*: Sic in Schabbas fol.31.1. in Glossa explicatur, Terra saluginosa, quę fructus conservat, ne vermes producant vel generent. Sic interpretantur Hebræi ארץ כבול (ut Kimchi docet 1.Reg.9.10.) hoc est, Terram arenosam. Vide Fullerum in Miscellan. lib.5. cap. 16. Interpretatio autem illa Hebræorum extat in Schabbath fol.54. col.1. Videtur vox derivata esse à Græco ἀμαθῶ.  
**חמ** *Herba nomen, quę constat virgâ solitariâ, ramis destituta*, Schabbas 109.2.  
**חמ** *Quindecim*, Levit.12.5. in Jon. Vox composita ex חמש Quinque & עשר Decem, unde ח עם ס commutatur. Sic ארביסר Quatuordecim, Ibidem.  
**חמ** *Parcere, Clementem esse, Clementiâ uti*, Hebr. חמלה. Clementia, Indulgentia, Hebr. חמלה על הרשעים היא אכזריות Clementia erga impios, est crudelitas, scil. erga pios, Rab.  
**חמ** *Cilicium, genus vilis vestimenti exterioris*, Nedar. fol.55.2.  
**חמ** *Calescere, Incallescere, Calidum esse vel fieri.* Præterit. עלהו שמשא Cum incaluisse super eos Sol, Exod.16.21. Infinitivum. עד מיהם יומא Donec incaleres dies, 1.Sam.11.11. Cum incaluerit Sol, v.9. מיהם שמשא Quum incaluerit cor ejus, Deut.19.6. Ex Pabel Particip. מתחמין כתגורא

Incalescunt sicut furnus, Hof. 7. 7. *Ithpab.* Calefaciens se, Genes. 18. 17. in Targum Hierosol.

Apud Talmudicos, רחמים פומיה Ut incalescat os ejus: Ex *Ithpabel Particip.* apud Talm. רחמי ליה. Quod si incaluerint ipsi, scil. רחמי viscera misericordiae, Schab. fol. 153. in fine cap. ubi Glossa; שיתחממו וכמרו רחמי Quod si incalescant & conturbentur viscera, hoc est, quod si commiserationis & doloris affectu moveatur ad fletum. Hoc illud est, quod in Aruch scribitur significare Suavitatem vocis & Dulcedinem. Perperam. Magis prave alii ad חמא reduxerunt; pro Suave, Dulce esse. רחמי בנשימתו את ידיו Calefacit flatu manus suas.

חם Calidus. Plural. חמים חמים *Aqua calidae, Thermae:* חמי דטבריא *Thermæ Tiberiadis.* Oppositum ejus צנין צונקן *Frigida.*

חמים Idem: לחם חמים Panis calidus, i. Sam. 21. 6. Jos. 9. 12. Ita absolute חמים apud Talmudicos sumitur pro Pane calido, Joma fol. 84. 1. & alibi. Plur. חמימין Calida. רשיה דקרחא. Dolor qualis est aquarum calidarum super capite calvi, Ketubh. fol. 39. 2. Gittin fol. 69. 2. ubi medicinalia tractantur. In glossa explicatur *Stercus columbarum.* Arabicè חמימין est Columba, ut ponit Schindlerus.

חום חומא חומתא *Calor, Aestus:* חומתא חומתא חומתא *Siccitas & calor;* Jobi 24. 19. מחומתא דשימשא *A calore Solis;* Exod. 12. 39. in Jonath. Cum Aff. חומתא. Omnē aestum iræ suæ effundit impius, Prov. 29. 11. In Beresch. rab. sect. 87. אפטר יוסף בן יוז שנה הירה Fierine potest, ut Joseph fuerit septendecim annorū, in pleno calore & vigore suo, & rem hanc fecerit? (ut scil. se ita continere potuerit.)

חום חום *Calor; Fervor; Aestus:* בשעת החום *Tempore fervoris, caloris;* hoc est, ferventissimi, calidissimi, vehementissimi luctus, Moed katon fol. 24. 1. Glossa, בשעת התחלת הצער.

חמימין Idem, apud Rabb.

חמה Excandescencia, vide in יחם.

חמה Febris, à calore præternaturali sic dicta. Munsterus, Guido.

חמה חמה *Calor, Sol, Hebr. à Calefaciendo.* Hinc apud Rabbinos, Lux vel Calor solaris: סוכה שחמתה. Scena cujus lux amplior est umbrâ vel obscuritate ejus, illegitima est, Succa cap. 1. in principio Mischnæ. Lux potest etiam esse Fenestra sive locus vacuus & non septus, per quem lux solaris intrat: Umbra, locus ramis septus & tectus, qui obscuritatem facit.

חומתי *Philtrum, Caryota, Pastinaca a-*

grestis, *Φυλνθ*, Herba accendēs venerem: עיקרא Radix herbæ Chomte, Gittin fol. 69. 1. ubi medicinalia proponuntur. Glossator, שורש פילכרו Radix herbæ Chimum, id est, Philtri. Vide Lex. Steph. in hac voce.

חמס *Rapere, Abripere, Auferre, Vim inferre, Violentiâ uti, Violentiam facere.* Ex *Ithpab.* Et abrepta est, scil. aquis diluvii, omnis caro, Genes. 7. 21. in Jonath. Hebr. ויגוע Et exspiravit.

Deinde apud Rabbinos חמס est Lacerare, Dilacerare unguibus, instar felis. Hinc legitur in Beres. rab. sect. 45. ad illud חמסי עליך Gen. 16. 5. R. Abundicit, חמסא Laceravit vultum ejus, ut scil. mulieres pugnantibus solent. Sic citat Baal Aruch ex Jelammedenu: Et dixit Sarai ad Abraham חמסי לוחיך Quid est חמסי hoc loco? לחיך חמסה Quod unguibus faciem ejus dilaceravit instar martis.

חמס *Vis, Violentiâ, Injuria: Raptum, Rapina,* Hebr. In Targ. Hieros. חמסין ונגולין Repleta est terra raptoribus & prædatoribus, Gen. 6. 11. aut, si scribas חמסין Rapinis.

חמס aut חיסוס *Aromatis genus: alii Zinziber, alii Cinnamomium* explicant, juxta Aruch & Glossam Talmudicam, Okezim cap. 3. Nidda folio 51. 2.

חומס *Nomen vestis muliebris tenuissima,* Gittin fol. 59. 1. Aruch in לשון חזי scribit esse id est, significare *Dimidium.* Reddi ergo posset forte *Semicinctum,* quod etiam sumitur pro *Velamento capitis.*

חמסן *Raptor, Violenter rapiens; veluti is qui alterum violenter cogit & adigit, ut sibi vendat aliquid:* In Gemara: מאי בין גולן לחמסן אל חמסן יהיב דמי גולן? id est, Quid differentiae est inter *Chamsan & Gaslan?* Respondit ipsi: *Chamsan* dat pecunias, (scil. pro rapina, sed non sufficientes:) *Gaslan* non dat pecuniam, Bava kama fol. 62. 1. Plural. הגולנין וחמסנין, Sanh. fol. 25. 2.

חמיסין *Violenti, Injuriiosi, Vm inferentes,* Sanh. fol. 14. 1. Idem quod חמסנין. Aruch aliter explicat, nempe חמיסין.

חמיסין Vide supra in חמי.

חמע *Fermentari, idem quod Hebr. חמץ, literis ארי לא & y permutatis, ut sæpè. Præterit.* לא חמע Quum nondum fermentata esset, Exod. 12. 39. Sic Hof. 7. 4. quod Munsterus prave pro *Fermento* explicavit, id est, pro *Nomine:* & Exod. 12. 34. ubi in Jonathane legitur ex Aphel חמע.

חמע *Fermentatum,* Exo. 12. 35. & c. Hebr. חמץ. חמעא Idem, Ibid. v. 20. in Jonathane legitur חמע.



המץ Acetum, Num. 6. 3. in Targ. Hieros. Idem quod Hebr. המץ.

המץ Fermentare : כל המחמץ המתבל Omne quod fermentat, aut condit, Orla cap. 1.

Deinde metaphoricè Exacerbare, Exasperare, Acerrimitatem, Dolorem, Tristitiam afferre. Participium, חמץ Tristitiam affert matri suæ, Prov. 10. 1. ubi opponitur verbo Latificandi. Ex Aphel, חמץ Exasperat patrem suum, Prov. 28. 7.

חמץ Futur. חמץ כר יחמץ יחד חברך Quando exasperaverit te frater tuus, Prov. 25. 8. Apud Rabbinos החמץ in Hiphil etiam est Acescere, Fermentare, Deservesere, ut vinum & fructus: חמץ את הבצק Fermentavit massam farinaceam: שאין יינו מחמץ Quòd vinum ejus non acesceret vel deservesceret: פירות Fructus non acescunt, deservescunt: Item Improbum fieri, Degenerare: כאן קודם שהחמץ כאן לאחר שהחמץ Hic intelligitur antequam degenerasset, illic, postquam degenerasset, Rosch haschana fol. 3. 2.

חמץ Defervescentia, Fermentatio: ואת לידי Venit in fermentationem: Item Tristitia, Acerbitas, Acerbus dolor, Prov. 17. 21.

Secundò Rapere, Violenter diripere, Opprimere, idem quod המס. In Gemara, חמץ ואל חמץ ואלו האשירו חמץ Beatum predicare oppressum vel tristem, sed ne predicare beatum oppressorem, tristitiã afficientem, Joma fol. 39. 2. Hinc Hebr. חמץ Oppressor, Violentus, Psal. 71. 4.

Tertio, Tingere, Intingere, Immergere: מחמצים Intingunt eas in aquam, abluendi causã. Hinc Hebr. חמץ בנדים Tinctus vestibus, Jefa. 63. 1.

חמץ Acerbus, Acidus: ענבים חמוצים Uvæ acerbæ.

חמץ Acetum, ab Acore sic dictum: חמץ חמץ Sicut acetum dentibus, Prov. 10. 22. Apud Rabbinos, החומץ שביהודה Acetum Judæe. Id non fiebat ex vino, sed ex dactylis, Demaj cap. 1. Baal Aruch explicat Uvæ parvas acerbæ: חמץ Acetum filius vini. Diçteriũ vulgatum, quod de filio de genere usurpant, Metzia fol. 83. 2.

חמץ Acetosa, Acidã.

חמץ Raptor, Violentus, Præfractus, Legitur de quodam, qui in æquali partium distributione rapuit suam & socii partem, quem idcirco usque ad diem mortis suæ vocarunt חמץ בן Filium raptoris, Raptorem, Joma fol. 39. 2.

חמץ Cicer, leguminis parvi species: עבדיו לי Quum Raf uxori dicebat, Para mihi lentes, tum parabat ei cicera, Jebham. fol. 63. 1. חמץ Cicer, non est in eo metus rupturæ membrorum, Cholin fol. 52. 1.

חמצן Pars est abdominis, Pinguedo ventris, Abdomen, Cholin fol. 49. 2.

חמצן Indusium: נמיק בחימוצתא Egrediebatur in indusio, Moed katon fol. 23. 1.

חמצן Chomzei, gentium nomen, Gen. 10. 18. in Targ. Jonath. & Hierosol.

חמץ Subducere, Avertere, Abdere se, Discedere, Hebr.

חמץ Subductio, Ambitus, Circumductus, Cantic. 7. 1. Hebr.

חמץ Turbari, Conturbari, Turbidum fieri, ut lutum & aqua coenosa: Item Disturbari, Vastari. Præter חמץ מצי חמץ Viscera mea turbata sunt, Hebr. רתחו, Jobi 30. 27. Ex Pabel, לתהי לחרך Et erit in urbem disturbatam, vastatam, Hebr. מפלה מצי חמץ Jefa. 17. 1. Regia, מחמרא Baal Aruch in חמץ octavo, לחרך לחמרא. Sic, חמץ שוייהא Redegerunt eam in eam quæ vastata est, Jefa. 23. 13. & 25. 2. Hebr. למפלה In ruinam.

חמץ Et omnis murus ad terram vastabitur, Ezec. 38. 20. Regia, חמץ, Hebraicè תפול חמץ In terram corruet: חמץ חמץ ככרמא חריב ואת חמץ Sicut civitas quæ vastata est & disturbata, Heb. חמץ חמץ חמץ, Jefa. 17. 9. חמץ חמץ חמץ Interpres Latinus reddidit, In acervos redacta est. Infinit. cum Futuro, חמץ חמץ Disturbando disturbabuntur, Jere. 51. 58. Hebr. חמץ חמץ חמץ.

חמץ Bitumen, Hebr. חמץ, Exod. 2. 3. Genes. 11. 3.

חמץ Lutum, Cementum, Intritum, Hebr. חמץ. Gen. 11. 3. Apud Talmudicos, חמץ סופלו בחומר Calefactoriolum quod illiniverunt luto, Kelim cap. 3.

חמץ חמץ חמץ In foveas lutosas vel bituminosas, Psal. 140. 11. in Venetis: Regia, חמץ חמץ חמץ, quod Hebræo conveniens est.

Secundò חמץ apud Talmudicos est, Adurare, Comburere, Ustulare, Ex adustione contrahi: חמץ חמץ חמץ Et adurit intestina ejus, Sanh. cap. 7. in Mischna, חמץ חמץ חמץ Comburit: חמץ חמץ חמץ Si ceciderit in ignem & combusta fuerint intestina ejus, Cholin fol. 56. 1. Glos. חמץ חמץ חמץ Baal Aruch hunc & præcedentem locum adducit per Daleth in חמץ. Sed per חמץ leguntur in Talmud, & in R. Salomone, Thren. 1. 20. ubi posteriorem locum adducit ad explicationem vocis חמץ חמץ, quam etiam exponit חמץ חמץ Adusta sunt. Sic Jobi 16. 16. ad vocem חמץ חמץ notat, in lingua Turcica idē esse, quod חמץ חמץ Rubescunt vel Nigrescunt ex nimio ardore, ut facies illorum, qui nimio solis æstu aduruntur. Videtur esse propriè in his locis, Ex adustione contrahi, convolvitur, significazione deducta à Nominis חמץ.



הרי זה *Asmarius, Agaso, Metzia fol. 118. 2.* חמר נמל *En hic est Asinario-camelarius, Eruvin fol. 35. 2.* Baal Aruch explicat: Qui asinum & camelum simul ducit, fit intermedius, ut nec progredi possit, nec regredi. Nam mos cameli est, ut non eat nisi trahatur (hoc est, nisi ductor præcedat: ) & mos asini est ut agatur (hoc est, ut ductor sequatur.) Hic non procedit si ductor eum trahat; ille, si ductor eum agat. Ita homo qui in medio est, subsistere cogitur. Idcirco fecerunt hinc *Proverbium*, ut de eo qui alicubi hæret, nec progredi potest, dicant, חמר נמל *Est Asinario-camelarius.* Hæc Aruch. Ita dici potest de eo, cui res est cum duobus contrariâ voluntatem habentibus. Nam dum uni studet placere, offendit alterum: si unus annuit, alter renuit. Item de eo, qui uno eodemque tempore duo negotia vult expedire, que simul peragi nequeunt. Vide & in Eruvin fol. 52. 2.

חמרת *Turba agasonum, Sanhed. cap. 10. in Mischna, Bas. fol. 8.*

חמר *Agere asinum vel aliam bestiam onus portantem: Qui* המחמר אחר בהמתו בשבת בשוגג חייב חטאת *Qui agit bestiam suam in sabbatho, si ex errore id faciat, reus fit peccati, Schab. fol. 153. 2.* Aruch explicat, דucens bestiam מנהיג בהמתו ועליו משאוי *Qui agit bestiam suam cum imposito onere. Sic glossa Talmudica in Pesach. fol. 66. 2.* מחמר non dicitur nisi de bestia quæ fert onus, & is qui ducit eam, dicitur מחמר. Videntur respicere ad sequentem significationem.

חמיר *Grave, Difficile esse: Hiphil* מחמיר ומקיל *Aggravare, Grave, Difficile facere:* כל המחמיר *Difficile & leve faciēs: opposita sunt:* Qui aggravat super se, על עצמו מאריכין לו את ימיו *prælongant ipsi dies ejus, id est, Qui rem aliquam difficilem & q. vetitam habet, & ab ea abstinet ne peccet.*

חומר *Et formâ Chaldaicâ* חומר *Difficile, Grave:* קל וחומר *Leve & grave, Facile & difficile.* Utuntur eo, quando significare volunt *Argumentum à minori ad majus, aut contrâ: Veluti; Peccavit peccatum leve, & Deus propterea punivit ipsum, קל וחומר* quanto magis puniet eum ob peccata gravia? Ita frequentissimum est apud Rabbinos, pro *Quantò magis, vel, Quantò minus.* In libris precum; קל וחומר *Propitius esto super leve & grave, id est, peccata levia & gravia. Talmudici dicunt etiam חומר.*

חומר *Idem: Scrutatores rerum difficilium dixerunt, id est, מקראות, Abstrusorum & difficilium scripturæ locorum, Cholin fol. 134. 2. Pro eo in Pesach. fol. 54. 1. legitur חמדות.*

חמר *Idem, Chaldaicè: Gravis in lege, instar asini fert omnia onera Legis, Genes. 49. 14. in Jon. Hebr. חמר גרם*

חומר *Sextò Materia, Corpus materiatum: חומר הראשון Materia prima. Hebræi sic explicant, חומר שם מושאל למה שהגוף יעשה ממנו כבא הצורה עליו id est, Chomer est nomen quod accommodatur ad id ex quo fit corpus, accedente formâ. In More lib. i. cap. 17. חומר קורין החומר. Plato, & qui ante ipsum fuerunt, vocarunt Materiam Feminam, & Formam Marem. Et mox, חומר והצורה, Principia entium tria sunt, Materia, Forma, & Privatio.*

חמרי *Materialis: הענינים החמריים vel הדברים Res materiales; sæpè in R. Levi Commentariis: נפש החומרית: Facultates corporales: חיות החמרות: Anima materialis, id est, bruta: חמרות: Causa materialis.*

חומר *Septimò Basis, Stylobates. Respondet in Jonathanæ Hebræo ארן. Vide Exod. 38. 31. & 39. 40. & 35. 11. & 26. 19. 21. in Targ. Hierosol. Plurale, חומרין, חומרין, חומרין, Exod. 36. 38. & c.*

חומר *Octavò חומר & חומרית est Ligamen, Nodus, Internodium. Huc referendum illud in Gittin fol. 69. 1. ubi medicinalia continētur, לברוקתי ליתי עקרבא Contra suffusionem oculorum sumatur scorpio septem internodiorum, & exsiccetur in umbra; Glossa explicat חומר בנומר Variiegatus septem coloribus propter senectutem. Sed frustra. Nihil enim prodiderunt authores de ejusmodi variegatis scorpionibus: verum distinguuntur Scorpiones à veteribus à caudæ internodiorum numero. Nam cum plerumque sex habeant, scribit tamen Aelianus, esse quoddam eorum genus, quod septem habeat internodia. Et Plinius lib. ii. cap. 25. de Scorpionibus: Constat & septem caudæ internodia sæviora esse. Pluribus enim sena sunt. De his internodiis videtur loqui Gemara, quod & Baal Aruch videtur observasse, qui חומר explicat per חיות Nodos, Juncturas, vertebrae & c. Deinde usurpatur pro Ligamentis variis quæ de collo suspenduntur, vel ornatus, vel medicinae & sanitatis, vel suavitatis causâ; qualia sunt Fila margaritarum, coralliorum vel similium, collo circumligata: Item Globuli aromatici, in quibus aromata, olea, herbae aut alia odorifera ponuntur: Amuleta, Pittacia: Globuli stannei, vel vitrei, juxta alios, filo scil. inserti, ein schnür strallen/ Kiddusch. fol. 9. 1. Hinc scribit R. Salomon in Kiddusch. fol. 22. 2. חומר צרור המרגלית וצרור הכושם בצואר id est, Chomer est fasciculus margaritarum vel odoriferorum de collo suspensus or-*

natus gratia: קמיטא ותלי קמיטא Si ipsi appenderit ligamenta, pittacia aut amuleta, Kiddusch. fol. 73. 2. Glossa, חומרי sunt קשרים Ligamenta medicinae causa facta & infanti appensa: חומרתא רמילוק Ligamen vel Globus odoratus ex Phyllo sive folio, id est, Unguento foliato, Schabb. fol. 6. 21. Vide hoc in פיל. Sic, חומרתא Globulus odoratus ex costo, Gittin fol. 69. 1. חומרתא דקטפיתא Globus contra excisionem vel incantationem, Schab. fol. 57. 2. Vel, Globulus balsami, quod קטף vel קטפא vocatur. Tertio חומרתא est Annulus: נפק בחומרתא דמדושא Egre ditur cum annulo signatorio, Moed katon f. 12. 2. Glossa חומרתא של אלמוגו של טבעת היא של מתכת והותמה של אלמוגו Est annulus ex metallo cum sigillo ex corallio: חומרתא דמנעל Annulus calcei Schührcincken/ Jevam. fol. 102. 1. Schabbas fol. 112. 1. Quarto חומרתא Spira; cochlea, ein Schrauben/ oder Trottspindel/ per quam claviculatum striatam, praelum spiratim attollitur & demittitur in torculari. Id in Mischna vocatur גלגל, quasi Rotam dicas: in Gemara חומרתא, Bava bathra fol. 67. 2. Quinto חומרתא Rota, Sevach. fol. 21. 2. Sexto חומרתא Lapis certus: חומרתא מעברא ליה חומרתא Aufert ipsi lapis, scil. maculam sanguinis, Ketubh. fol. 10. 2. Baal Aruch in תהו primo scribit ad hunc locum: חומרתא est Lapis quo laevigantur vestes & lintheamina, & vocatur vernaculè לישא. Sic יחמר pro Lapide pretioso ponitur in Targum Cantic. 5. 14. Septimo deniq; חומרתא sumitur etiam pro Lapide sive Calculo vesicae: חומרתא שנפקא מנדה Attendet ad calculum qui egreditur ex eo, Gittin fol. 69. 2. ubi de medicinalibus agitur, quae pars vocatur רפואות.

Nono חמיר Fermentum; Exod. 12. 15. חמירא רעסא Fermentum massae, in Zohar.

Decimo חמירא Dama, aut juxta alios, Bubalus, Hebr. חמור, Deut. 14. 5. Plural. חמורין.

חמשא feminum, & masculinum חמשא חמירא Quinq; viri, Gen. 47. 2. חמשא מאה Quinq; anni, Gen. 5. 6. חמשא חמירא Ex quingentis, Num. 31. 28. Plural. חמשין Quinquaginta, i. e. decies quinque: חמשין נברא Quinquaginta viros, 1. Reg. 18. 4. עם רב חמשין Cum principe quinquaginta, 2. Reg. 1. 10.

חומשא חומש חומשא חומשא Quinta pars: חומשא חומשא חומשא חומשא Quintam frumenti, Genes. 47. 26. T. Jonathanis. חומשא חומשא חומשא חומשא Et quintam partem ejus, Levit. 5. 16. in Targ. Onkel. Hinc Rabbini Libros Legis Mosis vocant חומשא חומשא Chummasch: titulus autem librorum istorum est חומשא חומשא חומשא חומשא Quinq; quinta legis, id est, Quinq; partes, sive, libri legis Mosaicae.

Quintus: חומשא חומשא חומשא חומשא Dies quintus, Ge-

nes. 1. 23. Absque Aleph, חמשי Fames quinta, Ruth. 1. 1. חמשיא חמשיא חמשיא Mensis quintus, Zachar. 7. 3. חמשיא חמשיא חמשיא Et in anno quinto, Levit. 19. 25.

חומשיתא Quinta pars. Plural. חומשיתא Quintae partes.

חומשיתא Quintatum, in quinque partes divisum, ex quinque partibus constans. Sic de voce חומשיתא dicunt, quod sit חומשיתא מלה חומשיתא Dictio quintata, i. e. ex quinque literis constans.

חמרתא Excandescere, Incandescere, Ira, Furore exardescere. Ex Aphel Participium, חמרתא חמרתא חמרתא Et qui excandescere facit ipsum, Prov. 20. 2. Ex Hebraeo חמרתא deductum est, unde חמרתא Aestus irae, Excandescencia, constructè חמרתא חמרתא. Hinc חמרתא transit in radicalem.

חמרתא Chamath, nomen urbis, Zach. 9. 2. Mercerus putat esse Antiochiam.

חמרתא Uter, Lagena, Saccus, Hofex 7. 5. in Hebr. חמרתא חמרתא חמרתא Hinc apud Talmudicos, חמרתא חמרתא חמרתא Saccus, Uter fistularum, ein Sackpfeiff/ Kelim cap. 20. חמרתא חמרתא חמרתא Uter (id est, Pellicis detracta ab ovis vel arietibus) cujus testiculi (id est, saccus testicularum, scrotum) una cum ipsa sunt sumpta; si rupti sint, mundus est, Kelim cap. 19. Plurale חמרתא חמרתא חמרתא Tres utres, sacci pellicei, Kelim fol. 36. 1.

חמרתא Incoctile. Sic vulgò. R. David de Pomis scribit esse vasa stanno intrinsecus obducta, ut coctura non recipiat odorem malum, verziante Geschirre. Ego dubito. Vide supra in חמרתא חמרתא.

חמרתא Vide supra in חמרתא חמרתא.

חמרתא Propter: חמרתא חמרתא חמרתא Propter morbum: חמרתא חמרתא חמרתא Propter seipsum. Vox est composita cum חמרתא, sine qua nunquam reperitur, ut est חמרתא חמרתא חמרתא. In Targum, חמרתא חמרתא חמרתא Propterea quod ex me sumunt vinum libationum, Esth. 7. 10. in Targ. secundo.

חמרתא חמרתא חמרתא חמרתא Vide supra in חמרתא חמרתא, & infra in חמרתא חמרתא.

חמרתא Tibia, Fistula, Cithara, Chorus: חמרתא חמרתא חמרתא חמרתא Cum tympanis & cum fistulis, Hebr. חמרתא חמרתא חמרתא, Judic. 11. 34. חמרתא חמרתא חמרתא Et fistulas in manibus impiorum, Exod. 32. 19. in Jon. Hebr. חמרתא חמרתא חמרתא Onkelos habet simpliciter, חמרתא חמרתא חמרתא. Sic Exod. 15. 20. חמרתא חמרתא חמרתא Ad tripudiandum cum fistulis, vel, in Choris, Judic. 21. 21. חמרתא חמרתא חמרתא Hunc celebrant in Choris, 1. Sam. 21. 12. Et Genes. 31. 27. respondet Hebraeo חמרתא חמרתא quod Citharam significat. Psalmo 51. ponitur pro Hebraeo חמרתא חמרתא חמרתא חמרתא. Psal. 4. 1. חמרתא חמרתא חמרתא חמרתא pro חמרתא חמרתא חמרתא חמרתא Convertisti luctum meum in choros, Psalm. 30. v. 12.

Deinde

Deinde apud Talmudicos etiam est *Forum*, *Mercatus*, *Nundine*, quod in iis *Fistulis* & *Tripudiis* utantur, aut quod ibi quasi in *Choris* homines discurrant & circummeant: כמאן ראויל להנגא Sicut is qui proficiscitur ad nundinas, Glossa לשוק Ad forum, mercatum, Schabbas folio 54. 2. Betza fol. 33. 1.

תנ Tripudiare. Particip. מהנגין ומנגין קרמוי Tripudiantium, vel *Fistulantium* & *procedentium* coram eo, Exod. 32. 19. in Jon. ובחנגייה מהנגין Et cum fistulis fistulabant, sive tripudiabant; nam fistulæ tripudium excitant, Exod. 15. v. 19. in Jon.

תנ Hebr. *Castrametari*, *Castra ponere*, *facere*, vel *habere*: item *Diversari*, *Hospitari*. Hinc, והבכרין פציהי חניין An in civitatibus pagorum castrametentur, Num. 13. 20. in Jon.

תנ Mansio, *Castrametatio*, *Residentia*, Rabb. Joël. 2. 3. in Kimch.

תנ Taberna, officina, tam mercatorum & *institorum*, quam *numulariorum*: אייתו ליה חמרא מחנוהא Attulerunt ipsi vinum ex taberna, Metzia folio 60. 1. Plurale, ולניין מן חנוהא Et in medium tabernarum, Jerem. 37. 16. Heb. החנויות, Gewölb / Laden / quales sunt Mercatorum: יהכו בחנויות Dederunt in officinis tuis, Ezech. 27. 17. vide & v. 27.

תנ Idem: Item *Hospitium*, *Diversorium*, *Apotheca*, Rabb. חנויות של נחתומים Officina pistorum. Plur. Hebr. חנויות Cellulae, *Mansiones*, Jerem. 37. 16. *Hospitia*, *Diversoria*: החנויות פתוחה והחנוני מקיף Officina mercatoria aperta est, & mercator credit, borget / Pirke avoth cap. 3. Elias in Methurgeman scribit: *Nos solemus locum apertum versus plateam, in quo merces vendunt, vocare חנויות*, Ital. *Potheca* Germ. Laden. Deinde חנויות חנויות fuit in specie *Locus quidam sic dictus in monte Templi, in quo Synedrion congregabatur, posteaquam migravit è conclavi lapidis casti*, Avoda fara fol. 8. 1. Rosch haschana fol. 31. 1. in fine, ubi in En Mischpat scribitur; Tabernaculis faciebant sibi in monte domus, in quibus habitabant, Schabbas fol. 15. 1.

תנ Nummularius, *Tabernarius*, qui nummos accipit & commutat, Mercator: Vide in voce præced. בית החנוני Taberna nummulariorum, *Aerarium*. Feminin. המושב את אשתו החנונית Collocans uxorem officinariam, ut officinæ præsit in emendo & vendendo, Kethubh. cap. 9. in Mischna.

תנ Hospes, qui excipit hospitio peregrinos: אינסבא לחנוואר Nupsit hospiti cuidam, Pefachim fol. 110. 2.

תנ Hebr. *Aromatibus condire*, *Balsamare*, sive *Balsamo conservare corpora mortuorum, ne feteant*: כן ימלאו ימי החנקים Sic impleri solent

dies aromatibus conditorum, Chald. יומי חנקים, Genes. 50. 3. Quadraginta diebus manebant sic inhumati: ויהנטו הרופאים Et aromatibus condiderunt, Chald. ויהנטו אסוותא ver. præced. Inf. למחנט Ad condiendum, Ibid.

תנ Conditura, *Condimentum*, *Mistura aromatica*, Joh. 19. 39.

Deinde Heb. *Edidit*, *Protrusit*, *Protulit*. Unde חניטה Protrusio, *Productio*: חניטה הגמנים Protrusio vitium, quando scil. oculos, vel gemmas protrudunt.

תנ Arena. Sic adducunt hîc. Vide supra חמט.

תנ Nomen proprium filii Simeonis Justii, qui zelo concitatus, edificavit *Alexandriæ altare* & *facellum, ad similitudinem altaris* & *templi Hierosolymitani, ibiq. sacrificia obtulit*: בית חנוני Templum Chonaf, apud Talm.

תנ Triticum. Plur. חנקין Truticæ, Esræ 6. 9. חלקי חנקים יפקון סלה Pro triticis prodeant spinæ, Job. 31. 40. שמן חנקים Pinguedine triticorum, Psalm. 147. 14. Et defectè, ארע חנקין Terra tritici, Deut. 8. 8. לחם חנקין Panis triticeus, Psalm. 81. 17. ביומי חצר חנקין In diebus messis tritici, Gen. 30. 14. In Targum tantum plurale est. Apud Talmudic. הכל צריכין למרי חנקים Omnes indigent domino tritici, frumentario, Basra fol. 145. 2. & Horajoth in fine: מרי חנקים vocatur hoc loco Vir sapiens, pura & solidâ rerum divinarum cognitione instructus. Hîc apud omnes, semper & ubique utiliter adhiberi potest. Ut frumenti usus semper, & omnibus est necessarius: ita quoque ejusmodi virorum copia, &c. Proverbiale est, ut monet Aquinas. Doctis viris ubique utimur & opus habemus. Metaphoricè sic etiam vocantur *Glandule carnis*: פגע בחנקי Perveniens ad glandulas, Cholin f. 18. 2. De magnitudine tritici in terra Israelis, vide Ketubh. fol. 111. 2.

תנ Primùm, *Imbuere*, *Instruere puerum aut juvenentem in aliqua disciplina*, *Docere prima artis vel scientiæ fundamenta*, *Initiare scientiæ alicujus primis præceptis*, *Assuefacere ad prima rudimenta*: Vide 1. ad Cor. 14. 19. ad Gal. 6. 6. חנוך לנער Imbue puerum, Proverb. 22. 6. Sic de puero Samuele, ad sacerdotem Eli adducto, 1. Sam. 1. 25. Kimchi scribit id factum ולומר לפניו להיורו יושב ולומר אותו לכל תורה ומצורה ut federet & disceret coram ipso, assuefaceretque ipsum ad omnem Legem & præcepta, id est, primùm imbueret, ut Catechumeni institui solent. Hoc sensu usurpatum quoque legitur in Targ. Jonathan. & Hieros. Deut. 32. 33.

Secundò est *Initiare*, *Dedicare*, *Einweihen*: Præteritum, ולא חנקיה Et non imitiavit eam,

Deuter. 20. 5. וְהִנִּיחוּ Et dedicarunt domum Domini, 1. Reg. 8. 63. Futur. וְנִבְרַח אֶת־הַבַּיִת וְהִנִּיחוּ Et vir alius initiaverit eam, Deut. 20. 5.

Tertiò est Cognominare, Cognomine ignominioso aliquem vocare aut appellare: unde Nomen,

לא קראתי לחברי Cognomen, Cognomentum: להניכתי Non appellavi sodalem meum cognomine suo, quod scilicet ignominia causa aliis ipsi dederant, וְבִרְמִיָּהוּ Megilla fol. 28. 1. Taan. fol. 20. 2. Sic in Gittin cap. ult. in Mischna, הניכתי והניכתי.

Institutio, Eruditio, Instructio prima: Catechismus, Κατήχησις.

Initiatio, Dedicatio: הניכת המזבח Dedicatio altaris, Chald. הניכת מזבחה Numeror. 8. 10. Ad dedicationem statuæ, Dan. 3. 2.

כיבין ליה הינכיה Dentes, Gingivæ dentium: דובין ליה הינכיה Dolebant ipsi dentes sui, Gloss. Kama f. 38. 1. Alibi tamen distinguitur à dentibus, & scribitur formâ Duali, Gingivæ, pars oris superioris circa gingivas, Palatum, idem quod הך, Gittin folio 103. 2. Vide Psalm. 23. 16. Kimchium & R. Salomonem.

הנן Gratiâ præstare, Gratificari, Gratiòse largiri, Misereri. Præteritum, דהוּ יָרַח עֲבָדָךְ Quos gratiòse largitus est Dominus servo tuo, Genes. 33. 5. Miserti sumus illorum, Judic. 21. 22. Mendosum est: Legendum הנינונא Gratificamini nobis eos, Gratiòse donate nobis eos, scilicet Raptores. Infinitivus, בְּמַחְזָק עֵינַי Gratiâ exhibendo afflictis, Dan. 2. 24. Futurum, וְאֶחָד לְמָאן דְּאָחוּן Et miserebor quorum miserebor, vel, Et gratiòsus ero, &c. Exod. 33. 19. Ithpabel, אֶתְהַנֵּן Deprecari, Precari, Gratiâ implorare, Supplex fieri, Supplicare. Præteritum, וְאֶתְהַנֵּן Et supplex factus sum filio viscerum meorum, Jobi 19. 17. Participium, וּמִתְהַנֵּן Et deprecantem, Dan. 6. 10. Quum fieret nobis supplex, Genes. 42. v. 21. Futurum, לֹא תִתְהַנֵּן עֲלֵיהוֹן Ne depreceris pro eis, Jer. 7. 16. Talmudicè, גְּרָטִיּוֹסָא, Comis, blanda fuit erga eum, Gittin fol. 68. 2.

Gratiòsus, Clemens, Misericors, Heb. הַנְּנָא, ut: Quia gratiòsus ego sum, Exod. 22. 26. Gratiòsus & misericors est Dominus, Psalm. 111. 4. Sic Psalm. 103. vers. 8.

Talm. Idem: Unde illud, דְּאִכְלָה כּוּוּרֵי הוּוּ Mulier gravida comedens pisces, ea habebit liberos gratiòsos, Ketubh. fol. 61. i.

Elegans gratiâ, Gratiâ & comitate prædita, Nah. 3. 4. אֶשְׁכַּח הִנָּא Invenit gratiâ coram Domino, Gen. 6. 8. Quia fallax est gratiâ, in Jon. דְּשִׁקְרָא הוא הַנָּא

Proverb. 31. 30. Apud Rabbinos, משום חינא, Gratiâ, favoris causâ, Ketubh. fol. 97. 2. הוּוּ מְקוּם Gratia est locus incolis ipsius, id est, gratus, Sota fol. 47. 1. Dulcis cuique patria. Nescio quâ natale solum dulcedine cunctos Rapit, & immemores non sinit esse sui. Adducitur à R. Salomone 2. Reg. 2. 19. Sic, הוּוּ אִישָׁה לְבַעֲלָהּ Gratia (h. e. gratiosissima) est mulier marito suo, Ibi. Convenit illud Plautinû: Suus cuiq. rex regina placet, Sua cuiq. sponsa sponso. Aliud, הוּוּ מְקַח עַל לִוְקָחוּ Grata est merx emptori ejus, Ibid. Quod quis emit, id bonum & pulchrum ipsi videtur. Sua cuique merx pulcherrima.

עוונותיך תפרה בהנינונא Idem: הנינות הנינה Iniquitates tuas redimes misericordiâ erga pauperes, Dan. 4. 27. in R. Saadia.

דהוּוּ תוּמְרַתָּא דְּחַנּוּתָא Deprecatio, Supplicatio: בְּאֶתְהַנְּנִיתָּא In deprecatione mea ad te, Cum deprecor te, Psal. 31. 23. Nomen ex Infinitivo.

תְּהַנּוּנֵי Deprecationes, Preces. Constr. תְּהַנּוּנֵי Deprecationes, Prov. 18. 23. Cum Aff. תְּהַנּוּנֵי Deprecationes meæ, Psal. 86. 6. & 143. 1.

Deinde יהנון vel הנון Lignû vel Herba est, quam ovibus in naves ingerunt, ut sternutent, & vermes, quos in cerebro habent, ejiciant. Hinc in Schabbas fol. 54. 2. in Misna, אֵין הַרְחִילִים יוֹצְאוֹת בְּהַנּוּנֹת Non egrediuntur oves cum ista herba in naris. Sic explicatur in Gemara. In Gemara Hierosolymitana scribitur esse Radicem, quæ appellatur יהנונה. Forte est Helleborum, Veratrum, vel simile quid.

הַנְּסִיָּא Pepla muliebria, faciei obducta, ne à Sole colorentur, Jesa. 3. 19. Kimchi vult esse compositum pro הַנְּסִיָּא הַנְּסִיָּא Peplum mulierum. Secundò Statuæ solares, soli dicatae, pro Hebræo Et succidam statuas solares vestras, Hebr. הַפְּנִיכִים, ut Jesa. 17. 8. & 27. 9. Et confringentur statuæ solares vestrae, Ezech. 6. v. 4. וְיִתְקַטְפוּ Et succidentur statuæ solares vestrae, Ezech. 6. 6. Vide & 2. Par. 14. 4. & 34. 4. 7.

הַנְּפָא Adulari, Assentiri, Blandiri hypocriticè, Hypocriti uti, Hypocritam agere.

בְּכַנְשָׁא הַנְּפָא Adulator, Hypocrita: אֶתְהַנְּפָא Ad cætum hypocriticum mittam eum, Jesa. 10. 6. Quia omnes sunt hypocritæ, Jesa. 9. 17.

הַנְּפָא Adulatio, Hypocrisis: נִפְקַת הַנְּפָא Egressa est adulatio, Jer. 23. 15. Heb. הַנְּפָא.

R. Idem.

הַנְּקָא Hebr. Strangulavit, Nah. 2. 12. Ithpabel Præter. וְאֶתְהַנְּקָא Et strangulavit seipsum & mortuus est, 2. Sam. 17. 23. Apud Talm. אֵין אִשָּׁה הוּנְקַת אֶת עַצְמָהּ Non strangulat mulier seipsam

seipsum (in sabbatho.) Schabbas fol.57.1. Solebant, nempe, mulieres & filiae collari, ex filiis vel ligaminibus confecto, collum constringere, ut sic tantò carnosiores & pinguiores in facie apparerent. Hoc verò Sabbatho facere non licebat. *אם בקשרת ליהנק היתלרה באילן גדול* Si vis strangulari, suspende te in arbore magna, Pefachim fol.112.1. *Locutio metaphorica*, cujus sensus: Si cupis aliquid dicere vel edere in publicū, quod acceptetur ab hominibus, fac illud nomine viri alicujus magni.

*הנק Strangulatio; una ex quatuor speciebus mortis apud Hebræos veteres.* Vide Sanhedrin cap.7. folio 52.2. Majemonem in Sanhedrin cap.15. Drus. in Pentateuch. folio 311. Ritus erat hinc strangulandorum: Immergebant reum in fimum usque ad genua, & linteum durum, tenuiori & molliori insertum, collo ejus circum ligabant, quod testes ab utraque extremitate ipsius ad se tamdiu trahebant, donec animam exhalaret. Jonathan in Legem hoc genus supplicii inde vocat שונק סודרא אקושא בגו רכיבא Suffocationem linteï duri in medio mollis, Lev.20.10. שנק enim & הנק sunt synonima.

*הנקא Vinculum, Laqueus. Plural. עביר לד הנקין* Fac tibi vincula, Jerem.27.2. *אתפסקו הנקי צורכין* Succisa sunt vincula colli vestri, Jesa.52.2. פסקית Succidi vincula vestra, Jer.2.20. Alii legunt הנקיכין.

*הונקין Gradus scale.* Kimchi scribit 1. Reg. 7. v. 28. כמין חונקי הסולם sunt חווקי est pro חווקי.

*מחנק Strangulatio, Suffocatio: Angina: מוחנק Suffocatio uteri.*

\* *הסא* Vide in חוס.

*וחסין בבשרהון Tenuis, Extenuata, Defectæ:* Et extenuatæ carne suâ, Hebr. רקות בשר Tenuis carne, Genes. 41. 3. 19. in Jonathane. Onkelos habet חסין בשר Defectæ carne. Est ergo per Apocopam חסי pro חסיר.

**חסר** *Probros, Opprobrio afficere, Probros exponere, Exprobrare. Respondet in Targum Hebræo* *חרף* Præter. *ארי חסר סררי עמא דיי* Quia probros affecit exercitus populi Dei, 1. Sam. 17. 36. *וחסיר ית ישראל* Et probros affecit Israël, 2. Sam. 21. v. 21. *ית מן חסרתא* Quem probros affecisti? 2. Reg. 19. 22. *אנא חסרית* Ego probros affeci, 1. Sam. 17. v. 10. quod habet formam ex Pehal. *Qui probros affecerunt populum meum*, Sophon. 2. 8. *חסירו קרמי* Probros affecerunt me, Jesa. 65. 7. *די חסרו יתך* Qui probros affecerunt te, Psal. 79. 12. *וחסרתון יתי* Qui probros affecisti me, Judic. 8. 15. *מקל מחסר* Participium, *A voce exprobrantis*, Psal. 44. 17. *Cum Aff.*

*מחסרי* Probros afficienti me, Psal. 119. 42. *Plur.* *ליס לאלין דמחסרין לי* lis qui exprobrant mihi, Proverb. 27. 11. *Infinitivus*, *לחסרא ית ישראל סליק* Ad probros afficiendum Israël ascendit, 1. Sam. 17. v. 25. Vide & 2. Reg. 19. 4. *Futurum*, *עד איתמי יחסר* Usquequò probros afficiet? Psal. 74. 10. *דלמא* *נחסרד* Ne probros afficiat te, Proverb. 25. v. 10. *lithpabel Præter.* *אתחסרו תבעי בישותי* Probros affecisti sunt quærentes malum meum, Psal. 71. 24. *Futurum*, *יבחתון ויתחסרון* Erubescant & ignominia afficiantur, Psal. 40. v. 15. *Participium*, *מתחסר עטליא* Probros afficit piger, non tacet, Proverb. 20. 4. Hebr. *מחרף* Propter hyemem piger non arat: Legit nempe *מחרף*. *Secundò in Hithpabel, Benignum; Gratosum; Beneficum se exhibere:* *עם חסיר תתחסר* Cum benigno benignum te exhibebis, Psal. 18. 26.

*חסרא Probros, Opprobrium, Exprobratio. Respondet Hebræo חרפה* ut, *ארי חסרא היא לנא* Quia opprobrium est nobis, Genes. 34. v. 14. *כנש ית חסראי* Collegit Dominus opprobria mea, Genes. 30. 23. Possit etiam legi חסרי ex singulari, juxta Hebræum. *Secundò est Benignitas, Beneficentia, Beneficium, Gratia, Misericordia:* *ומן דהבא שפיר חסרא* Et auro præstantior est gratia, Proverb. 22. 1. *איתא דחסרא* Pulchritudo gratiæ, id est, gratiosa, Proverb. 1. 9. Hebr. *חן*: *וחשבח חסרא* Et invenies gratiam, Proverb. 3. 4. *חן וחסר* Sic respondet sæpius in Targum Proverbiorum Hebræo *חן וחסר*: Gratia & misericordia, Esth. 2. 17. in Targ. secund. *Cum Affix.* *מטול חסרה* Propter misericordiam ejus, Psal. 107. 8. *פכל חסרין* Præ omnibus beneficiis, gratius, Genes. 32. 10. Sic respondet passim Hebræo חסר דיי: *חסריתא דיי* Benignitates Domini, Psal. 107. 43.

*Idem חסרה* Factus sum opprobrium, Psal. 32. 12. *על כל ישראל* Et ponam hoc in opprobrium super totum Israël, 1. Sam. 11. 2. *ובחסרה* Cum dolore & cum opprobrio, Proverb. 18. 3. *דין חסרה* Causam opprobrii mei, 1. Sam. 25. v. 39. *אעבר חסרה* Averte opprobrium meum, Psal. 119. 49. *בנוש חסרה* Collige opprobrium nostrum, Jesa. 4. 11. *לא פטעי* Et opprobrium ejus non datur oblivioni, Proverb. 6. 33. *וחסרין* Et opprobrium ipsorum, Psal. 79. v. 12. *Plurale*, *לא תתן אחסנתך לחסרין* Non dabis hæreditatem tuam in opprobria, Joel. 2. 17. *וחסרין* Dies angustiae & opprobrii, Jesa. 37. 3. *Constr.* *וחסרין רשעין* Et probra impiorum quibus afficiunt te, Psal. 69. 10. *ועל חסרין* Et propter opprobria ipsorum, Ezech. 21. 28. *Secundò est Pietas, Sanctitas, Probitas:* *לי לקלנא* Et fuit

fuit pietas mea probro mihi, Psalm.69.ii. juxta Veneta.

Benignus, Beneficus, Grati-  
sus, Misericors. Dicitur de Deo & Hominibus. His  
quando tribuitur, significantur non tantum benigni &  
gratiosi, sed & qui pie omnino & sanctè erga Deum  
vivunt, unde & Pius, Sanctus Græcè ὁσῖος reddi-  
tur: לא חסיד מעם א' populo non benigno, Psal. 43.  
v.1. Græcè ἐξ ἑθνεῶν ἀγῶστος A' gente non sancta:  
אדם חסידא אנה Nam benignus sum, Psalm.86.2.  
עם אברהם ראשונה חסיד קרמו Cum Abrahamo  
qui repertus est pius coram te, Psalm.18.v.26.  
יבועון חסדי Exultent pii, Psalm.149.5.  
בקהלא דחסדי In cætu piorum, Psalm.149.1. Cum  
Congregate apud me san-  
ctos meos, Psal.50.5. ארי טב קבל חסידך Quia bo-  
num est coram beneficis tuis, Psalm.52.v.11.  
Cātate coram Domino sancti ejus,  
Psalm.30.5. וחסידהא משבחא ושבחון Et sancti ejus  
cantando cantabunt, Psal.132.16.

אתתא חסידתא Benefica, Gratiōsa:  
Mulier gratiosa, Proverb.11.16. Hebr. אשת חן.  
פלרה נאה וחסידה: ut; חסידה Sponsa pulchra & gratiosa,  
Kethubh. folio 17.1. Id saltans aliquis ante sponsam canebat:  
Vide etiam in חסר infra. חסיד שוטה Sanctus fatuus,  
Superstitiosus: ut, חסיד שוטה ורשע ערום ואשה פרושה,  
Sanctus fatuus, ומכורת פרושה הרי אלו מכלי עולם  
improbis astutus, mulier religiosa, & plagæ  
Pharisæorum senectutem inducunt mundo:  
vel, consumunt mundum, Sota cap.3. in Mischna.  
ויכי רמי חסיד שוטה Quisnam hic  
vocatur חסיד שוטה? Is qui ex. gr. videt mulie-  
rem submergentem in flumine, & dicit; Non  
licet mihi aspicere mulierem, & liberare eam.  
In Gemara Hierosolymitana: Is qui videt pue-  
rum pereuntem in flumine, & dicit, Cum exue-  
ro phylacteria mea, educam eum. Dum ille  
exiit phylacteria, alter exiit animam.

חסידים Chasidaei, De his vide Joseph. Scaliger.  
in Elencho Trihæref. cap.19. & 22.

בחסידותיה דעקב: Pietas, Sanctitas, ὁσιότης:  
Per pietatem Jacobi, Cantic.3.6. Apud Talmu-  
dicos, החסידה למה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות,  
עם חברותיה Ciconia quare appellatur Hebraicè  
Chasidab? eo quod exercet חסידות benignitatem  
erga socios suos, nempe alimentum eis commu-  
nicando, Cholin f. 63.1. מרוב חסידותו עשה כן Pro-  
pter magnam pietatem suam fecit sic.

Benignitas, Misericordia, Cant.7.6.

המכנש בחסיות חסיה Cepæ genus. Plur.  
Expurgans cepas, Jätten/ Trumos  
cap.9. Nedar. fol. 58.2. Generale est, comprehen-  
dens שום porrum, בצלים cepas, לוף &

\* חסוס חסח Vide infra in חסס.

Contegere, Contegendo fovere, ut gallina  
vel aves pullos: ועל גזליו הוא מחסה Et pullos suos  
contegit, Deuter.32.11. in Targ. Hierosol. Cor-  
ruptum videtur pro מחסה. Nam Jonathan  
habet מחסה, Onkelos מתחסה Contegit. Hinc  
חסה pro eodem, geminatâ primâ & secundâ  
radicali, quod in hoc genere Verborum usi-  
tatum.

חסך Subtrahere, Detrahere, Diminuere, Hebr.  
ולא חשך ממני מאומר: חשך Et  
non subtraxit à me quicquam, Genes.39.9. item  
חשך Subtrahitur, Jobi 21.30. Chald. חסוך Sub-  
trahe, Proverb.24.11. חסכנא Subtracti sumus,  
Jesa.26.12.

חסך Minutum, Attenuatum, Excile, Extenuatum,  
Macilentum, Macrum: תורן חסין ובישן Vaccæ ex-  
tenuatæ & malæ, Genes.41.19. Jonath. חשיבן,  
Hebr. ואכלא תורתא חסיכתא. ורלות. Et mox vers.20.  
Et comederunt vaccæ istæ extenuatæ, Hebr.  
חשי חסיכתא. Sic v.27. Talm. הפרות הרקות.  
Triticum gracile, tenue, Pesach. fol. 48.

חסך Idem: חסוך הנה חסוך Exiguum esset pec-  
catum tuum, Ezech.16.47. חסוך. Apud  
Talmudicos, חסוכי בנימין Minuti liberis, qui  
paucos liberos habent: contrarium מרוכי בנימין  
Aucti liberis, Erubhim folio 28.1. Vide &  
חשך.

חוסכא Detractio, Subtractio, Diminutio, Metzia  
fol. 70.1.

חסר Compleve, Absolvere, Fuipe, Ad finem &  
complementum perducere, Finem imponere,  
Absumere, Consumere penitus, Finem habere, Fuipe,  
Cessare, Deficere. Preteritum, וחסיל בספא Et con-  
sumpta fuit pecunia ex terra Ægypti, Gen. 47.  
v.15. in Targ. Hier. עד זמן דחסלו Usque ad tem-  
pus quo completæ fuerunt, Deut.31.24. in Jon.  
חסלת חסלת Cessat malum, finitum est malum,  
Genes.50.19. in Targ. Hier. Aphel Participium,  
דו מילין בתין ברטיבא מחסיל בידרא דו Duo millia  
bathorum in liquido absolvit lebes unus, id est,  
absolutè continet, Hebr. וייל 1.Reg.7.26.38. Fa-  
turum, וחסלניה גובא Cessare faciet, id est, consu-  
met illud locusta, Deuter.28.38. וחסלנהא  
Absumet te ut locusta, Nah.3.16. Hinc scribunt  
Rabbini in fine librorum suorum, חסל ספר Absol-  
utus est liber: חסלת בראשית Absoluta est Bere-  
schith, scilic. פרשה sectio. כיון דחסל מן מצלי Post-  
quam desineret à precando, Vajikra rabba se-  
ctione 28.

Secundò Ablactare, Educare: metaph. Maturare,  
quasi dicas, Fuipe tempus lactationis, aut accre-  
tionis in fructibus. Preterit. וחסיל לחון Maturat  
nuces, ad maturitatem producit, Numer.17.8.  
al. 23.12.



al. 23. in T. H. כִּדְ הַסְלִיחַ Quando ablactaverat eum, 1. Sam. 1. 24. *Prat. Pebil*, חֲסִילָא Ablactatus, Hebr. גָּמוּל, Jesa. 11. 8. חִדְ הַסְלִיחַ עַל מְדֵי אִפְיֵה Sicut ablactatus super mammas matris suæ, Psalm. 131. 2. *Ithpehal*, וַרְבָּא רַבִּינָא וְאַתְחַסִּיל Et crevit puer & ablactatus est, Genes. 21. 8. Jonathan. עַד דִּיתְחַסִּיל רַבִּינָא Donec ablactaretur puer, 1. Sam. 1. 22.

וְלֹא תִתְנֻשׁוּ יַת כָּל רֵטְרוּבִיּוֹנֵי חֲסוּלֵי Neque obliviscaris omnium retributionum vel beneficiorum ejus, Hebraicè גְּמוּלֵי Psalm. 103. 2.

**חס** *Claudere, Obturare, Occludere. Ad ora animantium relatum, est Capistrare, Capistrato obfirmare & claudere*, Hebr. לֹא תַחְסוּם שׂוֹר Non capistrabis bovem, ne obturato ejus os, Deuter. 25. 4. *Apud Talm.* חֲסוּם מִשִּׁחְסוּם Canistra lignea ex quo quis clauserit, id est, extremum labium obduxerit, hoc est, plane absolverit, Kelim fol. 25. 2. Sic ibidem de aliis rebus usurpatur, quæ limbo, labio, fimbriâ, aut simili confecturâ perficiuntur & absolvuntur: *Opus est obthurare eas, scilic. tegulas, nempe, foramina, aut hiatus tegularum, Betza fol. 34. 1. Aliter:* וַיִּדֵּי הַחַיִּימָה דְהוּהּ מַחְסוּם Vidit eum quod occluderet os, Ketubhoth fol. 20. 2. *Glossa explicat* מַחְסוּם balbutiret, hæsitaret: Sic in Bava metzia fol. 23. 2. Cholin f. 50. 1. & Schabbas fol. 14. 7. Baal Aruch hæc legit cum He ab initio, & explicat, מְדַרְקֵק עַל עַצְמוֹ Accuratè se observans, continens se. *Ithpabel Præteritum,* וְאַתְחַסֵּם Et obturatum est, Psalm. 107. 42. *Infinit.* לֹא תִחְסַמְנָא Ut obturentur, capistrantur, Ps. 32. 9. *Talm.* עַד שִׁתְחַסְמוּ Donec claudantur, id est, absolvantur extremo obducto labio. Locutio de canistris, quæ asinorum ori inter eundem appenduntur, Kelim cap. 20.

Secundò ex usu Syro est *Zelari, zelo duci:* נֵלֵי לֹא תִחְסַמְנָא Ne zelo ducaris erga malos, Proverb. 24. 19.

*Durum, Forte, idem, ut videtur, quod חֲסִין*, Deut. 8. 9. & 33. 25. in T. Jon. & Hierof.

*מהסום חסום Capistrum, Pastonus, instrumentum quod equorum naribus adhibetur, ad cobibendam ipsorum pertinaciam. Talm.* בְּחַסוּם שִׁבְפִירָא Neque vacca cum capistro in ore ejus, scilic. in Sabbatho egrediatur, Schabbas fol. 53. 1. Obturare solent ora ipsarum, ne fruges in agris depascant.

*חסימה חסימה חסימה חסימה חסימה Obturatio, Obstructio, Clausura, Occlusio, id est, Absolutio alicujus operæ:* נִשְׁלַח חֲסוּם חֲסוּם Si ablata fuerit obturatio ipsorum, scilic. cultrorum, id est, acies chalybea, chalybe obturata & obfirmata, Kelim fol. 22. 1.

*חוסמניא Respondet Hebræo חֲסִימָנִים Magnates, Optimates, Psal. 68. 32. Variant hic exemplaria. Vide nostras Castigationes.*

**חסן** *Confortari, Roborari, Robustum fieri vel evadere. Futurum,* עָלַי יַחְסִנוּ Super me confortatae sunt, Jesa. 63. 15. *Pabel,* חָסַן *Roborare, Confortare. Imper.* רַבּוּבֵין דְרַעְלֵן חֲסָנוּ Genua quæ tremunt, roborate, Jesa. 35. 3. *Aphel,* לֹא יִחְסֵן חִילֵיהָ Qui fortis est, non roborabit vires suas, Amos 2. 14. *Ithpabel Prat.* וְאַתְחַסֵּן Et confirmavit se, Genes. 43. 30. וְאַתְחַסֵּנִי Et confirmavi me, 1. Sam. 13. 12. *Particip.* בְּאַרְעָא מַתְחַסֵּן Justus in terra roboratur, Proverb. 11. 31. *Plural.* וְיִחְסְמוּ מַדְיָן Ut quid obfirmant se ad revertendum? Jerem. 8. 5. *Sic Fæmininum,* עַד אִמְתֵּי אֶרֶץ Quousque tu obfirmas te ad revertendum, Jer. 31. 22. *Infinit.* לֹא יִכִּיל לְאַתְחַסְנָא Non potuit Joseph roborare, confirmare se, Hebr. לֹא יִחְסֵן לְהַתְאַפֵּק Continere se, Genes. 45. 1. ut scilicet non fleret, ut Jonathan explet. *Futurum,* אִם יִחְסְמוּ יָדֶיךָ An confirmabuntur manus tuæ? Ezech. 22. 14.

Secundò *Possidere:* אֲבִטְחַתְנִי לְמַחְסֵן עֲלֵמָא רַבִּינָא Promisisti mihi me possessurum sæculum futurum, Ruth. 2. 13. לְמַחְסֵן אֶרְעָא Ad possidendam terram, Psal. 37. 34. *Futurum,* צְדִיקָיָא יַחְסְנוּ אֶרְעָא Justi hæreditabunt terram, Psalm. 37. 29. *Aphel,* אַחְסִין *Hæreditare, Possidere, Hæreditatem adire vel accipere: Hæreditare facere, Hæredem instituire, Possidendum tradere. Præterit.* וְאַחְסִין מַלְכוּתָא Et possidebit regnum, Genes. 49. 24. מָא רֵין אַחְסִין Quare possedit rex eorum, Jerem. 49. 1. וְגַם אַחְסִינָא Etiamque hæreditario jure possidisti, 1. Reg. 21. 19. *Participium,* דְהוּ מַחְסִין לְהוּ Qui hæreditabant eos, Jerem. 49. 2. *Imperativ.* חֲסִינֵי אֶתְּוּ אֶתְּוּ חֲסִינֵי Hæredes super vos adducam, Mich. 1. 15. *Infinit.* לְאַחְסְנָא קְרוּן דְלֹא רִילֵיהָ Ad possidendum urbes non suas, Habac. 1. 6. בְּאַחְסְנָא עֲלֵמָא עַמְמֵיָא Dum possidere faceret Excelsus gentes, Deuter. 32. 8. in Onkelo. Jonath. habet בְּאַחְסְנָא. *Imperativ.* פּוּסִידֵי וִינְעָמַא נַבוּתִי Posside vineam Nabothi, 1. Reg. 21. 15. וְאַחְסִינוּ יַת אֶרְעָא Et possidete terram, Deut. 1. 8. *Futurum,* יַחְסֵן יַחְסֵן Eum possidebis, Judic. 11. 24. אַתְּ תַחְסֵן Tu possidere facies, possidendum trades, Jos. 1. 6. יַחְסֵן אֶרְעָא Possidebit terram, Jesa. 57. v. 13. וְיַחְסְנוּ אֶרְעָא Et possideant terram, Jesa. 14. 21. וְיַחְסְנוּ יַתְבֵּי דְרוּמָא Et possidebunt habitatores meridiei, Obad. 1. 19. וְיַחְסְנוּךָ Et possideant te, Ezech. 36. 12. וְיַחְסְנוּךָ Et possidebunt eam pelecani, Jesa. 34. 11. וְיַחְסְנוּךָ Et possidebunt eam electi mei, Jesa. 65. vers. 10.

*Potens, Robustus, Validus, Durus:* חֲסִין חֲסִין חֲסִין חֲסִין חֲסִין Fortem & robustum, Psalm. 37.

v. 25. **חסניא** Potens est Dominus, Psalm. 89. 9. **חסן** הוא כבלומין Et robustus est quasi quercus, Amos 2. 9. **Plurale** קרית עממין חסינן Urbs populorum potentium, Jesa. 25. 3. **חסנין** כשלהוביתא Fortes ut flamma, Obad. 18. **חסנין** בנמרא Qui sunt fortes sicut pardus, Jerem. 5. 6. **Fæmininum**, **חסנין** הברבן וחסנין Magna & potentia, 2. Sam. 7. 23.

**חסנא ותקפא** Robur, Potentia: **חסנא** חסנא חסן Robur & firmitatem, Dan. 2. 37. **Cum Aff.** בתקף חסני Robore potentia meæ, Dan. 4. v. 27. **תקוף** חסני Fortitudo roboris sui, Cantic. 5. 16.

**ויהבה לאחסנא** Possessio, Hereditas: Et dedit eam in possessionem, Jos. 11. v. 23. **ויהיו להון** Et eris eis in possessionem, Ezech. 36. 12. **לאחסנא** Quia non in perpetuum est hæreditas vel possessio, Prover. 27. 24. **מטול רלא לעלם הוא אחסנא** In hæreditatem æternam, Genes. 17. 8. **Cum Aff.** גבר לאחסנתיה Quisque ad possessionem suam, Lev. 25. 10. **Rabbini usurpant** ה loco א.

**חסניא חסניא חסניא** Horrea, Repositoria frugum, ex significatione Hebraica, ולא יחסן Neque recondetur, Jesa. 23. 18. **Hinc** אתפגרו חסניא Diruta sunt horrea, Joël. 1. 17. **Regia**, אוסניא, quod si probum est, tunc permutantur gutturales, quod alioqui frequens est. Sed per ה legendum docent Aruch, Rambam, & Raschi apud Talmudicos in sequentis Nominis explicatione.

**חסניא חסניא חסניא** Cupa, vas magnum, in quo olim frumentum triturratum & excussum reponerent: חסניא טהורה: Cupa munda: Kelim cap. 16.

**חסניא חסניא חסניא** Stupa, limum non excussum, sic dictum, quod sit durum & forte, quasi חסן חסון, ex illo, חסן חסון, אין מדליקין בחוסן Apud Talmud. Jesa. 1. 31. **לנעוררת** Non incendunt (lucernas) cum stupa, Schabb. cap. 2. initio.

**חסניא חסניא חסניא** Furfures, farina hordei immaturi, si- ve furfuracea, cujus usus in defricandis ollis: Unde, לממחה קדירה בחסיסי Ad defricandum ollam furfuribus, Pesachim fol. 40. 2. **Item**, in cibis ad pulmentum: **אכליה בחסיסי** Comedit illud cum farina furfuracea, Nedarim f. 49. 2. id est, intinctum panem in pulmentum farinae talis comedit.

**חסניא חסניא חסניא** Cartilago, Cartilago, Durum, Extremum auris, Amos 3. v. 12. Hebr. ברל Particula: **ותתן על חסחוס אורנא** Et compones cartilagini auris, Heb. על תנך Exod. 29. 20. in Jon. Talmudici, **נפגמרה** אוננו מן החסחוס Lacerata auris ejus à tenero vel cartilagine, Bechoroth cap. 7. in principio Mischnæ. **Alibi etiam scribunt** חסחוס. Vide חסחוס.

**חסניא חסניא חסניא** Testa argillacea, Argilla, Lutum figuli, Vas fictile: **וי פרזלא וחספא** Ex ferro

& luto, Dan. 2. 33. **דקרים על חספא** Quod operatum est super testam, id est, vas fictile, Prov. 26. v. 23. **כתבור מאן חספא** Secundum fractionem vasistestacei, 2. Sam. 5. v. 20. Hebr. כלי יוצר: **Item Prurigo, Scabies sicca, instar testæ**, Deuter. 28. 27. in Targ. Hieros. Hebr. חרס. **Sic חספניתא apud Talmudicos**, הוא רמשי אפיה ולא נגיב טובא נקטרו ליה, חספניתא מאי תקנתה לימשי טובא במינא דסילקא Qui faciem suam lavat, neque probè deficcet, producit scabiem. **Quænam autem est ejus curatio?** Si decocto betæ benè lavetur, Schabbas fol. 133. 2. & 134. 1. **Glossator**, חספניתא ליה חספניתא, id est, פניו מתבקעות, פניו מתבקעות, Facies ejus finditur. **Mavult tamen esse genus Ulceris, quod vernaculè vocat איניירא**. **Alibi iterum**, לחוספניתא, קרירי לחוספניתא, Frigida adhibenda sunt crustis faciei, Glossa, **סרקין שבפני האדם** Fissuris faciei, Avoda Sarah fol. 29. 1.

**חספא** Vide infra in חספא.

**חספא חספא חספא** Pudore, Rubore affectus fuit, Confusus fuit, Esth. 6. 12. in Targ. sec.

**חסר חסר חסר** Deesse, Deficere, Destitui, Carere, Egere, Indigere. **Præteritum**, **דאוער לא חסר** Qui minus-colligebat, non indigebat, Exod. 16. 18. **לא חסרת מדעם** Non eguisti ullâ re, Deuter. 2. 7. **חסרנא בלא** Et defecerunt aquæ, Gen. 8. 3. **וחסרו מים** Indiguimus omnibus, Jerem. 44. 18. **Particip.** **חוו חסרון** Recedebant & deficiebant, Genes. 8. 5. **לא חסרון בלא** Non deerat ipsis quicquam, Psalm. 23. 1. **Futurem**, **לא חסר כל מדעם ברה**, Non egebis ullâ re in ea, Deuter. 8. 9. **אל יחסר** Et bonitas tua non deficiat, Eccles. 9. 8. **לא יחסרון** Non deficient alimenta ipsorum, Jesa. 51. v. 14. **מאים יחסרון חמשין** Fortè deficient de quinquaginta, Genes. 18. 28. **In Pabel חסר** Facere vel Permittere ut deficiat quid, Diminuere, Destituere, Defraudare. **Præteritum**, **וחסרתיה קליל**, Et minuiisti eum parumper, Psalm. 8. 6. **Participium**, **Et defraudo animam meam bonis**, Eccles. 4. 8. **סגירות מהפרא** Lepra minuens, id est, corrodens carnem, Levitic. 13. 51. **Ex Aphel Futurem**, **ויחסר ליה** Quâ indigebit, Deuter. 15. 8.

**חסר חסר חסר** Carens, Deficiens, Destitutus, Egens, Indigens: **מה את חסר עמי** Quomam indiges apud me? 1. Reg. 11. 22. **Constructum**, **חסר שמינא** Num deficiens stultorum ego, num stultis careo? 1. Sam. 21. 15. **חסר רעיונא** Deficiens intellectu, Proverb. 7. 7. **Fæmininum**, **נפשיה** Et egens est anima ejus, Jesa. 29. v. 8. **Plurale**, **חסרון בשר** Deficientes carne, id est, macræ, Genes. 41. 3. **Masorethæ usurpant de vocibus, quæ sine literis Quiescentibus scriptæ sunt, cum quibus aliàs scribi**



**חפף** Tegere, Contegere; Obtegere, Operire, Incubare, idem quod חפה: Imperat. וחפו Et operite capita vestra cinere, Jerem. 6. v. 26. & וחפו cap. 25. 34. ac si esset à חוף. Malim חפו, vel חפו formæ סבו, vel חפו à חפה. *Participium*, רישיהון, בקטמא יהון חפיפין Capita eorum cinere erunt operita, Ezech. 27. v. 30. *Ithpabel*, על בנוי מתחופף, Pullos suos obtegit, incubando scilic. illis, Deuter. 32. ii. Jonathan ex Pahel מחופף, T. Hier. מחסחף, quod supra diximus pravè esse pro מחפחה.

Secundo חפה *Pectere, Stringere, Radere, Fricare, Scabere, Lavare*, שואגון: חפה את ראשו Hillel scabebat caput suum, Schabbas fol. 31. i. item, חפה את ראשו חפה הוא חיה חיה quod idem, Sanhed. fol. 95. i. Nam חפה pro חפה, quæ forma Talmudicis familiaris, scil. ex Quiescentibus secundâ petita: Pectebat caput suum sub favo mellis, Sanhed. 107. i. לא חייפא שפיר Non pectit se eleganter: ושתהא אשה חופפת Ut mulier pectat se in lavacro legis, id est, Lege præcepto & mandato, Bava kama fol. 82. i. Id dicitur ibi Esdras instituisse: אינה צריכה לחוף ולטבול Ea non habet opus pectere & lavare, Nidda folio 66. 2. Naziræus non fricabit caput suum glebâ terræ; ne scilic. pilos evellat, Beza cap. 5. in principio: מטא לדיקלא חפה ביה Pervenit ad arborem dactylum, & fricabat se ad eam, Gittin 68. i.

כיתנא חוי לחפיפה: *Tectio, Obtectio*: חפיפה חפה: Linum utile est ad obtectionem, id est, ut eo aliquid possit tegi, veluti ficus, dactyli &c. Moed katon fol. 12. 2. Item *Pectinatio capillorum*: *Fricatio*: משום חפיפה Propter fricationem; ne animalia prætereuntia se ad latus parietis defricent, & parietem labefactent, ideò clavos ipsi infingunt, Schabbas fol. 6. i. De necessitate & modo חפיפה circa lotionem, vide Schylchan Aruch par. 2. num. 199. חוץ מחפיפה Exceptâ fricatione, Maaser schemi cap. 2.

*Genus scabiei, quod perpetuâ fricatione indiget*. Ejus remedium est oleum serpentinum, in quo serpens coctus est. Inde dicitur in Gemara, נחש לחפפית, Schab. fol. 77. 2.

Idem: *חפיפותא*: Inde משחא רחפופתא, Oleum scabiei vel pruriginis, Kethubh. fol. 17. 2. Sic explicatur in Jalkut Num. fol. 256. i. מין ממניו Author Aruch exponit, *Oleum odoriferum nuptiale, quo ungebantur sponsus & sponsa, quasi diceretur חופפה*. Est autem חופפה Thalamus nuptialis, Nuptiæ. Aut חפיפותא est *Pectinatio*: nam dum pecterenent sponsam, adhibebant etiam odorifera, ut etiamnum hodie faciunt.

**חף** *Dens, Dentis clavis lignea vel ferrea, aut claustris*: חף כרי לעשות חף Ad faciendum dêtem claustris, Schabbas cap. 8. in Misna. חף חף של חף Dentes lignei.

Idem, Kelim cap. 22. in Mischna.

*Pecten, rasorium instrumentum*, Schabbas fol. 96. Item *Pellis, Membrana, à Radendo sic dicta*. Vide רפתיה. Huc fortè referri potest, וחושיהון Et radii earum, Hebr. וחושיהם, i. Reg. 7. v. 33. Radii enim in rota, sunt veluti dentes vel radii in pectine.

*Inundatio, Diluvium, ab Operienda terra: metaphor. Exitium tempestuosum*, Prov. 27. 4. Hebr. שטף. Ita huic eidem voci Hebrææ respondet חפפה Psal. 32. 6. in paraphraste Syro.

*Scope, Everricula, sic dicta, quod Radunt terram*: ועברינהו חופפה Et fecit ex illis scopas, Bava kama fol. 96. i. כן חופפה Instar scoparum, Succa fol. 32. i.

*Thalamus nuptialis, Celum aut Velamen illud nuptiale, quod quatuor perticis quatuor Judæi feriunt, sub quo sponsus & sponsa consecrantur, unde illud*: Sicut sponsus egreditur חפפה ex thalamo suo, Psalm. 19. 6. Et sponsa חפפה ex thalamo suo, Joël. 2. v. 16. Ornatissimè scilicet: tunc enim omnem ornatum suum induunt. Vide Sota in fine fol. 49. 2. Metonymicè *Nuptie*: חופפה לרונה Invitatus ad nuptias, apud Rabb.

*Tertio, quod חפה pro Dolere, Tristari, exponitur, id oritur ex loco Deuter. 33. 12. ubi legitur de Binjamine, ויהי חופפה עליו כל היום*, quod R. Salomon in Talmud Megilla fol. 26. i. exponit, Et erat se scabens propterea toto die; Nempe, qui curâ, dolore, aut angore aliquo tangitur, solet caput aut brachium aut aliam partem corporis vestetenus scabere, in signum doloris. Scribunt autem Talmudici, Binjaminem, postquam per Spiritum sanctum cognovisset, fore, ut pars tantum Templi in ejus partem cederet, alia autem pars tribui Jehudæ, cujus pars interjecto fune à Binjamini parte distingui deberet, היה חופפה, id est, doluit propterea, & cruciavit se toto die, cupiens funem istum absorbere, &c. Fabula, & fabulosa vocis explicatio.

**חפץ** Velle, Optare, Desiderare, Delectari, Hebraicè.

*Desiderium, Voluntas, Res desiderabilis, & in genere, Res, Negotium, Propositum, unde illud*: Et est tempus חפץ לכל בני omni negotio, Eccles. 3. i. Aben Elfra scribit hoc loco: Omnes res, sive omnia negotia vocantur חפץ in lingua Talmudica sive Rabbinica. Sic quamvis *Rem pretiosam, elegantem*



eos haberent. Sed quod aliis moliebantur, ip-  
sismet accidit. Similis locutio fuit paulò ante  
in Nomine.

**הצנ** Effodere, Exscindere, Eruere: *הצננה*  
עורבי דנחלא Effodient eum corvi tor-  
rentis, Prov.30.17. Usitatum est hac signifi-  
catione apud Syros.

Vide in *הצנ*.

**הצב** Hebr. Cedere, Incidere, Concidere, Exscin-  
dere, cui in Targum respondet פסל. *Ithpa-  
bel*, סתנא אתהצבתו Sicut excisum petrae  
excisi estis, Jefa.51.1.

*Cesum, Incisum, Excisum, ut antè.*  
Plurale, לא תבני יתהון הצבינן Non exstrues illos  
(lapides) caesos, scil. in altare, id est, altare ex  
caesis ac politis lapidibus non exstrues, Exod.20.  
25. in Jon. & Targ. Hierof.

*Lapidina, qui lapides ex monte aut labicidina*  
*caedit:* הצב הצב שמסר לסתת Lapidina, qui tradit (la-  
pidem) latomo, id est, ei qui quadrat, caedit, læ-  
vigat lapides, Metzia fol.108.1.

לא יפתח אדם מחצב בתהלה: *Lapidina*  
מחצב נō aperit homo lapididnam in prin-  
cipio, in medio agri sui, Schebhi. fol.37. Plurale  
in Targum, מחצבינן *Lapidina*; Hebr. פסילים, Jud.  
3.19. 26. Interpres Latinus in Targum reddit  
*Vena mineralis, mineralia, More*  
p.1. c.72.

*Tripus, Olla tripes, Germ. Dreyfuß.* Hinc  
in Gemara: *Juxta catenam auream*, id est, in  
circulum, ad formam rotundam: *Juxta*  
*lineam*, id est, lineatim, recta, uno juxta alterum  
posito: *Juxta ollam tripodem*, i. e. בשלשה  
*Juxta tres pedes ollæ, triangulariter:*  
*Juxta scalam*, id est, gradatim, instar gra-  
duum scalæ obliquè erectæ, Bava metzia f.25.1.  
Sic, דקיימי כשורה לא דקיימי כהצובה,  
fol.85.2. id est, triangulariter.

*Hedera:* ut, *הצב* *הצבנה* *הצוב* *הצובה*  
מטלטלין את הצב מפני שהוא מאכל הצביים  
Circumferunt hedera (scil. die sabbatho) quia est ci-  
bus caprarum, Schab. fol.128.1. ומשתכחי בטולי  
Et reperiebantur in umbra hederæ, Pe-  
sach.111.2. Glossa, בו יהושע את, *Chatzubb*  
herba est, quæ deter-  
minavit Josuaterram Isrælitis, vulgò אדרה,  
id est, *Hedera*. *Hedera* מקטע דגליהון דרשיעין  
*Hedera amputat pedes improborum*, Betza fol.25.2.  
Nempe, hedera radices suas recta mittit deor-  
sum, in neutram partem se dilatans. Inde Josua  
eâ usus in constituendis terminis terræ cujusq;  
tribus, ut, si qui terminum movisse suspecti es-  
sent vel accusati, tunc fodiebant, donec radicem

hederæ invenissent. Inventâ eâ, puniebantur  
improbi terminorum motores. Sic hedera cau-  
sa fuit, ut improborum raptorum pedes incide-  
rentur. Vide & Bava basra fol.55.1. In Beres,  
rabba sect.31. de Noacho: Accipe tibi de omnis  
generis arboribus, quæ esui aptæ sunt, Palmites  
vitium pro elephantis, *הצובה לצבא*, hederam  
pro capreis, &c.

*Urceus, Hydria fictilis, quæ petitur*  
*aqua ad potum vel usum domesticum.* In Gemara,  
Hydria & obba extra tu-  
guria sunt, Succa fol.29.1. Glossa, של חרס,  
הצבא של חרס *Chitza* ex fictili est, quo hau-  
riūt aquas: שחיל est ex ligno. Hinc generalius est  
*Vas, Cupa, unde & quedam, quæ in Aruch ponuntur*  
*הצבא*, in Gemara leguntur *הביתא*, quod significat  
*Dolum.* Alibi, *הקן הצבא* בת השערה קבין,  
Raf Nachman constituit vas novem caborum  
aquæ, Berach. fol.22.1. scil. ad mundationem  
eorum, qui noctu passi sunt seminis fluxum:  
Appertabat panem pauperi in hydria, Sanhed.109.2. Vel va-  
se quo petebat aquam: *הצבא ראבשונה*: Olla fru-  
mento illita, Pesach. fol.40.1. אצטמד הצבירה דרב  
Conjunctum & consolidatum fuit vas R.  
Nachmanis, Berach. fol.22.2. Plurale, הצבים  
*Vasa majora, Kelim cap.2.* Glossa כרים.

*Deniq. juxta quosdam est Calamus, unde sac-*  
*carum fit*, קנה שעושין ממנה הסוכר, ut loquitur  
Aruch, in Avoda sarah cap.1. in Mischna. Sed  
alii ad significationem superiorem Hederæ referunt,  
quod melius videtur, si loca conferantur, vel potius  
*Palma species est: quia alius palmæ fructibus ibi con-*  
*jungitur.* Alia lectio est in Talmud Hierosolymita-  
no, הצר, vel הצרנה. Vide.

**הצר** Metere, Demetere. Particip. מלי צריה  
לֹא מלי צריה Nō implevit manum suam metens,  
sive messor, Psal.129.7. Plural. הצרין הצרין Me-  
tentes messes tritici, 1.Sam.6.12. Infinit. *להציר*  
Metendo: item, *הציר* *הציר* Cum messue-  
ritis messes, Levit.19.9. Et ad me-  
tendum messes ejus, 1.Sam.8.12. Imperat. *הצירו*  
Serite & metite, 2.Reg.19.29. *הציר*  
Seres sed non metes, Mich.6.15. *הציר*  
Metet molestiam, Proverb.22.8. *הצירין*  
Seretis & non metetis, Lev.25.11. *הצירין*  
Cum cantu metent, Psal.126.5. *הצירין*  
Ubi metent, Ruth.2.9.

עמדה בבל דהצרא בלא מטרא Dives est Babyloniam, quod metit absque pluvia,  
Taan. fol.10.1.

Et occurret arator messori, Amos 9.12. Et alia forma, *הציר*  
Post messorum, Jere.9.22. Plural. *הצירין*  
רב על

Qui constitutus est magister super meffores, Ruth. 2. 6.

In diebus melsis: Mefsis חצרא : In principio melsis hordeorum, 2. Sam. 21. 9. Sementis & melsis, Gen. 8. 22. Festum melsis, Exod. 23. 16. Et colligit in messe cibum suum, Prov. 6. 8. Constr. חצר הטין Melsis tritici, Gen. 30. 14. Cum Aff. לקטת החציר Collectionem melsis tuæ non colliges, Levit. 19. 9. Primitias melsis vestrae, Lev. 23. 10.

Nomen proprium loci, ubi erat vadum fluminis: אמברי דהציר Ad vadum sive trajectum Chatzdad, Joma fol. 77. 2. contractè dicitur pro מעברא.

Dimidiare, Discriminare, Distribuere, Dividere, Partiri, Hebr. Sic frequentissimè apud Rabbinos & Talmudicos.

Medium. Plural. Nazireatus non per medium, scil. dividitur, id est, non potest homo vivere quòd ex parte tantum futurus sit Nazireus, sed vel secundum omnia talis erit, aut nullus, Nedar. fol. 83. 1.

Storea, Matta, Teges: מחצלת Storeæ ex junco: מחצלת של נמי Matta ex calamis, Succa cap. 1. in fine. Vide & in Erubh. fol. 101. 1. Plural. מחצלות.

Trulla cementarii: השונה לעולם אינו גולה Osor nunquam in exilium relegatur, nisi dum excidat trulla ejus è manu ejus, Makkoth fol. 9. 2. ubi agitur de fortuitis homicidiis.

Extractor, Munsterus. Non est in Aruch.

Afcia, Securis, ad cadenda ligna: מחצית אפיה Ex ferro securiam facit, Jefa. 44. 12. Cum ascia, Jerem. 10. 3. Hebr. בחציתא. Sic apud Talmudicos, Securis fabricorum, Schab. fol. 123. Ligo & securis, Eruvin fol. 77. 2.

Insidie, Infidatores, siquidem idem hæc vox significat quod Hebræa ארבים, cui in Targum respondet: אתקינו חוצינא Præparate insidias, Jerem. 51. 12.

Vide in חוץ חיצונים.

Durum, Obfirmatum esse: אפיה אפיה Obfirmare. De facie dicitur, & nomen אף vel אפי ipsi adjungitur. Obfirmare faciem, est firma & imperterritâ fronte quid vis audere & tentare, Impudenter aliquid agere. Præter. ואחציפת אפיה Et obfirmat faciem suam, Prov. 7. 13. Particip. אפיה אפיה Obfirmat vultu suum vir improbus, Prov. 21. 29. Secundò est Urgere, Acce-

lerare. Particip. רתא מהחצפא Lex vel sententiâ urgens, Dan. 2. 15. Sic 3. 22. רתא מהחצפא Quod egreditur celeriter, Eccles. 10. 5.

Rabbinicè, חציף פניו Obfirmavit vultum suum, Impudenter egit.

Obfirmatus, Protervus, Pervicax, Impudens: נטרית ארחות חציפא Observari vias impudentis, protervi, Psal. 17. 4. חציף אפיו Et obfirmatus vultu, impudens, Eccles. 8. 1. Plural. חציפי אפיו Obfirmati vultu, Hebr. חוקי מצח Obfirmatâ fronte, Ezech. 3. 7. Sic, חציפי אפיה pro Hebr. קשי פנים, Ibid. cap. 2. 4. Apud Rabbinos, חציפא נצח לבישא Impudens vincit malum; nempe impudentiâ suâ sæpè impetrat, quo alioquin cum magno suo malo carendum ipsi esset. Wer sich nicht schämt/ der lebt desto bas. Sic adducitur in Aruch ex Pefikta. Ego in Talm. Hierosolymitano Massech. Taanis cap. 2. fol. 65. 2. legi: חציפא נצח לכשירא כל Impudens vincit hominem verecundum & modestum, (scil. impudentiâ suâ & importunis suis precib. ut tãdem ipsum exaudiat) quanto magis Bonitatem mundi ipsam, id est, quanto magis vincet homo assiduis & importunis suis precibus Deum qui ipsa est Bonitas? Melior & convenientior videtur esse lectio Aruch לבישא, pro לכשירא. Sic enim locum illum lego quoque in Jalkut, Jonæ 3. 8. Et clamaverunt ad Deum בחוקא cum firmitate, vel obfirmatione. Quid est בחוקא? Dixit R. Simeon ben Chilpeta, חציפא נצח לבישא כל שכן לטובו של עולם Impudens & importunus vincit hominem malum, quanto magis Deum, qui Bonitas mundi ipsa est? Elegans sententiâ, quæ planè convenit cum parabola Christi, de Judice iniquo, & vidua, Lucæ 18. v. 1. & seqq. Simile illi, quod mox sequitur, חציפא אפילו כלפי שמיא מהניא.

Obfirmatio, Firmitas, Impudentia: חציפא כאתתא נפקת ברא Et impudentia quasi mulieris circumforaneæ, id est, meretricis, Jerem. 3. 3. Hebr. מצח Frons. חציפא וקמו בחוצפא Et furi exerunt cum impudentia, Numer. 16. 2. Sic Jobi 30. 12. In calcaneis כעקבות משיחא חוצפא יסגא (i. e. sine temporu quibus venturus est Messias) Messie, impudentia multa erit, Sota cap. ultimo in fine. Proverbium Talmudicum In Sanhed. fol. 105. 1. חוצפא אפילו כלפי שמיא מהניא Impudentia etiam contra Deum fructuosa est; Deus victus scil. pertinacibus precibus, concedit quod pertinaci & obfirmatâ fronte petiit. Item ibidem, חוצפא Impudentia regnum est absq. corona, q. d. Multum potest, magnu ejus dominium, sed laude destitutum: שנים שרנו דיניהם דין אלאי Duo qui judicant, jus ipsorum est jus, sed vocatur judicium pervicax, judices

dices protervi, Sanded. fol. 3. 1. Nam minimum sunt tres judices.

Idem, apud Rabbinos.

**חצץ** Hebr. *Scrupus, Lapillus, Calculus. Sic Chald.* Replebitur os ejus scrupis, Prov. 20. 17. Desideratur in Venetis.

**חצץ** Ejaculari, מְחַצְצֵי נִירָא Ejaculantes sagittas, Sagittarii, Judic. 5. 8.

**חץ** Sagitta: יורה כחץ: Ejaculatur instar sagittæ, scil. semen. Hoc est signum, unde dignoscitur in sterili matrimonio, num defectus sit in viro, an in uxore. Si vir sit כחץ, culpa censetur esse in uxore: secus, adscribitur ipsi. Vide Majemon. in הלכות אישות cap. 15.

**חצץ** Talm. *Obthurari, Operiri: vel acti- vè, Obthurare, Operire:* מוריד את הנגלים או כלי הכקר: Demittēs rotas aut instrumenta boum tempore ventī Orientalis, (i.e. æstus) in aquam, ut obthuretur, Machschirin cap. 2. Glossa וחצץ, id est, יחצו, id est, obstruantur, firmentur. Nempe, vasa & instrumenta lignea tempore æstivo laxantur & solvuntur, ut aquam non contineant: in aquam aliquandiu demissa, fissuræ sive commissuræ ipsorum laxæ confirmantur, conjunguntur, & obthurantur, ut aquam postea contineant. In Aruch aliter exponitur, sed non ad rem.

**חצץ** Tertio est *Dimidiare, Discriminare, Dividere per medium, Partiri in duo, idem quod חצה* Hebr. Hinc de judicibus arbitrariis, sive arbitris, res dubias amicè dijudicantibus, dicitur, חוצצין מהצה, חוצצין לזה ומחצה לזה Partiuntur dimidium huic, & dimidium alteri, Bava bath. fol. 133. 2. in Glossa.

**חוצץ** Medians, Discriminans, Discernens, Secernens, Distinguens: scil. medio suo intervntu discrimen & separationem inter rem & rem constituens: *Differentia, Discretio, Discrimen, Ein vnderscheid:* חוצצין מבילה Discrimina ablutionis, res quæ partem aliquam corporis tegunt, quo minus aqua eò penetret, & ita partem eam ab aquæ inundatione discriminans: שפחתו של רבי מבילה ועלתה: h. e. Ancilla Rabbi (Jehudæ) lavabat se, egressa (ex aqua) inventum fuit os discrimen faciens inter dentes ejus. Opus ergò habuit aliã lotionem, Nidda fol. 66. 1. Vide ibidem fol. seq. אלו חוצצין באדם Hæc discrimen faciunt in homine, fila, ligamenta in capillis mulierum, annuli & plurima alia: אלו שאין חוצצין Hæc non discriminant, ac proinde ablutionem non impediunt: אלו חוצצין בבליים Hæc discriminant in vasis & supellectile. Glossa, &c. de quibus agitur in Mikvaoth cap. 9.

**חצץ** Discrimen, res intermedia, que rem unam

*ab altera discernit:* בית שחצו בנוסרים או בריעות מן Domus aut conclave cujus discrimen est ex asseribus aut aulæis à lateribus: id est, cujus parietes asseribus aut cortinis distincti sunt ab interiore parte: חצו בארצו Discrimen ejus à terra, id est, solo pavimento, si illud sit asseribus aut linteis stragulisve tectum, &c. Oholoth cap. 15.

Idem, Menach. fol. 10. 1.

**חצצתא** Dimidiatio: דיני דחצצתא Judices dimidiationis, id est, פשרה דיני Judices amicæ compositionis, Arbitri, Commissarii, qui solent lites componere dividendo, & attribuendo dimidium huic, dimidium alteri. Sic R. Salomon in Bava bathra fol. 133. 2.

**חצצתא** Securis: חצצתא דבר נגרא Securis fabri lignarii, Bava bathra fol. 73. 2.

**חצצרתא** Tuba: אצחו כר בחצצרתא Proclamate veluti tuba, Hoseæ 5. 7. Plural. חצצרתא Duas tubas, Num. 10. 2. Et clangebant tubis, 2. Reg. 11. 14. Apud Talmudicos, חצצרתא מילי אשתני שמייהו מבי חרב בית המקדש חצצרתא שופרא Trium rerum nomina permutata sunt, ex quo vastata est domus Sanctuarii, חצצרתא Tubam vocant שופרא (Buccinam) & חצצרתא שופרא, &c. Schab. fol. 36. 1. Succa fol. 34. 1. Baal Aruch exponens huic locum scribit: עכשו חצצרתא כשרה אותו שקורין שופרא פסול hoc est, Nunc temporis חצצרתא recta est (i.e. ad usum festi Novi anni licita & permessa) & ea quam vocant שופרא vel שופרא vitiosa sive prohibita, adeoque eã uti non licitum. Hactenus Aruch. D. Drusius in Observ. lib. 15. cap. 19. longè alium his verbis sensum affinxit, ac si nimirum differentia inter hæc duo genera indicaretur; quòd חצצרתא sive Tuba sit recta, & שופרא sive Buccina curva. Sed non rectè accepit verba Aruch. Interim differentiam istam constituit glossator Talmudicus in Succa, dum ait, שופרא כפוף hoc est, Buccina curva est, חצצרתא פשוט Tuba extensa, sive recta.

**חצר** Hebr. *Atrium: Villa absque muro:*

Atrium vel conclave proprium: Conductum: שואלה commo- dato datum. Apud Talmudicos, חצר הכירה Atrium foci, id est, Prefocus; locus in fronte ignis in foco incensi, hoc est, in pariete excavatus, sicut os furni dicitur Prefurnium, Kelim cap. 7. חצר מות Atrium mortis, id est, Sepulchrum.

**חצרני** Cubicularius: של תלמי ארוסטוארה Aristeas cubicularius Ptolemæi Philadelphi, in Præf. libri עינים מאור.

**חצר** Reticulum: וית חצר כבדא Et reticulum jecoris, Exod. 29. 22. Levit. 3. 15. Apud Talmudicos,



817 *Quem momordit canis furiosus, ei comedendum dant de reticulo jecoris ejus*, Joma fol. 84. 1.

חקי Hebr. *Gramen, Fœnum: item Porrum*, Num. 11. 5. *Sicut gramen tectorum*, Psal. 129. 6. *Apud Talm. plur. גבעי Porri Gebhæ, loci istius*, Kelim cap. 17.

חקי Hebr. *Imprimere, Exprimere, Exsculpere, Describere, idem quod חקק*. *Ex Pyhal, חקק על הקיר Exsculptum, Descriptum in pariete*, Ezech. 8. 10. *Apud Talmudicos, שלא יחקה Ne exprimat hæreticos, id est, exprimendo imitetur statuta & decreta hæreticorum*, Cholin fol. 41. 2. *legitur in Aruch, sed in Talmud Basileensi pro eo positum הצרוקים Zaducæos. In libro Mischnajoth האפיקורוסין Epicuræos. Intelliguntur Gentiles.*

חקוי *Impressio, Conceptus, Imaginatio: חקוי Impressiones, Conceptus animi. Frequens est in More nevochim.*

חקל *Ager: חקלא Ager: Vir exiens in agrum*, Genes. 25. 27. *Et וכל אילני חקלא Et omnes arbores agri, וכל עשב חקלא Et omnem herbam agri*, Genes. 2. 5. *לא נעבר בחקל Ne transeamus per agrum*, *בדך את בחקלא Benedictus eris in agro*, Deuter. 28. 3. *Constr. חקל אונסא בחקלתהון Agrum iniquitatis, rapinæ, agro suo*, Jesa. 5. 8. *De agro hæreditatis suæ*, Lev. 27. 17. *Cum Aff. וזון לך את חקלי Emet tibi agrum meum*, Jere. 32. 7. *פאתא דחקלך Angulum agri tui*, Levit. 19. 9. *In agro tuo*, Deuter. 11. 15. *חקליה Sanctificabit agrum suum*, Lev. 27. 18. *ועל חקליה Optimum agri sui*, Exod. 22. 4. *Et ementur agri*, Jerem. 32. 43. *Et formâ femin. חקלן Super terminos agrorum*, Hof. 10. 4. *חקלן חקלן Concupiscunt agros*, Mich. 2. 2. *Constr. masc. על חקלי המידתא Super agros desiderabiles*, Jesa. 32. 12. *Cum Aff. וית חקליכון יסב Et agros vestros accipiet*, 1. Sam. 8. 14. *חקלתהון לירותין Agros ipsorum possessoribus*, Jerem. 8. 10. *Talmud. בני חקליתא Homines agrorum, agrestes, quibus opponuntur בני מחוזא Urbani*, Schab. fol. 12. 1.

חקלא *Rusticus, Agrestis, vir agros colens, כפר Villicus: חקלאה מלכא להו Si rusticus fiat rex*, Megilla fol. 7. 2. *חקלאה ריהטא דחקלאי Pulmentum villicorum*, Berach. fol. 37. 2.

חקל *Chyster, medicamentum purgans quod alvo injicitur. Elias in Tisbi, scribitq; esse vocem Arabicam. Schindlerus in Lexico ponit, חקנה חקנה* *Chyler, medicamentum purgans quod alvo injicitur. Elias in Tisbi, scribitq; esse vocem Arabicam. Schindlerus in Lexico ponit, חקנה חקנה*

חקק *Exsculpere, Exprimere, Exarare, Incidere, Insculpere, Describere, Decernere, Statuere: Fodere, Perfodere. Particip. חקקא בחשוכא בתמא*

Perfodit in tenebris domos, Hebr. חתר Jobi 24. 16. *ex forma Syra. Pebil, דחקיק ביה In quibus sculptum erat*, Cant. 2. 17. *גליף חקיק Exsculptum excisum*, Exod. 28. 11. *in Jon. וכתב חקיק Et scripturam exsculptam*, Levit. 19. 28. *חקק על Exsculptum in Tabulis foederis*, Exo. 20. 2. *in Jon.*

*Talmud. חקק ליה רוכתיה Decernebant, concedebant, relinquebant ipsi locum suum*, Moed katon fol. 16. 2.

חקק *Exsculptor: Typographus exprimens Scripturam*, apud Rabb.

חקק *Sculptor: יוחנן חקוקה Pefach. ab initio. Aruch explicat סופר Scriba.*

חק *Statutum, Demensum, Pars statuta. Sic apud Talmudicos, רבני ולבנותי חק Relinquam filiis & filiabus meis demensum, alimenta necessaria*, Erubhin fol. 54. 1. *In More nevochim sæpè sumitur pro Qualitate, Conditone, Natura alicujus rei.*

חק *Scriptura sculpta, Sculptura, Effossio, Rab.*

חקר *Hebr. Scrutari, Perscrutari, Investigare, Pervestigare: In Targum Particip. חקר לבא למחקר ית קרתא Infuit. חקר ית קרתא Ad perscrutandum urbem*, 2. Sam. 10. 3. *Imperat. חקרני Perscrutare me*, Psal. 139. 23.

חקר *Arx, Munition. Utitur semper hac voce Paraphrastes Chaldaeus in libro secundo Samuelis pro Hebraeo מצודה: at in libro primo, & aliàs, vocem Hebraeam formâ Chaldaicâ transfert מצרתא & מצרתא: חקרני חקרא Arx Tzizonis*, 2. Sam. 2. 7. *חקרא חקרא Civitates munitionis, id est, munitæ*, Deut. 3. 5. *in Jonath. ויתב דויד בחקרא Et habitavit David in arce*, 2. Sam. 7. 9. *Sic 2. Sam. 23. 24. In civitatibus munitis*, Numer. 32. 17. *in Targ. Jon. חקרני חקרני An in arcibus, munitionibus*, Numer. 13. 20. *in Jon. Hinc ארעא in libro primo Machabæorum, και ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ἀρעא Et fuit eis pro arce*, cap. 1. v. 35. *Ruffinus lib. 7. cap. 16. Seditiosorum autem alii, qui civitatem desperaverant, muris relictis in Acram recedebant. Hinc corrigendum mendum in Josepho de bello Judaico lib. 1. cap. 1. Milites de superiori civitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Lege Acra.*

חקר *Investigatio, Scrutatio, Examen: חקור דינים Investigatio judiciorum. Sic in titulo Tractatum Talmudicorum vocantur Concordantiæ marginales Talmudicæ, quæ generalem in quaq; pagina titulum habent חקור דינים & vicissim Concordantiæ Biblicæ, i.e. annotatio locorum biblicorū vocatur חקור דינים. Ultraq; appellatio desumpta est ex Proverb. 6. 23. חקור דינים Scrutatio fundamentorum terræ.*

מחקר Hebr. *Scrutatio*. *Plural*. מחקרי ארץ *Per-scrutationes terræ*, Psal. 95. 4. *Apud Rabbinos*, חכמי המחקר *Sapientes scrutationis*, id est, *Physici*, qui arcana naturæ perscrutantur: Apostolo Paulo *συστηνὸς τῆ αἰῶνος τῆς* *Scrutator sæculi hujus*, 1. ad Cor. 1. 20. Vide illic *Drusium* & in *Observ.* lib. 4. cap. 6. Hieronymus locum illum sic transfert in præfat. lib. 3. *Commentariorum in Epistolam ad Galatas: Ubi sapiens, ubi Grammaticus, ubi causarum naturalium scrutatores?* Kimchi in Radice בהה scribit; ואמרו חכמי המחקר; Et ajunt sapientes scrutatores, id est, *Physici* &c. Vide eundem Psalm. 104. 30. & ibidem *Aben Esram*: Meminerunt in libris scrutationis, i.e. *Physicis*, *Bechaj* fol. 192. col. 4. חכמי *Physici* dissentiunt in tractatione *Animæ*.

\* חריא Vide infra in חרה.

חריא *Siccari, Exsiccari: Vastari, Devastari, quia loca sicca facile fiunt Vasta: Præter.* חרוכה *Vastata est*, Ezech. 26. 2. *Vastata sunt roboratua*, Jerem. 49. 4. *Vastatae sunt civitates villarum*, Judic. 5. 7. *Infinitiv.* *Quæ devastabitur*, Jere. 2. 12. *Futur.* *Et vastabitur & non germinabit*, Jefa. 19. 7. *Et vastabitur domus thesaurorum ejus*, Hoseæ 13. v. 15. *יחרבו יחרבו יחרבו* *Siccabuntur flumina ipsorum*, Jefa. 19. 6. *יחרבו יחרבו* *Vastabuntur*, Ezech. 12. 20. *Aphel.* *אחרב* *Exsiccare, Vastare, Desolare. Præterit.* *אחרבו* *Et civitates ipsarum devastavit*, Ezech. 19. 7. *אחרביה* *אחרבו מלכי אחר* *Exsiccavi mare*, Jefa. 51. 10. *Vastarunt Reges Assyriæ*, 2. Reg. 19. 17. *Particip.* *Et vastantem terram nostram*, Judic. 16. 24. *Futur.* *אחרב* *Defolabo montes*, Jefa. 42. 15. *אחרב* *Exsiccabo mare*, Jefa. 50. 2. & Jerem. 51. 36. *Apud Rabbinos*, כל בית שיש בו *Omnis domus in qua est dissensio, tandem destruetur, vastabitur.* *Talm. Derech erez* cap. 5. *Simile dictum Christi Matthæi 12. 25.* *Lucæ 11. 17.* *Omne regnum partitum adversus se, vastatur: & omnis urbs aut domus partita adversus se ipsam, non stabit.*

חרוב הוא מכלי *Vastatus, Desolatus*: חרוב חרוב *Vasta est absque homine*, Jerem. 33. 10. *אנש* *Et domus sanctuarii hujus vastata est*, Hag. 1. 4. *Fæminin.* *אחרב* *Dabo te civitatem desolatam*, Ezech. 26. 19. *In civitatem desolatam Tzor*, Psalm. 60. 11. *Plurale.* *אחרבו* *Civitates vastæ*, Ezech. 29. 11. *אחרבו* *Quæ fuerunt desolatæ*, Ezech. 36. 38. *Emph.* *אחרבו* v. 35.

לאשתממו *Vastitas, Desolatio*: חרוב חרוב חרוב *In desolationem & vastitatem*, Ezech. 29. 9.

*In vastitatem desolationis*, vers. 10. *למא תהי קרתא הדא חורבא* *Ut quid erit civitas hæc desolatio*, Jerem. 27. 16. *די בחרבא בחרבא יפלו* *Qui sunt in vastitate, gladio cadent*, Ezech. 33. 27. *והות* *ארככו* *Et fuit civitas vestra in desolationem*, Jerem. 44. 22. *Item Aestus, Siccitas*: *ומתיבש* *Et exarescit præ æstu vel siccitate*, Psal. 90. 6. *Plural. emphat.* *על חרבתא דאתיתבא* *Contra vastitates quæ inhabitantur*, Ezech. 38. 2. *ונבני* *Et ædificabimus desolationes, vastitates*, Malach. 1. 4. *כתעלין בחרבתא* *Sicut vulpes in locis vastis*, Ezech. 13. 4. *Constr.* *ויבנון חרבת עלם* *Et ædificabuntur vastitates sæculi*, Jefa. 61. 4. *Cum Aff.* *לנחמא כל* *Vastitates tuæ*, Jefa. 49. 19. *אחרבתא* *Ad consolandum omnes vastitates ejus*, Jefa. 51. 3.

על חורבן בית מקדשא *Idem*: חרבן חורבן *Propter vastationem domus sanctuarii*, Thren. 1. 2. *חוט* *Filium vastationis*, Jefa. 34. 11. *למבני חורבנא* *Ad ædificandam vastationem*, Eccles. 3. 3.

מקום היה בתחום עזה והיו *Idem*: חורבתא *Locus fuit in termino Assæ, quem vocarunt Vastatio domus leproso-rum*, Sanhed. fol. 71. 1.

חרבא חרבא *Ensis, Gladius, Culter, quasi Vastatorius dictus: Sumitur latè ut Hebraicè, & Latinis Ferrum*: *Dando gladium in manus ipsorum*, Exod. 5. 21. *קטלו לפתגם דחרב* *Occiderunt ore gladii*, Genes. 34. 26. *שנו חרבא* *Acies gladii*, Gen. 3. 24. *קטלתא בחרבא* *Occidisti gladio*, 2. Samuel. 12. 9. *כחרב חריפא* *Sicut gladius acutus*, Jefa. 49. 2. *ואמסר יתהון לחרבא* *Et tradam eos gladio*, Jefa. 65. 12. *אחרבא בישא דגלית* *A gladio malo Goliathi*, Psal. 144. 10. *Cum Aff.* *אשלוף חרבי* *Stringam gladium meum*, Jud. 9. 54. *דלמא חרבים חרבד* *Ne eleves gladium tuum super eo, id est, ferrum, quo lapidæ lapides poliunt*, Exod. 30. 25. *לא בחרבד* *Non gladio tuo*, Jos. 24. 12. *אחרבו* *Occidit gladius vester prophetas vestros*, Jerem. 2. 30. *על ירכיה* *Ponite quisque gladium suum ad femur suum*, Exod. 32. 27. *אחרביה שליפא* *Et gladius ejus districtus erat*, Num. 22. 23. *אחרביה* *Visitabit Dominus gladio suo*, Jefa. 27. 1. *Plurale.* *אחרביה* *Gladiis fortium*, Ezech. 32. 12. *Apud Talmudicos,* *אחרבו* *Abscindit eas cù cultro*, Scheviith cap. 8. *Legitur etiam pro Striva, hoc est, ligno quod arator inter arandum manu suâ tenet, & gladio simile est, ut Hebræi explicant, in Kelim* cap. 21. sect. 2. *Et sic videtur quoque exponendum in N.T. Syro: Nemo mittit manum suam ad strivam vomeris, (hoc est, aratri, per synecdochen partis pro toto,) Lucæ 9. 62. quod communiter exponunt, Ad aratrum paris*

*paris boum*: Baal Aruch in פון citat locum ex Megillath Echa, sed versum vel paginam non indicat, כבש יריה על פרנא, qui si integer posset inspicere, forte aliquid lucis afferret Syro interpreti. Culter futurius, Schab. fol. 127. 1.

**חרבונא** *Siccitas*: Citat Aruch etiam ex Deuter. 28. 27. ex Targ. Hierosol. pro Hebr. גרב *Pso- ra, Scabies maligna*. Sed in nostris exemplaribus legitur גרבא. *Plural. חרבונים Siccitates*, Psal. 32. vers. 4.

**חרוב** *Siliqua arbor, apud Talmudicos, & Siliqua fructus. Judæi vocant Germ. St. Johannis brott/ & Boctshom*. In Schab. fol. 33. 2. legitur de quibusdam, quib. cum in Schola metu persecutionis se abscondissent & occultassent, miraculum hoc factum sit, דאיברי להו חרובא ועינא דמיא, quòd creata ipsis fuerit Siliqua arbor (cujus fructibus scil. vescerentur, ut glossator scribit) & fons aquarum. In Bava bathra fol. 68. col. 2. חרוב Arbor siliqua insita. In Maaseroth cap. 1. Siliquæ ex quo punctatæ fuerint, plenè scil. maturæ sunt. In Bemidbar rab. sect. 9. fol. 232. col. 2. אבשלום כחרובים גדולה הוה. Abfalon fuit sicut Siliqua magna; quæ videlicet crassa valdè est, alta, & spissa ramis, ut glossator scribit. *Et mox*: Dixit R. Chanina, cum ascenderem (scil. ex *Babylonia*) huc (scil. *Hierosolymam*) accipi cingulum meum, cingulum filii mei, & agasonis mei, iisque colligatis cinxi קורתא דחרוביתא trabem, id est, stirpem vel truncum Arboris siliquæ terræ Israël, nec tamen suffecerunt: *Ibidem*: מלא ידי דבש Succidi vel Incidi quãdam arborem Siliquam, & perfusa fuit tota manus mea melle. *Videtur ea esse Siliqua, quam Plinius Ceramiam vocat lib. 13. cap. 8.*

**חרבונא** *Charbonah, nomen proprium viri*: Charbona faustæ memoriæ, Medr. Schem. ab initio. Quidam volunt Mardocheum sic fuisse appellatum.

**חרבין** *Cecitates, Scotomata, Gen. 19. 11. in Targ. Hierosol.* Vide חורור in חור.

**חרג** Hebr. *Horrere, Trepidare, Contremiscere*, Et trepidant, id est, cum horrore & trepidatione excurrant ex claustris suis, Psal. 18. v. 46.

**חרגא** *Horror, Trepidatio*: חרנת מותא Horror mortis, Deut. 32. 25. Et intus est horror famis, Thren. 1. 20. Regia habent Occidit.

**חרגא** *Privignus, ein Stieffsohn. Semper cum affixo Pronomine usurpatur*: בני חורגי *Filius privignus meus*, id est, Filius uxoris meæ ex alio conjugio natus. Ita deinceps traducitur ad fratres, soro-

*res, patrem, matrem diversi conjugii*: אחי חורגי *mein Stieffbrüder*: אחותי חורגתי *mein Stieffschwester*: בתי חורגתי *mein Stieffochter*: אמי חורגתי *No-verca mea*: אבי חרגי *Vitricus meus*.

**חרגא** Talm. *Atomus, pulvisculus individuus, qui in radiis solis videtur*: חרגא דיומא לא שמייה *Pulvisculi diei* לא *Nihilum* nomen ejus est, Joma fol. 31. 2. חרגא דיומא מסי *Atomus solis sanat ea*, Nedar. fol. 8. 2. Vocatur autem לא id est, אין *Nihilum*, ex illo Danielis, *Et omnes habitatores בל- Quasi nihilum reputantur*, Dan. 4. 32. ubi glossa R. Saadia; לא, id est, כער, פרוין דקן כער, corpuscula minutissima instar pulveris, quæ videntur in Ortu solis per fenestras intrantis, quæ cum Sole veniunt, & cum eo evanescent, & in nihilum abeunt.

**חרגולא** *Cantharus, locustæ species, Levit. 11. 22. Judæi חרשחrecken interpretantur. Talmud. וצאין Egrediuntur* (mulieres in Sabbatho) cum ovo locustæ medicinæ causâ, Schabb. fol. 67. 1. Appendebant mulieres hæc ova ad aures suas לשיחלא propter dolorem aurium, si scilicet sanie diffuerent, aut alio vitio dolorifico laborarent.

**חרגין** *Oleris species, cujus olim usus in festo Paschatis*, Pesach. fol. 39. 1.

**חרד** Hebr. *Tremere, Contremiscere, Trepidare, Perterreri*: Item *Solicitum, Anxium esse alicujus causâ*: חרד *Trepidus, Solicitus*: חרדה *Trepidatio, Sollicitudo, Anxietas*.

**חרדא** *Gutta*: חרדא דדמא *Gutta sanguinis*, Vajikra rabba sect. 24. Glossa monet, melius legi חרדא.

**חרדל** *Sinapi vel Sinapis, herba & grana ejus*: חרדל מצרי *Sinapis Ægyptiaca*, Kilaim cap. 1. *Cochlear quod sculpsit artifex, eo urit Sinapi, scil. os artificis*, Pesach. fol. 28. 1. Sic opus noxium redit in caput artificis. Simile vide in סון. Amplius, חרדל, & גרניר החרדל *Granum sinapis* apud Hebræos *proverbialiter usurpatur pro Re minima*. Hinc, ubi de cibis vetitis agunt Talmudici, dicunt; Quicumque comedit seorsim animalculum aliquod immundum totum, is vapulat, ואפילו היתה פחותה, licet minus fuerit, quàm granum sinapis, Majem. in Jad, in הלכות מאכלות אסורות cap. 2. Sic in הלכות אסורי ביאה cap. 5. ואפילו ראתה דם טיפה Si viderit duntaxat guttulam sanguinis instar grani sinapis. Sic in More par. 1. cap. 56. opponit inter se Majemon, גלגל הכוכבים, Sphæram stellarum, quæ est בתכלית הגודל extremæ magnitudinis, & גרניר החרדל *Granum sinapis, quod est בתכלית הקטנות extremæ parvitatatis. Communem hanc loquendi consuetudinem imitatus est*

Christus in Evangelio Marc. cap. 4. v. 31. ubi regnum caelorum comparat κόκκον σινάπεως. Sic Luca 17. v. 6. Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως. Quòd verò Matth. 13. v. 31. & Marc. 4. porrò dicit Christus de grano sinapis, ὅταν σπαρήσῃ τῆς γῆς, μικρότερον πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν θρόνῃ τῆς γῆς. Καὶ ὅταν σπαρήσῃ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μέγαν, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους ὥστε θύνασθαι ὑπὸ τῆν σκιάν αὐτῆς πλεονὰ τὰ ἕρπονε κατασκηναῖν; ad illud illustrandum facit, quod in Talmud Hierosolym. Peah cap. 7. (non 2. ut pravè citatum est in notis Tremellii ad Matthaei 13. v. 31.) legimus: מעשה בשיוחן בקלח אחד של חרדל שחיו בו שלשה בדיו ונפשח אחד מהן וסככו סוכת חרדל שחיו בו שלשת קבין של חרדל Fuit olim in Sichin caulis Sinapis, qui tres habuit ramos. Avulsus fuit unus ex illis, & tegebant ex eo turgurium vel umbraculum figulorum (sub quo nempe aestate laborabant) inventiq; sunt in eo tres cabi feminis sinapis. Eadem hæc historia legitur in Talmud Babylonico Tract. Ketubh. fol. III. 2. hoc pacto: מעשה בשיוחן באחד שהניח לו אבנו שלשה כבין חרדל ונפשח אחד מהן ונמצאו בו תשעה ועציו סככו בו סוכת יוצרין ubi dicuntur novem cabi feminis sinapis ex eo collecti esse. Iterum in Talmud Hierosolymitano dicto loco, dicit Rabbi Simeon ben Chalapha, קלח אחד של חרדל היה לי בתוך שלי והייתי עולה בו בעולה בראש החרדל Caulem Sinapis habui in horto meo, in quem ascendi, sicut ascendere quis solet in summitatem ficus. Hæc adducere visum est ex occasione vocis חרדל, ad illustrandum locum Evangelistæ, quamvis fidem historiarum auctoribus suis relinquamus. Plura autem ibi habentur in adductis locis utriusque Talmudis de fertilitate terræ Israël, de mira pinguedine & magnitudine ejus fructuum. Inter alia refertur ibi etiam historia de quodam, qui sevit Satum unum, quod fecit sive protulit fata trecenta. Cum ei diceretur, Deus tibi ubertim benedixit, respondit; Nisi decidisset ros malus (i.e. pruina) super illud, duplo plus protulisset, &c. Confer Matth. 13. 8.

חרדלית *Fossa, Lacina aquæ pluvialis ex alto defluentis*: Lavant in aquis pluvii, Mikvaoth cap. 5. למיטבל בחרדלית של גשמים Ad lavandum in lacunis pluviarum, Chagiga f. 19. 1. Volunt ה esse loco ה, הרדלית. Vide Rambam in Edajoth cap. 5.

חרדון *Testudo, ein Schiltfrott* Lev. II. 29. in Targ. Jonath. pro Hebræo צב Munstero est Bufo. Vide Jalkut fol. 42. col. 2.

חרד Hebr. *Ardere, Exardere, Accendi: Accendi, Exardescere ira.* Hinc Chald. ברשמי בר במצע שלהובין Corpus meum ardet tan-

quam in medio flammaram, Psal. 57. 5. Sic legit Elias in Methurgeman. Regia חרדי Acuitur: Veneta חירד. Utrumque malè. חחר Psal. 70. 6. Vide in אחר. In Pabel, Accendere. Particip. מחרה כחותה Accendit litem, Prov. 26. 21. Ex Aphel, מחרה לביה Accendit, Irritat cor ejus, Prov. 25. 20. Melius per He, מחרה Molestat, ex usu verbi Syro, ut habent Veneta.

Secundò Tal. *Verrere, Everrere, Expurgare, Sordes remove*: ומחריא תנורה Et everrebat fornacem, Chagiga fol. 5. 1. Rabbinicè מכבדה.

עבר חרונה *Aestus iræ, Excandescencia*: ומן חרונה Et de ardore vultus ejus, Proverb. 30. 33. Cum Aff. ושכטא דחרונה Et virga aestus iræ ejus, Prov. 22. 8.

מדעוד חרתא *Lis, Contentio, Rixa*: ממטי ליה Extinguit litem, Hebr. ריב Prov. 15. 18. לחרתא Adducit eum in contentionem, Prov. 18. v. 6.

למחרו ולמצו צימין *Idem: תחרו, תחרות, תחרותא* Ad litem & contentionem jejunatis, Jefa. 58. 4. רכתחרותא מתגברין Eo quòd contentionibus invalescunt, Habac. 1. 3.

חרתא *Litigiosus, Rixosus*, Prov. 16. 28. וידעו וידעו חרונן.

חורית *Titio, Torris, lignum adustum*: חורית נקטא מתחרא Erat illa accipiens, id est, accipiebat titionem, Chagiga fol. 4. 2. Legitur tamen ibi מתארא per א in medio, sed in compendio Talmudico בית יעקוב legitur per ח, & exponitur per אור, quod Hebraice est *Titio*.

חרי *Excrementum, Egestum, Fimus*: חריא דעיו Excrementum caprarum, Taan. fol. 9. 2. חרוטמי דחרי Crocus fimi, id est, crocus in agro stercore ovino stercoreo crescens, ut R. Salom. explicat, Gittin fol. 70. 1. חרי חרי *Excrementa calida in canistro fracto super nares vestras*, Pefach. fol. 110. col. 1. Hoc dicterio utebantur, qui mulieribus veneficis occurrebant, ne eos læderent. Cæterum vocabulum hoc olim pronunciatu fuit obscenum, ut Germanis Dret: unde quod in Bibliis legitur, חריהם לאכול את חריהם Ad comedendum stercore sua, 2. Reg. 18. 27. quod debebat legi חריהם, pro eo legendum substituerunt צאתם, quod vocabulum honestius erat, ut Germanis Raat/Mist/ cuius vocales propterea priori voci adjecerunt, hoc modo חריהם, scribentes pro ea in margine צאתם. Sic Jefa. 63. 12. Unde Regula, כל המקראות, Quæcunque voces scriptæ sunt in Lege turpiter (pronunciatu) legunt eas laudabiliter, id est, honestè, Megilla cap. 4. in fine.

*Nomen avis apud Talmudicos, quæ & חר חוריא appellatur, Cholin fol. 63. 1. Baal Aruch legit בר הדיא בר הדיא.*

*Rami palmæ, Schabbas 125. 2. Incendit ignem ramis teneris, Para cap. 3. Vide etiam infra in חרת.*

*Pungere, Figere, Perfigere, Perforare: Item, Perforando in ordinem Colligere & Compone-*

*re, ut certo numero & ordine cohæreant: גברא טליק Vir quidam ascende-*  
*bat in palmam, & spina perforabat ei testes, Jebham. 57. 2. Citatur in Aruch aliud exem-*  
*plum, Pungit seipsum spinis, ex Gittin fol. 84. 1. sed ibi legitur מבריו, quod*  
*hac significatione usitatus est. Vide illic. Ex*

*altera significatione: וחוריו הרבה מהן בחוט אחד עושין Colligunt multos*  
*ex illis in filum unum, & faciunt quasi torquem, & portant in collo suo. In Vajikra rabba sect. 16.*  
*Ego conjungo, compono verba Legis Mosis cum Prophetis, Glossa, מחנך.*  
*In præfatione libri Akeda idem adducitur, & præterea: אירי דידע למהרוו ולא ידע למקרה Est qui novit colligere, disponere, filo indere*  
*margaritas, sed non novit perforare eas: אנני Ego fui colligens &*  
*etiam fui perforans, Germanicè Anfassen.*

*חרו & femininè חרוה Ordo, Series certarum rerum, ordine & numero collectarum: חרו מרגוליות Series margaritarum in filo collectarum, Ein perlin schmur. Plurale, בחרוים Collum tuum monilibus, scilic. ornamento ex margari-*  
*tis & lapidibus pretiosis ordine collectis & dispositis, ornatum est, Cantic. 1. 10. Hebr. Apud*  
*Grammaticos חרוו est Rhythmus, Oratio rhythmica. Plur. חרוים Rhythmi, Reimen/ Versus, Carmina, Cantica certo numero & ordine composita, & pari numero in fine sibi respondentia.*

*Versificator, Poëta rhythmicus.*

*חרוה Ordo, Series: מחרוהו של דגים Ordines, Vincula piscium, Metzia folio 23. 2. Solebant piscatores captos pisces in vincula aut vimina certo numero colligere, & in urbem deferre vænum.*

*חרה Herba amara species, cujus olim usus fuit in festo Paschatis, Pesachim folio 39. 1. Arabicè vocatur אלקרצינא, ut Majemon & Bartenora observant.*

*Idem, Ibid.*

*Ligo, instrumentum rusticum ad fodendum, acutum, ut amputet radices, ne agriculturam impediunt. Baal Aruch scribit esse idem quod מערר in Bibliis: חרוור שנפנס Ligo ruptus, rupturas ha-*

*bens, dentatus, der scharten hat/ Kelim cap. 13. & 29. Propriè ferrum scindens est, ligoni aut stimulo boum in extremitate ligni inditum. Vide ampliùs infra in חרר.*

*חרט Penitere, Penitentiam agere, Penitentia duci, Resipiscere. Infinit. לוי צבן למחרט Non voluerunt agere pœnitentiam, & se ad eum convertere, Cantic. 5. 4. Fal-*  
*sus ergo Elias, scribens in Tisbi, in Targum non reperiri, sed apud Rabbinos tantùm. Rab-*  
*binis in usu frequenti est in Hithpabel חתחרט vel formâ compositâ.*

*Penitentia, Resipiscencia.*

*Heb. Stylus, Exod. 32. 4. Item Penicillus, Rabb.*

*Rostrum & ungues, Cholin fol. 121. 1. Aruch notat, non tantùm de avibus dici, sed & ad alia animalia transferri. Primum exemplum quod ex Tamid adducit, hodiè pro חוטמו illic legitur נא-  
res ejus. Quærenda ergò erunt alia. In Bava kama fol. 17. 2. exponit R. Salom. vocem מחטטין, per, מנקרין בחרטומיהן. Latinos de variis animalibus usurpare Rostrum, notissimum est. Arabicè כרטום. Adducit etiam Baal Aruch ex Megillat Echa, חרטומא דסנדל, Rostrum calcei. Hoc sensu supra in חטם fuit סנדל של חוטמו.*

*Magus, Genethliacus, in Daniele & Esra. Et Hebraicè Gen. 41. 8. Dan. 1. 10. Kimchi scribit, esse חכמי התולדות Sapientes nativatum. Quidam à חור Foramen deducunt, quòd per foramina musitarent, & incantationes suas efferrent. Plur. חרטמין.*

*Aduri, Amburi, Comburi, Iuuri, Ustulari: Præterit. ונרטי חרד מן נוגבא Et os meum combustum est præ siccitate, Jobi 30. 30. חרוכת אדוטה Adustra est terra, Jes. 9. 18. Hebr. נעתב. Pehil, חרד בנן נורא Quod adustum est in igne, Jer. 6. 29. Sic Hebraicè, לא תחרוד Non aduret, Proverb. 12. 27. Ithpehal Præter. ושמע ראשהו לא Et capillus capitis ipsorum non fuit adustus, Dan. 3. 27. Futurum, ולא יתחרכו בשרבי שמשא Et non adurantur ardoribus Solis, Exod. 12. 37. in Jon. Talmud. גוי דחרד רישא Christianus qui adustus est capite, Avoda sara fol. 38. חרכו קודם Combuserunt ante tempus suum, Pesach. fol. 21. 2. חרד חרד אדוטה crura, Bava metzia fol. 85. 1.*

*Adustio, Combustio, Joma fol. 68. 2.*

*Foramen, Fenestra, Cancelli, Clathri: Ex fenestra, Hebr. מן החלון Jos. 2. v. 15. ונקב חרבה Et perforavit foramen in janua ejus, 2. Reg. 12. 9. Plurale, מן חרבה Pro-*  
*spiciebat per cancellos, Cant. 2. 9. ומן חרבין דירא*

Et ex cancellis habitaculi, Proverb. 7. 6. pro quo in libris aliis est תורקון. *Construct.* דמסתכלין בחרכי. *Qui vident per cancellos capitis tui, Ecclef. 12. 3.* Apud Talmudicos, תגרי חרנא שבירושלים, Mercatores clathrorum, Pesach. fol. 16. 1. hoc est, tabernarii, qui ad clathros vel fenestras tabernarum sedebant & vendebant. Baal Aruch adducit in litera He, & legit הרך.

**חרל** חרול *Urtica, Jobi 30. 7.* Plurale, חרלים, *Chald.* חרלי *Prov. 24. 31.*

**חרם** *In Hiphil Heb.* חחרים *Chald.* אחרים *Anathematizare, Anathemati, Interne-* *ctioni vel Excidio aut perditioni devovere: Consecra-* *re, Devotum vel sacrum facere. Futurum, כל חרמא* *Omnia res devota, quam quis devoverit Domino, Levit. 27. 28.* *Ne anathe-* *matizemini, & tollatis de anathemate, Jos. 6. 18.* id est, ne fiatis anathema, ne vos ipsos devoveatis, & anathema efficiatis, tollendo de anathemate, sive re devota. Kimchi scribit, unum alterum explicare, & esse activum, *Rapere anathema. Ex Ithpabel, כל חרמא דיתחרם* *Omnia res devota, quæ devovebitur, Levit. 27. 28.* Apud Talmudicos; Unde habemus דמחרמינן quod anathemate devovemus? Ex eo quod scriptum est, *מחרם ארו ארו* *Jud. 5. 23.* *Moed katon fol. 16. 1.* *מחרם* *Anathemati devotus; non discit, neque docent eum, non conducitur, neque conducit, Moed katon fol. 15. 1.* *Rabbini usurpant etiam in Kal, ut: In consortium sumpserunt secum Deum, & anathema fecerunt, Pirke R. Eliezer. cap. 38.*

**חרמא** *Anathema, Res devota, ut in locis precedentibus.* Et, *כל חרמא קרש קרשין הוא קרם* *Omne anathema sanctitas sanctitatum, id est, res sanctissima est coram Domino, Levit. 27. 28.* *De Rebus Devotis Deo & usibus sacris, vide Majemon. in parte tertia in חרמין וחרמין cap. 6.* *חרם est duplex* *חרם כהנים* *Res devota sacerdotum, & חרם שמים* *Res devota Dei.* Has licebat redimere argento, quod tamen in usum templi impendendum erat: illas non, &c. *Vide & Talm. Nedar. cap. 2. Erchin cap. 8.*

**חרם** *Excommunicatio, exclusio à cætu sacro, e-* *jectio ex synagoga cum maledictionibus ac diris ex Deut. 28. & aliunde excerptis, apud Rabbinos. Ha-* *bent autem tres Excommunicationis species: prima* *Nidduj, de qua in נרה: altera חרם: tertia שמתא* *de qua in שמת.* *Cherem excommunicatio gravior est quam Nidduj; unde si quis in Nidduj fuerit, & intra 30. dies non det operam ut solvatur, excommunicatur per Cherem, tamquam graviores species. Muchram non docet neque discit cum aliis, solus autem potest studere, ne doctrinæ suæ obliviscatur.*

*non conducit, neque conducitur: nullum commercium nulla consuetudo cum ipso habenda: duntaxat emere potest victualia, Majemon in libro Madda cap. 7.* *Cum tali excommunicato non licet edere nec bibere, Jore dea num. 334. parag. 5.* *Quò fortè respicit Apostolus 1. ad Cor. 5. v. 11. τῶ τοῖς τῶ μὴδὲ συνεδείεν.* *Nam admonitionem illam generalem facit ex occasione incestuosi, quem excommunicare jubet. Cherem non potest fieri nisi in cætu & à cætu decem virorum, Pirke R. Eliezer cap. 38. ubi exempli causâ impia fabula subjungitur de novem fratribus Josephi (Rubene absente) Deum in consortium impii sui Cherem assumentibus. Multa ibidem quoque habentur de vi & efficacia hujus anathematis. Eadem quoque leguntur in Tanchuma fol. 15. col. 4. Cherem potest solvi à tribus etiam vulgaribus, vel etiam ab uno gravi & probato viro, Majemon in loco antea citato. Deinde חרם etiam aliquando sumitur pro Juramento: unde dicunt, חרם היא שבועה Cherem est Juramentum, votum, sub pœna scilicet anathematis factū: Ita sumitur Græcum Καταναθεματισμὸν Matth. 26. v. 47. Se devovere, omnia dira sibi imprecari, quæ scilicet in formula anathematis continentur. Syr. למחרמו. In gratiam antiquitatis studiosorum placet hoc loco proponere Formulam Anathematis Judaici, quam ex antiquo libro Manuscripto Hebræo descripsi: על דעת ארוני הארונים. יהיה בחרם פכפ בשני בתי דינים. בעליונים ובתחתונים. ובחרם קרשיו עליונים. ובחרם שרפים ואופנים. ובחרם כל הקהל גדולים וקטנים. ויהיו עליו מכות גדולות ונאמנים. וחלאים רבים ומשונים. ויהיה ביתו מעון תנים. ויאפל מזלו במעונים. ויהיה לקצף אף וחרונים. ותהיה נבלתו לחיות ופתנים. וישמחו עליו קמים ושוטנים. כספו וזהבו לאחרים נתונים. וכל בניו אל פתחי אויביו יהיו מזומנים. ועל יומו נשמו אחרונים. ויהיה מקולל מפי אריריון ואכתריאל. ומפי סנדלפון והדרניאל. ומפי זאנסיסיאל ופתחיאל. ומפי שרפיאל והגנזאל. ומפי מיכאל וגבריאל. ומפי רפאל ומשרתיאל. ויהיה מוחרם מפי צבצביב. ומפי הכהביב הוא הגדול. ומפי שבקים שמותן של מלך הגדול. ומן צד צורטק חותם הגדול. ויובלע בקרח וכעדתו. בכהלה ובחפזון תצא נשמתו. גערת י תמית אותו. ויחנק כאחיתופל בעצתו. וכצערת גחוי תהויה צרעתו. ולא יהיה תקומה למפלתו. ובקבורת ישראל לא תהיה קבורתו. ולאחרים תנתן אשתו. ועליה יכרעון אחרים במותו. בזה החרם יהיה פכפ וזה יהיה נחלתו. ועלי ועל כל ישראל יפרוש השם שלומו וברכתו. [ואם ירצה להוסיף יאמר אלו הפסוקים והיה כשמעו וכו' לא יאכה וכו' והבדילו י לרעה וכו'] השם ישמור ענייני עמו מכל רע.*

*Ex sententia Domini Dominorum, sit in Anathemate Ploni filius Ploni, in utraque domo judicii, Superiorum scilicet Inferorum, in Anathemate item Sanctorum excelsum, in anathemate Seraphim & Ophanim, in anathemate denique totius Ecclesie maximorum &*

rum & minimorum. Sint super ipsum plaga magna & fideles, morbi magni & horribiles. Domus ejus sit habitaculum draconum: caliginosum fiat sydus ejus in nubibus: sit in indignationem, iram & excandescientiam: cada ver ejus objiciatur feris & serpentibus: latentur super ipso hostes & adversarii: argentum & aurum ipsius dentur aliis: & omnes filii ejus ad ostium inimicorum ipsius sint expositi: super die ejus obstupescant posteri. Sit maledictus ex ore Addirion & Achtaiel, ex ore Sandalphon & Hadraniel, ex ore Anssiel & Patchiel, ex ore Seraphiel & Saganfael, ex ore Michael & Gabriel, ex ore Raphael & Mescharetiel. Sit anathematizatus ex ore Zafzavif, & ex ore Hafhavif, qui est Deus ille magnus, & ex ore septuaginta nominum Regis ter maximi, ex ore denique Tzortak, cancellarii magni. Absorbeatutur sicut Korah & cætus ejus: cum terrore & tremore egrediatur anima ejus: increpatio Domini occidat eum: stranguletur ut Achitophel in consilio suo: sicut lepra Gechasi sit lepra ipsius: neque ulla sit resurrectio ruine ejus: in sepultura Israelis non sit sepultura ejus: Alienis detur uxor ipsius, & super eam prostranto se alii in morte ejus. In hoc Anathemate sit Ploni filius Ploni, & hæc sit hæreditas ipsius. Super me autem & super totum Israëllem expandat Deus pacem & benedictionem suam, Amen. Adduntur etiam versus 18. 19. 20. capitis 29. Deut.

Secundò הרם est Rete, Sagena: כנש ליה בהרמיה Colligit eum in fagenam suam, Hab. 1.15. Apud Talmud. נר נר בהרם ואמר לא נדרתי אלא בהרמו של ים Vovens per anathema (quod הרם dicitur) & postea dicat, Non vovi nisi per rete (quod etiam הרם dicitur) maris, Nedarim fol. 20. 1. in Mischna. Quod in Aruch etiam pro Fossa explicatur, id nihil est. Exemplum adducit ex Erubbin folio 47. ubi non Fossam, sed Sagenam significat.

הרומ Internecio, Bellum, sic dictum, quòd omnia internecioni devo veat: בשעת חירום Tempore belli, internecionis, cui opponitur שלום בשעת Tempore pacis, Bathra fol. 38. 1. Ketubhoth folio 17. 2.

הרם Raptor, Prædo: נודרין להרגין ולהרמין Qui vovent se futuros occisores & prædatores, Nedarim fol. 27. 2. in Mischna.

הרומ Simus, qui nasum habet depressum, juxta Hebr. eos: alii, Curtus membris, veluti loripes, qui unum pedem altero breviorum habet, Lev. 21. 18. Jonathan, דלקי בחוטמיה Qui percussus est naris suis, qui quasi ex percussione depressas habet nares. Vide & Talmud Bechor. cap. 7.

הרמיה Chorma, Horma, nomen proprium loci ab Excidio sive Internecione sic dicti, quòd ibi hostes Israëlitarum fuerint cæsi, Numeror. 21. 3. & 14. 45. Græci ἐρμα. Hinc Drusus in Notis ad Apoca-

lypsin cap. 16. 16. vult esse nomen compositum ἀρμαγεδών, à הרמה Excidium, & נר Turma, Exercitus; unde Chaldaicâ formâ נרהון & contractè ex Dialecto Hierosolymitana נרון, quasi dicas, Excidium exercitus ipsorum. Aliter vide Tremellium hîc.

הורמן Serpens. Usurpatur in Targum pro omnibus vocibus Hebræis, quæ Serpentem denotant, ut נחש, נחש, תנין, אפעה, צפע, פתן, נחש, Regulus, Affis, Hæmorrhous, Basiliscus: בחיי הורמן Sicut serpens, basiliscus, Heb. נחש, Gen. 49. 17. הוד הורמנה הרשא Sicut aspis mutus, Hebr. פתן: Psalm. 58. v. 5. Sicut aspis mutus & serpens, Heb. תנין Dracoem, Psal. 91. 13. Plur. ארסא דהורמנין Venenum serpentum, Heb. פתנים, Jobi 20. 14. בחיין הורמנין Sicut serpentes reguli, Hebr. צפעונים Jerem. 8. 17. רישי הורמניה Capita Draconum, Jobi 20. 16. R. Salomon scribit Genes. 49. 17. הורמן est species serpentis, ad cuius morsum nulla est medicina, est צפעוני (Regulus, Basiliscus) Vocatur autem הורמן, propterea quòd omnia faciat הרם hoc est, Excidium, perditionem, quòd omnia quæ morsu suo ledit, perdat & excindat.

הרמיני Armenia: משרית הורמיני Exercitus Armeniae, Jerem. 51. 27. מן הורמיני רבתא Ab Armenia magna, Mich. 7. 12. מן טורי הרמיני De montibus Armeniae, Amos 4. 3. Aruch hæc adducit per He.

\* אחר חרון Vide in אחר.

Herba species, que juxta spinas crescit, Schabbas 110. 2. scribitur in Glossa, sed in textu הרנונא.

הרם Hebr. הרסה Sol, Judic. 8. 13. & 14. 18.

Hinc & Persis Sol dicitur 𐎧𐎡𐎴, teste Plutarcho in vita Artaxerxis. In Pentateucho Persico Tavasii invenio כורשר.

עיר החרם Civitas Solis, Heliopolis, civitas Egypti, non procul ab Alexandria, hodiè dicitur Alcair, Menachoth fol. 110. Vide Jesa. 19. 18. Est & nomen proprium montis, Jud. 1. 35.

Secundò הרם Testa, Vas testaceum & figulinum, Hebraic. הרש. Talmudicis per ס frequens, הרם הרמיני Mensura vasis testacei. שיעור כלי הרם Testa, vas testaceum Hadriani, Avoda Sarah cap. 2. in Mischna: Majemon scribit: Hadrianus Cæsar faciebat certum quodpiam lutum, quod miscebat cum vino per dies aliquot, ac postea faciebat ex eo vas testaceum, sed non coquebat illud (scil. in igne vel fornace.) Hoc ferebat secum (in bellum) & quotiescunque habebat opus vino, injiciebat particulâ ex eo in aquam, quæ liquefiebat, lutum autem submergebatur, & aqua cum vino permixta remanebat, quam bibebat. Hoc artificium in usu erat eo tempore quo

Sicut gladius acutus, Psalm. 57. 5. וחריפין אומלון חריפין, Jos. 5. 2. Et acuti sunt præ lupis vespertinis, Abac. 1. 8. וחריפין אנון ניבוי Et acuti sunt molares ejus, Proverb. 30. 14. Apud Talmudicos etiam est *Acutus, Acris, Acuti* & excellentis ingenii homo, *Ingeniosus, Perspicax*: רב זריז חריף ומקשה Rabh Sira acutè disputans & objiciens sive opponens, Horajoth in fine: חריפין דפומבדיתא Acuti Doctores & disputatores Pumbeditani, Sanhedr. folio 17. 2. Sic in Targ. Jonath. שלח לך נוברין חריפין Mitte tibi viros acutos, ingeniosos, solertes, Numer. 13. 3.

*Acies cultri vel gladii*: Plur. cum Aff. חורפין Sicut gladius qui occidit à duabus aciebus suis, est scil. lingua mala, Levit. 19. 14. Apud Talmud. *Acies, Acumen ingenii*, לפום חורפא שבשתא Propter acumen ingenii stupendum, Bava metzia fol. 96. 2.

Secundo חורפא *Agnus, Agna, Agnellus, Pecus tenella*, quæ mature provenit, & alias anticipat: חורפא חורפא Agnum unum, Jobi 42. 11. Plurale, במאה חורפין Centum agnis, Genes. 33. 19. Hebr. קשיטה, quod R. Salomon cum Talmudicis *Numum* interpretatur; ית שבע חורפין Septem agnas, Gen. 21. 29.

חריפות חריפות *Acies, Acumen*: חריפות חריפות *Acies cultri* כשחריפות נהפך *gladii*: החרב, Quando acies retunditur: חריפות השכל *Acumen ingenii*: *Adolescentia, Juventus*: חריפות חריפות In diebus juventutis vel adolescentiæ meæ, Jobi 29. vers. 4.

חריפתא דנהרא *Acrimonia: Velocitas*: חריפתא דנהרא *Velocitas fluminis, acris & rapidus cursus fluminis*, qui est in medio, ubi naves eunt, Kiddusch. fol. 73. 2.

חריפין *Præcocia, Præmatura, Primi fructus*: חריפין *An præcocia prævalitura sint, an verò serotina*, Eccles. 11. 2. in Venetis. Sic apud Talmudicos חריפין *Primores fruges*, ut triticum, חריפין *Serotinæ*, ut hordeum, Bava metzia fol. 106. 2. Vide אפל.

חורפא *Desponsata*. Apud Talmudicos: חורפא חורפא *Qui dicit, Ecce tu es חורפתי* *Desponsata mea*, ea verè est desponsata: nam sic vocant in Judæa חורפא *Desponsatam*, (voce scilic. communi Hebræâ) חורפא, Kidduschim folio 6. 1. Sic etiam quidam interpretantur, חורפא *Ancillam desponsatam*, Levitic. 19. 20. in Hebræo. Onkelos חורפא *Accepta*, ducta à viro aliquo. Jonathan, חורפא *Desponsata*.

חורפא *Vespertilio*. Ponitur in Targ. Hieros. pro חורפא *Deut. 14. 18.*

quo componebatur Mischna. In eundem sensum scribit & Bartenora. Plur. חרסין *Testæ, Vasa testacea*, Kelim cap. 9.

חרסין *Prurigo, Scabies sicca instar testæ*, Deuteron. 28. 27. Plurale, חרסין, Levitic. 21. 20. in Jon.

מכסין *Pulvis, lutum tenue, Species Calcis*: מכסין *Tegunt calce, aut luto, aut latere*, Cholin fol. 85. i. in Mischna.

חורפא *Pulmentum, vel Intritum certum cujus usus in festo Paschatis*. Scaliger vocat *Embamma, de Emendat. Temp. p. 536. R. Salom. vulgato nomine vocat חורפא* in Pesach. fol. 40. 2. in Misna. Vide & Pesach. fol. 116. 1. Majemon. in Hilchos חורפא cap. 7. 11. ubi scribit: *Charoseth est præceptum ex verbis Scribarum, & est memoriale Cæmenti, quo serviebant in Ægypto. Quomodo autem faciebant illud? Sumebant dactylos aut ficus arefactas, vel uvas passulas & similia, & conculcabant ea, acetoque perfundebant, & condimentis condiebant vel permiscebant instar cæmenti, & sic vespere paschatis mensæ apponebant.*

חורפא *Jesa. 3. 5. in R. Salom. legitur tamquam synonymum cum חורפא Contentio, Concertatio. Legendum per חורפא, quod significat Bellum, ut supra visum.*

חורפא *Squamæ piscium*: חורפא חורפא *Cui non sunt pinnæ & squamæ*, Hebr. חורפא *Levitic. 11. 9. Sic v. 10. 12. in Jon. Vide & Deuteronomi. 14. 10.*

חורפא *Crocus sylvestris. Præcedit eam vox חורפא, que vicina est Græco κάλθα, Caltha, herba floris crocei. Conjunctum, חורפא חורפא Caltha crocata vel lutea, Nidda fol. 51. 2. Okezimi cap. 3.*

חורפא *Hebr. Exprobrare, Probris afficere, Probrio exponere. Hinc in Targ. חורפא חורפא Et probris affecerit cognomen Dei sui, Levitic. 24. 15. in Jon. Ex Pabel Participium, חורפא חורפא Tempore quo probro afficiunt me oppressores mei, Psal. 42. 11.*

חורפא *Chald. Acuerè. Infinit. Pabel, חורפא חורפא Ad acuendum stimulum suum, i. Sam. 13. 20. Sic & v. 21. Particip. חורפא חורפא Cujus sagittæ acutæ sunt, Jesa. 5. 28.*

חורפא *Talm. Anticipare, Antevertere, Prævertere*: חורפא חורפא *Anticipate & offerte, dum adhuc dies est: חורפא חורפא Anticipate & egredimini, Sanhed. fol. 70. 2.*

חורפא *Acutus, Acuta*: חורפא חורפא *Sicut novacula acuta, Psalm. 52. 4. & Jobi 16. 9. Femininum, חורפא חורפא Sicut qui occiditur gladio acuto, Jesa. 7. 20. vide & Jesa. 49. 2.*



חרפופיתא. Sic adducunt hîc pro Confusione. In Gemara legitur ערבוביתא. Vide ערב.

**חרץ** Hebr. *Concidere, Decidere, Excidere, Præcidere, Decernere, Statuere.* Guido scribit, *significare etiam Roborare, &c. Perperam. Petitum autem est ex eo, quod in Hebræo legitur, Tunc movebis te, scil. ad bellum ineundum; id Targum reddit בכון תתקף Tunc fortificabis te, fortiter instrues te ad bellum, 2. Sam. 5. vers. 24.*

חרץ Hebr. *Tribula, sic dicta, quia excutit & excindit frumentum ex arista.*

**חרצא** *Lumbus: תבר חרצא רסנאוהי Confregit lumbum inimicorum suorum, Deuter. 33. 11. Plurale, מחרצין ועד ירכון A' lumbis usque ad femora, Exod. 28. 42. Aff. חרציה אסיר בחרציה Et cinctorium alligatum lumbis ejus, 2. Reg. 1. 4. חרציה חיליה Virtus ejus in lumbis ejus, Jobi 40. 11.*

**חרץ** *Fossa, ut Hebr. Dan. 9. 25. In Targum respondet semel תעלה Aqueductus: ut, חרציה חרציה Fossæ aquarum, Jobi 38. 25. Sic, ועד חרציה מים Et usque ad cisternas aquarum, Jos. 11. 8. Hebr. חרציה חרציה quasi dicas, Combustiones, id est, aquas calidas, thermas. Alii, Ad salinas; nam aquæ falsæ à Sole adustæ sunt. חרץ עמוק Fossa profunda. Plur. חרצין. De nominibus Fossarum scribunt: חרץ rotundam: חרץ longam & angustam: חרץ infra & angustam supra: חרץ angustam infra & latam supra ac spaciosam: חרץ esse quadratam & obtectam, in Bava kama cap. 5. Scribunt alii, significare etiam Seriem seu Lineam, quæ est extra oculum, & tegit oculum, &c. Nuge. Quod Aruch in hanc sententiam ex Gemara citat, חרץ של עין pro eo hodiè legitur חרץ, de quo vide in חרץ.*

**חרצותא** *Timor, Metus: חרצותא דרשיעא חרצותא Timor improbi eveniet ei, Heb. מנורת, Proverb. 10. 24.*

**חרצותא** *Vincula, Nexus, Ligations, Psal. 73. v. 4. Hebr.*

**חרצן** *Nucleus acinorum, Num. 6. 4.*

**חרק** Hebr. *Frendere, Stridere dentibus. Unde, חרקהו Stridor, Frendor.*

Deinde, *Scindere, Incidere, Intersecare. Unde, חרקות Incisa, Secta, interfecta pluribus caesuris: Et si sint cornua ejus incisa sicut cornua capræ, Majem. in אסורות cap. 1. Vide & in Cholin fol. 59. 2. ubi R. Salom. explicat Gallicè Crenès.*

**חרק** *Cæsura, Intersectio, חרקהו Cæsurae ipsarum, Cholin fol. 59. 2.*

**חרק** *Locus: חרקהו Date mihi virum qui hauriat mihi aquam in loco*

meo, id est, qui irriget agros meos meo loco, Gloss. במקומי, Ketubh. fol. 105. 1. עיילת לד איתתא Introduxi tibi uxorem in locum meum, Ketubh. fol. 61. 1. Glossa iterum במקומי. Videtur propriè esse Fissura, Rima, ut בחריקאי sit, In fissuram, rimam meam, id est, locum meum vacuum. Baal Aruch hæc adducit per חר ab initio.

**חרק** *Chirek, punctum vocale apud Grammaticos, valens I, sic dictum, quod ejus sonus similis est stridori januæ, vel frendori dentium.*

**חרק** *Sic adducitur in Aruch. Vide חרקהו.*

**חרר** *Ardere, Exardere, Aduri, Exuri, Ustulari, Arescere, Exarescere, Exsiccare præ ardore. Præ. חר חר Et medium ejus exaruit, Ezech. 15. 4. חר חר Cum ignis consumpserit illud & exaruerit, ibid. v. 5. Participium חר חר Sicut chytropodes adusti, Psal. 102. 4. חר חר Anima mea ardet, Ps. 57. 5. Futurum, חר חר Cum exarserit paululum ira ejus, Psal. 2. 12. In Pabel Accendere, & geminatur prima radicalis. Infinitivus, חר חר Ad accendendum litem, Proverb. 26. 21. Apud Talmud. חר חר Ex quo ignem accenderit, ad fumum scilic. excitandum, & abigendas apes. Alii, Ex quo calefecerit (eas), ad mel scil. auferendum. Okezim cap. 3. חר חר Exsiccatum est guttur meum, Psal. 69. 4.*

**חרר** Hebr. *Siccitates, Sicca loca, Jer. 17. 6.*

**חרר** *Adustio, Inflammatio, Deut. 28. v. 22. de affectu morbi, veluti febris ardentis. Item Adustum, Pars adusta: חר חר Et adustum in pane, pars adusta in torta panis, Tibbul jom cap. 1. Item Rixa, Jurgium, Contentio, sic dicta, quia venit ex fervore sanguinis: חר חר In contentionibus linguæ absconderis, Gittin fol. 67. 2. pro eo quod in Jobo cap. 5. est חר חר In flagello linguæ.*

**חרר** *Hinc in Aruch בית חרר, sed apud Talmudicos legitur חרר. Vide חרר.*

**חרר** *Pro Hebræo Prestigiatore, חרר עינין Prestigator, Hariolus, Deut. 18. 10. 14. in Jon. & Targ. Hier. Elias putat corruptum esse, & legendum חרר Tenentes, Præstringentes oculos. Certè Levitic. 19. 26. legitur חרר עינין, & ו. 10. ante citato loco legitur חרר per חר, quod ad Eliam accedit. Baal Aruch item expresse in חר secundo citat חרר עינין. Lectio per חר חר recta est. Sic enim alibi apud Talmudicos eodem sensu legitur חר חר, אחרות עינים, Sanhed. fol. 67. 2. חר חר autem חר חר sunt synonyma.*

**חרר** *Perforare, Excavare. Talmud. חר חר Foramen quod excavarunt aquæ, scil. in littore, Succa cap. 2. in initio.*

על *Foramen, Cavitas*: חורתא · חורא · חור  
 Super foramen serpentis aspidis, Jefa. 11. 8. ונקב חורא Et perforavit foramen, 2. Reg. 12. v. 10. *Plural.* נפקין מן חוראי Egre-  
 diuntur è foraminibus, cavernis, 1. Sam. 14. v. 11. *Talmud.*  
 חר חורתא לבניינר Perforans foramen ad ædifi-  
 cium, Schabbas fol. 103. 1. על לחרתא Ingressa est  
 foramen, Nedarim folio 50. 2. *Proverbium:*  
 לא עכברא ננב אלא חורא ננב *Non mus, sed foramen*  
*furatur, sive fur est, nempe recipiendo furtum*  
*muris, juxta illud Germanorum, Were kein hä-*  
*ler / so were auch kein stäter. E' contrario, אי לא*  
*עכברא חורא מנא ליה Si non esset mus, foramini unde*  
*furtum esset? Erach. 30. 1. חורי הנמלים Foramina*  
*formicarum, in quibus scil. colligunt frumen-*  
*tum, Peah cap. 4.*

*Idem*: חריר או עוקצה *Acus cui-*  
*jus ablatum est foramen, aut acumen, sive acies,*  
 Kelim cap. 13. פתחו לי פתח אחר של תשובה כחרירי *Aperite mihi ostiolum unum pœni-*  
*tentiæ instar foraminis acis, Medrasch Can-*  
*tic. 5.*

*Placentare, Placentas parare vel co-*  
*quere, propriè super prunas torrendo. Futur.*  
 תחררנה לעיניהון *Coques placentam illam in ocu-*  
*lis ipsorum, Ezech. 4. 12.*

*Placenta tosta super primas. Baal A-*  
*ruch scribit: Faciunt חור foramen vel cavitatem in*  
*terra, & calefaciunt eam igni, coquuntq; in ea panem,*  
*qui vocatur חור a חור seu cavitate illa, in qua co-*  
*ctus est. Constr. חרר דלחם שעורין Placenta panis*  
*hordeacei, Hebr. צליל Tostum, Judic. 7. v. 13.*  
 ענת שערים *pro Hebræo* *Ezech. 4. 12. pro* *Hebræo*  
 חררא זערא *Placenta parva, Heb. ענה 1. Reg. 17.*  
 חררא מעפפא *Placenta prunis-cocta, 1. Reg.*  
 חררין וחורין *Coquunt*  
 חררין שאופין על הנחלים *Charerim sunt pla-*  
*centæ quas coquunt super prunas. Idem textus*  
 חררי *pro חרי. Hinc quidam explicant illud, שלשה*  
 חררי *Tres corbes placentarum, Genes. 40. v. 16.*  
 חררות גדולות *Placentæ magnæ. In*  
 חררין פתורין *Placentę fermentatę,*  
 חררת דם *placentam sanguinis, id est, frustum condensatum*  
 חררת ברול *Placenta ferri, id est, massa, lamina lata ferri, Kelim cap. 11.*  
 חררתא *Sententia pro verbialis; עני מהפך בחררה בא אחר ונטלה*  
 חררתא *Pauper vertit placentam, venit alius & aufert*  
 חררתא *eam ab ipso, Kiddusch. fol. 59. 1. Sic divites pau-*  
*periorum laboribus & sudoribus sæpè gratis*  
 חררתא *fruuntur. Vide locum.*

*Liberare, Liberum efficere, Li-*

*Et libertatem asserere: וחרתיה Et*  
 חרתיה *libertate donavit eam, Gen. 16. 3. in Jon. חרתיה*  
 חרתיה *Libertate donavi ancillam meam, v. 4.*  
 וחרתיה *Et liberam eam faciam, v. 3.*  
 חרתיה *Non enim libertate dona-*  
 חרתיה *ta, libera dimissa est, Levit. 19. 20. Jonathan de-*  
 חרתיה *fectè אתחרת.*

*Libera, fem. חרתא: ut, אמתא וחרתא מתארסא, אמתא וחרתא*  
 חרתיה *Ancilla, sed libertate donata, & despon-*  
 חרתיה *sata viro libero, Lev. 19. 20. in Jon.*

*Liberi, Ingenui: Nobiles: בני חורין אנהנא: Homines liberi sumus, Jefa. 34. 12. בר חורין*  
 חרתיה *Libera, Heb. Exod. 21. v. 5. ונפק בר חורין מסיפמא Qui egressus est liber à*  
 חרתיה *ligatione, Jobi 3. 19. בני חורין Psalm. 88. 6. Apud*  
 חרתיה *Nul-*  
 חרתיה *lus liber sive nobilis dicendus est, nisi is qui se exer-*  
 חרתיה *cet in Lege, Avoth cap. 6. בת חורין, Sic appel-*  
 חרתיה *latur spiritus impurus, qui insidet manibus*  
 חרתיה *hominis ante lotionem illarum, Schabbas fo-*  
 חרתיה *lio 109. 2.*

*Liberi, Emancipati, Manumissi, qui aliàs*  
 חרתיה *etiam vocantur משוחררין, Kiddusch. cap. 4. in*  
 חרתיה *principi.*

*Libertas: חרותא לא אתהיבכת לה חרותא*  
 חרתיה *Libertas non est data ei, Levit. 19. 20. לא קרו*  
 חרתיה *Non proclamarunt libertatem, Thren. 1.*  
 חרתיה *Eris proclamans libertatem*  
 חרתיה *Ad procla-*  
 חרתיה *mandum libertatem, Jefa. 61. 1. ותקרון חרותא*  
 חרתיה *Et proclamabunt libertatem, Levit. 25. 10. Heb.*  
 חרתיה *At illud, סלין דחירו, Canistra libertatis, Ge-*  
 חרתיה *nes. 40. 16. id est, mundissima, in quibus liberis*  
 חרתיה *& illustribus hominibus, regibus & principi-*  
 חרתיה *bus ministratur cibus: alii, Canistra candoris, id*  
 חרתיה *est, candida, ex decorticatis viminibus facta, à*  
 חרתיה *Candidum:*

*Sic legitur in Ber. rab. sect. 14. in fine,*  
 חרתיה *ut patet ex Medrasch Kohe-*  
 חרתיה *leth cap. 2. 17. & Echa rab. cap. 1. 15.*

*Ch. Fascinare, Incantare. Participium,*  
 חרתיה *Per hæc nos in-*  
 חרתיה *cantamus animas, Hebr. מצרדור Venamur,*  
 חרתיה *Ezech. 13. 20.*

*Incantator, Magus, Præstigiator, Ma-*  
 חרתיה *Conjector & præstigiator,*  
 חרתיה *Deuter. 18. 10. Plurale, חרשין Præsti-*  
 חרתיה *giatores, Ecclef. 11. 4. Emphat. ולחרשין Et præ-*  
 חרתיה *stigiatores, Exod. 7. 11. Cam Aff. מן חרשיכון A*  
 חרתיה *præstigiatoribus vestris, Jerem. 27. 9. Faemin-*  
 חרתיה *חרשא לא תחי Præstigiaticem ne finito vivere,*  
 חרתיה *Poculum male-*  
 חרתיה *ficorum, incantatorium, Metzia fol. 29. 2. Se-*  
 חרתיה *Perita*  
 חרתיה *incan-*

incantationum: בְּחַרְשָׁהּ Veneficiis suis, Nah. 3. v. 5. מְלֵי חַרְשָׁא Verba incantationum, Psal. 53. 6. Propter multitudinem incantationum tuarum, Jes. 47. 9. חַרְשָׁהּ סְנַיִן v. 12. חַרְשָׁד Et maleficia ejus plurima sunt, 2. Reg. 9. 22.

Idem, Exod. 22. v. 17. in Jonathane.

Secundò חַרַשׁ Heb. *Surdum agere, Obsurdescere, Silere, Tacere*: נַחְרַשׁ *Surdus factus est, scil. vitio aliquo.*

*Surdus, Mutus; nam qui natura surdus est, simul est mutus, idem utrumque significat, Exod. 4. 11. חַרְשָׁא Sicut surdus, Pl. 38. v. 14. Plural. כְּלָבִין חַרְשִׁין Canes muti, Jesa. 56. 11. Et sicut furdi, qui tamen aures habebant, Jesa. 43. 8.*

*Surditas*: unde Rabbinì, סִבַּת הַאֵלְמוּת, *Causa infantia sive aλαλίας est surditas.*

*Ventum Orientalem silentem*, Jonæ 4. 8. Vide Talmud Gittin fol. 31. 2.

Tertiò חַרַשׁ Heb. *Arare: metaphoricè Fabricare, Machinari. Apud Talmudic. יש חורש תלם אחר Est qui arat sulcum unum, & reus fit, Maccoth cap. 3.*

*Aratio agri*. חַרְיֵשָׁה *Artifex, Faber. Plurale, חַרְיֵשִׁים, Construct. Fabri corrupti, perditì, perniciosi, Ezech. 21. 31. Heb.*

*Artificium, Fabrefactura*, Exod. 31. 5. *Implicari, Intricari, Condensari more sylvæ, Sylvescere. Participium, שְׂרֻשׁוּהֵי חַרְשִׁין Radices ejus sylvescunt, id est, in modum sylvæ condensantur & implicantur, ut Hebr. וְסָבְכוּ, Jobi 8. 17.*

*Sylvæ, Saltus*: אָבִיִּית לְחַרְשָׁא *Abiit ad sylvam, 1. Sam. 23. 16. חַרְשָׁא Porcus ex sylvæ, Psal. 80. 14. Plurale, לְמַעַרְק בְּחַרְשָׁא Ad fugiendum in sylvas, Jerem. 4. 29. Apud Talm. In sylvæ hic comedit hæctenus? per admirationem vel interrogationem, Schebhuoth fol. 6. 2. Locutio proverbialis, quasi dicas; hic homo videtur in sylvis & apud feras hæctenus educatus, quòd nesciat hoc &c. שִׁירוּ מְרַעֵן בְּחַרְשָׁא Ut pascerent in sylvis, Bava kama folio 81. 1.*

חַרְיֵשֶׁת שֶׁל קְנִיָּם *Idem, apud Rabbinos: Saltus calamorum, Ber. rab. sect. 12. חַרְיֵשֶׁת Et respexi ad sylvam calamorum, Medrasch Kohel. cap. 2. 12.*

*Densitas, Perplexitas ramorum vel sylvæ*: אַחֲרֵי בְּחַרְשׁוֹתַי דְּאֵילָנַי *Detentus in perplexitate arboris, Genes. 22. v. 13. Hebraicè*

Sic legendum in Targ. Jonathanis. *Pecten, Strigilis, Bava metzia folio 113. 1.*

חַרַת Hebr. *Sculpere, Exculpere, Excarare, Incidere. Participium, חַרַת Ezech. 32. v. 16. חַרַתִּי עַל לִיחַ לְבָהוֹן Exsculpta super tabulas cordis ipsorum, Jerem. 17. 1. חַרַתִּי Et stigmata incisa, Levitic. 19. 28. Jonathan sing. רֶשֶׁם חַרַת*

*Talm. Atramentum: חַרְתָּא דְּאוֹשְׁפִי Atramentum futorium, Schabbas fol. 104. v. 2. שַׁחֲוֹר כַּחֲוִית Nigrum instar atramenti, Nidda fol. 19. 1.*

*Ramus palmae, sic dictus, quia succidi & amputari solet, Sutta fol. 32. 1. חַרְוִית שֶׁל דָּקֵל Rami palmarum, Schabb. fol. 125. 2. קְנֵי וְחַרְוִיָּאָתָא Calami & rami palmarum, Pesach. fol. 82. 1.*

*Arefactum & induratum, Scirrosum: Si induratum, arefactum, aut imminutum pulmonem habeat divinitus, recta & licita bestia est, Cholin fol. 54. 1. in Mischna. & fol. 56. 2. in Gemara, ubi dicitur; אִיזוּהוּ חַרְוִיתָּהּ? Quæ bestia dicitur חַרְוִיתָּהּ? Quæ bestia dicitur cujus exaruit pulmo. Glossa, Exaruit, ac proinde durus factus, ut ramus palmae qui dicitur חַרְוִיתָּהּ. Divinitus, veluti si bestia fulgure vel tonitru perterrefacta sit, unde pulmo vitium contraxerit, sic ut induruerit & exaruerit. Hinc natum est Guidonis interpretamentum, pro Speculatione fulgurum. Similiter Munsterus hic erravit, חַרְוִיתָּהּ scribens pro חַרְוִיתָּהּ, quod supra positum pro Libertate. Vide & Kimchium 1. Sam. 22. 5. ad וַיָּבֵא יַעֲרֵךְ חַרַת Et venit in sylvam Cheret.*

חַשָּׁא *Silere, Tacere; Heb. Verbum Chaldaicum non legi.*

*Silentium, Vox silenter & tacitè prolata, Tacitum, Secretum: Susurratio, idem quod חַשָּׁא לְחַשׁ Sagen/ Consecratio magica: חַשִּׁי אֶשְׁמַע Susurrationem audivi, vel, Silenter, Silentio, Secretò, Tacitè, pro חַשִּׁי, ut aliàs dicitur, Job. 4. v. 16. חַשִּׁי לְחַשׁ Vox laudantium in silentio, 1. Reg. 19. 12. Hinc adverbiascit, pro Clam, Tacitè, Secretò. Apud Talmudicos: Duæ cellæ erant in Sanctuario, una לְשַׁכַּת חַשָּׁא Cella secretorum: altera לְשַׁכַּת הַבָּלִים Cella supellectilis. Illa erat, in quam pii, timentes Dei חַשָּׁא clam proficiebant pecunias ad sustentationem pauperum. Hæc, in quam varia vasa dono ponebantur, ad curandam labem Templi. Utilia ad usum templi servabantur, reliqua vendebantur, & pecunia in restaurandam & conservandam domum impendebatur. Singulis mensibus hæc cellæ aperiebantur à certis præfectis, Schekalim*

cap. 5. מעשה חשאי Factum occultum, clandestinum, Joma fol.44.1.

חשה Vide supra in חיש.

חשאי Storea; Matta ad cubandum. Sic adducitur in Aruch ex Schabbas fol.128.1. & explicatur vernaculé סטוריא id est, Storea. Unde jucundus error natus in Munstero, Guidone & Schindlero, quod sit Historia. At aliter nunc legitur in Gemara. Vide Trihæref. Scalig. cap.26.

חשב Cogitare, Excogitare, Putare, Computare, Imputare, Reputare, Supputare, Existimare, Aestimare. Præteritum, די חשב על יהודאן Quas cogitavit contra Judæos, Esth. 8.3. וחשב עליכון Et cogitavit super vos cogitationem, Jerem. 49.30. ולמא חשבתא כהרמ Et quare cogitasti talia, 2.Sam.14.13. חשבית לאוטבא אורחי Cogitavi bonas reddere vias meas, Psalm.119.v.59. חשביתו עליה בישא Cogitarunt contra eam malum, Jerem. 48.2. אתון חשבתון Vos cogitastis contra me malum, Genes.50.20. Participium, ואנא חשב Et quod ego cogito, Jerem. 26.3. וחשב הפכתא Et cogitat perversa, Proverb. 16.30. Plur. אתון חשבין Quid vos cogitatis, Nah.1.9. פביל, חשבין ולא חשבין Contempti, & nihil reputati, Jefa.53.3. ואנחנא חשבין פתישין Et nos reputati sumus contusi, v.4. Infinitivus, למחשב ברעיוניהון Ad cogitandum in cogitationibus suis, Exod.31.4. in Jonathane. Futurum, ותחשבנני לבעל רבבא Et reputas me pro inimico, Jobi 13.24. לא יהשוב עלי Ne imputet mihi, 2.Sam.19.20. לה ותחשבנני לבעל רבבא Et reputavit me inimicum sibi, Jobi 33.v.10. ותחשב על ירמיה מחשבין Et cogitabimus contra Jeremiam cogitationes, Jerem. 18.18. לה תחשבון Ne cogitetis in corde vestro, Zach.7.10. להילוני וחשבונני Pro extraneo reputant me, Jobi 19.15. Pabel, חשב Idem. Præter. חשבית למעבד ליה Quod cogitavi facere ei, Jerem.18.8. Participium, מחשבתא ואנא מחשב Cogitationes quas ego cogito contra vos, Jerem. 29.11. vide & Jerem.18.11. Plurale, דמחשבין למינס Qui cogitant violentiam, Ezech.11.2. Infim. לחשבא מנן Ad supputandum numerum interfectorum, Jefa. 33.18. Futurum, תחשב בלבבך Cogitas in corde tuo, Psalm. 52. 4. לבך יהשב רבבין Cor tuum cogitabit magnalia, Jefa.38.18. וחשב עם זבנה Et supputabit cum emptore suo, Lev.25.50. Ithpabel, לא אתחשב Reputatum est pro bono, Genes.50.20. אתחשבתא Reputatus sum, Psalm.88.5. & 73.22. ליה אתחשבו לי Reputantur ei lapides fundæ, Jobi 41.v.19. Participium, לת מתחשבא Tibi reputatur, Psalm.65.2. יומא חשבין קדמד היד יומא Reputati sunt coram te sicut dies unus, Psalm.90.4. Futurum, ותחשב לזבנא ההוא Imputabitur viro isti, Lev.17.

v. 4. וחשב קדם יי Et reputabitur coram Domino, Psalm.50.14. לנפחא תחשב לה Maledictio reputabitur ipsi, Prov.27.17.

חשב Cogitator, Aestimator, Supputator: Plurale, איבא חשביתא Ubi supputatores? Jefa. 33. vers.18.

חשוב Reputatus, Aestimatus, Existimationis magna vir, Honoratus, apud Rab.

חשובתא חשביתא Aestimatio, Existimatio, Dignitas, Reputatio: איניש איניש בחשביתא Quisque pro existimatione aut dignitate sua, Bathra folio 145.2. אלנא חשביתא הוה Sed dignitas est.

חושבנא חושבן Cogitatio: Ratio, Computus, Supputatio, Summa rationis subductæ, Calculus: חושבן Supputationem omnium sæculorum, Psalm. 87. v.6. חושבן אגד Supputatio mercedis, Eccles.7.27. ארי תקבל ית חושבן בני ישראל Cum susceperis supputationem filiorum Israël, Exod.30.12. סכום חושבן Numerus, summa supputationis, Numer. 26.2. in Jon. וחושבנא עובדא Opus aut cogitatio, Eccles. 9.11. חושבנייה בכתבי חושבנייה In libris rationum suarum, Gen.39.11. Proverb. חושבני עבדין Plur. Supputationes embolismorum, Cant.7.5.

חשבון Idem. Heb. עשה חשבון עמי Ini rationes mecum. Plur. חשבונות Rationes: Computi, Epilogismi astronomici. In Targum vide Eccl.7.28.30. Nota hic, quod Judei scribunt; non licitum quidem esse Christianum defraudare, sed si in computando errorem committat, non indicandum ipsi esse à Judeo, Chasidim pag. 48. num.395. Vide & Majem. חשבונות שעברו חשבונות גולה ואברה in חשבונות חשבונות ושתידון לחיות Rationes præteritæ & futuræ: חושבין חשבונות שאינן צריכין Supputant rationes quæ non sunt necessariæ (scilic. in Sabbatho:) non autem rationes necessarias, Schabbas folio 150.1.2.

חשובתא Supputatio: חשובתא תקופות Supputatio tekupharum.

חשבני חשבני Chasbanai, Hebraic. זמזמים, Deuteronom. 2.v.20. Sic vocarunt Ammonite Gigantes istius temporis. Hebræum notat Sceleratarum cogitationum & machinationum homines. Chaldæum itidem à Cogitando, quasi dicas Reputatos, Aestimatos, Celebres, חשובים. Jonathan זמזמי, quod Hebræo respondet à זמזם.

חשבני Cogitativum; Cogitabile, quod cogitatione tantum concipitur: ענינים מחשבים Res cogitatione conceptæ, Conceptus animi, More lib.1. cap.74.

חשבנא Cogitatio. Vide sup. in princip. radicis. ותחשביתא Et cogitationem ejus, Jer. 49.20. & 50.45. Plural. מחשבין רעון Cogitationes malæ, Ezech.38.

Ezech. 38. 10. Vide & supr. in verbo. *Cum Aff.*  
 לא מהשבתתי מחשבתכון Non sunt cogitationes meę  
 cogitationes vestraę, Jcf. 55. 8. עמקין מחשבתך Profunde  
 sunt cogitationes tue, Ps. 92. 6. כל מחשבתהון Omnes cogitationes  
 ipsorum ad malum, Psal. 56. 6. *Apud Rab.* ראשית המחשבה סוף  
 המעשה *Primum in cogitatione, ultimum est in opere.* *Apud*  
*Talmudicos:* מהשבה טובה מצרפה למעשה *Cogitationem bonam*  
*componit (scil. Deus) cum ipso opere:* Et מהשבה רעה אין קנה  
 מצרפה למעשה *Cogitationem malam non reputat Deus pro opere,*  
 Talm. Kiddusch. fol. 40. 1. Idem legitur in Talm. Hierosol. Peah  
 cap. 1. ubi additur, hoc valere tantum de Israëlitis, cum Christianis  
 fecus esse. Prior sententia convenit cum illo, *Voluntas pro facto*  
*habenda.* In hunc sensum adducit Kimchi Psal. 30. in fine ex  
 Medrasch; מי שחשב לעשות טובה *Qui cogitavit facere bonum,*  
 Deus Opt. Max. adscribit ei ac si fecisset.

**חשד** *Suspiciari, Insimulare, Suspectum habere de facto aut delicto aliquo commisso,* Germ. *Einen etwas zeyhen.*  
*In Targ. Jonath.* הוה זהירין דלא *Estote admoniti, ne quis amicum suum suspectum habeat de delicto aliquo, ne vapulet: Mementote, quid fecerit Dominus Marię, quę suspectum habebat Mosen facti cujusdam, quod non erat in ipso, Deuter. 24. 9. in Jonath. Particip. Ithp. מתהשדא Suspecta, Deut. 21. 3. in Jonath. Rabbinis & Talmudicis verbum usitatissimum:* הוה הושר אותו *Ille suspectum habet ipsum: שחשדוהו מאשת איש Quod insimularunt eum adulterii, Sanhed. fol. 110. 1. אין אדם Non est homo unquam suspectus de re quapiam, quin fecerit eam: & si non fecit totam, fecit ex parte: si non ex parte, cogitavit in corde suo se eam facturum: si non cogitavit, vidit alios eam facientes, & gavisus est, Moed katon fol. 18. 2. Et mox: Dixit R. Jose, שהושרין אותו ברבר ואין בו Sit portio mea cum eo, quem suspectum habent de crimine aliquo, quod non est in ipso.*

**חשדן** *Suspiciax: חשדן, חשדן, חשדן, חשדן.* Talmudici scribunt in Tractatu de Idololatria cap. 2. p. 22. 24. 26. Judęi non debent constituere bestiam in hospitiiis Idololatrarum (id est, Christianorum) מפני שחשדוין על הרביעה *propterea quia suspecti sunt, quod ineant eas. Neque debet relinqui mulier Judęa sola cum ipsis, מפני שחשדוין על שפיכות דמים quia suspecti sunt de effusione sanguinis, id est, de homicidio. En quam ingenuę gens improba de nobis sentiat. Vide & lib. Jore deah num. 153. Ammude golah p. 37. num. 100. Bes Jacob p. 176.*

**חשדן** *Suspicio.*

**חשדן** *Opus, Necessesse habere, Indigere, Necessarium esse. Particip. לא חשדן אנהא Non est necesse nobis, Dan. 3. 16. Glossa, לא צריכון. Quidam, לא חוששין Non sumus solliciti. Femin. Et quę opus sunt, Esr. 6. 9.*

**חשדן** *Utilitas, Esr. 7. 20.*

**חשדן** *Obscurum esse, Obscurari, Tenebrosum esse vel fieri, Tenebrescere, Obtenebrari: Præt. וחשוכת Lux obtenebrescit, Jobi 18. 6. וחשוכו Et obscurata est terra, Exod. 10. 15. וחשוכו עלוהי אפי מלכיה Et obscuratae sunt facies regum, Ezech. 31. 15. Futur. וחשוכו לרשיעא Tenebrosum erit impiis, Jefa. 5. 20. וחשוכו עינא Fuerunt obtenebrati oculi ostri, Thren. 5. 17. Ex Pabel, וחשכונן Et obtenebrarunt eos, Psal. 105. 28. Ex Aphel Particip. וחשדן מקרים ומחשדן Anticipans & obtenebrescens, id est, mane & vesperę accessit, 1 Samuel. 17. 16. וחשדן מלכא Quasi obtenebrans consilium, Jobi 38. 2. Futur. וחשדן לא וחשוכו Tenebrę non obtenebrant a verbo tuo, Psal. 139. 2. Ex Ithp. Futur. וחשכונן וחשוכו וחשוכו Obtenebrantur stellę crepusculi, Jobi 3. 9. וחשכונן וחשוכו וחשוכו Obtenebrantur oculi ipsorum, Psal. 69. 24.*

Deinde est etiam *Contabescere, Sensum perire & obscurari, pro Hebr. עשש: ut, רוגזא עיני, ut, Caligavit, vel, Contabuit præ indignatione oculus meus, Psal. 6. 8. וחשוכו וחשוכו Et membra mea contabuerunt, Psal. 31. 11. Apud Rabbinos: מתלא אמרה: Proverbium dicit, Antequam pinguis contabescit, attenuatus vel tabidus moritur. Sic citat Aruch ex Echa rab. cap. 3. 20. Sed ibi aliter nunc legitur: עביר קמין: נפשיה דקמינא נפקת. Citat Aruch aliam etiam lectionem, עביר קמינא כחיש כחישנא מיית, Sensus ubique idem.*

**חשדן** *Obscuritas, Tenebra: חשדן וחשוכא Obscuritas caliginis, Exod. 10. 22. וחשוכא פריש Et obscuritas diffusa erat, Genes. 1. 2. וחשוכא וחשוכא Novit quod in tenebris est, Dan. 2. 22. וחשוכא וחשוכא Et tenebras vocavit noctem, Genes. 1. 5. וחשוכא וחשוכא Eduxit eos de tenebris, Psal. 107. 14. Plur. וחשוכא וחשוכא In tenebris, Psal. 88. 7.*

**חשדן** *Idem, Psal. 18. 29. וחשדן וחשדן Idem, Psal. 88. vers. 13.*

**חשדן** *Idem: וחשכות עיני Et obtenebrationem oculorum, Heb. וחשכות עיני Et consumptionem oculorum, Deut. 28. 65.*

**חשדן** *per metaphoram Pauper, Tenius, Egenus, q. d. Obscurus, Macilentus, Tabidus: לא לעלמין Exaltans egenum, Psal. 113. 7. וחשדן וחשדן Non in perpetuum oblivioni traditur pauper, Psal. 9. 19. וחשדן וחשדן Quare tu sic*

es attenuatus? Hebr. **חל**, 2. Sam. 13. 14. **מסכנא** Pauperem & egenum, Psal. 82. 4. *Plural.* **חשוכין ומסכנין** Qui fuerunt pauperes & egeni, 1. Sam. 2. 5. **מזוהת חשוכי** Propter clamorem egenorum, Psalm. 12. 6. **ומתנן לחשוכי** Et dona ad egenos, Esth. 9. 22. **אלהן חשוכי עמא דארעא** Nisi pauperes populi terrae, 2. Sam. 24. 14. *Melius punctaretur semper per Chirek in medio: nam Hebraeum חשוך Chaldaice dicitur חשוכי. Fœmin. חשיכתא Paupercula, Jesa. 54. 11. Plural. חשיכות. In Jonathane, חשוכין ובישין. Vide supra in חסד. Apud Talmudicos, חשך תקין נפשו קדים תקין נפשו כי היכי, ולא התרהק* *Affuefacte ut vesperi serò te prepares, & affuefac te ut manè te prepares, ne opus habeas te elongare (ab hominũ conspectu) Tamid. Preceptum morale, de cuius sensu vide Aruch in hac radice. Facies ejus obscura est, id est, nigra, Bechor. cap. 1. in Misna.*

**בחדשכתא** Noctu, vesperè, cum jam vesperà advenit, Talm. *Opponitur ipsi בקדמותא antequam aurora vel dies illucescat, q. d. In prioritate diei, Bava metzia fol. 30. 2.*

**חשך** Cohibere, Subtrahere, Detrahere, Diminuire. *Effertur Chaldaice per ס quoque. Prat. חשך שבתיה סני בריה* Qui cohibet virgam suam, odit filium suum, Prov. 13. 24. **חשך מלוי** Qui cohibet verba sua, Prov. 17. 27.

**בדין חשך** Minutum, Attenuatum, Tenuè: *בדין חשך* Judicio minuto, exiguo, modico, tolerabili, modicè non rigidè. R. Salom. legit **חשך** חסך, Jerem. 10. 24. *Extat etiam hæc locutio cap. 30. 11. & 46. 28.*

**חשל** Debilitare, Infirmare; Quassare, Conterere; *Comprimere, Contundere, contundendo Extendere, Diducere & dilatare, ut plumbium cuprum &c. Participum, מהרק וחשל* Comminuens & debilitans, Dan. 2. 40. vel potius, Quassans. *Rabb. מהשלין ומרדין נחשת* Debilitant & extenuant chalybem, Weich/ lind machen/ cui opponitur מהקין fortificant, härten. *Elias dünnen/ dünn machen/ quetschen. Vide in Kethubh. fol. 77. 1. Hinc nomen חשלתא significationem suam habuit, 1. Petr. 3. 3.*

**Secundò** Cogitare, Excogitare, Moliri, Machinari, quomodo Hebræo **חרט** & **חשב** sæpè in Targum respondet, & in malum plerumq. sumitur. *Præterit. חשיל* Impietatem cogitat, Psal. 36. 5. **חשילתא** Quoniam machinati sunt contra te malum, Psal. 21. 12. *Part. חשילתא רעתא* Cor excogitans cogitationes malas, Prov. 6. 18. *Plural. חשילתא* Qui cogitant malum, Prov. 14. 22. Psal. 41. 8. **חשילין טובי** Qui cogitant bona, Ibid. **חשילין בישתי** Cogitantes malum meum, Psal. 35. 4. *Futur. חשילין* Et machinatio-

nes quas contra me comminiscimini, Job. 21. 27. *Hebr. ותחשלו על חבריכון Iniquè rapitis: Et sinistrè cogitatis contra socios vestros, Jobi 6. v. 27.*

**בשי חשילתא** Talm. *Compressum, Contritum: Testes compressi, Cholin fol. 93. 1.*

**חושלא** Debilitas, Infirmitas. **חושלא** Hordeũ decortcatum: *Hinc citat Baal Aruch ex Joma fol. 79. 1. שעורה לחה שיבולת קרו לה. חושלא בקליפתה חושלא קרו לה. שיבולת: quod verò non amplius est in cortice suo vocant חושלא. In nostris tamen libris hæc ultima verba non extant. In קמאי רירי נגב קבא דחושלא* In conspectu meo furatus est cabum hordei, Sanhed. 27. 1. *Glossa, שעורין קלופין* Hordeum decortcatum: *עירי דאכלי חושלא* Capræ quæ comedunt hordeum decortcatum, Metzia fol. 116. 1. *Bathra 36. 1. רב הונא אפקר חושלי* Raf Huna liberum fecit hordeum decortcatum, Kama f. 30. 2. *עוסן in ערס in* Vide & in ערס.

**נחש** Turbo, Tempestas. *Vide in נחש.*

**חשם** Ignis scintillans, ut Hebr. *Ezech. 1. 4. Variæ sunt Hebræorum de hac voce opinioniones. Vide Lexica Hebraica, & Maje-monem in More, par. 3. c. 3.*

**חשמין** Cardinalis: *Plurale, חשמנים Magnates, Hebr. Psal. 68. 32.*

**חשמונאי** Chasmonæi: *Regnũ domus Chasmonæorum, Cantic. 6. 6. Vide Scalliger. de Emendat. Tempor. p. 410. Constantin. l'Emper. in Middoth fol. 26.*

**חשן** Pectorale, Ornamentum sacrum summi Pontificis, in quo varii lapides pretiosi erant cum Urim & Thummim, Exod. 28. *Hebraicè חשן.*

**חשף** Hebr. Nudare, Denudare: *Haurire, Exhaurire, Depromere. Apud Talmudicos זבן חר חלקה וחספתה ואשכחין: etiam scribitur: Emit agrum quendam, & denudavit eum, hoc est, fodit in eo, fodiendo denudavit eum, & invenit thesaurum denariorum in eo, Talm. Hieros. Bava metzia cap. 2.*

**חשק** Ligare, Alligare, Colligare, Conjungere: *Sternere, Insternere equum vel asinum, quod fit vinculis & ligando. Respondet Hebræo חבש. Particip. על אתנן דחשקין* Super asinas stratas, Judic. 5. 10. *Futur. חשוק לי חמרא* Sternam mihi asinum, 2. Sam. 19. 27. *Talm. חשוק שפתותיך* Comprime labia tua, Tace, neq; præcipitanter loquere, Avoda fara fol. 35. 1.

**חשוקים** Orbes, Fasciæ, Cincturæ, Hebr. *Apud Rabbinos, חשוקי חבית, Orbes vasis, Germanicè Reiffe.*

**חֶשֶׂר** *Cibrare*: אותן כמין כברה: Et (nubes) cribrant (id est, guttatim stillant) eas tanquam cribrum, Ber. rab. fol. 16. 2.

**חֶשֶׂשׁ** *Dolere*: *Anxium, Solicitum, Curiosum esse, Curare, Curam habere. Præteritum,* Et doluit David in corde suo, 1. Samuel. 24. 6. 2. Sam. 24. 10. *Particip.* חֶשֶׂשׁ בְּשֵׁרֵיהֶּם Multi dolet caro stulti, Proverb. 26. 10. *At perfectum est,* חֶשֶׂשׁ בְּרֵמָא דְנַפְשָׁא Qui sollicitus est de sanguine animæ, Prov. 28. 17. id est, qui cogitat de cædibus committendis, aut angitur de cõmissis. *Futur.* חֶשֶׂשׁ אֲרוּם יְחֹשׁ לְבִי Etenim dolore compungetur cor meum, Psal. 73. 21. *Hebraicè* פִּי יִתְחַפֵּץ *Pabel ex forma geminata,* חֶשֶׂשׁ חֶשֶׂשׁ Fovi cum cura & dolore eum in visceribus meis, Numer. 11. 12. in Jonath.

*Talm.* חֶשֶׂשׁ אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ Ille non curat, non habet rationem: חֶשֶׂשׁ אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לֵא Non curamus, non sumus solliciti: Hinc, חֶשׁ בְּרֵאשׁוֹ יַעֲסוֹק בְּתוֹרָה Qui dolet ex capite, studeat in Lege: חֶשׁ בְּפִי Dolet ex detibus: חֶשׁ בְּגוֹרֵנוֹ Dolet in gutture: חֶשׁ בְּעֵינָיו Vice quadam dolebam ex oculis, Succa fol. 26. 1. חֶשֶׂשׁ מִבְּנֵי הָאָדָם Dolorem sensi inde à pilis capitis mei, usque ad ungues pedum, Schab. fol. 140. 1.

*Cura, Sollicitudo,* Ecclef. 2. 25. *Omnis dolor,* sed non dolor capitis, Schab. fol. 11. 1.

**חֶתֶר** *Hebr. Accipere, Capere, propriè, ignem è foco, etsi deinde latius usurpetur. Chald. Particip.* חֶתֶר דְּנִירָא חֶתֶר אַנְתָּ Prunas ignis capistu, Proverb. 25. 22. *Infinit.* חֶתֶר לְמַחְתֵּי נֹר Ad capiendum ignem, Jesa. 30. 14. *Talm.* חֶתֶר בּוֹ אֵת הָאֹר Ad capiendum eo ignem, Schab. fol. 82. 1.

*Thuribulum, quasi Receptaculum dictum,* Levit. 16. 12. *Plural.* חֶתְרֵי תְּהִיבָה Thuribula, Num. 6. 6. חֶתְרֵי תְּהִיבָה Thuribula ærea, Numer. 17. 4. al. 37. *Emph.* חֶתְרֵי תְּהִיבָה טָבָא Et thuribula ex auro bono, 1. Reg. 7. 50. *Cum Aff.* חֶתְרֵי תְּהִיבָה וְנִבְרַח חֶתְרֵיהֶּם Et quisque thuribulum suum, Ezech. 8. 11.

*Acceptio, Prehensio:* חֶתֶר אֹרֶר Acceptio ignis.

**חֶתֶךְ** *Hebr. Scindere, Abscindere, Concidere, Decidere, Excidere, Incidere: unde ex Niphal,* חֶתֶךְ *Decisum, Precisum, Determinatum,* Dan. 9. 24. *Ithpab.* חֶתֶךְ מִלְּכֹוֹתָא Quia juxta edictum oris ejus decisa essent negotia regni, Esth. 4. 5. *Rabbini,* חֶתֶךְ קוֹ חוֹתֶךְ Linea interfecans: חֶתֶךְ חוֹתֶךְ Demonstratio certa, evidens.

*Cæsura, Incisio, Excisio, Interfectio, Segmentum, Pars secta & abscissa, Por-*

*Partes, Portiones;* חֶתֶךְ חֶתֶךְ *Vox intercisã.*

**חֶתֶל** *Felis, Catus. Plural.* חֶתֶלִּין *Feles, Fesã.* 13. 22. & 34. 14. Ose. 9. 6. *Rabbini etiam Catos marinos, Meerfassen/ hoc nomine appellant. Judei vulgò pronunciant חֶתֶל, teste Elia, sed præstat cum Kãmetz efferrì, ut ostendit forma pluralis.* In Bes Jacob fol. 181. col. 2. legitur: Quamobrem Canis agnoscit possessorem suum, חֶתֶל וְחֶתֶל אֵתֵם non agnoscit possessorem suum? Dixit R. Eliezer ipsis: Qui comedit de eo quod mus comedit, obliviscitur doctrinæ suæ, qui ergo comedit murem, annon multò magis?

*Canistrum, vas factum ex ramis sive spatulis palmarum,* Kelim cap. 16. *Plur.* חֶתֶלֹת Schab. fol. 20. 1. Vide & 146. 1. *Deinde in Oketzim cap. 2. aliter usurpatur.* Bartenora explicat חֶתֶל *Crustram vel Putamen.* Rambam legendum censet חֶתֶל, & explicat *Petiolum,* à quo acinus uvæ vel dactylus dependet, quòd ille foramen baccae veluti obsignet & claudat. Vide eos ulterius dicto loco. Baal Aruch quòq; legit חֶתֶל.

**חֶתֶם** *Obsignare, Subsignare, Subscribere: Item Claudere, Concludere, Complere, Absolvere, Finire, quia Obsignatio ultimum literarum opus:* חֶתֶם בְּסֵפֶר דְּרַבְרַבִּי Signatum in libro rerum memorialium, Jobi 14. 17. *Plural.* חֶתֶמִין *Obsignata,* Deut. 32. 34. in Jon. *Futur.* חֶתֶמִין Et obsignabunt, Jeremi. 32. 44. *Hiphil. Hebr.* חֶתֶם בְּשֵׂרֵי חֶתֶם Concluserit, Obthuraverit carnem ejus, Levit. 15. 3. *Ithpabel Præterit.* חֶתֶם וְאֶתְחֶתֶם Scriptum & obsignatum, Esth. 4. 1. *אוֹ דְאֶתְחֶתֶם בְּשֵׂרֵי מֵדִיָּה* Aut quòd conclusa, obthurata sit caro ejus à fluxu ejus, Levit. 15. 3. in Jonath. *Particip.* חֶתֶם וְאֶתְחֶתֶם Et obsignatum sigillo regis, Esth. 3. 12. *בֵּימֵי מִתְחַתְּמִין לְהוֹן* Interdiu obsignata, occlusæ erant ipsis, Job. 24. 16.

*Sigillum: Annulus signatorius:* חֶתֶם הוֹתֵם *Annulo arcto,* Jobi 41. 6. *Apud Talmudicos significat etiam Tessaram tumulariam;* in Schekalim cap. 5. Vide etiam supra in חֶתֶל, in חֶתֶל.

*Subsignatio, Subscriptio; Obsignatio:* חֶתֶם *Obsignatio contractuum,* Bathra cap. ult. in Mischna.

*Obsignatio, Finis, Conclusio, Clausula: Obthuratio.* חֶתֶם חוֹתֵם רָאָה וְטַעַר Subscriptionem ejus vidit & erravit. חֶתֶם פִּי הָאָמָה Obthuratio oris membri, virilis scil. Nidda fol. 22. חֶתֶם חֶתֶם חֶתֶם *Obsignationem circumcisionis,* Cant. 3. 8. חֶתֶם חֶתֶם חֶתֶם *Clausula benedictionum, vel precationum,* Berachoth fol. 63. *Sub templo primo concludebant omnes benedictiones his verbis* עַד עוֹלָם. Sed quia hinc hæretici occasionem sumpse-





mulieres nominibus ab amabilibus & placidis animalibus petita. Vide amplius infra in טוב.

**טבהקי** *Frustra carnis: vel, ut Baal Aruch, Caro affata: Persæ comedunt frustra carnis affatæ absq; pane, Eruvin fol. 29. 2. Fortè est Persicum vocabulum.*

**טבח** *Hebr. Maclare, Jugulare.*

**טבחא** *Maclatio, Jugulatio: היך תורא דאזיל Sicut bos qui abit ad maclationem, Prov. 7. 22.*

**טבחא** *Coquus, Maclator, Lanius, 1. Sam. 9. 23. Et maclabit lanius, Levit. 1. 5. in Jon. Plurale, טבחין, טבחין Coqui: Item Satellites: Dan. 2. 14. Fæm. ולטבחין Et in cõquas, 1. Sam. 8. 13.*

**טבחא** *Lanius. Plural. בית מטבחא Domus laniationum, id est, Macellum, Lev. 1. 5. in Jon. Sic in Talm. בית המטבחא Cholin fol. 51. 2.*

**טביחא** *Maclatio: בית הטביחא Domus maclationis, Betza cap. 3. in Mischna.*

**טבוה** *Nomen venti, Schabbas cap. 18. circa finem.*

**טבל** *Tingere, Intingere, Demergere, Immergere, Intingi, Immergi: Præ. וטבל אצבעיה ברמא Et intinxit digitum suum in sanguinem, Levit. 9. 9. וטבלו ית כתונא Et intinxerunt tunicam, Gen. 37. 31. Partic. פהיל, כהניא טבילא, ורגלי Et pedes sacerdotum (portantium arcam) immerfi fuerunt in extremitate aquarum, Jos. 3. 15. Futurum, ויטבול פהניא Et intinget sacerdos, Levit. 4. 6. ותטבלון ברמא Et intingetis in sanguine, Exod. 12. v. 22.*

Rabbinis usurpatur pro *Lavare se, Abluere aliquid in aqua. Ablutio autè est vel Vasorum, vel hominum. Hominum ablutio fiebat immersione corporis totius in aquas: Vasorum ablutio quoque suas habet certas Leges. Et hic accurati sunt valde Rabbinii, ac minima quæque notant אשר אשר* quæ separationem faciunt in lotionè, ita ut res abluenda ob aliquid ei adhærens non tota abluatur, & ab aqua contingatur. De his agitur in Seder taharoth: מטבילין את חכל מלפני השבת Abluunt omnia ante Sabbathum, Betza fol. 17. 2. in Mischna: לאטבולי Ad lavandum: מטבילין את הכל Immersione abluunt vas, Ibid. fol. sequ. *Ex Pabel, מטבל הוא כדרכו Intingit (panem) juxta consuetudinem suam, scil. in acètum aut intybum, Schab. cap. 14. in Mischna. Perperam alii pro Comedere exponunt. Natum id inde, quòd in Gemara קודם טבול glossa Talmudica exponit per אכילה; nempe concisè lingua Talmudica dicit Ante intinctionem, id est, antequam panem intingat & comedat. Intingit enim ut mox comedat. Sic אחר טבול Post intinctum, i. e. postquam intinxerit & comederit. Hoc sensu sumi-*

tur in Succa fol. 36. 2. ר' חנינה מטביל בה ונפיק בה R. Chanina intingit & comedit eam, & sic satisfecit officio suo. In Pefach. cap. 10. מטביל בחורת Intingit & comedit de lactuca. Bartenora hic scribit; מטביל idem est quod אוכל Comedit. Quia enim omnis illorum comestio erat cum intinctione, idcirco האכילה Comestio vocatur מטבול.

**טבול** *Mersio, Immersio: Intinctum, Lotio, Lavacrum, Baptismus: טבילה בזמנא Lotio tempestitiva: טבילה ביום diurna, quæ die adhuc lucente fit: בר טבילה Filii lotionis, qui propter pollutionem tenentur se in aqua lavare: sic, בת טבילה Mulier quæ tenetur lavacro uti: בית טבילה Domus lavacri, vel Lotionis locus: חייבי טבילות Qui tenentur de lotionè. In Targum, בטבולא חרמא Immersione unâ, Num. 19. 4. קדם טבוליהה Ante ablutionem suam, v. 7. in Jonath. De Baptismo Profelytorum vide in גור in גר.*

**טבל** *Fructus de quo decima nondum data, sed tantum primitiæ. Isti fructus erant spica in areis, ונא in vineis; טבולא in oleis, טבולא dicebantur: Cum essent elaborati in fruges purificatas, in mustum טבולא, tum dicebantur פירות הנגמרים Fructus perfecti, טבולא necesse erat de illis dare primo Thruma תרומה, deinde פירותיו טבולא כאילו אוכל decimas: האוכל פירותיו טבולא כאילו אוכל decimas, est, ac si comederet morticina & discerpta, Jalkut in Leg. fol. 279. 1.*

**טבלא** *Tabula, Mensa: טבולא מרובעת Tabula quadrata, Eruvin cap. 5. Mischna. Plur. טבולאות טבולא aureæ, Berach. fol. 9. Et aliter, טבולא lignæ, Oholoth cap. 15. In Menachoth fol. 35. 1. וזמן שפני טבולא תפילין כל זמן שפני טבולא Tephillin quamdiu facies, id est, superficies tabulæ ipsarum est integra & illæsa, sunt legitima; Glossa עור הבתים Pellis cellularum, quæ est instar tabulæ quadratæ. Secundo Timtabulum, aut Crotalum, Crepitaculum, Organi Musici nomen, in Targum טבולא apud Talmudicos: Cum variis organis Musicis & sono tabulæ, Cantic. 1. 1. ubi interpres Latinus reddit, Tubam corneam: Item, למשמע קול טבולא Ad audiendum sonum tabulæ stultorum, Eccles. 7. 6. Hebr. שיר Cantum. Est qui interpretatus est illud, Vocem mensæ. Malè. Regia habent טבולא Nablium. Talmudicis sæpius usurpatur, ut in illo adagio: כהן כבת שית לקל טבולא רהטא Folia sexaginta, ut filia sex annorum, æquè ad sonum tabule currit, Moed katon fol. 9. 2. Dictum in animum, quæ æquè ut juvenula choreis ac aliis lasciviis juvenilibus delectatur. Quæritur ibi, an anus sponsa æquè ac puella se ornare ad nuptias debeat? Respondetur quòd sic, juxta illud כדאמרי*

quod vulgò dicunt homines, Anus sexagenaria &c. Glossa Talmudica, לקל טבלא פי קשקוש Ad vocem tabulæ, id est, ad crepitum tintinabuli. *Aliàs idem hoc instrumentum dictum fuit ipsis אירוס, cujus usus fuit in convivio & nuptiis.* Unde super illud Mischnæ, בפולמוס של אספסיינוס, גזרו על עטרות התנים ועל האירוס In bello Vespasiani inhibuerunt (Rabbini) corollas sponforum & tabulas, Sota fol. 49. in fine capitis ultimi, & in Gemara Nidda fol. 61. col. 2. scribit Glossa; *Eros idem quod טבלא דהוד פומא Tabula unius oris, nempe המקשקוש זון Tintinabulum sonans, vel sonitum edens.* Glossa nùpera ad Mischnajoth, quæ Venetiis editæ: *Eros אירוס בערבי אל טבל: Arabicè dicitur Al tabal, id est, Tympanum.* In Gemara ad eundem locum: מאי אירוס אר אלעוד: *Quid Eros? respondit R. Eliezer: Tabala unius oris.* Glossa: Tintinabulum unius plectri, quo personabant ad cantica in domibus conviviorum. Alibi, שמע קל טבלא איבעי ליה, *Audivit sonum Tabulæ, & voluit venire,* Bava bathra fol. 145. 2. Iterum: Cum mortuus esset Raf, sancivit Rabbi Isaac ne inferrent ramos myrti & palmarum in domum nuptialem cum tabula, Schab. fol. 110. 1. id est, cum instrumentis Muscis. מאי הרדוולים אמר אבוי טבלא *Quid est hydraulus? respondit Abhaj, Tabula Gorgedana, Erachin fol. 10. 2.* Glossa, אישקליטא *quod vocant vulgò ein Schellen.* In Sanhedrin ubi de magis & incantatoribus agitur; חזי לי ההוא טויע דשקלירי, *Vidi Arabem quendam, qui accepto ense discidit camelum: at mox ubi personuisset ipsi tabulâ, existit in pedes suos, cap. 7. fol. 67. 2.* Glossa קשקש לו *Sonuit ipsi tintinabulo, quod vulgò Schellam dicunt.* Sic Glossator Talmudicus ubiq; per זון exponit, cui consentit Aruch parvum, in quo פועמן Tintinabulum, & קנפנא Campana explicatur. Aliis Organion: aliis Tympanum: aliis Sambuca est ein טאכבוע/ quod minus convenit.

*טבלרין Tabellarius, cujus proprium citò ambulare. Inde; Indigentia tua veniet בנברא טבלרין ut vir tabellarius, id est, citissimè, Prov. 24. 34. in Venetis. R. Salom. במרוצה Cursum.*

**טבס** *Monile, vel Tegumentum ornatus capitis, quod aliàs כבול in Mischna dicitur. Talm. Hierof. Schab. cap. 6.*

**טבע** *Figi, Infigi, Imprimi, Immergi, Demergi, Submergi. Præterit. וטבע אבנא במצחיה Et infixit, impegit lapidem in frontem ejus, Gen. 4. v. 8. in Jonath. טבעו עכמא Demersæ sunt gentes, Psal. 9. 16. וטבע ירמיה בטמא Et immerfus fuit Jere-*

*Et utבעת אבנא בבית עיניהו Jere. 38. 6. infixus est lapis in loco oculorum ejus, id est, in fronte, 1. Sam. 17. 49. Infinit. למטבע בימא Ut submergerentur in mari, Jobi 7. 12. אטבעו אטבעו Submersæ sunt in mari Suph, Exod. 15. 4. Ex Niph. ער לא נטבעו טורי Antequâ montes defixi essent, Prov. 8. 25.*

*Talmudici, טבעה ארביה, Submergatur navis ejus, Basra fol. 153. 1. Formula maledictionis. Aruch legit טבאי.*

Secundò *Petere, Repetere, & sic ט est loco ת, pro טבע: ut, ותהוון תביעין מילכא, Et eritis petentes consilium, Deuter. 28. 29. in Jon. Sic infra inter Nomina.*

*Apud Rabbinos & Talmudicos: שאדם טובע כמה Homo premit multas impresuras signaculo uno, Sanhed. fol. 37. 1. Uno ferro multæ monetæ cuduntur: לא ישנה אדם מוטבע: Ne mutet homo quicquam de moneta quam cuderunt Sapientes, vide Berach. Hierosol. fol. 10. 2. De moneta, id est, precibus, ritibus, statutis, ordinationibus utilibus. Hophal, הוטבע A natura inesse, Naturaliter inditum, impressum esse: האדם מוטבע בחטא Homini naturaliter impressum est peccatum, Kimchi Jesa. 43. 27. Vult peccatum originale homini inesse, quod aliàs Judæi negant. אשר אנחנו מוטבעים בהם Quæ nobis naturaliter sunt impressa, Bechaj fol. 8. 3. שכל Intelligence naturalis, quâ cõsummatur natura rerum materialium sub sphaera lunæ ad perfectionem suam, Reuch. lib. 3. Cab.*

*Natura sic dicta, quod omnibus sit impressa, & quod res naturales corpori animato Imprimat & Infigat: Item Idoles; Constitutio, Temperamentum, Complexio corporis: Item Fama, quomodo טבעי, idem est quod טיבא, de quo infra: הטבע Sapiencia naturalis, Physica: בעלי הטבע vel חכמי הטבע כמו שהתבאר בחכמת הטבע: Physici: Sicut explicatum est in Physicis. Physicam Hebræam scripsit R. Abben Tybbon, quam Latinè convertit Johannes Isaacus, & excusa est Colonia Anno 1555. Extat etiam compendium octo librorum Physicorum Aristotelis, confectum ab Aben resched, quod impressum est Rivæ, Anno 320. זה חזן מן הטבע Id præter naturam est, Supernaturale: מה שאחר הטבע Metaphysica, R. Levi Prov. 1. 8. אודיע טבעך בעולם Divulga- bo naturam tuam in mundo, i. e. famam tuam, Genes. 12. 1. in R. Salom. שטבעה יוצא בהעולם Cujus fama egressa est per totum mundum, Avoda sara- rah cap. 1. בטבע Per naturam, Naturaliter. Plur. טבעי Naturæ animalium.*

*Naturalis: טבעי Locus naturalis: נפש טבעית Corpus naturale: Feminin. טבעי Anima*

Anima rationalis: מיתה טבעית Mors naturalis, Jefa. 25. v.8. in Kimchi. Plurale, טבעיות Naturalia.

טבעיה Submersio: אנשים הנרונים לטבעיה Homines adjudicati ad submersionem.

טבעינא Diluvium, universalis omnium rerum submersio: דרא דטובענא Seculum diluvii, Job. 4.8. Gen. 6.17. in Jonath.

טבעני Locus depressus & humidus, Taan. 10.1.

טבעא Moneta: בסילעא דטיבעא דקודשא In siclo monetæ sacræ, Exod. 30.3. in Jon. Est etiam Moneta certa species, valens dimidium siclum, unde plur. טבעין, Schekalim cap. 2.

טבעי Signatum argentum vel aurum: דינרי זהב Numi aurei signati.

טבעיות Infixio, Impressio: משום טבעיות עינא Propter impressionem oculi, quæ oculum infixi in scriptum, Gittin fol. 27.2.

טבעיון Repetitiones, Exactiones per jus, cum quis de jure repetit, quod sibi debetur: לטיבעוין ניתנו Repetendi jure datae sunt: Bava bathra fol. 145. col. 1. Veluti si quis centum florenos mulieri vel puellæ det in fidem conjugii. Illa moritur, antequam ipse sibi eam copulaverit per nuptias: Tunc ipse repetere potest arrhabonem. Est a טבע per comutationem ט & ת. Adducitur in Aruch, sed neglectum ab aliis.

טבער Annulus, Orbis, Circulus, sic dictus, quod ipsi aliquid infigatur. Plural. טבעות. Apud Talmudicos legitur, ad latus altaris Aquilonare, ubi sancta sanctorum mactabantur, olim fuisse טבעות annulos in pavimento, quibus immittebantur colla animalium & concludebantur, ut tantò facilius mactari possent, vide Joma fol. 62.2. Middoth cap. 3. & Aruch in בלגה & hoc loco: טבעת הבהמה Annulus bestiarum, quibus nempe veluti compedibus constringuntur: טבעות הכלים Annuli vasorum: טבעת קרושין Annulus sponsaliorum, quo sponsus sponsam sibi in conjugii fidem obligat. Deinde apud Talmudicos & Rabbinos ulterius per metaphoram טבעת est Podex, Foramen ani, sic dictum, quod sit rotundum instar annuli: ידי לפי טבעת תיקצץ Manus (imposita) ori podicis, abscindi digna, Schab. fol. 108. col. 2. Manus, scil. antequam manè aqua frigidâ probè abluta fuerit. Sic ibidem scribunt, si manus illota oculos tangat, causam esse cæcitatæ; si aures, surditatis, &c. Idquæ eò scripserunt, ut necessitatem lavandi manus populo persuaderent, unde & ritus lotionis manuum in tantam superstitionem devenit, ut Christus non immeritò Judæos propterea reprehenderit: מזמרים ברוח היוצא מפי טבעת: פללunt mihi spiritu, sive flatu, qui egreditur ex podice, R. Salom. Ezech. 8.17. ubi זכרה

Crepitum ventris exponunt. Dicunt etiam pluraliter טבעין.

טבעא Moneta, sic dicta, quod figurâ Impressam habeat: על ידי דעברי טבעא Per manus cudentium monetam, durch die Münzmeister/ Esth. 3.9. in Targ. sec. In Rabbinica sententiâ fuit antè in Verbo. Metaphoricè, Fama, ut supra טבע: Hinc, ומטבעיה נפק בכל פילכיא Et fama ejus egrediebatur per omnes provincias, id est, מטבעיה, ut habent Regia, Esth. 9.4.

טבר Hebr. טבור Talm. Rabb. Umbilicus.

Metaphoricè Medium, Medius locus, Eminentis pars, ut umbilicus in ventre. Pro loco eminente accipitur Judic. 9.37. Pro medio. Ezech. 38.12. in Hebræo, ubi Kimchi scribit: Terra Israël vocatur Umbilicus, id est, medium terræ, quia est in medio mundi, sicut umbilicus in medio ventris. Talmudici: Quare Sanhedrin appellatur שררד Umbilicus tuus, Cantic. 7.2. שררד ושבח Quia situm est in umbilico mundi, Sanhed. fol. 37.1. Sic Cic. Ver. 6. Qui locus, quod est in media insula situs, Umbilicus Siciliae nominatur. Livius Dec. 4. lib. 7. Aetolos qui umbilicum Græciæ incolerent. Inde Cic. in Pisonem. Aetoliam scribit medio ferè Græciæ gremio contineri. Talm. המכניס ידו למטרה מטיבורו תיקצץ Admovens manum infra umbilicum suum, digna quæ amputetur, Nidda fol. 13.2. Ibidem legitur aliud, quod vide in אמם in אמרה. Sic voluerunt præcavere libidinis causam, ne contactus impudicus libidinosi quid generet.

טבריא Tiberias. Elias scribit, portum maris esse in terra Israël, qui vocatur טבריא Tiberia. Inde in Evangelio: Posthac profectus est Jesus trans mare Galilee דטבריא quod est Tiberiadis, Johan. 6. v. 1. Item, ימא דטבריא Mare Tiberiadis, Joh. 21.1. Hoc Syrum nomen videtur esse Tiberii, in cuius gratiam quidam scribunt eam ab Herode conditam, & Tiberiam vel Tiberiada appellatam. Unde est quod in Bereschith rabba sect. 23. ab initio legitur: קראו בשמותם עלי ארמות. טבריא על שם טבריאוס אלכסנדריא. על שם אלכסנדרוס. אנטיוכיא על שם אנטיוכוס Vocarunt nominibus suis terras, Genes. 49. v. 12. Sic Tiberias vocatur à nomine Tiberii: Alexandria à nomine Alexandri: Antiochia à nomine Antiochi. Talmudici aliam dant Etymologiam, scribentes: Quare vocatur nomen ejus טבריא? Quia sita est in umbilico, id est, medio terræ: Item: Quare vocatum nomen ejus טבריא Tiberias? שטובה ראיתה quod elegans esset aspectus ejus, nempe propter גנות ופרדסים hortos & pomaria, quæ illic fuerunt. Hier. in Ezech. 48. Sexta, Nephthalim in Galilea usq. ad Jordanè, ubi Tiberias, quæ olim appellabatur

*Chimmereth*. Et in Quæstionibus in Genesin circa finem, ad locum Genes. 4.9. Nephtali &c. In Hebræo ita scriptum est: Nephtali ager irriguus, dans eloquia pulchritudinis: signans, quod aquæ calidæ in ipsa nascantur tribu: sive quod super lacum Genesareth & fluento Jordaniis irrigua sit. Hebræi autem volunt propter Tiberiadem, quæ Legis videbatur habere noticiam, agrum irriguum, & eloquia pulchritudinis prophetari. Mentio ejus quoq; in Targum Jonath. Num. 34.8. **מַעְלָד לְטַבְרַיָא**. Et Deut. 3.17. **וְקַרְתָּא** Et urbem Tiberiada quæ est ad mare salis; Et Deuteron. 33.23. **וַיִּמְנָח** Et mare Tiberiadis hæreditabit. In Aruch scribitur, aquas maris sive lacus Tiberiadis laxare alvum; Id notat ad explicationem hujus loci Talmudici: השותה מי טבריה אע"פ שיצאיים Bibens aquas Tiberiadis, etiamsi egrediantur puræ, Machschir in cap. 6. Codice Taharoth fol. 141. Plura qui vult, adeat nostram Tiberiadem, & Drusium in Præt. Johan. 6.

**טיברני** Tiberiensis: Fœmin. טיברניא Mensura Tiberiensis vetus, Talm. Hierosol. Pesach. cap. ult.

**טיבראין** Tiberienses.

**מטבירי** Venatores: ולא מקנניא Esto ex venatoribus, & non ex venatione, sive venatu, Aruch ex Pesikta.

**טבת** Tebbet, nomen mensis decimi, incipiens à novilunio Decembris nostri, Esth. 3.7. in Targ. sec.

**טנ** Aruch ex Medrasch citat hinc טגורת, quod Aquinas scribit esse speciem vestimenti superioris instar chlamydis vel pallii: טגורת אינן חייבין בציציות.

**טגן** Frigere, Torrere in sartagine vel patella: שלקו Elixant & frigunt, Eruvin fol. 28.2.

Illa coquit, deinde frigit, אופרה ואחר כך מטגנה Massa farinacea quam frigunt in melle, R. Salomon Exod. 14.31.

**מטגנא** Elixum שלוק Frixū, cui opponitur מטגן Frixum afferes illud, Levit. 6.14. in Jon. pro Hebræo מרפכת Bullatum: ומקמחא מטגנא Et similia frixa, Levit. 7.2. in Jon. Plural. דגים מטגנים Pisces frixi, gebachen Fisch.

עשה לי מן המשרה מיני טגין Frixio, Fricium: Apparâ mihi de quinque speciebus frixorum, Menach. fol. 104. 2. Glossa, Non fuit מטגן mincha similę cocta in furno: sed mincha sartaginis aut aheni, & vocat טגין illud in quo est oleum: Quantum est à mari ad frigendum piscem Kidduschin fol. 44. 1. Sic volunt proverbiale esse, pro Quamprimum, Scatim, E vestigio, prout nempe homo piscem è mari educens non

diu moratur ad eum torrendum. Alii sumunt pro duobus nominibus propriis, *Quantum distat fama à Tigane*, hoc est, ad distantiam exiguam, prout hæc duo loca vicina erant.

**טיגנא** Ruta, herba: טגנא ברובשא Ruta contusa in melle, Avoda Sara fol. 28. 1. In Aruch citatur פיגן.

**טגריס** Tigris. In Gemara legitur: טגריס אריא Tigris est leo, (sylvæ) Elaj, Cholin fol. 59. 2. De Leone isto fabulosa illic est historia. **עילאי** Elai vel Ullai (ut i referat Kibbutz, at & aliàs) sylvæ nomen est, רבי עילאי, pro רבעילאי qui in Elai, scil. sylvæ. Sic Præpositionem ב separatim cum י usurpari, suo loco dictum est. Munsterus scribit, significare Leonem sylvestrem, qui alioquin Major vocetur. Guido; qui עילאי superior vocatur. Uterq; erravit, nescientes עילאי esse sylvæ celebris nomen in Talmud.

**טדי** Tadde, nomē portæ aquilonaris in monte Templi, quarum quinque fuerunt: duæ versus meridiem, quæ vocabantur חולדה Cholda: una קיפונום versus occidentem: טדי ad septentrionem: ad orientem שער המזרחי Porta orientalis appellabatur. Middoth cap. 1. In Mischnajoth nuperis in octavo legitur per טדי, טדי.

**טהר** Hebr. Mundum, Purum esse. In Pihel, טיהר Mundare, Purificare. In Hithpahel, טיהר Mundare se. Apud Talmudicos, חייב אדם לטהר עצמו כרגל לטהר Tenetur homo seipsum mundare in die festo, Rosch haschana fol. 17. בא לטהר Qui venit ut mundetur, adjutant eum: בא לטמא פותחין לו Qui venit ut polluat se, aperiunt ei, Exemplo dicti, Ezech. 14. 9. in Joma fol. 38. 2. lin. ult. vide Adag. Druf. Decuriâ 1 v.

**טהור** Mundus, Purus: טהר Mundities, Purgatio, Nitor.

**טהר** Medium: הזה על טהרו של מזבח Spargebat (sanguinem) super medium altaris, Joma fol. 58. col. 2. in Mischna, & fol. 59. 1. Gemara ait: Quid est טהר? פלגיה רמזכה Medium altaris. Vide & fol. 15. 1. ומטהר יומך Et à medio dierum tuorum, Jobi 11. 17. על טהרו של שלחן In medio mensæ, Menachoth fol. 97. 1.

**טיהר** Meridies, Medium diei. Derivatū ex Hebræo צהר צהרים & צהר commutatis ט צהר, ut fieri solet: שירותא דטיהרא Convivium meridiei, Prandium, Gen. 43. 15. in Jon. ותיחי ממשש בטיהרא Et palpabis in meridie, Deut. 28. 29. Hinc ט הלוד accipiendum, הו ערקין מזיקי וטלני צפרירי וטיהרי Fuerunt fugientes spiritus noxii & nocturni, matutini & meridiani, Cantic. 4. v. 6. Sic, פרוח טיהרן sicut ventus meridianus, Jerem. 4. 11. Vide & Numer. 6. 24. & Deuteron. 32. 24. in Jonath. ubi scribitur וטיהררי. Apud Rabbinos,

טו Luce meridianâ clarius est: Et, טהר מטהרא דיומא ז  
Lucerna in meridie quid  
prodest? Vide in שרנ .

טהירו עילאה: Splendor lucis: In  
splendore supremo; in Zohar.

מטהרת Aquaticulus in balneo, in quo servantur  
aque frigidae, ut iis corpus abluatur, posteaquam aquis  
calidis lotum est, ut Glossa exponit, in Mikvaoth  
cap.6.

**טוב** Bonum esse: metaphoricè, Hilarem, La-  
tum esse. טביה Benè dixisti, apud Talm.  
Benè, Rectè ais. טיב Benefacere. Unde  
Infinitiv. למטיבא Ad benefaciendum, Exod.23.2.  
in Jon. Ithpabel, נטיב vel טיב Bonum, Meliorem  
feri: unde טדה שנתטיבה, Ager melior redditus,  
Gebesseret/ scil. stercoratione, Scheviith cap.4.  
Alii, שנהרשרת היטב, qui benè aratus est. In Hi-  
phil, הטיב & הטיב Hebr. Benefacere, Meliorem  
vel Melius reddere: item Aptare, Apparare, Pre-  
parare, ex priori statu in meliorem disponere & diri-  
gere: ut, בהטיבו את הנורות, Dum aptaverit ipse  
lucernas, Exod.30.v.7. in Hebræo: In Targum,  
ביום דיוטיב לך In die quo benefaciet tibi Domi-  
nus, Eccles.7.14.

**טוב** Bonus: Hebr. טוב: metaphoricè Ele-  
gans, Præstans: Hilaris, Jucundus, Lætus: Item  
substantivè Bonum, Bonitas, Beneficium: Et ad-  
verbialiter Benè, Egregiè, Valdè: טב רמו ליה E-  
gregiè percusserunt eum, ut in Glossa explica-  
tur, Gittin fol.14.2. בין טב ובין ביש Inter bonum  
& inter malum, Levit.27.12. ארי טב Quòd bona  
effet, Genes.1.v.4. וטב למיכל Et bona ad cibum,  
Genes.2.9. הטב טב ארץ An melior es, Jud.11.25.  
Montem optimum hunc, Deut.3.  
v.25. או ביש בטב Aut malum in bonum, Lev.27.  
v.10. טבא דבהון Optimus inter ipsos, Mich.7.4.  
Plur. טבין גרין צדיקין Duos hædos lactentes bo-  
nos, Genes.27.4. טבין תרין צדיקין Meliores sunt  
duo justì, Eccl.4.9. ימין קדמאין הון טבין Dies prio-  
res fuerunt boni, Eccles.7.11. לטבין Benefa-  
ciat Dominus bonis, Psalm.125. v.4. *Emphat.*  
אתון טבין Vos estis boni, Jesa.5.20. *Fæmininum,*  
טבא ארעא Bona est terra tua, Numeror.24.5.  
אתהשטבא לטבא Reputatum est in bonum, Genes.  
50.24. על כל טבא Pro omni bono, 1.Reg.8.66.  
טבא חוכמתא דאורייתא Bona est sapientia Legis,  
Eccles.7.12. הטיבא היא אם בישא Num bona sit an  
mala, Numer.13.19. *Plur.* פטימן וטבין Pingues &  
bonæ, Gen.41.5. שבליא טבא Spicæ bonæ, Ge-  
nes.41.24. In sententiis Ben Syra: טב וידך מן  
Esto bonus, & manum tuam à bono  
minquam abstrabe: כל דעבר רחמנא לטב Quicquid  
agit Deus, in bonum agit, vel, cedit, Berach.60.2.  
טב לביש לא תעבד ובישא לא מטי לך Bonum malo ne

facias, & malum non eveniet tibi, Vide ביש: טוב  
ארוני לא טוב לי ומרעתו רע לי *A bono Domini mei  
non est mihi benè, & à malo ejus malè mihi est.* Ad-  
ducitur ut commune proverbium, in Medrasch  
Echarabbeti fol.55.4. Aliud: טבא תרי מתלת  
Meliores sunt duo quàm tres; Schabbas fol.152.ו.  
hoc est, Meliores sunt duo pedes juventutis,  
quàm tres pedes senectutis, quando nempe ba-  
culo incidere cogimur.

**טוב** Bonum, Bonitas, Præstantia:  
טובא רעא תיכלון Bonum  
Beatitudo, Felicitas: ית טוב ארעא דמצרים  
Bonitatem terræ Ægypti, Genes.45.18. ונהפנקון  
בטובא דיהב להון Et oblectabunt se in bonitate  
quàm dedit eis Dominus, Jerem.31.12. בטובא דיי  
Bonitatem Domini, Psalm.27.v.13. *Cum Affix.*  
כל טובי Omnem bonitatem meam, Exod.33.19.  
Quàm multa est bonitas tua, Psal.31.  
v.20. טוביהה Bonitas ejus, Jobi 20.21. *Plurale,*  
טובי רבוי Beati, Beatitudines: טובין  
Dominus meus, Heb. 2.Reg.5.3. אהלי  
Bonitates justorum, Beati justì, Hebr. אשרי,  
Beatus ille, Jesa.30.18. טובך Beatum te:  
טוביהון Beati illi. De  
summo hominis bono & malo, vide fusè differentem  
Majemonem in Commentar. in Sanhedrin cap.10. ab  
initio.

טוב apud Talmudicos, præsertim in dialecto Hie-  
rosolymitana, est idem quod רב Multus, Copiosus:  
בקי פריטין טובין Vult nummos plures ha-  
bere, Peah cap.1. in Talm. Hier.

**טובי טובא** Multa, Plurima: Multum, Plurimum,  
אמנא קהינא ביה טובא Certè laboravimus in eo  
plurimum, Psal.18.48. in Masora. הני טובא הוין  
Horum utique plura sunt, Sanhedrin 94.12.  
וכוונתיה טובא Et sic innumera. וכן טובא אין מספר  
Et similia plurima.

**טובי טובא** Bonitas, Bonum, Hilaritas:  
אף אתה בטיבותא Etià tu esto in bonita-  
te, hilaritate, Eccl.7.14. נפשי מטובותא Et  
desistito animam meam bonitate, hilaritate,  
Eccl.4.8. טבנו וקשוט Bonitas & veritas: Item,  
נפשיה בטיבותא תבית Anima ejus in bono requief-  
cet, Psalm.25.13. ליה נחויק טיבותא לנפשין. *Tabn.*  
Non attribuemus hanc bonitatem (virtutem)  
nobis ipsis, Taan. fol.23.2.

**טבאות** Bonitas: Benè, Deuter 9.21. Jon. Hebr.  
Et exquiretis testes benè, diligenter, Deut.17.4. & 13.14. &  
19.18. Onkelos pro eo habet ואות Pulchrè.

**טבאות** Bonitas, Bonum. *Plur.* למעבר טבין  
Ad exercendum bona, benignitates, Exod.34.6.  
מכל טבין Præ omnibus beneficiis, Genes.32.10.  
אדבר טביותך Recordare beneficiorum tuorum,

Psal. 25. 6. דָּרְכָן טְבוּהוֹן Memoria bonorum (id est) benefactorum ipsorum, Hof. 14. 8.

**טוב** Bonum: וְלֹא לְטִיבָה Et non in bonum, Amos 9. 4. וְיִמְרָה טִיבְכוֹן Et quod est bonum vestrum, quid boni, quid lucri inde habetis? Cant. 7. 1. Item Status, Conditio, Proprietas, Affectio, Natura: וַיֵּת טִיבֵיהוֹן תִּיתִי Et statum eorum referes, quam bono rerum statu fruuntur, quam benè se habeant, 1. Sam. 17. 18. Sic apud Rabbinos & Talmudicos: טִיב מִשָּׂא וּמַתָּן Conditio accepti & dati: מַה טִּיבוֹ Quæ conditio ejus? quæ naturâ ejus? Quæ est טִיבָה שֶׁל שְׂבָעַת הַיָּמִים Quæ est conditio vel proprietas ipsorum septem dierum, Sanhed. fol. 108. 2. היסטוריים הזמניים הם נר דלוק ביד Castigationes temporales sunt quasi fax accensa in manu hominis, ut cognoscatur status ejus cum creatore suo, in Baal akeda: מַה טִּיבָן שֶׁל שְׂמוֹת הַלָּלוֹ Quæ est conditio nominum istorum? R. Salom. Genes. 43. 30. quis status, quis sensus, quomodo se habent hæc? Sic 2. Sam. 24. 9. & alibi sæpè: Item Fama, Rumor, Infamia, Hebr. דְּבָרָה ut: וַאֲפִיקוּ טִיב בֵּישׁ Et divulgarent famam malam, Numeror. 13. 33. in Jon. שמעית טִיב בֵּישׁ Audivi famam malam, Psal. 31. 14. וַיִּפְקֹן עָלֶיהָ טִיב בֵּישׁ Et proferant contra eam infamiam, Deuter. 24. 17. וְטִיבְךָ לֹא תִפְסֹד Et famam tuam non pervertat, Prov. 25. 10. Vide & supra in טבב.

**טוב** Melioratio, Aptatio, Accommodatio, Cultura in melius: מְלִיּוֹרָתוֹ מִטִּיבָה של שָׂרָה Melioratio, stercoratio agri.

**טוב** ר' אלעזר Talm. Felix, Beatus: וְטִיבֵינָא vel טִיבֵינָא R. Elieser felicissimus sapientum, Gittin fol. 26. 2. in Glossa. מאושר שבחכמים, Idem in Ketubhoth fol. 40. 1. Nam אשרי in Targum redditur טובאי. Vide Scaligeri, Trihæresion cap. 3.

להחזירן למוטב Bonum, Melius, Optimum: Qui converterent eos in bonum, reducerent ad probitatem: לֹא הֵעֵלָהוּ לְמוֹטֵב Non effecit eum ascendere in melius, non potuit eum ad frugem reducere, non reddidit eum meliorem sive probiorem. מְלִיּוֹרָתוֹ מִטִּיבָה Melius est, ut surgam & abeam: אם ישראל מקבלין את התורה מוטב Si Israëlitaë suscipiunt Legem, benè est; sin minus &c.

**טוב** Bonus, Agathius. Fuit olim nomen proprium familiare, & inde femin. טוביתא Bona, Agatha. Inde in Vajikra rabba sect. 19. טוביתא אמתא Tavitha, ancilla Rabban Gamalielis. Glossa, טוביתא nomen ancillæ fuit לשון טובה. Sic & nomen servi sui fuit טובי à טוב, & sic in virtute bonitatis eum vocavit. Vide etiã supra in טבה.

**טוביה** Tobias, proprium nomen. Hic proverbio locum dedit: טוביה הטמא וְזִגוֹד מִמְּנִיגוֹר Tobias peccavit, & zigod mulctatus est. Zigod Tobiam apud Judicem de delicto commissio detulerat, cujus folius testimonium cum sufficiens non esset, ad flagra tamquam calumniator damnatus est. Cum plagas susciperet, regessit iudici, Tobias peccavit &c. Legitur in Pesachim fol. 113. 2. & in Babylonia id dictum factum. Simile proverbium in terra Israël fuit, שִׁכְחָה נָסִיב וּמַגְבַּאי גֹזֵר, Sichehem (uxorem) duxit, propterea Migbæus fuit circumcissus. Quod peccaverat Sichehem in ducenda filia Jacobi in uxorem, ejus pœnas Migbæus & reliqui cives Sichemitani dederunt. Ob Regum delicta sæpè plectuntur subditi. Leguntur in Tractatu Talmudico Makkoth cap. 3. fol. 11. 1. Vide שכם.

**טובה** Benefactio, הטבה נפלאה: Benefactio, Beneficium maximum: Item Aptatio, חֲטַבַת הַנְּרוֹת Aptatio lucernarum. Ad eam pertinebat mundatio acerrarum, mutatio ellychnii, remotio olei veteris, infusio olei novi, impositio ellychnii novi, Joma fol. 33. 1. Liber Maamadoth folio 32. eum intelligo qui cum Commentariolo nuper prodiit. Sic Verbum pro Aptare sumitur Hebr. Exod. 30. 7.

**טור** Assare: Præterit. טוית בשרא Assavit carnem, Jefa. 44. 16. טוה טוה Assavit assaturam, Jefa. 44. 16. Infinitivus, הב בשרא למטוה, Da carnem ad assandum, 1. Sam. 2. 15. Talm. נטויה כנורא בי נפחא Ad assandum ea &c. Asset illud ad ignem in domo fabri, Gittin folio 69. 2.

**טו** Assatum, Assatura, ut antè in Jesaja. Constructum, טוה נור Assatum igne, Exod. 12. 8. Hebr. צלי.

II. טוה Hebr. Nere, Fila ducere, Exod. 30. v. 25. 26.

**טויה** Filatio, Netio, Nendi actus, Rab. טויה ממוה טויה Heb. Netum, Exod. 35. 25. Sic apud Rabbinos, טויה היריעות Netum cortinarum.

**טויה** Filatio, Netio, פשתן שטוואתו נרה, Pesach. fol. 79. 2.

**טויה** Aranea, à Nendo sic dicta: טויה ארנא Domus araneæ, Jobi 8. 14.

**טון** Cuniculus, Levitic. 11. v. 5. Vide & טפו.

**טון** Pavo. Plur. טוים. Vide infra in טום. טויה Convivium, Compotatio, Collatio, Avoda fara folio 14. 1. Aruch exponit Convivium vulgare, non solenne, ubi quisque suum confert solum.

**טונה** Hebr. Linere, Illinere, Oblinere, Inungere, Incrustare, Inducere parietem calce vel cemento.

*mento. Talm. ונטחיה בתנורא Et illinat eum for-*  
*naci (ut scil. exsicceetur) id est, agglutinet for-*  
*naci, Gittin fol.69.2. הוא צריך להטיח ארץ גנו Ipse*  
*opus habet incrustare tectum suum, Beza f. 9.1.*  
*פניו Illinunt faciem suam oleo : טחין פניהו בשמן*  
*טחורת Facies ejus illitæ, injunctæ sunt, Nidda*  
*fol.24.1.*

*Tectorium, Illinimentum, Incrustatio par-*  
*ietis.*

*תנורא דטחו ביה טחיה : טחיה Illimenta :*  
*Fornax quam illeverunt illinimentis, Pefachim*  
*fol.30.1. קריב ליה תלת סאוי טחיי Exhibuit ipsi tria*  
*fata illinimentorum, Schab. fol.119.1.*

*טוחות Heb. Renes.*

*Secundò Talmudicis, Jaculari, Ejaculari,*  
*Ejicere, Projicere, ex significatione istius affinis*  
*Verbi, במטחוי קשת Quasi jaculantium arcu, Gen.21.*  
*ט.16. De quo vide ibi R Salomonem : לעולם אל יטיח*  
*In æternum non ejaculetur homo verba fursum versus (scilic. contra*  
*Deum:) nam aliquando vir quidam magnus*  
*ejecit verba fursum versus, ואיטלע & claudus ef-*  
*fectus est, Succa fol.53.1. Taanith fol.25.1. Glof.*  
*במה שיטיח כנגד מהרברים, יזרוק : Item, יזרוק,*  
*Juxta verba quæ contra te ejaculat-*  
*ur, R. Levi Proverb.26.4. Hinc in Targum Jo-*  
*nathan. Quòd non jacula-*  
*tus est contra eum verbis, id est, oblocutus est*  
*ei, Genes.15.6. in Jon.*

*Tertiò, Incutere, Impingere, sicut cæmentum in-*  
*jectitur & impingitur parieti. Hinc illud, הטיח*  
*Si araverit & incusserit vel impegerit vomerem in petram, Oholoth*  
*cap.17. Gloffa, הטיח, id est, Incusserit, Im-*  
*pegerit: מטחיה ראשו לכותל Illisit, Incussit caput*  
*ad parietem, Ber. rab. sect.20. Aliter: אחר*  
*Homo quidam fuit שהטיח את אשתו תחת התאנרה*  
*qui jaculatus fuit in uxorem suam sub ficu, scil.*  
*semen, Sanhedrin fol.46.1. Gloffa, הטיח, id est,*  
*בא עליה Iniit eam, rem habuit cum ea publicè,*  
*propter quod lapidatus fuit. Meminit hujus*  
*loci R. Salomon Gen.21.16.*

*ולא סדר, Ejaculatio. Hinc legit Aruch, מטחא*  
*Et non reposuit verba ejaculationis,*  
*Jobi 1.22. quod Regia reddunt, Verba blasphemia,*  
*quibus quasi sagittis læditur Deus. Pro eo in*  
*nostris legitur מטחיי.*

*טוט Sonitus cornu; metonymicè Cornu, cujus usus*  
*olim fuit apud Judeos in cætu sacro, etiamnum*  
*hodie in quibusdam ipsorum festis. Hinc Tötschen*  
*dicunt Judæi Germania, pro, Cornu inflare, Sonitum*  
*cornu edere. Inflabant etiam olim cornu, cum quis*  
*excommunicaretur, & quando excommunicatio sol-*  
*vebatur, reo reconciliato. Inde in Gemara, טוט*

*Cornu ligat, & cornu solvit, Moed*  
*katon fol.16.1.*

*Vide infra.*

*טול unde Heb. in Hiphil, הטייל Facere, Ejicere,*  
*Dejicere, Injicere, Projicere. Pabel, טיל*  
*Abire, Spaciari, Vagari, Ambulare, Deambulare,*  
*Incedere. Præteritum, במדברא, Quant-*  
*do perambulasti desertum, Psal.68.8. לא טיילו בה*  
*Non ambulaverunt per eam, Jobi 28.8. Particip.*  
*מטייל בנותא Ambulantis in horto, Genes.3.8. in*  
*T. H. & Jon. דמטייל בחקלא לקדמותנא Qui spacia-*  
*tur in agro obviam nobis, Genes.24.65. Jon.*  
*ומטיילון ברנליהון Et ibant pedibus suis, non verò*  
*equitabant, Exod.12.37. Jonath. Imperativus,*  
*מטייל בארעא Deambula in terra, Genes.13.17. in*  
*Jon. Plur. וטיילו Et abite, discedite, Genes.42.*  
*v.33. Jon. Futurum, רומא רשמיא וטייל Altitudi-*  
*nem cæli perambulat, Job.22.14. Item Dimit-*  
*tere, Ejicere: וטייל לה מביתיה Ejectiet eam è domo*  
*sua, Deut.24.3. in Jon. Hebr. ושלחה. Ex forma*  
*geminata, שלטל Ejicere, Projicere, Evellere, Tolle-*  
*re: Ferre, Transferre, Portare, Transportare, De-*  
*portare: Movere, Commovere, Agitare. Elias nume-*  
*rat quindecim verba Hebraica, quibus hoc subinde in*  
*Targum respondet, ac præterea plura alia esse scribit.*  
*Præteritum, ואילניא לא טלטילו ואיהון Et arbores*  
*non projecerunt folia sua, Deuter.28.15. in Jon.*  
*vel, וטלטלונ Et ejecit eos Dominus, Deuter.29.28. vide & Nu-*  
*mier.32.13. in Jon. בנטיין ות טלטילו Ejecerunt Bin-*  
*jaminem, Judic.20.43. quod Munsterus pravè*  
*exposuit, Cinxerunt, juxta Hebræum כתרו. Sed*  
*Chaldæa non semper in eodem significato re-*  
*spondent Hebræis. Participium præteritum sive*  
*Pabul aut passivum: מטלטל וגלי Ero, Vagus &*  
*exulans, deportatus & migrans, Gen.4.12. Sic*  
*rectè in Venetis: Regia per Tzere in fine, quæ*  
*est forma Participii præsentis activi. At passi-*  
*va hîc requiritur, quæ in Pathachi desinit. Plur.*  
*ויהון מטלטלון Eruntque vagantes inter populos,*  
*Hof.9.17. מטלטלי עילם Ejecti ex Elam, Hebr.*  
*Expulsi, Jerem.49.36. מטלטלתא Ejecta, Ex-*  
*pulsa, Jerem.30.17. Jesa.51.21. Infinitiv. לטלטל*  
*Transferre, 2.Reg.21.8. Imperativ. מן יתהון מן*  
*Exagita, ejice eos è domibus ipsorum,*  
*Psalmi.59.12. Futurum, וטלטל עליכון Et move-*  
*rem contra vos caput meum, Jobi 16.4. מטלטלך*  
*Tollam te, 2.Sam.15.20. Veneta hîc ferè ha-*  
*bent Tzere sub literis formativis Futuri, quod*  
*pravum est: וטלטלונ Vagari faciam, expellam*  
*eos, Hof.7.v.12. הנון וטלטלון Ipsi vagabuntur,*  
*Psalmi.59.16. וטלטלון רישיהון Movenent capita sua,*  
*Psalmi.109.25. Sic Psalm.22.v.8. וטלטל*  
*Transferrî, Tolli, Vagari, ut faciunt, qui aliunde eje-*  
*cti sunt,*

*Eti sunt, Migrare, Emigrare. Præter.* אַטְלִטְלוּ כְּחָרָא Translati sunt pariter, Hebr. נָדְדוּ Vagantur, Jefa.22.3. אַטְלִטְלוּ מִן פְּלִטְרִיהוּן Ejecti sunt, migrarunt e palatiis suis, Psal. 68. 13. vide & Jobi 28.4. אַתְלִטְלוּ עִירִין בְּמַחֲזוּן Vacillant, Vagantur ebrii in plateis, Thren.4.14. *Particip.* מְטַלְטְלִין שְׁבִילָהּ Particip. Moventur semitæ ejus, Proverb. 5.6. *Infinitiv. cum Futuro,* וְאַטְלִטְלוּ יִטְלְחוּ בְנוֹי Et vagando vagantur filii ejus, Psal. 109. 10. *Imperat.* אַטְלִטְלוּ Vagator, Psalm. 11. 1.

Secundo טוֹל *Hinnire, ex Hebræo צָהָל cui respondet; צ, mutato in ט, ut sæpè. Futurum,* תַטְלוּן Hinnitis quasi potentes, Jerem. 50. 13. תַצְלוּן Regia.

*Apud Rabbinos,* מַטְיִיל עַל שַפְתַּי הַיִם Ambulat ad littus maris, Taanith cap. 3. ab initio: אֲנִי וְאַתָּה Ego & tu ambulabimus in horto Eden, Sanhed. fol. 61. Ejicit aquas, Urinam reddit: *Ex Hophal,* מוֹטֵל *Projectus:* מִי שַמְתּוֹ: Is in cujus conspectu projectus est mortuus ejus (amicus scilic.) id est, coram quo adhuc jacet insepultus, Berach. cap. 3. ab initio. Simili locutione dicitur Matth. 8. v. 14. εἶδε τὴν πενθεράν αὐτοῦ βεβλημένην ἐν τῷ οὐνόθεν *Vidit socrum ejus projectam, id est, jacentem, & febricitantem.* Sic, הֲרִינִי מוֹטֵל כְּאֶבֶן בַּקֶּבֶר, Eccè me projectum, id est, jacentem instar lapidis in sepulchro, Sanh. fol. 91. i.

טוֹל Vide infra in טוֹל.

*Vagatio, Ambulatio, Incessus, Deambulatio,* Job. 29. 15. מתעסק בטוֹל ובשחוק Vacat deambulationibus & lusui; *Deambulatio fit oblectationis causa sæpißimè, unde verbum pro Oblectari, Deliciari, Oblectare se exponunt, & טוֹל Oblectationem.* Sed à propria significatione non est recedendum.

*Ambulator, Job. 29. 15. in תָּא:* Item Otiosus, Spaciator, ein Müßiggänger / qui nullum exercet opificium vel negotiationem: טוֹלִין בכל יום Otiosi singulis diebus, reddent scil. uxori debitum lecti, Ketubh. fol. 61. 2. in Mischna. fol. sequenti in Gemara disputant Talmudici, quid sit טוֹל, sed more suo.

*Migratio, Translatio, Deportatio, Vagatio, Motus, Commotio:* טַלְטוּל רַגְבָּא Deportatione viri, Jefa. 22. 17. Et commotio labiorum meorum inhibita est, Jobi 16. v. 5. טַלְטוּל רִישָׁא Commotionem capitis, Psal. 44. v. 15. *Cum Aff.* בְּיוֹם טַלְטוּלִי In die migrationis meæ, 2. Sam. 22. 19. וּבְטַלְטוּלִי Et in vagatione nostra, Numer. 12. 12. *Jon.* טַלְטוּל *Vagus:* Plurale, טַלְטוּלִין שְׂוִיתָנָא Vagos posuisti nos, Thren. 3. v. 45. *Apud Rabb.* טַלְטוּל הַנֵּר בַּשַּׁבָּת Portatio luminis in Sabbatho: טַלְטוּלִי רַגְבָּא Ejectiones viri graviores sunt, quam

*mulieris, sicut dicitur, Ejicit te ejectione viri, Jefa. 22. v. 17. Ketubhos fol. 28. 1.*

*Gemma, sic dicta, quod longè lateq; transportentur,* Jefa. 3. 21. Author Aruch legit טַלְטוּלִיא quasi dicas, Umbracula, Umbellæ, à טַלְלָא: Regia טַלְטוּלִיא.

*Bona mobilia, Suppellectilia; apud Rabbinos frequentissimum: oppositum ejus,* מְקַרְקְעִים *Bona immobilia, Domus, fundi, & similia.*

טַטְלָא Vide in טוֹל.

**טוֹב** *Obturare, Obstruere, Claudere, Occludere. Præterit.* וְטַמְנוּן פְּלִשְׁתָּא Et obstruxerunt eos Philistæi, Genes. 26. 18. ubi Jonathan geminato Nun, more Syro. *Futurum,* תַטְמוּן Obstruetis lapidibus, 2. Reg. 3. 19. *Talmud.* וְלֹא תַטְמוּן טוֹב *Obtura & non fortifica, Fortifica & non ædifica;* Etenim, כֹּל הָעוֹסֵק בְּבָנִיין מַתְמַסְכֵּן *Quicumque occupatus est ædificando, pauper fit;* Jevam. fol. 63. 1. Nempe principiis obstandum, antequam malum ingravescat. Parvum foramen parietis statim reficiendum, antequam majus factum, majorem fortificationem postulet. Et sic fortificare deinceps præstat, quam totum de novo ædificare. Nam

*Ædificare domos, & pascere corpora multa, Ad paupertatem proximus est aditus.*

*Et וְטַמְנוּן שְׁמָנָא Idem. Præter.* וְטַמְנוּן שְׁמָנָא Et obturavit pinguedo, Jud. 3. 22. וְטַמְנוּן אוֹרְנִיכוֹן Et obturastis aures vestras, Deut. 29. 3. *Particip.* וְטַמְנוּן אֹרְנֵיהֶן Obturat aures suas, Jefa. 3. 15. & 33. 15. *Psalm.* 58. 5. *Participium passivum,* וְטַמְנוּן מְלַמְחוּ עֵינֵיהוֹן Obturati sunt à videndo oculi ipsorum, Jefa. 44. 18. *Infinitiv.* לְטַמְנוּן אָלֶהֶן Et non aures ad obturandum, sed ad audiendum, Deut. 29. 3. in Jon. *Apud Rabbinos,* עֲבָרָה מִטַמְנוּת לְבוֹ שֶׁל אָדָם *Transgressio obstruit cor hominis, ne scilic. ingrediatur in illud cognitio Dei;* Joma cap. 3. in fine. *Ithpabel Præter.* וְטַמְנוּן הָיָה תְרִיב *Obturatus est quasi adipe,* Psal. 119. 70. in Regiis. *Futurum,* וְלֹא יַטְמְנוּן עֵינֵי צְדִיקָא Neq; occludentur oculi justorum, Jefa. 32. 3.

*Obturatus, Occlusus. Sic appellatur à Rabbis, cujus membrum genitale in ventre occlusum & obturatum est, sine indicio an mas vel femina sit.* Rambam parte 2. fol. 3. col. 2. מִי שֶׁיֵּן לוֹ לֹא זְכוּר וְלֹא נְקִיבָה אִשּׁוּם הוּא הַנְּקָרָא טוֹמְטוּם *Quicumque neque habet virilitatem neque femineitatem, sed occlusus est, hic est qui vocatur טוֹמְטוּם.* De hoc apud Talmudicos peculiaris sunt jura, & conjungitur ipsi plerumque Androgynus, qui utriusq; sexus membra habet.

טַמְנוּן *Obturatio, Obstructio.*



טו \* טוּנא טוּן Vide infra in טען .

טוּם Volare, Avolare, Hebr. טוּש quod legitur hoc sensu Jobi 9. 26. Participium, בעופא Sicut avis quæ volat, Jesa. 30. 5. כל עופא רטאים רטאים Omne volatile quod volat alis suis, Genes. 1. 21. in Jon. במרומא טיסא In altum volat, Jobi 39. 18. al. 21. וטיסין לצפרא Et avolant mane, Psalm. 90. 10. Alio sensu: ושונין טיסין Et feles vociferabantur, Esth. 1. v. 2. in secundo Targum. Sunt ibi plura verba quæ avium & animalium vocem propriam exprimunt, unde & de felibus hic similiter explicandum. Nam in proprio suo significato Volandi, felibus tribui nequit. Futurum, אטוס ואטרי Avolarem & habitarem a libi, Psal. 55. 7. כחלמא יטוס Sicut somnium avolabit, Jobi 20. 8.

טיסא Avis, Volatile: ובר נחת טיסא Et cum descenderet volatile, Genes. 15. 11. in Targ. Hieros. Hebr. עיט .

טוּסא Pavo: Est à Græco τὰὸς: טוּסא דדהבא Pavo aureus, Esth. 1. 2. in secundo Targ. Plurale, קופין וטוסין Simiis & pavonibus, 1. Reg. 10. 22. Ezech. 27. 15. Talm. רישא דטוּסא קריבו ליה רישא דטוּסא Apposuerunt ei caput pavonis in lacte, sed non comedit, Schabb. fol. 130. 1. Cholin fol. 116. 1. פסיוני וטוס כלאים זה בורה Phasianus & pavo sunt heterogenea inter se, Bava kama folio 55. In Bereschit rabbah sect. 29. Omnia corruerunt viam suam in generatione diluvii, Canis cum lupo, Gallus cum pavone &c. Et sect. 7. ad עוף כנף למינהו, scribitur, hic est Pavo.

טוּף Excundare, Inundare, Fluere, Effluere, Natate, Supernatate. Est ex Hebræo צוף formatum, primâ literâ z in ט mutata. Præteritum, וטפו על קצא Et natarunt ad finem, id est, tandem submersi sunt, ut est in Versione Latina Schreckenfuchsi, Cantic. 2. 8. Elias legit טפו, quem nos in nostra editione secuti sumus. Vide Commentar. nostrum Chaldaicum. Quod רטפת בירא fluebat, manabat fons, & ascenderunt aquæ in faciem ejus, & fluebat omnibus diebus istis, Gen. 28. 10. in Jon. & T. H. Participium, מן טוּף Quis fluere fecit, vel inundavit inundationi abyssi cisternas aquarum, Hebr. פלג Divisit, Jobi 38. 25. in Venetis. Regia Hebræum retinuerunt: ודלמא תהי טיפא ולא טפא Si forte flueret (fons,) sed non fluebat, Genes. 31. 22. in Jonathane. ולא טאף על אנפי מיא Et non natans super aquam, Deuteron. 21. 1. in Jon. Futurum, וטפון בענא Et effluerunt, exundarunt torcularia, Joel. 2. 24. אפל, דו אטיף מי ופא דסוף Qui fecit ut inūdarent aquæ maris Suph, Heb. הצוף, על דאטפת אטפוד וסוף מטפוד Talmud.

Eo quod fecisti natate (alios) fecerunt & te natate, & tandem qui fecerunt te natate, natabunt & ipsi, Succa fol. 53. 1. Pirke avoth cap. 2. Hillelis hoc dictum est, qui cum videret cranium hominis interfecti in aqua natate, dixit: Quia tu fecisti natate aliorum crania, id est, quod & tu alios antea occidisti & in aquam projecisti, ideò & tibi similiter contigit, & qui te occiderunt, occidentur & ipsi, & in aquam projicientur, ut sicut tu natent. ראכלה מוניני הוּו לה בני מטיפי עינא Quæ comedit pisciculos, ei erunt liberi stillantes oculos habentes, si scilicet tum coeat & concipiat, Ketubh. fol. 60. 2. Sic citat Aruch. In nostris libris legitur מציו. Pibel geminatum, טפטף Fluere, Stillare: וין מטפטף ושוקע Vinum exstillat & absorbetur in terram, Sanhedrin fol. 104. 2. כיון שהכה משה את הסלע נפטפה דם Cum percuteret Moses petram, stillabat sanguinem, Medr. Psalm. 78. ומן השמן המטפטף בשערה שהנר דלק Ad suppeditandum oleum quod stillat tempore lucernæ ardentis, Schab. fol. 44. 1. Hæc omnia affinitatem habent cum vicino verbo נטף Stillare.

Secundò טף Spectavit, Prospexit, Circumspectavit: Hinc, טף לסטרא דא לעילא טף לימינא Respexit ad latus hoc fursum, spectavit ad dextram, Zohar fol. 3. col. 4. וניני מטיפי Vide in או. Hinc fortè legendum, דמטיפא כל קבל בית ושימון Quæ spectat versus Jeschimom; Numer. 21. 21. in T. Hieros. quod legitur דמציטפא.

טוּף Rivi aquarum, Psal. 119. 136. Psal. 36. 10. & per ו in medio, טוּפי דמיא Rivi olei, Jobi 29. 6.

טוּף Talm. Stilla, Gutta: טוּף טוּף Guttatum, Pesach. fol. 111. 2. Vide & Avoda sara fol. 30. 2.

וטתי עיניו כשתי טיפי של זבוב Oculi muscarum: Et duo oculi ejus, sicut duo oculi muscæ, Nidda 25. 1. Glossa, טיפין של זבוב עיני זבוב Tiphin sunt oculi muscæ. Vide etiam in טפא.

Diluvium, Inundatio, Cataclysmus, Gen. 7. in Onkelo. Jonathan ferè semper habet טוּפנא יתיב, de quo suo loco dictum: Dominus in generatione diluvii sedit, permansit, Psal. 29. 10. Apud Talm. מתיבותא Invenit asserem de arca Noah & dixit, Hic est Deus magnus, qui liberavit Noachum ex diluvio, Sanhed. fol. 96. 1.

Vide id in טרף .

טפטף Stillatio.

טוּר Mons altus, Jesa. 30. 25. מעל כל טוּר Ex omnibus montibus, Jer. 16. 16. בשפולי טוּר In radicibus montis, Exod. 19. 17. לריש טוּר In verticem montis,

v. 20. **וּטוֹרָא בְעַר בְּאַשְׁתָּהּ** Et mons ardebat igne, Deuter. 5. 11. **וַנְחִיתוּ מִן טוֹרָא** Et descenderunt de monte, Jos. 2. 23. **וַיְהִיב בְּטוֹרָא** Et habitavit in monte, Gen. 19. 30. **לְטוֹרָא עָרְקוּ** In montem fugerunt, Genes. 14. 10. **מִטוֹרָא דְחֹרֵב** De monte Horeb, Exod. 33. 6. **טוֹר תְּלִנָּא** Mons nivis, Numer. 34. 11. **Plur. אַרְע טוֹרִין** Terra montium, montana, Deut. 11. 11. **עַד סְפִי טוֹרָא** Usq; ad fines montium, Deuter. 32. 22. **רְשִׁלִּיט עַל טוֹרָא** Qui dominatur super montes, 1. Reg. 20. 23. **בֵּינֵי טוֹרָא** Inter montes, Exod. 32. 12. **אַתְר טוֹרָא** Locus montium, Psal. 75. v. 7. **בְּטוֹרָא** In montibus, Jerem. 46. 18. **Constr.** **טוֹרֵי קַרְדוּ** Montes kardu, Genes. 8. 4. **Cum Aff.** **יָרִית טוֹרֵי** Hæreditantem montes meos, Jesa. 65. 8. **טוֹרֵי טוֹרֵי** Montes ejus, Ezech. 35. 8. **Apud Talmud.** **טוֹר תְּלִנָּא** סְחַרְנוּהִי גְלִידִין כְּלִבוּהִי לֹא נִבְחֵן טַחְנוּהִי לֹא טוֹחֲנִין **Mons (factus est) nix, (i.e. caput meum præsenio album, canum est instar nivis:) circuitus ejus (i.e. mystax & barba mea) sunt velut pruina: canes ejus non latrant, (hoc est, vox mea ita submissa est, ut non amplius audiatur,) & molæ (dentes) ejus non amplius molunt, Schabbas folio 152. 1. Ita senex quidam Rabbi respondit Cæsari interroganti, cur non venisset in domum ubi Bajtosæi & Sadducæi disputarunt.**

**טוֹרוֹס** *Taurus mons.* In Jonathane legitur pro Hebræo nomine **הוֹר**, in quo monte Abaron mortuus est. Legitur autem cum epitheto, **טוֹרוֹס אֹמְנוֹס** *Taurus Umanus.* Is fuit in finibus Idumææ. Hinc apud Plinium legitur: **Porte Amanis montis: Taurus mons prima sui parte Imaus dictus &c.** Vide eum lib. 5. cap. 27. Vide & Jonathanem, Numeror. 34. 7. 8. 12. In Targ. Hierosol. est **מְנוֹס**.

**טוֹרָא** *Oleris species,* Pefach. fol. 39. 1. **טוֹש** *Incrustare, Inducere parietem cemento: metaphorice hungere, Illinere. Futurum,* **וּמַשַׁח לֹא תוֹשׁוּן** Sed oleo non inungetis vos, Deut. 28. 40. in Jon. Sic legit Elias: **וַיִּטְשׁוּן יַת בֵּיתָא** Et inducent domum istam, Levit. 14. 42. in T. Hier. **יִתְּשׁוּן יַת בֵּיתָא** Et inducetur domus ista, Levit. 14. 42. Respondet Hebræo **טוֹח** de quo antè. **Talm.** **אֵין טִשֵּׁן אֶרֶת הַתְּנוּרָא** Non inungunt furnum, vel Incrustant, Pefach. fol. 30. 2. **Abfcondendi significatum vide in טִשָּׂה.**

**טִשְׁט** *Fædare, Maculare: Turbare, sive, Turbidum, Turbulentum, Lutulentum reddere.* **יִתְּשׁוּן אֶפִי מַטְשְׁטִין** Facies meæ fædata, maculata, maculosa factæ sunt præ fletu, Job. 16. 16. Hebr. **חִמְרָרָא**. Sic, **טִשְׁטִין מוּהִי** Turbatae sunt aquæ ejus, Psal. 46. 4. Hebr. **יְחַמְרוּ**. **Rabb.** **מַטְשְׁטוּ בְּרִיו** Maculat illud atramento: **Si de-**

letus aut maculatus sit (libellus scilic.) Bathra fol. 168. 2.

**טִשְׁט** *Macula, Maculatio, Fædatio, Turbatio, Turbidum, Lutum, Cænum: Ex luto fædo, turbido, Hebr. מַטְשֵׁת הַיִּין* Ex luto cæni, Psalm. 40. 3.

**טִשְׁטִין** *Maculosum, Maculatum, Inquinatum: Characteres maculati, attriti & vetusti, qui maculosam literam expriment, apud Rabbinos de characteribus typographicis: הוּוּ בְּגָדוֹ מַטְשְׁטִין* Si fuerint vestes ejus maculatae, fordidae, Pefach. cap. 5. in fine.

**טוֹרָא** *Jejunus, Incenatus, Dan. 6. 19. Hunc usum etiam in lingua Arabica habere, Aben Esra author est. Sic Talm. וְלֹא טוֹרָא* Et non jejunus, Berach. fol. 55. 2.

**טַחֵב** *Frigidum: vel Humidum: צוֹנֵן* אל תשתה צונן **וְאַל תִּשְׁכַּב בְּטַחֵב** Ne bibas frigidam, neque dormias in humido loco. Aruch explicat *Frigidum.* Vide R. Salom. Lev. 16. in principio, & Jalkut in principio hujus sectionis ex Torath kohanim, juxta Aruch.

**טַחְבוּת** *In Regiis legitur, & explicatur ab interprete Latino, Humiditas: מַטְרָא עֵיבָא* Humiditate fatigat nubem, Jobi 37. 11. pro quo in Venetis, **בְּבִרְיוּתָא** In serenitate.

**טַחֵלָא** *Lien, Splen. Plur. דְּאִתְנַטְלוּ* **טַחֵלָא טַחֵלָא** Quibus ablati erant splenes, Esth. 8. 10. **Talm.** **טַחֵלָא דְּטַחֵלָא** Coctura splenis: **כּוֹלֵם נְטוּלֵי טַחֵלָא** Omnes erant privati splene, ut sc. tantò expeditius possent currere, Sanhed. fol. 21. 2. & Avoda fara cap. 3. Vide infra in **קָרָר**, in signif. 3.

**טַחֵלָא** *Globus, congeries conglobata, Guido ex zohar.*

**טַחֵן** *Molere, Commolere. Participium, וְהָיָה טַחֵן* Et erat molens, Judic. 16. v. 21. **Plurale,** **וַיִּתְּחַנְּנוּ בְּרֵיחֵינָא** Et commolebant molis, Num. 11. 8. **Apud Talmudicos,** **וּמוֹצִיא קִימְעָא** *R. Schimeon molit multum, & producit parum, Gitin fol. 67. 1. Proverbiale in eos, qui multum laborant, & parum usui sunt aliis. מַשְׁחָא טַחֵנָא* Oleum molitum, id est, cui costum molitum immixtum est boni odoris causâ, Berachoth folio 43. 1.

**טַחֵנָא** *Molitio, Actus molendi.*

**טַחֵן** *Molitor. Plur. טַחֵנִין.*

**טַחֵף** *Hinc citat Aruch, נִיגְרָא וְלִבְנוֹתָא* **טַחֵף** *idem sit quod שַׁחור & alba, quasi טַחֵף* **טַחֵף** *idem sit quod שַׁחור.* Nunc legitur in Gemara, unde locum citat, **טַחֵף** *de quo vide in טַחֵף.* Extat autem locus in Cholin fol. 136. 2.

**טַחֵר** *Contrahere, Constringere, Comprimere, Occludere leviter. Aruch hic citat, לֹא לִיטַחֵר* **טַחֵר** *ex Schabbas*

ex Schabbas fol. 82. 1. Hodie illic legitur לטרה .  
Vide טרה .

טחורים Posteriores corporis partes, quia constringi solent, & constrictas natura esse voluit, ne invitata ea excrementa elabantur. Inde pro Morbo pessimo istarum partium, Mariscæ, Hemorrhoides, i. Sam. 6. v. 17. Psalm. 78. 66. Deuter. 28. 27. in Targ. Jon. & Hierosol.

טט Hic tradunt Lexica, טט idem est quod שתי Ale dua. Tu sic à me cape: In Sanhed. fol. 4. 2. Menach. fol. 34. 2. legitur טט בכתפי Tat in Kasphe significat Duo: Pat in Aphrica significat Duo. Kasphe nomen proprium loci, (Drus. vult Ægyptum intelligi. De 3. sectis lib. 2.) ubi quando Duo volunt significare, dicunt Tat: in Aphrica autem Pat. Ex his duabus vocibus voluit quidam illic, compositam esse vocem טטפת, q. d. Duo duo, id est, bina, bina. Nam Totaphot sive Tephillin quatuor habent cellas, quibus totidem loca scripturæ in pergameno subtili scripta infarciunt. Vide R. Davidem in præf. libri Radicum, & R. Salom. Exod. 13. 16. Hinc fortasse, פתכותריכון Binorum sacrificulorum vestrorum, Amos 5. 25. quod Interpres Latinus reddit, Et portastis bini tabernaculum sacerdotum vestrorum.

טטוהי . טטוהי Vide infra in טטר in טפור .

טטל Hinc Nomen טוטלא Racemus. Plurale, טוטלותהון ופרט פרימיון לא תלקוטון Racemos & particularitatem vinearum vestrarum non recolligetis; nempe, postquam semel vindemiaveritis, Levit. 19. 10. Deut. 24. 21. in T. Jon. & Hierosol.

טטולר Ferrum quod amussu perpendiculari annexum, quo rectificantur muri: כמילו מטוטלת תלויה: Ac si ferrum perpendiculi penderet in eo, Kilajim cap. 6. Item, גמל במטוטלת הקשור, Non egredietur camelus cum ferro ligato ipsi in cauda ejus, Schabbas fol. 54. 1. ubi editio Basileensis pravè habet מטוטלת, inserto ל. Alii explicant, Frustum panni, Linteum, caudæ cameli signi loco alligatum, ac si scil. idem esset quod מטולית .

טטלפוש Nomen proprium, Cholin fol. 100. 1.

טטפה Armilla: Tiara, ornamentum manuum & capitis: וטוטפתא דעל ררעיה: Et armillam quæ erat in brachio ejus, 2. Sam. 1. v. 10. Hebr. אצורה: Plur. טוטפון. Et supra coronam erant tiaræ, Esth. 8. 15. Cum Aff. טוטפתך יהון עלך. Et tiaræ vestræ erunt in capitibus vestris, Ezech. 24. 23. Hinc, טוטפון Heb. Monumenta frontis & manuum,

ex schedis scriptis, quæ alligantur fronti & manui sinistrae, ut iis moneantur Judæi ad observationem Legis, unde in N. T. appellantur Phylacteria. De Etymologia hujus vocis vide Drus. in lib. de tribus sectis lib. 2. & Nic. Fuller. in Miscel. lib. 5. cap. 7. Vide etiam supra in טט: In Talmud, לט בטוטפת Non cum Totaphoth, egredietur scil. mulier in Sabbatho, Schabbas cap. 6. in Mischna ab initio. Glossa in Mischnajoth parvis; צין שקושרין על Totaphoth est lamina quam alligant fronti ab una aure ad aliam. In Gemara, Quid est טוטפת? Dixit R. Joseph, חומרתא דקטפיתא Alligamentum abscissionis, hoc est, membrana sacra collo appensa, ad abscindendum periculum ab hoste, vel invido. In Menachos fol. 34. 2. in Tosephos scribitur; Videtur טוטפת significare capitis partem juxta frontem, sicut dicitur in capite כמה אשה (in loco nempe præcedenti:) טוטפת וסרביטין, ubi significatur Corona quæ circumdat totam frontem: Vel etiam vocantur טטפת, propterea quod sunt in capite inter oculos, ex significatione Respicendi: nam טוף significat Respicere, Prospicere.

טטפראות Arces, Palatia, Bava bathra fol. 57. 2. Glossa קטנים מכרניות. Sic in Medr. Psalm. 48. Quot palatia erunt Hierosolymis? Vide & in Jalkut Prophet. fol. 88. colum. i. & folio 106. i. Est vox peregrina.

טטריה Hospitium: אמא אוילנא אטיטריה: Ego ibam ad domum sive hospitium R. Jochaj, Sohar col. 313. id est לחנור. Interpres citat etiam sic legi in cap. 2. Bava basra ex significato חנור. Possit esse vel ex טטרון, vel ex טיריה.

טטשא Vide in טשא .

טטרגו מטטרגי להו Percutere, Occidere: Occidendo occiderunt eos, Eruvin fol. 61. 1.

טטרגון טטרגון Tetragonum, Nasir cap. 1. in fine, Medr. Psalm. 78.

טטרטון Quartarium, Quadrantal, nomen mensuræ, Græc. Τέταρτον, Talm. Hierosolymita Schabbas cap. 8.

טטראמולין Quadriga, Curvus quadrijugis cum quatuor mulis, Vehiculum mulare, q. d. Tetramulis, sicut dicitur Τέταρτον. In Schemoth rabba sect. 43. in fine: & sectio, 3. fol. 121. 1. & sectio. 42. folio 151. 1. Quando venturus sum in montem Sinaj ad dandum ipsis Legem meam, אני יורד, descensurus sum in quadriga mulari mea, & illi abripient unum (scil. mulum) ex illis, & irritabunt me &c. Vide Rabbi Mosenbar Nachman in Legem sectio. טטשא

folio 74. col. 3. ubi totum hoc Medrasch explicat.

טטרפליורת *Tecta quadrata*: טטרפליורת של כרמים אסור לטלטל תחתיהן *Tecta quadrata in vineis, prohibitum est spatari sub eis*, Talm. Hierosol. Peah cap. 4. Glossator explicat עליון חוץ לקורה, & deducit à טרף Folium. Sed forma notat originem Græcam.

טטרופ *Vas hortense*, infra latum & multis foraminibus perforatum, supra angustum, & unicum tantum foramen habens, quo irrigantur horti sive areæ hortorum, *Irrigatorium hortense*, Kelim cap. 2.

\* טטש Unde דמטטשין, quod vide in טשה.

טוב *Quæ hujus formæ sunt*, vide in טוב.

טירנא *Verecundus, Humilis, Mansuetus*: טירנא *Textor impudens, inverecundus*, Glossa עניו, Avoda fara folio 26. 2. Vide supra in גרנא.

טיט *Maculavit, Cominaculavit, Maculis respersit*. Illud est quod Munsterus scribit, *Facere puncta, ne quid scribi valeat*: טייט ליה ברוי: *Aspergit illud maculis atramenti, Maculavit atramento, Idem scil. quod מריט*, ut alii legunt.

טיטא *Maculatio, Commaculatio*, Bava bathra fol. 163. 1. *Veluti charta maculas atramenti asperfas habens: Erasit maculas atramenti.*

טיט *Centum, Lutum*. טיט הין *Lutum cæni*, Psalm. 40. 3. In Mikvaot cap. 9. איזהו טיט הין זה? *Quodnam est טיט הין? Est lutum fovearum.*

\* טול Vide supra in טול.

טולא vel טילא vide infra in טולא.

טימי *Honor, Reverentia: Pretium, Estimatio, Utilitas, Lucrum*. Græcum est טימי, quod Græcis utramque significationem habet: *Regi nulla est utilitas ab eis*, Esth. 3. 8. לית ליה טימי מנהון *Id non est utilitati mihi, non prodest mihi*, Esth. 5. 13. והיו בעצן למתן *Et voluerunt ipsi dare pretium*, Gen. 21. v. 33. T. H. טימן ורחם *Pretium aut lucrum*, Esth. 7. 4. טימא *Pretium ejus*, Proverb. 31. 10. *Cujus pretium est &c*. Genes. 23. 15. in Jon. *Apud Rabbin. באוני אחר ובטימי אחר Contractu emptionis uno & pretio eodem*, Ber. rab. sect. 2. טימי בלא טימי *Margarita sine pretio, inæstimabilis.*

טינא *Cænum, Lutum, Inquidamentum*: טינא *Cum luto cæni, id est, cænofo*, Dan. 2. v. 41. *In luto & lateribus*, Exod. 1. 14. *Et faciunt aquæ ejus cænum &*

lutum, Jesa. 57. 20. בטין שוקין *Sicut lutum platearum*, Zach. 10. 5. דערך ית טינא *Qui disponit lutum*, Jesa. 41. 25. אלהן טינא ומכע ירמיה בטינא *Sed tantum lutum, & immerfus fuit Jeremias in luto*, Jerem. 38. 6. ושעבדי בטינא *Et servito in luto*, Nah. 3. 14. *Apud Rabbios, טינא בר טינא Lutum filius luti, id est, lutum vetus parietis, ex luto novo productum*, Joma fol. 116. Vide etiam infra in טנן.

טינא *Species reptilis nares piscium ingredientis*, Basra fol. 73. 2. In glossa scribitur אכלא טינא.

טינא *Coloris certi species*, טין צבע *Tinctura species*, ait Glossa, Talm. Hier. Schabbas cap. 2. in Gem. fol. 4. col. 4. In Medrasch Esth. cap. 1. v. 6. videtur respondere Hebræo חור. In Medrasch koheleth cap. 1. v. 9. legitur pro eo אלטינון. Vide locum.

טינא Vide in טנן.

טיעא *Arabs, mercator vel negotiator Arabicus*: Jebham. fol. 102. 1. Schabbas fol. 112. 1. *Fæmininum, והיא טיעאא ראיתי חייטא* *Ista Arabs fæmina, quæ attulit sacculum*, Gittin fol. 45. 2.

טיעו *Arabismus, mos Arabicus*, Pesach. cap. 5. in fine.

\* טוף Vide supra in טוף.

טייר *Augurari, Conjectare, Experiri*. Jonathan eo utitur pro Hebræo נחש, itidem טיר *Targ. Hierosol. ארום מטירא טיר* *Nam experiendo experietur, explorando explorabit, experimento cognoscet*, Genes. 44. 15. in Jonath. Sic ibid. v. 5. *Expertus sum conjectationibus sive divinationibus*, Gen. 30. 27. T. H. & Jon. *Volunt, propriè esse Augurium capere ex avibus, in qua re olim erant periti. Inde טיר Avis Arabicè dicitur טיר, teste Aruch. Et sic quoque Syriacè Psalm. 148. 10. in versione Syra legitur pro Hebræo צפור*. In Gemara legitur de quodam qui intellexit vocem avium & interpretari potuit, Gittin fol. 45. 1. *Idem de Rege Salomone scribit Rabbi Salomon 1. Reg. 3. 15. Et expergefactus est Salomon, טיר ecce erat somnium; Ecce intellexit quod somnium suum sit verum. Audiebat avem pipientem, & intellexit linguam ejus, canem latrantem, & intellexit linguam ejus. Hæc R. Salom. Vide & mox in טיר.*

טיירא *Augur, Aruspex*.

טייר *Augurium, Auspicium, Divinatio ex cantu* טיר *volatu avium*. In Medrasch kohel. cap. 7. v. 24. *Et amplior fuit sapiëntia Salomonis כרם כל בני קרם* *sapiëntia omnium Orientalium*, 1. Reg. 4. 30. *Quænam fuit sapiëntia Orientalium? שחיו יורען במול* *Quod periti fuerunt syderum cœlestium, & divinabant ex avibus, &*

exercitati fuerunt in auguriis. Idem legitur in Bemidbar rabb. sect. 19. Nempe ex voce, motu alarum, sublitionibus avium norant futura prædicere. R. D. Kimchi i. Reg. 4. v. 20. Medrasch hoc adducens, explicat בטויר, per עלות In lingua avium. Baal Aruch ista ex Pefikta adducens, addit hanc explicationem; מאי בטויר Quid est בטויר? Id est, אסטרוולוגין היו, Astrologi fuerunt. Hinc oscitanter Munsterus, Guido & alii scripserunt, significare etiam Horologium. Iterum in Medrasch Koheleth cap. 10. v. 20. Quia avis cali deferet vocem: R. Jeremias ben Eleasar dixit, זה העורב וחכמת טויראן Hæc (avis) est corvus, & Sapientia vel scientia augurandi. Idem legitur in Vajikra rabba sect. 32. ubi Glossator exponit שיחת העופות Scientiam sermonis avium.

טויראן Hebr. Palatium, Castellum, Arx: טויראן כסף Palatium argenteum, Cantic. 8. 9. טויראן פוסף Palatium desiderii, id est, Desiderabile, Hieruf. & Templum. Plural. טויראן & טויראן Urbecula. Unde apud Talmudicos: ערים הללו אין עושין אותן לא Urbes istas non faciunt neque urbeculas parvas, neque civitates magnas, sed urbes mediocres, Makkoth fol. 10. 1. & Jalkut fol. 193. col. 3. Urbes nempe refugii: טויראן גבויר Palatium altum: היו עריבאן טויראן מן עריבאן Erigebant Palatia idolis, Beres. rab. sect. 83.

טד Sedes, Sedile. Sic citatur & adducitur hic in Aruch. At in Genara scribitur per ת ab initio, unde vide in תכט.

טכני Astutia, Calliditas, Techna: טכני בטכני Invaserunt ipsum per calliditatem.

Græcum est טכני. Citat Aruch ex Felammedeni.

טכס Ordinare, Instruere, Accingere. Imperativ. Et instructis jumenta vestra, Deut. 24. 8. in Jon. וְתַכְסֵם יְתוּחוֹן בְּקַמְרוֹן Et accinges eos baltheis, Exod. 29. 9. in Jonath. Ex Pabel, וְתַכְסֵם Et ordinarunt, Hebr. וְתַכְסֵם Et sustulerunt, Exod. 39. 21. in Jonath. וְתַכְסֵם Et ordinabunt, Hebr. וְתַכְסֵם Et attollent, Exod. 28. 28. in Jon. Ex Ithpabel, מְתַכְסֵם Accincti, Instructi armis, Genes. 49. 19. in Targ. Hierosol. Apud Rabb. Et ubicunque videbat locum elevatum, ibi constituit montem parvum, Medrasch tehik. fol. 40. 1. opponitur ei Locus profundus. Ergo טכס idem quod Tollere, Attollere, Sustollere.

טכסו Ordo, Series. Græcum est טכסו. Sex mensibus בטכסו אַנְפִיקִינוֹן טכסו: cum inunctione olei, Esth. 2. 12. Item Mumdities, Ornatus, Ornamentum, Apparatus: Item Comitatus Regius, Satellitium regium, ut Græcè טכסו.

Et cingulum ornatus ejus, Exod. 39. 5. in Jon. Talm. פלין ארבע טכסייא לארבע דוכסייא Distribuit quatuor ordines (id est, quatuor partes urbis Hierosolymæ, Glossa, צדדין latera. Aruch (נותלים) quatuor ducibus, Medr. Echa cap. 1. 5. Baal Aruch legit per ק, quod idem: כלום מעמדיון Nunquid constituent regem, nisi eum qui novit ordinem regni? Schabb. fol. 31. לך למוד טכסייא מלכות Ito, discito ordinem regni, Ibid. id est, modum, ritum, constitutionem status regii: בטכסייא מלכים בא עליהם Cum apparatu regio invasit eos: תורה אותך טכסייא מלחמה Docebit te rationem, modum belli, scilicet gerendi, Raschi Psal. 45. 5. בטכסייא הורה הבא עליו Hoc ordine adduc super ipsum plagas, Schem. rab. sect. 8.

Idem. Sic citatur in Aruch ex Vajikra rabba sect. 12. Sed non reperio. Legerem ex geminatione duarum literarum.

Vide in טד.

Vide paulò infra in טלל.

טל Talm. Assuere, Resuere, Resarcire: Necessè est ut resarciatur, Succa fol. 17. 2. Id in Aruch legitur ליטלאי. Alibi, או שטלא עליהן עור Aut si assuerit super eos (id est, libros) corium animalis immundi, Gittin 45. 2. Et frustum quod affuit oræ vestimenti, Kelim cap. 27. או שטלה עליה Aut quod affuit, appingit, apponit super eolaterem, Menach. 33. 2.

טוליא Assumentum, Panniculus, Frustrulum panni.

Frustra, Frustrula panni, quæ vestibus affui solent.

Frustrum panni, ut paulò antiè: מטליות הנרקבת & בלויה Frustrum detritum, i. e. vetus & putidum, sordidum, Nidda fol. 56. col. 1. Pro eo ibid. fol. 4. 1. est הפהומהם. Sic etiam vocant Pannum vel Linteum quod vis, quo sordes deterguntur. Sic scribit Majemon in materia conjugali, in הלכות אסורי ביאה cap. 4. מקנה האיש עצמו במטלית נכונה לו ומקנחת האשה עצמה במטלית נכונה לה. Alibi, מטליות של טרסיים Linteum fabrorum, id est, Præcinctorium, ventrale, quo præcingunt se, Schursfäll. Cholin fol. 57. 2. Plurale, מטליות Frustra, Particula: מטליות היו גולק: fuerunt deportati in exilium paulatim, successive, non omnes simul. Citatur à Baal Aruch ex Medrasch Echa.

Vide in seq. radice.

טלא Agnus, Agnellus. Plurale, יקבץ Congregabit agnos, Jefa. 40. 11. Hoc nomine etiam Rabbini vocatur Ariès, Signum caeleste Arietis.

טליא . טלי . טליה . *Infans, Adolescens, Puer,*  
 Heb. עולל . נער . ילד . *Græcis affine est ἡ γαλα Fæ-*  
*mina: ἡ γαλα Fæmineum: item τάλις Puella, Juven-*  
*cula nubilis aut desponsata. Inseritur quandoq; Aleph,*  
*ad indicandum Kametz: Puer fui, Jobi 1.10. Sic Jobi 3.22.*  
 וטליתיה Et obtexit eam, Exod. 40.21. *Obte-*  
*gis coelos, Thren. 3.44. Partic. ומטלל בכיורי ארזא*  
 Et obtegit trabibus cedrinis, Jerem. 22.14. *Plur.*  
 ומטללין בנגרפיהון Obtegentes alis suis, Exod. 25.20.  
 in Jonath. *Particip. Passiv. יקרא מטללא בענני יקרא*  
 Obtecta nubibus gloriae, Psal. 68.14. *Futurum,*  
 ומטלל ומטלליתיה Umbrâ majestatis suæ obum-  
 brabitte, Psal. 91.4. Sic Psal. 121.5. *Aphel, ואטל על*  
 Et obtexit arcam, Exod. 40.21. *Particip.*  
 ומטלל היה מטל על משכנתי Obtegebat tabernaculum,  
 Exod. 40. v. ult. in Targ. Hierosol. *יהי מטל עליהו*  
 Erit protegens eum, Jesa. 4.5. *Obtegentes alis suis,*  
 Exod. 25.20. in Onkelo. *Infinit. לאטללא עליה*  
 Ad protegendum eam, Jesa. 4.6. *Fu-*  
 tur. ומטל על ארזא Et obteget arcam, Exod. 40.3.  
 in Onkelo. Jonathan perfectè ומטלל Obum-  
 brat bestias agri, Dan. 4.9. *יטללוניה מטלל*  
 Obtegent eum umbræ, Jobi 40.17.

*Talmud. Quæ ludit, Epiter/Ketubh. 61.2. Glossa, משחקת.*  
 ומטלל *Irrisio; Ludificatio; Eruvin fol. 68.2.*  
 Glossa, ליצנות. Baal Aruch in חן secundo legit  
 ומטלל. Aleph ab initio potest esse præfixum  
 Talmudicum pro ל.  
 ומטלל Vide supra in טול.

*Umbra: in Targum Hebr. צלל & צלל, per commutationem צ & ט, re-*  
*spōdent: עלו בטלל שרותי: Ingredimini in umbram*  
*tabulati mei, id est, domus meæ, Gen. 19.8. ומטלל*  
*Umbram montium tu vides, Judic. 9.36. ומטלל*  
*Qui haurit umbram, Jobi 7.3. ומטלל*  
*Umbram domus sanctuarii, Psalm. 80.11. ומטלל*  
*In umbra majestatis tuæ abscondas me, Psal. 17.8.*  
 ומטלל חוכמתא In umbra sapientia, Ecclef. 7.12.  
 ומטלל משוחהון Sedebunt in umbra Mes-  
 siae sui, Hof. 14.8. ומטלל זכותיה In umbrae justitiae  
 ejus, Thren. 4.20. ומטלל Et sedit sub  
 eo in umbra, Jon. 4.5. ומטלל Sicut um-  
 bra quæ inclinât, Psalm. 102. v. 12. vide & Psalm.  
 144. v. 4. *Cum Affix. שרו במטלי Habitare in um-*  
*bra mea, Jud. 9.15. ומטלל Umbram tuam, Jesa. 16.*  
*v. 3. ומטלל ארי מעפי מטליה Quia frondosa est umbra ejus,*  
 Hof. 4.13. *Plural. ומטלליא Jobi 40.17. ומטלליא*  
*Nam inclinant umbræ vespertinae, Je-*  
 rem. 6. 4. ומטלל מותא Umbra mortis, Jesa. 9.2.  
 ומטלל Idem, Psal. 107.10. *Apud Talmudicos,*  
 ומטלל חמשה מטלי קשי הון Quinque umbræ sunt malæ:  
 ומטלל solitariae, umbra capparis, um-

*bra*  
 ומטלל *Vini austeri & pessimi genus: מאן דשתי*  
 ומטלל *Qui bibit vinum album austerum,*  
 corripit eum debilitas, hoc est, dolor colicus,  
 Gittin fol. 70.1. Ibidem notatur: Sexaginta  
 sunt genera vinorum: optimum ipsorum est  
 ומטלל rubrum odoriferum: גרידא ומטלל  
 ומטלל sive vilissimum omnium est  
 ומטלל album. In Avoda sara fol. 30.1.  
 ומטלל חריפא ומטלל ומטלל Vinum Tilæum austerum,  
 quod rumpit utres, scil. austeritate & acidi-  
 tate suâ: Et fol. 28.1. ומטלל Apium in  
 vino Tilæo.  
 ומטלל Talm. *Mappa mensalis: כמה אתה סועד במטלי*  
 ומטלל *Quomodo tu prandere soles? in*  
 mappa argentea, an in mappa aurea? Ketubh.  
 fol. 68.1. Bava metzia fol. 78.1. id est, linteo  
 candido instar argenti, aut mappa serica coccinea,  
 rubra instar auri. Videtur esse à ומטלל supra.  
 \* ומטלל ומטלל Vide infra in מטלע.

*Tegere, Obtegere, Contegere, Operire, Obum-*  
*brare, Opacare. Ex Hebraeo צלל factum*  
 est, mutato צ in ט. Respondet etiam plerumq; Verbo  
 ומטלל in Targum, ut in sequentibus: ומטלל  
 Obtexisti circa eum, Jobi 1.10. Sic Jobi 3.22.  
 ומטלל Et obtexit eam, Exod. 40.21. *Obte-*  
*gis coelos, Thren. 3.44. Partic. ומטלל בכיורי ארזא*  
 Et obtegit trabibus cedrinis, Jerem. 22.14. *Plur.*  
 ומטללין בנגרפיהון Obtegentes alis suis, Exod. 25.20.  
 in Jonath. *Particip. Passiv. יקרא מטללא בענני יקרא*  
 Obtecta nubibus gloriae, Psal. 68.14. *Futurum,*  
 ומטלל ומטלליתיה Umbrâ majestatis suæ obum-  
 brabitte, Psal. 91.4. Sic Psal. 121.5. *Aphel, ואטל על*  
 Et obtexit arcam, Exod. 40.21. *Particip.*  
 ומטלל היה מטל על משכנתי Obtegebat tabernaculum,  
 Exod. 40. v. ult. in Targ. Hierosol. *יהי מטל עליהו*  
 Erit protegens eum, Jesa. 4.5. *Obtegentes alis suis,*  
 Exod. 25.20. in Onkelo. *Infinit. לאטללא עליה*  
 Ad protegendum eam, Jesa. 4.6. *Fu-*  
 tur. ומטל על ארזא Et obteget arcam, Exod. 40.3.  
 in Onkelo. Jonathan perfectè ומטלל Obum-  
 brat bestias agri, Dan. 4.9. *יטללוניה מטלל*  
 Obtegent eum umbræ, Jobi 40.17.

*Talmud. Quæ ludit, Epiter/Ketubh. 61.2. Glossa, משחקת.*

ומטלל *Irrisio; Ludificatio; Eruvin fol. 68.2.*  
 Glossa, ליצנות. Baal Aruch in חן secundo legit  
 ומטלל. Aleph ab initio potest esse præfixum  
 Talmudicum pro ל.  
 ומטלל Vide supra in טול.

*Umbra: in Targum Hebr. צלל & צלל, per commutationem צ & ט, re-*  
*spōdent: עלו בטלל שרותי: Ingredimini in umbram*  
*tabulati mei, id est, domus meæ, Gen. 19.8. ומטלל*  
*Umbram montium tu vides, Judic. 9.36. ומטלל*  
*Qui haurit umbram, Jobi 7.3. ומטלל*  
*Umbram domus sanctuarii, Psalm. 80.11. ומטלל*  
*In umbra majestatis tuæ abscondas me, Psal. 17.8.*  
 ומטלל חוכמתא In umbra sapientia, Ecclef. 7.12.  
 ומטלל משוחהון Sedebunt in umbra Mes-  
 siae sui, Hof. 14.8. ומטלל זכותיה In umbrae justitiae  
 ejus, Thren. 4.20. ומטלל Et sedit sub  
 eo in umbra, Jon. 4.5. ומטלל Sicut um-  
 bra quæ inclinât, Psalm. 102. v. 12. vide & Psalm.  
 144. v. 4. *Cum Affix. שרו במטלי Habitare in um-*  
*bra mea, Jud. 9.15. ומטלל Umbram tuam, Jesa. 16.*  
*v. 3. ומטלל ארי מעפי מטליה Quia frondosa est umbra ejus,*  
 Hof. 4.13. *Plural. ומטלליא Jobi 40.17. ומטלליא*  
*Nam inclinant umbræ vespertinae, Je-*  
 rem. 6. 4. ומטלל מותא Umbra mortis, Jesa. 9.2.  
 ומטלל Idem, Psal. 107.10. *Apud Talmudicos,*  
 ומטלל חמשה מטלי קשי הון Quinque umbræ sunt malæ:  
 ומטלל solitariae, umbra capparis, um-

bra



טולמיס Ptolomeus Astrologus: טולמיס Pto-  
lemeus Græcus, R. Levi Prov. 30. 4.

\* טל Vide in טל.

**טלם** Imago, Figura secundum certas con-  
stellationes & siderum positus facta. Plural.  
טלסמאור. De his Imaginibus vel figuris scribit  
R. Moses ben Majemon in Commentariis suis  
super Mischnajoth, in Avoda fara cap. 3. ab ini-  
tio: Existimant artifices hujus operis, si, Sole existen-  
te in gradu aliquo, imago conficiatur, secundum figu-  
ram eam que gradui illi adscribitur, quod in illa ima-  
gine deinde conspiciantur virtutes & effectus, qui illi  
figurae attribuantur. Unde hujusmodi imagini ado-  
lent, eam adorant, & magnificant, eam horam, quam Sol in  
illo gradu existit. Has Imagines Arabicè vocant  
טלסמס. Et paullo post: Authores harum Imagi-  
num, que טלסמס vocantur, non utuntur figuris So-  
lis & Lunæ, sed attribunt Planetis figuras alias, ve-  
luti Saturno, figuram senis horridi, Veneri, puellam  
formosam cum armillis aureis; Soli, figuram Regis co-  
ronam gestantis, & globo insidentis; sic alii alias &c.  
In Masseches Pesachim sub finem cap. 4. inter  
tria opera, propter quæ Chiskias laudatur, re-  
fertur, quod absconderit ספר הרפואות librum  
Medicinarum, ad quæ verba idem R. Moses  
scribit: Liber hic Medicinalis, fuit liber, qui docebat  
mederi per artes & media in Lege prohibita, qualia  
erant illa, que excogitarunt Domini, id est, authores  
Imaginum & figurarum. Sunt enim homines Sapien-  
tes, periti Astrologie, qui juxta præcepta illius effin-  
gunt figuram aliquam certo tempore, que figura in lin-  
gua Græca vocatur טלסמס. Et dicunt porro, quod  
Imago secundum hoc artificium facta, conducit ad  
hunc vel illum morbum curandum, & alia similia fig-  
menta. Vide eundem authorem in More p. 1.  
cap. 63. ubi טלסמאור exponitur הורות המדברות  
Figura loquētes, vel, rationales, ratione, intellectu præ-  
dite: Item par. 3. cap. 29. ubi etiam הטלסמאור  
mentionem facit. Don Isaac Abarbenel in Da-  
nielem cap. 3. mihi fol. 43. 2. scribit de Imagine  
quam erexit Nebucadnezar: או שיהיה ענין טלסמס  
id est, Aut fortè fuit hæc  
Imago de earum genere que טלסמס vocantur, facta  
ad conservandum regnum ejus in semine illius, unde se  
incurvabant coram ea, &c. Ejusmodi Imaginem  
petiisse Israëlitas volunt quidam, cum, tardante  
Mose in monte, dixerunt; Surge fac nobis Deum,  
qui nos præcedat, Exod. 32. 1. Videndus iterum ad  
hunc locum Abarbenel in Leg. fol. 210. 1. 2. Ple-  
riq. scribunt, esse vocem Arabicam, excepto R. Mose in  
loco supra adducto ex Pesachim, ubi vocem Græcam  
esse dicit. Ita deducta videtur à τέλεσμα, ἀποτέλεσμα,  
quod peculiari significatione Effectus Stellarum si-  
gnificat apud Manilium. Vide Thef. Henr. Steph.

R. Jehuda Muscato in Commentario libri Cosmi  
fol. 39. col. 2. scribit, se vidisse, qui derivent hæc vo-  
cem ex טלה (quod Arietem significat) & שמש Sol;  
quod videlicet Imagines tales conficiantur Sole exi-  
stente in signo Arietis, quod primum est signum zodia-  
ci. Tales imagines sunt, quas describit Cornelius  
Agrippa de occulta Philos. lib. 2. cap. 22. & cap.  
35. 36. 37. & seqq. quæ omnia & plura ego habeo  
in fragmēto vetusti cujusdam Manuscripti He-  
braici, unde Agrippa omnia sua desumpsit. Vi-  
deatur & Joseph. Scalig. in Epist. lib. 2. Ep. 119. de  
Talisman Arabum, & Leunclavius in Pandect.  
Turcic. cap. 130.

טלסר Talsar. Elias sic adducit ex Genes. 10. 12.  
pro Hebræo רסן, quod urbis maximæ nomen  
est. At nunc in Jonathane legitur per ת, & in  
Targ. Hieros. תלסר.

**טלע** Extrahere, Evaginare, Excalceare. Præ-  
Et extraxit Boas  
thecam manus dexteræ suæ, Hebr. שלף, Ruth.  
4. 8. Extractione calcei sive chirothecæ, & ejus  
datione alteri, tradebatur jus acquisitionis &  
possessionis. Sic vers. 7. טלע גבר Extraxit quis-  
que, que verba in Venetis mendosè omissa sunt.  
Particip. טלען תריתן Extrahebant mammas suas,  
Thren. 4. 3. Hebr. חלצו. Ichpehal, וסנדליון לך  
Et calcei vestri non sunt extracti de pedi-  
bus vestris, Deuter. 24. 9. in Jonath. Talmudici,  
ואיטלע לרה ריגלא דימינה Et extrahatur ipsi pes  
dexter, id est, calceus pedis dexteri, Jebham. fol.  
39. col. 2.

II. Claudicare, ex Hebræo צולץ Claudus, Claudi-  
cans, per commutationem צ in ט. Particip. ex Aphel,  
והוה מטלע על ירביה Et ipse claudicabat super fe-  
mur suum, Genes. 32. 31. In Jonathane legitur  
מטלה, quod vitiosum videtur.

**טלף** Findere, Scindere, aut fissas producere ungu-  
las. Partic. ומטלפא טלפין Et findens fissu-  
ras unguularum, ut scil. infra & supra sint bif-  
data, Levit. 11. 3. & vers. 23. Regia, מטלפא, & sic  
vers. 26. pravè pro מטלפא ex Aphel, uti alibi le-  
gitur מטלפא מטלפי eodem cap. & Deut. 14.

טלפא Ungula fissura, ut antè in Verbo. Plur.  
cum Aff. ומטלפא Et unguularum scissionibus, Psal.  
69. 32. Talmud. כל שיש לו קרנים יש לו טלפין Quod-  
cunque habet cornua, idem habet & unguulas  
scissas: est quod habet unguulas scissas & non ha-  
bet cornua, Nidda fol. 51. 2. in Mischna. פרה  
Vacca cujus cornua & un-  
gulæ sunt nigræ, Parah cap. 2. Rabbinicè dicitur  
טלפין א טלפין.

טלופחין Lentis: תבשיל דטלופחין Edulium len-  
tium, Genes. 25. 34. חקלא מליא דטלופחין Ager ple-  
nus lentibus, 2. Sam. 13. 11. וויי דטלופחין Et vermes  
lentium,



lentium, Deut.14.19. in Jon. vide & Ezech.4.9.  
Ponitur pro Hebræo ערשים.

טלפחא *Vas cavum torcularis & rotundum in-*  
*star lentis, quod aliàs in Misna vocatur ים Mare: un-*  
*de apud Talmudicos: המוכר בית הבר מכר את הים*  
Vendens domum torcularis, simul vendit ma-  
re, Bava basra, fol.67.2. in Misna: Gemara expli-  
cat ים id est, טלפחא. Glossator, טלפחא היא עריבא  
טלפחא שיקורין מייט *Telophcha est maestra, quam vocant*  
מייט i.e. Gallice *une Mais*, estq; rotundum instar  
lentis, quæ Chaldaicè vocatur טלפחא. *Vas quod-*  
*dam torcularis est. Interpretatio Aruch non probatur.*

לטלפירא Legitur in Talmud Jeruschalmi,  
Schekal. cap. ult. in Gemara, ואנא סמך לטלפירא.  
Legendum פלטירא, ut prius.

טלק *Projicere, Dejicere, Injicere, Conjicere. In*  
*Targum respondet Hebræo השליך: Præter.*  
Aut projecit contra eum ve-  
ctes, Num.35.20. in Jon. *טלק משמיא לארעא*  
Projecit de cælo in terram, Thren.2.1. *וטלקת ית טלתיא*  
Et abjecit puerum, Gen.21.15. *וטלקתא פתנמי בתרד*  
Et projecisti verba mea post te, Psalm.50.17.  
*יחי טלקתי מסיני* Jeci calceum meum, Psalm.60. v.10.  
*וטלקתיה בנורא* Et injeci illud in ignem, Exod.32.  
24. in Jonath. *Imperat. סברד* Projice in  
Dominum spem tuam, Psalm.55.23. Et in Pa-  
thach, *טלוקי* Exod.4. v.3. in Targ. Hierosol.  
*יחיה לנורא* Projicite eum in foveam, Genes.37.  
22. *פוטור* Et projiciet super eum,  
Job.27.22. *וטלוק היד ויתא לכלביה* Et abjiciet sicut  
olea flores suos, Jobi 15.33. *וטלוקניה מלכתיה*  
Et dejiciet eum consilium suum, Jobi 18.7. *וטלוק*  
Et ceciderit in lectum ægrotus, Hebr.  
Exod.21.18. in Targ. Hierosol. Heb. *וטלוק*  
לא תטלוק יתי: *וטלוק vel וטלוק* passivè:  
Ne abjicias me tempore senectutis,  
Psal.71.9. & 51.13. *וטלוק מננא* Et abjiciamus à no-  
bis, Psal.2.3. *Ex Aphel Particip.* *קרחיה* Pro-  
jicit glaciem suam, Psal.147.17. *Passivum lthpab.*  
*וטלוק vel אטלוק* Projici: *אטלקות* Projectus sum,  
Psal.22.11. Hebr. *השליכתי*. *Ex Pabel*, *וטלקון ית*  
*עפרא* Et abjicient pulverem, Levit.14.41. Jon.

טלקא Talm. *Crimena: טלקא רסני* Crumena  
senum: Gittin fol.28.1. Glossa *טסקא*, Italicè  
Tascha, Germ. Taschen. *Hinc Guido scribit, in*  
*Zohar sumi pro Avaritia, cujus crumena recondito-*  
*rium est.*

טלר *Calceamentum, Sandalium, Tala-*  
*ria, quod Pluraliter tantum Latini usur-*  
*pant, Græcè πέδιλον, πένδα: די ברנלהוי*  
Et conculcavit talariis, quæ erant in pedibus e-  
jus, 1. Reg.2.5. Hebr. *בנעלו*, Græci *ὡ τῶ πένδα-*  
*μαλι αὐτῶ*. Apud Latinos proverbiale est, *Talaria*  
*induere, pro, Fugam adornare.*

טולר *Thular, Moneta species, Thalerus. Jalkut*  
proph. fol.7. col.4. Glossa *דינר*. Videtur esse pro  
פולר, quod vide suo loco.

טולשא *Sorbum, malum sorbum: fructus ar-*  
*boris Sorbi, ut volunt. Plurale, טולשי* Sor-  
ba, Berach. fol.40.2. Glossator, *Vulgò קולמשי*  
linguâ Gallicâ. Galli vocant Sorbum, *Cormier.*

טמא Hebr. *Impurum, Immundum, Pollutum*  
*esse. Niphal, נטמא* Immundum fieri, *Pol-*  
*luere se. Pibel, נטמא* Impurare, *Polluere, Immundum*  
*reddere. In Targum raro occurrit. Ex Pebal, וטמאו*  
Et polluerunt se, Psalm.106.38. *Ex Pabel, בריל*  
Propter polluere eam, Mich.2.10. *lthpab.*  
*אטמא*, apud Rabbinos.

טמא *Immundus, Pollutus: טמארה* Polluta:  
Scortum.

טמאה *Immundicia, Pollutio: טמאה*  
Mulier immundicie, Ezech.22.10. i.e. immun-  
diciâ menstruâ laborans. Sic, *טמאתא* Jesa.30.  
22. *Apud Rabbinos, טמאת מת* Immundicia mor-  
tui, id est, propter mortuum, ob contactum  
mortui: *טמאת צרעת* Pollutio lepræ: *אבורת*  
Patres pollutionum, id est, generales pol-  
lutiones, quæ polluant hominem, vestimenta  
& vasa quæ tanguntur: *ולד הטמאה* Proles pol-  
lutionis, specialis pollutio, quæ per accidens pol-  
luit. De his omnibus & aliis vide Majemon par.  
3. *שם טמאה* Nomen immundicie, id est, im-  
mundum. Dicitur de nomine spiritus impuri,  
id est, Diaboli, per quod nomen fit incantatio  
aut magia. Oppositum ejus *שם קדש* Nomen san-  
ctum, de spiritu, vel angelo bono. R. Salom.  
in Sanhed. fol.91.1. *שם טמאה כשוף ומעשה שדים*  
Nomen immundum denotat magiam, & opus  
Diabolorum.

טמא *Polluti, Immundi: per Synec-*  
*dochen, Cadavera, ossa cadaverum, sic dicta, quod*  
*semper polluta sunt, & polluant hominem contingen-*  
*tem vel vicinum; אובא טמא* *Pytho ossium cada-*  
*verum, qui nempe magiam cum illis exercet, &*  
*futura ex iis prædicit. Baal Aruch scribit, fuisse*  
*Nomen Idoli, vel Dæmonis alicujus. Hinc, אובא*  
*Pytho ossium cada-*  
*verum quomodo produxit per Magiam Samue-*  
*lem? Schab. 152.2. Glossa, טמא*, id est, *עצמות*  
*אובא טמא* Cum perve-  
nisset ad domum pythonis ossium mortuo-  
rum, Berach. fol.59.1. ab initio. Glossa, *בעל אוב*  
*Pytho ossium,*  
qui exercet magiam cum ossibus mortuorum:  
*Locus immundus*, Sanhed. fol.113.1. *Item*  
*Domus luctus: Hinc, אורא דבי טמא שתיקותא*,  
Optimum in domo luctus est silentium. Adducit Baal  
Aruch, & scribit *טמא* idem esse quod *לוק*  
Luctus,

ctus, per אלכ"ט & אט"ב, de quibus consule nostras Abbreviaturas. החורש מלטימא Arans ossiplenum agrum, id est, in quo invenitur חפירה fossa plena ossibus mortuorum, ut post praelia mortui in magnis fossis sepeliri solent, Oholoth cap.17. Glossa, מלטימא vox composita est, pro מלא טימא, & מלא טימא est idem quod עצמות המת.

Contusus ossibus, id est, Ossa ejus sint contrita, perdita, & æternum corrupta, maledictus sit, & nunquam reviviscat. Formulamaledictionis fuit in moriuos, ut dicitur in Vajikra rabba sect.25. In Talm.Hierosol. lib. מגילה cap.3. in fine; R. Jochanan quando pervenisset ad istum versiculum; Quos captivos deportavit Nebuchadnezar, Jerem.29.1. dicebat; נבוכדנצר שחיק נבוכדנצר sit contusus ossibus, id est, ossa ejus contrita, perdita, maledicta sint: Sic in Medresch Megillah sive Esther cap.2.6. נבוכדנצר שחוק עצמות ossa ejus, Glossa, ימחו וישחקו עצמותיו, estque דרך קללה. Idem legitur in Bereschit rabba sect.49. à principio, & in Medrasch Samuelis ab initio, ubi Postellus transfert, Concutiebat ossa ridendo; ridiculè. Et sect.78. in Beres. rab. אדריונוס שחיק אדריונוס Adrianus (contusa sint ossa ejus) interrogavit R. Josuam, q.d. ימח שמו ויכרו Deleatur nomen & memoria ejus. Sic in Echa rabba cap.3.22. & cap.1.16. אדריונוס שחיק עצמות & עצמות idem sunt. Vide & Vajikra rab.sect.18. & sect.25. In Medr. Esth.cap.1.v.4. legitur pro eo simpliciter נבוכדנצר שחיק נבוכדנצר Meminit etiam R. Salom. Numer.5.2. ubi in Targum legitur, Et omnem qui se polluit ex ossibus animæ, id est, mortui cadaveris. Vide & Num.9.6.7.

Idem quod טורמיה Turme, in Talm. Hierosol. Sota cap.8. ab initio.

Thesaurus, Ærarium, Fiscus, Hebraicè תמון Thesaurus, Genes.43.23. Hoc verò Rabbinicum, Græcorum τειμαριον est, etsi quidam ad טמן revocent. Apud Rabbinos, נכנס לטמון Ingredi in ærarium, vel יצא לטמון Egređi in ærarium, id est, Confiscari: & active, הכניס לטמון Intulit in ærarium, id est, confiscavit. בשביל ארבעה דברים Propter quatuor res facultates patrum familiæ egrediuntur in ærarium: (i.e. dominis suis auferuntur) primò, quia detinent mercedem mercenarii, 2. quia volenter eandem supprimunt & rapiunt, 3. quòd excutiunt jugum cervicis suæ, & imponunt aliis, 4. propter elationem & superbiam, Succa cap.2. in fine; היה הורג את בעליהם ומענה את נשיהם ומכניס ממונם היה הורג את בעליהם ומענה את נשיהם ומכניס ממונם Occidebat (Nebuchadnezar) maritos ipso-

rum & vim inferebat uxoribus, facultatesque illorum intulit in ærarium, id est, confiscavit, Vajikra rab. sect.19. Onnes ejus facultates inferuntur fisco publico, qui scil. absque legitimis hæredibus moriuntur. יטבו וחשבו ולא הגיעו לק ער שנמצאה ארץ מצרים לטימון Confederunt, & rationes supputarunt: sed non pervenerunt ad 100. annum, cum terra Ægypti jam inventa fuisset esse in ærario, id est, tota ipsis obstricta,, tota in illorum ære, Beresch. rabba sect.61. על אחד גור שיהא נזון מטמון ועל אחד גור שיהא יגע ואוכל De uno decrevit, ut aleretur ex thesauro vel fisco publico; de altero decrevit, ut laboraret & comederet, id est, labore acquireret cibum, Beres. rabba sect.2. Sic: תשרף אחת משלה ואחת תשרף מטמון Comburatur una ex facultatibus suis propriis: altera ex ærario publico, Beres. rab. sect.51. נבאי טמון Praefecti ærario, Exactores publici, qui tributa colligunt, & ærario inferunt, Vajikra rab.sect.11. fol.177.col.4.

Vide supra in טים טים Idem apud Rabbinos significat quod טמ, de quò supra, Obturare, Obstruere: טמ טמ Qui obturat palmam, hoc est, fossam cujus profunditas palmaris est, Ba.ka. fol. 51.2. יהי דעונו דתטום בשיראי Utinam obtureris vestimentis sericis i.e. totus vestibus sericis operiaris, Megilla fol.27.2. נחרא טמימא Flumen obstructum: מעין טמון Fons obturatus.

Vide in טום טום Hebr. Abdere, Recondere, Abscondere. Hinc in Targum, נטמון נחרא Abscondemus eum, Esth.5.14. נטמן Abscondi, Abscondere se. Apud Rabbinos, כמה טומנן Quo obtegunt, scil. ollam? Vesperâ Sabbathi auferunt ollas ciborum ab igne, & obducunt materiâ quadam, ut calorem olla tantò diutiùs per Sabbathum conservet. Disputant, quâ materiâ id licitum vel prohibitum? cap.4. de Sabbatho: שלם יטמן Ne quis abscondat vel recondat pondera sua in sale, Bava metzia fol.29.2. quia sal illa leviora reddit; vi scil. suâ corrosivâ. Modus fuit falsandi pondera. Vide & Bava bathra fol.89.2. & Majemon. in הלכות גניבה cap.8.

Absconfio. טמה Vide paulò antè in טמון טמון

Tomus, ut Latine Tomus libri, Pars, Segmentum, Sectio: טומים טומים Accepit librum benedictionum, id est, librum, tractatum, partem operis, in qua de Benedictionibus agitur, Schab. fol.11.52. Glossa, טומים, id est, קבוצות קונטרסי Collectionem quinternionum istius tomi, aliquot quinterniones: Scripsimus in principio tomi.

*Est etiam Membrana, Philyra: Charta, Papyrus, segmentum scil. arbusculi papyri in quo primitus scripserunt.* In Bereschit rabbah sect. 25. אינו נכתב בתוך Non est scriptum in papyro justorum, sed in papyro improborum. Glossa, מין קלף שעושים מקליפת עץ species corticis, quam faciunt ex cortice ligni. Sic, אף שמותיהם פרחו מתוך טמסותיהם Etiam nomina ipsorum avolarunt ex papyris suis (ubi scil. scripta fuerant) Talm. Hierosol. Sanhed. fol. 28.1. Sic et Suida τὸ μῆλον est ὄχλας, quod referunt et illud Marcialis lib. 1. Scriptura quanti constet & vilis tomus.

Deinde reperitur etiam טומוס pro Vola manus. In Talm. Hierosol. Bava kama fol. 6.2. בטומוס שבידו Si vulneraverit eum in vola manus ejus, Glossa, תוך של היד נקרא כן.

**טמע** Demergi, Immergi: Infigi, Defigi. Sic respondet Hebræo טבע. Præterit. טמעה כד. Demersus sum quasi in cœno, Psalm. 69.3. Defixæ sunt in terram portæ ejus, Thren. 2.9. Futur. Et non submergar, Psal. 69.15. In Jonathane activè legitur, Et submersit eos in mari Suph, Exod. 15.4. Pehil, על מרה סמכהיה טמען Super quo sustentacula ejus fixa sunt? Jobi 38. vers. 6.

Secundò Abscondi, sic Hebræo טמן quandoq. respondet, Occultari, Occumbere, Occidere, de Sole usurpatum: ארום טמע שמשא Nam occubuerat Sol, Genes. 28.11. in Jonath. ארום טמענא במחמיון Absconditi sumus in conspectu vestro, Jobi 16.3. Partic. Et fuit Sol occumbens, Genes. 15.17. in Jonath. ארום טמענא Abiens ad occasum, sic v. 12. Pehil, היך נפלא דטמע Sicut abortivum quod absconditum est, Hebr. טמן, Jobi 3.16. & 18.10. & 20.26. Infinit. Cum occumberet Sol, Deut. 23.12. קריבא לטמען Propinquus ad occidendum, propè occasum, Genes. 15.15. in Jon. אד אבסענען Ad abscondendum in sinum meum, Jobi 31.33. Imperat. אבסענען Absconde eos in pulvere, Job. 40.8. Futur. Et occumbet Sol, Levit. 22.7. in Jon. אבסענען Et cum occumbit vel submergitur Sol, Genes. 49.27. in T.H.

טמענא Absconsio, Submersio, Occasus: שמשא Sol novit tempus absconsionis sue, Psal. 104.19. טומעיה.

טמענא Idem, apud Rabbinos, Chald. אבסענען. Hinc, אבסענען ארום טמענא דשמשא Juxta viam occasus Solis, Deut. 11.30. in Jon. Plur. לית לה Haftenus ei non fuerunt nisi octodecim absconsiones vel occasus, Beres. rab. sect. 6. עם טמעני שמשא Cum occasu solis.

כבוש בטומענא Absconditum, Thesaurus: חפסין ליה Subige in abscondito, Jobi 40.8. Plur. Scrutantur eam magis quam thesauros, Hebr. ממשמנים, Jobi 3.21.

**טמק** Inclytum, Honorabile, secundum Baal Aruch. In Bemidbar rabbah sect. 12. ad Numer. 7.3. Et obtulerunt oblationem suã coram Domino sex plaustra camerata: שש עגלות בנגד ורקעים ולא ו' הם. אר אבין הן דמלכא שרי טומיקון Sex plaustra respectu sex Expansorum. Nonne autem sunt septem? R. Abhin dixit, Illud ubi Rex (Deus) habitat, est inclytum, (ac proinde non numeratur cum reliquis.) Baal Aruch deduxit à טימי, q.d. עטמק. Alii exponunt של כסא מלך Thronus regius; alii, בית מלכות Domus regia. Idem extat in Medrasch Koheleth cap. 6. v. 3. In Medrasch Esther cap. 1. v. 2. alia est lectio: nam ibi pro טימיקון legitur טיטון & explicatur מסותרה Absconditum, Occultum. R. Bechai in lib. Numerorum Medrasch hoc adducens, vocem istam planè omittit.

Legitur in Medrasch Esth. cap. 1. v. 1. מכוברים Sunt voces peregrinæ & corruptæ.

**טמר** Abscondere, Occultare. Præterit. וטמרתיה Et abscondi eum in Euphrate, Jerem. 13.5. Infinitiv. למטמריה תמן Ad abscondendum illud ibi, Jerem. 13.6. Imperat. וטמרהי תמן Et absconde illud ibi, Ibid. v. 4. Pabel Præter. וטמר Et abscondit eos Jacob, Genes. 35.4. ותטמרנון Quos abscondi, Jere. 43.10. Futur. וטמרתיה Et abscondes eos, v. 9. בטמור משכנתי Abscondet me in occulto habitaculi sui, Psal. 27.5. Ithp. Præter. ארי אטמר Quia absconderat se, Jud. 9.5. למא אטמרת למייל Quare occultasti te ad abeundum? Gen. 31.27. Et absconderunt se in spelunca, Jos. 10.16.27. אטמרו מסכני ארעא Et absconderunt se pauperes terræ, Job. 24.4. vide & 29.8.10. Occultatus sex annos, 2. Reg. 11.3. Ex forma Ithpehal, דטמרת מן Qui occultari queat à colore ejus, Psal. 19.7. vide & Genes. 3.10. in Jon. דטמרתון Qui abscondunt se, Jesa. 32.2. Fœm. בחלא Qui absconditi sunt in arena, Deut. 33.19. Infinit. Si quæsierit occultare se, Jere. 49.10. Futur. וטמרתיה Et abscondastè, 1. Sam. 19.2. וטמרתון Et abscondemini illic, Josuæ 2. v. 16. אבסענען Et abscondit à vobis, Jese. 29.10. וטמרתיה Et abscondit eos, 1. Reg. 18.4. וטמרתיה Et abscondit filium suum, 2. Regum 6.29. וטמרתיה Et abscondit eos, Jos. 2.6.4. מנביאיה Et abscondi ex Prophetis Domini, 1. Reg. 18.13. Infinit. לאטמרתיה Et nō poterat illa amplius abscondere eum, Exo. 2.3.

**טמיר** *Absconditum, Occultum, Latens, Secretum*: לאתר פסי וטמיר In locum tectum & secretum, I. Sam. 21. 2. **טמיר במנא** *Absconditus est, latitat inter vasa*, I. Sam. 10. 22. *Plural*. **טמירין במערתא** *Absconditi in spelunca*, Jos. 10. 17. & 7. 21. *Constr.* **טמירי לבא** *Ipsc novit occulta cordis*, Psal. 44. v. 22. *Fœminin*. **טמירתא גליין קדם** *Occulta sunt manifesta coram Domino*, Deuter. 29. 28. in Jonath.

**טמור** *Absconso, Abditum, Absconditum, Latebrea*, Psal. 27. 5. & 51. 8. Hinc legendum **ולחמא** *Et panis absconsoionis*, Prov. 9. 18. Veneta **רטטורא** & **רגיטורא**, prout etiam legit Baal Aruch. Idem citat ex Vajikra rabba sect. 25. **מי** *Quis posuit בטוחות חכמה בטטורא* *In occulto*. Sed in nostris exemplaribus legitur **בטטורא**. Id in glossa exponitur **מין עוף** *Species avis*. In Medr. Esther cap. 1. v. 2. legitur **טיטין**, quod similiter *Abscondendi* significato exponit glossator: **הן דמלכא שארי טיטין** *Firmamentum in quo Rex (Deus) habitat, est absconditum, occultissimum*. Pro **טיטין** in Bemidbar rabba sect. 12. legitur **טומיקון**.

**טמרא** *Idem*: **טמרא בטמרא** *Factus sum in occulto*, Psalm. 139. 15. Sic Jobi 13. v. 10. **טמרון בטמרא** *Abscondes eos in abdito*, Psal. 31. v. 21. *Plural*. **טמורא** *Insidiatur in latibulis*, Psal. 10. 9. vide & Psal. 164. 5.

**טמורתא** *Idem*: **טמורתא בטמורתא** *Et indicat verba quæ fiunt in occulto*, Ecclef. 10. 20.

**טמורנא** *Idem*: **טמורנא בית מטמורנא** *Locus latebræ nostræ, refugii nostri*, Jesa. 32. 14. **טמורנא** *Revelavi latebras ejus*, Jere. 49. 10. Item **טמורין** *Sunt nobis thesauri*, Jere. 41. 8. **טמוריה** *Refecti sunt thesauri ejus*, Obad. 6.

**טמורית** *Idem*: **טמורית בית יהודה** *Et re-texit latibulum domus Jehuda*, Jesa. 22. 8. Hebr. **טמוריתא** *Latibula*, Judic. 6. 2. Hebr. **טמוריותא** *Specus*: **טמוריותא** *Ex omnibus latibulis*, I. Sam. 22. 23. Hebraicè **המחכאים**.

**טמשי** *Mergere, Immergere, Intingere. Heb.* **טמשי** *Particip. Pebil*, **טמשי ברמעתא** *Pane intincto in lachrymis*, Psal. 80. 6. *Imperat.* **טמשי** *Et intinge panem tuum*, Ruth. 2. 14. *Futur.* **טמשי** *Lectum meum immergo*, Hebraicè **טמשי** *Natare facio, vel, madefacio*, Psalm. 6. 7. **טמשי** *Et intinget illum in sanguinem*, Levit. 14. 51. **טמשי** *Et intingetis in sanguine*, Exod. 12. 22. Jon. **טמשי** *Immergent pedes suos in sanguine occisorum*, Psal. 68. v. 24. **טמשי** *Et intinget sa-*

**טמשי רגלי** *Amplesu regli* **טמשי רגלי** *Intincti sunt pedes mei*, Psal. 60. 10. *Participium*, **טמשי** *Intinguntur*, Jobi 24. 8. Hebr. **טמשי** *Madent*. *Talmud.* **טמשי בחליא** *Intinget in aceto*, Gittin fol. 69. 1. **טמשי** *Immerfa fuit ipsi in aquis tunica*, Succa fol. 10. 2.

**טמשי סלקון** *Tectè, Absconditè*: **טמשי** *Nunc autem absconditè ascendunt, & absconditè descendunt, id est, quietè, silenter*, Echa rab. cap. 1. v. 17. Glossa, **טמשי ומכוסה**.

**טמשי** *Hebr. Corbis, Canistrum*, Deuter. 26. 4. & 28. 5.

**טנרו** *Ambo, Conjunctim, Duo, Bini*: **טנרו** *Duo simul in locum sepulchri descendunt*, Jobi 17. 16. **טנרי** *Regia*. **טנרי** *Apud Talmudicos dictum celebre*: **טנרי** *טב למיתב טנרו מלמיתב*: *Melius est habitare binos simul, quam habitare viduatum*; Id est, *Præstat vivere in conjugio, quàm in viduitate, binos quam viduatos sive privatos aut solitarios*, Jebham. cap. 15. in fine, Bava kama fol. 111. 1. Kiddusch. fol. 7. 1. & fol. 41. 1. *Rabbini plerumque divisim scribunt טנרו & טנרו* *exponunt, טנרו* *Corpus, טנרו* *Duo, id est, טנרו* *Corpora duo. Quid ergo טנרו? Græcum est τὸν δῦο. Nam quod Talmudici in præcedenti sententia dixerunt, למיתב, טנרו, id apud Atheneum lib. 8. dicitur Græcè, οἰκᾶν τὸν δῦο: ut, καὶ τὰς οὐκὰς φάσασι τὸν οἰκᾶν τὸν δῦο. Ergo τὸν δῦο* *Ambo: nam טנרו apud Rabbinos esse τὸν, suo loco patet, & טנרו* *Græcum corruptum est in טנרו*.

**טנרס** *Tentorium. Gallicum est: nam in ea lingua Tentorium dicitur Tente, & pluraliter Tentes. In capitulis R. Eliesaris cap. 41.* **טנרס** *שהיא פרושה ובני ארס יושבין בתוטר ורגליהם עומדות בארץ וכלם בתוך האהל כך היה משה רגליו עומדות בהר וכלו בשמים צופה* *Quemadmodum in tentorio expanso hominibus sedentibus, pedes ipsorum stant in terra, reliquum verò corpus totum est in tentorio: sic pedes Moïsi stabant in terra, ipse verò totus erat in cœlo, speculans & contemplans quicquid in eo est. In Targum,* **טנרס** *Sicut tentoria expansa*, Levit. 25. 31. in Jon.

**טנרסאל** *Tandariel, nomen est Angeli, de quo in Zohar, col. 268.*

**טני** *Vasis nomen, continentis סאה dimidiam Seam, vel, duos cabos cum dimidio. Fuit communiter ferreum aut æreum, & ejus usus in culinis, & apud chirurgos pro unguentis. Habuit & operculum, de cujus puritate aut pollutione disputant Talmudici in Kelim cap. 12. In Tamid, cap. 3. sic describitur; הטני* *רומה לתרקב גדול של זהב מחויק קבין וחצי* *In Glossa notatur, esse Vas simile canistro, oris lati. Inde in Aruch scribitur, esse ab Hebræo טנא Corbis, Canistrum: Tamid cap. ult. Quinq; sacerdotes comita-*

comitabantur sacerdotem summum, quando ingrediebatur Sanctuarium adorandi causâ: singuli habebant in manu vas ministerii: Primus habebat *Teni*, cujus usus in decineratione altaris interioris &c. Vide ibi של מתכות. Operculum vasis ærei, Edajoth cap. 7.

**טנ** *Invidere, Æmulari, zelotypum esse, zelo affici. Respondet Hebræo קנא. Affine est Græcum Φθονέω. Præteritum, ארום טננות במתלעבניא, Quoniam invidebam derisoribus, Psalm. 73. 3. Et invidebant Mosi, Psalm. 106. 16. Futurum defectivè, לא תטן בנגברא הטופא, Ne invideto viro violento, Proverb. 3. 31. Sic cap. 24. 1. Ne inideas improbis, vers. 19. Ne æmuletur cor tuum peccatores, Proverb. 23. 17. *Ex Aphel*, לא תטן בעברי, Ne inideas facientibus iniquitatem, Psalm. 37. 1.*

**טננא** *Invidia, zelus, Æmulatio*: טננא רביח *Zelus domus sanctuarii tui, Psalm. 69. 10. דטננא המתא, Zelus fatuitatis, Jobi 5. 2. דנגברא, Zelus est iracundia viri, Proverb. 6. 34. Cum Aff.* מנרת יתי טננתי *Dissolvit me zelus meus, Psalm. 119. 139.*

**טננא** *Talm. Idem*: זעלס, invidia erat in animo ipforum, Chagi. folio 15. 2. *Propter invidiam hereticorum, Rab. אדם אחד שנתן עינו באשה אחת והעלה לבו טננא, Homo quidam coniecit oculos suos in mulierem, & occupavit, invalit cor ejus zelus, Sanh. fol. 75. 1. hoc est, immoderato ac vehementissimo statim amore accensus fuit, ita ut cor ejus quasi contabesceret, & in ægritudinem incidere. Sic Glossa, נימוק מרוב אהבה, Contabuit præ nimio amore. Confer Majemon. in הלכות יסורי תורה cap. 5.*

**טננותא** *Idem*: תבער היך אשנא טננותא *sicut ignis zelus tuus, Psal. 79. 5.*

**טנן** *Talm. Humectari, Humidum fieri*: Aquâ-conspersgens domum suam, (id est areæ pavementum) & indiderit ei tritica, & humida fiant, *Machschirin cap. 3. Ex Pibel, המטנן בחול, Humectans in arena, Ibidem. Pybal Participium, אגר humidus, Moed katon fol. 6. 2. Kimchi Judic. 15. 15. Ex Aphel, היו מטינן בחול, Erant humectantes in arena, Machschirin capite 3.*

**טננתא** *Humor*: אשכח לועא דחמרא בטננתא *Invenit maxillam asini in humiditate, in humore suo, id est recentem, adhuc humidam, Hebr. In humiditate sua. Inde apud Prophetam exponunt, מכה מרדח, Plaga humida, id est, purulenta, Jesa. 1. 6.*

**Tertiò טנן** *Polluere, Inquinare, idem quod טנף, de quo mox. Futurum, יטננון ותיח השוכא, Polluant eum tenebræ, Job. 3. 5. Heb. יבאלוהו, quod Aben Esra & R. Levi eodem modo ibi interpretantur. Regia habent יטנפון, quod Verbum etiam pro נאל significato hoc ponitur Thren. 4. 14. Elias non adducit.*

**טננא טין** *Vide supra.*

**טנס** *Tanis, urbs Ægypti antiquissima, Mosi miraculis, & captivitate Israëlitarum celebris, quæ Hebraicè dicitur צון Tzoan, unde ejecta gutturali, & z mutato pro more in ט, fit טן, & inde טנס Tanes: לפני צון מצרים, Ante Tzoan Ægypti, Targum, קדם טנס דמצרים, Numer. 13. 23. In agro Tanes, Psalm. 78. 12. 43. In Jonathane etiam legitur pro און usurpatum, cujus urbis præfectus fuit Potiphara, Gen. 41. 50. Item pro פתם Pithom Exod. 1. 11. At hæc urbs recentior fuit, ut ibidem videre est.*

**טונס** *Piscis marini nomen. Convenit Thyurus vel Tunnus: אפונס אטונס אקונס, Cholin fol. 66. 2. R. Salomon scribit, hæc esse piscium nomina Persica. Hujus cute solebant ligna extrinsecus obduci, ut læviora essent; unde להטיח בטונס Ad inungendum aut illinendum (cute piscis) Tunnes, Cholin folio 25. col. 1. Inde & alibi dicitur, משישופם עור הדג, Quando illiniverit ea pelle piscis, ut scil. lævia reddat, Nedarim fol. 56. 2. Item ונסבת ליה תיבותא דטונס, Græcè εὐθύνω, Et accepit sibi arcam Thunes, Hebr. גמא Junceam, Exod. 2. 3. in Jon.*

**טנף** *Inquinare, Coinquinare, Commaculare, Fedare, Polluere. Futurum, איבקה אטנפם, Quomodo inquinarem illos, Cantic. 5. 3. לא תטנפון ית, Non polluetis terram, Hebr. לא תחניפון, Numer. 35. 33. in Jon. יטנפון ותיח, Polluant eum, Jobi 3. 5. juxta Regia. Ithpabel, אטנפון בדם קטילין, Polluti sunt in sanguine occisorum, Thr. 4. 14. Et maculata est terra peccatis, Psal. 106. 38.*

**טנוף** *Maculatio, Immundities, Spurcities, Impuritas, Sordes. Vide in Bechor. cap. 3.*

**טנופתא** *Idem*: סנופת התבואה *Sordes frumenti: המוכר פירות לחבירו הרי זה מקבל עליו רובע טנופת לסאה Vendens fructus (scilicet proventus, frumenti) socio suo; ecce is (scilicet הלוקח) recipit in se quadrantalem impuritatis vel sordium in unaquaque Seah, Bava basra fol. 93. 2. שטמא נגעו במקום, Ne fortè contrectarint locum immundum: Stat in loco immundiciæ, id est, immundo.*

**טנר** *טינרא, טינרא, Saxum, Petra, Rupes, Lapis: Super munitione petrae, Jobi 39. 21.*

bi 39. 21. **טט** על טטריא Super rupe, Exod. 17. 6. וטינר  
 Et petra stillabit, Jobi 29. 6. **טט** חקפא Ex  
 petra forti, dura, Deuter. 8. 15. Heb. החלמיש  
 E rupe silicis. *Plurale*, יבוע טטרין Rupit petras,  
 Psalm. 78. 15. in Neb. & Reg. **טט** במעררת טטריא In  
 speluncas petrarum, Jefa. 2. 19. **טט** דטינריא In  
 foraminibus petrarum, Numeror. 24. 21. Jon.  
 Et petrae ruptae sunt coram ipso, Nah. 1. 6.  
*Apud Talmud.* כרה ליה בירא ומליה מיה **טט**  
 Fodit sibi puteum, & replevit eum  
 aqua, & lapide eum obtexit, & sigillo suo ob-  
 signavit, Gittin folio 68. col. 1. *Deinde significat*  
*etiam Aciem, Cultrum acutum, ut Hebr.* צר, Exo. 4.  
 v. 22. *Tertio sumitur apud Talmudicos pro certo*  
*quodam genere Ulcerum malignorum, vel Pus-  
 tularum in pulmonibus, שהוקשו כסלע, quae durae sunt*  
*instar petrae, Cholin fol. 48. 2.*

**טט** Lamina, Braetea: **טט** הד נקצא דטסא Sicut fra-  
 gmentum laminæ, Proverb. 26. 8. *Plur.*  
 טסן רדיין Laminæ tenues, Numer. 16. 38. & 17. 3.  
 טסא דרהבא Braeteæ aureæ, Exod. 39. v. 3. טסא  
 מצלהבין Laminæ tuæ flammicant, Nah. 3. v. 17.  
*Sic quoque frequenter occurrit apud Talmudicos:*  
**טט** של כסף Lamina aurea: **טט** של זהב  
 Lamina argentea.

**טט** Plur. טסברין י טסברין Thesauri. Corruptum  
 ex Græco τεισσομαι, quod aliàs apud Rabbi-  
 nos scribitur תיסבורים, ut in litera ת videre est:  
 טסברין מלכין Thesauri regum, Eccles. 2. vers. 8.  
 וית כל טסברו וית כל עתריה Omnes thesauros suos,  
 & omnes divitias suas, Esth. 8. 2. **טט** דטסבריה  
 Et thesauri repleti auro puro, Psalm. 68. 14. Hoc  
 in Aruch citatur תסבוריה. Vide Aruch in  
 הסור. *Hæc scriptura Græcam originem aperte in-  
 dicat.*

**טטן** Frumentum crasse confractum, uno  
 grano in quatuor partes, Moed katon c. 2.  
 in fine. *Videtur esse Græcum τεισσομαι Ptifana, Hor-  
 deum contusum.*

**טטקא** Saccus, Sacculus, Pera: Italice  
 Tascha: **טטקא** מלא טטקא דקשבא Sacculus ple-  
 nus dactylis: **טטקא** מלא טטקא דונגביליא Sacculus ple-  
 nus gingiberè, Megilla fol. 7. 2. **טטקא** דאכלא ביה  
 Pera ex qua comedit dactylos, Gittin fo-  
 lio 78. Baal Aruch exponit קלתא Calathum;  
 Quasillum.

**טטקע** Secundo Tributum agrorum: **טטקע** מס הקרקע  
 denarius: ארעא לטסקא משעברא Terra tributo sub-  
 jecta: מאן דיהיב טסקא ליכול ארעא Qui dat tribu-  
 tum, occupabit agrum, Metzia fol. 73. 2. לא הוו  
 לא הווי **טטקא** למלכא Non dederunt tributum re-  
 gi, Bava bathra fol. 54. 1. Ibidem opponitur ei  
 כרנא Tributum personale in capita singula.

**טטקניא** Nomē spiritus impuri: Guido ex Zohar.

**טטורא** Idem quod טטנור Custos urbis, Talm.  
 Hierof. Ketubh. cap. 11. fol. 34. col. 2. Sic  
 in glossa. Fortè, Thesaurarius, Thesauri custos:  
 אבית ונסבת לטטורא דקרתא Abiit, & nupsit the-  
 saurario urbis.

**טע** Errare, Aberrare, Hebr. טעה: *Præter.*  
 אטעא לבהון Erravit cor eorum, Jefa. 21. 41.  
 אטעא ליה מפקודך לא טעיתי A præceptis tuis non aberro,  
 Psalm. 119. 110. טעו במדברא Oberrarunt in deser-  
 to, Psal. 107. 4. טעו דנהא Errarunt iudices ejus,  
 Jefa. 28. 7. טעו מבתר פולחני Errarunt Israelitæ à  
 cultu meo, diverterunt, Hof. 8. 5. *Participium,*  
 והא טעי בהקלא Et ecce errabat in agro, Gen. 33. 15.  
 כמיה דטעי רויה Sicut errat ebrius, Jefa. 19. 14.  
 במטעו בני ישראל In errando, cum erra-  
 rent filii Israel, Ezech. 44. 15. Et aliter, בטעות,  
 Ezech. 48. 11. *Futurum,* דאמך Neque erres à lege matris tuæ,  
 Prov. 1. 8. & 6. 20.

וליה טעו מנימולא דאמך Neque erres in semitis ejus,  
 Prov. 7. 25. ארי טעי Cum erraverit, Ezech. 14. 9.  
 לא טעון Non errabunt, Jefa. 35. 8. אטערה  
 Errare fecit, Seduxit, In errorem abduxit, vel in-  
 duxit. *Præter. cum Aff.* רמלהא Et seduxit eum multitudo verborum suorum,  
 Prov. 7. 21. ורוח דטעו אטעיתנון Et spiritus fornicationis  
 seduxit eos, Hof. 4. 12. אטעיתי Ego  
 Dominus seduxi Prophetam illum, Ezech. 14. 9.  
 וטעו ית מצראי Et seduxerunt Aegyptios, Jefa. 19.  
 v. 13. אטעיון Seducunt te, Jefa. 3. 12. Et  
 וטעויה נשוהי Et inclinarunt, seduxerunt uxores ejus  
 cor ejus, 1. Reg. 11. 3. 4. אטעיתון Seduxistis, Jerem. 42. 20.  
*Participium,* וטעו ית לבהון Et in errorem com-  
 pellit corda ipsorum, Hof. 4. 11. *Plurale,* טעון  
 Seducentes, Jefa. 9. 16. Sic Mich. 3. 5. *Infinitiv.*  
 בר בעו לאטעא Cum quærerent seducere me,  
 Genes. 20. 13. in Jonath. *Cum Aff.* אטא Ad seducendum te venit,  
 2. Sam. 3. 25. *Futurum,* מן טעו ית אחאב  
 Quis seducet Achabum? 1. Reg. 22. v. 20. אטענרה  
 Ego seducam eum, v. 21. לא יטעו בעל  
 Et dixit, seducito, v. 22. לא יטעו בעל  
 Non seducet inimicus eum, Psal. 89. 23.

ליט דטעו עורא Maledictus qui seducit cæcum,  
 Deut. 27. 18. דלמא יטעון ית לבבון Ne seducant cor  
 vestrum, Hebr. וטו, 1. Reg. 11. 2. *Ex Ithpehal,*  
 וחסוריה לא מטעו Et opprobrium ejus non abdu-  
 citur, non recedit, Hebr. לא תמחה Proverb. 6.  
 v. 33. vel est ex tertio significato, Non datur  
 oblivioni.

*Secundo טעה Scortari, Fornicari, & sic Hebræo*  
 ונרה quandoque respondet, tam ad corporalem, quam  
 ad spirituales scortationem cum idolis, denotandam.  
*Præterit.* טעה כנשתהון Fornicata est synagoga ip-  
 sorum, Hof. 2. 5. טעיתון מבתר פולחנא Fornicati  
 estis,

estis, vel, errastis post cultum Dei vestri, Heb. גִּירָתְךָ, Hof. 9. 1. וְאַתָּה טְעִיתָ Et tu scortata es, Jer. 3. 1. וְטָעִיתָ בְּתַר בְּנֵי אֲחֵיךָ Et fornicata es post filios Asfur, וְטָעִיתָ בְּהוֹן Et scortata es cum illis, Ezech. 16. v. 28. וְטָעוּ בְּתַר בְּעֵלֵימָא Et scortati sunt post Baalim, Jud. 8. 33. וְטָעָא בְּתַר טְעוּתְהוֹן Qui scortantur post idola ipsorum, Heb. הֶזְנוּת, Ezech. 6. 9. וְטָעָרִים Et scortatae sunt in Aegypto, Ezech. 23. 3. *Partic.* כֹּל דְּטָעָה מִן בְּתַר דְּחַלְתֵּךְ Quicumque fornicatur à sequendo cultum tuum, Psalm. 73. 27. Hebr. זֶנְחָה. Hæ tamen & similes phrasæ possunt referri ad primam significationem: Sic, וְטָעוּ בְּתַר הוֹן Post quos fornicantur, Hebr. זֶנְחָה Lev. 17. 7. *Infinit.* וְטָעוּן דְּרִירֵי אֲרַעָא Fornicando fornicantur habitatores terræ, Hof. 1. 2. וְטָעִי עַמָּא לְמַטְעִי Et cæpit populus scortari apud filias Moab, Numer. 25. 1. *Futurum*, וְלֹא תִטְעִי אֲרַעָא Ut non scortetur terra, Levitic. 19. 29. וְטָעָבוּן בְּנֵי הוֹן Et scortabuntur filia ipsorum, Exod. 34. 16. *Aphel Infinit.* לְאַטְעוּתְרָא Ad scortari faciendum illam, Levitic. 19. 29. Prostituendo eam: *Futurum*, וְטָעָבוּן בְּנֵיךְ Et scortari faciant filios tuos, Exod. 34. 16.

*Tertio* טַעָה *Oblivisci, Oblitum esse, Latere. Præteritum*, וְקִימָא דְּאֱלֹהֵי טַעָרָא Et fæderis Dei oblita est, Prov. 2. 17. Heb. שָׁכַחָה. *Futur.* וְטָעָה הַזֶּה Et obliviscaris rationis tuæ, Proverb. 31. v. 5. וְטָעָבוּן מִסְכְּנוֹתֵיהוֹן Et obliviscentur paupertatis suæ, Heb. וְיִשְׁכַּח, Ibid. v. 7. וְטָעָה לֹא מִטְעִי Et opprobrium ejus oblivioni non dabitur, Prov. 6. 33. *Porrò, qui obliviscitur alicujus rei; etiam eam deserit, unde* וְלֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Deserere, ponitur:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא Et non deseras legem matris tuæ, Prov. 1. 8. & 6. 20. *Ex Aphel*, וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא Desere litem, Proverb. 17. 14. Heb. נָטַשׁ.

*Error, Erratum: Idolum: Respondet etiam Hebræo* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *ut:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא Spiritus erroris, fornicationis, idololatriæ, Hof. 5. 4. Sic 4. 12. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Sia via erroris est in me,* Psal. 139. v. 24. *juxta Regia: Veneta;* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Qui onustus sit mihi, onerosus, molestus; pravè pro* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Hebr.* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Rabb.* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Error typographicus:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Error scribæ* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Index, Catalogus erratorum:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Porrò usurpant hoc vocabulū etiā malitiōsè de Christo:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Idolo suo, scil. Christo:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Non venit istud idolum nisi post 300. annos,* R. Sal. Jes. 9. 6. in edit. Veneta, quæ in Bas. mutata. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Error, Erratum, Aberratio:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Error stultorum, pro Hebræo* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Tranquillitas, quæ stultos errare facit;* Prov. 1. 32. vel legit *Paraphrastes* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא.

*Erroneum, Falsum:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Argumentatio erronea.*

*Meretrix, Scortum:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Ut essent sicut scortum,* Jefa. 1. 21.

*Idem:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Mulierem meretricem,* Levit. 21. 7.

*Idem:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Ubi est meretrix illa?* Genes. 38. 21. in Jon. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Non fuit hic scortum.* Ibid. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Ad conspiciendum nuditatem scortorum hujus terræ venistis,* Genes. 42. 9. in Jon. Sic vers. 12. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא.

*Error: Idolum, sic dictum quod erronei cultus causa sit, & in errorem inducat cultores suos. Plurale* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Repleta est terra ipsorum idolis,* Jefa. 1. 8. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Populus sunt, in quorum cordibus sunt errores,* Hebr. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Ut incurvarent se idolis,* Psal. 95. 10. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Et errores suos præ erroribus fororis suæ,* Hebr. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Et fornicationes suas,* Ezech. 23. 11. Sic v. 8. 14. &c. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Cultum idolorum suorum,* Hof. 2. 2. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Idola argentea sua,* Jefa. 2. 20. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Et coletis Idola gentium,* Jos. 24. 20. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Colentes idola alienigenarum,* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Idolis peregrinis, extraneis,* Psal. 81. 10. *Hæc possunt etiam esse à singulari forma* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *quæ format pluralem in* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא.

*Errare factum:* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Liber erratis scatenis, plenus erratis,* Rab.

*Seductor, Impostor.*

*Errare facientia, Seducentiã.* Masorethæ usurpant de vocibus, quæ seducere possint lectorem, ut putet eas aliter esse legendas; quòd alibi vel aliter reperiantur, vel quòd sensus aliter postulare videatur. Vide *Clavem nostram Masorethicam.*

*Sophistica.*

*Fallacia, Deceptio, Captio, Elenchus,* apud Logicos.

*Idem.* סְפֵר הַהֲטָעָרִי *Liber de Sophisticis elenchis.*

*Gustare, Degustare, propriè palato aut lingua, Edere, Comedere. Præteritum,* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Gustavi parum mellis,* 1. Sam. 14. v. 29. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Et non gustavit (totus populus) panem,* 1. Sam. 14. v. 24. *Participium,* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Quia cibos suos solus comedit,* Eceles. 5. 6. *Infinitivus,* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Gustando gustavi,* 1. Sam. 24. 43. *Futurum,* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Ut comedant in munditie cibum suum,* Levit. 11. 11. in Jon. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Et palatum cibum gustat sibi,* Jobi 12. 11. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Non gustent quicquam,* Jon. 3. 7. *Pabel,* וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא *Tibi gustandum dabunt,* Dani. 4. 22. וְטָעָה לֹא תִטְעִי נִימוֹסָא.

Gustandum dederunt ei, Dan. 5. v. 1. *Aphel*, אטעמני Gustandum dato mihi, Gen. 24. v. 17. pro Hebræo הגמלאני Sorbendum dato mihi. *Apud Rabbinos*, כל הטעם ואינו מברך נקרא גולן, *Quicumque comedit sine gratiarum actione, vocatur Prædator: spoliat Deum bonis suis, juxta illud, Domini est terra & plenitudo ejus*, Psalm. 24. 1. דגניס ראוי היה אדם הראשון שלא יטעום טעם מיתה Dignus fuerat Adam primus, ut non gustaret mortem, Ber. rab. sect. 9. Sic idem paulo post dicitur de piis. Sic locutus est Christus Matt. 16. 28. Marc. 9. 1. Luc. 9. 17. *Apostolus ad Hebr. 2. 9.*

טעם . טעמא . טעם Gustus, Sapor: metaphoricè Ratio, Sensus, Consilium, Judicium, Sententia, Causa: Deratione, sententia Dei, Esræ 6. 4. מן טעם אלהי Magister, Præses consilii, Esræ 4. v. 8. בעל טעם ער טעמא לדרוש יחד Dum causa ad Darium perveniret, Esræ 5. 5. והיה טעמיה בטעים דליש במשקא Et erat sapor ejus quasi sapor massæ mixtæ cum oleo, Num. 11. 8. וטעם סביא יסלק Et rationem, judicium senum aufert, Hebr. טעם, Jobi 12. 20. שפיר טעם Congruam rationem doce me, Psal. 119. v. 66. וסרי טעמא Deflectens à ratione, carens ratione, mente, judicio, Proverb. 11. 22. *Plurale*, דבהון דגורין דגורין טעמין In quibus cumulâtè sunt rationes, Cantic. 5. 11. מרבין דקרוקין וטעמין Profertur subtilitates, id est, subtiles sensus, & rationes, ולהן טעמין בכל סטר Stillant rationes ex omni latere, Cantic. 5. 13. *Apud Rabb.* מאן דאכיל קודרא *Qui comedit ollam, (id est, qui cibum ex olla degustat, ut coqui,) novit quis sit gustus edulorum*, Jalkut fol. 265. 1. *Proverbialiter dictum* de certitudine experientia. מה טעם Talm. מא טעמא Quæ est ratio, qui sensus, quod judicium? טעם בלא טעם Ratio absque sapore, insipida, insulsa. טעמי תורה Rationes Legis. טעם דלי במי כסף גטין fol. 69. 1. Verba sunt magica, quæ medicinæ loco vel mulsitantur, vel amuleto inscribuntur.

Deinde, טעם Accentus, apud Grammaticos, sic dictus, quasi Sapor & Gustus sua vis; tum dictionis, cujus legitimam pronunciationem denotat; tum sententia, quam membris distinguit. *Pluraliter*, טעמים non טעמים, ut multi perperam inter Judeos loquuntur.

*Delicie, cibus gustu sua vis*, Habac. 1. 16.

טען Onerare, Onus imponere, & intransitive Onustum esse, Portare, Bajulare, Ferre, Gestare: *Præteritum*, טענו פרהון Ferunt fructus suos, Joel. 2. 22. וטענו גבר על חמריה Et onerarunt quisque super asinum suum, Genes. 44. 13. וטענו יתרון Et gestarunt eos in collis suis, Thr. 5. 5. *Participium*, טען יתונא Onerans nos, Psalm. 68. 20. אין אורה דטען בי An via onerosa sit mihi, Hebr.

Doloris, Molestiæ, Psal. 139. 24. *Particip. Præterit. sive Pebil*, טען בלהמא Oneratum asinum cum pane, 1. Sam. 16. v. 20. *Plurale*, חמרין Asinos onustos, portantes, Genes. 45. 23. וטענין Et cameli ipsorum onerati erant, Genes. 47. 25. *Femininum*, ויהוה אסתר טענית טיבו, נשאת חן Et fuit Esther onusta gratiâ, Hebr. אתן Reportans gratiam, Esth. 2. v. 15. *Plurale*, אסתר אסתר טענית Asinas onustas, portantes, Genes. 45. 23. *Infinitiv.* אטען וטען אטען Et ferre fructus, Ezech. 17. 8. *Imperativ.* טענו ית בעירכון Onerate jumenta vestra, Hebr. טענו. *Futurum*, בלהודך תטען Solus portabis, Proverb. 9. 12. וטענון עפך בטורחא ורעפך Et portabunt tecum onus populi tui, & non portabis tu solus, Num. 11. 17. *Jon. Itpebal Præter.* וטען Et gravatus, onere pressus fuit, 2. Sam. 12. 15. Hebr. ויאנש Et infirmatus, debilitatus fuit, אטענוניא Onerati fuimus, Thren. 5. 5. *Ex Aphel*, אטענת רחמן וטיבו Reportavit misericordiam & gratiam, Esth. 2. 17. & 5. 2. *Talm.* כוורי חחלי וחלכא לטעון נופגא ולא ליטעון *Qui venatus est (& comedit) pisces, item nasturtium & lac, debet onerare (i. e. deambulando exercere & q. fatigare) corpus: non autem onerare lectum (hoc est, non statim cubitum se conferre,)* Moed katon fol. 11. 1.

טען Onustus, Oneratus. Vide supra in Verbo. טען Onus, Sarcina, Fasciculus: טען חמרא Onus asini cum pane, id est, tantum onus panis, quantum asinus ferre poterat, 1. Samuel. 16. v. 20. טען חמרא Onus paris mulorum, 2. Reg. 5. 17. *Plurale*, בטעוני בתנא In fasciculis, sarcinis lini, Jos. 2. 16.

טען . טענה . טענה . טענה . טענה . טענה *quæ formâ Jonathan utitur, Idem: Item Saccus, ab Onere sic dictus: Cubantem sub onere suo*, Jon. תחת משאו, Hebr. טענה, Exod. 23. 5. In ore sarcinæ vel sacci, manticæ, Jon. טענה, Hebr. אמתות Genes. 44. 2. & sic deinceps in tota illa historia: *Cum Aff.* וטעני עליך לא ייקר Et onus meum non sit tibi grave, Jobi 33. 20. טענה In ore sacci ipsius, Genes. 44. 1. *Plurale*, מלי ית טעני גוברהיא Imple saccos virorum istorum, Ibidem. In ore saccorum nostrorum, v. 8. Jon. טענה. *Talm.* דדרי טענה דשבתא *Qui portant onus Sabbathi*, Berach. fol. 61. Mezia fol. 78.

טען Rab. Oneratus: metaphoricè, Obligatus, Obstrictus, qui tenetur ad aliquid, qui necesse habet: דמן טעון הויה Sanguis illarum tenetur aspersione, debet spargi: כל הכלים טעונין טביליה Omnia vasa tenentur ablutione, id est, ut laventur: טעונין רחיצת ידים ורגלים Tenentur lavare manus & pedes.



Oneratio, Onus: טענותא Oneratio navis.

Secundo טען Pungere, Figere, Transfigere, Confodere, Perfodere, Perforare, qua significacione Arabice maxime usitatum est, ut Aben Esra & R. Salomon ad sequentem locum Jeseiae tradunt: מטעני הרבא Confosorum gladio, Jesa.14.19. Viri transfixi, vulnerati, Heb. מרקידי, Jerem.37.10. Et confossi in vicis ejus, Jer.51.4. מטעני הרבא בקרבא Confossi gladio in praelio, Hebr. מכו Percussi, Jerem.18.21. ממת מטעני הרבא Morte transfixorum gladio, Hebr. ממותי Occisorum, Ezech.28.8. ונפלו מטעני Et ceciderunt confossi, 1.Sam.14.12. Huc revocant etiam auctor Aruch & Kimchi illud, ואמען Et vubneratus, punitus fuit dolore, 2.Sam.12.15. quod & ante in Ithpahal positum.

Tertio טען Objicere, Arguere, Argumentari, Ratiocinari, Rationibus & argumentis contra aliquem Disceptare, Accusare. Hoc qui facit, alterum Gravatur, & Oneratur, & nisi rationes repellat & refutet, earum onus ferre tenetur: & qui refutat, rejicit onus in alterum: ואין הפרש בין טען וטען Fortasse objecerit objiciens aliquis, Aben Esra Psalm.90.10. Niph'al, וטען Accusari, וטען Qui accusatur, suspectus est de culpa aliqua, Jebham. fol.24.2. Glossa, חשוד Suspectus.

טען Argumentator, Disputator, Disceptans, Arguens, Objiciens, Accusans, Accusator: ואין הפרש בין טענה הטוען Non est discrimen inter argumentationem arguentis, More lib.1.cap.75. טועני האמת Defensores veritatis, disputando veritatem defendentes, Kimchi Am.2.6.

טענה Argumentatio, Argumentum, Ratio, Objectionio: טענה מרברי שלמה Non est objectio (quod quis objiciat) ex verbis Salomonis, Aben Esra Psalm.19.3. Plurale, טענות צודקות Rationes justae, legitimae: טענות כוזבות falsae: טענות אמתיות verae: Argumenta pinguis & valida: טענות רצומות Rationes firmae: טענות חלשות Extructum est super rationes infirmas: טענות תוכחות Rationes disputabiles.

Deinde טענה Lis: Apud Talmud. Qui cibum sumit cum focero suo in Judaea sine testibus, ipse non potest movere litem virginitatis, quia solus cum ea versatur, Ketubh. fol.12. in Mischna. Sponsus cum sponsa apud focerum suum saepe conversans, non potest litem postea movere, quasi eam virginem non invenerit. Majeni. in הלכות אישות cap.11. ומה היא טענת בתולים Quenam est lis Virginitatis? Si quis ducat aliquam, quae pro virgine se venditat, & ipse postea dicat; Non inveni eam virginem. Vide eum ulterius.

טפא Exstingui, Exstinguere. Respondet Hebraeo נכבה. Affine est Graecum τύφω, τύφομαι, Fumo, Fumigo, τύφος Fumus, λινον τυφόμεινον Lignum fumigans, Matth.12. v.20. Prateritum, לא טפא Non dum erat extincta, 1.Sam.3.3. טפי מנרתא Extinguetur candelabrum, Amos 9.1. כבועין טפו Sicut linum extincti sunt, Jesa.43.17. Participium, טוב לי וקר באשא טפא Melius est mihi ardere in igne extinguibili, Gen.38. v.26. in T. H. Infinitivus, לא יכלון למטפי Non possunt extinguere amorem ejus, Cantic.8.7. Futurum, לא תטפי ית מלכותא דישראל Non extinguetur regnum Israelis, 2.Sam.21.17. לא תטפי Non extinguetur, Levit.6.5. Et active, לא יטפי Non extinguet, Jesa.42.3. נהור רשעין יטפי Lumen impiorum extinguetur, Jobi 18.5. vide & v.6. & 21.17. Ithpahal Prater. ואטפי לוהך חכמתא Et extincta est apud te sapientia, Jobi 15.8. Participium, ומטפא Quae extincta est in captivitate, Psal.18. vers.29.

Secundo טפי Natate: ויהי טפי על אכפי מים Et fuit natans in superficie aquarum, Exod.26.28. in Jon.

Tertio טפא Talm. Auxit, Adauxit: לא צריכא Non est necesse ut augeat, adjiciat ipsis ad mercedem eorum: Item, הואי דטפאי Item, הואי דטפאי Nam ecce auxi vobis mercedem vestram, ut a mane ad vesperam laboraretis mihi: Item, Ecce auxisti nobis, &c. Bava metzia cap.7. in principio. Infim. חרא Ad augendum unum, Sevach. 37.2. כלה תנא בתרא Omnis doctor posterior ad augendam rem venit; ut sc. priori sententiae aliquid aliud adjiciat, Bath. fol.93.2.

טפי Gutturium, aut quodvis vasculum oris angusti, ex quo nomisi טיף טיף guttatim aliquid defluit, Negaim cap.12. Kelim cap.2. & 3. Para cap.6. תנורין וטפין Huc revocari posset illud in Targum, וטפין וטפין Clibani & lecythi confringentur, Levit.11. v.13. In Targ. Jonath. est וטפין per ח, quod vide in אפה.

טפי Multum, Plurimum, Valde, Vehementer, Magis, Talm. אידן מנכון חכים טפי Quis vestrum sapit magis? Sic citatur in Jalkut in princ. col.4. sed pro טפי in Talmud legitur ויתור, quod idem, לא בציר משיתא ולא טפי מתריסר Non minus quam sex, & non magis vel plus quam duodecim, Sanhed. fol.108.2. טפי אתחוי ליה שפיר ליה Videtur ipsi pulchrum admodum. Oppositum ejus vel פחות, Bava metzia fol.48.2.

טפא Gutta, vide in טפא. טפתא Agger, Aggesta terra circa agrum, Rab. vide in טפת. טפא Vide supra in טפא.

**טפו** *Saltare, Exsultare, Salire, Exsilire, Subsilire.*  
*Respondet Hebraeis רלג רצד רקר, quæ idem significant. Præteritum, וטפו עשרתי אמין, Et profiliit decem cubitos, Numeror. 21. v. 36. in Jon. וטפו על קצא Et exsiliit ad finem, hoc est, antevertit, anteccepit finem, citius liberavit eos, Cantic. 2. 8. Variant libri in hoc loco. Adi Castigationes nostras. טוריא טפו Montes subsilierunt, Hebr. רקר, Psalm. 114. 4. Participium, למה אתון טפון Quare vos exsilitis, ô montes? Psal. 68. 17. ובמא רתיחין טפון Et in aquis ferventibus exsiliunt, Jobi 24. 24. in Regiis, ubi Latinus interpres reddit, *Præfocantur.* Vide iterum Castigationes nostras. *Futur.* ויטפו מן אתריה Et exsiliit de loco suo, Jobi 37. 1. *Pabel Partic.* הרה מטפו Erat exsiliens, Deuteron. 32. 19. in Jon. *Plurale,* בטפון Exsultatis, Psalm. 114. 5. in Regiis. *Infinitivus,* לטפוא בהלולא Ad saltandum in nuptiis, Eccles. 3. 4. *Futurum,* ורוביהון וטפון Et pueri eorum saliunt, Hebr. ירקרון, Jobi 21. 11. Citat & Elias ex Psalm. 107. 42. sed ibi hodie in nostris editionibus non habetur. *Aliter,* טפנות פומה Occludit os suum, Jobi 5. 16. Fortè melius legeretur קפצרת.*

**טפוא** *Cuniculus, à Subsiliendo sic dictus, Hebr.*  
 טפון, Levit. 11. 5. ubi in Jonath. scribitur טפוא. *Plur.*  
 כיפי רוקצן לטפוא Petræ refugium sunt cuniculis, Psalm. 104. 18.

**טפח** *Plaudere, Complodere, Percutere, Ferire.*  
*Respondet Hebraeis הפח & ספק. Præter.*  
 וטפח בכף ידיו Et plausit volâ manuum suarum, Numer. 24. 10. in T. Jon. & Hierof. וטפחת שמשא Et percussit sol, Hebr. ותך Jon. 4. 8. וטפחתא בידך Quoniam plausisti manu tuâ, Ezech. 25. ver. 6. וטפחית בכפרסת רגלי עמא דעמי Et percussio plantis pedum populi mei, Jes. 37. 25. Hebr. ואתריב Et exsicco: טפחו ידיהון Comploserunt manus suas, Nah. 3. v. 19. וטפחו יד Et comploserunt manibus, 2. Reg. 11. 12. וטפחנא על ירכנא Percussimus super femur nostrum, Jer. 31. 19. *Imperat.* יד על יד Et percute manum ad manum, complode manibus, Ezech. 21. v. 14. *Ex Pabel Participium,* דמטפח בקורנא Qui percutit malleo, Jesa. 41. 17. *Futurum,* יטפחנני צדיקא, Percutiat me justus, Psal. 141. 5. Hebr. יהלמני. *Apud Talmudicos,* וטפחו על פניו Et percussit ipsum in faciem ejus; טפח Percussit eum calceo suo, Bava kama fol. 32. 2. דלא טפח באפיה Quia non percussit ipsum (scil. canem) super nares, Bava kama f. 23. וטפחו לו על פניו Et percutebant ipsum in faciem ejus, Sanhedrin 92. 2. id est, obvenerunt ei in conspectum.

*Secundo* טפח Talm. *Humidum, Udum esse:*  
 טפח *Humidum:* משקה טופח Liqueor humidus,

*Kelim cap. 8.* טופח ומטפח *Humidum & humectans. Pibel, טפח, & in Hiphil, הטפח Humectare:* אמור לישב Argilla humectans: טינא המטפחת: אסור לישב על מנת להטפח Vetitum est sedere (die festo propitiationis) super humido, eo fine, ut te humectet, Joma fol. 78. 1. מי רגלים כל זמן שמטפחין Aquæ pedum (urina) quandoque adhuc humectant, prohibita sunt: exsiccata, licita, Berach. fol. 25. 1. id est, Prohibitum est preces dicere in loco ubi urina reddita est, quæ adhuc sit conspicua, quæ locum & astantem possit humectare: at si exsiccata, & à terra absorptæ sint, licitum illic orare.

*Tertio* טפח טפח *Palmo aliquid colligere, vel abstergere, à seq. nomine טפח. Hinc:* Vasculum olei si fractum aut effusum sit, non tenetur להיות ליה טפח confidere, & palmis illud accurate colligere & abstergere, vel, ex præced. significato, *Et humectare se,* hoc est, illud colligendo, palmum seu digitos humectare, Terumoth cap. ultimo: *Aliter:* טפח אף בצק שבירי אשרה טפח Etiam massa farinæ, quæ erat in manibus mulieris, corrupta fuit. *Glossa* נתקלקל, Metzia fol. 59. 2. In Aruch scribitur תפח *Intumuit.*

**טפח** *Humidum: cui opponitur גריד Siccum.*  
 טפח *Palmus, mensura quatuor digitorum conjunctorum:* טפח שוחק *Palmus ridens, id est, major & extensus, qualis fit digitis non conjunctis, palmus justus cum exiguo additamento, Rab. טפחות, טפחים.*

**טפוח** *Idem: Item Complosio manuum voluntaria.*  
 Apud Talmud. טפוח ביד קילום ברנל hoc est, טפוח est Complosio manus: קילום Percussio pedis in terram, Moed katon fol. 27. 2. *Plurale,* קתרתין טפוחין Quasi duos palmos, Gen. 27. 30. in Jon. *טפוחאי Percussores.* Sic vocantur, qui palmo sive digitis parietem percutiendo cognoscunt, num ibi argentum sit absconditum, Metzia folio 42. 1.

**טפוח** *Leguminis albi, duri & rotundi genus, quod Medici vocant קרטון, scribit Majemon. Bartenora & Baal Aruch vocant Arabice גילבאן, Kilaim in principio, Peah cap. 6. ושל טופח Con-*  
*tusum fabarum & pisorum aut lentium; Machschirin cap. ultim. in Tosephos. Convenit cum טלופחא.*

**טפוח** *Lenticula, Olla, Urceus, Vasculum, quo aqua ex fonte petitur, & ex quo fundunt aquas super manus, ad lavandum eas, Ein wasserkrug/ Schabbas fol. 125. 2. Glossator exponit פך, quod i. Sam. 10. significat Lenticulam olei, Ein ölkrug: Alibi, Restituit hydriam hospitibus, scil. à quibus eam acceperat ad lavandas manus, Joma fol. 30. 1. Hinc & transfertur ad Ollas, in*

las, in quibus nidificant aves ad parietes & muros  
edium, Tal. Scheviith cap. 9. צפרים שקננו בטפוחין  
Aves quæ nidificant in ollis, Beza fol. 24. 1. Me-  
tonymicè, Nigror olla, Niger ut olla ex igne. Hinc,  
חור לא ישא שחורה שמא יצא מתן טפוח  
ducatur nigram, ne proveniat ex illis nigerrimus, Be-  
chor. fol. 45. 2.

מטפחת Linteum, Peplum, Ventræ, Sudarium,  
lintheum quod vis, quo ad abstergendum humorem uti-  
muntur: ut, מטפחת הידיים Linteum manuum, Man-  
tile: מטפחת הספן Linteum absterfionis, Balneare,  
ein Badmantel: מטפחת הספרים Linteum tonso-  
rum, quo caput abstergunt & defricant: Plur.  
הו קא מתקני מטפחות Ordinabant linthea, scil. ad  
involvendos libros Legis, Sanhedrin 100. 1.  
מטפחות ספרים Linteum librorum, Librum legis  
solent pretioso lintheo involvere & tegere, Ki-  
laim cap. 9. In libro Ruth cap. 3. Ventræ expo-  
nunt, Chaldæus סודרא Sudarium.

טפסא Clitellæ lignæ, Ephippia, quibus  
onera ferunt asini, Saumsattel: Item Ta-  
petum: טפסא של סוס Clitellæ equorum pol-  
lutæ sunt ad confessum, Kelim cap. 23. מיכסין  
Tecta tapetis: הציע טפסיות Stravit tape-  
tas, Rab. עמורי של שיש מכוסים בטופסיות Colum-  
nas marmoreas tectas tapetibus, Vajikra rab.  
sect. 27.

\* טפא Vide supra in טפא.

טפך Rapina, נקל. Aquinas ex  
Zohar.

טפלה Heb. Concinnare, Consuere, Assuere, Con-  
nectere, Compingere, Consociare. Apud  
Rabbinos, Adjunctum, Coniunctum esse, Adjunge-  
re, Adherere: & Adherere facere, Allinere, Illine-  
re, Oblinere, Adjungere, Oblini, Circumlini; ut,  
הבית שנתרועעה וטפלה בגללים Vas quod fractum  
est, & oblitum luto, Kelim cap. 3. חרס  
Qui oblinat vas fictile integrum, Ibidem:  
מיהם שטפלו הומר Vas-calefactorium quod oble-  
verint argillâ, Ibidem: טופל טיש סביבו Allinit  
lutum circumcirca: בנות מלכים טופלות אותן בשמן  
Filiæ regum illinunt eas oleo myrrhino,  
Schabbas fol. 80. 2. טופלות, Glossa, מושחות In-  
ungunt: שטופלין בה את הפטסין Quâ oblinunt do-  
lia majora, Kelim cap. 3. sectio. 6. Item, טופלין  
Adjungunt, consociant bestiam  
unam alteri, Chagi. folio 8. 1. גוי ישראל שנטפל לו גוי  
ברך טופלו לימינו בסוף טופלו לימינו במקל טופלו  
לשמאלו היו עולים במעלה או יורדים בירידה לא יהו ישראל  
למטה וגוי למעלה אלא ישראל למעלה וגוי למטה ואל  
Id est, Israelitæ vel  
Judæo, si associatus fuerit Christianus in via,  
junget eum ad dexteram suam; cum gladio, junget eum

sinistræ suæ: si ascendant per gradus, aut des-  
cendant per locum declivem, non erit Judæus  
infra, neque incurvabit se coram eo; ne fortè  
contundat Christianus cranium ejus. Si quæ-  
sierit Christianus, quò vadis? longius ipsi iter  
indicabit &c. Avoda sara cap. 2. fol. 25. 2. Vide  
& Cholin fol. 91. 1. ubi in Talm. Bas. pro גוי le-  
gitur נכרי. En quantum Judæi Christianis cre-  
dant, tantum scil. quantum latroni credendum:  
שבת בנימין טפל לשבת יהודה Tribus Benjamin  
adjuncta fuit tribui Judæ, &c. In Targum;  
וּפְלִיתוּן עֲלָיו מִלִּי שְׂקָרָה Et assuistis ei res falsas,  
Deuter. 1. 1. Jon. Ithpabel, רמיטפלא במשכא Quæ  
adhæret cuti, Levit. 13. 6. in Jon. מיטפלא הוה  
Adhæret tenaciter ipsa, v. 7. Heb. מטפחת Absces-  
sus, vide & v. 8.

טפלה Adherens, Adjunctum, Assutum,  
Accessorium: oppositum ejus est עיקר Fundamentum,  
Præcipuum, Principale: unde dicunt, עשו העיקר טפל  
והטפל עיקר Fecerunt id quod principale est, ac-  
cessorium, & ex accessorio principale: החותם  
טפילה לתכשיט Annulus signatorius adjunctum  
est ornatus, Talm. Hier. Schabbas cap. 6. Ea-  
tenus licet gestare in sabbatho: sed ob signandi  
causâ, non. הסוס טפילה לרוכב ואין הרוכב טפל לסוס  
Equus adjunctum est equitantis, non autem e-  
quitans est adjunctum equi, More lib. 1. cap. 70.  
R. Salomon Psalm. 6. 10. scribit; Dicit ipsis (scil.  
impiis gentilibus) Deus; Si initio me invocaf-  
setis, exaudissem vos, nunc verò fecistis Deos  
alienos עיקר principale; me autem טפילה acci-  
dentale, idcirco non exaudio vos, sicut dicitur;  
ישועו ואין מושיעו Clamabunt, sed non erit exaudiens;  
זו עבודה זרה hic est Deus alienus: postea,  
אל יי ולא ענם Ad Dominum, sed non exaudit eos,  
Psalm. 18. 42. Videtur hic malitiosè Christia-  
nos traducere, & Jesum intelligere per עבודה זרה  
Deum alienum, quasi scilicet ad Nomen ejus al-  
luderetur verbis istis ישועו ואין מושיעו. Jesa. 23. 4.  
ad vocem צידון notat idem; שטפילה לצור Quæ  
adhærebat urbi Tyro, & Tyrus sita in visceri-  
bus maris, erat עיקר ראש המלכות principale ca-  
put regni. Deinde, טפלה טפלה est Illinimentum,  
Tectorium, Crusta parietis, sic dicta, quasi ejus Acces-  
sorium, Cementum, Intritum, Argilla ad obducendos  
muros: Chald. תטפרון בטפיל בנינה Et abscondes  
eos in tectorio structuræ, Jerem. 43. 9. Rabb.  
תנור נסדק עושן לו טפילה Fornax si fuerit fissa, fa-  
ciunt ei crustam, Kelim cap. 5. גורר את הטפילה  
Abradit crustam parietis, Ibid.

Idem: Talm. הנוגע בטפלו של תנור טפלה  
Quod attingit tectorium fornacis, id immun-  
dum est, Kelim cap. 3. In Pesachim fol. 42. 2. סי-  
nitur pro certo quodam Illinimento, quo mulieres

olim se iniungebant, ut pilos evellerent, & carnem delicatam redderent. Id quia ditiores ex simila solebant conficere, in Paschate reservare erat prohibitum.

Secundò טפל Laborare, Fatigare se, Operam dare & impendere, Curam sustinere alicujus rei, sicut is facit, qui certæ rei, certo operi aut labori Adhæret: Qui ponit השם בהמה להבירו עד מתי חייב לטפל בה Socio suo jumentum (scilic. educandum, ut certo elapso tempore fructum cum ipso dividat) quamdiu debet laborare pro ea, ejus curam sustinere, illud educare? Metzia fol. 69.1.

אינו טפולא Cura, Labor, Opera, Molestia: דומה טיפולא של שנה זו לטיפולא של שנה אחרת Non videtur similis esse molestia anni hujus molestiæ anni sequentis, Bava metzia fol. 69.1. Eo quòd molestia ejus magna est: מכל בו Omnis res cujus cura major est, quàm merces ejus, מוטפל בו ejus labore fruitur per triduum, deinceps imponit ei mercedem, Bava kama fol. 28.2.

Guido etiam ponit, significare Subjici, In potestate esse, ex More lib.1. cap. 70. At tibi non Verbum, sed Nomen טפילא & טפל usurpantur, eo sensu, ut antè positum. Allidendi significatio, quam etiam ponunt, similiter aliena est.

Tertiò טפילא Parvulus, Infans, idem quod Heb. ונשיא Et virginem & infantem, Heb. ונשיא, Ezech. 9. 6. ונשיא Et mulieres & parvulos, Jerem. 41. 16. Pro ore parvulorum, Genes. 47. 12. Omnem masculinum inter infantes, Numer. 31. 17. Et omnem parvulum inter mulieres, v. 18. Præter parvulos, Exod. 12. 37. Cum Aff. טפלנא Etiam parvuli nostri, Genes. 43. 8. וית טפלכון Et parvulos nostros, Gen. 50. 21. וית כל טפלהון Et omnes parvulos ipsorum, Genes. 34. 29. Plurale, טפיליא Parvulos & mulieres, Esth. 3. 13. Rab. & Talm. משום טפלים דהון נפישו להו in Plurali: Propter parvulos qui multi erant ipsis, Basra fol. 118.1.

טפס Acquiescere, Consentire, Convenire cum aliquo, Conformare se ad aliquem. Respondet Heb. ואת אבה & יאת Futur. לא תטפס Ne acquiescas, Hebr. אל תבא, Proverb. 10. 10. in Ven. ברא נטפס In hoc acquiescemus vobis, Hebr. נאור, Genes. 34. 15. ברא וטפסון לנא In hoc acquiescent nobis, v. 22. Ithpehal Præter. ואתפסו כהניא Et acquieverunt sacerdotes, 2. Reg. 12. 8. Particip. Qui pecuniâ non contentantur, placantur, Jesa. 13. v. 17. in Regiis. Pabel, Quietum, Securum reddere, Quittieren/ Rabb.

Lacerum, Scissum, Detritum. Plurale, Veteramenta lacera, Veneta, טפסן, Jerem. 28. 11. Adducit Elias & Aruch בטיפסן pro Hebræo בחרט Stylo, ex Targum Jonathani, sive Jeruschalmi, Exod. 32. 4. & explicatur in Aruch, Forma, Modulus, Typus. Sed in Targum Veneto nunc legitur בטיפרא, quod melius. Vide mox infra illud significatum.

טיפסא Quies, Securitas.

Secundò טפס Capere, Prebendere, App. Compr. idem quod Hebr. תפש, Prov. 30. 24.

אתטפוסין Fascinati, Detenti oculis, idem quod Capti, unde hæc per commutationem literarum derivata.

טיפס Detentiones, Fascinationes oculorum.

Talm. Arca, Scrinium: מוהרקייחו דהני בטיפסא דמלכא מונה Obsignatio, sigillum istorum est in arca regis depositum, Jebham. fol. 46.1. Metzia fol. 73.2. Vide טפט.

טיפסא דשקלא Lingula libra, Zohar in Beresch. colum. 89.

Tertiò טפס Salire, Subsillire, hoc est, נתר vel קפץ, ut in Aruch explicatur, quomodo idem erit quod supra טפו; vel Repere, Reptare, Erubhin fol. 21. col. 1. ubi in Glossa explicatur, אוהו בידיו ורגליו בכתלים, Tenet manibus & pedibus suis parietes, & sic ingreditur & egreditur, Croupir, in lingua vernacula. Vide & fol. 100.1. ubi vernaculè exponit רנפיר hoc est, Ramper: & in Bava Bathra fol. 11. col. 2. In Aruch parvo exponitur Germanicè Kläderen.

Quartò טפס idem quod רפס Expressere, Imprimere, Figurare, Formare, Typis excudere, Typum alicujus referre vel edere, Græcè τυπώω.

טיפס Tapetes. Plurale טפסין Tapetes: חמא תמן Vidit illic columnas operatas tapetibus, Ber. rab. sect. 33. In Vajikra rabba sect. 27. legitur expressiuis בטופסיות.

טיפס טופסא טפוס טיפוס τυπός, Typus, Figura, Exemplum, Exemplar, Descriptum, Copia, (ut vocant,) Forma, Formula, Modulus: אפילו מטפוסין Etiam ex formis multis, Demaj cap. 5. Ex unaquaque forma, ibidem. נחתום עושה טפס אחר Pistor facit formam quandam: Item Apocha, Litera quietantie, Quittung/ Quittans/ apud Rabbinos & Talmudicos: דלא כאסמכתא ודלא כטופסא דשטרי Quod non est sicut probatio-principalis, neque sicut exemplar literarum contractus, Bathra fol. 44.2. דאפילו טופס Quod etiam ne exemplar quidem sit scribendum. Item in Mischna: הכותב טופסי Scribens exemplaria libellorum-repudii, necesse est ut relinquat locum pro viro, & locum pro uxore, & locum temporis, Gittin 26.1.

In Targ.

In Targ. Jon. Et denu-  
dare seipfos figuræ Pehoris,  
& scortari cum fi-  
liabus Moabitarum, quæ proferebant  
טופסידו figuram Pehoris de sub cinctoriis suis,  
Num. 25. 1. Sic, כל מי שהיה רוצה ומבקש טיפוסים  
Quicumque cupiebat habere typos Pehoris,  
ibat Hierosoly-  
mam & inveniebat eos, Medr. Schir cap. 6. 3.

Inclinatio, Pronitas, Guido ex Zohar,  
Ego legi, מולכא טופסקא דמלכא  
Mulcta vel Damnum Regis, hoc est, הזק או עונש.

Princeps, Dux, Praefectus,  
in Hebræo Jerem. 51. 27. Nahum. 3. 17. ubi & in Tar-  
gum servatur. Dicitur sic quasi טופס של שר  
Typus, vel טופס Tenens, Locum-tenens principis, Vice-prin-  
ceps, Praefectus, Gubernator, loco principis in aliquo  
loco constitutus: Item Angelus, Genius, Istinctus,  
Guido ex Zohar. Huc referendum videtur quod  
in Targum Jonath. legitur; Quatuor claves sunt in  
manibus Domini hujus mundi, quas non dedit  
in manū ullius Angeli, Deut. 28. 12.  
Nam pro eo Gen. 30. 22. ponitur ולא למלאך ולא  
לא למלאך ולא לשרף Neq; Angelo, neque Seraphino ulli.

Talm. Aquare, Compliare. Unde, טפוף  
Mera טפופה: Aequale, Aequum, Rectum:  
Mensura æqua, plana, quæ non est גרושה accu-  
mulata altius, neque מהוקה rafa radio, sed recta  
& plena juxta æquitatis regulam. Veluti in li-  
quidis, cum effluere incipit, & in aridis, cum suf-  
ficienter plena & referta est mensura, sine abra-  
sione. Inde in Gemara: Plenitudo pugillorum  
(de qua Levit. 16. 12.) intelligitur ne de mensuris  
rasis an accumulatis? Respondit Rabh Assè  
Non de mensuris rasis, neque de accumulatis, sed de æquis, id  
est, sufficienter plenis, Joma fol. 48. 1. עתיד הקבה  
Adjiciet Dominus Hierosolymæ mille hortos æquales, Bathra  
fol. 75. Hinc & quidam explicant illud ibidem apud  
Jesaiam cap. 3. Eundo & æquali-  
bus passibus utendo incedunt. In Aruch Manu-  
scripto hoc Germanicè redditur Schleichen.

Ruga, Orbiculi. In Gemara, משיראו  
Donec videantur orbiculi, scil. matricis,  
Bechor. fol. 22. 1. Gemara, Quid sunt טפפיות?  
כך היו מפרשין בירושלים כפרדה, שהיתה כורעת להטיל מימיה ונראית פיקה מתוך פיקה  
Sic explicabant illud in Hierusalem: Est sicut  
mula inclinans in genua ad emittendum uri-  
nam, & videtur orbiculus ex medio orbiculi,  
scil. ex nimia apertura vulvæ. Orbiculus, id est,  
rugæ orbiculares. Mula autem magis incli-  
nat se ad urinandum, quàm ulla alia bestia, un-  
de amplior fit matricis apertio.

Gutta, Stilla: הא עממיה בטפא גדול  
Ecce gentes sunt sicut gutta è situla, Jesa. 40. 15.  
Apud Rabbinos & Talmudicos, טפה סרוחה  
Gutta fetida. Sic vocare solent Semen humanum, quan-  
do de generatione hominis loquuntur: ut; Tria  
hæc diligèter considera, & nunquam incidet in trans-  
gressiones; Unde scil. veneris? Quò tendas? Coram  
quo tibi sit ratio reddenda? מאין באה Unde venisti?  
Ex gutta fetida, hoc est, fetido sper-  
mate. Quò tendis? Ad terram, timeas, & vermes. Cui  
reddes rationem? Regi Regum, &c. Avoth cap. 3.  
Qui emit-  
tit guttas crassas è membro suo, immundus est,  
Mikvaoth cap. 8. Majem. explicat נקודות עכורת  
Baal Aruch, המשתין טפות גדולות  
Qui mingit guttas crassas, qui stranguriâ laborat, urinæ stilli-  
cidio: Item Oculi muscarum: ושתו עיניו כשתו טיפין  
Et cujus oculi sunt sicut duæ guttæ muscæ,  
Nidda fol. 25. 1. id est, oculi muscæ. Vide supra  
in טוף.

Vide supra in טפא.

Opus  
Later, Tegula: מעשה טפא  
tegulæ, id est, Coctura, cibus in tegu-  
lis conjunctis coctus, non in foco ordinario,  
Schab. fol. 125. 1. Veluti cum calefactis illis im-  
ponitur placenta tenuis, qui per se sine alio-  
rum labore coquitur. Talem comedere Sabba-  
tho licitum.

Unguis, Ungula: metaphoricè  
Stylus, Hebr. חרט, quòd sit acutus, ut un-  
gues avium. Factum ab Hebr. צפרן per commutatio-  
nem usitatam ט צ Stylo adamantino, Jerem. 17. 1. ורמא יתיה בטופרא  
Et figuravit ea stylo, Exod. 32. 4. Jon. Plural. טופרי סוקותהון  
Ungues equorum ipsorum, Judic. 5. 22. Cum Affix.  
וחרמי ית טופרה Et augebit, id est, crescere per-  
mittet unguis suos, Deuter. 21. 12. וטפרוהו כצפרין  
Et unguis ejus erant instar avium, Dan. 4. v. 30.  
A pilis capitis usq; ad unguam pedis, Schab. fol. 140. 1.

Secundò, Onyx, aromatis species in suffitu: בטופא  
Stacte & Onyx, Hebr. שקלה Exod. 30.  
vers. 34. In Apothecis vulgò Blatta Bizantia di-  
citur.

Impinguari, Incrassari: metaphoricè, Stupi-  
dum, Bardum, Fatuum, Stultum esse, Stul-  
tè agere: nam pingues & obesitales ferè sunt, & tali-  
ter agunt, vel, ut Hebræi, גורם הטפשות  
Pinguedo cordis causa est stultitia, juxta illud, Im-  
pingua cor populi hujus, Jesa. 6. 10. טפשתא  
Stultè egisti, 1. Sam. 13. 13. טפיש לביה Im-  
pingua cor ejus, Hebr. השמן Obesa, Pingue fac,  
Jesa. 6. 10. אטפש הך תרב Obefata  
est quasi adipe concupiscentia cordis ipsorum,

Hebr. טפס, quod Kimchi exponit שמן Pingue, Obesatum, Pſal. 119. 70. וְאִטְפַּשְׁתִּי סָנִי Et stultē egi valdē, 1. Sam. 6. 21. אִטְפַּשׁוּ כָל עַמְמָא Insipientes facti sunt omnes populi, Hebr. נִבְעְרוּ Obbrutuerūt, bruti & bardi facti sunt, Jere. 10. 21. עַל דְּאִטְפַּשׁוּ Eò quòd insipientes facti sunt, Jerem. 10. 8. vide & 51. 17. *Particip.* וְאִטְפַּשׁוּ Vir aberrans & insipiens, Jerem. 29. 26. vide & Ezech. 45. vers. 20.

טפשא · טפשא · טפשא *Obtutus, Obesatus, Incrassatus, Obductus: metaphoricè Insipiens, Fatuus, Stultus, Crassus. Oppositum ejus פקח Apertus: לבהון פקח Cor eorum crassum, Stultum, Hebraicè בעפא Incircumcisum, Levit. 26. 41. בעפא Populo stulto, Hebr. נבל Deut. 32. 21. החכים יהא An sapiens erit an stultus, Hebraicè סכל, Eccles. 2. 19. Plurale, בנין טפשין Filii insipientes, Jerem. 4. 22. ולא תהא כטפשיא Ne esto sicut stulti, Hebr. כסילים Eccles. 4. 17. מלכותא טפשא Regnum insipiens, Jere. 49. 4. Talmudici etiam dicunt טפשיא.*

טפשותא · טפשותא · טפשותא *Stultitia, Fatuitas, Insipientia: אפשותא וסמיותא Amentia & cæcitate, Deut. 28. 28. Stultitiam cordis tui, Deut. 30. 6. Cum Aff. פרוט טפשותי Propter stultitiam meam, Pſalm. 38. 6. וטפשותיך וטפשותיך Insipientia tua & stultitia tua, Jerem. 13. 27. דטפשותיה Cujus stoliditas est parva & exigua, Eccles. 10. 1. In sententia quâdam Talmudica vide in Radice חכם.*

טפשא · טפשא · טפשא *Antiquitus in circuitu agrorum faciebant fossam, & terra primum ejecta si ve agger elevatus vocabatur בוכרא, quasi Agger primogenitus. Is quando depressus fiebat, secundo aggerabant, & dicebatur טפשא quasi Auctus, à טפי juxta R. Salomonem: & hoc depresso, tertio elevabant, & tunc dicebatur ארכבתא, quasi Agger compositus, qui super alio vebitur, qui alii insidet, à רכב. Legitur in Bava metzia f. 103. 2. Hinc alii Circuitum, Clausuram vertunt. Potest referri ad טפי.*

טצקא · טצקא · טצקא *Astutia, Calliditas, Solertia: חבקש Quæres rationes callidas quibus liberet te ipsum à filamentis Tzitzis, Menach. fol. 41. 1. כל טצקא דאית לה למעבר עברא Quasunque callidas rationes habebat faciendi, faciebat, Bava kama fol. 56. col. 1. Glossa, תחבולות ערמה.*

טצרה · טצרה · טצרה *Biennium. Linguâ Persicâ idem valet quod שתי שנים Duo anni, scribit R. Salomon in Gittin fol. 86. 1. In Aruch notatur, significare Triennium. צרה Persicè significat Quatuor.*

טקלא · טקלא · טקלא *Urna, Aquarium, Clepsydra, Guido ex Zohar.*

טקס *Ordinare, Disponere, Instruere, Parare. Derivatū est ex Græco τὰξίς. Præter. וטקיס Et paravit, instruxit currū suum, Hebr. ויאסר Et ligavit, junxit, Exod. 14. 6. Particip. pass. Et postes ejus ordinati erant, 1. Reg. 6. 31. Imperat. וטקס סמכותא Instrue auxilia, Ezech. 24. 10. וטקס ית משריתך Ordina exercitum tuum, Judic. 9. 29. Plur. וטקיסו סוסותא Instruite equos, Hebr. אסרו Ligate, Jungite, Jerem. 46. 4. Futur. מן וטקס קרבא Quis instruet, ordinabit prælium? 1. Reg. 20. 14. וטקיס ית כספא Et ordinet pecuniam, 2. Reg. 22. 4. וטקס דמטקס Argentum quod ordinatum erat in manus operariorum, 2. Reg. 12. 12. וטקס ברהבא טבא Quæ instructa, ornata erat auro bono, Esth. 5. 1. in Targ. sec. Plural. Particip. לא וטקסין Me dos qui pecuniâ non ordinantur, non patiuntur se in ordinē cogi per oblatas pecunias, Jesa. 13. 17. לא וטקסין Non placantur.*

טקס אלהינא *Secundo Erigere vexillum: ובשום אלהינא Et in nomine Dei nostri vexillum erigemus, Hebr. נרגל eodem sensu, Pſal. 20. 6.*

טקסא · טקסא · טקסא *τάξις, Ordo, Dispositio, propriè: metonymicè Vexillum, quod ordinata aciei signum est. Sic Hebræo ונל respondet: ut, וטקס משרית יהודה, Vexillum castrorum Jehudæ, Numer. 2. 3. Cum Aff. וטקסיה Quisque sub vexillo suo, Ibid. v. 2. וטקסיה על רבוא רבון מלאכין Et vexillum ejus est supra myriadem myriadam Angelorum, Cantic. 5. 10. Plural. וטקסיהון נטלין לטקסיהון Proficiscebantur juxta vexilla sua, Num. 2. 31. וטקסיהון Quatuor vexilla tua, Cant. 6. 3.*

טקוס *Ordnatio, Ordo, Dispositio, Ratio, Fabrica, Structura ordinata & disposita: item Vexillum: וית טקוס שבתא Et dispositionem, structuram Sabbathi, pro die Sabbatho, 2. Reg. 16. 18. id est, Cathedræ Sabbathorum, ut habent LXX. Græci Interpp. ויהי לכון Ratio una erit vobis, Ezech. 45. 11. ויהי לכון טקוס מרבחא Et hæc est fabrica altaris, Ezech. 43. 13. וטקוס משריתיה Et vexillum exercitus ejus, Jere. 1. 3. וטקוסיה וטקוסיה Et metiantur dispositionē, fabricam ejus, Ezech. 43. 10.*

טקסא *Idem: וטקסא שלמן מטקס Lapidibus perfectis ordinationis, 1. Reg. 6. 7.*

טרה *Agitare, Concutere, Movere, Commovere: וידית חזירה ההוא נברא דטרייה לרישיה Vidit quendam hominem qui motitabat caput suum, uti minando scil. facere solemus, Cholin fol. 45. 2. Hinc R. Salomon exponit Gallicè מניציר hoc est, Menacer, drewen. Baal Aruch aliter exponit, Cecidit in balneum & allisit caput suum ad parietem ad terram, ut cerebrum ejus concuteretur. Prior expositio videtur melior. Convenit Græc. τρυπώ.*

ut: נרנוד, *Motio, Commotio, Concussio*, מריא  
*Commotio, Concussio gravis* טרייא קשה לכותל  
*est parieti, Bava bathra fol.18.1. R.Salom. Gall.*  
 משום טרייא *Estonnier. Sic ibid. fol. 20. 2.*  
*Propter commotionem, agitationem, concus-*  
*sionem.*

*Movens, Mobile, Animal quod se movet.*  
 ונת כל טרייתא דהוון עמהון *Et omnia mo-*  
*ventia se quæ cum illis erant, hoc est, omnia*  
*animalia, quæ hîc à Motu appellantur, sicuti*  
 יקום à potentia & facultate standi, Deu-  
 ter.11.6. in Targ. Jonath. *Affine est etiam Græcum*  
*κίνησις, κίνησις.*

טרת Vide infra in טרת.  
 Talm. *Dare: טרא* שקל מחכוו נרא *Secundo, Talm. Dare: טרא*  
 נרא *Acceptit ex istis aquis, dedit eas in faciem*  
 נרא *suam, ut scil. se iis lavaret, Tamid fol.32.2.*  
 וטרי *Accipere & dare, id est, Negotiari, Commer-*  
 וט : נשיא ונתן *cium exercere, quod Rabbini dicunt ונתן*  
 וטרי בהדיה *Qui non accipiat & det cum*  
 לא היו ידע למישקל ומוטרי בהדי *eo, Metzia fol. 64. 1.*  
 רבנן *Non noverat accipere & dare cum Rabbi-*  
 נרא *nis, Maccoth fol.11.2. Sota fol.72. id est, Negotia-*  
 וטרי *ri, Commmercium exercere: Sic, וטרי*  
 בהדיה רביה *Unus commercium habet cum ma-*  
 וטרו וטרו בהדי דהורי *gistro suo: At isti*  
 וטריין פה *duo inter se tractabant, Chagiga fol.11.2.*  
 וטריין על לשון בעל המסורת *Vide quæ acc-*  
 וטריין *cipimus & damus, id est, agimus, tractamus su-*  
 וטריין *per verba authoris Maforæ, R. Jacob in Maf.*  
 וטריין *mag. in ordin. טה. Ex his lucem habent illa duo:*  
 וטריין *Intempore quo accipiunt & dant,*  
 וטריין *quo redimunt & permutant quisq; à socio suo,*  
 וטריין *id est, quando mutua vigent commercia, Ruth.*  
 וטריין *Accipiunt & dant, id est,*  
 וטריין *negotiantur cum eis, scil. verbis Legis, id est,*  
 וטריין *acriter legi dant operam, in ea se exercent, Can-*  
 וטריין *tic.3.v.8. In priori loco malè in Regius legitur*  
 וטריין *neque interpres Latinus hanc locutionem*  
 וטריין *intellexit.*

*Negotiator, Mercator: Echa rab. in præf.*  
 נושא ונותן, גלוסא.

*Negotiatio, Commmercium, Rabbi-*  
 וטריין *nice מוטא ונתן. Hinc in libro מאור עינים fol.101.1.*  
 וטריין *legitur, אבל דרך שקלא וטרייא Sed exercitii vel*  
 וטריין *exercitationis gratiâ.*

*Species fructus, cum cujus aquis scribe-*  
 וטריין *bant: Scribunt aquis Taria,*  
 וטריין *י'א מין פרי וי'א מי נשמים, Schabbas fol.104.2. Glossa,*  
 וטריין *Quidam dicunt esse speciem fructus; alii, esse*  
 וטריין *Aquas pluviales, Gittin fol.19.1.*

טריין Vide in טריין.

*Balnea, Lavacra: Therma, unde*  
 וטריין *vox videtur derivata, si modo genuina est interpreta-*

ו אחא בר יצחק נאל מטהי עם אבא בר ממל: *Aruch: מל*  
 וטריין *R. Acha F. Isaac ibat balneatum cum R.*  
 וטריין *Abba bar Mammal in Therma, Talm. Jerusch.*  
 וטריין *Schab. cap.3. in Gemara.*

*Adustio, Inflammatio, Exod.21*  
 וטריין *v.5. in Jonath. Alii legunt שריבא, שריבא*  
 וטריין *Uri, comburi.*

*Tribula, Tribulum. Apud Tal-*  
 וטריין *mudicos, מאי מורינים אמר עולה מיטה של טורביל*  
 וטריין *Quid sunt מורינים? Dixit Ula; est Lectus sive tabula*  
 וטריין *tribuli, Menach. fol. 22. 1. Sevachoth fol.116.2.*  
 וטריין *Avoda fara fol.24.2. Vide in Parah cap.ultimo.*  
 וטריין *Videtur esse ipsamet vox Latina, vel illa hinc dedu-*  
 וטריין *cta. Baal Aruch legit טרבן per Num in fine, & sic*  
 וטריין *scribitur in Falkut Proph. fol.17.2.*

*Fruentum contritum uno grano in*  
 וטריין *tres partes, secundum Hebræos, Berachoth*  
 וטריין *fol.37.1. Nedar. cap.6. in Talm. Hierosol. Vide-*  
 וטריין *tur potius esse Frumenti certa species, & ortum ex*  
 וטריין *Græco τριγων, quod etiam inter Fruges numeratur,*  
 וטריין *& à quibusdam idem esse putatur cum eo, quod Fru-*  
 וטריין *mentum Turcicum hodiè appellant.*

*Mense secunda, Fructus, Bellaria. Græ-*  
 וטריין *cum est, τριγων. Scribitur sæpius cum τ ab initio.*  
 וטריין *Vide תרג.*

*Triangulus, Trigonus. Plural.*  
 וטריין *Triangulus, Trigonus. Plural.*  
 וטריין *Quatuor trigonos, Exod.28.17. in*  
 וטריין *Jon. & 39.10. & Deut.20.20.*

*Tarquinius. Talm. Hierosol. Succa*  
 וטריין *cap.5. Alias scribitur טרכינוס.*

*Expellere, Ejicere, Extrudere, De-*  
 וטריין *pellere. Jonathan hoc verbo pro Hebræo*  
 וטריין *frequenter utitur, varius Onkelos. Præteritum,*  
 וטריין *En expulisti me, Genes.4.14. וטריין*  
 וטריין *Et depulerunt eos, Hebr. ונתחום Et contriverunt*  
 וטריין *eos, Numer.14.45. Sic Exod.2.17. Participium,*  
 וטריין *Te autem expulsuri sunt, Dan.4.22.*  
 וטריין *Ejiciendo expellet*  
 וטריין *vos hodie, Exod.11.1. Imperat. וטריין*  
 וטריין *Ejice ancillam hanc, Gen.21.10. Præterit. Pebil,*  
 וטריין *Sicut mare, quod expulsus est, hoc est, vehemen-*  
 וטריין *ter commotum, Jesa.57.20. מטרין טרייא Pluvia*  
 וטריין *expulsa, impetuosa, Cantic.2.11. וטריין*  
 וטריין *Sicut fulgura expulsa, id est, discurrentia, com-*  
 וטריין *mota, Nahum 2.4. נטרין וטרייא Ejici-*  
 וטריין *ciatur improbus, Prov.25.5. וטריין*  
 וטריין *Ejecti sunt, Genes.28.12. in Jon.*

*Evacuare: טורד ארץ חבית*  
 וטריין *Apud Talmudicos, Evacuare: טורד ארץ חבית*  
 וטריין *Evacuans homo vas vini, Schab. fol.139.2.*  
 וטריין *Glossa מטרין.*

*Claudere: מטורד טורד*  
 וטריין *Secundo Claudere: מטורד טורד*  
 וטריין *Clau-*  
 וטריין *sit, Hebr. עזור עזור Gen.20.18. in Targ. Hierosol.*  
 וטריין *Citat & Elias ex Genes.19.6. Sed ibi nunc in no-*  
 וטריין *stris*

stris exemplaribus non legitur: *טרד עליהון*: Con-  
clufit eos, Exod. 14. 3. Hebr. סגר.

Tertio Rab. *Afsiduum, Detentum, Occupatum*  
*esse jugiter in re vel labore aliquo, Occupari, Defati-*  
*gari, Affligi labore, Molestia affici, Molestari: Mole-*  
*stare, Affligere, Urgere, Premere, Angustare, Cogere*  
*aliquem; הוּ טרדי ליה* Fuerunt urgentes, premen-  
tes, molestantes eum: Glossa, מפצרים Bava  
bathra fol. 168. 2. Item, דומעות Lachrymantes,  
i.e. parum humoris emittentes oculi, דולפות Stil-  
lantes, largiorem humorem emittentes, טורדות  
Perfluentes, copiose fluentes, Bechor. fol. 44. 1.  
ו. Sicut fulgura hæc, ככרקים הללו הטורדים את בריות  
quæ affligunt, angunt creaturas, R. Salom. Nah.  
2. 4. *Ex Hiphil Partic.* היא מטרת אותו ומכאבת לבו  
Ipsa (mulier litigiosa) affligit, molestia conti-  
nuâ afficit eum (virum suum,) & dolore implet  
cor ejus, R. Levi Prov. 27. 15. שהצרה היתה מטרידה  
Et anxietas averteret eum אותו מלהתעסק בתורה  
quominus operam daret studio Legis, R. David  
Psalm. 119. in initio. Item, אתי לאטרווי Venit ad  
errandum, למעות & : לטעות, & : לטעות  
In principio precum non errat, non confundit  
aut miscet verba precum, Berach. fol. 29. 1. דילמא  
Ne forte ego errém, id est, אטעה, Be-  
rach. fol. 29. 2. In Erachin fol. 16. col. 2. לאטרווי  
exponitur in Glossa, ut molestia affi-  
ciatur.

*Occupatus, qui labore afsiduo detinetur*  
*& defatigatur: הכא טריד והכא לא טריד*  
Hic curiosus est, illic non est. *Qui est oc-*  
*cupatus in negotiis suis.* שהוא טריד בעסקו

*Occupatio, Molestia, Defatigatio,*  
*Labor, Afflictio ob laborem, Cura, Studium:*  
התם *Illic cura libera est,*  
*hic cura præcepti.* טרא דרשות הכא טרא דמצוה

*Idem: לעי* ברית מטרד הוא גברא דהוה לעי  
ברית מטרדא *Filia Matredi, qui fuit vir laborans cum*  
*afsidua defatigatione, Genes. 36. 39. in Targ. Jon.*  
*& Hierof. id est, Matred dictus fuit ab Afsiduo*  
*labore.*

ועל אחת גזר טירודין *Expulsio, Exsilium:*  
Et super unam decrevit expulsiones, ut expellere-  
tur ex palatio, Beres. rab. sect. 2.

*Festum quodam Persarum, מוטרדי* עו fol. 11. 2.

*Cucurbita, quæ ad semen ferendum*  
*relinquitur. Schab. fol. 109. 1.*

Citatur in Aruch, sed in Gemara legi-  
tur nunc טורין Montes, Schab. fol. 98. 2. & in Jal-  
kut fol. 101. 4.

*Thefaurarius, Armamentarius:* אתיורה  
Adduxerunt ipsum ad caput thesau-  
rarium, ad præfectum thesauris, Berach. fol.  
56. 1. Glossa, שומר אוצר המלך, *Custos thesaurorum*

rum regis. Alibi, ההוא טרוינא Ille thesaurarius,  
Erubhin fol. 80. 1. ubi in Glossa explicatur, *Præ-*  
*fectus armis, Armamentarius, quasi נטר זינא* *Custo-*  
*diens arma.* Sic in Bava bath. fol. 8. 1.

*Laborare, Fatigare se labore: Præteritam,*  
*Et in labore quo labora-*  
*vi, Eccles. 2. v. 10. אנת טרחת די אנת* Recordare  
laboris, quem laborasti, Eccles. 9. 9. *Participium,*  
*Laborabant contra me cogitationes i-*  
*psorum in malum, Hebr. יעצבו* Psalm. 56. 6. *In*  
*Hiphil Hebr. Fatigare, Onerare, Molestiam exhibe-*  
*re, faceffere: Futurum, Hebr. יטריח עב* Fatigat nu-  
bem, Jobi 37. 11. agitando scil. eam, donec serene-  
niore luce dispergatur. *Et sic Chaldaicè ibidem*  
*per Participium ejusdem conjugationis. Est*  
*autem apud Rabbinos frequentissimum:* בחנם טרחתי  
*Frustra laboravi venire: מילתא* טריחתי לי  
הטריחו זה לבוי: *Onerosa, molesta est mihi res:*  
*Molestarunt, fatigarunt hunc ut veniret:* הייתי  
*Fui fatigans me ipsum, Anxiè labora-*  
*vi, operam dedi: מילתא* טריחתי עלי  
*Molestiam exhibuit ei.*

*Laboriosus, Molestus:* שטרבנים וטרחנים הם  
כל גופי טרחנין נינהו: *Quod rebelles & molesti sunt:*  
*Omnia corpora laboriosa sunt.*

*Labor, Fatigatio, Onus:* מן טורח  
*Ex molestia viæ, Ps. 102. 24. Cum Aff.* טורחכון  
*Molestiam vestram, Deut. 1. 12. די טורחיה* בחוכמתא  
*Cujus labor est in sapientia, Eccl. 2. 21.*

*Idem: טורחות* טורחות  
*Labor stulti, Eccles. 10. 15. Cum Aff.* ובטורחותך  
*Et in labore tuo, Eccles. 9. 9.*

*Rabb. & Talm. Idem:* מילתא  
*Res quæ nullum laborem capit,*  
*nullius laboris aut molestiæ, Nedar. fol. 25. 1.*

*Teres, longum & rotundum, Tenerum:*  
*Quare oculi ipso-*  
*rum sunt teretes, Glossa, רכות Teneri, Schab.*  
*fol. 31. 1. Fortassis sunt oculi*  
*ejus pulchri, teretes sunt, Nedar. fol. 66. 2. Au-*  
*thor Aruch Conniventes exponit. Scribitur hic*  
*cum ת ab initio in Gemara, sed in Glossa per ט. Vi-*  
*de & in litera: Gradus non e-*  
*rant teretes, Middoth cap. 2. Glossa, ארוכות lon-*  
*gi & rotundi, sed semicirculares.*

*Saxa, Facula, Guido ex Schemoth*  
*rabba sect. 36. Sed legitur illic טרטיטין, hoc sen-*  
*su: Gentes mundi veniunt, & conjiciunt Israë-*  
*litas ex uno loco in alium, collaribus eos ligant*  
*& constringunt, ומקיפן אותן בטרטיטין, ac tum demum fa-*  
*ciunt pœnitentiam. Ego puto טרטיטין hic esse pro*  
*Stratiotis, militibus.*

*Theatra: Apud*  
R. Salom.



R.Salom. Zach.9.7. אלו טרטיאות וקרקסאות שלהם  
Ista sunt theatra & tribunalia ipsorum. Glossa  
ista R.Salomonis petita ex Talmud Megilla fol.  
6.1. ubi scribitur טראטרויות. Vide Talmud: בתי  
טרטיאות Domus theatricæ, in quibus ludi ha-  
bentur, Beres.rabba sect.80. נכנסו לבתי טרטיאות  
Ingrediuntur domos theatrorum &  
domus tribunalium: In Beresch. rab. fol.75.2.  
legitur טרטסאות. Sic & in Medrasch Psal. fol.  
16.col.2. Voces sunt corruptæ.

טרטיבר *Semilibra*, חצי מנה, uti in Gemara ex-  
plicatur, Sanhed. fol.70.1. In Talmud scribitur  
ab initio per ת, sed in Mischnajoth novis per  
duplex ט.

טרטין *Tegumenti capitis genus*, Kelim cap.29.  
טרטין *Trutinare: metaphoricè Participium*, ה  
Sive panfils pedibus equi-  
tet (ut scil. vir equo insidet) sive non panfils pe-  
dibus (ut mulier, quæ equo, ut scamno, insi-  
det, conjunctis pedibus) Nidda fol.14.col.1. Ut  
Balances utrinque dependent, sic viri pedes in  
equo.

טורטני *Libra, Bilanx, Statera*, Græc. *τρουτίνη*,  
*Trutina*, Schab. fol.81.1. טורטני לפנייהם Si trutina  
fuerit ante ipsos, quæ scil. fructus certo pondere  
metiantur & vendant, Bav. ka. fol.119.1. טורטני  
*Trutina aurifabrorum*.

טרטקל *Pruna, Carbo*, Prov. 26. 20. Hebraicè  
פחם.

טרטישא *Petra*, ושריאו לון בטרטישא Et quiesce-  
bant in petra, vel, rupe, Zohar in Genes. fol.116.  
col.4. Idem quod infra טרשא.

טרי *Corbis, Canistrum*: קריבו ליה טריינא  
Obtulerunt ipsi canistrum dacty-  
lorum, Glossa, טל, Pefach, fol.88.1. Pro hac vo-  
ce in Taanith fol. 9.1. scribitur דחמרי צנא, ubi  
צנא ein Zeinen/ *Corbis, Canistrum vimineum*.  
Baal Aruch explicat etiam per צנא & בלבלה, tam-  
quam duo synonyma: vocabulum autem צנא corruptè  
in Aruch scribitur cum He צנה: unde Guido & alii  
scripserunt, צנה טריינא esse etiam idem quod  
*Scutum*.

טריינא *Trajana*, scil. moneta. Sic, טריינא  
Hadriana moneta, ליגנו דינרנא הדרייאנא  
Cupiverunt occultare numos Hadria-  
nos & Trajanos, Avoda fara fol. 52.2.

טרך *Insectari, Persequi. Particip.* דטרך במלוי  
Qui insectatur verbis, Hebr. מררף Per-  
sequens, Prov. 19.7.

טרכונא *Basilica, Palatium regium*: Rabbi Sa-  
lomon scribit 2. Reg. 15. 25. כל טרכונן בלשון ארמי  
Omnia Tarchonim sunt in  
lingua Aramæa *Palatia regia*. Hinc, אעיל יתה בנו  
Introduxit eam in palatium, Esth. 1.3. in

Targ. sec. Deinde est nomen proprium loci, *Trachoni-  
tis, Regio Syriae Palestinae inter montem Libani &  
lacum Tiberiadis*. Sic respondet Hebræo ארנוב  
Deut. 3.4. 14. 1. Reg. 4. 13. Numer. 34. 15. in Targ.  
Hieros.

טירכי In Medr. Esther cap. 1. v. 2. dicitur de fo-  
lio Salomonis, הויה עשו כטירכי מרכבתו של מי שאמר  
והיה העולם. In glossa scribitur, videri significa-  
re idem quod כרמיתו *Ad similitudinem*.

טריכונוס *Princeps*: פעה אותו טריכונוס Fecit, con-  
stituit eum principem, Medr. Esther cap. 3. 1.

טרכונא *Apparatus*. Guido ex Zohar.

טרכונתא Vide in תוך. Scribitur enim in no-  
stris exemplaribus per ת ab initio.

טרכיניס *Tarquinius, nomè proprium*, Medr. Esth.  
cap. 1. v. 1. & alibi. Ibidem scribitur טרקויניוס,  
quod convenientius.

טרכסיר *Calx optima & tenacissima, quæ pura plus  
consolidat, quàm si mixta sit*, Schab. fol. 80. 2. Bava  
basra fol. 60. 2.

טרכסמון *Seculis prioribus importabant fructus  
viâ publicâ (per portam) ut reos facerent deci-  
marum: posteriora secula גגות per tecta,  
hortos, & alios anfractus, id est, per vias priva-  
tas & clandestinas, ne cogerentur decimas da-  
re, Gittin fol. 81. 1. Berach. fol. 25. 2. Glossa, דרך  
שערי החצר והבית per portas atrii & domus. Pu-  
tant Hebræi esse vocabulum Græcum. Aliter  
explicat Aruch.*

טרכסימא *Oleris species*: אנרה של טרכסימא *Fasci-  
culus oleris*. Vide infra in טרק.

טרכסין Vide infra in טרק, in טרכסין.

טרכום *Decoctum ex rebus crasse contusis,  
secundum R. Salomonem*, Berach. fol. 38. 1.  
Baal Aruch explicat *Crocum decoctum in aqua. Af-  
fine est Græcum ρεζιμμα, quod significat Potionem ex  
aromatis tritis, seu, cui aromata sunt intrita.*

טורמיות *Turma*: טורמיות של מלאכי השרת  
*Turmae angelorum ministerialium*, Jalkut fol. 68.  
col. 1. & col. 2. טעשו כולן טורמיות טורמיות  
Quod dividerunt eas turmatim, fol. 67. 3.

טורמיטא *Ovum elixum, molle, forbile*:  
Et licitum est ipsi edere ovum  
forbile, Nedar cap. 6. in Mischna. In huc sensum  
explicant Bartenora & Rambam, ביצה מבושלת  
Ovum coctum in aquis calidis, circa  
quod acuratissime observant, ne condensetur &  
durum fiat. Quæ in Gemara Babylonica hic ad-  
feruntur, nihil faciunt ad explicationem vocis.  
In Gemara Hierosolymitana disertè טורמיטא  
explicatur per Græcum *οιδιμα* i.e. *Sorbile*.  
Frustrâ proinde Guido & alii exponunt *Coctum  
ad solem*.

בשעה שנגלה הקב"ה למשה טירון : fect.3. ab initio : Quando Deus apparuit Mosi, tum tiro fuit Moses ad Prophetiam, vel, in Prophetia. Est ipsa vox Latina. Sic explicavit Schem tobh per תינוק .

טרא Vide in טרון .

טרי Vide supra in טריניא .

טורנוס רופוס Turanus, Turannius, Turannus, sive Tyrannus rufus, aut Rophus. Miles Romanus & Tyrannus insignis fuit, ac in Hebraeorum scriptis valde celebris, unde communiter vocatur ipsis טורנוס רופוס Turanus rufus improbus. Opponebat se Legi Mosi, & ei obloquebatur indefinenter. Sape cum R. Akibha (qui vixit tempore desolationis Templi secundi, & diutius adhuc) disputabat, qui ipsum semper convicit, & cum rubore dimisit. Id uxori suae conquerens, ait illa, se vicissim ipsum ignominiam affecturam, & in crimen adducturam. Ea, ut erat praestanti forma, eleganti habitu se ornans, R. Akivam adit, blandè salutatur, amica verba miscet, pedes ad crura usq; paulatim denudat, & ad amorem incastum allicit. Ille hoc animadvertens, primum in terram spuit, deinde flet, demum ridet. Quid ita egerit, ipsa rogat. Duo, inquit ipse, tibi indicabo, tertium non licet. Spui, quia scio te ex gutta seminis polluta procreatam: Flevi, quod tanta tua pulchritudo in terra perire debeat. Ipsa tertium scire, avidè urgebat. Tandem, inquit, Judaea fies, mea religionis, & mei thori conjux. Illa, subridens, abiit. Rophus maritus ejus paulò post mortuus est. Et ipsa ad Judaismum conversa, R. Akivae uxor facta est, & ingentibus opibus ipsum ditavit. Legitur in Nedarim fol. 50.2. & in Avoda fara fol. 20.1. Meminit & Tzemach David par. 1. fol. 40. Extat etiam colloquium ejus cum eodem Rabbi Akiva de observatione Sabbathi, in Tanchuma fol. 41. col. 3. ex Sanhed. fol. 65.2. Ber. rab. sect. 11. Aratrum induxit urbi Hierosolymae, in Jotzeroth cum Com. fol. 35.1. Vastavit Templum, Taanith fol. 29.1. Vide & Majemon. in Hilch. Taanios cap. 5. Bucholzerus Anno Christi 133. in gestis Adriani scribit, Tynium Rufum praesidem Judaeae eo tempore fuisse, eiq; ab Imperatore ingentem exercitum missum ad opprimendos Judaeos rebelles. Scaliger putat hunc esse ipsum Vespasianum Imperatorem. Sed non est probabile. Nam cum de Vespasiano scribunt, aperte nominis ejus faciunt mentionem.

טרוטו בשוקא ולא אשכחו Quererere, Inquirere: Quaesiverunt in foro, neque invenerunt, Sic citat Aruch ex Vajikra rabba sect. 37. Sed in nostris exemp. pro eo legitur פשפשין. Item Levigare: דמחירה בקדנסא וטרסיה Qui percutit illam (monetam) malleo, & laevigat illam, Bava kama fol. 98. col. 1. Glossa, facit illam כבן חלוקיה sicut lapidem laevem. Aruch scribit

טרמילא Pera pastoralis, 1. Sam. 17. 40. in Regiis. Veneta habent cum ת ab initio.

טורמנטון Tormenta, Machina bellica, Talm. Hierosol. Sota cap. 8. ab initio.

טרמיסין . Legitur haec vox in Sanhed. fol. 14. 1. Glossator dicit, se explicationem ejus ignorare. Aruch explicat locum illum in חמס secundo, ubi scribit; Placentam ex massa farinae, instar orbis conglobatam, neque aequatam & rectè formatam, vocari טורמוס . Unde טרמיסין explicat Homines impolitos, inciviles, qui in verbis suis nullum decorem & honestatem observant, crassos & rudes instar massae informis. Occurrit etiam in Ketubh. fol. 17. col. 1. Quidam putant idem esse quod טולמוסין, vel דטולמוסין, de quo supra. Vide Glossam in Beresch. rabba sect. 52. ad vocem דטולמוסין.

טרמוסיא Vis, Potentia, Potestas. In Medrasch Tehillim, Psalm. 13. Dixit Deus benedictus ad Davidem: David, באי זה טרמוסיא אתה אומר דברים הללו quanam potestate profers tu verba ista? In Beresch. rabba sect. 88. זו מלכות הד' שהיא מכתבת Hoc est regnum quartum, quod praescribit potestatem, tyrannidem, praem omnibus populis mundi. In Jalkut fol. 45. col. 3. pro hac voce legitur טירני Tyrannis.

טרימיסא Species monetae, Tremissis. In Echarab. cap. 1. v. 1. טב לך טרימיסא הדין Cape tibi hunc Tremissisem, Glossa, הוא מין מטבע, Est species monetae. Apparet, esse ipsam vocem Latinam.

טרוניא טירניא Tyrannus, Princeps. Plurale, טרוניא טירניא Tyranni, טרוניא, Satrapae, Principes, Potentes: שלטונן וטרוניא Duces & principes, Ezech. 23. 12. עמין ניקתנין וטרוניא Populos superbos & tyrannicos, Deut. 20. 1. in Jon. Emphat. Ad quinque satrapas, 1. Sam. 6. 18. להמטא טרוניא Satrapae Philistaeorum, Jud. 3. 3. Cum Aff. דתו טירוניאון Damos potetum ipsorum, Numer. 21. 10. in Jon. Vide R. Sal. ולטרוניאון Et satrapis vestris, 1. Sam. 6. 4. Apud Talmudicos, אליה טירונן לנביאים היה Elias princeps prophetarum fuit, Talm. Hierosol. Eruvin cap. 5. Glossa, נדול הנביאים.

טרוניא Tyrannis, Dominium tyrannicum, Beresch. rab. sect. 41. 70. Pro eo legitur sect. 88. טרימוסיא . Aruch explicat טס Tributum. Malè. In Jalkut in Legem fol. 264. col. 1. Redemisti ברוצ cum brachio populum tuum, Psalm. 77. 16. בטרוניא, בעלילה. Alibi, אין הקב"ה בא בטרוניא עם, Deus non venit cum tyrannide ad creaturas suas, Avoda fara fol. 3. 1. אולי הן באן בטרוניא Fortassis ipsi veniunt per vim ante Deum.

Deinde טירון Tyro, vel Tiro. In Schem. rabba

scribit per ט, & exponit, Delet scripturam extre-  
mae partis.

טרסין *Lapides acuti & duri*, Jalkut Levit. fol.  
199. col. 2. Sic usurpatur etiam in Schabbas fol.  
54. col. 2. in glossa marginali. Alias scribitur  
טרשין.

טרסיים . טורסיים *Fabri ærarii: Metallici, Fosso-  
res metalli, qui æs aliasq; metalla è venis suis educunt,  
effodiunt & conflant.* Hi solebant ex una urbe in  
alteram proficisci opificii exercendi causâ, &  
lectum suum, in partes resolutum, secum ferre.  
Inde, המחזור מטה של טרסיים בשנת חייב חטאת, Re-  
stituens lectum fabrorum die sabbathi reus est  
peccati, Schab. fol. 47. u. בית הכנסת טורסיים Eccle-  
sia fabrorum, Megilla fol. 26. u. Glossa, צרפי נחושת  
Conflantes æs. Habebant hi Ecclesiam suam se-  
paratim, quia sordidi ut plurimum solent esse,  
ut coriarii quoque & alii quidam, ut scribit Baal  
Aruch: מטלית של טרסיים Velum, Cinctorium  
fabrorum ærariorum, quod præcingunt ad  
tuenda vestimenta sua, Cholin fol. 57. 2. טרסיים  
בפני עזמן *Fabri ærarii scorsim*, Succa fol. 51. 2.  
Item *Textores*: רבן של טרסיים אני Princeps texto-  
rum ego sum, Glossa גרדיים, Avoda sarah fol. 17.  
2. Scribitur hic per ת, ut & in Glosis promi-  
scue per ט & ה.

טרסים *Tarsis, Tarsus*; Hebr. תרשיש: ut, אלפיא  
Naves Tarsis, Psal. 48. 8. מלכיא דטרסים Reges  
Tarsis, Psal. 72. 10. In mare Tar-  
sis, Jobi 3. 5.

טרסא *Tarsus, ex Tarso oriundus*: בגתן ותרש  
Bigthan & Theres Tarfi, Esth. 2. v. 21. Sic  
Talmudici, בגתן ותרש שני טרשיים היו, Bigthan &  
Theres duo Tharfi fuerunt, Megilla fol. 7. u.

טרוסית *Monetae parvæ species, Tremissis*, Bava  
metzia fol. 46. u. & Schebhu. fol. 40. u.

טרוסקי *Festum quoddam Persarum*, עז fol. 11. 2.  
טורסקא *Tabulatum: Tabulata*, Bava  
bathra fol. 3. u. 7.

טרסקל *Canistrum vimineum, sive, Tabula lata ex  
salicibus decorticatis, super qua comedebant*, Kelim  
cap. 22. Item *Canistrum ori equi aut asini appensum,  
unde comedit*, Schab. fol. 53. u. ותורה לה בטרסקליון  
Et appendit ipsi ad os in canistro, Metzia  
fol. 90. u. In *Vajikra rab. sect. 19. legitur* טרסקל  
in Glossa טרסקל. *Alibi eodem sensu legitur*  
קרטל. *Omnia puto corrupta esse pro*

Deinde *Mensa tribus pedibus immixa:*  
*Hoc videtur esse ex Græco τρισκελης Tria crura ha-  
bens, τρισκελης τραπεζα:* In Bemidbar rabba fol.  
249. sect. 12. Cui rei fuit mundus similis (ante  
extractum tabernaculum?) לטרסקל על שתי רגלים  
scil. mensæ super duobus pedibus, quæ  
firma stare nequit, sed necessario tremit & va-

cillat: posteaquam autem tertius ei pes additur,  
tunc firma stat & immota: Alibi, מטה וכסא  
Lectus & sedile trium crurum, τρισκελης,  
Schab. fol. 138. u. Majemon in Hilchos Schab.  
cap. 22. Non suspendunt thalamum (in Sabba-  
tho) quia sub eo hac ratione fieret tætorium ac-  
cidentalè. Sed permissum est ponere, id est, ex-  
tendere מטה וכסא וטרסקל lectum, & folium vel  
sedile, & mensam trium crurum. *Videtur fuisse  
genus Mensæ, quæ complicari, vel parieti adjungi  
potuit.*

טרף *Heb. Rapere, Diripere, Prædari, Discerpere,  
Dilacerare: & ampliùs Chald. Percutere,  
Quatere, Tundere, Contundere, Conquassare, Collide-  
re, Allidere cum contusione, Frangere, Confringere:  
Raptari, Percuti. Pabel Particip. מטרפון על לבכהון  
Tundentes super pectus suum, Hebr. מתופפות  
Pulsantes, Nah. 2. 7. Futur. ינקיהון תטרף Infantes  
illorum allides, Hebr. ירטש Quasabis alliden-  
do, 2. Reg. 8. 12. Ithpabel אטרף Discerpi, Rapi, Ab-  
ripi: Allidi, Percuti: Misceri, Turbari, Conturbari,  
Consternari, Percelli: Præterit. אטרפת ולא אמלל  
Conturbatus sum ut non possim loqui, Psal. 77.  
v. 5. Sicut abrepti sunt  
potentes per fluctus maris, Zach. 10. 11. Particip.  
Raptabatur in sanguine, 2. Sam. 20. 12.  
Plural. וטרפון ולא יכלין Conturbantur (aque, flu-  
ctus maris) sed nihil possunt, Jere. 5. 22. דמטרפון  
Cujus aquæ turbatæ sunt, Jerem. 46. 7. 8.  
Feminin. ומטרפת רוחיה Et conturbatus est spiri-  
tus ejus, Genes. 41. 8. Futur. ועלמיהון יטרפון  
Et infantes ipsorum allidentur, Jesa. 13. 7. Hoseæ 14. 1.  
Et abripiuntur, mente scil. In furorem a-  
gentur, Jerem. 25. 16. Hebr. והתהוללו.*

*Apud Rabbinos & Talmudicos late & variè usur-  
patur: Quæ collidunt se invicem,*  
Kilaim cap. 9. טרפה בכותל Allidit ad parietem,  
Cholin cap. 3. in Misna. Et per-  
cutiebat ipsi tintinabulum, id est, personabat,  
sonum edebat tintinabulo, Sanhed. 67. 2. וטרפון  
Et percutiebat il-  
la invicem, sicut percutiunt ova in patina, id est,  
percutièdo miscent, Chagiga fol. 12. u. וטרפון  
Percussit, i. e. miscuit vinum & oleum, Schab.  
cap. 19. in Mischna. טרפא ארשא Pulsabat ostium,  
Sanhed. 97. u. במים טרוף קמה Farina mixta aquis:  
Ovum fractum sive  
perculsum & inditum scutellæ, Kelim cap. 5.  
כטרפא מיטרף Sicut qui percutit percutièdo,  
qui malleo ferrum diducit, Berach. fol. 59. u. בשר  
Omnis כל מי שנטרפה דעתו: טרוף  
cujus mens rapta aut turbata est, veruclat/ver-  
wirret: שרעתו של אבא נטרפה Quod mens patris  
disturbata est, scil. ob vicinam mortem, Sanh.

fol.68.1. דלא מיטרפא לנא שעתא Ne eripiatu ipsi tempus, Berach. fol.29.2. ספינה המיטרפת בים Navis quæ fracta est in mari, Taanith fol.19.1. הטורף את נגו Percutienstectum suum, i.e. calce vel cæmento obducit & æquat, Machschir.cap.2. Sic & in quibusdam locis Germaniæ dicunt, ein Mawr beschlagen/bestechen. מתחזיא כר טריפא מיטרף Apparet sicut id quod percutiendo percussum est, id est, percussione dilatatum & æquatum, Berach. fol. 59. Est & Pro Discerpto declarare, pronunciare: לא מיטרפא Non pronunciabitur pro Discerpto & vetito: טריפנא Vetitum pronunciat, & ipse rectum ac licitum declarat, apud Talm. frequens: Sumitur etiam pro, Retrabere bona illegitimè vendita: Ut cum Ruben mutuò dat Simeoni certam summam pecuniæ, obligat ei Simeon sua bona, sive mobilia, sive immobilia ad præcavendum damnum. Quod si ex illis ipsi obligatis bonis quædam vendat aut distrahat, & Ruben tempore solutionis ex reliquis non possit solvi, tum jus habet retrahendi bona illa vendita, aut alienata; & talis vocatur טורף Retrabens, bona scil. illegitimè vendita, scribit Majem. in Hilchos Malve veloveh cap.18. Vide & Chosen hammischpat num.112. & seqq.

Et ecce Sifera percussus fuit, clavo scil. per tempora ejustransfixo, Jud.4.22. Sic Jud.3.25.

Vide paulò antè.

Raptor, Prædo.

Direptio, Discerptio: Raptus, Turbatio mentis, Error: טרוף הדעת Idem: כשהייתם בטרוף: Quando fuistis in perturbatione, R.Salomon Deuter.23.5. העובר לפני התיבה לא יענה אחר הכהנים. Præcentor ante arcam sacram constitutus, non respondet ad benedictionem Sacerdotum Amen, propter confusionem, hoc est, erroris & confusionis vitandæ causâ, Glos. מפני הכלבול, Berach. cap.5. in Mischna.

Litera sententiæ judicialis retractus, quibus datur jus creditori, ut bona ex obligatione à debitore alienata possit retrahere usq. ad totalem exsolutionem. Vide אררכתא in Radice דרך.

Discerptum, Raptum: Item Percussum, Percussione diductum & dilatatum, ut lamina. Item Punctatum, Respersum maculis, vel Latum, quasi malleo diductum: & maculae sunt quasi plagæ incussa, aut ex percussione inductæ, Nedarim fol.25.1. Item, Mortuus, Morte abreptus, ex illo טרוף יוסף Abripiendo abreptus est Joseph, Gen. 37. טרוף מטרופא Novi ego hunc esse creptum, hoc est, moriturum, sublatū iri, Berach. cap.5. in Mischna.

Hebr. Raptum, Discerptum, Laceratum, Gen.31.39. Caro scil. à feris bestiis discerpta, vel planè occisa bestia (ut טרפה in Targ.Hierof. explicatur Gen.31.39.) quæ proinde in Lege vetita fuit. Inde generaliter à Talmudicis & Rabbiniis de quo vis Cibo ob morbum vel corruptionem aliquam illicito & vetito dici consuevit, & non nisi de cibus dici debet. Hodie tamen fæx Judaica etiam ad alia accommodat. Audivi mulieres Judeas ad pueros suos dicentes, Siehe wie sind das Terepha Schub: ineptè planè. Septuaginta vitia sunt propter quæ animal mactatum fit Terepha, ideoque vetitum & prohibitum. Hæc recensentur à Majemone in Statutis de Mactatione cap.10. & mactatorem ea omnia accuratè scire oportet. Tradunt etiam Talmudici, octodecim species Terephoth à Deo esse traditas, Cholin cap.3. in principio Gemaræ. Hinc est quod in Targum Jonath. legitur, דיןחרון מסואבור, Ut caveant sibi à pollutione octodecim Terephot, Levit.11.1. in Jon. Sic Num.19. v.3. De his quæ carnem faciunt Terepha, vide Majem. in Statut. de cibus illicitis cap.4.

Doctores ciborum vetitorum, qui docent quid sit Terepha, quid non: Cholin 55.2.

Vultur, à Rapacitate dictus, Hebr. איה. Quidam Milvum explicant, alii Picam, Lev.11.14. Jobi 28.7.

Folium arboris: טרף ויתא Folium olivæ, Genes.8.11. כמתר טרף מנפן Sicut decidit folium ex vite, Jesa.34.4. vide & Jesa.64.6. Plural. טרפיהו Folia ficuum, Gen.3.7. Cum Aff. טרפיהו Folia ejus, Jerem.17.8. לא יתרון טרפיהו Non decident folia ejus, Ezech.4.7.12. Apud Talmudicos, טרפא דאסא Folium myrti, Schab. fol.146.

Idem: לא נחרין Et folia ejus non decidunt, Psal.1.3. Aleph ab initio formativum est, ut יד ארץ Manus, & דמא ארמא Sanguis, & similia.

מנפא, Mensa. Plurale, טרפיהו Collocarunt mensas, Beres. rab. sect. 64. Manducatores mensarum, i.e. Commensales, Medr. Echa cap.2.v.22. ut citat Aruch in קס. Sed aliter nunc legitur. Vide קוס.

Mensarius, Numularius, Argentarius, quomodo olim dicti fuerunt Triumviri mensarii, qui numularius & monetæ cusoribus præerant: טרפיהו של מרינה Mensarius urbis, Num. rabba sect.4.

Matrix: vel Vesica gutturis in avibus, Cholin fol.55.2. & 56.2.

Tripolitani, Genes.10.17. in T.H. à regione quæ vocatur טריפולא Tripolis. טריפולין Tripolis. Legitur in Medr. Echa cap. 1.5. Sed corruptè pro טריפולין.

מטרפשא. Vide in litera Mem.  
 אסתירא *Vocabulum barbarum, idem quod*  
 סטטר moneta, Joma folio 35.2. Plurale, מאי  
 טרפעיקין אסתירא Quid est Tarpeikin? Stater,  
 Gittin fol.45.2. & Ketubh. fol.64.1. Stater erat  
 dimidia didrachma, id est, octava sicli  
 sacri, qui habebat quatuor drachmas.

טרפשא *Reticulum, Membrana tenuissima:*  
 רטקולום רטקולום cordis, Glossa, שומן הלב  
 Pinguedo cordis, membrana pinguis, quæ est in-  
 star galeri, in quo cor repositum est, Cholin fo-  
 lio 49.2. טרפשיה רכברא Reticulum hepatis, Ibid.  
 fol.46.1. מעורה בטרפשין Coniuncta reticulo jeco-  
 ris, Pagnin. in radice ערה. *Grecum est*  
*Μενσα, quomodo pars ea hepatis vocatur, quæ latior*  
*est, instar mensule.* Vide Nicol. Full. in Misc. sac.  
 lib.5. cap.14. Sic in Concord. Hebr. יתרה expli-  
 catur per טרפשא. Et R. Salom. scribit ad ואת  
 היותה Exod.29.13. היא טרפשא רכברא Est reticu-  
 lum jecoris, quod vocant טיבריש.

טרפירא *Vespertilio, siquidem idem significat, quod*  
 עטרף pro quo ponitur Levitic. 11.19. in Jonathane.  
 Deuter. 14.18. in Jon. legitur וטרפירא, T. Hier.  
 חרפתא.

טרק *Mordere, Pungere, Rodere, Arrodere: Ser-*  
*pentum, vel scorpionum mordentium sive*  
*pungentium proprium verbum:* דמתיל לחייתא טריק  
 Qui assimilatur serpenti mordenti, Job. 26.13.  
 אורעיתא אורעיתא אורעיתא Crabrões mordentes, Deut. 7.20.  
 in Jon. Infinit. Pabel, לטרקה ולנקא Ad morden-  
 dum & nocendum, Eccles. 10. v. 11. Talmud.  
 מאן דטרקיה חוייא לית עוברא דחמרא חוירתי וליקרעיה  
 Quem momordit vel pupugit  
 serpens, is sumat fætum asinæ albæ, eumque di-  
 laceret, & morsui imponat, Schabbas fol.109.2.  
 ubi vide plura: Fortè ser-  
 pens Rabbiorum momordit eum, Ibid. f. 110.1.  
 id est, Excommunicatio, quæ sic vocatur, quia  
 literæ initiales trium specierum excommuni-  
 cationis, הרם טרוי, & חרם טרוי, conficiunt vocem  
 סרפנס. Momordit eum  
 serpens & mortuus est: Sic עקרנא  
 Quem momordit scorpio, Apis, Ket-  
 tubhoth fol. 50.

טרק *Claudere, Includere: Imperativus,*  
 וטרק לאורעות דרפי Et claude in occursum perse-  
 cutorum meorum, Psalm. 35.3. זביתא טרקה  
 Et domus clausa, in domo clausa, Prov. 21.9. & 25.4.  
 אפוד טלמודיקוס: טרק נלא באפיה  
 Claudite januam ante faciem ejus, Bava kama folio 112.1.  
 דטרקיה לגלוייה: Qui clausit ja-  
 nuam suam, Sanhed. fol. 113.1.

טרק *Miscere, Commiscere:* לטרקנהו בהדי  
 Misceat ea inter se, Schabbas folio 10.1.

לא שנו אלא בשלא טרקו אבל טרקו אסור  
 Non tradi-  
 derunt hoc, nisi de eo (scil. veneno) quod non  
 commiscuit (scil. homo): at, si commiscuerit,  
 prohibitum est, Bava kama fol. 115.2. Glossa  
 hoc explicat, שלא עירבו אדם. Id per errorem in  
 Aruch scribitur עברו literis transpositis, pro ערבו.  
 Hinc Santes, Munsterus & Guido scripserunt, hoc  
 verbum etiam idem esse quod עבר Pertransit.

Quarto adducitur & in Aruch pro Percutere.  
 Sed locus Talmudicus, qui citatur, aliter nunc  
 habet. Nam pro טרק, ut Aruch habet, legitur  
 Percutiunt, Taanith fol.25.1.

טרקיה *Morsus, Punctura serpentis.*  
 אפוק מן טריקא *Clausura, Clastrum:*  
 Ne exeam ex clausura, Thren. 3.7.

טרקא *Lorum, Scutica, Flagellum:*  
 טטרקא דטייעי Flagella, scuticæ Ismaëli-  
 tarum, quibus ad equos  
 utuntur, Joma fol. 23.1.

טרקי *Nomen proprium gentis,* Genes. 10.2. in  
 Targ. Hierof. Nostra exemplaria nunc habent  
 תרקי.

טרקיא *Turcicus, lapis pretiosus,* Exod.  
 28. v. 19. Hebr. שבו quem Achatem transferunt  
 multi. Plurale, טרקין Exod. 39.12. in Jonathan.  
 Num. 2.18.

טרקטי *Vide in דרק:*  
 טרקטא *Spica tosta,* Talm. Hier. Pefach. cap. 3.  
 גיבולת שחורכין על האש.

טרקליניא *Triclinium, Discubitorium, Conclave, Aula:*  
 למכבש ית *Concumbere cum*  
 regina mecum in conclavi cupis, Esth. 7.9. in  
 sec. Targ. Melius esset בטרקליניא, ex qua forma  
 alibi legitur, ודויין עילין לטרקליניחון, Et fuimus in-  
 gressi in triclinia sive conclavia ipsorum, Nu-  
 mer. 31.50. Jon. *Apud Talmudicos,*  
 טישבו בטרקלין *Qui sedebant in triclinio.* In Pirke capite 4.  
 התקן עצמך לפרודור כדי שתיכנס לטרקלין  
 in vestibulo, ut ingredi possis in triclinium. In vesti-  
 bulo, id est, in mundo hoc, In triclinium, scil. vitæ  
 æternæ in seculo altero.

טרקלילין דנחש *Tibialia, Ocreæ æræe:*  
 טרקלילין *Tibialia ferrea,* 1. Sam. 17. v. 6. Hebraicè מצחור  
 Frontale ferreum, Laminæ ærææ pedi adhibite.  
 טרקלרון Baal Aruch citat ex Jalammedenu,  
 & scribit esse Vas vel  
 Instrumentum quoddam.

טרקנין *Panes cimerici, massa non in furno, sed in*  
 fossula terreæ cocta, Berach. fol. 37.2.

טרקסין *Paries mediastinus inter Templum & san-*  
 ctum sanctorum, Middoth cap. 4. Joma fol. 52.1.  
 טרקסין לשון פנים וחוצ הוא בלשון יוון, Glossa  
 טרקסין significat intus & exterius, Mediastinum  
 scilic. In Jalkut fol. 100.1. scribitur טרכסין. Sic in

Talm. Hierosolymit. כלאים cap. 8. fol. 31. col. 3.

Thronus, Locus excelsus : דאיהו יתיב : טורקסא  
Qui confidet in gradu supremo,  
Zohar vajikra fol. 1. col. 4.

טרכסמון Vide supra in טרד , in טרכסמון.

טרוקסימון , טרוקסימון , & per Kaph טרוקסימון  
Herba species. Est Gracum *ἄρωμα*, *ἄρωμα*,  
Troximium, quod in genere primo significat Esculen-  
tum; deinde in specie est Intybum sive Seris herba;  
quam Endiviam vulgò nominant. Hinc in Talmud  
Hierosolymit. Pesach. cap. 2. עולשין explicatur per  
טרוקסימון. In Medrasch Esth. cap. 1. v. 4. Quid  
comedemus hodie? אל בטרוקסימון Dixit ipsi,  
*ἄρωμα*. Glossa, הוא פרי או עשב דרמסקן, Est fruc-  
tus aut herba Damascena. Sic in Pesachim  
Talm. Hieros. cap. 4. in fine: פה נזבון לך יומא דין  
Quid ememus tibi hodie? ואמרר ליה טרוקסימון  
respondit ei, *ἄρωμα*. Glossa; est Herba, quæ  
vocatur עולשין. In Vajikra rabba sect. 3. Tra-  
hebant aliquando bovem ad sacrificium, & no-  
lebat sequi. Venit forte pauper quidam, in ma-  
nu sua habens טרוקסימון fasciculum  
troximi, quem porrexit ei. Bos comedens, in-  
cepit sternutare, & concuti, & eiciebat acum;  
sicque sequebatur ad sacrificium &c.

טרכאירין In Schemoth rabba sect. 25. בשר ודם  
Caro & sanguis faciens sibi Tar-  
kairin, unumquemque liquorem seorsim in-  
dit, sed non potest omnes ex uno eodemque lo-  
co defumere, &c. Glossa, טריאקה Theriacam.  
Guido ponit; טרכאירין Instrumentum in quo ponun-  
tur diversa vasa, ut cyathi, & id genus. Sed hæc ex-  
positio non quadrat loco citato.

טרוש Roborare, Indurare : דמטרשין Quæ in-  
durant, Cholin fol. 46. 2. Glossa טקשין  
Indurant instar lapidis.

טרושין Lapidēs duri & acuti, ex usulinguæ Ara-  
bicæ, juxta Baal Aruch: אין לך טרושין בכל ארץ ישראל  
Non sunt in tota terra Israël lapides  
duriores, quam in Chebron, Ketubhoth fol. 112.  
col. 1. unde elegerunt eam pro sepulturis mor-  
tuorum, R. Salom. Numer. 13. 22. & Deut. 6. 11.  
ad illud וברת חצובים Et cisternas excisas, scribit  
idem; לפי שהיו מקום טרושים וסלעים Quia fuerunt  
locus lapidum durorum & petrarum. Vide &  
Erchin fol. 14. 2. In Vajikra rabba sectio. 36.  
אין נוטעין הגפן במקום טרושים גדולים  
Non plantant vineam in loco magnorum lapidum vel saxo-  
rum. Scribitur & cum ט ab initio, unde vide-  
tur, ש cum puncto sinistro esse proferendum.

טרושא In Metzia fol. 65. 1. טרושא שרי : & mox  
טרושא דירי שרי. Baal Aruch explicat; Qui dat ali-  
cui fructus in Octobri, eâ conditione ut solvat illos ipsi  
eo pretio quo veneunt in Aprili, quando scil. sunt ca-

riorios. Ergo, טרושא Est species venditionis usurarie,  
quando scil. vendimus alicui fructus eo tempore quo  
vili pretio venduntur, sed ut illos nobis solvat alio tem-  
pore, quo scil. speramus pretium illorum carius futu-  
rum esse. Et hoc scribunt esse licitum.

Deinde ponit etiam Aruch טרוש pro Obsurdescere,  
ex Jelammedenu, & scribit, sic etiam in lingua  
Arabica significare. In Beresch. rabba sect. 81.  
מהולתך הרשה Si cribrum tuum sit silens : in  
Glossa scribitur, omnes alios libros habere  
טרושא.

טרוש Piscis magni & mundi nomen, qui  
per partes vendebatur : Thynnus, vel  
Thynnus, ut quidam volunt : טרושה Piscis  
Taris discissus, Nedarim fol. 51. 2. Avoda sara  
cap. 2. in Misnia; Rambam scribit hic, solitos  
fuisse eum contundere, donec fieret instar mas-  
sæ farinacæ, & tum prohibitum fuisse, eo quod  
non sciri potuerit, annon piscis aliquis immun-  
dus cum eo fuerit confusus. In Berach. fol. 44. 1.  
Urbs quædam fuit, ex qua singulis septimanis  
afferebant טרוש ששים רבוא ספלי טרוש sexaginta myria-  
des simpulorum piscis Taris pro operariis. R.  
Salomon hic explicat טרוש Thynnus. Legitur  
ויתפרנקון מן טרושה Et oblectabunt se de pisce Taris. Ergo in deli-  
ciciis fuit.

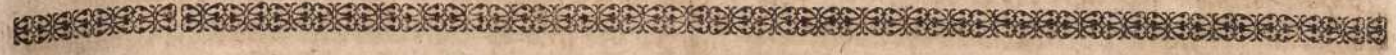
טרושה Pasta vel placentæ genus, Berachoth  
fol. 39. Describitur ibi latius. Vide & in Talm.  
Hierosol. Beza folio 60. col. 4. Affine est Lat.  
Torta.

טטרה Abscondi, Latere, Delitescere, Absconde-  
re, Recondere, Asservare. Usurpatur in  
Jobo & Proverbiis pro Hebræo צָפַן, & confundit  
quandoq. formam cum טוש, ex forma Quiescentium  
secundâ, & in Regiis cum Defectivis secundâ, quasi א  
טטש. Futurum, אלהים יטשי Deus abscondit, re-  
ponit, asservat, Jobi 21. 19. אין חטשי Si reconde-  
ris, Prov. 2. 1. עינוי יטשון Oculi ejus delitescunt,  
Psalm. 10. 8. Ex Aphel, דאטשיתא לרחלין מןך Quod  
abscondisti timentibus à te, Psalm. 31. vers. 20.  
אטשיתא בלבך Abscondisti in corde tuo, Jobi 10. 13.  
אטשית מימרי פומי Abscondi verba oris ejus, Jo-  
bi 23. 12. אטשית מימך In corde meo abscondi  
verbum tuum, Psal. 119. 11. ex quiesc. sec. Particip.  
דמטשי מלתא Qui celat verbum, Proverb. 25. 2.  
עטלא מטשי ירדה Piger abscondit manum suam,  
Proverb. 19. 24. אטשית Reconditi sunt, Jobi 15. 20. & 24. 1. Participium, מטשי  
בר נשא Absconditur homo, Proverb. 28. v. 28.  
והישנא מטשיתא Sic lingua abscondita, id est, simu-  
lans, Proverb. 25. 23. Plurale, דמטשין באוצרין  
Qui reconditi sunt in thesauris tuis, Psal. 83. 4.  
ומטשין לנפשתייהון Et abscondunt se animis ipso-  
rum,

rum, Proverb.1.18. ad insidiandum scilic. vitæ  
ipforum. Faemin. רחמנותא דמטשא Amor qui ab-  
sconditus est, Prov.27.5.

מוהבא Absconditum, Absconfio, Occultum : מטשא  
Donum in abdito, Prov.21.14.

וטשיותך טבא Reconditum, Asservatum : מטשא  
Et reconditis bonis tuis, Psalm.17. v.14. טמע



יאה Pulcher, Decorus, speciosus : & ver-  
baliter, Pulchrum est, Decet, Convenit :

כמא יאה אנת Quam pulchra es ? Cantico. 7. 6.

יתיר יהי יאי בית מקדשא Magis erit pulchra domus  
sanctitatis, Cantic.1.17. Feemininum, ויאא כחוא,

Et pulchra aspectu, Genes.29.17. מלכו יאי Regnum speciosum, Jer.46.20. ייא בריןא

Pulchra aspectu, Gen.29.17. T. H. Plurale, ועיני לאה יאין

Et oculi Leæ erant pulchri, Gen.29.17. & aliter, יאון עוברך ברתי

Pulchra sunt opera tua, filia mea, Cant.1.15. כמא יאון כהניא

Quam pulchri sunt Sa- cerdotes, Cantic.4.2. יאית צדקך

Pulchritudinem justitiæ tuæ, Jobi 8.6. יאות יאותא יאותא

Pulchritudo : & adverbialiter, Pulchrè, Benè, Rectè : מטול ראותא דחסדא אנון

Quia pulchritudo gratiæ, id est, gratiosa, ארי יאורי פשר

sunt illa capiti tuo, Proverb.1.9. פשר ארי יאורי פשר

Quod pulchrè interpretatus esset, Genes.40.16. פשר ארי יאורי פשר

Pulchrè, benè vidisti, Jerem.1.12. פשר ארי יאורי פשר

Sic respondet Hebræo היתב : Rab. פשר ארי יאורי פשר

Pulchrum est, Benè se habet. פשר ארי יאורי פשר

Pulchrum est tibi, Convenit tibi, Decet te. פשר ארי יאורי פשר

Quam pulchrè ! quam eleganter ! פשר ארי יאורי פשר

Idem : Proverb.4.9. פשר ארי יאורי פשר

Nomen urbis : לפונדקא רב אסי ורב זירא איקלעו

R. Ase & R. Sira venerunt in hospitium (ur- bis) Jae, Cholin folio 6.1. In Glossa scribitur,

fuisse illic homines plebeios, qui suspecti fue- rant de Demai, i.e. decimis. פשר ארי יאורי פשר

Unde הוואיל Vult, Placuit, Acquievit. פשר ארי יאורי פשר

Rab. Postquam, Quandoquidem, Quin, פשר ארי יאורי פשר

Postquam ita est : הוואיל וחזכרו Postquam meminit ejus. פשר ארי יאורי פשר

Postquam Hinc in T. Hier. הוואיל וברכא דסדום Quandoqui- dem urbs Sodom est in medio donorum, quæ dedi Abrahamo, Gen.17.18. פשר ארי יאורי פשר

Rivus Egypti, id est, פשר ארי יאורי פשר

Nilus, Amos 8.8. Vide ibi R. Dav. & R. פשר ארי יאורי פשר

אריסא עביד ביה יאורי Talm. פשר ארי יאורי פשר

Hortulanus facit in eo (agro scilic.) rivulos, פשר ארי יאורי פשר

Fossulas, du- פשר ארי יאורי פשר

Bava mezia fol.103.2. Glossa, פשר ארי יאורי פשר

לפשוותיה Absconditum est in reconditis ejus, Jobi 20. 26.

טשטק Sedile, Sella, Scamnum, Nidda fol. 68.1. Perperam alii, Lebes, Calda- rium, id est, קדירה. Nam id non est hujus vo- cis, sed alterius דורי interpretamentum.

טשט Hinc possit esse טשטט, quod vide in טשט.

ctus, quibus aquæ ex rivo vel fluvio per agrum, ad irrigationem ejus, ducuntur.

יאת Pabel, Spe destituit, Desperare fecit, Heb. Sic Ch. ליאשא ירת לבי

Ad destituum spe cor meum, Eccles.2.20. Rabbinis in Hithpa- bel usitatissimum, התאש התאש

Diffidere, Dubi- tare. Hinc in Targ. ויתאש בלביה

Et dubitet in corde suo, Deut.29.18. in Jon. Desperatio, Diffidentia: Res desperata:

Verba desperata, Jobi 6.26. Apud Rabbinos sumitur de Re ab homine per oblivionem relicta, & amissa, in Bava metzia cap. 2. ab ini- tio, in Gemara.

Idem. נואשור

יאת Acquiescere, Consentire, Hebr. Apud Rabbinos & Talmudicos est idem quod

אין מברכין על הנר עד Uti, Frui re aliqua : שיאותו לאורו

Nunquam super candelas accensas benedicunt, nisi luce ejus frui sint, Berachoth cap. 8. in Mischna.

פין נאותן ממנו לפי שאינו מן Non utuntur eo (oleo) quia non est de præparato, Schabbas cap. 3. in Mischna.

שנאותן Qui utuntur eo in die festo, Beza fol. 15.1.

מפני שהגשים נאותות בהן Quia mulieres utuntur il- lis, scil. ad lavandum, vel, ornandum se, Joma fol. 15.1.

Acquiescentia, Consensus. יאותות

\* Vide infra in יתב.

יבב Vociferari, Jubilare, Ovare. Particip. plur. Cum vociferarentur, Exo.32.17.

Et vociferantur, jubulant omnes turmæ angelorum, Jobi 38. 7. Imperativ.

יבבי כנשתא דישראל Jubila synagoga Israelis, Psal 60.10. יבבו קדם יי

Jubilare coram Domino, Psal 47. v.2. Futurum, ולא תיבבון

Et non vociferabi- mini, Numer.10.7. תיבבון כחצוצרתא

Clangetis tubis, v.9. קדמוי

Clangamus coram eo, Psal. 95.2. At Levit.15.19. תהי יבבא בריחוקא

puto leg. על מלכותא Sedens, manens. Ithpabel Futur.

Super regno Philistæorum jubi- labo, Psal.108.10. יתיבבון

Vociferabuntur, clan- gent, Psalm.65. v. ult.

**יבבא** *Vociferatio, Jubilatio, Concrepatio, Clangor*: וְחִתְּקִעוּ יַבְבְּתָא Et clangetis clangore, Numer. 10. 5. **יבבא** דוכרן *Memoriale clangoris*, Levit. 23. 24.

**יבבות** *Idem*: יבבות עברי קרבא *Vociferationem, strepitum faciendum bellum*, Jerem. 49. 2. Sic cap. 4. 19.

**יבבא** Vide in **יבב**.

\* **אבר** Hujus formæ pertinent ad **יבב**.

**יבחא** *Musca parva, quæ reperitur in cellariis vini, Culices vinarii, R. Sal. exponit Gallicè Moucheron*; לרבות יבחושין שסינן Ad multiplicandum (id est, includendum, comprehendendum) culices, quos percolant, Cholin folio 67. 1. R. Sal. Lev. 11. 20. Sicut muscæ vel culices rubri, Nidda fol. 22. 1. למעוטי *Ad imminuendum, id est, excipiendum culices rubros*, Sebhachim fol. 22. 1. Glossa, Sunt veluti muscæ absque alis; quales proveniunt in fundo vel ora doliorum nostrorum vinariorum extrinsecus.

**יביל** *Attulit, Adduxit, Apportavit, Deportavit, Abduxit, Detulit: Præteritum*, **אוביל** *Adduxit eos ad montem sanctitatis suæ*, Psalm. 66. v. 6. *Cum Affixo*: **אובילנון** *Et transtulit ea in Babylonem*, Jerem. 28. 3. **אוביל** *Et abduxerit ea*, Esr. 5. 14. **אובילו בשביא** *Duxerunt in captivitatem*, Cantic. 5. 7. **אובילו מן רמיה עליוהון** *Et adduxerunt de sanguine ejus (porci) super eos*, Thren. 2. v. 9. **אוביל** *Apportans & adducens manu suâ*, Jesa. 11. 32. vide & Job. 12. 18. **אוביליה** *Et ad deferendum argentum*, Esr. 7. 15. **אוביליה למשריתא** *Et affer in castra fratribus tuis*, 1. Sam. 17. v. 17. **אובילו לקרתא** *Defer ea in urbem*, 1. Sam. 20. 40. **אובילו עיבורא** *Abducite frumentum*, Genes. 42. 19. **אובילו** *Et non afferantur*, Jerem. 27. v. 18. **אובילו** *In Babyloniam transferentur*, v. 22.

**יבליא** *Rivus. Plur.* **יבלין** *Sicut rivi aquarum*, Thr. 3. 48. **יבלי** *Et: יבליא*: **אעיא** *Germini ligni*, Jesa. 44. 19. Hebr. **עץ** *Proventui ligni. Fortè leg. ללבלבי אעיא Ramis ligni. Vide nostram Babyl.*

**יבלא** *Talm. Nomen herbæ medicinalis*, Gittin fol. 68. 2. **אבדא** *fol. 28. 1. ubi glossa; Nomen est herbæ sic appellatæ. Baal Aruch in primo scribit, esse herbam quæ in lingua Hebræa vocetur חצוב, id est, Hedera. Usus ejus occurrit etiam in proverbio, quod vide in גרדא*: *Aliter, נפיק בריבלי, Qui egreditur cum (calceis) herbarum harum (in die propi-*

tiationis scilic.) Joma fol. 78. 2. Ejusmodi calceos in die propitiationis gestare erat illicitum. Glossa hic in genere explicat **עשבית**. Baal Aruch in primo legit **בריבלי**.

**יבלית** *Idem. Kelim cap. 3. ubi Glossa; Species est herbæ, cujus nomen יבלא, & oblinunt eâ dolia. Guido Verrucariam herbam explicat, q. à seq. יבלת.*

**יובלא** *Jubilæus annus, sic dictus, quod cornu יובל id est, Arietis inflato promulgaretur: In anno Jubilæo hoc, Lev. 25. v. 13. יובלא היי תהי לבון. Levitic. 25. 10.*

**יבלת** *Verruca: כחן שעלתה בו יבלת חבירו חותכה לו Sacerdos cui ascendit, i. e. crevit, exorta est verruca, socius ejus abscindit eam ipsi dentibus suis (scilic. Sabbathio): sed dentibus tantum, non instrumento alio, Erubhin fol. 103. 2. Ab initio. יבלתו Abscisio verrucæ ejus, Pesach. cap. 6. in Mischna, ab initio.*

**יבלות** *Verrucatio, More lib. 1. cap. 72.*

**יבלן** *Verrucosum, Levit. 22. 22.*

**יבל** *Deverrucare, Verrucas ramorum abscindere ex arboribus, Scheviith cap. 2.*

**מוביל** *Portans, Adducens: synechdochicè, Lactor literarum, Tabellarius. Usus ejus in Epistolis.*

**מובל** *Truncus, Mutilus, quem coguntur ferre aut vehere, sic dictus, quasi Portatus, Taharoth cap. 7.*

**מובלר** *Onus, Sarcina: הוה טעין מובלתיה Erat portans sarcinam suam, Jalkut folio 41. col. 3. Videbat quendam portantem fasciculum lignorum, Echa rabba ad ver. 1. מובלא דקיסין מוכן אתה מובלא דקיסין? Ibid.*

**יבב** *Fratris absque liberis defuncti uxorem ducere, Affinitatem cum ea contrahere vinculo conjugii: יבבמיה Et affinitate junget eam sibi, Deuter. 25. 5. Infinitiv. לא אבי ליבבותי Non vult affinitatis jure ducere me, Deuter. 25. 7. Imperat. ויבב יתה Et affinitatis jure duc eam, Genes. 38. 8.*

**יבב** *Levir, mariti frater, Ruth. 3. 10. Cum Aff. רנוית רנוית רנוית Renuit levir meus, Deuter. 25. 7. יבבמיה Levir ejus, Deuter. 25. 5. Femina. יבבמיה Reversâ est fratria tua, Ruth. 1. v. 15. Et ascendet fratria ejus, Deuter. 25. 7. Plurale, יבבות.*

**יבב** *Leviratio, Affinitas talis: מצות יבבום Præceptum levirationis, Jevammoth fol. 39. 2. Qui de hoc jure plura vult nosse, legat Tractatum Talmudicum יבבום, & Majemon. in par. 2. in הלכות יבבום וחליצה.*



**יב** *Nomen proprium fluvii, Gen. 32. v. 23. in quo oves lavabantur ad tonsuram,*

*Cantic. 4. 2.*

*Vide in ברה יברח יבר \**

**יבש** *Hebr. Aruit, Exaruit, Arefactus, Exsiccatus fuit: Præterit. לחם וזרהון יבש Panis viatici ipsorum aruerat, Jos. 9. 5. וכען הא יבש Et nunc ecce aruit, v. 12. בישת ארעא Aruit, Exsiccata est terra, Genes. 8. 14. עד ריבשו מיא Donec exsiccatae essent aquae, Genes. 8. 7. ריבשו Quod exaruisissent, Job. 2. 11. melius esset יבשו; ut, יבשו Exaruerunt vites, Joeli. v. 10. Futurum, Sicut herba exaresco, Psal. 102. 12. יחרוב ויבש Exsiccabitur & exarescet, Jesa. 19. 5. Sic v. 7. ויבשו Et exsiccabuntur, vers. 6. Pabel, אrefecit, Exsiccavit: יבש יי ות מימא דסוף Exsiccavit Dominus aquas maris algosi, Jos. 2. 10. Sic cap. 4. 23. אrefecisti, Psalm. 74. 15. Participium, ותבש ליה Et arefacit illud, Nah. 1. 4. Futurum, וכל עסביהון איבש Et omnes herbas ipsorum arefaciam, Jesa. 42. 15. Ithpabel Præterit. Et exsiccatum est, Psalm. 129. 6. Particip. Et exarescit præ siccitate, Psal. 90. 6. Plurale, ותבשו Et arefcunt, Jobi 12. 15. Futurum, ותבשו Et exarescet, Job. 14. v. 11. ותבשו Et arefcunt, Jobi 18. 16.*

*Et stipulam aridam persequitur, Jobi 13. 25. כאע יבש Sicut lignum aridum, Jesa. 56. 3. Plurale, ורטיבין ויבשו Uvas recentes & aridas, Numer. 6. 3. ותה יבשו לחרא Et ecce arida erant valde, Ezech. 37. v. 2. Emphat. גרמא יבשו Ossa arida, v. 4.*

*Arida: Aridum, Siccum, Terra sicca, Genes. 1. Dan. 2. 10. הפך ימא דסוף ליבשתא Convertit mare Suph in aridam, Psalm. 66. 6. ויבשתא ארדו Et aridam manus ejus crearunt, Psalm. 95. v. 5. ותשור ליבשתא Et effundes in aridam, Exod. 4. 9.*

*Et super omnem terram siccitas, Jud. 6. 37. 40.*

*Idem, apud Rabbinos: ותגבר בו היבשות Et prævaluit in eo siccitas, Aben Ezra Exod. 3. vers. 1.*

*Locus siccus & aridus, Taan. fol. 10. 1.*

**יגר** *Cumulus, Acervus: יגר שהרותא Cumulus testimonii, Genes. 31. 47. à Labanè Syro usurpatum, pro quo Jacob Hebræus dixit עד גל eodem sensu. Plur. יגרון יגרון Job. 15. 28. אתן יתר Dabo Hierusalem in acervos, Jerem. 9. v. 11. Sic Mich. 3. 12. כגרון Sicut acervos, Hof. 12. 12. ותהי כבלל ליגרון Et erit Babel in acervos, Jerem. 51. v. 37. Baal Aruch adducit hæc duo exempla in גר ultimo, hoc ליגרון, illud ליגרון, in*

*ne Jod primo. ליגרון הקלון In acervos agrorum, Mich. 1. 6.*

*Idem, Psal. 60. 2. Job. 8. 17.*

*Idem, Genes. 31. 46. 47. Deuter. 21. 1. in Targ. Jonath.*

**יד** *Manus: latissime Hebræis usurpatur, Chaldæis non item: Nam ubi per Metaphoras textus Hebræus longius recedit, ibi Chaldæus ferè alius vocibus, proprie sensum exprimentibus utitur, ut passim videre est: לא תקרב בידה ידא Non attinget eum manus, Exod. 19. 13. לא תשיטון בידה Et manum ne immittatis in eum, Genes. 37. 22.*

*ידא חלף ידא Manum pro manu, Exod. 21. 24.*

*ידא ומושיט אידא Qui extendit manum, Prover. 11. 22.*

*ידא אידא פרסא Manum extendit, Jesa. 60. 9. Cum Aff. Levavi manum meam, Genes. 14. 22.*

*ידא מסר בידו Tradidit in manum meam, Genes. 39. 8.*

*ידנא תקיפת לנא Manus nostra fortis est nobis, Deuter. 32. 27. וידנא לא תהי ביה Et manus nostra non erit in eo, Genes. 37. 27.*

*אחתנא בידנא Attulimus in manu nostra, Genes. 43. 22.*

*אעיל כען ידך Immitte nunc manum tuam in sinum tuam, Exod. 4. 6. בא ידך In manu tua, Psal. 31. 16.*

*הא אסתד בידך Ecce ancilla tua est in manu tua, Gen. 16. 6. לאת על ידכון In signum super manum vestram, Deuteron. 11. 18. דלמא ושיט ידיה Ne forte extendat manum suam, Genes. 3. v. 22.*

*ושונית ותכון מן ידיה Et liberavi vos è manu ejus, Jos. 24. 10. ושונית ירה על רישיה Et posuit manum suam super caput suum, 2. Sam. 13. 19.*

*ידהון וימנא Manus ipsorum dexteræ, Exod. 29. 20. Plurale, ויתרשלן ויון Et remissæ fient manus, Ezech. 21. 7.*

*Lata manibus, id est, spaciis, Gen. 34. 21. וידא ידו וידא ידו Et manus sunt manus Esavi, Genes. 27. 22. Cum Aff. על תרון ידי In duabus manibus meis, Deuter. 9. 15.*

*ומלאות ידנא Et à defatigatione manuum nostrarum, Genes. 5. vers. 29.*

*לא תרשל ידך Ne remissas facias manus tuas, Jos. 10. 6. ותחסנן ידך Num corroborabuntur manus tuæ, Ezech. 22. 14.*

*בועורי ידכון Operibus manuum vestrarum, Deut. 31. 29. על ידוהי Et induit super manus ejus, Genes. 27. v. 16.*

*ושיטא על ידהא Et monilia manibus ejus, Gen. 24. 47. וידהון ית ידהון Manus suas, Exod. 29. 10. וידהון ית ידהון Effuderunt manibus suis, Ezech. 23. 37.*

*In manum, In manu, Per manus, id est, Opera, Ministerio: & simpliciter, Per: יגרון משרה Per manum Moysi, Num. 33. 1.*

*על ידי, על ידי Per manum, Per manus, id est, Opera, Ministerio, Per: Juxta, Propter. Nam manus commune variarum rerum agendarum instrumentum est.*

*Post manum, Manu aversâ: כל אחר יד. לאחר יד Qui effert aliquid manu aversâ, in tergo*

in tergo manus, aversâ manus parte (scilicet in sabbatho) פטור liber est, Talm. Schabb. cap. 10. in Mischna. Majemonis glossâ, לאחר ידו, hoc est, super tergo manus suæ. Vide eum quoque in Hilch. Schabbas cap. 12. *Hinc latius usurpatur, pro, Præposterè, vel, Inversè aliquid agere: ut, הזורק בלאחר יד* Qui aliquid spargit vel projicit, abjicit post manum, hoc est, non eo modo quo aliàs fieri solet; ut, post tergum, vel super humeros, Schabbas fol. 153. 2. *מחמר בלאחר יד* Qui bestiam agit vel ducit (in Sabbatho) post manum (hoc est, præposterè, vel modo extraordinario) Pefach. fol. 66. 2. Omnis qui facit aliquid in Sabbatho, quod ordinariè non ita fieri solet, dicitur facere יד בלאחר יד, scribit Aruch in המר primo.

*E, Ex, A manu: Item, Statim, Repentè, Confestim, Illicò: sicut Latini à pedibus desumptâ locutione dicunt, E vestigio, Germani, Handhebe/Behend. Coniunctim Rabbini familiare: utroque modo in Targum: ut, מן יד נפלת אישתיא, Subitò cecidit ignis, Genes. 11. 28. in Jon. מן יד יתיבה ליה. Statim concedetur ei intrare, Esth. 2. 13. מן יד לאמר להון Illicò dixit ipsis, Canticor. 2. v. 13. מן יד תקטלנון מיד Ne occidas eos subitò, Psalm. 59. 12. Sic accipiunt quidam illud in textu Hebraeo, הנצל מיד Eripi te sicut caprea celerrimè, Prov. 6. 5. ubi tamen melius ex structura sequentis membri subaudias, מיד הציד E manu venatoris. Græci eodem modo explicant ex Plutarcho: מן יד תקוף רונגא רון Subitò exarsit in eos ira Domini, Thren. 1. 2.*

*Apud Rabbinos est etiam, Manubrium, Capulus, Ansa, Handhebe: יד הקרדום Manubrium securis: יד הכלי Manubrium vasis: יד החרב Capulus gladii, הסכין, cultri. Hinc in Targ. על ידוה דספסרא. In capulo gladii, Esth. 8. 15. כל היר המרבה לברוק. Omnis manus que multiplicat explorare, in mulieribus est laude digna; sed in viris, amputanda; Nidda fol. 13. Laudatur in mulieribus, si frequenter manu se explorent (an scilicet mundæ sint, nec ne): sed in viris, si manus membro frequenter admoveant, vituperatur, quia causam præbet libidini. Item Petiolus, Pediculus, à quo fructus dependent, vel quo fructus tenemus, quando illos manducamus, Okezin cap. 1. ab initio, Pediculi pomorum, pyrorum, uvæ, calamus spicarum &c. vocantur יד Manus, uti Græcis Pediculus.*

*יד דילעטוס Dilectus: Talmudici: יד בן ידוה ויבנה ידוה לידוה בחלקו של ידוה ויתכפרו בו ידוה Veniet dilectus (hoc est, Salomon) Filius dilecti (id est, Abraham) & ædificabit dilectum (domum sanctuarii) dilecto (Deo) in portione dilecti (Bin-*

*jamini) & expiabuntur per eum dilecti (Israelite.) Menachoth fol. 53. col. 1. & 2. Sic ibidem: יבא טוב וקבל טוב מטוב לטובים Veniet bonus (i. e. Moses) & accipiet bonum, (i. e. Legem) à bono, (i. e. Deo) pro bonis (id est, Israelitis.)*

*יד ידוה Heb. Facere, Projicere, Faculari. Pihel, ידוה Idem. Huc videtur referendum, דארויה ארויה Qui projiciendo projecit eam (scilicet flammam) in locum publicum, Beza folio 39. 1. Vide & in Bava kama fol. 19. 2. & 98. 1. Est ex forma, וידו אבן בי Et projecerunt lapidem in me, Thren. 3. 53. Baal Aruch adducit in litera Aleph. Chald. ודוה Fateri, Confiteri, Celebrare, Gratias agere. Futurum, וידוה עלויה Et confitebitur super eo, Lev. 16. 21. וידוה ית הוניהו Et confitebuntur peccata sua, Numer. 5. 7. Vide & Lev. 5. 5. & 26. 40. ארויה ארויה Idem. Præter. ארויה ארויה Tu confessus es, Genes. 49. 8. ארויה ארויה Confitemur tibi, celebramus te Domine, Psalm. 75. 2. וידוה ארויה Et confessi sunt coram Domino, Jos. 22. 33. Participium, ומצלא ומודא Et orabat, & confitebatur, Dan. 6. 11. וידוה ארויה Et qui confitetur peccata sua, Proverb. 28. 13. Infinit. וידוה ארויה Bonum est confiteri coram Domino, Psalm. 92. 2. Imperat. וידוה ארויה Benedicite & confitemini, Judic. 5. 2. Futurum, ארויה ארויה Confitebor coram te, Jesa. 12. 1. וידוה ארויה Et celebrabo nomen tuum, Psal. 138. 2. Cum Aff. ארויה ארויה Ego confitebor tibi, Jobi 40. 9. וידוה ארויה In sepulchro quis celebrabit te? Psal. 6. 6. וידוה ארויה Et celebrabunt nomen tuum, Psal. 76. 11. וידוה ארויה Et nomen tuum celebrabimus, Psal. 44. 9.*

*Apud Rabbinos etiam est Concessit, quando opponenti argumentum conceditur. Hæc enim concessio, est confessio, argumentationem ejus esse veram.*

*ארויה ארויה ארויה ארויה, הודאה, אודותא, אודאה Confessio, Laus, Gratiarum actio, Laudatio, Celebratio: ארויה ארויה Da ipsi laudem, Jos. 7. 19. וידוה ארויה Expositio laudis, Psal. 7. 1. ארויה ארויה Et gratiarum actio, Psal. 45. 1. ארויה ארויה Ingredimini portas ejus cum gratiarum actione, Psal. 100. 4.*

*Rabb. Confessio, Concessio argumenti: ארויה ארויה Confessio adversarii est instar mille testium: Item Confessio debiti, Obligatio, Chirographum, quo quis confitetur debitum, Sanhedrin fol. 29. 2. Vide Baal Aruch in דוה primo.*

*ארויה ארויה ארויה ארויה Gratiarum actio, Confessio, Celebratio, Eucharisticum sacrificium: ארויה ארויה Si pro gratiarum actione offeret ipsum, Lev. 7. v. 2. al. 12. ארויה ארויה Sicut sacrificium gratiarum*

rum actionis, Psalm. 50. 14. מעלי תודתא Offerentes laudem, Jer. 30. 19. על נכסת תודת קודשיהוה Pro sacrificio gratiarum actionis sanctorum ejus, Levit. 7. 3. Plurale, קרבני תודן Oblationes confessionum, id est, eucharisticæ, Psal. 56. 13.

Confessio: פתנמן דאתודאח Verba confessionis, Hof. 14. 3.

Confessum, Certum, Quod in confesso est, Indubitatum. אין מעשרין ארת הודאי Non decimant certum (in Sabbatho) id est, fructum de quo decimam nondum datam esse certò constat. Aliàs dicitur טבל. Oppositum ejus est דמאי. Apud Rabbinos, אין ודאי שאין בו ספק, Nihil est tam certum, in quo non sit aliquid dubii. Id ab Elia in Tisbi explicatum. Aliam sententiam vide in ברא. Cum litera servili, בודאי In confesso, Cum certitudine, Certo, Verè: הכי הוא ודאי Sic est certè, sic est revera. Masorethæ pluraliter dicunt ודייא: ut cum dicunt, אדני ודייא קלר, id est, Adonaj certa sunt 134. hoc est, Adonaj propriè sic scriptum & lectum, & non pro tetragraminiato יהוה usurpatum, centum triginta quatuor locis in Bibliis legitur, & ex illis certis sunt לאדניי septem Ladonaj, id est, quæ sic propriè leguntur, & non pro יהוה. Vide nostram Tiberiadem. Fæmin. ודייא היא גדולה וראית. Ipsaque est majorennis indubitata. Sapiencia vera. Plurale, זיכות ודאורת Fluxus certi; לידות ודאות Partus certi, Bava bathra fol. 166. 1.

Confessio, formularis scil. peccatorum, quam certis temporibus Judæi tenentur recitare, cum affectu singulari, & contusione pectoris ad singula verba. Verba ejus vide inter preces יום הכיפור Festi propitiationis. Concepta autem sunt secundum ordinem litterarum alphabeti.

Jehuda, filius Jacobi, quasi Celebrationis filius dictus, quia mater in ejus partu Deum celebravit, Genes. 29. 35. Inde toti tribui nomen tributum.

Judæa terra, Dan. 2. 25.

Judeus. In zohar sæpè contractè occurrit. יודאי. Plur. יהודאין, & יהודיא, Dan. 3. Fæm. יהודאיתא Judæa mulier, Esth. 4. 1. in T. sec. Plur. להיתא יהודיתא Ad obstetrices Judæas, Exod. 1. 16.

Judæizari, Judæum effici, in ההיחר, vel התיחר, unde יהודאין Judæi fiebant, Esth. 8. 17. הבתולה השבויה המתייחרת Virgo capta & Judæa facta, Aben Esra Lev. 21. 14.

Scire, Cognoscere: Experiri, quando sensibus tribuitur: aliàs propriè est mentis & intellectus, quandoque etiam sensus, ut quando de Concubitu dicitur, ut Hebr. Præter. כרי ידע Cum cognovisset, Dan. 6. 10. ואדם ידע ירת תנה Et Adam cognovit Evam uxorem suam, Genes. 4. v. 1.

Cum Aff. לא ידעה Et vir non cognovit eam, Gen. 24. 16. כל דידעך Quicumque cognoscit te, Ezech. 28. 19. והיא לא ידעה גבר Et ipsa non cognovit virum, Jud. 11. 39. את ידעת ית פולחני Tu nosti servitutem meam, Gen. 30. 26. הידעתא Nostine! 2. Reg. 2. 3. ולא ידעתיה Et non novisti eum, Deuter. 22. 2. די לא ידעתנו Quos non nosti, Deut. 12. 2. די אנא ידעתי Tu nosti, 1. Reg. 2. 15. Quia ego cognovi, Dan. 4. 6. דלא ידעית אנון Quæ non novi, Proverb. 30. 18. די לא ידעו משכבי דכורא Qui non cognoverunt concubitum maris, Num. 21. 18. די לא ידעו גבר Quæ non cognoverunt virum, Gen. 19. 8. דחלן דלא ידעונון Idola quæ non cognoverunt, Deut. 29. 26. הלא ידעתון Annon novistis, Gen. 4. 4. 15. ואתן ידעתין Et vos novistis, Gen. 31. 6. ועויתנא ידענא להון Nescimus, Gen. 43. 22. Et iniquitates nostras agnoscimus nos, Jese. 59. 12. ידע צדיקא נפשא Scio ego, Dan. 2. 8. Novit justus animam jumenti sui, Proverb. 12. 10. Plural. ולא ידעין Neque cognoscunt, Dan. 5. 23. ידעי שמך Cognoscentes nomen tuum, Psalm. 9. 11. Cum Aff. נגוד טובך על ידעך Protrahe benignitatem tuam super cognoscentes te, Psal. 36. 11. ידע להוא Nouum esse, Esrae 4. 12. כולא ידע וגלי קרבך Omnia sunt nota & resecta tibi, Jer. 12. 3. מדע תדע Sciendo scies, Genes. 15. 13. למדע טב וביש Ad sciendum bonum & malum, Gen. 3. 22. Cum Aff. עור למדעה Et non perrexit ultra cognoscere eam, Gen. 38. v. 26. נעון דע והוי Nunc scito & videto, 2. Sam. 24. 13. Cum Aff. בכל ארחתך דעה In omnibus viis tuis cognosce eum, Proverb. 3. v. 6. דעו נעון ודעו Scitote nunc & videte, 1. Reg. 20. 7. דעי דעי Agnosce peccatum tuum, Jerem. 3. 13. לא אדע Malum non agnoscam, Psal. 101. 4. ואדע Et agnoscam, Dan. 2. 9. אדע אפסוק מן עלמא Sciam quando cessaturus sim ex mundo, Pl. 39. 5. ברא תדע ארי אנא In hoc scies quod ego sim Dominus, Exod. 7. 17. לא תדעין Non scies, Jese. 47. 11. לא ידע דא יהונתן Non sciat hoc Jonathan, 1. Sam. 20. 3. איכרין נדע ית פתנמא Quomodo sciemus verbum, Deut. 18. 21. ונדע יתהון Et cognoscemus eos, Gen. 19. 5. ונדעניה Et cognoscemus eum, Judic. 19. 22. בריל דתדעון Ut sciatis, Deuter. 29. 6. הלא ידעונון Annon noscetis eam, Jese. 43. 19. ידעון עממא די בר נש הנון Scient populi, quod homines sint, Psalm. 9. 21. אודע Scire fecit, Notum fecit, Indicavit, Ostendit. Præteritum, הודע דלניאל Notum fecit Danieli, Dan. 2. v. 15. הודע יי פורקניה Notam fecit Dominus redemptionem suam, Psal. 98. 2. עושנך Notam fecisti inter populos fortitudinem tuam, Psal. 77. 15. לא הודעתני Et non indicasti mihi,

mihi, *Exod.33.12.* וַיְהִי דְבַר יְהוָה יְתְהוֹן Et judicium nota feci eis, *Ezech.20.11.* וְאֹדְעֵתְךָ Et notum feci tibi, *Proverb.22.19.* וְכִן מִסְאֵכָא לְדַכְּיָא לֹא חוֹדְעוּ Ac inter pollutum & mundum non dignoscunt, *Ezech.22.26.* *Particip.* מְהוֹדֵעַ חֲכָמָתָא יְתֵי Docens sapientiam me, *Psal.55.14.* *Plur.* מְהוֹדְעִין אֲנַחְנָא Notum facimus nos, *Efræ 4. v. 16.* *Infinitivus,* מְהוֹדֵעַ Ostendere potentiam tuam, *Hab.3.2.* לְהוֹדְעָא Ad notum faciendum, *Dan.5.8.* לְהוֹדְעָא Ad notam faciendam potentiam ejus, *Psal.106.8.* לְהוֹדְעָא Ad notum faciendum mihi quid facere debeam, *1. Sam.28.15.* לְהוֹדְעוֹתְךָ Ut nota faceremus tibi, *Efræ 5. v. 10.* לְהוֹדְעוֹתְהוֹן Ad notum faciendum eis, *Psal.25.14.* *Imperat.* הוֹדֵעַ יְתְהוֹן Notam fac eis, *Ezech.43. 11.* הוֹדְעֵנִי קַעַן יִרְאֶה אֲרַח מוֹבָד Notam mihi fac quaeso viam bonitatis tuae, *Exod.33.13.* הוֹדְעוּנִי Nota facite in populis opera ejus, *Psal.105. 1.* חוֹדְעוּנָא Instruite nos, *1. Sam.6.2.* *Futurum,* חוֹדְעֵנִי קוֹשְׁטֵךָ Notam faciam veritatem tuam, *Psal.89. v. 2.* חוֹבְתִי אֹדְעֵךָ Peccatum meum notum facio tibi, *Psal.32. 5.* חוֹדְעֵנִי לִי אֹדְעָא דְחַיִּי Notam facis mihi semitam vitae, *Psal.16. 11.* חוֹדְעֵנִי לְמַלְכָא יְהוָה Et notum faciet, *Dan.2.25.* וְחוֹדְעֵנִי יִתְכוֹן פְּתוּגָא Et notum faciemus vobis verbum, *1. Sam.14. 12.* וְחוֹדְעֵנִי חֲכָמָתָא Notam facient sapientiam, *Jobi 32. 7.* וְחוֹדְעֵנִי לְבָנֶיךָ Et nota facies ea filiis tuis, *Deuteron.4.9.* *Talmud.* מֵאֵן לוֹדְעִיָּה לְבַר יוֹחֵי Quis notum faciet filio Jochai, quod mortuus sit Cæsar, *Schabbas folio 33. 2.* וְלֹא אֲתִידַע אֲרִי עֲלֵי לְמַעֲיָהוּ, *Ithpehal,* Et non notum factum est, non innotuit, quod pervenissent in ventrem ipsarum, *Gen.41. v. 21.* בְּקוֹשְׁטָא אֲתִידַע פְּתוּגָא In veritate innotuit res, *Exod.2. 14.* כִּד אֲתִידַע יוֹסֵף לְאַחֵיהִי Cum cognoscendum præberet se Joseph fratribus suis, *Gen.45. 1.* אֲתִידַעוּ לֹא אֲתִידַעוּ Et vestigia gressuum tuorum non cognita sunt, *Psal.77. 20.* *Participium,* בְּעוֹבְדוֹתַי מְתִידַע טְלִיָּה In operibus suis cognoscitur puer, *Prov.20. 11.* *Futurum,* הוֹדֵעַ דִּין יִתִּידַע Hodiè cognoscetur, *1. Reg.18. 36.* וְחוֹדְעֵנִי אֹרְחָתִיָּה נְתִידַע Et cujus viae perversae sunt, notus fiet, *Prov.10.9.* חוֹדְעֵנִי חֲכָמָתָא Stultitia cognoscitur, *Prov.14. 33.* חוֹדְעֵנִי חֲכָמָתָא Ut cognoscatur in tenebris gehennae mirabilis operatio tua, *Psal.88. v. 13.* *Rabb.* חוֹדְעֵנִי אֲתִידַע Illud non intelligitur, intellectu non apprehenditur: וְחוֹדְעֵנִי Et scito hoc, observa istud; quando aliquid magni momenti & notatu dignum docuerunt; in More aliquoties occurrit.

*Cognitio, Notitia, Sententia, Scientia:* *Mens, Animus* רְעֵמָא יְתֵי רְעֵמָא Repletus scientiâ, *1. Reg.7.14.* רְעֵמָא יְתֵי רְעֵמָא Ut sapiens respondeat scientiam, *Jobi 15.2.* *Cum Aff.* בְּרְעֵמָא Scien-

tia ejus, *Proverb.3. 20.* *Rabb.* מְדַעַת *Ex scientia, Scienter,* מְדַעַת מְדַעַת *De industria, sponste, A seipso,* אִינוּ בּוֹנֵה אוֹתוֹ מְדַעַת עָצְמוֹ Non ædificat illud ex scientia propria: מְדַעַת קְצוֹרָה Cujus animus angustus est, Melancholicus, מְדַעַת רַחְבָּה Cujus animus latus est, *Seichtsinzig/ Sanhedrin 101. 1.* לְפִי דְעַתִּי vel לְדַעַתִּי *Juxta sententiam meam:* בְּלֹא דַעַתִּיהוּ *Ipsis non sentientibus, animadvertentibus:* קָא סְלִקְיָא דְעַתְךָ Ascenditne sententia tua, *Putasne, Venitne tibi in mentem? vel, Huc ascendit mens tua, Hæc est sententia tua:* וְחוֹדְעֵנִי תְּחִיב זֵרָה Ratio postulat hoc. *Eâ sententiâ, Eâ mente, opinione:* *Ratione, Causâ, Propter, Propterea ut:* שְׁנִשְׁבַּע אֲרַעְתָּא Qui jurat à seipso, sponste sua: אֲרַעְתָּא רְעֵכְרִיבִי Eâ sententiâ vel conditione ut laboremus, propterea ut faciamus. Vide in *Moed katon fol.10. 2. Berach.36. 1. Bava metzia cap. 7. in principio.*

*Sine מדע* *Idem:* מְדַעַת מְדַעַת *Sine scientia, Jobi 35. 16.* וּמְחַוֵּי מְדַעַת Et indicat scientiam, *Psal.19. 3.* אֲלִיף לְאֶדָם קְרַמִּי מְדַעַת Docuit Adamum primum scientiam, *Psal.94. 10.* לֹא אִיבֵל Job non cum scientia loquitur, *Jobi 34. 35.* וְפִרְסוּן יְתְכוֹן בְּמַדְעָא וּבְחֻכְמָה *Scienter, Jobi 34. 35.* פְּסִיעִתְכֶם וְסִפִּיעִתְכֶם *Pascent vos scientiâ & sapientiâ, Jerem.3. v. 15.* וְחַיִּים חֲכָמִים *Et viros scientiæ, Deuter.1. 13. 15.* *in Jon. Cum Aff.* עַל מְדַעַתִּי In scientia tua est, *Jobi 10. v. 7.* חֲכָמָתְךָ וּמְדַעַתְךָ *Sapientia tua & scientia tua, Jefa. 47. 10.* חֲכָמָתְכֶם הִיא *Juxta scientiam vestram scio etiam ego, Jobi 13. 2.* *Plur.* מְדַעַתְכֶם עִמָּךְ *Perfectus scientiarum tecum, Job.36. 4.*

*Idem:* יְדִיעָתָא וְתְרַעֲתָא *Scientiam & consilium, Proverb.1. 4.* מִן פּוֹמֵיזִי יְדִיעָתָא וּבִינָא *Ex ore ejus scientia & intelligentia, Prover.2. 6.* וְכָרָא יְדִיעָתָא *Vir scientiæ, Prov.24. 5.* *Cum Aff.* וְלִבְךָ שִׁים לִדְעַתִּי *Et cor tuum pone ad scientiam meam, Proverb.22. v. 17.* *Apud Grammaticos,* הַ הַ הַ *He notitia, quod nomen reddit notius, aut ostendit rem notam & ante commemoratam. Inde appellatur He emphaticum, Articularius emphaticus. Aben Esra vocat הרעת, Exod.3.2.*

*Idem.* משום רבני דיעה: *Scientia, Sententia, Opinio:* וְחַוֵּי *Quia scientes, intelligentes sunt, Avoda sara fol.52. 2.* חֲסֵרַת דְעָרָה *Maister dicit, Scientiam si possides, quâ re eges? scientiâ si cares, quid possides? Vajikra rabba fol.165. 4.* *Sic legitur in Nedar. folio 40. 1.* דַּדָּא בִּיהַ בְּלוּהַ בִּיהַ דְּלֵא דַּדָּא בִּיהַ מַה בִּיהַ דַּדָּא קְנִי *In Occidente, id est, Palestina dicunt; In quo illa (scientia) est, in eo omnia sunt: in quo illa non est, quidnam in eo est? illam qui comparavit, quo eget? illam qui non comparavit,*



Levit. 24. 20. ומה שאלתך ויתיהב לך Et quæ est petitio tua, & dabitur tibi, Esth. 9. 12.

In Dialecto Hierosolymitana per Synopam aliquando tollitur He in medio, & dicitur יב, pro יתב: ut, לה, Hic dat eam, id est, לה, Talm. Hieros. Nedarim cap. ult. דנתן ליה פיונטייה Dant, id est infligunt ei plagas, Sanhed. cap. ult. in fine. Ita notant in hoc verbo, in lingua Syra non legi He in medio: Acceptit eam à patrefamiliâs, & dedit conductori, Talm. Hier. Gittin fol. 47. 2.

Onus, Onus: שקול יהבך ושרי אנמלאי Accipe onus tuum, & projice super camelos, Megilla fol. 18. col. 1. Vide in Bereschit rabba sect. 79. circa finem.

Dationem, Dationem: יתבית אנרהא Dationem mercedis suæ, Eccles. 5. 10.

Portio calicis ipsorum, Portio calicis ipsorum, Psal. 11. 16.

Donum, Munus: מוהבתא · מוהבתא · מוהבתא · מוהבתא Eum qui ipsi dat donum, Prov. 6. 33. מוהבתא בטישא Donum in abscondito, Proverb. 21. 14. מוהבתא דשקרא Donum falsitatis, Prov. 25. 14. Cum Aff. מוהבתיה דבר נשא Donum hominis, Prov. 18. 16. Plural. מוהבותי יתיה Secundum sufficientiam donorum manus ejus, Deut. 16. 17. in Jon.

Idem: מוהבותא · מוהבות · מוהבתא · מוהבתא Dominus est donum calicis mei, Psal. 16. 5. Hebr. מנת Pars, Portio: למוהבות לאר: In donum Lea, & in donum vel dotem Rachelis, Genes. 32. 7. in Jon. Plur. עשרין וארבע מוהבותא דכהונתא דיתב ליה יי הנון אחסנתיה Viginti & quatuor dona sacerdotii, quæ dedit ipsi Dominus, erunt portio ejus, Deuter. 18. 2. in Jon. De his 24. donis vide R. Mosem in הלכות בכורים cap. 1.

\* ויהי ויהודה יתור יהר &c. Vide in ירה.

Idem: כל אתיהר, Rab. Superbire. Itpehal, Quicumque superbit cum sapiente, sapientia ejus auferitur ab eo, Pefach. 66. 2. מאן דמיהר אפילו אינשי Qui superbus est, is ne quidem apud suos domesticos est acceptus, Sota fol. 47. 2. Bava bathra fol. 98. 1.

Superbus, Arrogans. Hebr. & sic Chald. Superbus, Arrogans. Hebr. & sic Chald. Habac. 2. 5. Apud Talmudicos, משרבו יהורין התחילו, Ex quo multiplicati sunt superbi in Israël, ceperunt filia Israël nubere superbis, arrogantibus, Sota fol. 47. 2. אי בטלי יהרי בטלי Si cessant superbi, cessabunt quoque magi, Sanh. fol. 98. 1. Fæm. תרתי נשי יהורין הוין וסנין שמייהו Dux mulieres arrogantes fuerunt, & odiosa fuerunt nomina ipsarum, Megilla fol. 14. 2.

Superbia, Arrogantia, Talmud. Non pulchra est superbia in mulieribus, Megilla f. 14. 2. Etiam illud arrogantia est, Rab. כוהרא הוא Non habetur pro superbia, Talm. Pefach. fol. 54. 2. מיהורין חייש ליוהרא: Videtur ac si esset superbia: לראות אם Metuebat superbiam, Berach. fol. 17. 2. Ad videndum num hoc fortè esset superbia, an hoc ex superbia fecisset, Juchasin fol. 81. 2.

Gemma, Margarite. In Targum respondet Hebræo פנינים Thren. 4. 7. ubi interpres Latinus Pyropum reddit: Pulchri sicut gemmæ vel lapides pretiosi, Cant. 7. 2.

Jubach. Nomen Cabalisticum Angeli cujusdam boni, hominum in via & itinere ducis & protectoris, desumptum ex literis finalibus harum vocum; Nam Angelis suis præcipiet de te, Psal. 91. 11.

Dies: late sumptum est Tempus, & synecdochicè Annus: יום תנן Dies secundus, Gen. 1. 8. Rem uniuscujusq; diei in die suo, Exod. 5. 17. יומא דשבתא Dies sabbathi, Exod. 20. 8. Et in unoquoque die, Esth. 2. 11. לא יזכון רשעי ביומא דבא Non justi erunt impii in die magno, Psal. 1. 5. יומא טבא Dies bonus, id est, Dies festus, Levit. 23. 11. Sic apud Rabbinos יום טוב Dies bonus, festus, festivus, feriatus, sive sacrorum causa, sive ob letitiam & solenne convivium. Sic dies solennis convivii, quod Nabal post tonsuram ovium instituerat, vocatur à ministris Davidis יום טוב 1. Sam. 25. 8. Et sacerdos summus solitus fuit postridie festi expiationum, facere fratribus suis festum conviviale: עבדינן יומא טוב Faciamus diem bonum Rabbinis, Magistris nostris, id est סעודה convivium. ביומא In die crastino, Genes. 30. 33. יומא דעקתי In die afflictionis meæ, Genes. 35. 3. Eo die ut antea, 1. Sam. 18. 10. יומא ליומא מוסף Dies diei addit, Psal. 19. 3. יום תבירך Appropinquavit dies contritionis tuæ, Jerem. 50. 31. Cum Aff. Et maledixit diei suæ, Job. 2. v. 14. Et exspectavit adhuc septem dies, Gen. 8. 10. בר תמניא יומין Filius octo dierum, Genes. 17. 12. רמן עלמא Recordare dierum qui sunt à sæculo, Deuter. 32. 7. Emphat. כל יומיא Omnibus diebus, Jerem. 33. 18. In fine dierum, Jere. 48. 47. ביום האנון In diebus illis, Gen. 6. 4. Constr. כל יומי הקד Omnibus diebus vitæ tuæ, Gen. 3. 14. In diebus messis triticeæ, Genes. 30. 14. Cum Affix. יומי קלילו Dies mei transeunt, Jobi 17. 12. יתיר מן טול עופא Dies mei velociore sunt magis quam umbra avis, Job. 9. 25. Numere rare

rare dies nostros, Psal.90.12. *בדיל ד'ורכון יומך* Ut prolongetur dies tui, Exo.20.12. *ב'יומך לא אעבדנה*  
 In diebus tuis non faciam illud, 1.Reg.11.12. *בדיל ד'יסגון יומיכון* Ut multiplicentur dies vestri, Deut. 11.v.21. *עובדא אתעביד ב'יומיכון* Opus factum est in diebus vestris, Habac.1.5. *יומי אנידא יומי* Sicut dies mercenarii dies ejus, Jobi 7.1. *כל למפטררה*  
 Dimittere eam omnibus diebus suis, Deuter.22.19. *ושלימו יומהא למילך* Et completi fuerunt dies ejus ad pariendum, Genes.25.24. *לא יחמוץ*  
 Non videbunt medium dierum suorum, Psal.55.24. *פ'לגות יומיהון מן יומת* unde constr. *יומן* A diebus sæculi, Efrae 4.15.

Apud Talm. *בר יומיה* Filius diei sui, *א'ת'מ'ר'ס'ג'* Dixit Rabbinus ille *א'ת'מ'ר'ס'ג'* Schab. fol.48.

*Idem: יומת* Et vocavit Dominus lucem diem, Genes.1.5. *ביממא* Interdiu, Exod.13.21. *ועם יממא ועם ליליא* Cum die & cum nocte, Jere.33.25. *ארבעין יממון* Quadraginta diebus, Genes.7.4. *ולוקמיה להדי יומא* Et ad constituendum eum juxta diem, id est, ad solem, *כנגד השמש*.

*Interdiu: ימס ו'לילי* Interdiu & noctu, Psal. 1.2. Psal.42.4. & alibi passim.

*Hodie*, Proverb.7.14. Genes.24.42. in Jonath.

*Postridie, Die crastino: compositum ex יומחר* & *יומחר*, Genes.19.v.34. in Jon. *Et cum Num,* *יביומחרון* Et die crastino, Levit.7.6. In Jonathane in Legem & apud Talmudicos frequentissima sunt.

*Diurnus. Faemin.* *תנועה ה'יומיה* Motus diurnus, R. Levi Jobi 38.24. *ג'לגל יומי* Orbis diurnus, *primum mobile*.

*Javan, filius Japheti, Genes.10.2. Hic pater fuit Græcorum.* Vide Junii notas ad hunc locum. *Hinc & terra nomen, Græcia, לשון יון* Lingua Græca: *כתובת יון* Scriptura Græca.

*Græcus. Plural יונאי* Joël. 3.6. Deuter.32.24. in Jon. *Faemin.* *מלה יונת* Dicitio Græca. Sic, *חכמה יונת* Sapientia Græca. *Apud Talmudicos, Quæsi verunt ex R. Josua F. Levi, Quando docebit homo filium suum יונת חכמה יונת Græcam?* *Dixit eis, Eâ horâ quæ neque est de die neq. de nocte, sicut dicitur, Et in lege ejus meditatur die & nocte, Psal.1.2.* Vide Meor Enajim, par.3. cap.2. Disputant hoc in utramque partem; Num licitum sit discere Artes Græcorum, ut Logicam, Arithm. Astron. &c. Saniores tamen concludunt, licere. Vide de hac re quoque *אגרת הויכוח*.

*Græcè.* *יכתוב יונת ל'יונים* Scribet Græcè Græcis: *לא התירו שיכתבו אלא יונת* Etiam in libris (sacris) non permiserunt scribe-

re nisi Græcè, scil. præter sacram scripturam: In Talm. Hierosol. cap.6. Tria permiserunt domui Rabbi; Ut introspicerent in speculum: ut possent alere comam, & ut docerent filios suos Græcè, qui Regno fuerunt commixti. R. Abhu nomine R. Jochanan dixit; Permissum est ut homo doceat filiam suam Græcè, quia id ei est ornamento. In Megilla fol.9.1. scribitur, Tephillin & Mesusoth quoque licere scribere linguâ Græcâ; quinimo etiam librum legis. Vide. In Sota fol.49.1. scribitur, In bello Titi vetitum fuisse docere liberos *יונת* Græcè.

*יונה* Vide in *יונה*.

*Nomen fluvii in Babylonia.* In Aruch scribitur *ואני*. Legitur in Kidduschin fol.7.2.

*יורה* Vide in *יורה*.

*Cauda arietis, sydus caeleste.* Vide in *עש*.

*Armata: unde Hebraicè legitur מ'יננים* Armata, Jerem.5.8. Sic apud Rabbinos quidam R. Ismael vocatus fuit *תבות מ'יננת* Taberna armata, *instrueta*, ubi adveniendi statim necessaria dantur, nec hospes opus habet dicere, *Exspecta, donec vinum aliunde petam.* Sic doctor cui libet interroganti statim respondebit, nec dicet, *Exspecta donec studeam, &c.* Gittin fol.67.1. Alii transpositis literis legunt *מ'יננת*.

*Mutuo accipere. Idem quod יוה* supra. *Partic.* *ד'יומי בתשרי* Qui mutuo accipiunt in Septembri, Bava metzia fol.72.2.

*Uniri, Adunari.* In Pihel, *יחיד* Unire. Apud Rabbinos ulterius est *Appropriare, Dicare, Dedicare uni, & unicum ac proprium ejus facere, Secernere, Discernere.* *א'ת'חור* Uniri, *Adjungi, ut sit tamquam unicum altero.* *Præterit.* *לא א'ת'חור יקרי* Non unietur, uniet se gloria mea, Genes.49.6. in Jonath. *לא י'ת'חור* Ne adjungatur diebus anni, ut scil. sit quoque tamquam unus anni dies, Jobi 3.6.

*Unicus, Solus, Singularis, quatenus opponitur multi, vel toti alicui congregationi: Ita sæpè יחיד & יחיד* opponuntur: *Item Homo singularis, insignis, excellens, Unus non è multis: Sic apud Talmudicos Rabbini, quandoq. vocantur יחידים:* In Taanith fol.10.1. in Mischna: *מתענין* Singulares incipiunt jejunare: *Gemara: אמר רב* Quinam sunt hi Singulares? *Raf Huna dixit, Rabbini.* *Præterea apud Grammaticos לשון יחיד Numerus singularis, cui opponitur לשון רבים Pluralis. Plural. יחידים. Faeminin. יחידית Unica: Præceptum unicum, singulare, de Idololatria scil. כפני עצמה* Quod est scriptum per se, seorsim.

*Unicus, Unigenitus, Solitarius,* *יחיד, יחידאי, יחידית, יחיד*

*Solitarius, Solus, Singularis*: אַבְל פְּחִיד לuctum quasi unigeniti, Jerem. 6. 26. וְיַחֲדֵי וְעֵנַיָּא אֲנָא Quia unicus & afflictus sum ego, Psal. 25. 16. וְיַחֲדָא קָרַם Et unicus coram matre mea, Proverb. 4. 3. *Cum Aff.* ית יחידך Unigenitum tuum, Gen. 22. 2. *Plur.* ישתארוּן יחידאין Relinquentur solitarii, Jesa. 17. 6. Duos justos solos, Genes. 22. 10. in T. Hieros. *Fæmin.* וְלַחֲוֹד הָיָא יַחֲדָא Ettantum ipsa erat unica, Jud. 11. 34. *Masorethæ etiam sæpe voce יחידאין uti solent, quando dictio aliqua sæpius quidem reperitur, sed semper sibi dictionem diversam adjunctam habet: ut Gen. 41. 29. Vide Tiberiadem.*

*Unitas: Adunatio, Appropriatio*: בְּיַחֲוֹד *Unice, Proprie, Singulariter, Seorsim*: שְׂאֵלִית אַת רַבִּי: *Unice, Proprie, Singulariter, Seorsim*: Interrogavi Rabbinum seorsim, Glossa, Inter me & ipsum solum, Beza fol. 22. 2. Sciverunt proprie ברורא clarissime: למקני יחוד שמה דמרי עלמא: *Unitas Dei*: Ad comparandam unitatem nominis Divini, Cantic. 8. 9. Propter unitatem nominis Dei, Thren. 3. 28.

*Solitudo*. Sic R. Levi exponit vocem יחידות, Jobi 3. 7.

*Proprius, Peculiaris, Appropriatus, Dicitur, Addictus, vel Destinatus uni rei*: מְיֻחָד שליח מיוחד *Nuncius, Tabellarius proprius*: מקום מיוחד *Locus proprius unius rei, cui opponitur* כּוֹלֵל *Locus generalis & communis*: שם המיוחד *Nomen proprium, unicum & solum Dei, quod est Tetragrammaton*: יום מיוחד *Dies peculiaris, festus & solennis*, Genes. 39. 11. in Raschi. *Plurale*, מְיֻחָדִים שְׂבֻעָה *Præcipui, optimates totius cætus*. *Fæminin.* מְיֻחָדָת לַעֲבוּדָה הַשָּׁמַיִם Dicata cultui Dei, R. Levi, Judic. 11. in historia Jephthæ.

*Proprietas, Proprium, quod opponitur Accidenti*. Sæpe in More.

*Accelerare, Festinare*. יחזי *Aphele vel Ophil* וְאֹחֲזֵי *Accelerare, Festinare*.

*Præterit.* וְאֹחֲזֵי פְרָעָה לְמַקְרֵי לְמַשָּׁחָה Et festinavit Pharao accersere Moysen, Exod. 10. v. 16. וְנִבְרָא אֹחֲזֵי Et vir ille festinavit, 1. Sami. 4. 14. מָה Ut quid ita festinasti? Genes. 27. 20. יִדְּעִי אֹחֲזֵי לְמַעַרְקָא Idcirco festinavi fugere, Jonæ 4. 2. מָה Ut quid festinastis? Exod. 2. 18. וְאֹחֲזֵי Et festinarunt, Genes. 44. 11. *Participium*, וְאֹחֲזֵי Et festinat Dominus facere illud, Genes. 41. 32. עֲמַת מוֹחֲזֵי *Populum festinum & levem*, Habac. 1. 6. *At illud* וְנִבְרָא דְבוֹחֵי *Virum festinantem*, Prov. 22. 29. formam Syriacam habet, cum Vau mobili, cujus causâ geminum scribitur in Venetis. *Fæminin.* מוֹחֲזֵי לְהָרָא *Accelerat admodum*, Jerem. 48. 16. וְיִי דְמוֹחֲזֵי וּמְתַפְרָקָא *Væ (civitati) quæ festinat ut dirumpatur*, Soph. 3. 1. *Plural.* מוֹחֲזֵי לְקָרְבָּא *Festinant ad bellum*, Psalm. 16. v. 4. מוֹחֲזֵי וּמְפָקִין *Festinant & proferunt*, Jesa.

59. 13. *Infinitivus*, לְאַוּחֲזָא *Ad festinandum*, Exo 12. 33. *Imperat.* אוּחֵי *Festina*, Genes. 19. 22. אוּחֵי לְבוֹשׁ *Festina, accipe vestimentum*, Esth. 6. 10. *Plural.* אוּחֵי וּסְקוּ *Festinate & ascendite*, Gen. 45. v. 9. אוּחֵי לְמִיָּל *Festinate ire, celeriter ite*, 2. Sam. 15. 14. *Futurum*, אוּחֵי אֵימְתִי *Quando festinabit*, Jesa. 5. 19. וְלִכְרֹךְ לֹא יוּחֵי *Et cor tuum non festinet*, Eccles. 5. 1. וְתִיתִי וְתוּחֵי עֲלֵינָא כִּישְׁתֵּי *Non veniet & festinabit super nos malum*, Amos 9. 10. וְתוּחֵי *Et festinabit & adducetis patrem meum*, Genes. 45. 13. יוּחֵי *Festinabunt*, Nahum 2. 5. וְיֹחֲזֵי *Et festinent*, Jerem. 9. 18.

\* חָטָא יִחְטָא *Vide in חטא*.

*Hebr. Exspectare, Sperare, Confidere.* יחול

וְנִמְצָא יַחְוֹל *Spes, Expectatio, Rab.* יחול *Ut inveniamus expectationem cordis nostri*, Berach. fol. 16. 2.

*Hebr. Incallescere, Calere. Dicitur de Calore, qui coitu maritali excitatur. Unde est, Incallescere coeundo, quod & per Concipere explicant. Sic Chald. Infinit. לְיַחְמוּתָהּ *Ut calefierent, coirent ipsæ*, Genes. 30. 41. *Et aliter* יוּמַת *Cum incallescere dies*, 2. Sam. 5. 5. *Ithpahel Præterit.* וְאֹחֲזֵי *Et incallescere, coibant, vel concipiebant oves*, Genes. 30. 39. *Particip.* וּמְיַחְמֵן *Et coibant*, ibid. v. 38.*

*Æstus ira, Excandescencia, Furor*: חֶמְאָה חֶמְאָה חֶמְאָה חֶמְאָה *Repletus fuit furore*, Dan. 3. 19. *Cum Aff.* רָגְזִי וְחֶמְתִּי *Indignationem & excandescenciam meam*, Jesa. 27. v. 4. וְחֶמְתִּיהָ *Et ira ejus efferbuit in eo*, Esth. 1. 12. in Targ. sec. Item *Venenum*, Deuter. 32. 24. 33. in Onk. & Targ. Hierosol. *Talm.* חֶמְאָה עוֹהַּ יֵשׁ בְּעוֹלָם *Ira (Dei) vehementem est in mundo, hoc est, sentio vehementem iram Dei*, Sanhed. fol. 101. v. 1. *Donec diruperunt librum legis in excandescencia sua*, Talm. Hierosol. in Schekalim in fine cap. מְצָרִיין.

*Iracundus, Excandescens*: גְּבַרֵּי *Vir iracundus excitat rixas*, Prov. 15. 18.

*Calor, æstus*: וְזָלַף בְּיַחְמָא *Et fundit cum calore*, Habac. 2. 15.

*Calefactoriolum, vas ad calefaciendum*, Kelim cap. 3. גְּלֻטְפָּאנֵן.

*Filius calefacientis (vel potius, calefaciens) i.e. Libidinosus, Gulosus.* Vide supra in ברם.

*Nomen Veneficæ celebris apud Talmudicos, quæ maleficiis suis mulieres parturientes incantabat, ne parere possent.* Vide Talmud Sota fol. 22. 1.

*Species locustæ, vel Bombycis, מִין סִלְעָם*, in Glossa explicatur, Cholin fol. 65. 1.



945  
 יוחנא & ממר. *Jochanna & Mamre. Duorum principum magorum nomina, qui tempore Mosi floruerunt in Aegypto, & ei resistenterunt, cum divina signa edidit coram Rege Pharaone, imitando nimirum Magicis suis imposturis ea, quae Moses divinam virtute peragebat.* Horum duorum cum Apostolus Paulus mentionem faciat 2. ad Timoth. 3. 8. *ὁ ἄρχηγος τῶν μαγείων καὶ τῶν σαμάρων ἀντιθέστων Μωϋσῆ* &c. nec usquam alibi in tota Sacra Scriptura commemorantur; operæ pretium erit ex antiquis Hebræorum monumentis pleniorē illorum descriptionem indagare & cognoscere. Videbimus autem primò Nomina, deinde Personas, conditionem, & facta illorum. Nomina illorum diversimodè scribuntur, יוחנא vel יוחנא : Apud Targumistas יוחנא vel יוחנא. Apud Rabbinos vulgares יוחנא. Omnia hæc corrupta sunt ex primitiva forma יוחנן, quæ in authore Aruch exprimitur, & valet *ἰωαννης*, Johannes. Unde contractè Græcum *ἰωαννης*. In vulgata Latina *Jannes*. Id corruptum est pro *Jannes*. Alterum ממר, ממרי : Hæc scriptio est Talmudicis usitata. Apud Targumistas ימבריס. In Tzohar יומבריס. Græcè *ἰαμβρις*. Hæ postremæ scriptiones ortæ sunt ex prima ממר, primo מ mutato in י, insertâ litera B, ut in *Μάμβρι*, Genes. 13. 18. & 14. 13. &c. *Νέμβριος*, Genes. 10. 8. &c. additâ denique terminatione Es ex usu Græcorum. In Schalscheleth hakkabbala fol. 13. col. 2. scribitur, hæc duo nomina esse in lingua vernacula יוחנא & אמבריס *Johannes & Ambrosius*. Id non usque adeo absurdum videri debet; quia constat, veterem linguam Aegyptiacam magnam convenientiam habuisse cum lingua Græca. Personas autem illorum quod attinet, scribunt Hebræi, eos fuisse duos filios Bileami. Originem ducit hæc explicatio & conjectura ex Num. 22. 22. ubi dicitur, והוא רכב, *Et ipse insidebat asino suo, & duo pueri ejus erant cum eo.* Hinc expressè eoshoc loco nominat Jonathan, inquit, על והוא רכב, *Et ipse insidebat asino suo, & duo pueri ejus Jannes & Jambres cum eo.* Hos duos pueros scil. pro duobus filiis acceperunt. In Zohar Numerorum fol. 90. col. 2. כיון דהמא לפינחס פרה באוירא ותרין בנוי עמיה ינוס ויומברוס *Postquam vidisset Bileam Pinchasum, volavit, (scil. Bileam) per aërem, & duo filii ejus cum ipso, Jonos & Jombros. Et mox; Et ceciderunt è populo in die illa 3000. virorum; ינוס ויומברוס* *Hi sunt filii Bileami Jonos & Jombros, qui aequivalebant tribus millibus.* Sic in Commentariolo quodam Legalis Jonathanis ad Exod. 1. & 7. scribitur, fuisse של בלעם שני בנוי. Hinc natum, quod Ambrosius scribit, *Jannes & Jambres fratres e-*

946  
 rant Magi, &c. Et Glossa ordinaria Latina interlinearis hoc loco scribit, fuisse duos fratres. Nam si duo filii Bileami fuerunt; ergo & fratres. Statum illorum describunt Hebræi, dum eos vocant ראשי החרטומים, vel Chaldaicè רישי חרשניא Capita, Principes, Primarios præstigiatorum, ראשי מכשפים Capita incantatorum. Facta denique illorum quod attinet, eorum diversa recensent Hebræi. Primum & præcipuum est, quod Mosi divina signa coram Pharaone edenti, verbis & factis resistenterunt, arguentes Mosē frustra artes magicas in Aegyptum introducere, quæ ipsa Magia sit celeberrima, omniaque ejus miracula artibus suis imitantes. Hinc est quod in Talmud libro מנחות fol. 85. i. scribitur: אמרי ליה יוחנא וממרא למשה תבן אתה מכניס לעפריים אמר להו id est, *Dicunt ipsi (Mosi scil.) Jochana & Mamre, Fœnum tu importas in Aphrajim! Respondit ipsis Moses: Vulgò dicunt homines; In urbem olerum olera deserto.* Author Aruch locum hunc Talmudicum producens, sic eum enarrat: כשבא משה למצרים באותות שנתן לו הקב"ה אמרו לו יוחנא וממרי ראשי החרטומים של פרעה זו היא מלאכתנו ואנו יכולין לעשות כן בלהטינו ואתה דומה למי שמביא תבן לעפריים שהיא עיר תבואה וממנה שבר למקומות הרבה ואיך יביא אדם אליה תבן אמר להו id est, *Quando venit Moses in Aegyptum cum signis quæ dederat ei Deus, dixerunt ipsi Jochane & Mambre, capita Præstigiatorum Pharaonis Regis: Hoc est artificium nostrum, nos possumus ea præstare præstigiis nostris. Tu autem similis es ei qui infert stramen in Aphrajim urbem frugum, unde etiam in alia plurima loca divenditur. Quomodo ergo potest aliquis ad eam urbem stramen aut fœnum asportare? Respondet ipsis Moses: dicunt vulgò homines; In urbem oleris olera inferto. Hæc ibi. Proverbium hoc vulgare R. Salomon in Glossa Talmudica sic declarat: In urbem in qua crescit oleris multum, inferto etiam olus tuum, ut vendas. Congregantur enim eò ubi copia est multi homines ad emendum.* Hæc ille. Sic cuneum cuneo simili trusit Moses. Idem hoc legitur in Medrasch Schemoth rabba sect. 9. Huc pertinet quod in Targum Jonathanis, Exod. 7. v. 11. legitur: לקרא לחוד פרעה לחכימיה ולחרשניה ועברו לחוד הנון ינוס *Et vocavit etiam Pharaon sapientes & præstigiatores, & fecerunt etiam ipsi, nempe Jannes & Jambres magi in Aegypto, incantamentis præstigiatorum suarum sic &c.* In Medrasch Tanchuma sect. כ"ה legitur: ושני חרטומי מצרים עמהם ושמותם ינוס ויומברוס שהיו עושים לפני פרעה כל אותם כשפים כמו שכתוב ויעשו וגו' id est, *Et duo præstigiatores Aegypti erant cum eis, quorum nomina sunt Jonos & Jombros, qui fecerunt*

vunt coram Pharaone omnes istas magias, sicut scriptum est: Et fecerunt etiam ipsi prestigiatores Ægypti prestigiis suis sic, Exod. 7. 12. Atque hoc illud ipsum est cujus meminit Apostolus, dum ait; quod Jannes & Jambres resisterint Mosi. Nam Paulum ex Traditione Majorū ista scivisse, dubitari non potest, cum inter doctos, ad magni & celeberrimi Doctoris Gamalielis pedes fuerit institutus, & traditiones Majorum ab eo edoctus. Fuisse autem istam historiam in Judæorum scholis notissimam, productæ authoritates ex Talmudicis & aliis Hebræorum scriptis, docent. Nec verò propter istorum magorum nomina, spirituali revelatione opus habuisse videtur Paulus. Sed præter hanc contra Mosē rebellionem, alia quoque eorundem facta recensent Hebræi. Targumista Jonathan in Legem, Exod. 1. causam & occasionem referens, quare Pharaō infantes Hebræorum masculos occidi voluerit, inquit: Pharaō dormiens vidit in somno totam terram Ægypti in lance bilancis una positam, & agnum in lance altera, qui depressit lanceam suam. Evigilans Pharaō, confestim advocavit sapientes Ægypti, quibus somnium suum enarravit: מן יד פתחון פומחון ינים: Protinus aperuerunt os suum Jannes & Jambres capita prestigiatum, & dixerunt Pharaoni, ביר הר עתיד למחון מתיליד Filii quidam nasciturus est in congregatione Isrælitarum, per quem vastabitur tota terra Ægypti. Idcirco capto consilio præcepit Pharaō rex Ægypti obstetricibus Judaicis, &c. In libro Zohar, loco suprâ adducto, adscribitur ipsis quoque fabricatio vituli: וחרין בנוי יונוס ויומכרוס ואי תימא היך לא מיתו בעוקרא Et duo filii ejus Fonos & Jombros cum eo. Quod si dicas; Annon mortui sunt in fabricatione vituli: nam illi fecerunt illud, &c. In antiquissimo Medrasch Constantinopoli impressio, quod vocatur מדרש וישע (ex Exod. 14. 30. וישע Et servavit Deus Isrælem) quia Homiliam continet super Historiam liberationis ex Ægypto, adhæc verba Exod. 15. 10. Flavisti vento tuo, & operuit eos mare, legitur: אמרו חכמים זל בשעה: שטבעו המצרים בים היו בם שני מכשפים ושמן יוחני Dixerunt Sapientes nostri; Quando in mari submersi sunt Ægyptii, fuerunt inter ipsos duo magi, quorum nomina Jochane & Jamre, qui dixerunt Pharaoni; Si per manum Dei fiat hoc, non prævalebimus ei: sed si per manus Angelorū fiat, poterimus illos prosternere in mare. Fecerunt igitur miracula, & dejecerunt eos (Angelos) in mare. Tunc dixerunt Angeli; Serva nos ò Deus, quia intraverunt aquæ usq. ad animam, ex Psal. 69. 2. Hæc, hoc loco, ad illustrationem loci Apostolici sufficiant.

יח Cognatio, Familia, Genealogia, Genus, Ge-

neris aut profapia recensio: Apud Philosophos, *Attributio*; *Attributum*: *Proportio*: Hebraicè per ש in fine scribitur. Nam hæc literæ permutantur: ספר היחס Liber, Catalogus genealogiæ, Nehem. 7. 5. שם היחס Nomen gentilitium, patronymicum: יחס מספר Proportio numeri: בהסתלק Cum tollitur corporeitas, simul tollitur attributio, proportio inter illum & corpus suum.

Idem: מן יחוס אלימלך De profapia Elimelech, Ruth 2. 1. אין תיעול לבית יחוס Si ingrediaris domum profapiae meæ, Genes. 24. 41. in Jonath. Ista sunt familiae generis Noachi, Genes. 6. 9. in Jonath. יחוס עממי Familia populorum, Psal. 96. 7. יחוסיהון לגניסתהון Familia generis ipsorum, Num. 1. 22. in Jonath. Apud Rabbinos etiam est, *Comparatio*, *Collatio*, *Attributio*.

Idem: שלשלת יחס Catena generis, stemmatis: ספר יחסין Liber est historicus, ab initio mundi historiam Ecclesiæ Judaicæ ad sua usque tempora describens. Est & alius liber ejusdem nominis apud Talmudicos, quo videtur liber Legis intelligi, aut alius librum Legis explicans. De eo extat querela; מיום שננו ספר יחסין תשש כהן A quo tempore oblivioni traditus est liber Juchasin, debilitata est virtus sapientum, & caligavit lumen oculorum ipsorum, Pesach. fol. 62. col. 2. עשרה יחסין Decem stemmata.

De profapia antiqua genitus & clara, q. Profapiatum dicas, Patricius, Ein geschlechter. Feminin. Profapiata, Patricia.

Nobiles familiae antiquæ. Scaliger contra Serrarium cap. 3. יחוסין i. e. Nobiles, qui genus suum ad vetustissimum quendam authorem referunt, quales Athenis ארצות, qui non erant insititi, sed avum, proavum, atavum nominare poterant.

Apud Rabbinos, *Appropriare*, *Attribuere*, ad certum genus q. Referre. Hitpabel אתיחס Recenseri de genere suo, Recensere se per genus, familiam aut genealogiam. Præterit. ואתיחסו על זרעיתיהון Et recensiti sunt per genus suum, Numer. 1. 18. Hebraicè per ש, 1. Par. 5. 17. & v. 7. Apud Rabbinos *Attribui*, *Accenseri quasi ad familiam*, *Appropriari*, *Accommodari*, *Referri*: כל דבר נעלם יתיחס אל חושך Omnis res occulta appropriatur ad obscuritatem, sive tenebras.

Genealogia, Generis, Profapia, Familia recensio, Cognatio, Familia cognata.

Discalceare. Unde Præterit. Pehil לא יחוס Et calceamenta tua non fuerunt extracta, scil. propter corruptionem, Deuter. 8. 4.

Jonathan habet מיתפין. Ex Itzpahel in Medrasch Echa

Echa fol.67.3. Substernebant ipsi tapetes, שלא יתחפו רגליה ne discalceati essent pedes ejus, h.e. ne nuda super terram incederet.

**יחף** *Discalceatus*: והוא אול יחף Et ipse ibat discalceatus, 2.Sam.15.30. vide & 1.Reg.21.7. *Plurale*, Et discalceatos, Jesa.20.4. *Apud Talmudicos*, בשעת הרייש והיחף Tempore triturationis, & discalceationis, quo scil. bestia ex itinere lassata est, Machschir. cap.3.

**יחוף** *Discalceatio*: *Apud Talmudicos*, Quid est, *Cohibe pedem tuum, ne sit discalceatus*, Jerem.2.22. Id est, מנעי עצמך מן החטא כדי שלא יבוא, *Cohibe teipsum a peccato, ne pes tuus veniat in potestatem discalceationis, id est, paupertatis*, Joma fol.77.1.

**יחור** *Palmes, Ramus ficuum propriè*: של יחור *Ramus ficus fissus vel lacertus*, Oketzim cap.3. Kilaim cap.1. *Plural.* כשנכנס *Cum ingressus est (Noa) in arcam, introduxit secum palmites vitium & ficuum, R.Salomon Genes 9. v.20. Sic Jesa. 44. v.14. Legendum ergo per Chirek יחור. Pleniùs hæc in Rambam; ומורות refertur ad plantas: ad ficus: יחורים ad oleas. Ita ergo hæc tria vocabula videntur distingui.*

\* *Dolor, Perpestio.* *Vide in חשש יחש.*

**יטב** *Benè vel Bonum esse aut videri*: *Ut dicitur לך בנעל דייטב להון Deuter 4.40. ופרה די עליך יטב Deuter.5.29. Quod autem tibi bonum videbitur, Efrae 7.18. ולאברהם Benefecit. Præter. אבטוב Et Abrahamo benefecit, Gen.12.16. מליורהם Meliorem fecisti bonitatem tuam posteriorem quàm priorem, Ruth.3. v.10. אבטובו לקמתהון Benefecerunt statuis suis, Hoseæ 10.1. Particip. אבטוב לנגנא Virum qui bonificabat psallere, id est, benè psallat, pulset, 1.Sam.16.17. *Plural.* אנון מוטבין ית לבהון Illi bonificabant corda sua, hoc est, exhilarabant, hilariter afficiebant, Judic.19.22. juxta Regia. In Venetis אבטובין עפך Infinit. אבטובין Benefaciendo beneficentiam exercebo tecum, Gen.32. v.12. *Alia forma*, אבטובין לית אנון ידען, nequeunt, Jerem 10.5. & 32.40. *Imperat.* אבטובין לשבחה בנכבא Bonificate psallere, id est, benè psallite cum clangore, Psal.33.3. *Futurum*, אבטובין עפך Et beneficentiam exercebo tecum, Genes.32.9. אבטובין עובדך Si benè-facias opera tua, Genes.4.7. אבטובין לשבחה בנכבא Cum benefeceris colentibus te, Psal.49.19. *די* Bonum illud quo beneficiat Dominus nobiscù, *דו* de eo beneficiemus quoque tibi, Num.10.32.*

*Bonitas, Benefactio*: כל אבטובות עובדך *Omnem bonitatem operis, id est, quicquid benè & commodè perfectum est, Eccles.4.4.*

**יטב** *Vide supra in טוב.*

**יטור** *Exhalatio ascendens in modum columnæ, Columna vaporifera*: יטור דתנן *Columna fummi*, Jud.20.40. *Et columna nubis suffitus ascendebat, Ezech.8.11. Plurale*, יטורין *Et columnas fummi, Hebr. תמרורת, Joel. 3.3. al.2.30.*

**יב** *Vitta aut pepli genus, quo capilli mulierum alligantur*, Bava bafra fol.146.1.

\* *Vide mox in ילי.*

**יין** *Vinum nigrum, Album, בורק*, *Vinum nigrum, Album, fol.97.2. Rabbinum pluralem formam femininam efferunt: ut, Vina condita, aromatica, dulcia. In Gemara: Quid est; Et oculus non vidit. ô Deus præter te, Jesa. 64.v.3. Est vinum custodiunt in uvis suis inde à sex diebus creationis mundi, Sanhed. fol.99.1. De hoc vino bibet Messias ipsorum cum venerit. Ejus mentio quoque apud Jonathanem, Genes.27.25. In Zohar in Genes. col.321. scribitur, per Vinum hoc intelligi Res profundas, quæ nulli adhuc homini revelatæ sunt inde à creatione mundi: quæ autem tempore futuro revelandæ sint justis. Porro יין per Gematriam valet 70. totidem valet סוד, hoc est, Secretum. Unde dicunt, יין נכנס יין *egreditur secretum, vel consilium, hoc est, prudenter judicandi facultas. Unum alterum excludit, nec simul manere possunt. Hor. Quid non ebrietas designat? operta recludit. Item, יין שמביא יללה לעולם, Quare vocatur יין? Quia affert esulatum in mundum, scil. abusu suo, Joma fol.76.2. Nam יין valet 70. totidem ילל. Et, יין לוקני כחלב לתינוקות, Pulchrum est vinum senibus, sicut lac infantibus. Vinum lac senum: יין שבעים כל מתיישב בינו בו דעת שבעים, Quicumq. sedatus & mente constanti manet in vino suo, habet scientiam septuaginta senum, Erubh. fol.65. col.1. אין פוסקין ינות לאשרה Non decernunt (judices) vina mulieri, Ketubh. fol.65.1. Probrosum fuit, mulierem bibere vinum; faciliùs enim quàm vir, eo excitatur ad libidinem.**

**יין נסך** *Vinum libaminis. Vide in Radice יין נסך.*

**יין** *Vinosus.*

**יין מולין** *Vinum mellitum, Vinum mulsum. Ex Hebræo יין מלי: vel potius est Græcum corruptum οινόμελι, Terumoth cap.11.*

**יכח** *Aphele increpavit, Reprehendit, Corripuit, Castigavit: Arguit, Disceptavit, Disputavit: Dijudicavit, Comprobavit. Præterit. ואוכח Et increpavit Abraham, Genes.21.v.25.*

*Particip.* Qui corripit eos, Amos 5. v.10. *Et ei qui arguit ipsos*, Jefa.29. 21. *Infinit. cum Futuro*, חַבְרָד, In crepando increpabis fratrem tuum, Levit.19.17. *Arguā te in mundo hoc*, Psal. 50. v.21. *Et non increpet Propheta*, Hof. 4. 4. *Et arguant inter nos duos*, Genes.31.37. *Ithpabel, אַתּוֹכַח & אַתּוֹכַח Corripi, Argui, Reprehendi: Disceptare, Disputare. Præter. אַתּוֹכַח אַבְרָהָם Et disceptavit Abraham*, Genes.21.25. in Jonath. *Fæmin. ועל כל מה דאמרת Et in omnibus quæ dixit, cauta, discreti judicii fuit*, Genes.20. v.16. Targ. Hierosol. *אתּוֹכַחַת Plural. Et arguentur res istæ*, Genes.20.16. in Jonath. *Particip. בגין פן אנון Propterea isti redarguentur, convincentur illis*, Eccles.3.18. *Et והו כל עמא מתוכחין fuerunt totus populus disceptantes*, 2.Sam.19. v.10. *Infinitiv. Ut corripiatur cum mortuis*, Eccles.9.3. *Futurum, הלא יתוכחון Non ne arguentur, reprehendentur?* Psal. 94. vers.10.

*Rab. מוכח לה מקא דאמרינן Et probat ide ei ex eo, quod dicimus, &c.*

*תּוֹכַחָא Corruptio, Increpatio, Reprehensio, Disceptatio: עביר תּוֹכַחָא Instituit disceptationem*, Mich.6.2. *ספר תּוֹכַחוֹת Liber objurgationum, hoc est, Deuteronomion, quia in eo Moses graviter objurgat Israël: סדר תּוֹכַחוֹת Caput redargutionum; Caput scil. XXVIII. Deut. quod redargutiones continet.*

*אלין פתגמי אוכחותא Idem: אוכחותא אוכחתא* Ista sunt verba redargutionis, Deuteron.11.1. in Jonath. *פתגמי אוכחתא Verba castigationis ejus*, Eccles.9.16.

*Disceptatio, Rab. Hinc libellus quidem est, אגרת הוכח Epistola disceptationis, inter Legem scil. & sapientiam, hoc est, inter Theologiam & Philosophiam, in qua formâ Dialogi disputatur, An Philosophia & Theologia inter se pugnent?*

*יכול Potuit, Valuit, Prævaluit, Hebraicè ויכול. Præterit. ולא יכיל וסף Neq; potuit Joseph*, Genes.45. v.1. *Et vidit quòd non prævaleret ei*, Genes.32.25. *ולא יכילת עוד Et non poterat amplius occultare eum*, Exod.2.3. *ולא יכלת למחמי Et non potui videre*, Psal. 40.13. *ולא יכילו למשתי מינא Et non poterant bibere aquas*, Exod.15. v.23. *ויכילו לך אגש Et prævaluerunt tibi viri pacis tue*, Jerem. 38.22. *Particip. ומה יכלנא Et quid poterò ego?* Judic.8.3. *Fæminim. לא יכלא למסברא Non potest ferre*, Proverb.30.21. *Plural. masc. לית אנוחנא Non possumus loqui tecum*, Genes.24.50. *ולא יכלין Sed non prævalent*, Jere.5.

v.22. *Infinit. cum Futuro, לא נכול לה Prævalendo prævalebimus ei*, Numer.13.13. *Futur. לא נכול למעבר פתגמא Non poterò facere rem hanc*, Genes.19.22. *לא תכול למחוי Non poteris videre*, Exod.33.20. *ואף תכול Etiamq; prævalebis*, 1.Reg. 22.22. *לא תכלין לאעריותיה Non poteris avertere eam*, Jefa.4.7. v.11. *לא יכול לשוֹבוֹתָהוֹן Non poterit liberare eos*, Ezech.7.19. *לא נכול למעבר פתגמא הרין Non poterimus facere rem hanc*, Genes.34.14. *אף Et prævalebimus ei*, Jerem.20.10. *אף Etiam vos poteritis benefacere*, Jerem.13.23. *לא יכלון למזבי Non poterunt mundari*, Hoseæ 8.5. *ולא יכילונך Et non prævalebunt tibi*, Psal.21.12.

*מדלית יכלא Potestas, Facultas: Eo quòd non est potestas*, Hebr. יכולת Numer.14.16. *Sic Deut. 9.28. הלא יכלא קדמד למפרק An non facultas penes te est liberandi?* Hab.1.2. *הלא יכלא קרמי Nunquid est potestas penes me?* Jerem.18. v.5. *האית יכלא An est potestas?* Psal.78.19.

*Potens: יכול Ego non sum potens, id est, non possum. Interdum habet apud Rabbinos vim particule dubitandi, aut concedendi; Possibile, Fieri potest, Potest esse, Fortasse; ut apud R. Salomonem: Non significat אלהים nisi Judicem, & sunt loca in Lege, quæ si fecerit ea homo, accipit mercedem: sin non fecerit, nec tamen accipit pœnam; in decem præceptis sic est; in quibus scilic. ab initio dicitur וידבר אלהים, Exod.20.1. Sed תלמוד doctrinæ est dicere, וידבר אלהים Et dixit Deus Elobim, scilic. tamquam judex, ut puniat delinquentes: יכול לומר אף הם עמד Possibile est, ut etiam illi tecum ascendant*, R.Sal.Exod.19.24. *Per manus Dei, an fortè per manus hominis?* Idem Exod.21.29. *Frequens hoc apud Talmudicos.*

*בר יוכנה בר יוכני נomen Avis, admiranda magnitudinis, ut ex ovo ejus colligere licet, de quo in Gemara scribitur: פעם אחת נפלה ביצת בר יוכני Vice quadam cecidit ovum avis Juchnæ, & (fractum) submersit 60. pagos vel urbes, ac diffregit 300. cedros. Quisnam autem projecit illud? Tractatu Bechoroth fol.57.2. Menach. fol.66.2. Jalkut folio 201.col.1. Hyperbolen explicatam vide in Capthor fol.113. Elias etiam hujus meminit in suo Tisbi, adjiciens, fortè esse eam avem, quam in convivio futuro Melsiæ parando, Judæi comesturi sunt unâ cum Livjathan pisce, de quo suo loco, & Bove stupendæ etiam magnitudinis, de quo dictum in בר. R. Salomon putat eam esse, quæ Jobi 39. vers.13. designatur per כנף רננים.*

**י** *Reptilis immundi species, Levit.ii.20. ubi respondet Hebræo אַנְקָה, quod R. Sal. Hericium explicat. Talmudici scribunt יאלי & יאלי & Sanguisugam explicant: ut, id est, רלא למצוה יאלי, Ut non fugant eum sanguifuge, Schabbas fol.54.2. Impoluit ei coronam ex ericii pelle, Bava basra folio 4.1. Glossa, הוא שרץ שקורין הר צון ושערו קשה כמחטין ועשה, Est reptile quod vocant Herisson, cujus pilus est instar acuum.*  
**י** *Peperit, Parturivit: & quandoque acti- ve Genuit. Præter: מאן ילד יתיה Quis genuit eam? Job.38. v.29. רין ילדך Qui genuit te, Prov.23.22. וילידת Et peperit filium, Gen.29.34. Cum Aff. יומא דילידתני ביה אמי Dies in quo peperit me mater mea, Jerem.20.14. דילידתך Quæ peperitte, Jer.22.26. Sic melius videtur legi, quam ex Pihel דילידתך: nam in Hebræo est ילדת ex Kal: ילדתיה Peperit eum, Ruth.4.15. בר ארי Quia filium masculum peperisti, 1. Sam.4.20. Cum Aff. ארי ילדתי Quod peperisti me, Jer.15.10. וילידית ליה Et peperisti ipsi, Gen.29.34. לא הוה ברי דילידית Non fuit filius meus quem peperisti, 1. Reg.3.21. או לבניה דילידת Aut filiis ipsarum, quos pepererunt, Genes.31.43. וילידן Et pepererunt, Exod.1.19. רתיתא היך Tremor, sicut mulierem parturientem, Psalm.48.7. דא אוריתא דילדתא Hæc est lex puerperæ, Levit.12.7. כחבלין לילדתא Sicut dolores parturientis, Jesa.21.3. Plur. מערין וילדן Prægnantes & parientes simul, Jer.31.8. וילדן מנהון Et nati sunt ex eis, Genes.6.4. Cum Aff. דילידתא מן אבוק, Pehil, Quæ nata est à patre tuo, i.e. patri tuo ex uxore alia, Lev.18.9. ואוספת למילד Et perrexit parere, Gen.4.2. ערן בחיר למילד בנן Tempus est pariendi filios, Eccles.3.2. וקמרת מלמילד Et substitit à pariendo, Genes.29.35. Cum Aff. ביומא תליתאה למילד In die tertio parere me, quo peperisti, 1. Reg.3. v.18. והוה במילדתא Et fuit cum pareret ipsa, Genes.38.27. ערן מילדתא Tempus parere, id est, partus ipsorum, Jobi 39.1. Futurum, Filios & filias gignes, Deuter.28.41. Num etiam verè paritura sum? Gen.18.13. בצער תלדין בנן In dolore paries filios, Genes.3.16. וילד שקר Et pariet mendacium, Psalm.7.15. דתלד לך שרה Quem pariet tibi Sara, Gen.17.21. ותלד Et pariat, Quùm generabit filios, Deuteron.4.25. Genes.30.3. Et pariant filios, Jerem.29.6. Aphel, גמרת דאוליד ית שת Postquam genuit Schethum, Genes.5.4. דאולידו Qui genuerunt filios inter vos, Ezech.*

**י** *Particip. סבלא המוציא Gignit stultus mœrorem, Proverb.17. v.21. Plurale, Qui gignunt eos, Jer.16.3. Fœmin. בר ההוין מולדן Quando eritis obstetricantes, Exod.1.16. Imperat. סבו נשן ואולידו בנן Accipite uxores, & gignite liberos, Jerem.29.6. Futur. רברבן ילד Quos gignes, 2. Reg.20. v.18. רברבן ילד Principes generabit, Genes.17.20. Ithpehal, אף הוא אתיליד בר Etiam ipsi genitus, natus est filius, Gen.4.26. דאתיליד מן אהתא Qui natus est ex muliere, Jobi 14.1. אתילידתא Natus es, Jobi 15.7. דאתילידית ביה In quo natus sum, Jerem.20.14. ובנתא אתילידו להון Et filia nascerentur ipsis, Genes.6.1. די אתילידו בארעכון Qui nati sunt in terra vestra, Lev.25.45. דלא אתילדתון תמן In quo non estis nati, Jerem.22.26. דמתילדין, Qui nascuntur, Psalm.78.6. Jerem.16.3. Futurum, Quod tum natus sis, Jobi 38.21. כל בכרמא די יתיליד Omne primogenitum quod nascetur, Deuter.15.9. בנן דיתילדון להון Filii qui nascentur eis, Deut.23.8. Apud Rabbinos dicitur etiam de Ovis, pro Ova parere vel gignere, ut Cicero loquitur: ut, ביצה שנולדה בראשון יאכל בשני, Ovum quod genitum est die primo (scilicet ר"ה) licet comedere die secundo, Eruvin folio 39.1. Beza fol.3.1. In Pihel, ילד Facere parere, Obstetricis officio fungi: נכרית לא תילד את בת ישראל מפני שהשווין על שפכות דמים Alienigena (Christiana aut alia fœmina) non debet obstetricem agere apud Israëlitidem: suspectæ enim sunt de effusione sanguinis, id est, quod occidant infantem in puerperio, Avoda sara fol.26.1. Ammude golah num.101. Contrà, Judæa potest obstetrix esse Christianæ fœminæ, Ibid. Apud Logicos est Conclusionem facere, Concludere syllogistice: הוליד מזה Concludit hinc. Natus, Puer: ילד ביתא Natus domi, Gen.17.12. ילוד אהתא Natus mulieris, Jobi 15.14. & 25.4. Natus, Proles: לית לה ולד Non est ei proles, Genes.11.30. הלבר מאה שנתן יהי ולד Num filio centum annorum erit proles, Genes.17.17. לא הוה לה ולד Non fuit ei proles, 2. Sam.6.23. לארע: Nativitas, Progenies, Cognatio: ילדותך In terram nativitatis tuæ, Genes.31. v.13. וילדותי תחיל Et ad cognationem meam ibis, Genes.24.4.7. Numer.10.30. ילדותנא Et in terram cognationis nostræ, Jerem.46.17. וארעא ילדותך Et terram nativitatis, cognationis tuæ, Ruth.2.11. בארעא ילדותיה In terra nativitatis suæ, Gen.11.28. ולא הות מחווא אסתר ילדותיה Et non indicabat Esther nativitatem suam, Esth.2.20. ארע ילדותהון Terra nativitatis ipsorum, Ezech.23. v.15. וילדותכון Et nativitas vestra, Ezech.16.3.*

יורה *apud Talmudicos est Arbor novella, quae tertium annum nondum excessit, cui opponitur זקנה Arbor vetula, Nedarim fol. 57. 2.*

ולדה *Matrix, Vulva: Aperiens omnem matricem, Exod. 13. v. 2. Hebr. רחם. Sic Numeror. 8. vers. 16. כל פתח ולדה Omnem portam vulvae, Genes. 20. 18. ubi Jonathan, בית זים בית ולדה: Sed Gen. 40. 20. in Onkelo, זים בית ולדה: Dies domus nativitatis Pharaonis, respondet Hebraeo זים הלדה Dies nativitatis.*

ולדתא *Genitrix, Puerpera. Vide supra in Verbo. Et per Acocopam, לידתא, Jefa. 13. 8.*

מוליד *Generans: Apud Rabbinos, כוח המוליד, Vis, Facultas generativa.*

מולד *Novilunium, Luna novata, recens nata, Generatio novae Lune, Rab. In Targ. Jonath. ומולד Et novilunium Lunae, Gen. 1. 14.*

מולדתא *Obstetrices, Exod. 1. 15. in T. Hier.*

תולדותא *Nativitas: ית עמה ותולדותיה Populum suum & nativitatem suam, Esth. 2. 10. ובתולדותיה Et in nativitate sua plorat, Esth. 3. v. 3. in Targ. sec.*

תולדתא *Genitrix: ותרוץ תולדתך Et exultabit genitrix tua, Prov. 23. 25.*

תולדותא *Generatio. Plur. תולדות שמיא. אלהן תולדות שמיא Ista sunt generationes caeli & terrae, Genes. 2. 4. תולדותיהון Generationes ipsorum, Num. 1. 20. לתולדותיהון Juxta generationes suas, Gen. 10. 32. Apud Rabbinos ulterius traducitur. Apud Logicos, תולדותא & תולדותא est *Conclusio syllogismi, generata ex praemissis. Inde in Logica R. Schimeonis; המשפט השלישי מתהבר מהיבור אותם שני ההקדמות; התולדותא id est, Propositio tertia, illata ex conjunctione duarum istarum praemissarum, vocatur Proles, hoc est, Conclusio. Porro observavit Mercerus, melius dici תולדותא, sicut תוכחה, quam תולדותא, ut Munsterus notavit. Apud Physicos est Qualitas: unde, לא ידעתי למה יועילו להריון בעבור, תולדותא Non scio quare ad conceptionem profint, quia qualitas ipsorum frigida est, Aben Esra Gen. 30. 12. de Dudaim, sive mandragoris. Plur. תולדותא ארבע תולדותא Quatuor qualitates, primae scilicet Calidum, Frigidum, Humidum, Siccum: עושה Faciens pacem inter qualitates quae contrariae sunt in natura ipsarum: בהסכמת ד' תולדותא יהיה בריאות הגוף In consensu quatuor qualitatum consistit sanitas corporis, R. Ravid Jefa. 45. 7. התולדותא Scientia generationum, Physica, Aben Esra Psalm. 148. התולדותא Physici. Apud Historicos תולדותא sunt, Eventus, Res gestae, Historia, Accidentia.**

יורה *Hebraic. Ivit, Progressus est, Processit. Infinitivus, לכה Ire. Hinc Rabbini dicunt,*

לכת *Stelle itionis, id est, Planetae mobiles. ויללון כל יתבי ארעא Ejulare, Ululare. Fut.*

Et ejulabunt omnes habitatores terrae, Jer. 17. 2. *Ex Aphel, מדינתא Ejulate praefecti provinciarum, Zach. 11. 2. ואילילו כל שתי Et ejulate omnes potores vini, Joel. 1. 5. Futurum, על דא יספדון וייללון Propter hoc plangent & ejulabunt, Mich. 1. 8. עלך Et ejulabunt super te, Ezech. 27. 32. Pabel Particip. על מואבאי Super Moabitas ejulaturi sunt, Jer. 48. 31. Jefa. 15. 8. Futur. ומתבר רוח תיללון Et praefractione spiritus ejulabitis, Jefa. 65. 14.*

וללל *Ejulatus: קל צוהתא ויללל Vox clamoris & ejulatus, Soph. 1. 10. Constr. תקיפי עפא Et ejulatus potentium in populo, Jerem. 25. 36. Vide אלא.*

ילר *Discere: idem quod אלף, per commutationem Et ולא יליפית חכמתא, Präteritum, וי א. Et non didici sapientiam, Prover. 30. 3. Infinit. cum Futuro, אם מילף וילפון Si discendo didicerint, Jer. 12. 16. Futur. מן דמאלף אף הוא וילף Qui docet, etiam ipse discet, Prov. 11. 25.*

ילף *Edoctus, Assuetus: אין הוה וילף שתי קסט דחמר Qui non est assuetus bibere mensuram vini, bibat dimidiam, Tal. Hier. in Taan. fol. 69. col. 3. הוה וילף אכיל ליטר דקופר Fuit assuetus comedere libram carnis, Ibid. Glossa, רגיל.*

דוילפנא *Doctrina, Instructio, Institutio: דוילפנא טבא Quia doctrinam bonam dedi vobis, Prov. 4. 2. Idem quod אולפנא.*

ילתא *Nomen proprium mulieris, uxoris R. Nachman, Gittin cap. 7. initio, Cholin fol. 109. 2.*

ימנא *Juravit. Participium, ואם בשמא דיי ימן Et si per nomen Dei jurant, Jerem. 5. 2. וימן בשמא פתכריהון Et jurant per nomen simulachrorum suorum, Soph. 1. 5. ימן לשקר Jurant falso, Hof. 4. 2. Futurum, ותימי בשמי Et juras per nomen meum, Psalm. 50. 16. דיימי בשמיה לשקרא Qui juraverit per nomen ejus falso, Exod. 20. 7. Aphel, אומי Juravit, Adjuravit. Präter. cum Infinito, אומא אומי Adjurando adjuravit filios Israel, Exod. 13. 19. ואומי יוסף Et adjuravit Joseph, Genes. 50. 25. Infinitiv. ית דוד Adjurare Davidem, 1. Sam. 20. 17. Futurum, ואומנד Et adjurabote, Genes. 24. 3. in Jonath. וימי יתה כהנא Et adjurabit eam sacerdos, Numeror. 5. v. 19. Et in nomine ejus jurabitis, Deut. 10. v. 20. in T. Jon.*

ימנא *Juramentum, Infurandum, Exsecratio, Blasphemia: ומשמע קל מומי Et audierit vocem execrationis, Levit. 5. 1. ubi in Jonathane קל אומא Maledictio: וימי כהנא ית אתתא במומתא דלוטא Et adjurabit sacerdos*

cerdos mulierem istam juramento maledictionis, Numer. 5. 21. מומתא דמנן Juramentum frustraneum, Psalm. 144. 8. מומי דשקר Juramentum falsum, Jer. 23. 10. ותהון למומי Et eritis in execrationem, Jerem. 42. 18. Cum Aff. תהי דבאי מפומתי Eris infons ab execratione mea, Gen. 24. 41.

Apud Talmudicos, נודר במוזה, Vovens per execrationem, Nedarim fol. 10. 1. quod corrupte sic dicitur pro מומי. Aruch citat, ימין בחיהון Jurabant per vitam Rabbino- rum, ex Pesach. 113. col. 2. Sed ibi in nostris libris legitur משתבעי.

\* יחזן in ימכרס ימכ

ימא Mare salis, Genes. 14. 3. יפא דמלחא Mare salis, Genes. 14. 3. פוסי עומקי יפא אורח Profunditates maris viam, Jesa. 51. 10. יפא דסוף Mare algosum, Exod. 13. 18. ויפא אמר לית בהדי Et mare dicit, non est mecum, Jobi 28. v. 14. Et in omnes pisces maris, Gen. 9. 2. Equum & fessorem ejus projecit in mare, Exod. 15. 1. Sicut mare quod impulsum est, Jesa. 57. 20. כד שם לפא Quum posuit mari terminum suum, Prov. 8. 29. וישלום מיפא Et dominabitur a mari, Zach. 9. 10. Est & Vasis magni nomen in templo, 1. Reg. 7. 23. 2. Reg. 16. 17. Cum Aff. ואחרים ית יפא Et exsiccabo mare ejus, Jerem. 51. 36. Plurale, יפין Super maria posuit fundamentum ejus, Psalm. 24. 2. ומלו ית מיא Et replete aquas in maribus, Genes. 1. 22. Apud Talmudicos, המוכר בית הנר מוכר ארת הים Vendens domum torcularis, vendit etiam mare ipsum, Bava bathra fol. 67. 2. id est, Lectum torcularis, locum ubi uvæ vel olivæ exprimentæ ponuntur. Vide in טלף. Sic etiam est Membrum, aut Vas quoddam mole, cavum & rotundum, recipiens farinam, Kelim cap. 15.

Porro Talmudici numerant septem maria, quæ circumdant terram Israëlis, Bava bathra fol. 74. col. 2. Quid est quod scriptum est, Ipse juxta maria fundavit eam, & juxta flumina stabilivit eam? אלו שבועה ימים וארבע נהרות שמקיפין את ארץ ישראל Hæc sunt septem maria (lacus) & quatuor flumina, quæ circumdant terram Israëlis. Septem maria sunt hæc; ימה של טבריה Mare Tiberiadis, וימה של סדום Et mare Sodomæ, וימה של חילתא Et mare Schacheleth, וימה של שחלת Et mare Chelta, וימה של סיבכי Et mare Sibchæ, וימה של אפמיא Et mare Apamjæ, וימה הגדול Et mare magnum. Quatuor verò fluvii sunt isti, ירדן Et Jarden, וקירמיון Et Kirmion, וירמוך Et Jarmuch, ופיגא & Phiga. De qualitatibus quarundam harum aquarû habetur aliquid in Parah cap. 8. Vide præterea Kimchium Psalm. 24. Pro סיבכי וישראל

alibi legitur סכני Sichnæ. In Jonathane legali Deuter. 33. 23. legitur ימא דסופני. Vide & Talmud Hierosolymitan. in fine Masseches Kila- jim, & Ketubhoth fol. 35. 2. ubi quædam alia nomina.

ימן Dexteræ, Dexteræ, Dexterum latus: יד ימן ימא Manum dexteram Joabi, 2. Sam. 20. 9. אפנה על ימינא Respiciam ad dexteram, Gen. 24. 49. וית שקא דימינא Et crus dexterum, Exod. 29. 22. עינא דימינא Omnem oculus dexteri lateris, Gen. 48. 18. דיי עברת ימינא דיי עברת Dexteræ Domini facit virtutem, Psalm. 118. 15. Apprehendisti manum dexteram meam, Pl. 73. 23. אוחרתא ביד ימיני Annon mendacium feci manu dexterâ meâ? Jesa. 44. 20. פון ימינדך Pune dexteram tuam, Genes. 48. 18. וימינדך תסועני Et dextera tua adjuvet me, Psalm. 18. 36. בסימתא בימינדך Amenitates sunt in dextera tua, Psalm. 16. 11. ית ימיניה Et extendit Israel dexteram suam, Gen. 48. 14. ביימיניה Juravit Dominus per dexteram suam, Jesa. 62. 8. ויתבת לימיניה Et sedit ad dexteram ejus, 1. Reg. 2. 19. וביד ימיניה Et manu dexterâ suâ, Jud. 7. v. 20. נוגדא דיומתא בימיניה Protractio dierum est in dextera ejus, Prov. 3. 16. Kimchi Psalm. 16. v. ult. scribit, והימן הם הכבוד Facies & Dexteræ sunt honoris, &c.

המיומן שבמשוחים Dexter, Aptus, Idoneus: Dexterimus, Aptissimus inter sacerdotes unctos, Horajoth fol. 12. 1. המיומנת להלחם Dexteræ, quæ maximè apta est ad pugnandum, Raschi Psalm. 45. 5.

דייליה Liquefcere, Diffluere. Futurum, בדייליה יתמסון עממא Propter illum diffluent vel liquescent populi, Gen. 49. 10. in Jon. Sic Levitic. 26. 39. ויתמסון טורייה Et liquescent montes a sanguine eorum, Jesa. 34. 3. חילי שממיה Et liquescent omnes exercitus cælorum, v. 4.

ינב Tinea, vermis vestes corrodens ex lana: ינבי Species tinearum, Levit. 11. 20. in Jon. Scribitur illuc ינבי per duo Beth, sed Commentator in illud Targum vult corrigendum in ינבי, vel ינבי, ex autoritate Talmudica. At in Talmud legitur aliter, ut mox in ינר.

ינר Unde in Aphel אוני Deprimere, Opprimere, Suppressere, Heb. הונה: Rumpere, Abrumpere, Frangere, Avertere, Heb. הניא: Defraudare, dolosis verbis vel factis aliquem Decipere, Betriegen/Verworftheilen. Præter. אוני Pauperem & egenum opprimit, Ezech. 18. 12. ואתמסון בידך Et neminem opprimit, v. 16. ואתמסון ית לבא Oppresserunt in te, Ezech. 22. 7. 29. דכני וישראל Et ruperunt, fregerunt cor filiorum Israëlis,

Major habetur fraus in verbis, quàm defraudatio in pecuniis, Majemon. de empt. & vend. cap. 14.

Oppressio, Psal. 74. 20.

Oppressores, Hostes vim inferentes. Rabb. Deceptores.

Columba, ut Hebraicè: Ad hanc Radicem referunt communiter hanc vocem: melius tamen forte referretur ad יונה, ut יונה sit femininum, à masculino יון Columbus: Sic invenio in Aruch Manuscripto, יון זכר, & יונה נקבה hoc est, יון est mas, Columba, יונה femella, Columba. Ita sentit quoque Kimchius in libro Schoraschim. Et emisit columbam, Gen. 8. 8. דווס פולוס קולומברום, Lev. 5. 7. בנשתא ישראל דרמא ליונתא Synagoga Israelis quæ similis est columbæ, Psal. 68. 14. Cur Israelitæ Columbæ asimilentur, vide in Berach. fol. 49. יונתא אשכחתי ביתא Columba invenit domum, Psal. 84. 4. והיו כיונה Et fuerunt sicut columba, Jer. 48. 27. Plur. masc. Sicut columbæ convallium, Ezech. 7. 16. כיוני דקמין Sicut columbæ quæ stant, Cantic. 5. 12. כנזולין בני יונתא Sicut pulli, nati columbarum, Cant. 1. 15. In Jalkut ad Psal. 55. v. 7. Quare sicut columbæ? Rabbi Afaria nomine R. Judan filii R. Simeon dixit: Ideo quia omnes aves, cum defatigatæ sunt, in petra, vel arbore aliqua residere solent & quiescere, atque ita capiuntur: columba autem defessa, unam alam claudit, & alterâ volitat, sicq; non potest capi: יוני הרדסיות Columbæ domesticæ, cellares. Vide in הרד. Ei, Columbæ columbarii, id est, columbæ sylvestres, ferg, Palumbes, Schabb. fol. 155. 2. R. Afarias in Meor Enajim fol. 89. 2. scribit ex Diodoro Siculo, de Semiramide, quod aves cælorum, cum nata fuit, ei cibum attulerint; præfertim verò בני היונה Pulli columbarum. Et hac de causâ אות דגלה יונה signum vexilli, hoc est, symbolum ejus fuisse Columbam, quod deinde post mortem ejus quoq; remanserit, ita ut symbolum Assyriorum & Babyloniorum perpetuò fuerit Columba. Hanc putant causam esse, cur Assyrii apud Prophetas, maximè Jerem. cap. 25. v. 38. & 46. 16. & 50. 16. יונה vocentur. Vide eum ulterius.

ינה Aphel, אנה, אניה Statuit, Collocavit, Deposuit, Reliquit, Sivit, Permisit. Participium, וְכַר מִנְּחָה יְרוּחִי Et cum demitteret, relinqueret manus suas, Exod. 17. 11. וְאָנִיָּה קָדְמָךְ Et collocem coram te, Jud. 6. 18. Rabbini formâ Hebræâ usurpant הניח, Ponere, Imponere. Hophal, איש ואשה שני שמו הונחו תחילה לזכר ולנקבה הונח Isch &

יניאו. Hebr. in Onkel. Numer. 32. 9. Participium, דהוּ מוֹנֵן לךְ Qui fuerunt opprimenteste, Jesa. 49. 26. Infinitivus, לאוּנֵיָא לית אתון רשאין לאוּנֵיָא Non est vobis licitum defraudare proximum vestrum, Lev. 25. 14. in Jonathane. Futurum, וְנִיָּרָא לֹא תוֹנוּ Et peregrinum non oppresseritis, Exod. 22. 20. וְלִמָּה תוֹנוּ יֵת לְבָא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל Ut quid frangitis cor filiorum Israelis, Num. 32. 7. Heb. תניאון. Cum Aff. לא תוֹנֵנָה Non opprimes illum, Deut. 23. 16. אסור למוכר להונות, Prohibitum est venditori defraudare socium suum, Majemon de empt. & vendit. cap. 12. וּבֵן שְׁהוֹנֵה בְּמוֹד בֵּין שְׁלֵא יֵדַע Sive defraudariteum scienter, sive inscienter, ibid.

Mimsterus & Guido notant in litera ה, quod הוֹנֵה significet etiam Vnuerare. Id mihi dubium. In Bereschit rabba sect. 53. legi, דלא יהון מוֹנֵן לה, Ne irrideant ipsam, vocentque eam sterilem, Glossa מוֹנֵן id est, מלעיגין. Est ergo Rabbinis idem quod Iridere, Subsamare, Hōnen/verhōnen/verspōtten.

Deceptio, Defraudatio: הייב המונה. Tenetur defraudator persolvere defraudationem, & restituere totum ei qui defraudatus est, Majem. de Vendit. cap. 12. In Jalkut Proph. folio 66. 2. legitur pro מיין המס specie tributi.

Oppressio, Vis, Violentia: Deceptio, Defraudatio: לעולם יהי אדם זהיר באונאת אשתו. Semper homo sit cautus de dolo uxoris suæ: dum enim lachrymæ ejus præsentis sunt, dolus ejus proximus est, Mezia folio 59. 1. Item, Quando vastata fuit domus sanctuarii, כל השערים ננעלו חוץ משער אונאה, omnes portæ (precum) clausæ fuerint, exceptâ portâ defraudationis, id est, si quis ab alio dolosis verbis se circumventum conqueritur, is exauditur, Ibid. Id probant ex Amos 7. 7. Deus constitutus erat super muro defraudationis, & in manu ejus erat defraudatio, id est, preces ob defraudationes. In Kimchi est שורא אוניתא in Amos, quæ sunt sumpta ex Vajikra rabba sect. 33. in princip. Item, לא ננעל בפניהם, Tria sunt propter quæ cortina (conclavis Dei) non clauditur, defraudatio, rapina, idololatria; Defraudatio, juxta illud, Et in manu ejus Et obtulit Deus injuriam, injustam vim regi illatam, R. Sal. Amos 2. 1. אונאת ממון Defraudatio pecunie; ut in emptione & venditione, quando venditor emptorem defraudat, R. Sal. Lev. 25. v. 14. אונאת דברים Defraudatio verborum; quando dolosis consiliis & verbis alter alterum seducit, & in damnum inducit, R. Sal. Lev. 25. 17. Hinc,



Isch & Ischa sunt duo nomina quæ imposita sunt primò mari & fæminæ, More p.1. cap.6.

נחה Deposito. Rabbinis, Tranquillitas, Quies: נחה רוח Quies animi, mentis. בנחה Leniter, Tranquillè, Placidè, Submissè. Sic pertinet autem potius ad נוה.

הנחה Positio, Concessio, apud Philosophos: כמו שיהא מחוייב מואת ההנחה Sicut sequitur ex hac concessione, ex hoc concessio, vel ex hoc posito: Item Impositio nominis, Significatio: ut, וזה השם עיקר הנחתו Hujus nominis principalis impositio, usurpatio, significatio. More p.1. cap.8. & sic sæpè. Item Relictio, Omisio, Intermisio alicujus rei, More par.3. cap.33.

מנה Relictum, Depositum.

ינך Tinea, vermis vestes aut linum corrodens, Cholin fol.28.1. Et alibi, נפל ליה ואינכא Cecidit ipsi tinea in tunicam suam, Cholin fol.85.2. ubi א interjectum indicat, cum A vocem ab initio esse efferendam.

ינ Excitare. Sic ponunt ex Aruch. In eo legitur: ינזו Sobolescet nomen ejus (Psal.72. v.17.) שהוא עתיד לינון quod futurus est excitare, id est, excitaturus est dormientes in pulvere, ideò vocatur nomen ejus (scilic. Melsiæ) ינזו. Hic non est radicale, sed formæ Infinitivi inservit. Effet autem thema נון unde נין Filius, Soboles, de quo vide Lexicon Hebraicum.

ינס Quæ hujus formæ sunt, pertinent ad ינס. Vide illic.

ינס Vide supra in יחז.

ינים Cedri genus. Sic scribitur in Aruch. In Gemara legitur per Vav: ut, פתורא ריונס Mensa cedrina, vel abiegna, Schabbas fol.129.1.

ינק Sugere. Participium, ונהי ינקן Et erimus sugentes, Cantic.8.1. Constr. וינקי תרין Et sugentes ubera, Joël.2.16. Fut. ומה תרין ארום אינקי Et quare ubera, ut sugerem? Jobi3. vers.12. Sicut fugit lactens ubera matris suæ, Cantic.8.1. Ex Pabel Partic. ותרתי תורן מינקן Et duas vaccas lactantes, 1.Sam.6.7. וימן בתר מינקן Et à lactantibus ascivit eum, Psal.78.71. אפלה ואוניקתיה Et lactavit eum, Exod.2.9. Fæminin. ות ברה Et lactavit filium suum, 1.Sam.1.23. Infinit. לאוניקא Ad lactandum filium meum, 1.Reg.3.21. Imperativ. ואוניקיה לי Et lacta eum mihi, Exod.2. vers.9.

ינק Sugens, Lactens, Infans, Puer: ינקי ינקי ינקי ינקי Quia puer es tu, 1.Sam.17.33. Et puer erat Lactens, 1.Sam.1.24. ורבא הוה ינק ubi R. David scribit; Non vult dicere (Jonathan) quòd adhuc fuerit sugens; nam dicitur; Posteaquam ablactasset eum: sed ינק idem est

quod נער קטן Puer parvus. Nam sic solent in lingua Aramæa puerum vocare ינק, sicuti invenimus in verbis Rabbinorum nostrorum: ינק Puer dierum, hoc est, ætate, Jefa.65.20. עלים וינק Adolescentem & lactentem, Jere.44.7. Plural. מפור עולמא וינקיא Ex ore infantum & lactantium, Psalm.8.3. ואמני ינקיא Et constituam pueros, Jefa.3.4. Constr. וינקי תרין Et sugentes ubera, Joël.2.16. Cum Aff. פרת וינקיא Et ad fluviu Euphratem lactentes suos, Hebr. וינקותיה Ramos suos, Psalm.80. v.12. לנקיהו עם סביהו Lactentes ipsorum cum senibus ipsorum, Deuter.32. v.25.

ינקיא Talm. Idem: ut in illo vulgari, שותא Sermo pueri in platea, patris ejus est, aut matris ejus, Succa in fine. Quæ pueri in platea dicunt, plerumque domi audiverunt à parentibus. was die Alten sungen/ sehneten die Jungen.

ינקויר Pueritia: & Metaphoricè, Surculus, Germen, Ramus tener, à Sugèdo succo dictus: מינקותיה A pueritia sua, 1.Sam.17.13. Ex altera significatione, וינקותיה לא תפסוק Et surculus ejus non deficiet, Jobi14.7. וינקותיה תפוק Et germen ejus prodibit, Jobi8.16. Sententiam Talmudicam vide in ורר.

מינקת Nutrix, Lactatrix, Heb. מינקת Gen.35.8. וית מינקתיה Et nutricem ejus, 2.Reg.11. v.2. Fæm. affix. וית מינקתיה Gen.24.59. Plurale, נמלי מינקתא Camelos lactantes, Gen.32.15.

אפוד תלמודיקוס מינקת est Calamus, Fistula, Siphon retortus, quo aqua vel vinum ex vase exsugitur, & consequenter educitur.

ינקויר Lactatio, Exsuctio. ינקויר per Apocopam תינוק Puer, Puellus, Sugens, Rab. Plur. תינוקות. פועל. תינוקתא תינוקת Puella, Puellula, Berach. 24.1. ואין אומר ר' אסי מפני מה מתחילין התינוקות בתכ ואין מתחילין בכראשית. אלא שהתינוקות טהורין והקרבנות Dixit Raf Afse; Quamobrem incipiunt parvuli in Torath kobanim (in Levitico) & non incipiunt in Bereschith? (Dixit Deus); Pueri sunt mundi, & oblationes quoque sunt mundæ. Veniant igitur mundi, & studeant in mundis (hoc est, in libro qui agit de munditie & immunditie), Vajikra rabba sect.7. Majemon in הלכות אשה cap.2. scribit; Filiam vel puellam usque ad duodecimum annum vocari קטנה מינקת: Sic puer vocatur usque ad 13. annum.

אסא Sanavit, idem quod אסא.

אסותא אסו in אסא in אסא.

מיפן Medicus, Talm. Hier. Gittin cap.1.

יסד Fundavit. Præter. cum Aff. דיסדא Quam fundavit, Psal.78.69. דיסרתא להוון Quem fundasti

fundasti eis, Psal. 104. 8. את יסדתנו Tu fundasti illa, Psal. 89. 12. & 119. 152. Pabel יסד Idem. Part. Qui fundavit terram, Psalm. 104. 5. *Ithpabel*, לבנה מתיסד חיד אבנא, Cor ejus fundatum est instar lapidis, Job. 41. v. 15. hoc est, petrae: Quod fundatum est super ore patrum, Psal. 87. 1. *Futur.* יתיסד עליו Fundabitur super eo, Jobi 41. 14.

*Fundamentum*: תשור ליסודא ומרבחא Ef-fundes ad fundamentum altaris, Exod. 29. 12. *Hinc apud Physicos*, יסוד *Elementum*, *Principium rerum naturalium.* Plurale, ארבע יסודות, Quatuor Elementa; nempe אש Ignis, רוח Spiritus, Ventus, vel אור Aer, מים Aqua, עפר vel ארץ Terra: מירוב היסודות Mixtio Elementorum. *Apud Grammaticos*, יסוד *Radix*, *Thema*; *Primitiva* & *principalis* vox, R. Sal. Jefa. 41. 10.

*Fundamentalis*. *Fœminin.* יסודית. Plurale; אותיות יסודיות Literæ fundamentales, id est, radicales, quæ de fundamento thematis, & primæ radicis sunt.

Vide in סוט היטיש אומיט יסט \*

יסמין *Sesamum*, vel *Sisamum*, ut officinae vocant: unde *Oleum sesaminum*, de quo *Plinius*. Adducit & *Elias in Meturgeman*, quasi nomen proprium loci, ex *Numer. 34. 8.* sed ibi in nostris libris non reperitur: כוספא דיסמין שרי Fraces sesami licitæ sunt: vel, *Amurca sesami olei*, *Schabbas fol. 50. 2.* Glossa explicat per שומשמן, quod *Sesamum* explicant. Videtur esse *Græcum* *ἰασμῖν* vel *ἰασμῖνον ἴσμεν*, quomodo dictum fuit *inguentum* quoddam in *Perside* confieri solitum, ex *violæ albæ floribus* in *sesaminum oleum* coniectis, ut tradit *Dioscor. lib. 1. cap. 74.* quod caput in nonnullis editionibus desideratur.

Vide in אומנוס אמון יסמנים

יסק *Hebr. Addidit, Adjecit, Perrexit.* *Apheh Ch.* אוקיף *Idem. Prat.* עיד למדעה Et non perrexit amplius cognoscere eam, *Gen. 38. v. 26.* ואוקיף שלה Et perrexit mittere, *Gen. 8. 10.* ולא אוקיפה למתב Et non perrexit reverti, *Gen. 8. v. 12.* אוקיפתא חוכמתא Addidisti sapientiam, *1. Reg. 10. 7.* ואוקיפיר חוכמתא Et addidi sapientiam, *Eccles. 1. 16.* ולא אוקיפו עוד למעל Et non perrexerunt amplius venire, *1. Sam. 7. 13.* אוקיפנא על כל חובנא Adjecimus super omnia peccata nostra, *1. Sam. 12. 19.* *Participium* אוקיף על יומך Ego adjicio ad dies tuos, *Jefa. 38. 5.* Plurale, אוקיפין אוקיפנא Si pergimus nos audire, si ulterius audiamus, *Deut. 5. 25.* אוקיפין למחשי Pergunt peccare, *Hof. 13. 2.* *Infinitivus* לאוקיפא קרמי בישן Adjicere, augere coram me mala, *Hof. 7. 15.* *Futur.* לא אוקיף עוד למחוי אוקיף Non pergam ultra videre faciem tuam, *Exod. 10. 29.* לא אוקיף לרקמא עליהון

Non pergam misereri illorum, *Hof. 9. 15.* האוקיף לא תוקיף An pergam accedere, *Jud. 20. 23.* למקרב לא תוקיף לא למללא קרמי Ne addas loqui coram me, *Deut. 3. 25.* לא תוקיף על מלוי Ne addas ad verba ejus, *Pro. 30. 6.* לא תוקיפין למשתה עוד Non perges bibere illud ulterius, *Jefa. 51. 22.* לא יוקיף Non addet, *Deut. 25. 3.* יוקיף מוקיף דני עליוכון Addet verbum Domini ad vos, *Psal. 115. 14.* ויוקיף מדעא Et addet scientiam, *Prov. 1. 5.* דחלמיה דאלהא תוקיף יומתא Timor Domini addit dies, *Prov. 10. 27.* לא תוקיפון על פתנמא Non addetis ad verbum, *Deuter. 4. 2.* ויוקיפון Et non pergent facere, *Deuter. 13. 11.* *Ex Hophal* אוקיפא לי Addita fuit mihi, *Dan. 4. 33.* אוקיפא לי Additum est ad dies meos, *Jefa. 38. 10.* וקוד אוקיפון עליהון פתנמין Et porrò addita sunt ipsis multa alia, *Jerem. 36. 32.* *Futurum*, ויתוקיפון אוקיפא אוקיפא Et adjiciatur, *Numer. 36. 3.* ויתוקיפון אוקיפא אוקיפא Et adjiciant, adjungant se etiam illi, *Exod. 1. 10.* ויתוקיפון על ברכויה Addentur ad benedictiones, *Gen. 49. 26.* *Apud Rabbinos*, כל דמוקיף יוקיף וכו' vide in Radice אוקיף.

*Additamentum*, *Additio*, *Auctarium*, *Supererogatio.* *Judei* eam temporis partem, quæ est inter *matutinum tempus* & *meridiem*, solent festis suis addere, quam *precando* & *laudando Deum*, quasi ex *abundanti* & *opere supererogatorio*, ut loquuntur, consumunt. Id appellant in libris precum *Musaph*, quasi *Epimetron*, *Auctarium*, cui certæ preces & alia sectiones sacræ destinatae sunt. Hinc, *Musaph* לר' *Additamentum* neomeniæ: *Musaph* לר' *Additamentum* novi anni. *Preca-tio supererogatoria.*

*Auctum*, *Additum*: *Conjugatio aucta*, id est, *Hiphil*: *Additium*, *Infinitivum*: *Paragogicum*: ונון הדבקין נוסף Et Nun in voce *paragogicum* est, *Aben Esra Ruth. 2. 8.* *Fœmin.* נוספת.

*Additio*: *Additamentum*, *Augmentum.* Plur. *Additiones.* Sic vocantur *Decisiones*, *Sententiæ*, *Decreta Rabbiorum*, quæ ad *Gemaram illustrandam* postremo addita sunt, quasi *Additamenta Gemaræ*: vide *Halichoth olam folio 38. 1.* In easdem additiones sunt *Decisiones additionum*, per brevissimas theses & *vidas* *propositiones additæ*, de quibus aliàs prolixius dicemus, si *Deus voluerit.*

*Consumptio*, *Consummatio*, *Deut. 28. 65.* in *T. Hier.* respondet *Hebræo* בליון. *Significatio est* אוקיף.

\* *Castigare*, *Erudire*, *Heb.*

*Castigatio*, *Correptio.* Dicitur de *castigationibus realibus*, hoc est, *afflictionibus*, quibus *pui à Deo castigantur*: יסוד אוקיפא *Castigatione crudelium*, *Jerem. 30. 14.* Plurale, יסודין *Adduxisti*

Adduxisti super nos castigationes, Jerem. 31. 18. **ואנא מיתי יסורין על כלהון** Ego autem adduco castigationes super omnes illos, Hof. 5. 2. **בבית יסורין** In domo castigationis tenebrarum vel tenebrosa habitare fecit me, Thren. 3. 6. **דסבלין יסורי** Qui sustinent castigationes, Psalm. 73. 5. **דלמא יתקפון יסוריו** Ne fortè invalescant castigationes vestre, Psal. 73. 5. **יסורי אהבה** Castigationes amoris, **יסורי התוכחה** Castigationes redargutionis: In Bereschit rabba; **אין לד אדם בלא יסורים אשריו לאדם** שיסורים באים עליו מן התורה שנאמר ומתורתך תלמדני. **אך יהושע בן לוי כל יסורים שהם באים על האדם ומנטלין אותו מדברי תורה יסורים של תוכחה הם אבל יסורים שהן באין על האדם ואין מנטלין אותו מדברי תורה יסורין של** *Nullus homo est absque castigationibus. Beatus est ille, cui castigationes obtingunt ex Lege, sicut dicitur, Et ex Lege tua doce me. Dixit R. Jehoschua ben Levi, Omnes castigationes quæ veniunt super hominem, & cessare faciunt eum à verbis Legis, sunt Castigationes redargutionis: sed castigationes quæ veniunt super hominem, & non cessare faciunt eum à verbis Legis, sunt Castigationes amoris, sect. 92. Vide etiam Berachoth cap. 1. Alibi dicunt, ויש יסורין על עון, & sunt castigationes amoris, quas justus perpetitur propter iniquitatem sæculi sui: הם נר דלוק ביד: האדם לרעת מה טיבו עם כוראו* *Castigationes temporales sunt quasi fax accensa in manu hominis, ut inde cognoscat statum suum cum Creatore suo, In Baal akedah: Remedium castigationum est silentium, hoc est, ut patienter eas feramus, Berach. 62. 1. ויש יסורין בלא עון Non est mors absque peccato, neque sunt castigationes absque iniquitate, Schabbas folio 55. More fol. 14. 1. 2.*

*Sententia, parabola disciplinales, ethica, ad mores & vitam rectè formandam pertinentes. Tales Kafvenaki dicit esse sententias Salomonis à cap. 10. & deinceps.*

**יעא** Exire, Egredi, Prodire, Provenire, Germinare, Progerminare, Florere: ex Hebræo **יעא**, literis **ע** & **צ** permutatis: Syris usitatum. *Hinc in Targ. Jonath. יעא חטר אהרן* Germinavit baculus Aharonis, Num. 17. 23. in Jon. *Aphel, יעא* Exire, Prodire fecit, Protulit, Produxit. Part. **יעא** Et qui profert mendacium, Proverb. 19. 5. 9 & 10. 21.

**יעב** *Jahbetz, nomen proprium viri, de quo 1. Par. 4. v. 9. 10. א מאת יעב, ut ibidem traditur. Sic deductum nomen esset ab יעב. Sapientes Tabnudici adjiciunt, eum sic dictum fuisse, שיעב*

*quod prudenter explicarit, & propagavit Legem in Israele, Tractatu Temurah fol. 16. 1. Ibidem tradunt, eundem hunc dictum fuisse à patre יענאל Othniel sive Othoniel, אל שיענאל quia afflixit eum Deus.*

**יעד** *Condixit, Indixit, Constituit, scilic. locum vel tempus certæ rei peragenda, Hebr. Apud Rabbinos est, Promittere: & Minari, Comminari, pro ratione sensus: האושר המיועד לנפשותינו Felicitas promissa animabus nostris: ניהפבל, בית הוועד, Convenire, Congregari certo loco. Unde, est locus, in quo מתוועדין conveniunt discendi causâ.*

**יעוד** *Promissio: Comminatio: יעודי המצות Promissiones præceptorum legalium, sive divinorum: יעוד הרוחני Promissio spiritualis: גשמי Corporalis. Vide librum Ikkarim Orat. 4. cap. 39. 40.*

**יעוד** *Conventus, Cætus, Congregatio: בית הוועד Domus conventus, ut sunt Schola, Synagoga, Ecclesia. Hinc Tabnudici, בעקבות המשיח בית וועד יהיה לזנות In calcaneis Messia domus conventus erit in domum scortationis, id est, lupanar, Sota cap. ultimo in fine, & Sanhedr. fol. 97. 1. In calcaneis, id est, postremis temporibus captivitatis nostræ, quando vestigia adventus Messia propè sunt, tanta erit in Israele vastitas, ut domus conventuum, hoc est, Scholæ sapientum futuræ sint lupanar. Multa ibidem de miserimo statu Judæorum ante adventum Messia. Quod si verò rectè statum Synagogæ suæ Judaicæ considerarent, qualis fuit paulò ante tempora Christi, præterivisse omnia ista animadverterent.*

**יעד** *Idem: יערתא, ערתא, ערא* *In medio congregationis & cætus, Prov. 5. 14. & יערא Dies festus, Proverb. 7. 20. Videtur Syrum esse יערא, vel legendum יערא. Apud Rabbinos est Cætus, minimum ex decem. Vide Sanhed. cap. 1. mischnâ ultimâ.*

**יעוד** *Tempus statutum, constitutum vel conditum; Conventus sollemnis, Cætus publicus, solemnitas sacra, Festum solenne, ad quod publicè omnes conveniunt: זמני מועד Tempora solennitatis tuæ, Sophon. 3. 18. וכל מועדיה Et omnes solennitates ejus, Hof. 2. 13.*

**יעה** *Heb. Ejecit, Removit, Everrit.*

**יעים** *Scopa. Sic Chald. יעוי Et scopas ejus, Exod. 27. 3. in Targum Hierosol.*

**יעז** *Pulegium, Schab. fol. 109. 2. In Glosfa scribitur, consumere vermes jecoris.*

**יעט** *Consulere, Consilium inire, capere, dare, Hebr. יעץ, יעץ & יעץ permutatis. Ithpabel Præteritum, איתיעט Consilium inierunt, Dan. 6. v. 8. Participium, יעט ויתיעט עלך Insidiatur &*

consilia capit contra te, Genes.27.42. in Jonath.  
Consiliarii. Cum Aff. יעטו Consiliarii e-  
jus, Esrae 7.14.15.

התיב עטא Consilium: עטתא & עטתא . עטא  
Retulit consilium, Dan.2.14. Propter  
consilium, Esth. 1.1. quod melius עטתא . Plur.  
Populus qui destituti sunt  
consiliis bonis, Deut.32.28.in Jon. Apud Talmu-  
dicos, ארבעה מתו בעטיו של נחש ואילו הן בנימין בן יעקב,  
ועמרים אבי משה וישו אבי רוד וכלאב בן רוד  
Quatuor mortui sunt consilio serpentis, (& non ob aliud  
peccatum) hi videlicet; Benjamin filius Jacobi,  
Amram Pater Mosis, Isaj Pater Davidis, & Kalab  
filius Davidis, Schabbas fol.55. col.2. Vide illic.  
Hinc est desumptum glossema, quod in Targum Ruth  
legitur cap.4. v. ult. Et Obed genuit Isaj qui vo-  
catur Nachasch, (hoc est, Serpens) propterea  
quod non inventa fuit in eo ulla iniquitas aut  
corruptio, propter quam traderetur in manus  
Angeli mortis, ut auferret ab ipso animam ejus.  
Et vixit dies multos, donec recordatus est Do-  
minus consilii, quod Evæ dedit serpens, ut co-  
mederet de arbore, de cujus fructibus qui co-  
medunt, sapientes fiunt ad cognoscendum bo-  
num & malum. Et propter illud consilium rei  
facti sunt mortis omnes habitatores terræ, &  
propter illam iniquitatem obdormivit justus  
ille.

יעל Hiphil הועיל Prodesse, Proficere, Utile esse.  
Hebr.

Utilitas, Fructus, Commodum, Rabb.  
Ad commodum tuum. Elias format  
pluralem תועליות, cujus exemplum non memini me  
legere.

יעלא Caprea, Rupicapra; Deut.14.5. pro  
Hebræo יעלו . Plur. בקרנות יעלון Cum cornibus  
rupicaprarum, Ezech.27.15. Hebr. קרנורו שן  
Cornua eboris. Emphat. יעלון רמון ליעלון  
Montes excelsi rupicapris, Psalm.104.18. Construct.  
יעלי טינרא Capreae petrae, Jobi39.4. Hinc Mar-  
tialis: Pendentem summâ capream de rupe videbis,  
Casuram speres, decipit illa canes: Apud Talmud.  
שופר של ראש השנה של יעל Buccina novi anni ru-  
picaprae, Rosch haschanah fol.26.2. Glossa ex-  
plicat Germ. Steinbock.

יעץ Hebr. Consulere, Consultare. Participium,  
Qui suadent pacem, Prov.12.  
v.20. Ithp. אתיעצו ומלילו Consultate & loquimi-  
ni, Jud.19.30. Sic Rabbini quoque familiare est in  
Hithpabel: ut, צריך האדם להתייעץ בתורה ובחכמים  
Opus habet homo consulere Legem & sapietes:  
הו זהיר מן היועצד לפי דרכו Cave tibi ab eo, qui consu-  
lit tibi secundum viam suam, Sanhed. fol.76.2. i.e.  
ad suum commodum. Cöfer Eccl.37.8.9.

עם מאברי עצה אנון Consilium: עצה יעצה יעצה  
Populus perdentes consilia sunt, Deuter. 32. 28.  
Non est consilium sicut con-  
siliium Dei, Prov.21.30. ומצראי לא עזו עלנא כדריא  
Et Aegyptii non consuluerunt contra nos  
consilium, Esth.6.1. Cum Affix. השבית בעצתי  
על רשמעו Cogitavi in consilio meo, Jerem.4.28.  
לעצתהון Propterea quod auscultarunt consilio  
ipforum, Hof.7.12. Plur. fem. עיצו בישן Consilia  
mala, Deut.32.28. in Targ. Hierosol. Emphat.  
בבעצתא ויריעתא In consiliis & scientia, Pro-  
verb.22.20.

יעק Et angustis affecti sunt Aegyptii in vita sua  
propter Israëlitas, distædebat eos vitæ suæ, E-  
xod.1.12. in T. Jon. pro Heb. ויקצו . Alias יעק pro  
eo ponitur. Unde videtur metathesis esse facta, pro  
אתיעקו, vel י redundat.

יער Hebr. Sylva. Hinc metaphoricè Care-  
tum, quod est quasi sylva quedam fluvio-  
rum: ושיתיה ביערא Et posuit eam in carecto,  
Exod.2.3. והא סליק כליה יערי Et ecce ascendit to-  
tus ipse (ager) sylvestria, id est, totus ager reple-  
tus erat spinis & herbis infrugiferis, ac frutici-  
bus sylvestribus, Proverb.24.31. Item Favus  
mellis: יערת דובשא Favum mellis, Cant.4.11.

יער Hebr. Pulchrum esse, Pulchrescere. יופי  
Pulchritudo, Heb.

יער Pulcher: & adverbialiter Pulchrè, Benè:  
שיערב שחיקתן יפה יפה זה עם זה Ut misceat pulve-  
rem ipforum pulchrè pulchrè (id est, optimè)  
unum cum altero, R. Salom. Exod.30.v.35.  
בני חבורה שהיו ידיו של אחד מהן יפות מהו שואמרו לו  
Si inter filios societatis cujusdam  
(inter commensales) manus unius fuerint pul-  
chræ (id est, nimis promptæ & veloces ad co-  
medendum) dicunt ei, Sume portionem tuam  
& exi, Pefach. fol.89.2.

יער Exornatio, Rab.  
יער Pulchritudo, Ornatus. Hinc, ככל צבאם  
בפיותן ולצבונן Hebræi multi exponunt  
In pulchritudine & ornatu ipforum. Aruch in  
צב primo.

יער Splenduit, Luxit. Fut. שפרפרא  
יער Neq; splendeat super eum matutina lux,  
Jobi3.4. אופע Idem. Præteritum, ואופע  
Et illuxit splendor nubis ejus, Jobi37.  
v.15. ועל מלכת רשעי אופעת Et consilium im-  
piorum illustras, Jobi10.vers.3. Imperativus,  
מרי פרענותא הופע Domine, vel, Auctor ultionis  
splendidè illucesce, Psalm.94.1. Sic & Psal.80.2.  
Quandoque transitivè exponunt; Splendidum reddi-  
dit, Illustravit, Declaravit, Revelavit, quomodo Rab-  
bini utuntur. Contrariâ significatione, pro Tenebres-  
cere,

cere, Chaldaeus & quidam alii exponunt Jobi 10. v. 22. in Hebræo, ubi tamen alii propriam significationem retinent.

יפעה Hebr. Splendor, Claritas.

הופעה Idem: vel, Illustratio, Declaratio, Rab.

הופעות Idem, Judic. 5. 4.

יפת Prodigium, Portentum, Ostentum, Hebr. Sic Chaldaicè, או מופתא Signum aut prodigium, Deuter. 13. 1. Jefa. 20. 3. Plurale, אותן ומופתן Signa & prodigia, Deut. 6. 22. Emph. ית כל מופתא האלן Omnia prodigia ista, Exod. 11. v. 4. באתן ובמופתן Cum signis & cum prodigiis, Deut. 4. 34. Cum Aff. וית מופתי Et prodigia mea, Exod. 7. 3. Apud Rabbinos, מופת הדור Prodigium sæculi; de viro eximio.

מופת Demonstratio logica vel syllogistica, Probatio evidens: מופת חותך Demonstratio evidens. Plur. מופתים. Inde apud Rabbinos, אין צורך להביא Non est necesse adducere demonstrationes super ea, ad verificandum ea, nempe verba Dei, Kafvenaki Prov. 30. 4.

מופתי Demonstrativum: הקש מופתי Syllogismus demonstrativus: הקרמות מופתיות Propositiones demonstrativæ.

יצא Exire, Egredi, Hebr. Apud Rabbinos,

יצא Excipi: זה עגreditur, hoc est, Excipitur hoc, Excepto hoc; יצא מן הכלל Excipitur a regula, Anomalum est: יצאו אלו Egrediuntur hæc, exceptis illis. מונטע היצא Moneta exiens, ein gangbare Münz. מעורת שאין יוצאת כלל Pecuniæ quæ omnino non exeunt, quæ expendi nequeunt, die nicht gangbar sind. Absolutè etiã quandoque יצא Egreditur, ponitur pro יד חובתו יצא יד חובתו Egreditur manus officii sui, nullo reatu tenetur, liber est, ut apud Majemon. in Hilch. Tephillos par. 1. fol. 62. 1. & sic sæpè. הוציא הוציא Exire fecit, Eduxit, Produxit, Protulit: Id Rabbinis etiã de Sumptibus dicitur, pro Impendere, Expendere: היו רוצים להוציא כמה מאות Qui non potest sumptus facere: Item Excipere, Eximere, הוציאוהו Exceperunt eum ex censu immundorum: De arboribus; Producere folia: כל האילן Omnis arbor ex quo produxerit, protruderit (folia scil) ut Glossa supplet, Scheviith cap. 4.

וביוצא בו Egrediens. Hinc apud Rabbinos, Et juxta egrediens cum eo, i. e. Et id genus alia, Et his similia. Sic tantum & semper; nec pluraliter כיוצאים, ut annotavit Elias: בגלגל יוצא Circulus exiens, hoc est, Eccentricus. Et plene יוצא בגלגל יוצא Circulus exiens è centro, More par. 2. cap. 24. מרכז היוצא Centrum eccentricum.

כנוי לאבר רגל Exitus, Egressus: יצאה

היצאה periphrasis membri exitus, scil. excrementi, id est, podicis, unde excrementum exit, nempe quando dicitur, Tegere pedes, 1. Sam. 24. v. 4. Vide ibi R. Davidem: Item Nativitas, שעת יצאה Hora nativitatis, Sanhed. in Perek Chelek.

יוצאת לחוץ Egrediens foras, Scortum, Meretrix, Kelim cap. 24. Aliàs Chald. dicitur נפקת ברא. Vide in נפק.

יוצאנית Vagatrix, Exiens extra ades, & hinc inde otiosa discurrens: ומחטיאה חוטאת ומחטיאה האשה יוצאנית חוטאת ומחטיאה האשה Mulier vagatrix peccat, & ad peccandum sollicitat alios, Rab. Genes. 1. v. 28. notat R. Sal. ad vocem נבשה Van deesse, ad indicandũ, quod vir sibi subijcere debeat mulierem, ne fiat יוצאנית Vagatrix. Plural. יוצאניות. In Beres. rab. fol. 50. 3. recensetur etiam inter proprietates mulierum.

צואה Excrementum, Sordes: צואת החוטם Sordes narium, צואת האוזן Sordes aurium; Metzia fol. 107. 2. In Targum, ומצאתיה לא אשתנו Et à foribus suis non est abluta, Prov. 20. 12.

צאת pro ציר Exitus, Egressus, Finitus, Versus: ut, וירשיה מטי עד צית שמיא Et caput ejus pertingebat usque ad fines cœlorum, Gen. 11. 4. Hebr. וראשו בשמים Et caput ejus in cœlis. Sic Genes. 28. v. 12. de scala Jacobi: לצית שמיא Ad exitus cœlorum, Hebr. השמימה Cœlum versus, Exod. 9. v. 8. Sic Jobi 2. 12. על צית שמיא Ad exitus cœlorum, Hebr. על השמים, Exod. 9. 22. לצית אמיטתא Usque ad egressum caliginis, versus caliginem, Hebr. אל הערפל Usque ad caliginem istam, Exod. 20. 21. Elias putat esse idem ציר Latus, vel ציר, quod aliàs sic pro Latere sumitur, ut infra in ציר videre est: & inde in Venetis, לציר אמתא Ad latus uxoris, versus uxorem, Exod. 19. v. 15. Hebr. אל האשה: Item, בצית יקרא In exitum gloriæ Domini, Hebraicè אל ריהורא, Exod. 2. v. 7. Regia לצית, juxta usum communem.

היצאה י הוצאה Impensa, Impendium, Sumptus, Expensæ, quæ proferuntur in alicujus rei usum: מפני כובד ההוצאה Propter gravitatem sumptuum: סדר הוצאות רפוס: Sumptus typographici: הוצאה חצי הספוק Ordo in sumptibus dimidium est sufficientiæ, Mischar happeninim fol. 2. אם השבחה Si lucrum superaverit impensas, Ba. ka. fol. 100. 2. in Misna.

מוצא Pronunciatum, Prolatum, Pronunciatio, Potestas literæ vel vocalis, Valor soni ejus, quomodo a מבטא quandoq. distinguitur, quod significat actum ipsum pronunciandi. Unde Abr. de Balmis in sua Grammatica scribit, se explicaturum מוצאן במבטא Potestatem ipsarum (literarum & vocalium) in

pronunciatione: Beth & Phe sunt pronunciationis ejusdem.

**יציב** Verum, Veritatem cognoscere, Vero insistere & inniti. Pabel Infinitiv. **לַיְצִיבָא** Ad veritatem cognoscendam, Dan.7.19. Huc etiam pertinet, **לְאַנְצִיבָא זְקָה**, Ad stabiliendū stimulum, i.Sam. 13.21. ubi n̄ est loco Dages.

**יְצִיבָא** Verum, Firmum, Ratum, Dan.2.45. & 3.24. **מִן יְצִיב** De firmo, Verè, Firmiter, Dan.2.8. **שְׁמִיָּהּ יְצִיב בְּעֵלְמָא** Nomē ejus firmum est in mundo, Zach.14.9.

**יְצִיבָא** Indigena. Usurpatur in Targum pro Hebræo **הֵמָן יְצִיבָא**: ut, Heman indigena, Hebr. **הָאֲרֵרָה**, Psal.88.1. **כִּי־יְצִיבָא מִנְכֹּון** Sicut indigena ex vobis, Levit.19.34. **וְכִי־יְצִיבָא דְאַרְעָא** Et sicut indigena terræ, Exod.12.19. **הַיָּד הַיְצִיבָא** Sicuti arbor indigena, Psal.37.35. **יְצִיבָא** Indigenæ & peregrini, Lev.16.29. **אֲפֻד טַלְמוּדִיקוֹס**, Indigena in terra, & **אֲדֵנָא בַּיְצִיבָא בְּשָׁמַיְא** advena in cælis cælorum, Joma cap.5. fol.47.1. **יְצִיבָא** id est, **הָאֲרֵרָה**. Aruch citat, ut **משל proverbium**. Drusius adducit, sed usum non explicat. Dicitur autem potest in eos, qui magis curant terrestria, quàm cœlestia, corporea magis quàm spiritualia, &c.

**הַתְּצִיבוֹת** Status.

**יְצִיבָא** Idem, מאמר המצב **Prædicamentum Situs**, apud Logicos.

**מַצְבָּה** Statua, Monumentum sepulchrale, Epitaphium: Forma Epitaphii Judaici virorum talis est. והאבן הזאת אשר שמתי מצבה לראש הוקר אליקים בר יוסף ויקבר בחול המועד של פסח יום ה' צ"ה לפרטק מנוחו בנן עדן עם שאר צדיקי עולם א"א ס' Hic est, quem posui monumentum capiti Venerandi senis R. Eliakimi Filii R. Josephi, qui sepultus est in die profesto festi Paschatis octavo, Anno 95. supputationis minoris. Requies ejus sit in horto Edenis cum reliquis justis mundi, Amen, Amen, Amen, Selah. Mulieris Epitaphium in hunc modum ferè: **זאת המצבה אשר הוצב לראש החשובה והחסידה התמימה מ' רבקה בת הקר שמואל הלוי שנפטרת בשם טוב ביום ז' לח' טבת בשנת ק"ה לפ"ק נשמתה תהא צרורה בנן עדן א"א ס'לה** Hæc est statua, quæ erecta est capiti præstantissimæ, sanctissimæ, & integerrimæ Rebeccæ Filix Sancti Rabbi Samuelis Levitæ, quæ obiit cum fama optima, die septimo mensis Decembris, Anno 135. supputationis minoris. Anima ejus sit ligata in Horto Edenis, Amen, Amen, Amen, Selah.

**יְצִיל** Stiva, vel, Buris, Bura, lignum quo agricola aratrum dirigit, in quamcumq; ipsi lubet partem, Kelim cap.21. **צִילָא** deducunt, quod eo dirigatur & vertatur aratrum.

**יַצַּע** Stravit, Stratum posuit: Præmisit, Præposuit, Proposuit fundamenti sternendi causâ, Fundavit. In Targum, **אַצְעוּן דְרַנְשָׁא** Sternebant lectum, Deut.34.6. in Jon. **עַצְעוּן תַּחְוֹרָה** Quod erat stratum sub folio ejus, Exod. 24.10. in Jon. **אַפֻּד טַלְמוּדִיקוֹס**, Sternunt lectos à vespera Sabbathi: **שַׁבְּתַי מִלִּילַי שַׁבְּתַי** Ne fundet doctrinam, id est, adductis rationibus explicationem confirmet.

**הַצְעָרָא** Propositio, Præfatio, Prænarratio, Fundamentum præsuppositum, quod sequentis tractationis quasi Stratum quoddam est, quodq; ei quasi substernitur, Rab. וזה הפרק אמנם הקדמוהו הצעה למה שיבא Et hoc quidem caput præmisimus fundamenti loco ad id quod sequetur.

**יַצַּע** Stratum, Heb. **יַצַּע**: ut, **יַצַּע דְבִלְחָה**. Conturbavit stratum Bilhæ, Genes.25.22. in Jon. **עַל דְרַנְשָׁא מַצְעֵי** Super lectum stratorum meorum, Psal.132.3.

**מַצְעָרָא** Idem: **לְהַצְעֵי מַצְעוֹרָה** Ad sternendum strata.

**יַצֵּף** Sollicitum, Anxium esse, Timere, Vereri. Respondet verbo **רָאָה**. Præterit. **יַצֵּף מִן יַצֵּף** Nam de quo anxia es? Jesa.57.10. Particip. **אֲנִי יַצֵּף מִן יְהוּדָאִי** Ego timeo à Judæis, anxius sum propter Judæos, Jerem.38.19. **וְיַצֵּף לָנָא** Et sollicitus sit de nobis, i. Sam.9.5. **וְיַצֵּף לְכֹון** Et sollicitus est de vobis, i. Sam.10.2. **דְרַתוֹן יַצֵּפִין מִנָּה** De qua solliciti estis, Jere.42.16. **וּמַפְרֵי דְרִצְפֹון** Et de quo solliciti sunt, Jesa.66.4. **יַצֵּף** Infinit. Pabel, **וְלֹא יוֹסְפוּן לְיַצֵּפָא עוּד** Et non pergent anxii esse amplius, Hebr. **לְרַאבָה** Mœrere, Jere.31.12. **יְצִיבָא** Futurum, **אֲתִיַּצֵּף מִחַטָּאִי** Sollicitus ero de peccato meo, Psal.38.19.

**יַצֵּפָא** Anxietas, Sollicitudo: **וְיַצֵּפָא יַצֵּפָא** Et si non ex sollicitudine, Hebr. **מִדְרַאנָה** Jos.22.24. **וְיַצֵּפָא אַחֲרוֹנוֹן** Timor & anxietas apprehenderunt eos, Jerem.49.24. **וְיַצֵּפָא מְלִיתִי** Et omni animam sollicitudinis, anxiam replebo omni bono, Jerem.31.v.25. **יַצֵּפָא** legi.

**יַצֵּק** Fudit, Effudit, Infudit, Hebr.

**יַצֵּקָה** Fusio, Fusura: **יַצֵּקָה** Et fusura scientiæ perfusa, Aben Esra Thren. i. v. i.

**מוֹצֵק** Centrum: apud Philosophos & Astronomos **מוֹצֵק הַגְּלֹגְלוֹן** Centrum orbium cœlestium, in Majemone. Inde Aben Esra, **יְצִיבָא לְמוֹצֵק** Punctum, id est, centrum, punctum medium in circumferentia: **יַצֵּק מִמוֹצֵק הָעוֹלָם** Egreditur ex centro mundi: **מוֹצֵק הַיָּרֵחַ** Centrum lunæ, &c.

**יַצֵּר** Fingere, Formare. **יַצֵּר מוֹרֵיָא** Qui formavit montes,

tes, Amos 4.13. Hebr. יוצר. *Aliàs semper hoc verbum per ברא transferri, Elias observavit.*

יצר Figulus.

יצר Fictio, Figmentum, Cogitatio: Item Concupiscentia, Inclinatio vel prava vel bona. Prava dicitur יצר הרע Concupiscentia mala, Chaldaicè

יצרא בישא, quâ homo naturaliter ad malum propendet, & in malum inclinât: Bona, dicitur יצר הטוב

יצרא טבא Chaldaicè Concupiscentia bona, Affectus bonus, quò homo ad bonum inclinât: יצר בישא Ne fortè dicat concupiscentia mala, Psalm. 13.5.

יצר Qui deposuerunt cogitationem concupiscentiæ, quæ est sicut lapis offensionis, Jesa. 62.10. Obesatum est quasi adipe concupiscentia cordis ipsorum, Psal. 119.70.

יצר Ne offendas in concupiscentia mala, quæ similis est lapidi, pedem tuum, Psal. 91.12.

יצר Concupiscentia mala, quæ assimilatur reg. magno, Eccles. 9.14.

יצר Concupiscentia bona humilis, & sapiens, prudens, Ibid. v.15.

יצר Et concupiscentia mala, quæ commoratur ad portas cordis instar muscæ, Eccles. 10.1.

יצר Subigite concupiscentiam vestram, Psalm. 4.6.

יצר Septem nominibus in Sacra Scriptura esse appellatum, in Tractatu Succa fol. 52.1.

יצר 1. Deus appellavit illud רע Malum; ut, Eo quòd יצר figmentum cordis hominum רע malum est à pueritia ipsius, Genes. 8.21.

יצר 2. Moses appellavit illud ערלת præputium: ut, Et circumcidetis præputium cordis vestri, Deut. 10.16.

יצר 3. David appellavit illud טמא Immundum: ut, Cor mundum creavit mihi Deus, Psal. 51.12: unde apparet, cor per se esse טמא Immundum.

יצר 4. Salomon appellavit illud שונא Oforem: ut, Si esuriat ofor tuus, ciba eum pane, Prov. 25.21.

יצר 5. Jesajas vocavit illud מכשול Offendiculum: ut, Aggerate, aggerate, comparate viam: tollite מכשול offendiculum è via populi mei, Jesa. 57.14.

יצר 6. Ezechiel vocavit illud לב האבן Lapidem: ut, Et auferam לב האבן cor lapideum è carne vestra, Ezech. 36.26.

יצר 7. Joël vocavit illud צפוני Absconditum: ut, Et הצפוני absconditum longè amovebo à vobis, Joël. 2.20. De his nominibus multa passim commentantur. Vide Caphtor fol. 55.1. Cad hakkemach fol. 35. col. 2. Afcac rochel fol. 12.1.

יצר Scribunt ibidem in loco citato Talmudico, לעתיד לבא מכיאו הכה ליצר הרע

יצר Tempore futuro adducet Deus concupiscentiam malam & maculabit eam corâ justis & coram impiis, &c.

יצר Quamdiu justi vivunt, pu-

gnant cum cupiditate sua; Ber. rab. sect. 9.

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

יצר הויה או משעת יצירה אמר לו משעת יצירה

לכרד יקרה In civitatem combustionis, Jerem. 51.v.25. *Construct.* מעפר יקרה הטאתא Ex pulvere combustionis sacrificii pro peccato, Numer.19.v.16. בית יקרתא Locus combustionis, focus, Levit.6.2. Jon.

Idem יקרות נור עלם: Incēdio ignis sempiterni, Jefa.33.14. Jerem.34.5.

*Focus, Ignis:* בית המוקד Locus focus, Culina. Duo loca fuerunt in templo Hierosolymitano sic vocata, unus Focus magnus, alter Focus parvus. In magno foco vel culina magna erat semper ignis ad calefaciendum pedes sacerdotum custodum Templi, qui nudis pedibus semper incedebant. In parva culina erat ignis, de quo petebatur ignis ad sacrificia, quando ignis iste erat pluviis extinctus, Tamid cap.1. Dum focus tuus ardet, vade, abscinde cucurbitam tuam, & coque, Sanhed. fol.33.col.2. Proverbiale de occasione non negligenda.

Vide in יקטן יקט \*.

י קים. Plural. יקמין Lintea, quibus in balneis capita obvolvunt, ne calor nimius noceat. Sic Aruch. Videtur alicujus vasis balnearii nomen esse, de quo queritur; An qui vendit balneum, illud quoque cum asseribus, ollis, pelvibus, & similibus, quorum in balneis usus est, vendat? Bava bathra fol.57.2.

Vide in יקום יקום.

י קן Tu affers margaritas & hyacinthos. Sic citat hoc loco Aruch ex Tanchuma, Parascha עקב. Non inveni id in ea. Vide supra in ordine דיק.

י קף. *Aphel* יקף Ambivit, Circumivit, Cinxit, Circumdedit. *Præterit.* יקף ית ארע אדומא. Et ambivit terram Edomæorum, Judic.11.18. אקפת.

Circuivit clamor terminum Moab, Jefa.15.8. ויאקפה משרון. Et circumdedit eam castris, 2.Sam.20.15. R.David & R.Salomon legunt ויאקיפא. Et circumdederunt eam castra.

Circumdederunt me pariter, Psal.88.18. בנישת מבאישי אקפוני. Congregatio maleficorum circumdederunt me, Psalm.22.v.17.

*Particip.* מור מור Murus cingens, Levit.25.v.31.

*Plural.* סחור סחור מקפין ליה. Et circumcirca cingebant illud, 1.Reg.7.24. *Constr.* וכל מקפי פתא. Et omnibus circumdantibus angulum, Jere.9.26.

& 25.3. *Fæmin.* שור מקפא קרתא Civitas cincta muro, Levit.25.29. ויהי מקפא קרמי. Et erit circumdata coram me sanguine occiforum, Jefa.29.2. *Plural.* וכתתהו מקפין. Et angulis suis (capitis) circumdatae erant, scil. crinibus alienis, ut mos est nobilium puellarum, Jefa.3.16. *Infinit.* יקף.

י קרה. Circumeundo civitatem, Judic.6.3.11.

Et aliter, כמקפות מרבהא דם נכסת קורשיא. Secundum circumdare, sicut circumdatur altare sanguine sacrificiorum sanctorum, Jefa.29.2. *Imperat.* אקיפו ציון. Circuite Tzizonem, Psalm.48.13. *Futurum,* לא תקפון. Non circulabitis, id est, in circulum vel rotundum attondebitis angulos capitis vestri, Levit.25.27.

Orbis epicyclus, More par.2.cap.24.

Idem. הקפה.

י קפורה. *Cinctura, Circumitio, Circumvolutio, Circumdatio:* אקפורת פאתא. Circumdatio angulorum capitis, nempe capillis alienis vel fictis, Jefa.3.24.

י קפורה. *Antemurale,* Thren.2.8. Item Circuitus, Ambitus, Circumferentia, Numer.33.v.55. Jos.23.13.

י קף. *Complexum, Complexio.* Sic vocatur Virgula apud Grammaticos, quæ duabus pluribus ve vocibus interposita transversim, eas simul compleditur & quasi Ambit, docetq. conjunctim & uno ambitu pronunciandas esse. Refertur inter Accentus: at non est accentus, sed accentus à voce præcedenti ablati nota & indicium, cujus causâ ista vox hac virgulâ unitur voci sequenti cum accentu proprio notata, ut cum ea proferatur. Vide Grammaticos.

י קף. *Conjunctum, Vicinum, veluti quod undique circumdatum & cinctum est:* הוציא תרומה מן המוקף. Eduxit oblationem separatam ex conjuncto & cohærente in eodem loco, מן המוקף. ex non conjuncto, sed ab eo quod in loco alio est, Thrumot cap.4. לתרום מן המוקף. Separare (oblationem) de vicino: סמוך ומוקף. Conjunctum sive constructum & cum Makkaph. Fortè est à נקף, quod Syriacè est Conjungere, Coniungi, Adherere: נקיף. *Adjunctus:* נקיפותא. Conjunctio, Cohæsiō, Consequentia, series orationis. Vide Lexica Syra.

י קן. *Circuitus:* רהיש אקופינא דשוריא. Quòd discurreret in circuitu muri urbis, Bava bathra fol.73.col.1. Glossa explicat שני Dentes, Pinnas.

Deinde דקף apud Rabbinos est Credere, Borgen: החנות פתוחה והחנוני מקף. Officina aperta est, & mercator credit, id est, concedit aliquandiu debitum, differt petitionē debiti, er Borget ein weil/ Abhoth cap.3. ננב ומקף. Furatur & credit aliis, credito vendit, exspectando solutionem, und Borget es/ Verkauft es auff borg/ Bava kama fol.79.1. ננב ופרע הקיפו. Furatur & exsolvit creditum sibi, quod credito acceperat, Geborget/ Ibid. אין מקיפן בחילול השם. Non credunt in prophana-tione nominis Dei, id est, non differtur pœna, sed statim punitur, Kiddusch fol.40.1.

י קפה. *Creditum, Debitum fidei:* propriè Circumitio,



*cuitio, id est, mora petendi debiti, dasi Borgen:* הלך לפרוע הקפותיו Ivit ut solveret credita sibi, Beres. rabba sect. 40. Creditum officinae mercatoriae, mercatoris, non remittitur anno septimo, id est, creditum à mercatoribus, quod in officinis mercatorum debetur. Talm. Schebhiit cap. 10. Was geborget ist: כחונני המקיף פעמים: Sicut mercator, qui credit (credito vendit) sæpius, & exigit omnia sua credita simul, Rab.

*Tertio הקיף Conjungere equaliter, Equiparare, Comparare, Conferre duo inter se:* אין מקיפין בבועי: Non comparant inter se pustulas pulmonis, Cholin fol. 46. 2. Veluti cum duæ sunt pustulae, una perforata, altera non. De perforata dubium, an inter maclandum perforata sit, vel antea? Tunc non licet perforare alteram, & conjungere atque comparare inter se, an conveniant: אין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את: Non conjungunt juxta se duo vasa, ut imponant illis ollas, Betza fol. 32. col. 2. Glossa, Et quozia לה חלה ומקפת, מקרבין זה אצל זה, Item, Et abscindit placentam, & comparat, confert cum tota massa, Nidda fol. 71. 2. Glossa, מקפת, id est, Adhibet vas in quo particulam abscissam reposuit, ad massam totam farinae, & confert, an adhuc sibi similia, & nomen massae abscissae imponit, inquiens: Hæc particula esto placenta consecrata, &c. אקפניהו ולא ארמו. Contulit inter se, & non fuerunt similia.

**יקר** *Pretiosum esse, videri, vel haberi, Pretiosè estimari, Honorari, In pretio esse: vel activè, Honorare, Honore afficere, quamquam id magis forma Pabel convenit. Præterit. cum Aff. יקרתי Honorat eum, Prov. 14. 31. חלף דיקרת נפשי בעיניך Pro eo quod pretiosa fuit anima mea in oculis tuis, 1. Sam. 26. 21. Futurum, יקרו בען נפשי Pretiosa sit nunc anima mea in oculis tuis, 2. Reg. 1. 14. Pabel, יקר Idem: לא יקרתיא קרמי Non honorasti me, Jefa. 43. 23. חלף דיקרית דחלתי בעיניהון Pro eo quod pretiosum feci timorem mei in oculis ipsorum, Zach. 11. 13. Particip. המיקר דוד ית אבוך An honorat David patrem tuum, 2. Sam. 10. v. 3. ובספותהון Et labiis suis honorant me, Jefa. 29. 13. יקרא ארי לדמיקרין קרמי Nam honorantes me honorabo, 1. Sam. 2. 30. Infinit. יקרא איקרנד Honorando honorabo te, Numer. 22. 17. יקרת ית אבא Ut honoret patrem, Mal. 1. 6. Cum Aff. יקרותך Ad honorandum te, Psalm. 45. 10. יקרותיה Ad honorandum eum, Eccles. 12. 1. Imperativ. יקר Honora Deum tuum de substantia tua, Prov. 3. 9. Cum Aff. יקרני בען Honora me nunc, 1. Sam. 15. 30. Futur. יקרני בען יאשריות בירת שכנתי*

**איקר** *Et habitationem domus majestatis meae honorabo, Jefa. 60. 13. Cum Aff. ואיקרניה Et honorabo eum, Psalm. 91. 15. ותיקר קרמוהי Et honorabis eum, Jefa. 58. 13. Cum Aff. ארום תיקרני Quia honorabis me, Psalm. 50. 15. דתיקרך Ut honoret te, Prov. 4. 8. וניקרנד Et honorabimus te, Judic. 13. 17. יקרין קרמי Honorabunt me, Jefa. 43. 20. Aphel, וית דחליא דני מוקיר Et timentes Dominum honorat, Psalm. 15. 4. ומוקיר לי Et honorat me, Psalm. 50. 23. Futur. איקר Vide supra. Sententiam Ben Syrae למבסרוהי vide supra in חמר: & אסיא אוקיר לאסיא. מה אתיקר יומא דין מלכא דישראל Ithpabel Præterit. Quam honoratus fuit hodie Rex Israelis! 2. Samuel. 6. 20. אתיקרתא Honorificatus es, Jefa. 43. 4. Particip. מן הוא דמתיקר Prae eo qui se glorificat, Prov. 12. 9. דמתיקרין מנה Quo gloriantur, jactant se, Jefa. 13. 12. Infinit. cum Aff. ום אתיקרותי Dies quo glorificavero me, Ezech. 9. 13. Sic, Quum glorificavero me, Exod. 14. 18. Imperat. אתיקר ותיב בביתך Glorificare, & sede in domo tua, 2. Reg. 14. 10. ואתיקר בפרעה Et glorificabor in Pharaone, Exod. 14. 4. Talmudici, איקר חלא ואיורכן ברמי דחמרא Pretiosum redditum est acetum, & venditum pecuniis vini, Berach. fol. 5. 2. Proverbialis locutio.*

*Secundo יקר Grave esse, Aggravari: ועימי ישראל: Et oculi Israël graves erant præ senio, Genes. 48. 10. וידי משה יקרן Et manus Moysis graves erant, Exod. 17. 12. Sicut o-nus grave gravia fuerunt præ me, Psalm. 38. 5. יקר יקר Aggravare, Indurare. Præterit. יקר ית Aggravavit pedes meos compedibus ferreis, Thren. 3. 7. ויקר פרעה ית לביה Et aggravavit, obduravit Pharao cor suum, Exod. 8. v. 15. יקרית ית לביה Induravi cor ejus, Exod. 10. 1. Sicuti indurarunt Aegyptii, 1. Samuel. 6. 6. ואורניהם יקרו מלמשמע Et aures suas indurarunt, ne audiant, Zachar. 7. 11. Imperativus, ואתיקר נר מרורי Et aures ejus aggrava, Jefa. 6. 10. Ithpabel Præterit. אתיקר נר מרורי Aggravatum est jugum prævaricationum mearum, Thren. 1. 14. אתיקרו ידיו Graves redditæ sunt manus ejus, Cantic. 1. 14. Futur. תתיקר Aggravetur, Exod. 5. 9.*

*Apud Talmudicos, ותיקר ליה תלמודא Et oblitus est doctrinae R. Eliesaris, Glossa נשתכח, Avoda fara fol. 46. 2.*

**קרמי** *Honorabilis, Pretiosus, Carus: יקר טובך Quam pretiosa est bonitas tua Domine, Psalm. 36. 8. יהי יקר ארמהון קרמוהי Et erit pretiosus sanguis ipsorum coram eo, Psalm. 72. 14. יהי יקר פורקניה Et erit pretiosa redemptio ejus, Psalm. 49. 9. והוא יקר מכל בית אבוהי Et ipse erat præstantissimus de tota domo patris sui, Gen. 24. 19.*

Ad timendum nomen gloriosum & timendum, Deut. 28. 58. *Plur.* Plures & præstantiores quam isti, Numer. 22. 15. *Constr.* ויקרי ארעא Honorati, Inclyti terræ, Jefa. 23. 8. Et honoratos filiorum strepitus, Jerem. 48. 45. Hebr. ועל יקרהו רמו ערבין *Cum Aff.* Et verticem. Et super honoratos ejus projecerunt sortes, Nahum. 3. 10. Et honoratos eorum compedibus ferreis, Psal. 149. 8. *Fæminin.* Pretiosior est, quam lapides pretiosi, Proverb. 3. 15. נפשא יקרתא צידא Animam pretiosam venatur, Prov. 6. 26.

*Secundò* ויקר *Gravis*: Onus grave, Psal. 38. 5. ויקר ממלל *Gravis sermone*, Hebr. ערל Incircumciscus labiis, Exod. 6. 12. Sic ויקר *Gravis ore*: מדיקר Exod. 4. 10. pro Hebr. עבר פה Et quod grave sit coram ipso audire, Jefa. 59. 1. ויקר מן תרויהון *Gravior est quam ista ambo*, Prov. 27. 3. *Plur. constr.* ויקרי לישן Et graves lingua, Ezech. 3. 5.

*Gravis est lapis*, Proverb. 27. 3. ויקרא *Gravis*: כיפא

*Gloria, Honor: Pretium, Honorarium*: ויקרא, ויקרא, ויקר Verba gloriæ, hoc est, gloriosa dicta sunt de te, Psal. 87. v. 3. ויקר סגיא Et gloriam multam, Dan. 2. 6. מלך ויקר אגון לִי Pretium, honorarium illa sunt mihi, Hebr. אהנה Merces meretricia, Hof. 2. 12. ויקרא הב *Nomini tuo da gloriam*, Psal. 115. 1. ויקרא דני Et videbitis gloriam Domini, Exo. 16. 7. *Cum* ה *Dan.* 5. 20. ויקרת בנת ציון *Gloriam filiarum Tzizonis*, Jefa. 3. 17. Hebr. ויקר *Verticem. Cum Aff.* ויקרי ית כל יקרי *Omnem gloriam meam*, Gen. 45. 13. Et ad gloriam meam creavi illa, Jefa. 43. v. 7. ויקר *Tabernaculo gloriæ tuæ*, Psal. 26. v. 8. Sic ויקר *Ostende mihi nunc gloriam tuam*, Exod. 33. 18. וכל מלכיה *Et omnes reges gloriam tuam*, Jefa. 62. v. 2. ויקר *Enarrate in populis gloriam ejus*, Psal. 96. 3. ויקר *Et inebri mini de vino gloriæ ejus*, Jefa. 66. 10. ויקר *Et ubi relinquetis gloriam vestram?* Jefa. 10. 3. ויקר *Sic migravit decor eorum*, Hof. 9. 11. *Apud Rabbinos*, עשרה דברים נקראו יקרים, Decem res vocantur præstantes, eximix; Lex, Prophetia, &c. Medr. Schem. par. 8.

*Pretiosus, Carus, magni pretii, cui opponitur Vile, vilis pretii*: Item *Gravis*: Item *Honoratus, Honorabilis*: נשים יקרות *Fœminæ honoratæ, præstantes*, Sanh. fol. 43. 1.

*Caritas*. Talmudicis etiam est *Gravitas*: ויקרא דליבא *Propter gravitatem cordis*:

Dolet ob gravitatem cordis, Schab. fol. 140. 1. ויקריה הויה *R. Ismael bar Jose pro gravitate sua incedebat*, Jevam. fol. 105. 2. hoc est, lentè, secundum molem & gravitatem corporis sui. Erat enim בעל בשר.

*Gloriosum, Honorabile*: ויקר *Verba gloriosa*, Prov. 25. 27.

*Pretium, Pretiosum: Medulla*: ויקר *Pretiosum ossium ejus*, Jobi 21. 24. id est, Medulla: Item *Cerebrum, Vertex*: ויקר *Morbo qui infatuat cerebrum*, Deuter. 28. 28. in Jonath. מפרסת רגליכון ועד מוקרא דרישיכון *A planta pedis vestri, usque ad verticem capitis vestri*, Ibid. v. 35. ויקר *Et confringatur vertex, vel cerebrum capitis tui*, Eccles. 12. 6. *Cum Aff.* ויקר *A planta pedis, usque ad verticem ejus*, ויקר *Hebr. Jobi 2. v. 7. Et super verticem ejus violentia ipsius descendet*, Hebr. על קרקדו, Psal. 7. 17. *Apud Talmudicos*, ויקר *Propter adipem testiculorum & cerebri*, Cholin 93. 1. ויקר *Quòd funderetur caput meum, & difflueret cerebrum meum*, Berachoth fol. 56. i.

*Timor, Metuit, Reveritus est*.

*Timor, Metus, Terror, Reverentia*: ויקר *Omnia sunt in manu cæli (Dei) excepto timore cæli (Dei)*, Nidda fol. 16. col. 2. edit. Ven. Berach. fol. 33. 2. Vide Kimchi 1. Reg. 18. 37. Item *Idolum, apud Rabbinos & Talmudicos, quòd ei cultus & Reverentia exhibetur*: ויקר *Produxit idolum suum ex sinu suo*, Sanhed. fol. 106. 1. R. Bechai ad Deuter. 6. ad hæc verba, *Dominus Deus noster Deus unus; quærit; Cur tribus Nominibus hic usus sit Deus? Dicit; Quòd si simpliciter dixisset Jehovah unus; fuisset hoc apertio oris gentibus mundi (hoc est, Christianis, id est, occasionem sumplissent inde inferendi) שעל יראתו* quòd de Idolo ipsorum (id est, Christo) loquatur sic, qui vocatur יהוה juxta sententiam ipsorum. Vide eum ibi ulterius. Item *Idololatria*: ויקר *Gravis est idololatria ipsorum: Idololatria ipsorum adduxit vindictam seu pœnam super Ægyptios*. Sic Exod. 8. 22. R. Salomon ויקר *Abominationem Ægypti, explicat per מצרים יראת מצרים* *Idolum Ægypti*.

*Timor, Metus*: ויקר *Et timor ullius hominis non erat super eo*, 1. Sam. 1. v. 11. R. David scribit: *Sensus ejus est, quasi scriptum sit per א (à יראת) de quo tamen disceptatio est apud Rabb. Nempe in Talm. Nasir in fine libri.*

Genus oleris amari. Sic Aruch. In Gemara scribitur מר יולאי & יולא, & in Glossa, מרירואי. Refertur inter olera quæ in Paschate comedi solebant.

Asparagus: הרבוון שוטין Asparagi factui, hoc est, sylvestres, Scheviith cap. 9. Succa fol. 39. 2. ubi in glossa dicitur, esse herbas quarum sapor sit similis sapor vitium: הרמאיתא Mulier quædam habebat asparagos, Talm. Hierosol. Maaferoth in fine. Quidam volunt esse Fœniculum, Fenchel.

Hebr. Descendere: ירדה Descensio, Declinatio.

Humilis, Abjectus, Depressa fortis & conditionis: אין דרך החכמים לצאת עם עמי הארץ ירודים Non est moris, ut sapientes egrediantur cum hominibus plebejis humilibus & contemptis; Baal Aruch in אוכלוסא.

Forum, Mercatus, Nundina, quia omnes ad eas Descendunt mercandi causâ: הולכים ליריד של גוים: Eunt ad nundinas gentium, Christianorum, Avoda fara fol. 12. 1. את יש לך ירודים והוא יש לו ירודים Tibi sunt fora, & ipsi sunt fora, Jalkut fol. 34. 3. גלוסא שווקים.

Serpens, Draco: כירודא Sicut draco, Jere. 2. v. 24. Plural. מדרון ירודין Habitaculum draconum, Jerem. 9. 11. & 10. 22. אחר דהואר שרין ירודין Locum in quo habitabant dracones, Jesa. 43. 20. & 35. 7. שתן רוחא כירודין Biberunt ventum sicut dracones, Jere. 14. 6. יעברון מספרא כירודין Facient planctum sicut dracones, Mich. 1. v. 8. וגושמיהון Et corpora ipsorum draconibus, Psal. 74. v. 14. אפוד תלמודיקים יארור ירדה ואבני מתא שריא Draco parit, & projicit filiis civitatis (victum scil. suum) Ketubh. fol. 49. 2. ירוד נאלא Draco stultus, Sanhed. fol. 59. 2. Deinde adducitur quoq; pro Tela, sive Panniculo in oculo crescente, Schab. fol. 78. 1.

Ligni amari species. Guido ex Tanchuma. In T. Jon. Exod. 15. 25. legitur ארדפני pro ligno, quo aquæ amaræ dulces factæ sunt.

Idem. Schemoth rab. sect. 23. fol. 140. 1.

Aratio, Exod. 34. 21. in Targ. Hierosol. Formam hinc habet, sed significationem ארוא. Unde videtur esse pro ארוא, ut habet Jonathan.

Farden fluvius, ex sacris literis notus. Rabbinii dicunt; sic vocatur, שוירד מרן quod descendit ex Dan, Talm. Bechor. fol. 55. 1. Idem testatur R. Binjamin in Itinerario suo: עבר הירדן Trans-Jordanem, Regio trans-Jordanem. Apud Talmudicos, Tres terra שלש ארצות לביעור יהודה ועבר הירדן וגליל vel regiones obligantur ad remotionem fructuum anno septimo, Judea, Trans-Jordanem, & Galilea. Deinde dicitur, unumquamq; harum regionum tres ha-

bere partes, Montem. Planitiem & Vallem. Regioni huic Trans-Jordanem hæc tres assignantur partes, Planities Lydda, Mons planitiei Lydda, & Bethoron usque ad mare provincia una. In Gemara Hierosol. ad has voces מדינה אחת Provincia una; additur פרא כורין, quasi dicere vellet, hanc provinciam vocatam fuisse פרא כורין. Qualis vero sit hæc vox, glossa non explicat. Sine dubio est vox Græca; vel περιχωρος Circumjacens regio, ut Matth. 3. 5. & Luc. 3. 3. & Luc. 3. 3. vel περιχωρος Transjacens regio, Trans-Jordanensis regio (si ita formare licet vocem;) vel περαια χώρα Regio ulterior, quomodo hæc eadem regio à Josepho vocatur περαια Περαια. Porro in Gemara Hierosolymitana accuratius describuntur tres partes hujus regionis: אר ממאוס ועד אבאמאוס היר A Bethoron usque ad Ammaus est Mons: אבאמאוס ועד לוד Ab Ammaus usque ad Lyddam est planities: א לוד ועד הים עמק A Lydda usq; ad mare est Vallis. Hæc obiter ad illustranda loca quædam Euangelistarum, ubi regionis περιχωρος Trans-Jordanensis mentio, ut Matth. 4. 25. Mar. 3. 8. &c.

Descensus, Declivitas.

Idem, per metathesin literarum pro מדרון מדרון. ולא ניה במדרון Neque quiescit in loco declivi, Psal. 82. 14. Talmud. שופכן במקום מדרון Effundit eas in locum declivem, Pesach. fol. 42. הני מדרי רכבל מהדרי מיה Ista declivitates Babelis derivant vel deducunt aquas (quæ effunduntur) in fontem Etam, (qui est in terra Israelis,) Schab. fol. 145. 2. Bechor. fol. 44. De fonte hoc Etam, vide in פסח. Baal Aruch in litera ב legit מדרי עטם.

Hebr. Fecit, Projecit, Dejecit, Precipitavit, Faculatus, Ejaculatus est. Hiphil, הורה Idem: Item Docuit, Instituit, Ostendit, Indicavit, Monuit. Rabbinis etiam est, Significat, ut apud Lexicographos, & in Concordantiis. Apud Talmud. אורוי מורין Docendo-docemus.

Doctrina, Institutio: Lex, vel Mosis tantum, vel totum Verbum Dei. Interdum Legem aliquam specialem significat, ut Lepra, & aliarum, de quibus Moses in specie docuit. Porro Lex Hebræis duplex est: Una תורה שכתב Lex scripta: Altera, תורה שבעל פה Lex quæ per os, h. e. ore tenus data est, Lex oralis, quæ Mosi in monte Sinai à Deo ore tenus proposita, & continet totam Legis scriptæ expositionem. Eam Moses quoq; ore tenus Josuæ, Josua senioribus, & hi prophetis tradiderunt, donec, idoneis successoribus deficientibus, in vastum illud opus Talmudicum relata, & scripto comprehensa fuit. Id factum primum circa annum Christi 230. Hierosolymæ, & id dicitur

dicitur Talmud Hierosolymitanum ; deinde pleniùs in Babylonia anno Christi 500. & id dicitur תלמוד בבלי Talmud Babylonicum, juxta quod hodie adhuc vivunt. De Lege duplici vide Schaare ora, in litera ה, fol. 4. Ceterum תורה Lex, & דברי תורה *sepissimè quoq. usurpant pro Lectione & Studio Legis, seu verbi Dei, in cuius commendationem plurimè apud ipsos leguntur sententiæ: veluti; כל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד; Quicumq. laxat seipsum à studio Legis, non erit in eo facultas consistendi in die angustia; sicut scriptum est; Si remissus fueris tempore angustia, angusta erit vis tua, Berach. fol. 63. 1. אין דברי תורה ואינו Non confirmantur verba Legis nisi in eo qui seipsum ducit quasi pro nihilo, pro indigno, Sota fol. 21. 2. הלומד תורה Qui discit Legem, & non docet eam peccat in illud; Verbum Domini sprevit, Num. 15. 31. Sanhed. fol. 99. 1. ואינו מלמדה הוא דבר ה' בזה כל הלומד תורה ומשכחה רומה לאשר. Qui discit Legem, & non repetit eam, similis est ei qui seminat, & non metit, Ibid. שיולדת וקוברת Quicumq. discit Legem, & obliviscitur ejus, similis est mulieri parienti infantè, & statim sepelienti, Ibid. כל המשחיר פניו על דברי תורה בעולם הזה Quicumque nigrore afficit vultum suum propter studium Legis in mundo hoc, Deus illustrem reddit splendorem ejus in seculo venturo, Sanhed. fol. 100. 1. Adducitur in libro Mufar fol. 97. 2. כל המרעעב עצמו על דברי תורה בעולם הבא Quicumq. fame affligit se propter studium Legis in mundo hoc, eum Deus satietate explet in seculo venturo, Ibid. Vide lib. Mufar fol. 97. col. 2. toto cap. 10. isto, ubi multiplex commendatio studii Theologici: כל מי שעוסק בתורה הרי זה מתעלה Quicumq. laborat in Lege, celebris fit, Avoth cap. 6. לשמה זוכה Quicumq. discit Legem in nomine Legis (hoc est, propter ipsam Legem) dignus est multis rebus, quinimo toto mundo, &c. Ibid. Similem sententiam vide in Sanhed. fol. 99. 2. & c. תורה Leges Practicæ. Porrò תורה in numeris valet 611. quib. corpus & anima addita, faciunt 612. Ita colligunt & probant ex hac voce numerum 613. præceptorum ex Deut. 33. 4. תורה צוה לנו Kad kakkemach. fol. 16.*

Lex, idem quod Hebr. אוריתא, אורייתא, אוריתא, תורה. Chaldeis & Talmudistis familiare & propriu: Lex una erit indigenæ, Exod. 12. 49. אוריתא יהיב לנא משה Legem dedit nobis Moses, Deut. 33. 4. אוריתא דקושטא Lex veritatis, Malach. 2. 6. ואוריתא יבעון מפומיה Et legem petent ex ore ejus, Ibid. v. 7. אוריתא סגיאין באוריתא Impingere fecistis multos in Lege, Ibid. v. 8. Cum Aff.

Dabo legem meam in viscera eorum, Jerem. 31. 33. ולא הליכו באוריתא Et non ambulaverunt in Lege mea, Jerem. 44. 10. אוריתא ולא קבילו Legem tuam dilexi, Psal. 119. 163. אוריתא Et non acceperunt doctrinam Legis ejus, Jesa. 42. 24. וימס וילי Et in Lege ejus meditatur interdiu & noctu, Psal. 1. 2. אוריתא רדיא רגיא מדהב טב Lex ejus quæ est desiderabilis præ auro bono, Cantic. 5. 10. Plural. emph. וית אוריתא Et leges, Exod. 18. 20. Lev. 26. 46. ואוריתא Et leges meas, Gen. 26. 5. אוריתא Et leges ejus, Exod. 18. 16.

מורה Docens, Doctor: Doctor noster, Titulus summus est Doctorum, penes quos summa judicandi & decidendi potestas, cui alii Rabbini & Magistri subditi sunt, & quem in rebus dubiis appellant: מורי Doctor meus, Præceptor meus.

הוראה Doctrina, Demonstratio: Significatum, Significatio, Rab. Apud Talmudicos, Sententia, Doctrina ex antecedentibus collecta & illata, Responsio cum certa doctrina conjuncta. Vide Halichoth olam fol. 16. 1.

תורה Legalis, Divinus: מעשים התוריים Opera Legalia, quæ Lex præscribit: רברים התוריים Verba legalia, Divina: ולאחו הרברים תוריים Et comprehendere verba Divina, verba Dei, Res quæ in Lege seu verbo Dei proponuntur, Kafvenaki, Prov. 30. 4. מאמרים תוריים Sermones sacri, divini, verbi Dei. תוריות ראות התוריות vel תוריות Ratio, probatio Legalis, ex Lege seu verbo Dei petita: הקבלה התוריות Cabala legalis, divina: הידיעה התוריות Scientia Legalis, sive Theologica: עד אכונן פועל תורין Donec disponam opus Legales sive divinum, librum scil. circa explicationem S. Scripturæ, R. Abr. in præfatione libri sui Ohel Moed.

תורנית Idem, Rab. Fæmin.

יורה Pelvis, Ahenum, Avoda fara fol. 76. v. 1. Pictor dat materiam colorum in pelvim, & ea confurgit in colorem unum, Nidda fol. 31. col. 1. והקריחו יורה Et adufferit eam (lanam) ahenum, in quo scil. color, Bava kama fol. 100. 2. Plural. יורות הערבין Ahena Arabum Kelim cap. 5. ubi Majemonis glossa est; והוא החפירה אשר יחפרו בקרקע לאפות בו Est fossa quam foderunt in terra ad coquendum in ea.

ירח Mensis, Novilunium, Neomenia: ירח בזמן ירח Menses dierum, Deut. 21. 13. In tempore mensis in mense, i. e. unoquoque mense, Jesa. 66. 23. לירח אדר Mensis Adar, Esræ 6. vers. 15. הוא ירחא מחר Ecce novilunium est cras, 1. Samuel. 20. 5. גבר ירחיה Quisque in mense suo, 1. Reg. 4. 27. Plural. ירחין Menses, Dan. 4. v. 26.

Mensis hic vobis caput mensium, Primus erit vobis in mensibus anni, *Exod. 12.2.* *Cum Aff.* *In festis & in noviluniis, Ezech. 45.13.* *Et in principiis mensium vestrorum, Num. 10.10.* Numerus mensium ejus est apud te, *Jobi 14.5.* *Hinc apud Talmudicos, Samuel Lunaticus, id est, lunæ & cæli, astrorumq; cælestium motus peritissimus, Metzia fol. 85.2.* *Astronomus fuit insignis, vide Juchasin fol. 114.2.*

*Ferecho, urbs in tribu Benjamin. Distabat decem milliariibus ab urbe Jerusalem, & tamen multa ibi audiri potuerunt, quæ facta in Templo Hierosolymitano, de quibus in Tamid cap. 3.* *Vide Bartenoram.*

*Super Femur, Latus: Femur, Genes. 32. vers. 32.*

*Sub femur Abrahami, Genes. 24.9.* *Pone nunc manum tuam sub femur meum, Genes. 24.2.* *Femur tuum dissolutum, Numeror. 5.21.* *Et ipse claudicabat super femore suo, Genes. 32.21.* *In acetabulo femoris ejus, Genes. 32.25.* *Duale, A lumbis usque ad femora, Exod. 28.42.* *Et filii ipsorum egredientes femorum eorum, id est, è femore eorum, Canticor. 7.2.* *Rabbini & Talmudici in plur. dicunt.*

*Vide in אורד.*

*Cortina, Auleum, Velum: Longitudo aulæi, Exod. 26. v.2.* *Qui extendit caelos sicut aulæum, Psalm. 104.2.* *Undecim aulæa, Exod. 26. v.7.* *Quod fecerunt cortinas, Cant. 1.5.* *In aulæis tabernaculi, Exod. 26.12.* *Et qui erigat aulæa mea, Jer. 10.19.*

*Viror, Viriditas: Olus, Omnem herbam virentem, Gen. 1.30.* *Et non residua facta est ulla viriditas, Exod. 10.15.* *Herbam virentem agri, Numer. 22.4.* *Et sicut herba viridis decident, Psalm. 37. v.2.* *In hortum viridem, vel oleris, 1. Reg. 21. v.2.* *Et sicut viriditas herbæ, 2. Reg. 19.26.* *Non comedet olus, (acetarium) quia attrahit, id est, appetitum conciliat, Schabbas 140.2.*

*Propter plantas & olera, Rosch haschanah in principio.* *Et olera asini, Oholoth cap. 8.* *Rambam exponit Arabicè Cucumeres asini, hoc est, scilicet vestres.* *Sic Aruch קישואים hoc est, פקועות שדה.* *In Targum, פחתו ירקון Scrobiculi subvirides, Levitic. 14.37.*

*Ut colligeret olera, 2. Reg. 4.39.* *Quidam legunt ירוקני.*

*Sanguis viridis, Viride: דם הירוק Edajoth cap. 5.* *Nidda fol. 19.1.*

*Aurigo, Morbus regius, Icterus: Jer. 30.6.* *Rubigo frugum, Amos 4.9.* *Hag. 2.18.* *Apud Rabbinos: סילון החוור מבני ארץ: Canalis recurrens adducit hominem in potestatem auriginis, Tamid cap. 1.* *Canalis, scilicet virilis, per quem vir urinam emittit. Sensus; si homo urinam currentem sistat & reprimat, adeò ut recurrat, id generat auriginem, morbum quo homo flavescit. Est autem סילון transpositis vocalibus ortum ex Græco σωλις Canalis: Qui laborat aurigine, ei comedendam præbent carnem asini, Joma fol. 84.1.* *Propterea quòd sunt (medicina) pro aurigine, Schabbas cap. 14. in Mischna.*

*Virescere, Virens, Viride esse, Nedarim fol. 58.1.* *Pallefcebant vultus, vel, Pallidum reddiderunt vultum suum coram Abrahamo, Ber. rabba sect. 42. alludendo ad illud, Gen. 14.14.*

*Topazius, lapis pretiosus. Plurale, ירקון Exod. 28.17. in Onk. & Jon.*

*Idem, ירוקתא ירוקתא, Num. 2.3. Jon. Exod. 39.10.*

*Subviridis, Subfulvus. Avis immunde nomen, à viridi colore sic appellata; Hebraicè dicitur רָהֵם, Lev. 11.18.*

*Nomen Angeli, præfecti grandinis, Pesachim fol. 118.1.* *In Aruch scribitur ירוקמי.*

*Mustum, liquor uvarum primum expressus, Vinum recens & dulce, sic dictum, quòd mentem hominis facile Possidet. In Gemara: Quare vocatur Tirofch תירוש? quòd omnis qui trahitur eo, erit pauper. Nempe, וכה נעשה ראש לא, Si mereatur, erit Rosch ראש caput: si non mereatur, erit Rasch ראש, Pauper, Joma fol. 76.2.* *Ergo תירוש dicitur, quasi תירוש עריס pauper, si abutaris eo: vel תהיה ראש עריס caput, si rectè utaris.*

*Jerusalem aurea, Schabbas fol. 59.1.* *Ornamentum erat aureum instar coronæ, in quo excisa vel depicta fuit urbs Hierusalem. Id gestare solebant spon-*

fae & mulieres nobiliores. Prohibitum autem fuit cum eo in Sabbatho exire, Schabbas fol. 59. In Misna vocatur עיר של זקב.

**י** *Jure hæreditario possedit, In hæreditatem successit, Hæreditatem adiit, vel obtinuit, Heres effectus fuit, Hebr. ירש. Præteritum, וירית, Et hæreditario jure acquisivit terram ejus, Num. 21. 24. Fæminin. ירתת אחסנא Hæres est possessionis, Numer. 36. 8. Et ויריתון ית ארעהון Possedistis terram eorum, Jos. 24. 8. לארעה דיריתו In terram quam possederunt patres tui, Deut. 30. 5. ויריתו Hæreditario jure obtinuerunt terram, Psal. 44. 4. Et hæreditario jure possederunt terram eorum, Jos. 12. v. 1. Et terram hanc possedimus, Deut. 3. 12. Participium, אם ירית לית ליה, Si hæreditans non est ipse, Jer. 49. 1. Et ex Jehuda hæreditantem, possidentem montes meos, Jesa. 65. 10. Filius domus meae hæres meus est, Genes. 15. v. 3. Plurale, אתון ירתין יתהון Vos heredes ipsorum futuri estis, Deut. 12. 2. Infinit. למירת ית ארעהון Ad possidendum terram ejus, Deuter. 2. 31. למירת ית אחסנתנא Ut possideamus hereditatem nostram, Pf. 47. 5. Cum Aff. למירתך Ad hæreditandum te, ut hæreditario jure possideas, Genes. 28. 4. Ad hæreditate possidendam eam, Deuter. 30. 18. Ad possidendum eam, 1. Reg. 21. v. 16. Futurum, ארי ארתנא Quod possessurus sum eam, Gen. 15. 8. Et possidebo eas, Ezech. 35. 10. ותירתנא Et possidebis eam, Deuter. 30. 19. Et hæres eris illarum, Deut. 19. 1. וירומא Mare Ginofar & Austrum possidebit, Deuter. 33. 23. לא ירת בר אמתא דרא Non hæreditabit filius ancillæ hujus, Genes. 21. 10. Ipse hæres tuus erit, Gen. 15. 4. ויתיה ירת Illud hæreditario jure possidebimus, Judic. 11. 24. ונירת יתה Et possidebimus eam, Numeror. 13. vers. 30. אתון ירתון ית ארעהון Vos hæreditabitis terram ipsorum, Lev. 20. 24. Et filii tui populos hæreditario jure possidebunt, Jesa. 54. 3. Et ipsi possidebunt eam, Deut. 1. 39. נברא טבא מורית לבני בנויה, Aphel, Vir bonus hæreditare faciet filios filiorum suorum, Prov. 13. 22. Futur. שניא סניאתא Ut hæreditare faciam amicos meos annos multos, Prov. 8. 21.*

*Heres, Possessor, 2. Sam. 14. 7. Plurale, Agros ipsorum hæredibus, Jerem. 8. 10.*

*Hæreditas, Possessio, Numer. 24. 18. Hæreditatem Esavo dedi, Deut. 2. 5. Inter fratres dividet hæreditatem, Prov. 17. 2.*

Possessio quæ festinanter venit in principio, Prov. 20. 21. *Constructum, In hereditariam possessionem ericiorum, Jesa. 14. 23. Cum Aff. לארע ירותתיה Terræ hæreditatis suæ, Deuter. 2. 12. Quisque ad hæreditatem suam, Deut. 3. 20. לארעא ירותתכון In terram hæreditatis vestræ, Jos. 1. 15. Plur. לאחסנא ירותן Ad hæreditandum possessiones desolatæ, Jesa. 49. 8.*

*Merum, Meracum, Sicerca. Videtur derivatum ex Hebræo תירוש, suppositâ literâ formativâ מ in locum ט, ut ultimo ש mutato in ת, ut sepè. Scribitur מרית, quod puto esse pro מירת, transpositis literis. Respondet Hebræo געס, quandoque Nomini שכר, est formæ מישר. Hinc, Propter vinum mustum, Hebr. על חמר מרת, Qui inebriantur vino mero, sive musto, Jesa. 49. v. 26. Et quasi musto: לא שתיתון ויחמר ומרת לא שתיתון, Et vinum aut siceram non bibistis, Hebr. ושכר, Deut. 29. 5. Ad bibendum siceram, Hebr. שתי שכר, Psalm. 69. 13. Scribitur ibi vulgò מרות & מרות, quorum hoc, formam pluralem constructam, illud, singularem constructam habet: sed neutrum convenit ob locutionem impropriam. Hæc duo possent legi מרוי vel מרוי, quod pro שכר legitur Lev. 19. 9. aut מרוא, vel מרוא. Vide רוח: Amplius, Et copiosum proferent montes vinum meracum, Amos 9. 13. & Joël. 5. 10.*

**י** *Sedit, Mansit, Habitavit, Heb. Apud Rabbinos, לישב המקרא Ad collocandum, disponendum, & rectè digerendam Scripturam. בקי ומיושב Sedatus, Compositus, Solidus: Exercitatus, & composito, parato animo, R. Sal. Hof. 14. 12. Sic 2. Sam. 1. 2. ad hæc verba, והנה איש יש בפסקת שורה רואה ואינו מיושב על לבי, notat; In Pesikta legimus, quod hîc fuerit Doeg, sed id non est firmum vel solidum juxta meam sententiam: בודעה מיושבת: wissenschaftlich und mit wolbedachtem muth. Hithpabel, מתישב, Qui benè sibi constat, qui compositæ mentis est: ואין לבי מתישב: Et animus meus non est dispositus sic explicare, R. Salom. Psalm. 78. 63. ואינו מתישב לי. Sed non est rectè dispositum, non firmum mihi videtur juxta linguam Ebræam, Hof. 10. 9. in R. Sal. Apud Talmudicos, Quicumque sedatus, mente constanti manet in vino suo, habet sapientiam LXX. senum, Erubh. folio 65. מתישב לבו בתלמודו Componens animum suum in studio suo, sedatâ & compositâ mente studiis incumbens, bono ordine studens: יש מדרשים למקרא זה ואינם מתישבים לפי ענין המדבר במזמור Quidam allegoricè-*

legoricè-exponunt Scripturam hanc : sed non solidi sunt secundum mentem authoris ipsius Psal. R. Sal. Psal. 5.7.

Orbis, vel Terra habitabilis : sic opponitur ipsi sæpè מדבר Desertum, Vastitas, Terra vasta, inculta & inhabitata. רחוק מן הישוב Procul ab habitazione hominum. Item Tranquillitas, Quies, Compositus mentis & animi status : בישוב הרערה Animo composito & firmo, mit wolbedachttem muth: Item Soliditas, Sensus solidus : ut Gen. 4.8. scribit Rabbi Salomon; Sunt quidem hic Allegoricæ quædam expositiones, אך זה יישובו של מקרא Verum hic est solidus & verus scripturæ sensus. Apud Talm. ביברי ונרש אינן מן הישוב Incolæ Vivaræ, & Neresch, non sunt de orbe habitabili, id est, non censentur ex incolis orbis, quia impii sunt, Cholin fol. 127.1.

Sessio : Confessus, scilicet. discipulorum docendi causâ, Schola, Gymnasium, Academia : ראש הישיבה Caput Academiæ, id est, Rector, qui etiam vocatur ריש סדרים, in Cholin folio 137. col. 2. Domus confessus scholastici : בית הישיבה Schola superior, Academia cælestis. Hinc נתבקש בישיבה של מעלה Requisite est in Academiam superiorem, id est, caelestem. Sic de doctis loquuntur ex hac vita decedentibus : ישיבה של Academia inferior sive terrestris, Consistorium terrestris : כל הישיבה שאין עמה סמיכה עמידה Omnis sessio cui non est conjuncta sustentatio vel inmixio, statio eâ melior est. Item, תרבה בישיבה קשה לתחתוניות ואל תרבה בעמידה שעמידה קשה ללב ואל תרבה בהליכה שהליכה קשה לעינים Ne multiplices sessionem : sessio enim gravis est inferioribus sive posterioribus : ne multiplices stationem : statio enim gravis est cordi : ne multiplices itionem sive ambulationem : ambulatio enim gravis est oculis, Ketubhoth fol. III.1.

Acquiescentia, Sedatio, Mentis constantia : ut, ההתמדה עם הנשים תמנע ההתישבות, Multa commoratio cum mulieribus impedit reclam rationem, mentem sedatam turbat, R. Levi Proverb. 31. v. 3. אויל שפתיים הוא נמהר לעשות מהשבתו ועשה מה שיעשה Stultus laborum est præceptis ad perficiendum cogitata sua, & agit, quicquid agit, absque mentis constantia, id est, temerè & inconsideratè.

Habitatio, sedes, Hebr. Apud Rabbinos, Sella familiaris, ubi sedent alvum exonerantes.

Basis figura geometrica. תושבת

Movere, Agitare. Guido ex zohar. אוידי ישד

Quæ Effundere significant, vide in אשר.

Est, Sunt : utriusque numeri. Additis

pronominiibus accommodatur etiam secundæ persone. Vide Lexica Hebraica. Apud Rabbinos,

Sunt interpretantes : יש מהם יש מפרשים

Sunt ex illis. Id usum habet, ac si diceres, Quidam interpretes, vel, Quidam interpretantur, Quidam vel Quædam illorum. Sic & illud, ביש ספרים או נוסחאות In quibusdam libris aut exemplaribus. Vide Aben Efram Exod. 26. 1. Omne Est, est duobus modis, האחר יש שהוא נוף, Primò est Est, quod est corpus (Est corporeum) &c. ויש יש שאינו נוף Et est Est incorporeum &c. יש ואין Ens & Non ens.

Entitas, Existentia. Utitur Kafvenaki Proverb. 8.14. תושיה Tuschija, inquit, est ישות Essentia & existentia vera : חוץ לישותו Extra essentiam suam, vel, esse suum, More lib. 1. cap. 58.

Essentia, Substantia. Vide Lexica Hebraica. הכמי תושיה Psal. 104. 30. ubi opponuntur Sapienibus Mechkar, Physicis. Utitur idem Jesa. 40. 28. & Kafvenaki, Prov. 8. 14. Videntur esse Metaphysici, vel Theologi.

Vide infra in ישע.

Aphel אויט Extendit, Porrexit, Chaldaeis proprium verbum, unde & Hebraicè legitur Esth. 4. 11. & 5. 2. & 8. 4. Præter. די אויט ידה Propterea quod extendit manum suam contra Judæos, Esth. 8. 7. Et extēdit Cherubinus manum suam, Ezech. 10. 7. vide & Jobi 15. 25. ידה לסכתא אויטרת Manum suam ad clavum extendit, Judic. 5. 26. ובעדא לא Et in prædam non extenderunt manus suas, Esth. 9. 10. Particip. ומויט ית ידה Et extendit manum suam, 2. Sam. 15. 5. Femin. ודרענה מויטא לעליבי Et brachium suum extendit ad injuriam patientes, Proverb. 31. 20. Infinitivus, Ad extendendum manum meam, 1. Sam. 24. 7. מלאושתא ידי במטיהא דיי Ne extendam manum meam in unctum Domini, 1. Sam. 26. 11. Imperativus, Extende manum tuam, Exod. 4. 4. Non extendam manum meam in filium Regis, 2. Sam. 18. 12. לא תויט ידך לעולימא Ne extendas manum tuam in puerum istum, Genes. 22. v. 12. Ne fortè extendat manum suam, Genes. 3. 22. יויט למחי ליה ליסתא Porrigit percipienti se maxillas, Thren. 3. 30. לא תויטון ביה וידא לא תויטון ביה Sed manum ne extendatis in eum, Genes. 37. 22. Ex Ithp. Particip. יד מתויטא Similitudo manus extensæ, Ezech. 2. 9. Rab. לא וויט אדם Non porriget homo poculum vini Nasireo.

In omni extensione manus vestræ, Deut. 12. 7.

Idem. הויטתה

Heb. Dormire, Obdormire. Infinitivus לישן

Dormire.

**שנתא** Heb. שינתא *Somnus, Dormitio:*  
 Ne des somnum oculis tuis, Prover. 6.4. לא תתן שנתא לעיניך  
 Ne diligas somnum, Prover. 20.13. שינתא בעיננהי לא הוי  
 Somnum oculis suis non videt, Ecclef. 8.16. *Cum Aff.* ונדרתי שנתאי  
 Et cessavit, fugit somnus meus ab oculis  
 meis, Genes. 21.40. Et somnus meus  
 utilis fuit mihi, Jerem. 31. v. 26. ותבסס שנתך  
 Et dulcis erit somnus tuus, Proverb. 3.24. ולא ימרת  
 Et quando surges de somno tuo, Prover. 6.9. ואתער יעקב משנתיה  
 Et expergefactus est Jacob ex somno suo, Genes. 28. v. 16. אנתמנמו  
 Obdormierunt in somno suo, Psal. 76.6. *Talmud.* שינת עראי  
*Somnus fortuitus, accidentalis, extraordinarius;*  
 cui opponitur שינת קבע *Somnus fixus, status, ordinarius,*  
 Succa f. 26. ו. וכמה שינת עראי  
 Quantus autem est somnus extraordinarius,  
 pomeridianus? כרי הילוך מאה אמה  
 quasi iter centum cubitorum, Ibidem. Porro;  
 אסור לאדם לישן; ביום יותר משינת הסוס וכמה שינת הסוס שיתן נשמי  
*Vetutum est homini dormire interdum ultra somnum equi.*  
*Quantus autem est somnus equi? Sexaginta habitus.*  
 Somnus diurnus prohibitus, ne impediatur  
 Legis studium; Ibidem. שנה של שחרית ויין של  
 צהריים ושיחרת הילדים ושיבת בתי כנסיות של עמי הארץ  
 Altum manè dormire, & vini potus meridiani,  
 & nugari cum pueris, & hominibus seculi hujus  
 cohabitare, educunt hominem ex hoc mundo, Avoth cap. 3.

*Secundò* וישן מיושן *Vetus:* וישן מיושן  
 Vinum vetus, inveteratum: ספר ישן Liber antiquus.

*Vetustas, Antiquitas, Antiquus & vetus rei status, qualitas, aut dignitas;* ut in illo, החזירו עטרה  
 Restituerunt Coronam (Legis) in pristinum statum  
 (scil. viri Synagogæ magnæ) Joma fol. 69. 2.

*Vetus facere, Ad vetustatem servare:* הפירות  
 Fructus (arborum) non solent ad vetustatem servare,  
 propterea quia citò putrescunt: נתישן vel התישן  
 Inveterascere, *Vetus fieri.*

**ישע** Hiphil Heb. הושיע *Salvavit, Salvum fecit, Servavit, Opem, Auxilium attulit, Auxilio fuit.* Huic respondet in Targum פרק.

*Salvator, Servator.* Græci abjectâ ultimâ gutturali, addunt sibi familiarem terminationem,  
 & dicunt σωτηρ. Sic prisca Babylonii & Talmudici dixerunt ישו pro ישוע. Sic Hose, pro Hofea.  
 Id imitati Apostoli, Evangelistæ, Hieronymus, LXX. & alii.  
 Si ea scriptura prava, & malitiosa fuisset, non eam imitati fuissent Viri sancti, inquit Drusus Marci 1.17.  
 Eodem inclinât Elias in suo Thisbi, quamquam interea non dissimulet, Judæos corruptè pronunciare ישו,  
 ne idem faciant cum nominibus sacris plusculis, quæ scribuntur ישוע, & ne consentiant Christia-

nis, qui eodem modo Jesum Salvatorem suum vocant. Drusus simpliciter dialecto linguæ adscribit, nec Judæorum malitiam ullam hîc agnoscit. Fieri potest, ut primitus ita fuerit. At postmodum malitiam ipsorum accessisse, quæ etiamnum hodiè durat & aucta est, nimium benè norunt, quibus aliqua cum Judæis conversatio est. Nam apud ipsos vulgatissimum est ישו abbreviatè significare ישו וזכרו Deleatur nomen ejus & memoria ejus. Ego aliam didici à Judæo, qui hodieq. Hanovix vivit. Is dum paululum à Judæis esset aversus, mihi revelavit, etiam ipsis valere, ישו ש'קר ותועבה. Tu ô Jesu, vindica hanc ipsorum blasphemiam. Porro Jesu salvatoris nostri mentio fit apud Talmudicos in libro Avoda Sarah fol. 17.1. & in Sanhedrin fol. 107.2. & fol. 103.1. edit. Venetæ, & in בית יעקב fol. 55.4. & 127. & 153. Sanhed. fol. 63.2. in Comment. margin. Berach. fol. 17.2. in edit. Crac. & Venet. Sota fol. 47.1. edit. Ven. In Sanhedrin fol. 43.1. mentio quoque fit quorundam ejus discipulorum. Extant & alia loca, quæ aliàs, si Deus volet, producemus.

*Liberatio filii, scil. primogeniti à sacerdote, quod fiebat die trigesimo. Tunc institui solet solenne convivium:* לבי ישוע הבן In domum redemptionis filii, Bava kamâ folio 80.1. Hebr. פריין הבן.

*Salus, 2. Sam. 19.3.*

*Hosanna.* Sic vocant festum Tabernaculorum, quod ex institutione Divina Levit. 23. incipit die decimo quinto mensis Tisri, id est, Septembris, & durat per integram septimanam. Septimus ejus dies dicitur הושענה רבה *Hosanna rabba, Hosanna magnum, quasi dicas, Festum auxiliare vel salutare magnum, & celebratur vigesimo primo die Septembris. Vocatur הושענא Serva, Salva, Salutem, Opem confer nunc; quia orant pro salute & remissione peccatorum totius populi, tum etiam pro prosperitate inchoati novi anni, cujus festum præcessit, celebratum Calendis Septembris. Hinc omnes preces hujus festi, Salvandi & salutis vocabula inclusa habent, & pleræque ab his incipiunt. Hac de causâ etiam metonymicè Preces ipsæ hujus festi vocantur הושענות. Præterea vocant Fasciculum Salicum (de quo Levit. 23.40.) הושענא quia in ejus circumgestatione & commotione subinde acclamant הושענא. Vide nostras Abbreviaturas, in ה'ר.*

**ישף** Aphel אושיף *Flare, Flatu excitare:* ומושיף  
 Et flatu excitabat ignem, Schabbas folio 119.1.

**ישר** Heb. Rectum esse vel videri. In Targum hoc verbum non est usitatum. Rabbini usurpant frequenter in Hiphil, הוישר *Dirigere, Rectificare, Aptare, Accommodare.* Hithpabel התישר *Dirigi,*



Dirigi, כדו שיתישר אל התכלית, Ut rectè dirigatur ad finem, R. Levi Prov. 10. 8.

Rectus: ספר הישר Liber recti, Jof. 10. v. 13. Targum, In libro Legis. In Gemara: ספר זורא ספר יצחק ויעקב שנקראו ישרים Iste est liber Abrahami Isaaci & Jacobi, qui vocantur ישרים Recti, sicut dictum est: Moriatur anima mea morte rectorum, Num. 23. 10. Avoda fara fol. 25. 1.

Planicies, Vallis. Respondet Heb. In planicie בשפולי מישרא, ut: מישור & ערבה vallis, Genes. 35. 8. Et quod irritassent ipsum in planicie, Heb. בערבה Deut. 1. 1. Qui habitant in planicie, Jer. 48. 8. Fuit Scharon sicut planicies, Jer. 33. 9. Constr. Ad planiciem עד מישר שטון Schittim, Num. 33. 49. Vallis distributionis sive decisionis judicii, Joel 3. 2. 12. 14. E planiciebus, locis campestribus Moab, Deut. 34. 1. Constr. במישרי יריחו In campestribus Jericho, Jerem. 32. 5. Rabbini in illud: Ne aspicias vinum cum rubrum est in vitro: cum it במישרים Proverb. 23. 31. scribunt, Quia tandem faciet domum ejus מישרא planiciem, id est, in nihilum rediget.

Directio, Directorium: Aptatio, Accommodatio aqua & recta, Rectificatio, Probatio. Vide More lib. 1. cap. 46. ab initio. Sic par. 1. cap. 2. verbum Dei appellatur הישרת הראשונים והאחרונים Directorium primorum & ultimorum (h. e. omnium ætatum & sæculorum hominum.)

Idem, Rab. Decrepitus senex, Heb. ישיבות De- crepita senectus.

Articulus accusativi casus, respondens Hebraeo ארת. Admittit pronomina cum Kametz, Nos יתנא, Me, &c. Legitur & pro Præpositione, ut Hebraeum ארת: ut, ונבר, Et unusquisque cum uxore proximi sui fecit abominationem, Ezech. 22. v. 11. ubi Guido cum Complutensi legendum cenfet עם. Talm. יתיכי Te: & separatim הוּמ.

Sedere, Manere, Habitare: Præterit. Sedit super folio judicii, Psalm. 29. 10. Et sedit, Gen. 21. 16. ותיבת Et sedit ad dexteram ejus, 1. Reg. 2. v. 19. Sediti super folio, Psalm. 9. v. 5. Non fedi in cætu cantantium, Jerem. 15. 17. Quod fedi ad doctrinam Legis, id est, Legi addiscendæ incubuerim, Psalm. 110. 1. Quâ habitaverunt in Ægypto, Exod. 12. 40. In qua habitastis, Levit. 18. 3. Sicut

diebus quibus habitastis, Deut. 1. 46. תמן יתבנא Ibi sedimus, habitavimus, Psalm. 147. 1. Partic- pium, Inter quos ego habito, Genes. 24. 3. ויתבי בשמיא Qui habitat in cœlis, Psalm. 2. 4. לתיב ארעא Cum inhabitatore terræ istius, Exod. 34. v. 12. Plurale, דאתון יתבין בארעהון In quorum terra vos habitatis, Judic. 6. v. 10. Fuerunt sedentes ad bibendum vinum, Esth. 3. 15. Constr. יתבי ארעא Habitatores terræ, יתבי ירושלים Habitatores Jerusa- lem, Jer. 13. 13. Cum Aff. ועל יתבוני Et super habi- tatores ejus, 2. Reg. 22. 16. וליתבוני Et habitatori- bus ejus, Jerem. 19. 12. ית יתבהא Et evomuit terra habitatores suos, Levit. 18. 25. Infule & habitatores ipsarum, Jer. 42. v. 10. ויתביון אתקצר חיליהון Et imminuta est vir- tus habitatorum ipsorum, Jesa. 37. 27. Fœmin. ויתבא ביני נהרותא Quæ sita est inter flumina, Nah. 3. 8. תהי יתבה בלהודה Habitabit sola, Thr. 1. 1. יתבא בנו עממא Habitat in medio populorû, v. 3. Plurale, תמן נשיא יתבן Ibi mulieres sedebant, E- zech. 8. 14. Cum Aff. היא ויתבהא Ipsa & habita- tores ejus, Ezech. 26. 17. Infinitivus, למתב בציון, למתב ציון וירושלם Et habitare in Tzizone, Psal. 133. 1. ויתביון אתקצר חיליהון Ut cohabitent Tzizion & Hierusalem sicut duo fratres, Psal. 133. 1. מלכותא Sedere super folio Regis Salomonis, Esth. 1. 2. Quam ut habitare possent una, Gene- ses. 26. v. 7. Cum Aff. במתבי בגשור Dum habita- rem in Geschur, 2. Sam. 15. 8. ומתבך בעיצא Et ha- bitare tuû in consilio, 2. Reg. 19. 27. בביתך Quando sedes in domo tua, Deuteron. 11. v. 19. במתביו במחנים Dum resedit in Machanajim, 2. Sam. 19. 33. In principio habi- tationis ipsorum, 2. Reg. 17. v. 25. Imperativus, בדתקין בעינד תיב In eo quod bonum est in oculis tuis, habita, Genes. 20. 15. ותיב תמן Et habita illic, Gen. 35. 1. Plur. על ארעא Et habitate in ter- ra, Jerem. 25. 5. תיבו נבר תחותיהו Confidete quisq; in loco suo, Exod. 16. 29. בני בתן ותיבו Aedificatè domos & inhabitate, Jerem. 29. 5. Fœmininum, תבי ברתי עמי Mane vidua, Genes. 38. 11. בביתא Confide filia mea mecum in domo mea, Ruth. 3. 18. Futurum, ועמיה אתיב Et cum illo ha- bitabo, 2. Sam. 16. v. 18. כא אתיב Hic habitabo, Psal. 132. 14. דאתב בבית מקדשא ריי Ut habitem in domo sanctuarii Domini, Psalm. 27. 4. ולא תתיב בלהודה Et non habitabis in ea, Deut. 28. 30. תיב עולמתא עמנא Solus habitabit, Lev. 13. 46. ויתב לא נתב Habitet puella nobiscum, Genes. 24. 55. בארעא הדיא Non habitabimus in terra hac, Je- rem. 42. 13. ועמנא תתבון Et nobiscum habitabitis, Gen. 34. 10. יבנו בתן ויתבון Aedificabunt domos & inhabitabunt, Jer. 65. 21. ויתבון עמנא Et habita- bunt

habitaberis, Jerem. 50. 13. *Talm.* לא מותבינן ביה בי מדרשא Non insistimus, non nitimur eo in Schola, Non habemus pro firma autoritate. *Ex Ithpehal,* ואתיב בתעניתא, Et posuit se in jejunio, id est, imposuit sibi jejunium pænæ loco, Sanhedrin fol. 100. 1. *Idem est quod* אתיב, *excluso pro more* ת. Sic, Posuit se, i.e. insedit, introivit in nares ejus, Basra 73. 2. &c.

Ad terram habitabilem, Exod. 16. 35. Plures erunt filii Jerusalem desolatae, ומבני רומי יתיבתא, quàm filii Romæ habitabilis, Jesa. 54. 1.

ולירת *Habitatio*, Job. 10. v. ult. *Cum Aff.* Et non est residuus in habitatione ejus, Jobi 18. 19. Heb. במגוריו.

*Habitatio, Habitationem, Sedes, Confessus, Familia, ex Hebraeo* מושב: *ut* על אתר מותבא, In loco sessionis, 1. Reg. 10. 19. וכל מותב בית ציבא, Et omnis habitatio domus Tzibæ, 2. Sam. 9. 12. Et habitatio filiorum Israel, Exod. 12. v. 40. Ad habitaculum & ad suburbana, Ezech. 48. 15. למותב די לה, In habitationem sibi, Psal. 132. 13. *Cum Aff.* Parabam sedem, confessum meum, Jobi 29. 7. מטובא דארעא, De optimo terre erit habitatio tua, Genes. 27. 39. Ex habitaculo domus habitationis suæ prospexit, Psal. 33. 14. ברומא, In alto est habitatio ejus, Obad. 1. 3. והוא, Et fuit habitatio eorum, Genes. 10. 30. *Plurale constructum*, בכל מותבי ארעא, In omnibus habitationibus terræ, Ezech. 34. 13.

*Idem: Plur. cum Aff.* בכל מותבניכון, In omnibus habitationibus vestris, Exod. 12. v. 20. למותבניהון, In habitationibus ipsorum, Exo. 10. 23.

*Confessus: Schola, Gymnasium, Academia, locus ubi est confessus discipulorum, idem quod* ישיבה *apud Rabbinos, de quo supra in* ישב: *ut*, In domum confessus doctrinæ Israelis, Cantic. 2. 4. ריש מתיבתא די הוא, Et caput (id est, Rector) Scholæ, qui erat præceptor tuus, Cantic. 4. 4. בית מתיבתא מן מקסין, Locus confessus teloniariorum, Judic. 5. 11. Vide notas nostras. *Plurale, מתיבתין, constructè* מתיבתא, *emphat.* מתיבתא, *quod inserto א in medio, scribitur* in Aruch, *in litera מ circa finem.* *Apud Talmudicos frequens est. In istis omnibus autem litera מ potius notaretur cum Tzere, ad indicandum quiescens radicale, pro מתיבתא, emphat.* מתיבתא.

*Incola, Inquilinus, Advena:* תותבא, Inquilinus & mercenarius non comedet de eo, Exod. 12. 45. ואתב אנאי, Peregrinus & incola sum vobiscum, Gen. 23. 4. Sicut mercenarius, sic inquilinus erit tecum, Lev. 25. 40. *Cum Aff.* Et inquilino

bunt nobiscum, Gen. 34. 23. *Pabel Participium,* Qui collocat sterilem, Psalm. 113. 9. דמיתב עקרא, Qui habitare facis mundum super laudes Israelis, Psalm. 22. 4. *Fæmininum,* קרתא, Civitas quæ inhabitatur, Psalm. 107. 4. *Futurum,* איתב מדינן דצדון, Habitabiles reddam provincias desolatas, Jesa. 43. 20. *Aphel,* אותיב, Sedere vel Habitare fecit, Collocavit. *Præteritum,* Et collocavit Joseph, Gen. 47. 11. *Cum Aff.* Qui habitare facit me in locis tenebricosis, Psalm. 143. 3. Thr. 3. 6. ואותיבתא, Et habitare fecisti, 2. Reg. 17. 26. אותיבית ירה בני, Et habitare feci filios Israelis, Levitic. 23. 43. ואותיבו ית נבות, Et sedere fecerunt Naboth, 1. Reg. 21. v. 12. *Infinitivus* איתב עם רברבא, Ad habitare faciendum cum principibus, Psal. 113. 8. *Cum Aff.* Coram te resectum est habitare meum, sessio mea, Psal. 139. 2. Vel est nomen ex Infinito factum. *Ad habitare faciendum eos,* 1. Sam. 2. 8. *Imperativus,* איתב ית אבך, Habitare facito, collocato patrem tuum, Genes. 47. 6. ואותיבו ית נבות, Et collocate Naboth, 1. Reg. 21. 9. *Futurum,* עור איתבך, Adhuc habitare faciam te, Hof. 12. 9. בסברא תותבני, Confidenter habitare facis me, Psalm. 4. 9. *Talmudicè:* לותבן, Collocet me Dominus in certo tempore, ut certo & statuto tempore possim discere, Impendat mihi Dominus certum tempus, Gittin fol. 60. 2. *Est Infinitivus cum prefixo ל*, א abjectâ literâ characteristicâ. *Simile vide in* ידע: *ני in fine est pro* גי. *Ithpabel ex forma Pabel, Part.* כמא דמתיתב עולם עם בתולתא, Sicut cohabitatur juvenis cum virgine: ויתבתון, Sic habitabunt filii tui in medio tui, Jesa. 62. 5. *Author Aruch legit* מתותב. Hebr. ובעלך יבעל, Sic et terra tua inhabitabitur, v. 4. ibid. Heb. תבעל. וקרוד לא יתבתון, Et civitates tuæ non inhabitabuntur, Ezech. 35. v. 9. *Ex forma Aphel,* איתוב, *Habitari, Inhabitari: Præteritum* דלא איתובת, Quæ non inhabitatur, Jer. 6. 8. Ut civitates quæ non inhabitantur, Ezech. 26. 19. *Futurum,* תיתוב, Inhabitabitur, Jesa. 44. 26. *Respondet etiam Verbo* גור, *et significat Peregrinari. Præteritum* איתובת, Et peregrinabatur Abraham in terra Philistæorum, Gen. 21. 34. ואתובת בגר, Et peregrinabatur in Gerar, Gen. 20. 1. In qua peregrinatus es, Genes. 21. 23. *Infinitivus,* לאיתובתא תמן, Ad peregrinandum ibi, ut ibi tamquam peregrinus habitaret, Genes. 12. 10. Genes. 47. 4. Jerem. 44. 14. Vide præterea in תוב. *Ex Ithpehal, Futurum* וליא יתיבת בה בר אנש, Et non peregrinabitur in ea ullus homo, Jerem. 49. 33. Hebr. גור. *Meliùs* יתובת legeretur. Non in-

quilino tuo, Levit. 25. 6. *Plur.* חותבין בארעא דלא Inquilini in terra non sua, Ezech. 16. v. 4. *Emphat.* מנני תותבין De filiis inquilinorum, Levit. 25. 45. *Constr.* מתותבי גלעד Ex inquilinis Gilead, 1. Reg. 17. 1. *Demde substantivè, Habitatio:* ut, חותבין למשכבה Illa est habitatio cutis ejus, id est, indumentum in quo habitat cutis ejus, Exod. 22. 27. vide תתב. Talm. שן תותבת. *Dens inquilinus, mutuatitius,* ut sunt aurei, argentei, qui inferuntur in locum eorum, qui exciderunt, Schabbas 64. 2. in Mischna.

*Peregrinatio, Peregrina habitatio:* חותבות אבותי In terra peregrinationis patris ejus, Gen. 37. 1. Heb. מגורי.

Vide supra in verbo, in Infinito Aphel.

ומאי משמע דהאי בית *Habitatio,* Talm. Et quis est sensus hujus חותבותי? Est significationis *Habitationis,* juxta id quod scriptum est, כי בעל בחור בתולה, Jesa. 62. vers. 5. quod in Targum transfertur, ארי כמא &c. דמותב עולם עם בתולתא.

*Hebr. Paxillus, Clavus.* Apud Talmudicos, חותבין של מחרישה *Clavus arationis,* id est, *Vomer,* culter liras ducens, Schabbas fol. 132. 2. in Mischna. *Clavi viarum,* id est, *Gleba,* Mikvaoth cap. 9. Lutum est viarum eminens, induratum, & instar clavorum acuminatum, quale ex incessu fieri solet. Item *Nervi,* qui etiam ניבין dicuntur. Vide ניב infra: *יתרות Clavi dimensionum,* quos mensesores agrorum in terram infigunt, Kelim cap. 14.

*Cochlearia,* quibus olla apud ignem agitantur: vel, *Capula ferrea,* forcipes aut unci, quibus olla calentes de igne tolluntur, vel prehenduntur, ne manus urant. Hoc Munsterus *Manubrium* dixit, & scripsit יתחי. In Talmud scribitur, ut posui, & interpretes deducunt à יתח Fundere, unde היתח *Fusio.* Sic, יתח. Legitur in Kelim cap. 12.

*Pupillus:* עביר דין יתמא יתמא יתמא יתום יתום *Faciens judicium pupilli & viduæ,* Deut. 10. 18. *Pupillum tu es adjuvans,* Psal. 10. 14. *Ad judicandum pupillum & pauperem,* Ibidem v. 18. *Et peregrinus & pupillus,* Deut. 14. v. 29. *Plurale,* ובניבון יתמין *Et filii vestri pupilli,* Exod. 22. 23. *ואררעת יתומי* *Et brachia pupillorum,* Job. 22. 9. *הוינא מתילין ליתמין* *Et pupillos occidunt,* Thren. 5. 3. *יתמי ירצחון* *Cum Aff.* *Pupillos vestros ego in vita conservabo,* Jer. 49. 11. *ולא* *Et super pupillos ejus,* Jesa. 9. 17. *יהי ליה חיים על יתמוי* *Et non sit qui misereatur pu-*

pillorum ejus, Ps. 109. 12. *Rabbini etiam femininum usurpant יתומה Pupilla filia;* ut, יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסין את היתומה ואחר כך מפרנסין את היתום *Si pupillus & pupilla veniant ut alatur (ex elemosyna scil.) tum alunt vel cibant primò pupillam, deinde pupillum,* Ketubh. fol. 67. 1. *יתורשה* *Expellitur tamquam pupilla,* Jevammoth fol. 110. *אמן יתומה* *Amen pupillare.* Vide de eo in אמן. *Aliter, להורא יתומתא,* Pupillæ cui-dam, Vajikra rab. sect. 37. *Plur.* יתומות.

*Reliquum, Residuum esse, Superesse: Præter. fem. ויתרת* *Et supererat,* Exod. 36. 7. *Infinito* *Quin etiam relinquendo relinquetis ei,* Ruth. 2. 16. *Sed hoc pertinet potiùs ad נתר, vide illic.* *Aphel ויתר* *Reliquit, Reliquum, Residuum esse fecit, Abundavit. Præter.* *Et comederunt & reliquũ fecerunt,* 2. Reg. 4. 44. *Fut. ויתר* *Quos reliquos fecerit,* Deut. 28. 54. in T. Jon. *יכלון ויתרון* *Comedent, & reliquum facient,* 2. Reg. 4. 43. *ויתר* *Et abundare faciet te,* Deut. 28. 11. & 30. 9. *In Pabel, ויתר commutato in ו, quod & in יר & alius accidit. Part.* *לא מותרין אוצרי דרשיעא* *Non faciunt abundare (ut quis abundet & ditior sit) thesauri improbi hominis,* Prov. 10. 2. *Heb. לא יועילו* *Non profunt.* *אשתותר* *Vide in שתר.*

*Apud Rabbinos:* על דברי נביא ונביא שעבר *Qui prodigus est in verbis Prophetarum (prodigaliter rejicit, & contemnit, aut prostituit) & propheta qui transgreditur prophetiam suam propriam; mors ejus est in manibus Dei,* Sanhed. fol. 89. 3. *Talis fuit socius Michæ,* 1. Reg. 20. 36. *לא ויתרתי עליו* *Non residuum feci ei, hoc est, non condonavi ei,* Hof. 13. 12. in R. Sal. *Omnia, scil. peccata, condonat Deus, præter impudicitiam, lasciviam, incestum,* Tanchuma in Bereschith: *כלום משלו* *Ne consumat quicquam de suo.*

*Excellens, Abundans, Superfluus:* ויתר *Et splendor ejus excellens erat,* Dan. 2. 31. *Et redundantia, quæ superflua erit in aulæis tabernaculi,* Exod. 26. 12. *Sic fem. ויתר* *Dimidium aulgi quod superfluum erit, Ibid. Item adverbialiter, Plus, Magis, Amplius, Excellenter, Abundanter, Vehementer:* ויתר *Sed excellentius est,* Eccles. 7. 12. *Heb. ויתר: sic:* *Magis quàm mihi,* Esth. 6. 6. *Et magis præ istis,* Eccl. 12. 12. *Plus quàm vobis,* Ruth. 1. 13. & 3. 12. *Plural. ויתרון בהון* *Quæ superfunt in illis,* Num. 3. 46. 48. *Fæminin. ויתרא* *Et amplitudo excellentior,* Dan. 4. 33. & adverbialiter, *Vehementer,* Dan. 3. 22.

*Excellentia, Residuum, Superfluum, Abundans.* ויתר *Heb. Chorda, Nervus, Restis, Fumis. Plural,*

rale, יתרים. Sic Chald. בשבעא יתרון רשביין Septem restibus virentibus, Judic. 16. 7. Kimchi, Virgis, Viminibus, quibus adjectivum propriè cõpetit: יתרים Et rupit funes istos, Ibid. v. 9.

יתרון Heb. יתרון Chald. Commodum, Utilitas, Emolumentum, Præstantia, Excellentia: יהוי Erit tibi emolumentum, Prover. 14. 23. Ad emolumentum, Prov. 21. 5. Apud Rabbinos, מם היתרון Mem excellentiæ, id est, comparationis, quod notat præstantiam rei hujus cum illa comparata, & sic redditur per Præ: Ruben doctus præ Schimeone, id est, magis quam Simeon.

יתור Profusio, Liberalitas: Redundantia, Abundantia, Superfluitas: יתור הלשון Superfluitas sermonis, Pleonasmus.

יתור Abundans, Affluens, Prodigus: אויב Jobus affluens divitiis erat, Megilla fol. 28. 1. Elias in vitio ponit hoc vocabulum pro eo qui sua dilapidat: opponitur ei שוע Liberalis, cum virtute: ותרן בממוני הייתי Prodigus, liberalis in divitiis meis fui: Achab fuit liberalis in facultatibus suis, Sanh. 102. 2. ר' חנינה R. Chani-na dixit: Quicumq; dicit, Deus prodigus est (sc. in remittendis peccatis) residua relinquetur vita ejus, scil. cuicumque, ut quisque in eam potestatem habeat, Bava kama fol. 50. 1. In Beresch. rabba sect. 67. legitur יתוותרון מעוהו ejus venter rumpetur. Et sic in More par. 3. cap. 17. ubi vide. Plur. בני ביתו של אבינו אברהם ותרנים היו Domestici patris nostri Abrahami prodigi, profusi, abundantes erant. Feminiuum ותרנית Idem: Prodigia, liberalis est erga vos Lex, & non gravis, rigida, R. Salom. Amos 4. 4. In Aruch MS. exponitur Germanicè *Milt*, Gallicè *Large*.

יתרת Abundantia, Affluentia, Copia: Prodigalitas, Liberalitas: לפי ותרנותו של אב או לפי קמצנותו Pro liberalitate patris aut tenacitate ejus sive parsimonia.

יתרת Residuum, Redundans, Reliquum: ורת כל Præstantia, Emolumentum, Abundantia: ורת מותר Et omne residuum, Exod. 16. 23. ורת לחוכמתא Quod est emolumentum sapientiæ, præstantia? Eccl. 2. 13. מה מותרא אית לחכימא Quæ præstantia, præcellentia est sapienti? Eccl. 6. 8. Construct. כמותר נהור יומא Sicut præstantia lucis diei, Eccl. 2. 13. מן מותר טוביהרין אשאר לנא משיב Nisi præstantia vel abundantia bonitatis Dei reliquisset nobis superstitem, Jesa. 1. 9. Cum Affixo, Et in reliquias filiorum suorum, Deut. 28. 59. in Targ. Hieros.

יתר יתרה Reticulum hepatis. Feminiuum Hebraicè legitur Exod. 29. vers. 22. alterum apud Rabbinos. Quidam Diaphragma explicant.

יתרה Redundans, Redundantia, Superfluitas: היתה לו יתרה Si fuerit ipsi superfluitas quædam, membrum corporis superfluum, veluti digitus redundans, Kidduschin fol. 25. 1. Hinc in Targum Jon. יתרה יהו ציבא להוין דלית להוין Quibus non est digitus superfluus, Levit. 11. 13. In Ketubhoth fol. 76. 1. scribitur cum inserto יתרה יתרה.

יתוש Musca, Culex. Aruch scribit esse Vermem quendam qui in aqua nascitur. Talmudici scribunt, quinque infirma esse, quæ terrori sint fortissimis. Inter ea יתוש על הפיל Musca terrori est elephantis, Schabbas 77. 2. Nam ingreditur nares ejus, unde elephas torquetur admodum. Scribunt etiam יתוש Muscam per nares ingressam esse cerebrum Titi Imperatoris, ac per septem annos miserrimè ipsum excruciasse & enecuisse, tandemque ad columbæ magnitudinem excrevisse. Vide fabulam in Git-tin folio 56. 2. & in Pirke R. Elieser cap. 49. & pluribus circumstantiis in Bereschit rabba sect. 10. ubi majoris fidei causâ R. Elieser dicit, se istam muscam Romæ vidisse, & duas integras libras ponderasse. Legitur & in Vajikra rabba sect. 22. Medr. Koheleth cap. 5. v. 8. Sed R. Elieser in מאור עינים parte 3. cap. 16. prolixè & multis argumentis docet, non esse veram historiam, sed fabulam, & inter alia sic concludit; וכנן על מעשה טישום יכול רשאי אתה לומר כי ספורו זאיננו רק המצאה ואופן למוד נהוג אצל תמימי הרעות Proin de historia Titi liberè potes dicere, quòd narratio ejus nihil aliud sit, quàm inventio vel fabula, & modus docendi usitatus apud sapientes & eruditos, ad confirmandum in animis vulgi, quòd magnus sit Dominus Deus noster, & potentissimus ad retribuendum iis, qui adversus ipsum insurgunt, præsertim verò ad puniendos superbos, per minimam quoque creaturam. Porrò in Sanhedrin cap. 4. fol. 38. col. 1. scribitur, Adamum in vespera Sabbathi creatum esse, ne dici posset, hominem in creando mundo Deum adjuvisse; vel, si animus ejus efferretur, ut ipsi dici posset; יתוש קרמך כמעשה Musca præcessit te in opere Creationis, ante te est condita. Sic in Vajikra rabba sect. 14. אם לאו יתוש קרמך שלשול קרמך Si homo non sit justus, dicunt ei, Musca fuit ante te, Cecilia fuit ante te.

כ

**כא** Ch. unde *Hebr.* כה in *Daniele*, *Hic*, *Huc*, *Illuc*: נטל מכא ושרי כא Tollens hinc & mittens illuc, *Jesa.* 10. 14. *Accedemus usq; illuc*, *Gen.* 22. 5. *Cum servilibus ab initio*: איכא ספרתיא? הויכא *Ubi*? הויכא *Ubi Scribæ, ubi Principes?* *Jesa.* 33. 18. *Huc*; ואתפני לכה ולכא Et respexit huc atq; illuc, *Exod.* 2. 12. כמהלך יומא לכה וכמהלך יומא Itinere diei hinc, & itinere diei illinc, *Num.* 11. 31. הלכא . הלכא *Idem*: לא תקרב הלכא Ne appropinques huc, *Exod.* 3. 5. אתקרבו הלכא Accedite huc, *Jos.* 3. 9. ותיתון לותי הלכא Et adducetis ad me huc, *Jos.* 18. 6. ארי ובנתון יתי הלכא Quod vendideritis me huc, *Genes.* 45. 5. לא אתון שלחתון יתי הלכא Non me misistis huc, *Ibid.* v. 8. הלכא והלכא *Huc & illuc*, *Num.* 21. 36. in *Jon.* מכא *Hinc*: מכא ומכא *Hinc illinc*, *Judic.* 20. 42. *Vide & Exod.* 17. v. 12. 2. *Sam.* 2. 13.

**כאב** *Dolere, Dolore affici vel corripit. Præterit.* Et qui dolore afficitur propter interfectostuos, *Plal.* 69. 30. *Particip.* In ipso dolore afficitur, *Jobi* 14. v. 22. *Ego autem afflictus sum & dolore affectus*, *Plal.* 69. 30. *Plural.* ית כאיבויא *Infirmas non confirmastis*, *Ezech.* 34. 4. *Futur.* אף בנהכא *Etiam in risu dolet cor*, *Prov.* 14. 13. *ubi ab initio loco formativæ*, quæ forma *Talmudicis familiaris est. Apud Talmudicos proverbialis sententia est, Cui dolet dolor, adit domum Medici. Qui dolore aut morbo aliquo affectus est, debet consulere medicum. Quisque opem quærat, unde opem expectare potest. Qui pressus est, levamen quærit. Pro א etiam Talmudicis sæpe est, in medio, ut & mox in Nomine, Chaldaicè.*

**כאב** ארום רב רב כיבא *Dolor*: כיבא . כיבא . כיבא . כיבא *Quòd multiplicaretur dolor admodum*, *Jobi* 2. v. 13. יהב כאבא *Dat dolorem*, *Proverb.* 10. v. 10. ולא נוסף כיבא עמה *Et non addit molestiam secum*, *Ibid.* v. 22. ובכיבא דלכא רוקא ממכתות *Et in dolore cordis spiritus contritus*, *Proverb.* 15. v. 13. ארום הוא מיתי כיבא *Quia ipse affert, adducit dolorem*, *Jobi* 5. v. 18. מכאב לב *Præ dolore cordis*, *Jesa.* 65. 14. *Cum Affix.* כיבי ממרמט *Dolor meus conturbatus est*, *Plal.* 39. 3. וכיבי לקבלי תרורא *Et dolor meus coram me est jugiter*, *Psalm.* 38. v. 18. *Plurale*, סגעי כאבין לרשעיא *Multi sunt dolores improbi*, *Plalm.* 32. v. 10. כל יומיהו כאבין *Omnes ejus dies sunt dolores, hoc est, dolo-*

*rosi, Eccles.* 2. v. 23. *כיביהון Dolores ipsorum*, *Exod.* 3. 7.

ככב *Vide aliter in ככב.*  
**כאן** *Hic, Huc*: כאן *Hic, In hoc loco*: כאן *Hinc & hinc, id est, hinc & illinc, hincinde.* מכאן *Hinc*: מכאן ומכאן *Hinc & illinc. Ex superiore כא* videtur oriri, addito *Num*: מכאן ומכאן *Hinc & deinceps, sive ulterius, Rab. In continuata sententia repetitum est, Tam, Quàm, Si- ve:* כאן בגופן שלנו כאן בגופן שלהן *Tam in illis quæ nobis sunt, quàm in illis quas ipsi habent, Megilla fol 9. i.* כאן בזמן שאין בית המקדש קיים כאן בזמן שאין המקדש קיים *Tameo tempore, quo domus sanctuarii stabat, quàm eo tempore, quo domus Sanctuarii non amplius stabat, Succa fol. 44. i. ab initio.*

**כאר** *Asinus. Sic Aruch & alii ex eo. Locus in Aruch adductus extat in Gemara cap. ii. Sanhed. fol. 98. i. in materia de Mefsia, aliis verbis quam in Aruch citatur. Verba Aruch sunt: Quid? Est ne tibi asinus mille colorum? quem scil. ad Mefsiam missurus es, ut in eo adveniat. Est locus, inquit Aruch, ubi Asinum vocant כאר, & Mille הור. Sic Aruch. In Gemara hodie legitur, אית לך בר היור, Est ne tibi pullus (equi) centum colorum? Glossa: מאה הור lingua Persicâ significat Centum. Ergo pro כאר habes בר Filius, quod hîc sumitur, ut in illo, Filius centum annorum: & pro היור hîc est הור, quod Persicum Glossator esse vult. Est autem ibi colloquium de adventu Mefsia. Rabbi Alexander dixit, Scriptum esse, Mefsiam venturum in nubibus cœli, Dan. 7. item, Ipsum venturum ut pauperem, insidentem asino, Zach. 9. Id audiens Arabs quidam mercator, illudens ipsi dixit: Quid? An Mefsias vester in asino venturus est? אישדר ליה סוסיא ברקא *Mittam ipsi equum splendidum meum. Respondit R. Alexander, An tibi est equus millecolorius sive centum colorum? Sic proverbialiter vocabatur tunc Equus splendidissimus, qualis regibus conveniebat. Sic ergo כאר significat Asinum.**

**כאור** *Turpe, Fædum: & adverbialiter, Fædè:* *Et tinxerit eam (scil. lanam) turpiter, colore turpi & pessimo, nulliusque momenti, Bava kama fol. 100. 2. in Mischna. Idem est quod בעור, quod usitatus est. Literæ autem gutturales sæpe inter se commutantur.*

**כב** *Geminatum כבכב Vas, vel Operculum, quo tegitur canistrum panarium, Kelim cap. 2. Bar-tenora scribit, quosdam legere כככפ.*

**כככ** Talm. *Affare*: ליתני סוגיני דערבתא ונכבביה *Apportet ligna salicum & affet eam & comedat, Erubh. fol. 29. 2. Glossa, ויצלה. Sic alibi, כככא Sicut carnem affatam, Sanhed. fol. 71. 1. Glossa, כככא Aduftam in prunis.*

*Aduftio. Hinc pro verbum antiquum, כככא Pro pulchritudine aduftio, Schab. fol. 62. 2. Natum ex illo, כי תחת יופי, Aduftio pro pulchritudine, Jefa. 3. v. 24. Qui pulchritudine abutuntur, illis convertetur in deformitatem. In Medrasch Kohel. cap. 1. v. 1. Homo cum est duorum, & trium annorum, similis est לחזיר porco, extendens manus suas ad aduflationes, vel ulcera, Glossa exponit, ומורסא.*

Vide infra in כבין.

**ככר** Hebr. *Grave esse, Aggravari, Ingravescere. Item Honorari. Niph'al ככר Honorari, Glorificari, Gloriosum, Honorabile esse. Pihel ככר Aggravavit, Grave reddidit: Honoravit. Hinc apud Rabbinos, המכביר את אויבו לימים מה על ידו, Honorans inimicum suum, tandem moritur manu ipsius: Sic Achab filius Amri honorem tribuit Benhadado Regi Syriae, à quo postea interfectus fuit: Sic Saul pepercit Amalekitae, à quo postea descendit Hamon, qui Hebraeum nomen delere studuit sub Asuero, &c. Apud Rabb. Synecdochice est, Everrit, Scopis purgavit: ut, ככרה את הבית Everrit domum: Sic, מטאטין, Berach. fol. 55. Baal Aruch citat etiam, ככרה את הבית, Berach. fol. 55. Baal Aruch citat etiam, המכביר כרמו של חבריו, ex Beza fol. 58. 1. Sed ibi legitur in nostris libris המכביר. Vide & apud R. Salom. 2. Reg. 17. 1. Aphel הכביר Aggravavit. Hinc in Targum, ככר אבוי, Filius stultus exasperat patrem suum, Prov. 17. 25. Alii legunt ככר. Hithpabel, המתכביר, Honorare se, Honore se extollere; Apud Rabbinos, המכביר, Qui honorat se ex ignominia focii sui, non habet partem in seculo venturus, Beres. rab. sect. 1. Qui per contemptum aliorum laudem suam quaerit, miserrimus est omnium hominum. Item Verri: שוקי ירושלים Plateae Hierosolymitanæ factæ erant, ut verrentur singulis diebus, Bav. metzia fol. 26. 1. Pyhal ככר Honorari. Particip. ככר Honoratus. Hinc iterum apud Rabbinos, איהו מכובד המכביר את חבריו, Quis est honore dignus? qui honorat alios, Avoth cap. 4.*

*Honoratus, Honorabilis, Honore prestans & excellens.*

אין Hebr. *Gloria, Honor. Apud Rabbinos, ככר Nulla vera est gloria, nisi Lex, sive, que à Lege proficiscitur, Avoth cap. 6. ויהי כבוד חברך Sit tibi honor amici tui aequè charus ac tuismet ipse, Avoth cap. 2. Sic ibidem cap. 4. Pretiosa sit tibi discipuli tui fama aequè ac tua. Cabalistsæ etiam Majestatem sive presentiam divinam hoc nomine intelligunt: ררך ככר Honoris gratiâ: Ex quo mortuus est Rabban Gamaliel senex, cessavit honor Legis: Nam antea inde à Mose discabant eam à stantibus (Doctoribus:) postea à sedentibus, Megilla fol. 21. חוץ כבודו Salvo honore ejus, res non ita habet.*

*Gravis, Grave. Apud Grammaticos, ככר Conjugatio gravis dagessata, id est, Pihel, quæ gravata est puncto Dagesch, & absolute ככר. Aliquando etiam pro Hiphil, ut apud Kimchium Joel. cap. 3. v. 1.*

*Gravitas, Hebr. ככרות. Non stant ad precandum, nisi cum gravitate capitis, Berach. cap. 5. in initio, id est, nisi submisso capite: oppositum ejus est קלות ראש Levitas capitis, id est, Elatio capitis præ levitate, id est, superbia.*

*Deinde ככר apud Talmudicos etiam est Instrumentum textorium, Lignum versatile, circa quod circumvolvunt netum: התחתון ככור העליון ככור החתון Kelim cap. 21. Glossa, ב' עצים עגולים וככרים, Sunt duo ligna rotunda & gravia, circa unum convolutum est filum vel stamen absque textura, circa alterum circumvolvitur id quod textit, & alteri abscedit. Vide & in Negaim c. 11. & Schab. fol. 103.*

*Verritio, Everritio: Item Honoratio, Honor; ער היכן כיבוד אב ואם Honor patris. Quousq; extendit se honor patris & matris? Eousq; ut quis accipiat crumenam, & eam in mare projiciat. Vide Talm. Babyl. Kiddusch. fol. 31. 2. & 32. 1. Talm. Hierosol. Peah cap. 1.*

*Scopæ, Everriculum: המכביר של מכבדות תמרה Scopæ ex dactyli virgis. Plur. מכבדות.*

*Ch. Jecur: הער ככר Reticulum jecoris, Exod. 29. 22. Quod supra jecur, v. 13. Vidit in jecore, Ezech. 21. 21. Cum Aff. ככר Supra jecur tuum, Eccles. 12. 6. Jecur ejus, Prov. 7. 23. Apud Talmudicos, וערך ככר עליו נותן ערך כלו, Qui dicit, æstimatio capitis mei & æstimatio jecoris mei sit super me, (hoc est, qui dicit, se tantum Deo, vel ad usus sacros devovere, quanti æstimet caput suum, vel jecur suum,) is dat æstimationem*



Glossa, כבל, id est, פרק התחתון Articulus inferior prope calcaneum.

**כובלית** *Globus argenteus vel aureus, cui moschus aut balsamum inditur odoris boni causâ, ein Bisemknopf.* Quæritur, an liceat eum gestare in Sabbatho? Schab. fol. 62. 1.

**כבן** *Ligare, Colligare, Circumligare, Verbinden.* Apud Talmudicos, מכבנין אותו למילת, Circumligant eum (agniculum) ad meloten, Schab. fol. 54. 1. Solebant corpus agnorum primo ortus die; posteaquam eos mater bene lambisset, panniculo involvere, & circumligare, ut lana maneret purissima & tenerrima, quæ sic detracta dicitur מילת, id est, מילת Melote sive Melota, hoc est, Pellis agnina pura, & synecdochicè, Vestis ex lana tali facta. Ergo, Ad melotem, id est, ut faciant ex lana ejus כלי מילת Vestem melotinam: Quibus operiunt carbasum, quâ mulier vestitur, R. Salom. Jesa. 3. 23. In Targum Partic. מכבן Obtegens, Operiens, Job. 23. 9.

**כבון** *Circumligatus, Verbinden:* רהלות וצאורין: Oves egrediuntur (die Sabbatho) circumligatæ, scil. cum panniculo circa corpus, ut lanam conservent puram, ut antè dictum, Schab. Ibid. Varro: Oves pellitæ propter lane bonitatem, ut sunt Terentina & Altinates, pellibus integuntur, ne lana inquinetur, quod minus vel infici rectè possit, vel lavari ac parari.

**כבין** *Idem:* ועמר מילת כבין: Et lanâ melatâ (id est, agninâ) tectâ, circumligata, Ezech. 27. 18. Interpres Latinus in Targum, Et lanâ sericeâ subtili: ubi מילת malè vertit Sericeum. Nam propriè de ovibus & agnis dicitur, à *μηλον* Ovis.

**כבינא** *Peplum, Sindon, Theristrum. Plurale, Carbasa, Theristra, Pepla, Jesa. 3. 23.* pro Hebræo *רדידים*. Juxta Chaldaicæ hujus vocis Etymologiam esset, Pallia, aut Vestes exteriores leves, ex tenuissima & purissima lana factæ, quales æstivo tempore gestari solent. Fortè etiam sub eodem nomine Sericea intelliguntur, unde magis tenuia & levia, magisque luxuriosa vestimenta fiunt. Talm. תנתן כבנתי לבתי Detur theristrum meum filiæ meæ, Gittin cap. 1. in fine. R. Salomon Gall. exponit נושקת. Sic in Bava bathra fol. 156. 2. Citatur hoc à Kimchio 2. Sam. 17. 28. & Amos 6. 7.

**כבין** *Sindon, Peplum mulierum tenue, 2. Sam. 17. 28.* Femininum apud Talm. מכבינתא, מכבינתא Idem, Schab. fol. 62. 1.

**כבס** *Hebr. Lavit, Abluit.*

**כבסיה** *Lotio, Ablutio, Rab.*

**כבוס** *Idem:* Lotio vestimento-

rum sive indusiorum: רבר מטונף צריך כיבוס וטהרה: Res sordida opus habet ablutione & emundatione.

**כבסא** *Botrus, Schab. fol. 67. col. 1.* ubi Glossa exponit per אשכול תמרים, id est, Botrus palmarum, hoc est, multi dactyli in cumulum & quasi botrum conjuncti. Sic in Maccoth fol. 8. 1. Chölin cap. 4. in fine. Hoc in Aruch exponitur, Ramus palmarum. Metaphoricè, Testes viriles: ut in illo, נקטיה בכובסיה דנשבקיה לגלמיה, Prehendit eum testibus, donec relinqueret ei pallium suum, Schebhuoth fol. 41. 1. Glossa, בניצוי Testiculis suis: nam דבר התלוי במחובר קרי ליה Quicquid pendet conjunctim, id vocatur כובסא. In Aruch exponitur במלבושוי Vestibus suis, quasi מלבוש המתכבס Vestis lota, candida, & splendida.

**כבוסת** *Lotio:* בין תכבוסת ראשונה ושניה: Inter lotionem primam & secundam, Nidda folio 62. 1. Neq; ולא היו צריכין תכבוסת opus habuerunt lotionem (scil. vestimenta Israëlitarum in deserto,) Medrasch Tehill. fol. 22. 1.

**כבע** *Galea, Galerius, Pileus, Mitra, Cassis. Plural.* ואתקין להון כובעין. Et aptavit ipsis mitras, Levit. 8. 13. Sic Exod. 29. 8. & 28. 37. Respondet Hebræo *מנבעות*. Rabbini etiam formâ femininâ utuntur: ut, המעמר לכובעות Manipulans ad pileos, Peah cap. 5. id est, colligens manipulos, ut ex iis faciat pileos stramineos pro æstate. Hoc Aruch scribit esse Caput spicarum. Est & Particula carnis in collo similis galero, in summitate fistule spiritus, sive asperæ arteriæ, Uva, Uvula, das Zäpflein/ *αεφουλι*, Cholin fol. 19. 1.

**כבר** *Cibrare, Talm.* כובר חטין בכבר. Cibrat triticum in cribro, Beres. rab. sect. 4. אין כוברין את התבן Non cribant fœnum per cribrum, ut scil. palea inde purgetur, sed simpliciter præsepi injiciunt, Schab. fol. 140. col. 1. Per Fœnum non intelligunt gramen, sed quod ex spicis à gramine abscissis remanet: Ad לכבור בכברה: Pater ejus excutiebat ea, (scil. חטין tritica) & ipse cribrabat ea, Judic. 6. 11. in R. Salomone.

**כברה** *Cribrum, Hebr. Plur.* כוברין אותה בכברות. Cribrant illud cribris.

**כבר** *Talm. Fumare, Perfumare sulphure:* Infinitiv. סלי לכברוי Ad sulphurandum canistra, ut scil. magis albescant, Berach. fol. 27. 2. Glossa, לעשן כנפרית Perfumado sulphure. Hinc Guido interpretatus est Canistrum, quasi סלי esset interpretamentum vocis כברוי, que est Infinitivus Talmudicus. Sic, הא דכבריה כברוי Sive sulphuret sulphurando, Bava kama fol. 93. 2.

**כבריתא** *Sulphur:* גינברא וכבריתא: *Gingiber*



giber & sulphur, Gittin fol. 86.1. Nidda fol. 62.1. Glossa utrobique per גפרית explicat. In Targum, מפהין דאשתא וכבריתא Laqueos ignis & sulphuris, Psal. 11. 6. מלחא וכבריתא Sulphur & sal, Deut. 29. 22. in Jonath. נחתו עליהון כבריתא ואש Descenderunt super eos sulphur & ignis, Genes. 19. 24. in Jon. Talmudicis scribitur per duplex in medio, unde legunt כבריתא.

Favus: כבריתא חליאתא Favus dulcis, Psal. 19. 11. מטול דכבריתא מנטפן Quia favum stillant labia aliena, Prov. 5. 3. כבריתא דדובשא Favus mellis, Prov. 16. 24. Vide & Prov. 24. 13. & Prov. 27. 7. Nicolaus Fullerus existimat legendum esse per כ in medio, כבריתא.

יעור Machbar, ponitur pro nomine urbis מכבר, Numer. 21. 33. in Jon. Targ. Hieros. מכבור.

Vide in litera ת תכברא.

Subegit, Subjecit, Subjugavit, Domuit.

Sic Ch. De omnibus gentibus quas subegerat, 2. Sam. 8. 11. ית כבש כמנא ית Quod subjugassent insidiae civitatem, Jos. 8. 21. Et subegimus omnes civitates ejus, Hebr. ונלכר Et cepimus, Deuter. 3. 4. Infinitiv. cum Aff. למכבשא Ad subigendum eam, Hebr. ללכרה, Jerem. 32. v. 24. Particip. cum Aff. עד כען את כבישת ליה לעמי Adhuc tu subigis populum meum, Exo. 9. 17. Pabel, ואול וכבשנון Et posteaquam subjecisset eos, Esth. 1. 3. Particip. בשבילן In semitis quae non subactae, tritae sunt, Jerem. 18. 15. Infinitiv. לכבשא תחות רגליו Ad subjiciendum sub pedes ejus, Thr. 3. 34. Ithpehal, ואתכבשו אפוחי Et subjecta fuit facies ejus, Hebr. ופלו Et cecidit, Genes. 4. 5. איכרו אתכבישת בבל Quomodo subjugata est Babel, Jerem. 51. v. 41. Futurum, ותתכבש ארעא Et subjiciatur terra, Numer. 32. 22.

Et propter quam subegi, pressi totam regionem meam, Sanhed. 95. 1. Gerson vertit Deferui. Sumitur etiam pro Comprimere, ut apud Latinos Comprimere virginem. Hinc in Jevammoth cap. 7. in Mischna: Si filia sacerdotis nupserit Israëlitae, pepereritq; ex eo filium, & filius & והלך הבן ונכבש על השפחה, iverit, ac compresserit ancillam, & pariat ex eo filium, tum is servus est. Glossa R. Salom. נכבש ולשון גנאי ex significatione Praeli, לשון מכבש est & est vocabulum obscænum.

Secundò Condere, Abscondere, Occultare, Tegere, Obducere; וכבשנון משה לאפוחי Et abscondit Moses vultum suum, hoc est, Demisit, Hebr. ואם מכבש, Exod. 3. 6. Infinitiv. cum Futur. וכבשו Et si abscondendo absconderint populus Israel oculos suos à viro illo, Hebr. ועלמו

Levit. 20. 4. q. d. si demittendo demiserint oculos suos, non aspiciendo, &c. Sic oritur vis significati ex priore. Participium Pehil, כבישן עד Obductis usq; ad medium ipsarum auro bono, Esth. 1. 5. Ex Pabel Participium, Quae obductae sunt ebore, Amos 6. 4. Ithpehal Futur. ותתכבש מנהון Et abscondes te ab illis, Deut. 22. 1. Apud Talmu. על כבש את האבן על Texit lapidem super Falles, Oholoth cap. 8. Glossa, שם Posuit, מכבשן התנור Obducunt fornacem.

Tertiò, Sternere. Sed hoc ex primo significato est. Præterit. וענן אמתתא כבש קרמוהי Et nubes caliginis strata erat ante eum, 2. Sam. 22. v. 10. Et straverunt super me viam suam, Hebr. ויסלו, Jobi 19. 12. Particip. אנה כבש Ego sterno, Jefa. 5. 4. 11. Pehil, סטיו כביש Pavimentum stratum, Esth. 1. v. 6. באורה כבישא Per viam stratam, Num. 20. 19. Hebr. במסלה. Imperativ. כבישו קרמוהי כבשן Sternite coram eo semitas, Jefa. 4. 0. 3.

Quartò, Condire, in vino, aceto, sale, vel simil. quod & ipsum fit subactione, Macerare, Beisen/ Eymachen. האשה שהיתה כובשת ירק בקררה Mulier quae condierit olera in olla, Taharoth cap. 2. Olive זתים שכבשן בטרפיהו טהורין Taanith f. 24. 2. Olive quae maceravit quis cum foliis ipsarum, munde sunt, Oketzim cap. 2. Glos. addit, או בשאר בחומץ In aceto videlicet, vel aliis liquidis: וכל כבשן שהוא יכול לאכול במועד כובשן Et omnia condimenta quae potest comedere in die profesto, licitum est ipsi condire, Moed katon fol. 11. 1. Glossa, ut pisces, olera, & alia quae sale condiuntur. Ibidem inferius in glossa ad Gemaram, Condita, in aceto scil. & in sale, quae vocant Composita, Germ. Gumpfest: מותר לכבשם Licitum est condire eos, ne putrescant, aut vermiculosi fiant: משחא כבישא Oleum conditum, Berach. 4. 1. 1.

Quintò, Cadere, Expolire, Exacuere: מכבשן את Cædunt lapides molares, Moed katon fol. 10. 1. Glossa, מנקרין.

Sextò, Subsistere: תרנגולתא דרמיא יומא וכבשרא Gallina quae ponit uno die, & subsistit altero die, hoc est, quae alternis diebus ponit ova, Nidda fol. 39. 2.

Callis, Semita, Via strata: כבש בנן כבשא In media via, 2. Sam. 20. 12. כבש יטיל Via sanctuarii, Ezech. 48. 8. 10. 21. מקרשא Ambulare faciet (quasi) in via stratam suam, Psal. 78. 50. כבשא חרא In via stratana, 1. Sam. 6. 12. אריא דמטמר בכבישא Leo qui abscondit se in semita, Thren. 3. 10. Cum Aff. גבר בכבישה אולין Quisque per callem suam incedunt

dunt, Joël.2.8. *Plural.* כבשן, Jesa.40.3. *Emphat.* Et trahamus illos ex urbe ad semitas, Judic.20.32. *Constr.* מכבשי רבניהון De semitis ductuum earum, Jud.5.20.

Deinde כביש Scabellum pedum tuorum, Psal.110.1. *Et aliâ formâ,* יארעא Et terra scabellum coram me, Jesa.66.1. *Huc forte pertinet, quod supra fig. 3. in verbo positum,* וענן אמתתא כבש קרמוהי Et nubes caliginis scabellum, suppedaneum ejus est, Hebr. תחרת Sub pedibus ejus, 2.Sam.22.10.

Apud Talmudicos, כבושו כבשי באגמא ולמהוד נזויל, Itē & sternite sedilia in juncis, ut craftino die veniamus & sedeamus in iis, Erubin fol.34.2. Vide glossam.

כבש Gradus, Clivulus, 1.Reg.7.36. *Apud Talm.* Currunt & ascendunt per gradus, Joma fol.22.1. in Mischna: עשה כבש לירד Fecit gradus, ut descenderet per eos, Schab. fol.122. in Mischna. Item *Affer, Tabula, Lignum magnum, quali utuntur nauta, cum ex navi in terram volunt descendere, ne pedes madefaciant, quod sit instar scale vel graduum,* Saviri cap.3.

כובשין Machina bellica, ad subigendas urbes vel oppida preparata: vel Munitiones, Propugnacula, Hebr. דייק.

כבוש Occultum, Absconditum. *Plurale,* כבושי Occulta, Abscondita: Unde, בהרי Cum occultis Dei quid tibi negotii? Berach. fol.10.1. Ex me prodierunt occulta, secreta, Maccoth fol.23.2. *Deinde* כבוש Conditum, Condimentum, Cholin folio III.

כבושין Turtures. Vide in כפש.

כבוש Idem: Unde דברים שהם כבושנו של עולם Res quæ sunt Absconsisio mundi, hoc est, quæ in mundo obscuræ & abstrusæ continentur, Chagiga fol.13.1. *Glossa* סתרו.

כבושא כבשיה Condimentum, Suls / Gumpest: *Qui condit tria genera condimentorum in dolio uno,* Scheviith cap.9. in Mischna. מי כבושים Aquæ condimentorum, Mikvaoth cap.7.

כבוש Subactio, Obductio: עובר כבוש Opere subactionis, subacto, ducto, 1.Reg.7.29. *Apud Talmudicos,* Subjectio, Subjugatio, Gittin fol.47. col.1.2.

כבושין Canthi, exterior rota circumferentia, 1.Regum 7.33. *Respondet Hebræo* חשוקים, quod sic ibi explicant. Item Fasciæ, Cincturæ, Exod.27.v.10. *חשוקים.*

כבוש Fornax. כבושני Fornax cæmentariorum & vitriariorum, Kelim cap.8. *Plur.* כבושנות apud Rab. sicut אדרבון, plur. דרבנות.

כבשי Tabula, Asseres præli vel torcularis, qui, rebus iis quæ exprimuntur, superimponuntur; Bava bafra fol.67.2. In Mischna vocantur עבירים.

כבש Subactorium, Prælum, instrumentum quo aliquid subigitur & dirigitur in rectum: מכוש של חרש Prælum fabri lignarii, Kelim cap.26. מכוש של Prælum patrisfamiliæ, ein Presse/ ein Zwingen: מכוש מתירין אותו לטול ממנו בגדים לצורך Prælum solvunt ad fumendum ex eo lintea ad usum Sabbathi, Schulchan Aruch, in Orach Chajim Num.30.2.

כבש Vide in כגון.

כבשי Vasa rupta, Hydriæ fractæ. In Gemara, Hydriæ (perfectæ) ad fontem emitt, vasa fracta quod? Berach. fol.58.1. *Glossa,* כבשי, id est, השבורים. *Proverbialis locutio,* in Sadducæum quendam, qui comitabatur alios Israëlitæ ad videndum Messiam: respondebat ipsi Raf Scheschal, Hydriæ, &c. q.d. Tu qui cæcus es, quorsum ibis ad videndum Messiam?

כד Cum, Quum, Quando: Ac si, Quasi. In Targum & apud Syros ubiq. obvium. Idem est quod Hebr. באשר. In Regiis sæpè legitur כד, ut Num.7.3. & alibi. כד על גב ידי תריא Ac si esset in manu mea semper, Psal.119.109. in Reg. כד שיצוי אחריו כד חי Cum absolvisset Israël, Jos.8.23. כד חמים Quasi calidum, כד חרתין Quasi novos, Jos.9.12.13. כד ארבע יתון Quasi in occulto, Jere.23.24. כד ארבע עלך Quando quatuor venient contra te, Jesa.51.19. Vide etiam paulò post in כדר.

Hierosolymitanè dicitur frequenter כדו eodem sensu, quod compositum est ex כדו & הוא ut: כדו נפק, Quando exit e Schola, Talm. Hieros. Peah cap.1. כדו אתי מיסב לידוי Cum venit ad accipiendum in manus suas, Talm. Hieros. Challa cap.1. in fine. *Glossa,* כשהוא.

כדו Sufficit, Satis, Sufficiens est. *Composita vox ex servili כדו & Hebræo די, cui, notandæ pronunciationis causâ, inserunt א.* Vide in כדא.

כרב Pabel Mentiri, Negare. Ab Hebr. כרב, mutato ו in ר. *Præterit.* כרבי ליה Mentitus est ei, 1.Reg.13.18. *Et negavit Sara,* Genes.18.25. *Quia abnegassem Deum,* Job.31.28. *Etiamque mentiuntur,* Jos.7.11. *Mentiti sumus,* Jesa.59.13. *Particip.* כרבי ביה Et abneget eum, Jobi 8.18. *Plural.* כרבי מרבין Omnes filii hominum mentiuntur, Psal.116.11. *Infinitiv.* לעמי Dum mentimini populo meo, Ezec.13.19. *Futur.* על דיני אכרב In causam meam mentiar, Job.34.6. *Si Davidi mentiar,* Psalm.89.v.36. *Et negaverit proximo suo depositum,* Levit.5.21. *Et ne mentiamini,*

mini, Levit. 19. 11. *Mentiuntur mihi*, Pfsal. 18. 45. *Item Mendacem facere, Mendacii arguere: Quis mendacem faciet me?* Jobi 24. 25. *Ex Pebal Partic. וכרכב Et mentiuntur, Hoseæ 4. 2. Ithpabel Futurum, ותתכרב Et mendax inveniatis, Proverb. 30. 6. לא יתכרב פתגמך באמתך Ne mendax fiat verbum tuum in ancilla tua, 2. Reg. 4. 16. ויתכרבו סנאך לך Et mendaces inveniuntur osores tui tibi, Deut. 32. 29.*

ומלה *Mendacium: Cum He, כרכבא . כרב* Et verbum mendacii, Dan. 2. 9. *Plurale, Loquuntur mendacia, Hoseæ 7. 13. שמעו כרכבון Qui audiunt mendacia, Ezech. 13. 19. למללא כרכבון Multiplicasti loqui mendacia, Jesa. 57. 11.*

*Idem: כרכבותא* Verbum mendax procul remove à me, Prov. 30. 8. *תבעון כרכבותא* Quæritis mendacium, Psalm. 4. 3. *תאבר ממללי כרכבותא* Perdes loquentes mendacium, Psalm. 5. 7. *תמלל כרכבותא* Loqueris mendacium, Pfsal. 50. 20.

*Idem, per geminationem tertia radicalis, quod in Jobo, Proverbis & Psalmis tantum factum esse, Elias observavit: יחוו כרכובא* Indicant mendacium, Psalm. 62. 5. *Cum Aff. כרכובי Mendacium meum, Job. 16. 8. לא אשתוק כרכוביה Non reticebo mendacia ejus, Jobi 41. 3. כרכוביך Mendacia tua, Job. 11. 3.*

*כרכבא . כרכבא . כרכבא* *Mendax: כרכבא* Melior est pauper viro mendace, Prov. 19. 22. *Plural. emph. כרכביא Filii mendaces, Jesa. 30. 9. Item substantive, כרכבון Ut doceant mendacia, Zach. 13. 4.*

*כרכבא* *Cadus, Hydria, Plural. וכרין ריקנין וכעוריא* Et cados vacuos, & lampades in medio cadorum, Judic. 7. 16. *מלו ארבע כרין מייא* Implete quatuor hydrias aqua, 1. Regum 18. 34. *Apud Talmudicos in proverbiali quadam sententia vide in נקט infra: ראשר אחד כר וראשר אחר חר* Si caput ejus (scil. ovi) sit cadus (hoc est, latum instar cadi) & alterum acutum, mundum habetur, quod si verò ambo ejus capita sint כרין lata, או חרין aut acuta, tum est immundum, Avoda fara fol. 40. col. 1. Cholin fol. 64. f. *Dactyli cadi, hoc est, qui asservantur: in cadis enim solebant eos asservare, Cholin fol. 58. 2. Plural. כריות לודיות בינויות Dolia, cadi mediocres Lyddæ, Menach. fol. 87. 1.*

*כרכבא* *Qui cados conficit, vel hydrias, Moed katon fol. 13. 2.*

*כרכבא* *Nunc. Vide infra in כרכבא . כרכבא* *Composita vox ex servili כרכבא, ubi vide.* *כרכבא* *Composita vox ex servili כרכבא, quod in forma constructa habet כרכבא. Vide Lexica Hebraica.*

*Apud Rabbinos est, Propter, Ut, Eo ut: כרכבא* *Ut det: כרכבא* Propterea ut non dicant, ne dicant: *כרכבא* Propter vitam suam, Gittin 59. 1. *כרכבא* Propemodum: *כרכבא* Propemodum à 400. annis: *כרכבא* Postquam, Postquam hoc ita est, Sintemal dem also ist/ apud Talmudicos: *כרכבא* *Quadantenus, ad quandam partem, Aliqua-tenus:* והני קרא בכרכבא נקט להו Et hunc versiculum quadantenus accipit, ex parte tantum, non totum. In Halichot olam fol. 7. 1. scribitur; *כרכבא* *Et כרכבא significat לשון חנם כמו לא שרי איניש זוי בכרכבא id est, Frustra, sine causa, ut; Non projicit homo denarios בכרכבא frustra, sine causa: Hinc sunt illa, כל מילי דכרכבא ליה דכרכבא אנשי Omnium verborum frustraneorum non recordantur homines, Sanhed. fol. 29. col. 2. Sic, לן מילי, אכרכבא* Dixit nobis verba frustranea, vana, Bechoroth fol. 3. col. 2. *כרכבא* דכרכבא רוח. *כרכבא* Juxta alios Verba mendacia. In Aruch parvo, דכרכבא שאינם עיקר.

*כרכבא* *Sufficiens. Compositum ex כרכבא* *Satis: כרכבא* Non sum sufficiens, idoneus, dignus, Jevam. fol. 47. 1. *כרכבא* הוא ר' אליעזר לסמוד עליו Sufficiens vel idoneus est R. Eliezer cui innitatur; Nidda fol. 92.

*כרכבא* *Lapidis pretiosi nomen, respondens Hebræo כרכבא* *Exod. 28. 18. in Targ. Hieros. In Jonathane est כרכבא* *respondet Hebræo כרכבא, ut Exod. 39. 11. Extat כרכבא* *in Targ. sectundo, ubi scribitur כרכבא. Vicinum est ipsi Nomen Chalcedonius, L in D mutato, ut observavit Guido Fabricius in opere Hispanico. Porro כרכבא videtur poni pro urbe aliqua, Numer. 34. v. 8. in Jonath.*

*כרכבא* *Infectum, Vermiculofum: כרכבא* *Bava metzia fol. 106. 2. Glossa explicat; Uve que vermes produciunt, dum adhuc sunt expansæ ad exsiccandum in diebus æstatis. In Cholin fol. 58. 2. in glossa citatur hinc & ex Nasir fol. 34. דכרכבא. Sed ibi hodiè legitur כרכבא.*

*כרכבא* *vel כרכבא. Sic scribitur in Aruch. In Talmud scribitur כרכבא. Vide כרכבא.*

*כרכבא* *Unci, Harpazones, veluti quibus aliquid educitur ex puteo, trium aut plurium digitorum: aut, Lignum oblongum, cui insunt plures unci aut clavi lignei, ut aliquid ab illis suspendatur, Kelim cap. 13.*

*כרכבא* *In servitutum redigere: כרכבא* *ארת אביו פמומות ויורש נהנם ויש שהוא כרכבא* *Est qui altibus cibatur patrem suum, & hæreditat gehennam: & est alius, qui eum in servitutum redigit in mola, & hæreditat hortum Edenis, Taim. Hierosol. Peah cap. 1.* *כרכבא* *In servitutum redactus, Mancipatus. Rabbin*

in Echarabb. Thren. 4. 15. explicant illud Jefa. 3. 17. **ושפה** Et scabie afficiet Dominus verticem filiarum Tzjon: R. Chija dixit, עשאו שפחות מכורנות fecit eas ancillas servas. Quid est מכורנות? idem quod משעבדון Famulæ serviles, in servitute redactæ. Meminit R. Sal. Jefa. 3. *Alludunt in שפה, quod sit quasi שפה In servitute rededit: unde שפחה Serva, Famula serviens. Inde & paraphrastes Chaldeus illud transtulit ושעבד In servitute adducet Dominus gloriam filiarum Zijon. Vide Jalkut Jefa. 3. ad hunc locum ex Pesikta: Fecit eum servum mancipatum sibi ipsi, ut, si non operetur, non comedat, Beresch. rabba sect. 14. Echarab. cap. 1. vers. 15.*

**כורנא** Mulus. *Usurpatur pro Hebreo פורד ut: Sicut mulus aut jumentum, Psal. 32. 9. Plural. emph. מחת כורנא Percussio mulorum, Zach. 14. 15. Faemin. כורנא Mula: Equitans super mulam, 2. Sam. 18. v. 9. Et vehetis Salomonem filium meum super mula mea, 1. Reg. 1. 33. Cum Aff. כורנא Equitarunt quisque super mula sua, 2. Sam. 13. 29. Plur. ורזמן אשכח ית כורנא די נפקו מנרון. כורנא Et post tempus aliquod invenit mulos, qui egressi fuerant ex illis, Genes. 36. 24. in Jonath. Legitur ibi pravissonè כורנא. Sed sic legendum esse evidenter docet sensus. Hebr. הימים. Talmudici, מול מולא Mulus sterilis, Bava bal. 91. u. תלת מאה 300. muli, Sanh. fol. 96. 2.*

**כרו** Nunc. *Usurpatur pro נא & עתה in Targum Hierosolymitano, rarius in Onkelo & Jonathane: Dicunt nunc, Hebr. נא, Psal. 118. 2. נא ועד כרו Nam usq. nunc, Hucusq. Genes. 13. 7. in Jonath. מן כרו A nunc, Ab hoc tempore, Gen. 8. 22. in Targ. Hieros. Et nunc, Job. 30. 9. נרו הוה מבו Nunc facta est in prædam, Jefa. 32. 14. וכרו Et nunc, Judic. 5. 9. Jerem. 31. 19. Donec, Thren. 3. 50. לחוד כרו Quando, Vide supra in כר.*

**כרנ** Ibidem. *Vide in כרנ. כרנ כרו Vide in כרו. כרנ כרו Pila lusoria, Globus, Sphæra, orbis, Hebr. Rab. כרו האש Sphæra ignis, כרו הכוכבים Sphæra stellarum: כרו הכוכבים הנכוכים Sphæra stellarum fixarum, העומדים perplexarum, erratarum, De his in More lib. 2. cap. 9. צחוק בכרו Lusus pilæ, More par. 3. c. 25. היו משחקין בכרו Ludebant pilâ.*

**כרו** *Globosus, Sphericus. Plural. שמים כרויים כרוי Cælum orbiculare. Faemin. צורה כרוית Figura globosa, spherica, More lib. 1. c. 60.*

**כרויות** *Rotunditas: כרויות השמים Rotunditas cælorum.*

**כה** Ch. Huc: *עד פה Hucusque, Dan. 7. 28. Hebr. כה.*

**כהה** *Contrahi in rugas, Corrugari: Caligare. Præterit. לא כהה עיניה Non caligavit oculus ejus, Deut. 34. 7. וכהית מן רגיו עיני Et caligavit præ ira oculus meus, Jobi 17. 7. Et aliter, ולא כהה כהון Et non repressit, coercuit eos, Hebr. כהה, 1. Sam. 3. 13. q. d. Et non corrugavit frontem in eos, irascendo ipsis, & eos coercendo. Plural. וכהו Et caligarunt, Genes. 27. 1. Infinitiv. cum Futuro, ועיניה רימינא מכהה תכהו Et oculus ejus dexter caligabit, Zachar. 11. 17. ועיניהו שריאו למכהו Et oculi ejus ceperunt caligare, 1. Sam. 3. v. 2. אפל in alia significatione, חלף Propterea quod dolore affectistis cor justi, ומן קרם מימרי לא אתכהו Et à me non fuit dolore affectum, Ezech. 13. 22. Et aliter, באכהויתי In exstinguendo me, Ezech. 32. 7.*

**כהותנא** *Rixa, Contentio, in quibus frons corrugari solet: ונברא תנרנא מחרה כהותנא Et vir contentiosus incendit litem, Prov. 26. 21. Præstabit legi חרותא, à חרה.*

**כהל** *Posse. Particip. האיתך כהל Nunquid es tu potens, An potest tu? Dan. 2. 26. Plurale, ולא כהלון Et non poterant, Dan. 5. 8.*

**כהן** *Hebr. Sacerdotem egit, Sacerdotio functus est, Sacerdotio præfuit. In Targum per שמש Ministrare, redditur. Apud Rabbinos, נכהון In Sacerdotem electus, Sacerdos constitutus vel creatus fuit.*

**כהן** *Sacerdos, ut Hebraice כהן. Hebraum autem vocabulum aliquando latè accipitur pro Præfectis, Toparchis, Gubernatoribus politicis, & tunc in Targum redditur רבא Princeps: ut, כהן און Sacerdos Oniorum; Targum רבא ראון Princeps, Præfectus in On, Genes. 41. 45. Tu es Sacerdos in perpetuû; Targum, לרבא לעלמא In principem in æternum, Psalm. 110. 4. Quando de Sacerdotibus Idololatricis dicitur, tunc Paraphrastes reddit, כהן ארעא רבמריא Gen. 47. 22. Et filia sacerdotis, scil. veri, Israëlitici; Targum, וכת כהנא, Lev. 22. 12. שפתי כהן Labia Sacerdotis; Targ. שפתי כהן Profanus sicut sacerdos, Mal. 2. 7. חילונא ככהנא Et tanquam sacerdos maximus, Jefa. 61. 10. והוה ליה עולמא לכהן Et fuit ipsi puer ille in sacerdotem, Jud. 17. 12. ותן לכהנא Et dabit Sacerdoti, Deut. 18. 3. לא תפסוק אוריתא מכהן Non cessabit Lex à Sacerdote, Jere. 18. 18. Plural. Et vos eritis coram me reges Sacerdotes, Exod. 19. 6. Emph. ככהנא Septe Sacerdotes, Jos. 6. 8. כל רכורא בככהנא Omnis masculus in Sacerdotib. Lev. 6. 22. לא יהי לכהנא Non*

Non erit sacerdotibus, Deut. 18. 1. **ואתא חד מכהניא**  
 Et venit unus e sacerdotibus, 2. Reg. 17. 28. **Cum**  
**Aff.** Sacerdotes mei & seniores mei,  
 Thren. 1. 19. **כהניא ילבשו לבושין דזכו**  
 Sacerdotes tui induent vestimenta justitiæ, Psalm. 132. v. 9.  
**כהניא בקטלא דחרבא יפלו**  
 Sacerdotes ejus occisione gladii cadent, Psalm. 78. 64.  
**משה ואהרן בכהניו**  
 Moses & Aharon in sacerdotibus ejus, Psal. 99. 6.  
**וכהנהא אנהין**  
 Et sacerdotibus ejus gemunt, Thr. 1. 4.  
**לכהנהא ולעמא דארעא**  
 Sacerdotibus ejus & populo terræ, Jer. 1. 19.  
**וכהניהון**  
 Principes eorum & sacerdotibus ipforum, Jer. 2. 26.

*Apud Rabbinos Cohen Sacerdos duplex est, כהן גדול Sacerdos maximus vel summus, & כהן קטן Sacerdos vulgaris sive communis. Sacerdos maximus octo induebatur vestibus sacris: Sacerdos vulgaris tantum quatuor, nempe כהונה Tunicâ, & ואכנט cidari, מצנפת femoralibus, & Cingulo. His addebat Cohen gadol, חשן Pectorale, אמור Amiculum, מעיל Pallium, וציץ Et laminam, & in his consulebat Urim & Tummim, Vajikra rabba sect. 10. De dignitatibus quibusdam summi Sacerdotis vide Sanhedrin cap. 2. initio. In Vajikra rabba sect. 26. circa finem legitur, ולמא נקרא שמו כהן גדול, Et quare vocatur Sacerdos magnus? Quia magnus fuit in quinque rebus, בחכמה בכח בנוי בעושר ובשנים, Sapientiâ, Viribus, Pulchritudine, Divitiis & Annis, &c. כהונה כהונה Sacerdos femina, Sacerdotissa, id est, Filia sacerdotis. Plural. כהונה Sacerdotes feminae, filiae sacerdotales: כהונה Filiae sacerdotales ductae Israeli, alicui ex plebe Israel, non filio sacerdotis: Urbs quaedam fuit in terra Israelis ונות שמונים ונות אחיות כהנות in qua fuerunt octoginta paria sacerdotum fratrum, qui ducti fuerunt, id est, nupserunt octoginta sororibus sacerdotibus, Berach. fol. 44. 1. Chaldaicâ formâ dicitur כהנתא, ut ibidem mox sequitur.*

*Sacerdotium כהנתא רבתא Sacerdotium magnum, Num. 16. 10. ותהי להון כהנתא Et erit ipsis sacerdotium in statutum sempiternum, Exod. 29. 9. כהנתא חובי כהנתא Delicta sacerdotii vestri, Numeror. 18. vers. 1. Et observabunt sacerdotium suum, Num. 3. 10.*

*Idem. לכהנות עלם In sacerdotium sempiternum, Exod. 40. 15.*

*Functio sacerdotalis, Habitus sacerdotalis: In habitu sacerdotali suo, Joma folio 43. 1. quod Aruch explicat כהונה, quod idem.*

\* *Quæ hinc sunt, vide mox in כה*

**כוב** Talm. *Cantharus*: פרוס דסתודר אפומי  
 Expandit linteum super os canthari, Glossa, קנקן, Schabbas fol. 48. 1. **כוב**  
 Si Israëlita stet apud dolium, & gentilis apud cantharum, tum vinum est prohibitum, y folio 60. 1. **כוב**  
 Hoc de cantharis & poculis, illud de cultris & furculis valet, ב"מ fol. 25. 2.

*Tela aranea: est forma à סוס, סוס à יצר הרע בתהלה רומה לכוביא ולכסוף רומה, apud Talm. כוביא יכוביא*  
 Figmentum malum ab initio simile est telæ aranearum, sed in fine, denso funi.

*Spina: וכוכין ואתרין כוביא יכוכין*  
 Sicut obsepunt spinis, Hof. 2. 6. *כוביא*  
 Spi nis deserti, Jud. 8. 7. *כוביא*  
 Respondet Hebræo קוץ.

\* *Vide infra in כוד*

*Dolor aut flatuositas ventris post partum. כודא*  
 Legitur in Avoda fara fol. 29. 1. *כודא*  
 Contra tormina mulierum parturientium in sicera (sc. profunt herbæ paulò antè nominatæ). Glossa, *כודא* est Morbus mulieris parturientis & refrigeratæ in sella.

**כורא** *Uri, Aduri, quomodo Hebraicè in Niphal usurpatur. Sic in Targum ex Hithpabel, Participium, ורגלוי לא מתפון*  
 Et pedes ejus non comburantur, Prov. 6. 28. *כורא*  
 Pro pulchritudine adustio, juxta illud, Jesa. 3. 24. Talm. *כורא*  
 Si usserit eum, Bava kama cap. 8. in Misch.

*כורא חלה כורא*  
 Adustio pro adustione, Heb. כורא, Exod. 21. 25. *כורא*  
 Adustio ignis, Lev. 13. 24.

*כורא דמנצף כורא*  
 Quæ garrit in fenestra, Soph. 2. 14. *כורא*  
 Fenestram arcæ, Gen. 8. 6. *כורא*  
 Sicut fumus ex fenestra ignis exiens, id est, fumariorum, Hof. 13. 3. *כורא*  
 Fenestræ apertæ, 1. Reg. 6. 4. *כורא*  
 Fenestræ clausæ, Ezech. 40. v. 16. *כורא*  
 Ex fenestris parvis domus meæ, Proverb. 7. v. 6. *כורא*  
 Et fenestræ cæli, Gen. 8. 2. *כורא*  
 Et fenestras ejus, Ezech. 40. 22. *כורא*  
 Et prospexit per fenestras, Cant. 2. 9. *כורא*  
 Si cadat domus, væ fenestris, Schemoth rabba sect. 26. ubi in glossa explicatur per לחלונותיו. Legitur & in Jalkut in Exod. fol. 75. col. 3. *כורא*  
 נפל ביתא ווי לדי. ubi in glossa marginali explicatur ex sequenti significato לקורותיו Væ trabibus ejus.

*כורא*  
 Tignum, Trabs, Postis. Sic in Aruch. In Talmud legitur pro eo קביותא דרשא Postes januæ, Moed katon fol. 11. 1.

*כורא Animalis cujusdam singularis nomen, de quo*

dubium est an sit בהמה vel חיה, Talm. Bab. Cholin cap.6. in Mischna. Legitur & in Talm. Hier. cap.8. in Gemara. Aruch scribit esse *Hircum natum ex Hirco & Caprea*. Vide & in Joma folio 74.1.

תלא נפשיה באיסקריא : *Velum navis* מכותא . מכוא Sustulit se in malum veli, Kethubh. fol. 69. 2.

כזא דרהבא : *Poculum, Urceus, Urceolus* כזא Et poculum aureum erat in sinistra manu ipsorum, Esth. 6.11. in Targ. secund. Sic Talm. Attulerunt ipsis poculum aquæ, Schabbas fol. 33. 2. כזא חרתא : *Urceus novus* : אופן כזא רמא לאורחא : *Mutua mihi urceolum aquæ ad iter*, Schabbas fol. 66. 2. In Aruch scribitur, vulgatâ linguâ (Italica scil.) dici אנפולא, id est, Ampulla, Einfrügle: הכו רומה לקיזון גדול של זהב *Cos*, Poculum simile poculo magno aureo, Tamid cap. 3. Aliâs *Lagenam* interpretantur. Deinde כזא est *vas ministerii sacerdotalis, decimationi candelabri inserviens*, Tamid cap. 6. & 7. זופתין כזא ולא זופתין הכינתא : *Pice obducunt urceum, sed non obducunt pice dolum*, Moed katon fol. 12. 1. כזא בת רביעתא : *Urceolus qui quartam partem mensuræ continet*, Cholin fol. 107. Ein Schoppenfrügle.

כזא Sic citat Baal Aruch ex Bereschit rabba sect. 23. & 51. sed ibi in nostris exemplaribus aliter legitur.

כזא *Vis, Vires, Virtus, Robur, Facultas* : כזא מוסיה : *Affectio corpori insita* כזא בגושם *Facultas augescendi* : כזא צמחה : *Facultas germinandi, vegetativa* : כזא התנועה : *Facultas movendi* : כזא הון : *Facultas alendi* : כזא המוליד : *Facultas generandi sibi simile* : כזא הפושד : *Facultas generandi sibi simile* : כזא המושק : *Vis attractrix* : כזא המחויק : *Vis retentrix* : כזא המעכל : *Vis concoctrix* : כזא רוחה : *Vis expultrix* : כזא המשער : *Facultas imaginatrix* : כזא המרפה : *Facultas divinandi & conjectandi* : כזא המנהיג : *Facultas impotentia* : לא כזא : *Impotentia* חזקמנועה.

כזא *Lacerta*, Lev. 11. 30.

כזא *Fovea, Fossa, Spelunca, Caverna, Sepulchrum* : כזא קבורתא : *In fovea sepulchri*, Jobi 30. 3. & 5. 26. *Respondet Hebræo כלח, de quo vide Lexicon nostrum Hebraicum. Plurale, אורח, Viâ fovearum aut cavernarum infra terram, id est, per cavernas subterraneas*, Cantic. 8. 5. De his cavernis vide in גלל. *Apud Talmudicos, כזא הצירין, Fovea venatorum vel aucupum in qua insidiantur*, Taanis folio 22. 1. אין חופרין *Fossula terræ*, Berach. 37. 2. כזא דארעא *Non fodiant fossas aut sepulchra in die festo*, Moed katon fol. 8. 2. והיו הכלבים *Et ingressi sunt canes per caver-*

nas (Glossa marginalis, המערות, & sic explicatur quoque in Bav. bas. fol. 100. 2.) & fodiebant & educebant primogenita מתוך כוכיהן ex foveis seu sepulchris suis, Jalkut fol. 62. col. 4.

כזא *Metiri, Mensurare, liquidâ proprie vel arida, non in longum. Præterit.* וכל Et metiebatur sex mensuras hordei, Heb. וימר, Ruth. 3. 16. Et metiebantur Homere, Exod. 16. 18. ubi Jon. ואמלו ex Aphel. *Particip. cum Futuro, Quâ mensurâ metiebatur, remetientur ei.* Ex *Ithpehal*, ולא יתכיל, ולא יתכיל Neque mensurabitur arena maris, Jer. 33. 22.

כזא *Mensura*, Prov. 20. 10. לא יהי כביהד : *Mensura, Modus* : מכילתא . מכילא Non erit tibi in domo tua mensura & mensura, id est, mensura diversa, parva & magna, Hebr. איפה ואיפיה Deuteron. 25. v. 14. *Quâ mensurâ homo metitur, eadem remensuratur ipsi, sive bonâ sive malâ*, Genesi 38. 26. in T. H. Quomodo id Rabbini Hebraicè efferant, vide in מדר infra: Sic *Mensura pro mensura*, Heb. מכילא קבל מכילא, Ac si in mensura mensuratus esset, Jefa. 40. 12. *Plurale, Et mensuræ justæ*, Ezech. 45. v. 10. *Et mensuras ejus, id est, cyathos*, Exod. 25. 29. & 37. 16. Sic quidam reddunt. Ponitur pro *Hebræo מנקיות*, quod *Scopulas* explicant, a Purgando: Item *Mos, Consuetudo, Ritus, Jus*: ut Hebraicè מדה. Hinc sunt ista, פוק עיין במכילתך, *Doctrinam tibi ordinatam, ad sciendum quæ sint jura mulierum*, Gittin fol. 44. 1. בר מכילאן *Filius rituum*, cui jura, consuetudines & statuta omnia probe sunt cognita, Vajikra rabba sect. 3. ab initio: Vide locum. Aruch vult idem esse quod ברייתא.

כזא *Utres, Mensura*, Jobi 38. 37.

כזא *Mensura, Cortina, mensurata aulae*, 2. Reg. 23. 7. Heb. בתים, quod explicant יריעות.

כזא *Nutrire, ut Heb. Synecdochicè Alere, Nutrire capillos*: ער שתכלכל Donec alat pilos, hoc est, donec pili ipsi crescant, Nidda folio 52. 2. *Ecce ego alam comam, Nasir ab initio.*

כזא *Nutritio*: & inde, *Nutritio capillorum, Casaries, & Ea capitis pars ubi capilli longiores aluntur*, Tempora, Schabbas fol. 80. 2.

כזא *Nutritum sabbathi*, *abus sabbatho destinatus.*

כזא *Mensura, Vas quo aliquid mensuratur*, Trumoth cap. 4. *Plurale, בכללור, Demaj cap. ult. Si sint coram ipso duæ mensuræ*

mensuræ fructus non decimati: Sic, כלכלה של Vas, mensura ficuum.

כון Pihel כון Heb. כון Chald. Aptare, Dirigere, Disponere, Parare, Preparare: Firmare, Stabilire, Statuere, Constituere: Præteritum, כון Si direxeris cor tuum, Jobi 11.13. Partic. כון לבי לאורייתך Paratum est cor meum ad Legem tuam, Psal. 57.8. Plur. כון קרמיהון Parati, firmi sunt coram ipsis, Jobi 21.8. Sic legendum pro כון. Fœmin. כון לקבל הרה Directæ erant una contra alteram, Ezech.1.v.9. כון ענוביא הרה עם הרה Dispositæ, directæ erant ansulæ una cum altera, i. e. ex adverso sibi invicem respondententes, ut conjungi potuerint, Exod. 26.5. Heb. מקבילות, unde Exod. 36.12. est כון לקבל הרה Una è regione alterius: Ith. Fut. כון להודיע Disponet se ad notum faciendum, Psal. 90.12. כון צלותי היך קטורת בוסמן קרמך Dirigitur, disponetur oratio mea sicut suffitus aromatum coram te, Psalm. 141.2. Infinitivus, כון לית ליה רשו לאתכונא קבל עני Non est ei facultas statuendi se, consistendi coram oculis meis, Psalm. 101.7. Ithpehal לא יתכן לא Non stabilietur, Psal. 140.12.

Secundò כון Rab. כון Chald. Intendere, Intentum esse, Studio vel Studiosè & datâ operâ aliquid agere, Proponere sibi. Particip. כון למקטל יתי Propositum habent, intendunt occidere me, Esth.6.1. in Venet. Imperat. כון לפשפש אבהתהון Attende inquisitioni patrum ipsorum, Job.8.8. Ithpahal Præt. לא אתכון לקמא Non fuit intentus præstare illud, Numer. 30.6. in Jon. Hucrevocandum, ואתכונא Et recta verterunt se, 1. Sam. 6.12. Et non intentionem habuerit occidendi eum, Numer. 35.v.22. in Jon. Sic, כון בלא מתכוון Non intendens, sine intentione, vers. seq. Hoc usu apud Rabbinos est frequentissimum tam in Pahel quàm Ithpahal vel Nithpahal: אין דבר במקרה אלא הכל בכונת המכוון: Nulla res est per accidens, sed omnia sunt ex intentione intendentis: כל הי כון אל הנאות לו Omne animal intendit, appetit quod ipsi commodum, utile, conveniens est. Pyhal כון Intendi. Ithpahal אתכון Idem: לזה נתכוונו In hoc intenti fuerunt. כון Studio, Ex proposito agens.

Tertiò כון Respicere, Convertere se retrorsum: Et respeximus, convertimus nos, Deut. 2.8. in Targ. Hierosol. pro Hebræo ונפן. Citat Elias & Baal Aruch etiam ex Genes. 18.22. & Deuter. 2. exempla, quæ hodie in libris nostris non extant.

כון פתקמא Rectum, Firmum, Justum: כון פתקמא Rectum est verbum hoc, Heb. נכון, Deuter. 13.14. והא קושטא כון פתקמא Et ecce veritas firma, certa

fit verbum hoc, Deuter. 17.4. Plur. כון אנהניא Recti, justi sumus, Heb. פנים, Genes. 42.11. Fœminin. לא מללתון לותי כון Non locuti estis ad me rectum, Jobi 42.8. כון אורחיה Cujus via est recta, 2. Sam. 22.31. quod Psalm. 18.31. pluraliter effertur, כון אורחיה Rectæ sunt viæ ejus, רגלין כון Pedes recti, Ezech. 1.7. Fœmininum emphat. כון פומהון כוןנתא In quorum ore non est rectum, Psal. 5.10. לא מלילתון לותי כוןנתא Non locuti estis ad me rectum, Job. 42.7. כוןנתא Et cum qui loquitur rectum, Amos 5.10.

כון Postquam, Quandoquidem, Quum, Simulac, Quamprimum, Mox. Sequi solet ו vel ש: כון דרעוניה Posteaquam viderunt pluviam benepiaciti, Gen. 19.24. In Targ. Hierosol. כון דנטל Posteaquam sustulit, Genes. 28.10. in Targ. Hierosol. כון דאשלים משה Posteaquam absolvisset Moses, Levit. 1.1. in Jon. in Targ. Hier. כון דתב: כון Est postquam reversus est, Gen. 37.29. Jon. כון דקמא עוג Quum vidit Og, Num. 21.36. Jon. Rabbinis etiam familiare admodum est: ut, כון שינא משה Postquam, simulac egressus esset Moses: כון שכן הוא Postquam ita est: Quia ex quo. Invenitur & absolute usurpatum in fine sententiæ: ut, ואת שחא פותח כון, Et una clavis est quæ aperit statim, citò, facile, Tamid cap. 3. in Mischna. Bava mezia fol. 33.1. Baal Aruch explicat לאלתר: Glossa Talmudica, מהר בלא טורח.

כוןנתא כוןנתא Intentio, Attentio, Propositum, Studium: כוןנתא Cum intentione, Ex proposito: כוןנתא תפלה בלא כוונה כוןנתא בלא נשמה Precatio sine intentione est sicut anima absque corpore: כוןנתא Intentio cordis, Attentio, Devotio. Unde, כוןנתא עיקר התפלה כוןנתא הלב Præcipuum in precatione est intentio cordis, Aben Esra Psalm. 78. Et, כוןנתא טוב מעט תחנונים בכוונה מהרבות בלא כוונה sunt preces breves cum intentione, quàm preces longæ absque intentione, Orach chajim num. 1. sect. 4. כוןנתא תפלה כוןנתא אינה תפלה Omnis precatio quæ fit sine intentione, nulla est. Quid autem כוןנתא תפלה sit, definitur apud Majom. in Hilch. Tephil. c. 4. Avertet, inquit homo cor suum à cogitationibus omnibus, & videri debet sibi, ac si staret coram ipsa Majestate divina. In Targum, כוןנתא בישא Intentione malâ, Psalm. 7.4.

כוןנתא כוןנתא Cum intentione cordis, Num. 35.20. in Jon.

כוןנתא Idem, Rab. כוןנתא Pugillus, Manipulus. Citat Aruch ex Schabbas fol. 110.2. Gittin fol. 69. i. Eruvin folio 29.2. Sed in nostris exemplaribus scribuntur per a ab initio. Vide ergo in כוןנתא. Sed duo

duo posteriora exempla quæ adducit, leguntur per כ: ut, באחרא רביילי בכני In loco ubi metiuntur pugillis, certis mensuris, &c. כנא כפרוטה Unumquemque pugillum pro obolo, Ketubh. fol.99.2. Meila fol.21.2. Huc refer, כנא דפירי Pugillum fructuum: כנא דגילרני Pugillu pisciculorum, Ketubh. fol.105.2.

כיון Chijun, nomen idoli; juxta R. Salomonem. Aben Esra scribit, Arabicè & Persicè dicitur כיון, i.e. Saturnum, cui imaginem dedicarunt: כיון צלמיכון Chijun imaginum vestrorum, Amos 5.26. Quidam reddunt, Basim, Dispositionem.

כין Rectum, Rectè. Aliquando interponitur Jod: ut, כיני מתנתא Recta, vera est traditio: Sic, Ita, כין תבלי Sic veterascet, Jefa. 51.6. הכין Similiter, Hebraicè כין כמו כין, Jefa. 51.6. כין כין Tunc, Gen. 12.6. Ideò, Idcirco, Amos 5.11.16. 2.Sam. 23.5. Est כין pro simplici כין Sic, Ita, Judic. 5.2. כין כין Post sic, Postea, Tunc, Esth. 4.16. כין כין Ecce tunc, Psal. 124.3.4. Hebr. כין. Id quandoq. scribitur הכין: ut Psal. 56.10. כין כין Ex tunc, Jefa. 45.21. & 16.13. & 18.2. Hebr. כין כין Extunc: כין כין ולהלא Extunc & ulterius, Hebraicè כין כין ולהלא. Sic Jefa. 48.5. 1.Reg. 14.14. 2.Sam. 18.14. pro Hebr. כין כין Sic, 2.Samuel. 23.5. Amplius extunc, ab eo tempore, Jefa. 2.5. Hebr. כין כין Amplius: כין כין Quanto magis, Deut. 14.21. in Jon. כין כין Secus, Sin minus, Si non.

כין כין Sic est, idem quod הוא כין, in Talm. Hieros. כין כין Si ita est, si res ita habet.

כין כין Basis, Stylobates, Hebr. כין כין, quæ sunt à כין, unde patet, Chaldeum ejusdem esse originis: כין כין Opere basis, 1.Reg. 7.31.

כין כין Vide infra in כין כין.

כין כין Bases, Stabilimenta, quibus aliquid immititur: Hinc scribunt in illud, כין כין Ipse fecit te, & stabilivit te, Deut. 32.6. Docet; quod Deus creavit כין כין bases in homine, quarum si una evertitur, non potest vivere, Cholin fol. 56.2.

כין כין Dispositio, Intentio: הכין הכנה הטבעית Dispositio naturalis: הכין השכלית Dispositio, Intentio intellectualis, R. Levi Jobi 4.20. אין ההכנה Non est dispositio (ad formam) præstantior ipsâ formâ: Item Regula, Amussis, lineandis libris, aut æquandis muris, ac similibus serviens, quasi Directorium dicta: Item Apparatus, Preparatio, Instructio: הכנה הסעודה Præparatio, Instructio prandii, vel convivii aut cœnæ: הכנה האש Præparatio ignis: הכנה מאכל לבהמה Apparatio pabuli pro jumento.

כין כין מכונית מכונית Habitatio, Habaculum, Judic. 5.7.11.

כין כין Dispositio, Constitutio, Apparatus: תכונה Dispositio cœli, התכונה Scientia

dispositionis, scilicet cœlestis, Astronomia: Item Affectio, Qualitas, Constitutio, in More.

כוס Hebr. כוס כוס Poculum, Calix, Scyphus: Et poculum Pharaonis, Gen. 40.11. כוס כוס Poculum maledictionis, Jer. 8.14. כוס כוס Poculum furoris ejus, וכן כוס כוס Poculum maledictionis, Jefa. 51.17. כוס כוס Poculum vini, Jerem. 25.15. כוס כוס Poculum consolationum, Jerem. 17.7. ויהיב בכוס עיניו Et dans in poculo colorem suum, Proverb. 23.31. Hebr. כוס כוס scriptum, unde in Jemmedenu legitur: Scriptum est per כין כין legitur cum כין. Quare? quia cum tu mittis oculos tuos in vinum rubens כוס כוס in poculo, tunc hospes mittit oculos suos כוס כוס in tuum loculum, sitiens nummorum tuorum. Talmudicorum hujus loci expositionem vide in Joma fol. 75.1. Cum Aff. ומכסה שתיה Et ex poculo ejus bibebat, 2.Sam. 12.3. Plural. וכסין Et calices, Jerem. 35.5. Apud Talmudicos, כוס דמוקרא בת, Attulit poculū pretiosum, quod valebat 400. denarios, & fregit corā ipsis, וימא חד כנסא דמוקרא ולמחר ליתבר Berach. fol. 31.1. וימא חד כנסא דמוקרא ולמחר ליתבר Poculi vitrei usus est diei unius, & cras confringitur, Ibid. fol. 28.1. Glossa dicit, ita solere homines dicere במשל הדיוט in proverbio vulgari: & כוס דמוקרא explicat כוס זכוכית Poculum vitreum, quod in lingua Arabica vocatur ערקיה. Pro כוס דמוקרא legit Baal Aruch דמוקרא, q. d. Vitrum cœlatum, sculptum, figuratum. כוסתא דשיכרא כוסות אלכסנדריים Pocula sicera, Schab. fol. 109.2. כוסתא דשיכרא Pocula Alexandrina, Menach. fol. 28.2. Porro dicunt, כין כין Qui flat in poculum suum (ad abigendam spumam) non sitit, Sanhed. fol. 100.2. Citatur in Gemara ex Ben Syrae libro.

כין כין Nomen intestinorū certorum, Cholin cap. 3. in prima Mischna: Pro eo dicitur Chaldeicè כין כין in Vajikra rab. sect. 3. ubi plurium intestinorum nomina habentur. Vide & Succa fol. 34.1. ubi in glossa scribitur, vernaculè vocari כין כין Panfa, & fusiùs porro describitur. In margine Aruch manuscripti explicatur Germanicè Mannigfalt.

כין כין Porus, in quo pili nascuntur: כין כין Si fuerunt in eo duo pili etiam in poro uno: & mox, כין כין Etiam in duobus poris, Para cap. 2. כין כין Fossa, pro eodem ibidem.

כין כין Arguere, Increpare, Reprehendere, Corripere. Futur. כין כין Ne corripias irrisorem, Prov. 9.8. כין כין Argue sapientem, Ibid. Vide infra in כין כין.

כין כין Idem quod כין כין Incurvavit. Partic. כין כין Incurvavit animam meam, Psal. 57.7.



**כִּיפָא** Curvatio, Depressio, Humiliatio, Proverb. 16. 26.

כִּיפָא כִּיפָא כִּיפָא Vide infra in כִּיפָא.

**כוּץ** Contrahi, adustione, calore vel igne, Ein-  
schrumppffen. Dicitur etiam de Contractione

membrorum. R. Salomon utitur eo Thren. 1. 20. inquiens: Quando projiciunt homines intestina in ignem, הַם כוּצִים ומתחמרים contractuntur vel convolvuntur & conturbantur. Est & Talmudicis usitatum: צמר מכוּץ כוּץ Lana contracta est ex igne vel adustione, Schab. fol. 20. 2. Gossypium etiam propter sudorem contrahendo contrahitur, Nidda fol. 3. 1. בשר ככוּץ Caro contracta ex adustione, מי שנכוּץ Abbreviatus & contractus: נגמד וכיון Cujus nervi crurum sunt contracti, is potest ambulare cum scipione suo in Sabbatho: ככוּץ Contractus.

**כוּר** quod scribitur כוּרָא *Piscis. Plural.*

in Targ. Super omnes pisces, Jobi 41. 26. pro quo Regia habent מוּרֵי Montes. Citat & Elias ex Psal. 8. 9. sed ibi in nostris exemplaribus legitur נוּרֵי. Apud Talmudicos, כוּרָא Piscem טוּוּיָה באחוה אסקירָה באבוהא אכליה בכרירָה: affato cum fratre ejus, (id est, Sale, quod æquè ex aqua marina creatum, ut piscis) producito illum cum patre ejus, (id est, aqua pura) comedito eum cum filio ejus, (id est, bono jusculo) Moed katon cap. 1. in fine. רב צייר כוּרָא Rabbi pinxit piscem, scil. loco subscriptionis & subsignationis in literis, Bava bathra fol. 166. Gittin fol. 86.

**כוּרָא** Fornax, Catinus, Catinum ad liquanda metalla, imprimis aurum & argentum, 1. Reg. 8. 51. כוּר של צורפי זהב Catinus aurifabrorum.

**כוּרָא** Corus, mensuræ nomen, idem quod Heb. *כוּרָא*. Plural. *כוּרָא*. 1. Reg. 5. 11. & *כוּרָא* Numer. 11. 31. in Targ. Hierol. & *כוּרָא* Exod. 8. 10. in T. Jon. Apud Talmudicos, ריש כוּרֵי Magister cororum, id est, præfectus coris sive mensuris, Kiddusch. fol. 76. 2.

**כוּרָת** Alveus, Vas sive capsula apum, Alvearium: Alveus apum, Scheviith cap. ult. כוּרָת רבוּרֵי Ad evacuandum alveum suum, ad capiendum favos alvei sui, Metzia fol. 64. 1. Et generaliter *Arca, Capsula*: כוּרָת הקש Capsula straminis vel paleæ, Schab. fol. 35. 1. In Aruch parvo citatur Targum, כוּרָת דמלית זיבוריתָא, Sicut alveus plenus apibus, ex Jerem. 5. 27. sed ibi in nostris libris nunc aliter legitur.

על כַּרְיָן דמליתָא *Pulvinar, Pulvinus. Plural.* Super pulvinos melotæ, Thren. 2. 21. Apud Talmudicos: Vasti sedebat ad comedendum, dixit ipsi filia ejus, Nihil ne cupis cui insideas, vel incumbas? Respondit ei, בתי כריסי כרי, Mea filia,

Venter meus est pulvinar meum, Gittin fol. 47. col. 1. Glossa; consuetudo ipforum erat, ut jacerent super ventre suo: sicut dicitur in Sevachim fol. 5. 1. רמי ריש לקיש על מכוּהי בני מדרשא ומקשי Jacebat Resch Lakisch super ventre suo in domo synagogæ. Ergo jacentes non solum comedebant, sed etiam docebant.

**כוּר** Pingere, Figurare, Figuras inducere. Sic adducitur in Aruch per ר in fine, sed Talmudici scribunt per ר, ut infra positum. Explicatur per צייר. Legitur tamen etiam per ר: ut, משל למלך שעשה לו, חופה וציירה וכיירה Simile est Regi, qui faciebat sibi thalamum nuptialem, & pinxit & figuravit eum, Beres. rabba sect. 10. הוּה אין מסידין ואין מכיירין בזמן הוּה Non obducunt calce, neque pingunt domum tempore hoc, scil. propter luctum Templi Hierosolymitani, Ba. bas. fol. 60

**כוּר** *Figura, Pictura*: Et ille vit in eo illinimentum, aut figuram aliquam, scil. induxit, Bava basra fol. 53. 2. Idem quod צייר. Sic apud Rabbinos. חציור והציור שבשרקלון Figuræ & picturæ triclinii, Maj. de Idol. cap. 3. Vide etiam infra in כיר.

**כוּרָן** Moduli, Figuræ, ad quas vasa ænea vel lutæ formantur.

**כוּרָקֵין** *Coqui, Pistores*. Sic legit Aruch: in Gemara autem scriptum per כ ab initio. Vide illic.

**כוּרָנְקָא** *Arboris species, lata ramis & umbrosa, sub qua sedilia exstruuntur, ad captandam umbram in æstate. Talis est Tilia.* In Gemara, Plantans arbores regum, Taanith fol. 14. 2. Glossator: Cum Regi filius nasceretur, solebant lætitiæ causâ plantare certam arborem, & quando regno admovebatur, faciebant ipsi ex ea folium regale, hoc est, usurpabant eam ad ornatum folii. Expositio alia: Plantabant arbores certas, quæ magnam umbram spargebant, sub quibus tempore æstivo reges deambulantes, recreabant se. Et alibi: *Arbor erat principi captivitatis in pomario suo, Erubhin fol. 25. 2. Glossa: Arbor umbrosa fuit, quas plantabant reges, faciebantque sub iis sedilia, exhilarandi se & captandæ umbræ causâ tempore æstus. Utroque loco in Gemara scribitur per Beth, אכוּרָנְקֵי, sed in Aruch per Caph, quam lectionem firmat locus in Jonathane, qui extat Deut. 32. 50. Plantabant ipsi arborem regum seu regalem.*

**כוּש** *Nomen proprium viri, Gen. 10. 6. Is Arabum Æthiopumque pater fuit: unde כוּש Æthiopia: מלכָא דכוּש Rex Æthiopiæ, 2. Reg. 19. 9.*

כּוּשִׁי *Aethiops. Plur. כּוּשִׁים. Femininum,*  
כּוּשִׁית *Aethiopissa, & Chal. כּוּשִׁיתא, Num. 12.*  
v. 1. Jon. ubi R. Salomon notat, idem esse  
Gematricè, quod יפת מראה Pulchra aspectu,  
Nam מראה & כּוּשִׁית valent 736. Hinc est ra-  
tio interpretationis Onkeli & Targum Hiero-  
solymitani. Huc etiam respiciunt quæ scribit  
Kimchi Psalm. 7. ab initio. *Aethiopes nigri sunt:*  
*inde etiam est, Nigrum, Atrum: אתרוג הכושי Po-*  
*mum citrium nigrum, Succa cap. 3. in Misch-*  
*na: יין כּוּשִׁי Vinum nigrum כּב fol. 97. 2. Gloss.*  
*שחור.*

כּוּשׁ Talm. *Fusus; ein Spindel/ In Schabbas*  
cap. 17. in Mischna explicatur in glossa פלך Co-  
lus, in quo fila ducunt mulieres. Kelim cap. 9.  
& 11.

\* כּוּתָא *Samaria, Vide 2. Reg. 17. 24. 30.*

כּוּתִי *Samaritanus. Vide Eliam in Thisbi.*

כּוּת Sicut. Idem quod כּמו, sed semper cum Af-  
fixis usurpatur, habetq; sæpè ab initio literam ד, quæ  
idem quod ש, sive אֲשֶׁר רַי, ut: אֲשֶׁר רַי Quis sicut  
Dominus? Psalm. 113. 5. לֹא הֵי אֲשֶׁר רַי Non  
est sicut ego in tota terra, Exod. 9. v. 14. לֹא הוּוּרָה  
כּוּתִי Non fuit sicut ille in Ægypto,  
Exod. 9. 18. 24. לֹא הוּוּרָה Non est sicut ipse,  
Jobi 1. 8. הוּוּרָה לֹא הוּוּרָה Similis ei non fuit, Exo. 11.  
v. 6. דִּילִיגֵס לְסוּחִיךָ Diliges socium tuum  
sicut te, Lev. 19. 18. Sic, כּוּתָא Sicut nos,  
כּוּתָא Sicut vos.

כּוּתָא *Avis nomen; Levitic. 11. 18. in Venetis.*  
Vide כּוּתָא.

כּוּתָא *Spontè-natum vel crescens ex granis*  
*deciduis melsis. Communiter punctatur כּתָא, sed*  
*meliùs notatur כּתָא, ut sit ex Quiesc. secundà: ית*  
*כּתָא Spontè natum melsis tuæ, Hebr. כּפִיחַ,*  
Levit. 25. 5. אֲכוּל בְּשֶׁתָא הָרָא כּתָא וּבְשֶׁתָא תַּחְתָּא כּתָא  
Comede anno hoc spontè nata, & anno secundo  
prolem spontanatorum, Jesa. 37. 30. Sic 2. Reg.  
19. v. 29. Cum Aff. לֹא תַחְזְרוּ ית כּתָא Non de-  
metetis spontè-natum ejus, Levitic. 25. vers. 11.  
שֶׁתָּא כּתָא Inundant spontè-nascentia ejus;  
Heb. כּפִיחַ, Jobi 14. 19. Meliùs esset כּתִי.

כּוּב Hebr. *Mentiri. Hinc & Chald. אִין אִכּוּב.*  
An mentiar? Jobi 6. 28. Particip. כּוּבָא  
כּוּבָא Testis fidelis non mentitur, Pro-  
verb. 14. 5. Aliàs pro Hebræo כּוּב in Targum  
semper dicitur כּוּבָא. Apud Rabb. רַאיוּרָה כּוּבָא  
Rationes mendaces, falsæ: מֵיִם הַמְכּוּבִים Aquæ  
quæ exarescunt, Parah cap. 8.

כּוּבָא *Mendax. Plurale, אַנְשֵׁי אִמַת שְׂאִינִם כּוּבָאִים,*  
Viri veritatis, qui scil. non sunt mendaces, Aben  
Esra Exod. 18. 21. *Fæminin. כּוּבָאִית Falsa, mendax*  
*mulier.*

כּוּבָאִים *Mendacium.*

כּוּבָא *Nomen proprium, 1. Par. 4. 22. item כּוּבָא,*  
Genes. 38. v. 5.

כּוּבָא *Hinc, בַּר כּוּבָא Filius mendacii sive*  
*mendax. Sic vocatus fuit falsus quidam Messias, qui*  
*se primum asseruit esse stellam istam, de qua Num. 24.*  
v. 17. & appellari voluit כּוּבָא Stella. Postea quum  
falsus deprehensus esset, & causam præbuisset, quod  
multa millia Judæorum fuerint occisa, appellatus fuit  
בַּר כּוּבָא, vel כּוּבָא. Vide Synagogam no-  
stram Judaicam cap. 36. Regnavit hic Cosibha  
duos annos cum dimidio, ut legitur in Sanhed.  
fol. 93. 2. & 97. 2. Sedit in urbe בִּיתֵר Bitter, in  
qua ab Adriano Imperatore obsessus, captus, &  
interfectus fuit. Ingressi sunt eam urbem octo-  
ginta tubicines; & duces exercitus, cum magno  
comitatu. Captâ urbe, ab interfectis fluxit san-  
guis per integrum milliare usque in mare ma-  
gnum, Gittin folio 57. 1. Quadraginta modii  
(טפח) tephillin succiforum reperti sunt in capi-  
tibus occisorum. Alius dixit, Quadraginta ca-  
bi cerebri dispersi reperti sunt in lapide uno,  
Gittin fol. 58. 1. In Tzemach David fol. 41. sic  
de eo scribitur; בֶּן כּוּבָא Ben Cosibha cognomi-  
natus, fecitque seipsum Messiam. Vocatus au-  
tem fuit כּוּבָא Bar Cochba, id est, Filius Stel-  
læ, sive Stellæ, quod de se interpretaretur verbum  
illud, *Processit Stella ex Jacob, Num. 24. 17.*  
Tantam fidem sibi conciliavit, ut R. Akiva ipse-  
met, eo viso, diceret palàm, הֲיִינוּ מַלְכָא מְשִׁיחָא Vi-  
dete, hic est ipse Messias (ut prolixè videre est in  
Echarabâ, ad versum, ״ בִּלְעַי Thren. 2. 2.) Tunc  
Judæi Bitterenses unxerunt eum, & elegerunt  
ipsum in regem super se, jugum Romanum abji-  
cientes. Occiderunt ex Romanis & Græcis, qui  
in Aphrica, innumerabiles instar arenæ maris.  
Similiter fecerunt Ægyptiis. Incolæ urbis Ale-  
xandrinæ etiam ex Romanis interfecerunt ul-  
tra bis centena millia. Qui in Cypria, occide-  
runt omnes planè gentes vicinas, ut ne super-  
stes quidem remaneret. Tandem Trajanus  
Imperator misit Adrianum, sororis suæ filium,  
ducem exercitus contra ipsos, qui tantam cla-  
dem intulit, qualis neq; tempore Nebusar Ad-  
dan, vel tempore Titi audita fuit. Nam in Tal-  
mud scriptum legitur, periisse in Bitter urbe  
quadringentas myriades Judæorum: alii dixe-  
runt, quater mille myriadas. Hæc ibi. In Ju-  
chasin folio 32. 1. legitur, captam fuisse urbem  
Bitter Anno 52. post vastatam urbem Jerusa-  
lem. Vide illic. Vide & Juchasin fol. 35. 2. &  
fol. 142. 2. Jebham. fol. 72. 1. Talm. Hierosol.  
Taanith folio 68. 2. & 69. 1. Meor enajim fo-  
lio 68. 2.

*Falsum, Adulterinum*: מעות כוזביות Nummi, pecuniæ adulterinæ, quæ non expendi possunt, Bava kama fol. 97. 1. In Glossa exponitur, כוזבא Moneta Ben Cosibhæ. Sic legitur in Talm. Hieros. in Maaser scheni cap. 1. in Gemara, כוזבא Moneta ejus qui rebellavit, ut ben Cosibhæ.

Porro כוזב pro Mercede conducere, adducit Guido ex More lib. 1. cap. 32. Ibi certè sic non accipitur: unde alia probatio querenda.

כז Erubescere, exponunt. Perperam: apud Talmudicos legitur כזו, quod ipsis sic usitatum. Vide illic.

כור Crudelis, Sævus, Ferox, Atrox. Emph. חורין אכוראין Serpentes crudeles, Deut. 32. 33.

כוריא Idem: מלאכא נכוריא Nuncius crudelis, Prov. 11. 17. Et נכוריא cap. 17. 11.

כוריותא Cruditudo, Sævitia, Atrocitas, Prov. 12. 10. & 27. 4.

כוריתא vel נתאכור Crudelem esse vel fieri, Cruditatem exercere, Sævire: כוריתא Cruditatem exercuit cum illis, Abarben. in Dan. folio 81. 2.

כוריא Extranæus, Extorris, Expulsus. Guido ex Zohare.

\* כח Vide infra in כיה.

כחר Unde in Niphal כחר Exscindi, Succidi, Heb. Sic Chal. in Ithpehal, אתחרו Excisi, Deleti sunt, Jobi 4. 7.

כחל Fucare, Stibio pingere, Heb. Sic Chald. Præteritum, וכחלת בצרדא עינהא, Et fucavit stibio oculos suos, 2. Reg. 9. v. 30. Hebr. Et posuit in stibio oculos suos. Futurum, ארי תכחלין Quia pingis stibio oculos tuos, Jer. 4. 30. Apud Talmudicos, כחחחתי Fucans oculum utrumq; tamquam unum, Bechor. cap. 7. in Mischna. כחחחתי Fucans oculos, Schabbas cap. 10. Hinc in Targum Jonathanis, וכחחחתי Et stibio ornantes se, fucatae, Genes. 6. v. 2.

כחול Fucus, Stibium: כחולא רישקא Stibii optimi species. Legitur & Esth. 1. 3. in Targ. sec. Legitur & pro Specie marmoris, speciem stibii referentis, viridis scilicet & colorati. Vide Succa fol. 51. 2. & Bava basra fol. 4. 1.

כחולא Fucatum: אווב כחולי Hissopus fucata, Succa fol. 13. 1.

כחלי Lapidis pretiosi nomen, Smaragdus, juxta quosdam, Cant. 5. 14.

כחל קורעו ומוצאו: Uber, Mamma jumenti: כחל Mammam lacerat, & educit lac ejus, Cholin fol. 109. 2. Vide & fol. 97. 2.

כחליתא Auriscalpium ab una

parte, ab altera acutum, ad fucandos & pingendos oculos, vel fodiendos dentes: כחליתא רלו ליה במכחלתא Elevarunt ipsi auriscalpio argenti, Bava kama folio 117. 1. Quæ acutum est, vocatur זכר vel זכרות. Vide Kelim cap. 13. עד שיכניס כמכחול Donec ingrediatur quasi stylus in calamum, Metzia 91. 1. Stylus, i. e. pars illa, quam in calamum cavum inferunt, ad educendum fucum, quo oculos illinunt.

כחש Mendacem fieri vel esse: Emaciari, Marcescere, Hebr. Hiphil הכחיש Emaciavit, Tabefecit, Corruptit, Perdidit: פן יכחיש יופירא Ne corrumperet pulchritudinem suam. Notavit id Elias in Tisbi. Item Ementiri, Abnegare: unde, מכחישים Abnegantes fidem, Apostatae, Aben Esra Deuter. 24. 6. Mendacem facere, Mendacii arguere: ומכחישים את העדים Et mendaces reddunt testes, Ketubhoth folio 20. Hophal, ערים שהוכחו Testes qui mendaces facti sunt: מוכחשים Falsi, Mendaces, Rejecti testes.

כחש Macilentus, Chald. כחיש תורחא Boves macilentæ, Genes. 41. v. 27. in Jon.

כחשיתא מן כחישותא Macies: כחישותא כחשיתא Praemacie, Eccles. 12. 5.

כחשה Corruptio: Negatio: Refutatio, Convictio de Mendacio, Metzia fol. 3. 2. & 4. 1.

כי Quia, Quoniam, Quod, Quamvis, Nam: הכי An quia? וכי Num fortassis, Numquid? Et quid? Et quonam modo? An ergo? Interrogativè & admirativè sæpè apud Talmudicos: כי תאמר Si forte dixeris: מפי Ex quo, Postquam: Item כי apud Talmudicos sæpè sic separatim ponitur pro simplici כ similitudinis: וקליל כי טביא Qui levis est instar capreae, id est, כטביא.

כי Chi, x Græcum: כמין כי Instar literæ x, Talm. Kelim cap. 20. Vide & infra in משח.

כיי Hierosolymitanè pro כהאי Secundum illud, ut; כיי רמר ר' זעירא Secundum illud quod dicit R. Seira, Talm. Hieros. Berach. cap. 1. fol. 3. col. 1. Sic alibi.

\* כייב Vide supra in כאב.

כייבא Vide supra in ככב.

כיי Pingere, Picturas, Figuras inducere. In Gemara, בא אחר וסייד וכייב Venit alius & obduxit parietem calce, & figuravit, Bava kama folio 51. 1. Et sic pag. sequenti. In Aruch citatur per ר in fine: לעז וכייבוו Si calce obleverint & figurarint ad idolum: Et mox, סיידא וכייב, וכייבא לשם עז נוטל מה שסייד וכייב Avoda Sarah folio 47. 2. in Mischna, cap. 3.

כייבא Figuratio, Figurarum effectio & inductio.

כייבא Sputum, Excretio crassa, qualis per tussim, כייבא רבו חייב מיתה: כייבא כייבא & כייבא

*Qui exscreat in facie, id est, coram magistro suo, reus est mortis*, Erubh. fol. 99. 1. Turpe habebatur olim & ignominiosum in conspectu alterius spueri & excreare, ideoque erat prohibitum: longè autem ignominiosissimum, id facere in facie & conspectu Magistri & Præceptoris. Hinc summa ignominia erat, quando Judæi Christo in faciem spuebant, Matth. 27. 30. &c. Vide & in רוק. Alibi, ביחו וניעו Sputum & mucus ejus, Bava kama fol. 3. 2. ubi Glossa; ביח רוק id est, וניע ליהוה החוטם, est Sputum oris, & נייע est Humor, id est, mucus narium, Nidda folio 55. 2. Psalm. 22. 16. in R. D. מי שקינה חוטמו אל וישיק ביחו מחוטמו *Qui emungit nasum suum, ne projiciat mucum suum è naribus suis.*

**כיל** Tenax, Avarus, sic dictus, quod semper cogitet כילי Meum est: vel, כילי לי Omnia mea sunt, ut Aben Esra observavit. R. Salomon in Sota fol. 41. 2. deducit à כלה, quod interdum significat *Desiderio confici vel consumi.* Sic כילי est, qui perpetuo desiderio se torquet, quod avarorum proprium.

Tenacitas, Avaritia, Parsimonia sordida, Rabb.

כילי. In Ber. rabba sect. 51. לימצא. *Sunt tria nomina Cochlearum: Primum כילי puto esse Græcum χελύς Chelys, Testudo. Tertium est Lat. Limax. Quid secundum sit, adhuc inquirendum.*

*Qui acuminatum caput habet, quod in primogenito vitiosum*, Bechor. cap. 7. in initio. Et ibidem in Gemara, כילון ודמי רישיה לאכלא, Kilevan dicitur primogenitum, cujus caput supra acutum, infra latum est. Contra לפתן, cujus caput supra latum & crassum est, infra in acumen tumescit, instar raphani longi.

**כיס** Vergiliae, Plejades, signum celeste, Jobi 9. vers. 9. & 38. v. 21. Amos 5. 8. Septem stellæ sunt, quarum sex tantum videntur, de quibus Ovid. in Fastis:

*Plejades incipiunt humeros relevare paternos,  
Quæ septem dici, sex tamen esse solent.*

Oriuntur super latus tauri, suntque veris nunciæ, unde Vergiliae vocantur, quasi Veris vigiles: *Apud Talmud.* אלמלא חמה של כסיל לא נתקיים עולם מפני צנה של כימה ואלמלא צנה של כימה אלמלא חמה של כסיל *Nisi esset calor Orionis, non posset subsistere mundus propter frigus Plejadum: & nisi esset frigus plejadum, non subsisteret mundus propter calorem Orionis.* Et mox, מאי כימה אמר שמואל כמאר ככבי, *Quid est Cimab? Dixit Schemuel Cemeab quasi centum stellæ, Berachoth folio 58. 2. Vide*

& Bava metzia folio 106. 2. ubi כימה dicitur esse *Cauda arietis.* Rosch haschana folio 11. colum. 2.

**כיס** Hebr. כיסא *Loculus, Marsupium:* כיסא Marfupium unum erit omnibus nobis, Proverb. 1. 14. ובכיס רביה מתקלין Et loculus in quo sunt pondera magna & parva, Mich. 6. 11. לא יהי לך בכיסך מתקל Non erit tibi in loculo tuo pondus & pondus, hoc est, diversum pondus, Deut. 25. 13. *Apud Rabbinos, כיס המרה Sacculus, Vesicula felle.* Sumitur etiam pro *Matrice*, ut in More par. 2. col. 17. mox ab initio. *Apud Talmudicos; בשלשה דברים אדם ניכר בכיסו בכוסו בכעסו* *In tribus rebus homo cognoscitur, In loculo suo, in poculo suo, & in ira sua*, Erubhin fol. 65. col. 2. *Dicunt & כיסתא, ut; כיסתא Qui fecit eam (vestem) sicut marsupium*, Schabbas fol. 105. 2. in princip. חסרון כיס *Penuria loculi, id est, nummorum, Jaectura pecunie:* א דברים קשין לנוף *Tria gravia sunt corpori: Vulnus cordis durum est corpori: Dolor viscerum gravior quam vulnus cordis;* חסרון כיס *omnium autem molestissimum est defectus nummorum*, Medrasch Kohel. cap. 7. 27. *Aperi loculum tuum, deinde aperi saccum tuum*, Pefach. folio 113. 1. *Sententia proverbialis, cujus sensus, Si frumentum vel aliud quid vendas, accipe primò pecuniam ab emptoribus, eamque in loculum tuum reconde, deinde aperi saccum tuum, & dato ipsis frumentum tuum.*

*Lupulus sylvestris, qui crescit inter spinas, neque conducit ad cerevisiam*, Mezia folio 42. 2. & 43. 1.

**כיה** כיהל כיה: *Sicut umbra petrae*, Jesa. 32. 2. על כיפה Super petram, Psalm. 45. 3. כיפה דשחרא *Lapis muneris*, Proverb. 17. v. 8. *Plurale, כיפיה רוחצן לטפוחיה* *Petrae refugium sunt cuniculis*, Psalm. 104. 18. *Præ lapidibus pretiosis*, Prov. 8. 11. *Huc referendum, וכפי גרוד, Et lapides sagittarum tuarum, id est, fulmina tua*, Psalm. 77. v. 18. *melius legeretur וכיפי sine Dages: וכיפי טבתא* *Et multitudo lapidum pretiosorum*, Prov. 20. vers. 15. מתברין כיפיה *Confringunt petras*, 1. Reg. 19. vers. 11. כיפי דברדא *Lapides grandinis*, כיפי דנורא *Lapides ignis*, Moed katon folio 25. 2.

*In litore maris, Hebr. על שפת* *Genes. 22. 17. Sic Exod. 14. 30. ויהי ככיפיה* *Et erit sicut littus ejus*, Jesa. 19. 7. *Plural. cum Aff. על כל כיפיה* *Super omnes ripas suas*, Jos. 4. 18. & Jos. 3. v. 15. quod est à כפה & כפת & כפה.

**כי** *Labrum, unde lavatur, Exod. 30. 18. Lebes, ad coquendum, 1. Sam. 2. 14. Plur. Labra, 1. Reg. 7. 40. Hinc Judæis est Gutturium, Guttus, ein Gieß- oder Handfaß. De forma labri prisici Talmudici scribunt: בן קטין עשה שניים עשר דר לכיור כדי שיהיו שנים עשר אחיו הכהנים העוסקים בן קטין עשה שניים* Id est, Ben katin fecit duodecim mammas labro, ut duodecim fratres ipsius sacerdotes simul possent operam dare sacrificio jugi offerendo, sanctificantes (id est, aquâ abluentes) manus suas & pedes suos momento uno, Joma fol. 25. 2. & fol. 37. 1. in Misna, ubi additur, quòd antea habuerit tantum duas mammas, id est, canales, epistomia, unde aqua effluebat. Fuit autem Katin iste Sacerdos summus. Idem fecit etiam labro isti duas rotas attrahentes ipsi aquam perpetuam ex fonte, ne aquæ labri putrescerent, Idem in Sebhachim fol. 20. 1.

II. *Tabula, Trabs, in Middoth cap. 4. juxta Bartenoram, qui scribit; של תקרה קור' התחונה לפי שהיתה מוחה בזהב ומצויירת ציורים נאים נקרא' כיור hoc est, Trabs inferior contignationis, quia fuit obducta auro, & figurata figuris pulchris, vocatur quasi Figuratio, Pictura. Sic pertineret ad פיר, de quo supra in כור. Alia glossa simpliciter explicat, ציור ופיתוח שמציירים הכנאים, Figuratio & cælatura, quam figurabant architecti. Plural. אפרסר, Tabulae: די מטללין בכיורי ארומא. Quæ tectæ sunt tabulis cedrinis, Hag. 1. 4. Vide & Jerem. 22. 14. 2. Sam. 7. 2. 7. Aliàs communiter pro eo est נטרין, ut 1. Reg. 7. 3. & 6. 15. 18.*

III. *Vide supra in כור. כירה Foculus, Furnulus, locus in quo coquitur cibus. In Kelim cap. 6. & 7. Venit à כור Fornax: Furnuli enim figuram aliquam refert. Nam significat locum in foco elevatum & excavatum; infra ignem subjectum habens; & superne orificium, cui olla imponitur. Si illud unicum sit, tum dicitur כומח: si duo, tum vocatur כירה: עטרת כירה: Cinctura foci, coronamentum superne focum cingens. Duale, כיריים Testus, furnulus vel focus duarum ollarum, Levit. 11. 35.*

*Vasis aut instrumenti ferrei nomen, presbionum olivarum inserviens, Kelim cap. 12.*

*Servus. In Ber. rabba sect. 89. כירי עבד קירי Cheri est servus, Kiri (κύριος) est Dominus. Videtur esse à Græco χείρ, χείρη.*

*Idem quod מכירה Máχαιρα, Gladius, Rosch haschana fol. 26. 1. Dixit R. Cum iter feci in urbibus maritimis vocabant מכירה Máχαιρα. Vel, Negotiatio, Emptio, Venditio, מכירה: Vocabant venditionem מכירה.*

*Vide in קשש כיש.*

*Fasciculus: דקדוש בנישוא: Vir iste, qui desponsavit sibi (filiam) fasciculo oleris, Kiddusch. fol. 45. col. 2. Bafr 146. 2. Quod non comedendum esset ex fasciculo (olerum) quem ligarit hortulanus, Cholin 105. 2. Simile est in Schab. fol. 82. 1. Item, כישתא דירקא Schabbas fol. 146. 2. Plural. כיש scribitur in Gemara, sed legitur in Aruch כיש.*

*Interea: בין כד Sic, Ita: שככה Quod sic: בין כד Sive sic, sive ita, sive hoc, sive illo modo. כל כד Usq, adeo, Tam, Tantopere, Tanto magis: לכה Idcirco, Ideo, Propterea: לכה בן Idem, Psal. 73. 6. לכה לפהר Idem, composita ex litera servili Lamed, & vocula addititia כ, פי, quæ & litera כ addi solet: חולי אוחזו על ידי כד Eapropter, propterea: חולי Morbus corripit illum propterea.*

*Dentes improborum, Psal. 3. 8. ויתכסלון כפי פומך Et cessabunt molares oris tui, Eccles. 12. 3. Cum Aff. כפי ומכבוי In pelle dentium meorum, Jobi 19. v. 20. Et ex dentibus ejus, Jobi 29. 17. Et sine Dagesch, מולאס עזו & dentes ejus, Num. 21. 36. in Jon. איםא לי ככך ושניך, Apud Talmudicos, Dic mihi, molares & dentes tui quot sunt? Sanhed. 39. 1. ככא דאקליריא Deni clavis, Schab. fol. 49. Citat Baal Aruch exemplum etiam ex Bava basra fol. 78. 1. sed ibi nunc aliter legitur, לגניה.*

*Stella: & synecdochicè Mercurius, apud Rabbinos: כוכב Stellam idolorum vestrorum, Amos 5. 26. Plural. וחד עשר Et undecim stellæ incurvabunt se mihi, Genes. 37. 9. אם ביני כוכביא השני מדורך Si inter stellas poneres habitaculum tuum, Obad. 1. 4. ודהון Et qui contemplantur stellas, Jesa. 47. 13. מי כבום לכוכביא Qui constituunt numerum stellarum, Psal. 147. 4. כוכבי צפר Stellæ matutinae, Jobi 38. 7. כוכבי שמיא Sicut stellas cœli, Genes. 22. 17. כוכב גלגל כוכב Sphæra Mercurii, כוכבי לכת Stella ambulationis, erraticæ, Planeta, R. Levi Job. 9. כוכבי מקיימים Idem: כוכבי שבת Idem. Septem planetarum nomina sunt; כוכב נוגה Venus, כוכב Mercurius, synecdochicè, כוכב לבנה Luna, כוכב שבת Saturnus, כוכב צדק Jupiter, כוכב מאדים Mars. כוכב כוכב Stella jaculans, vel cadens, unde illud insignis Astronomi Samuelis: אומר שמואל נהירין לי כוכב רשמיא רשמיא דלילא Inquit Samuel: Lucidæ, id est, notæ sunt mihi viæ cœli, sicut viæ urbis Nahardea, exceptâ stellâ jaculante, quæ quid sit nescio, Berach. fol. 58. 2. גלגל כוכבא id est, quæ ejaculatur tamquam sagittas, fulgura ex uno loco*

loco in alium, & longa est instar sceptri. Hæc ibi. Alibi superbus quidam Astronomus dixisse legitur: מני לי כוכבי אל אימא לי ככיד ושיניך כמה הוה: שרא ידיה לפומיה וקא מני להו אל דאיכא בפומיך לא ידעת Numeratae mihi sunt stellæ cœli, Respondit ipsi Rabbi: Dic mihi, molares & dentes tui quot sunt? Tum ille manum iniecit ori, & numeravit. Respondit Rabbi irridendo, dixit: Quæ in ore tuo sunt, non scis, & scis quæ in cœlo sunt? Sanhed. fol. 39. 1. Eadem vanitas hodie multos occupat, qui supera quærunt, & non vident quæ ante pedes.

*Cacabus.* Plural. ככבין דנרד. Sic legitur in Aruch. In Gemara scribitur ככרין. Vide infra in ככר.

**ככר** Favus. Sic adducit Elias ex Targum, & sic quoque in Aruch. Hodie in nostro Targum legitur ככריתא. Vide ככר.

**ככי** Medulla calami. ער שיוציא את כל הככי. Donec educat omnem medullam, Glossa, id est, מוח הלבן, Medulla alba, quæ est intra calamum, rara scil. & quasi ex filis aut textura tenuissimâ constans, quæ idcirco quodammodo opus araneæ refert, Keliñ cap. 17. in fine. Hinc in Aruch dicitur, quosdam id Telam araneæ explicare. Vide & in Oholoth cap. 13.

**ככיא** Radius textoris, ut in Aruch exponitur. In Gemara, unde citatur, legitur כוכיא, vide id in ככא.

**ככל** Pallium. Sic exponunt Aruch adducit, sed non explicat. Vide infra in כלן.

**ככלי** Genus coturnicis. Sic scribitur in Aruch hoc loco, & in שכל. In Gemara scribitur קיכלי per קופ, Joma fol. 75. 2. ubi quatuor genera coturnicum enumerantur. Vide שלה.

**ככליאר**. Sic scribunt hoc loco mendosè. In Talmud legitur ככוליאר. Vide ergo mox infra, in כלי.

Sic & hîc notant. In Gemara legitur ככל, de quo in ככל.

**ככר** Massa, Frustum, Tracta: Planicies. Aliter etiam apud Talmudicos: ואני אתן לך ככרין: Et ego dabo tibi fasciculos nardi, Metzia fol. 86. 1. Glossa, ככרין, id est, אנרות: אגרות Massa ficuum.

**ככריתא** vel ככריתא Favus, Hebr. נפת. Sic per duo כ citat Aruch in ככר. Quædam etiam loca in Venetis antiquis in libro Proverbiorum, & Syrè Luca 24. 4. 2. in editione Viennensi. Vide Fullerum lib. 6. cap. 16. Suprà in ככר exempla posita sunt.

Deinde ככרא דדהכא Talentum: ככרא דכספא Talentum auri, Exod. 25. 39. ככרא דכספא Talentum argenti, 1. Reg. 20. 39. סב תרתין ככרין Accipe duo

talenta, 2. Reg. 5. 23. Plural. עשר ככרין דכסף Decem talenta argenti, 2. Reg. 5. 5. Exodi 38. v. 25. scribit Aben Ezra; Scimus ex hoc numero, Kikkar continuiffeter mille siclos. Vide Waser. in lib. de Numis.

**ככתא** Sic ponunt hîc: in Gemara scribitur כוביתא. Vide id in כבה.

\* **כל** Comedit. Vide in אכל.

**כלא** Clausit, Inclusit, Cohibuit, Coërcuit, Continuit, Obturavit. Præterit. יר בניהו. Filios earum clauserunt in domo, 1. Samuel. 6. 10. לא כליתא Non cohibuisti, Psalm. 21. 3. Et claudit oculos suos, Jesa. 35. 15. ודכלי ספותיה Et qui cohibet labia sua, intelligens est, Prov. 17. 28. Partic. Præter. היה כלי בדרת בית אסיריני Erat clausus in atrio domus vincitorum, Jerem. 32. 3. Et ex formâ Hebraica, elegantie causâ retentâ, כלוא Psalm. 88. 9. ut & ibidem מועדע: Ithpehal Præterit. ואתכלי מטרא Et cohibita est pluvia; Genes. 8. v. 2. לא תחכלי Ne cohibearis facere bonum, Prov. 3. v. 27. בר יתכלון שמיא Quum clausi fuerint cœli, 1. Reg. 8. 35.

Secundò אכלי Vocare, Clamare, Vociferari, Tonare, Intonare. Præterit. על מין סגיאון Intonuit Dominus super aquas multas, Psalm. 29. 3. Hebr. ירעם, & sic sæpè verbo רעם respondet: Tonuit de cœlis, 2. Sam. 22. v. 14. Cum tonat Dominus voce suâ, Jobi 37. 5. vide & 1. Sam. 7. 10. Et clamavit Propheta Domini, Hebr. ויקרא, Jesa. 22. 12. Particip. קל אכליותיה Post ipsum tonat vox clamoris, tonitruum ejus, Jobi 37. 4. קל הך Vox clamans, Hebr. קורא, Jesa. 40. 3. שואג Sicut Leo rugiens, Hebr. שואג, Psalm. 22. 14. Infinitiv. אכלאה יכלי Clamando clamabit, Jerem. 25. 30. Imperativ. אכלי כען קדם עמא Clama nunc coram populo, Jud. 7. 3. Futur. מן מציון יכלי Sed Dominus è Tzizone clamabit, Hebr. ישאג Rugiet, Joël. 4. 16. Sic Amos 1. 2. Vociferabitur & agitabit, scil. caput, præ admiratione & stupore, 1. Reg. 9. 8. Soph. 2. 15. In Heb. ישרק Sibilabit, & sic Interpres Latinus in Targum reddit: Tonabit mare, Psal. 98. 7. Sic 96. 11. Et voce sicut ejus est, intones, Jobi 40. 4. עלוהי יכלון מלכיא Super ipso vociferabuntur reges, Jerem. 2. 12. Talmud Infinit. Vociferari, clamare quærit, Basra fol. 5. 1.

אכליותא Clamor, Vociferatio, Rugitus, Tonitruum: אכליותא דרבבוי Clamor Esau, Job. 4. 10. אכליותא דרבבוי Tonitruum principum, Jobi 39. 28. Cum Aff. מלי קל אכליותא A verbis rugitus mei, Psal. 22. 2. אכליותא דרבבוי Vox tonitruum tui, Psal. 77. 19. & 104. 7. Jobi

Jobi 37. 4. Ex numero plurali legendum videtur Rugitus mei, Jobi 3.24. Nam in Hebræo est שאנתי .

Tertio כלי Fidere, Confidere, Sperare, Exspectare, & respondet Hebræis בטה & יחל: Præteritum, כלי על יי ואנא Et ego in Domino speravi, Psal. 31.7. Partic. ודכלי בני Et qui confidit in Domino, Psal. 32.10. Plural. כל דכלן למימרא ריי Qui confidunt in verbo Domini, Psal. 31. v. ult. Fut. אכלי Confidam in verbo ejus, Psalm. 91. v. 2. Ne confidatis in oppreffione, Psal. 62. 11.

ולא תבהרתי מכליותי ותיא Spes, Exspectatio: Et ne confundas me ab exspectatione mea, Heb. משברי, Psal. 119. 116.

Quarto כלה Absolvi, Finiri, Perfici, Consumi, Deficere. Præterit. כלו עיני Deficiunt oculi mei, Psal. 69. 4. Futur. תכלי Consumit, Thren. 1. 20. Sed melius ibi legas תכלת Orbat, quia in Hebræo est שכלה. Ex Particip. מכליא עינין Consumentes, quæ consumunt oculos, Levit. 26. vers. 16.

Ira consumens: שיצי ותהון בכלי Perde eos in ira, Hebr. בחמה In æstu vel æstuante ira, Psal. 59. 14.

עד דתחזור כולתיה דאחוד מינד: כילתא Idem: Donec transeat ira fratris tui à te, Hebr. חמרת אחד, Gen. 27. 44. in T. Hieros.

Idem, Deut. 29. 22. in Jon.

Consumptio, Rab.

כל אחד מהם יבוא להם הכלוי Idem: Unicuique ipsorum obveniet consumptio, Aben Esra, Psal. 49. 15.

בתכלית Perfectio, Consummatio, Finis: Cum perfectione pulchritudinis, Perfectè, Extremè pulcher: תכלית הראשונה Finis primus, תכלית אחרונה Finis ultimus.

Diversa genera, Heterogenea, Levit. 19. vers. 19.

גלן קדמוהי: רנעס כולן Renes plur. כוליא כלייא Manifesta sunt coram ipso renes & cor, Jerem. 11. 20. גרנרי חטיהון היד כולן דתורי Grana tritici ipsorum erunt sicut renes boum, Deut. 32. 14. Et probans corda & renes, in Jon. וכחן לכבי וכלן in Jon. Et renes, Levit. 9. 10. Emph. כוליתא Renes principum, Jesa. 34. 6. Castigant me renes mei, Psal. 16. 7. אעיל בכלית גירי תיקיה Immisit in renes meos sagittas pharetræ suæ, Thren. 3. 13. ורחיקא Et longinquus est timor tuus à renibus eorum, Jerem. 12. 2.

Testiculus, per metaphoram, Levit. 21. 20. in T. Hierosol.

Vas vitreum: כלי Instrumentum, Vas vitreum:

Vas testaceum, כלי עץ, &c. Plurale, כלים Vasa, &c. כלים בעלי בתים Vasa habitantia domus, id est, concavitatem, Kelim cap. 17.

Venter, tam corporis vivi quam artificialis, ut est venter furni, quomodo accipitur in Babra cap. 2. initio. Est autem Græcum κοιλία Venter, à cavitate.

Consumens, perdens, vel, cobibens, arcens corvos: ומה כלה עורב Et cubiti unius erat consumens corvos, Middoth cap. 4. f. 37. 1. Glossa, שם של ברזל חד כמו סוף Lamina ferrea acuta instar gladii, altitudinis cubiti, erat posita super lorricam, ne corvi supra templum possent quiescere. In Menach. fol. 107. 1. scribitur in glossa, כוליה עורב מסמרות חרין תוחבי בראש גג ההיכל לבלות העורבן שלא ישבו עליו Hoc est, כוליה עורב sunt clavi acuti infixi in cacumine tecti templi, ad prohibendas aves, ne supra illud sederent. In Schab. fol. 90. 1. טבלאות של Tabulas vel afferes cubitales faciebant, quæ acutæ erant instar cultri in circuitu, & clavi acuti singulis infixi erant, hisq. (tabulis) tegebant tectum templi, ad impediendos corvos ne ei insisterent.

Abigens volatilia, id est, muscas & ejus generis: Vel, continens, constringens volantes capillos, Schab. fol. 57. 2. R. Salomon scribit, esse Tegumentum capitis muliebri, quo capillos constringunt & coercent, ne vagi fiant, Schabb. 57. 2. In Aruch scribitur esse Velum, quod faciei sponsæ obducitur partim ut non conspiciatur, partim ne à muscis molestetur.

Opérculum. Vide in litera א.

Thalamus: כילת חתנים Thalamus sponsi: כילתא כילתא כילתא Licitum est dormire in thalamo sponsali, in festo tabernaculorum, Succa fol. 10. 2. מקרקש זגי דכילתא Pulsat tintinabula thalami, Nidda fol. 17. 1. Glossa: Tintinabula suspensa בכילה in thalamo, qui est circa lectum suum, hora coitus. Id faciebant, vel ut domesticos averterent, aut muscas abigerent. Prohibitum enim Judæis coire coram ullo vivente. In Metzia fol. 101. 2. scribitur cum duplici Lamed, unde ad כלל pertinet, sicut כלה & כלה Spōsa Et collocavit in thalamum, Exod. 2. 1. in Jon.

Canis, Exod. 11. 7. דמלחך כלבא Sicut lambit canis, Judic. 7. 5. הלג רישא קמא דמלחך כלבא Annon caput canis ego sum? 2. Sam. 3. 8. נומ הכלבא שטי אנא Num canis rabidus ego sum? 1. Sam. 17. 43. היד כלבא דהפיד על חויביה Sicut canis qui redit ad vomitum suum, Proverb. 26. 11. היד כלבא הרמון יתיה Sicut canis, Psal. 59. 7. כלבין חרשין Canes muti, Jesa. 57. 10. Emphat. כלבין חרשין Canes

Canes robusti corpore, Ibid. v. ii. יכלון כלבין Comedent canes, i. Reg. 14. ii.

הואב והכלב כלב הכופרי והשועל, *Apud Rabbinos*, Lupus & canis, Canis venaticus & vulpes, quamvis sibi sint similes, tamen sunt heterogenea & diversi generis, Kilaïm cap. i. כלב הכופרי Canis villaticus, id est, כלב הצייד Canis venaticus, ut Rabbam explicat. Fortè intelliguntur *Alopecides*, quos Xenophon facit *Canes venaticos*. כלב שוטה *Canis rabidus*: Eius signa quinque: פיו פתוח רירו נושא, saliva stillans, aures foetidæ, cauda reflexa ad femora, ambulans ad latera viarum: quidam addunt, latrans ut vix vox audiatur, Joma fol. 83. 2. Morfus canis rabidi incurabilis est. Vide in חברב, supra: *Proverb. כלבא בכפנא אפילו גללי מבלע*. *Canis famelicus etiam stercus comedit*, Bav. kam. fol. 92. 2. Optimum condimentum fames, der Hunger ist der beste Koch. Salomon, כל מר מתוק לנפש רעבה, *Anima famelicæ omne amarum dulce est*, Prov. 27. 7. Socrates dicere solebat, *Cibi condimentum esse famem, potionis sitim*, ut refert Cic. lib. 5. Tusc. Antiphanes dicere solitus: *Famem omnia dulcia reddere præter seipsam*. Darius in fuga cum aquam turbidam bibisset, negavit unquam se bibisse jucundius: meminit Cic. lib. 3. Tusc. Artaxerxes cum in fuga quadam, direpto illius comætu, aridis ficis & hordeaceo pane vesceretur, Dii boni, inquit, cujusmodi voluptatis hæctenus fui inexpertus: meminit Plutarch. Legitur in Talmud de quodam divite Hierosolymitano, qui quemlibet instar canis famelicum ad se venientem, שבתו saturum dimisit, unde dictus fuit כלבא שבו *Canis satur*, Kethubh fol. 62. col. 2. *Ex cane malo bonus catulus non nascitur*, Seder olam cap. 25. *Fæmin. כלבא Canis fæmina*: שיני כלבא Dentes canis, Moed katon fol. 10. 1.

*Suturam caninam faciens*, id est, *inequalem, ut sunt dentes canum*: Sartor inæqualiter suens, Moed katon fol. 10. 1. vel, *Latas futuras faciens*, weite Stiche/ מרחיק תפירות.

*Cum Affix. Securis*, Hebr. קרדום: *Ad acuendum securim suam*, i. Sam. 13. 20. *Plural. ית כלבין* Et accepit Abimelech secures, Jud. 9. 48. Baal Aruch adducit hoc exemplum per Kaph in medio, *Amplius, למקטע בכלבין*: *Ad cædendum securibus*, Psalm. 74. 5. Sic citatur in Aruch ex Beres. rab. sect. 38. *Adfer mihi securim*: quod in nostris libris legitur קולב.

*Canistrum, Cavea avium*, Jerem. 5. 27. Hebr. *Sic Talm. באין לכלובן* Veniunt in caveas suas, Betza fol. 24. 1.

קרו של *Arca, Capsa mortuorum*, כלונה, כליכה, Para cap. 12. Glossa; *In lecto quem faciunt ad portandum in eo mortuum, faciunt veluti cornu quoddam ferreum, cui alligant mortuum ne decidat, & vocatur כליכה*, quia est Sicut cavea aviū. In Moed katon fol. 27. 2. scribitur per geminum Caph, כליכה.

*Idiota, Simplex, Vilis, Stultus*. Hinc proverbium in terra Israël aliquando usitatum: *באתר דמרי ביתא תלא זייניה כולבא רעיא קולתיה תלא* *In loco quo herus domesticus suspendit arma sua, vilis pastor nunc suspendit pedum suum*, Metzia fol. 82. 2. Sanhed. fol. 103. 1. *ubi scribitur per Kaph קולבאי*. Vide in ק. Vajikra rab. sect. 4.

כלקירא in כלק, in כלבורא.

*Bidens, instrumentum duorum curvatorum dentium*: כלבוס של ברזל מטילין תוך פיה *Bidentem ferreum injiciunt ori ejus*, Sota fol. 19. 2. *Glof. שני שנים יש לו* Duo dentes sunt ipsi. Quidam explicant *Uncinum bifidum, de quo aliquid suspendi potest*: *עשאו כמין כלבוס* Fecit illud instar unci bidentis, Schab. fol. 60. 2. *Est nomen Vasis culinari, instar sartaginis, cujus usus aliquando fuit in templo Hierosolymitano*, Menach. fol. 63. 1. *Item Fæces quæ in fundo ollo remanent*, in Bava kama fol. 100. 2. *מאי כלבוס אמר רבא בר שמואל כפרא דרורי* Quid est כלבוס? Dixit Rabba bar Schemuel, *Absterfio ollarum, hoc est, id quod ollæ adhæret, reliquæ turbidæ quæ in fundo remanent. Ita sumitur illic pro fæcibus colorum, reliquiis residuis inutilibus, vitiosis, &c.*

*Nomen vermis aquatilis, qui ingreditur aures piscium majorum*: כלבית על ליתן *Kilbis balenæ creatus est, ut eâ infestet*, Schab. 77. 1. Aruch scribit per geminum כ כלבית. *Alibi eodem sensu legitur טינא*, כלבא טינא, Bafrā fol. 73. 2.

*Granarium*: *אכלבא* *אמיא למיפתח בנא דאכלבא* *Venit ad aperiendum ostium granarii*: חורת *Vidit granarium plenum esse tritico*, Taanis fol. 24. col. 1. *חיטי דקרחי באכלבאי* *Tritica quæ incaluerunt in granariis meis*, Metzia fol. 63. 2. *In Aruch hæc ad כלד referuntur, sed in Gemara per ב scribuntur*.

*ויית בלידי* *Calix, Scyphus, Poculum*: *כלד* *כלידי ריחא* *Scyphum autem meum scyphum argenteum*, Genes. 44. 2. *כלידי ריחא* *Calix meus amplius est*, Psalm. 23. v. 5. *Plurale, תלתין בלידין מצירין* *Tres scyphi figurati*, Exod. 25. v. 33.

*Chaldei, Astronomi, Astrologi*. *Nam Chaldei Astronomie fuerunt peritissimi, & ejus artis Magistri*: אמרי ליה כלדאי *Dixerunt ipsi Chaldæi*, Sanhed. fol. 95. 1. *pro eo ponit R. Sal. Jefa. 10. 32. שומריו אמרו* *Dixerunt ipsi Astrologi ejus*. Sic



Sic in Schabbas fol. 119. i. & fol. 156. i. explicatur מנין שאין חוים בכוכבים Inspectores stellarum: Unde habemus, quod non interrogandi sint Chaldæi vel Astrologi? Ex eo quod dicitur; *Integer eris cum Domino Deo tuo: Gentes enim istæ, quas possessurus es, ariolos & divinos consulent: tu autem non sic &c.* Deut. 18. 13. 14. Pefach. fol. 113. 2.

*Genus vestimentorum, vel armorum splendidorum:* לובש כלודים Non regnat servus, neque induit Challidim, Ber. rab. sect. 89. Baal Aruch legit כלודין. *Quidam putant esse q. כלודים. Chicthebas.* Sic adducit Baal Aruch ex Ber. rab. sect. 90. לא ידים איש את ידו ואר. pro quo in nostris libris legitur כלודים, רגלו כלודים כל ידים.

Quæ hinc esse possint, vide paulò antè in כלל & mox in כלל.

*Idem quod אוכלוסא Populus, juxta Baal Aruch, & glossam Talmudicam, in Bava metzia fol. 108. 1. Sed in Bava bafra fol. 8. 1. videtur exponi per הברחה Promulgatio. Prior expositio melior. Vide in אוכלוסא.*

לקיסא כולטיתא Putredo: רקבון, Pro ligno putredinis, putrido, Heb. רקבון, Jobi 41. 18. in Ven.

Citat Aruch ex Echa rab. cap. i. v. 4. Sed pro eo in nostris exemplaribus legitur כולטין Consiliarii.

Vide infra in כלר.

*Cortex, In volucrum bombycis, quod ad nendum ineptum: vel, Certa species serici, juxta Bartenoram, Kilajim cap. 9. initio, Schab. cap. 2. initio, ubi Glossa explicat של משי. In Gemara Talm. Hier. explicatur voce quadam peregrinâ, אגבין קיסריי & in Schabbas, אגבין קיסריי. Rabbi Salomon id scribit in Kilaim, אגבין קצרי.*

*Arca, Capsa, Feretrum mortuorum, Moed katon folio 27. 2. Vide etiam supra in כלב.*

Herbæ species. Videtur idem esse quod קולקסייא Talm. Hieros. Demaj cap. 2.

Vide supra כלבית. *Perficere, Absolvere, Comprehendere, Complecti aliquid generaliter, universaliter, totaliter & summam, Rab. ספר מכלל מצותיו Liber complectens præcepta ejus, פעולותיו, More lib. 1. cap. 55. Et hinc נכלל Comprehendi, Rab. וכוז נכלל הפרק הזה, Et hinc absolvitur hoc caput.*

Complectens, Comprehendens, Universale, Collectivum: Commune, Prædicatum: שם כולל: שהוא יותר כולל: Nomen universale, collectivum: שם כולל: שהוא יותר כולל:

Quod est magis complectens, id est, commune & generale, quàm illud. In titulis virorum doctorum sæpè usurpatur, החכם הכולל Sapiens omnibus modis. *Fæmin. כוללת.*

*Complexio, Complexum, Canon, Regula, Summa generaliter vel universaliter aliquid complectens: Universale, Generale, Commune, Universalitas, Universum, & adverbialiter, Penitus, Prorsus, In universum: Universaliter. Oppositum ejus est פרט Particulare, speciale: Generale & particulare: כלל ופרט Genus summum, generalissimum: בכלל In genere, Universalium, Summatim: אומר ברכתא בכלל וכוותיא בכלל: Dicebat benedictiones summatim, & maledictiones summatim, Deuteron. 27. v. ult. in Jon. Egreditur (id est, excipitur) à regula: absolute positum, Omnino, Prorsus, Universaliter: על הכל, לשון כלל, דרך כלל, Universaliter: שם כלל Nomen universale. Plurale, Universalia inferiora, subalterna: Universalia conservantur, particularia pereunt, Aben Esra Ps. 104. v. 30. Porro observandi hic sunt quidam ex tredecim illis modis Legem explicandi, hinc denominati, quorum in scriptis Talmudicis præcipuus est usus: I. Generale & speciale; id est, cum locutio generalis de certis speciebus, alibi definitis, tantum intelligenda est. Veluti, *Quum offeret è vobis oblationem Domino, Levit. 1. 2. id non de omnibus in genere intelligendum, sed de speciebus mox nominatis, bobus, ovibus, capris: II. Speciale & generale; id est, cum speciale de toto genere dicitur, E. G. cum primum Scriptura in specie de re amissa loquitur, nominando bovem, asinum, ovem, vestimentum; id in genere de omni re amissa capiendum, unde mox Scriptura seipsam explicat, dicens, De omni re amissa, Exod. 22. 9. III. Generale & speciale, & rursus generale: tunc non judicas, nisi juxta speciale; id est, cum bis Scriptura in genere loquitur, & semel in specie, tunc sententia pronunciatur juxta speciale: ut, De omni re iniqua. Id generale est. De bove, asino, ove, veste; Id speciale est. De omni re amissa; id rursus generale est, Exod. 22. v. 9. Sic Deut. 14. 26. In omnia quæ desideravit anima tua. Et mox, In boves, pecudes vinum: rursus; In omnia quæ desideravit anima tua. Speciale loquitur de mobilibus tantum, & excludit immobilia, & sic duo illa generalia quoque capienda. IV. Generale quod opus habet specificatione: & specificatio quæ**

opus habet generali summâ. E. G. Recenseto omne primogenitum, Numer. 3. v. 40. id generale est, & comprehendere etiam posset foemellas. Opus ergo erat specificatione, unde mox dicit, marem. Excluduntur proinde foemellæ. Cogitare quis possit, esse & eum primogenitum marem, quem foemella antecessit. Opus ergo rursus generali locutione, quæ dicit, Ex omni aperiente uterum masculo, Exod. 13. 15. Is ergo primogenitus mas dicitur, qui uterum primò aperit, non quem foemella antecedit. Et contra, Speciale quod opus habet generali. Si dixisset Masculum, & non adjecisset Primogenitum, potuisset intelligi tam de primogenitis, quàm de non primogenitis, & idcirco dicit, Primogenitum: V. דָּבָר שֶׁהוּא בְּכֹלל וְיִצְאָה מִן הַכֹּלֵל לְלִפְדוֹ לֹא לְלִפְדוֹ עַל עַצְמוֹ יִצְאָה שְׂהוּא בְּכֹלֵל וְיִצְאָה מִן הַכֹּלֵל עַל הַכֹּלֵל כּוֹלֵל וְיִצְאָה Omnis res in generali summa comprehensa, & alibi inde excipitur, ad certi aliquid docendum, tunc non ut de seipso aliquid doceat, excipitur, sed ut doceat aliquid de generali summa, v. G. De Molech dicitur: Quisquis è filiis Israël, &c. dederit de semine suo Moleco; morte afficitur, populus obruito ipsum lapidibus, Levit. 20. 2. Hic Molech speciale est, & excipitur ex generali abominationum idololatricarum summa, non ut de se graviolem esse poenam doceat, sed ut de generali doceat, omnes istas abominationes debere lapidatione puniri: VI. דָּבָר שֶׁהוּא בְּכֹלֵל וְיִצְאָה מִן הַכֹּלֵל לְלִפְדוֹ לֹא לְלִפְדוֹ עַל עַצְמוֹ יִצְאָה שְׂהוּא בְּכֹלֵל וְיִצְאָה מִן הַכֹּלֵל עַל הַכֹּלֵל כּוֹלֵל וְיִצְאָה Omnis res in generali summa comprehensa, & alibi ab ea excepta ad arguendum aliquid simile isti negotio, excipitur levandi, aut minuendi causa, non gravandi. v. G. Qui iverit cum proximo suo in sylvam &c. & irruerit in proximum suum, ut moriatur, Deuteron. 19. 5. Hic in generali summa occidentium comprehensus est, de quibus dicitur: Qui percuti aliquem ut moriatur, morte pleclitor, Exod. 21. v. 12. Hic excipitur per fortuitum casum occidens, ut ejus poena minuatur & distinguatur à poena ejus, qui volens & præfractè aliquem occidit: VII. דָּבָר שֶׁהוּא בְּכֹלֵל וְיִצְאָה מִן הַכֹּלֵל לְלִפְדוֹ לֹא לְלִפְדוֹ עַל עַצְמוֹ יִצְאָה שְׂהוּא בְּכֹלֵל וְיִצְאָה מִן הַכֹּלֵל עַל הַכֹּלֵל כּוֹלֵל וְיִצְאָה Omnis res in generali summa comprehensa, & alibi inde egrediens, ad arguendum aliquid diversum à generali sive summa, egreditur & ad imminuendum & ad gravandum. v. G. Quum emeris servum Hebræum, sex annis serviet, &c. Exod. 21. 2. Hinc postea excipit ancillam Hebræam, inquit: Si vendiderit quis filiam suam in ancillam, ne exito ut isti servi, vers. 7. Hic ancilla fuit in complexu servorum Hebræorum, juxta illud: Si vendatur tibi frater tuus Hebræus vel Hebræa, Deuter. 15. 12. Excipitur autem, ad arguendum aliquid diversi à conditione servorum, nempe partim ad minuendum; quòd pos-

fit ante sextum annum exire; partim ad gravandum, quòd possit Dominus etiam invitam eam desponsare: IIX. דָּבָר שֶׁהוּא בְּכֹלֵל וְיִצְאָה לִיהוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ אִי אֶתְרָה יָכוֹל לְהַחְזִירוֹ לְכֹלְלוֹ עַד שִׁחְזוּרָו Res in generali aliqua summa comprehensa, & ex ea egrediens rursus, ad novum aliquid indicandū, non potes eam reducere in summam suam, nisi versus aliquis id expresse faciat. v. G. Quum sacerdos emerit quempiam emptione pecuniæ suæ, is comedet eam; similiter natus domus ejus, isti comedent de cibo ejus, Levit. 22. 11. Jam & filia ejus est inter natos domus ejus, sive vidua sive desponsata, postea excipitur cum desponsata fuerit alienigenæ, tunc non comedit de Truma sive separato munere frumentario, juxta illud: Filia sacerdotis cum fuerit viro alieno, &c. vers. seq. Hæc, etiam si vidua facta fuerit, non potest restitui in summam istam, nisi Scriptura expressa id faciat, juxta illud: Filia sacerdotis cum fuerit vidua, &c. de cibo patris sui comedet, vers. seq. De cæteris modis alibi.

כָּלִיל Perfectum, Absolutum, Totum, Integrum, Absolutè, Intègrè, Penitè, Prorsus, In univèrsum, Univèrsaliter: כָּלִיל יוֹפִי Perfectus pulchritudinè. Sic fæminin. כָּלִילֵת יוֹפִי Perfecta pulchritudine, Hebr. כָּלִיל עַד Penitè, omninò, Prov. 5. 14.

כָּלִיל Univèrsalis: כָּלִילֵת Univèrsalia.

כָּלִיל Univèrsalitas.

כָּלִיל Omne, Totum, Univèrsum, Omnes, Omnia, si plurali adjungatur: ut, כָּל בְּעָלֵי מְהָרָק וְחָשָׁל Omnes inimicos meos, Psal. 3. 8. כָּלִיל Comminuebat & debilitabat omnia, Dan. 2. v. 40. כָּלִיל Omnes dicunt, Eccles. 10. 3. כָּלִיל Totus mundus, Eccles. 10. 12. Sic Esth. 6. 1. כָּלִיל Totà nocte, Ibid. Cum adjuncta negandi particula est, Quicquam, Ullum, Nullum, Nihilquicquam: Et pauperi non erat quicquam omnino, Heb. וְלֹא שָׂא אֵין כָּל 2. Sam. 12. 3. Non facies ullum opus, Exo. 20. 3. Cum Affix. כָּלִיל טַפְרֵתָא Tota tu pulchra es, Cant. 4. 7. וְכֹלִיָּה לֹא הָיוּ Et totum ipsum non videbis, Numer. 23. 13. כָּלִיל Tota ipsa, & כָּלִילֵת Omnes illi, כָּלִילֵת Omnes istæ, omnia ista, כָּלִילֵת Omnes vos: כָּלִילֵת Omnes nos, &c. Rab. כָּלִיל גְּדוּל כָּלִיל Totum majus est parte. Hinc plurale Talmudicum, כָּלִיל vel כָּלִיל: unde locum Scripturæ vel verba alicujus authoris citantes, abruptè dicunt, Et omnia, Et reliqua, Et cætera. Rabbin extra Talmud id tantum usurpant de prophani alicujus authoris verbis, & de loco Biblico decurtato dicunt וְהַיּוֹמָר Et reliquum

כָּלִיל Vel simpliciter כָּלִיל Ex omni parte, Omnino, In univèrsum.

כָּלִיל Omnis unus, id est, Unusquisq.

כל רבן *Quanto magis, vel, Quanto minus.* כל רבן  
 Quanto magis improbi? Job.4.19.  
 כל כן *Usq. adeo, Tantopere:* Item, *Omnia ista:*  
 ut, Sed omnia hæc vel ista quor-  
 sum? Talm. Sanh. cap. ii. initio Gemaræ, Beres.  
 rab. sect. 26.

מאחר *Tantopere, idem, quod* כל כן: ut,  
 Posteaquam tantopere sapiens  
 es, quare &c.

*Nilominus tamen.* כל כן

*Quamdiu?* quanto magis. כל כמה ש

*Quemadmodum: respondet ipsi* כן Sic. כל מה ש

*Nilominus tamen, Tamen, Attamen.* מכל מקום

*Et si.* אף על פי

*Ex adverso, E regione: Propterea* כל קבל די  
 quod, *Eo quod, Quandoquidem, Propter, Propterea.*  
 דנה & *Sequitur*

*Quicquid sit, Tantillum, Quantumlibet,*  
*Parum, Modicum. Et pluraliter* כל שהן *Et aliter,*  
*cum sententia continuatur, pro Quò magis: ut,* כל  
*Quò magis vox alicujus con-*  
*tinuatur & procedit, eò magis deprimitur, R.*  
 Salom. Exod. 19. 19.

*Multo vel Quanto magis, Quanto minus,*  
 כל רבן *pro ratione sensus & loci. Chaldaicè effertur*  
 אם ללמוד אסור ללמד לא כל שכן *quod ante positum:*  
 Si discere vetitum est, quanto magis id non est  
 docendum? Si ex aquis (ex gutta seminis) format  
 (Deus hominem) ex luto nonne multò magis? Sanhed. 91. 1.  
 Item, ווי לכון חייביא דאמריתון מיתי לא חייין רלא הוו חיי  
 Væ vobis improbi (Saducei,) רהו ל לא כל שכן  
 qui dicitis, mortuos non revicturos: Cùm illi,  
 qui antea non vixerunt, facti sint vivi, annon illi  
 qui vixerunt, multò magis? Sanh. 91. 1.

*Coronare: דכללו ית מלכא* *Quà*  
 coronaverunt regem, Cantic. 3. 11. *Aphel,*  
*Coronare, Ornare: respondet Hebræo* עטר *Præterit.*  
 Coronasti annum bono benedictionum tuarum,  
 Psal. 65. 12. *דאכלל יתוכי* *Qui coronavit te,*  
 Psal. 103. 4. *Futur.* *טבא* *Voluntate bonâ coronabis eum,*  
 Psal. 5. 13. *תכללניה* *Gloriâ & splendore coro-*  
 nabis eum, Psal. 8. 6.

*Corona, Corolla: כליל, כלילא*  
 Et facies coronam magnam, Zachar. 6. 11. *אתתא*  
 Mulier proba corona est marito suo, Prov. 12. 4. *וכיליא דקודשא*  
 Et corona sancta quæ data fuerat ipsis in monte Sinai, id  
 est, Lex, Cantic. 3. 1. *ונסכ ית כלילא דמלכאון*  
 Et accepit coronam Regis ipsorum, 2. Sam. 12. 30. *כליל*  
 In corona aurea, Psal. 21. 4. *לכלילא דחרוא*  
 Corona gaudii, Jesa. 28. 5. *Plural.* *כלילין* *Coronæ,*  
 Unctus est *אתרבי בארבעת כלילין טבן* Jobi 31. v. 36.

(Moses) quatuor coronis bonis, *כלילא דאורייתא*  
 Coronâ legis, *כלילא דכהונתא* Coronâ sacerdotii,  
*כלילא דמלכותא* Coronâ regni, *כלילא דשמא טבא*  
 Coronâ nominis boni, Deut. 34. 5. in Targum  
 Jonath. De his quatuor coronis vide & Medr.  
 Samuel sect. 23. *Et masculine,* *כליליא* Jud. 8. 26.  
*Apud Talmudicos,* *כלילא דוורדא סבותא כלילא*  
*Puella convenit corona rosa, vetulae corona*  
*urtica,* Schab. fol. 152. 1. *והב כליל של זהב*  
 Egreditur mulier cum corona aurea in  
 capite suo, scil. in Sabbatho, Majemon. de Sab.  
 cap. 19. Lamina fuit aurea fronti alligata, tran-  
 siens ab una aure ad alteram. *כליל מלכא*  
 Corona regis, *Rosa est sic vocata,* Ketubh. fol. 77. 2. *Hebr.*  
*חבצלת,* Germ. Königsfronen. *Sic in plural.* *חמשא*  
 Quinque rosas, Glossa, *וורדים,* Schab.  
 fol. 109. 2.

*Coronâ; decus & ornamentum.* *מכלילא*

*Idem: תכילתא רבבל* Corona, decus  
 Babylonix, Talm. Kiddusch. fol. 72. 1. Glossa,  
 מכילא ותפארת.

*Calilei, q. d. Coronarios: In Megillat*  
 Taanith cap. 2. בעשרים ושבעה בירה אתנטילו כלילאי  
 מיהודרה ומירושלים שבימי מלכות יון היו מביאין עטרות  
 של וורד ותולין אותן על פתחי בתי עז שלהם ועל פתחי  
 החנויות ועל פתחי החצרות ושרין בשור לעז וכותבין על  
 מצחו של שור ועל מצחו של חמור שאין לבעליהם חלק  
 באלהי ישראל כמו שהיו פלשתים עושין כמו שנ' וחרש לא  
 ימצא ונומר והיתה הפציר הפים ונו וכשנבשרה יד בני  
 Hoc est, השמונאי בטלום ויום שבטלום עשאוהו יום טוב  
 Vigesimo & septimo (mensis Ijar) profecti sunt  
 Celilæi ex Juda & Jerusalem, qui tempore Re-  
 gni Græcorum adferebant coronas rosaceas, &  
 suspendebant eas ad fores ædium Idololatri-  
 carum, & ad januas tabernarum, & ad januas a-  
 triorum, & cantabant cantica Idolis suis, & in-  
 scribebant fronti bovis & frontis asini, nullam  
 Dominis ipsorum esse partem in Deo Israëlis,  
 sicut Philistæi fecerant, uti dicitur, *Et faber non*  
*inveniebatur,* 1. Sam. 13. 19. &c. Verum cùm præ-  
 valuisset manus Hasmonæorum, ejecerunt eos,  
 & eum diem quo ejecerunt eos, festum fecerunt.  
 Hæc ibi.

*Nomen urbis, quasi Coronariam dicas,*  
 quomodo & Hebraicè עטרות, Numer. 32. 3. in Jon.  
 & T. Hieros.

*Sponsa, respectu sponsi sui: vel Nu-*  
*rur, respectu soceri vel socrus, sic dicta, quod vel vir-*  
*ginitatem aut viduitatem, quando alterius fit, Perfici-*  
*at & Absolvat, aut quod perfecte ornata aut coro-*  
*nata sit:* *כמא דחריא חתנא עם כלתא* Sicuti lætatur  
 sponsus cum sponsa sua, Jesa. 62. 5. *כלתא מקיליא*  
 Nurus vilipendit socrum suam, Mich. 7.

v.6. *Et sicut sponsa quæ ornata est, Jefa.61.10. Cum Affix. וניאת תמר בלתי* Fornicata est Thamar nurus tua, Genes.38. v.24. *Et Saram nurum suam, Gen.11.31. Fœminin. Ruth.1.22. Plural. בלתי* קל חתני וקל בלתי *Vox sponforum & vox sponsarum, Jerem.7.34. Ad copulandum sponfos & sponfas, Deuter.34.6. in Jonath. Cum Aff. ועל בלתי* Et super nurus vestras, vel, sponfas vestras, Hoseæ 4.14. *Et nurus ejus, Ruth.1. v.6. Rab. בלתי עלתה לגננת ולא ידעה מה מטי לה* Sponsa conscendit thalamum, sed nescit quid sibi eveniturum sit, Ben Syra. אם ידור גרי עם נמר תדור *Si habitaverit hœdus cum pardo, habitabit nurus cum socru sua, Rab.*

*Thalamus nuptialis; Bava metzia fol. 101. col.2.*

*Idem. Vide in בלה. כלה. כלה. אפל, אכלם Pudefacere, Pudore, Ignominia afficere. Præteritum, ארי אכלמיה* Quod ignominia affecit ipsum pater ejus, 1. Samuel.20.34. Sic 1. Reg.1.6. *Ithpehal Participium, ולא מתבלמן Ac non erubescabant, Genes.2.25. ויהו מתבלמן לחדא* Fuerunt confusi vehementer, 2. Sam.10. 5. *ולא חתבלם Nonne erubesceret, pudore suffusa fuisset, Numer.12.14. ותבלמן לא חתבלמן* Non pudebit te, Jefa.54.4. *ולא אתבלם אנא* Pudore afficiantur illi, nec pudore afficiar ego, Jere.17.18.

*Vetustate consumi: לא* Secundò *Non inveteraverunt vestimenta vestra, Hebraicè בלו, Deuteron.29.4. in Jonathane.*

*Aliquid, Quicquam, Ullum: וליה בלום פתגם* Et non est ulla res, Eccl.1.9. *Sæpius cum negandi particula, Nihil, Nullus: אין אין שלום אין בלום* Ubi non est pax, nihil est, nihil quicquã est: אין נחשב לבלום *Nulla ejus est existimatio. Pro nullo reputatur: Nullã re opus habet. Sme negandi particula sæpè etiam est, Num, An fortè? בלום אתם* Num vos potestis refutare hoc? R. Salomon Amos 2. v. 11. *אין נחשב לבלום* Num opus habemus ipso? Sanhed. 108. 1. *An fortè huic est aliquid contra istum, an hic potest alteri litem movere, Kan dann ein Anspruch an das ander haben? Sanh. f. 105. 1. בלום יש ילוד אשה* Aliquis ne est natus muliere?

*Quasi nihilum, Tanquam, Ferè nihil, Pfa. 39.6. Vide amplius in למא.*

*Pediculi, ut in proverbiali sententia, quam vide in הדר, in voce מדרור. Sed in Targum eo significato scribitur per ק ab initio. Vide ergo קלם.*

*Chlamys. Vide in seq. radice.*

*Pallium, Toga, Lena: בכלן ושער* Sicut pallium villosum, Hebraicè שער באדרת, Genes.25. v.25. in Venetis, in Onkel. & in Targum Hierosol. Id supra in radice כלן de mendo suspectum erat, pro בילן, ut est in Jonathane. *Nunc aliter videtur: Potest enim esse Græcū χλαίνα Chlœna, Lena, Vestis quam tunica injiciebant. Vide Thesaurum Henrici Stephani, ubi etiam exemplum producit, in quo χλαίνας sumitur pro Opertorius crassioribus et villosis ex lana vel tomento, &c. Ergo lectio בכלן in Venetis, in Onkelo non contemnenda. Huc videtur referendum, quod in Aruch citatur ex Tanchuma sive Jelammedenu: Ne legas שני גוים, Genes.25. v.25. sed שני גוים* Duo excellentes, excelsi, superbi. Nam uterque fuit superbus, עשו מלובש ככלא Esau fuit vestitus læna, sive pallio magnifico. Isaac fuit vestitus veste cum Tzizis: Esau fuit vestitus Chlamyde, Isaac veste Tallis.

*Vectis, Pertica: והפן בלונסא בלונסא* Et operiebant vectem, 1. Regum 6.4. & 1. Reg. 7.4. ubi R.D. scribit, esse כמין ארוכים כמין ארוכים כמין ארוכים קנה של רומה vectes oblongas instar hastæ vel lanceæ. *או טלק עליו בלונסן Aut projecerit super eum vectes, Numer.35.20. in Jon. Sic Jefa.62.10. Nomen נס Signum, vexillum militare, R. Salomon explicat per בלונס, Gallicè פורקא Perche, ut putò, Pertica vexillaris, Vexillum. Apud Talmudicos frequens est per Vau, בלונסא, מביאין בלונסאות של ארו, כלונסות. בלונס* Adducebant perticas ex cedro oblongas, Rosch haschana, fol. 22.2. *גפן של זהב היתה עומדת על פתחו של היכל ומודלא על גבי בלונסות Vitis aurea erat super portam templi, & erigebatur juxta perticas, an Râbstecken/ Cholin fol. 50.*

*Frænum, Græc. χάλιν* נתן הקכה בלניוס בלניוס *Indidit Deus frænum ori ejus, Jelammedenu in sect. בלק, fol. 80. col. 3. רמנה רלא* Afina sine fræno, Talm. Hierosol. Kilaim cap. 7. In Bemidb. rab. sect. 20. prave legitur scriptum per Beth, בלניוס.

*Herbæ species, apud Talmudicos, Pefach. fol. 35. 1.*

*Genus fructuum arboreorum: quidam putant esse genus Ficum: alii, Genus leguminis.* Nam præcedit גרונרות, quod significat ficus aridas, Trumoth cap. 11. Okezim cap. 1. In Cholin fol. 67.2. *ואת היתושין שבכליסין* Et muscas quæ sunt in בליסין. *Glossa, מין קטנית, בליסין מין קטנית, בליסין מין קטנית* hoc est, est species leguminis, Ciceres in lingua Vernacula.

*Lamina vitrea lata, quæ solet frangi in alias partes, ad conficiendos orbis aut alias formas fenestree aptas,*

aptas, Schab. fol. 154. 2. Græcè *ὕαλθ*. Aruch scribit כולסא.

**כרף** *Ex adverso, Versus, E regione, Adversus, Contra:* כלפי לעיל *Sursum versus,* Jobi 24. 15. Ut dicas verba contumaciæ contra cælum, id est, Deum, Ecclef. 7. 10. *Respiciebat versus cælum,* Esth. 5. 7. in Venetis. *Apud Rabbinos,* כלפי מעלה *Sursum versus, contra supremum, id est, contra, adversus Deum:* & sensu contrario, *versus Deum, ad Deum,* zu/gegen Gott/ מעלה *Omnes cogitationes ejus fuerunt sursum versus, id est, ad Deum directæ:* כלפי בר *Foras versus, כלפי חסר Versus misericordiam:* כלפי אליא *Versus caudam,* Pefach. fol. 5. 2. Sic citatur in Aruch ex Schab. fol. 93. 2. ubi nunc legitur כלפי לייא *Quonam? Quorsum inclinatur hæc sententia? Nam contrarium videtur, ut Glossa explicat.*

*Ficum species.* In Gemara, מאי כלופסין *Quid sunt Keluphin? species ficuum ex quibus faciunt ficulina-edulia,* Nedarim fol. 50. 2.

**כרק** *Vide in קנק, in קינוקוס.* כלקירא *Cibi vel fructus cujusdam species,* Talm. Hierof. Peah cap. ult. In Eruvin cap. 3. legitur pro eo כלבורא, ubi glossa; *הויה מין מאכל* Est cibi species qui coquendus est (ut scilicet esui sit aptus.) De Babyloniis autem illic dicitur, quod eum crudum comederint.

**כרר** *Sindon, Peplum muliebre,* Schab. cap. 6. in Mischna, sect. 3. Bartenora; Est ornamentum, quo mulieres cingunt caput, instar annuli. In Gemara explicatur per מכבנתא. In Batra folio 156. 2. in Glossa citatur כולירא. Glossator in Schir haschir. rabba citat per Beth, כולירא.

**כמא** *Sicut, Hebr. כמו, Quemadmodum. Idem etiam quod באשר, & sic quoque post se habet* *ut, כמא דרשין* Sicut conculcant, Jefa. 41. 24. *כמא דרעיה* Sicut voluntas fuit, quemadmodum placuit, Jon. 1. vers. 14. *Sicut isti,* Jobi 12. 3. *Sicut דכמת אלק* Sicut Deus, Jobi 19. 22. & 28. 5. *Sicut דכמי* Sicut ego, Jobi 8. v. 32. *Sicut ille,* Jobi 11. 8. *Sicut אגני דכמתך* Ego sicut tu, Jobi 33. 6. *Psalm. 37. 1.* *מיחי דכמתכו* Mihi est cor sicut vobis, Jobi 12. 3. *Non est sicut ille,* Job. 2. 3. cum Cholem, ut Hebraice.

*Idem, apud Rabbinos ut apud Chald.* כמת: *unde,* Erunt unum sicut alterum, R. Salom. Exod. 30. 34. *כמותו, sicut ille, ודכמתו* Sicut nos.

**כמה** *Vide in מה.*

**כמה** *Quot, Quamdiu? כמה Tot, Aliquot:* על אחת כמה וכמה *Quanto magis? Numeror. 22. v. 30. in T. H. Deut. 31. 27. T. H. Vide מה: Item Quantum, Quantitas: כמה מתרבק* Quantitas continua, מתפרד Discreta.

*Quantitas: כמה המשפט* Quantitas propositionis.

*Fungi, Schwämme / Berach. fol. 40. 2.* ubi agitur, quâ benedictione consecrandi sint, si comedantur. Qui vovit se non vesciturum fructibus terræ, is fungos comedere potest. Non enim habent nutrimentum suum ex terra, sed ex pituita arborum, Erubh. fol. 27. Nidda folio 20.

**כמו** *Cingula pendula vel bullata muliebris, Hebr. Exod. 35. v. 22. Apud Talmudicos,* hoc est, כומו *est figura, typus, seu ornamentum uteri: Et mox, כומו כומו* hoc est, כומו sic dicitur, quasi כומו *hic est locus libidinis, (scilicet per Notaricon,) Schabbas fol. 64. 1. Posteriora hæc verba adducit R. Salom. in suis Commentariis in Exod.*

**כמך** *Intinctum, Cibi lactei genus cui panem intingunt: כמכא והרסנא* Etiam intinctum & pisciculi frixi, Kethubb. fol. 60. 2. *כמכא i. e. כותה* de quo infra: *Cadus intincti,* Pefach. III. 2. *Vide & in Gitin fol. 69. 2. Avoda fara fol. 35. 2. Cholin folio 112. 1. & c.*

**כמן** *Latere, Insidiari, Abscondere, Recondere: Præteritum, ליה, קמן ליה* Qui non fuerit insidiatus ipsi, Heb. *צרה* Exod. 21. 13. *על תרע חכרי* Ad ostium socii mei insidiatus sum, Heb. *קמני* Insidias struxerunt mihi, Thren. 3. 52. *Participium, קמנין* Videte, vos insidiimini urbi, Jos. 8. 4. *Et posuerunt insidiatores,* Jud. 9. 25. *כמנין* Insidiatur, Prover. 7. 12. & 23. v. 28. *Infinitiv. למכמן תקליו* Ad abscondendum laqueos, Heb. *לשמן* Psal. 64. 6. *Imper. למכמן* Et insidiare in agro, Judic. 9. v. 32. *כמנין* Ne insidiator, o improbe, Prover. 24. 15. *כמנין* Insidiatur in latibulis, Psalm. 10. 9. *כמנין לדמני* Insidiemur sanguini, Prov. 11. 11. *כמנין בכרמניא* Et insidiabimini in vineis, Judic. 21. 20. *Ex Aphel Particip. כמנין* Ursus insidians, Thren. 3. vers. 10. *Ex Ithpehal, כמנין* Dum insidias excogitant, Hof. 7. 6. *Et insidiatus est mihi,* Genes. 27. 36. quod nunc legitur ודכמני.

*Insidiantur post se-* *Talm. כמנין לאחורי הגדר* pem, Sanhed. fol. 67. *Vide & mox in כמר.*

*Insidie, Infidiator*: כמנא Dispone tibi insidias, Jos. 8. 2. וכמנא יתיב לה Et insidiator sedebat ei, Judic. 16. 9. ותיתי חיתא בכמנא Et veniet bestia per insidias, Jobi 37. 8. *Cum Aff.* משוי כמנתיא Ponit insidias suas, Jer. 9. 8. *Plur.* יתיב בכמני דרתיא Sedet in insidiis atriorum, Psal. 10. 8.

Deinde *Locus infidiarum, Latibulum, Speculica*. Sic explicatur in Medr. Kohel. Hebr. מצודים גדולים, cap. 9. v. 14. & 15. Ber. rab. sect. 33. per כמנן ועקמן Latibula obliqua & abstrusa.

*Idem quod supra* כמנא. Hinc in Jalkut in Leg. fol. 40. 3. כמנן וכמנן Quanto minus? eo sensu, quo aliàs dicunt, על אחת כמה וכמה.

*Gyminum*, Jesa. 28. 27. *Apud Talmudicos*, Furnus, quem accenderunt cymino, Terumoth cap. 10. האורז והכמון Oryza & Cyminum, Demaj cap. 2.

*Equitatus muliebris*, Baya bathra f. 78. 1. ubi legitur מאי כומני אר פפא מרכבתא דנשי, Quid est כומני? Dixit R. Papa, Vehiculum aut ephippium muliebre, aut instrumenta, quæ ad equitatum muliebrem requiruntur.

Adducit Aruch ex Pesikta, ואחר כך הויה כמס sed non explicat.

*Caudæ vel Partes inferiores spicarum*. Alii aliter explicant. Legitur in Peah cap. 5. folio 7. col. 2. Vide & supra in כמס.

*Fossa, Fovea, pro Hebræo* כמין כומנא. Incidet in foveam, Jesa. 24. 18.

*Niphal, Incallescere, Flagrare, Æstuarere: quod metaphorice transfertur ad Commiserationis affectum*, Hebr. Hinc est Chald. ויכמור Et æstuet super vos miserationibus, & misereatur vestri; Hebr. ונתן לך Et det tibi misericordiam, Deut. 13. 18. in Jonath. Item אין סליק ברוגזיה מן למכמר רחמי, An cessavit in ira sua ab æstuando miserationibus suis in sæculum? Psalm. 77. 10. Hebr. אם קפץ באף רחמי An conclusit in ira miserationes suas? Elias in Thisbi hoc exemplum refert ad sequentem hujus verbi usum, & vult respondere Hebræo קפץ: sed apparet סליק pro e poni.

Deinde exponunt ex Aruch pro *Abcondere, Occultare: vel, Includere, Concludere*. Videamus exempla: *Qui abscondit* (sc. olivas non benè maturas) in terra (scil. fovendi ulterius & plenius maturandi causâ) liber est, Maaseroth cap. 4. Sic legit Baal Aruch, & sic quoq; scribitur in Talmud Hierosolymitano: sed in Talmud Babyl. & in omnibus Mischnajoth הפכמן vel הפכמן. Glossa R. Salom. הפכמן, id est, Abscondens olivas in terra, כרי

ut incalescant, foveantur. Sic Rabbam & Bartenora; Abscondens fructus immaturos in terra ut plenius maturefiant. Sic in Bava metzia fol. 89. 2. לא יתכה באור ויאכל ולא יכמור Non torrebit ad ignem & comedet, neque abscondet in terra & comedet; Glossa R. Sal. id est, יחמם calefaciet, abscondendo in pulvere vel terra calida. Hæc exempla commodè possunt ad præcedentem significationem reduci, prout etiam R. Salomon illa omnia eò refert. *Hinc tamen esse potest illud*, שני בני אדם מכמורין מכמורין בירדן Duo homines abscondebant vel concludebant retia in Jordane, Jevammoth fol. 121. 1.

*Calor, Calefactio*: In Gemara: מאי כמרא כמרא? Quid sunt נובלות בשולי כמרא? Maturata calefactione, Berach. fol. 40. 2. hoc est, fructus decidui, & postea foli expositi & maturati ac siccati. Hæc verba adducit R. Salom. ad vocem שנתבשלו בכומר, & exponit, Jesa. 28. 1. & exponit, fructus qui maturati sunt calore; posteaquam nempe collecti sunt fructus, solent coacervari, calefieri, atque ita maturari. Sic; כומר של ענבים Calefactio uvarum, Ulvæ passæ, כומר של זיתים Olivæ calefactæ, fotæ, passæ, Bava metzia folio 74. 1. Bechor. fol. 31. 2. ubi R. Salomon scribit, כומר sunt uvæ in vase quodam per septem aut octo dies collectæ, ut comprimantur & coquantur vel maturentur; Jevam. fol. 97. 1. ubi iterum R. Salomon scribit, כומר est Vas in quo reponunt uvæ ut calefiant, & vinum tantò facilius exprimi possit.

*Idem*: מחוסר מכמר Carenis calefactione, quod non calefactum & siccatum est, Metzia fol. 74. 1. מכמר בשרא Calefactio carnis, Pesach. fol. 58. 1. Gloss. הימום הבשר.

*Sacrificulus, Sacerdos gentilis & idololatricus; Monachus, Hierophanta, Idolorum sacrificus & minister*. *Nomen Hebræum* כהן, quando de Sacerdotibus veris Israëlitis dicitur, tum transfertur in Targum כהן Sacerdos: quando de Sacerdotibus gentilibus & idololatricis, tum redditur כומרא: ut, והוה ליה לכומרא Et fuit ipsi in sacerdotem, Jud. 17. 5. nempe, qui Idolo serviret, quod Michæ fundi curaverat. Sic 18. 4. *Plur.* הוא ובנותי הוון Ipse & filii ejus fuerunt sacrificuli, Jud. 18. v. 30. *Emphat.* וקטל ית כפרייה Et abstulit sacrificulos, 2. Reg. 23. 5. ארעא דכומרא לא קניא Terram sacerdotum non emit, Genes. 47. 22. *Aff.* עם כפרייהוון Cum sacrificulis suis, Soph. 1. 4. Hebr. כמרים. Sic dicti fuerunt, juxta quosdam, quod Atrati & pullati incederent. Judæi Monachos Christianorum hodiè sic vocant ab Inclusionem, quod in monasterio suo inclusi sunt: & interpretantur

tantur **כומר** Ein verschlossener. Alios sacerdotes & sacrificulos vocant **גלחים** Rafos. *Fam. כומרית Monacha, Montialis.*

**כומר** Idem. Plur. **כומרניא** Gen. 39. 20. & 47. 22. in Jon.

**כמורות** , **מכמורין** Retia, Jevamm. fol. 121. 1. Kelim cap. 23. Machschir. cap. 5. Aruch explicat **חבון** Hamos.

**כמרוסא** Καμάρωσις, Concameratio, Camera, Formix, Testudo, Bemid. rab. sect. 12.

**כמש** Flaccidum esse, Flaccescere: **כמש** Flaccidum reddere: Sal. Jarchi Jefa. 34. 4.

**כמש** Flaccescet: & ad **כמש** exponit **כמש** Ficus quæ emarcescit in arbore, vocatur **נובלת**. Sic Exod. 18. 18. ad **נובל** scribit, **כמישה** לשון **כמישה** Marcidum, Flaccidum. Plur. **כמושים** Marcida, Flaccida, Pesach. fol. 39. 2. de herbis. R. Salomon Gallicè explicat **פלגראו**, quod corruptè scribitur, pro **Flestri**, Marcidus: **כמושה** Salix flaccida, Succa fol. 33. 2. in Misna: **כשירין** **כשירין** כשירין **כשירין** Flaccida sunt licita, arida sunt prohibita, Succa fol. 31. 1. **כמש** על ידי **כמש** Flaccidum à Sole.

**כמישה** Flacciditas, Marcor.

**כמתא** Pileus, Galerus: **כמתא** **כמתא** Da mihi galerum meum, id est

**כמתא** & sudarium, linteum, Eruvin fol. 84. 2. & fol. 91. 1. Sic in Moed katon fol. 15. 1. **כמתא** שרה **כמתא** Accepit pileum suum, & projecit in eam, Gittin fol. 39. 2.

**כמתא** Vide supra in **כמתא**.

**כמתא** Vide supra in **כמתא**.

**כמתא** Vide in **כמתא**.

**כנב** Si fuerit ager ejus satus cannabe, Kilaim cap. 2. Aliàs per **ק** scribitur.

**כנב** Colokyntis. Sic in Aruch. In Gemara, unde citatur, legitur per Beth, **כנב**, quod vide suo loco.

**כנרי** Tumores, Inflationes, Ulcera, Pustula magna in pulmone, Cholin fol. 48. 2. Item

**כנרי** Iftis להנהו **כנרי** Candes, Olla, Vasa fictilia: hoc est, ut **כנרי** Aruch explicat, Pesach. folio 30. 1. Gloss. Iftid. **כנרי**, vasa fictilia. Martinius sic dicta putat, quòd luto **כנרי** fiant. Etymologia ex hac lingua videtur petenda. Videtur autem **כנרי** dici, quasi **כנרי** Cadi, Dagesch forti resolutio in Nun, ut in **כנרי**, item, **כנרי** quibusdam aliis. Citat Baal Aruch etiam ex Moed katon f. 24. 1. sed ibi hodiè non extat in nostris exemplaribus.

Vide infra in **כנרי**.

**כנרי** Vendens cupas, vasa lignea ad vina, olea, mella & familia, Cholin fol. 49. 2.

**כנרי** Cognominare, Cognomine, Titulo appellare, Titulis uti, Hebr. In Targum

**כנרי** Cognominati sunt semen electum, Jef. 1. 4. **כנרי** Pabel Participium Et cognominarunt idola sua nomine veri Dei, Gen. 4. 26. in Jon. Apud Rabbinos, **כנרי** Sed cognominatione utitur scriptura, hoc est, aliter loquitur scriptura, alio q. nomine vel titulo rem indigitat: **כנרי** Qui cognomine appellat socium suum, Bava metzia fol. 58.

**כנרי** Cognomen, Agnomen: **כנרי** Qui iratus probro affecerit cognomen Dei sui, Levit. 24. 15. in Jon.

**כנרי** In sanctuario profescebant nomen juxta scripturam suam: sed in provincia per cognomen ejus, Tamid cap. ultimo. Theologi Hebræorù dicunt, **כנרי** & **כנרי** esse **כנרי** quia pro eo leguntur. **כנרי** Omnia cognomina, omnes periphrales votorum sunt sicut vota ipsa, Nedarim in principio. Deinde etiam latius est, Epitheton, Periphrasis, Antiphrasis.

Unde Kimchi scribit Ezech. 8. vers. 14. **כנרי** Flentes, quosdam exponere per **כנרי** antiphrasin

**כנרי** Exhilarantes erant Tammuzum: **כנרי** Et ait voce **כנרי** Lucis per antiphrasin. Kimchi in Rad. **כנרי**. Vide Ab. Efram Exod. 14. 20. Sic Aben Ezra Jobi 1. 5. **כנרי** Et benedixerunt: **כנרי** Locutio est per antiphrasin. Apud Grammaticos **כנרי** est Pronomen: **כנרי** Pronomina, Affixa, &c.

**כנרי** Vermiculi genus, frumenta rodens, Parah cap. 9.

**כנרי** Species avis. In Talmud legitur **כנרי**, Cholin fol. 62. 2.

**כנרי** Hujusmodi, In hunc modum, In hanc sententiam: **כנרי** Et hujusmodi

**כנרי** Hujusmodi sermone, Esrae 5. 11. **כנרי** Respondimus, v. 4. **כנרי** Voluit compositum ex servili **כנרי**. Sicut, & **כנרי**, quod Talmudicè sic dicitur pro **כנרי**. Ergo **כנרי**, id est, **כנרי** Sicut dicemus, quod deinde in particula naturam degeneravit, pro, Totaliter.

**כנרי** Vermiculus fructuum & leguminum, Cholin folio 13. 1. Ex significatione **כנרי** Pediculi: **כנרי** Qui deponit fructus suos in tectum propter vermes, Talmud Machschir. cap. 6.

**כנרי** Talm. Circumvolvere, Torquere, Circumdare, Circumligare: **כנרי** Circumligans funem circa manum suam, Parah

cap. 7.

cap.7. Funis vel orbis חבל שהוה מכוון על צוארה qui circumdatus est circa collum ejus, Machschirim cap.4.

ההורג כינה בשבת כאילו: Pediculus, Pulex: כנה, כן  
 Qui occidit pediculum in Sabbatho, perinde est ac si occideret camelum, Schab. fol. 52. col. 1. Pediculus serpens: כינה קופצת Pediculus saltans, id est, pulex.

Forceps, juxta quosdam. R. Salomon exponit Vas areum, quo deferuntur prunæ coram magnatibus ad calefaciendum se, Focus, Foculus mensalis. Sic Arabice כּאנון est Focus, ut notat Aruch. Alibi in Gemara: מטלטלין כּנונא אונב קטמיה Transportant focum cum cineribus suis, Joma fol. 21. 2.

Vide supra in כּון.

כּונס Colligere, Congregare, Coacervare, Comportare, ut Hebraice. Imperat. כּונס ית כל יהודאי. Imperat. Congrega omnes Judæos, Esth. 4. 16. & sic Hebraice. Futurum פּבּל, כּונס גלות ישראל יבּנס Captivitate Israelis congregabit, Psal. 147. 2. Sæpius per ש effertur. Vide כּונס. Ex Aphel, רמכנס הך, כּונס יקא מוי דימא Congregans quasi uter, vel, in utre aquas maris, Psal. 33. 7.

Apud Rabbinos in Niphal, כּונס Introire, Intrare, Ingredi, quod cum ad mulierem refertur, honestè dicitur de congressu carnali, ut Hebraice in textu sacro. Usurpatur etiam nonnunquam in Kal pro Ducere in uxorem, quasi Colligere, vel Introducere: sic autem ferè tantum de virgine dicitur, quam quis antea jam compressit. Vide Ketubh. cap. 3. ad paragraph. 4. in Gemara, & in Commentatoribus similiter adhibitum. Opponitur ipsi הוציא Educere, Dimittere. הכּונס את הבתולה Qui ducit virginem, Ketubh. fol. 6. 2. & sic sæpius. Hiphil, הכּונס Introducere, Intromittere, Ingredi facere.

כּונס, כּונס, & כּונס Introitus, Ingressus, Congressus, Conventus, Collectio, Congregatio: כּונס יום הכּונס Dies congregationis, quando ordinariè congregantur in synagogis ad preces & sacra. Tales dies sunt secundus & quintus, id est, Lunæ & Jovis in qualibet septimana, vide Megilla ab initio: Item, כּונס פועל בכּונסתו משלו ביציאתו, פועל בכּונסתו משלו בעל הבית Operarius in ingressu suo (quâdo vesperi se domum recipit & recolligit) suum (opus peragere debet:) in egressu suo (manè ad laborem) id quod est patristamiliâs (qui ipsum conduxit,) peragat, Metzia fol. 83. 2. Vide Ber. rab. sect. 72. כּונס בית הכּונס, Synagoga, in qua Judæi precum & sacrorum causâ conveniunt: Majemon in Tephilla cap. 11. scribit; In omni loco, in quo habitant decem Israëlitæ, oportet parare domum, in qua congregent se precum causâ omni tempore precum, & locus iste vocatur כּונס בית הכּונס: Item, כּונס אנשי כּונס

Viri Synagoga magna. De his vide nostram Tiberiadem. Plurale, כּונס Synagoga, Ecclesiæ. Tales 400. fuerunt in Bitter, Gittin fol. 58. 1. In Jerusalem 480. Jalkut Jefa. 1. fol. 40. col. 4. ex Pesikta, cujus & meminit R. Salom. Jefa. 1. 21. Medr. Echa in Præfat.

כּונס Pala, Ventilabrum frumenti, ein Wurfschauffel/ Metzia fol. 105. 1. à Colligendo. Nam cavitas illa, quâ recipitur & colligitur frumentum, vocatur כּונס Locus collectionis.

כּונס משקה Colligens liquorem: Sic videtur vocari foramen vasis, per quod aqua ingreditur vel alius liquor, Kelim cap. 8. & 10. Schab. fol. 96. 1. Contrarium ejus est מוציא משקה Educens liquorem: foramen illud, per quod emititur: illud communiter majus, hoc minus esse solet.

כּונס הכּונס Introductio, Intromissio: כּונס אורחים Virtus hospitalitatis, Rab.

כּונס Femoralia: כּונס רבון Femoralia ex bysso, Exod. 28. 42. Ezech. 44. 18.

כּונס Ithpehal, כּונס אתכּונס Deprimere, Abjicere, Humiliare se, Humiliari: כּונס ראתכּונס Præterit. Pro eo quod humiliavit se coram me Achab, 1. Reg. 21. 29. ואתכּונסתא מן קרם Et humiliasti te coram Domino, 2. Reg. 22. 19. ואתכּונסו תחזות ויהיון Et humiliati fuerunt sub manu ipsorum, Psalm. 106. 42. Aliàs pro Hebræo כּונס in Targum est תּכּר.

Secundò, Erubescere, Pudore dejici, Turpitudine (patrati sceleris) deprimi, quomodo Hebræo כּונס respondet: ut Præterit. ואתכּונסתא Etiam quæ pudore confusi fuimus, Jere. 31. 19. על כּון לא אתכּונסית ואתכּונסו ואתכּונסו ואתכּונסו Et humiliati sunt, Jefa. 45. 16. Ezech. 16. 27. Infinitivus, לאתכּונסתא Renuisti te humiliare, vel, erubescere, Jerem. 3. 3. Et aliâ formâ, ואתכּונסו לית אנון ידעין Et erubescere ipsi nesciverunt, Jerem. 8. 12. ואתכּונסו מכל ואתכּונסו Et erubescas propter omnia quæ fecisti, Ezech. 16. 54. 61. תּכּונסו מלאפא Pudebit vos docere, Mich. 3. 6. ואתכּונסו Et pudebit ipsos docere, vers. 7.

אתכּונסו per apocopam, אתכּונסו לא מקבלין Depressio, Humiliatio, Pudor, Confusio: אתכּונסו Non admittunt pudere, vel pudorem, Mich. 2. 6. ואתכּונסו הליכו באתכּונסו Iverunt cum confusione, Jefa. 45. 17. אתכּונסו עממיא Ignominiam populorum, Ezech. 34. 29. אתכּונסו עלם Confusionem perpetuam, Jerem. 23. 39. כּונס אנון Cum Affix. אתכּונסו ואתכּונסו Ipsi ignominiam suâ accipient, Ezech. 36. 7. אתכּונסו ואתכּונסו Accipe ignominiam tuam, Ezech. 16. 52. אתכּונסו ואתכּונסו Operiet nos pudor noster, Jerem. 3. 25.

Idem, Rab.



**כנף** Colligere, Congregare. R. David in libro Radicum confert inter se כנפן, Ezech. 17. 7. *per transpositionem literarum*: יכנוף עולא ליה Congregabit iniquitatem sibi, Hebr. יקבוץ Psal. 41. 7. *Ithpehal Particip.* ואי מתכנפין Et si congregentur, congregent se, convenient, Cantic. 8. v. 7. *Apud Talmudicos per syncopem*, והאי מיכנף Hoc congregatur, illud non congregatur.

**כנפא** Ala, Ora, Extremitas, Fimbria: כנפא דכרובא Ala Cherubi unius, 1. Reg. 6. 25. לי קן יתן לי Quis dabit mihi alas, ut columba? Psalm. 55. 7. כנף לכנף Ala ad alam, 1. Reg. 6. 27. Abscidit ora pallii, 1. Sam. 24. 5. Neq; reteget alam patris sui, Deuter. 23. 1. In ora vestimenti sui, Hag. 2. 12. *Plurale*, ויהקפון בכנף גבר יהודי Et apprehendent oram viri Judæi, Zach. 8. 23. *Plurale*, חפי כנפין Tegens alas, Ezech. 17. 3. *Et hinc legendum*, על כנפת רגולתהון In alis vel extremitatibus vestium suarum, Numer. 15. 38. Sic Deuteron. 22. v. 12. *Et alæ eorum*, 1. Reg. 6. 27.

*Apud Talmudicos*, כנף שראה אביו לא יגלה, quam vidit pater ejus, non reteget, Jevammoth fol. 4. hoc est, Si pater compresserit mulierem aliquam, & viderit alas ejus, filius ejus non detegit eam: מאה קרי במתא בזוזא תותי כנפיך להו: Si centum cucurbitæ vendantur in urbe pro uno asse, tamen sub alis tuis sunt, Pesach. fol. 113. 1. Merces ob vilitatem non contemnendæ, sed potius colligendæ: כנפי ריאה Alæ pulmonis, id est, Extremitas pulmonis, Cholin folio 45. 1. Symphonja, hoc est, Lyra in qua est locus receptionis alarum, Kelim cap. 11. Glossa כנפים sunt instrumenta tenuia parva, ad instar alarum, quæ ponunt in medio lyræ, & adjuvant auditionem modulationis: הקטרב והכנפים המקבלות את הרצועות Lignum jugi, & extremitates (illius scilicet ligni) quæ recipiunt lora, Kelim cap. 14.

**כנופא** vel **כנופא** Congregatio, Cætus solennis vel festivus: איכא כינופא Est congregatio, id est, dies festivus, quo conveniunt & congregant se homines in Synagogis & Scholis, Schab. fol. 60. 2. *Eo quod venit in congregatione festiva*, Joma fol. 51. 1. Baal Aruch hoc explicat, בבוא כל ישראל לחוג Quando totus Israel venit ad festum celebrandum. Hinc Guido & alii scripserunt ex Aruch, significare etiam *Tripudium*. At non hoc voluit Aruch dicere, sed id quod nos posuimus. Hinc & in Glossa Talmudica *כנופא* explicatur לרגלים Ad festa so-

lennia. כל כינופא דכסף In omni festo ex argento est, scilicet cornu quod in principio novi anni inflari solet, Rosch haschana fol. 27. 1. *Plurale*, לאכשורי בכנופא דארמאי Ad ratificandum in cæptibus Syrorum, Gittin fol. 11. 1.

**כנורא** Cinyra, Cithara, *Κινύρα*: כנורא Citharam & organum, Gen. 4. 21. *Et accepit David citharam*, 1. Sam. 16. 23. *Vir qui novit pulsare citharam*, 1. Sam. 16. 16. *Cum Affixo*, Cithara mea, Jobi 30. 31. *Plural.* בתופין וכנרין Cum tympanis & citharis, Psal. 149. 3. *Emphat.* וכנרין ונבלין Et citharas & nablia, 1. Reg. 10. 12. *Sicut citharæ perstrepunt*, Jesa. 16. 11. *Suspendimus citharas nostras*, Psal. 137. 2. *Et vox concentus cithararum tuarum*, Ezech. 26. 13.

*Apud Talmudicos*, כנור היה תלוי למעלה ממכתו Cithara fuit suspensa supra lectum Davidis, quam sub mediam noctem afflavit spiritus aquilonaris, ita ut à seipsa sonaret, Berachoth fol. 3. 2. Vide & Jevam. fol. 72. & Bava bathra fol. 25.

**כנר** Nomen arboris, cujus umbra scribitur esse noxia, in Pesach. fol. 111. 2. Sic adducit Aruch. In Talmud scribitur per Daleth, כנר. Baal Aruch citat aliud exemplum ex Bava bathra fol. 56. כנר: sed non reperio in loco allegato. Tertio adducit quoq; Aruch exemplum ex Berachoth fol. 40. 2. כנר, & scribit, se illud jam explicasse in voce כנר: sed falsum est. Nam in ordine literæ Resch non ponit hanc vocem. In Talmud iterum pro כנר legitur כנר. Glossator nihil annotat. Atheneus libro 14. meminit arborum quos *Connaros* vocat. Descriptionem vide apud eum.

Vide in כנר כנריות

**כנרת** Kinnereth, nomen provincie & lacus, alias *unde Gemefareth lacus*, Luc. 5. 1. Matth. 14. *Vide supra* in כנרת, גנוסר.

**כנש** Colligere, Congregare, idem quod כנש Hebraicè, nec aliud exemplum in Targum univervo est, ut inquit Elias, in quo Samech Hebraicum mutetur in Schin. *Præteritum*, לי אף אוצרין Congregavi mihi etiam thesauros, Eccles. 2. 8. *Participium*, אנא כנש יתכון Ego colligo vos, Ezech. 22. 19. *Plurale*, דהון כנשין Quæ collegerunt, Hof. 7. 14. *Infinitivus*, למכנש ממון Ad congregandum divitias, Eccles. 2. 26. *Imperativus*, כנשו ית כל ישראל Congregate totum Israelem, 1. Sam. 7. 5. *Futurum*, אכנש מלמליא Congregabo translato, Mich. 4. v. 6. *Et congregabunt eos congregando*, Jesa. 24. 22.

*Ex Pabel*, *Congregando congregabo vos*, Mich.2.12. *Ex Aphel Futur.* אֲכַנִּישׁ יָרֵךְ *Congregabo Aegyptios*, Ezech.29.v.13. *Ithpehal*, וְאַתְּכַנִּישׁ עַמָּא *Et congregatus est populus*, Exod.32.1. וְכָל עַמָּא *Congregati sunt universus populus*, Jos.8.16. הִיד מָה דְאַתְּכַנִּישׁ אַהֲרֹן *Sicut congregatus est Aharon*, scilic. ad patres, hoc est, mortuus est, Deuter.32.50. *Futurum*, וְהִתְכַנִּישׁ בְּטוֹרָא *Et congregator in monte*, id est, morere, Deuter.32.50. in Jon. *Sic in Ithpabel Præterit.* אֲתַכְנִישׁוּ יְהוּדָיִם *Congregarunt se Judæi*, Esth.9.2. *Infinitivus*, בְּאַתְּכַנִּישׁוֹת עַמּוּן בְּחָרָא *In congregando*, dum congregabuntur populi simul, Psalm.102.23. *Imperativus*, אֲתַכְנִישׁוּ וְשִׁמְעוּ *Congregate vos & audite*, Genes.49.v.2. *Futurum*, יִתְכַנִּישׁוּ לְגִיד *Congregabuntur ad te*, Jefa.60.7.

כְּנִישָׁא *Collectio*: חֲגָא דְכְּנִישָׁא *Festum collectionis*, scil. frugum, Exod.34.22.

כְּנִישָׁא *Congregatio*, *Cætus congregatus*, *Synagoga*. *Constr.* כְּנִישָׁתָא מִיָּמָא *Congregationem aquarum*, Genes.1.10. אִינְשֵׁי כְּנִישָׁתָא רַבְתָּא *Viri synagogæ magnæ*, Cant.7.2. nempe, Esra sacerdos, Zorobabel, Jeschua, Nechemja, Mardochæus, Bilschan & alii: *Cum Aff.* וְלֹא אֶקְבַּל בְּרַעְוָא *Neque accipiam cum benevolentia oblationem congregationis vestræ*, Amos 5.v.21. עֲרַעְוּ כְּנִישָׁא *Convocate cætum*, Joel.1.14. *Plur.* כְּנִישָׁתָא רַבִּית יְהוּדָה *Synagogæ domus Judææ*, Psal.48.12.

כְּנִישׁוֹת *Collectio*, *Congregatio*, Gen.1.10. in Jonathane.

*Secundò* כְּנִישׁ *Talm. Verrere, Everrere, quod fit convolvendo & congregando sordes scopis*: כְּנִישִׁירָה *Everrebat eum in mare*, Cholin folio 60.1. *Fuit verrens ancilla Rabbi domum*, Metzia folio 85.1. Sic & Arabicè.

כְּנִישָׁא *Verrentes: Constructa forma pro absoluta*. Ibidem.

כְּנִישָׁתָא *Everritio, Purgatio, Scopatio, Collectio*, Metzia cap.2. in principio.

כְּנִישָׁא *Umbilicus*, Proverb.3.8. *pro Heb.* לְשֵׁרֵךְ *Umbilico tuo*. Elias scribit, in quibusdam libris scribi לְכוֹשֵׁרֵךְ. Guido notat, in Complutensi esse כְּנִישָׁא, non כְּנִישָׁא legendum. Hæc si vera lectio, tum Umbilicus sic dicitur à כְּנִישׁ *Congregare*: nam, ut Aben Esra scribit, per eum in utero materno congregatur sanguis ad nervos, quorum ipse est fundamentum.

Deinde כְּנִישָׁא *ponitur pro Hebræo* בִּישׁוֹר *Verticillum, Verticillum*, Prov.31.19. Alii legunt hîc כְּנִישָׁא *quod accedit ad Hebræum*.

כְּנִישָׁא *Vide supra in כוּן*. *Apud Talmudicos*, הִדְרֵי כְּנִישָׁא *est etiam Pars*

*Intestinatorum. Id vide supra in הִדְרֵי*. *Spelta, zea. Plurale tantum reperitur in Targum*, וְחִטָּא וְכִנְתִּיא *Et triticum & spel-tam*, Exod.9.32. כְּנִישָׁתִין Ezech.4.9. Jefa.28.25. Hebr. כְּסִמַּת. *Elias Milium*, Germ. *Wirs*/ reddidit. *Apud Talmudicos* כְּנִישָׁא *in singulari numero*, Moed katon fol.13.2.

כְּסִי *Latere, Occultum, Absconditum esse. Particip.* כְּסִי הוּא *Pebil, היה*

*Et verbum Domini erat absconditum in diebus illis*, Heb. יָקָר *Carum*, 1.Sam.3.1.

*Fæmininum*, וְכִסְיָא מַעֲיִנִי כָל דְּחִי *Et abscondita est ab oculis omnis viventis*, Jobi 28.21. *Plurale*,

אֲרֵי חֲסִין אֲנָשׁ אֲרָם *Quia illic viri Aram sunt absconditi*, 2.Reg.6.9. *Pabel Præteritum*, כְּסִיתָא *Texisti omnia peccata eorum*, Pl.85.

v.3. אֲרֵי כְּסִיתָא אִפְהָא *Quia texerat faciem suam*, Genes.38.15. *Participium*, וְהוּא חֹבֵבֵי *Qui occultat scelera sua*, Proverb.28.13. *Pabul sive pas-sivum*, וְהוּא מְכַסָּא וְהוּא מְכַסָּא פְתֻמָּא *Fueritque occultum verbum*, Levit.4.13. *Et fuit occultum in oculis Amnon*, 2.Sam.13.2. *Plurale*,

כְּרֵי מְכַסֵּן סְקִיא *Operti faccis*, 2.Reg.19.2. *Futurum*, וְהוּא מְכַסָּא בְּעֵינֵי אֲמֹנוֹן *Obtegam celos quasi caligine*, Jefa.50.

v.3. תִּגְיֵי חֲטוּפָא *Tegit violentiam*, Proverb.10.6. *Non occultabimus à filiis ipsorum*, Psal.78.4. *Non abscondet bonum*, Psal.84.12. *Ithpabel*, אֲתַכְּסִי *Operiri, Celari, Abscondi*: מִן מְלִכָּא *Quod celatum fuerit à Rege*, 1.Reg.10.3. *Et operuit se sacco*, Jonæ 3.6. *Particip.* מְתַכְּסֵי בְּכִסְוֹתָא *Et ipse opertus erat tegumento novo*, 1.Reg.11.29. *Infm.* לִית לְךָ רִשׁוֹן לְאֲתַכְּסֵי *Non est tibi potestas abscondendi te*, Deuter.22.3. *Fut.* לִית מָה דְאַתְּכְּסִי *Non est quo operiar*, Jefa.3.7. *Et operient se faccis*, Jonæ 3.7. *Et non abscondas te à precatione mea*, Psal.55.v.2.

לִית מָה דְאַתְּכְּסִי *Non occultum erit à te ullum verbum*, Jerem.32.17.27. *הִתְכַּסָּא מִן קְרַמְדָּא כָּל פְּתֻמָּא* *An abscondetur, absconditum erit à Domino verbum aliquod?* Gen.18.14.

*Apud Rabbinos*, שְׁבַע דְּבָרִים מְכֻסִּים מְכֻנֵּי אֲרָם *Septem res sunt absconditæ ab hominibus, Dies mortis, Dies consolationis, Profunditas judicii*: *Et ignorat homo quam nam compensationem sit accepturus? Quid sit in corde proximi sui? Quando Regnum Davidis sit restituendum? Et quando peccatores sint consumendi?*

*Secundò* אֲרַגְוֵי, *Unde Inf.* וְאֲרַגְוֵי *Et arguere cù Deo, i.e. disputare*, Jobi 13.3. *in Regiis*: Sic Psal.118.18. in Venetis.

Te-כְּסִי

*Tectum, Occultum*: לאתר כסי וטמיר In locum occultum & tectum, i. e. innominatum, 1. Sam. 21.2. 2. Reg. 6.8.

*Idem*: ראתביר בכוסיא Quod perditum est clam, non observante custode, Exod. 22.8. in Jon.

כסא . כס . Vide supra in כס .

*Indumentum, Operimentum, Vestimentum, sic dictum, quia hominem Operit*: על כסו Super vestimentum, Exod. 22.9. Et in vestimentum gloriæ, Jefa. 23.18. *כסותא בלגא* Vestimentum vetus, Jos. 9.5. *כסותא הרתא* Vestimentum novum, 1. Reg. 11.29. *כסותא דהכרד* Operimentum proximi tui, Exod. 22.9. *Cum Affix.* על ארבע פנפי כסותך Ad quatuor oras vestimenti tui, Deut. 22.12. *ארי היא כסותיה בלחוריה* Quia illud est vestimentum ejus tantum, Exod. 22.26. *וישכב בכסותיה* Ut dormiat in vestimento suo, Deuter. 24.13. *וכסא אשו כסותהו* Et sicut saccum ponam operimentum eorum, Jefa. 50.3.

*Occulta, Secreta*, Jobi 11.6.

*Solium, Thronus*, Hebr. *כסאות* *כסא* apud Rabbinos, Savim cap. 4. *Solium gloriæ, Thronus majestatis divinæ: Et aliter apud Rabbinos, ביה הכסא, Domus, vel locus sedis secreta, Locus secretus & absconditus, in quo homo ventrem exonerat*: כל הצנוע בבית הכסא ניצול: *Qui verecundus est in loco secreto, liberatur à tribus rebus, à serpentibus, à scorpionibus, & à demonibus. Quidam addunt, quod somnia ejus quoque sint placida & tranquilla*, Berach. 62.1. *קבלה רבית הכסא צניעותא* Traditio loci secreti est verecundia, ut nos verecunde in eo geramus, ibid. Vide ibi pluras regulas, quomodo quis in eo loco se gerere debeat.

*Operculum, Tegmen: Secretum*: כסוי *Operculum calefactorii*, Parah cap. ult. *Alia significata, que hic ad כס adducunt, vel non sunt hujus loci, ut כסא, pertinet ad נכס: vel sunt falsa, Aruch ab illis non intellecto.*

*Cennum, Lutum*, Jobi 41.21. in Regiis, Veneta כסאן. *Aliter, מן כסאן טשטשא*, De luto turbido seu fædo, Heb. מטשט, Psalm. 40.3. in Regiis. Vide hoc loco Castigationes nostras.

*Coriandrum*: כורע רכוסבר Sicut semen coriandri, Exod. 16.31. in Targum Hierosol. *Idem in Jonathanæ. Apud Talmudic.* *כוסבר וכוסבר שרה* *Coriandrum & Coriandrum agreste, sylvestre*, Pesach. folio 39.1. *Kilaim cap. 1. Alibi, כוסבר של הרים*, Scheviith cap. 9. *Est כוסבר של ננה* *Coriandrum bortenfe, quod reliquis præstat. Scribitur כוסבר*. *Fæmininum, שרר ליה כוסברתא* Misit ipsi Coriandrum, y folio 10.2.

*Chaldeus. Plur.* ארעא דכסראי *Terra Chaldæorum*, Jefa. 23.13. Vide ibi Kimchium: *יגלי בכסראי* Revelabit in Chaldæis, Jefa. 48.14. *מאורא דכסראי* Ex Ur Chaldæorum, Genes. 11.28. *וכסראי שרן* Et Chaldæi habitabant, Jefa. 52.7. *מדינת כסראי* Provincia Chaldæorum, Ezech. 23.15.

*Putare, Amputare, Succidere. Sæpè dicitur de vvis in vineis. In Targum Futurum,* *תזמור* Putabis vineam tuam, Hebr. *תזמור* *Levit. 25.3.4. Pabel Particip.* *ותכסחון יתה* Et succidunt eam, vineam scil. vel, *Vindemiant, Heb. Et carpunt eam*, Psalm. 80. v. 13. *Futurum,* *פרמא ורשעיא* Et vineam improborum amputant, vindemiant, Hebr. *ולקשו*, Job. 24.6. *Apud Talmudic.* *הויה לחהוא גברא דהוה כסח בכרמי* Vidit virum quendam, qui erat putans in vinea, Sanhedrin fol. 26.1. *או ניכש או כיסח* Aut evulserit herbam (Zetten) aut amputaverit, scil. summities herbarum, radice relicta, Kilajim cap. 2. *Baal Aruch scribit, ניכש esse proprie Evellere herbas radicitus: כיסח Succidere in summitate.*

*Amputatio, Excisio, Succisio malarum herbarum, aut luxuriantium ramorum.*

*Funis, Vincula aulai, Germ. Schnüre.* *כסר* Hebr. *Stultescere, Stultum, Stolidum esse vel fieri.*

*Stultus, Stolidus*, Psalm. 49. 11. ubi *כסיליא* Veneta perperam pluraliter legunt *כסיליא*: Item *Orion, Sydus caeleste*, Amos 5.8. *Talmudici dicunt כסלא*, Berach. fol. 58.2. Vide supra in כיסה.

*Fatuitas, Stultitia*, Heb. *כסלי* *Ilia mea*, Psalm. 38.8. *Reg. כסלי*, quod idem. *Rab. צרי הכסלים* Latera ilium, *Hypochondria: עצם הכסל* *Os ilii*: וש להכ חלב על *Est ipsis pinguedo super ilia.*

*Cujus femur unum est altius altero.* In Mischna, *כסול שאחת מיריכיה גבוהורת* *Kasul* dicitur, *cujus unum femorum ejus altius est*, Bechoroth folio 40.1. *Erravit ergo Guido, qui Equietum, id est, habentem equalia femora explicat.*

*Tumulus, Agger sive Aggesta terra ex fossa aut sulco, que dicitur Porca*: *כסלי לאונתא* Sicut tumulus vel agger fossæ, Nedarim fol. 6.2. *Berachoth fol. 6.1. Circa vineas vel agros solent fossas fodere, & earum terra aggesta dicitur כסלא.*

*Scalpellum chirurgicum. Apud Talmudicos, לבושא ראית ביה כוסעא כי כוסילתא* Vestimentum in quo erat foramen instar scalpelli chirurgici, Taanith fol. 21.2. *רב יוסף שתי עד דנפיק* *Raf Joseph quando venam secabat,*

cabat, bibebat donec odor vini exiret è punctura vel incisione scalpelli, Schabbas folio 129.1. Cum Rabbi quidam defunctus alteri appareret, quæsit ex eo, למר צערא, Fuitne Domino dolor aliquis (nempe in egressu animæ ex corpore)? Respondit, כריכרא דכוסילתא Qualis est incisionis vel punctationis scalpelli chirurgici, Moed katon fol. 28.1. id est, Dolor levissimus & momentaneus, instar morfus pulicis, Locutio proverbialis. Vide simile exemplum in Ketubhoth fol. 39.2. רב ביבי בר אבוי קפיד אפילו אריכרא דכוסילתא Raf Bibhe bar Abbaj curiosus erat etiam de incisione scalpelli, id est, de punctatione venæ sectionis, Maccoth fol. 21.1. In Sanhedrin fol. 92.2. מאי אשר אין בהם כל מום אמר ר' חמא בר חנינא Quid est Dan. 1. 4. In quibus nulla esset macula? Dixit R. Chama bar Chanina; Ne quidem quanta est incisio scalpelli chirurgici. Vide & in עו fol. 27.1. R. Salomon exponit passim כלי שמכה בו Instrumentum quo percutit venæ-sector, & vernaculè פלומא. Est Scalpellum, Phlebotomum, instrumentum quo vena inciditur & cutis scarificatur. Munsterus, Guido, Schindlerus malè Cucurbitulam explicant.

כסלו Kislev, November mensis, Zach. 7. v. 1. Hebr. & Chald. Item, ולא תתמנע מלמורע אף בכסלו Ne intermittas etiam seminare in mense Kislef, Ecclef. 11. 12. In Hebræo est וגם לשמנה In octavo; unde in Targum legi deberet במרחשון In Octobri: eo enim mense seminabatur.

**כסם** Inde ex Aphel, דמכסם ליה Qui arguit eum, Proverb. 15. 12. in Ven. quod legendum מכסן à כסן. Quod Munsterus etiam pro Roborare exponit ex Jobi 16. 3. error est: legendum enim illic כסם per Beth. Similiter erravit Prov. 21. 17. legens כסמא pro כסמא. Tertio erravit in כסמן Jefa. 42. 16. 17. ubi כ legit pro radicali; cum sit א סמא.

כסמא Zea, Spelta. Plur. כסמית Ezech. 4. 9. Heb. quod possit esse à sing. כסם.

**כסן** Arguere, Disceptare, Increpare, Corripere, Reprehendere. Præteritum, ריא כסנת סניעין, Ecce castigabas multos, Jobi 4. 3. Infinitivus, מוכסנא אכסנני יה Corripiendo corripuit me Dominus, Psalm. 118. 18. Futurum, ויכסנני יה Et corripiant eum, Deut. 21. 18. in Jon. Pabel, Infinit. Et disceptare cum Deo volo, Job. 13. 3. למכסנא יתכון באולפנייה Ad castigandum vos doctrinâ suâ, Deuteron. 4. v. 36. Jon. Inf. cum Futuro, ומן רכשר לכסנא יכסן מנכון, Et qui aptus est ad redarguendum, redarguat ex vobis, Jobi 6. 25. Ne in ira tua כריכרא תכסן יתי Ne in ira tua corripias me, Psal. 38. 2. אל כריכרא תכסנני

tua corripias me, Psalm. 6. 2. ויכסנני Et corripiat me, Psalm. 141. 5. דיכסננייה אלהא Quem redarguit Deus, Jobi 5. 17. דתכסננייה יה Ut castiget eum Dominus, Psalm. 94. 12. די תכסננייה יה Quem castigabis ô Deus, Psalm. 94. v. 12. אכסנתיה, Aphel, ויכסנתיה Et corripuisti eum, Psalm. 41. 4. Participium, דמכסן במלין Ut disceptet verbis, Jobi 15. 3. דמכסן בר נש עם אלהא Ut disceptet homo cum Deo, Jobi 16. v. 21. למן Eum qui corripit ipsum, Prov. 15. 12. אורחתי קומי אכסן, Futurum, Vias meas coram ipso arguam, Jobi 13. 15. Ithpabel vide post sequens Nomen.

ולמכסני יכסם Corrector, Reprehensor: Plur. Et correctoribus amænitas erit, benè erit, Proverb. 24. 25.

מכסנותא Castigatio, Correptio, Reprehensio, Redargutio, Argumentum: ואת סניתא מכסנותא Et odisti castigationem, Psal. 50. 17. מכסנותא באופייה Correctionem in populis, Psal. 149. 7. ומכסנתי Et castigationem sprexit cor meum, Proverb. 5. 12. Et qui admonetur, vel, admonitionem recipit per castigationem, callidus est, Proverb. 15. 5. Plurale, ולא איה בפומיה מכסנתיה Neq; sunt in ore ejus argumenta, Psal. 38. 15. Hinc Verbum literâ formativâ in radicalem conversâ, אהמכסן Increpari. Particip. ומהמכסן בכיבא Et qui castigatur per dolorem, Job. 33. 15.

כסני Placentæ sicca vel ustulata aut tosta; In parvo Aruch exponitur Germ. Eckfuchen/ Item Bis cocti, Jos. 9. 5. 12. respondet Hebræo נקדים, quod Chaldaeus interpres sumpsit ac si esset significationis נקד, & idem quod מוקד Adustum. Hinc exponit R. Salom. Jos. 9. v. 5. נקדים Gallicè ארשין Arsès, hoc est, מוקד, & addit hoc sensu quoque exponere Jonathanem: טולמין דלחם וכסני Tortas panis & placentas, Heb. נקדים, 1. Reg. 14. 3. R. Salomon Gen. 40. 16. Gallicè explicat אובליש Oublies, id est, Crustula, & inde interpres Targum, Oblea. Apud Talmudicos, ליה לה כיסני Viduæ non adhibentur tosta, Ketubhoth folio 17. 2. הני כסני מעלו לליבא ומכסלי מהשבתא Duo cochlearia tostæ farinæ, Erubh. fol. 29. 2. Hæc tosta conducunt cordi, & expellunt curas, Ibid. Vide & in Berach. fol. 42. 1. Author Aruch inquit; Solebant coquere triticum & fabas, injectis uvvis passis, & sorbebant illud. Hoc in nuptiis faciebant virgini sponse, sed viduæ non faciebant, unde cognoscebatur, an sponsa virgo esset vel femina. Glossa Talmudica ubique explicat קלייר תו-sta, placentula tosta ex farina tritici vel leguminum.

Vide in אכסן .

Adducit Aruch ex Vajikra rab. sect. 30. & explicat

& explicat לאלתר Statim, Protinus. Sed ibi in nostris exemplaribus non reperio.

כסס Masticare, Comedere, Rodere, Arroderere: Masticans triticum, Berach. fol. 44. 1. מלפלין כס Masticabat piper, Berach. fol. 36. 2. Glossa, Quicquid non comeditur via communi, id est, more consueto, vocatur כסיסה: Vide idem in Megilla fol. 7. 2. וכוססין Et comedebant illum in loco computationis, Kimchi Jos. 9. 5. Item, העכברין כוססין ומקרטמין דברים שאין אדם ולא עוף ולא בהמה מures rodunt & incidunt res, quas neque homo, neque aves, neque bestiae arroderunt. Aruch in voce נגמי Aphel, שערין, אכסורה Cibarunt eum hordeo, Ketubh. fol. 77. 1.

II. כסס Arguere, Increpare. Aphel אכס Idem. Particip. אכסין Qui increpat hominem, Prov. 28. 23. Imperat. אכס לטובלתן Argue prudentem, Prov. 19. 23. Futur. אכסין Ne arguat te, Prov. 30. 6.

III. כסס Hebr. Supputare; In summam colligere.

כסס Summa, Numerus supputatus, Portio rata וצerta, Censur.

כסס Veditigal, Τελώνιον, Telonium, Mensa publicanorum, ubi veditigal & tributum colligitur: item Collybus, ses, Pecunie permutatio: unde בית הכסס Locus collybi, ubi fit pecunie permutatio (Cambium vulgò, & L'eschange Gallicè vocant, Wechselbank:) item Telonium, Domus ubi veditigal colligitur.

כסס Nomen loci, In Jevammoth fol. 45. 1. Citat Baal Aruch etiam ex Megilla fol. 6. col. 1. Sed ibi nunc legitur כסס: Ketubh. fol. 112. 1. lin. 1.

כסס Publicanus, Telonarius: Nummularius, Collybista, nummos permutans: מוכסין לוי קצבה Telonarius cui non est determinatum, qui petit pro lubitu, Nedar. f. 28. 1. Bartenora hic annotat, Publicanos duplices fuisse; Spontaneos, qui sponte sua ad telonium sedebant: & Constitutos a rege. His necessario dandum erat veditigal, nec licebat eis illud vel remittere, vel viatoribus effugere, &c. Publicani sunt inepti ad testandum aut iudicandum, Sanhed. fol. 25. 2. Chosen hammischpat fol. 11. col. 2. Majemon de Testibus cap. 10. מוכסין Telonarius simpliciter, raptor est, Aruch in כסס. In Sanhed. fol. 44. 2. De publicano quodam; exponitur in Glossa per ברשע De homine quodam improbo. Signatura publicanorum, Schab. cap. 8. in Mischna. Signatura erat duarum literarum majuscularum in chartula aut alia materia, quæ dabatur alicui, quum veditigal totum solveret ab una parte flu-

minis, quo ostenso ab altera parte fluminis, liber erat. Hinc etiam in Targum Veneto, בית מתיבתא מוכסין Locus sessionis Telonariorum, Jud. 5. 10. Non permutant minutos nummos ex arca publicanorum, Bava kama fol. 113. 1.

מוכסין Genus fructuum præstantium, quos solebant suspendere ante idola odoris causa, Avoda Sara fol. 14. col. 1. Baal Aruch in litera מ citat per מוכסין.

כסס Fricare, Confricare: Oportet confricare, Nidda fol. 62. 1. שרצה לכססו קרמי Permisit defricare vestes, Moed katon fol. 10. 2. Confricare indusium in Sabbatho, Schab. fol. 140. 1. Nempe indusium recenter lotum, durum est: licet ergo parumper manibus confricare, לרפובי ad mollius reddendum: Alii reddunt, Plicare, Complicare, ex mox seq. signif.

כסס Confricatio: ליה כיססו לאו כיססו הוא Lotio cui non adhibetur confricatio, non est lotio, Sevach. fol. 97. 2.

כסס Plicatura, Falten. Sic citat Baal Aruch ex Schab. fol. 147. 1. מאי מרוב כססו מאניה? Quid est מרוב canalis? Sunt plicaturæ vestimentorum. Sed nunc in nostris libris legitur כיסי בבילתא.

כסס Idem quod כססו, quomodo communitè scribitur. Vide נח. In parvo Aruch exponitur Ambitus, ein Dimgang.

כסס Mensura expansi utriusque brachii, ein Klaffter/ Beres. rab. fol. 6. col. 4. In jalkut legitur per ב.

כסס Hebr. Appetere, Expetere, Desiderare. Niphil נכססו Desiderio affici vel teneri. Hinc in Venetis, יכססו עוליא ליה Desiderabit iniquitatem sibi, Psal. 41. 7. quod pravum pro יבגוף.

כסס Chald. Ignominia, Probros, Opprobrio, Pudore, Rubore suffundi. Pudere, Pallefcere: Futur. רתכססו Ut robore suffundatur, Num. 12. 14. in Jonath. וליא יכססו בי Et non rubore perfundantur in me, Psal. 69. 7. יבגתו ויכססו חבשי Erubescant & confundantur quærentes animam meam, Psal. 35. 4. vide & 40. 15. Aphel Præterit. ואכססותנא Et confundisti nos, Psal. 44. 10. Particip. acti. וליא רתכססו Nec est qui pudore afficit, Jobi 11. 3. Particip. passi. לא יתוב מסבן מוכסו Non revertatur pauper confusus, Psal. 74. 21. Futur. עשר ומנן תכססוני Decem vicibus confundistime, Jobi 19. 3. Ithpael Præterit. ואכססו Et confusi fuerunt, Jobi 6. 20. Futurum, לא יכססו Ne confundantur in me, Psal. 69. 7. juxta Regia.

Tertio apud Talmudicos in Hiphil הכססו Pallefcere,

lescere, Pallidum esse, Livescere, vel ob pudorem & ignominiam, vel ob horrorem. Inde, כל שפניו כהספין Cujuscunque facies pallidæ sunt, Pesach. fol. 39. 1. כל שהכספיו פניו כאדם שעמדו שערותיו fol. 39. 1. Cujus facies pallida est, instar hominis cujus erecti stant capilli ejus; nempe præ horrore, Pesach. fol. 48. 2. In Talm. Hier. Berach. cap. 1. כל זמן שפניו מזרח מאד ימין זהו יום הכספיו זהו בן השמשות השחירו Omne illud tempus quo facies Orientis rubet, vocatur *Dies*: quando incipit pallefcere, vocatur *Inter soles*: quando nigrescit, & superius (firmamentum) simile fit inferiori, tum est *Nox*. Vide etiam Talmud Babylon. Schab. fol. 34. 2. משיכספיו ראש Ex quo inceperit pallefcere vel livescere papilla, Nidda fol. 47. col. 1. רוב שעות מתלבנת ומכספת Plerisque horis albescit sive pallefcit: אותה שעה כולה מכספת Istâ horâ totâ pallefcit. *Ithpebal*, איכספיו (pro מתכספיו) *Pudore suffusus fuit*, Bava bathra fol. 100. 1. מוכספיו Ex *Pyhal*, מוכספיו Folia flaccida & pallida.

Quartò, *Perdi*, *Corrumpi*: והכספיה Et corruptus fuerit, scil. ager: Glossa: נתקלקלה, Erachin fol. 30. 1. שמה תכספיו Ne fortè corruptus sit ager, Ketubh. fol. 80. 1. & 94. 1. *Hinc fortè illud, modo non sit corruptum*; מן ארעא כיסופין De terra perdetur, Prov. 2. ult.

Quintò מתכספיו *Affligi*. Guido ex Zohar.

כסף הוא כסף *Argentum*: כסף כסף En argentum, Genes. 44. 8. כסף Vasa argentea, Ibid. כסף דהלוך Idola argentea, Exo. 20. 23. כסף Et argentum duplum accipite in manum vestram, Genes. 43. v. 12. כסף Pro argento perfecto det eam mihi, Genes. 23. 9. לא תזבנה בכסף Non vendet eam pro argento, Deut. 21. 14. כסף כסף Sicut aurum & sicut argentum, Malach. 3. 3. זבניהו De argento emptionis sui, Levit. 25. 51. *Cum Aff.* כסף Restituta est pecunia mea, Gen. 42. 28. Et argētum meum & aurū meum, 1. Regum 20. 7. כסף Argentum, pecuniam nostram, Genes. 31. 15. לא תתן ליה בחבוליהו Argentum tuum non dabis ei in usuram, Levit. 25. 37. כסף כסף Argentum vestrum pervenit ad me, Genes. 43. 23. כסף כסף Et omnes emptos argenti sui, Genes. 17. v. 23. כסף Argentum suum in plateas projicient, Ezech. 7. 19. כסף כסף Gen. 42. v. 25. *Apud Rabbinos*, כסף Numi argentei, Pecunia, ex significatione Hebræa, quia ab omnibus Expetuntur. *Apud Talm.* כסף האמורה בתורה כסף צורי ושל דבריהם כסף מדינה Cujus in Lege fit mentio, intelligitur argentum

Tyrium (ponderis & bonitatis ut in urbe Tyri:) sed Rabbiorum argentum, intelligitur argentum commune provinciale, Kiddusch. fol. 11. 1. Tyriorum nummi omnes erant argentei, nulli ærei, argento etiam puriori cudebant nummos, R. Salomon hoc loco. כסף מדינה Argentum provinciale absolutè dictum, sumitur pro numo octonario minimo Tyri argenteo. Quando dicitur de siclo, intelligitur שמיני Octonarius (nummus valens octavam) sicli Tyri: de דנר Denario, intelligitur octonarius denarii Tyrii: *Prima* erat ex ære: Tyri autem non erant ærei numi, &c. R. Salom. ibid.

כסף כסף *Argentarius, Argentifex*. Plural. כסף כסף Succa fol. 51. 2.

כסף *Pudor, Ignominia*: חפת כסופא אפי Ope-ruit ignominia faciem meam, Psal. 69. 8. כסף Et opprobrium non effert contra proximum suum, Psal. 15. 3. כסף Et abscondi me præ pudore, Genes. 3. 10. in Jon. כסף Totâ die ignominia mea coram me est, Pl. 44. 16. כסף אשמע Castigationem ignominiaæ meæ audio, Jobi 20. vers. 2.

כסף *Voluptas, Delicia*: Guido ex Zohar.

כסף *Fraces, Faces, Residuū inutile*: ut, כסף In fraces dactyloꝝ, Taanith. fol. 24. 2. Quidam hoc loco sumunt pro Vase, vel Mensura certa. כסף Fraces Jasmini, Schab. fol. 50. v. 2. Alias etiam dicitur גפר *Plurale*, כסף של גוים שהוחמו Fraces Christianorum calefactæ, Avoda sara fol. 38. 2. *Hinc Munsterus fecit Residuū olei*.

כסף *Arca, Capsa, in qua reponitur argentum vel pecunia*: בכספתא Reponunt homines margaritas in arcam, Bava kama fol. 62. 1. כסף בכספתא Percussit arcam, Ibid. Quam indidit arcæ, Cholin fol. 133. v. 3. *hinc* ab initio est Prepositio, pro ב vel על In. Non ergo formativa, ut alii posuerunt.

כסף *Pisciu nomina Persica sunt*, כסף כסף Cholin fol. 66. 2. Fortè est *Xiphias*.

כסף Author Aruch adducit ex Vajikra rabba sect. 16. sed non explicat. Alii *Exilium* interpretantur. Ego in meo exemplari id non invenio.

כסף Vide in litera א.

כסף *Pulvinar, Pulvillus*. Plurale, כסף Ezech. 13. v. 18. in Hebræo. Est autem pulvinar longius, juxta Eliam in Tisbi, quod transversum lectum occupat, *Pulsier/Pulsb*: כסף Cervical Hauptküssin. Sic כסף est *Pulvinar oblongum scamnorum & sedilium*. In Aruch in כסף scribitur: כסף est pulvillus parvus, quem supponunt capiti: כסף est

est id super quo cubatur. Item, כסת הסבלים  
Pulvillus bajulorum, quem scil. oneri supponunt,  
Kelim cap.28. *Alia forma*, איש כסתו בארץ  
Cujusque pulvinar erat in terra, id est, in terra  
cubabat, Tamid cap.1.

*Pabulum*, פקתא וקסתא Fœnum & pabulum,  
Genes.24.32. & 43.23. Hebr. מקפוא. *Apud*  
Talmudicos, כרהוה רמי כיסתא לחיותא, Cum projiceret  
pabulum animali, Metzia fol.85.1.

*Coralium*, idem quod אלמונים 1. Reg.10.11.  
Legitur in Rosch haschanah fol.23.1. אפקיד גבירא  
Deposuit apud eum coralium, Ketubh. fol.98.1.

*Placenta*. Plural. כעכין Placentæ, quarum  
usus est in convivio. In Gemara, אבל כעכין לא,  
Pesachin fol.48.2. Glossa, כעכין sunt Placentæ  
longæ & graciles, ut non in furno conjungantur,  
Placentæ Babylonicæ sunt latæ & rotundæ,  
& mordent se invicem, id est, conjungunt se in furno,  
& cohærentes habentur pro una, כעכין autem sunt  
Placentæ singulæ & separatæ: כעכין יבשין  
Placentæ siccæ, Jos.9.12. in Kimchio.

Vide paulò post in כעע.

*Jam, Nunc, Huc*: כעען Hinc, Deinceps,  
2.Sam.3.8. ער כעען Hucusq, Hactenus.

Vide in כענת.

*Iracisci, Indignari, Heb. Sic in Targum*, רשעא  
יחמי ויכעס Impius videbit & indignabitur,  
Psal.112.10. in Venetis. Elias notat, verbum  
כעס aliàs in Targum semper reddi per רנו. *Apud*  
Talmudicos, להכעס Ad irritandum, vel  
Ad irritationem, זו תרע/ Contrarium לתואובין  
für den lust.

*Indignatio, Ira, Hebr.*

*Iracundus*, איש הכעסן Vir iracundus, indignabundus,  
R. Levi Prov.15.18. Plural. כעסנים  
Iracundi: השכינה בורחת מן הגאים ומן הכעסנים  
Majestas divina fugit à superbis & iracundis.

*Screare, Sreatu sonum edere, Sich*  
reusperen. In Aruch: *Homo vulgaris ingrediens domum amici vel socii sui לכעעע*  
opus habet screare, sonum edere; quanto magis sacerdos  
ingrediens domum sancti sanctorum, juxta illud: Ut  
audiatur vox ejus cum ingreditur sanctum sanctorum,  
Exod.28.35.

*Fœdare, Inquinare. Particip. Pabel*, ואשוקד  
מכערא Et disponam te fœdissimam, Nahum 3.6.  
Et fœda והתכערתו בעיניו Et fœda five de formis habita  
sum in oculis ejus, Beresch. rabba sect.17.

*Fœdum, Turpe, apud Rabbinos tristissimum*:  
מכוער מעשים מכוערים Opera, Facta turpia:  
דאכלה גרושתא הו' לה בני מכוערי

*bam terra, ei erunt filii deformes*, Ketubh. fol.60.2.  
*Quidam notant, per antiphrasim significare aliquando*  
מאדעסד, Mundum, Purum, Scaliger. contra Serar.  
אשרי Non est deformior illâ: אשרי  
מכוערת Mulier fœda, deformis, Scheusslich/  
חâßlich: דבר זר ומכוער מאד Res peregrina & fœda  
admodum.

*Fœditas, Turpitude.*

*כפפה* Talm. Curvare, Incurvare, Inclinare,  
Flectere, Inflectere, Reflectere, Invertere,  
re inversâ aliquid Tegere, Operire, tanquam vase  
inverso, Stürzen: Cogere, Adigere, Subigere:  
כופין אותו מרת סרום Adigens, cogens uxorem  
suam ad concubitum: כופין אותו מרת סרום  
Subigunt eum more Sodomitico. *Locutio desumpta ex illo Salomonis*,  
מתן כפפה יכפה אף Minus in abscondito subigit  
iram, Prov.21.14. *In Targum*, כלי כפוי  
Cogensque erit illam, Esth.1.22. כפה עליונית  
Inclinavit, reflexit super os suum: כפה עליונית  
ut aperta parte eû tegetet, Sanh. fol.77.2. כלום  
Fortasse reflexisti super nos montem tanquam cupam:  
עברא כפיה למריא: Servus coëgit, cohibuit Dominum  
suum, Sanh. 107.1. *Si voluisssem cohibere*  
concupiscentiam meam, Ibid. כפאווו פרסיים  
Coegerunt eum Persæ, Rosch haschana fol.28.1.

*Ingratus, quasi Subactus & Suppressus à bono*,  
ut illud non agnoscat & prædicet. Cum diceret  
Deus: *Quis det, ut hic sit animus ipsorum ad timendum me*,  
&c. Deuter.5.29. Dixit ipsis Moses, כפוי  
Oppressi bono sunt filii mei, vel, suppressantes bonum,  
id est, Ingrati sunt filii mei. Debebant enim dicere:  
תן אתה Dato tu nobis cor, Ahboda fol.5.1.  
Glossa, Non agnoscebant bonum, neque ejus laudem  
dabant Domino suo, quod dignum judicassent, à quo  
peterent. Inde & scriptum: *Anima nostra fastidit panem  
vilem hunc*, Numer.21.6. Sic, הראשון היה כפוי  
Adam primus fuit ingratus, referens corruptionem  
suam in uxorem, non agnoscens, eam fuisse donum  
Dei in adjutorium ipsi datum: כפוי טובה הן הארץ  
האשרי והנפש Tres ingrati sunt, Terra, Mulier,  
& Anima. Terra, sicut dicitur: Terra nō satiatur  
aquis, Prov.30.18. Mulier, sicut dicitur, Comedit  
& abstergit os suū, iniquiens, Nihil mali feci,  
Ibid. vers.20. Anima, sicut dicitur: Etiam anima  
ejus non expletur, Eccl.6.7.

*Subactus*: item Epilepticus, sic dictus  
כפפה אפילו Epilepticus etiam semel tantum  
diebus multis, scilicet cadens, Bechoroth fol.44.2.  
in Mischna: ערום הו' נכפה Qui stat coram lucerna  
nudus, fiet epilepticus: Item,

*Qui ministerium lecti obit super lecto, in quo infans dormit, infans iste erit epilepticus*, Pefach. fol. 112. 2. לא ישא אדם אשה. *Non ducat homo uxorem, neq. ex familia epilepticorum, neq. ex familia leproforum*, Bechor. 64. 2. משמשה בי ריחיא הווי ליה. *Quæ coit intra molam, ipsi erunt liberi epileptici*, Ketubh. fol. 60. 2. *Aliàs Rabbinis, Morbus caducus, Epilepsia.*

*Cippus, lignum cui manus vel pedes captivorum includuntur*: כיפה *Congregant eam in cippum*, R. David, Jerem. 29. 26.

*Idem, in Targum. Scribitur communiter כיפתא*, unde ad כפתא referunt. Vide illic.

דהווי שמיט כיפי: *Fasciculi, Manipuli*: כפין כיפין *Qui erat rapiens fasciculos lini, id est, מכר להון רבא*, Nedar. fol. 48. 2. אגרות vel אנצין להנהו מהפכי כיפי *Dixit Rabba istis convertentibus, id est, contorquentibus, colligantibus manipulos, Num contorquetis, ligatis fasciculos propter præceptum?* Pefach. fol. 40. 1. *Glossa, עמרם Manipuli. Aruch aliter exponit, quem vide.*

כיף *Vide supra in כפא.*

אכפא *Vide in אכפא.*

דררו: *Ramus, Baculus, Pertica, Palanga*: באכפא *Qui portant perticâ vel palangâ*, Betza fol. 30. col. 1. *Est sine dubio ab Hebræo כפא Ramus.*

*Stercus, Excrementum, Fimus*: כופיתא *Ut sedeam in umbra fimi asini ejus*, Sanhed. fol. 98. 2. Sic scribitur in textu, sed in glossa דכפיתא. *Ibidem citatur ex Bava bathra, Et projecit fimum & obstruxit vel obthuravit Jordanem, fol. 73. 2. Removet vos quasi fimum*, Sanhed. fol. 110. 1. *Scribitur interdum כופתא.*

*Furnulus, focus unius ollæ*, Kelim cap. 7. *Vide supra כירה in כיר*. In Schab. fol. 38. 2. in Gemara; כופח מקום שפיתת קררה אחרת *Kupach est locus dispositionis ollæ unius, כירה מקום שפיתת שתי קררות Kirab est locus dispositionis duarum ollarum.*

*Calvus*. Sic exponunt nostri: in Aruch legitur, כיפה הכיפה ויהיננס *Procerus, Proceræ & oblongæ stature*. Pro hoc illi procul dubio legerunt כיפה per ח in fine. Sed in Talmud legitur כיפה. *Vide ergo קפה.*

אתכפילו, *Duplicare, Conduplicare. Ithpehal*, ותכפילו *Duplicati sunt sicut tabernaculum pastorum*, Jefa. 38. 12. *Futur. ותכפילו רבא*. Et duplicetur gladius, Ezech. 21. 19. al. 14.

*Duplicatio, Duplum*: כפלא • כפלא • כופלא • *Duplum sapientiæ est ei*, Jobi 11. v. 6. *In duplicationem fronti ejus*, Jobi 41. 4. *Et argentum in duplicatione, id est, duplum, duplicatum*, Genes. 43. 12. in T.H.

*Idem*: כפיל ליה *Ego reddo ei duplum*, Cantic. 8. 7.

*Spelunca duplex*, Hebr. מכפלה, Genes. 23. 17. vel est *Nomen proprium loci.*

*Ile, vel pluraliter Ilia, sic dicta à Duplicando*: ועבר רותבא עלי כפלא *Et fecit arvinam super ilia*, Jobi 15. 27. *Legitur & Psal. 38. 8. in Regiis. Qui est super ilia*, Levit. 3. 4. *Jon. Sic vers. 10. 15. & cap. 4. 9. & 6. 27. Apud Talm. Quinque fibræ sunt in iliis*, Cholin fol. 93. 1. *Item Tortuosum, Locus tortuosus, salebrosus, quasi Duplicatus dictus*: ויהי כפלא *Eritque locus tortuosus in planiciem*, Hebr. עקוב, Jefa. 40. 4. *Vide & Jefa. 42. 16.*

*Duplicitas, Duplum, Heb. Sic apud Rabbinos*, *Duplicatio sententiæ verbis diversis, vel, Duplicat. Et duplicatio valet ad corroborationem rei.*

*Sensus duplicatus, geminatus, qui diversis verbis constat, sed idem significantibus. Plur. אלו נמדדין כפולין*. *Ista mensurantur duplicata*, Kelim cap. 27.

וכפנת כל *Esurire, Famelicum esse. Præterit. כפן* *Et famem passa est tota terra Egypti*, Genes. 41. 55. *Et esuriunt*, Psal. 34. 11. *Particip. אין כפן סנאד Si famelicus sit inimicus tuus*, Prov. 25. 21. *Quia esurit*, Prov. 6. 30. *Fæmin. נפשא דכפנא Anima quæ esuriens est*, Prov. 27. 7. *Futur. ונפשא רמימת חכפן Et anima dolosa, id est, pigra, remissa, esuriet*, Prov. 19. 15. *Et panem non esuriet*, Jerem. 42. 14. *Et vos impii esurietis*, Jefa. 65. v. 13. *Non esurient, neque sitient*, Jefa. 49. 10. *Aphel Præter. cum Aff. Et esurire fecit te & cibavit te*, Deuter. 8. 3. *Particip. ליה מכפן אלהא נפשיה Non facit esurire Deus animam justi*, Prov. 10. 3.

*Dum esuris, comedere*, Berach. fol. 62. col. 2. *Proverbium, cujus sensus: Dum appetitum habes, appetitum sedita, ne, si tardes diutius, cibus non modò nihil proffit, sed & noceat. Sic, ער דצוזית שתי Dum sitis, bibe. Quando occasiones rerum agendarum ad manum sunt, agendum, & occasio non negligenda. Ea neglecta, calva est, & prehendi non potest. Simile vide in רתח. Alibi, ולא ידע, Esurit pauper & nescit (quòd esuriat) Megilla fol. 7. 2.*



fol. 7. 2. Citatur ut Proverbium vulgare. In Compendio Talmudico *En Jisraël* legitur id plenius: כפין עניי ולא ידע אי כפין ואי לא כפין: Esurit pauper, & nescit, an esuriat, vel an non esuriat? כלב כלבא בכפנאוכו Vide in כלב.

כפין כפין *Fame pressus, Famelicus, Esuriens*: יהי כפין עמא כפין *Populus famelicus est, 2. Sam. 17. 29.* יהי כפין ביר בוכריה *Sit esuriens filius primogenitus ejus, Jobi 18. 12.* כמא די יחלוס כפנא *Sicuti somniat esuriens, famelicus, Jesa. 29. 8.* יהב הלא תפרנס *De pane suo esurienti dat, Ezech. 18. 7.* יהב מלחמד *Annon sustentabis esurientem de pane tuo? Jesa. 58. 7.* ומן כפין תמנע לחמא *Et à famelico cohibes panem, Jobi 22. 7.* ואשרי תמן כפנים *Et habitare fecit ibi esurientes, Psal. 107. 36.* יהב מוזן לכפין *Præbens cibum famelicis, Psalm. 146. 7.* ונפשא כפינא מלי טובא *Fæmin. Et animam famelicam implet bono, Psal. 107. 9.*

כפיני *Idem: Emphat. כפינא, cujus usus in illa Ben Syre sententia, quæ primum Alphabethum claudit, תתיב לך יד כי הות שביעאה ולא דהות כפינא, ושביעאה Ad dandum propensa sit manus tibi, quasi fueris satur (semper,) non autem quasi fueris famelicus, & nunc primum exsatiatus. Sensus: Liberalem te semper exhibeto, quasi ad saturitatem omnia possideas, etiamsi parum habeas, juxta illud Salomonis: Est qui divitem se facit, cum nihil habeat, Prov. 13. 7. Non autem sit restricta manus tua, qualis est divitum avarorum, qui semper putant se famelicos esse, ac nunquam exsatiari posse, aut se antea quidem in penuria constitutos, nunc verò adeptis parcè utendum esse.*

כפנא *Fames*: יהוה כפנא בארעא *Et fuit famis in terra, Genes. 12. 10.* שני כפנא *Anni famis, Genes. 41. 27.* כפנא רבא *Fames magna, 2. Reg. 6. 25.* מיתו בכפנא *Mortui sunt fame, Jesa. 5. 13.* דצחין *Qui deficiunt præ fame, Thren. 2. 9.* יהב ית *Da filios ipsorum fami, Jerem. 18. 21.* מהרבא מכפנא וממותא *A gladio, à fame, & à peste, Ezech. 12. 16.* כפן תקיף *Fames vehemens, Ruth. 1. 1.* עשרתי כפניו תקיפין אתגורו מן שמא למהוי בעלמא *Plur. מן יומא דאתכרי עלמא עד דייתי מלכא משיחא לאוכחא Decem fames graves decrete sunt cælitus, ut in terra existant à die quo creatus est mundus usque dum veniat Rex Messias, ad castigandum illis habitatores terræ, &c. Ruth. 1. v. 1. ubi singillatim recensentur. Paulò autem prolixius recensentur in Bereschit rabba. sect. 64. ab initio, additâ ad quamque famem probatione.*

כפינא *Spathe, sive Ramulus palmæ, Non inferunt spathas palmæ præputiatæ, Orlah cap. 1. in fine.*

Interdum est *Dactylus parvus immaturus, qui primum post abjectum florem extuberat.* Hinc, עד דאכלת דאכלת כפנייתא בכבל *Dum comedisti dactylos in Babylonia Gl. רבי אילעא Bechor. fol. 18. 1.* קץ כפנייתא דשביעית *Rabbi Ila abscidit dactylos anni septimi, Pesach. fol. 55. 2.* לא בכפניית Sed non cum dactylis immaturis, Gl. תמרים *Sic in Oketzim cap. ult. Orla cap. 1.*

Idem: חר בר נש גנב חרמא כפוני *Quidam homo furatus erat dactylum immaturum, Tal. Hieros. Bava kama cap. 4.*

כפס *Later dimidius, id est, unius & dimidii sive sesquipalmi, qui & אריח dicitur. Pluraliter, כפסין, Bava metzia fol. 117. 2. Scribitur & cum ק ab initio, in Bava bathra fol. 3. 1. Hebr. כפסין Tignum, Trabs, Habac. 2. 11.*

כופסירא *Compedes: רישיה בקולרא רגליו בכופסירא Caput ejus (vincitum est) in collari, pedes ejus in compedibus, Zohar. in Exod. fol. 21. 4.*

כפע *Aphel אכפיע sive הכפיע Findere, Diffundere. Adducit ארuch ex Bereschit rabba, & explicat per פקע.*

כפף *Curvare, Incurvare: Curvari, Incurvare se. Præterit. כפף אילנא לאילנא Incurvavit arborem ad arborem, Esth. 1. 5. in Targum sec. Fæmin. עלוהי שרשוהי כפף Incurvavit super eam radices suas, Ezech. 17. 7. כפף נפשי Incurvat se anima mea, vel, Incurvat quisque animam meam, Psalm. 57. 7. Et ex forma regulari, כפף רישיה Inclinat, incurvat caput suum, Jesa. 58. v. 4. דכפף רונביה Qui incurvat, contorquet caudam suam, Jobi 40. 12. כפף כפף Si-cut juncus incurvatus, Jesa. 58. 5. Plural. כפפין יהוה זקף Dominus erigit depressos, Psalm. 146. 8. Jesa. 60. 14. Hebraicè dicitur כפוף Incurvatum, Reflexum: unde apud Grammaticos dicuntur literæ quatuor כפפ, quæ sic infra reflexæ & incurvatæ sunt, אותיות כפופות Literæ curvæ sive reflexæ. Nam in fine vocum deorsum rectâ extenduntur. Pabel Infinit. ליה עוברתיה ליה Ut incurvarent se propagines ejus sibi, Ezech. 17. vers. 6.*

כפה *Ch. Curvatura, Curvum, Cavum, Concurvum. Hinc ad varia cava refertur: & est Vola tam manus quàm pedis: synecdochicè Manus: Acerra, Lanx libræ sive Balances: Acetabulum femoris, in quibus omnibus quedam cavitas est. Item Manubrium, sic dictum quia manu capitur. Sunt & כפפות Spathæ, Ramuli, sic dicti, quia facilimè Fle-ctuntur & incurvantur. Vide Lexica Hebraica: כפפות Flumina complodent manus, Psal. 98. 8. Hæc etiam pleraq. significat apud Rabbi-nos & Talmudicos, quibus insuper latius adhuc tradu- citur*

citur ad varia instrumenta, in quibus aliquid est vel curvi vel plani, quod manus usum vel operam præstat. Unde est Trulla cæmentaria, quia eâ tamquam manu & projicitur cæmentum, & complanatur tamquam manu: ut, כף הסיד Trulla cæmentarii, Schab. f.80.2. כרול של ברזל Incrustant ea trullâ cæmentariâ ferreâ, Middoth cap.3. Aduncum seu Curvum cujusque instrumenti, quo aliquidprehenditur aut extrahitur, quasi manu, dicitur כף; veluti Hami unci focalis, quo prunæ ex furno extrahuntur, aut ex foco, ein Fehwhacten/ & similia instrumentorum. Item Cochlear: ut in illo proverbiali, כפא דחק נגרא בנויה נשרוף חרדל, Cochlear quod exsculpsit artifex, in medio ejus urit sinapi, scil. os artificis, Pesachim fol.28. Docet, sæpè opus suo artifici esse damnosum, ut & consilium malum suo auctori. Adducit Kimchi in principio Commentarii sui in Obadiam, qui fuit profelytus Edomæus, & tamen suis Edomæis gravissimas pœnas denunciavit. Citatur etiam & explicatur in Jalkut fol.61.1. Alibi in Talmud scribitur cum inserto י; ut, כפא אכפא למרא לי, Schab. fol.142.2. Hinc Pars cava auriscalpii dicitur כף, quia repræsentat cochlearis formam. Chirotheca: כף של לוקמי קוצים Chirotheca colligendum spinas, Kelim cap.26. Cranium, pars concava cranii: מכפא רמוחא A' cranio cerebri, Cholin fol. 54.1. Scapula, Humerus: מכפא ועד אטמא A' scapula usque ad femur, Ibidem. Item, Scutella. Item Linteum, quo operiunt mulieres capita sua, ein Schleyer/ Peplum, Kelim cap.28. כפה שבראשה Linteum, quod in capite ejus est, immundum est, Savim cap.4. כפה id est, צעקף Peplum, quod Genes.24. v.65. in Onkelo dicitur עיפא. Præterea כף vocatur Locus pubis, locus elevatus in sexu virili & muliebri super pudendum. R. Schimeon dixit, משנתמעך הכף, Quando compressa fit, vel subsidit pubes, judicatur scil. virgo esse nubilus, Nidda fol.47.1. in fine. Item, מאי כף אמר, רב הונא מקום תפוח יש למעלה מאותו מקום כיון שמגדלת Quid est Caph? Dixit Raf Huna, est locus inflatus vel tumidus supra illum locum (pudendum:) posteaquam autem crescit (puella,) vel majorenis, nubilus fit, deprimitur & evanescit, Nidda fol.47.2. Vide Baal Aruch in נב tertio. Item Ripa, Littus. Vide supra in כף.

כפא כיפא Ramus summus, Vertex; Spathe, Ramus palmæ: Manipulus: Fornix, locus cameratus & concavus, Convexitas cælorum. Plural. ועבר כיפין Et fecit fornices, ex incurvatione scil. ramorum, Esth.1.5. in Targ. sec. Item Cippus, R. David, Jerem.29.26. Item Cucufa, Cucullus, ex lana vel serico texto, quales vel viri domi, aut sub galero,

vel mulieres sub vittis aut peplis gestant: כיפא של כובע Cucullus galeri, ein Hauben/ ein Rappen/ vel Rapplein: כיפא של צמר Cucufa, cucullus laneus, Schabb. fol. 57.2. Glossa, Cucufa sub vitta: כרי Ut faceret cucufam, cucullum capiti suo, Bava kama in fine.

כיפא Depressio, Humiliatio, Prov.16.26.

כיפיות Curvitas, que opponitur Extensioni. In Masora Soph.3.8. scribitur אית בפסוק אב בכפיות, Est in hoc versu Alphabethum in curvitate & extensione, id est, cum omnibus literis curvis & extensis, sive quinque finalibus.

תולדה כפיפא בצוארי Corbis, Canistrum: כפיפא Suspendit canistrum de collo jumenti, scil. in tritura, ut ex eo comedat, Trumoth cap.9. Columellæ vocatur Corbis pabulatoria, lib.6. cap.3. אין אדם דר עם נחש בכפיפא אחת, Homo non habitat cum serpente in canistro eodem, Ketubh. fol.72.1. מצרית ובכפיפא Purificant vinum per linthea, & per canistrum viminosum, Schab. fol.139.2. Id olim fiebat in terra Israëlis דקל מצורי ex virgultis palmæ, ut alibi ex virgultis salicum. Scribitur & cum ק ab initio, ut est suo loco.

אפילו קניא בכופתא Idem: כופתא כופיתא Etiam vimen in canistro fructuosum est, Gittin cap.3. in fine.

כפכף Idem.

כפא In Pahel Abstergere, Removeere immundiciam: unde Particip. ומכפא פפא Et abstergit os suum, Prov.30.20. Hebr. ומחטה. Ex hac significatione est apud Talmudicos, קורשא בריך הוה Cupit Deus vastare domum suam, & cupit abstergere manus suas, Gittin fol.56.1. Abstergio sive lotio manuum, signum erat innocentia. Sic Pilatus lavit manus, Matth.27.24. כפרא רורי Abstergens ollas, frustum linthei, vel simile quid quo vasa culinaria & ejus generis absterguntur, Bava kama fol.100.2.

De peccatis dictum, est Expiare, Expiationem facere. Præterit. וכפר עליהון אהרן Et expiationem fecit super eos Aharon, Num.8.21. וכפר על עפא Et expiationem fecit pro populo, Numer.17.12. Particip. מכפא עוניהון Expians iniquitates ipsorum, Psal.78.38. Infinitiv. על לויא Ad expiandum Levitas, Numer.8.12. וישעי מלכפרא Et cum cessaverit ab expiando, Levit.16.20. Cum Affix. In expiationem faciendo super eo, בכפרותך עלוהי Exod.29.36. Imperat. כפר לעפך Expia populum tuum, Deuter.21.8. וכפר עלך Et expiationem fac pro te, Lev.9.7. חובנא על וכפר על חובנא Et expiationem fac peccatorum nostrorum, Psal.79.9. Fut. מכפרא Quo expiabo? 2.Sam.21.3. על חוביכון Fortè

Fortè expiabo peccata vestra, Exod. 32. 30. **תכפר** אל תכפר על Expiabis altare, Exo. 29. 37. **אל תכפר** על מדבחה Ne expiationem facias de peccatis ipsorum, Jerem. 18. v. 23. **אתה תכפרנו** Tu expiabis illa, Psal. 65. 4. **ביום הדין יכפר עליכון** Die hoc expiationem faciet pro vobis, Levit. 16. 30. **על ביתא** Et expiabitis domum, Ezech. 45. v. 20. **על מדבחה** Expiabunt altare, Ezech. 43. 26. **יתפבל** Praterit. **די אתכפר בהון** Pro quibus expiatio facta fuit, Exod. 29. 33. **תכפרו** Particip. **מתכפר סוד הנא** Expiatur peccatum, Prov. 16. 6. **לא יתכפר על דם** Futur. **לא יכפר** Non fiet expiatio super sanguine innocenti, Numer. 33. 35. **ותסאך יתכפרון** Et peccata tua expiabuntur, Jesa. 6. 7.

Secundò **נפ** Negare, Abnegare: Prater. **וכפר** Et negavit vivificationem mortuorum, Genes. 25. 34. in Targ. Hierosol. **וכפר בהני** Et negavit vitam futuri sæculi, Genes. 25. 29. in Jonath. **וכפרת שרה** Et negavit Sarah, Hebr. **ותכחש** Et mentita est, Genes. 18. 15. in Jon. **וכפרו** Et abnegarunt Deum fortem, Deut. 32. 15. in T. Hierosol. **תכפרון** Particip. **בשעותהון** Abnegarunt idola sua, Jere. 2. 27. **בעקרא** Qui abnegant Deum, aut fidem in Deum, Psal. 12. v. 5. **וכפרון במליהון** Et abnegant verba sua, Numer. 23. 19. in T. Hierosol. **ואכפר** Futur. **אלא אשבע ואכפר** Ne si satiatus fuero, abnegem, & dicam, Quis est Deus? Prov. 30. 9. **ולא תכפרון** Neque negétis, Levit. 19. 11. in Jon. Hebr. **תכחשו** Et ne mentiamini: **וכפרו בהקריתא** Et negaverit proximo suo depositum, Levit. 5. 21. in Jon. **Apud Rabbinos**, **כופר בעקר** Abnegans Deum, Apostata, Hæreticus: **כופר בפקדון**: unde illud הכופר במלוכה כשר לעדות בפקדון פסול, **לערורת** Qui negat (depositum) creditori, illegitimus est ad testimonium: Metzia fol. 4. 1. **איני מנחתך עד** Ego non relinquo te, donec abneges Legem Mosis, Sanhed. 106. 1. **כפר** Achab abnegavit Deum Israël, idcirco non est ei pars in Deo Israël, Sanh. fol. 102. 2. **אל תכפריני בשעת** Ne abneges me in hora disceptationis, Avoda fol. 46. 2. hoc est, ne neges verba tua priora, ne obliviscaris doctrinæ tuæ prioris, quam docuisti me, vel, Non potes refutare me, quia ita à te sum edoctus.

**כפריא** Expiatio. Plural. **יום דכפריא** Dies expiationum, Levit. 23. 28. **ית כסף כפריא** Argentum expiationum, Exod. 30. 16. **מרם חטאתא דכפריא** E sanguine sacrificii pro peccato diei expiationum, Exod. 30. 10. **בר מדבחה כפריא** Prater arietem expiationum, Numer. 5. 8. **ולבית כפריא** Et domui expiationum, 1. Reg. 6. 5. Hebr. **ולבית** Et adyto. **ביום דכפריא** In die expiationum, Cantic. 4. 3. Sic

apud Rabbinos, **יום דכפריא** Dies expiationum, de cuius ritibus & statutis vide Majemonem parte primâ Schylchan Aruch, &c. מחוסר כיפורים Destitutus expiationis, qui sacrificium expiatorium non obtulit, Kelim cap. 1.

**כפריא** Expiatio, Sacrificium expiationis: **הריני** *Ecceme in expiationem R. Chija & filiorum ejus*, Succa fol. 20. col. 1. Glossa, **ויסורין** Castigationes quæ obveniunt mihi, sint in expiationem R. Chijæ & filiorum ejus. Sic honoris causâ, quando quis mentionem patris aut præceptoris sui facit, post mortem ipsius loqui decet: כשהוא מתנחם מאחרים כל העם אומר לו אנו כפרתך והוא **אומר** Quando ipse (Sacerdos magnus scil.) consolationem accipit ab aliis, tum totus populus dicit, *Simus nos expiatio tua*, & ipse respondet eis, *Benedicti sitis de celo*, Sanh. fol. 18. 1. in Mischna. Glossa, **ואנו** בני תכפר אתרו **ואנו** Hoc est, In nobis fiat expiatio tua, nosque subeamus tuo loco, quicquid tibi evenire debet: **הרי הן** בני ישראל אני כפרתן הרי הן **אשר** Filii Israël (sim ego expiatio ipsorum) sunt veluti intermedii, *Negaim cap. 2.* Rambam annotat, **וענין** אני כפרתן שישם פרויני והוא מאמר יאמר אותו האומר **אשר** Sensus hujus phraseos, *Sim ego expiatio eorum*, est, ut ipse ponatur redemptio, vel redemptionis pretium, *לשונם* ipsorum, & est loquendi modus, quo loquens utitur ad testandum magnitudinem amoris sui. *Huius affine quid habet, quod Apostolus Paulus Rom. 9. 3. ad testandam suam erga fratres suos Israëlitas charitatem, proficitur, se optare, ut anathema fiat pro ipsis:* Iterum alibi: **הרי הוא כפרתכם** Sic ipse expiatio vestra, Joma fol. 23. 1. **דבר שמועה** כמותו כיצד היה אומר דבר שמועה **לא יאמר כך אמר אבא** כד אמר אבא מרי הריני כפרת משכבו והני מילי תוך שנים עשר חדש מכאן ואילך **אומר** Hoc est, In morte ejus quomodo? (hoc est, quomodo honorabit filius patrem defunctum?) Quando recitat rem quampiam memorabilem ex ore ejus auditam, non dicet simpliciter, sic dixit Pater meus, sed dicet; Sic dixit Pater meus & Dominus meus, utinam ego sim expiatio obitus ejus! (hoc est, utinam super me derivare possem omne malum, cui subjecta est anima ejus!) Atque his verbis utetur per duodecim menses. Inde & ulterius dicet; Memoria ejus sit in benedictione ad vitam sæculi futuri, Kidduschin fol. 31. 2. Vide etiam librum Jad in **מטריים** cap. 6. Baal Aruch in voce **כד** scribit; **מקום** שהוא אומר הריני כפרתך זהו פירושו הריני במקומו לסבול

Ubicunq; dicitur, *Ecce me in expiationem*, ibi ejus expositio est: En me in ejus locum, ut portem iniquitates ejus. Vide etiam exemplum in Jevammoth f.70.1. Sic dicunt Judæi de reo ad mortem condemnato, תהי מיתתו כפרה עליו ועל כל, כל Sit mors ejus expiatio pro ipso, & pro universo Israële. Non est expiatio mortuis. Sic etiam Gallus gallinæceus, quem in festo Expiationis offerunt, vocatur Cappara, de quo vide Synagog. nostram Jud.

Absterfio כפרה דווי: Absterfio ollarum, fæces quæ in fundo ollæ remanent, Bava kama fol.101.1.

Expiatorium, Hebr. כפרת, quomodo vocatur Operculum; Tegumentum arca fæderis: כפרתא דהב Operculum aureum, Exod.25.17. Super propitiatorio, Levit.16.2. ubi Jonath. habet; על בית כפורי. Sic, ואמלל עקב Et loquar tecum de propitiatorio, Exod.25.22.

כפירת העון שתי: Negatio; Abnegatio כפירה Negatio iniquitatis, duæ sunt iniquitates, id est, duplex iniquitas, Rab. Opponitur ipsi Confessio: כפירת דברים בעלמא היא Negatio rerum communis est: ממון אשם Sacrificium negationis facultatum est, Bava metzia fol.36.1. hoc est, Si quis negaverit proximo facultates, & falsò juraverit, tenetur offerre אשם: Non jurant propter negationem obligationis furidorum, Bava kama fol.105.

לא הוחזק כפרן: Negator, Abnegator כפרן Non confirmatur negator, negatio ejus non habetur pro negatione, rata, Metzia fol.4.1.

Pelvis, sic dicta, quia in ea res abluuntur, אבסור à sordibus Absterguntur, Hebr. Item Crater. Apud Talmudicos, במאי מקנה In quonam abstergit, scil. sacerdos digitos suos? אמר אביי בשפת מורק כרכתיב Dixit Abhaj, In labro crateris, sicut scriptum est, Crateres aurei, 1. Paral.28.17. q. d. In Pelvi vel cratere lavat; nam eam ob causam מורק Crater vocatur כפור, quia abstergit in eo digitum suum, &c. Nam כפר idem est quod אבסור Absterfit. Plural. זהב לכפורות Aurum ad pelves, scil. templi, Joma fol.55.2. Sic explicatur in Glossa marginali. Alii aliter explicant, uti videre est in Aruch. Vide & in Schekalim cap.6.

ותחפי יתה מניו: Pix, Hebr. כפר. In Targ. Et obduces eam intus & extus pice, Genes.6.14. Hinc Hebraicè כפר Picare, Pice illinere אבסור obducere, Ibid. Apud Talmudicos, חפיה Obduxit eam pice, Nedarim fol.51.col.1. פסולת רופתא Expressum picis, id est, עצרא רכופרא

Fæces picis, Resina: ושבערה כופרי מו ארבי Et septem pices, (hoc est, frusta picis) è septem navibus, Schab. fol.67.1. ו. ארחה כופרא Qui fervere facit picem, hoc est, fundit, liquefacit, Schab. fol.74.2. משחא רכופרי Oleum vel unguentum picis, ex fæcibus picis confectum, Gittin fol.69.1. In glossa dicitur esse עשירא de quo suo loco: בני כופרא Picarii, id est, nautæ, tractantes picem ad oblinendas naves, Metzia fol.70.1.

Pruina, Hebr. כפור. Usurpat Targum Jeruschalmi, Exod.16.14. Aliàs in Targum transfertur per גלירי גלירא. Apud Talm. כפור & גליר conjunguntur, quasi differant, Tractatu Mikvaoth cap.7. & Ohal. cap.8. Est autem ipsis כפור Pruina, גליר Resolutio vaporis humidus; ex aquis calore solis extracti.

Gypri, Cantic.4.13. Aut herbæ vel aromatis odorati nomen. Quidam Camphoram exponunt. Apud Talmudicos, הורד והכופר Rofa & cypus, Nidda fol.8.1. Aruch Gariophyllum explicat. In Scheviit cap.7. legitur sine ו.

Dactyli parvi immaturi, Berach. fol.36.2. Kama fol.59.2. Pefach.52.2. Est א loco ex forma Syra. Sic autem dicuntur, quando abjecto flore, in corpusculum intumescunt, sed mox (ubi nimia copia) arefcunt & decidunt. Competit dactylis, ut סמדר Ulvis, פנים ficubus immaturis. Deinde כופרא in Aruch ex Pefachim adducitur pro ענה Ramo, sed locus non rectè est allegatus. Isto autem sensu legitur in Ketubh. fol.10.1. Percutite eum ramis dactylorum, Mebharechta prostrata est ipsi. Glossa, id est, ramis dactylorum, in quibus sunt cuspides instar spinarum.

Pagus, Villa. Plural. כפרים. Apud Talm. Vir ex villa vel urbe Chanania, Pirke avoth cap.3. Vir ex villa vel urbe Navoria, Megilla fol.18.1. & mox, איש כפר נבור. Sic, איש כפר ברקאי Vir ex villa vel urbe Barkai, Kerith. fol.28.2. Cum irem in Kephar-Phani, vel, in urbem Phani, Meila fol.7.1. Kephar-Afis, Kilaim cap.6. יעקב איש כפר סכניא Jacob vir villæ vel urbis Sechania, Avoda fara fol.17.1. Ex discipulis Jesu Nazareni fuisse scribitur, & Medicus. Ibid. fol.28.1. יעקב מינאה Jacobus hæreticus. An fortè quia ad Christi fidem conversus fuit! Aliquando pro סכניא est סאמיה, ut in Medrasch Kohel. cap.7.27. & alibi. Huc etiam pertinere videtur כפר נחום Cepharnaum, Capernaum, Urbs vel villa Nabû, ubi Christus, relicta Nazareth, habitavit: Hujus mentio quoq; apud Hebræorum scriptores. In Medrasch Kohel. cap.7.27. טוב לפני יפלט ממנה וחוטא ילכר בה Bonus coram Deo, liberabitur

*liberabitur ab ea*, (scil. muliere mala:) *peccans autem capietur ab ea*: טוב Bonus; Hic est Chanania filius fratris Rabbi Jehosuae: וחוטא Et peccator; חנום Isti sunt filii Cephar-nahum, sive, Capernaitæ; qui scil. per hæresin fuerunt seducti. Nam quod de muliere mala ibi dicitur; id allegoricè exponunt quidam de hæresi. Hinc est quod in Medrasch Koheleth cap. i. v. 8. fol. 85. c. 2. legitur, hæreticos fuisse Capernaumi. Verba sunt: חנינא בן אחי ר' יהושע Chanina filius fratris R. Jehosuae ivit Cephar-nahamum, & fecerunt ipsi hæretici aliquid (i.e. magicis artibus & incantationibus suis eum incantarunt) &c. Procul dubio ideò Capernaitæ vocantur hic Peccatores, & Hæretici, quia Christum receperunt.

*Ville, Pagi, Vici*: ר' ליה כפרני יאיר Cujus erant villæ Jair, 1. Reg. 4. 13. Sic Jos. 13. 30. Jud. 10. 4. Et subegit omnes villas ipsorum, & vocavit eas Villas Jair, Numer. 32. 41. Et villas ejus, vers. 42. Qui erant in villis, Esth. 9. 19. in Targ. sec. Elias scribit כפרניאן vel כפרי *Villicus, Paganus*. Plur. כפרניים *Villici*.

*Idem*: כופרי בצל כופרי *Cepa pagana*, quæ opponitur urbang: ut, הלא הכופרי לו הלא הכופרי ללב Cepa mala est cordi: dixerunt ipsi, Imò pagana optimè conducit cordi, Nedar. f. 66. 1. Terum. cap. 2. Vide בצל.

*Deprimere*. *Ex Hophal*, כל זמן שהיא מוכפשת באפר *Omni tempore, quo depressa est (Ecclesia Israelis) in cinere*, Ber. rab. sect. 75.

*Pressum præ cumulo*: מרדו לו במרה כפושרה *Metiuntur ei mensurâ depressâ, Jebhammoth fol. 107. 2. id est, accumulata & depressâ, superabundanti. Adducitur à R. Salom. Thren. 3. 16. ad explicationem vocis הכפישו. Græcè dicitur μέτρον πιπτεσμένον. Mensura liberalis in aridis est accumulata, depressa, agitata, & rursus cumulata, ut supra justam aliquid redundet. Inde Evangelista Lucas, μέτρον καλὸν πιπτεσμένον & περισσεύον, & ὑπερεκχυόμενον δώσασιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν Mensuram bonam, pressam, agitatham & superabundantem dabunt in sinum vestrum, Lucæ 6. 38.*

*Vasis genus instar Canistrum magni, continens quadraginta Seas, ut scribitur in Glossa Obooth cap. 5. Sic cap. 11. explicatur per סל Canistrum. Alii scribunt, fuisse Mensuram, quæ continuat quadraginta tria ova: כפישה מצרית Canistrum viminofum, Tibbul jom cap. 4. Cholin חמת וכפישה-ר' חמת מיני נודות מעור, Glossa fol. 107. 1. Species utrum*

*coriaceorum sunt. Alibi significat Corbem, quæ conservantur oliva; Nidda folio 7. 1. Sic rustici nostri habent corbes, quibus conservant poma, Apffelhurten / Oporotheca. Vide & Gittin folio 62. 1.*

*Turtures*, Cholin fol. 62. 2. Glossator ibi dicit, Aramicè sic vocari חורין. Ego invenio in Lege שופנין & שפנינין, ut suo loco dicitur. *Aruch legit per כובשני*.

*Vincire, Constringere, Ligare. Præterit.* *Et constrinxit amygdala*, Num. 17. 8. al. 23. Heb. ויגמול Et educabat, matura produxit amygdala. *Cum Aff. דבר כפתיה אביו* Nam cum ipsum ligaret pater ejus, Genes. 27. 1. in Jon. Sic Cantic. 7. 5. ארום כפתונו Quia ligavit eos, Jobi 36. 13. כפתו Vinxerunt, Dan 3. 21. *Imperativus, כפתו תלויא* Ligate puerum, Hebr. אסרו Psal. 118. 27. *Futurum, ויכפתניה בוקמין* Et ligabit vel constringet eum frænis, Eccles. 10. 9. *Pabel hifor. לכפתה* Ad ligandum, Dan. 3. 20. *Particip. מכפתין* Ligati, Dan. 3. 23.

*Apud Rabbinos & Talmudicos*: לא היו כופתין את הטרלה Non ligarunt agnum, Tamid cap. 4. *Ligarunt eam fune junceo*, Parah cap. 3. *כפות* Ligatus. *איכפת* Ligatur, pro *אתכפת*. Sic possit huc referri: *מאי איכפת לך* Quid ligatur tibi hic? id est, quid commodi vel incommodi tibi hic positum est? *ומאי איכפת ליה* Et quid profuit Jacobo? Sic redditur in Pugione Raymundi, par. 2. cap. 10. sect. Deniq; ad veritatem: *לא איכפת ליה* Nihil interest ipsius, nihil nocet ipsi: *לא איכפת ליה* Nocendo nihil nocuit ipsi, nihilne ipsius interfuit? *לא איכפת לי* Neq; non nocebit vobis. *לא איכפת לי* Neq; nocebit mihi quicquam, neque quicquam curo. *אחרים מה איכפת להם* Aliorum quid interest? *מאי איכפת להן לעכברין* Quid interest muribus, Metzia 40. 1.

*אף כיפת הירון כל שהיא* *Ambra*: Etiam ambra Jordanis parumper, Kerithuth fol. 6. 1. Glossator: *Herba crescens in littore Jordanis*. Baal Aruch: *Aroma crescens in littore Jordanis. Quidam autem volunt esse excrementum piscis Jordanici, vernaculè Ambra.*

*Vinculum, Cippus, lignum cui pedes captivorum inclusi sunt*: ויהב יתיה לכיפתא *Et posuit eum in vincula, cippum, carcerem*, Jerem. 20. 2. Sic cap. 29. 26. Hebr. על הכיפתא. Sic cap. 20. 3. Baal Aruch legit כופתא, ex sequentis vocis forma. *Et eduxit ex carcere*: ויפיק מן כיפתא *Et eduxit ex carcere*, Jobi 3. 19. *Egressus est liber ex vinculis*, Jobi 3. 19.

*כיפת שאור* *Frustum*: Frustum massæ fermentatæ, Pesachim fol. 45. 2. In Glossa explicatur כופת עץ, Sic, Frustum ligni, אבן

lapidis: כופת שסירקו וכרכמו Frustrum ligni quod figurarunt, & fecerunt ex eo imaginem, Kelim cap. 22. Præterea sic vocatur certum quoddam Lignum, quo architecti utuntur in ædificando, Trabs, Kelim cap. 20.

כופתא Corbis, Canistrum, Gittin fol. 32. 1. Vide & supra in כפף.

כפתור Pomum, Malum, Malogranatum: Sphærule instar pomi. Plur. כפתורים. Item nomen regionis, Cappadocia: Cappadoces: פלשתים נבורים כפתורים Philistæi sunt Gigantes: Cappadoces sunt pumiliones, Beresch. rab. sect. 37.

כצד Quomodo? quasi כאיזה צד Secundum quem modum?

כצוף Tabulata, Conclavia tabulatis distincta. Sic legitur in Majemone, Tractatu Eruvin cap. 4. Communius scribitur singulariter נחוטרא, de quo in נוו.

כצורה Tabula, Affer cui aliquid imponitur: זב Fluxu laborans qui percutit sive pulsat tabulam, ut aliquid ab ea decidat, Sabhim cap. 4. Alias scribitur נסוסטרא & נסוסטרא.

כר Camelus velox: מiferunt camelos. Inde geminatis literis Hebraicè כרברות Verdarii equi vel cameli, Jesa. 66. 20. ait illic Aben Esra.

כרב Arare: חוו אנשי דקא כרבי זורעי Videbant homines qui arabant & feminabant, Schab. fol. 33. 2. ארavit eo arationem, Bava kama fol. 96. 2.

כרבא Aratio, Ager aratus: לא מסקי מינה אלא כר Non efferebant ab ea plus quam effert vulpes ex agro arato, id est Nihil: Nam ex agro arato nihil potest vulpes secum efferre, nisi pulverem in pedibus: quia nihil aliud ibi invenit, Nidda fol. 65. 2. ubi מבין pro De inter, vel מביה E' loco: Invenit eam in agro arato, Berach. fol. 38. 2.

כרוב Brassica, que Plinio etiam simpliciter vocatur Caulis: כרוב של בעל אסור Thrumoth cap. 10. in fine. Bartenora, כרוב של est Brassica quæ crescit in solo arido, ubi opus habet irrigatione: כרוב של בעל est quæ crescit in terra humida, ubi non habet opus irrigatione. Putarim esse Brassicam agrestem, & Brassicam hortensem. Vide & in Nedar. cap. 6. Mischna ultima, & in Avoda fara fol. 29. 1. In Ketubh. fol. 111. 2. Dixit R. Tachalipha, קלה של Caulem brassicæ reliquit nobis pater noster, in quem per scalam ascendebamus & descendebamus.

כרובא Caulis. Hinc sententia proverbialis: כרובא Propter folium vapulat caulis, Bava

kama fol. 92. 1. Qui folium vult avellere, sæpe vulnerat aut avellit simul ramum, aut evellit caulem. Qui spinam herbæ bonæ adnascentem eradicare cupit, herbam bonam simul sæpe extrahit. Sic probi cum improbis non raro castigantur. Huc applicat illud R. Salomon Jerem. 2. 29. & Exod. 16. 28. ubi explicatur, על ידי רשעים מתגנים הכשרים Propter improbos ignominiose tractantur probi. Id Hebræi dicunt alias, שכוני Cohabitatores impii cum ipso vapulant. Sic etiam exponit glossator Talmudicus. Vide Adagia Hebræa Drusii. Pro לקי alii scribunt faeminè לקיא. Alibi: כרבי אסירי Locustæ quæ vivunt inter brassicas, sunt prohibitæ, Cholin fol. 62. 2. Aruch in כר ultimo legit כורי. Monet idem alios legere כירי, & explicat Tumulos terræ. Sic significat כרי infra in כרה. Affine est קראמבא, Crambe, quæ ipsa Brassicæ species est.

כורבי לבנון Species herbæ vel plantæ, Talmud Hierof. Kilaim cap. 1.

כרוב ארעא Milliare terræ, Genes. 35. 16. Sic 2. Reg. 5. 19. Milliare parvum intelligitur, unde quidam Jugerum, alii Stadium, alii Spacium exiguum interpretantur.

כרובא Cheruf. Plur. כרובין, emph. Cherubim, species humanæ alata fuerunt, representantes angelos, Exod. 25. & c. Talm. מאי כרובא? Quid est Cherub? Idem quod כרביא Sicut puer. Nam sic in Babylonia Puerum vocant כרביא, Chagiga fol. 13. 2.

כרובת Clitella, vel Ephippia: Alii, Phalera, Zach. 14. 20. Hebr. מצלות Tintinabula.

כרובא Grus. Vide infra in כרד.

כרבל Tegere, Operire: מכרבל Opertus, 1. Par. 15. v. 27. Hebr. Item Cribrare: Hinc citat Baal Aruch ex Jelammedenu, והיה מורד עפר, Et cribrum in manu ejus, metiebaturque pulverem, & cribrabat.

כרבלין Species instrumenti cujusdam Musici, Berabba sect. 50. Ibid. sect. 23. legitur in simili loco ברבלין, per Beth. Vide in הרדולים.

כרבלתהון Tegumentum, Paludamentum: Et cum tegumentis suis, Dan. 3. 21. Apud Talmudicos, חויה להיה כושית דהות לבשה כרבלתא בשוקא, Vidit gentilem istam, vestitam paludamento in platea, Berach. folio 20. 1. Glossa, Karbelta est nomen Vestimenti pretiosi, ut in illo Danielis & c. Aruch scribit, fuisse vestimentum rubrum דתרנגולא in star Cristæ galli. Gerson Germanicè vertit, mit einem Hut.

כרבלתא Crista: Cum albescit crista galli, Berach. fol. 7. 1. Sanhedrin fol. 102.

fol. 102. Avoda fara fol. 4. Alibi: שירסס הרוצח  
Hoc est, Qui vult ut eunuchus fiat gallus suus, auferat cristam ipsi, & eunuchus fiet à seipso, Schabbas fol. 110. 2.

Nomen proprium loci: עיזא דכרכין Capra istius loci. Sic citat Baal Aruch: sed in nostris libris legitur עיזא דכרכין, in Talm. Cholin f. 59. 2.

Sibilare, siquidem idem significat quod Heb. ויכרבק עליו מן אתרייה, ut, pro quo usurpatur: Et sibilabit super eum è loco suo, Jobi 27. 23. At Thren. 2. 15. 16. verbum שרק in Targum retinetur, unde sine dubio hic quoque ita legendum. In Aruch Manuscripto adducitur in litera יכרבק ב.

Tributum, Censui capitalis: כרנא יכרנא כרנא Dare tributum ipsis, Thr. 1. 1. Et imposuit terrae tributum, Esth. 10. 1. Data mihi sunt in tributum, Eccles. 2. 8. Heb. מס. Talmud. לא יהיבנא Non dabo tributum, quia ex sapientibus sum, Nedarim fol. 62. 2. מאן דלא יהיב כרנא לשתעביד Is qui non dat tributum, subjici debet isti qui dat tributum, Metzia folio 73. 2. כרנא id est, כסף גולגולתא, Argentum capitatio-nis: מובילנא כרנא לקיסר Adfero tributum Cæsari, Sanhed. 109. 1.

Nomen proprium loci. Talmudici scribunt, Decem annis ligatus fuit Abraham patriarcha noster, tribus in כותי, septem in Kar-du, Bathra 91. 1.

אסיר כרדוט Chiridota, Pallium, Amiculum: כרדוט Accinctus pallio byssi, Hebr. אפוד Cingulo, 1. Sam. 2. 18. de Samuele, & 2. Sam. 6. 14. de Davide. Plural. כרדוטין בתולתא כרדוטין Sic vestiri solebant filiae regis virgines, palliis, Hebr. מעילים 2. Sam. 13. 18. Videtur esse Græcum tunica χερδατος Tunica χερδατας habens, id est, manicas, Tunica manicata, vel manuleata, Chiridota: A. Gell. lib. 7. cap. 12. Tunicae uti virum prolixis ultra brachia & usque in primores manus ac propè in digitos, Roma atque omni in Latio indecorum fuit. Eas tunicas Græco vocabulo nostri Chiridotae appellaverunt: feminisq; solis vestem longè lateq; diffusam decoram existimaverunt, &c. Adducit ibidem ex P. Africano locum ubi Scipio, Gallo, homini delicato, objectat, quòd cum Chiridota tunica accubuerit.

Secundò, Placenta, Liba: ונשיא לישן לישא Et mulieres depsumt massam, ut faciant placentas, Heb. פניס Jer. 7. 18. Et cum facimus, id est, libabamus ei libamina, Jer. 44. 19.

Fodere, Effodere, Perfodere: אודנין כרנא אודנין פוקרנך כריתא לי Aures ad au-

dienda præcepta tua perfodisti mihi, Psal. 48. 7. Quia foderunt foveam, Jerem. 18. 20. Et foderunt tibi foveam, Gen. 26. 25. Effoderunt eum primores populi, Num. 21. 18. Futurum, ארי יכרה גבר גוב Cum foderit aliquis foveam, Exod. 21. 33. Ithpehal Futurum, עד דיתכרי לרשיעא שוחה Donec fodiat im-probo fovea, Psal. 94. 13. Talmudicè, ענבין דכרכין, Ulvæ quæ fodiuntur, id est, eroduntur à vermi-bus, Glossa, שהתלועו, quæ vermificant, vermes producent, Nasir fol. 34. 2. כרנא בירא ממתו Fodie-bat foveam infra me, Medr. Psal. 68.

Secundò, Dolere, Infirmari, Debilitari, Contristari, apud Syros: unde & Chaldaicè, מן דכריתא רווחיה Is cujus spiritus æger, tristis est, Proverb. 14. 17. & 29. Heb. קצר Brevis, Præcept. Ex Ithpabel, מחונני ולא אכרהיה Percusserunt me, & non do-lui, Proverb. 23. 35. אכרהיה רווחי Doluit, Infirmatus, Abbreviatus est spiritus meus, Dan. 7. 15. אבענפוהי ניוחן כל כריתא דמערבא Apud Talmudicos: Et in ramis ejus quiescebant omnes ægroti oc-cidentis, Schab. fol. 21. 1. Sic legit Baal Aruch. Sed in nostro Talmud legitur כריתא. Glossa au-tem explicat per חולים: unde lectio Aruch me-lior videtur.

Cumulus: אם יש בכרי הזה מאה כור Si sint in hoc cumulo centum cori, Nedarim folio 19. 1. Cumulus ficuum. Plural, כריון Acervi, Hebr. חמרים חמרים Exod. 8. 10. in Targ. Jonath. & Hierosol. Vide & Numer. 11. 31. in Jon. & H.

Vide supra in כר. רב פפא רבא כריתא חרתא Fossio, Fossa: Puteus: Rabbi Papa projecit, exposuit fossam vel puteum novum pupillis, Bava basra fol. 8. 1. כריתא Puteus urnæ, id est, urnam vel situlam habens, ut ex eo bibere queant viatores, Ibid.

Domus fossa, Latrina, aut Domus que in fossam casura est. Guido hic notat; בית כריתא idem quod בית גליא Domus patens & refferata. Ut intelligatur, quid Rabbini velint istis locutionibus, fut-sius id explicandum erit. Præceptum divinum est de idolis & idololatria; Detestando detestaberis eam, & abominando abominaberis eam, quia ana-thema est, Deut. 7. 26. Item, Perdetis nomen eo-rum de loco isto, Deut. 12. 3. scilicet, idolorum, quæ Cananæi colebant. Hinc scribit R. Bechaj fo-lio 198. 1. להזכירי עז לשקץ האדם שחייב האדם לשון גובה קורין בלשון גנאי אם היה שמה בית גליא שהוא לשון גובה קורין, Id est, Docet Scriptura hæc, quòd tenetur homo detestari idola, nominando ea ignominiose: ut, Si fuerit nomen Ecclesiæ alicujus בית גליא Domus excelsa, nominent eam בית כריתא Domum humilem. (Nami כריתא

*id est*, *Fossa*, notat locum profundum & humilem.) Alii explicant בית כריא *Domum porcorum*, *Haram*, quasi כריא sit ex Græco χοίρων. Unde in Aruch; בלשון יון קורין לחיור כירי. Pro בית כריא dicunt alibi etiam בית כליא, *id est*, בית עז, מהרה שתכלה *Domus idololatriæ*, quæ velociter destruat, ut est in Aruch Manuscripto. Sic etiam dicunt, כל ליצנותא אסורה חוץ מליצנותא דעז, *Omnis irrisio prohibita est*, excepta irrisione idolorum, quæ permixta est, juxta exemplum Jesaiæ, qui ea irridens dixit, *Procubuit Bel, reflexus est Nabo*, Jesa. 46.1. Sic nomen libri ipsorum (Christianorum) in quem jurant, fuit lingua Persicâ אנגלי Angelî (אנגלי Evangelium vult dicere) שהוא לשון גל וגובה, quod Cumulum & Elationem denotat. (Hic ommissum est, quomodo id ignominiosè alio nomine vocet, nempe q. d. Iniquitatis aut vanitatis volumen five liber, ut videre est in Tract. Talm. Schabbas fol. 116. editionis Venetæ. In Basiliensi ommissum. In libro בית יעקוב scribitur גליון, relicto spacio pro altera voce גליון, & און, quam metu Christianorû omiserunt. In Aruch Basileensi, in voce און, citatur locus Talmudicus, ac scribitur און גליון, relicto spacio pro reliquis, quæ tamen in Veneto exemplari sine dubio addita sunt.) Sic Markolis olim apud suos authores & cultores dicebatur קלוס *id est*, Laus: id Rabbini mutarunt in מרקוליס, ubi *Permutationem* significat, à תכורה *Permutatio*, & קלוס *Laus*; transpositis literis mutarunt in קוליס, quod *Subsationem & Ignominiam* significat, à קלם *Ludificatio, Illusio*, Jer. 20.8. Hactenus R. Bechaj. Unde apparet, Judæos de industria & singulari studio, de Christianorum festis blasphemè & ignominiosè loqui. Vide hæc eadem in Avoda Sarah fol. 46.1. ubi exempli causâ & hoc additur; Si quis dicere velit פני המלך *Facies regis* (scil. Christiani,) ut pro eo dicat פני הכלב *Facies canis*. Vide & Megilla folio 6.1. Temurah fol. 28.2. ubi כריא בית explicatur, בית הכסא: Jalkut in Leg. fol. 269.1. Sic *Festum Natale Christi* vocant ניטל, Jore deah numer. 148. Si miserit donum Christiano tempore hoc, die scil. octavo ניטל אחר qui est post *Nittal*, *id est*, quem vocant New Jahr. *Paschatis festum*, quod Hebraicè dicitur פסח, ipsi vocant קסח, ut in Calendariis ipsorum videre est. In libro עברונות pro נטאל scribitur נראל. *Ecclesiam*, quæ Hebraicè dicitur בית התפלה *Domus precatationis*, vel בית הטפלה *Domum stultitiæ aut fatuitatis*: item בית התרפה *Domum turpitudinis*, Elias in Thisbi, Liber Ammude golah, f. 9.2. *Diem Dominicum* יום אידם *Diem calamitatis ipso-*

*rum*. Munsterus observavit, מרים *Mariam* matrem Christi ab ipsis dici חריא *Excrementum*, *Sterquilium*. Sanctos, qui קרשים Hebraicè, vocant קרשים *Gnados*, sic Sanctas קרשות *Scorta*. Sic etiam ingeniosè norunt pervertere nomina Christianorum vel Sanctorum, prout talia multa habeo in libro quodam Judæi manuscripto. Huc pertinet quod in Talm. Hierosol. Berach. fol. 12. col. 2. legitur: ראה אותם מובלים לעז אומר זוכה לאלהים יחרם *Qui videt eos mesabbelim* (i. e. stercorantes; vult dicere מובחים *mesabbechim* sacrificantes) idolo, dicat; *Qui sacrificat idolo, devovebitur*, Exod. 22.19. Tale est, בעל זבול *Deus stercoreus*, pro בעל זבוב *Deus muscarum*: בר כזבא *Filius mendacii*, pro כוכבא *Filius stellæ*.

רוחיה דנכריא *Morbus, Infirmetas*: כורהנא פרהא *Spiritus viri sustentat infirmitatem ejus*, Prov. 18.14. Baal Aruch citat etiam ex Deuteron. 7.15. Et auferet Deus à te כרהא *omnem infirmitatem*, pro כרהא. Sed id in nostris libris hodie non extat.

כרו *Aphele* אכרו *Clamavit, Proclamavit, Promulgavit. Præteritum*, ואכרו ואמר *Et proclamavit & dixit*, Jonæ 3.7. ואכרו עלי *Et clamavit ad me*, Advocavit me, Hebr. ויזעק, Zach. 6.8. ויכרו עלי *Et proclamarunt de eo*, Dan. 5.29. *Participium*, בריש בידתא מכרוא *In capite arcium proclamat, præconizat*, Proverb. 1.21. *Talm.* Promulgando, proclamando proclamarunt: ג' הק' בה מכרו עליהן ככול יום *Tres sunt super quibus Deus singulis diebus clamat publice*; Super Cælibe qui habitat in urbe & non peccat, super paupere rem amissam restituente, & super divite fructus suos verecundè decimante, Pesach. folio 112.1. אין דבר בא לעולם *Nullares venit in mundum quam non promulgent calitis*, hoc est, quæ non à Deo hominibus declaretur, in Zohar.

ואעברו כרו *Præconem*, Dan. 3.4. Et transire jusserunt præconem, Exod. 36.6. Quidam *Præconium* reddunt.

הכרוה *Promulgatio, Præconium, Proclamatio*. *Idem*: Talm. מכי שלימו אכרותא *Ex quo completi sunt (dies) proclamationis*, Metzia fol. 35.2. Quando debitor non erat solvendo, dabat judex creditori שטר אדרכתא *literas persecutoriales*, quibus persequeretur debitoris bona, quocumque tempore & loco ea reperiret, eaque post nonaginta dies liberè occuparet. Id proclamabat judex per præconem, Et id est ימי אכרותא *Dies nonaginta proclamationis*: מוכנין בלא אכרותא  *sine proclamatione*, Metzia folio 108.2.



*Matula, Matella, Matellio.* In Vajikra rab-  
ba, sect. 10. in illud ככלי אין הפץ בו *Sicut vas in quo  
nulla oblectatio*, Jerem. 22. 28. R. Chamma dixit,  
ככרו של מימי הגלים *Sicut matula aquarum pe-  
dū, id est, urinæ.* R. Ismael dixit, ככרו של מקו דם,  
sicut pelvis secantium venam, emittentium san-  
guinem. Ita citat Aruch, sed in nostris libris  
hodie legitur כרוו pro כרוו.

*Lacustarum species:* כרוו דבי הילפי *Lo-  
custæ quæ inter urticas vivunt*, Cholin fol. 62. 2.  
Malè alii posuerunt singulariter כרוו.

*Grando major*, Heb. הגמל, Psal. 78. 47.

*Species locustæ.* Respondet Hebræo הגב, Levit. 11. 22. in Targ. Jon. Elias & Baal Aruch le-  
gerunt כרוכא.

*Karsita:* כרוזים *Frumenta Karfi-  
tarum. Locus ubi optimum triticum crescebat*,  
Menach. fol. 85. 1. Malè alii notarunt כרוזים, per  
*simplex Foth.*

כרוול aut כרוולא vel potius כרוול. Scribitur  
hoc loco in Aruch & aliis. Sed in Talmud le-  
gitur per כ ab initio. Vidè ergo de eo in כרוו.

Vide litera in ג, in ordine כרוזין.

*Cogere, Urgere aliquem, ut invitus quid fa-  
ciat.* In Hiphil, הכריח, apud Rabbimos usi-  
tatissimum, Adegit, Coëgit. Hophal הוכרח *Coactus  
fuit; Neesse habuit.* מוכרח *Coactum, Necessarium.*

*Necestitas, Vis, Coactio:* ואם לא יסבון מנך *Et si non,  
accipient à te per coactio-  
nem tui, id est, te invito*, 1. Sam. 2. 16. Heb. כחוקה  
*Per vim, Vi.* Apud Rabbimos hæc locutio usitatis-  
sima: בעל כרחי *Per coactionem mei feci istud, id  
est, Invitus; coactus:* בעל כרחו *Invito illo:*  
בעל כרחם *Invitis illis. Plur. על כרחין Per coactiones;  
Coactè, Necessario.*

*Idem:* בהכרח *Non ne-  
cessarium, contingens.*

*Necessarius:* עסקים הכרחיים *Negotia ur-  
gentia, necessaria.* Motus תנועה הכרחית *Motus  
necessarius, violentus & coactus.*

*Idem.* כרחי, כרחי.

*Involvere, Convolvere, Operire, Cooperire,*

*Tegere. Præteritum, וכרד אפוחי Et operuit  
faciem suam*, 1. Reg. 19. 13. ומלכא כרד ית אפוחי *Et  
rex operuit faciem suam*, 2. Sam. 19. v. 4. וכרד

*Et operuit velamine oculos suos,*

*Operuerunt quisque*

*faciem suam*, Heb. חפנו, 2. Sam. 15. 30. *Particip.*

*Et caput ejus*

*Que ipsi erat opertum, Ibidem.* ורשיה ליה מכרד *Que  
circumvolvitur, circuit circa cardinem suum,*

*Prov. 26. 14. vel, Quæ circumdat.* *Fæmininum,*

*Opertus est pallio*, Hebr. היא מכרדא בשושפא *אפילו נחש כרוו על עקבו*, 1. Sam. 21. 9. *Talmud.* לוחת

*Etiam si serpens circumvolutus sit cal-  
caneo ejus, non cessabit, scil. inter precandum,*  
Berach. cap. 5. in principio. In Talm. Hieros.  
Teruma cap. 8. in fine: Cum R. Isaj captus esset,  
& alii ipsum liberare vellent, dixit R. Jonathan,  
*Involutus maneat mortuus in sindone  
suo.* Sensus; Linqute illum in periculo suo, ne  
vos unà cum ipso in periculum incidatis. *Di-  
ctum proverbiale.*

Secundo, *Munire. Futur.* וארי תכרוך פרכין תקיפין *Et si munierit arces fortes*, Jerem. 51. 53. *Pehil,*

*Et ingressi sunt civitates muni-  
tas*, Jos. 10. 20. Sic Deuter. 3. 5. *דיכבוש שורד רמא*

*Donec subigat muros tuos altos & mu-  
nitos*, Deut. 28. 52. *Fæmininum,* בקרתא כריכתא

*In civitate munita*, Psalm. 31. 22. קרנא רבית יהודה

*Civitates domus Judæ munitæ*, Jesa. 36. vers. 21.

Tertiò, *Ligare, Alligare, Colligare. Imperativ,*

*Et liga ea in collo tuo*, Prov. 6. 21. *ענדס.* *Sic etiam legendum,* אכרכנא

*Liga-  
bo, alligabo eum*, Job. 31. 36. pro ארככניה, ut prius  
legendum putabamus. Baal Aruch adducit huc

*Colligantes mani-  
pulos*, pro Heb. מאלמים אלמים, Genes. 37. 7. In

*מפרכין פירוכין* nostris libris hodie legitur *מפרכין פירוכין*

*Alligabat catenas manibus suis*, Kerithuth fol. 28. 2.

Quartò, *Comedere:* יתיב וכרד רפתא *Confedit  
& sumsit cibum*, Taan. fol. 23. 2. כרכו ריפתא בהדי

*Comederūt panem simul*, Berach. fol. 22. 2. הדרי

*Non dixit ipsis ut secum co-  
mederēt*: שיתין רהוטין דהטון ולא מטין לנברא דמצפרא

*Sexaginta cursores currunt, & non pertingunt  
ad virum qui manè surrexit & comedit, hoc est, qui  
jentavit*, Bava kama fol. 92. 2. Metzia fol. 107. 2.

*Citatur ut proverbium vul-  
gare.* Pro מטין, Aruch in דר tertio, legit דורורה

*Currunt, cursu assequuntur.*

Quintò, *Amplecti, Amplexari:* כרכתיה *Am-  
plexatus est eum*, Avoda fara fol. 18. 2. Glossa,

*חייבתו.*

*Convolutum: Rotundum:* משום דקטין וכריכא *Et operuit  
faciem suam*, 1. Reg. 19. 13. ומלכא כרד ית אפוחי

*Et rex operuit faciem suam*, 2. Sam. 19. v. 4. וכרד

*Et operuit velamine oculos suos,*

*Operuerunt quisque*

*faciem suam*, Heb. חפנו, 2. Sam. 15. 30. *Particip.*

*Et caput ejus*

*Que ipsi erat opertum, Ibidem.* ורשיה ליה מכרד *Que  
circumvolvitur, circuit circa cardinem suum,*

*Prov. 26. 14. vel, Quæ circumdat.* *Fæmininum,*

*Opertus est pallio*, Hebr. היא מכרדא בשושפא *אפילו נחש כרוו על עקבו*, 1. Sam. 21. 9. *Talmud.* לוחת

Involucra vestimentorum, vernaculè כרבי בגדים Trousselles. טרוסילש

*Lignum quoddam obliquum in aratro*, Kelim cap. 21. 9. 2. Scribendum per כר בורד יב. Vide illic.

*Ligatio, Ligatura, Ligamen, Fasciculus, Manipulus: Convolutio*: כריכת הנחש Convolutio serpentis: כריכות ברשות הרבים Manipuli in loco publico inventi, Bava metzia fol. 21. 1. שדי כריכי עירי כריכי Ejecit fasciculos lintei ex naribus suis, Sanh. fol. 67. 2. de quodam mago. Glossa, התיכות frustra convoluta.

*Involucrum, Intestinum, in quod è stomacho delabitur cibus, quale est Duodenum*; כרוכר Intestinum parvum gracile, & intestinum crassum, Vajikra rab. sect. 3.

*Munitio, Arx munita, Civitas munita & murata*: יקרא לךרך ואתנךך לךרך יקרא: מורכב מן אוביל יתי. Civitas perdens, Ibidem. כרפא דסדום Civitas Sodomæ, Genes. 18. 17. in Targ. Hier. מן אוביל יתי. Quis deducet me ad civitatem Romam impiam? Psal. 108. 11. Heb. עיר מבצר Urbem munitam. *Elias hic notavit, se nullibi sepius reperisse in Targum; Hebræum עיר per כרפא redditum esse. Plur. אם בכרכין* An in civitatibus munitis, Num. 13. 19. *Constr.* כרפי כנשתא רבית יהודה. Civitates congregationis domus Jehudæ dejecit in terram, Thr. 2. 2. *Aff.* אפנר כל כרפיהון תקופיא. Destruam omnes civitates ipforu fortes, Mich. 5. v. 11. *Rabbini*, כרכין המוקפין חומה Civitates circumdatae muro, Megilla fol. 2. כל כרכיו Destruisti fortiter omnes munitiones ejus, Psal. 89. 40. כרפיהון תוקר כנורא Civitates eorum combures igni, 2. Reg. 8. 12. כרפיהון In fortitudine munitio ejus, Jesa. 34. 13.

*Munitio, Munitum, sepimentum quod aliquid munitur*, Bava metzia fol. 22. 2. Vide ibi glossas, & Baal Aruch.

*Grus*, Jerem. 8. 7. Veneta כורבנא per Beth in medio; malè. Nam & apud Talmudicos, Vociferatus est instar gruis: Kiduschin fol. 44. 1.

*Locusta, vel locustæ quedam species, pro Hebr. חנב* Levitic. 11. 22. in Jon. Sic in Elia & Aruch. In Veneta editione nunc legitur כורבנא. Quidam putant esse vermem, quem vocant *Convolutum, Involvulum, Involvulam*, qui vitibus & uvis infestus.

*Involucrum, Operimentum, Vestimentum, Indumentum, & synecdochicè Indumentum quo mortui involvuntur & sepeliuntur*: & latius, *Pallium, Stola, Chlamys*: ויתכרך בויץ Et stola bysina, Esth. 8. 15. Hebr. quod in Targum secundo red-

ditur per גלימא רבויץ *Pallium byssinum. Plurale* לא יהביר מניה תכריכין לנפש דמית Non dedi ex illo vestimenta homini mortuo, Deut. 26. 14. in T. Jon. & Hier. כתכריכין דארנן Cum vestimentis purpureis, Ezech. 27. 16. *Apud Rabb.* תכריכי המת Indumenta mortui, Kilaim cap. ult. תכרד Involucrum vasorum, instrumentorum: תכרד Involucrum sive operimentum nabliorum filiorum Levi, Kelim cap. 24.

*Ambitus, Circuitus*, Hebr. Exod. 27. 5. איהו כרכוב רבי אומר וזה כיוור רבי. Quidnam est כרכוב? Rabbi dicit, esse idem quod כיוור Suggestus: R. Jose F. R. Jehudæ dicit, Est Circuitus, Seva-chim fol. 62. 1.

*Radius textoris*; *Græcè* ακροίς, German. ein Wäberschiffle. Ita citat Aruch ex Tractatu de Sabbatho cap. 8. in Mischna. Sed legitur ibi per Resch כרכור. Majemon in lingua vernacula exponit *Tourtour*, Heb. כישור *Verticulum*.

*Crocum, Crocus, Heb.* כרכם: ut, Myrrhâ & croco, Prov. 7. 17. juxta Eliam, pro quo legitur in Venetis כרכמא. *Talm.* Crocus hortensis, orientalis scilic. & optimus, הגרל בגנים crescens in hortis, ut Hebræi scribunt, Schabbas fol. 110. 1. Vide & Bava metzia fol. 107. 2. שרה שהיא מליאר כורכמן Ager plenus croco, Tal. H. lib. Berachoth capite 2. שיכולת נרד וכרכום Spica nardi & crocus, Kerithuth fol. 6. 1. Adhibebantur quoque olim ad confectioem suffitus sacri.

*Croceus, Flavus*: צבע כרכומי Color croceus, flavus: כרכמים Pilei crocei, flavi. Sic vocantur pilei, quos Judæi Veneti gestant.

*Croceo, flavo colore tingere, inficere, Colorare*: כופת שסירקו וכרכמו Frustum ligni, quod figurarunt, & croco colorarunt, Kelim cap. 22. Et facies ejus erant flavæ, id est, pallidæ: ונתכרכמו פניו Et flavescibat, id est, pallescebat facies ejus, præ pudore scilic. vel metu, Ber. rab. sect. 20. 33.

*Munitiones*, Deut. 20. 20. in Onk. Vide infra in כר.

*Æs, Chalybs*: קשתא דכרכומא Arcus æreus, Jobi 20. 24. קשת כרכומא Sicut arcum chalybeu, Psal. 18. 35. לקיסא סריוחא כרכומא Pro ligno putrido es, Job. 41. 18. ואתנא יתך כרכומא Et lapis funditur in chalybem, Jobi 28. 2. *Græcè* χαλκός, χάλκωμα.

*Plumbum, idem quod Hebræum עפרת*, cui respondet: ut, כרפמישא בקולמוס מן פרזלא וכרכמישא Calamo ferreo & plumbeo, Jobi 19. 24. ית קסטורא Stannum & plumbum, Num. 31. 22. in Jonath.

*Irritare, Ad iram provocare.* Citat Aruch ex Jelammedenu, והוא מרכס פניו כנגדו, sed non explicat. Videtur esse ex significatione כרכש, quod mox sequitur.

*Saltare, Subsilire,* Hebr. 2. Sam. 6. 14.

*Saltationes:* In Bereschith rab. sect. 20. Nunquam à sæculo aggressus est Deus loqui cum muliere, nisi cum illa iusta (Sara,) quando dixit ei; Nequaquam, quia risisti; & id quidem graves ob causas. Rabbi Abba bar Cahana, nomine R. Isaac dixit, כמה כרכורין כרכר בשביל להשיח, Quot saltationes saltavit, ut loqueretur cum illa? Eadem locutio extat in Talm. Hier. in Sota cap. 7. ab initio, in Gemara, ubi in Glossa explicatur, כמה גלגולין גלגל.

*Veruculum, sive ligneum sive ferreum, quod figendo comprehendit, Virga, bacillus lanificum ad excutiendum lanam:* הוכוש ואת הכרכר לתחוב בו Fufum & veruculum accipiunt, ut figant eo, figendo aliquid comprehendant & accipiant, Schab. cap. 17. in initio. Apprehendunt virgam, & excutiunt lanam, Schabbas folio 92. 2. Item *Radius textoris:* המוציא זכוכית כרי: Producing vitrum, ut radat eo caput radii textoris, Schabbas folio 81. 1. In Beresch. rabba sect. 20. in Glossa scribitur: כרכר הוא קנה חלול שכורכין עליו הערב ואורגין אותו עם השתי hoc est, Calamus concavus, circa quem circumvolvunt subtegmen, & texunt illud cum tegmine.

*Commovere, Excitere, Abigere:* זכעי: Et cupit abigere muscas, Schabbas fol. 77. 2. כרכש לי ברישיה Commovebat ad me caput, Annuebat mihi, nutu capitis consentire se significabat, Nidda fol. 42. 1. Sic alibi, כרכש Commovebat Rabba caput suum, Annuebat capite suo, Glossa, הודה לדבריו Approbatat verba ejus, Eruvin fol. 65. 2. Forte כרכש cum puncto sinistro legendum כרכש.

*Intestinum rectum, unde emittitur excrementum,* Schabbas fol. 82. 1. Cholin fol. 49. 2. & 95. 2. & 113. 1. Berach. fol. 62. 2. Glossa R. Sal. Hoc est, Meatus per quem excrementum exit, quem vocant טבחיא. Vide eundem 1. Sam. 5. 6.

*Mustela, Heb. חילר,* Levitic. 11. 29. in Jonath. Apud Talmud. בני כרכושתא Catuli mustelæ, Bava metzia fol. 85. 1. כרכושתא ושונרא עברו Mustela & felis quando faciunt nuptias, augetur infortunium. Nunquam inter hæc convenit, unde convenientia infortunium denotat aliis, ut cum Herodi & Pilato conveniret. Proverbiale est apud Talmudicos, in Sanhedrin fol. 105. 1. nempe, duo canes erant

sibi invicem infensi. Venit lupus, adortus est unum canem. Canis alter cogitavit, nisi succurrat cani socio, lacerabit illum hodie, & me cras.

*Aries ducens gregis, sono tintinabuli greges ducens.* In Gemara scribitur per Koph. Vi- קרקש.

*Peniculamenta, Fila extrema tele,* Metzia fol. 7. 1. sing. כרכשא, vel כרכשתא.

*Vinea:* חקל או כרם Agrum aut vineam, Exod. 22. 5. *Qui plantavit vineam,* Deuter. 20. 6. *פרי תצוב ולא תהללנה Vineam plantabis, sed non profanabis eam,* Deuter. 28. 30. *ארי תתגר בכרמא דתברך Cum conducéris in vineam focii tui,* Deuter. 23. 25. *במטללתא ככרמא Sicut tugurium in vinea,* Jesh. 1. 8. *Non dabo tibi vineam meam,* 1. Reg. 21. 6. *Da mihi vineam tuam,* Ibid. *ארי תקטוף כרמך Cum vindemiabis vineam tuam,* Deut. 24. 21. *תכסה כרמך Putabis vineam tuam,* Lev. 25. 3. *ושפר כרמיה ישלם Et optimum vineæ suæ rependet,* Exod. 22. 5. *Vineæ & oliveta,* Deut. 6. 11. *Respiciet viam vinearum,* Jobi 24. 18. *אולין לכרמי עין נדי Ibant in vineas Engeddi,* Cantic. 1. v. 14. *Cum Affix. Et vineas vestras,* 1. Sam. 8. v. 14. *Vindemiarunt vindemias suas,* Judic. 9. 27.

*apud Talmudicos, Schola, Academia, Synagoga, per metaphoram, quia sedent in Scholis lineatim, ut vites plantantur:* ut; Hanc doctrinam docuit R. Eliezer בכרם ביבנה coram sapientibus in Schola Jafnensi, Schabbas fol. 49. 1. in Mischna: ממתניתא דכרמא ביבנה: Ex traditione Scholæ Jafnensis, Jevammoth f. 42. 2. זמי כרם הורה שם אלא אלו תלמידי חכמים שהיו עשוין Num Academia fuit ibi? (Non dico quod Academia vel Schola fuerit ibi) sed discipuli sapientum lineatim instar vineæ erant dispositi, Berachoth Jeruschal. cap. 4. in Gemara.

*Rab. Colligere:* שכרמתי לי Quam collegi mihi: Item שכורמים עליו את הכלים Super quam colligunt vestes, Schab. fol. 88. 2.

*Nomen proprium urbis:* דאטבע בכרמי Qui submersus fuit in urbe Carmi, Jevammoth folio 121. 1.

*Fuligo:* כרם כרום Quando indiget homo creaturis (hominum aliorum operâ) mutantur facies ejus instar fuliginis, Berach. fol. 6. 2. Ibidem legitur: *Est avis quedam in urbibus maritimis, quæ quando Sol oritur, & Kerum nomen ejus est, quæ quando Sol oritur,*

mutatur in varios colores. Præterea est Lapidis pretiosi nomen, cæruleum vel aquæ marinæ colorem referentis, unde vocatur כרום ימא Turcicus marinus, Thalassius. Chrysolitum Septuaginta reddunt. Legitur pro Hebræo תרשיש Exod. 28. 20. Forte est Amethystus. Extat & Esth. 8. 15.

כרום Fuligo: אכרום: Omnes facies operientur fuligine, Joel. 2. 6. Nah. 2. 10. Jerem. 8. 21. & 14. 2.

כורמיתא Baculus, Fustus: באבנא או בכורמיתא Lapidem aut fuste, Hebr. באנרוף Pugno, Exod. 21. 18. לממחי בכורמיתא דרשעא Ad percutiendum baculo iniquitatis, Hebr. באנרוף רשע Jesa. 58. 4. Inter proverbia Ben Syra legitur: להכימא ברמיתא ולשמיא: Sapientem mitu (verbis) & stultum fuste (verberibus) corrige. Natrien soll man mit Rosben lausen. Vide Adagia Hebraica Drusii.

כרמל Arvum: spica. Vide Lexicon Hebraicum. Apud Talmudicos, כרמל רך ומל Spica tenera & friabilis. Item כרמל כר מלא Carmel dicitur quasi כר מלא פולו Pulvinar plenum, id est, significat spicam plenam granis, ut pulvinar est plenum plumis, Menach. fol. 66. 2.

כרמליה Locus communis & publicus; sed inacces- sus, qui publicè transiri vel non solet, vel non potest. Legitur in Schabbas fol. 6. 2. & in Talm. Hier. Schabbas mox ab initio. R. Ascher sic definit: כרמליה dicitur omne הילוך לרבים quod non est ambulationis publicæ, veluti mare, val- lis, porticus, intercolumnium columnarum in loco publico erectarum, & sedilia ipsis præpo- sita, Cornu anguli, locus angularis egrediens in publicum, & similia. In fine קיצור R. Ascher post Tractatum de Sabbatho, sect. 9.

כרומנקיא Adducit Aruch ex libro Pesikta, לכדו ארת מנשה ברחים מהו ברחים אמ רביאבא ברכהנא Et ceperunt Menassem ברחים 2. Chron. 33. v. 11. Quid est ברחים? R. Abba bar Kahana di- xit, כרומנקיא. Baal Aruch vult esse idem quod נחשת, & derivari à Græco χαλκωμα, unde supra habuimus, כרכומא, L & R permutatis. Alii expli- cant בתי ידים Chirothecas. Sic כרומנקיא possit esse corruptum pro כרותקיא Eodem sensu legitur alibi כרומנקיא. Vide id infra in כרק.

כרומשא Lupinus sylvester. Adducit Aruch ex Pesachim, fol. 110. sed non reperio illic.

כרן Ipse, Idem ipse, Ipsemet. Usurpatur eodem sensu, ut צצם Hebraicè, pro quo in Targum isto usu ponitur: ut, ער כרן יומא הדין, Ad ipsummet diem hunc, Levit. 23. 14. Ezech. 2. 3. כרן יומא הדין. In eodem ipso die, Gen. 7. 13.

כרנבאור True, Trulbe. Arabicum est. Ita- licè Baccile. Adducit Aruch ex Siphra, Pa- raschâ אלהי ראשי המטות. In Aruch par-

vo scribitur cum Beth in medio, כרנבאור.

כרם Venter, Hebr. כרם, כרסיה, כרסיה, כרסיה, כרם, cui in Targum in Jobo, Psalm. & Prov. re- spondet: למנפחא כרסיה Ad inflandum ventrem, Numer. 5. 22. וכרסיה דרשעני חחקר Et venter im- proborum egebit, Proverb. 3. 25. בכרסיה דאמי In ventre matris meæ, Psal. 139. 13. כרסיה דכרסיה Omnia intima ventris, Proverb. 20. vers. 27. הלא בכרסיה עברני An non in ventre fecit me, Jobi 31. 15. אפיקתני מכרסיה Tu eduxisti me è ven- tre, Psal. 22. 10. Cum Aff. דהגון דשי כרסיה Quæ sunt ostia ventris mei, Jobi 3. 9. ווי בר כרסיה Et væ fi- lio ventris mei, Proverb. 31. 2. נפש וכרסיה Anima mea & venter meus, Psalm. 31. 10. נטר אנון בכרסך Custodi illa in ventre tuo, Proverb. 22. v. 18. ורת כרסך מנפחא Et ventrem tuum inflatum, Num. 5. 21. in Jon. חסבע כרסיה Saturabit ven- trem suum, Proverb. 18. 20. יתמלן כרסיהוון Imple- buntur ventres ipsorum, Psal. 17. 14.

כרסיה כל זני בישוי, Proverbium Talmudicum, Plenus venter omne genus malorum est, Berachoth folio 32. 1. juxta illud, Prout erant pascuæ eorum, saturati sunt: simulac saturati fuerunt, elatus fuit animus ipsorum, & obliti sunt mei, Hoseæ 13. v. 6. Græci dicunt Τίται ἀπό τῆς ὕβρεως Satietas parit fe- rociam. Sic Israëlitis accidit, juxta illud: Et impinguatus fuit Jeshurun, & recalcitravit. Huc facit & illud Talmudicum, אין הארי נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר (ferocitat, exultat) propter arcam plenam fæno, sed propter arcam plenam carne, Berachoth loco citato. Carne enim saturatur, & fit ferocior, fæno minimè. Apud Rabbinos, כרס גדולה Venter magnus: כרס הפנימית Venter interior, Cholin fol. 42. העומר נאמצע המורה באילו עומר בכרסיה Qui stat in medio lecti, perinde est, ac si staret in ventre mulieris, Schabbas fo- lio 140. 2. Aliter: בכרסיה דביתך ויל מני עשרים שרי בכרסיה דביתך Vade, numera viginti trabes in ventre domus tuæ, id est, in medio, Bereschith rabba sect. 68. fol. 77. 2.

כרסיה Ventrosus; magnum ventrem ha- bens: שור כרסתן ופרסתן Bos ventrosus & ungulo- sus, latas ungulas habens, Cholin fol. 60. 1. חמי Vidit ventrosum.

כרסיה Thronus, Solum regis, Ca- thedra. Aliquando scribitur כרסיה, quod Elias vitiosum esse existimat: Cum sederet ipse in folio regali suo, Deuter. 17. v. 18. ubi ter Affixum idem concurrat: לחדוד כרסיה Tantummodò folio re- gni hoc ero honoratior te, Genes. 47. v. 40. כרסיה יקרא Thronus gloriosus, Exod. 17. 16. Sic, ויהי לכורסיה יקר Eritque in folium gloriæ, Jesa. 22. vers. 23.

vers.23. פורסי יקרד Solium gloriae tuae, Psal.89.  
 15. שתא דרגין לכורסיא Sex gradus folio, 1.Reg.10.  
 19. De folio Salomonis, in quam varia loca fuerit translatum, vide Targum Esther.1.2. Affix.  
 וירבי ית פורסיה מפורסיה מלכותא דרבוני מלכא דוד Et magnificabit folium ejus praefolio Domini mei Regis Davidis, 1.Reg.1.37. פורסיה נהיר היד שמשיא Solium ejus splendet instar solis, Psalm. 89. 37.  
 Plur. פורסון בבית מקדשא Solia in domo sanctuarii, Psal.122.5. In Daniele, פורסון רמיו Donec throni projecti fuerunt, Daniel.7.9. Don Isaac Abarbenel intelligit hoc loco per Thronos פורסון Principes superiores, sive Angelos, regnis, imperiis, illic commemoratis, praefectos. Sic ad vers.9. ejusdem capituli, adhuc verba, פורסיה Thronus ejus flammæ ignis, scribit: Throni, quorum meminit, parabola sunt Angelorum spiritualium, qui praefecti sunt regnis. Et illi appellantur in verbis Rabbiorum nostrorum p.m. כסא הכבוד Thronus gloriae. Hoc sensu putat quoque dictum esse ab Haggæo cap.2.v.23. והפכתי כסא ממלכות Et subverta thronum regnorum. His aliquo modo illustratur locus Apostoli Pauli ad Coloss.1.16. ubi Angelos quoque vocat פורסון. Cum Aff. פורסון מהון Surrexerunt de foliis suis, Jesa.14.v.9. פורסון מהון Descendent de foliis suis, Ezech. 26. vers.16.

Apud Rabbinos & Talmudicos, פורסיה של ספר Solium, Cathedra libri legis, super quo nempe ponitur, est officium alterius officii, Megilla 26.2. בי כורסיא Thalamus, Lectus nuptialis, juxta quosdam, Jevam. fol.83.2. & 110.1.

כרוסון Aurum, פורסון, Talm. Hierosol. Bava kama cap.3.

כרוסון Aureum.

כרוסון Trutine, Arabicè. Sic citat Baal Aruch ex Megillat Echa cap.1.v.5. Sed ibi aliter legitur. Vide קרן.

כרוסון Catharus capitis, Schnüpfen/ Destillatio ad fauces & nares: מטרול דקשי לכרוסון Quia grave est catharro, id est, gravem catharrum producit: לכרוסון דהמרא שיכרא Catharro ex vino medetur cerevisia, Cholin fol.105.2. Gittin fol.69.1. ubi in Glossa scribitur per כ ab initio, & sic in Aruch ponitur in litera כ, sed quater in Gemara legi per כ. Malè alii Pleuritem, vel Pleureticum explicant.

כרוסון Ora, Fimbria, Limbus: פורסון על כרוסון רכנפא Ponentque super oram vestimenti, Numer.15.38. פורסון להון Plurale, פורסון Facientque sibi fimbrias, Ibidem.

כרוסון Ornamentum aureum pedum, Hebr. אצקרה. Sic usurpatur in Talm. Hierosol. Schab.

cap.6. Videtur græcum esse, forte ex כרוסון. Scribitur autem ibi corruptè כרוסון.

כרע Flectere, Inflectere, Incurvare Je, Procumbere. Præterit. וכרע על כרעיהו Et procubuit in genua sua, 2.Reg.1.13. וכרע גברא Et incurvavit se vir, Genes.24.26. וכרע בת שבע Et incurvavit se Bathscheba, 1.Reg.1.16. וכרעית וסודית קדם Et incurvavi me, & procubui coram Domino, Genes.24.47. וכרעו וסודיו Et incurvarunt se & procubuerunt, Exod.4.31. פורעין וסודין Incurvabant se & procumbebant coram eo, Esth.1.2. in Targ. sec. פורעיהו כרע על כרעיהו Ex quo esset curvatus in genua sua, 1.Reg.8.54. פורעיהו כרע על כרעיהו Coram me incurvabit se omne genu, Jesa.45.23. אכרעא אכרעתי Curvando curvasti me, Judic.11.35.

Secundo Ponderare, Praeponderare: וכרעון Et ponderant ad justitiam justum, Deut.25.1. Hipbil, הכרע Praeponderare, Lancem deprimere, Praevalere, quod est metaphoricè est, Solvere argumentum: is enim disputando praevalet & alterum deprimat, ut quando inter duos contendentes tertius intervenit, & praeponderat ac solvit argumentum: אין מעינין במקום שכרעין ואין מכרעין במקום שמעינין Non intendunt oculos (ad trutinam, ut utrinque æqua sit, non examinant trutinam) ubi praeponderare solent, id est, majus & depressum pondus dare, & contra, Bava bathra, fol.89.1. Etiam si quidam dissentiant, tamen praeponderat veritas: שני כתובים המכחישים זה את זה ער שיכוא כתוב השלישי Duo versus sibi invicem repugnantes sunt, veniet tertius & conciliabit eos. v. G. Unus versus dicit, Et descendit Dominus super montem Sinai, Exod.19.v.20. Alius versus dicit: Vidistis quod ex caelo locutus sum vobiscum, Exod.20.v.22. De monte, & Ex caelo locutum esse, diversa sunt de re eadem. Venit ergo tertius versus & conciliabit ista, inquiens; Et calis edidit vocem suam, ut erudiret te: & in terris demonstravit tibi ignem suum maximum, cum verba ejus audires è medio ignis, Deuter. 4.36. Unde discitur, Deum inclinasse, seu demississe caelos in verticem montis, & inde simul ex caelo & de monte locutum esse. Unde & alibi dicitur: Et demisit caelum, & descendit, ac caligo erat sub pedibus ejus, 2.Sam.22.v.10. Est hic modus decimus-tertius explicandi Legem Judaicam: Vide R.Salom. Numer.7.88. ubi alio exemplo eum illustrat, & 2.Sam.24.9. R.Salom & R.Dav. Iterum apud Talmudicos: Praeponderatio tertia non praeponderat, vel distinguit, Pesach. cap.1. in fine, & aliàs passim: ut, Quando duo de re quapiam contendunt, tertius tertiam opinionem affert,

neutri assentiendo. Ejus sententia nihil obtinet. At si alterius sententiam confirmet, tunc duo consentiunt, & sententia plurium semper praevalet. Vide in Sepher Halichoth olam, fol. 36.col.2.

הכרע · הכרע Depressio, Praeponderatio, Solutio argumenti, quae alterum deprimitur: אית הכרע לכל: Est praeponderatio omni rei: בהכרע הויה: Cum praeponderatione ipse accipit illud: Deus novit pondera, ponderum rationes, Kerith. fol.5.1. Usus ejus in Masora vide in clave nostra Masorethica.

כרעו · Incurvatio.  
כרע Crus, Genu, Pes. Plural. כרעין Crura, Genua, Pedes, tam naturales, quam artificiales. פרתין וית כרעיא חלל במינה Duo crura, Amos 3.12. Et crura lavit aqua, Levit.8.21. Aff. ועל כרעויה Super crura ejus, Levit.4.11. Rab. כרעי דתרנגולת Et ligabat eum (gallum) pede suo, Sanhed.105.2. כרע שהיתה טמאה מדרס Pes lecti immundus concubatione, Kelim cap.18. כרעי המטה Pedes lecti. Vide Esth.1.5.

כרעו Longos pedes habens.  
כרפו רדיד Extuberare, Intumescere: אכרפו רדיד: Quando inceperunt extuberare ubera tua, non conversa es, Nidda fol.48.2. Author Aruch exponit, Si remissa, languida, molles fiant, ac si esset רפה.

כרופייתא Pharmacopola, Videntes aromata, Moed katon cap.2. in fine.

כרפס Carbasus, Carbasum, Esth.1.6. Hebr. Sic in Targum, כרפסא ותכלתא Carbasino & hyacinthino, Esth.8.15.

כרפס Petroselinum: vel, Apium, juxta alios: כרפס שבנהרות Apium quod in fluminibus, hoc est, aquaticum, Succa fol.49.2. Scheviith cap.9. In Talm. Hierosol. Quid est שבנהרות? R. Josebar Chanina dixit, פיטרוסילינון: Mulier comedens petroselinum, habebit filios splendidos, Ketubh. fol.61.1.

כרצא Lumbricus, vermis intestinorum: כרצא לכירצא אנפקא דהכרצא Pro lumbricis quartale vini convenit, Gittin fol.69.2. Et mox, לכירצא חוירא ליתי ביורא גלגילא Pro lumbricis albis afferat semen erucæ herbæ.

כרקום Propugnaculum, Munitio, Vallum, Machina: Et extruam contra te propugnaculum, Jefa.29.3. Et extruerit contra eam munitioem, vallum, Hebr. דוק, 2.Reg.25.1. Sic, למכני כרקום Ad extruendum vallum, Ezech. 21.27. al.22. ואתא Et venit intra plaustrarium, Hebraice

Et Saul שכב בכרקומא. 1.Sam.17.21. הפענל cubabat intra plaustrorum ambitum, intra castra munita, intra vallum, 1.Sam.26.5. Sic v.7. Plural. Et extrues machinas adversus urbem, Deuteron.20.20. Veneta, מצור Munitio. Jonath. כרקומין, Hebr. כרפומין, Est Græcum χερκωμια.

Quidnam est איהו כרקום? Dixit Rabbi Abba, ושלשלאורת וזנין וכלבים ואווזים ותרנגולים ואסטרטיות המקיפין את העיר Tintinabula, Catenæ, Canes, anseres, galli, & milites circumdantes urbem, Gittin cap.3. in Talm. Hierosol. in Gemara. In Ketubh. cap.2. pro נaves, & pro כלבים est נבלים, ונאפרטיות.

כרוקמא Crocus, Proverb.7.17. Respondet Hebræo אהלים, unde est quod alii reddunt Aloe. In Venetis scribitur cum Beth ab initio, בורקמא. Sed Elias legendum vult cum Caph, ac idem esse quod כרסם supra.

כרוקמניקיא Mauca aenea, Guido. Legitur in Medr. Cantic. cap.4.v.8. Glossator explicat Catenas, & Compedes ferreas. Est idem quod כרומניקיא, quod ex Aruch adductum fuit supra.

כרד Vide supra in כרד.  
כרש Porrum. Pluraliter tantum usurpatum legitur כרשין, Kilaim cap.1. Porrum duplex est, כרשי שדה vel כרשין מרברי Porrum agreste, & כרשי גנה Porrum hortense.

כרשיה Gramen, Fœnum, Hebr. חציר, Machschir. cap.1.

כרשיא Piscis marini nomen, Ba. Bath. 74.1.

כרשין Vicia, genus leguminis, & jumentorum pabulum, unde Latinis Pabularis vicia dicitur: כרשין לעשות מהן טחינין Viciæ ad faciendum ex iis molam, molituram, farinam: האכילה כרשין Cibat eam viciis, Berachoth.32.1. Rambam notat Arabicè dici כרסנא, Maaser scheni cap.2.

כרשינין Glebæ: כרשינין בבלייתא Glebæ Babylo-nicæ, Hebr. רגבים, Schab. fol.81.1. Hæ molliores erant propter terræ Babylo-nicæ humiditatem, at in terra Israël durissimæ erant & siccissimæ.

כרושייתא Crustula, Lagana: כרושייתא Crustula triticea, Gittin fol.69.2. Sic adducit Aruch. Sed in nostris libris legitur per ב.

כרושתינא Talpa: כרושתינא Sanguinem talpæ, Schab. fol.78.1. Glossa, עטלף שקורין ט' לפא, hoc est, עטלף, quam vocant Talpam.

כרת Cedere, Abscindere, Excindere, Præcidere, Succidere, Amputare.

כרת Amputatio, Excisio: & in specie, Excisio ex hac vita. Ejus 36. species fuerunt. Vide

Vide Kerithut in princip. אתה עונש כרת Tute-  
neris poenâ excisionis, supplicium excisionis  
meritus es, mortis reus es. *Excindi è populo* He-  
bræis dicitur, à Deo plecti morte temporali in-  
tépeſtiva, unde illud: *Excidetur anima ejus è popu-  
lo ſuo*, Gen. 17. 14. R. Salomon exponit, Morietur  
ſolitarius (ſine liberis ante tempus ſuum)  
Tempus autem juſtum vitæ ſtatuūt annum ſe-  
xageſimum: qui infrâ moritur, ex hac poena eſt  
ob ſpecialia peccata: qui ſuprà vivit, ex benedi-  
ctione id habet. Inde ſenes ſexageſimum an-  
num attingentes, ſolent convivium eucharisti-  
cum inſtituere, quòd ante tempus non ſint à  
Deo exciſi. Traditionis ejus exemplum vide in  
Schab. fol. 75. 1. in Toſephos. Qui moritur an-  
no quinquageſimo, eſt מיתת כרת, Moed katon  
fol. 28. 1. Vide R. David. Jefa. 38. 10. Differentia  
inter מיתת & כרת eſt, חיוב המיתה עליו לא על זרעו, כרת  
חיוב המיתה הוא וזרעו נכרת Reus mortis, ipſe tantum  
non ſemen ejus: poena excidii comprehendit ip-  
ſum & ſemē ejus. Vide Notas Fagii in Paraph.  
Chald. ad Exod. 12. ſub num. 15. & Sixtini Ama-  
mæ Antibarbarum Biblicum.

מוכרת . מוכרתה . מוכרתה . מוכרתה .  
*Præciſum. Sic vocant Gramma-  
tici Nomen Abſolutum, ſive, Formam abſolutam, cui  
opponitur נסמך, vel נסמך נomen conjunctum, ſive  
conſtructum, quod alteri inſtititur, ſeu quod ab altero  
Nomine regitur.* Hinc Aben Eſra ſcribit ad vocē  
אָהָת, Genef. 11. 1. מוכרת כשהוא מוכרת. אָהָת  
בפתח קטון תחת האלף כשהוא מוכרת. אָהָת  
Est cum Pathach parvo (id eſt, Sægol) ſub Aleph, quando abſo-  
lutum eſt: quando verò conſtructum eſt, venit  
cum Pathach magno, id eſt, Pathach ſimplici-  
ter ſic dicto. Et Genef. 6. 18. ad vocem בָּרִית notat:  
המלה בסמך ובמוכרת שוה וכן שבירת: Dictio in  
forma conſtructa & abſoluta ſibi æqualis. Sic  
שבית, & aliæ ſimiles.

ברתי וברתי ובוצלי . Porri, Porrum: Et porro-  
rum & ceparum meminimus, Numer. 11. 5. T.  
Hierofol. Hebr. גֶרֶם Gramen, quod hîc Por-  
rum ſignificat, propter ſimilitudinem quam  
cum Gramine habet: מִסִּית לִירָה ברתי Miſit ipſi  
porrum, Avoda ſara fol. 10. 2. עָצַר רִכְרְתִין Expres-  
ſus ſuccus porri.

ברתי vel ברתי . Præſinus, Porrinus color, viridita-  
tem porri referens, מִן עֵץ אֲזֵיזָה Græcis eſt Porrum:  
Ex quo discernere poteſt inter hyacinthinum & præſinum, Berach. fol. 9.  
col. 2. In Aruch ſcribitur ברתי: Vide & in Succa  
cap. 3. in Miſch. פֶּלִיּוּם Pallium præſinum,  
Gittin fol. 21. 2.

ברתי . Præſina, coloris præſini, Eſth. 1. 5. Ab eſt  
ex Regiis.

ברתי . Saccus coriaceus parvus, Sacciperium,

Vidulum, Talm. Kelim cap. 26.

\* כְּשָׂא Vide ſuprà in כְּשָׂא.

\* כְּשָׂא Chaldaei, Gen. 11. 28. in Jon.

כְּשָׂא *Abel אָבֶלשׁ Intellegenter, Prudenter age-  
re, quomodo pro Hebræo הַשְׂבִּיל ponitur:  
unde Futurum, וּבְכֵן תִּכְשֶׂיט Et tunc intelligenter a-  
ges, Joſ. 1. 8. Hebr. תִּשְׂבִּיל. Vel potiùs eſt, Con-  
cinnabis; Adornabis, Pulchrè inſtitues viam  
tuam. Hinc ſequentis nominis ſignificatum.  
Convenit cum קִשָּׁט; Caph & Koph permutatis.*

תְּכֵשֶׂיט *Mundus muliebris, tam in veſtitu, quam  
auro, argento & gemmis, Veſtimentum præcioſum &  
ornatum: מְזִינָה וְתִכְשִׂיטָה Alimento & ornamen-  
tum ejus, Exod. 21. 10. in T. Jon. & Hierof. וְתִשְׂוִי  
Et pones ornamenta tua ſuper te,  
Ruth. 3. 3.*

כְּשָׂל Hebr. *Impingere; Offendere; Corruere;  
Labi.*

כְּשָׂל *Debilis, Infirmus: Apud Talmudicos, וְכֵתוּבָה  
Dentur infirmiori inter ipſos; creditori illi, qui cautionem habet minus firmam,  
vel, qui chirographum habet poſtremum, Ke-  
tubh: cap. 9. in Miſna. Baal Aruch explicat וְכֵתוּבָה  
Pauperi: ſicut illic; Et non eſt in tribubus ejus כְּשָׂל  
pauper, debilis, infirmus, Pſal. 105. 37.*

כְּשָׂל *Securis, Bipennis. Plur. רְעָלִין כְּשָׂלִין Qui  
ingrediuntur cum ſecuribus, Jere. 46. 22. Hebr.  
בְּקַרְדֻּמוֹת, cui aliàs כֹּלְבָא reſpondet: ſic explica-  
tur per קַרְדוּם in Gloſſa Talmudica Bava kama  
cap. ult.*

כְּשָׂל *Offendiculum, Lapsus.*

\* כְּשָׂם *Sicut, vide in שָׂם.*

כְּשָׂם *Præſtigiatores. R. Bechai in Le-  
gem fol. 95. 4. ſcribit: כְּשָׂם eſt Conjunctio re-  
rum diverſarum inter ſe, & quemadmodum  
conjunguntur res illæ hic inferiùs una cum al-  
tera, ſic conjunguntur & commiſcentur virtu-  
tes illarum ſuprà, unde prodit res admirabilis &  
peregrina. Et mox fol. 96. 1. Quærunſt Rabbi-  
ni noſtri, לְמָה נִקְרָא שְׂמֵם כְּשָׂם Quare vocatur  
nomen ipſorum שְׂמֵם כְּשָׂם? Quia men-  
dacem reddunt familiam ſuperiorem. Iſtud au-  
tem fit, quando homo hîc inferiùs fecit conjun-  
ctionem rerum, quæ ſunt contrariæ virtutibus  
ſimplicibus decretis per motû ſphærarum cœ-  
leſtium, & per decretum vigilum (hoc eſt, an-  
gelorum ſphæras moventium,) qui ſunt anima  
ipſarum. Et hi vocantur Familia ſuperior. Te-  
netur enim homo mundi curſum in conſuetu-  
dinè & natura ſua relinquere, quæ eſt voluntas  
Creatoris, qui creavit illum. Quod ſi autem o-  
peram det præſtigiis, tum aliquo modo men-  
dacem naturam reddit. Et hæc eſt ſententia  
R. Majemonis.*

R. Majemonis. Vide eum ulterius. Petita sunt hæc ex tractatu Sanhedrin cap. 7. in Gemara. שני דברים אין מכשף יכול לעשותן ולא צייר יכול לעשותן Duæ res sunt, quas nec præstigiator, nec pictor potest facere, & ambæ illæ laudat Deum. Sunt autem hæc, Anima, & Intestina, (הקרבים) vel Intima hominis. Hoc est, quod David ait; *Benedic anima mea Domino, & omnia intestina mea nomen sanctum ejus*, Medrasch Schemu. par. 5.

אשרו *Præstigiator, Maleficus: Fæminin.* הכיר שכשפנית הנהיגת *Mulier præstigiatrix: Agnovit, quod præstigiatrix esset. Plural.* נשים כשפניות *Mulieres præstigiatrices, maleficæ. Hinc apud Talmudicos legitur:* אטורה לי רישתינהו: דנשים כשפניות הא מן דפגע בהו בנשים כשפניות נימא הכי Id est, *Dixit mihi principissa mulierum maleficarum: Qui obviam fit mulieribus maleficis, dicat sic: Stercus calidum in canistris foraminosis in os vestrum, mulieres maleficæ*, Pefachin fol. 10. col. 1.

כשפנות *Incantatio, Præstigiæ.*

כושפין *Arcule, Scripiola: ארוא: Arculæ cedrinæ, Ezech. 27. 24. Vide R. David.*

כשף *Privus, ut communiter volunt: Baal Aruch* citat exemplum ex Schab. fol. 23. 1. כל השרפין יפין לדיו *Omnia gummi bona sunt ad atramentum: sed gummi pruni optimum est ex omnibus. Sed in nostris libris pro כשף legitur nunc קטף. Glossa autem explicat פרוניל של יער Prunum sylvestrem. In Piske tosephos Megilla fol. 32. col. 4. דיו שלנו עושין מקליפת עץ ששמו כשף Atramentum nostrum faciunt ex cortice arboris cujus nomen est כשף, quam vocant Prumelens, & macerant illam in aqua aut in vino.*

כשר *Rectum esse, Congruere, Decere, Conveniens esse, Placere. Præterit.* כמא דכשר *Sicut rectum fuit in oculis figuli, Jerem. 18. v. 4. Et rectum fuit verbum in oculis ejus, 1. Sam. 18. 20. Fæmininum, ארי היא כשרת, Ecce ea recta est in oculis meis, Placet mihi, Judic. 14. 3. Sic v. 7. Particip. plur. masc. ולא כשרין בעיניהו. Et non erant rectæ in oculis ejus, 1. Reg. 9. 12. Verba quæ non sunt recta, 2. Reg. 17. 9. וידא דכשרין Et manus rectorum, Prov. 10. 4. Fæmin. אתתא כשרתא מנו. Uxorem rectam quis inveniet? Prov. 31. 10. Futurum, הובשר לעבדא An rectum est ad opus? Ezech. 15. 4. Ex Ithpabel, מיכשרתא Sed virginem rectam, rectè, legitime natam, honestam, licitam, Levit. 21. 14. in Jon. Futur. לא יתכשר לקרבא קורבן אלקיה *Non rectus, legiti-**

mus est ad offerendam oblationem Dei sui, Ibid. v. 17. ויטמע שמשא ויהכשור *Et cum occumbet Sol, rectificabitur, mundabitur, mundus erit, Hebr. טהר, Levit. 22. 7. Ex Aphel, לא אכשרו יתי Non re-ctificarunt me, nondum habuerunt me pro re-cto, idoneo, 1. Sam. 17. 8. ואכשרתני Et dignam fe-cisti me, Ruth. 2. 13. Apud Talmudicos in Hiphil, הכשור Aptare, Rectificare, Rectum pronunciare, Pro recto & licito habere, etiamsi expressis verbis in Lege non sit mandatum. Unde peculiaris Tracta-tus Talmudicus est, qui dicitur מכשורין Rectifi-cant, id est, vasa, instrumenta, supellectilem pol-lutam ad rectum & licitum usum aptant. Id Ju-dæi Germanicè dicunt Raschren/ Rectificare: Rectificantia præceptum, hoc est, præparantia, disponentia, præparatoria, vel, quæ requiruntur ad Rectè præceptum aliquod exequendum, Erubhin fol. 102. col. 2. & 103. 1. Me-nachoth fol. 6. 1. ומכפר Rectum facit (id est, mundum, purum, ut supra ex Levit. 22. 7.) & expiat, Sanhedrin. fol. 42. 2. Vide & Cholin fol. 140. 1.*

כשר . כשר *Rectum, Aptum, Congruum, Conve-niens, Legitimum: כרחו ולא כרפער ולא כרחו Non sicut rectum erat, & sicut decebat, Ezech. 16. 16. Op-ponitur ipsi פסול Vitiatum, Ineptum, Non idoneum, Illegitimum, & hoc vetitum & illicitum est. Genera-le est, sed טרפה de cibo vetito & illicito tantum dici-tur, ut suo loco videre est: Et הווסרנך היך נכרא כשרא Et egestas tua veniet, sicut vir rectus, id est, prom-ptus, qui promptè venit, ad succurrendum Do-mino suo, scribit R. Salom. Proverb. 6. 11. Hebr. איש מן משחא כשירתא *Fæminin. Oleum rectifica-tum, id est, odoriferum ex mixtis aromatibus, Talm.**

על מיתר אכשרות *Propter a-bundantiam rectitudinis, Eccles. 10. 10.*

כשורא . כשור *Trabs, Tignum, 2. Reg. 6. 2. in Ve-netis. Plurale, דחמיתון היין בכשורין Ubi vidistis serpentes sicut trabes, Deuter. 1. 19. in Jonath. היך בנינא דכשורין Sicut structura trabium, Psalm. 104. 3. Aff. יהון מן ארזין Cujus trabes e-runt ex cedris, Cant. 1. 17. Hinc legendum, וכשורין וכשורין pro מכשורין *Frustum, festuca ex trabe: Ad adducendum lateres & trabes: Raf Schescheth laborabat in trabibus feren-dis, ut scil. incalesceret, & sudorem excitaret, in-quiens, גדולה המלאכה שמחממת את בעליה, Magnum est opus, quod calefacit dominos suos, Gittin cap. 7. in principio. Id in Aruch scribitur גשורי, & ad-ducitur in litera Gimel. At hodiè in Talmud legitur per Caph. כי כשורא לצלמא Sicut trabes ad imagines. Locutio proverbialis, cujus usus pate-bit ex**



bit ex exemplo. In Ketubh. fol. 86. ו. כפייה רפרם Adegit Rafram Rabbi Assen, & exegit ab eo quasi *trabem ad imagines*. Glossa, Exegit ab eo גבוי גמור exactiorem perfectam totius damni, totum damnum, cujus causam ipsi præbuit, ab eo repetiit, quemadmodum is qui trabem vult seligere, ut in ea sculpat figuras & imagines, accuratè observat, ut nihil ei desit, & optimam selectissimamque sumit. Ita enarrat glossator Talmudicus. Baal Aruch scribit esse *pro verbum usitatum* de re quavis dura & valida, prout ligna dura tantum imaginibus sculpendis sunt accommodata & idonea. Ita sensus esset, Exegit ab eo exactiorem rigidam & duram, nihil remittendo, & de jure suo cedendo. Vide & Ba. ka. fol. 98. 2.

כשרה *Verticillus*. Vide supra in כנש, in כונשר.

כשרתא *Costus, vel Costum*, ut Glossator Talmudicus explicat, Berach. fol. 43. 1. Plinius lib. 12. cap. 12. *Radix costi gustu fervens, odore eximio, frutice aliàs inutili.*

כשכש *Agitare, Motitare, Movere*: וכשכשה: Et motitat aure sua, & hæc est trepidatio, Cholin fol. 38. 1. עדי שתכשכש Donèc motitet cum cauda sua, Beza fol. 20. Vide & קשש.

כשכוש *Motus, Trepidatio, Agitatio*. כשחא *Species aromatis vel materie, unde fiebat suffitus aromaticus, Hebr. שחלת, Onkelus, Onyx, טופרא, Jon. כשת, Exod. 30. 34.*

כשות *Pilositas, Hirsutia, Lanugo, מוטוסטוס*: כשות של קטן Lanugo vel pilositas infantis, Mikvaoth cap. 9. כשות של קישות Lanugo cucurbitæ vel cucumeris, Oketzin cap. 2. Glossa, שעיריות.

כשות, המלון *Lupulus, idem cum esum etiam olim adhibitus fuit, ut & hodie lupulus recens acetarius servit, Talm. Item ad cerevisiam coquendam valebat*: מאן דתלש כשותא מהימי: Qui evellit lupulum ex sentibus, Schab. fol. 107. col. 2. כשות וחוו מערבין בהן ומכרכין עליהן כורא פרי הארמה Lupulum & segetem permiscunt inter se, & benedicunt super iis, Creans fructum terre, Erubhin fol. 28. 1. Et alibi, למיכל, Omnes species lupuli permixtæ sunt ad comedendum in Sabbatho. Alibi Glossator explicat, כשותא est ההגה המלון שגדל על ההגה qui crescit juxta sentes, Schabb. fol. 139. 1. אוכלין Comedebant lupulum cum sale, Schab. fol. 109. 2. פולמו qui דמיא בכשותא, Pulmo qui similis est lupulo, scil. viridis, Cholin fol. 47. 2. חומרתא Huc refert etiam Glossator Talmudicus Globulus (florum) lupuli, Gittin f. 69. 1. Fortè hic idem est quod קושט Costus, Costum.

**כתב** *Scribere, Describere, Perscribere. Præter.* Et verba quæ scripsit Baruch, Jerem. 36. 27. וכתב להון אגרתא תניגורא Et scripsit illis epistolam secundò, 2. Reg. 10. 6. וכתבת Et scripsit illa, Deut. 5. 22. *Fæmin.* וכתבת Et scripsit epistolam, 1. Reg. 21. 8. וכתבת Et scripsit Esther, Esth. 9. v. 29. מספרך די De libro tuo quem scripsisti, Exod. 32. 32. Et ecce scripsi illa tibi, Prov. 22. v. 20. וכתבו עלויה Et scripserunt super illam, Exo. 39. 30. וכתבוהא לקרויא Et descriperunt eam juxta civitates, Jos. 18. 9. *Partic.* וכתב בספרא כדויתא Et ego scribebam ista in librum cum atramento, Jere. 36. 18. *Particip.* כתיב לחיי עלמא, Jesa. 4. 3. וכתב לחיי עלמא Qui scriptus erat & obsignatus, Jere. 32. 11. *Plural.* כתיבין באצבעא דיי Quiscriptæ digito Dei, Exod. 31. 18. וכתבין בשטרא דוביי Quisubscripti erant in contractu emptionis, Jerem. 32. v. 12. *Emphat.* וכתבין כתיבין Et ipsi erant inter conscriptos, Numer. 11. 26. *Fæmin.* וכתבין כתיבין Eratque perscripta à fronte sua, Ezech. 2. 10. *Infinit.* כתיבין כתיבין אגרתא דיי Cum absolvisset Moses scribere verba Legis hujus, Deuter. 31. 24. *Ad describendum* Ad describendum terram, Jos. 18. 8. *Imper.* וכתבין בספרא Scribe hoc memoriale in libro, Exod. 17. v. 14. Et scribe illa in tabula cordistui, Prov. 3. 3. וכתבין לכוון ית הושבחה דיי Scribe vobis canticum hoc, Deut. 31. 19. *Futurum.* וכתבין על לוחיא Et inscribam tabulis, Deut. 10. 2. וכתבין על לוחיא Et cordi illorum inscribam eam, Jerem. 31. 33. וכתבין עלה Et scribes in eo, Jerem. 36. 2. וכתבין על מזוזין Et scribes ea super postes, Deut. 6. 9. וכתבין ית לוחיא האלון Et scribet maledictiones istas, Num. 5. 23. וכתבין ית ארעא Et vos scribetis terram, Jos. 18. 6. וכתבין אגרתא Et describent eam, Jos. 18. 4. *Ex Pabel Participium.* וכתבין ביה חושבן כל עלמא In quo descriperunt supputationem omnium sæculorum, Psal. 87. 7. וכתבין ככל די פקיד Et perscriptum fuit juxta omne quod mandavit Haman, Esth. 3. 12. וכתבין על שום מרדכי Et adscriberetur propter nomen Mardochei, Esth. 2. 22. וכתבין כתיבין אגרתא Qui scriptus est propter me, Psal. 40. v. 8. *Particip.* וכתבין כתיבין מלכא Quod scriptum est nomine regis, Esth. 8. 8. וכתבין על תרין לוחיא Et fuit vox sermonis illius scripta in duabus tabulis, Deuteron. 5. 22. in Jonath. וכתבין כתיבין דפרסאי Et scribatur inter decreta Persarum, Esth. 1. 19. וכתבין כתיבין צלותא דיי Scribatur precatio hæc generationi posteræ, Psalm. 102. v. 19. וכתבין לויא Et cum justis non scribantur, Psal. 69. vers. 29.

verf. 29. ויכתובו עלי. Ut scribantur verba mea, Jobi 19. 23.

**Scriptum.** Est Participium *Pehil* sive *Pahul*. Masorethæ ad diversitatem scriptiois alicujus vocis Biblicæ indicandam usurpant, & vocem in margine scriptam vocant **כתיב** *Scriptum*: vocem autem, quæ pro scripta in textu legenda, vocant **קרי** *Lectum*. Hinc apud Talmudicos, מקרא סופרים ועיטור סופרים, וקריין ולא כתיבין וכתיבין ולא קריין הלכזה למשה מסיני id est, Lectio Scribarum, ornatus vel Ablatio Scribarum, Lecta & non scripta; Scripta & non lecta, Traditio Mosis sunt ex monte Sinai, Nedar. fol. 37. 2.

**Scriptum, Scriptura:** *Versiculus sacra scripturae*: כמו שאמר הכתוב Sicut dicit Scriptura: שני הכתובים המבחינים זה את זה ער שיבוא הכתוב השלישי id est, Duæ scripturæ, duo versus negant se invicem, (id est, pugnant inter se) donec veniat versus tertius, qui scilicet eos conciliet.

**Scriptum, Scriptura, in Daniele sepè:** כתיב *Scriptum*, *Scriptura*, in Daniele sepè: Cujus non est descriptio, Esræ 7. 22. Secundum præscriptum libri Mosis, Esræ 6. 18. foem. **כתיב דנה** Qui legerit scripturam hanc, Dan. 5. 7. **לא כהלין כתיבא למקרא** Non poterant scripturam legere, Dan. 5. 8. **וכתיבא דיי** Et scriptura erat Scriptura Dei, Exod. 32. v. 16. **כתיבא קדמארא** Secundum Scripturam priorem, Deut. 10. 4. **לקימא מה דאמר כתיבא** Ad firmandum id quod dicit Scriptura, scil. sacra, Genes. 12. 42. in Targ. Hierosol. **Et וכתב דליא כתיבין** Et qui scripturam perseveritatis scribunt, Jesa. 10. 1. **Et exemplar scripturæ decreti, ויה דישנמא כתב גזירתא** Et in scripto, libro vitæ æternæ, Ezech. 13. 9. **כתב אודארא** Scriptura Confessionis, Confessio, Chirographum, Jesa. 38. 9. **Cum Aff. ברושם כתיבהון** Juxta subsignationem scripturæ suæ, Esth. 8. 9. **Apud Rabbinos, In scriptis sanctitatis, id est, libris sacris Scripture Sanctæ: כתיב עברי** Scriptura Hebræa: **אשורי** Assyria, Sanhed. fol. 21. 2. **כתיב עגול** Scriptura rotunda. Sic vocant Scripturam, seu literas Rabbincas, quibus in Commentariis communiter utuntur.

**Scripta, scil. sacra, sanctorum virorum.** Sic vocantur libri Biblici, quæ nostra Ecclesia appellat *Hagiographa*. Chald. **כתיבא**. Vide Clavem nostram Masorethicam.

**Scriptura:** *In Scriptura signaturæ Hebræorum*, Esth. 9. 27.

**Literæ contractus matrimonialis, Instrumentum dotis sive dotale:** *Dos propter nuptias.* Uxor ducitur cum dote scripta, concubina absque dote scripta,

apud Rabbinos: שטח בן שטח תקן כתובה Schimeon ben Schetach ordinavit dotem, dotis propter nuptias summam, Schab. fol. 14. col. 2. Nempe ab antiquitate constituti fuerunt virgini ducenti numi, viduæ centum, Ketubh. cap. 8. in fine. Alibi מוהר explicatur per כתובה. Sunt ergo idem. Sic in Jalkut in Gen. num. 134. Item, Schimeon filius Schetach ordinavit, ut maritus negotietur cum dote uxoris, ut eâ lucretur: Aruch in שלהן. De jure Dotium vide Majem. in פורן וכתובתא, cap. 11. **In Targum, Do-tem & literas matrimoniales, ויהי** Genes. 34. 12. **Et ecce vult dare tantum dotem usitatam literis matrimonialibus, ויהי** Genes. 31. v. 15. in Targ. Hierosol. **Hinc peculiaris tractatus in Talmud, qui agit de literis matrimonialibus, & de dote, quæ uxori nuptiarum causâ datur.**

**Scriba.** Sic Arabibus (teste Elia) olim dicebatur *Homo facetus, qui facetias aut diſteria injuriosa (pasquillos vocant) scribebat, in locis publicis, in valvis ædium publicarum, ad compita & alia similia loca, ubi turba hominum conveniebat, quæ consuetudo adhuc Romæ perdurat. Quidam Astronomi Planetam Mercurium vocant כתיב, quia scientiis & scripturæ præest.*

**Scriba:** כתיב טב ומובחר Scriba bonus & selectissimus, Medrasch Kohel. cap. 2. v. 18.

**Scalpellum, Scalprum librariorum, Stylus sculptorius.** Plural. **מכתובים** Scalpelli, **Scalpra libraria:** במכתובים הללו אנו יוצאים Cum scalpellis hisce nos aggrediemur eos, & effodiemus oculos ipsorum, Talm. Hierosol. in Taanis, fol. 69. col. 1. **Glossa, cultri parvi librariorum.** Item **היינו דאמרי אינשי מכתבא גלגלא בזע רגלא** Proverbium, Hoc est, quod dicunt vulgò, **Scalpellum lapidem magnum findit, & detractor sive calumniator socium suum novit, De Idololatria fol. 22. col. 2. q. d. Lapis durus sibi à scalpro metuit, & calumniator à suo socio quem novit. Vide Aruch in גלל & in רגל. Nam pro רגלא legit רגלא.**

**Dactylus:** האוכל ככותבת הגסה והשותרה **Quicumque (in die propitiatio- nis, qui decimus Septembris) comederit, quantum dactylus crassus, & quicumq; biberit plenitudinem maxillarum suarum, reus est, Joma cap. 8. in initio Mischnæ, Kelim cap. 17. fol. 28. Quod addunt, significare etiam Mensuram instar grani aut olive, id nihil est. Non intellexerunt neque Aruch neq. Talmud. Plural. שתי כותבות בלא גרענתן** Duo dactyli sine ossibus suis, Joma fol. 79. col. 2. **Quis dat nobis de dactylis**

lis Jericho? Bava basra fol.147.2. Nam Jericho Urbs Palmarum, sive dactylorum dicta. ומלך בבל אנטיקיסר שלו היה יושב ביריחו והיה זה משלח לזה Vicarius regis Babylonix residebat in Jericho, & mittebat Regi Dactylos: hic verò remittebat ei *δωρεάς*, dona, hoc est, stolas Babylonicas antidori loco, Beres. rab. sect.85. in fine.

**כתח** *Potus mixti genus ex variis rebus, cuius in Babylonia usus fuit. Alii intinctum fuisse scribunt, de quo tria celebrantur apud Talmudicos:* שלשה דברים נאמרים בכותח הבבלי: id est, Tria dicuntur de Kuttach Babylónico, obstruit cor, excæcat oculos, emaciat corpus. Cor obstruit, *Propter serum lactis: Oculos excæcat, propter sal Sodomiticum, cuius ista proprietas fuit: Corpus emaciat, propter putredinem sive corruptionem panis mucidi, ipsi immixti,* Pesach. fol.42.1. initio capitis. Hinc alibi, טוב Melius est piscem factentem comedere, quàm Kuttach quod disjicit lapides, id est, Kuttach tam durum, & forte, ut effusum in lapides eos frâgat, Kerithut fol.6.col.1. Horajoth fol.12.1. Item, רבי יוחנן רייק, Rabbi Jochanan spuebat à Kuttach Babylónico, id est, ab ejus conspectu, vel commemoratione; quòd scil. nauseam ipsi pareret, Schab. fol.145.2. Baal Aruch adducit hoc exemplum in כתא sine Cheth *מכותא*, ut & aliud ex Erubin fol.65. sed in nostris exemplaribus non sic extant. In Aruch parvo exponitur Germanicè הרבשט מילך *Herbstmilch*: In Aruch Manuscripto פרוקקיא.

**כתל** על גירא די כתל: *Paries: כתלא*, כותלא: כותל: *In calce sive tectorio parietis, Dan.5.5. Ad parietem altaris, Levit.1.v.15. Et pones eam in parietem ferreum inter te, & inter urbem, Ezech.4.v.3. Et dimensus est parietem domus, Ezech.41.5. Ccenaculum parietis parvi, 2.Reg.4.10. ביתה בכותל שורה. Domus ejus erat in pariete muri, Jos.2.15. ארי אבנא. Quia lapis ex pariete clamat, Hab.2. Et plaga illa fuerit in parietibus domus, Lev.14.37. *Emph.* עד כותליא. Usque ad parietes, 1.Reg.6.16. על כותליא. Sicuti sculptum erat in parietibus, Ezech.41.25. Et parietes ejus, Exod.30.v.3. *Cum Aff.* וית כתלוהי. *Apud Rabbinos,* אוננים לכותל, Berach. fol.8.2.*

**כתם** Sicut nota, si-gnum maculæ, Jere.2.22. *Plur.* כתמים.

*Maculatum, Maculosum. Plur.* אם יתון. *Si fuerunt peccata vestra maculata instar tincturæ, Jefa.1.18.*

**כתמא** *Operculum vasis: כתמא*. *Operiet illud operculo, Betza fol.30.1. Quum nutaverit operculum in ore vasis, Bava basra fol.26.col.1. Sic legendum juxta quosdam Num.31.23. in Jonath. כתמא, pro כתמא.*

**כתן** *Linum, Linteam, Linteamen.* *In veste lini, linea, Levit.13.47. מדרע כתנא. Filo lineo, Judic.16. v.9. De semine lini, Genes.4.3. Et linum & hordeum erant percussa, Exod.9.v.31. וכתנא גבעולין. Cingulum lineum, Jere.13.1. Et linum in culmos creverat, Exod.9.31. בכתנא. Lini aut lanae, Levit.13.48. *Apud Talmudicos* commendatur *כתנא רומיתא Linum Romanorum, Cholin fol.84. col.2. Bava metzia fol.29.2. R. Jochanan dixit, Si alicui reliquerit pater numos, & velit dilapidare illos, vestiat se בכלי פשתן, utatur vasis vitreis, & conducat operarios ac non sedeat cum ipsis; nempe רומיתא ex lino Romano, &c. Glossa; pretium illarum (vestium) erat carum, & citò consumebantur.**

*Excus-tiens linum, Kelim cap.26. מנפן פשתים, Linarius, Lintearius, כתן.*

**כתונא** *Tunica; Indusium: כתונא*. *Et intinxerunt tunicam in sanguine, Genes.37. v.31. כתונא רפסי. Tunica polymita, ibid, v.23. כתונא דארנוון. Indusium ex lana purpuræ, Esth.8.15. כתונא מרמזא. Tunica ocellata, Exod.28.v.4. הכתונא דברך היא. Num tunica filii tui sit, Genes.37.32. *Cum Aff.* כתוני ירווני. *Juxta indusium meum cingit me, Jobi30.v.18. ואלבשגידה. Et induam eum tunicâ tuâ, Jefa.22. v.21. Et exuerunt Josephum tunicâ suâ, Genes.37.23. Plurale, כתונין. Facies tunicas, Exod.28.v.40. כתונין דבוץ. Tunicas byssinas, Exod.39.27. *Aff.* ונטלונון בכתוניחוון. Et asportaverunt eos tunicis suis, Levit.10.5. *Apud Talmudicos,* כתונא כי כתונא. *Ne existimes, quòd invertant (buccinam) sicuti invertitur indusium, Rosch haschana fol.27.2. כתונא. Tunica, membrana in qua situs est pulmo, Cholin fol.46.1.***

**כתונתא** *Indusium lineum: כתונתא*. *Quorsum defricandum indusium in die Sabbathi? ad mollius reddendum indusium. Nam post lotionem durius est, & riget nonnihl, Schab. fol.140.1. & col.2. מאי כיתניתא כיתא נאה.*

למפלח קרמוהי כתף **כתף** *Latus, Humerus*: **כתף** *Ad serviendum ipsi humero uno, unanimiter, Soph. 3.9. נטלון בכתף In humero portabunt, Numer. 7.9. על כתף תטול Super humero portabis, Ezech. 12.6. כתפי מן Cum Affix. Humerus meus de scapula sua decidat, Jobi 31.22. Plurale תרתין כתפין Duo humeri, Exod. 28.7. Construct. כתפי תרעא Latera portæ, Ezech. 41.2. על כתפי אפודא Super humeralia amiculi, Exod. 28.12. כתפי אולמא Latera porticus, Ezech. 41.26. Aff. תרון כתפיהו Super duos humeros suos, Exod. 28.12. על כתפיהו ליה על כתפיהו Portant eum super humeris suis, Jefa. 46.7.*

*Apud Talmudicos metaphoricè usurpatur pro Racemis uvarum, densè, spissè è Scapo uva pendentibus, & oneris instar sibi in vicem incumbentibus, Peah cap. 7. Zindfen Germ.*

**כתף** *Bajulare, Humeris ferre*: **כתף** *Humeris portavit ingrediens, humeris portavit egrediens, Schab. 119.1. Kama fol. 31.1. Cum ferrent eum humeris in die Sabbathi, Joma fol. 87.1.*

**כתף** *Bajulatio, Portatio in humeris, Bava metzia 68.2.*

**כתף** *Idem: Item Onus quod bajulatur.*

**כתף** *Bajulus, Kelim cap. 26. שכר כתף Merces bajuli, Bava metzia fol. 68.*

**כתר** *Exspectare, Præstolari. Imper. לוי ועיד. Exspecta me parum, Jobi 36.2. Futur. Et legem ejus insule expectabunt, Jefa. 42.4. אפל Particip. ולא מכתר Et non præstolatur, Mich. 5.7. Futur. יכתרון Expectabunt, Jefa. 51.6.*

*Secundò הכתר Hebr. Coronare. Apud Talmudicos, נתייעץ במכתר Consulamus, quæramus coronantem, hoc est, principem Rabbinum, בעל סוד, Promotorem, Erubhin fol. 53.2. Appel labatur ita, quia dabat potestatem alios promovendi, & Rabbinum titulo donandi.*

**כתר** *Corona, Cidaris, Diadema*: **כתר** *Et diadema laudis, Jefa. 62.3. אפרו כתריא Auferte coronam, Jerem. 48.9. Plural. כתרון Et coronæ, Jerem. 48.9. Rabbinum Apices, Virgulas supra literas notatas, maxime super septem גין שעתנו גין, vocant כתרים, כתריא virgulam unam ornatu causa notatam. Vide זון.*

**כתרתא** *Palma, Figura palmae. Plural. כותרתא Regia reddunt Capitella, & sic quoq; Kimchius. Resp. Hebr. תפרה Ezech. 40.16. & 41.18.19.*

**כתש** *Contundere, pro Hebræo כתת, ita ut Chaldaismus in mutatione ש Hebr. in ת Chaldaicum, hic sit inversus: Particip. פהיל, ויתא דכתיא Oliva munda contusa, Exod. 27.20. והוית Et fui contusus tota die, Psal. 73.14.*

*Plural. כתישי חמר Contusi vino, Jefa. 28.1. Futur. ותכתוש מונה Et contundes ex illa, Exod. 30. v. 36. ואתכתש מלכא דמצרים Et fuit percussus, contusus rex Aegypti, Exod. 2.23. Jonath. לא מתכתשין Non contunduntur, percutiuntur, Hebr. ינגעו, Psal. 73.5. Apud Talmudicos, זיתים הנכתשים Olivæ contusæ, Terum. cap. 4.*

*Secundò Contendere, Luctari, Rixari. Præterit. Et certavit, luctatus est, Genes. 32. v. 24. Dum luctaretur cum ipso, Ibid. v. 25. in Jon. אחרתיה אתחיה Uxor R. Josi erat contendens, rixans cum ancilla ejus, Beres. rab. ומתקוטטות מריבות ומתקוטטות, Sic, חמת תרון מכתשין רון עם דין ולא יהבית שלמא ביניהו, Vidi duos contendentes inter se, & non feci pacem inter ipsos.*

**כתש** *Contusio, Percussio, Plaga*: **כתש** *Conversa fuerit plaga illa in album, Ibid. v. 16. Plural. אין מכות ליה לשטתה במכתשי Si percusseris stultum plagis, Prov. 27.22.*

**כותש** *Vas, in quo primum leviter traduntur olivæ, antequam ad torcular deferantur. Vide Taharoth cap. 9. sect. 5. in Aruch כפש adducit כופש.*

**כתרת** *Tundere, Contundere, Conterere, Hebr.*

**כתרת** *Contusum, vulnus aut tumor ex contusione aut compressione, ut solet fieri in dorso equorum & camelorum, ex oneribus. Unde, רבש כרי Mel, ut imponat illud super contusionem aut compressum vulnus, scil. cameli, Schab. cap. 8. initio. רבש והרביש למאי הוי לכתותה Mel quod acefcit, ad quid utile est? ad contusionem cameli, Schab. fol. 156.*

**כתרת** *Frustrula lintea mollia, quibus aliquid obstruitur Jevam. fol. 102. 2. Item Delicia minuta: וראה אותם מוכרין מיני כתרתן: Gloffa, מיני תענוג, Jalkut tehil. 94. 4.*

**כתת** *Sponte-natu, vel crescens. Vide sup. in כות.*

**כתת** *Secla, Cetus, Caterva, Turma. Plural. כתת מלאכיא Turmæ Angelorum, Job. 1.6. & 38.7. & ארבע כתתן אתעבירו בני Psal. 29.1. & Exod. 23.23. Jon. Quatuor sectæ factæ sunt Israëlitæ, in quatuor sectas divisi fuerunt, Exod. 14.13. Jon. Apud Rabbinos, כנסה כת הראשונה Ingrediebatur caterva prima: Dicunt etiam fæmin. כתות: plural. כתות: ut, פסחי ציבור נשחטים בשלש כתות, Agni paschales ecclesiæ mactabantur per tres catervas, sive cætus: אין מקבלין פני שכונה כת הליצים וכת: Quatuor cætus non digni sunt Majestate Divinâ; Cætus derisorum, cætus hypocritarum, cætus mendacium, & cætus calumniatorum, Sota fol. 42.1.*

ל



**לא** *Hebr. לא Non, Nec, Haud, Nequam*: **לא עבדו** Non fecerunt, Jer. 10. 11. **לא ברי לא כען נקיל כולנא** Non filii mi, non ibimus nunc omnes, 2. Sam. 13. 25. **ולא אבה למיול** Et non voluit ire, Ibid. **הלא היא כתיבא** Nonne illud scriptum est? Jos. 10. 13. **הלא קבלת** Annon audisti? Ruth. 2. 15. *Et ad formam Hebraicam, הלא* Dan. 2. 27. **ואולו בתר דלא יהנון להון** Et iverunt post ea quæ non proderunt ipsis, Jerem. 2. 11. *Et cum* **דלאו בנוי דעשו ובנוי דישמעאל מקבלין אורייתא**, *in fine*; Quod non accipiant filii Esau, & filii Ismael Legem, Deut. 33. 3. *in T. Hieros.* **ואליפו בלא ברמין** Et discite absque pretio, Jesa. 55. v. 1. **ובלא כממון** Et absque pecunia, Ibid. **קלה השיבין ה** Quasi nihil reputabatur, Dan. 4. 32. **לדלא שאילו מן קרמי** *lis qui non interrogarunt me*, Jesa. 65. 1. **לדלא תבעו רחלתי** *lis qui non quæsiuerunt timorem meum*, Ibid.

*Talmudici addunt in fine ו, ut Hebræi in medio, ut*; **דאינהו נביאי ואיהו לאו נביאי** Nam ipsi fuerunt Prophetæ, iste verò non fuit propheta, Megilla fol. 3. 1. *Præterea לא Talmudicis sæpè est pro הלא* **Nonne?** *ut*; **לא גבור בתורה אתה** Nonne potens in Lege es? **לא חסר** quare ergo gloriaris in malo? **לא חסר** Nonne misericordia Dei extensa est ad te quotidie? *Aliter*, **ללא רבר** Qui hilares sunt propter rem nihili, Rab.

Deinde **לאו** est *Præceptum Negativum in Lege, quod sic compendii causâ dicitur, quia ipsi semper præponitur לא Non: ut*, **לאו שאין מעשה אין לוקין עליו** Omne Non, id est, præceptum negativum siue prohibitivum, in quo non est opus, non vapulant de eo: **לאו שבבללות אין לוקין עליו** Præceptum prohibitivum quod est in generalibus, non vapulant propter illud: **לאו שניתק לעשה לוקין עליו** Præceptum negativum quod divulgum est in præceptum factivum (quod facere aliquid iubet) vapulant propter illud. *Rabbini vocant præcepta iubentia* **עשה** Fac, *quia iubent hoc vel illud facere: præcepta prohibentia **לא תעשה** Non facies, *quia vetant hoc vel illud facere. Hinc & illud*: **גדול כבוד הבריות שדוחה ארת לא תעשה שבתורה** Magnus est honor hominum, qui potest etiam depellere (infringere) præceptum prohibitivum Legis, Megilla fol. 3. 2. *Plurale, לאו מנו לאו* **לאו** Non numerant negativum hoc in numero negativorum, Rab. **מוצא שני לאוין** Inveniens duo præcepta negativa, Makkoth f. 14. 2. *Sic & ab עשה formant plurale עשין Factiva, Affir-**

*mativa, quæ iubent aliquid facere. Sunt autem לאוין prohibitiva præcepta* 365. *quot dies sunt anni solaris*: **עשין** Factiva siue iubentia opus, 248. *quot sunt membra corporis humani: quo significare voluerunt, nullo unquam die transgrediendum esse vel unicum præceptum eorum, quæ Deus fieri prohibuit, nullum etiam esse membrum in corpore humano, quod non sit obligatum ad præstanda præcepta ista, quæ Deus fieri ab homine voluit.*

Porro hinc in Aruch adducitur **לאו** pro **Non filii mi**; id est, **לא** & **י** ex Hebr. & Græco, ex Schabbas fol. 64. 1. & Kerithuth fol. 12. 1. sed in Gemara scribitur **לא** per unicum י, & alibi **לא**, unde apparet, simpliciter esse **Non**.

**לאר** Laborare, Fatigari, Molestè, *ægrè ferre*: *Præteritum*, **עד דלאית דירה** Donec defatigata fuit manus ejus, 2. Sam. 23. v. 10. **לאית** Defatigaris in multitudine consiliorum tuorum, Jesa. 47. 13. **לאיתי לסוברא** Defessus sum ferendo, Jerem. 6. 11. **לאיתי לאשכחא תרעא** Et laborabant invenire januam, Genes. 19. v. 11. **די לא לאיתון ברה** In quâ non laborastis, Jos. 24. 13. *Infm.* **מלאה תלאי** Laborando laborabis, Fatigando fatigabis te, Exod. 18. 18. *Futur.* **לא ילהי ולא ילא** Non defatigabitur, nec laborabit, Jesa. 42. 4. **ארי ילאי מואב** Cum defessus erit Moab, Jesa. 16. 12. **ולאין ולאין** Et non fatigabuntur, Jesa. 40. 31. **מזראי** Et fatigabuntur Aegyptii, Exod. 7. 18. **לא** Lassus, Defatigatus: **משלהי ולהי** Lassus & defatigatus, Deut. 25. 18.

**לאור** Labor, Defatigatio, Molestia: **לאורתי** Et labor manuum mearum, Gen. 31. 42. **בלאות בשרא** In fatigationem carnis, Eccles. 12. 12. **על דסערין לאות** Super eos qui utuntur, adjuvantur labore, molestiâ, Jesa. 31. 2. *Per apocopam*, **לא בעמל ולא בלאו** Non per molestiam, neque per defatigationem, Jesa. 40. 28. *Cum Affixo*, **אבא דארעד וכל לאיתך** Fructum terræ tuæ, & omnem laborem tuum, Deuteron. 28. 33. **ית כל לאיתך** Et capient omnem laborem tuum, Ezech. 23. 29. **ית כל לאיתך** Et omnem laborem ejus, Jerem. 20. 5. **ולאיתכון** Et laborem vestrum in id quod non saturare potest, Jesa. 55. 2.

Secundò **לאור** Munsterus ait, in Commentariis Rabbimorum etiam esse Renuere, Recusare, Nolle. *Non puto sic unquam usurpari: sed Munsterum suspicor respexisse ad Chaldaic. siue Talmudicum לאו id est, Non; unde*, **לאור** Præcepta Non, id est, quæ volunt aliquid Non fieri, Præcepta

pta negativa, prohibitiva, ut, Non occides, &c.

**לא** *Angelus, Nuncius, Legatus:* מלאך *Ecce ego mitto angelum, Exod. 23. 20. וְהָאֵלֹהִים אֵלֶיךָ וְהָאֵלֹהִים אֵלֶיךָ* Et ecce Angelus tetigit eum, 1. Reg. 19. 5. *וְלֹא יֵחִי מִלְּאֲכָא* Et non videbit Angelum mortis, Psal. 89. v. 49. *אֲבִיבִי מִן קִרְבִּי מִלְּאֲכָא מוֹתָא* Ab ipso mittitur Angelus mortis, Heb. דְּבַר Pestis, Hab. 3. 4. *וְלֹא יָהֵב*. Morte. *וְלֹא יָהֵב* Et non dedit potestatem Angelo vastatori, perdenti, Cantic. 2. 9. Sic 2. Sam. 24. 16. *כִּימֵי מִלְּאֲכָא דְּנִי* Sicut Angelus Domini, 1. Sam. 29. v. 9. *אֵיבִיבִי קִרְבִּי* Ibit Angelus meus coram te, Exod. 23. 23. *יִשְׁלַח מִלְּאֲכָא* Mittet Angelum suum, Genes. 24. 7. *פְּלֻרָא* ועלו תרין *וְעָלוּ תְרִין מִלְּאֲכָא* Et venerunt duo Angeli, Genes. 19. 1. *וְאָמַר יְיָ לְמִלְּאֲכָא קִדְמוֹי דְּאַתְבְּרִינֵי בְּיוֹם תַּנּוּן לְבְרִייתָ עֲלֵמֵנָא* Et dixit Dominus Angelis qui serviunt coram eo, qui creati sunt in die secundo creationis mundi, Genes. 1. 26. in Jon. *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Angelis suis mandabit de te, Psal. 91. 11. *Quod Prophetae vocentur Angeli*, vide Vajikra rab. sect. 1. ab initio. In Talmud Hieros. Rosch hafchana ab initio scribitur, *Nomina mensuum & Angelorum ascendisse cum Judæis ex Babylonia*; ut, *Ceterum decem numerant Hebraei Nomina Angelorum in Scripturis*: חיות, Animalia, אופנים, Rotæ, ארמלים, Arelim, Potêtes, מלאכים, שרפים, השמלים, כרובים, בני אלהים, אלהים, אישים: Majem. in תורה יסודי תורה cap. 2.

*מַעְלָה אֱלֹהִית וּמִלְּאֲכָא* *Angelicum. Fæm.* Dignitas divina aut angelica.

*Rabbini:* אין מלאך אחר עושה שתי שליחויות ולא שני Nunquam Angelus unus obit duas legationes, nec unquam duo Angeli obeunt legationem unam.

*מִלְּאֲכָא* *Opus, Ars, Artificium:* מלאכה *Magnum est opificium*, &c. *Vide in גרל supra:* *Diligito opus*, Avoth cap. 1. *Præceptum quo honestus labor & opificium commendantur:* *Dominus operis, id est, Opifex, Artifex.* Hinc apud Rabbinos, *רבים* Multi ex sapientibus Israelis artifices fuerunt, & artem aliquam exercuerunt, ne opus haberent donaria accipere ab hominibus, vel ex fisco ecclesiastico ali. Vide Abarbenelem in Avoth fol. 35. 1. & Drus. Act. 18. היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים והשכר הרבה *Dies brevis est, & opus multum (ars longa, & operarii pigri, merces magna, & paterfamilias urget,* Avoth cap. 2.

*מְצִיאוֹתָם מְבִיעִית לָא* *Artificialis. Fæmin.*

Substantia ipsarum naturalis est, non artificialis, More lib. 1. cap. 66.

*Idem:* צורה המלאכית *Forma artificialis,* More lib. 1. cap. 1.

**לכא** *Nomen proprium loci,* Moed katon fol. 11. 1. Aliud exemplum citat Baal Aruch ex Kiddusch. fol. 72. 1. sed illic hodie non legitur. Alio sensu vide infra in לוי.

**לב** *Cor, Animus:* *וְלִבִּי אֵיבִיבִי לֵיהִי* Et cor hominis datum fuit ei, Dan. 7. 4. *וּבְשַׁעֲבֻמּוֹת* Et corde perfecto, Jesa. 38. 3. *וּבְשִׁמְרוֹת לֵבָא* Et stupore cordis, Deut. 28. 28. *וּבְתַרְצִיּוֹת לֵבָא* Et hilaritate cordis, Ibid. vers. 4. 7. *בְּקִשְׁיוֹת לֵבָא* Et in rectitudine cordis, 1. Reg. 3. 6. *בְּקִשְׁיוֹת לֵבָא* Sapiens corde, Jobi 9. 4. *אֲנָשֵׁי חִכְמֵי לֵבָא* Viri sapientes corde, Jobi 34. 34. *בְּרִירֵי לֵבָא* Puri corde, Psal. 73. 1. *לֵבָא עֹקְמָנָא* Cor perversum, Psal. 101. 4. *לֵבָא חֲדִימָא* Cor gaudens, Prover. 17. 22. *לֵבָא חֲדִימָא* In cor maris, Jon. 2. 4. *לֵבָא חֲדִימָא* Sicut cor Davidis patris ejus, 1. Reg. 11. 4. *אֵיבִיבִי* *בְּקִשְׁיוֹת לֵבָא* *אֵיבִיבִי* In integritate cordis mei, Genes. 20. 5. *וְלִבִּי בְּלִבִּי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Mœrorem in corde meo, Psalm. 13. 3. *וְלִבִּי בְּלִבִּי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Fregerunt cor nostrum, Deuteron. 1. 28. *בְּכָל לִבִּי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Toto corde tuo, Deut. 4. 29. *בְּכָל לִבִּי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Custodi illa in medio cordis tui, Prov. 4. 21. *וְלִבִּי בְּלִבִּי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Et ne recedant e corde tuo, Deuter. 4. 9. *וְלִבִּי בְּלִבִּי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Et dices in corde tuo, Jesa. 49. 21. *וְתַעֲרוֹן יֵת טַפְשׁוֹת לִבְכוֹן* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Et removebitis, auferetis stultitiam cordis vestri, Deuter. 10. 16. *וְלִבִּי בְּלִבִּי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Ut non efferatur cor ejus, Deut. 17. 20. *וְלִבִּי בְּלִבִּי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Quod fuit cum corde ejus, 1. Reg. 10. 2. *וְלִבִּי בְּלִבִּי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Tum frangetur cor eorum stultum, Levitic. 26. 41. *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Quod tu probas corda, Jer. 12. 3. *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Et rectis in cordibus suis, Psalm. 125. 4. *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Apud Talmudicos, לכן של ראשונים כפתחו של אולם ושל אחרונים כפתחו של היכל ואנו כמלא *Cor priorum fuit sicut ostium porticus (quod erat 20. cub.) & cor posteriorum sicut porta templi (quæ erat 10. cub.) nos autem sicut foramen acus sartorie priorum,* Eruvin fol. 53. 1.

*Juxta mentem, juxta sententiam:* vel simpliciter, *Juxta, Secundum.*

*Conjunctus, Copulatus:* זכרים ויצאין לבובין *Conjunctus, Copulatus:* זכרים ויצאין לבובין *Arietes exeunt copulati,* Schabbas fol. 52. 2. in Mischna. Quidam explicant, Muniti circa cor, ne à lupis lædantur: *עור לבוב* Pellis copulata, adjuncta, alligata cordi, Avoda fara fol. 32. 1. *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* *אֵיבִיבִי* Hinc alii hauserunt, *לב* vel *לב* esse Munimentum circa cor. Sic Hebr. *לבבתי* Copulasti, Adjunxisti me tibi, Cant. 4. 9. juxta quosdam.

*Animare, Animum addere, Animosum reddere:*

*dere*: Rex accipit filium suum, & animat eum contra leonem, scilicet pugnandum, Ber. rab. sect. 77.

**לבלב** *Germinare, Vigere, Florere: Participium*, Et omne germen ejus quod germinat, Psal. 1. 3. **ילבלב פירין** Producet fructus, Psalm. 92. v. 13. **נב. פורין** Germina, Ramos. **In atriis domus Dei nostri germinabunt, florebut**, Psalm. 92. v. 14. **Et ex terra alia progerminabunt**, Jobi 8. v. 19. *Huc fortè revocandum*, Vegetos, cordatos nos præbeamus contra eos, & confundamus ipsos, vel, vociferemur, clamorem, tumultum bellicum excitemus, Exod. 14. 13. in Targ. Jon. ubi T. Jeruschalmi **גלולין**, quod idem per commutationem **ב** & **ו**. **לבלבין רשעים** Quando germinant improbi, Psalm. 92. 8.

**לבלבין** *Germina, Surculi, Flores*, Psal. 1. ut antè. **לבלבין דפרחין** Sicut furculi qui florent, Jesa. 53. 2. **אפיקת לבלבין** Produxit germina, Genes. 40. 10. **לבלבין עשב** Sicut flores herbæ, Jesa. 44. 4.

**לבר** *Conjungere, Connectere. lthpabel* **את לבר** *Conjungi.*

**לבור** *Functura, Additamentum, Appendix; idem quod aliàs* **סניף**, Eruvin fol. 4. 2. & 9. 1. **לבור** fol. 7. 1.

**ליברא** *Vinculum, Ligamen, Vittæ, Fascia.* In Talmud Hierosol. Schabbas cap. 6. ab initio: **רב הונא הורי לאתתיה דריש גלותא מיתן ליברא דדהכא על קפוליטרה** Raf Huna docuit uxorem Æchmalotarchæ addere ligamina aurea capitis suo. Ibidem in Berachoth cap. 2. **זבין תורין זבין קנקניו ואתעביד זבין לברין למיינקיא** Vendidit boves suos & aratra sua, factusque est Venditor fasciarum infantum. Sic in Medrasch Echa cap. 1. 16. ubi Glossa dicit **לברין** sunt ea **התינוקות בהן** quibus involvunt infantes parvulos, *Fascia, Cunabula, Crepundia.*

**לבר** *Genus pami vel vestis, German. Fils/ Ital. Felro, ut est in Aruch. Hinc apud Talmudicos,* **הלברין אסורין**, Kilaim cap. 9. Glossa explicat, **לברין אסורין** Lana percussa sine ne-  
**לברין** *tionem & textura. In Targum Jonath. או ברדירה או ברדירה* **לברין** In glabritie aut villositate ejus, Levitic. 13. v. 55.

**לברקין** *Asinus Lydius, qui à magnitudine & fortitudine commendatur. Apud Talmudicos,* **לברקין** *כחטם ולוברקין כפרומביא*, Egredi potest (scilicet die Sabbathi citra ejus violationem) camelus cum capistro, & dromas foemina cū annulo, & **לברקין** cum fræno, Schiab. c. 5. in Misna. Bartenora scribit: **לברקין** est *Asinus*

*è terra Lud: hi enim fortiores sunt & duriores, majoriq; custodia opus habent quam asini ceteri in terra habitabili.* Rambam: **לברקין** est species asinorum non mansuetorum, intermedia inter asinum silvestrem & mansuetum. In Kilaim cap. 8. **את הלוברקין** Non conjunguntur cum camelis; Bartenora & Rambam hic iterum notant, esse speciem asinorum è terra Lud, similesq; esse camelis. In Gemara Talmudis Hierosolymitani scribitur, esse *Asinos Lybios, id est, Ægyptiacos*, Vide illic. **לברקין** *Baal Aruch citat etiam ex Targum Hierosolymitano Genes. 32. 15.* **לברקין עשרא**. Illic nunc in nostris libris legitur in Jonathane, **לברקין עשרא**: in Targum Hierosolymitano **לברקין עשרא**. Respondet autem Hebræo **ערים** Pullos asinorum.

**לבר** *Flare, Sufflare, Flatu excitare ignem:* **לבר** *Si veniat unus & sufflet ignem, sufflans reus est de incendio:* **לבר** *Si sufflaverit ventus ignem, omnes liberi sunt de incendio,* Talmud Bava kama fol. 59. 2.

**לבר** *Flatus, Exsufflatio:* **לבר** *אם יש בלבויו כרו ללבוותה* Si in flatu ejus fuerit potestas ad exsufflandum vel accendendum eum, scilicet ignem, fol. seq. in Gemara. Sic volunt esse **לבר** *In flatu ignis, id est, igne exsufflato,* Exod. 3. 2.

**לבר** *Defatigari, Lassari:* **לבר** *נחלכשו בדרך* Defatigati sunt in via: R. Salom. Prover. 10. 8. Sic exponit **לבר** *Hebraicum.* Aben Esra, **לבר** *Conturbabitur: Contesternatus & conturbatus, percussus,* R. Salom. Psalm. 109. 11.

**לבר** *Apprehendere, Comprehendere. Participium,* **לברקין מעוליא** Apprehendunt fufum, Proverb. 31. 16.

**לבר** *Libellarius, Scriba. Plurale,* **לברקין** *Et vocati fuerunt scribæ regis,* Esth. 3. 12. & 8. 9. In libello Taanis, qui in quarto excusus, circa finem legitur: **לברקין** *אם היו כל הימים דיו וכל האגמים קולמוסין וכל בני אדם לברין אינם מספיקין לכתוב הצרות הבאות עליהם* id est, Si essent omnia maria atramentum, omnes junci calami, & omnes homines scribæ, non essent sufficientes scribere omnes calamitates quæ venerunt super eos. Eadem locutio legitur in Schabbas folio 11. 1. Vide amplius in **לבר** *קולמוס* in קלם.

**לבר** *Album, Candidum, Hebr. Unde apud Talmudicos,* **לבר** *אגער שדה הלבן* Ager albus, id est, *fativus*, in quo nullæ arbores, quæ atrâ umbram faciant. Oppositum ejus est **לבר** *אגער שדה האילן* Ager arborum, qui propter umbram est quasi tenebrosus, Scheviith cap. 2. *Hinc Verbum in Pihel,*

**לבר** *Albare, Dealbare: Candens, Ignitum reddere,* **לבר** *Cande-*

*Candefacere*: המלכנו *Qui albat eam*, scil. lanam, hoc est, lavando mundat, ut alba fiat. Illud est unum ex 40. אבות מלאכות operibus principalibus, quæ prohibita sunt in sabbatho, Schabbas fol. 73. in Mischna. ליבן סכין באור Albat cultrum in igne, id est, ignitum reddit, unde albescit in igne, Cholin fol. 8. מלבנן את הרעפים Albant tegulas, id est, ignitas, sive candentes reddunt, Beza fol. 33. *Hipbil*, הלבין *Idem*: ברזל שהלבננו באש Ferrum quod albificant in igne, id est, igneum vel ignitum reddunt: Item *Pallidum reddere*, *Pudefacere*. Unde, המלכין פני חבירו ברכים אין לו, *Pudefaciens vultum socii sui publice*, ei non est pars in futuro seculo, Sanhed. fol. 107. 1. Item, *Melius est homini, ut proficiat sese in fornacem ardentem*, quam ut pudore afficiat proximum suum publice, Berachoth fol. 42. 2. Ketubh. folio 67. 2. *Hitbpabel*, התלבן *Dealbari*: Item, *Declarari, Explanari, quâ ratione etiam Chaldeum* שיתכרו ויתלבנו; ut; Ut declarentur & explanentur, In Meor Enajim par. 3. c. 2.

לבנא *Album*, spacium vacuum inter duas lineas scripturæ, Megilla fol. 16. 2.

לבון פנים *Candor, Candefactio, Ignitus color*: לבון פנים *Dico ego per candorem vultus, candidè, syncerè, sine pudore, intrepidè.*

לבון *Albedo, Album, Rab. Opositum ejus*, לבנות *Nigredo*, שחרות *Album ovi*: לבון האיש *Albumen viri, hoc est, Semen virile, quod est album*, Savim cap. 2. Non creat Deus hominem מלבנו nisi ex gutta alba, Vajikra rabba sect. 14.

לבון *Albatio, Mundatio*: Item *Indumentum album, Linthea alba. In specie sic dicitur de indusio & aliis linteis albis, quibus mulier Judæa se vestit post purgationem à fluxu menstruo*: בימי ליבונך *Diebus albationis tuæ, id est, puritatis, quando, cessante fluxu, mundis induitur mulier, & numerat septem dies puritatis*, Schab. fol. 12. 2.

לבן *Populus alba, arbor*: חוטרין הלבן רטיבין *Virgæ populi recentes*, Gen. 30. 37. & Hof. 4. 13.

לבנא *Later, Lapis coctus*: והור להון *Fuitque illis later pro lapide*, Genes. 11. 3. *Plurale*, לבנן *Conficiamus lateres*, Ibidem: *Et summam laterum dabit*, Exod. 5. 18. *Cum Aff.* למען מלבניכון *Non diminuetis de lateribus vestris*, Exod. 5. 19.

לבונה *Thus*: ויתן עליה לבונתא *Et dabit super eam thus*, Lev. 2. 1. *Cum* לבונתא *Cum omnibus lignis thuris*, Cant. 4. 14. לבונתא *Thus mundum*, Exod. 30. 34. *Cum Aff.* על כל לבונתא *Cum toto thure ejus*, Lev. 2. 2.

ליבנוס, ליבנוס, ליבנוס, ליבנוס, *Libanus mons, à præstantibus cedris laudatissimus, ex quibus Salomon templum extruxit. Inde à Prophetis quandoque Templum ipsum vocatur לבנון*: unde illud in Hebræo פתח לבנון *Aperi Libane portas tuas, ut consumat ignis cedros tuas*, Zach. 11. 1. In quem locum Talmudici notat: למה נקרא שמו לבנון שמלכין עוונותיהן של ישראל *Quare vocatur nomen ejus (Templi) Lebanon? quia albat (abstergit & tollit) iniquitates Israelitarum, juxta illud: Si iniquitates tuæ rubræ fuerint ut coccinum, sicut nix albescunt*, Joma fol. 39. 2. Vajikra rabba sect. 1. Nempe in Templo fiebat expiatio peccatorum, quæ propterea Templo ipsi attribuitur. Quidam dictum putant à לבונה Thure, quòd in eo copiosè fluxerit: sed thus ipsi attributum nullibi legitur. Melius ab Albedine ex perpetuis nivibus, quæ in altissimis montibus perdurare solent, ut etiam in alpibus conspiciuntur perpetuæ. Inde *nivus Libanus* vocatur à Jeremia, cap. 18. 14. In Targum Cant. 4. 11. scribitur אולבנון. Num. 24. 5. in Targ. Jon. ליבנוס. Vide de hoc monte Masium in Jos. p. 15.

לבונא *Libbonica: Scriptura Libbonica*: Quænam est Scriptura Hebræa? Respondit R. Chafda, כתב ליבונא *Scriptura Libbonica*, Sanhedr. fol. 21. 2. R. Salomon interpretatur Literas rebusculas, qualibus in schedis membranaceis, collo appensis, aut superliminaribus (מוזות) inclusis, utuntur. Vide & in Sevachim fol. 62. 1. in Glossa. In Tosephos scribitur, Libbonicam dici à loco quodam sic nominato:

לבון *Later: metaphorice, Forma, Typus laterum: Area quadrata instar lateris*: מלבנות התבואה שבין *Area frugum quæ sunt inter oleas*, Peah cap. 3. Item *Massæ ficuum quadrata*, Truma cap. 4. מלבנות בצלים *Area quadrata ceparum*. Item *Pars quadrata in manubrio ferræ majoris*, Kelim cap. 21. מלבן של מטר גדול *Manubrium ferræ majoris. Sunt & מלבנין Tabule quadratæ pedibus lecti suppositæ, ne putrescant ex humore terræ*, Kelim cap. 18. Item *Instrumentum quo contiuditur & purificatur bordeum*, Beresch. rabba sect. 38. in princ. Item מלבנות של פתחים *explicatur in Bava basra fol. 69. 1. Ornatus quem faciunt circa postes januarum superius & inferius*: Sic mox, מלבנות של חלונות *Et paulò post, מלבנות של כרעין המטרה*, ut antea.

לבס *Hinc Plur.* העושה בלבס *Qui operatur in ficibus*, Maaser cap. 2. Glossa ait esse speciem *Ficum parvorum, seu vilium.*

לבס *Lebes*. Sic adducitur in Aruch: in Talmud hodie legitur cum פ.



\* לוקן Hinc לבקן quod vide in לבק.

לבר Liburna, λιβερναί, λιβερνικοί, Liburna, Liburnica, naves levitate & celeritate prestantes. Talibus Liburni populi in Illyrico olim usi, cum mare Ionium & insulas prædarentur: unde Romani naves veloces appellarunt Liburnicas. Hinc author paraphraseos Hierosolymitanae eâ quoque voce usus Deut. 28. 26. בלב־רניא, pro quo Jonathan באלפ־יא, Onkelos בסקפ־ין In navibus. Legitur & Num. 24. 24. in T. H.

לבו־נקיא Ventralia, siquidem idem est quod Hebræum מטפחות, pro quo ponitur Jesa. 3. 22.

רמו ללוי־רים Princeps custodû, satellitum: רמו ללוי־רים Annuit satellitibus suis, & confoderunt eum, Glossa, ראש השומרים, Jalkut in Leg. fol. 309. col. 4. משל ללבריון שרגב איקונין של Simile hoc est satelliti, qui lapidavit imaginem Regis, Jalkut in Esther cap. 9. 1. fol. 172. col. 3.

לבש Induere, Vestire se, Indutum esse. Præter. לבש Induta fuit caro mea vermibus, Jobi 7. 5. לבשת ית גרעון Feminin. Et induit vestimenta viduitatis suæ, Genes. 38. 19. לבשת זכותא Justitiam indui, Jobi 29. 14. Participium, לבש Et lorica squamarum ipse indutus fuit, 1. Sam. 17. v. 5. לבש לבש Indutus vestimentis, Ezech. 9. v. 5. Plurale, לבש Et lanâ mundâ vos vestimini, Ezech. 34. 3. לבש בנת מלכא Sic induuntur filia regis, 2. Sam. 13. 18. לבש לבש Induti erant coccineis, Prov. 31. v. 21. לבש לבש Et operimentum ad induendum, Genes. 28. v. 20. Imperativus, לבש Tu autem indue vestes tuas, 1. Reg. 22. 30. לבש לבש Et indue nunc vestimenta luctus, 2. Sam. 14. 2. לבש לבש Indue te robore tuo, Jesa. 52. 1. לבש לבש Induite vos loricis, Jerem. 46. v. 4. לבש לבש Non indues heterogenea, Deuter. 22. 11. לבש לבש Et femoralia byssina induet super carnem suam, Levitic. 6. 3. לבש לבש Septem diebus induet illas, Exod. 29. 30. לבש לבש Induuntur pudore & ignominia, Psal. 35. 26. לבש לבש Celitate indutus est, induit Dominus robur, Psal. 93. 1. לבש לבש Induit me vestibus redemptionis, Jesa. 61. 10. לבש לבש Et vestivit eos, Genes. 3. 21. לבש לבש Induit super manus ejus, Genes. 27. 16. לבש לבש Laudem & decorem induisti, Psal. 104. v. 1. לבש לבש Vestivisti me, Job. 10. v. 11. לבש לבש Et indui te justitiis, Zach. 3. 4.

Participium, לבש לבש Qui induebat vos, 2. Sam. 1. 24. לבש לבש Et sacerdotibus ejus induam vestibibus salutis, Psal. 132. 16. לבש לבש Ut induas collum ejus robore, Jobi 39. 19. לבש לבש Et vestibibus lacris induet se dormitatio, Prov. 23. 21.

לבש לבש Vestimentum, Indumentum: לבש לבש Vestimentum purpureum, Esth. 6. 8. לבש לבש Vestimentum regium. Sic לבש לבש Vestitus vestimento sacci, Esth. 4. 2. לבש לבש Sicut vestimentum ignis inter ligna, id est, Foculus, vasculum in quo fovetur ignis, Zach. 12. 6. לבש לבש Vestimentum meum, Jobi 30. 18. לבש לבש Agnos pro vestimento tuo, Proverb. 27. v. 26. לבש לבש Vestimentum ejus, Jobi 41. vers. 4. לבש לבש Erit purpura bona vestimentum ejus, Gen. 49. 11. לבש לבש Robur & decor vestimentum ejus, Proverb. 31. v. 25. לבש לבש Super vestimento vestro, 2. Sam. 1. 24. לבש לבש Et purpura est vestimentum ipsorum, Jerem. 10. 9. לבש לבש Et induet vestes alias, Levit. 6. 4. לבש לבש Vestimenta absolutissima, Ezech. 23. v. 16. לבש לבש Dividunt vestimenta mea, Psal. 22. 19. לבש לבש Tetigerunt vestimentis suis, Thren. 4. 14. לבש לבש Rabbini & Talmudici etiam feminino utuntur: unde, לבש לבש Non pudor: vestiendo enim & tegendo facit, ut hominem nuditatis suæ non pudeat, Schabbas fol. 77. 2. לבש לבש Deinde metaphoricè est Folliculus, Theca, vel Siliqua leguminum & frumenti: לבש לבש Et spicas recentes cum gluma sua, vel folliculo, Hebr. לבש לבש, 2. Reg. 4. 42. לבש לבש Culmus tritici, & folliculus sive vestimentum ejus, Okez. in princip.

לבש לבש Pinchas vestiarius; qui scilicet Sacerdotem summum, cum sacra faciebat, induebat & exuebat, vestiumque curam gerebat, Schekalim cap. 5.

לבש לבש Indumentum, Tegumentum: לבש לבש Indumentum carnis. Sic loquuntur aliquando de humanæ naturæ Christi assumptione.

לבש לבש Vide in litera ה. לבש לבש Tunica species, quâ primus Adam, juxta quorundam sententiam, fuit vestitus, Ber. rabba sect. 20. in fine. לבש לבש Fortè est à Græco לבש לבש Lepus, vel לבש לבש, aut לבש לבש Leporinus, quasi dicas, ex pelle Leporina. In Jalkut in Leg. folio 293. 2. לבש לבש pro specie vestis, & לבש לבש esse servile. Vide etiam infra in לבש לבש.

**לג** *Inde verbum geminata primâ radicali, לגלג, Errisit, Subsannavit, Focatus est. Particip. præsens, ולא יהיו מלגלג במיליה עלנא, Neque erit irridens nos in seipso, vel, jactans se super nos, Genes. 34. 31. in Jon. Ithpabel Infim. לאיתלגלגא בעליהון. Ad irridendum, id est, ut irriderentur mariti ipsorum, Esth. 1. 17. Originem ducit ex Hebræo לעג, litera y in g commutata. Apud Rabbinos, יל Ito & jocator dicens: Ingressus sum os leonis pacificè, & egressus sum pacificè, Ber. rab. sect. 64. Talm. רילג עליו אותו תלמיד Risit super eo iste discipulus, Schabbas folio 30. Irrisit eum iste Epicuræus, Bava bathra fol. 75.*

*Veniunt & comedunt flores sinapi mei, Bava basra folio 25. 2. Glossa פרחי. Dicitur de apibus, quæ ob id ab Ovidio dicuntur Florilegæ. Author Aruch exponit Granum; sed eo apes non vescuntur.*

\* *לגו Colligere; Talm.*

*Furca bidens vel tridens, quâ stramen accipitur & miscetur: אוחזין במלגו ולגוין Apprehendunt furcam, & colligunt scil. spicas, Schabbas f. 92. 2. Glossa, מאספין השבולים. Talm. Hier. Schabbas cap. 17. Hinc 1. Sam. 13. 21. in R. Salom. legendum מלגו, pro quo in Venetis scriptum Decacuminare.*

\* *לגט Legata. Vide in אגט.*

**לגיו** *Legio. Plurale, לגיונין סגין, Legionnes multæ, Genes. 15. 1. in T. Jon. & Hier. Egredientur cum legionibus, Ezech. 30. v. 9. לאסתחרא בלגיונין Ut circumdetur legionibus, Jobi 15. 24. Talm. המקום למקום לגיון העובר ממקום למקום Legio transfrens de loco uno ad alterum, Cholin fol. 123. 1. ד המעמד של לגיונות Manubrium securis legionum, militum, Kelim cap. 29. מלך Si rex in viam se confert, omnes legiones ejus egrediuntur cum eo, Medr. Tehil. fol. 14. 3. Sic vocatur etiam una persona, pluribus tamen, veluti Legioni, præfecta; Dux exercitus: אהל ההוא בר נש לההוא לגיון Ille ad istum ducem: שמע ההוא לגיון Audivit dux iste: יקטלני ההוא לגיון Occidet me dux iste, zohar in Gen. col. 381. עבר עליו חר לגיון Transivit penes ipsum quidam Legio, præfectus, ad exigendum tributum cujusdam provinciæ; surrexit latro ille & spoliavit ipsum, accepitque ei quicquid habebat, &c. Vajikra rabba sect. 30. fol. 200. col. 3. Glossa, עבר מלך, hoc est, Legio est servus regis. Hinc Spiritus ille malignus Marci 5. 9. dicit; λεγεών ὄνομά μου: Legio est nomen meum; quia nempe plures adhuc secum habebat.*

**לגום** *Gustare, Comedere. Verbi exempla in Aruch nulla afferuntur.*

*החניפו לקרח על לגימרה Gustatio, Contmessatio: עסקי לגימרה Adulati sunt Koracho propter negotia commessationis, Sanhedr. fol. 52. 1. Ex hoc exemplo Guido & ceteri existimarunt לגימרה etiam idem esse quod עסק Res; Negotium. גדולה לגימרה Tanta est commessatio; ut amoverit duas tribus ab Israël, Sanh. folio 103. 2. Gerson vertit גאסטרע R. Salom. ממנו לגימרה commessus, quo cibant viatores, Deuteronom. 23. 4. Citatur à R. Davide 1. Sam. 25. vers. 6.*

*Bucca, latus oris unum. Plur. השחור Qui bibit plenitudinem buccarum suarum, reus est, nempe in die propitiationis, Joma cap. 8. in initio. Vide & in Pefach. fol. 107. 1.*

*Plenitudo buccarum, Plena bucca. Compositum ex מלואי & לגומא: ut, עושין ממנו מלוגמא, ut ut Faciunt ex eo buccam, מומפל. Vide & infra in מלג.*

**לגן** *לגנתא, לגנתא, לגנתא, Lagena, Hydria: ארכיני כרון לגינד ואשתי Depone nunc hydriam tuam ut bibam, Gen. 24. 14. in Jon. Heb. Et lagena ejus erat in humero ejus, v. 15. וסליקת Et implevit hydriam suam & abivit, Gen. 24. 16. Reputati sunt tamquam lagenæ testaceæ, Thren. 4. 3. Apud Talmudicos: לגן טבול יום שמלאהו Lagena lotionis diurnæ, quam repleverunt, &c. Eruvin folio 36. 1. Baal Aruch; locum hunc adducens, ita eum explicat: לגן טמא Lagena immunda, quam abluerunt, sed nondum occubuit sol ejus, vocatur טבול יום. Hinc Guido, & alii, posuerunt לגן etiam idem esse, quod Inquinatum, Pollutum. Extat quoque in adagio veteri, קיש קיש קיט קיט, quod vide in אסת.*

*Deinde לגן est species Togæ præstantis: חור Revertere, & indue togam tuam, Talm. Hierosolymit. Sanhedrin cap. 2. Glossa, כתונת חשוב.*

*Ager cultus, Area sativæ: מארה Centum arcæ sativæ ex oblatione de frumento, Thrum. capite 8. Glossa, שורה שנורע ערותור לגינה Ager consitus per areas.*

*Tritica in horrea, לגנין Super locum incultum. Juxta præcedentem interpretationem esset, Super agrum cultum.*

**לגוס** *Adducitur in Aruch, quod nostri explicant Titubare, Balbum esse. Sed in nostro*

stro Talmud pro eo legitur ההוא ינוקא היה מנמנמ בלישנא Iste puer erat titubans lingua sua, Chagiga fol.15.2.

לגש Sic adducitur hic in Aruch. In Talmud scribitur לכש . Sed in Talmud Hierosol. Schabbas cap.2. ab initio, in Gemara, explicatur לכש per לונשא .

לדן Herbae nomen, quam R. Sal. Gallicè vocat אלושיניא ; Kethubhoth fol. 77. 2. Fortè לדון, Ledum, Ladum, Lada, Cifli genus, Ladanum. Vide Thef. Steph. in Indice.

לדנא Vagina. Respondet Hebraeo תער , estq; idem quod נדן , unde factum, per commutationem נ in ל : אתכנשי ללדנא Recollige te in vaginâ tuam, Jerem. 47.6. Et egredietur gladius meus de vagina sua, Ezech. 21.3. 4. 5. al. 8. 9. 10. בלדנא In vagina sua, 2.Sam.20.8.

לדק Laodicea, Talm. Hierosol. עז cap.3.

לדיקי Calceus Laodicens, Kelim cap. 26.

לדור Scurra, Cavillator, Illusor : ושאל ללודר Et interrogavit illum cavillatorem, illusorem, Schemoth rabba sect. 30. Glossator scribit, esse hominem nequam, & esse Germanicum Lotter. Possit etiam esse Græcum λαιδωρ Convitiator, Maledicus.

להב Flamma, Nah.3.3.

להבי אשתא : Idem : בלהבי אשתא In flamma ignis, Exod.3.3. in T. Jon.

להבותא Idem, Psalm.106.18.

להבי Incendit, Inflammavit, apud Rabbinos : unde בקש יצוהו להלהיבו ולהחטיאו, Quæsit peccatum innatum incendere eum, & facere peccare eum. In Hithpabel, נתלהב לבו לאהבה, Inflammatus fuit animus ejus ad amorem.

להב Laborare, Defatigari, idem cum להב supra. Futurum, לא ילהי Non defatigabitur, Jesa. 42.4. Ex Aphel, ואלהי עלוהי Et defatigavit se super eo, Hebr. ונתהר Et extendit se, 2.Reg.4.34.35. Consule hic Notas nostras in Targum. Defatigastis Dominum verbis vestris, Mal. 2.v.17. Futurum, בפה אלהינא In quo, in quanam re defatigavimus nos coram eo? Mal.2.17.

להי Defessus, Defatigatus. Plurale, ואתון להי Vos autem defessi & defatigati eritis, Deut.25.18. T. H.

להיות Labor, Molestia, Defatigatio.

להט Flammare, Ardere, Hebr. In Pibel, להט Inflammare.

להוט Incensus, Inflammatus : Ardens, Libidinosus : לב להוט Cor incensum.

להט Incantatio, Magia : חכמת הכישוף והלהט

Magia & necromantia.

להן Itaque, Quamobrem, Dan.2.6. & 6.6.

לו Ab, Utinam, & cum interposito א, לוהי : לוהי Utinâ sit finis meus, Num.23.10. T. J. לוהי פון Utinam, Jos.7.7. Interdum preponitur א vel ה, הלוהי, הלוהי Vide Numer.23.10. in T. H. Num. 24.23. Deuter. 5.29. & 30.12.13. Genes.17.18. Jon. Exod.16.3. Jon. Interdum est Si, ut Hebraicè, 2.Sam.18.12. Talm.

לוהי Utinam sit exitus sicut introitus, Joma 87.1. Vide etiam in seq. radice.

לו Sibi, Ipsi. Apud Logicos est Prædicamentum Habitus : לוהי Prædicamentum sibi i. e. habitus, in More.

לוהי Vide in præced. rad. & paulò post in לוהי.

לוב Lybii. לובאי : לובים Lybii.

In Targum, לובאי הוה בסעוד, Lybii fuerunt tibi auxilio, Nah.3.9. Apud Talm. המורים לובים Afini Lybiani, Bechor. fol.5.2. Per Lybicos autem intelligunt Ægyptios. Vide Talmud Hierosol. Kilaim cap. 8. ubi inter cætera; הוא לוב הוא Lybia est Ægyptus. Lybia est in occidua Ægypti parte, & vocatur Latinis Africa.

לובב Vide supra in לבב.

לוג Log, Sextarius, mensura liquidorum, Levit.14.12. Vide Lexica Hebraica.

לוד Lud, nomen proprium cujusdam ex filiis Seth, Genes. 10.22. Hinc sumitur etiam pro Lydia, regione Asiæ minoris.

Deinde apud Talmudicos frequenter ponitur לוד pro Lydda oppido, non procul distante ab Hierosolyma, cujus mentio Actor.9. Vide Scheviith cap. 9. In Talmud Hierosol. Maafer scheni capite 5. בנות לוד היו לשות עיסתן ועולות ומתפללות ויורדות עד Filia Lyddæ depsebant suas pastas, & ascendebant Hierosolymam, orabantque illic, & iterum descendebant, antequam fermentarentur. Glossa hoc in dubium vocat, an sic fieri potuerit; quod traditio sit, Lyddam iter diei Hierosolymâ abfuisse. In Medrasch Echa fol. 67. col.3. היו מריצין לה מירושלם וקר לוד Currere fecerunt eam Hierosolymâ Lyddam usque, &c.

לודי Lydii : Lyddensis. Plur. לודי Lydii, Ezech.27.10. Apud Talmudicos, לודי Vasa Lyddensia, urbis Lyddæ, Kelim cap.2. שעה ראשונה מאכל לודים שנייה מאכל לסמים, אחרת מאכל לודים רביעית מאכל פועלין חמישית מאכל Hora prima est tempus prandendi Lydiorum, secunda latronum, tertia hæredum, quarta operariorum, quinta omniû promiscuè hominum, &c. Schabbas fol.10.1. Glossa לודים

sunt populus qui vocatur קנלינש, & sunt Anthro-  
pofagi. Sic scribit quoque Baal Aruch. Iterum  
aliter; ר' שמעון מתיר חטין לעשות כהן לודיות וכו'.  
Schimeon permittit (scilicet mittere in die festo  
amico) triticum, ad faciendum ex eo Lydiana,  
scilicet fercula, vel, Lydianas placentas, Beza fo-  
lio 14. 2. Baal Aruch scribit; Coquebant triticum  
non contusum, & miscebant cum eo nuces, & malo-  
granata, ac comedebant ea loco bellariorum.

לודין Vide supra in לודין.

לוה Comitari, Conducere, Deducere in viam, So-  
cium se præbere, Adhærere, Adjungere se  
alicui. Præteritum, לו עם מלכהון Conjunxerunt  
se cum Rege suo, 2. Sam. 20. v. 2. Participium;  
והנון לוון יתירה Et ipsi deducebāt eum, Gen. 28. 12.  
in T. Jon. & H. In Aphel, לוה אלהי Idem. Præterit.  
וואלויו ית רבקה Et comitati sunt Rebecam, Ge-  
nes. 24. 59. in Jon. וואלויו יתירה Et deduxerunt  
eum, Genes. 12. 20. Infinitivus ex forma Talmu-  
dica, איויל עמהון לאלוואיהון Ivit cum illis ad dedu-  
cendum eos, Genes. 18. 16. Et ex regulari forma,  
אלויו ית ירדנה Ad deducendum comitan-  
dum eum ultra Jordanem, 2. Sam. 19. 31. Futurum,  
והוה ילוניה לשלם Et ipse comitabitur, deducet  
eum in pace, Eccles. 8. 15. Rabbinis etiam in Pibel  
usitatisimum: ut, מלוון אותו Comitatur, Condu-  
cunt eum: מלאך המלווה Angelus deducens:  
וואלויו ילוניה Qui comitatur (funus mortui) eum vi-  
cissim comitabuntur, qui sepelit, eum etiam sepelient,  
Kethubhoth fol. 72. 1. Hinc esse possit ex gemina-  
tis duabus radicalibus, נלוויו Conjungamus, Con-  
sociemus nos contra eos, Exod. 14. 14. in T. H.  
pro quo in Jonath. נלבלבה.

לויה Comitatus, Deducio, Conductio, Conductus.  
Unum est ex tribus officiis & beneficiis, quæ debentur  
hospitibus peregrinantibus, quorum primus Au-  
thor fuit Abrahamus patriarcha. Sunt autem לויה,  
אכילה Cibus, Potus, Commeatus, seu Dedu-  
ctio in viam. Id colligunt ex illo, וישע אשל Et plan-  
tavit Abraham nemus ad Beerscheba, Gen. 21. 33.  
ubi quidam per אשל intelligunt hospitium, domum, in  
qua peregrinantes exciperet, ipsisq; tria ista præstaret,  
unde literæ istius vocis, ad tria ista significanda adhi-  
bentur. Hinc author paraphraseos Hierosolymitane  
versum illum ita transfert; Et plantavit Abraham  
hortum in Beerscheba, & adornavit in medio  
ejus Cibus, Potum & Terminos (deductionis  
sc. comitatus) &c. והוודך בדרך בלא לויה יעסוק בתורה  
Qui iter facit sine comitatu, operam dabit Legi, So-  
ta fol. 46. 2.

לווי Adhæsiō, Adjunctio, Comitatus: שם לווי No-  
men adhæsiōnis, Nomen sociatum, Epitheton, Adjun-  
ctum, Cognomen, Agnomen: ut, אווב Hyssopus, est  
nomen simpliciter, אווב רומי Hyssopus Romanus,

est nomen sociatum, cum epitheto, Vide Ne-  
gaim cap. ult. Sic ירק Olus, est nomen ab-  
solutum: at ירק השדה שם לווי est. Unde qui vo-  
vet, se abstenturum מן הירקות Ab oleribus &  
herbis, absolute omnes nominat: at cum dicit,  
מן ירקות השדה Ab oleribus agri, is dicit per nomen  
sociatum & speciale, cui certa species adjuncta  
est, Nedar. cap. 6. in Misna.

לוית Luctus: לא תעורר אשה ליוותה במועד Non  
excitare debet mulier luctum suum in die festo,  
Moed katon cap. 1. circa finem, in Talm. Hieros.  
Inde est & illud, הועתידים עורר לויתן, Jobi 3. 8. id  
est, לuctum suum, & מ est loco. Memi-  
nerunt hujus Author Aruch in לוית, & Aben  
Esra in Comment. in Jobum.

לווי Butyrum, sic dictum, quasi Lactis So-  
cius & ei Inhærens: ונסיב לווי שמן ונהלב Et accepit  
butyrum pingue & lac, Genes. 18. 4. Jon. Baal  
Aruch hic legit לבא per Beth: ולווי וטורטות  
Torrentes ex melle & butyro, Jobi 29. v. 6. ויהב  
להון לווי שמיני תורין Dedit ipsis butyrum pin-  
guum armentorum, Deuteron. 32. 14. in Jon.  
Vide & in לו.

לווי Levi, nomen unius ex filiis Jacobi, cujus e-  
tymologia explicatur Gen. 29. 34.

לוויה Levita, Exod. 4. 14. Plur. לווי Levite, &  
לווי, Esr. 6. 16.

לוית Balæna, Leviathan vulgò, Jobi 3. 8. & 40.  
v. 20. Psalm. 8. 9. & 74. 14. & 104. 26. Jesa. 27. 1.  
Cantic. 8. 2. Esth. 3. 7. in Targ. sec. Genes. 1. 21. in  
Jon. De hac Balæna mira sunt Judæorum som-  
nia ob admirandam ejus magnitudinem & po-  
tentiam, quæ in Jobo potissimum ipsi adscribitur.  
Creatum esse scribunt die quinto in initio  
creationis mundi, unà cum suo compari, vel,  
sua fæmella, Genes. 1. 21. in Jon. Esth. 3. 7. in  
Targ. sec. Masculum scribunt à Deo fuisse ca-  
stratum, & fæmellam occisam, & sale condi-  
tam, ut aliquando serviat convivio gratulato-  
rio, quo Messiam suum venturum excepturi  
sunt. Occisam probant ex Jesa. 27. 1. Job. 40. 14.  
Quòd in convivio apponi debeat, probant ex  
Jesa. 25. 6. & Job. 40. 25. Id confirmat Targum  
Cantic. 8. 7. Esth. 3. 7. T. sec. Vide Talm. Bava  
basra folio 74. 2. & Synagog. nostram cap. 36.  
Mentio hujus convivii quoque fit in zohar fo-  
lio 80. col. 2. & 3.

Secundò לויה Mutuatus est, Mutuo accepit. Hi-  
phil, הלוה Mutuo dedit: לויה Mutuo accipiens: מלוה  
Mutuo dans. De horum statutis vide Majemon.  
& alios.

הלוואה Mutui datio, Mutuum, Debitum:  
כל הלוואה תחלתה אהבה סופה מריבה  
datio in principio amicitia est: finis ejus, contentio,  
Rab.

Rab. *Aegrotus* שכב מרע שאמר תנו הלואתי לפלוני *Id est*, *Id* quod N. mihi debet, quod ei mutuo dedi, date huic N. Bava bafra 148.1.

Idem. מלוח.

לו *Amygdala*, vel *Amygdalum*, & sic respondet Hebraeo שקר. Plural. ועבר לוח. Et protulit amygdala, Num. 17. 23. in Jon. משה דלוחים. Oleum amygdalinum, Gen. 43. 10. in Jon.

Secundò, לו *Corylus*, ut Hebraicè: ורלו ודרלוב. Et coryli & castaneæ, Genes. 30. 37. Apud Talmudicos, Gallina excludit ova 21. diebus: cui respondet inter arbores *Corylus*; totidem scil. diebus post florem fructus suos maturans, Bechor. fol. 8. 1.

Tertiò לו *Nomen proprium urbis*, Genes. 28. 19. quam putant quidam ab amygdalarum copia sic dictam: postea à Jacobo vocata בית אל, Jud. 1. v. 23. 26. De etymo nominis vide Talm. Sota fol. 46. 2. Ber. rab. sect. 81. in fine.

Quartò לו *Lus*, *Nomen ossis* cujusdam in corpore humano, quod scribunt Hebraei esse incorruptibile, ac propterea ejus beneficio futuram totius corporis resurrectionem. In Beresch. rabbah sect. 28. לו אפילו של שדרה שממנו הקבה מצוץ את האדם לעתיד לבנה. Etiam *Lus vertebrarum*, unde Deus regerminare faciet hominem in futurum, deletum est, scil. in diluvio. In Zohar in Genesim col. 206. Tradiderunt sapientes: In illo tempore, quod destinavit Deus ad resurrectionem mortuorum, creabit Deus omnibus illis mortuis, qui reperientur extra terram Israël, in reliquis terris, corpora ipsorum sicut decens erit, רמא גרמא חד ראשתאר ביה כברנש תחורת ארעא ההוא גרמא אתעביר כעסה בחמירא. ועליה יבנה קבה כל גופא. *Os quoddam*, quod incorruptum remanet in homine etiam sub terra, illud, inquam, os factum est sicut massa fermenti: & per illud reedificabit, restaurabit Deus benedictus omne corpus, &c. Et col. 324. בר בתואל *Id est*, *Filia Dei*. Raf Huna dixit, Non ita est. Fui quondam in urbibus maritimis, & audiui quod vocarint רמא שדרה *os illud vertebrarum*, illud, inquam, os, quod remanet incorruptum in homine etiam in sepulchro, ex toto corpore, בתואל רמא. Querenti de eo, Dixerunt, Ipse (Bethuel scil.) in principio erat sicut רמא deceptor, & os illud רמא fallacissimum est ex omnibus reliquis ossibus. Traditio enim est: dixit R. Schimeon, *Os illud quare magis stabile permanet, quam omnia reliqua ossa?* propterea quod est fallax, neq. percipit gustum alimenti humani, sicut reliqua ossa, & propterea est fortius reliquis ossibus omnibus, & illud futurum est fundamentum corporis, ex quo nempe extruetur. Hæc posteriora citantur quoque in libro Adam Sichli, (in explicatione articuli, De resurrectione

ne mortuorum) ex Capitulis R. Eliesaris, & ibidem de hoc osse hæc leguntur: *Lus est os spine dorsi in homine, quod non comburitur, neq. corrumpitur in perpetuum. Est autem radix hujus ossis ex ipso cælo, & humectatur rore, quo Deus aliquando in vitam revocaturus est mortuos, tamquam fermento, quod est in massa farinae.* Baal Aruch: *Lus est os parvum in fine octodecim vertebrarum. Totum corpus hominis putrescit excepto isto osse, estq. simile לוח amygdale.* In Vajikra rabba sect. 18. & Jalkut, in expositione cap. 12. Ecclesiastis legitur: *Adrianus Caesar interrogavit R. Josuam Chanina filium, inquit: Unde Deus eriget hominem in seculo venturo? Respondit, ex osse Lus spine dorsi. Unde id sciam, inquit Adrianus? Attulerunt coram ipso os tale, & imposuerunt aquæ, sed non fuit emollitum: imposuerunt igni, nec fuit adustum: mola, nec fuit atritum; incudi, & percusserunt malleo, quo rupta fuit incus, os autem nullum defectum sensit.* Idem illud extat in Beresch. rab. loco citato. Vocatur etiam hoc os תרווד רקב, ut est in תרווד.

Quintò לו *Recedere, Deflectere, Avertere se.* Hiphil הלוח *Removere, Avertere: נלוח Aversus, Perversus, Hebr. Sic & Rabbinicè.* דבר המלוח ארץ. Res quæ avertit Israëlitas à patre suo cœlesti, id est, מרהק. Item *Irridere, Subfannare, Perversè loqui:* והיו ישראל מלוחין עליו. Et Israëlitas subsannabant, irridebant eos. Ex eo quod dicitur, מלוחים עליה. Prov. 4. 24. לזות שפתים עליה. Deridebant eam, & accusabant, si ve calumniis proscindebant eam.

לוח *Tabula:* כתוב אנון על לוח רלבך. Scribe ea in tabulis cordis tui, Proverb. 3. 3. Plural. לנסרי לוחין. In minutas partes tabularum erit vitulus Samariæ, Hof. 8. 6. למסב לוחי אבניא. Ad accipiendum tabulas lapideas, Deuter. 9. 9. Apud Talmudicos, לוחים של סקיבס. Tabulæ ballistæ, Schab. fol. 47. 1. Vide in סקב.

לוט *Maledicere. Præterit.* לט ית משיקא דין. Maledixit unctō Domini, 2. Sam. 19. 21. Cum Aff. לטני לטן מרין. Maledixit mihi maledictionibus amaribus, 1. Reg. 2. 8. Particip. præsens, דלמט. Qui maledicit patri aut matri suæ, Prov. 20. 20. מה אנא לאיש. Quorsum ego maledicturus essem? Num. 23. 8. in Jon. Particip. Præter. Pehil, תהי ליט. Sit maledicta via, Jobi. 24. 18. Plurale, לטין אתון. Maledicti estis vos, Josuæ 9. 23. Fæmin. ליטא ארעא ברילך. Maledicta sit terra propter te, Genes. 3. 17. Infinit. למילט. Non pergam maledicere, Gen. 8. 21. למילט סנאי. Maledicendo inimicis meis, Numer. 23. 11. Imperat. לט לי ית עמי הרין. Maledic mihi populo huic, Num. 22. 6. Et maledicentibus tibi maledicam, Gen. 12. 3. ומלטטך אלוט. ורמא בעמך לא תלוט. Et

hæc est rasura Sacerdotis magni, Nedar. fol. 51.1. & in Sanhed. fol. 22.2. ubi pro לוליינית כעין לוליינית completius legitur כמין תספורת לוליינית. Hoc est quod communiter ponunt hic, לוליינית Tonsura capitis.

לוליתא Hinc גירא דלוליתא Telum fulminis, Cuneus, Lapis fulminis, Gittin fol. 69. col. 2. Sic legit Aruch: in Talmud est דליליתא. Glossa; Est lapis factus instar sagittæ, deciditque cum grandine.

לוניאורא Hastæ. Vide infra in לונבא. לוליון Vocabulum in irrisione & sannis usurpatum, cui simile מוליון ע"ו fol. 18.2.

לולשפט Sic adducitur hic in Aruch. In Talmud legitur per ז ab initio. Vide זול.

לוטא Moneta species, Denarius: קיסטא רמוריים בלומא קיסטא דחמרא בר' לומי Sextarius muria pro Loma: sextarius vini, pro quatuor Lomis, Avoda farah fol. 34.2. Glossa, בלומא id est, בזווא.

לוניא Pernoctare, Hebr. לינה Pernoctatio: מקום לונה Locus pernoctationis, Eruvin fol. 72. col. 2. in fine.

לועא Fauces, Guttur, Maxilla: לועא דחמרא Maxilla asini, Judic. 15.15. Et maxillas & ventriculum, Deuter. 18.3. Cum Affix. Et pones cultrû in fauces tuas, Prov. 23.2. Apud Talmudicos, בי לועא In gutture, Schab. fol. 54.2. Aruch legit לועא בר.

לוף Genus ceparum, ut Rambam explicat in Peah cap. 6. conjunguntur, לוף והשום Sic in Terumoth cap. 9. Nedarim fol. 58.2. Cepa stulta, Scheviith cap. 7. Glossa, מין בצל Species cepæ. Græcè λωπὸς significat Tunicam ceparum. Legitur & in Schab. cap. 18. ab initio, ubi quidam explicant Genus leguminis.

לופין Vide infra in לפה. לויז Hebr. Deridere. In Hiphil הלויז idem: item Ornate & oratoriè loqui, ornato sermone aliquid tegere: Interloqui; באין עליו כל המתלוצץ ייסורין Quicumque irridet alios, castigationes veniunt super eum, Avoda fara fol. 11.

לוזא Orator, Interpres linguarum Plural. ראש המליצים Princeps oratorum.

לויצנא Irrisio, Eccles. 2.2. Per modum irrisionis: בר מליצנותא כל לויצנותא Omnis irrisio prohibita est, exceptâ irrisione idolorum.

לוזא Oratio prosa: ואתחיל הדיבור בדבר ההלצה Et incipiam sermonem oratione prosâ, Elias in præf. rhytm in Thisbi. Sic, ארחיב הדיבור בהלצה Dilatabo sermonem oratione prosâ, Elias. בעל Dominus orationis, Eloquens, Peritus dicendi, Orator.

Et principi in populo tuo ne maledicito, Exod. 22. 28. דילוט ית אבוי Qui maledixerit patri suo, Levit. 20.9.

במומתא דלוטא Maledictio: לוטא . לוטא . לוטא Juramento maledictionis, Num. 5.21. חלק לוטתיה Pro maledictione ejus, 2. Sam. 16.12. Plural. ברכן Benedictiones & maledictiones, Deut. 30. v.1. Quod non venturæ sint maledictiones super te, Genes. 27.13.

אפוד תלמודים אדאגיום אנתיקום: תהי לוטא Esto maledictus potius, quam maledicens, Sanhed. fol. 49. 1. Patere potius alios tibi maledicere, quam ut tu aliis maledicas: Nam, מaledictio injusta solet tandem redire in caput maledicentis. Simile dictum vide in עלב.

לויל Cochlea, Scala rotunda instar cochleæ se in altum gyrans. Plurale, לוליים 1. Reg. 6.8. Talm. Cochlea aperta ex domo in superius conclave, Menach. 34. 1. לול פתוח מן הבית לעלייה Cochlea aperta ex cœnaculo in vestibulum, Nidda fol. 17.2.

לול Gallinarium, locus pernoctationis gallinarum: Faciens foramen in caverna gallinarû, Schab. fol. 102.2. sc. in Sabbatho, ut foetor excrementi exeat, reus est violati Sabbathi. Sic ibid. fol. 122.2. & 146.1. Item Fenestra, Foramen rotundum, vel tecti vel pavimenti: Per tecti foramen ingrediebantur opifices ad restauranda necessaria superiorum partiû domus: ut, Fenestræ לולין היו פתוחין בעליית בית קרשי קרשים, erant apertæ in summo conclavi domus sancti sanctorum, Pesach. fol. 26.1. Middoth cap. 4. in fine. In pavimento erat foramen rotundum, juxta altare, ad partem Occidentalem, in quam projiciebantur fordes & rejectamenta avium in sacrificiis: unde למזבח במערבו לול קטון היה בין כבש למוזבח העוף Foramen parvum erat inter clivulum vel gradus & altare, ad occidentem graduum, quo projiciebant fordes sacrificii ex avibus, Pesach. fol. 34. col. 1. Sic etiam vocatur certum quoddam foramen in utero muliebri. Vide Majemon. in הלכות אסורי ביאה cap. 5.

לוזא קוזאליא קוזאליא Cochleæ speciem gerens, Cochleæ simile, Tortile, Tortuosum. Apud Talmudicos: Quid est Ezech. 44. 20. תנא כעין לוליינית מאי? לוליינית אמר רב יהודה תספורתא יחידתא היכי דמי אמר רבא ראשו של זה בצד עיקרו של זה והיינו תספורת של לוליינית Traditum est, esse tonsuram לוליינית (קוזאליא) Quid est לוליינית? Rasura singularis & pulcherrima. Quomodo se habet? Caput pili unius pertingit ad radicem pili alterius, &

*Eloquentia*. מליצה, מליצות  
**לוק** Inde לוקן *Albus, Candidus*: רואר אה גיחור  
 Videns rufum aut candidum, ואת הלוקן  
 Berach. fol. 58. 2. Glossa לבן יותר מראי *Albus ma-*  
 gis quàm decet. *Videtur esse Gracum* λωκός, λωκόν.  
 In Bechor. cap. 7. in fine scribitur per לבן, לבקו, &  
 explicatur לבן ביותר Candidus nimis.  
 לוקוס *Lupus*, Succa in fine.  
 לוקרין *Pulli asmarum*, Genes. 32. 15. in Jonath.  
 לבדקים in suprâ.  
**לוש** Depsere, ut Hebr. Præter. ולשח Et depfit,  
 2. Sam. 13. 8. 1. Sam. 18. 24. *Particip. plural.*  
*femin.* ונשיא לישן לישא Et mulieres depfunt pa-  
 stam, Jerem. 7. 18. *Infinit.* מלש לישא A' tem-  
 pore quo depferunt farinam, Hof. 7. 4. *Imperat.*  
 ליש Depfe, Genes. 18. 6. ככסו דמלושא ברמא Sicut  
 vestimentum subactum, intinctum in sangui-  
 ne, Jefa. 9. 5.  
 ומטל *Massa, Pasta*, ut in præcedentibus: לישא  
 Et accepit populus pastam suam,  
 Exod. 12. 34. 39.  
**לוט** Ad. Versus. Præpositio, idem quod Hebrai-  
 cè אל. Cum Aff. לוטי Ad me, לוטד Ad te,  
 לוטיא Ad eum: לוטהון Ad eos: מלוט A, Ab:  
 מלוטיא Ab eo, A' fe. Et separatum, מן לוטד, A' te,  
 Esrae 4. 12.  
**לוב** *Clausura, Tenua, Ora, Cinctura, Limbus,*  
*Labium, tabulam aut aliud vas vel materiam*  
*planam cingens*: טבלא שאין לה לוביו Tabula cui nō  
 est cinctura, Kelim cap. 2. claudens scil. eam &  
 conservans, ne quid ab ea decidat, vel defluat.  
 פורנר: Tabula sine cinctura est plana omninō:  
 אס יש לה לוביו Furnus cui est ora, Kelim cap. 8.  
 Glossa, שפת עכר. Plurale, עובי לוביו Crassities  
 cincturarum, Kelim cap. 18. ein Leist/oder Kant.  
**לוה** *Tantum, Tantummodo, Solim, Solum-*  
*modo: Seorsim, Separatim: Etiam, Quin-*  
*etiam: Respondet Hebræo* רק, ברד, ו deniq;  
 ut: לחור ביש Tantummodo malum erat,  
 Hebr. רק, Genes. 6. 5. גבריהון לחור Viri ipsorum  
 seorsim, Zach. 12. 12. הלחור Num duntaxat, Nu-  
 mer. 12. v. 2. חיל ידיהון Etiam vires manuum  
 eorū, Jobi 30. 2. גם Hebr. פשפש יתה Etiam-  
 que pervestigabat eam, cap. 28. 27. אתיב לחור אנא  
 Respondebo etiam ego partem meam, cap.  
 32. 17. vide & 33. 6. & 35. 14. *Cum Pronominibus est*  
*Solus, Sola, Solum, & sæpe præfigitur ipsi Præpositio*  
*non citra elegantiam*: ut, בלחורי Solus ego, 1. Re-  
 gum 19. 10. לך לחורד Tibi soli tibi, Proverb. 5. 17.  
 ויהי אדם בלחורויהו Ut sit homo pro se tantum, id est, solus ipse, Gen. 2.  
 v. 18. והוא בלחורויהו אשתאד Et ipse solus remansit,  
 Genes. 42. 38. אם בלחורויהו ועול בלחורויהו יפוק Si so-  
 lus ingressus sit, solus egredietur, Exod. 21. v. 3.

*Sola ipsa*, Jud. 6. 37. בלחורויהו Solas ipsas,  
 Genes. 21. 28.  
**לחרא** *Valde, Vehementer, Majorem in modum,*  
 pro Hebræo מאד: ut, תקין לחרא Ordinatam val-  
 de, Genes. 1. 21. עד לחרא Usq; valde, Hebr. מאד  
 id est, accuratissimè, Psal. 119. 8. לחרא לחרא Ve-  
 hementissimè, Hebr. במאד מאד, Gen. 17. 20.  
**לחרא** *Maxilla*: ומורד בלחראתא Et re-  
 laxat in maxillis eorum, Hofeæ 11. 4.  
 Sic Regia. Veneta, בלחראתא. Prior forma me-  
 lior, & sic in manuscripto Complutensi esse te-  
 statur Guido.  
**לוחא** *Idem*: לוחא ארעא ולוחא דרקיתא Maxilla  
 inferior & maxilla superior, Deuter. 18. 3. in  
 Jonath. scil. prope tempora capitis, quæ dicun-  
 tur רקת.  
**לוחים** *Talm. Orbiculi fræni, Bucklen*: עקרם של  
 Lupatum fræni pol-  
 lutum est, orbiculi mundi, Kelim cap. 11. *Alibi*  
*sumitur pro Duobus lignis iugo boum infertis*, Kelim  
 cap. 21. *Item genus Ornamenti mulierum, quod aliàs*  
*vocatur סנבוטון*. Rambam in Cōment. in Misch-  
 najoth Schab. cap. 6. in principio: וסנבוטון נקראים:  
 בלשון חכמים לחיים והם טמיני התכשוש ונתליו מן הצוף  
 ועל הצדעים ועל הלוחים ולפינד נקר לחיים  
 vocantur in lingua Sapientum לחיים, & sunt  
 species ornamentorum, quæ dependent ex fron-  
 tali super tempora, & super maxillas: unde e-  
 tiam vocantur לחיים.  
**לוחית** *Nomen proprium urbis Moabitarum, pro*  
*Hebræo* ער, Num. 21. 16. 29. Jefa. 15. 1. *Videtur Pa-*  
*gos, Villas significare, ut in illo*: ובלוחיתא  
 In villis & pagis provinciarum, Esth. 9.  
 27. in Venetis. Fortè ab Hebræo חית Ville, Nu-  
 mer. 32. 41. Sed Num. 32. 34. ponitur etiam pro  
 ערער, in T. Jon. & Hieros.  
**לוחי** *Tabula, Affer, Postis juxta parietem fixus*  
 Aut affer aut trabs, Erubh. fol. 2. 2.  
 & 5. 1. Glossa, קנה או לוח נעוץ אצל כותל.  
**לוח** *Vas olivarum*: למרי בלחורד לבי סדנא  
 Dactyli si fuerint in vase tuo, ad do-  
 mum cerevisiarii curre, &c. Baal Aruch legit  
 הלו. Vide הלו.  
**לוה** *Inde לח Virens, Humens, Recens. Plural.*  
 Hebr. לחים.  
**לוה** *Hebr. לחות, לחות* Rab. *Humiditas, Humor,*  
*Humidum radicale & vitale, Vigor*: לוחה סרוקרה:  
 Humor fetens, id est, Pus, Sanies, Machschir. cap.  
 ult. Niddah fol. 55. לוחה לבנה Humor albus, i. e.  
 Pituita: לחות שרשי *Humidum radicale*. Ab. Esra,  
 Psal. 22. 16. appellat, לחות התולדת Humorem inge-  
 nitū. Plur. מוז האדם מורכב מארבע לחות Tempera-  
 mentum hominis compositum ex quatuor hu-  
 moribus: עיפוש הלחות *Corruptio humorum.*  
 לחלוחות

Conjungere, Conglutinare, Compingere, Germ. Pappen/zusammen pappen: כאדם שהוא מלחם שתי נסרים ומרביקין זה לזה Sicut homo qui conglutinat duos afferes, & adhærent alter alteri, Vajikra rabba fol.168. col.1. Author Aruch ex Arabico deducit.

Bellum: בשאתה יוצא למלחמה אל תצא בראשונה אלא תצא באחרונה כרי שתיכנס בראשונה Quando egrederis ad bellum, ne egrediaris in principio, sed in fine (exercitus,) quò (in fuga scil.) ingredi possis in principio, Pefach. fol.113.1. מלחמת של תורה Bellum Legis: מלחמת מצוה Bellum præcepti, præceptum: quod ex mandato Divino geritur, quale fuit olim bellum Israëlitarum contra 7. gentes Cananæas, Amalekitas, &c. מלחמת רשות Bellum liberum, quod Rex gerit ad dilatandos terminos, augendam potentiam suam, &c. Vide Majem. in Hilch. Melach. cap.5.

Concubina: לחנתא רבוביה: Concubina patris sui, Gen.35.22. Cum Aff. לחנתי Concubina mea, Jud.20.5. ולחנתך Et pellex tua, Dan.2.23. ובסרת עלוי לחנתיה Et contempsit eum concubina ejus, Judic.19.2. Plural. ולחנן Et concubinæ, 1.Reg.11.3. ולבני לחינתא Et filiis concubinarum, Genes.35.6. Cum Aff. ונפש לחנתך Et animam concubinarum tuarum, 2.Sam.19.6.

Musitare, Susurrare, Clam & silenter aliquid dicere: unde apud Rabbinos: אם לחשך Si insufurraverit tibi aliquis, Megilla fol.6. col.2. לחשה לו Clam dixit ei, Berachoth. fol.22.1. לחשי לוישנות ברין Insufurrantes susurros in judicio, Sota fol.49.2. Item Incantare verbis sacris, Segnen/ quod fit musitando: הלוחש על המכה Qui musitat super vulnus, der ein Wunden versegnet/ Sanhedrin cap.11. in principio Mischnæ. שווער Qui novit incantare serpentes, Beschweren. Pabel Partic. ארי עברוהי מלחשין Quod servi ejus musitarent, 2.Sam.12.19.

Incantatio: רלית להון לחשא: Quibus non est incantatio, Jerem.8.17. בלחשיהון Incantationibus suis, Exod.7.11.

Idem: לחישות, לחישא: Et musitatio (reprehensio) ipsorum (sapientum) est musitatio presteris, sive incantatio, Pirke abh. cap.2.

Fuscum, Nigrum: וכל אפר לחוש באפרייה Et omne pecus rufum inter pecora, Gen.30.32. 33. in T. Jon. & Hierof. & vers.40. melius esset לחיש, ex forma Chald.

Candentes, Ardentes, & quasi Rubentes: בווערות Carbones ardentes, i.e. נחלים לוחשות, cujus oppositum כבויות, id est, extincti, Berach. fol.53.2. Pefach. fol.75.2. נלים לוחשות Stipulæ ardentes.

עדיון לחלוחית בית דוד קיימת: לחלחית לחלח Adhuc humor Davidis durat: Sanhed.fol.49.1. Sic notant ad illum locum, Et Joab post Absalom non declinaverat, 1.Regum 2.28. Quare, inquit? R. Eliezer respondit: Quia adhuc humor domus Davidicæ constans est.

Humectari, Humorem radicalem recipere, Recreari, Virescere, Revirescere. Sic R. Levi Hebræum רטפש Jobi 33.20. explicat per נתלחלה ונטרב, quæ synonima sunt. Sic Kimchi Psal.37.35. verbum מתערה explicat מתלחלה בעץ רענן Crescens ut arbor viridis.

Lambere, Lingere. Præterit. ויה מיה לחכת Et aquas, quæ erant in fossa, linxit, 1.Regum 18.38. In loco in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, 1.Reg.21.19. Pabel Partic. præf. כמא דמלחך תורא Sicut lambit bos herbam, Numer.22.4. פמינא מלחכתא Aquas lambebat ignis, Jefa.64.1. Futur. ועפר דרגלך ילחכון Et pulverem pedum tuorum lingent, Jefa. 49.23. ילחכון כלבניא ית דמך Lingent canes sanguinem tuum, 1.Reg.21.19.

Panis, Cibus: בועתא דאפך תיכל: Panis, In sudore vultus tui vesceris pane tuo, Genes.3.19. פתא דלחמא Frustum panis, Gen.18.4. גרצתא דלחם Tortam panis, Exod.29.7.23. שון לחמא Apponite panem, Genes.43.31. תשבועון לחמא Saturabimini pane, Exod.16.12. לאתגרא בלחם Ut conducantur pro pane, 1.Sam.2.5. במיכלכון מלחמא דארעא Cum comederitis de pane terræ, Num.15.19. אכולו לחמי Cum Aff. Comedite panem meum, Proverb.9.5. לחמא Panis noster, Jos.9.12. טעום בהדוין לחמך Gusta in lætitia panem tuum, Eccles.9.7. למשבוע Et comedetis panem vestrum ad saturitatem, Levit.26.5. ארי לחמיה הוא Quia panis ejus est, Levit.22.7. מטול דיהיב מן לחמיה למסכניא Quia dat de pane suo pauperi, Prov.22.9. לחמיה מתקנא בקניטא לחמה Parat in æstate cibum suum, Prov.6.8.

Epulum, Convivium: עבד לחם רב Instruxit convivium magnum, Dan.5.1. אמר Talm. לחמא איכול לחמא לחמא סב מניה Qui dicit: cum quo (edulio) edam panem hunc? panem aufer ab eo, Non enim esuriens est, Sanh. fol.100.2. Citatur ex Ben Syræ libro.

apud Arabes est Caro. Hinc explicat Baal Aruch locum quendam ex Meila fol.7.2. אימורי קרשים קלים שהעלו לפני זריקת דמים לא יורדו. ונעשה לחמו של מנבח וכו.

Lehemita, id est, Bethlehemita: unde, Vasa Bethlehemitica, Kelim cap.2.

Crustulata, Crustula, Placenta: לחמניות Crustula immiscent ipsis, Berach. fol.42.1. R.Salom. explicat Oublies.



**לח** לחות, *Cubare, Incumbere, Succumbere*:  
 השעין לחמורו ה' סאין ולכלבו ב' סאין והיה  
 Imposuit asino quinque modios, cani duos: asinus perrexit, canis succubuit in ventrem, Glossa, רובין, Vajikra rabba fol.179.c.2. Alii, Latrare, malè. Hinc legit etiam Baal Aruch, וינהר עליו, ואלחרת עליו, quod explicari potest ex præcedenti significato, Et incubuit ei, 2.Reg.4.34. Vide Comment. nostrum Chaldaicum.

**ליח** *Inflexio*: מאן דמסני על ליחתה דכרעיה  
 Qui incedit super inflexione pedum, hoc est, qui non potest insistere super planta pedis, sed pedes inflexos & inversos quasi habet, ita ut ex parte super parte superiori pedis consistat, *Loripes*, Græc. Βλασιόπιδες, Κυλλοίπιδες, Jevam. fol.103. col.1.

**לט** *Maledicere, idem cum לוט & לטט*. Præter.  
 Cui maledixit Dominus, Genes.5.v.29. אל לטניה Cui non maledixerit Deus, Numer.23.8. *Particip. præsens*, ראוף אנת, Quòd etiam tu fuisti maledicens populis aliis, Eccles.7.24.

II. *Abcondere, Occultare, idem quod לוט Hebr.*  
 Et latet, abscondita est in sæcula, Zohar in Deuter. col.515.

**לטאה** *Lacerta*: ונב של לטאה מפרכסת  
 Cauda lacertæ se motitans, Oholoth cap.1.

**לטתא** *Idem*, Levit.11.30.  
**לטט** *Maledicere. Præter. Kal*, ולטטו ית אבימלך  
 Et maledixerunt Abimelecho, Judic.9.v.27. *Pabel*, ולטט ית יומיה, Et maledixit diei suæ, Jobi 2.14. ולטטית מדוריה, Et maledixi habitationi ejus, Jobi 5.3. *Particip. præteritum*, ומלטטך אילוט, Et maledicenti tibi maledicam, Genes.12.3. *Plural.* בלהון, Omnes illi maledicunt mihi, Jerem.15.v.10. *Passivum*, מין מריריא ומלטטיא, Aquæ amaræ & maledictæ, Num.5.18. *Infin.* בלטטותיה, Cum malediceret ei, 2.Sam.16.7. *Imperat.* לטט ית דוד, Maledic Davidi, 2.Sam.16.10. *Futur.* ולטט, Quorsum maledicet? 2.Sam.16.11. *Partic. præteritum*, Et in corde suo maledicunt, Psal.62.5. *Ex Ithpabel Partic.* מלטטין, Maledicti, Psal.37.22.

**לטך** *Vox Germanica Lattich* quâ utuntur in descriptione ceremoniarum paschatis: *Lactine, Lactuca.*

**לטום** *Castanea: alii Staeden: alii Mastichen reddunt*, Genes.37.25. *Aromatis speciem Elias esse dicit. Respondet Hebræo לוט*. Apud Talmudicos, ורוד והקטף והלוטום, & Cariophyllum, & balsamum, & Castanea, Scheviith cap.7.

**ליטמא** *Fasciculus, Manipulus*: ויהיה לו ליטמא  
 Et erat ipsi fasculus margarita-

rum, Jalkut proph. fol.50.col.3. Glossa, אנודה.  
 מלט מלטומה. Vide in

**לטן** *Falx putatoria, Hebr. מומרת, Talm. Hierof. Schab. cap.16.*

**לטס**, *Vestitura lignea fenestrarum & januarum*: unde illud, בירת צלעות המיר, Substructiones domus, Ezech.41.26. explicatur per המלטסן, quod Glossa explicat *Afferes circa fenestras & januas, ubi fissura aut foramina trabium sunt*, Bava kama fol.67.1. Sic in Aruch magno legitur מלטסן. In Aruch parvo מלטסן *Strues ligni in pariete, cui imponuntur capita trabium*, Germ. Mawelatten. R. Salom. in Comment. adducit locum ex Talmud, & מלטסן exponit ארויס *Tigna, que ponunt in fronte parietum, ut ponantur in illis capita trabium*. Sic & Kimchi in libro Radicum in עב legit, & exponit *Foramina in quibus ponuntur capita trabium*. In Talmud Basileensi legitur מלטסן per duplex ט. Simili sensu habes infra in litera Mem המלטה.

**לטרא** *Libra, Pondo, idem quòd aliàs מנרה*  
*Mina, ut notat Kimchius 1.Reg.10.17. & 1.Sam.25.18. Arias Montanus de Mensuris Sacris scribit; Chaldaicum nonnunquam pro Mina vertere suo idiomate Litra. Id falsum; Nullibi hæc vox extat in Paraphrasi Chaldaica. Græcum est λίτρα. Plu.* לטרא: *Quasi centum libras, Joh.19.v.39. Syre. Apud Rabbinos, לטרא אין לך כל פורענות ופורענות שבארה: לעולם שאין בה אחר מעשרים וארבעה בהכרע לטרא של Non est ulla pœna quæ venit in mundum, in qua non sit una vigesima quarta pars (id est, drachma) in depressione libra, de vitulo primo, Sanhedr. fol.102.1.*

Deinde ponunt hic Munsterus, David de Pomis, Guido & alii ex Aruch; לטרא *Genus monetæ, idem quod זון, vel דינר, vel זון*. Drusus etiam in Præteritis Matt.17.27. ad vocē *Staterem* scribit: *Exemplar Merceri Hebræicū habet לטרא, quod est genus monetæ, cujus meminit author libri Aruch, de quo ita scribit, זון est לטרא, est זון, est דינר. Meminit quoque Arias Montanus in lib. de Siclo. Sed, pace tantorum virorum, non fuit ea mens authoris Aruch, neq; uspiam dicit, לטרא esse genus monetæ. Verba ejus ad vocē לטרא hæc sunt: זעם תרומות כנמרא רבני מערבא וכמה לטרא עכרה מאה זון hoc est, In Massecheth Thrumoth in Gemara filiorum Occidentis, (id est, Hierosolymitana: nam in Talmud Babylonico hic tractatus nullam Gemaram habet) legitur; Quantum facit לטרא? Centum זימנן. Explicatio est זון, est דינר, est זון. Sic Aruch, ubi notandum, triplicem esse commissum errorem: primo, לטרא est pro לטרא; secundo זימנן positum*

pro זינין: tertio redundat primum הויה, quando dicitur, פירוש זין & c. Legendum, פירוש זין הוא דינר, פירוש זין id est, Explicatio vocis זין est דינר, est זון. Et hinc errandi occasio nata, ut putarint, פירוש לטרי, sive explicationem Aruch pertinere ad vocem זין, cum ad זין pertineat. Eam enim vocem, tamquam ignotam, & quæ nullibi aliàs legitur, explicat author Aruch, præteritâ voce לטרי, tamquam satis cognitâ & manifestâ. Ut res evidentius liqueat, videamus Talmud ipsum. Locus extat in Talmud Hierosolymitano Thrumoth cap. 10. In Mischna dicitur illic; דג טמא שכבשו עם דג טהור כל גרב שהוא מחויב סאתים אם יש בו משקל עשר זון ביהודה שהן Si condiant piscem immundum cum pisce mundo, & in amphora quæ duo sata continet, sit pondus decem Zuzim Judaicorum, qui faciunt quinque siclos in Galilæa, tum piscis immundus est, & falsamentum ejus prohibitum. Hactenus Mischna. In Gemara deinde explicatur, quantum sint duo sata, & quantum decem zuzim sive denarii constituent, his verbis: כמה סאתא עברא עשרים וארבעה זונין. וכמה לונא עבד תרתין ליטרין. וכמה ליטרא עברה מאה זינין. נמצא כל זין וזין אחת מתשע מאות וששים h. e. Quantum facit Satum? viginti (nota, hîc in Gemara vitiosè legi עשרה pro עשרים) & quatuor logos. Quantum facit Logus? duas libras. Et quantum facit libra? Centum Zmin. Proinde hi decem Zinin sunt una de 960. Hactenus Gemara. Sic intellige. Satum facit 24. logos: Logus 2. libras: Libra 100. Zinin. Ergo duo sata faciunt 48. logos: & Logi 48. faciunt libras 96: Libræ autem 96. faciunt Zinin 9600. Si ergo queratur, quantum faciant decem Zuzin in Mischna? deprehendetur, esse 960. partem duorum satorum. Ex his nunc liquet, hic non poni pro moneta, sed pro pondere vel libra pecuniæ. Nam ut hîc dicitur, quod ליטרא faciat centum זינין seu denarios: ita alibi scribunt, quod מנה i. e. libra faciat centum denarios. Et, si maximè pro moneta usurparetur, non esset dütaxat unus דינר vel זון, sed 100. דינרין vel זונין. Deinde constat hinc, זין in Gemara Hierosolymitana esse idem quod זון. Sic enim expressè scribitur in glossa Tabn. Hierosolymitani, והזינין הם כמו זון כלשון משנה, hoc est, Zmin idem est quod Zuzin in Mischna. Alia proinde autoritas querenda erit pro voce לטרי in Euangelio Matthæi Hebræo Matth. 17. 27. ubi ea pro moneta usurpetur.

וזאת הברכה Citant ex Pesikta Paraschæ לטריים, & explicant צרדים Latera.

לטש Acuere, Polire, Hebr. Sic Chald. ונברא Et vir acuit faciem focii sui, פרוזא בפרוזא לטש Ferrum ferro acuitur, Prov. 27. 17.

Secundò, Spargere, Aspergere, apud Talmudicos: unde in Mischna, תפח תלטוש בצונן Si intumescat (massa,) aspergat eam aquâ frigidâ, ut scil. rursus subsidat, Pefach. fol. 48. 2. R. Salom. תלטוש ידיה כמים צונן Aspergat vel Immergat manus suas in frigidam.

Expolitio, Defricatio, Kelim cap. 14. גלופה והיפוי.

כלפי Tal. להיכן, לאי, לאן. Quò? i. e. לזינין Quonam, Quorsum, In quam partem res inclinat? Metzia fol. 58. 1. Schab. fol. 93. 2. & 127. 1. Sota 44. 1. Pefach. fol. 5. 2. Vide & בנן.

לגא Vide supra in לגא.

Et tenebras vocavit noctem, Genes. 1. 5. מויקי. Et tenebras vocavit noctem, Genes. 1. 5. מויקי. Spectra, quæ ambulant noctu, Psal. 91. 5. שו בליליא טולק Dispone quasi noctem umbram tuam, Jesa. 16. 3. ביה בליליא In eadem nocte, Dan. 5. 30. ליל פסחא Nox Paschatis, Exo. 12. Nox prima, ליל נטר Nox observationis, in Jon. & Hier. Plur. ותלתא לילן Et tribus noctibus, 1. Sam. 30. 12. וילון דלעורת חשיבו לי Et noctes molestig ordinate sunt mihi, Job. 7. 3. וקושטך Et veritatem tuam in noctibus, Psal. 92. 3.

Noctu, adverbialiter, Psal. 1. 2. לילי.

Angeli nomen, qui conceptui præpositus est, Jalkut fol. 270. col. 1. Nidda fol. 16. 2. מלאך שממונה. Angeli illius, qui conceptioni præfectus est, Lajelah nomen est. Is accipit guttam, eamque sistit coram Deo & dicit; Domine mundi, gutta ista quidnam erit? Fortis an debilis? sapiens aut stultus? pauper aut dives? sed non dicit; Justus aut improbus?

Strix, avis nocturna querula & horrenda: ut, Illic quiescet Strix, Jesa. 34. 14. השם הרגיעה לילית. Illic habitabunt striges. Et, מלכת זמריר Lilith regina samargadi, Jobi 1. 15. ויטרנד מן לילי. Et custodiat te à spectris, dæmonibus nocturnis, Numer. 6. 24. in Jon.

Rabbini scribunt לילית sive Strigem esse Demonissam sive Lamiam nocturnam, quæ infantes rapit & occidit. Unde Judæi, maximè per Germaniam, circa lectum puerperæ, & in quatuor parietibus cubiculi, in quo puerpera cubat, cretâ solent scribere, אדם חוה Adam, Eva, foras esto Lilis. Ascribunt etiam nomina trium Angelorum, medicinae & curationi hominum præfectorum, ספנלוף, סנסנוי, סנוי Senoj, Sansenjoj, Sammangeloph. Fabula hæc in libro antiquo Ben Syræ sic describitur. Nebuchadnezar videns nomina horum trium Angelorum in pergameno sive pictatio inscripta, quæsivit, quid essent? Respondit R. Elieser, Nomina Angelorum qui medicinae præfecti sunt.

unt. Et deinceps: וכשברא הקב"ה אדם הראשון יחיד אמר . אל טוב היות אדם לברו . ברא לו אשה מן האדמה כמותו וקראה לילית . מיד התחילו מתגרין זה בזה . אמרה היא אינו שוכבת למטה . והוא אומר איני שוכב למטה אלא למעלה שאתה ראויה למטה ואני למעלה . אמרה לו שנינו שוים לפי ששנינו מאדמה ולכן היו שומעין זה לזה . כיון שראתה לילית אמרה שם המפורש ופרחה באויר העולם . עמד אדם בתפלה לפני קונו ואמר רבונו של עולם אשה שנתתה לי ברחמי ממני . מיד שגר הקב"ה שלשה מלאכים הללו אחריה להחזירה אמר לו הקב"ה אם תרצה לחזור מוטב ואם לא תקבלי על עצמה שימותו בניה בכל יום מאה בנים עזבו אותה והלכו אחריה והשיגורה בתוך הים במים עזיזים שעתידין המצרים למות שם וספרורה דבר יי ולא רצתה לחזור . אמרו לה אנו נטביעך בים אמרה להם הניחוני שלא נבראתי אלא להחליש התינוקות כשהן משמונה ימים מיום שיוולד אשלוט בו אם חיה וזכר ואם נקבה מיום ילדותה עד עשרים יום . וכששמעו דבריה הפצירו לקחתה נשבעת להם בשם אל חי וקיים שכל זמן שאני רואה אתכם או שמכם או תבניתכם בקמיע לא אשלוט באותו התינוק וקבלה על עצמה שימותו מכניה מאה בכל יום לפיכך מתים בכל יום מאה מן השדים ולכך אנו כותבים שמותם בקמיע של נערים קטנים ורואה אותם וזוכרת השבועה ומתפרא הילד Caeterum de Strige non dissimilia ferè scribunt Authores quidam Latini. Plinius lib.ii. cap.39. Fabulosum arbitror de strigibus, ubera eos infantium labris immulgere. Esse in maledictis jam antiquis strigem, convenit: sed quae sit avium constare non arbitror. Ovidius tradit, infantes sine nutricum custodia relictos, à strigibus è cunis rapi, sanguinemq; omnem ab illis exsorbere. Ea lib.6. Fastrorum sic describit:

Sunt avidae volucres, non quae Phineia mensis  
Guttura fraudabant, sed genus inde trahunt.  
Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinae,  
Canities pennis, in quibus hamus inest.  
Nocte volant, puerosq; petunt nutrices egentes,  
Et vitiant cunis corpora rupta suis.  
Carpere dicuntur lactantia viscera rostris:  
Et plenum potò sanguine guttur habent.  
Est illis strigibus nomen: sed nominis huius  
Causa, quòd horrenda stridere nocte solent.

Serenus Poëta:  
Præterea si fortè premit strix atra puellos,  
Virofa immulgens exertis ubera labris.  
Apud Talmudicos: Quæ ab-  
ortit similitudinem Lilis, גשרה, דæ-  
moniffam cum facie humana & alis, Nidda fol.  
24.2. Quæ alit capillos ut Li-  
lis, Eruvin fol.100.2.

\* Vide in ליפא ליד \*  
Leo ליונה: Leæna, Jobi 28.8. in Regiis,  
quod melius in Venetis ליתא.  
Idem quod ליפא ליונה Non ego, ex dialecto  
Hierosolymitana: ליפא אכול Non comedo, Glossa,

Talm. Hierof. Scheviith cap.4. Beza c.4. Quod ego non, Sanh. cap.1. Sic ליתא Non non, pro ליתא, Talm. Hierof. Orla cap.3. circa finem.

Vide in ליס \*  
Non לא זאר עלוי ליתא: Leo vetus ליתא: Non recedit ad eam leo vetus, Heb. שחץ, Job. 28.8. Sicut leo vetus habitat, Deut.33. vers.20. כאליתא וכליתא Sicut leo & sicut vetus leo, Genes.49.9. דמיא לליתא Similis est lænæ, Ezech.19.2. לביא.

Non, vide ליתא אית.  
Color pellis rubea, secundum R. Salom. In Gemara, ללכא Si opus habeat sanguine ad tincturam Laca, Cholin fol. 28.1. Huc quoque refertur in Aruch MS. מיא in Pesach. fol. 42.2. sed ibi nunc per Beth legitur in libris nostris. R. Sal. in priori loco explicat vernaculè פרקא: in posteriori סר כא. In Aruch פערש.

Vide in לכא \*  
Capere, Apprehendere. Partic. דלכר בארדנוי Qui apprehendit aures canis, Hebraicè מהזיק, Prov.26.17. דהנה לכר Quod capiebat, continebat quatuor aut quinque Heminas, Esth.1.8. T. sec. Ex Ithp. ואתלכר בזנותהא Et capitur scortationibus ejus, Eccles.7.27.

Vide in לכך \*  
Inquinare, Polluere, Contaminare: מלוכלך Inquinatum, Contaminatum, Inquinamentum. Legitur in R. Salom. Psal.106.v.20. ומלוכלך Et inquinatus fit eo. כמיט ובצואה Com- maculatus luto & stercore. Ex Ithp. מתלכלכן היו Inquinati erant.

Pollutio, Inquinatio, Sordes: ליכלוכך לכולוכי צואה שעל בשרו Comaculationes stercoris quod est in carne ejus, Mikvaoth cap.9. טפה של Guttam pollutionis, sordium, semen sc. humanum, Vajikra rabba fol.180.3.

Adducit Aruch ex Beres. rab. sect.7. ubi hodie aliter legitur. Sed in Talm. Hierof. Kilaim cap.1. דלכיסא באורניה דלכיסא מייתי חוט וקטר באורניה דלכיסא Sumpsit filum, & ligavit illud ad aurem (piscis) albi, & ad aurem viridis. Videtur esse Græc. λευκός Albus. Guido exponit Nigrum & sic Aquinas שחור. Sic prior expositio videtur rectior.

Genus fructuum præstantium, ex cedris, quos odoris causâ coram idolis suspendebant, Avoda Sarah fol.14.1.

Obliquum, Inflexum, Transversum, Incurvum. Græcum est λοξός שתי חביות לוכסן Duo vasa obliqua vel transversim posita: שורה אחת Linea una obliqua, Demai in fine cap.7.



*pro Docere: item Studere, Docere seipsum: התלמוד*  
*Studet in arte Logica, More lib. 1.*  
*cap. 34. Scribunt כותבין מגילה לתינוק להתלמד ביה.*  
*cap. 34. megillam puero, ut studeat in ea, Joma fol. 37. 2.*  
*Porro apud Talm. דבר הלומד מענינו ודבר הלומד מסופו.*  
*Res discitur ex textu suo, & res est que discitur ex fi-*  
*ne suo. Modus est duodecimus explicandi Le-*  
*gem Talmud. v. G. de sacerdote summo dici-*  
*tur: Et ex sanctuario non egredietur, Levit. 21. v. 12.*  
*cujus sensus non est, nō egredi debere unquam,*  
*sed ne contaminetur ullo cadavere de quo to-*  
*tus iste textus loquitur. De negotio ergo suo, id*  
*est, textu suo ejus sensus petendus est. Item di-*  
*citur: Nullus homo ad propinquum carnis sue acce-*  
*dito, ad retegendam nuditatem, Levit. 18. 6. hīc vi-*  
*detur vetari omnis propinquus: sed sequentia*  
*mox definiunt, qui propinqui intelligantur,*  
*Sensus ergo patet ē sine textus sui.*

למוד *Edoctus, Peritus, Assuetus.*

למוד *Doctrina, quæ discitur à docente, quam tra-*  
*dit docens: Non tantum valet studium privatam, quàm id*  
*quod cum alio quis habet commune.*

למוד *Tabule, Afferes, quibus aliquid tegitur,*  
*Talm. עושה לו למורים בשביל שלא יחמין. Facit ei*  
*(sc. cupæ, in qua est vinum) afferes (quibus sc. tegat-*  
*tur) ne defervescat, Moed katon cap. 2. Alibi:*  
*Furnus תנור שבא מחותך מבית האופן ועשה לו למורין*  
*qui disjunctus venit ex domo opificis, & fecerit*  
*ei tabulas vel afferes, quibus scilicet tegatur & gra-*  
*vetur ut partes ejus cohæreant, Kelim cap. 5.*  
*Sic explicat Rabbam: R. Salomon & Bartenora,*  
*Clausuras, Circulos, Orbis, qualibus dolia*  
*vinum cinguntur & continentur. Iterum; עשאן כעבין*  
*Si fecerit eos (sc. panes) cras-*  
*fos, tenentur (de Challat) Si instar asserum (la-*  
*tos scilicet & planos) liberi sunt, Berachoth fo-*  
*lio 38. 1. Glossa, Sicut afferes, Baal Aruch hoc explicat,*  
*יש אומרים שכל דבר, Philippus Aquinas scribit,*  
*Sunt qui dicant, Omnem rem, quæ non est lata sed angu-*  
*sta valdè, לומר.*

למוד *Discipulus, qui discit ex ore docentis, quod*  
*dicunt Hebræi הלומד מוזלתו Discens ab alio, לא*  
*Discens, & se non à seipso, qui dicitur שונה*  
*Discens, & se non à seipso, qui dicitur שונה*  
*pè errat, & cogitur iterare vel mutare: Plurale,*  
*Discipulorum מוסיף דמשה רביון*  
*אפיסו תלמידא אורייתך. Num. 3. 2. Jon. 1. 2.*  
*Irritam reddiderunt discipuli legem tuam, Psal.*  
*Discipuli virorum תלמידו נבריא היבוא*  
*improborum, Num. 32. 14. תלמידו נביא*  
*puli prophetarum, 2. Reg. 2. 38. & 4. 38. & 8. 4.*

*Apud Rabbinos: תלמיד חכם Discipulus sapientis, &*  
*pluraliter תלמידי חכמים Discipuli sapientum. Sic*  
*olim dicebatur, non tantum qui discipulus esset*  
*sapientis, & sapientiæ studiosus, sed & vel ma-*  
*ximè, qui ipse jam quoq; Sapiientis nomen con-*  
*secutus erat, sed modestiæ causâ, & ad vitan-*  
*dam arrogantiam, non ipse חכם Sapiens, sed*  
*תלמיד חכם, quasi תלמיד של חכם Discipulus sapien-*  
*tis vocabatur, ut inter Græcos Sapiens primùm*  
*σοφιστής, postea φιλόσοφος dictus fuit. Inter se-*  
*ptem res, quas R. Akiva præcepit filio suo, fuit*  
*unum, אל תדור בעיר שראשה תלמידי חכמים*  
*Ne habites in urbe, cujus caput sunt discipuli sapientium. Itē,*  
*תחת גוי ולא תחת חבר חכם ולא תחת תלמידי חכמים*  
*Præstat vivere sub Gentili, quàm sub Socio sive Rab-*  
*bino recens creato, & sub Socio, quàm sub Discipulis*  
*sapientum. Adducit hoc Baal Aruch in אסי. Ra-*  
*tionem ibi reddit, שתלמידי חכמים אין להם אימת*  
*ממשלה. Vide in Schabbas fol. 11. col. 1. In libello*  
*דאשית החמה fol. 103. col. 1. enumerantur quin-*  
*decim virtutes, quæ requiruntur in Discipulo*  
*sapientis. Et vice versâ ea, quæ reprehenduntur*  
*in eo, in Berachoth fol. 43. 2. ששה דברים גנאי לו*  
*Sex res sunt turpes in discipulo sa-*  
*pientis. 1. Si egrediatur, quando unxit se, in*  
*plateam, 2. Si egrediatur solus noctu, 3. Si*  
*egrediatur cum calceis refartis, 4. Si confabu-*  
*letur, loquatur cum muliere (Hac de causa mi-*  
*ratî sunt discipuli Christi, cum videret eum muliere*  
*Samaritana loquentem, quod cum muliere loque-*  
*retur, Johan. 4. 27.) 5. Si accumbat (ad come-*  
*dendum) cum hominibus plebeis (Hinc Chri-*  
*stum reprehenderunt Pharisei, cum publicani & pec-*  
*catores cum ipso accumberent, quod cum illis co-*  
*mederet, Matth. 9. 11.) 6. Si veniat ultimus in*  
*Synagogam. In Vajikra rabba sect. 1. כל תלמיד*  
*Omnis discipulus חכם שאין בו דערת נבלה טובה הימנו*  
*sapientis in quo non est scientia, cadaver melius est*  
*ipso. In Glossa notatur, pro נבלה Cadaver, le-*  
*gendum esse נמלה Formica. Pro priori lectio-*  
*ne est sententia R. Akivæ; כל תלמיד חכם המגביה*  
*עמנו בדברי תורה הוא חוכה לנבלה מושלכת בדרך*  
*Omnis discipulus sapientis qui effert sese in verbis Le-*  
*gis, similis est cadaveri projecto in via.*

למוד *Doctrina, quæ accipitur à docente, quæ*  
*etiam למה מרת דואן עד ששכח תלמודו: Non est mortuus Doeg, donec oblitus fuisset*  
*doctrinæ suæ, Sanhed. fol. 106. 2. Frequens apud*  
*Talmudicos, תלמוד לומר Doctrina ad dicendum,*  
*Mens doctrinæ vel loci est, Notanter dicitur. Deim-*  
*de synecdochicè sumitur pro libro, qui omnem do-*  
*ctrinam & scientiam Judæorum comprehendit, &*  
*quicquid juris divini vel humani apud ipsos est. Ejus*  
*due sunt partes, משנה Mishnah, quæ textum per*

formam thesaurum vel aphorismorum continet, & גמרא Gemara, quæ textus explicationem, variarum opinionum discussionem, & tandem veræ sententiæ decisionem continet. Hæc duo conjunctim TALMUD vocantur. Sæpè tamen etiam sola Gemara Talmud appellatur: ut; Benedictum sit nomen Domini, qui dedit nobis Legem per manum Moysi, Doctoris illius magni, quæ inscripta erat duabus tabulis, ושתא סדרי משנה ותלמודא בגמרא Et sex libros Mischnæ & Talmudis cum explicatione, Cantic.1.2. Sic in explicatione loci Prov.15.15. Elias ex Talmudicis citat: Omnes dies pauperis mali sunt; בעלי תלמודו illi sunt studiosi Talmud (in editione Basileensi legitur בבעלי תלמודא Bava bathrà fol.145.2.) Cor latum convivium juge; בעלי תלמודא illi sunt authores vel studiosi Mischnæ. Item, ושלש אדם שנתיב שלישי במקרא ושלש במשנה ושלש בתלמוד ומי ידע כמה חיי Semper dividat homo annos suos in tres partes, unam Lectioni biblicæ, alteram Mischnæ, tertiam Talmudi: quis enim novit, quanta sit futura vita mea? De Idolat. cap.1.

Talmudici תלמודיים

Studium, Disciplina, in Kimchi Joel.2. v.28. in Majemone.

Discibile, Disciplinabile, Doctrinale, qui Doctrinæ capax est, vel accommodatus ad doctrinam capiendam: Item, Mathematicus, cum. Feminin. Μαθηματικὴ; Mathematica ars. Plural. חכמות לפוריות Artes mathematicæ.

Stimulus, quo aguntur boves. Sic dicitur, quod Docet bovem arare, ut legitur in Vajikra rabba sect.29. Vide Majem. in Kelim cap.9. in Comment.

Portus: Græcum est Πόρτος: תיבתו של נח משוקעת במים כספינה הוה שהיא Sic fuit arca Noæ submersa in aquis, sicut navis hæc consistens in portu, Jalkut folio 14. col.3. In loco quem Aruch citat ex Talmud, legitur נמל: Alibi: אחת נכנסת ללמין ואחרת: Uha ingreditur in portum, & altera egreditur ex portu, Medr. Schem. sect.23.

Canis. Talmud vult, sic Græcos vocare Canem, Schabbas fol.63.2. ex loco Jobi 6. v.14. ubi ex alio sensu legitur למס à מסס. Sic in Talm. Hierosol. Bava kama cap.7. fol.6.1.

Lampas, Fax, idem quod Hebr. למפר Lampas ignis: Hinc, למפר דינור, למפר דאש

Lampas ignis, Exod.20.2. in Jon. In Talmud Hierosol. scribitur, vocem נברשתא Dan.5. vers.5. ab Aquila transferri למפרס, vel למפרס. Sic est in LXX.

Limax, Beres. rabba sect.51. ab initio.

Vide infra in לנך לונביות לנב \*

Linteam, ad abstergendum corpus post lotionem. Sic adducitur hoc loco in Aruch, neque malè, etsi exemplum, quod adducit, hodie sic in Talmud non legatur. Est autem corruptum ex vocabulo Græco λέντιον, quo Hellenistæ inter Judeos usi sunt, mutuato eo à Latino Linteam. Unde, λέντιον Et accipiens linteam; λέντιον Et abstergens linteo, Johan.13.4.5. Hinc Talmudistæ fecerunt לונביות, & cum litera formativa ab initio, אלונביות: ut, Calefacit homo linteam, & ponit illud super ventrem in sabbatho (si scil. dolores colicos sentiat) Schabbas fol.40.2. Item, עשרה בני אדם מסתפגין באלונביות אחת Decem homines abstergunt se linteo uno, nempe in balneis, Schabbas fol.147. in Mischna. Et pag. seq. in Gemara: היינו מעלים שמן ואלונביות מחצר לנג Fui-mus adferentes oleum & linteam ex conclavi super tectum. Item: מסתפג אדם באלונביות ומניחה: Abstergit homo se linteo, & ponit illud in fenestram. Plurale, בעשר אלונביות מסתפג אדם Abstergit se etiam decem linteis, Ibidem in preced. Mischna. Glossa קדינים. In Talmud Hierosolymitano cap.22. scribuntur hæc sine לונביות, לנטיות & לנטיות, ut Baal Aruch citat.

Lancea, Hasta, Cuspis, Mucro haste.

Græcum est Λόγχη. Apud Talmudicos, דמחו ליה בלונביות דפרסאי מחייא לא חיי Qui leditur cum hasta Persarum, is non potest vivere, vel sanari; quia scil. cum veneno eas conflant, ut in Glossa notatur, Gittin fol.70.1. In Talmud nostro scribitur בלונביות, unde adductum fuit hoc exemplum supra in litera Aleph: deinde in glossa marginali explicatur בלונביות, quod putabamus esse נבל, Per fraudes, astutias. Hinc etiam eam significationem ibi adscripsimus. Sed nunc animadvertimus, בלונביות pravum esse pro שמצרפין, quod ex seqq. verbis liquet, quem confiant cum aqua vel liquore venenato: Alibi, לונביות של ברזל ועשאוהו ככברה Non recesserunt inde, donec infixissent trecentas hastas ferreas in corpus ejus, illudq; reddidissent instar cribri, Sanhed. fol.14.1. In libris nostris pravè legitur לונביות per Beth: pravius in Avoda fara folio 8.2. ubi eadem extat historia, לולניאורת. Vide & 2.Sam.18.14. in R. Davide Kimchio.

Sindon, Peplum, Talmud Hierosol. cap.6. de Sab. fol.8. col.2. idem quod רדידים Jesa.3.23. Bava Mezia cap.4. in fine. Moed katon cap.2.

Prædo, Latro, Sicarius, Græcè ληστής: לעם לקטים אשונביות In populum prædatorium ponam

ponam eum, Genes. 21. v. 13. in Jon. Plurale, וּבֵית מְכֻנֶּת לִיסְטִין Et domus dispositionis latro- num, Judic. 5. 11. לְסַטְיָא Filii ejus prædones, Jobi 4. vers. 11. Et servato Samech ultimo, וַיְבַסּוּן Et diripient prædones facultates ipsorum, Jobi 5. 5. Apud Rabbinos, מוֹזִיין Latro armatus: משל אומר במקום שהלסטים מקפה שם הוא נתלה Proverbium vulgare dicit: *In quo loco prædo prædatur, ibi suspenditur.* Aruch in צלם ex Jelammedenu. Extat in Jalkut Psal. fol. 112. 4. & in Medr. Esther cap. 1. v. 12. *Aliud:* לְקִישׁ לְסַטְיָא Postremus prædonum primus est sus- pensorum, Legitur in Medr. Kohel. cap. 7. v. 27. & in glossa dicitur esse משל proverbium, & expo- nitur המאוחר שבלסטים הוא ראשון לתלייה Socius prædonum est sicut ipsi prædones, Talm. Hier. cap. 1. Sanhedr. *Hinc compositum,* ארכיליסטס Αρχιλατρός Archilatros, Ber. rabba sect. 48.

*Idem:* לסטאה בלסטיותיה יריע לסטאה *Latro arma latrocinii sui cognoscit,* Mezia fol. 84. 1.

כל שאינו מלמד בנו אומנות לסטור *Latrocinium:* כלמרו לוסטור *Quicumque non docet filium suum opificium, perinde est ac si doceret eum latrocinium,* Kiddusch. fol. 30. 2. לסטור *Latrocinia,* R. Sal. Hof. 7. 1.

לסטס *Latrocinari, Latronum more prædari,* אגשטען: Ad deprædandum creaturas, R. Sal. Hof. 7. 1. ומלסטס כרי שלא יהיה נגב ומלסטס את הבריות *Ne fiat fur, aut interficiat creaturas,* R. D. Jefa. 58. in fine.

הלי *Vide supra in לסטין.*

זמל *Vide in לסטרא.*

לסס *Maxilla,* לפסא vel לססא, emphat. לססא *Maxilla, Genæ. Quidam deducunt à* לעס *Masticare, quod maxillarum operâ fiat masticatio, & sic eliditur gutturalis, & ponitur pro ea Dages forte:* ישיט *Porriget percipienti ipsum maxillam,* Thren. 3. 30. על לססא *Qui erant percipientes super maxillâ judicum Israëlis, Mich. 5. 1. Constr. בליססא על לססא In maxillam populorum, Jefa. 30. 28. Cum Aff. על לססא Super maxillam suam, 1. Reg. 22. 24. וליססא ניבי Neque exciderunt dentes maxillæ ejus, Deuter. 34. 7. in Jon. על לססא Percussisti omnes inimicos meos super maxil- lam ipsorum, Psalm. 3. v. 8. בליססא Sicut fræna in maxillæ eorum, Cantic. 1. 10. ליססא *Et la- chrymæ ejus decidunt super maxillas ejus, Thren. 1. 2. Apud Talmudicos, in explicatione lo- ci Eccles. 12. v. 2. והכוכבים אלו הלסתות Et stellæ istæ sunt maxillæ, Schabbas folio 151. 2. Juxta hanc formam ת esset radicale, לסס, formæ בסט.**

לעב *Unde in Ithpabel, אתלעב Subfannavit, Il- lusit, Irrisit: respondet Hebraeo לעב, & significat activè in Ithpabel, ut התפלל Orare, ואתלעבו אגרה, Operari. Præteritum, ואתלעבו ברה Et illudebant ei, irrisionem & dedecus perege- runt cum ea, Jud. 19. 25. Hebr. ויתעללו, pro quo aliâs in Targum usurpatur אתעלב, de quo in עלב: Sic, ואתלעבו ביה Et illudebant ei, 2. Reg. 2. 23. ואתלעבו בעינוהי כמתלעב, ויתקלסו. Participium, ואתלעבו ביה Et ero in oculis ejus quasi illudens, Genes. 27. 12. ואתלעבו על מלכיא והוהו Ipseque super reges ridet, Hab. 1. 10. Plurale, לא יתערתון מתלעבין Non con- sistent irridentes, Psal. 5. 6. & 75. 5. ארום טנניה *Quum inviderem irrisoribus, insanis, Psalm. 73. v. 3. Cum Aff. מתלעבי Irridentes me, Psal. 102. 9. Futurum, תתלעב לכל עממיא Subfan- nabis omnes populos, Heb. תלעב, Psalm. 59. 9. אין היך כמתלעבא Subfannabit, Jobi 12. 17. בר נש תתלעבון ביה An sicut quis illudit filio ho- minis, illudetis ipsi? Jobi 13. 9. יתלעבון ביד Irride- bunt te, Ezech. 22. 5. Heb. יתקלסו.**

לעב *Rifus, Irrisio, Sanna:* Et irrisionem omnibus provinciis, Ezech. 22. v. 4. לחסורין *Fui subsannationi, Jer. 20. 7. וילעבי In opprobrium & derisum, Jer. 20. 8.*

ובלישן תולעבא *Idem: Emphat. הוה מלעבין Et linguâ irrisionis erant subsannantes, Jefa. 28. 11. Irrisionem ore suo ipsi faciunt, Ezech. 33. 31. ונוחכא Sanna & irri- sio vicinis nostris, Psal. 79. 4. עוכר תלעבא Opus irrisionis, Jer. 10. 15. Heb. מעשה תעתעים.*

*Idem, Psal. 123. v. ult.*

לענ *Subfannavit, Irrisit, ut Heb. Partic. אפל, על רהו מלעבין לקביל נבייא Pro eo quod subsannaverunt prophetas, Jerem. 8. 18. Partic. Pabel, הוה מלעבין Erant subsannantes, Jefa. 28. 11.*

*Subfannatio, Ludificatio, Irrisio, Jer. 20. 8.*

לערה *Fatigari, Laborare, idem cum לעי. Præteritum, בהוה זמנא לעינא Eo tem- pore laboravimus, Thren. 5. 5. Participium, לעי Laborat ut ad os suum redu- cat eam, Prov. 26. 15. Fam. לעי רנהפכה לפומיה נפש דלעני לעותא תסובר Anima quæ laborat, laborem portabit sibi, Pro- verb. 16. 26. Plur. הויתון לעין ומשלהין Fuiſtis lassî & defatigati, Deuter. 25. 18. in Jon. לעי למלעי באוריתא Non laborant, Psalm. 73. 5. Infinit. לעי לעי Ad laborandum in lege, Jobi 5. vers. 7. Futurum, ללמא אלעי In vanum laborabo, Jobi 9. vers. 29.*

לעור *Labor, Molestia:* בלעות גברין *In labore virorum, Psalm. 73. 5. ופלהי לעות Et operantes molestiam, Jobi 4. 8. ותבר בלעותא לבהון Et fregit labore cor ipsorum, Psalm. 107. 12. Cum Affix.*

וְלַעֲוֹתָיךָ תַּעֲלֶה לְבֵיתָא דְאֲחֵרִינִי Et labor tuus veniat in domum alienorum, Prov. 5.10.

**לעו** Barbarus, peregrini & ignoti sermonis, Psalm. 114. 1. Hebraicè. Apud Talmudicos: אבל קורין אותה ללועזות בלעו והלועז ששמע אשורית יצא Sed si legant eam barbaris barbarè, & barbarus audiens Syriacè legi, excusatus est, Megilla cap. 2. in initio. Barbarè, id est, Græcè: nam eos vocabant barbaros, & Hebræis tunc magnam cum Græcis fuit consuetudo. Sic in Talmud Hieros. fol. 7. col. 2. לעו in glossa exponitur וניתה Lingua Græca. Vocantur autem in genere sic Hebræis, quicumque non loquuntur Hebraicè. Hinc R. Salomonis glossa ad locum citatum, כל שאינו לשון הקודש נקרא לעו Quicquid non est linguæ sanctæ, vocatur לעו. Sic & Chaldaei vocarunt Barbarum, quicumque non utebatur ipsorum linguâ. Unde in præcedenti loco paraphrastes vertit, א' מפניו ברבראי A populo barbaro. Sic & Græci fecerunt, unde illud Apostoli, Et Græcis & barbaris, ad Rom. 1. 14. Sic & Romanis barbari dicti, qui aliâ, quam Latinâ, linguâ uterentur. Unde Cic. Verrina sexta: Linguâ & natione barbarus. Porro Judei Itali in specie vocantur ab aliis Judæis לעוים, vel quòd prosapiam suam ad civitatem Romanam referant, vel quòd primi illi, qui post vastationem Templi secundi Romam venerunt, linguæ sanctæ fuerint ignari, & aliis Judæis barbari habiti sunt, ut scribit Elias in Tisbi.

**בלעו** Linguâ barbarâ, id est, vernaculâ, quæ non est Hebræa. Sic Judei Italie, Gallie & Hispaniæ, cum explicant vocem Hebræam per linguam suæ terræ vernaculam, apponunt בלעו, vel בלשון לעו linguâ barbarâ, id est, in lingua huic terræ vernaculâ, vulgatâ linguâ. Quandoque hanc ipsam vocem duobus apicibus supernè notant בלעו, & tunc ב valet בלשון, ut sic abbreviatur & speciem habeat, quæ solet per appositos apices indicari. Vox ipsa barbarâ sive peregrinâ, quam explicationis loco afferunt, similiter duobus apicibus notatur, ut sic appareat, eam esse peregrinam, non Hebræam. Id in R. Salomone frequenter obvium. At Germaniæ Judei, explicantes vocem Hebræam Germanicè, apponunt בלא, quæ valet בלשון אשכנזי Linguâ Askenâs, id est, Germanicâ. Nam Askenas Germanorum pater fuit, ut scribunt Gen. 10.

**לעו** Irridere, Reprehendere ceu barbarum: וְלַעֲוֹתָיךָ תַּעֲלֶה לְבֵיתָא דְאֲחֵרִינִי Irridebat vel Reprehendebat eos tota provincia, quòd scil. peregrino habitu incederent, Pesach. fol. 51. 1. אל תעשה רבר שילעויו Nihil facias, quòd reprehendere vel irridere possint homines, R. Sal. Prov. 4. 24.

**לעט** unde in Hiphil הלעט Comedendum, Gustandum dedit, idem quod הטעים, juxta

Chaldeum Paraphrastes, Gen. 25. 30. הלעיטהו לרשע Sine comedere improbum, ut moriatur, Bava kama fol. 69. 1. Talmudici transferunt etiam ad cibationem animalium, quando cibus vel pabulum ipsis in os ingeritur, ita tamen ut rejicere possint, si non sapiat. Unde quærunt, An id Sabbatho liceat? Statutum de eo hoc: אין אוכסין את הגמל ולא דורסין: אבל מלעיטין Non faginant camelum (pabulo copioso ipsi vêtrem distendendo) neque calcant (pabulum in guttur infigendo) sed gustandum dant (manu pabulum offerendo, & in os trudendo:) non impingunt vitulum (intrudendo vel infundendo in os, ut rejicere nequeat,) sed gustandum dant, aut manu præbent ipsi, Schabbas folio 155. 2.

**הלעטה** Cibatio, propriè quæ manu fit, cibum manu in os ingerendo. Dicitur sic de animalibus tantum: aliud verbum avibus tribuitur, de quo infra in לקט. Et generalius, אותה הלעטה נקראת אכילת קורצין. Ista cibatio (vel iste cibus) vocatur אכילת קורצין, R. Sal. Lev. 19. 16.

**לענה** Absynthium, Hebr. Sic Chaldaicè, בלענתא דמותא Sicut absynthium mortis, Deuter. 29. 17. in T. H.

**לעוין** Species herbe vel oleris, Kilaim cap. 1. In Aruch בלעו exponitur אטרינפי, quod in Aruch parvo scribitur אטרינפי: in Glossis Talmudicis scribitur, Arabicè vocari קטף, Vernaculè ארמולאש: In Gemara Hierosolymitana המעוין. Schindlerus explicat Bletam. Sic Guido. Pravè: ea est explicatio vocis תרדין in Aruch, quæ cum hac conjungitur.

**לעם** Mandere, quod vulgò Masticare dicunt: Donec non possint amplius masticare cibum, Eccles. 12. 3. Talm. לא ילעום חטין Non masticabit triticum, Pesach. fol. 39. לא יצטרך ללעום אותו Non habet necesse masticare illud, Rab.

**לעיסה** Manducatio, Masticatio: לעיסת גריסין של Masticatio fabarum contusarum, Nidda cap. 9.

**לפר** Cibus ex ficibus confectus, Schabbas fol. 37. 2. עברה ליה שתין מיני לפרא Paravit ei sexaginta edulia-ficum, Metzia folio 84. 2. Item, כולופסין מינא דתאיני דעבדין מנהון לפרא, Quid sunt Kelupsin? species ficuum ex quibus faciunt ficulina-edulia, Nedar. fol. 50. 2.

**לפרא** Cacabus, Lebes: מבלשין ותה בלפרא: Coquant illud in cacabis, Numer. 11. 8. in T. H. Jonathan בלפסין. Prius legerim בלפסין, alterum בלפסין. Vide mox in לפס.

**לפיד** Lampas, Fax. In Kelim cap. 2. הלפיד טמא Lampas impura est, Glossa קערת חרם Scutella testacea,



1153  
testacea, inferius acuta, in qua ponunt segmenta lini & oleum, & accendunt, in q; loco alto collocant, ut de longè luceat.

לפיד In Bereschit rabba sect.30. תמן אמרין ברוו ליה Ibi dicunt pro ליה לפיד ליה לפיד ליה.

**לפ** Idem quod לַפַּף *Addere, Adjungere, Conjungere.* Unde Futur. וילפי עליה כהנא אָעין

Et addet vel apponet ad eum, Levit.6.5. in Jonath.

לופי Vide in לופי.

לופין *Palpebras majores habens, quo vitiosum censetur primogenitū : hinc, לופין דנפוישי זיפיה, Lufhian dicitur, cui abundantes sunt palpebræ : Vel pottius, Pilosa nimis supercilia habens,* Bechor. fol.45.

Sic תומן dicitur Pilis in palpebris & superciliis carens, אַ תמם.

**לפס** *Lebes, Cacabus : vas in quo carnes & olera coquuntur.* Græcum λέβης esse videtur :

כסוי להיורת Operculum lebetis, Kelim cap.2. הוויא מלפסו Ut sit educens ex lebete suo, Peah cap.8. Glossa; Vas est in quo coquuntur olera : יקה

Accipiet cacabum suum, Cholin fol.84.1. Plurale, לפסין אירונויה, Edajos cap.5. ubi אַ ponitur loco ךַּ.

An fortè huc reduci posset Græc. λειψα, Lepasta.

אָלפס cum formativo אַ ab initio, ut sæpè fit in Nominibus ex alia lingua assumptis, Idem :

Item Frixorium, Sartago, Patella : הרתיח באילפס Elixavit in sartagine : עשאן באילפס Fecit, id est, coxit in sartagine : אילפס Factum, id est, coctum

sartaginis, Pesach. fol.37.1. אַלפסין חרניות Scutellæ urbanæ, Betza fol.32.1. ubi חַ ponitur loco ךַּ,

juxta Glossatores.

לפסין *Herba vel virgulti genus, cubiti altitudine super terram crescens, scribit Rambam. Baal Aruch explicat Marrubium. Conjungitur ipsi חרדל Sma- pi, & disputatur, an sint Kilaim, id est, heterogenea? Kilaim cap.1.*

לופסין *Ficium vilium species, Nedar. fol.50.2. Vide & לבס. Nam בּ & פּ permutantur.*

**לפף** *Jungere, Conjungere, Componere, Compingere : Convolvete, Infasciare, ut pueri infasciantur pannis, Involvere. Præterit. לפף חרדא עם חרדא*

Conjuxit unam cum altera, Exod.36.10. חרדא עם חרדא Quos involvi sindonibus, Thren. 2. 22.

Particip. יתן וּמלפף Et fasciis involvit nos, Exod. 15.2. Jon. *Passivum, דהווּ מלפפין בסרנין, Qui erant involuti vel involvebantur sindonibus, Thren. 2.v.20.*

Baal Aruch legit מתלפפין ex Ithp. חרדא עם חרדא Conjuncta una cum alia, Exod.26.3.

*Infinitivus, וּתלפפא ית משכנא, Ut conjungat tabernaculum, Exod.36.18. Futur. וּתלפפא ית וריעתא.*

Et conjunges cortinam, Exod.26.6. Ithpabel Fu-

Et conjungetur, conjunctum erit, Exod.28.7. *Apud Talmudicos, ליה חברה ליוף Copulat ei socium suum, Bathra fol. 4.1. לפופי ינוק Infasciare infantem in sabbatho, pulchrum est, Schab. fol.66.2. & fol.142. col.2. Quod non convolutum & exsiccatum est, Metzia fol.74. col.1. כול העובר עבירה אחת בעולם הזה מלפתו והולכת לפניו ליום הרין Qui cumq; transgreditur transgressionem unam in hoc mundo, ea adjungit eum sibi, & præcedit eum in die judicii, Sota fol.3.2.*

לופי *Conjunctio, Commissura :* בית לופי Locus commissuræ, Exod.26.4. & sæpius.

לופיא Idem. Exod.26. in Jonath.

לופתא Idem, apud Talmudicos, Bava basra fol.6.1.

מלה Vide in מלה.

לפלוף *Excrementum oculi :* לפלוף שחוץ לעין Excrementum quod est extra oculum, Mikvaoth cap.9. שבעין לח אינו חוצץ יבש חוצץ Excrementum in oculo humidum non dividit, siccum dividit, Nidda fol.67.1.

לפור *Satelles, Lictor : vel, Prætor. Guido, Balivus. Legitur in Bemidb. rab. sect.10. בנא הלופר ותפסם ומסרם למלכות ונאכדו*

fol.240.1. Venit lictor vel apparitor & cepit eos, tradiditq; eos magistratui, & supplicio affecti fuerunt omnes. Hinc compositum est, quod supra adduximus ex Guidone & aliis, ארכולפורין.

Vide etiam supra in ordine אמף.

ליפוס *λίπαρ, Pinguis, Obesus.*

לפרא *אֵתריכד בשריה Rapum, vel, Rapa : מולותא*

לפרא *Mollita est caro ejus instar rapæ, Ruth.3.v.8. Apud Talmudicos, הטמן לפתו*

Abscodens rapam & raphanos sub vite, Schab. fol.50.2. חתיכת של לפת Frustum rapæ, Kelim cap.9.

De magnitudine rapæ in terra Israëlis legitur in Talm. Bab. Ketubh. cap. ult. fol.111.2. quod vulpes קינן nidificavit, id est, eam excavarit, & lustrum suum in ea fecerit, ac residuum adhuc 60. librarum Tziporien- sium pondus habuerit.

Vide supra in לפף.

לפתא *Cujus caput rapam refert, id est, quod superne latum, inferne decrescit, quod in primogenito vitiosum : opponitur ipsi בילין, cujus caput superne acuminatum, inferne in latitudinem accrescit, Bechor. cap.7. in initio Mischnæ. Scribitur autem illic לפתא, sed in libro Mischnajos parvo per*

לפתן, לפתן.

לפתון *Obsonium, Edulium quod vis, quod pani Adjungitur, sive ex rapis, sive aliis ciborum generibus. Hinc R.Salomon, Genes.45.23. exponit*

Vide in Cholin fol.71.col.1. Succa לופתון per מון

Dddd fol.6.1.

fol. 6. i. *Apsidet & comedit edulium, nempe cum pane*, Negaim cap. 13.

**לקה** *Vapulare, Percuti, Cædi, castigationis aut pœnæ causâ. Præterit.* לקה היך עשבת

*Percussum est sicut fœnum cor meum*, Psal. 102. v. 5. Et percussi sunt præfecti, Exod. 5. v. 14. *Triticum & spelta non fuerunt percussa*, Exod. 9. 32. על מרה לקינני עוד *Quorsum cædimur amplius*, Jesa. 1. 5. Sic Zach. 13. 6. *Particip. præf.* לקה היך עשבת *Non vapulabit filius propter peccata patris*, Ezech. 18. v. 19. *Percussus ambobus pedibus suis*, 2. Sam. 4. 4. i. e. *claudicans*: לקה בחוטמו *Percussus naribus*, id est, *Simus*, Levit. 21. 18. in Jon. *Plurale*, לקה והא עבדך לקה *Et ecce servi tui percutiuntur*, Exod. 5. 16. *Patres peccarunt, & liberi vapulant*, Ezech. 18. 2. *Infinitivus* לקה *Vapulare digna*, Levit. 19. 20. in Jon. *Si dignus sit ad vapulandum*, Deut. 25. 2. in Jon. *Futur.* לקה תלקי בחובי *Ne fortè percutiaris propter peccata urbis*, Genes. 19. 15. Sic v. 17. *Vapulabit crabronibus*, Psalm. 101. 5. *Ne percutiamini ob peccatum ejus*, Jerem. 51. v. 6. *Abhel Præter.* ואלקי יתחון בטחורין *Et percussit eos mariscis*, 1. Sam. 5. 6. *Percussi te*, Jesa. 60. v. 10. *Justos cædunt*, Psal. 49. 15. אם *Si reus fuerit ad percutiendum peccator*, Deut. 25. 2. *Cum Aff.* ואלקי יתחון גם אתם *Et percutiam vos etiam ego*, Levit. 26. 24. *אלקי יתחון גם אתם* *Ne pergat verberare eum*, Deut. 25. 3. *Futur.* ואלקי יתחון גם אתם *Et percutiam vos etiam ego*, Levit. 26. 24. *אלקי יתחון גם אתם* *Quadragesima (ictus) percutiet, deficiente unâ, non perficiet (quadragesima) ne addat percutere eum ultra triginta novem percussione nimiâ, &c.* Deut. 25. 3. in Jon. *Et cædent eum*, Deut. 22. 18.

Rabbini usurpant in Kal de *Obscuratione solis vel lune seu Defectu & Eclipsi illorum, quòd tunc videantur luminaria percuti*: יהיה הגוף לוקה כלו *Erit corpus ejus percussum totum, i. e. ecclipticum, deficiens, obtenebratum*: כשהמאורין לוקין סימן רע *Quando luminaria percutiuntur, id est, ecclipsin patiuntur, signum malum est mundo*, R. Sal. Gen. 1. 14. De *Ecclipsi Solis & Lunæ, quid portendant, quibusq; de causis accidant, vide quædam in Succa fol. 29. i.* Si *ecclipsis solis fiat in Oriente, signum malum est orientalibus: si in Occidente, malum portendit occidentalibus populis, si in medio cœli, signum malum est toti mundo, si tota facies ejus similis fiat sanguini, gladius venit in mundum; si sacco; sagittæ famis veniunt in mundum: si utrique; & gladius*

*& fames venient: si percutiatur in ingressu suo, (hoc est, occasu suo) vindicta tardius est ventura: si in egressu suo, brevi veniet, &c.*

*לקוי* *Lenis, Mollis, Tener, Tenuis, quasi Percussum dicas, sicuti quedam res ex percussione molliores fiunt. Hinc apud Talmudicos, וקן ושערו* *Quicunq; non habet barbam, & capillus ejus est tenuis, caroque ejus lævis; scil. signum est, eum eunuchum esse, Jevammoth fol. 80. 2.* *Glossa* לקוי *id est, רך Tener, Tenuis. Et paulò post: וקן ושערו* *Quicunque vox tenuis est, neque agnoscitur utrum vir vel mulier sit; scil. indicium est, eum eunuchum esse. Et pag. præced. וקן ושערו* *Quicunque à visceribus matris suæ tener est, id est, teneram & exilem vocem habet. Item, בשער צהוב רק לקוי קצר* *Cum capillo flavo, tenui, molli, brevi, Negaim cap. 10. in princ.*

*לקי* *Ch. Idem: Plurale, וקן לקין* *Spicæ graciles, tenues, Hebr. וקן Gen. 41. 23.*

*לקוי* *Percussio: metaphoricè, Eclipsis, Defectus solis vel lune, quæ est ejus veluti quedam Percussio: ואני מתחיל בליקוט הלבנה* *Egoque incipiam ab Eclipsi Lunæ: והיות הליקוט נמצא בלבנה* *Ut existeret ecclipsis Lunæ in unoquoque mense: והו הענין הגורם ללקות הלבנה ואין* *Hæc est res, quæ causam præbet defectus Lunæ, & non accidit defectus iste, nisi in medio mensis. De his solidè & copiosè in sphaera R. Abrahami, Hispani. Alteram formam לקוי in hoc authore non inveni.*

*לקאה* *Percussio. Nomen ex infinito Abhel formatũ. In proverbii Ben Syrae, והבא צריך לקמצאה* *aurum opus habet tusione, & puer percussione sive verberibus. Vide Adagia Drusii.*

*לקוי* *Percussio, Plaga, Flagellatio. Familiare est apud Rabbinos de pœna judiciâli quadragesima plagarum, de quibus Deut. 25. 2.* *Vide Abbreviaturas nostras Hebraicas in præfatione, item Synagogam nostram Judaicam cap. 20. & Aruch in מרר. In Targum, ואלקנייה במלקות גברין* *Et flagellabo eum flagellatione virorum*, 2. Sam. 7. v. 17. Deut. 25. 3. Jon.

**לקח** *Accipere, Hebraicè. Id fit etiam emptio: nam qui emit accipit. Hinc, וקחי חטים* *Tamquam acceptores tritici, id est, emptores, 2. Sam. 4. 6. Sic Chaldaus, וקבניתי חטין* *Sicut emptores tritici.*

*קחה* *Acceptio* *קחה נקרא קניין* *Acceptio vocatur acquisitio, Kiddusch. in princ.*

*ליקוח* *Idem. Plur. ליקוחין* *Acceptiones. Unde, Acceptio uxoris est Desponsatio.*

Idem, 2. Par. 19. 7. Apud Rabbinos correlatum ממכר Venditio. Vulgus Judeorum effert מקח : inde, מקח טעות, מקחי מקח טעות, Emptio mea emptio erronea, fraudulenta est ; ac proinde invalida ac nulla.

לקט Colligere, ut Hebr. Præterit. ולקט יוסף יר. Et collegit Joseph omne argentum, Genes. 47. 14. לקטו לחמא Collegerunt panem, Exod. 16. 22. Particip. אלקט אעך A colligente ligna tua, Deut. 29. 11. Plural. ויהיו לקטי אעין Eruntque colligentes ligna, Jos. 9. 21. Infinitivus, נפקו למלקט Egredi sunt ad colligendum, Exod. 16. 27. Imperat. לקטו אבנין Colligite lapides, Genes. 31. 46. Futur. שיחא יומן תלקטוניה Sex diebus colligetis illud, Exod. 16. 26. Pabel Participium, כמלקט שובלן Quasi colligens spicas, Jesa. 17. v. 5. Plur. הו מלקטין לחמא Erant colligentes panem, Judic. 1. 7. מלקטין אעין Colligentes ligna, Jer. 7. 18. Infinitiv. ולקטת דחצוד לא תלקט Et collectionem messis tuæ non colliges, Levit. 19. 9. Vide Majemon. in Statutis מתנות עניים cap. 1. Quando metebant & manipulos faciebant, spicas decidentes non licebat eis tollere, sed pauperibus relinquere tenebantur: Sic quando vindemiabant, acinos deciduos non tollebant, sed peregrinis, pupillis & viduis relinquebant, qui ea colligebant. Et hoc est quod Rabbini ex Levit. 19. 9. vocant לקט. Vide eundem cap. 4. ab initio.

לקטו הלקטו Cibus in os intrudere animalibus, apud Talmudicos. Particip. ומהלקטין לתרגולין Et intrudunt cibum in os gallis, Schab. fol. 155. 2. in Mischna. In Gemara deinde explicatur quid sit מהלקטין, & quid מלקטין. Quidam dicunt מהלקטין significare, Cibus manu in os ipsis infigere: מלקטין autem, cibum ipsis in terram objicere ad comedendum. Alii dicunt מהלקטין esse Cibus eousq; ipsis in guttur infigere, ut non amplius possint rejicere: מלקטין autem, cibum ita ingerere, ut possit ab illis rejici. Aliter מהלקטין, את המילה ואם לא הילקט ענוש כרת Colligunt circumcisionem, & si non collegerit, reus est excidii, Schab. fol. 133. 2. id est, Colligunt, tollunt fila seu fibras præputii remanentes, & circumcisionem retardantes; si nempe præputium non fuerit perfectè abscissum, sed quædam reliquæ remanserint, tum colligunt eas etiam in Sabbatho, & quasi במלקט forcipet tollunt, & præcidunt. Alias explicationes vide in Aruch in litera He. Ista autem videtur genuina & recta.

לקט Collectum: עובר שושנתא לקט Opus liliaceum collectum, 1. Reg. 7. 19.

לקט Collectio, Spicilegium, ut antea ex Levit. ubi vide. Cum Affixo, וזוקפיה, ויערי יר.

Et removebit vesiculam ejus cum collectione sua, id est, cibo, vel fordibus in ea collectis, Levit. 1. 16. in T. Jonath.

ליקוט Collectum, Res collecta: ליקוטים Colletanea, explicationes, nota hinc inde ex diversis authoribus collecta, Rab.

לקיטה Collectio.

לוקטא Parum, Pauxillum: לא יהבת לי לוקטא Numquid daturus es (venditurus) mihi parum parum, Glossa מעט מעט, Echa rabbeta cap. 1.

הלקוט Saginatio talis, ut supra in verbo explicatur.

הלקטי הילקט Vicus angustus, hoc est, שביל קטון, חל המתלקט, juxta R. Salom. vel, juxta Baal Aruch, ווהוה אגגר סיו תומולוס קקיר חוצץ בין שני בתים Agger sive Tumulus congestus, qui sit instar parietis distinguentis vel discriminantis inter duas domos. Hinc alii explicarunt פאריטת מדיאסטין: הלקטי קטנא היתה בין שני בתים Si vicus parvus fuerit inter duas domos, Schab. fol. 157. 1. In textu scribitur הלקטי, in glossa הילקט, unde apparet Chirek ab initio. Alii scribunt הלקט, cui præcedens scriptio refragatur. Huc referunt ex Nasir fol. 8. col. 1. הריני נזיר כמנן הלקטי קין Ecce ego voveo me Nasiræum futurum secundum numerum semitarum fructuum æstivorum. In Tosephos scribitur; Quando exsiccant ficus, disponunt eas per innumeras areas ut exsiccati possint, & transitus per eos pateat. In Aruch explicatur quoq; ילקוט Pera, Saccus.

הלקטיות Vide in קיט.

לוקטמין Larvæ: his die Sabbatho egredi Judæis prohibitum, Schab. fol. 66. col. 1. Quidam Grallas exposuerunt. In quibusdam Misnajoth legitur pro hac voce אנקטמין, de quo in אנק.

מלקטא Forceps: Emundatorium. Plural. וית מלקטא Et forcipes, Numer. 4. 9. Cum Aff. מלקטתהא Forcipes ejus, Exod. 25. 38. Apud Rabbinos etiam est Forfex: לקטו במלקט Colligunt forcice, Makkos cap. 3. ubi glossa exponit מלקחיים. ועשאו למלקטות Et fecerit ex eis forcices, Kelim cap. 13.

מלקוט Vas coriaceum, quod bovi trituranti appenditur ad recipiendum excrementum, ne triticum excussum eo corrumpatur: של בקר Saccus bovis, Kelim cap. 16. Quidam volunt esse Operimentum, quod oculis ejus apponitur, ut in tritura maneat, & gradum vertat.

לקטקא Lectica: ולא יטלו לו בכסא ולא בלקטקא Et non ferent eum in throno, nec in lectica, Jalkut Exod. fol. 84. col. 3.

לקנא Lagena, לאגנא: מלנא Plenitudo lagenæ aquæ, Judic. 6. 38. In Aruch scribitur etiam לקנא רמנא. R. David

in libro Radicum, in radice ספל exponit *Ultrem pellicum*. In Beres. rabba sect. 13. יהבין ליה מליא דהבין לקיניא אתא Dabent ipsi plenam lagenam.

Deinde in libro *est nomen certæ cuiusdam monetæ, in Talm. Hierosol. Maafer scheni cap. 4. Glossa, לקן, id est, מטבע שנקרא כך. Sic etiam videtur sumi in Bava Metzia Hierosol. cap. 4. ab initio.*

**לקוס** לוקוס *λύκος* Lupus, Hebr. זאב. In Gemara, לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל *O Lupe, lupe, quamdiu tu consumis facultates Israëlitarum?* Verba sunt Bilgæ filiae Miriam, quæ Legem Judæam relinquens, nupserat militi cuidam Græco, à quo Græcari didicerat. Sic autem vocavit Altare, in quo Israëlita offerebant pecunias suas, Succa in fine.

**לקק** *Lambere, lingere. Particip. Hiphil femin. לקק* *Eò quòd ipsa lambit linguâ suâ, Talm. Parah cap. 9. Idem cum להך. Et geminatis literis, מים שליקלק בהן הכלב, Aquæ ex quibus lambit canis, prohibitæ sunt iis abluere se, scil. in sabbatho, T.H. Schab. cap. 8. in princ.*

**לקש** לקיש vel לקיש *Serotinum: Pluvia serotina, בערן לקיש, Zach. 10.1. Primogeniam & serotinam pluviam, Deuter. 11.14. Jerem. 5.24. ולקיש בירח ניסן Et pluviam serotinam in mense Martio, Joel. 2. v.23. בלקיש דמרוי ארעא Sicut pluvia serotina, quæ irrigat terram, Hoseæ 6.3. Plural. וקרסיי Et sicut imbres serotini, qui irrigant germinantia terræ in mense Martio, Deuter. 32.2. in Jonath. Item, ורוון לקישא, Serotini fructus, Serotina pecudes: ut, לקישא ללבן Et erant serotinae oves Labani, Gen. 31.42. Fem. לקישין הינון Nam serotina fuerunt, Hebr. אפילה, Exod. 9.32. in Jon.*

*Serotinatio: ענא ובלקישות ענא Et in serotinatione ovium, id est, dum coirent pro serotino partu, quod fiebat secundâ admissurâ, Gen. 30. v.42.*

*Pluvia serotina, Jerem. 3.3. Job. 29.23. Deut. 32.2. in T. Hierosol.*

**לרט** לורטיא *Genus vasis. In Echa rab cap. 1. v. 9.*

*Dixit quædam mulier ad suam amicam; עשי לי חמין נטלה לורטיא של מלך ועשה לו חמין Fac mihi aquas calidas; accepit cucumam regis, & fecit ipsi calidas (aquas.) Baal Aruch legit ברנט, in alio exemplari esse טורטוק. Explicat autem קומקומא. Possit hoc לורטיא esse à Græco Labrum, pelvis, per transpositionem literarum. In Falcut legitur לברנטין.*

**לשך** לשכחא, לשכחא, לשכחא *Cubiculum, Conclave, Cella: לשכחא Cubiculum principum, Jerem. 35.4. Plural. וזה לשכחן ורצפתא. Et ecce cellæ & pavementum, Ezech. 40.17. De variis concla-*

vibus & cellis Templi Hierosolymitani, videatur in Tractatu Talmudico Middoth.

\* לשש לשש לשש לשש \*  
**לשן** לשן, לשן, לשן *Lingua: metonymicè Sermo. Aliquando לשן scribitur: Omnis populus, natio vel lingua, Dan. 3. v. 29. ועמיק לשן אנא Et profundus, gravis linguâ ego sum, Exod. 4. 10. ולשנא נבילהא Lingua dolosa, Psalm. 120. 3. ולשנא תדהבא Et linguam auri, id est, lingulam, massam instar linguæ, Jos. 7. 21. ועקב בלשן קורשא Respondit Jacob linguâ sanctâ, Genes. 31. 11. in Targ. Hierosol. ארום פומי בלשן בית קורשא Quòd os meum linguâ domus sanctuarii loquatur vobiscum, Genes. 45. 12. in Jon. Sic, ועקב קרא ליה, Et Jacob vocavit eum linguâ sanctâ Galed, Gen. 31. 47. in Jonath. Vide & Genes. 32. 2. in Jon. & 35. 18. in Targ. Hierosol. & Genes. 42. 23. in T. J. & H. Deuter. 25. 7. 8. in Jon. *Observentur hic loca, in quibus Linguae tertiæ fit mêtio, formulâ Chaldeis usitatâ: וישן תליתאי Qui loquitur lingua tertia contra proximum suum, Psal. 101. 5. Sic Eccles. 10. 11. Psalm. 140. v. 12. וישן תליתי בהבריה Qui effutit linguam tertiam contra proximum suum, Job. 36. vers. 33. אמרין עלוי וישן תליתאי דקשי הי כנדיין Locuti sunt contra eum linguâ tertiâ, quæ gravis erat ipsis instar sagittarum, Genes. 49. 23. in T. Jon. & Hierosol. וישן תליתאי אשתערת סיהרא עלוי שמשא וישן תליתאי Loquebatur luna contra Solem linguam tertiam, Genes. 1. 16. in Jon. וישן תליתאי לא תהוון אולין בתר וישן תליתאי Ne sitis ambulantes post linguâ tertiam, Hebr. לא תלך רכיל, Levit. 19. 16. in T. Jon. & H. וישן תליתאי מטול דלא וישן תליתאי עלך סמנא וישן תליתאי Ne loquatur contra te Satan linguam tertiam, Levit. 9. 2. in Jon. וישן תליתאי בהבריה בלשן תליתאי בטומרא Maledictus sit qui percutit socium suum linguâ tertiâ in occulto, Deut. 27. 24. in Jon. In libro Talmudico Erachin fol. 15. col. 2. אמרי לשון במערבא אמרי לשון תליתאי קטיל תלתא למספרו ולמקבלו ולאומרין עליו In occidente (id est, Palæstina) dicunt, Lingua tertia occidit tres: occidit ipsum loquentem, accipientem, & eum de quo dicitur. Hinc in libro Musar cap. 13. ubi agit author de השון הרע Calumniis & sycophantia, specie 5. קראו הרבילות לשון שלישי מפני שהוא וכו' וישן שלישי וישן שלישי וישן שלישי וישן שלישי וכו' Vocant delationem השון השלישי וכו' Linguam tertiam, quòd tres occidat, deferentem, recipientem, & eum de quo dicitur. v. G. Doeg Idu-mæus ejectus fuit propter sycophantiam de sacerdotibus: sacerdotes ipsi necati, & Saul, qui criminationem Doegi receperat, graviter punitus. Notavit hunc locum Drusius in Quaestionibus suis lib. 1. cap. 4. Eadem hæc vide in Medrasch Tehillim Psal. 12. in Debarim rabba sectione**